This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

PROPERTY OF THE
University of
Michigan
Libraries
1817
ARTES SCIENTIA VERITAS

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

AS 222 .A84 v.6 no.1

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1894

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως Μεσαρέας, ὑπὸ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ . . . . σελ. 3
Κριτικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ ἀποσπάσματα τῶν τραγικῶν, ὑπὸ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ . . » 65
Φιλολογικὰ ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης, ὑπὸ Β. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ. » 105
Τὸ γένος τῶν συνθέτων τῆς Ἑλληνικῆς, ὑπὸ Γ. ΤΣΕΡΕΠΗ. » 138
Ἁρμόζω καὶ ὁρμάζω, συναρμόζω καὶ συνορμάζω, ὑπὸ Γ. Ν. Χ. . . . . » 141
Περὶ συμφυρτῶν σχηματισμῶν, ὑπὸ Γ. Ν. Χ. . . . » 143

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1894

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΤΥΜΟΥ ΤΗΣ ΛΕΞΕΩΣ ΜΕΣΑΡΕΑΣ

Κεφάλαιον Α'.

Ἡ παραγωγὴ τῆς λέξεως μεσαρέα - Μεσαρέα ἐκ τοῦ μεσάρις - μεσάρι εἶναι γλωσσικῶς δυνατή.

Ὅπως περὶ πολλῶν ἄλλων σκοτεινοτέρων τὸ ἔτυμον λέξεων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς, λ.χ. *Μορέα*, *ἔτσι* (πρβλ. Ἀθηνᾶς τόμ. Α'. σελ. 271 καὶ Ε'. σελ. 230 κἑξ., 491 κἑξ., 549), *ἀκόμη* καὶ ἄλλων, οὕτω καὶ περὶ τῆς λέξεως *Μεσαρέᾶς* διέλαβον ἀπὸ πολλοῦ τινες ὑπὸ περιεργίας κινούμενοι, ἀλλ' ἂν μὴ σφάλλωμαι, ἀνεπιτυχῶς. Πρώτη πασῶν τῶν γνωστῶν μοι ἐτυμολογιῶν φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ τῆς ἐν Κύπρῳ Μεσαρκᾶς ὑπὸ τοῦ Κυπριανοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Κύπρου προταθεῖσα τῷ 1788, καθ' ἃ ἐλέγχει ἡ γραφή του *Μεσαορία*, ἐκ τοῦ μέσα + ὅρος. Ὅτι ἐκ τοῦ μεσαορία κανονικῶς ὤφειλεν ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ νὰ γίνῃ *μεσαρία*, κατ' ἐπικράτησιν μὲν τοῦ *α*, ἀποβολὴν δὲ τοῦ *ο*, δὲν ἀμφιβάλλει ὁ ἐπὶ τὰς σχετικὰς δυνάμεις τῶν φωνηέντων τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης ὁπωσδήποτε τὴν προσοχὴν ἐπιστήσας, πρβλ. ἐν τῷ ἅμα — *ἐντάμα*, ἐχάωσες — *ἐχάσες*, τῶν προ(β)άτων — *τῶν πράτων*, ψόαι — ψοάριον — *ψάρι*, τὸ ἄδικο — *τἄδικο*, *τὰ 'ρτύκια*, *τὰ 'ρφανὰ* κτλ. κτλ. πρβλ. περὶ τούτων Einleitung σελ. 312 κἑξ. Ἡ κατὰ τὴν ἐτυμολογίαν ἄρα ταύτην ἀπαιτουμένη ἀποβολὴ μὲν τοῦ *ο* ἐπικράτησις δὲ τοῦ *α* οὐδὲν ἄπορον παρέχει· ἀπορίας δ' ὅμως καὶ ἀμφιβολίας μεγάλης ἐπιδεκτικὴ εἶναι αὐτὴ αὕτη ἡ δημιουργία καὶ ὕπαρξις τοῦ τύπου *μεσαορία*, οὐχὶ τοσοῦτον διὰ τὸ *-ια*, διότι τὰ τοπικὰ ὀνόματα δὲν λήγουν μὲν παρ' ἡμῖν ἀναγκαίως πάντα καὶ πάντοτε, δύνανται δ' ὅμως νὰ καταλήγουν εἰς τὴν κατάληξιν ταύτην, ὅπως κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν διὰ τὸ σωθὲν *α* πρὸ φωνήεντος, διότι τὸ *μεσο-* καὶ τὸ *μεσα-* λαμβάνεται παρ' ἡμῖν ἐν συνθέσει πρὸ συμφώνου, λ. χ. μεσότειχος, μεσοσόμαρα, μεσόστρατα, μεσοβασιλεία,

μεσόγεια, μεσοκαιρίτης, μεσοκαλόκαιρο, μεσοχείμωνο, μεσοπέλαγα, μεσάνυχτα κτλ., ἀλλὰ πρὸ φωνήεντος μόνον *μεσ-* λ. χ. *μεσημέρι*, οὐχὶ μεσαημέρι, *μεσόρανα* ἀντὶ μεσούρανα - νῶ ἐν Κρήτῃ, *μεσουρανίς* ἐν Λευκάδι, *μεσῆλιξ μεσαύλιον*, *μέσαργον*, *μεσαρίστερος*, *μεσάραιον*, *μεσάντιον*, *μέσακμον*, *μεσάγκυλον*, *μεσάγριος*, *μεσαφέτης*, *μεσεγγύη*, *μεσέμβολον*, *μεσάγκωνον*, *μεσόμφαλος*, *μεσουργέω*, *μεσῳδικός*, *μεσωρία*, *Μεσαμπελεᾶς*, Μονὴ ἐν δήμῳ Καρπενησίου. Καὶ δεύτερον διὰ τὸν φθόγγον *ι* ἐν τῷ *-ρια* ἢ *-ρεια*, μεσαορία ἢ μεσωρεία, ἐπειδὴ κατωτέρω θὰ ἀποδειχθῇ ὅτι οὐχὶ εἰς παλαιότερον τύπον λήγοντα εἰς *-ρία* ἀλλ' εἰς τύπον εἰς *-ρέα* ὀφείλει ν' ἀναχθῇ ἡ λέξις μεσαρέα - *ρ̥ά*. Ἡ σημασία τῆς λέξεως κατὰ τὴν ἐτυμολογίαν ταύτην δὲν παρέχει, φρονῶ, μεγάλα καὶ ἀνυπέρβλητα κωλύματα· διότι ἂν μὴ ὑπῆρχον ἄλλοι λόγοι κατὰ τῆς ἐτυμολογίας ταύτης, ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι κατ' ἀρχὰς τὸ μεσαορία ἐλέγετο ἐπὶ τῶν μεταξὺ ὀρέων κειμένων πεδιάδων καὶ καθόλου χωρῶν, ἔπειτα δὲ ἡ προσηγορία αὕτη κατέστη καθολική, πρὸς δὲ καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ *ο*, τῆς λέξεως *ὄρος* ἔτι μᾶλλον ἐπισκιασθείσης, συνεδέθη διὰ παρετυμολογίας πρὸς μόνον τὸ μέσα, ὥστε ἐδήλου πᾶσαν χώραν κειμένην ἐντὸς ἢ μεταξύ τινων οἱωνδήποτε σημείων, λ.χ. ποταμῶν, ῥυάκων, λόφων κτλ. Ἀλλὰ καθ' ἃ εἶπον, λόγοι φωνητικοὶ ἰσχυροὶ ἐναντιοῦνται αὐτῇ καὶ ἀνάγκη νὰ κριθῇ ἀπαράδεκτος.

Ἄλλην ἐτυμολογίαν ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ massa massara massaria προήνεγκεν ὁ φίλος κ. Ἀντώνιος Μηλιαράκις λέγων ὅτι οἱ τύποι τοῦ ὀνόματος *Μεσαρέα*, *Μεσαρ̥ά*, *Μεσαρά*, *Μεσαρέ*, *Μασάδα* δὲν εἶναι ἑλληνικοί, ἀλλὰ προῆλθον ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ massaria ἢ masseria, δι' ἧς ἐκαλοῦντο κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα μεγάλαι ἰδιοκτησίαι καὶ μέρη καλλιεργημένα. Εἰς ταῦτα παρετήρησα ἐγὼ (σελ. 61 τῆς Εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ καθηγητοῦ κ. Κόντου), ὅτι ἐάν τις παρατηρήσῃ ὅτι α ἡ *Μεσαρ̥ὰ* καὶ ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Ἰκάρῳ καὶ ἐν Σύρῳ καὶ ἀλλαχοῦ οὔτε μεγάλας ἰδιοκτησίας οὔτε μέρη καλλιεργημένα σημαίνει, ἀλλ' ἁπλῶς ἐκτάσεις χώρας καὶ ταύτας ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλας, δυσκόλως πείθεται περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς ἐτυμολογίας ταύτης. Οὕτω π. χ. ἐν Ἰκάρῳ ἀντίκειται ἡ *Πέρα Μαρὲ* = Πέρα Μερ̥ὰ πρὸς τὴν *Μεσαρέ*, ἐν Παξοῖς ἡ *Περαταρ̥ὰ* (περίπου ταὐτὸν τῷ Πέρα Μερ̥ὰ) πρὸς τὸ *Μεσαρ̥ά*, ἐν Σύρῳ *Μεσαρ̥ὰ* σημαίνει τὰ ἐνδότερα,

τὰ *μέσα μέρη* τῆς νήσου. Πρόσθες τούτοις ὅτι.... τὸ Χῖον *μεσαρξὰ* δὲν νοεῖται ἄλλως ἢ *διὰ τοῦ μέσου, διὰ τῆς μέσης μερξᾶς* καὶ τότε, ἐλπίζω, βλέπει ἕκαστος, ὅτι ἡ ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ παραγωγὴ εἶναι ὅλως ἀπίθανος». Ἐζήτησα λοιπὸν τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ἐκ φυσικῆς τῆς χώρας ἰδιότητος, οὐχὶ ἐξ ἐπικτήτου νὰ παραγάγω καὶ ἑρμηνεύσω, καὶ πρὸς τοῦτο προέτεινα ἄλλην ἐτυμολογίαν ἐκ τοῦ *μέσα μερξά* - *μεσαρξὰ* κατὰ συγκοπήν. Εἶναι δηλ. γνωστὸν ὅτι ἐκ δύο διαδοχικῶν ὁμοίων φθόγγων ἢ συλλαβῶν ἀποβάλλεται πολλάκις ὁ ἕτερος· τοῦτο συνέβαινε καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, πρβλ. Kühner-Blass Ἑλλην. Γραμματικῆς Α'. σελ. 285 καὶ G. Meyer Ἑλλ. Γραμματικῆς σελ. 292-3, καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ, καθὰ πρὸ πολλοῦ ἀπέδειξα διὰ πολλῶν παραδειγμάτων ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Kuhn T. ΛΓ' σελ. 118 κἑξ. Ἀναγράφω δὲ καὶ ἐν τῷ παρόντι ὀλίγα παραδείγματα, λ.χ. *ἀλισφακξὰ* ἀντὶ *ἐλελισφακεά*, *ἀλληβόθκεια* ἀντὶ *ἀλληλοβοήθεια* ἐν Βελβενδῷ, *ἀροδάφνη* = *ῥοδοδάφνη* καὶ *βορβόπηλα* = *βορβορόπηλα* ἐν Κύπρῳ, *Δεμότοιχον* Ἀλῶσ. 758, 974, *Βραχώρι* ἀντὶ Βραχοχώρι ἢ Βλαχοχώρι (?), *κὰ τὰ Κράβαρα* κατὰ τὰ Κράβαρα, *κατύχη* = κακὴ τύχη ἐν Κύπρῳ, *κασταλαὴ* = κατασταλαὴ ἐν Βελβενδῷ, *καταχτερὸς* ἀντὶ καταταχτερὸς ἐν Θήρα, *καχράχη* καὶ *κακοχράχη* = κακὸν χρόνον νὰ ἔχῃ ἐν Κύθνῳ, *Μαυράχι* = Μαύρη — Ῥάχι ἐν Βελβενδῷ, *μὲ τὰ πρόβατα* ἀντὶ μετὰ τὰ —, *τὴ ναχτὴ* = τὴν τιναχτὴ ἐν Καππαδοκίᾳ, *σάμι* = σησάμι ἐν Νάξῳ, τὰ τεσσαρά(κο)ντα = *τὰ σαράντα*, *σαρακοστή*, *σταματῆρα* = σταματητῆρα ἐν Βελβενδῷ, *σύνομος* = συνώνυμος ἐν Κρήτῃ, *τοὺν τὴ* = τούτην τήν, *'ς τὴ ψή σου* = 'ς τὴν ψυχή σου, μέσα εἰς τὸ σπῖτι — *μὲ 'ς τὸ σπίτι*. κτλ. Ὅτι λοιπὸν εἶναι δυνατὴ ἡ συγκοπὴ τοῦ μέσα μερξὰ εἰς *μεσαρξά*, δηλοῦται ἐπαρκῶς, νομίζω, ὑπὸ τῶν παρατεθέντων παραδειγμάτων.

Ἀλλ' ὁ κ. Α. Μηλιαράκις δὲν ἐπείσθη τῇ ἐτυμολογίᾳ ταύτῃ, διὸ καὶ ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὴν ζήτησιν τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ἐκδοὺς μακρὰν πραγματείαν περὶ τούτου καὶ πειρώμενος διὰ πολλῶν ν' ἀποδείξῃ τὸ ἀληθὲς τῆς ἐκ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἐτυμολογίας αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο μὲν δὲν συμφωνῶ μετὰ τοῦ φίλου κ. Μηλιαράκι, τοῦτο δὲ φαίνεταί μοι ὅτι τὸ ζήτημα καθ' ἑαυτὸ μικροῦ λόγου ἄξιον (ἐτυμολογία μιᾶς λέξεως ἐκ τῶν τοσούτων μυριάδων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης!) καθίσταται σπουδαιότατον διὰ τὰ μεγάλα ἱστορικὰ πορίσματα

τὰ ἐκ τῆς ἐτυμολογίας ταύτης καὶ ἐκ μόνης ταύτης συναγόμενα ὑπὸ τοῦ κ. Μηλιαράκι, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἔρευνα αὐτοῦ δύναται, ἐλπίζω, νὰ συμβάληταί τι εἰς γνῶσιν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς, δὲν νομίζω ἄσκοπον νὰ ἐπανέλθω καὶ ἐγὼ ἐπὶ τὸ πρᾶγμα.

Ἀρχόμενος ὁ κ. Μηλιαράκις λέγει πολὺ ὀρθῶς ὅτι «Τὰ γεωγρα-
» φικὰ ὀνόματα τῶν διαφόρων χωρῶν, ἀποτελοῦντα, οὕτως εἰπεῖν,
» ἐπιγραφὰς γεγλυμμένας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐγένοντο πολλάκις ὑποκεί-
» μενον μελέτης ἐπιφανῶν φιλολόγων, καὶ ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ὡς
» πηγαὶ διαφόρων ἱστορικῶν καὶ ἐθνογραφικῶν γνωμῶν καὶ κρίσεων.
» Τὰ ὀνόματα ταῦτα εἴτε ἀναφέρονται εἰς ὄρη, πεδία, ποταμούς, λί-
» μνας, πηγάς, παραλίας, θαλάσσας, ἀκρωτήρια ἢ ἄλλας τοποθεσίας
» μερικωτέρας, εἴτε εἰς τόπους κατῳκημένους, χωρία, πολίχνας ἢ πό-
» λεις, εἶναι ζῶντα ἱστορικὰ καὶ γλωσσικὰ μνημεῖα, ἔχοντα ὡς πρὸς
» τοῦτο τὴν αὐτὴν ἀξίαν, οἵαν καὶ αἱ ἐπὶ λίθων, μετάλλων καὶ κε-
» ράμων ἐπιγραφαί, ἃς κατέλιπον αἱ προγενέστεραι γενεαί. Πολλάκις
» ἐν ἐλλείψει πηγῶν ἐκ τῆς ἐννοίας τῶν ὀνομάτων τούτων καὶ τοῦ
» σχηματισμοῦ δύνανται νὰ ἐξαχθῶσιν ἱστορικὰ συμπεράσματα ἀναμ-
» φηρίστου ἀκριβείας. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι πλεῖσται θέ-
» σεις ἀρχαίων πόλεων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ ἄλλων ἐθνῶν τῆς τε
» Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἀνευρέθησαν, ἐν ἐλλείψει ἄλλων βοηθη-
» μάτων, τῇ βοηθείᾳ τῶν περισωθέντων ἀρχαίων ὀνομάτων αὐτῶν,
» πολλαχοῦ παραμεμορφωμένων. Ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου δικαίως
» καὶ ὀρθῶς θεωρεῖται ὅτι πᾶσα ἀντικατάστασις σημερινῶν ὀνομάτων
» δι' ἀρχαίων, καὶ πᾶσα μεταβολὴ ἔτι τῆς ῥίζης ἢ τῶν καταλήξεων
» αὐτῶν, ἐπιχειρουμένη ὑπὸ τῶν γεωγραφούντων ἢ ὑπὸ τῶν διοικη-
» τικῶν ἀρχῶν ἄνευ μελέτης, ἰσοδυναμεῖ πρὸς καταστροφὴν ζωντα-
» νῶν μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ τῆς γλώσσης, ἄνευ πρα-
» κτικῆς ἢ ἠθικῆς ὠφελείας, πλὴν προσωρινῆς τινος ἐπιδείξεως τῶν
» καταστροφέων, ἀποτέλεσμα οὔσης ἡμιμαθείας ἢ καὶ πλήρους ἀμα-
» θείας περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν τόπων καὶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν.
» Οἱ Ἰταλοί, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἄγγλοι, οἱ Ἱσπανοί, οἱ Γερμανοὶ
» οὐδαμοῦ ἐν ταῖς γεωγραφίαις αὐτῶν ἢ ἐν τῇ διοικήσει ἀντικατέστη-
» σαν, ὅταν ἀπετέλεσαν ἴδια αὐτοτελῆ κράτη, τὰ γεωγραφικὰ ὀνό-
» ματα τῶν τόπων των διὰ τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ διετήρησαν τὰ ὑπάρ-
» χοντα μεταγενέστερα εἰς οἷον τύπον εὗρον αὐτά, ἐνῷ παρ' ἡμῖν

» ἄνευ λόγου ἐπῆλθεν ἀνατροπή. Εἰς διδακτικὸν ἐγχειρίδιον συγχρό-
» νου Γεωγραφίας ἀναγινώσκομεν «εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν ὄρη εἶνε
» Κιθαιρών, Ἑλικών. Ποταμοὶ Ἰσμηνός, χυνόμενος εἰς τὴν λίμνην
» Ὑλίκην καὶ Ἀσωπός. Πόλεις Θῆβαι, Θεσπιαί, Λεῦκτρα, Πλα-
» ταιαί, Αὐλίς, Δήλιον». Ἀλλὰ πλὴν τῶν Θηβῶν τὰ λοιπὰ ὀνόματα
» δὲν ὑπάρχουσι σήμερον ὅπως ἀναγραφῶσιν εἰς ἐγχειρίδιον συγχρόνου
» γεωγραφίας».

Εἰς ταῦτα παρατηρῶ πρῶτον ὅτι διὰ τοῦτο ἀκριβῶς διότι «τὰ γεωγραφικὰ ὀνόματα τῶν διαφόρων χωρῶν ἀποτελοῦσιν ἐπιγραφὰς γεγλυμμένας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους» δὲν δύναμαι ἐγὼ νὰ καταδικάσω μετὰ τοῦ φίλου κ. Μηλιαράκι *πᾶσαν ἀντικατάστασιν σημερινῶν ὀνομάτων δι' ἀρχαίων* καὶ νὰ προτείνω εἰς μίμησιν τὰ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ γινόμενα καὶ μόνα ταῦτα. Διότι καθὼς δὲν θεωροῦμεν κακὸν νὰ ἐξαφανίσωμεν τὰ ἐπὶ τῶν παλιμψήστων κωδίκων ἐπιγεγραμμένα νεώτερα καὶ μικροῦ λόγου ἄξια κείμενα, ὅπως ἀναγνώσωμεν τὰ ὑπ' αὐτὰ ἔπη τοῦ Ὁμήρου ἢ τινος ἄλλου θεσπεσίου ἀνδρός, καὶ καθὼς δὲν θεωροῦμεν ἀπρεπὲς νὰ καταρρίψωμεν τὸ ὑπάρχον καὶ ἀκμάζον Καστρί, ὅπως ἀνακαλύψωμεν τὰ κεκαλυμμένα ὑπ' αὐτὸ τῶν Δελφῶν ἐρείπια κτλ., οὕτω δὲν δύναμαι ἐγὼ τοὐλάχιστον, εἰ καὶ τὴν νεωτέραν γλῶσσαν καὶ ἱστορίαν μᾶλλον τῆς ἀρχαίας καλλιεργῶ, νὰ θεωρήσω ἄτοπον τὴν ἐκβολὴν λ. χ. τοῦ πονηρὰς ἡμέρας τῆς πατρίδος ἀναμιμνήσκοντος ἡμᾶς *Μιστρᾶ* ὑπὸ τῆς ἐνδόξου *Σπάρτης*, ἧς τὸ δόρυ ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα καὶ καθόλου τὸν πολιτισμὸν τῆς Εὐρώπης ἐν Πλαταιαῖς, οὐδὲ τὴν ἐκβολὴν τοῦ *Ζητουνιοῦ* ὑπὸ τῆς *Λαμίας*, οὐδὲ τὴν τῆς *Κάπραινας* ὑπὸ τῆς *Χαιρωνείας*, οὐδὲ τὴν τοῦ *Κόκλα* ὑπὸ τῶν ἐνδόξων *Πλαταιῶν*, οὐδὲ τὴν τῆς *Βοστίτσας* ὑπὸ τοῦ *Αἰγίου*, οὐδὲ τὴν τῆς ἀδόξου *Κούλουρις* ὑπὸ τῆς θείας *Σαλαμῖνος* κτλ. κτλ. Ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα προκειμένου περὶ τόπων τὸ πάλαι μὲν ἀδόξων, ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἐνδόξων γενομένων, λ.χ. Πιτυοῦσσα — *Σπέτσες*, Ψύρα — *Ψαρά*, (Ψύριος ἀνὴρ = εὐτελής, ἀκάθαρτος — *Ψαριανός* = ἥρως.), Κάλλιον — *Καρπενῆσι*, Ἐλαιοῦς — *Μεσολόγγι* κτλ. Οὐδὲ δύναμαι ἐγὼ τοὐλάχιστον νὰ ἐννοήσω τί μέγα κακὸν συμβαίνει, ἂν λ. χ. ἀντὶ Μεντέλη λέγωμεν *Πεντέλη* καὶ *Ἐλευσὶς* ἀντὶ Λεψίνα καὶ *Αἴγινα* ἀντὶ Αἴγενα καὶ *Θῆβαι* ἀντὶ Φήβα καὶ *Πάτραι* *Ἀθῆναι* ἀντὶ Πάτρα Ἀθήνα, κτλ., ἐκτὸς ἂν ἀταλαιπώρως θέλωμεν νὰ πεισθῶμεν τῷ ἐν μα-

καρίᾳ ἀγνοίᾳ τῶν πραγμάτων τολμῶντι νὰ διδάσκῃ ἡμᾶς, ὅτι ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς τῶν τοπωνυμικῶν ὀνομάτων ἐξέλιπεν ἐκ τῆς γλώσσης ἡμῶν, ἐνῷ ἓν βλέμμα ἐπὶ τὸν χωρογραφικὸν πίνακα τοῦ κ. Νουχάκι ἢ ἐπὶ τὴν Στατιστικὴν τῆς Κρήτης τοῦ κ. Ν. Σταυράκι ἢ ἐπὶ Γεωγραφικὸν πίνακα οἱονδήποτε τῆς Ἑλλάδος ἀρκεῖ νὰ πείσῃ πάντας περὶ τοὐναντίου.

Καὶ ἐν τῇ χρήσει ἄρα τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων τοπωνυμιῶν, ὅπως καὶ ἐν τῇ γραπτῇ ἡμῶν γλώσσῃ, ἐπεκράτησε παρὰ τῷ καθόλου ὀρθῶς κρίνοντι ἔθνει ἡμῶν ὁ τοσοῦτον ἀδίκως καὶ ἀτόπως χλευασθεὶς **συμβιβασμὸς** τῶν ἀντιμαχομένων ἀξιώσεων τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας ἱστορίας.

Δεύτερον παρατηρῶ ὅτι συμφωνῶν πληρέστατα τῷ κ. Μηλιαράκι περὶ τῆς μεγάλης σπουδαιότητος τῶν γεωγραφικῶν ὀνομάτων ὑπό τε ἱστορικὴν καὶ γλωσσικὴν ἔποψιν, φρονῶ ὅτι ἀκριβῶς τούτου ἕνεκα ἐπιβάλλεται ἡμῖν ἀνάγκη πολλῆς προσοχῆς, ἵνα μὴ ἀταλαιπώρως ἀπονέμωμεν τοῖς ξένοις ὅσα ἀνήκουσιν ἡμῖν. Εἶναι δ' ἡ ἀνάγκη αὕτη ἐν τῷ παρόντι ζητήματι ἔτι μείζων, ἐπειδὴ ὁ κ. Μηλιαράκις στηριζόμενος, ὡς εἶπον, ἐπὶ τῆς ἐτυμολογίας ταύτης χαρακτηρίζει ὡς κτήσεις τῶν ξένων πλείστας ἑλληνικὰς χώρας.

Ὁ κ. Μηλιαράκις ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς πραγματείας αὐτοῦ καταλέγει τοὺς τύπους, ὑφ' οὓς φέρεται τὸ ὄνομα, ἤτοι 1) *Μεσαρέα*, 2) *Μεσαρgά*, 3) *Μεσαρέ*, 4) *Μεσαρά*, 5) *Μεσαρκά*, 6) *Μισαρjά*, 7) *Μασάδα* καὶ 8) *Μάσαρι*. Τούτων οἱ 6 πρῶτοι εἶναι παραλλαγαὶ διαλεκτικαὶ τοῦ πρώτου τοῦ καὶ ὑπὸ τῶν παλαιοτέρων μνημείων ἀποδεικνυομένου ἀρχαιοτέρου τύπου *Μεσαρέα*, ἐξ οὗ τὸ μὲν διὰ συνιζήσεως ἐγένετο *Μεσαρgά*, τὸ δὲ ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ προῆλθεν ὁ τύπος *Μεσαρὲ* (ἴδε κατωτέρω), τὸ δὲ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Κρήτῃ ὁ τύπος *Μεσαρρὰ* (ἴδε κατωτέρω), ἐν δὲ Κύπρῳ διὰ συνιζήσεως καὶ τροπῆς τοῦ συμφωνοειδοῦς j εἰς πλῆρες καὶ ἄηχον σύμφωνον *κ* (ἴδε κατωτέρω) ὁ τύπος *Μεσαρκά*, ἐν δὲ τῇ Ἠπείρῳ διὰ τροπῆς τοῦ ἀτόνου *ε* εἰς *ι* κατὰ τὰ ἐπικρατοῦντα ἐν τῇ Βορείᾳ Ἑλληνικῇ ὁ τύπος *Μισαρjά*. Ὁ δὲ 7ος τύπος *Μασάδα* προφέρεται σήμερον ἐν Πάρῳ οὐχὶ Μασάδα ἀλλὰ *Μεσάδα*, καθὰ ὁ φίλος κ. Ἰωάννης Πρωτόδικος εἶπέ μοι· ἀλλ' εἴτε ὁ μετὰ τοῦ *ε* εἴτε ὁ μετὰ τοῦ *α* τύπος εἶναι ἀρχαιότερος, πάντως οὗτός τε καθὼς καὶ ὁ 8ος *Μάσαρι* δὲν δύνανται νὰ ἀναχθῶσιν εἰς τὸν

πρῶτον *Μεσαρέα-Μεσαρξά*, διὸ ἐξεταστέοι καθ' ἑαυτούς. Ἡ Μεσάδα κειμένη μεταξὺ Δρξοῦ καὶ Τσιπίδου δύναται κάλλιστα νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ *μέσα* ἢ *μέσον*, *μεσὰς-άδα* κατὰ τὸ *ἀγριάδα*, *ἁπλάδα*, *ἁπλοχωράδα*, *βαθάδα*, *κοιλάδα*, *λαγκάδα*. Τὸ δὲ Ῥόδιον *Μάσαρι* (μεθ' ἑνὸς *σ* οὐχὶ μετὰ δύο ἀπαγγέλλεται ὑπὸ τῶν Ῥοδίων) (ἴδε κατωτέρω) δύναται νὰ νομισθῇ ὅτι προῆλθεν ἔκ τινος κτήτορος αὐτοῦ *Μάσαρι* ὅπως καὶ τὸ *Γξάνναριν* αὐτόθι ἀπό τινος *Γξάνναρι* καὶ ὅπως πλεῖσται κῶμαι καὶ τόποι ἀπὸ κτητόρων ὠνομάσθησαν. Διότι ὁ προπαροξυτονισμὸς αὐτοῦ εἶναι ἀνερμήνευτος, ἂν ὑποτεθῇ ὡς βάσις οὐδέτερον εἰς-άρι(ον), καὶ οὐδὲν ἄλλο δῆθεν ἀνάλογον οὔτε Ῥόδιον οὔτε Ἰταλικὸν δύναται νὰ αἰτιολογήσῃ αὐτόν. Ὅπως δήποτε ἔκ τε τοῦ Μεσάδα καὶ τοῦ Μάσαρι οὐδὲν δύναται ἀναμφισβήτητον καὶ βέβαιον νὰ πορισθῇ περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς Μεσαρέας.

Ὁ κ. Μηλιαράκις ἔπειτα ἀποβάλλει τὴν ἐτυμολογίαν τὴν ἐκ τῆς συνθέσεως τοῦ *μέσος* καὶ *ὄρος* λέγων ὅτι τὸ *ο* τοῦ ὄρος ὤφειλε νὰ περιέχηται ἐν τῇ λέξει καὶ ὅτι οὐδ' ἡ σημασία συνᾴδει πρὸς τὴν ἐτυμολογίαν ταύτην. Ὅτι δ' ὅμως οἱ λόγοι καὶ τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα εὐκόλως ἀναιροῦνται, ἐλέχθη ἀνωτέρω σελ. 4. Ἐπίσης ἀποβάλλει καὶ ἣν ἐγὼ πρότερον εἶχον προτείνει παραγωγὴν κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ *Μέσα Μερξά*. Κανονικὴν καὶ ὁμαλὴν βεβαίως οὐδ' ἐγὼ ἐθεώρησα ταύτην, ἀφοῦ πᾶσαι αἱ τοιαῦται συγκοπαὶ δὲν συμβαίνουν κατὰ φθογγικοὺς νόμους ἀπαραβάτους, ἀλλὰ προέρχονται κατὰ πρῶτον ἐξ ἀτομικῶν σφαλμάτων, ἅτινα τυχόντα μιμήσεως καθολικεύονται. Δυνατὴ δ' ὅμως εἶναι καὶ πᾶς ὁ τὰς ἀνωτέρω (σελ. 5) συγκοπὰς ἐνθυμούμενος ἐλπίζω ὅτι θὰ κρίνῃ αὐτὴν μετ' ἐμοῦ ὁμοίως δυνατήν, ἔστω καὶ ἄν, ὡς λέγει ὁ κ. Μηλιαράκις, «αἱ λέξεις *Μέσα Μερξά* εἶναι εὔφωνοι, δισύλλαβοι καὶ εὐπρόφερτοι, καὶ ὅτι δὲν ἠξεύρει σύνθετον λέξιν μὲ τὸ *μερξὰ* συντετμημένην».

Ἄλλον ἰσχυρὸν ἀληθῶς λόγον κατὰ τῆς ἐτυμολογίας ταύτης ἐπιφέρει ὁ κ. Μηλιαράκις ὅτι ἐν Τήνῳ τὸ μὲν ἀνατολικὸν μέρος λέγεται *Μέσα Μερξά*, ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς νήσου, ἐκτὸς τῆς *Μέσα Μερξᾶς*, κεῖται ἡ *Μεσαρξά*. Δυστυχῶς ἐν τῷ νεωτάτῳ τῆς Τήνου χάρτῃ δὲν ἀναγράφεται ἡ Μέσα Μερξά. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐξευρὼν ἄλλην πιθανωτέραν, ὡς ἐλπίζω, καὶ ὁμαλὴν κατὰ πάντα ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως, οὐδ' ἐγὼ ὑποστηρίζω πλέον τὴν ἐκ τοῦ Μέσα Μερξὰ διὰ συγκοπῆς ἐτυμολο-

γίαν, δὲν θὰ συζητήσω πρὸς τὸν φίλον κ. Μηλιαράκην περὶ τούτου καὶ πείθομαι προθύμως ὅτι καὶ ἀληθῆ καὶ ἰσχυρὰ λέγει. Μετ' ἀκριβῆ δηλ. τοῦ πράγματος ἔρευναν ἐπείσθην ὅτι ἡ λέξις δὲν εἶναι σύνθετος καὶ συγκεκομμένη ἀλλὰ παράγωγος ἐκ τοῦ *μεσάρις μεσάρι*-*μέσος*. Ἀκριβῶς δὲ ταύτην ἀποβάλλει ὁ κ. Μηλ. λέγων ὅτι ἐκ τοῦ μέσος ἠδύνατο μὲν νὰ σχηματισθῇ *μεσάρι* καὶ ἐκ τούτου *μεσαριά*, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἄλλην ἢ ἀφῃρημένην σημασίαν. Ἰδοὺ τοὺς λόγους του:
« Ἡ κατάληξις -*αρι* προσδίδει εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον τὴν
« ἔννοιαν πλειοτέρας ὀντότητος καὶ μεγέθους, οἷον κεφαλάρι σημαίνει
« τὴν μεγαλειτέραν πηγὴν ὕδατός τινος τόπου, κοντάρι μέγαν κοντόν,
« γαλάρι τὸ πρόβατον τὸ μὴ παῦσαν νὰ καταιβάζῃ γάλα, μανάρι τὸ
« πρόβατον τὸ ἐπὶ χρόνον πολὺν τραφὲν πλησίον τῆς μάνας του· πα-
« λαμάρι ὀνομάζεται τὸ χονδρὸν σχοινίον τὸ πληροῦν τὴν παλάμην·
« τοιαῦτα εἶναι καὶ τὰ σιτάρι, κριθάρι, θυμάρι, κουφάρι, πιθάρι, κελ-
« λάρι, σφογγάρι, πρινάρι, ζυμάρι, φεγγάρι, χορτάρι, ποδάρι, μα-
« στάρι, λιθάρι, ῥιζάρι, ἀστάρι, ζωνάρι, οὐσιαστικὰ αὐτοτελῆ, σημαί-
« νοντα αὐτὸ τοῦτο τὸ πρᾶγμα, ἄνευ ὑποκοριστικῆς ἐννοίας. Κατὰ τὴν
« ἔννοιαν δὲ ταύτην τὸ μεσάρι θὰ ἐμφαίνει τι κείμενον κυρίως ἐν μέσῳ,
« ἢ τὸ διὰ μέσου γενόμενον· ἡ τονιζομένη δὲ κατάληξις -*ριὰ* ὡς σφογ-
« γάρι σφογγαριά, δοξάρι δοξαριά, ζάρι ζαριὰ ἐκφράζει τὴν ἀφῃρη-
« μένην ἔννοιαν τοῦ ὑπὸ ῥίζης δηλουμένου. Ἀλλὰ τοιαύτην ἔννοιαν
« δὲν ἔχει τὸ ὄνομα Μεσσαριά, ἑπομένως δὲν προῆλθεν ἐκ τοῦ *μεσάρι*.
« Ἴσως ὑπολάβῃ τις ὅτι ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ *μέσα* προσετέθη ἑτέρα
« κατάληξις τῆς νεοελληνικῆς ἡ *ριά*. Ἡ κατάληξις ὅμως αὕτη προσ-
« τιθεμένη εἰς τὰ οὐσιατικὰ σημαίνει πληθὺν τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης δη-
« λουμένου σκότι σκοταριά, κληματαριά, λυκουριά, μαγγουριά, κλεφ-
« τουριά, βλαχουριά, στρατιωτουριά, κτλ. οὐδόλως ὅμως ἡ ἔννοια
« αὕτη δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν Μεσσαριάν, διότι θὰ ἐσήμαινε τὸ
« πολὺ πολὺ πληθὺν « μεσῶν » ὅπερ δὲν ἔχει ἔννοιαν ».

Εἰς τοῦτο παρατηρῶ α') ὅτι τὰ παρατεθέντα παραδείγματα δέν μοι φαίνονται οὔτε πάντα ἐπιμελῶς ἐκλελεγμένα οὔτε πάντα ὀρθῶς ἡρμηνευμένα. Οὕτω λ.χ. τὸ *γαλάρι* δὲν περιέχει ὑποκοριστικὴν κατάληξιν—*αρι*(*ο*)*ν*, διὸ οὐδὲ σημαίνει *μικρὸν γάλα* ὃ γαλατάκι λέγεται, ἀλλ' εἶναι οὐδέτερον ἐπιθέτου εἰς —*άρις* (=λατ. aris)-*αρέα*-*άριν*, περὶ ὧν ἴδε κατωτέρω. Τὸ δὲ *παλαμάρι* λέγεται καὶ Ἰταλιστὶ pala-

maro καὶ ὁ τύπος οὗτος μετὰ τῆς σημασίας ταύτης ἐκ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης εἰσῆλασεν εἰς τὴν ἡμετέραν ὅπως καὶ τοσαῦται ἄλλαι ναυτικαὶ λέξεις, πρβλ. G. Meyer Ἀλβαν. Λεξ. 319 καὶ Γρηγ. Παππαδοπούλλου ἐν Πανδώρᾳ Τομ. ΙΖ'. σελ. 247. Ἡ εἰκασία τοῦ ἀοιδίμου Κοραῆ ἐν Ἀτ. Δ'. 382 ἣν ἀσπάζεται καὶ ὁ κ. Μηλιαράκις ὅτι δηλ. «πιθανὸν ὅτι παλαμάριον ὠνομάσθη διὰ τὸ πάχος ὥστε νὰ πληροῖ τὴν παλάμην» εἶναι γλωσσικῶς ἀδύνατος, διότι τὰ δηλοῦντα τὸ δι' οὗ πληροῦταί τι λήγουσι παρ' ἡμῖν οὐχὶ εἰς *-άρι* ἀλλ' εἰς *-ά*, οἷον· *παλαμιά*, *χαραβιά*, *καλαθιά* κτλ. Περὶ τούτων ἴδε τὰ διαληφθέντα ὑπ' ἐμοῦ ἐν Βυζαντιακῷ περιοδικῷ Τομ. Β'. σελ. 272 κέξ. Οὐδὲ *τὸ κοντάρι* σημαίνει «μέγαν κοντόν,» ἀλλ' ἁπλῶς κοντὸν ἄνευ μεγεθυντικῆς τινος σημασίας. Μόνον *τὸ κεφαλάρι*=κυρία πηγὴ τοῦ ὕδατος, φαίνεται ὅτι ἔχει ὄντως μεγεθυντικὴν ἔννοιαν, αὕτη δ' ὅμως δὲν κεῖται ἐν τῇ καταλήξει ἀλλ' ἐν τῷ θέματι αὐτῷ, τ.ἔ. ἡ δαψιλεστέρα πηγὴ ὡς ἡ ὑπάτη, ὡς ἡ κεφαλή, ἀντιτίθεται ταῖς δευτερευούσαις· διὰ τοῦτο ἐν Εὐρυτανίᾳ λέγεται θέσις τις *Κεφαλόβρυσο* ὡς κυρία πηγή, καὶ ἐν Λιβισίῳ καὶ ἐν Κρήτῃ *μάννα τοῦ νεροῦ* καλεῖται ἡ κυρία πηγὴ τοῦ τοῦ ὕδατος (πρβ. καὶ κεφαλοχώραφο=ὁ μέγιστος καὶ ἄριστος τῶν ἀγρῶν ἐν Ἠπείρῳ). Πρὸς τούτοις ἐν Κρήτῃ λέγονται μεθ' ὑποκοριστικῆς ὁμολογουμένως καταλήξεως *κεφάλια* οἱ λόφοι, οὐχὶ ὡς μικρότεροι κεφαλῆς, ἀλλ' ὡς ὑψηλότεροι τῶν πέριξ τόπων. Ἐν δὲ Κυθήροις κεφαλάρι καλεῖται τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς οἰκίας, πρβλ. Πανδώρας ΙΓ'. 389, πρβλ. καὶ «*αὐτὸς εἶναι κεφαλὴ τοῦ τόπου*, ἢ *τὸ κεφάλι* καὶ *οἱ κεφαλάδες*. Καὶ τὸ *μανάρι* οὐχὶ ἀπὸ τοῦ μάννα παρακτέον, διότι θὰ ἐδήλου μικρὰν μητέρα οὐχὶ γαλαθηνὸν παχὺν ἀμνόν, καὶ κατόπιν καθόλου παχὺ ζῷον οἰκόσιτον. Πιθανωτέρα δὲ φαίνεταί μοι ἡ ἐκ τοῦ ἀμνὸς - ἀμνάριον - (ἀ) - μνάρι - μανάρι παραγωγή, ἣν προέτεινε δὲν ἐνθυμοῦμαι νῦν τίς.

Ὁμοίως ἐσφαλμένως καταλέγονται τὰ δύο παραδείγματα εἰς - αρέα - αριά (οὕτω γραπτέα μετὰ τοῦ ι, ἴδε κατωτέρω) *σκωταρεά* καὶ *κληματαριά* εἰς τὰ εἰς - ουρjά (οὕτω μετὰ τοῦ j, ἴδε κατωτέρω) λήγοντα, καὶ ἐσφαλμένως γίνεται λόγος περὶ καταλήξεως - ριά. Διότι τὰ μὲν εἰς - *αρεά* προῆλθον οὐχὶ ἐξ ὀνομάτων ληγόντων εἰς - *α*, ἀλλ' ἐκ τῶν εἰς - *άρι(ον)* καὶ - *άρις* - *αρύς* (ἴδε κατωτέρω), τὰ δὲ εἰς - *ουρjά* οὐχὶ ἀπὸ ὀνομάτων ληγόντων εἰς - *ου*, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀφῃρημένων καὶ τὴν Λα-

τινικὴν κατάληξιν ἐχόντων -*ura*-*ούρα*. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ εἰς -*αρ̌ά* δὲν σημαίνουν ἀληθῶς πληθὺν τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης σημαινομένου ὅπως τὰ εἰς -ούρα καὶ μάλιστα τὰ ἐκ τούτων κατὰ τὸν τύπον τῶν ἀφῃρημένων καὶ περιληπτικῶν εἰς -ἰά ἐπεκταθέντα εἰς -ουρjά. Ἐντεῦθεν λέγεται χαλικούρα καὶ σιλιτούρα ἐν Ἠπείρῳ = πολλοὶ χάλικες, καὶ χαλικουρjά, λ̦ιαπουρjά = πολλοὶ Λιάπιδες, σκουτούρα, ἀνακατούρα, θολούρα, ξενούρα, παγούρα, πεζούρα, χασούρα, φαγούρα κττ. ἔπειτα κλεφτουρjά, λυκουρjά, θηλυκουρjά = πολλὰ θηλυκά, μπερμπαντουρjά. κτλ.

Καὶ τοῦτο δ' ἄξιον σημειώσεως ὅτι ὀλίγων μόνων ζητεῖται ν' ἀποδειχθῇ ἡ μεγεθυντικὴ σημασία, ἐπιφέρεται δ' ὅτι *τοιαῦτα εἶνε καὶ τὰ*...» Καὶ ἔπειτα περὶ τούτων λέγεται ὅτι σημαίνουν «*αὐτὸ τοῦτο τὸ πρᾶγμα, ἄνευ ὑποκοριστικῆς ἐννοίας*». Καὶ ὅτι μὲν ἀληθῶς δι' αὐτῶν δὲν δηλοῦται ὑποκοριστικὴ σημασία, οὐδεμία ἀμφιβολία, ἀλλὰ δὲν πρόκειται, φρονῶ, περὶ τούτου, ἀλλὰ περὶ τοῦ ἂν δι' αὐτῶν ἐμφαίνηται καὶ μεγεθυντική, ὅπως ὁ κ. Μηλιαράκις διισχυρίσθη περὶ τοῦ κοντάρι, κεφαλάρι, παλαμάρι, γαλάρι, καὶ ὅπως κατόπιν τοῦ «*τοιαῦτα εἶναι καὶ τὰ*...» ἕκαστος κατ' ἀκολουθίαν σκεπτόμενος περιέμενε νὰ ἴδῃ.

6) ὅτι τὰ εἰς -*άριον* οὔτε τὸ πάλαι οὔτε σήμερον ἔχουσιν ἀληθῶς μεγεθυντικὴν ἔννοιαν· πρβλ. Ἡρῳδιανοῦ Α'. 534,4 καὶ Β'. 13, 23 «Τὰ διὰ τοῦ -αριον *ὑποκοριστικὰ* παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησι συστέλλει τὸ *α*, ἱππάριον, πλοιάριον, φυτάριον...» καὶ Lud. Schwabe De deminutivis Graecis et Latinis σελ. 63» αριον suffixum satis frequens, reperiuntur enim fere centum octoginta exempla nominum eo *deminutorum*...» καὶ Leo Meyer Συγκριτικῆς Γραμματικῆς Β'. 481-2 καὶ Kühner-Blass Ἑλλην. Γραμμ. Β'. 277. Καὶ σήμερον δ' ἀκόμη σῴζονται ἀληθῆ ὑποκοριστικὰ εἰς -*αρι* πολλά, ὧν ἔνια ἐκ Κρήτης ἀναγράφω:

Ζώνη ἡ τῶν ἀνδρῶν, *ζωνάρι* τὸ τῶν νηπίων καὶ τῶν κατὰ τὸν τρόπον τῆς Δύσεως ἐνδυομένων· κῆπος-*κηπάρι*, τοῦτο καὶ ἐν Κύθνῳ, κλῶνος-*κλωνάρι*, κρεμνὸς-*κρεμνάρι*, κριjὸς-*κριjάρι*, λέσκα (=λέσχη, δηλοῦται δὲ ἐπίπεδον ἢ καὶ ὀλίγον κεκλιμένον μέρος κρημνοῦ χρησιμεύοντος εἰς διαμονὴν τῶν ζώων)-*λεσκάρι*, λωστὸς-*λωστάρι*, μίτοι-*μιτάρια*, μουνοῦχος-*μουνουχάρι*, πετεινὸς (=ἀλέκτωρ) - *πε-*

τειvάρι, πρῖνος (τὸ δένδρον) - *πριvάρι* ὅταν εἶναι ἀκόμη μικρὸς ἢ χθαμαλὸς ὡς θάμνος, σκίζα (σχίζα) - *σκιζάρι*, σχῖνος - *σχιvάρι*, σπήλαιος - *σπηλαιάρι*, χόρτο - *χορτάρι*, *λογγάρι* ἐν Κεφαλληνίᾳ = μικρὸν δάσος· *ψυχάρια* ἐκαλοῦντο κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα τὰ ἀργυρώνητα ἀνδράποδα, οὐχὶ βεβαίως ὡς μεγάλαι ψυχαί, ἀλλ' ὡς μικραὶ καὶ εὐτελεῖς. Ἐν ἄλλοις ἀπετρίβη ἀληθῶς ἡ ὑποκοριστικὴ ἔννοια καὶ κατέστησαν ἰσοδύναμα τοῖς πρωτοτύποις, φαινόμενον λίαν σύνηθες ἐν πάσῃ γλώσσῃ, ἀλλὰ δὲν προσέλαβον διὰ τοῦτο καὶ μεγεθυντικὴν ἔννοιαν, ὅπως φρονεῖ ὁ κ. Μηλιαράκις. Διότι καθ' ὃν τρόπον *τὸ ἀσκί*, *τὸ βιβλίο*, *τὸ κεφάλι*, *τὸ πόδι*, *τὸ τραπέζι*, *τὸ χέρι*, *τὸ χτένι* κττ. σημαίνουν σήμερον ἀκριβῶς ὅ,τι τὸ πάλαι ἐδήλουν ὁ ἀσκός, ἡ βίβλος, ἡ κεφαλή, ὁ πούς, ἡ τράπεζα, ἡ χείρ, ὁ κτείς, οὕτω καὶ τὰ εἰς *-άρι*, *ζευγάρι*, *κοντάρι*, *κριθάρι*, *πιθάρι*, *μαστάρι*, *σιτάρι*, *σφουγγάρι*, *χορτάρι* κττ. σημαίνουν ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ σήμερον ὅ,τι τὸ πάλαι τὰ πρωτότυπα ζεῦγος, κοντός, κριθαί, μαστός, πίθος, σῖτος, σφόγγος, χόρτος. Διότι οὐδεὶς βεβαίως πιστεύει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχον μείζους ἢ ἐλάσσους πόδας, χεῖρας, ἀσκούς, μαστούς, σίτους, κριθάς, χόρτους κτλ.

Τὰ μεγέθους δηλωτικὰ σχηματίζομεν ἡμεῖς δι' ἄλλων καταλήξεων, οὐχὶ διὰ τοῦ *-άρι*. Οὕτω λ.χ. κατὰ τὴν σχέσιν τὴν παρατηρουμένην μεταξὺ τύπων οἷον:

ἡ γάστρα - τὸ γαστρί, ἡ δᾷδα - τὸ δαδί, ὁ βίλλος - τὸ βιλλί, ἡ βράκα - τὸ βρακί, ὁ γῦρος - τὸ γυρί, ἡ ζεύλα - τὸ ζευλί, ὁ κάλαθος - τὸ καλάθι, ὁ κάμπος - τὸ καμπί, ὁ κάπρος - τὸ καπρί, ὁ κάραβος - τὸ καράβι, ὁ κλάδος - τὸ κλαδί, ὁ κόμπος - τὸ κομπί, ὁ κύκλος - τὸ κυκλί, τὸ κῶλον - τὸ κωλιό, ἡ μάνδρα - τὸ μανδρί, ἡ πέτρα - τὸ πετρί, ἡ πλάκα - τὸ πλακί, ὁ πύργος - τὸ πυργί, ἡ ῥάβδος τὸ - ῥαβδί, ἡ ῥίζα τὸ ῥιζί, ἡ ῥίνη - τὸ ῥινί, ἡ ῥώξ - ῥῶγα - τὸ ῥωγί, ὁ σάκκος - τὸ σακκί, ἡ σκάλα - τὸ σκαλί, ὁ σκόμβρος - τὸ σκουμβρί, ἡ σμίλη - τὸ σμιλί, ἡ σούβλα - τὸ σουβλί, ὁ σπάρος - τὸ σπαρί, ὁ σπόρος - τὸ σπορί, ὁ στάμνος - τὸ σταμνί, ἡ στράτα - τὸ στρατί, ἡ σφῦρα - τὸ σφυρί, ἡ τάβλα - τὸ ταβλί, ὁ τοῖχος - τὸ τοιχιό, ὁ Τοῦρκος - τὸ Τουρκί, ὁ τράγος - τὸ τραγί, ἡ τρίγλη - τὸ τριγλί, ἡ τρούλλα - τὸ τρουλλί, ἡ τρῦπα - τὸ τρυπί, ὁ τύπος - τὸ τυπί, ὁ φάγρος - τὸ φαγρί, ὁ φόρτος - τὸ φορτιό, ὁ χοῖρος - τὸ χοιρί, ὁ ψῆφος - τὸ ψηφί, ὁ ὦμος - τὸ ὠμίν (ἐν Πόντῳ) κττ.,

ἐσχηματίσθησαν καὶ ἄλλα πολλά, ὧν τὰ μὲν εἰς *-ι* ἔχουν τὴν συνήθη, τὸ δὲ εἰς *-ος* καὶ *-α* τὴν μεγεθυντικὴν σημασίαν. πρβλ.

τὸ ἀσκί - ὁ ἄσκος καὶ ἡ ἄσκα, τὸ βυζὶ - ὁ βύζος καὶ ἡ βύζα, τὸ γυαλὶ

- ἡ γυάλα, τὸ δενδρί - ὁ δένδρος, τὸ καρφὶ - ἡ κάρφα, τὸ κελλὶ - ἡ κέλλα, τὸ κερὶ - ἡ κέρα, τὸ κλειδὶ - ἡ κλεῖδα, τὸ κρασί - ὁ κρᾶσος καὶ ἡ κράσα, τὸ παιδὶ - ὁ παῖδος καὶ ἡ παίδα, τὸ παννὶ - ἡ πάννα, τὸ πουλλὶ - ἡ πούλλα, τὸ ῥαδδὶ - ὁ ῥάδδος καὶ ἡ ῥάδδα, τὸ σακκὶ - ἡ σάκκα, τὸ σκαμνὶ - ἡ σκάμνα, τὸ σπαθὶ - ἡ σπάθα, τὸ σταμνὶ - ἡ στάμνα, τὸ σταυρὶ - ἡ σταύρα, τὸ στροφὶ - ἡ στρόφα, τὸ τυρὶ - ὁ τῦρος καὶ ἡ τύρα, τὸ φλασκὶ - ὁ φλάσκος καὶ ἡ φλάσκα, τὸ χαρτὶ - ἡ χάρτα, τὸ χτένι - ἡ χτένα, τὸ ψωλιὸ ὁ ψῶλος, κτλ.

Κατὰ τὸ σχῆμα δὲ τούτων ἐλέχθησαν καὶ ἄλλα μεγεθυντικὰ δισύλλαβα ἐκ πρωτοτύπων καὶ πολυσύλλαβα ἐξ ὑποκοριστικῶν ἄλλας διαφόρους πρότερον ἔχοντα καταλήξεις λ. χ.

ἡ βροντὴ - ὁ βρόντος, αἱ κριθαὶ - ὁ κρῖθος, ἡ πεύκη - ὁ πεῦκος, ἡ πορδὴ - ὁ πόρδος, ἡ κεφαλὴ - τὸ κεφάλι - ὁ κέφαλος καὶ ἡ κεφάλα, τὸ (ὀ)δόντι - ἡ (ὀ)δόντα, τὸ (ὀ)μμάτι(ον) - ἡ ἀμμάτα καὶ ὁ ἄμματος, τὸ ἀκόνι - ἡ ἀκόνα, τὸ βελόνι - ἡ βελόνα, τὸ καλύβι - ἡ καλύβα, τὸ χελώνι - ἡ χελώνα, τὸ καράβι - ἡ καράβα καὶ ὁ κάραβος, τὸ πιγούνι - ἡ πιγούνα καὶ ὁ πίγουνος, τὸ ὀνύχι(ον) - ἡ ἀνύχα, τὸ καλάθι - ἡ καλάθα καὶ ὁ κάλαθος, τὸ καμάκι(ον) - ἡ καμάκα καὶ ὁ κάμακος, τὸ τουφέκι - ὁ τούφεκος καὶ ἡ τουφέκα, τὸ ὀρχείδιον - ἀρχείδι - ἡ ἀρχείδα καὶ ὁ ἄρχειδος, τὸ καρύδι - ἡ καρύδα καὶ ὁ κάρυδος, τὸ ὀφρύδι - φρύδι - ἡ φρύδα, τὸ ξυράφι - ἡ ξυράφα, τὸ χωράφι - ἡ χωράφα καὶ ὁ χώραφος, τὸ (ὀ)ψάρι - ἡ ψάρα, τὸ ποδάρι - ἡ ποδάρα καὶ ὁ πόδαρος, τὸ ἱππάριν - ὁ ἄππαρος, τὸ καλαμάρι ἡ καλαμάρα καὶ ὁ καλάμαρος, τὸ κελλάρι - ὁ κέλλαρος καὶ ἡ κελλάρα, τὸ κοντάρι - ἡ κοντάρα καὶ ὁ κόνταρος, τὸ πουλάρι - ὁ πούλαρος καὶ ἡ πουλάρα, τὸ μουλάρι ὁ μούλαρος καὶ ἡ μουλάρα, τὸ γαϊδούρι - ὁ γάιδαρος, τὸ γομάρι - ὁ γόμαρος, τὸ τροπάρι - ἡ τροπάρα, τὸ φεγγάρι - ὁ φέγγαρος καὶ ἡ φεγγάρα, τὸ μουσκάρι - ὁ μούσκαρος καὶ ἡ μουσκάρα, τὸ καντάρι - ἡ καντάρα, τὸ φτυάρι - ἡ φτυάρα, τὸ τομάρι - ἡ τομάρα καὶ ὁ τόμαρος κτλ.

Κατὰ μικρὸν δ' αἱ καταλήξεις *-άρα* καὶ *-άρος* ἐξελήφθησαν ὡς μεγεθυντικαὶ καθόλου καὶ δὴ λέγεται *κεφάλα* καὶ *κεφάλαρος* καὶ *κεφαλάρα*, *κοιλιὰ - κοῖλος - κοίλαρος* καὶ *κοιλάρα*, *αφτί - ἄφταρος* καὶ *αφτάρα*, *σπίτι σπίταρος* καὶ *σπιτάρα*, *δούλα - δούλαρος - δουλάρα*, *στῆθος - στήθαρος* κτλ.

γ') ὅτι δέν μοι φαίνονται ὀρθὰ οὐδ' ὅσα λέγει ὁ κ. Μηλιαράκις διδάσκων ὅτι « . . . τονιζομένη ἡ κατάληξις *-ριὰ* ὡς σφογγάρι σφογγαριά, δοξάρι - δοξαριά, ζάρι - ζαριὰ ἐκφράζει τὴν ἀφῃρημένην ἔννοιαν τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένου. Ἀλλὰ τοιαύτην ἔννοιαν δὲν ἔχει τὸ ὄνομα Μεσσαριά, ἑπομένως δὲν προῆλθεν ἐκ τοῦ μεσάρι ».

Ὅστις ἐπέστησέ ποτε τὴν προσοχήν του ἐπὶ τὰς σημασιολογικὰς μεταβολάς, ἠξεύρει ὅτι αὗται τελοῦνται κατὰ νόμους ὡρισμένους, καὶ ὅτι τούτων τις διδάσκει ὅτι ἡ σημασία μεταβαίνει εὐκόλως ἐπὶ τὰ τοπικῶς ἢ χρονικῶς ἢ αἰτιωδῶς συνδεόμενα πρὸς ἄλληλα. Λέγεται ἄρα κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἡ *βουλὴ* οὐ μόνον ὡς ἀφῃρημένον τοῦ βούλεσθαι καὶ βουλεύεσθαι ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν βουλευομένων καὶ ἐπὶ τοῦ οἰκήματος ἐν ᾧ βουλεύονται, ὁμοίως ἡ *δουλεία* καὶ ἐπὶ τῶν δούλων, *πτωχεία* καὶ ἐπὶ τῶν πτωχῶν, ἡ *θεραπεία* καὶ ἐπὶ τῶν θεραπόντων, ἡ *Τουρκιὰ* καὶ ἐπὶ τῶν Τούρκων, ἡ *χριστιανοσύνη* καὶ ἐπὶ τῶν χριστιανῶν, ἡ *ἑταιρεία* καὶ ἐπὶ τῶν ἑταίρων, ἡ *κυβέρνησις* καὶ ἐπὶ τῶν κυβερνητῶν, καὶ καθόλου ὀνόματα ἐσχηματισμένα διὰ πάσης σχεδὸν ἀφῃρημένης καταλήξεως δύνανται νὰ παραληφθῶσι καὶ ὡς συγκεκριμένα.

Πρβλ. πάχος βάθος, τάχος, πάθος, πένθος, κλέος, μένος, ἔρεβος, ἔρευθος, ἔθος, ἦθος, θράσος καὶ θάρρος, σθένος, κτλ. ἀλλ' ὅμως γένος, ἔπος, κέρδος, κτλ. ἅτινα καὶ ἀφῃρημένα καὶ συγκεκριμένα, τὸ δὲ βρέφος, τέκος, τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων, τεῖχος, πέος, σκέλος, ἔγχος, ἕλκος, κτλ. μόνον συγκεκριμένα· ἐκ τῶν εἰς-ότης λ. χ. φιλότης λέγεται καὶ ὁ φίλος, πρβλ. ἀρχαιότητες, Ἐξοχότης, Μεγαλειότης, Ὑψηλότης, Πανοσιότης, Μακαριότης, Λογιότης, Ἱερολογιότης, ἔπειτα ἡ ἐμὴ μετριότης. Ἐκ τῶν εἰς-σύνη λέγεται ἱερωσύνη καὶ ἐπὶ τοῦ ἱερωμένου, δεσποσύνη = δεσποινίς, ἡ ἁγιωσύνη σου, ἡ δικαιοσύνη = οἱ δικασταὶ καὶ τὰ δικαστήρια κτλ. Ἐκ τῶν εἰς-άς-άδος καὶ-ις-ιδος λέγονται ἄλλα μὲν ἀφῃρημένα, ἄλλα δὲ συγκεκριμένα, ἄλλα δὲ ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν σημασιῶν, λ. χ. χιλιάς, μονάς, δεκάς, δωδεκάς, εἰκοσάς, ἰκμάς, τριάς, ὁμάς, φυλλάς, νιφάς, γενειάς, ὀργάς, χολάς, τὰ ἐπίθετα μαινάς, μηκάς, φυγάς, νομάς, μιγάς, κτλ. καὶ ἡμερίς, ἐπιφυλλίς, χιμαιρίδα ἐν Κυθήροις ἡ οὔπω τεκοῦσα αἴξ, ἀρνάδα, ἀγελάδα, ἀγριάδα, κοιλάδα, μεράδα, ὁμάδες-ἀμάδες, ῥιφάδα, φυλλάδα κτλ.

Ἐκ τῶν εἰς-τις-σις, μάστις, κράστις, πρίστις, κύστις, ἄκνηστις συγκεκριμένα, τὰ δὲ θέσις, βρῶσις, τίσις, ποίησις, κυβέρνησις, πρόβασις, φύσις, κτῆσις, ὄψις, κτλ. ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐννοιῶν.

Ἐκ τῶν εἰς-η-α, θήκη, σκευή, οἰνοχόη, προχόη, τολύπη, χλόη, πόρπη, καλύβη, στέγη, πηγή, πυγή, χορδή, γάστρα, μήτρα, φράτρα, αὔρα, ἕδρα, σφαῖρα, ψύλλα, ἅμαξα, κτλ.

Ἐκ τῶν εἰς-ια, γωνία, ἑστία, κοπρία, φατρία, σπηλία, οἰκία, φλιά, σκιά, ἀχυρμιά, ἀνθρακιά, πρασιά, ἐσχατιά, στρατιά, ἀρία (δρυὸς εἶδος) κτλ.

Κατ' αὐτὰ λέγομεν ὄντως πολλὰ εἰς-*αρέα*-*αρεὰ* ἀφῃρημένα ση-

μαίνοντα πληγὴν ἢ ὀσμὴν ἢ μέτρον καὶ φορτίον, λ.χ. *μαχαιρεά, κοντταρεά, τομαρεά, χορταρεά, ζευγαρεά, φτυαρεά, μουλαρεὰ* κτλ. καθ' ἃ πρὸ ἑνὸς ἔτους ἀπέδειξα διεξοδικῶς ἐν τῷ Βυζαντιακῷ περιοδικῷ τοῦ καθηγητοῦ κ. Καρόλου Krumbacher, λέγομεν δ' ὅμως καὶ ἄλλα πολλὰ εἰς *-αρέα-αρεὰ-αρκὰ* (Κύπρῳ) μετὰ συγκεκριμένης σημασίας, ὅπως τὰ κάτωθι παραδείγματα πείθουσιν.

Ἀ γ κ ω ν α ρ ε ὰ ἐν Κεφαλληνίᾳ = ὁ μέγας λίθος ὁ κατά τινος βαλλόμενος (ἀγκωνάρι). — ἀ μ ο λ υ τ α ρ ε ὰ αὐτόθι τὸ μακρὸν ἔρνος τῶν ἀμπέλων οὗ μικρὸν μέρος κόπτουν κατὰ τὴν κλάδευσιν (ἀμολυτάρι)· — ἀ μ π ο λ ι α ρ ὲ = ἡ μνηστὴ ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ (ἐμβολιάζω = σημειοῦμαί τι ἐκλεκτόν). — ἀ π α λ α ρ ε ὰ ἐν Ῥοδίοις ᾄσμασιν 28 = παροψίς, τρυβλίον, πρβλ. Κοραῆ Ἀτ. Α'. 338 ὅπου καὶ ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως ἐκ τοῦ λατ. apalare προτείνεται καὶ πρὸς τούτοις λέγεται ὅτι ἐν Χίῳ ἡ λέξις δηλοῖ δίσκον, κατὰ δὲ τὸν μακαρίτην Ἀλ. Γ. Πασπάτην ἐν Χιακῷ Γλωσσαρίῳ ἡ λέξις δηλοῖ τὰ συνήθη γλυκίσματα καὶ ἐδώδιμα τὰ προσφερόμενα τοῖς παρευρισκομένοις εἰς τὰ μνημόσυνα. — ἀ π α ν α ρ έ α ἐν Κυθήροις τὸ ἄνω μέρος τῆς μύλης, τὸ περιστρεφόμενον, ἐν δὲ Κεφαλληνίᾳ τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἄρτου· — ἀ π λ ω τ α ρ έ α ἐν Μεγάροις καὶ Κυθήροις = τὸ μέρος ἐν ᾧ ἁπλώνουσι τὰ σῦκα ἢ ἄλλο τι, καὶ ἐν Χίῳ ἁπλωταρεὰ λέγεται μεγάλη τις ὁδός· — ἀ π ο κ α τ α ρ ε ὰ ἐν Κεφαλληνίᾳ τὸ κάτω μέρος τοῦ ἄρτου· — ἀ π ο λ υ τ α ρ έ α ἐν Κυθήροις = ὁ χονδρὸς τοῦ κλήματος βλαστὸς ὁ κατὰ τὴν κλάδευσιν ἀφιέμενος (ἀπολυτάρι), ἐν Ἰκαρίᾳ δὲ καὶ τῇ δυτικῇ Κρήτῃ ἀπολυταρὲ = ἡ διὰ τοῦ ἀπολυταριοῦ (= λαγωβόλῳ) πληγή.— ἀσβεσταρεά = ἀσβεστοκάμινον ἐν Ἠπείρῳ. -βαρεὰ (κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ σφῦρα)· — β α σ τ α γ α ρ ε ά ἡ ἅλυσις ἢ τὸ σχοινίον ἐξ οὗ κρέμαται ἡ κανδήλα ἐν Τενέδῳ. — β α σ τ α ρ κ ὰ ἐν Κύπρῳ = βακτηρία — β ο σ κ α ρ ὲ ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ, β ο σ κ α ρ ρ ὰ δ' ἐν τῇ ἀνατολικῇ = ἡ ἐν τοῖς ἀγροῖς τροφὴ τῶν ζώων. — β ρ α σ τ α ρ ὲ αὐτόθι = λουτρὸν θεραπευτικὸν θερμὸν μετὰ ἀρωμάτων χρήσιμον εἰς πολλὰς ἀσθενείας. — Β ο υ ρ κ α ρ ε ὰ (λίμνη παρὰ τὴν Ζαβέρδαν)· — γ ε μ ι σ τ ε ρ κ ὰ = πλακοῦς (Κύπρῳ)· — γ λ ο υ σ σ α ρ ε ὰ ἐν Λιβισίῳ καὶ γλωσσαρκὰ ἐν Κύπρῳ, κλωσσαρέα δὲ ἐν Τετραποδ. 378 = κλῶσσα· — ἡ δ α σ κ α λ α ρ ὲ ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ ὁ σωματώδης διδάσκαλος ἀπὸ τοῦ δασκάλαρος· —ζυγαρεὰ = ὁ ζυγὸς δι' οὗ σταθμώμεθα· — θυμαρεὰ ἐν Κεφαλληνίᾳ = ὁ θύμος· — κ α β α λ λ α ρ ε ὰ ἐν Βελβενδῷ τῆς Μακεδονίας δηλοῖ χόρτον τι (πρβλ. Μπουντώνα ἐν Ἀρχείοις τοῦ Συλλόγου Κοραῆ Α'. 33), ἐν Κεφαλληνίᾳ δὲ καβαλλαρεὰ τὴν στέγην τῆς οἰκίας· — κ α λ α μ α ρ ε ὰ παρά τινος Πατρέως ἤκουσα τὴν λέξιν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ τε μελανοδοχείου (καλαμάρι) καὶ τῆς γραφῖδος καὶ καθόλου τῶν ἀπαιτουμένων εἰς γραφήν, ἐν Λεύκτροις δὲ σημαίνει τὸ ἐν τῷ καλαμαρίῳ περιεχόμενον. — Κ α λ α ν τ α ρ ὲ = θέσις τις ἐν Ἰκάρῳ· — κ α τ α ρ έ α ἐν Κυθήροις τὸ κάτω

μέρος τῆς μύλης, τὸ ἀκίνητον. — κ ε φ α λ α ρ ε ὰ = τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς τῶν ἀμνῶν καὶ τὸ τοῦ χαλινοῦ τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ζῴου, ἐν Ἠπείρῳ καὶ Μακεδονίᾳ, ἐν δὲ Κύπρῳ κεφαλαρκὰ = ὁ χαλινός, κεφαλαρρὰ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Κρήτῃ = λόφος ὑψηλὸς (ὃς ἐν τῇ δυτικῇ κεφάλι), κεφαλαρ̌ὰ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Κρήτῃ ἀντὶ κεφαλαλγία δηλοῖ ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ λ.χ. Κυθήροις, Ἠπείρῳ τὸν κεφαλόπονον.— κ λ ε ι δ α ρ ε ὰ ὅθεν κλειδαρρὰ ἡ ἄλλως κλειδωνεὰ ἐν Ἡρακλείῳ καὶ κλειδαρκὰ ἐν Κύπρῳ· — κ λ η μ α τ α ρ ε ὰ = τὸ κλῆμα τὸ ἄλλως κρεββατῖνα λεγόμενον ἐν Κρήτῃ καὶ κ ρ ε β β α τ α ρ ε ὰ ἐν Θεσσαλίᾳ, ἐν Τενέδῳ δὲ κρεββαταρεὰ = ὁ ἱστὸς ὁ ὑφαντικός· — κ ο ρ μ α ρ ε ὰ = τὸ μέγα σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ἐν τῇ ἀνατολικῇ Κρήτῃ κορμαρρά, ἐν δὲ τῇ δυτικῇ κορμαρὲ (ἀπὸ τοῦ κόρμαρος - κορμάρι)· — κ ρ ε μ α σ τ α ρ ε ὰ = τὰ κρεμάμενα. — κ ρ ι θ α ρ ὲ ς τόποι ἐν οἷς αἱ κριθαὶ εὐδοκιμοῦν ἐν Κρήτῃ. — λ α ι μ α ρ ε ὰ = ὁ λαιμὸς τῶν φορεμάτων, καὶ τὸ περὶ τὸν λαιμὸν τῶν ἐζευγμένων ὑπὸ τὴν ἅμαξαν ἵππων δερμάτινον περίβλημα ὃ ἐν Κρήτῃ λέγεται ὁ κ ά σ σ ο ς· πρβλ. Ἡσυχ. κάσσον· ἱμάτιον τραχὺ καὶ παχὺ περιβόλαιον. Ὁμοίως ἐλέγετο πρὸ ἐτῶν ἐν Κρήτῃ ὁ κ ά σ σ ο ς καὶ ἐπί τινος ἐνδύματος ὁμοίου τῷ νῦν ζιπόνι, ἀλλὰ νῦν ἐξέλιπε καὶ τὸ ἔνδυμα καὶ ἡ ὀνομασία του· — λ α ι μ ο υ δ α ρ ὲ ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ τὸ περὶ τὸν λαιμὸν μέρος τοῦ ὑποκαμίσου·—λ η τ α ρ έ α ἡ σωρεία τῶν χειροβοληθέντων σταχύων ἐν Καρπάθῳ· — λ λ ι α ρ κ ὰ = μικρὰ ποσότης ἐν Κύπρῳ (ὀλίγος)· — λ υ γ α ρ ε ὰ = λύγος· — μ α γ γ α ν α ρ έ α Πουλολόγου 286· — μ α λ α χ τ α ρ ὲ ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ σανὶς ἐφ' ἧς μαλάσσοντες πλάσσουσι τοὺς ἄρτους, τὸ ἄλλως πλαστερὸ λεγόμενον·—μ α ν τ ι λ α ρ ε ὰ = σταφυλή τις μέλαινα ἐν Κύθνῳ καὶ ἐν Θήρᾳ, ἔνθα καὶ ἀ σ π ρ ο μ α ν τ ι λ α ρ ε ά. — Μ α ρ μ α ρ ε ὰ (μαρμάρι) — μ α σ τ α ρ ε ὰ καὶ ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ μουσταρὲ = οἱ μαστοὶ τῶν προβάτων, βοῶν κλπ· — μ ε λ ι σ σ α ρ ε ὰ = μελισσὼν Κοραῆ Γραμ. τῆς Νεωτ. Ἑλλην. σελ. 73, ὅπου καὶ περὶ ἄλλων καταλήξεων γίνεται λόγος· — μ ο λ υ β α ρ ε ὰ ἡ μολύβδαινα ἐν Κατιρλί· — μ ο υ ρ γ α ρ ε ὰ ἐν Λευκάδι μέγας κάδος χρήσιμος διὰ τὰς ἀκαθαρσίας τοῦ ἐλαίου, τὴν ἀμόργην· — μ ο υ τ τ α ρ κ ὰ σχοινίον δενόμενον εἰς τὴν μύτην τοῦ ζῴου ἵνα ἕλκηται ἐν Κύπρῳ· — ὀ γ κ ι α ρ κ ὰ αὐτ. ἀγγεῖον χωροῦν 100 δρ. οἴνου ἢ ἐλαίου· — π ε ρ α μ α τ α ρ ε ὰ = πορθμεῖον ἐν Θήρᾳ (Πεταλᾶ 125)· — π ε ρ β ο λ α ρ ὲ = θέσις κατάλληλος ἵνα γίνῃ περιβόλι = κῆπος, ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ.—π λ ε μ ο ν α ρ ε ὰ τὸ πεπηγὸς ἄφθονον αἷμα ἐν Κεφαλληνίᾳ·— π λ ο κ α ρ ε ὰ = ὁ πλεκτὸς φράκτης τῶν κήπων καὶ ἀμπέλων ἐν Ἠπείρῳ·— Π λ ο υ μ α τ α ρ έ θέσις ἐν Ἰκάρῳ· — π ο δ α ρ ε ὰ τὸ περὶ τὸν πόδα μέρος τῆς βράκας, ἐν Πάρῳ δὲ δηλοῖ μέτρον γῆς καὶ τὰ ἐλαιόδενδρα, ἃ ἐν Κρήτῃ ῥίζες ἐλαιὲς λέγομεν, λ. χ. ἔχω 100 ῥίζες ἐλαιές· ἐν δὲ Κύθνῳ ποδαρεὰ λέγεται τὸ κατώτερον μέρος τοῦ ἀγροῦ· — ῥ ο δ α ρ ε ὰ = ῥοδῆ, ἡ συνήθως ῥοδεά, ἐν δὲ Τήνῳ ἡ ἀνθοδέσμη· — σ (υ) κ ω τ α ρ ε ὰ ἐν Κεφαλληνίᾳ τὸ ἧπαρ καὶ ὁ πνεύμων τῶν σφαζομένων ζῴων (συκωτάρις - συκώτι). —σ φ α γ α ρ ε ὰ ἡ ἑβδομὰς τῶν ἀπόκρεων ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἐν δὲ τῇ

δυτικῇ Κρήτῃ τὸ περὶ τὸν λαιμὸν μέρος τῶν σφαγίων, καὶ μεταφορικῶς τὰ γυμνά τινος, λ.χ. εὑρήκαμεν τὴ(ν) σφαγαρέν του = εὕρομεν ποῦ εἶναι ἀδύνατος· — τ ρ ι δ α ρ ὲ ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ ἴχνος ἀνθρώπων κοιμηθέντων που ἢ ζῴων κυλισθέντων· — τ σ ι λ λ α ρ κ ὰ = ἡ κόπρος τῶν ὀρνίθων, ἡ ἀλλαχοῦ κουτσουλλεὰ καὶ ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ κουτσουλλέ.— τ σ ι π ο υ ρ ε ὰ αἱ πατηθεῖσαι σταφυλαὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ· χ ο ρ τ α ρ ε ὰ μεταχειρίζεται δὶς ὁ Ἐμμ. Λυκούδης ἐν Ἑστίας 23 Ἰανουαρίου 1894 ἐπὶ τῆς σημασίας τῶν χόρτων.

δ') παρατηρῶ ὅτι διέλαθε τὸν φίλον κ. Μηλιαράκιν καὶ τοῦτο ὅτι προσηγορικὰ *συγκεκριμένα* ὀνόματα εἰς *-αρεὰ* σχηματίζονται καὶ ἄλλοθεν, ἤτοι ἐκ τῶν ὀνομάτων εἰς *-άρις* καθὰ ἐν τῷ προμνημονευθέντι περιοδικῷ σελ. 275 κἑξ. ἀπεδείχθη.

πρβλ. ἀ γ κ α λ ι δ α ρ κ ὰ ἡ συνάγουσα καὶ δένουσα τὰ δράγματα ἐν Κύπρῳ (ἀγκαλιδάρις)· — ἀ λ η σ μ ο ν α ρ ε ὰ = ἡ ἐπιλανθανομένη (ἀλησμονάρις) — ἀ λ υ φ α ν τ α ρ ε ά, ἀναφαρκὰ ἐν Κύπρῳ καὶ ἀνυφανταρὲ ἐν Ἰκάρῳ (ἀνυφαντάρις), ἀνυφαντοὺ δὲ ἐν Κρήτῃ· — ἀ ν α δ ρ υ τ α ρ ὲ ἐν Ἰκάρῳ (ἀναδρυτάρις)· — ἀ ν α μ α λ λ ι α ρ ε ὰ (ἀναμαλλιάρις) — ἀ ν α π λ α ρ ε ά· — ἀ π ο μ ο ν α ρ ε ὰ (ἀπομονάρις)· — ἀ ρ χ α ρ ε ὰ (ἀρχάρις)· — ἀ φ ο ρ μ α ρ ε ὰ (ἀφορμάρις)· — ἀ ρ ρ ω σ τ α ρ ε ὰ (ἀρρωστάρις)· — β α ρ ε σ α ρ ε ὰ (βαρεσάρις)· — β ρ ω μ ι α ρ ε ὰ (βρωμιάρις)· — β ρ ω μ ο μ υ ξ α ρ έ α (μυξάρις)· — β υ ζ α σ τ α ρ ε ὰ (βυζαστάρις - ἀρι) = τὸ ἀρνίον τὸ θηλαζόμενον.— γ α λ α ρ ε ὰ (γαλάρι) = τὸ ἔγγαλον ἐν Κρήτῃ καὶ γαλᾶτο ἐν Ἠπείρῳ λεγόμενον πρόβατον.— δ α ι μ ο ν ι α ρ ε ὰ (δαιμονιάρις)· — δ α κ ω ν ι α ρ ε ὰ καὶ δ α γ κ ω ν α ρ ε ὰ καὶ δ α κ α ν ι α ρ ε ὰ (δακανιάρις)· — δ ι ω μ α τ α ρ ε ὰ (διωματάρις)· — δ υ ν α μ α ρ ε ὰ (δυναμάρις)· — (ἐ) δ δ ο μ α δ α ρ ε ὰ (ἐδδομαδάρις)· — (ἐ) μ π ρ ο σ τ α ρ ε ὰ (ἐμπροστάρις, ὁ προηγούμενος τράγος, τὸ κεσέμι)· — (ἐ) ν τ ρ ο π ι α ρ ε ὰ ((ἐ)ντροπιάρις)· — ἐ ρ ω τ α ρ ε ὰ Passow 522,4 (ἐρωτάρις)· — ζ η λ ι α ρ ε ὰ (ζηλιάρις), ἐν Κύπρῳ ἀζουλαρκά· — θ ε λ η μ α τ α ρ ε ὰ (θεληματάρις)· — θ ρ ο φ α ρ ὲ ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ ἡ τεθραμμένη καὶ παχεῖα ὗς (θροφάρις ὁ ἄρρην χοῖρος, θροφάρι)· — κ α δ α λ λ α ρ ε ὰ (καδαλλάρις)· — κ α κ κ α ν α ρ ε ὰ ἡ κακκάζουσα ὄρνις ἐν Ἴμβρῳ· — κ α σ σ ι δ ι α ρ ε ὰ (κασσιδιάρις)· — κ α τ α λ α χ α ρ ὲ ἡ σφαῖρα ἡ τυχαίως λαχοῦσα καὶ ἀποκτείνασα· — κ α τ ε χ α ρ ὲ ἡ εἰδήμων (κατεχάρις)· — κ α ν α κ α ρ ε ὰ (κανακάρις)· — κ α υ κ η σ α ρ ε ὰ (καυκησάρις)· — κ ε λ λ α ρ ε ὰ (κελλάρις)· — κ ι τ ρ ι ν ι α ρ ε ὰ (κιτρινιάρις)· — κ ο ρ υ ζ ι α ρ ε ὰ (κορυτζιάριν Προδρόμου Δ' 479)· — κ ο ν τ ο π ο δ α ρ ε ά (κοντοποδάρις)· — κ ο υ δ ο υ ν α ρ ε ὰ ἡ τὸν κώδωνα φέρουσα οἷς ἐν Κύθνῳ. — κ ο υ δ ι κ ο υ λ α ρ έ α· — κ ο υ λ ο υ κ ι α ρ κ ὰ ὄνομα ποιμενικῆς κυνὸς ἐν Κύπρῳ (κ ο υ λ ο υ κ ι ά ρ ι ς)· — κ υ ν η γ α ρ ε ὰ (κυνηγάρις)· — λ α γ ω ν α ρ ε ὰ (λαγωνάρις)· — λ α γ ο υ τ α ρ ε ὰ (λαγουτάρις)· — μ ε σ α ρ έ α (μεσάρις - μεσάρι ἴδ. κατωτέρω)· — μ υ ξ ι α-

ρεὰ (μυξιάρις)· — νηστιμαρεὰ (νηστιμάρις = νηστεύων)· — ξεχαναρεὰ (ξεχανιάρις)· — ὀκνιαρκὰ (ὀκνιάρις) ἐν Κύπρῳ· — ὀρμορεὰ ἡ ὀργῶσα δάμαλις ἐν Κυθήροις (ὀρμάρις)· — ὀψιμαρκὰ ἐν Κύπρῳ (ὀψιμάρις)· — παραπονιαρεὰ (παραπονιάρις)· — περαταρεὰ (περατάρις) καὶ Περαταρεὰ· — περβολαρεὰ (περιβολάρις) — περισσαρεὰ (περισσάρις ὁ ὑπερήφανος καὶ ἐκλεκτικός, ἐπὶ ὑποψηφίων γαμβρῶν)· — πεταχταρεά καὶ ξεπεταχταρεά = ἡ πολὺ ζωηρὰ κόρη (πεταχτάρις)· — πισσιαρεὰ (πισσιάρις ὁ κολασμένος καὶ ἐν Ῥόδῳ ὁ κατασκευάζων πίσσαν)· — πορταρεὰ (πορτάρις) καὶ Πορταρεὰ ἐν Πηλίῳ ἀπό τινος θυρωροῦ· — πρωιμαρκὰ ἐν Κύπρῳ (πρωϊμάρις)· — πρωταρεὰ ἐν Κεφαλληνίᾳ, καὶ ἐν Κύπρῳ πρωταρκὰ ἡ πρῶτον γεννήσασα, ἐν Κυθήροις δὲ πρωταρέα ἀσυνιζήτως, ἀλλαχοῦ πρωτάρα, ἐν δὲ Κρήτῃ πρωτόγεννη· — ῥιγασιαρεὰ (ῥιγασιάρις)· — ῥοζιαρεὰ (ῥοζιάρις)· — σαλιαρεὰ (σαλιάρις)· — σκιαζαρεὰ = ἡ δειλὴ (σκιαζάρις — σκιάζομαι)· — σκουλουρκὰ καὶ σκουλουκιαρκὰ ἐν Κύπρῳ, ἐν δὲ τῇ δυτικῇ Κρήτῃ σκουληκιαρὲ = ἡ σκωληκιῶσα (σκουληκιάρις)· — σπληνιαρεὰ (σπληνιάρις)· — ταξιμαρεὰ (ταξιμάρις)· — ὑφανταρκὰ ἐν Κύπρῳ (ὑφαντάρις)· — φοβιτσιαρεὰ (φοβιτσιάρις)· — χαλαζιαρεὰ (χαλαζιάρις)· — χερικαρεὰ (χερικάρις ὁ ἔχων καλὸν χερικόν)· χρονιαρεὰ (χρονιάρις)· — χτικιαρεὰ (χτικιάρις ἐκτικός)· — ψειριαρεὰ (ψειριάρις). — ψεματαρεὰ (ψεματάρις, ἐν Κρήτῃ ψοματάρις)· — ψυχικαρεὰ (ψυχικάρις — ψυχικόν)· — ψωριαρεὰ (ψωριάρις).

Ἡ κατάληξις *-άρις* προελθοῦσα ἐκ τῆς λατ. γλώσσης εἶχε τὸ *α* μακρὸν καθὼς καὶ τὰ λατινικὰ εἰς *-αριον*, λ.χ. *σουδάριον*, *κελλάριον* (πρβλ. Ἡρῳδιανοῦ Α'. 365, 11 καὶ 534, 4 καὶ Β'. 13, 23), ὥστε διεστέλλοντο ταῦτα τῶν ἡμετέρων, *ἱππάριον*, *οἰνάριον*, *ὀψάριον*, *ἑσμάριον* (ἑσμός), ὅθεν *ἀσμάρι* μὲν ἐν Κρήτῃ ἐπὶ τῶν περδίκων, *σμάρι-ζμάρι*, *ζιμάρι* δ' ἐν Κύθνῳ ἐπὶ μελισσῶν ὅπου καὶ *ἀσμοδόχος* ἀντὶ ἑσμοδόχος ἡ κυψέλη τῶν μελισσῶν καλεῖται (Βάλληνδα, Παρέργων σελ. 51) κτλ. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐξίσωσιν τῶν μακρῶν καὶ βραχέων φωνηέντων ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ συνέπεσον αἱ καταλήξεις αὗται, ὥστε τὰ εἰς *-αρέα-αρεὰ* εἴτε ἐκ τῶν εἰς *-άριον* εἴτε ἐκ τῶν εἰς *-άρις* π[ροῆ]λθον, οὐδαμῶς διέφερον πλέον, καὶ ἑπομένως εὐκολώτατα ἠδύνα[το] τὸ αἴσθημα τῶν λαλούντων νὰ σαλεύῃ προκειμένου περὶ τῆς ἐκ[λογ]ῆς τούτων ὡς οὐσιαστικῶν ἀπὸ τῶν εἰς *-άριον* ἢ ὡς ἐπιθέτων ἀ[πὸ] τῶν εἰς *-άρις*. Καὶ ἀληθῶς περὶ πολλῶν ἐκ τῶν ἀναγεγραμμένων ἀ[νάγκ]ῃ νὰ σκεφθῇ τις ὀλίγον πρὶν χαρακτηρίσῃ ἕκαστον, ὅπερ δὲν σ[υμβ]αίνει προκειμένου περὶ λέξεων ἄλλων κατηγοριῶν. Ἄλλη δ' αἰτία

τούτου ἀναντιλέκτως εἶναι καὶ τοῦτο ὅτι πλεῖστα τῶν ἀνωτέρω καταλεχθέντων οὐσιαστικῶν εἰς *-αρϱὰ* προῆλθον ἐξ ἐπιθέτων κατὰ παράλειψιν τοῦ κατ' ἀρχὰς λεγομένου οὐσιαστικοῦ. Ἔπειτα καθὰ ἐν τῷ Βυζαντιακῷ περιοδικῷ τομ. Β'. σελ. 235 κἑξ. ἀπεδείχθη, διὰ τῆς καταλήξεως έα-ϱὰ παράγονται ἀπὸ τῶν μεταγενεστέρων καὶ μεσαιωνικῶν χρόνων ὀνόματα θηλυκὰ δηλοῦντα τὸ μὲν συγκεκριμένα, οἷον φυτά, δέρματα, μέτρα, φορτία καὶ περιεχόμενα καθόλου, τὸ δὲ ἀφῃρημένα, οἷον ὀσμὰς καὶ πληγάς. Αὐτόδηλον δ' ὅτι προστιθεμένη ἡ κατάληξις αὕτη εἰς θέματα λήγοντα εἰς *-αρ* γίνεται *-αρέα-αρϱά*, καὶ ὅτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ θέματος δύναται νὰ σχηματισθῇ ἓν ὄνομα δηλωτικὸν καὶ φυτοῦ καὶ ὀσμῆς, ἢ καὶ δέρματος καὶ ὀσμῆς καὶ μέτρου, ἤτοι συγκεκριμένον ἅμα καὶ ἀφῃρημένον. Οὕτω λ. χ. *χορταρϱὰ* σημαίνει τὴν ὀσμὴν τῶν χόρτων, ἀλλὰ καὶ ὡς φυτὸν ἐλέχθη *χορταρϱὰ* (ἴδε ἀνωτ. σελ. 18), *μουλαρϱὰ* λέγεται ἐν Κρήτῃ καὶ τὸ φορτίον τοῦ ἡμιόνου καὶ ἡ ὀσμή, ἡ ἰδιότης αὐτοῦ, οὕτω λ. χ. ἤκουσά ποτε ἐν Κρήτῃ τινὸς λέγοντος «1000 γρόσια νὰ δώσω 'γώ, θὰ πάρω 'να μουλάρι, νὰ βγάνῃ μουλαρέ», καὶ «ἔδειξεν πάλιν τή(ν) μουλαρέν του», ἤτοι τὴν ἰδιοτροπίαν του, τὸ πεῖσμά του, τὸν θυμόν του κττ., πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ δέρμα τοῦ ἡμιόνου· ὁμοίως *γαϊδουρὲ* σημαίνει τό τε φορτίον τοῦ ὄνου καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ, ἤτοι τὴν ἀναίδειαν· *κουμαρὲ* λέγεται καὶ ἡ κόμαρος καὶ ἡ εὐωδία τῆς κομάρου ἢ τῶν κομάρων, ὁμοίως *ἀγγουρέ*, *ἀγκιναρέ*, *ἀγκισσαρέ*, *ἀζογυρέ* κτλ. Ὅτι ἄρα ὑπὸ τοιούτων πολυσήμων ἄριστα παρεσκευάσθη ἡ σύμπτωσις, ἐννοεῖ ἕκαστος.

Δῆλον ἄρα ὅτι τὸ *Μεσαρϱὰ* ἠδύνατο νὰ δημιουργηθῇ κάλλιστα ἐκ τοῦ μεσάρις-μεσάρι καὶ νὰ εἶναι ἐξ ἀρχῆς *συγκεκριμένον* εἴτε οὐσιαστικὸν εἴτε προσηγορικὸν (ποδάρι-ποδαρϱά, ἀπολυτάρι-ἀπολυταρϱά) καὶ ὅτι ἡ ἀφῃρημένη σημασία δὲν εἶναι ἡ μόνη ἣν τὰ εἰς *-αρϱὰ* ἔχουσιν.

Κεφάλαιον Β'.

Ἡ ἐκ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης παραγωγὴ τῆς λέξεως Μεσαρέα εἶναι γλωσσικῶς ὅλως ἀνώμαλος καὶ δὴ ἀδύνατος καθ' ὁλοκληρίαν, ἡ δὲ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς λέξεως μέσος μεσάρις ὁμαλὴ καὶ δὴ κάλλιστα δυνατή.

Πρῶτον παρατηρῶ, ὅτι κατά τινα γλωσσολογικὴν ἀρχὴν πάντα τὰ κύρια ὀνόματα ἀνθρώπων καὶ πάντα τὰ τοπωνυμικὰ προῆλθον ἐκ προσηγορικῶν διὰ τοῦ σχήματος τοῦ λεγομένου **κατ' ἐξοχήν**. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ εἶναι ἀναγκαῖον γνώρισμα τῶν ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις ἀναφανέντων τοιούτων ὀνομάτων. Κατὰ τὸν νόμον ἄρα τοῦτον ὤφειλεν ὁ κ. Μηλιαράκις πρῶτον ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐλέγοντό ποτε ἢ καὶ σήμερον ἔτι λέγονται εἴτε τὰ δημόσια εἴτε τὰ τῶν τιμαριούχων χωροδεσποτῶν κτήματα *μασσαρίαι* ἢ *μεσσαρίαι*, ὅτι παρεχωροῦντο αὐτοῖς ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην κτλ., ὅτι δ' ἐκ τούτου τοῦ προσηγορικοῦ, ἅτε παριστῶντος τὴν ἰδιότητα ταύτην τῶν κτημάτων, προῆλθεν ἡ ἐπίκλησις αὕτη ὡς ὄνομα τῶν κτημάτων καὶ χωρῶν τούτων, παραλειφθέντων καὶ λησμονηθέντων τῶν πρὶν ὀνομάτων. Μάτην δ' ὅμως ζητεῖ τις ἐν τῷ βιβλίῳ του τὴν ἀπόδειξιν ταύτην. Οὐδαμοῦ ἀναφέρει παράδειγμά τι, δι' οὗ πράγματι ν' ἀποδεικνύηται, ὅτι ὄντως ἐλέγοντο ἐν Ἑλλάδι ἄλλοτε ἢ καὶ σήμερον λέγονται τὰ τοιαῦτα κτήματα, ὅπου διατηροῦνται αἱ τοιαῦται ἢ ἀνάλογοι σχέσεις, *μασσαρίαι*. Οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς παραχωρητηρίοις ἐγγράφοις τοῖς τε Ἑλληνικοῖς καὶ τοῖς ἀλλογλώσσοις, ἔνθα μάλιστα πάντων θὰ ἤλπιζέ τις ν' ἀνεύρῃ τὸν ὅρον τοῦτον, φέρονται ταῦτα ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν ταύτην «*μασσαρίαι*»· τοὐλάχιστον οὐδὲν τοιοῦτον παράδειγμα παρέθηκεν ὁ κ. Μηλιαράκις. Πανταχοῦ τοῦ βιβλίου ...υ ὅπου δίδει ὁρισμὸν τῆς λέξεως παρατηρεῖ τις εὐκόλως ὅτι ἢ πρό...ιται περὶ σημασιῶν τῆς Ἰταλικῆς καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ἐν χρήσει λέξεως ...ζὶ δὲ Ἑλληνικῆς καὶ ἐν Ἑλλάδι γνωστῆς, ἢ διὰ τῆς λέξεως ταύτης ...ου ἐν Ἑλληνικῇ γῇ μνημονεύεται, ὅλως διάφορα πράγματα (λ. χ. ...ηχεῖον ἐν Κρήτῃ καὶ λεπτὰ ἐμπορεύματα ἐν Κύπρῳ) ἐσημαίνοντο,

ούχὶ δὲ κτήματα οἱαδήποτε. Οὕτω λ. χ. ἐν σελ. 13-14 ἀναγινώσκεται:

« Ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ μέσου αἰῶνος ἡ λέξις φέρεται ὑπὸ τοὺς «τύπους massa, massara, massada, masseria, messaria, mes«seria, massaritia, massaraticum. Ἐσήμαινε δ' ἀρχικῶς κτῆμα «μετὰ ἐπαύλεως ἀγροτικῆς, κατόπιν δὲ αὐτὴν τὴν ἐπὶ τοῦ κτήματος «κυριότητα. Ἐπίσης περιελάμβανεν ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτῆς πᾶσαν κτῆ«σιν. Massarius δ' ἐκαλεῖτο ὁ καλλιεργῶν γεωργὸς τὴν μασσάραν, «ὁ φύλαξ αὐτῆς, ἢ καὶ ὁ ἄποικος, ὡσαύτως ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ· «παρ' Ἰταλοῖς δὲ γράφει ὁ Δουκάγγιος ἐσήμαινε καὶ τὸν φύλακα «τῶν πολεμικῶν σκευῶν, καὶ ἄλλων δημοσίων ἐργαλείων, καὶ τὸν «φύλακα ἔτι τοῦ δημοσίου ταμείου, ἐξ οὗ προέκυψε καὶ ὁ τίτλος «massaria σημαίνων τὸ ἀξίωμα τοῦ μασσαρίου τοῦ διοικοῦντος τὸν «δημόσιον θησαυρόν, καὶ ὁ ἐπὶ τῶν μασσαρίων magister massa«riorum, ὁ maitre massier (ὁ μαστρομάσσαρος κληθεὶς παρὰ τῶν «Ἑλλήνων). Οἱ Λογγοβαρδικοὶ νόμοι περιέχουσι καὶ διατάξεις περὶ «τοῦ servus massarius, ὅστις εἶναι ὁ ὑπὸ μασσάριον ἐργαζόμενος.

« Ἐν τοῖς λεξικοῖς τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἡ λέξις αὕτη ἑρμηνεύε«ται ὡς ἀνωτέρω, ἐν χρήσει οὖσα ἔτι νῦν· πολλὰ δὲ χωρία τῆς Ἰτα«λίας φέρουσιν ἐκ τοιαύτης τινὸς ἀφορμῆς τὸ ὄνομα Massaria.

« Ὁ Δουκάγγιος ἐν τῷ γλωσσαρίῳ αὐτοῦ τῆς παρηκμακυίας Λα«τινικῆς παραθέτει καὶ παραπομπὰς εἰς συγγραφεῖς καὶ χρονογρά«φους τοῦ μέσου αἰῶνος, ἐξηγῶν τὰς διαφόρους σημασίας τῆς λέ«ξεως massaria.

« Ὁ Mas Latrie ἐπίσης ἐν τοῖς ἐγγράφοις περὶ τῆς ἱστορίας τῆς «Κύπρου παραθέτων Γλωσσάριον γράφει Massaria, Possession ter«ritoriale καὶ Masserie, Office ou administration financière «chargée d'une gestion de recettes et de depenses.

« Ὡσαύτως εἰς τὸ Γλωσσάριον Λατινο-βάρβαρον, ὅπερ ὑπάρχει «ἐν τῷ Codice diplomatico Padovano, ἀναγράφεται ἐν λέξει Mas«saricia, Mesaricia, Masayria, Masericia, lo stesso che C[illegible] «nia, terreno coltivato a abitato da un colono. Massarius c[illegible] «munis = quegli che abita e coltiva una colonia, massar[illegible] «o masso.

« Ἡ λέξις δὲ αὕτη ἦτο ἐν χρήσει ἀπὸ τῆς 4ης ἔτι ἑκατονταετ[illegible]

«δος εἰς τοὺς δυτικοὺς λαούς. Καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἡ λέξις Mas ἔχει τὴν «αὐτὴν ἔννοιαν. Ἐν τῷ Glossaire de Centre de la France τοῦ «Comte Jaubert εὑρίσκομεν ἐν λέξει Mas: Etendue de terre la«bourable.-Plusieurs localités et domaines de nos contrées s' «apellent le Mas».

Σελ. 16 «habere autem dicti marini Dandulo fuit triginta «sex milia yperperorum et quadrigenta quinquaginta yperpera «sine bestialis et equis et massaratico ipsius». Αὐτὸ τὸ mas«saratico εἶναι αἱ μασσαρίαι, ἃς κατεῖχεν ἐν τῇ νήσῳ ὁ Δάνδολος, «ἰδίως δὲ ἡ περιοχὴ τῆς νῦν Μεσσαριᾶς, ἡ εὐφορωτέρα τῶν τῆς νή«σου. Τὸ massaratico σαφέστερον ὁρίζει ὁ Stefano Magno χρονογρά«φος Ἑνετὸς ἀναφέρων περὶ τοῦ Δανδόλου «lo haver del qual «Marin fo yperperi 36,000 et 450 senza i Animali et Cavali, «et Massariae di esso».

Σελ. 20 «Massa, Massada ἐν τῇ παρηκμακυίᾳ Λατινικῇ ἐσή«μαινε certus agrorum modus, seu ut quidam volunt conglo«batio et collectio possessionum ac praediorum, quam Graeci «σύγκτησιν vocant». Σελ. 23. «ἡ φυλακὴ τῆς Massa, ἤτοι τῶν «πολεμικῶν σκευῶν καὶ παντὸς κτήματος καὶ χρήματος τοῦ δημο«σίου». Σελ. 35. «Ἡ ἐνταῦθα μνημονευομένη *Μεσσαρία* εἶνε ἡ «ἀρχὴ τοῦ massarii, ὅστις διετήρει τὰ ἀρχεῖα», Σελ. 38 σημ. «Ὁ Βουστρώνιος μεταχειρίζεται καὶ τὴν λέξιν *μασσαρία* ὑπὸ τὴν «ἔννοιαν τῆς συλλογῆς πολλῶν πραγμάτων ἐν σελ. 457». Σελ. 41 «ἐν Ἠπείρῳ καὶ δὴ ἐν Ἰωαννίνοις ἔτι καὶ νῦν τὸ ξενικὸν τοῦτο ὄνομα «μασσαρία καὶ ὡς προσηγορικὸν ὑπὸ ἄλλην σημασίαν εἶνε εἰσηγμέ«νον, καλουμένων οὕτω τῶν ἀσπροῤῥούχων καὶ ἄλλων μικρῶν ἀντι«κειμένων ὡς καὶ ἐν Κύπρῳ». Ταῦτα ὁ κ. Μηλιαράκις.

Τὴν λέξιν *μασσαρία* καὶ *μασσερία* ἀναφέρει ὁ κ. Astorre Pellegrini ἐν σελ. 186 τοῦ βιβλίου του Il Dialetto di Bova, ἀλλὰ σημειοῖ ὅτι αὕτη λέγεται καὶ ἐν Σικελίᾳ καὶ ἐν Ὑδροῦντι καὶ Νεαπόλει καὶ ἣν χαρακτηρίζει ὡς ἰδιάζουσαν τοῖς *Ἰταλικοῖς* ἰδιώμασι τῶν τόπων ͺίνων, ἑρμηνεύει δὲ διὰ τοῦ masserizia = φειδώ, οἰκονομία, διάͺορα ἐμπορεύματα. Ὁ αὐτὸς σελ. 260 ἀναγράφει καὶ Μεσάρι = ͺndo Bovese (οὐχὶ Μάσαρι ὅπως τὸ Ῥόδιον). Ἡ ὕπαρξις ἄρα τού-

των ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ τῆς Κάτω Ἰταλίας οὐδὲν ἀποδεικνύει περὶ χρήσεως αὐτῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ τῆς Ἑλλάδος γλώσσῃ.

Κατὰ ταῦτα δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἰκάσωμεν ὅτι οὔτε ἡ λέξις αὕτη ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐδήλου ποτὲ ἀληθῶς τὰ τοιαῦτα κτήματα, οὔτε ἡ ἐκ ταύτης σχηματισθεῖσα massarius (1) ἐσήμαινέ ποτε παρ' ἡμῖν τοὺς καλλιεργητὰς τοιούτων κτημάτων, καθὼς οὐδὲ σήμερον οὐδαμοῦ σῴζεται. Ὁ κ. Μηλιαράκις παραδεχόμενος τοὐναντίον, πειρᾶται ἐν σελ. 48 νὰ ἑρμηνεύσῃ διατί ἡ λέξις *μασσάριος* δὲν διεσώθη λέγων ὅτι «Ἂν δὲ τὸ ὄνομα μασσάριος δὲν περιεσώθη ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ, τοῦτο προῆλθε διότι ἦτο ἰδιότης πεπερασμένη τῶν καλλιεργητῶν, συνδεομένη μὲ τρόπον ἴδιον καὶ ὑποχρεώσεις ἰδίας αὐτῶν. Εὐθὺς ὡς κτῆμα τιμαριούχου ἔπαυσεν ὂν μασσάρα αὐτοῦ, οἱ καλλιεργηταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ φέρωσι πλέον τὸ ὄνομα τοῦ μασσαρίου».Ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποδειχθῇ πρότερον ὅτι ὑπῆρχε τὸ ὄνομα ὡς προσηγορικὸν ἐν χρήσει καὶ ὅτι ἐλέγοντο οὕτω, *μασσάριοι*, κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα οἱ καλλιεργηταὶ ἐκεῖνοι καὶ ἔπειτα νὰ ζητηθῇ ὁ λόγος δι' ὃν ἐξέλιπεν ἡ ὀνομασία. Πρὸς δὲ τούτοις παρατηρῶ ὅτι ὁ προτεινόμενος λόγος δὲν εἶναι ἀποχρῶν, καὶ ἀρκοῦσα ἀπόδειξις εἶναι, ὅτι ἄλλη ὀνομασία αὐτῶν τούτων τῶν καλλιεργητῶν, τὸ ὄνομα *πάροικος* σῴζεται πολλαχοῦ, λ.χ. ἐν Χίῳ, ὅπου *παροίκοι* λέγονται οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων, πρβλ. Πασπάτη, Χιακοῦ Γλωσσ. 275 καὶ ἐν Κύπρῳ Σακελλαρίου Β'. 719. Καὶ ἡ ἐκ τοῦ παροίκοι σχηματισθεῖσα παροικία (πρβλ. κατοικία-κατοικιά) Παροικία-Παρκιά ἐν Πάρῳ δηλοῖ συνοικισμόν, κώμην, οὐχὶ χώραν τοιαύτην ἢ τοιαύτην. Ἐνῷ λοιπὸν καὶ ἄλλοτε ἐλέγοντο καὶ νῦν λέγομεν προσηγορικῶς *βασιλικά*, *βακούφια*, *μούλκια*, *τσιφλίκια*, *πρόνοιαι*, *τιμάρια*, *φέουδα*, *φίες*, *χάσσια* (ἐν τοῖς περὶ τὴν Σιάτισταν τῆς Μακεδονίας τόποις, ὅπου πολλαὶ κῶμαι ἀνήκουσαι Ὀθωμανοῖς εὐπατρίδαις ἔχουσι μὲν διάφορον ἑκάστη ὄνομα, λέγονται δ' ὁμοῦ πᾶσαι προσηγορικῶς *χάσσια*, λ.χ.

(1) Ἐν τοῖς Παρέργοις τοῦ κ. Ἀντωνίου Βάλληνδα σελ. 87 ἀναγινώσκεται «*μάσσαρος* ἐν Τήνῳ μαστρωπός· *μασσαρεύγω* = συγυρίζω οἰκίαν, ἐπισκευάζω ἐν γένει, *μασσαρειά* = τὸ μασσαρεύειν, *μασσαρεύτρια* = ἡ μασσαρεύουσα.» Ἡ λέξις *μάσσαρος* (οὐχὶ μασσάριος) ἐξ ἧς προῆλθον αἱ λοιπαὶ παράγεται ἐκ τῆς Ἰταλικῆς massaro = φύλαξ οἰκίας, οἰκονόμος, γέρων, ἐτονίσθη δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης συλλαβῆς ὅπως τὸ ἄγκωνας, βούκολος, γέονας = ἡγεμόνας ἐν Ἰκάρῳ ἡ τῶν μελισσῶν βασίλισσα, κήφηνας αὐτόθι κτλ. πρβλ. Ἀθηνᾶς Τομ. Α'. σελ. 253.

«τὰ χωρjά αὐτά, δὲν εἶναι κεφαλοχώρjα, εἶναι χάσιjα», πρβλ. καὶ Passow Carmina σελ. 20 ὅπου ἐν ᾄσματι τοῦ Πηλίου τὰ *χάσjα* ἀντίκεινται πρὸς τὰ *Γρεβενά*·), οὐδέποτε οὐδαμοῦ λέγονται τὰ τοιαῦτα κτήματα *μεσαρjές*, οὐδὲ προσήγαγεν, ὡς εἶπον, ὁ κ. Μηλιαράκις μαρτυρίαν τινὰ τοιαύτην οὔτε ἐξ ἑλληνικῶν μνημείων τῶν παλαιοτέρων χρόνων οὔτε ἐκ τῆς νῦν λαλουμένης ἑλληνικῆς γλώσσης. Καὶ οὐ μόνον δὲν παρέθηκε θετικόν τι μαρτύριον, ἀλλὰ καὶ προσήγαγεν ἀρνητικόν, λέγω τὸ ἐν σελ. 28 σημ. 48 παρατεθὲν χωρίον Δωροθέου τοῦ Μονεμβασίας τοῦ ἀναγράφοντος πάσας μὲν τὰς ἄλλας ὅσας ὁ συγγραφεὺς ἐκεῖνος ἤξευρεν ὀνομασίας τῶν τοιούτων κτημάτων ἑλληνικάς τε καὶ ξένας, ἤτοι «*φίες λέγονται πρόνοιες ἢ φέουδα ἤγουν σπελίκια*» μόνον δὲ τὸ περιπόθητον *μεσαρjά* οὐχί· τοῦτο δ' ἀναντιλέκτως δι' οὐδένα ἄλλον λόγον ἢ διότι δὲν ὑπῆρχεν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἡ τοιαύτη ὀνομασία τῶν τοιούτων κτημάτων. Ἐνῷ δ' αἱ λέξεις *massa*, *massaria* κτλ. *μασσαρία μασσάριος* κττ. οὐδαμοῦ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ τῇ τε παλαιοτέρᾳ καὶ τῇ νεωτέρᾳ εὑρίσκονται ἐφ' ὅσον τοὐλάχιστον ἠξεύρομεν σήμερον προσηγορικὴν ἔχουσαι σημασίαν, δηλωτικὴν τῶν τιμαρίων, ἐξ ἧς κατὰ τὸ εἰκὸς ἠδύνατο νὰ προέλθῃ ἡ χρῆσις αὐτῆς ὡς τοπωνυμίας, ἡ ἑλληνικὴ λέξις *μεσαρέα*, *μεσαρjά* εὑρίσκεται πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος σημαίνουσα *τὰ ἐν μέσῳ*, *τὰ ἐντός*, *τὸ μέσον*, *τὰ μεταξύ*. Ἰδοὺ ὅσας περὶ τῆς λέξεως ταύτης ἠδυνήθην νὰ λάβω πληροφορίας παρὰ διαφόρων μαθητῶν μου καὶ ἄλλων.

«Ἐν Ἠπείρῳ (Ζαγορίῳ, Πωγωνίῳ καὶ Μαλακασίῳ ἴσως καὶ ἀλλαχοῦ) διὰ τῆς λέξεως *μεσαρjὰ* (προφ. μισαρjὰ) δηλοῦται: «ἀγεώργητος ἀλλὰ χλοερὰ γωνία ἢ λωρὶς ἀγροῦ κεκαλλιεργημένου». — Ὡς πρὸς πολλοὺς ἀγροὺς συνεχεῖς, *μισαρjὲς* = τὰ μεταξὺ τῶν ἀγρῶν τούτων ἀγεώργητα μέρη (ἅτινα εἶναι χλοερὰ ὡς προφυλαττόμενα καὶ ὑπὸ τῶν περιβαλλόντων ταῦτα ἀγρῶν καὶ μὴ καταπατούμενα ὑπὸ τῶν ἀγελῶν.). Ὡς μεσαρjὰ συνήθως ἀφίνεται ἀνώμαλόν τι ἤ πως ἀγονώτερον μέρος τοῦ ἀγροῦ ἢ καὶ οἱονδήποτε μέρος αὐτοῦ· τὸ αὐτοφυὲς χόρτον προφυλάσσεται αὐστηρῶς ἀπὸ τῶν ξένων ζῴων, τῶν ἀγελῶν τοῦ χωρίου κτλ., ἵνα χρησιμεύῃ πρὸς νομὴν τῶν ζῴων τοῦ οἴκου μόνον (1) καὶ μάλιστα τῶν ἐπικουρούντων εἰς τὴν καλλιεργίαν

(1) Ἀντιθέτως πρὸς τὸν *μεράν* καὶ τὰ βοϊδολίβαδα καὶ τοὺς λοιποὺς βοσκοτόπους τῆς κοινότητος, οἵτινες χρησιμεύουν πρὸς νομὴν τῶν κοινῶν ζώων (ἀγελῶν, κοττῶν κλπ.).

καὶ τὸν θερισμὸν τοῦ ἀγροῦ, ἐν ᾧ χρόνῳ αἱ ἐργασίαι αὗται τελοῦνται, μετὰ τὸν θερισμὸν ὅμως καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ ἐν ταῖς μεσαρjὲς εἶναι ἐλευθέρα ἡ νομὴ εἰς πάντα τὰ ζῷα μέχρι τῆς ἀρόσεως. Τὸ ἐκ τῆς μεσαρjᾶς πλεονάζον χόρτον συλλέγεται ὑπὸ τοῦ κυρίου πρὸ τοῦ θερισμοῦ τοῦ ἀγροῦ.

Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἠπείρου ὡς καὶ ἐν Ἰωαννίνοις ἡ λέξις μισαρjὰ εἶναι ἄγνωστος (1). Ἐν Βήτσῃ τοῦ Ζαγορίου παρὰ τὸ μεσαρjὰ ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ῥῆμα *μισαρίζω* = βόσκω τὰ ζῷά μου εἰς τὲς μισαρjές· καὶ μεταφορικῶς = παρέχω ἐκλεκτὴν τροφὴν καὶ περιποίησιν εἰς τὰ ζῷά μου (βοῦς, αἶγας, πρόβατα κτλ. ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ μικρὰ παιδία εἰρωνικῶς)· διότι αἱ μεσαρjὲς ὡς μὴ καταπατούμεναι ὑπὸ τῶν ἀγελῶν καὶ ποιμνίων τῆς κοινότητος ἔχουσι χόρτον ἀφθονώτερον καὶ καλύτερον ἢ οἱ ἄλλοι κοινοὶ βοσκότοποι. Πλὴν τοῦ μισαρjὰ καὶ μισαρίζω λέγομεν ἐν Ζαγορίῳ παρὰ τὸ μισαρίζω καὶ τὸ ταὐτόσημον παραρρηματικὸν *μισάρισμα* (τό).

Εἰς τὸ μισαρjὰ ἀντιτίθεται ἐνίοτε καὶ τὸ *ὄξω μιρjά*, ἢ *πέρα μιρjὰ* ὡς καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς φράσεων δηλοῦται· «ποῦ τὸν ἴϐαρισες τὸ λαγώ; ς' ἐκείν' τ' μισαρjά;-ὄχι, ὄξου μιρjὰ τὸν ἴϐαρισα».-«Αἶ πιστικέ, πιστικέ, ποῦ τἄμπασες τὰ πρόβατα αὐτοῦ μέσα ςτοὶς μισαρjές, βγάλι τα ὄξου μιρjά,-ἢ-τράϐα τα πέρα μιρjά.- ἰδοὺ καὶ ἄλλαι Ζαγοριακαὶ φράσεις ἐπὶ μισαρjᾶς: «Μὄφαε τις μισαρjές μου ὁ γιδάρις (ὁ αἰγοβοσκός) = μὄφαε τοὶς μισαρjές μου μὶ τὰ σφαχτά του = τὰ σφαχτά του μὄφαγαν τοὶς μισαρjές μου». «μπῆκαν κὶ μὄμασαν τοὺ χουρτάρ μου ἀπὸ τοὶς μισαρjές μου =-καὶ μὄμασαν τοὶς μισαρjές μου».-«θὰ ξανοίξω τὴ μισαρjά μου, jαν' ἀξήσῃ (αὐξήσῃ) τοὺ χουράφ μ».-«θέλουν μισάρισμα τάρνιὰ, γιανὰ παχύνουν».-«ποῦ μισάριζες τὰ σφαχτά σου».

Ἐν Κάτω Σουδενοῖς τοῦ Ζαγορίου λέγεται καὶ ἡ λέξις *μέσες* (ἔκτασίς τις εἰς πολλὰς λωρίδας ἀγρῶν διῃρημένη καὶ τῶν ὡς λωρίδων

(1) Μήπως ὁ κ. Α. Μηλιαράκις ἤκουσε τὴν λέξιν *σαρjὰ* (ἡ) = ὁ ῥύπος καὶ τὸ ἀπόπλυμα τῶν πόκων τῶν προβάτων, ἥτις χρησιμεύει πολὺ εἰς τὴν πλύσιν καὶ ἀπόρρι... τῶν λευκῶν ἐνδυμάτων καὶ ἐξέλαβε ταύτην ἀντὶ τοῦ μεσαρjά, δι' ἧς λέγει (σελ. 41, ὅτι ἐν Ἰωαννίνοις καλοῦσι τάσπρόρρουχα; Ἐγὼ τοὐλάχιστον ἐπὶ 10 ἔτη ἐν Ἰωα νοις δὲν ἤκουσα τὴν λέξιν οὐδὲ οἱ Ἰωαννῖται οὓς ἠρώτησα γνωρίζουσι τὴν λέξιν σαρjά.- Τὸ *μεσάλι* (ἐν Ἠπείρῳ) ὕφασμά τι σχῆμα καὶ μέγεθος σινδόνης ἔχον δι' καλύπτουν τὴν προζύμην, τοὺς ἄρτους κτλ. οὐδεμίαν βεβαίως σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ *σάρι*.

δὲ ἀγρῶν τούτων ἕκαστος οὕτω καλεῖται, λ. χ. λέγουν «ποῦ θὰ κάνῃς χωράφι σήμερα, ἢ ποιὸ χωράφι θὰ σπείρῃς;-ςτὶς *μέσες*». Ἐκεῖ τὰς ἀγεωργήτους γωνίας τοῦ ἀγροῦ καλοῦσι *γρέϐjες* (γρέϐjα ἡ)· (ἡ λέξις *γρέϐjα* ἡμῖν τοῖς $^3/_4$ τῆς ὥρας ἀπέχουσιν εἶναι ἄγνωστος). Ἐν Ἠπείρῳ λέγομεν καὶ τὴν λέξιν *πλαςjὰ* (ἡ) [παρὰ τὸ πλά(γ)ι]= τὰ ἐπικλινῆ μέρη καὶ χλοηφόρα (τῆς ἐξοχῆς)· ἤκουσα δὲ παρὰ βοσκοῦ ἐκ Λάκκας ἐπὶ τοιαύτης σημασίας καὶ τὴν λέξιν *πλαϊαρjὰ* (ἡ) ὅπερ ἴσως κατὰ τὸ μισαρjά.

Ἐν τέλει σημειῶ ὅτι ἐν Ἠπείρῳ ἡ λέξις μισαρjὰ *κοινῶς* ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ μέσα-μερjά, οὕτω λ.χ. καὶ χθὲς ἐρωτήσας τινὰς ἀμαθεῖς Ἠπειρώτας ἂν ἐγνώριζον τὴν λέξιν μεσαρjὰ καὶ τί ὑποθέτουν νὰ σημαίνῃ, ἔμαθον καὶ παρ' αὐτῶν ὅτι γνωρίζουσι τὴν λέξιν καὶ «λέγεται ἔτσι γιατὶ εἶναι μερjὲς-μερjὲς ἄσπαρτες ἀνάμεσα ςτὰ χωράφια ποῦ φαίνονται ὅλα σπαρμένα». Ἐν Ἠπείρῳ, ἐνθυμοῦμαι, ἀπλοϊκή τις γυνὴ ἔλεγέ μοι ἐν καιρῷ φθινοπώρου «γιὰ ἰδὲς τὲς πράσινες μεσαρjὲς πῶς χωρίζουν μέσα ςτὰ ὀργωμένα χωράφια σὰ λοῦτσες μικρὲς ἀνάμεσα ςτὸ μεγάλο τὸ βαρκό.

Τὸ ἐν Ἠπείρῳ χωρίον Μισαρjὰ εὑρίσκεται ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Καραμουτατζᾶς μεταξύ τινων λόφων καὶ πλησίον δύο ὀρέων.—Τὸ χωρίον Μαζαράκι (οὗ οἱ κάτοικοι Μαζαρικjῶτες) εὑρίσκεται παρὰ τὸν Καλαμᾶν ποταμόν.

Μόνον ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω σημασίας αἱ λέξεις μισαρjά, μισαρίζω καὶ μισάρισμα λέγονται ἐν Ἠπείρῳ καθ' ὅσον ἰδίοις ὠσὶν ἐγὼ ἤκουσα καὶ παρ' ἄλλων πολλῶν Ἠπειρωτῶν ἐπληροφορήθην».

ΔΗΜΗΤΡ. Μ. ΣΑΡΡΟΣ

«Ἡ λέξις *μισαρjὰ* ἀπαντᾷ μᾶλλον παρὰ τοῖς ποιμέσι καὶ γεωργοῖς· δηλοῦσι δ' οὗτοι δι' αὐτῆς χῶρον χέρσον ἐν τῷ μέσῳ καλλιεργημένων ἀγρῶν ἢ ἀμπέλων, ὃ καὶ *μεσιόχτι* ἄλλως λέγεται κατὰ τὴν τῶν γεωργῶν γλῶσσαν. Ἀλλὰ καὶ χῶρον ἐκτεταμένον χέρσον περικλειόμενον ὅμως πάντοθεν ὑπὸ ἀγρῶν καὶ ἀμπέλων ἡ λέξις δηλοῖ. Τὸν χῶρον τοῦτον φυλάττουσιν αἱ Κοινότητες πρὸς βοσκὴν τῶν κοινοτικῶν ζῴων, οἷον αἰγῶν, προβάτων, βοῶν, ἡμιόνων κτλ. Ἐγὼ εἶδον ἐν Πλησιϐίτσῃ τῇ Παραθυαμίᾳ διδασκαλεύων συμϐόλαιον μεταξὺ τῆς

Κοινότητος καὶ ποιμένων, ἐν ᾧ ῥητῶς ἀπηγορεύετο αὐτοῖς ἡ εἰς μεγάλας καὶ μικρὰς μεσαρjὰς προσέγγισις τῶν προβάτων των.

Ἡ δὲ λέξις *μασαρjὰ* δὲν ἀπαντᾷ, ἀλλὰ *σαρjά* (1). δηλοῖ δ' αὕτη τὸν ῥύπον κυρίως μὲν τὸν ἐκ τῆς πλύσεως τῶν μαλλῶν τῶν προβάτων ἐξερχόμενον, ἐν γένει δὲ πάσης ἀκαθαρσίας, οἷον ἐνδυμάτων, ποδῶν, λ. χ. τὸ ποκάμσου εἶναι σὰ σαρjά· ἡ λέρα τῶν ποδαρjῶν σου μυρίζ σὰ σαρjά».

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Μ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Ὡσαύτως περὶ τῆς λέξεως Μεσαρȷ̨ά γράφει μοι ὁ τελειόφοιτος κ. Σταμάτιος Ψάλτης.

«Ἡ λέξις *μεσαρȷ̨ὰ* ἐν Σαράντα Ἐκκλησίαις τῆς Θρᾴκης δηλοῖ τὰς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως συνοικίας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν *νάκρα*, δηλ. τὰς ἐν ταῖς ἄκραις τῆς πόλεως συνοικίας.

Φράσεις. «Τὸ σπίτdου ἔν 'ςτὴ μισαρȷ̨ά». «Αὐτὸς κᾶται στὴ μισαρȷ̨ά· δὲ φοβᾶται τοὺς κλέϐδες».

Ἕτερος φοιτητὴς ἐπιστέλλει μοι ὅτι· «Ἐν τῇ πατρίδι τῇ ἐμῇ, τοῖς ὀρεινοτέροις τῆς Δωρίδος δήμοις, ἡ λέξις προφερομένη *μσαρjὰ* σημαίνει: 1) τοὺς ἐν ὄρει τινὶ εὑρισκομένους ὁμαλοὺς καὶ ποώδεις τόπους, οἵτινες φύουσι χόρτον περισσότερον τῶν λοιπῶν πετρωδῶν μερῶν. 2) πάντα ὁμαλὸν καὶ ποώδη τόπον. Ἐκ τῆς λέξεως ταύτης ἐσχηματίσθη ῥῆμα, τῇ τῶν ποιμένων γλώσσῃ μάλιστα ἴδιον, τὸ *μσαρjάζω*=ὁδηγῶ τὰ κτήνη καὶ μάλιστα τὰ πρόβατα εἰς ὁμαλὸν καὶ ποώδη τόπον πρὸς βοσκήν. Ἐκ τούτου ἡ φράσις: βόσκω τσ (εἰς τὰς) *μσαρjές*=ὁδηγῶν εἰς αὐτὰς τὰ πρόβατα βόσκω ταῦτα. Τὰ ἀνωτέρω φαίνονταί μοι πιθανῶς ἑρμηνεύοντα τὴν ἐν τῇ Κρήτῃ Μεσαρȷ̨ὰν καλουμένην, ἥτις εἶναι ἡ πεδινωτέρα καὶ εὐφορωτέρα τῆς νήσου».

Ὅτι δὲ ἡ λέξις μεσαρjὰ σῴζεται καὶ ἐν Παρνασσίδι ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας ἤκουσα παρὰ τοῦ κ. Γ. Κρέμου.

Καὶ ἐν Σιατίστῃ εὐχρηστεῖ ἡ λέξις καὶ ἀπαγγέλλεται *μισαρȷ̨ὰ* οὐχὶ μισαρjὰ (ὅπως γράφει ὁ κ. Μηλιαράκις ἐν σελ. 11), διότι προέρχεται ἐκ παλαιοτέρου τύπου μεσαρέα (πρβλ. Ἀθηνᾶς Τομ. Α'. σελ. 276 καὶ

(1) Τὴν λέξιν σαρȷ̨ὰ ἀναγινώσκει τις καὶ ἐν τοῖς Γλωσσαρίοις τῆς Ἠπείρου, πρβλ. Ζώντων Μνημείων Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως Τομ. Α'. σελ. 4, καὶ 53, ἡ δὲ μασσαρȷ̨ὰ οὐχί.

Ε'. 235, 502) καὶ σημαίνει ὁμοίως τὰ μεταξὺ ἐσπαρμένων ἀγρῶν βοσκήσιμα μέρη. Ἐν Μεγάροις δὲ προφέρεται ἀκεραιοτέρα, ἤτοι ἀσυνιζήτως ἡ *μεσαρέα* σημαίνουσα, καθ' ἃ ὁ ἀξιότιμος συμπολίτης μου κ. Σταῦρος Μαυρουκάκις εἶχε τὴν καλωσύνην νά μοι ἀνακοινώσῃ, «ἄσπαρτον ἀγρὸν περιστοιχιζόμενον ὑπὸ ἐσπαρμένων ἢ καὶ ἐν μέρει μὲν ὑπὸ ὁδοῦ ἢ ὁδῶν ἐν μέρει δὲ ὑπὸ ἐσπαρμένων ἀγρῶν». Καὶ ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς λέγεται αὐτόθι κανονικῶς *μεσαρὲς* (ἀντὶ μεσαρέες) ὅπως καὶ ἐν Ὀλύμπῳ καὶ Σιατίστῃ. Οὕτω λέγουσιν οἱ Μεγαρεῖς κατ' ἀνακοίνωσιν τοῦ ἰδίου Μαυρουκάκι «παιδί, πᾶρε τὰ ζωντανὰ καὶ πήγαινε νὰ τὰ βοσκήσῃς σήμερα κάτω 'ς τοὺς *μεσαρές*». Ὁμοίως μανθάνω παρὰ φιλτάτου ἀρχαίου συμφοιτητοῦ μου, τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ κ. Παναγιώτου Ἡρειώτου σχολάρχου Αἰγίνης, ὅτι καὶ ἐν Αἰγίνῃ ὡσαύτως ἀσυνιζήτως προφερόμενον τὸ ὄνομα *μεσαρέα* λέγεται καὶ προσηγορικῶς δηλοῦν «τὸ μέσον ἀγροτικῆς τοποθεσίας» καὶ τοπωνυμικῶς. Καὶ παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ μοι κ. Π. Καβαδίου ἔμαθον ὅτι ἐν Σάμῃ τῆς Κεφαλληνίας τὸ ὄνομα *μεσαρ̯ὰ* λέγεται εἰς δήλωσιν χώρας μεταξὺ λόφων, ὀρῶν κττ. κειμένης.

Ὁμοίως γράφει μοι ὁ κ. Κ. Ῥωμαῖος, φοιτητὴς ἐκ Κυνουρίας, ὅτι ἡ λέξις *μεσαρεὰ* δηλοῖ καὶ ἐν τῇ ὀρεινῇ Κυνουρίᾳ «τὰ μέρη ὅπου εἶναι βοσκὴ διὰ τὰ κτήνη. Τὰ μέρη ταῦτα λέγονται καὶ *μαζερὰ* καὶ *χορταρότοποι* κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *μαδάρα*=γυμνὸν καὶ αὐχμηρὸν ἔδαφος. Λέγεται καὶ ῥῆμα *μεσαρίζω*, λ. χ. «πῆγε νὰ μεσαρίσῃ τὰ βώϊδjα=νὰ τὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὰς βοσκάς». Ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας λέγεται ἡ *μεσαρεὰ* καὶ τὸ ῥῆμα *μεσαρίζω* καὶ ἐν Λακεδαίμονι, ἰδίᾳ ἐν Σελλασίᾳ, καθὰ ὁ κ. Γ. Ἀντωνόπουλλος εἶπέ μοι. Ἐπίσης ἀγγέλλει μοι ὁ γυμνασιάρχης κ. Κ. Νεστορίδης ὅτι καὶ ἐν Μάνῃ «*Μεσαρ̯ὰ* καὶ *μεσαρ̯ές* λέγονται τὰ ἐν τῷ μέσῳ κείμενα κτήματα, καὶ ἐν Μάνῃ μὲν τῇ Μέσῃ σημαίνει ἡ λέξις τὸ χέρσον (ἢ ὡς τὸ λέγουσι χέρισον) κτῆμα τὸ ἐν μέσῳ περίπου ἄλλων καλλιεργημένων ἀγρῶν, *μεσαρ̯ές* δὲ ἐν τῷ δήμῳ Μαλευρίου οὐ μακρὰν τοῦ Γυθείου λέγονται κτήματα ἐν ἐπιπέδοις τόποις μεταξὺ λόφων. *Μεσαρ̯ὰ* σημαίνει καὶ πᾶν πρᾶγμα ἐν μέσῳ κείμενον καὶ ἄνθρωπον ἐν μέσῳ ἄλλων εὑρισκόμενον. Ἐν τῷ δήμῳ Κολοκυνθίου ἤκουσα καὶ ῥῆμα *μεσαδεύω* (1),

(1) Τὸ ῥῆμα *μεσαδεύω* προϋποθέτει τὸ ἀνωτέρω (σελ. 9) μεσάς-μεσάδα ὅθεν τὸ Πάριον *Μεσάδα*.

ἄγω, ὁδηγῶ τὰ ποίμνια εἰς μεσαρξάν». Καὶ ἐν Σέρραις *μεσαρξὰ* σημαίνει τὸ μέσον τῆς πίττας, καθὰ ὁ φοιτητὴς Κ. Βασιακῦρος εἶπέ μοι. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς περιχώροις τῆς Ἀττικῆς, λ. χ. ἐν Μενιδίῳ διὰ τῆς λέξεως μεσαρξὰ οἱ χωρικοὶ καλοῦσι πάντα ἄσπορον ἀγρὸν μεταξὺ ἐσπαρμένων ἢ ἀμπελώνων, λ. χ. «τἤκαμες τὸ ζωντανό; τὸ 'δεσα 'ς τὴ(ν) μεσαρξὰ 'κεῖ κάτω». «Ἀπὸ ποῦ πέρασες τὰ πρόβατα; μὴν ἐχάλασες τἀμπέλι; ὄχι τὰ πέρασα ἀπὸ τὴ(ν) μεσαρξά».

Ἐν Λαγκαδίοις τῆς Γορτυνίας *μεσαρξὰ* καλεῖται ὁ μεσότοιχος δύο δωματίων, ἐν Κυθήροις δὲ ἡ *μεσαρία* (1), καθὰ ὁ φίλος κ.Π.Κυπριώτης ἐδήλωσέ μοι, σημαίνει τὰ ἐντόσθια τῶν σφαζομένων ζώων, λ. χ. «ἐπῆρα ἢ ἐπούλησα τὴ(ν) μεσαρία», πρβλ. καὶ Πανδώρας Τόμ. ΙΔ΄ σελ.368. Ταῦτα ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ λέγονται *τἀπομέσα* καὶ *τἀπομισούδια* καὶ ἐν τῇ ἀνατολικῇ μεσαξακά, ἐν Κεφαλληνίᾳ δὲ *μεσαρικά*. (Τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐντόσθια λέγονται ἐν Κρήτῃ *σωθικὰ* ἀντὶ *ἐσωτικὰ* διὰ τὸ ἔσωθεν). Ἐν Χίῳ δὲ *μεσαρξὰ* λέγεται ἡ διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν ἄγουσα συντομωτέρα ὁδός, λ. χ. «πάμ' ἀπὸ 'δῶ μεσαρξά, νὰ μὴν κάμωμε γῦρο». Ἐν Καρυστίᾳ λέγεται τό τε θηλυκὸν ἡ *μεσαρξὰ* καὶ τὸ οὐδ. τὸ *μεσάρι* ἐπὶ τοῦ μεταξὺ καλλιεργημένων ἢ ἐσπαρμένων ἀγρῶν ὑπολειπομένου ἀκαλλιεργήτου διαστήματος εἰς παραγωγὴν χόρτων καὶ εἰς νομήν. Ἐν Ἰκαρίᾳ καὶ ἐν Πόντῳ σῴζεται πλῆρες τὸ ἐπίθετον, ἤτοι λέγουσιν *ὁ μεσάρις*, *τὸ μεσάριν* ἐπὶ τοῦ μεσήλικος, λ. χ. «αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶν' ἀκόμη μεσάρις, ἢ αὐτὸ τὸ βῷδι εἶναι μεσάρι». Ἀπέναντι τῆς Χίου, εἰς τὰ Ἀλάτσατα, τὸ οὐδ. μεσάρι δηλοῖ τὸ ἐκ τοῦ μέσου τῶν μεγάλων ἰχθύων κοπτόμενον τεμάχιον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν οὐράν, λ. χ. «δὲν θέλω τὴν κεφαλήν, οὐδὲ τὴν οὐρά(ν), τὸ μεσάρι θά μου κόψῃς». Ἀλλαχοῦ δὲ *μεσάρι*

(1) Ὁ τύπος *μεσαρία* ἐν Κυθήροις εἶναι παράδοξος, διότι οἱ Κυθήριοι διατηροῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσυνίζητα καὶ ἀσύγχυτα τὰ συμπλέγματα -*ια* καὶ -*εα*. Ἐπειδὴ δ' ὅμως ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἰδιωμάτων μαρτυρούντων ὑπὲρ τοῦ -*εα* ὡς ἀρχαιοτέρου, ἡ μεμονωμένη τούτου μαρτυρία οὐδὲν δύναται, διὰ τοῦτο εἰκάζω, ὅτι ἐκανονίσθη τοῦτο κατὰ τὰ ἐν τῇ μεσαρίᾳ περιεχόμενα κύρια συστατικὰ *κοιλία καρδία*. Οὕτω λ. χ. ἐκανονίσθη τὸ γένος τοῦ συνδετικοῦ συνθέτου ἐν Νάξῳ *κεφαλοποδξὰ* ἀντὶ τὰ κεφαλόποδα (=ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ μετ' αὐτῆς ὁμοῦ πωλούμενοι πόδες τῶν σφαζομένων ζῴων) διὰ τὴν περιεχομένην ἐν αὐτοῖς κεφαλήν. Ὁμοίως τὰ *ἰχνόποδα*=ἴχνη ποδῶν διὰ τὰ ἴχνη (ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν τοῦ ἰχνόποδα πρβλ. τὰ *μαλλξοκέφαλα* =τὰ μαλλξὰ τῆς κεφαλῆς, τὸ *ὀποκάρπασον* κττ.).

σημαίνει τὸν μεσότοιχον ἢ τὸ μεταξὺ ἀγρῶν μέρος. Κατ' αὐτὰ πανταχοῦ *μεσάρις*, *μεσαρεά*, *μεσάρι*, δηλοῦσι τὸ μεταξύ, τὸ ἐν μέσῳ τινῶν εὑρισκόμενον καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας, τοῦ δάσους, τοῦ σπηλαίου κττ. εὑρισκόμενα εἶναι φύσει καὶ ἐντὸς αὐτῶν, τὸ *μέσα* (ἀπὸ τοῦ μέσος) καὶ τὸ πρὸς τὸ μέσα σχετισθὲν *μεσάρι μεσαρεὰ* δηλοῦσι καὶ τὰ ἐντόσθια. Ἐν Τήνῳ καὶ ἀλλαχοῦ, καθὰ φαίνεται, ἡ μεσαρεὰ ἐσχετίσθη μόνον πρὸς τὸ μέσον, οὐχὶ πρὸς τὸ μέσα, ἐντεῦθεν ἐλέχθη Μεσαρεὰ (*μέσον*), ἀλλὰ παρὰ τοῦτο καὶ Μέσα-Μερεὰ (μέσα).

Κατὰ τὴν μνημονευθεῖσαν ἄρα γλωσσικὴν ἀρχὴν ἡ μὲν παραγωγὴ τῆς τοπωνυμίας *Μεσαρεὰ* ἐκ τοῦ προσηγορικοῦ *μεσαρεὰ* τοῦ καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὑπάρχοντος καὶ χώραν τοιαύτην ἢ τοιαύτην σημαίνοντος εἶναι δυνατὴ καὶ πιθανή, ἡ δὲ ἐκ τοῦ massaria, massa κτλ. μασσαρία τοῦ εἴτε ἀγνώστου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἴτε ἄλλα πράγματα οὐχὶ γαίας σημαίνοντος (ὅπου ἐν δύο μόνον χώραις ἐν Κύπρῳ καὶ Μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ εὑρέθη) οὐχί.

Δεύτερον ἀναγράφων ὁ κ. Μηλιαράκις τοὺς διαφόρους Ἰταλικοὺς τύπους τῆς λέξεως massa, massara, massada, massaria, messaria, messeria, massaratia, massari, massaro, massaraticum δὲν λέγει ἐκ τίνος τούτων φρονεῖ ὅτι προῆλθεν ὁ ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατῶν *Μεσαρέα-Μεσαρεά*. Μόνον ἐν σελ. 49 ἀποφαίνεται ὅτι ἐν τοῖς Κρητικοῖς τύποις *Μεσαρὰ* καὶ *Μεσαρὲ* ἀναγνωρίζει τὸν τύπον massára, ἐν δὲ τῇ Ῥοδίῳ *Μάσαρι* τὸ Ἰταλικῆς τινος κώμης Massári. Καὶ περὶ μὲν τοῦ Ῥοδίου Μάσαρι εἶπον ἀνωτέρω σελ. 9 τί φρονῶ. Περὶ δὲ τῶν Κρητικῶν τύπων παρατηρῶ ὅτι ἐν τούτοις ἐγὼ δὲν δύναμαι ν' ἀναγνωρίσω τὸ Ἰταλικὸν massára, διότι κατὰ πρῶτον προσκρούω εἰς τὸν διάφορον τόνον, ἔπειτα εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ τελικοῦ φωνήεντος τοῦ Μεσαρὲ-massára. Ὁ κ. Μηλιαράκις ἐν τῇ σπουδῇ του παρέβλεψε τὰς οὐσιώδεις διαφορὰς ταύτας, ἀλλ' ἐφ' ὅσον τοὐλάχιστον ἐγὼ ἠξεύρω, ὁ τόνος τῶν Ἰταλικῶν λέξεων τῶν εἰσελθουσῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν δὲν καταβιβάζεται ἀπὸ τῆς παραληγούσης ἐπὶ λήγουσαν, οὐδὲ τὸ τελικὸν αὐτῶν *α* τρέπεται εἰς *ε*. Δὲν λέγομεν κια *γολλετὲ* ἀντὶ *γολέττα*, οὐδὲ *κοντεσσὲ* ἢ *κοντεσσὰ* ἀντὶ *κοντέσσα*. Ὥστε ἡ ταύτισις τῶν τύπων Μεσαρὰ Μεσαρὲ καὶ massara εἶναι ὰ ταῦτα ἀδύνατος.

Ὁμοίως ἀδύνατον ἐλέγχουσι τὴν ἀναγωγὴν τῶν τύπων Μεσσαρέᾳ

Μεσαρὲ καὶ Μεσαρὰ εἴς τινα τῶν ἀνωτέρω καταλεχθέντων Ἰταλικῶν καὶ ἄλλοι βαρυσήμαντοι γλωσσικοὶ λόγοι λαμβανόμενοι τὸ μὲν ἐκ τῆς καθολικῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς, τὸ δὲ ἔκ τινων αὐτῆς ἰδιωμάτων, ἅτινα ἐπὶ παλαιοτέρας βαθμῖδος, ὡς εἰπεῖν, ἱστάμενα ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον εἶναι νὰ λαμβάνωνται πρὸ ὀφθαλμῶν προκειμένου περὶ τοιούτων γλωσσικῶν φαινομένων, ἅτινα ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς ἰδιώμασι τούτοις. Καὶ ὅταν ἡ μαρτυρία τούτων αὕτη συμφωνῇ πρὸς τὴν τῶν παλαιοτέρων γλωσσικῶν μνημείων, τότε ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἀποβαίνει ἀπρόσμάχητος, καὶ σφάλλεται δεινῶς ὁ ταύτης παραμελῶν.

Λοιπὸν κατὰ πρῶτον παρατηρῶ ὅτι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς συμπάσης ἑλληνικῆς γλώσσης οἱ τύποι οἱ λήγοντες εἰς *-έα -εά -έ-ά* (Μεσαρέα-εά-έ-ά) κατ' οὐδένα τρόπον ἠδύναντο νὰ παράγωνται ἔκ τινος τῶν ἑξῆς τύπων: massa, massada, massara. Τοῦτο γίνεται δῆλον εὐκόλως εἰς πάντα, ἂν μόνον ἀναλογισθῇ, ὅτι οὐδεὶς μορφολογικὸς ἢ φθογγικὸς νόμος ἐπιβάλλει τὸν μετασχηματισμὸν εἰς *-αρέα -αρεά* τοπικοῦ ὀνόματος ὁπωσδήποτε λήγοντος πρότερον. Διότι αἱ τοπωνυμίαι δὲν λήγουσι παρ' ἡμῖν ἁπαξάπασαι εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατάληξιν, λ.χ εἰς -εά, ὥστε νὰ εἶναι ἀναγκαῖος ὁ κατ' αὐτὴν ἐξομαλισμὸς τῶν ἄλλως ἐχόντων, ὅπως λ.χ. συμβαίνει συχνότατα ἐν τοῖς ὀνόμασι τῶν φυτῶν, τῶν πληγῶν κττ. Λέγομεν λοιπὸν τὰ ἀπὸ φυσικῆς ὡς εἰπεῖν ἰδιότητος τῆς χώρας ληφθέντα τοπικὰ ὀνόματα, ὅπως παρελάβομεν, ἤτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμετάβλητα.

πρβλ. τἀγόρη, τἀγόρηα, — ἀγριάδα, — ἀκρογιαλι̯ὰ γυρογιαλι̯ά, — ὁ ἄμμος καὶ ἡ ἄμμο καὶ ἡ ἀμμουδι̯ά καὶ ἀμμουδάρα, — ἀρμί = λόφος καὶ ἀρμὸς = λόφος συνδέων μείζω ὄρη, — ἄσπα = μέρος γῆς ὅπου πολλὰ χώματα κατέπεσαν, ἐν Ἰκάρῳ σαφέστερον σπάσματα, — ἀσπρό(γ)η καὶ ἄσπουργας (ἐν Κρήτῃ) — βαρ(υ)κὸς βαρκότοπος καὶ διακεκριμένως βαρὺς τόπος ὁ νοσώδης ἐν Κρήτῃ, — οἱ βουνοὶ ἐν Καλύμνῃ = οἱ λόφοι, — τὰ βουνι̯ά δὲ αὐτόθι = τὰ ὄρη, τὸ βουνό, — βράχος-βράχι̯α, — γι̯αλὸς ἡ γι̯αλι̯ά, — δι̯ασέλλι δι̯άσελλο, — κάμπος, — καντούνα, καντούνι, — κατήφορος καὶ κατηφορι̯ά, — καυκάλα = ξηρὸς τόπος πετρώδης, — κάψαλος = καύσαλος = τόπος οὗ τὰ δένδρα ἢ οἱ θάμνοι ἐκάησαν, — κεφάλι, — κοκκινι̯ά καὶ ῥουσσι̯ά καὶ ῥουσσόγει̯α καὶ κοκκινόχωμα, καὶ φυρρόγει — κοπρισι̯ά καὶ κοπροχώραφο, — κρεμνός, κρεμνάρι, — κορ(υ)φή, — λαγκὸς καὶ λαγκάδι̯α καὶ λαγκαδι̯ά, λάκκος, — λεπίδα εἶδος γῆς ἐν Κρήτῃ ὃ ἐν Καλύμνῳ πατελλι̯ά, χρήσιμον εἰς τὰ τῶν οἰκιῶν δώ-

ματα ἅτε ἀδιάβροχον.— Λόγκος λογγάρι=μικρὸν δάσος ἐν Κεφαλληνίᾳ, — μαδάρα, — μεράδα, — ὄρος, — ὄχτα-ες, = παπούρι λόφος ἐν Κρήτῃ — πεζούλα, — περιγιάλι, — πετρές, — πλάγι καὶ Πλαγιά ἐν Ἰκάρῳ, πλαγιαρjά ὡς ἐναντίον τοῦ μισαρjά καὶ κατ' αὐτὸ σχηματισθὲν ἀναφέρει ἀνωτέρω ὁ κ. Σάρρος. — πλάκα πλακὶ καὶ πλακεὰς, — πόρος — πόρτα πορτί, — ποταμοί οἱ περὶ τοὺς ποταμοὺς ἀγροὶ ἐν Καλύμνῃ, ποταμίδα δὲ ἐν Κρήτῃ, ἀλλαχοῦ ἡ ποταμιὰ καὶ τὰ ποτάμια, — ράχι, ραχούλα, καὶ ραχιά, — ρέμα καὶ ρεματιά, — ρίζα, καὶ ρίζωμα = ἀνήφορος ἐν Κρήτῃ, — σελλί, — σιόπατο = ἐπίπεδον (πεδίον), — σκουρί = μέρος πετρῶδες (σκυρίον), — φαράγγι, — χάλαρα, χάλαρη χάλαρες, — χαλασές, — χαλέπα, — χαλικεάς, — χῦμα = κατήφορος ἐν Κρήτῃ.

(Περὶ τῶν τοπωνυμιῶν τῶν ἀπὸ φυτῶν εἰλημμένων ἴδε Ἀθηνᾶς Ε'. σελ. 493 κέξ.,) περὶ δὲ τῶν ἀπὸ τῶν σχέσεων τῶν κατακτήσεων ἴδε ἀνωτέρω σελ. 24).

Οὐδεὶς ἄρα βλέπει διατί δὲν ἠδύναντο νὰ μείνουν ἀμετάβλητοι οἱ τύποι οὗτοι ἀλλ' ἔπρεπε νὰ μεταβληθῶσιν ἐπὶ τὸ ὁμοιόμορφον εἰς *-αρjά* πάντες καὶ ταῦτα ἄνευ ἴχνους τινὸς τῆς προτέρας πολυμορφίας αὐτῶν, (πλὴν ἂν τις ἐπιμένῃ τὸ ἐν Πάρῳ *Μεσάδα* ὡς τοιοῦτον νὰ θεωρῇ, διότι τὸ Ῥόδιον *Μάσαρι* δὲν δύναται διὰ τὸν τόνον καὶ τὸ ἁπλοῦν *σ*). Πρόσθες τούτοις ὅτι ὁ ἐξομαλισμὸς οὗτος κατ' ἀνάγκην ἀμείλικτον ὤφειλε νὰ γίνῃ ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ χωρίς, ἀφοῦ λέγεται ὅτι πανταχοῦ ὑπὸ τῶν Φράγκων εἰσήχθη πρῶτον ἡ λέξις, καὶ ὅμως παραδόξως ἐπετελέσθη πανταχοῦ ὁμοιομόρφως, καὶ ὅτι μάλιστα ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου κατηρτίσθη, διότι κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῶν Φράγκων ἐμφανίζεται καὶ οὗτος ἑνιαῖος. Ὅτι ταῦτα πάντα εἶναι εἰς ἄκρον ἀπίθανα, θὰ μοὶ ὁμολογήσῃ, ἐλπίζω, ἕκαστος.

Δεύτερον παρατηρῶ ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν οὐδ' ἐκ τῶν τύπων τῶν ληγόντων εἰς -ria, οἷον massaria masseria κττ. ἠδύναντο νὰ προέλθωσιν οἱ γνωστοὶ τύποι *Μεσαρέα - Μεσαρέ - ά - jά*. Διότι τὰ παροξύτονα εἰς -ia Ἰταλικὰ ὀνόματα, τονιζόμενα οὕτως ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς παρακμῆς τῆς Λατινικῆς γλώσσης κέξ. κατὰ Ἑλληνικὰ πρότυπα (πρβλ. Emil Seelmann Die Aussprache des Latein σελ. 3-9 καὶ 54-6), ὅτε ἀπὸ τοῦ 12 ἢ 13ου αἰῶνος κτλ. ἤρχισαν νὰ σελαύνωσι μετὰ τοῦ τονισμοῦ αὐτῶν τούτου εἰς τὴν Ἑλληνικήν, δὲν ἔπαθον συνίζησιν, ἀλλὰ προφέρονται ἔκτοτε μέχρι σήμερον ἀσυνίζητα.

Πρβλ. ἀλλεγρία, ἀρτιλιερία, βαζαρία, γαλαρία, γαλερία(=στοά), καβαλλαρία, καγκαλιαρία (παλαιὰ πράγματα ἐν Κεφαλληνίᾳ), καντζελλαρία καὶ καγκελλαρία, κασσελαρία (=ἄθροισμα πολλῶν κιβωτίων ἐν Κεφαλληνίᾳ), κοjοναρία (αὐτόθι), κοκκεταρία, κονσολαρία (=χαρὰ αὐτ.), κουμανταρία (ἐν Κύπρῳ κουμανταρκά), λοτταρία, μασκαρία, μασαρία=λεπτὸν ἐμπόρευμα παρὰ Σάθᾳ Μεσ. Βιβλ. Β'. 618 (ἡ δι'ἑνὸς σ γραφὴ παρὰ Σάθᾳ οὐδὲν ἀποδεικνύει, διότι καὶ ῥάσω καὶ πάσω κττ. ἀναγινώσκονται αὐτόθι) καὶ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 23), μεσκιναρία, μεσσαρία ἐν Κρητικῷ ἐγγράφῳ παρὰ Σάθᾳ·—μουλαρία, μουφλουζαρία καὶ μουφλουσαρία, μπανιομαρία (μαγειρικός τις τρόπος), μπατσολαρία (=χονδρὸς ἀστεϊσμὸς ἐν Κεφαλληνίᾳ), μπατταρία (ἐν Ἠπείρῳ μπατταρjὰ) ἐν δὲ Κύπρῳ πατταρία, μπερμπανταρία, μπεσκαριά, μπιραρία, μπιαγκαρία, μπουκαλαρία ἄθροισμα πολλῶν φιαλῶν, μυλορδία =ἐπιτηδειότης εἰς ἐπιτέλεσιν κακῶν πράξεων, πορκερία, ῥεμπετθαρία ἐν Καλύμνῃ, σπετσαρία, σταμπαρία, ταπετσαρία, τεζωρερία, τραμπουκαρία, τραττaρία,, τσουβαλαρία = ἄθροισμα σάκκων σταφίδος, φανταρία, φασσαρία. Πρβλ. προσέτι ἀγεντσία, γαλαντομία, γκελωζία=ζηλοτυπία καὶ ζαλουζία εἶδος φύλλων παραθύρων κο(υ)μπανία, (ἡ συντροφία, κουμπάνια τὰ τρόφιμα, τὰ ἐπιτήδεια, τὰ ἐφόδια), πατανία, πολιτσία, σκαμπαδία, σκριβανία, καὶ τὰ νεωτερικὰ καφφεταρία, νεφωταρία ἐν Καλύμνῃ ἡ μεγάλη φλόξ, τραπεζαρία κττ. Παρὰ Σάθᾳ Μεσαιων. Βιβλιοθ. Β'. ἀναγινώσκονται καὶ ἄλλα πολλὰ ξένα ὀνόματα ἀσυνίζητα, ἀλλὰ παρὰ τοὺς ἀσυνιζήτους τούτους τύπους φέρονται ἄλλοι μετὰ συνιζήσεως, ὥστε οὐδὲν δύναταί τις ἐκ τούτων νὰ συμπεράνῃ ἀσφαλὲς συμπέρασμα· πρβλ. ἀρτία=πολιτεία, ἀρτιλαρία, ἀσσενιδία, γριππαρία, κουμενταρία, κουρτεσία, λαγκία, λουξουρία, παρουνία, παταλία, περδεσκία, πετσία, σατία, σουπερπία, ταλία, τζογία, φαλία, φαμιλία κττ.

Ἐνῷ δὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα δὲν πάσχουσι συνίζησιν ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ, τὰ Ἑλληνικὰ τὰ λήγοντα εἰς -ία καὶ -έα πάσχουν συνήθως ἐν ταύτῃ, ὥστε διαστέλλονται σφόδρα αὐτῶν.

Τρίτον παρατηρῶ ὅτι καὶ ὅσα τυχὸν τῶν ξένων τούτων ἐπηλύδων εἰς-ria ἔπαθον ἔν τινι τῆς Ἑλλάδος ἰδιώματι συνίζησιν, ταῦτα συνέπεσον τοῖς ἡμετέροις εἰς-ρjά-ρjά, οὐδέποτε δὲ οὐδὲν οὐδαμοῦ-καθὰ πάλιν ἡ σύμπασα Ἑλληνικὴ γλῶσσα περιφανῶς ἐλέγχει-ἐτράπη εἰς *ρέα*, ὅπως ἀποδεδειγμένως ἐλέγετο πρότερον τὸ Μεσαρέα καὶ νῦν ἔτι λέγεται ἐν Μεγάροις καὶ ἐν Αἰγίνῃ ἡ *μεσαρέα* καὶ ἐν Αἰγίνῃ καὶ ἐν Τραπεζοῦντι ἡ *Μεσαρέα* (ἴδε κατωτέρω). Τοὺς τρεῖς τούτους λόγους πα-

ρέχει ἡ καθολικὴ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἰδιώματα δέ τινα αὐτῆς τούςδε: Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Ἀθηνᾶς Τόμ. Α'. σελ. 276 ἐδιδάχθη, ὅτι ἂν ἡμεῖς ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ προφέρωμεν κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς τρόπον τὰς πρότερον σαφῶς διακρινομένας συλλαβὰς -*ρέα* καὶ -*ρία* (ρεὰ-ριὰ=ρjά), ὑπάρχει ὅμως ἰδίωμά τι, τὸ τοῦ Ὀλύμπου, καθαρῶς διαστέλλον τὰς συλλαβὰς ταύτας, τὴν μὲν εἰς ρεὰ τὴν δὲ εἰς ρjὰ τρέψαν. Κατόπιν ἐξέθηκα ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ κ. Krumbacher, ὅτι ἄλλα τινὰ ἔτι ἰδιώματα οἷον τὸ τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Κύμης, τῆς Αἰγίνης, τῶν Μεγάρων, τοῦ δήμου Λεύκτρων τῆς Μάνης, τῶν Κυθήρων, σαφέστερον διακρίνουσι ταύτας ἅτε ἀσυνιζήτους διασῴζοντα. Ἐπὶ τούτων δὲ στηριζόμενος καὶ πρὸ μικροῦ ἠτυμολόγησα ἐν τῇ Ἀθηνᾷ τὴν λέξιν Μορέας ἀπὸ τοῦ μορέα οὐχὶ ἀπὸ τοῦ μορία ἢ Μάργαια, καὶ τότε ἐν τῷ Βυζαντιακῷ περιοδικῷ τοῦ κ. Krumbacher ἀπέδειξα ὅτι ἡ κατάληξις -*έα* ἀντὶ τῆς -*ία* ἢ ἀντὶ ἄλλων ποικίλων καταλήξεων ἐπέδωκεν ἐν τοῖς μεταγενεστέροις καὶ τοῖς μεσαιωνικοῖς χρόνοις μέγιστον, ὅτι τὰ πλεῖστα φυτῶν ὀνόματα μετεπλάσθησαν εἰς -*έα*, ἵνα δηλωθῇ οὕτως ἀντίθεσις τοῦ φυτοῦ πρὸς τὸν καρπόν του, τὸ ἄνθος του, τὴν ῥίζαν του κτλ., *μυρτέα μύρτον*, *κουκκουναρέα κουκκουνάρι*, *κουμαρέα κούμαρον*, *τριανταφυλλέα τριαντάφυλλον*, *ῥιζαρέα ῥιζάρι*, *βρουλλέα βροῦλλον* κτλ. Ὁμοίως ἀπέδειξα ὅτι τὰ ὀνόματα τῶν δερμάτων εἰς-*έα* ἐπέδωκαν, *βουβαλέα*, *μοσχέα*, *σκυλλέα* κτλ., ὁμοίως ὅτι τὰ τῶν πληγῶν, *ἀξιναρέα*, *γρονθέα*, *κονταρέα*, *ῥαβδέα*, *σπαθέα*, τὰ τῶν ὀσμῶν καὶ κηλίδων *ἀπηγανέα*, *καπρέα*, *κρασέα*, *λαδέα*, *τομαρέα*, *ψαρέα κτλ.* τὰ τῶν μέτρων καὶ φορτίων καὶ καθόλου τῶν περιεχομένων ποσοτήτων, *ἀγκαλέα*, *ἀσκέα*, *δακωνέα*, *καλαμαρέα*, *μπεννέα*, *πιρουνέα*, *ῥαχέα* (ἐν Ἀλατσάτοις ὅ,τι ἐπὶ τῆς ῥάχεως ἅπαξ τις φέρει), *τυλιγαδέα* (αὐτόθι ὅ,τι περὶ τὸ τυλιγάδι ἅπαξ τυλίσσεται), *φουρνέα*, *χουλιαρέα* κτλ. Ὅτι κατ' αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλὰ εἰς -*ια* ἢ καὶ ἄλλως λήγοντα πρότερον, ἐλθόντα σημασιολογικῶς εἰς σχέσιν πρός τινα τῶν τάξεων τούτων κατέληξαν εἰς -*έα*, λ. χ. *κοπρέα* ἀντὶ κοπρία, ὡς ὀσμῆς δηλωτικόν, *θημωνέα*, ὡς ὅλου περιεχομένου ποσοῦ, ὁμοίως *πηχέα*, *πιθαμέα*, *ποτισέα* κτλ. ὡς μέτρων, *ῥιξέα*, *σπρωξέα*, *τσιμπέα*, *ϑωρέα* ἐν Κυθήροις = βλέμμα (coup d' oeil), *βρισέα* κτλ. ὡς πληγῶν κτλ. Ἐκτὸς τούτων μετεπλάσθησαν κατὰ τὰ ἐκεῖ ἐκτεθειμένα καὶ πάντα τὰ σῳζόμενα θηλυκὰ εἰς -*εῖα* καὶ κατέληξαν εἰς -*έα*, λ. χ. *βαθέα*, *βαρέα*,

βραδέα, *θηλέα*, *παχέα*, *πλατέα* κττ. Κατ' αὐτὰ δὲ ἐλέχθη καὶ *ἀραία*(1) καὶ *μακρέα* καὶ *παλαία* (κατὰ τὸ *νέα* μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ *ἀρχαία*, ὃ ἀμφίβολον ἂν ἐσῴζετο κατὰ τὸν χρόνον τῆς μεταβολῆς) κτλ.

Πάντα ταῦτα παλαιότερον πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ νῦν ἔτι πολλαχοῦ εἰς *-έα* λήγοντα, ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ καὶ ἐπὶ τῆς νήσου Ἰκάρου (ἀποικισθείσης ἐκ Κρήτης κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας) ἀπώλεσαν τὸ τελικὸν αὐτῶν ἄτονον *α*, ἀφομοιωθὲν τῷ προηγουμένῳ καὶ τονουμένῳ *έ*, ὥστε λήγουν εἰς *έ* μόνον. Ἐπειδὴ δὲ περὶ τούτων ἐλπίζω Θεοῦ θέλοντος νὰ διαλάβω προσεχῶς ἐν ἐκτάσει, περιορίζομαι ἐν τῷ παρόντι ἀναγράφων ὅσα ἔχω πρόχειρα ἐκ τῆς δυτικῆς Κρήτης ἐπίθετα θηλυκοῦ γένους εἰς *-αρέ* ἀπὸ ἀρσενικῶν εἰς *-ύς* - *άρις*, καὶ οὐσιαστικὰ εἰς *-αρέ*. Τὸν τῆς ἀνατολικῆς Κρήτης ἀνάλογον τύπον τούτων δύναται ἕκαστος εὐκόλως νὰ σχηματίσῃ κατὰ τὰ εὐθὺς κατωτέρω ῥηθησόμενα καὶ διὰ τοῦτο δὲν θ' ἀναγράψω αὐτούς.

Ἀ μ β ο λ ι̯ α ρ ὲ (ἀμβολι̯άρις - άρι = ἐκλελεγμένος, προσφιλής, λ. χ. ἀμβολι̯άρι ἀρνὶ = τὸ ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ ποιμένος ἐκλεχθὲν ἐξ ὧν ποιμαίνει ὡς ἴδιον, ἀμβολιαρὲ = ἡ μνηστή· ἀπὸ τοῦ ἐμβόλου, σημείου ἐπὶ τοῦ ὠτὸς τοῦ ἐκλεχθέντος ἀρνίου· — ἀ ν α μ α λ λ ι̯ α ρ ὲ (ἀναμαλλι̯άρις - άρι, ὁ ἄνω καὶ δὴ ἀκτένιστα ἔχων τὰ μαλλι̯ά)· — ἀ π λ ω τ α ρ ὲ (ἀπλώνω, τὸ μέρος ἐφ' οὗ ἀπλώνομέν τι εἰς ξηρασίαν)· — ἀ ρ π α χ τ α ρ ὲ (ἀρπαχτάρις - άρι = ἅρπαξ, ἁρπαχτός)· — ἀ π ο μ ε ι ν α ρ ὲ καὶ ἀ π ο μ ο ν α ρ ὲ (ἀπομονάρις - καὶ ἀπομεινάρις - ρι = ὁ ὑπολειπόμενος, λ. χ. μετὰ τὸν θάνατον τῶν συγγενῶν του καὶ δὴ ὁ ζῶν, ἀπομονὴ καὶ ἀπόμεινα)· — ἀ π ο ρ ρ ο β ο υ χ τ α ρ ὲ = ἐφόρμησις ἐν Φιλίστορος Δ'. 512 ἀπὸ τοῦ ἀπο καὶ ρουβάσσω = ὁρμῶ· — ἀ ρ ρ ω σ τ α ρ ὲ (ἀρρωστάρις - άρι, ἄρρωστος, πολλαχοῦ λέγεται μετὰ τῆς καταλήξεως -ι̯άρις ἀρρωστι̯άρις)· — ἀ φ ο ρ μ α ρ ὲ (ἀφορμάρις - άρι = εὐερέθιστος, παράφρων, ἀφορμή)· — β α ρ ὲ (ἀπὸ τοῦ βαρέα, δηλ. σφῦρα)· — β α ρ ε σ ι̯ α ρ ὲ (βαρεσι̯άρις - άρι = ὀκνηρός, βαρεσι̯ὰ - βαρειοῦμαι)· — β ι σ τ ι ρ ὲ (ἀπὸ τοῦ βιστιρῶ καὶ βιστιρίζω, ἴδε Κοραῆ Ἀτ. Β', 264)· — β ο σ κ α ρ ὲ (βοσκὴ = χόρτα)· — β ρ α σ τ α ρ ὲ (ἀπὸ τοῦ βραστὸς - άρι, = θερμὸν λουτρὸν μετὰ εὐωδῶν χόρτων)· — β ρ ω μ ι̯ α ρ ὲ (βρωμι̯άρις - άρι, βρῶμα)· β υ ζ α σ τ α ρ ὲ = ἡ θηλάζουσα (βυζαστάρι, τὸ θηλαζόμενον ἀρνίον, βυζαστὸς βυζάνω)· — γ α ϊ δ ο υ ρ ὲ (γάϊδαρος, ἡ ἰδιότης τοῦ ὄνου, ἤτοι

(1) Ἀπὸ τοῦ ἀρσενικοῦ *ἀρὺς* καὶ τοῦ οὐδετέρου *ἀρύ*, ὃ πολλαχοῦ γνωστὸν ἀντὶ τοῦ ἀραιός ἐσχηματίσθη ὁμαλῶς ὁ *ἀρυ - λόγος* (= κόσκινον ἀραιόν) (*ἀρλόγος* ἐξ οὗ - *ἀρλόος* καὶ περαιτέρω *ἀρλὸς* ἐν Καρπάθῳ, ἐν δὲ Σικίνῳ διὰ μεταθέσεως *ἀλόργος*) οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀραιολόγος, *ἀραι̯ολόγος*, ὅπως ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἀλλαχοῦ λέγεται, διότι τὸ αιο δὲν ἠδύνατο νὰ συσταλῇ εἰς *ι*.

ἀναισχυντία, τὸ δέρμα αὐτοῦ καὶ ὅ,τι ἅπαξ φέρει). — γ ο μ α ρ ὲ (γομάρι, = ὁ φόρτος λ. χ. μιὰ γομαρὲ σιτάρι, ὡς μέτρον)· — γ ρ α ῖ (= γραῖα) - δαιμονιαρὲ (δαιμονιάρις - άρι)· — δ α κ α ν ι α ρ ὲ (δακανιάρις - άρι καὶ δακωνιαρὲ ἀπὸ τοῦ δακάνω)· — δ α σ κ α λ α ρ ὲ (= μέγας δάσκαλος, δασκάλαρος)· — δ ε κ α ρ έ, δ ω δ ε κ α ρ έ, ε ἰ κ ο σ α ρ ὲ κτλ. — δ ι α κ ο ν ι α ρ ὲ (διακονιάρις = ἐπαίτης, ἀπὸ τοῦ διακονοῦμαι = ἐπαιτῶ)· — δ ι π λ α ρ ὲ (διπλάρι, ἡ διὰ τῆς πλατείας ὄψεως τοῦ ξίφους πληγή)· — δ ο ξ α ρ ὲ (δοξάρι, ἑκάστη τοῦ τόξου τῆς λύρας κίνησις εἰς παραγωγὴν ἤχου)· — ἐ ρ γ α τ σ ι α ρ ὲ (ἐργατσιάρις - άρι ἐργῶ - ἔργασα = ῥιγῶ καὶ ῥιγάζω)· — ζ ε υ γ α ρ ὲ (ζευγάρι, ὁ ἀγρὸς ὃν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀροτριᾷ ἓν ζεῦγος καὶ ὁ μισθὸς ἐπὶ τούτῳ)· — ζ η λ ι α ρ ὲ (ζηλιάρις - άρι = φθονερός, ἀπὸ τοῦ ζηλεία)· — ζ ω ν τ α ρ ὲ (ζωντάρις - άρι, ἀπὸ τοῦ ζώντα - ζωντανός)· — θ ε λ η μ α τ α ρ ὲ (θεληματάρις-άρι, ἀπὸ τοῦ θελήματα)· — θ ρ ο φ α ρ ὲ (θροφάρις - άρι = εὐτραφής, χοῖρος, θροφὴ = τροφή)· — θ υ μ α ρ ὲ (θυμάρι, τόπος θύμων)· — κ α β α λ λ α ρ ὲ (καβαλλάρις - άρι, καβάλλα)· — κ α ν α κ α ρ ὲ (κανακάρις - άρι, κανάκι καὶ κανακίζω)· — κ α π π α ρ ὲ (κάππαρις, τὸ φυτὸν τῆς καππάρεως)· — κ α ρ ὲ (= καρέα ἀντὶ καρύα)· — κ α σ σ ι δ ι α ρ ὲ (κασσιδιάρις - άρι, κασσίδα)· — κ α τ α λ α χ α ρ ὲ (καταλαχάρις, λ.χ. ἡ μπάλλα ποῦ τὸν εὑρῆκεν ἦτον καταλαχαρὲ τ. ἔ. τυχαία, καταλαχαίνω)· — κ α τ ε χ α ρ ὲ (κατεχάρις - άρι = ἔμπειρος, κατέχω, = οἶδα)· — κ α υ κ η σ α ρ ὲ (καυκησάρις - άρι, καυκιοῦμαι = καυχῶμαι)· — κ ο ν τ α ρ ὲ (κοντάρι, πληγὴ διὰ τούτου)· — κ ο ρ μ α ρ ὲ (κόρμαρος κορμὶ = μέγα σῶμα). — κ ο υ μ α ρ ὲ (κούμαρος - κόμαρος)· — κ ρ ε μ α σ τ α ρ ὲ (= τὸ ἐφ' οὗ κρεμῶμεν τὰς σταφυλὰς ἢ ὅ,τι ἄλλο, ἃ κρεμαστάρια λέγονται, ἐκ τοῦ κρεμαστός)· — κ ρ ι θ α ρ ὲ ς (ἀγροὶ φέροντες μόνον κριθάς, τ. ἔ. ἄγονοι)· — κ υ ν η γ α ρ ὲ (κυνηγάρις - άρι = κυνηγός, ἤτοι κύων, ἀπὸ τοῦ κυνήγι)· — λ α γ ω ν α ρ ὲ (λαγωνάρις - άρι, σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ κυνηγαρέ)· — λ α ι μ ο υ δ α ρ ὲ (τὸ περὶ τὸν λαιμὸν μέρος τοῦ φορέματος)· — λ υ γ α ρ ὲ (λυγάρι = λύγος)· — μ α ν α ρ ὲ (πληγὴ διὰ τῆς μανάρας = πελέκεως, Ἰταλ.)· — μ α ξ ε λ λ α ρ ὲ (πληγὴ διὰ τοῦ μαξιλλαριοῦ = προσκεφάλαιον, ἡ λέξις Ἰταλ.)· — μ α ρ α ζ ι α ρ ὲ (μαραζιάρις μαράζι = φθίσις, Τουρκ.)· — μ α χ α ι ρ ὲ (μαχαίρι, πληγὴ διὰ τούτου)· — μ ε ρ ὲ (μέρος, π έ ρ α μ ε ρ έ, ὄ ξ ω μ ε ρ έ, μ έ σ α μ ε ρ έ, καὶ ἐν Ἰκάρῳ Π έ ρ α Μ α ρ έ (1)· — Μ ε σ α ρ ὲ (μεσάρις-άρι, μέσος), μουλαρέ-

(1) Ὁ κ. Μηλιαράκις γράφει ἐν σελ. 25 ὅτι δὲν λέγεται *Πέρα Μαρέ*, ὅπως ἐγὼ ἀκούσας τοῦτο πολλάκις παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἔγραψα, ἀλλὰ Πέρα Μεριά. Διότι, λέγει, ὁ φθόγγος *ε* δὲν φαίνεται ἐξ ὅσων ἔγραψα περὶ τῶν φθογγικῶν ἀλλοιώσεων τούτου ἐν τῇ Ἰκαρίᾳ διαλέκτῳ ὅτι τρέπεται εἰς *α*. Εἰς ταῦτα παρατηρῶ ὅτι ὁ γνήσιος Ἰκαρικὸς τόπος εἶναι ὁ ὑπ' ἐμοῦ μνημονευόμενος *Πέρα Μαρέ*, μετὰ τοῦ *α*, καὶ τὸ μὲν τελικὸν αὐτοῦ ἀντὶ *ια* ἡρμηνεύθη ἤδη, τὸ δὲ ἐν τῇ παραληγούσῃ *α*, Μαρὲ ἀντὶ Μερέ, δὲν εἶπον ἐγὼ ὅτι κατὰ τροπὴν τοῦ *ε* εἰς *α* ἐγένετο, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν τοῦ Μεσαρέ(*α*), πρὸς ἣν θέσιν ἀντίκειται ἡ Πέρα Μαρέ, ἤτοι πρόκειται περὶ *ἀλληλοφυοῦς* ἢ *συμφυρτοῦ* σχηματισμοῦ ἐκ τοῦ Μερὲ X Μεσαρὲ = Μαρέ. πρβλ. τὰ διειλημμένα μοι περὶ τούτων ἐν περιοδικῷ Kuhn Τομ. ΛΓ'. σελ. 112 κἑξ.

μουλάρι, ἡ ἰδιότης αὐτοῦ, ἡ ἐπιμονή, τὸ δέρμα καὶ τὸ φορτίον)·—μ ο υ-σ κ α ρ ὲ (μουσκάρι, ἡ ὀσμὴ καὶ τὸ δέρμα αὐτοῦ)·—μ ο υ σ τ α ρ ὲ (μουστάρι = μαστάρι - μαστός)·—μ π ρ ο σ τ α ρ ὲ (ἐμπροστάρις -άρι, ὁ προηγούμενος τοῦ ποιμνίου τράγος, αἶξ κττ)·—ν η σ τ ι μ α ρ ὲ (νηστιμάρις - άρι, ὁ νηστεύων τὴν τεσσαρακοστήν)·—ν τ ρ ο π ι α ρ ὲ (ντροπιάρις - άρι, ἐντροπή, = αἰδήμων).—ξ ε χ α ν ι α ρ ὲ (ξεχανιάρις - άρι, ξεχάνω, = ἐπιλήσμων)·—π α ι γ ν ι δ ι α ρ ὲ παιγνιδιάρις - άρι, παιγνίδια, = φιλοπαίγμων)·—π α ρ α π ο ν ι α ρ ὲ (παραπονιάρις-άρι· π α ρ ά π ο ν ο ν, = μελαγχολικός, καρδιά μου παραπονιαρὲ τίνος παραπονᾶσαι;])—π ε ρ α τ α ρ ὲ (περατάρις -άρι, ὁ περῶν, διαβάτης)·—π ε ρ β ο λ α ρ ὲ (περβολάρις, περιβόλι, κατάλληλον μέρος διὰ περιβόλι)·—π ε τ α χ τ α ρ ὲ καὶ ξ ε π ε τ α χ τ α ρ ὲ (ξεπεταχτάρις -άρι, πεταχτός)·—π ο δ α ρ ὲ (ποδάρι, τὸ περὶ τὸν πόδα μέρος τοῦ φορέματος)·—π ο υ λ α ρ ὲ (πουλάρι, ἡ ἰδιότης αὐτοῦ τ. ἔ. τὸ ἀκατάστατον, ἀτίθασον)·—π ρ ι ν α ρ ὲ (= πρινάρι πρῖνος)·—ρ ι ζ α ρ ὲ (ριζάρι, ρίζα, ἐρυθρόδανον)· ρ ο δ α ρ ὲ (ροδάρι - ρόδον)·—ρ ο ζ ι α ρ ὲ (ροζιάρις - άρι, ρόζος, = ὁ πλήρης ὄζων καὶ δὴ δυσσυμβίβαστος). —σ κ α ρ ὲ (σκάρα = γὺψ καὶ δὴ σκαρὲ = ὅσον τρώγει τὸ ἀδηφάγον τοῦτο πτηνόν, ἤτοι πολύ)·—σ κ ο υ λ η κ ι α ρ ὲ (σκουληκιάρις - άρι, σκώληξ = ὁ σκωληκόβρωτος)·—σ π ι λ η ν ι α ρ ὲ (σπιληνιάρις - άρι, σπιλῆνα = σπλήν, κατ' ἀνάπτυξιν ἑνὸς ι μεταξὺ τοῦ σπ καὶ λ. = σπληνιῶν)·—σ υ μ μ ι σ ι α ρ ὲ (συμμισιάρις σὺν καὶ μισὸς ὅρος γεωργικός, = ὁ τοὺς ἀγροὺς ἄλλου καλλιεργῶν καὶ λαμβάνων τὸ ἥμισυ τῶν καρπῶν ὃς καὶ συζευ(κ)τὴς ἐν Κρήτῃ λέγεται).—σ υ μ π ρ α γ α ρ ὲ (συμπραγάρις - γράρι, συμπραγὸς ἀπὸ τοῦ συμπραγὴς = δίδυμος)·—σ φ α γ α ρ ὲ (σφαγάρι, τὸ περὶ τὸν λαιμὸν μέρος τοῦ προβάτου καὶ ἔπειτα καθόλου τὸ ἀσθενὲς μέρος τινός, ἡ πτέρνα τοῦ Ἀχιλλέως, εὑρήκαμεν τὴ(ν) σφαγαρέν του)·—τ α β ε ρ ν α ρ ὲ (ταβερνάρις - ταβέρνα)·—τ α ξ ι μ α ρ ὲ (ταξιμάρις - άρι, ἡ τάξιμον, ὑπόσχεσιν τῷ Θεῷ ἢ ἁγίῳ τινὶ δοῦσα)·—τ ο μ α ρ ὲ (τομάρι, ἡ ὀσμὴ τῶν δερμάτων).—τ ρ ι β α ρ ὲ (τριβή, τὰ ἴχνη κυλιομένων ἢ καθημένων)·—τ ρ ι τ α ρ ὲ (τριτάρις, ὁ ἐπὶ τῇ τρίτῃ μόνον μοίρᾳ καλλιεργῶν ἀλλοτρίους ἀγρούς)· φ ο β ι τ σ ι α ρ ὲ (φοβιτσιάρις - άρι, φόβος, = δειλός)·—φ χ υ α ρ ὲ (φχυάρι-πτυάριον, ὅσον λαμβάνει τὸ πτύον)·—χ α λ α ζ ι α ρ ὲ (χαλαζιάρις, - άρι, χοῖρος πάσχων χάλαζαν)·—χ α λ ι ν α ρ ὲ (χαλινάρι, πληγὴ δι' αὐτοῦ)·—χ ε ρ ι κ α ρ ὲ (χερικάρις - άρι, χερικὸ = ἐγχειρῶ καὶ δὴ ἡ ἀρχήν, μάλιστα καλὴν ποιοῦσα, ἡ αἴσιος)·—χ ο ρ τ α ρ ὲ (χορτάρι, ἡ ὀσμὴ τῶν χόρτων καὶ ἔπειτα πρὸς τὸ χορταίνω = κορέννυμι σχετισθέν, ἀστείως δηλοῖ κόρον)·—χ τ υ π α ρ ὲ (μέγας κτύπος, συμφορὰ μεγάλη)·—ψ α ρ ὲ (ψάρι, ἡ ὀσμὴ τῶν ἰχθύων, ἐν Κύθνῳ δηλοῖ ἁλιείαν· Ἀπὸ δὲ τοῦ ὀσπρίου ὃ ψ ά ρ ι α καλοῦσιν ἐν Κρήτῃ (= εἶδος ἀρακᾶ, ἀπὸ τοῦ ὄψον - ὀψάριον, πρβλ. καὶ τὴν ὀνομασίαν μαγερειά = ὄσπρια) ἐσχηματίσθη τὸ ὄνομα τοῦ φυτοῦ τοῦ τὰ ψάρια παράγοντος ψ α ρ έ)·—ψ ε ι ρ ι α ρ ὲ (ψειριάρις - άρι, ψεῖρα = φθείρ = φθειριῶσα)·—ψ ο μ α-τ α ρ ὲ (ψοματάρις - άρι, ψόμα = ψεῦμα, = φιλοψευδής)·—ψ υ χ ι κ α ρ ὲ

(ψυχικάρις - άρι, ψυχικὸ = εὐσεβὲς ἔργον ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς ψυχῆς γινόμενον καὶ δὴ = ἐλεήμων, μεταφορικῶς δὲ καὶ ἡ αἰσχρᾶς διαγωγῆς γυνή)· — ψ ω ρ ι α ρ ὲ (ψωριάρις - άρι, ψώρα, = ψωραλέα). Πρὸς τούτοις λέγεται αὐτόθι καὶ Ἀ ν δ ρ ὲ ς καὶ Β ο ρ ὲ ς κττ. ἀντὶ Ἀνδρέας Βορέας καὶ ἐλαὶ καὶ σαμαὶ (1) κττ. ἀντὶ ἐλαία σαμαία κττ.

Ἐν τῇ ἀνατολικῇ δὲ Κρήτῃ ταῦτα ἀπαγγέλλονται ἄλλως, τ. ἔ. γενομένης τῆς συνιζήσεως τὸ *ε* τῆς διφθόγγου καταστάσης εἀ ὡς ἡμίφωνον ἀφωμοιώθη τῷ προηγουμένῳ *ρ* καθ' ὁλοκληρίαν, οὕτω δ' οἱ κάτοικοι τῆς ἀνατολικῆς Κρήτης ἀπαγγέλλοντες τὸ *ρὰ* τοῦτο διαίρουσι τὸ στόμα ὡσεὶ κατόπιν τοῦ *ρ* εἵπετο ἀληθῶς *ε*, καὶ ἐκβάλλουσιν οὕτως ἰσχυρόν, σχεδὸν διπλοῦν *ρρ*. Λοιπὸν ὅσα ἐν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ καὶ ἐν Ἰκάρῳ λήγουσιν εἰς *-ρέ*, ἐν τῇ ἀνατολικῇ λήγουσιν εἰς *-ρρά*. Τοῦτο φαίνεται ὂν ἐν χρήσει ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, ὅπως ἀποδεικνύεται ὑπὸ τοῦ Ἐρωτοκρίτου, πρβλ. Α. Γιάνναρι σελ. 30 καὶ ἔπειτα ἐν τῷ Λεξιλογίῳ *ἀφορμαρά*, *βαρά*, *γρά*, *μερά*, *παραμερᾶς*, *ζυγαρά*, *παραπετρὰ* κτλ., ὑπὸ Ἀβραὰμ 567 βαρὰ βαρά, 667 γρά, καὶ ὑπὸ τῆς Ἐρωφίλης Β'. 349 *βαραναστενάζει* καὶ Γ'. 317 *βαρὰ* κατὰ τὸ χειρόγραφον τοῦ Legrand, καὶ τρίτον ὑπὸ πολλῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἀπὸ τοῦ 1600 κέξ. χρονολογούμενα ἀνέγνων ἐν Ἰκάρῳ καὶ πολλοὺς τύπους εἰς *-ρὲ* λήγοντας παρέχοντα. Τρεπόμενα δὲ ταῦτα οὕτως ἐν μὲν τῇ δυτικῇ Κρήτῃ καὶ Ἰκάρῳ εἰς *-ρέ*, ἐν δὲ τῇ ἀνατολικῇ Κρήτῃ εἰς *-ρρά* (2), οὐ μόνον, καθὰ ἀνωτέρω εἴδομεν, τῶν Ἰτα-

(1) Ἐν Κρήτῃ σαμαὶ δηλοῖ οὐχὶ σημαίαν πολεμικὴν ἢ ἄλλην, ἀλλ' ὅπερ ἐν Κύθνῳ καὶ ἀλλαχοῦ λέγουσι *χαραγήν*, ἤτοι τὸ σημεῖον τὸ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ὠτὸς τῶν ἀμνῶν καὶ ἐρίφων χαραττόμενον κατὰ τὴν πρώτην κουρὰν ὡς σύμβολον τοῦ ἰδιοκτήτου. Ὁμοίως λέγεται *σαμαὶ* τὸ ἁλιευτικὸν σημεῖον τοῦ παραγαδίου, τῶν κύρτων κττ. Καὶ ἐκ τούτου ῥῆμα *σαμώνω* = σημειῶ. Τὴν σημασίαν καὶ χρῆσιν ταύτην παρὰ τοῖς ποιμέσιν ἠγνόει μὲν νεανίσκος τις, ἀλλ' ὅμως μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης τὴν ἄγνοιαν θρασύτητος ἠρνήθη τὸν δωρικὸν χαρακτῆρα τῆς λέξεως, λόγῳ ὅτι ἡ σημασία αὐτῆς εἶναι τοσοῦτον νεωτέρα! Ὁμοίως πρὸς ἀναίρεσιν τῶν περὶ τῆς ποικίλης ἡμῖν παραδόσεως τοῦ ἀρχαίου γλωσσικοῦ θησαυροῦ διαληφθέντων ἐν Einleitung σελ. 27 κέξ. καὶ 157 κέξ. ὁ αὐτὸς λογιώτατος δισχυρίζεται ὅτι τὸ πολλαχοῦ τῆς Βορείας Ἑλλάδος ἐν χρήσει ἡ ῥάγα ἀντὶ ἡ ῥῶγα ἐγένετο κατ' ἀφομοίωσιν, εἰ καὶ διαρρήδην ἐν Einleitung σελ. 332 ἐδίδαξα ὅτι τονούμενον φωνῆεν δὲν ἀφομοιοῦται ἄλλῳ. Ὡς φαίνεται, χαρακτὴρ τοῦ τε σοφοῦ σχολάρχου καὶ τῶν ἀξίων αὐτοῦ μαθητῶν εἶναι τὸ νὰ μὴ δύνανται νὰ νοῶσι μηδ' αὐτὰ τὰ ὑπ' ἄλλων πρότερον σαφέστατ' ἀποδειχθέντα, πρβλ. Ἀθηνᾶς Τομ. Ε'. σελ. 516

(2) Καὶ ἐν Καρπάθῳ φαίνεται ὅτι συμβαίνει ταὐτό, διότι ἐν χειρογράφῳ Καρπαθίῳ

λικῶν εἰς -ria (-ρία), ἀλλὰ καὶ τῶν γνησίων Ἑλληνικῶν τῶν παλαιότερον εἰς -ρία ληγόντων καὶ οὐχὶ κατά τινα ἀναλογίαν (πρβλ. ἀνωτέρω σελ. 35) εἰς-ρέα τραπέντων κατέστησαν παντελῶς διάφορα. Οὕτω δὲ λέγεται ἐν Κρήτῃ *καβαλλαρία*, *καντζελλαρία*, *σπετσαρία*, ἐν Ἰταλίᾳ *μασσαρία*, κττ. μετὰ δισυλλάβου -*ρία*, ἀλλὰ *κακομοιρjά*, *καλοκαιρjά*, *ἀνημπορjά*, *θωρjά*, *Μπαρμπαρjά*, κττ. μετὰ μονοσυλλάβου *ρjὰ* (καὶ j !), ἀλλ' ὅμως παρὰ ταῦτα πάντα *καβαλλαρὲ*-*ρρά*, *βαρὲ*-*ρρά*, *Μεσαρὲ*--*ρρά*, *γραῖ*, - *γρρᾶ*, *κρὲς*-*κρρᾶς*, *βορὲς*-*βορρὰς* κτλ. κτλ. (Τὴν αἰτίαν τῶν φαινομένων τούτων προσεχῶς).

Ἐκ τούτων γίνεται πασιφανὲς ὅτι ἂν ἡμεῖς ἐμανθάνομεν παρὰ τῶν Ἰταλῶν τὸ ὄνομα *Μασσαρία* κατὰ τὸν ΙΓ'. αἰῶνα κέξ., οὐδέποτε θὰ ἐτρέπομεν αὐτὸ οὔτε εἰς *Μεσαρέα*, ὅπως πρότερον ἐλέγετο, λ. χ. ἐν τῷ Χρονικῷ τοῦ Μορέως καὶ ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ, οὔτε εἰς *Μεσαρρὰ* οὔτε εἰς *Μεσαρέ*.

Ἡ μαρτυρία ἄρα τῶν Κρητικῶν ἰδιωμάτων καὶ ἡ τοῦ Ἰκαρικοῦ συνηγορεῖ ἰσχυρῶς ὑπὲρ παλαιοτέρου τύπου εἰς -ρέα, καὶ πρὸς τὴν σαφῆ διδασκαλίαν ταύτην τῶν Κρητικῶν ἰδιωμάτων καὶ τοῦ Ἰκαρικοῦ συνᾴδει πληρέστατα καὶ ἡ παλαιοτέρα -γραφὴ Μεσαρέα καὶ ἰδιαιτέρως τὸ Αἰγινητικὸν καὶ Ποντικὸν καὶ Μεγαρικὸν *μεσαρέα Μεσαρέα* καὶ τέλος τὸ ἰδίωμα τοῦ Ὀλύμπου (1). Εἴδομεν δηλ. ἀνωτέρω σελ. 28-9 ὅτι ἐν Μεγάροις καὶ ἐν Σιατίστῃ, ἔνθα δὲν λέγεται μὲν τὸ τοπικὸν ὄνομα Μεσαρεά, ἀλλὰ μόνον τὸ προσηγορικὸν μεσαρέα-μεσαρεά, ὁ τύπος ἀπαγγέλλεται μετὰ τοῦ ε οὐχὶ μετὰ τοῦ j. Ἐν δὲ Αἰγίνῃ, ὅπου ἀμφότερα τὸ *μεσαρέα* καὶ τὸ *Μεσαρέα* καὶ ἐν Πόντῳ ὅπου τὸ *Μεσαρέα*, ὁμοίως μετὰ τοῦ ε. Ὥστε ἡ μαρτυρία τῶν ἰδιωμάτων τούτων προκειμένου περί τε τοῦ προσηγορικοῦ καὶ τοῦ τοπωνυμικοῦ οὐ μόνον συνᾴδει κάλλιστα πρὸς τὴν παλαιοτέραν τοῦ ὀνόματος

Συλλογῇ δημωδῶν ᾀσμάτων ἀνέγνων *μεργιαρὰ* (ἀμεργιάρις-άρι) καὶ πρὸς τούτοις μάλιστα *τὴθ βαθὰν αὐγήν*,=βαθεάν, ὅπερ οὐ Κρητικόν.

(1) Ἐν τῷ ἰδιώματι τοῦ Ὀλύμπου λέγεται ἐπίσης *λιαπουρjά*, *κλεφτουρjά*, *λυκουρjὰ* κττ. καὶ πληθ. *λιαπουρjές*, *κλεφτουρjὲς*, *λυκουρjὲς* κτλ. ἀεὶ μετὰ τοῦ j ἀλλὰ κουμαρεά, κρεββαταρεά, κονταρεά, μαχαιρεά, βαρεὰ κττ. ἀεὶ μετὰ τοῦ εά, κα πληθ. *κρεββαταρὲς* ἀντὶ *κρεββαταρέες* (τῶν δύο εε εἰς ἓν συγχωνευθέντων πρὸ τῆς τροπῆς τοῦ ἀτόνου ε εἰς ι), *κονταρές*, *μαχαιρές*, *κουμαρές*, *μπλές*, (μηλέαι), *μπρὲς* (=μορέαι) κτλ. Πρβλ. τἀνωτέρω σελ. 11-12 περὶ τῆς ἀναγκαίας διακρίσεως τῶν καταλήξεων -αρεὰ καὶ ουρjὰ λεχθέντα.

Μεσαρέα ὀρθογραφίαν καὶ πρὸς τὸ ἐν Κρήτῃ ἀποδεδειγμένως προϋπάρξαν *Μεσαρέα*, ἐξ οὗ καὶ μόνου ἠδύναντο νὰ ἀναπτυχθοῦν οἱ τύποι *Μεσαρὲ καὶ Μεσαρά*, ἀλλὰ καὶ πείθει ὅτι τὸ Μεσαρέα ἐπ' οὐδενὶ εὐλόγῳ λόγῳ δύναται νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τοῦ μεσαρέα - ρεά, ἀφοῦ ὅπως σημασιολογικῶς οὕτω καὶ φωνητικῶς πληρέστατα συμφωνοῦσι, καὶ δὴ ἐλέγχει ὅτι παραγωγὴ τούτου ἀπὸ ὀνόματος λήγοντος εἰς - *ρία* καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ Ἰταλικοῦ εἰς - *ria* εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἀδύνατος.

Ὅπως τὸ Αἰγινητικόν, τὸ Μεγαρικόν, τὸ Ποντικὸν καὶ τὸ Ὀλύμπιον καὶ τὰ Κρητικὰ καὶ τὸ Ἰκαρικόν, οὕτω καὶ τὸ τῶν νοτίων Σποράδων καὶ τὸ τῆς Κύπρου ἰδίωμα καὶ ἡ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ λαλουμένη Ἑλληνικὴ ἐξελέγχουσι τὴν ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ παραγωγὴν τῆς Μεσαρεᾶς ἀδύνατον. Οἱ λόγοι οὓς ταῦτα κατ' αὐτῆς ἀντιτάσσουσι δὲν ἀναφέρονται εἰς τὴν τελικὴν συλλαβὴν - *ρεά*, ἀλλ' ἀναπληροῦντα τρόπον τινὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν Κρητικῶν, τοῦ Ὀλυμπίου κλπ., εἰς τὸ μέσον τῆς λέξεως. Εἶναι δηλ. ἀπὸ πολλοῦ γνωστόν, ὅτι ἐπὶ τῶν νοτίων Σποράδων καὶ ἐπὶ τῆς Κύπρου(1) τὰ διπλᾶ σύμφωνα διαστέλλονται ἐν τῇ προφορᾷ τῶν ἁπλῶν, τοῦτο δ' ἀληθεύει ἐπί τε τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῶν ξένων λέξεων· πρβλ. Κόντου Εἰκοσιπενταετηρίδος σελ. 54 κέξ. Λοιπὸν ἂν αἱ λέξεις *Μεσαρέα*, *Μάσαρι*, *μεσάρις*, *μεσάρι* ἦσαν ἀληθῶς ξέναι, ἤτοι ἂν κατήγοντο ἀπὸ τοῦ Ἰταλικοῦ massa massaria κτλ., ὤφειλον κατ' ἀνάγκην ἀπαραίτητον ν' ἀπαγγέλλωνται ἐν Κύπρῳ καὶ Ῥόδῳ καὶ Ἰκάρῳ ἀείποτε μετὰ διπλοῦ *σσ*, ἤτοι *Μασσαρκιί*, *Μάσσαρι*, *Μεσσαρέ*, *μεσσάρις* οὐχὶ δὲ μεθ' ἑνός, ὅπως ὄντως ἀεὶ προφέρονται.

Ἰδοὺ τί γράφει μοι ἐκ Κύπρου προσφιλέστατος μαθητής μου, ὁ κ. Σῖμος Μενάρδος Δ. Φ. «Ἔχετε πολὺ δίκαιον ἰσχυριζόμενος ὅτι ἂν ἦτο διπλοῦν *σσ* ἐν τῇ *Μεσαρκά*, θὰ διετηρεῖτο ἐν τῇ Κυπρίᾳ προφορᾷ. *Ἐγὼ τοὐλάχιστον πλειστάκις εὑρὼν διπλασιασμὸν κληροδοτηθέντος ἁπλοῦ συμφώνου*, **οὐδέποτε παρετήρησα διπλοῦ τινος ἁπλοποίησιν**, πλὴν ἂν μετὰ τὸ διπλοῦν ἀκολουθῇ ὑγρόν, ὡς ἐκλησιά». Ὅτι δ' ὁ κύριος Μενάρδος παρετήρησε καὶ ἐμελέτησε τὴν προ-

(1) Ἐπὶ τοῦ φαινομένου τούτου πρῶτος φαίνεται ἐπιστήσας τὴν προσοχὴν Σαλουμίδης τις ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῶν Φιλομαθῶν ἐν ἔτει 1864 ἀρ. 542 σελ. 515 γράφας τάδε: «Τὸ φιτόλλι ἑνικῶς προφέρεται διακεκριμένως μὲ δύο λλ, καθὼς καὶ πᾶσα ἄλλη λέξις γραφομένη μὲ διπλοῦν σύμφωνον, ὡς λοῦκκος = λάκκος, καὶ λάκκος = φρέαρ, λλιάν-

φορὰν τῶν Κυπρίων ἐπιμελέστερον πάντων τῶν μέχρι τοῦδε περὶ αὐτῆς διαλαβόντων, μάρτυς ἀληθής ἐστιν ἀρίστη πραγματεία αὐτοῦ περὶ τῶν φθογγικῶν φαινομένων τῆς ἐν Κύπρῳ λαλουμένης, ἥτις, ἐλπίζω, μέλλει νὰ τυπωθῇ ἐν προσεχεῖ τινι τεύχει τῆς Ἀθηνᾶς. Πρὸς τούτοις ἵνα μὴ ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ κινδυνεύηται τὸ πρᾶγμα, συνέλεξα ὅσας ἠδυνήθην ἐκ τοῦ προχείρου λέξεις ἑλληνικὰς καὶ ξένας ἐχούσας διπλοῦν σύμφωνον. Ταύτας διῆλθον μετὰ δύο νέων φοιτητῶν ἐκ Κύπρου, ἑνὸς Ῥοδίου, ἑνὸς Κασίου καὶ ἑνὸς Καλυμνίου, εὗρον δ' ὅτι ἀληθῶς καθ' ἃ ὁ κ. Μενάρδος παρετήρησεν, ἐν μὲν τῇ Κύπρῳ οὐδέποτε, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις νήσοις σπανιώτατα καὶ ἀείποτε δι' αἰτίαν τινὰ ἰδιαιτέραν (1), γίνεται ἁπλοποίησις τῶν ἐτυμολογικῶς διπλῶν.

Οὕτω λ. χ. λέγεται μετὰ διπλοῦ κκ, Βερίκοκκο, κακκὰ κάμνει (ἐν Ῥόδῳ), κακκάρι χόρτον τι ἐν Κύπρῳ, κάκκαρος = ἔδαφος ξηρὸν καὶ κακκαρότοπος ἐν Ἰκάρῳ, ὅπου οἱ αὐτοὶ τόποι καυκάλλια καὶ καυκάλλες λέγονται, ἐν δὲ Τήνῳ καυκάρα· κοκκάριν, κόκκαλον, κόκκινος, κουκκί, κουκκουβάjα, λάκκος, λοῦκκος, φλόκκος καὶ βλόκκος, πρόκκα, ῥόκκα, σορόκκος, τακκοῦνι.

Μετὰ διπλοῦ λλ· ἀλλά, ἄλλος, βάλλω, γίλλος, γρυλλία τὰ χοιρίδια ἐν Λέρῳ, ὅθεν γουρλιὰ ἐν Καλύμνῃ (2), γρουστάλλι = κρυστάλλι, τὸ

ναμαι = λιποθυμῶ, κρεμμός, ῥάμμα, πολλυνίσκω, φελλός.» Δυστυχῶς ὅμως ἀνέμιξε καί τινα ἐσφαλμένα παραδείγματα καὶ ταῦτα φαίνεται ὅτι ἐκώλυσαν τὴν περαιτέρω τοῦ πράγματος ἐξέτασιν.

(1) Οὕτω λ. χ. καὶ ἐν Καρπάθῳ δύο συμφώνων ἑπομένων ἢ τοῦ ρ ἁπλοποιεῖται τὸ ἐξ ἀφομοιώσεως τοῦ ν πρὸς τὸ ἑξῆς προελθὸν διπλοῦν σύμφωνον, ὥστε λέγεται σύκλυσι, τὸ πρῶτο χρόνο, τὴ χρουσοβασίλισσα, τὴ ῥήισσα, σύριζα. Ὁμοίως ὅταν ἕπηται ἄλλο διπλοῦν, λ.χ. *γοῦννα* ἀλλὰ *γουνέλλα*, *Ἄννα* ἀλλὰ *Ἀνεζοῦλλα* κττ., συχνὰ δὲ καὶ δι' ἀναλογίαν λ.χ. *καλιεργία* ἐν Ἰκάρῳ διὰ τὸ *καλός*, ἐν Καρπάθῳ ὀρθῶς καλλουργία, *μεσσὰ* ἀντὶ μεσαιὰ - μεσσὰ διὰ τὸ *μέσος*, ὅπως λέγεται νησσὰ ἀντὶ νησιὰ ἐξ οὗ καὶ νησσὶ κατόπιν δι' ἀναλογίαν.

(2) Ὅπως τὸ *γρυλλία* (γρύλλος) ἐγένετο διὰ μεταθέσεως *γουρλιά*, οὕτω τὸ ἐκ τοῦ trulla — τρούλλα τὸ τρουλλὶ — *τουρλὶ* = λόφος καὶ ἡ Τουρλωτὴ ἐν Χίῳ καὶ ἐν Σητείᾳ τῆς Κρήτης ὄνομα κώμης, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐκ τοῦ γράω γραίνω = κοιλαίνω παραχθὲν *γρώνη* ἐγένετο *γούρνα*, καὶ δὴ οὐδὲν ἔχει κοινὸν τῷ λατ. urna, πρὸς ὃ συνήθως παραβάλλεται· πρβλ. περὶ τούτου Ἀθηναίου τόμ. Ι', σελ. 422-3 καὶ Einleitung σελ. 91 καὶ 106 ἔνθα καὶ ἐκ τοῦ Διγενῆ (ἐκδόσεως Legrand καὶ Σάθα) στ. 1810 παρετέθη παράδειγμα *Χαλκογούρνα*. Καὶ ὁ φίλτατός μου κ. G. Meyer παρέθηκεν ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῷ Βυζαντιακῷ περιοδικῷ τόμ. Γ', σελ. 159 τινὰ ἐκ τῶν τελευταίων αἰώνων παραδείγματα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ παλαιότατον τὸ τοῦ Διγενῆ. Τὸ δ' ὄνομα ἡ *γρούνα* ἢ *γουρούνα* ἀνάγεται εἰς τὸ παρ' Ἡσυχίῳ *γρῶνα* = σῦς θήλεια καὶ εἶναι ὅλως διαφόρου ἀρχῆς τοῦ γρώνη - γούρνα· περὶ τούτων πρβλ. Ἀθηναίου τόμ. Ι', σελ. 422-3 ὅπου ταῦτα κατὰ πρῶτον σαφῶς διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων.

κάλλος τοῦ ἀλέκτορος ἐν Χίῳ καὶ τὰ κάλλη ἐν Ῥόδῳ, κόλλα, μαλλὶ καὶ τριχομαλλῶ, μέλλεται καὶ μέλλει, παλληκάρι, πολλὰ καὶ κατ' αὐτὸ πολλὺ καὶ πολλύνω -ννίσκω,καὶ τοὐναντίον ἐλλίον,ἐν δὲ Χίῳ καὶ μεγαλλώνω, σκύλλος, στέλλω, σύλληψι ἐν Ῥόδῳ τὸ πάθος τῶν ἐγκύων, ἡ κίσσα, καὶ συλληψεύομαι, συλλοή, συλλοΐζομαι, φύλλο, φυλλά(δ)ες, ψάλλω, ψελλός, Ἀπρίλλις, βελλᾶνος, βελλάδα, βελλέντζα (ἐν Καλύμνῃ βελέτζα), βούλλα -λλώνω. Αἱ καταλήξεις -έλλα καὶ -έλλο(ν) -ελλος, -αλλος, -άλλα, ούλλης, -ούλλα ἐν πλείσταις λέξεσιν ἑλληνικαῖς καὶ ξέναις ἀγρέλλα (=ἀγριελαία) ἀγρέλλι καὶ ἄγρελλος ἐν Ἰκάρῳ, βαρέλλι, βιδέλλο, γουνέλλα, δαντέλλα (ἐν Καλύμνῃ tadέλλα), καβάλλος, καβάλλα, κάγγελλα, καννέλλα, καπέλλο, καστέλλι, κορδέλλα, κουκούλλα, κοπέλλα -λλι, λίβελλος, μακέλλιξ -λλάρις -λλεύγω (ἐν Καλύμνῃ ματσελλεύγω) μακελλειό, μαντέλλο, μαστέλλο, μουσκούλλα, μπιζέλλι, νεραζζούλλα ἐν Ἰκάρῳ, ὀμβρέλλα, Πατέλλα θέσις ἐν Καλύμνῃ, παστέλλι, πεζούλλα ἐν Ἰκάρῳ, πορτέλλα πορτέλλο -ούλλα, πλατέλλα καὶ πλατέλλι ἐν Ῥόδῳ ἀντὶ πατέλλα κατὰ παρετυμολογίαν πρὸς τὸ πλατύς, ῥοστέλλο, ῥουστέλλο ἐν Καλύμνῃ, σακκούλλα, σαρδέλλα καὶ ἐν Καλύμνῃ τσαρδέλλα, σέλλα -λλώννω σελλὶ καὶ Σελλὶ καὶ Σελλάδι, σκουτέλλα -λλι, τρούλλα -λλί, φελλί, φλανέλλα καὶ ἐν Καλύμνῃ φανέλλα, φουντανέλλα, φουστανέλλα, Φραδέλλος ἐν Ἰκάρῳ, φωνούλλα, ψυχούλλα κττ. Κατὰ μικρὸν ἡ κατάληξις αὕτη ὑπεισῆλθε, καὶ ὅπου οὐκ ἔδει, κατ' ἀναλογίαν, ἐπειδὴ οἱ λαλοῦντες ὑπέλαβον ὅτι αὕτη ὑπεκρύπτετο ἐν ταῖς τελικαῖς συλλαβαῖς τῶν λέξεων, καὶ δὴ εἶπον καὶ κρεμάλλα καὶ καήλλα (ἐκάηκα καημένος), μαυρήλλα, ἀσπρήλλα, κάψαλλος καψαλλὲ ἐν Ἰκάρῳ, (οὐχὶ ὅμως καὶ κεφάλλα ἀλλὰ μεθ' ἑνὸς λ, διὰ τὸ κεφάλι) σφάκελλον ἐν Καρπάθῳ, θρού(β)αλλα αὐτόθι κττ. Καζζελλαρία, κασκαβάλλι, κέλλα κελλί, κολλάρο, μαξιλλάρι, πουλλὶ καὶ πάντα τὰ μετὰ τοῦ pullus σύνθετα καὶ δὴ εἰς -πουλλος -πουλλα -πουλλον λήγοντα, ἀλεπόπουλλον ἐν Ῥόδῳ, ἐμποτόπουλλον, κονταρόπουλλον, παιδόπουλλον, χαρκόπουλλον,ψαρόπουλλον,Τουρκόπουλλον -ος, πιθόπουλλον, σκλαβόπουλλον, σπαθόπουλλον, σκλαβοπούλλα κττ. σακελλάριος.

Διὰ διπλοῦ μμ, ἀμμέ, ἄμμος, Ἀμμούδα, βάμμα βαμμένος, γράμμα -μμένος, θρεμμάρι ἐν Καρπάθῳ, κάλυμμα καὶ καμμύτσης=ὀφθαλμιῶν αὐτόθι, κόμμα -μμένος προκομμένος, κρομμύδι, ξεραμμένος, πικραμμένος, πλήμμη πλημμύρα -μμυρίζω -ρισμα ἐν Ῥόδῳ, πλύμμα (=πλύσις ἐν Κύπρῳ), ῥάμμα -μμένος, σκάμματα - σκαμμένος, στρέμμα -μμένος, συμμαζεύγω, τρίμματα -μμένος, ψιμμύθι=ἡ λεπτὴ καὶ ἄνευ λίθων γῆ ἐν Καρπάθῳ. Ἀλλὰ πρᾶμα, τάμα, καμένος, ζηλεμένος, ἀναπαμένος, θεραπεμένος, κλιαμένος κλιάμα κττ.; ἀεὶ μεθ' ἁπλοῦ μ, διότι τὸ γ καὶ τὸ β πρὸ τοῦ μ δὲν ἔπαθον ἀφομοίωσιν ἀλλ' ἀποβολήν. Κουμμέρκι, σκάμμα, σούμμα τὸ ἄθροισμα, ἀλλὰ σούμα τὸ οἰνόπνευμα ἐν Κύπρῳ.

Διὰ διπλοῦ νν, τὰ εἰς -ννυμι -ννύω ἀρχαῖα ῥήματα λήγουσι σήμερον εἰς -ννω, στρώννω, χώννω, ζώννω, σβήννω, κτт. κατ' αὐτὰ δὲ ἐπλά-

σθησαν πλεῖστα ἄλλα εἰς -ννω λ.χ. πίννω, φτάννω, καὶ κοντοφτάννω, βγαίννω, ἀφίννω κττ. (πρβλ. Εἰκοσιπενταετηρίδος Κόντου σελ. 55, 57 καὶ 71)· μάννα, μαννάκι ἐν Ῥόδῳ· ἀντέννα, γούννα, κάννα, καλαμοκάννι, κολώννα, πάννα, παννὶ πάννιστρο -ννίζω, πέννα κτλ.

Διὰ διπλοῦ ππ, ἄππαρος ἀππάριν, καππάριν καππαρκά, παπποῦς, κάππα, κούππα, πίκουππα καὶ πόκουππα, μάππα, πούππα=μέτωπον ἐν Ἰκάρῳ, τσάππα καὶ τσαππί, τσίππα, τσιπποῦνι.

Διὰ διπλοῦ ρρ, θαρρῶ ἐν Κάσῳ, καταρροϊκὸ=ἡ συνάγχη αὐτόθι, χείμαρρος, Ἰγκλιτέρρα, καπάρρο, καρρό, περρούκα, φαρρᾶς=γρασίδι.

Μετὰ διπλοῦ σσ, ἀγγέλισσα, ἀγγόνισσα, ἀρχόντισσα, γειτόνισσα, γερόντισσα, δασκάλισσα, δούκισσα, κόντισσα ἐν Κάσῳ, ὀκνιάρισσα καὶ οὕτω πάντα τὰ εἰς -ισσα· ἀλλάσσω, παραλλάσσω=παραφρονῶ ἐν Ῥόδῳ καὶ παραλλαμένος=ὁ παράφρων αὐτόθι, πάσσω, πράσσω, τάσσω, τινάσσω, (ὑ)λάσσω, φράσσω, χαράσσω καὶ οὕτω πάντα τὰ εἰς -σσω καθ' ὅσον σῴζονται· κατ' αὐτὰ δὲ ἐλέχθη καὶ ἁρπάσσω καὶ στάσσω κττ. γλῶσσα, γλωσσάρι ἐν Ῥόδῳ αἱ ἐπὶ τοῦ προσώπου φαρκῖδες καὶ ἐλαῖαι, γλωσσοφαγιὰ καὶ γλωσσοτρώγω καὶ πρόγλωσσος=προπετὴς αὐτ., θάλασσα, λύσσα, μέλισσα, πίσσα καὶ πάντα τὰ εἰς -σσα ἐφ' ὅσον σῴζονται· γλωσσαρκὰ=κλῶσσα ἐν Κύπρῳ, κισσάρι ἡ κίσσηρις, ἐν Καλύμνῃ δὲ πίσσαρο, κισσός, κυπαρίσσι καὶ ἐν Καλύμνῃ τσυπαρίσσι. Τὰ λήγοντα εἰς -ουσα ἀεὶ μεθ' ἑνὸς σ, ἅτε ἐκ τῶν μετοχῶν οὐχὶ δ' ἐκ τῶν ἐπιθέτων εἰς -οεσσα -ουσσα προελθόντα, ἀγκοῦσα, ἀναβάλλουσα, ἀναρροῦσα, βρωμοῦσα, γαλατοῦσα ἐν Ῥόδῳ, γαλαταρεὰ ἀλλαχοῦ, ἐν Κύθνῳ ἡ γαλοῦσα=ἡ θηλάζουσα καὶ πολὺ γάλα παρέχουσα, ἐν Καλύμνῃ δὲ γαλατοῦσα σημαίνει λίθον γαλακτώδους χρώματος φερόμενον ὡς περίαμμα, καλανδροῦσα ἡ φίλανδρος ἐν Καρπάθῳ, ξαθθομαλλοῦσα, παρπατοῦσα=ἁμάξιον μικρὸν ἐφ' οὗ τὰ νήπια ἱστάμενα συνηθίζουν νὰ βαδίζουν, φαρμακοῦσα=φαρμακεύτρια, κττ. Πολλὰ τούτων πιθανῶς ὡρμήθησαν ἀπὸ τῶν ἐπιθέτων εἰς -οῦσσα (πρβλ. Κορ. Ἀτ. Δ', 73), ἀλλὰ προσηρμόσθησαν ταῖς μετοχαῖς καὶ ἐκφέρονται μεθ' ἑνὸς σ· δουκέσσα, κοντέσσα, κουρτέσσα, πριγκιπέσσα καὶ πάντα τὰ εἰς -εσσα. κομπάσσο, ἐν δὲ Καλύμνῃ κουμπάσσο, μισσεύγω ἐν Κάσῳ, μπάσσο, μπούσσουλας, πάσσο, ποσσέσσο, ῥοῦσσος, ῥουσσόγεια, φουσσάτο ἐν Κύπρῳ.

Μετὰ διπλοῦ ττ, πιττάκι, πιττακώννω (συμφυρτὸς σχηματισμὸς τοῦ πιττάκιον καὶ πίττα, ἐντεῦθεν ἡ ἔννοια τοῦ πιέζω, ἣν ἤδη παρὰ Προδρόμῳ Α'. στ. 29 ἔχει). βάττα = πήλινον ἀγγεῖον, βουττῶ, καὶ οὕτω πάντ' ἀνεξαιρέτως τὰ εἰς τὰς Ἰταλικὰς καταλήξεις -άττα -έττα -έττο, -έττι, -όττο λήγοντα λ. χ. Βαλέττας, γάττα καὶ ἐν Ἰκάρῳ κάττα, γολέττα, καπόττο, κασκέττο, κοκέττα, κολλέττο, κορωνέττα, κουφέττο, κραβάττα, λαντζέττα, λόττο, λουκέττο, μανικέττι, μπιλιέττο, Νικολέττα, λέττο, μπερέττα, μπουρλόττο, (καὶ πιάττο ἐν Κάσῳ κατ' αὐτά), πίττα, σαΐττα, σερβιέττα, σκαπέττα-ττι, σκαρλάττο, σκέττος, στιλέττο, τράττα, τρουμπέττα, τσιρῶττο, φέττα, φουρκέττα. ντιρεττῶρος, Σεττέβρις, σκριττόριο· πρὸς τούτοις ἐλέχθη ἐν Εἰκοσι-

πενταετηρίδι Κόντου σελ. 54 - 56, ὅτι ἐπὶ τῶν αὐτῶν νήσων προφέρονται καὶ διπλᾶ θθ, φφ, χχ, ἐξ ἀφομοιώσεως προελθόντα καὶ ἐντὸς τῆς λέξεως καὶ ἐν τῇ συνεκφορᾷ αὐτῶν, λ. χ. ἀθθὸς ἀθθίζω, ἀθθότυρος διάθθισμα ἐν Καρπάθῳ = ἡ πτῶσις τῶν ἀνθέων, ἀλόθθι, γρόθθος, γροθθέ, κέριθθα, = κήρινθος ἐν Καρπάθῳ, μαθθαίννω, παθθαίννω, πεθθερά, πεθθερός, ρεβίθθι, ἐγλυκάθθηκεν, ἐγράθθηκεν, ἐθερμάθθηκεν, ἐξεράθθηκεν, ἐλευκάθθηκεν, ἐμαράθθηκεν, ἐπικράθθηκεν, ε(ὐ)φράθθηκεν, νύφφη ρέφφομαι, μποῦφφος, συφφάμελος ἐν Καρπάθῳ, ἔχχεντρα ἐν Ἰκάρῳ διὰ τὸ χχέλυ, λόχχη, κοχχύλι, ὄχχερη (ἐκ τοῦ ἔγχειρον) ἐπὶ τοῦ ἐχέτλη ἐν Καρπάθῳ, σιχχαίννομαι, ζάχχαρι, σύνάχχι, τυχχαίνω, λαχχαίνω, ξελέχχω κττ.

Ἰδιαιτέρας δὲ σημειώσεως ἄξια εἶναι τὰ ἐν Καλύμνῃ παρατηρούμενα πάθη τῶν διπλῶν τούτων· αὐτόθι δηλ. ἀντὶ κκ, ττ, θθ, ππ, ἀπαγγέλλονται κχ, τθ, πφ, πρβλ. κοκχάριν, κοῦκχος, κουκχουβάjα, λάκχος, μερόκχα, σορόκχος, τακχούνι, κάπφα, κάπφαρι καὶ καπφαρὸς βοῦς ὁ μέλας οὗ ἡ ράχις λευκὴ καὶ καπφαρὰ σῦκα τὰ ἀρχόμενα νὰ ὡριμάζουν καὶ μαυρίζουν ὃ καπφαρίζουν λέγεται· τσάπφα, τσίπφα, βουτθῶ, κάτθα, γολέτθα, καπότθο, κασκέτθο, κουφέτθο, λότθο, λοτθαρία, λευκέτθο, μπουρλότθο, πίτθα, ρεμπετθαρία, σαΐτθα, σκέτθος, φέτθα, ἀτφὸς-τθίζω Ἀτθή, ἄγκατθας τοὺς ἀγκάτθους, ξατθή, ματθαίνω, ἐγλυκάτθηκεν, ἐμαράτθηκεν, ἐξεράτθηκε κττ. ἀρβίτθι = ρεβίνθιον, ἀρβιτθσὰ κτλ.

Μετὰ τῆς χρήσεως ταύτης τῶν εἰρημένων νήσων συμφωνεῖ, ὡς ἤδη εἶπον, καὶ ἡ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ λαλουμένη Ἑλληνική, τ. ἔ. καὶ ἐνταῦθα διαστέλλεται τὸ διπλοῦν σσ τοῦ ἁπλοῦ. πρβλ. Morosi Studi σελ. 112 in essu, tosso, posso, (ἴσω τόσος πόσος) troviamo il raddopiamento . . . del σ». Λέγεται λοιπόν, καθὰ εἴδομεν ἀληθῶς ἀνωτέρω σελ. 23 (πρβλ. Astorre Pellegrini σελ. 186) μετὰ διπλοῦ σσ τὸ Ἰταλικὸν massaria = masserizia, ἀλλὰ (αὐτ. σελ. 260) μεθ' ἑνὸς σ τὸ Ἑλληνικὸν Mesári = Fondo Bovese Μεσ-άρι. Καὶ ἡ ἐν Ἰταλίᾳ ἄρα λαλουμένη Ἑλληνικὴ συνηγορεῖ θαυμασίως ὑπὲρ τῆς παραγωγῆς τοῦ Μεσάρι (Μεσαρεὰ) ἐκ τοῦ μέσος; ἀποτρέπει δὲ καθ' ὁλοκληρίαν ἀπὸ τῆς ταυτίσεως τοῦ massaria καὶ Μεσαρεά.

Τὰ διαληφθέντα περὶ τῶν ἰδιωμάτων πρῶτον μὲν τῆς Αἰγίνης, τῶν Μεγάρων καὶ τοῦ Πόντου, τῶν ἀσυνίζητα καὶ δὴ ἀσύγχυτα διαφυλάττοντα τὰ συμπλέγματα -έα καὶ -ία, ἔπειτα δὲ τοῦ Κρητικοῦ καὶ Ἰκαρίου καὶ τοῦ Ὀλυμπίου τῶν ἐπιτρεπόντων μὲν τὴν συνίζησιν ἀμφοτέρων τῶν συμπλεγμάτων, διαφόρως δ' ὅμως διατιθέντων αὐτά,

καὶ τρίτον τῶν νοτίων Σποράδων, τοῦ Κυπρίου καὶ τοῦ Ἰταλιωτικοῦ, τῶν διαστελλόντων ἐν τῇ προφορᾷ τὰ διπλᾶ σύμφωνα τῶν ἁπλῶν, καὶ ἡ παρατήρησις ὅτι τὰ ἀπὸ τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος ἢ καὶ μικρῷ πρότερον ἀρξάμενα νὰ εἰσελαύνωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἰταλικὰ ὀνόματα εἰς -ria διατίθενται διαφόρως τῶν γνησίων Ἑλληνικῶν εἰς -ρία καὶ -ρέα, ταῦτα ἐπιρρίπτουσι πολὺ φῶς ἐπὶ τὰς γλωσσικὰς σχέσεις τοῦ μέσου αἰῶνος. Ἐπειδὴ δῆλον ὅτι τὰ γλωσσικὰ φαινόμενα δὲν μεταβάλλονται πανταχοῦ συγχρόνως, ἀλλ' ἄλλα μὲν ἐν ταύτῃ ἄλλα δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ προτρέχουσι καὶ ἄλλα πάλιν καθυστεροῦσι, διὰ τοῦτο τὰ διάφορα ἰδιώματα, τὰ παριστῶντα ἡμῖν διάφορα ὡς εἰπεῖν γλωσσικὰ στρώματα, μέγιστον συμβάλλονται εἰς διαλεύκανσιν τῶν παλαιοτέρων σχέσεων, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον τὰ ποικίλα γεωλογικὰ στρώματα συμβάλλονται εἰς ἑρμηνείαν τῶν παλαιοτέρων παθημάτων τῆς γῆς. Εἶναι δὲ ἡ ἐκ τούτων ὠφέλεια τοσούτῳ μᾶλλον πολυτιμοτέρα ὅσῳ μεῖζον καὶ ψηλαφητότερον εἶναι τὸ σκότος τὸ περιβάλλον καὶ καλύπτον τὴν ἀνέλιξιν τῆς γλώσσης ἡμῶν, ἀφ' οὗ χρόνου ἐπικρατησάσης μιᾶς διαλέκτου πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ταύτης μόνης καὶ οὐδὲ ταύτης συνῳδὰ τῇ ἀναπτύξει αὐτῆς κατὰ τοὺς προϊόντας χρόνους γραφομένης, ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἡ ἀληθῶς λαλουμένη κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς τούτους αἰῶνας ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Σωτῆρος μέχρι σήμερον, ἄγνωστος, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, εἶναι ἡμῖν. Λοιπὸν ἐκ τούτων μανθάνομεν ὅτι διεστέλλοντο καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, (ἀλλ' ἄγνωστον μέχρι τίνος χρόνου) ἐν τῇ καθόλου Ἑλληνικῇ τὰ διπλᾶ σύμφωνα τῶν ἁπλῶν, καὶ ὅτι ἡ ἀπαγγελία αὕτη οὕτω συνήθης ἦτο εἰς τὰ φωνητικὰ καὶ ἀκουστικὰ ὄργανα τῶν Κυπρίων καὶ ἄλλων τινῶν νησιωτῶν κατὰ τὴν κατάκτησιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν Φράγκων, ὥστε τὴν διαφορὰν ταύτην σαφῶς καὶ ἐν τοῖς ἀλλογλώσσοις ἀντελαμβάνοντο καὶ παρέστησαν. Ἐντεῦθεν δὲ σῴζουσι τὴν διαφορὰν ταύτην ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς καὶ ξέναις λέξεσι μέχρι σήμερον.

Ὁμοίως μανθάνομεν, ὅτι τὰ παλαιότερον ἀσυνίζητα ἀπαγγελλόμενα συμπλέγματα -έα -ία εἶχον ἤδη κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα ἐν ταῖς πλείσταις χώραις τῆς Ἑλλάδος πάθει συνίζησιν, καὶ δὴ ἦσαν ἀκουστικῶς ἀλλοῖα τῶν Ἰταλικῶν εἰς -ria, διὸ οὐδὲ συνέπεσον αὐτοῖς μέχρι σήμερον. Ὁμοίως διδασκόμεθα ὅτι ἡ συνίζησις αὕτη τῶν τονουμένων ἐπὶ τοῦ πρώτου φωνήεντος συμπλεγμάτων δὲν εἶχε συμβῆ πανταχοῦ,

ἀφοῦ καὶ σήμερον ἔτι πολλαχοῦ δὲν ἔγινεν, πρὸς δὲ καὶ ὅτι πρῶτον κατέστη μονοσύλλαβον τὸ -ία καὶ ἔπειτα τὸ -έα, ἐντεῦθεν καὶ ἡ μείζων τροπὴ εἰς σύμφωνον τοῦ *ι* τοῦ *ία* ἐν τῷ Ὀλυμπίῳ καὶ τῷ Κρητικῷ ἰδιώματι, ἡ διατήρησις δὲ ἐν τῷ συμπλέγματι *έα* τοῦ *ε* ὡς ἡμιφώνου ἐν τῷ Ὀλυμπίῳ, διάφορος δὲ διάθεσις αὐτοῦ ἐν τοῖς Κρητικοῖς ἰδιώμασι καὶ ἐν τῷ Ἰκαρικῷ. Ἐξ αὐτῶν διδασκόμεθα ὡσαύτως ὅτι κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα πλεῖστα ὀνόματα ἐπλάσθησαν (καθὼς καὶ ὅτι ἄλλα μετεπλάσθησαν) εἰς *-έα* σημαίνοντα φυτά, δέρματα, ὀσμάς, κηλῖδας, πληγάς, μέτρα, φορτία καὶ περιεχόμενα καθόλου, καθὼς καὶ ὅτι τὰ θηλυκὰ τῶν *-ύς* καὶ *-άρις* ἐπιθέτων ἐσχηματίζοντο κατὰ τοὺς χρόνους τούτους εἰς *-έα* κττ., πάντα πράγματα περὶ ὧν ἡ μεσαιωνικὴ παράδοσις ἢ οὐδὲν ἢ σφόδρα συγκεχυμένα λέγει. Οὕτω τὰ σημερινὰ ἰδιώματα χρησιμεύουσιν ὡς μαγικὸν θαυμάσιον κάτοπτρον, ἐν ᾧ ἀντικατοπτρίζονται αἱ παλαιότεραι τῆς γλώσσης ἡμῶν σχέσεις, ἀλλὰ περὶ τούτων ἐλπίζω Θεοῦ θέλοντος προσεχῶς ἀκριβέστερον νὰ διαλάβω.

Συγκεφαλαιῶν τὰ μέχρι τοῦδε εἰρημένα λέγω ὅτι ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως Μεσαρέα ἐκ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης προσκρούει πρὸς πολλὰς γλωσσικὰς δυσκολίας, διότι α΄) στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐσφαλμένης δοξασίας, ὅτι τὰ μὲν εἰς *-άρι* ἔχουσι μεγεθυντικὴν σημασίαν, τὰ δὲ εἰς *-αρεά* ἀφῃρημένην· β΄) παραβαίνει γλωσσικὴν ἀρχήν, καθ᾽ ὅσον παραδέχεται καὶ ἀνευρίσκει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὡς τοπωνυμικὸν τὸ Μεσαρέα ἄνευ τῆς χρήσεως αὐτοῦ ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ πρότερον ὡς προσηγορικοῦ· γ΄) ἀπαιτεῖ χωρισμὸν τοῦ τοπωνυμικοῦ *Μεσαρέα Μεσαρεὰ* ἀπὸ τοῦ πολλαχοῦ ἐν χρήσει προσηγορικοῦ *μεσαρέα μεσαρεά*, ἐπειδὴ τοῦτο κατ᾽ οὐδένα τρόπον δύναται νὰ ὑποληφθῇ ξενικὸν διά τε τὴν σημασίαν καὶ τὴν τοπικὴν αὐτοῦ ἔκτασιν καὶ τὴν χρῆσιν παρὰ τοῖς ποιμέσι καὶ γεωργοῖς, ἀνθρώποις ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους μακρότερον διασῴζουσι τὰ ἀρχαῖα· δ΄) ὑποτίθησι ταύτισιν τοῦ Ἰταλικοῦ massara καὶ τοῦ Κρητικοῦ *Μεσαρὰ* καὶ τοῦ Κρητικοῦ καὶ Ἰκαρικοῦ *Μεσαρέ*, ἀδύνατον διά τε τὸν τόνον καὶ τὸ τελικὸν φωνῆεν· ε΄) παραβαίνει τοὺς νόμους τῆς καθόλου Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπαιτοῦσα ἢ περιττὴν καὶ καθόλου ἀσυνήθη παρέκτασιν τῶν massa massara εἰς *Μεσαρέα* καὶ ταύτην πανταχοῦ καὶ ὁμοιόμορφον καὶ ταχίστην ἢ ἀπολύτως ἀδύνατον τροπὴν τοῦ Ἰταλικοῦ τύπου -ria εἰς *-ρέα*, ἐνῷ οὐ μόνον τὰ ἐκ

τῆς Ἰταλίας κομισθέντα διατηροῦνται καθόλου ἀσυνίζητα, ἀλλὰ καὶ τὰ γνήσια ἑλληνικὰ τὰ εἰς *-ρία* λήγοντα, οὐδέποτε ἐτράπησαν παρ' ἡμῖν εἰς *-ρέα*, πλὴν τῶν ἐν σελ. 35 μνημονευθεισῶν ἐξαιρέσεων, εἰς ἃς δὲν ὑπάγονται τὰ τοπωνυμικὰ καὶ δὴ οὐδ' ἡ *Μεσαρέα*· ς') παραβαίνει τοὺς φθογγικοὺς νόμους τοῦτο μὲν τοῦ δυτικοῦ Κρητικοῦ καὶ τοῦ Ἰκαρικοῦ ἰδιώματος, τοῦτο δὲ τοῦ ἀνατολικοῦ Κρητικοῦ, ἐπειδὴ ὑποτίθησιν ὅτι εἶναι δυνατὸν τὸ *Μεσαρὰ* καὶ τὸ *Μεσαρὲ* νὰ ἀνάγωνται εἰς παλαιότερον τύπον λήγοντα εἰς *ria*, ἐνῷ μόνον ἐκ τύπου εἰς *-ρέα* λήγοντος δύνανται νὰ προέρχωνται· ζ') παραμελεῖ τῆς τε παλαιοτέρας παραδόσεως ἐχούσης ἀεὶ *Μεσαρέα* καὶ τῆς πρὸς ταύτην συνᾳδούσης μαρτυρίας τῶν Σιατιστέων ἀπαγγελλόντων *μισαρjá*, οὐχὶ μεσαρjά, καὶ τοῦ Αἰγινητικοῦ, Μεγαρικοῦ καὶ Ποντικοῦ, ἐν οἷς πᾶσιν ἀσυνιζήτως κατὰ τὸν παλαιότερον τρόπον ἀπαγγελλόμενον σῴζεται τὸ *-ρέα* ἀπαθές· η') παραμελεῖ σπουδαιοτάτης μαρτυρίας τῆς διαλέκτου τῶν νοτίων Σποράδων καὶ τῆς Κυπρίας καὶ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ ἑλληνικῆς, καθ' ἣν ἂν ἡ λέξις ἦτο ξένη, ἔδει ν' ἀπαγγέλληται ἐκεῖ ἀεὶ μετὰ διπλοῦ *σσ*. Πάντων τούτων τῶν ἁμαρτημάτων εἶναι, ἐλπίζω, ἡ ἐμὴ ἐκ τοῦ *μέση-μέσα-μεσάρις-μεσαρέα*, ἀπηλλαγμένη· ὀφείλει ἄρα νὰ προτιμηθῇ τῆς τοῦ κ. Μηλιαράκι.

Κεφάλαιον Γ'.

Ἡ ἐκ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης παραγωγὴ τῆς λέξεως Μεσαρέα παλαίει καὶ πρὸς γεωγραφικὰς καὶ ἱστορικὰς μεγάλας δυσκολίας, ἡ δὲ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς πρὸς οὐδεμίαν.

Ἐπειδὴ ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ ὑπολάβῃ τις, ὅτι ἂν καὶ γλωσσικῶς εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐκ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἐτυμολογία αὕτη, ἐπιβάλλεται ὅμως ἱστορικῶς καὶ γεωγραφικῶς καὶ δὴ προκειμένης οὕτε συγκρούσεως ἀξιώσεων γλωσσικῶν καὶ γεωγραφικῶν τὸ πρᾶγμα μένει ἀκόμη ἀμφίβολον, διὰ τοῦτο παρατηρῶ ὅτι προκειμένου περὶ ἐτυμολογίας, ἤτοι περὶ γλωσσικοῦ πράγματος, οὐδένα ἄλλον νόμον δύναμαι ἐγὼ νὰ θεωρήσω κύριον ἢ τοὺς γλωσσικούς, καθὼς προκειμένου

περὶ στρατιωτικῶν πᾶς ἀληθὴς στρατιώτης μόνους τοὺς στρατιωτικούς, περὶ θρησκευτικῶν ὁ κληρικὸς μόνους τοὺς θρησκευτικοὺς κττ. Νομίζω δ' ὅτι δίκαιον εἶναι νὰ συγχωρηθῇ καὶ εἰς ἐμὲ ὁ φανατισμὸς οὗτος ἐν τοῖς γλωσσικοῖς, καὶ δὴ νά μοι ἐπιτραπῇ νὰ πιστεύω μάλιστα πάντων τούτοις τοῖς νόμοις, καὶ δὴ καὶ ὅτι ἐτυμολογία παραβαίνουσα τούτους καὶ ταῦτα οὕτως ἰλαδὸν ἀδύνατον νὰ ἀληθεύῃ καὶ ἂν πᾶσα ἡ γεωγραφία συνηγόρει αὐτῇ. Ἐλπίζω δ' ὅτι μετ' ἐμοῦ θὰ συμφωνήσῃ πᾶς ἔχων πλήρη συνείδησιν τῆς σπουδαιότητος τῶν γλωσσικῶν νόμων. Ἀλλ' ἐπειδὴ δυστυχῶς ἡ συνείδησις αὕτη παρ' ἡμῖν εἰσέτι δὲν ἀνεπτύχθη, ἀναγκάζομαι νὰ προσθέσω ἀκόμη ὀλίγα τινά, ὅπως ἀποδείξω, ὅτι οὐδὲ γεωγραφικῶς καὶ ἱστορικῶς ἐπιβάλλεται ἀληθῶς ἡ ἐκ τῆς Ἰταλικῆς παραγωγὴ τῆς λέξεως, ἀλλὰ τοὐναντίον πολλὰ τὰ ἄπορα παρέχει εἰς αὐστηρὰν κριτικὴν ὧν τὰ προχειρότερα ἀναγράφω.

α') Ἂν Μεσαρέὰ ἐδήλου κατ' ἀρχὰς τιμάριον, κτῆμα χωροδεσπότου ἤ τι τοιοῦτον, διατί πανταχοῦ εἶναι ἐν χρήσει καθ' ἑνικὸν ἀριθμόν, ἐνῷ βεβαίως καὶ τὰ κτήματα ταῦτα ἦσαν πολλὰ καὶ τὰ τοιούτων πραγμάτων χαρακτηριστικὰ λοιπὰ ὀνόματα οἷον *βακούφια*, *βασιλικά*, *βασιλικαὶ ἢ αὐθεντικαὶ γαῖαι*, *ἰμπλάκικα*, *μούλκια*, *πρόνοιαι*, *σπελίκια*, *στρατεῖαι*, *τιμάρια*, *τσιφλίκια*, *φέουδα*, *φίες*, *φραγκότοποι*, *χάσια*, *χωριά*, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον, λέγονται, ἂν μὴ μόνον, τοὐλάχιστον συνηθέστερον κατὰ πληθυντικόν; Ἡ ἐνδεχομένη ἀντίρρησις ὅτι ἡ μεσαρέὰ ὡς ἀφῃρημένον περιληπτικὴν ἔχον σημασίαν δὲν ἠδύνατο νὰ σχηματίσῃ πληθυντικόν, εἶναι ἀνακριβής, διότι εἶναι γνωστόν, ὅτι καὶ τὰ ἀφῃρημένα ὅταν καταστῶσι συγκεκριμένα — καὶ τοιοῦτον βεβαίως θὰ κατέστη καὶ τὸ μασσαρία ἀφοῦ ἐδήλου κτήματα — σχηματίζουσι καὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν· πρβλ. *πρόνοιαι* ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας, τὰ *τέλη* τῶν Λακεδαιμονίων, *ἀρχαιότητες*, *χρεία* ἐν Κρήτῃ δηλοῖ καὶ τὰς παροψίδας, ἐν Κλαύδῳ δὲ καὶ τοὺς σάκκους τῶν δημητριακῶν καρπῶν, ἐντεῦθεν λέγεται *χρειjὲς χρειjῶν*· τὰ αὐτὰ κα... νται αὐτόθι καὶ *χρειασείδjα* ὃ ὑποκοριστικὸν τοῦ χρείασις· ὁμοίως ...εται *δόσις*-*δοσείδjα*=τὰ δῶρα, ὕφανσις-*φασείδjα*=ὑφάσματα κτλ.

...') Διατί ἑκασταχοῦ σχεδὸν μία μόνη Μεσαρέά; Οἱ Φράγκοι χω... ισπόται εἶχον κτήματα οὐ μόνον ἐν μιᾷ θέσει τῶν νήσων καὶ τῆς ...λοποννήσου. Τοῦτο εἶναι ἱστορικῶς μεμαρτυρημένον περὶ Κρήτης, ...τρου καὶ ἄλλων νήσων. Διατί λοιπὸν μία μόνη θέσις ἐν Κύπρῳ

καὶ Κρήτῃ νὰ καλῆται οὕτως, ἐνῷ ἐπὶ τῆς Κρήτης ἦσαν 132 τιμάρια καὶ ταῦτα ἐπὶ ὁλοκλήρου σχεδὸν τῆς νήσου; Διατί δὲν εὑρίσκομεν Μεσαρέας καὶ ἐν Σητείᾳ, Κυδωνίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς νήσου, ὅπου ἀποδεδειγμένως ὑπῆρχον τιμάρια; Καὶ διατί δύο μόναι Μεσαρέαι ἐν Πελοποννήσῳ, ἐνῷ αὕτη ἦτο διῃρημένη εἰς 94 φέουδα; Ἔπειτα φαντάσθητε μίαν Μεσαρέαν τ. ἔ. ἓν τιμάριον ὅλην τὴν Ἀρκαδίαν, διότι αὕτη φαίνεται ἀντιδιαστελλομένη πρὸς τὴν Ἠλείαν ἐν τῷ χρονικῷ τοῦ Μορέως «*τάρχοντολόγι τοῦ Μορεῶς κ' ὅλης τῆς Μεσαρέας*». Ὁμοίως ἓν τιμάριον ὅλην τὴν Μεσαρέαν τῆς Κύπρου καὶ τῆς Κρήτης. Τὴν ἔκτασιν τοῦ ὀνόματος τῆς Μεσαρέας ἐν Κρήτῃ πειρᾶται ὁ κ. Μηλιαράκις νὰ ἑρμηνεύσῃ λέγων ὅτι ἦτο κτῆμα τῆς πολιτείας καὶ δὴ ἀδιανέμητον, ἀλλὰ περὶ τῆς Μεσαρέας ἐν Κύπρῳ καὶ Πελοποννήσῳ οὐδὲν λέγει. Ἀπορεῖται λοιπὸν πῶς δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν τὴν μίαν Μεσαρέαν ἐν Κύπρῳ καὶ Πελοποννήσῳ. Ἀλλ' οὐδὲ τὴν περὶ τῆς Κρητικῆς Μεσαρέας ἀπορίαν λύει πιθανῶς ὁ διϊσχυρισμὸς τοῦ κ. Μηλιαράκι· διότι δεδόσθω ὅτι ἡ Μεσαρέα ἦτο κατ' ἀρχὰς κτῆμα τῆς πολιτείας καὶ ἀδιανέμητος· κατόπιν ὅμως καὶ τοῦτο μάλιστα λίαν ἐνωρὶς πολλὰ αὐτῆς μέρη παρεχωρήθησαν εἰς πολλοὺς ὡς τιμάρια, καὶ τοῦτο εἶναι ἱστορικῶς ἀποδεδειγμένον. Οὕτω προέκυψαν ἐκ τῆς μιᾶς Μεσαρέας, ἤτοι ἐκ τοῦ ἑνὸς κτήματος, πολλαί, καὶ ἡ νέα αὕτη σχέσις, ἐπελθοῦσα ἐνωρὶς καὶ ἐπικρατήσασα ἐπὶ αἰῶνας ὤφειλε πάντως ἀκριβῶς μάλιστα διὰ τὴν ἀντίθεσίν της πρὸς τὴν προτέραν κατάστασιν νὰ δηλωθῇ διὰ γλωσσικοῦ τύπου, τ. ἔ. ὤφειλεν ὁ ἑνικὸς Μεσαρέα νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς πληθυντικὸν Μεσαρέας, ὅπερ δὲν ἔγινεν. Αἰτία τούτου πάντως εἶναι ὅτι ἡ ὀνομασία οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν πρὸς τὰς τοιαύτας τύχας τῆς χώρας, ἀλλὰ πρὸς τὴν φυσικὴν αὐτῆς θέσιν, τὴν ἀεὶ ἀμετάβλητον. Καὶ ἂν δέ τις ἤθελε καταφύγει εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι τὸ ὄνομα καθ' ἑνικὸν ἀριθμόν, *Μεσαρέα*, εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ τῆς κατακτήσεως καὶ τῆς παραχωρήσεως ἢ διανομῆς χρόνῳ καταστῆ σύνηθες ὄνομα τῆς χώρας, διὸ καὶ παρέμεινεν ἀμετάβλητον, πάλιν δι' αὐτοῦ τούτου ὁμολογεῖ ὅτι τὸ ὄνομα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς πα[ρα]χωρήσεως δὲν ἦτο δηλωτικὸν τιμαρίων ἐν Ἑλλάδι, ὅπως λέγει ὁ [κ.] Μηλιαράκις.

γ') Εἶναι γνωστόν, ὅτι οἱ κατακτηταὶ μάλιστα τὰς περὶ τὰ φρ[ού]ρια χώρας καὶ τὰς περὶ τὰς ὀχυρὰς καθόλου θέσεις καταλαμβάνουν [κα]ὶ σφετερίζονται, ἅτε καὶ ἀσφαλέστερον περὶ τὰ φρούρια διάγοντες [κα]ὶ

εὐκολώτερον τὰς γαίας ταύτας ἐπιτηροῦντες. Τοῦτο δύναται ἕκαστος νὰ μάθῃ εὐκόλως ἐξετάζων τὰ σημερινὰ ἐν Τουρκίᾳ πράγματα, καὶ οὕτω πάντως ἐποίουν καὶ οἱ Φράγκοι κατακτηταί. Λοιπὸν ἔπρεπεν αἱ Μεσαρξὲς νὰ κεῖνται παρὰ τὰς πόλεις καὶ παρὰ τὰ φρούρια, ἤτοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ὅμως παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν οὐδεμία κεῖται παρὰ τὴν θάλασσαν, παρ' ἣν συνήθως αἱ πόλεις καὶ τὰ φρούρια, ἀλλὰ πᾶσαι ἐν τοῖς μεσογείοις, ἐν οἷς κεῖνται καὶ τὰ ποικίλα ἀπὸ τοῦ Μεσο-ἀρχόμενα σύνθετα τοπωνυμικά (ἴδε κατωτέρω), τὰ ὁμοίαν περίπου ἀντίληψιν τῶν λεγόντων καὶ ὅμοιον χαρακτηρισμὸν τῶν τοποθεσιῶν παριστῶντα. Κεῖνται λοιπὸν παραδόξως πᾶσαι μεταξὺ ὀρέων ἢ λόφων ἢ ποταμῶν ἢ ῥυάκων, παρὰ τὰς μισγαγκείας, ἐν τοῖς ἐνδοτέροις τῶν νήσων κττ. Οὕτω π. χ. ἐν Ἄνδρῳ ἡ Μεσαρξὰ κεῖται τὸ μὲν ἐν μέσῳ δύο ῥυάκων, τὸ δὲ μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῶν χωρίων· ὁμοίως κεῖται ἐν τοῖς μεσογείοις τῆς Σύρου μεταξύ τινων ὀρέων ἡ Μεσαρξά, οὐδ' ἐξικνεῖται ἀληθῶς μέχρι τῆς θαλάσσης, καθὰ ὁ φίλος κ. Κλὼν Στέφανος, εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἐξακριβώσας τὰ κατὰ τὴν νῆσον, εἶχε τὴν καλωσύνην νά μοι εἴπῃ. Καὶ ἐν Κρήτῃ ἡ Μεσαρὰ Μεσαρὲ κεῖται μεταξὺ δύο οροσειρῶν, πρὸς βορρᾶν μὲν τῆς Ἴδης, πρὸς μεσημβρίαν δὲ ἄλλης ὀροσειρᾶς πληθυντικῶς *αἱ Μεσαρίτικες Γιαλιὲς* ὀνομαζομένης, δι' ὧν χωρίζεται ἀπὸ τῆς θαλάσσης καθισταμένη μεσόγειος (καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον τὰ Μεσόγεια τῆς Ἀττικῆς χωρίζονται τῆς θαλάσσης διὰ διαφόρων λόφων)· ὅτι δ' εἰς τὴν θέσιν Μάταλλα ἡ Μεσαρὰ ἐφάπτεται τῆς θαλάσσης, τοῦτο οὐδὲν ἀποδεικνύει, ἀφοῦ καὶ ὡς λιμὴν τῆς ὅλης πεδιάδος χρησιμεύουν τὰ Μάταλλα καὶ πολιτικῶς εἰς ταύτην ἀνήκουν, καὶ κατ' ἔκτασιν, ἐπειδὴ καὶ ταῦτα κεῖνται ἐπὶ τῆς πεδιάδος, ἐδόθη τὸ ὄνομα καὶ εἰς αὐτά. Ὁμοίως μεσόγειος εἶναι ἡ Μεσαρξὰ καὶ ἐν Τήνῳ, Κέῳ, Κερκύρᾳ, Ἠπείρῳ (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 25 τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Σάρρου περὶ ταύτης εἰρημένα), Κύπρῳ, Πελοποννήσῳ. Παρὰ τοῦ ἐκ Μυλοποτάμου τῆς Κρήτης καταγομένου φοιτητοῦ κ. Γ. Στεφανάκι ἔμαθον ὅτι ἐν τῇ γενεθλίῳ αὐτοῦ κώμῃ, Πασαλήταις, «ὑπάρχει κτῆμα δέκα περίπου στρεμμάτων καλούμενον *Μεσαρέ*, ἅτε κείμενον μεταξὺ δύο μικρῶν ῥυάκων συναντωμένων εἰς μικρὰν ἀπὸ τούτου ἀπόστασιν».

Ἐν Κύθνῳ οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Χώρας, ἤτοι τῆς πόλεως Κύθνου, ὀνομάζουσι Μεσαρξὰν μόνον «περιοχήν τινα ἀγροτικὴν παρακειμένην

τῇ ΜΔ ἄκρᾳ τῆς χώρας» ('Αντ. Βάλληνδα Κυθνιακῶν σελ. 30), οἱ δὲ κάτοικοι τοῦ Σύλλακα, οἱ μακρότερον οἰκοῦντες ὀνομάζουσιν οὕτω καὶ τὴν Χώραν αὐτήν. 'Αλλ' εἶναι προφανὲς ὅτι οὗτοι εἶναι ἥττονος πίστεως ἄξιοι ἅτε μακρὰν διαμένοντες καὶ διὰ τοῦτο ἀμελέστερον διαστέλλοντες τὰς μερικὰς τοποθεσίας, φαινόμενον λίαν σύνηθες. Οὕτω π.χ. οἱ κάτοικοι τοῦ 'Ηρακλείου τῆς Κρήτης καλοῦσι Σφακιανοὺς καὶ τοὺς 'Ρεθυμνίους! Μεσαρεὰ ἄρα καὶ ἐν Κύθνῳ σημαίνει πεδιάδα χωριζομένην τῆς θαλάσσης, κειμένην μεταξὺ τοῦ *'Επανωχωρίου* καὶ *Κατωχωρίου* (Βάλληνδα ἔνθα ἀνωτ. σελ. 31) καὶ ὑπὸ λόφων περιβαλλομένην, καθὰ ὁ κ. Κινδύνης, δυνάμενος διὰ τὰς πρὸς τοὺς Κυθνίους σχέσεις του νὰ ἠξεύρῃ τὰ κατὰ τὴν νῆσον, εἶπέ μοι.

'Εν Λευκάδι τὴν Μεσαρεὰν ἐγκλείουσι δύο ὅρμοι, ἡ Βασιλικὴ καὶ τὸ Σκίδι (=Συκίδιον), δηλοῖ δ' αὕτη ἔκτασιν μεγάλην γαιῶν καὶ συνορεύει πρὸς ὄρος.

'Εν 'Ικάρῳ ὁ πεδινὸς καθόλου δῆμος *Μεσαρὲ* ἀντικείμενος τῷ δήμῳ *Πέρα-Μαρὲ* κεῖται μεταξὺ τῆς Πέρα-Μαρὲς καὶ μακρᾶς ὀροσειρᾶς πρὸς ἀνατολὰς φερούσης διάφορα ὀνόματα. Ὅτι δ' ἐξικνεῖται μέχρι τῆς θαλάσσης, αἰτία εἶναι ἡ μέχρις αὐτῆς ἔκτασις τοῦ πεδίου.

Καὶ ἐν Πόντῳ δὲ ἔμαθον παρὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δημ. Οἰκονομίδου καὶ τοῦ τελειοφοίτου κ. Χ. Δρακοντίδου ὅτι δύο κῶμαι μεσόγειοι καὶ μεταξὺ ὀρέων κείμεναι ὀνομάζονται *τὰ Μεσαρέας*. Καὶ ἐν Σερίφῳ δὲ ὑπάρχει τοποθεσία κατέχουσα σχεδὸν τὸ κέντρον τῆς νήσου ὀνομαζομένη Μεσαρεά, καθὰ ὁ κ. 'Αδ. 'Ιωαννίδης εἶπέ μοι, προσθεὶς ὅτι οἱ Σερίφιοι καθὼς καὶ οἱ Θηραῖοι φρονοῦσιν ὅτι ἡ ἐπίκλησις Μεσαρεὰ προῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῶν νήσων θέσεως τῶν μερῶν τούτων.

Καὶ ὁ κ. Π. Βλαστὸς ἐν τῷ βιβλίῳ του Γάμῳ ἐν Κρήτῃ σελ. 164 λέγει ὅτι ἡ ἐν Κρήτῃ Μεσαρεὰ «πιθανὸν νὰ ὠνομάσθη οὕτως ὡς κατέχουσα τὸ εὐρύτερον μέρος κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου» ἢ «τὸ φάλι τῆς Κρήτης» ὅπως λέγουσιν ἐν Μυλοποτάμῳ. Καὶ ἀληθῶς τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν παρέχει ἡ θέσις τῆς Μεσαρεᾶς καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ Κερκύρᾳ καὶ Θήρᾳ καὶ Σερίφῳ καὶ 'Ικάρῳ καὶ Σύρῳ καὶ Τήνῳ καὶ ἀλλαχοῦ, ἤτοι πανταχοῦ σχεδὸν ἡ Μεσαρεὰ φαίνεται κατέχουσα τὸ εὐρύτερον μέρος κατὰ τὸ μέσον τῶν νήσων, ἢ τὸν ὀμφαλὸν αὐτῶν. Καὶ ἐν τῇ καταγραφῇ τῶν Κεφαλληνιακῶν κτημάτων τῇ γενομένῃ τῷ 1262 ἡ Μεσαρία φαίνεται ἐπὶ τοῦ εὐρυτέρου καὶ μέσου μέρους τῆς Παλικῆς

καὶ μεταξὺ τῆς Κάτω Γῆς καὶ Ἄνω Γῆς κειμένη, ἤτοι ἐν τῷ μέσῳ ἄλλων χωρῶν περιλαμβανομένη, τούτου δ' ἕνεκα καὶ βραδύτερον ἀντὶ Μεσαρία ἐλέχθη *Μέση Γῆ* ὡς σαφέστερον τοῦ μεσαιωνικοῦ Μεσαρέα.

Εἴδομεν δ' ἀνωτέρω σελ. 25 κέξ. ὅτι ἡ λέξις μεσαρέὰ δηλοῖ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τὰ μεταξὺ ἐσπαρμένων ἀγρῶν ἢ ἄλλως ὁπωσδήποτε χαρακτηριζομένων μερῶν ἐδάφη. Πρὸς τούτοις σημειωτέον ὅτι ἐπειδὴ τὰ ἐδάφη ταῦτα πολλάκις εἶναι πεδινὰ (ὀροπέδια) (ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Καρδαμύλοις τῆς Χίου λέγονται ταῦτα *λάκκοι* καὶ ἐννοοῦνται οὕτως ἐπίπεδα μέρη καὶ εὔφορα), κατέστη ἡ ὀνομασία *μεσαρέὰ* κατὰ μικρὸν ἰσοδύναμος τῇ πεδιάδι, καὶ πρὸς τούτοις ἐπειδὴ αἱ πεδιάδες εἶναι εὐφορώτεραι φύσει ἢ τὰ ἐπικλινῆ μέρη, *τὰ πλάγγα*, διὰ τοῦτο παρ' ἡμῖν ἡ λέξις μεσαρὲ σημαίνει καὶ τὸ πεδινὸν καὶ εὔφορον ἔδαφος. Οὕτω λέγεται π.χ. «ἐπᾶ ὁ τόπος εἶναι μεσαρὲ» τ.ἔ. εὔφορος, γόνιμος. Καὶ ἐν Δωρίδι δὲ καὶ Κυνουρίᾳ εἴδομεν ὅτι δηλοῖ τοὺς ποώδεις τόπους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ξηροὺς καὶ ἀγόνους (ἀνωτ. σελ. 28, 29). Οὐδὲν λοιπὸν θαῦμα ἂν καὶ πεδιάδας μικρὰς ὠνόμασαν διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου πολλαχοῦ εἰς μόνον τὸ ἐπίπεδον αὐτῶν ἀποβλέψαντες.

Καὶ ἐν Αἰγίνῃ δέ, γράφει μοι ὁ φίλτατός μου κ. Π. Ἠρειώτης, ὅτι τὸ ὄνομα «*Μεσαρέα* ὡς τοπωνυμία ὑπάρχει εἰς δύο μέρη, ἐν τῷ χωρίῳ, ὃ καλεῖται Πόρτες, τόπῳ σχεδὸν ἐπιπέδῳ πέντε λεπτὰ ἀπέχοντι τῆς θαλάσσης, καὶ ἐν τῷ χωρίῳ, ὃ καλεῖται Μισαγρός. Πέριξ τῆς δευτέρας Μεσαρέας ὑπάρχουσι βουνὰ ἢ μᾶλλον λόφοι ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων σχηματίζεται λεκάνη καὶ ἐν τῷ κέντρῳ ταύτης ὕψωμα ἢ λοφίσκος, ὅστις μετὰ τοῦ πέριξ χώρου φέρει τὸ ὄνομα τοῦτο. Οὐ μακρὰν ὑπάρχει χείμαρρος, ἀπέχει δ' αὕτη τῆς θαλάσσης πλέον τῆς ἡμισείας ὥρας χωριζομένη ἀπὸ ταύτης διὰ βουνῶν». Ἔπειτα καθὼς ἐν Κυθήροις *μεσαρία* ὠνομάσθησαν τὰ ἐντόσθια, τὰ *μεσαρικὰ* ὑπὸ τῶν Κεφαλλήνων, τὰ *απομέσα* καὶ *απομεσούδια* ὑπὸ τῶν δυτικῶν καὶ τὰ *μεσαζακὰ* ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν Κρητῶν, οὕτως ἠδύναντο κάλλιστα καὶ τὰ ἐνδοτάτω τῶν νήσων νὰ ὀνομασθῶσι διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου.

Πρὸς τούτοις εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ ὄνομα *μέσος μέσα* συχνότατα ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ παραλαμβάνεται εἰς παράθεσιν ἢ σύνθεσιν καὶ παραγωγὴν ὀνομάτων, πρβλ. ὅσα ὁ κ. Νουχάκις ἀναγράφει ἐν τῷ χωρογραφικῷ πίνακι αὐτοῦ, Μέσα Βουνά, Μέσο Βουνό, Μέσα Δημαρίστα, Μέσα Νύφη, Μεσάριστα, Μεσαρίστικα, Μεσαχώρι, Μεσαμ-

πελιᾶς μονή, Μεσαιακό, Μεσινό, Μεσοβούνι, Μεσηγῆ, Μεσόγεια, θέσις ἐν τῇ Ἀττικῇ, Μεσολόγγι - λογγάκι, Μεσορουγιώτικα, Μεσοχώρι Μεσοχώρια, Μεσῶντας καὶ δι' ὧν δηλοῦται ἀνάλογός τις ἔννοια ὁποία καὶ διὰ τοῦ Μεσαρεά. Ἐκ τοῦ μέσος ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μεσαῖος ὅθεν ἡ *μεσαιὰ* δηλοῦσα ἀλλαχοῦ μὲν τὴν μεγίστην μεσαίαν δοκόν, ἢ καὶ ἀξόνι λέγεται ἐν Ἰκάρῳ, ἀλλαχοῦ δὲ τὴν ταινίαν τὴν διὰ τῆς κοιλίας τῶν ὑποζυγίων διερχομένην καὶ κρατοῦσαν τὸ σάγμα. Ἐκ τοῦ μεσαῖος προῆλθεν καὶ τὸ μεσαιακὸς καὶ ἐν Ἰταλίᾳ *μεσακό*, δηλοῦν τὸ τέκνον τὸ μεταξὺ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ νεωτέρου ἢ καθόλου πᾶν πρᾶγμα περιλαμβανόμενον μεταξὺ δύο ἄλλων. Ἐκ τοῦ μεσαῖος προῆλθε καὶ τὸ ῥῆμα *μεσαιάζω* =πληρῶ τι μέχρι τοῦ μέσου. Ἐκ τοῦ μέσος ἐσχηματίσθη, καθὰ ἀνωτέρω εἴδομεν, καὶ τὸ *μεσάρις*, εὔχρηστον ἐν Ἰκάρῳ καὶ ἐν Πόντῳ καὶ δηλοῦν τὸν μεσήλικα, οὗ τὸ θηλυκὸν εἶναι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος *μεσαρέα* καὶ τὸ οὐδέτερον *τὸ μεσάρι*, λ. χ. ἄνθρωπος *μεσάρις*, βῶδι *μεσάρι* (πρβλ. τὸ ἡμέτερον *μεσοκαιρίτης* καὶ τὸ τοῦ κωμικοῦ Ξενάρχου παρ' Ἀθηναίῳ 569 *μεσόκοπος*). Καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ παρὰ τὴν Λάρισαν καὶ Φάρσαλον *μεσάρις* λέγεται ὁ ποιμαίνων ἐν ταῖς *μισαρεὲς* (διότι καὶ αὐτόθι λέγεται ἡ λέξις μισαρεὰ δηλοῦσα τοὺς καλλιεργησίμους μὲν ἀλλ' ἐπὶ ἓν ἢ καὶ δύο ἔτη ἀκαλλιεργήτους ἀφειμένους ἀγροὺς μεταξὺ ἄλλων καλλιεργουμένων). Ἐκ τοῦ μεσάρι δὲ πάλιν ἐσχηματίσθη τὸ ἐπίθετον *μεσάρικος*, οὗ τὸ οὐδέτερον λέγεται καὶ ἐν Πόντῳ καὶ ἐν Σύμῃ καὶ ἐν Σμύρνῃ δηλοῦν τὸ πλῆρες κατὰ τὸ ἥμισυ, καὶ ἐν Οἰνόῃ τοῦ Πόντου προφέρεται *μιτσάρκο* δηλοῦν σταμνίον μετρίου μεγέθους ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλο μέγα· *μεσαρικὰ* ἐπὶ τῶν εγκάτων λέγεται, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, ἐν Κεφαλληνίᾳ. Ἐκ τοῦ μέσος παρήχθη καὶ τὸ *μεσᾶτος* (κατὰ τὸ γεμᾶτος) σημαῖνον τὸ μέχρι τοῦ μέσου πεπληρωμένον ἀγγεῖον. Ἐκ τοῦ μέσος προῆλθεν καὶ ὁ *μεσίτης*, λέξις δημώδης ἐν Κρήτῃ σημαίνουσα ὁμοίως τὸν ἐν τῷ μέσῳ ἄλλων, λ. χ. τῶν τεσσάρων σάκκων τῶν περιεχόντων τὰς ἠλεσμένας ἐλαίας καὶ ἀλλεπαλλήλως τεθειμένων καὶ συμπιεζομένων εἰς ἐξαγωγὴν τοῦ ἐλαίου ὁ μὲν κατώτατος, ὡς ἐπὶ τοῦ πάτου ὤν, λέγεται *πατίτης*, ὁ δὲ ἀνώτατος ὡς ἐπὶ τῆς κορυφῆς (τρούλλας) *τρουλλίτης*, οἱ δὲ δύο οἱ ἐν τῷ μεταξὺ *μεσῖτες* καὶ ἰδιαιτέρως εἰς ἀντιδιαστολὴν ὁ μὲν *ἀπάνω μεσίτης*, ὁ δὲ *κάτω μεσίτης*· *ὁ μεσίτα* λέγουν καὶ οἱ Τσάκωνες.

Καὶ ἐν Κυθήροις λέγονται, καθὰ ὁ φίλος κ. Π. Κυπριώτης εἶχε

τὴν καλωσύνην νά μοι δηλώσῃ, *μέσαρα* «τὰ πρὸς τὴν πόλιν χωρία, λ.χ. *αὐτὸς εἶναι ἀπὸ τὰ μέσαρα*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ βόρεια τῆς νήσου χωρία, τὰ ὁποῖα ὡς κείμενα μακρὰν τῆς πόλεως λέγονται *ἔξω χωρϳά* (1)».

Οὕτω διὰ τῆς λέξεως *μέσος μέσα* ἐν συνθέσει καὶ παραγωγῇ δηλοῦνται *τὰ ἐν μέσῳ, τὰ μεταξὺ δύο ὁρέων, δύο ποταμῶν, δύο ὁρίων ἡλικίας, καθόλου δύο ἄλλων πραγμάτων*, ἔπειτα *τὰ ἐντὸς* (ἀπὸ τοῦ μέσα), *τὰ ἐνδοτάτω* κττ. Τὰ ἐνδοτάτω ταῦτα ἔτυχον τῆς ἐπωνυμίας ταύτης φύσει ἀπὸ τῶν κατοίκων μιᾶς τινος θέσεως (πρβλ. Προσεσπέρα ἐν Ἰκάρῳ, διότι κεῖται δυτικῶς τῶν Ῥαχῶν, ὑφ' ὧν ἀπῳκίσθη ἐπ' ἐσχάτων, πρότερον εἰς' αὐτὰς ὡς ἐξοχὴ ἀνήκουσα), ὥστε δυνατὸν ἀπὸ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τῆς νήσου νὰ μὴ ἀπέχῃ ἡ μεσαρϳὰ λεγομένη πολὺ τῆς θαλάσσης, πρβλ. «μέσα 'ς τὴν Ἀνατολή, 'ς τὴν Ῥουσσίαν» κττ. Ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ τῆς Κρήτης λέγουν «μέσα 'ς τὰ Σφακϳὰ» ἐπὶ τῶν ἐνδοτάτω τῶν Σφακίων, ἅτινα ὅμως εἶναι παράλια. Ἐπ' ἐσχάτων ἀνέγνων ἐπιγραφὴν βιβλίου «*Εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀφρικῆς*». Ταύτας τὰς σημασίας τοῦ ἐν μέσῳ, τοῦ μεταξύ, τοῦ ἐντός, τοῦ πεδινοῦ, τοῦ εὐφόρου, εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι ἔχει καὶ τὸ προσηγορικὸν ὄνομα ἡ μεσαρϳά, καὶ ταύτας δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν πανταχοῦ ὅπου τὸ ὄνομα κατέστη τοπωνυμία Μεσαρέα, καὶ ταῦτα πολύ, φρονῶ, εὐκολώτερον καὶ φυσικώτερον ἢ ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ massaria, τοῦ σημαίνοντος ἐκεῖ μὲν πολλὰ καὶ διάφορα, παρ' ἡμῖν δέ, ἰδίως ἐν Κύπρῳ, ἐπὶ τῆς σημασίας μόνης τῶν λεπτῶν ἐμπορευμάτων ὁμολογουμένως γνωσθέντος.

δ') Ἡ ἐν Κερκύρᾳ Μεσαρϳὰ ἐν τῷ δήμῳ Ἰστωναίων καὶ ἐν τῷ εὐρυτέρῳ μέρει τῆς νήσου καὶ μακρὰν τῆς πόλεως, ἤτοι τῆς κυρίας ἕδρας τῶν ξένων κειμένη, ἐμφανίζεται κατὰ τὸ 1246, ἤτοι χρόνον ἱκανὸν πρὸ τῆς ὑπαγωγῆς τῆς νήσου ὑπὸ τοὺς Φράγκους. Ὁ κ. Μηλιαράκις λέγει ὅτι ἡ ὀνομασία αὕτη «εἶναι βεβαίως λείψανον τῆς πρὸ τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου Νορμανικῆς καταχτήσεως τῆς νήσου ὑπὸ Ῥοβέρτου τοῦ Γουϊσκάρδου (1081), τοῦ υἱοῦ τούτου Βοημούνδου

(1) Ὁ τύπος *μέσαρα* προῆλθεν, ἂν μὴ ἀπατῶμαι, ἐκ συμφύρσεως δύο ἄλλων τύπων *μεσαρέα* καὶ *μεσόχωρα*, ὅπως ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἔξω χωρϳὰ λέγονται τὰ μέρη ταῦτα. Ὁπωσδήποτε ὅμως καὶ ἂν προῆλθε, ξενικῆς καταγωγῆς δὲν δύναται νὰ εἶναι, ἀφοῦ ϛροφανῶς ἀντίκειται τῷ ἔξω χωρϳά.

(1085) καὶ τῆς ἑπταετοῦς κατοχῆς αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν 1207-1210, μετὰ τὴν ὁποίαν κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Κομνηνοῦ, τοῦ Δεσπότου τῆς Ἠπείρου λεγομένου». Ἀλλ' εἶναι, ἐρωτῶ, γνωστὸν ἢ κἂν πιθανὸν ὅτι κατὰ τὰς βραχυχρονίους ταύτας ἐπιδρομὰς καὶ καταλήψεις μᾶλλον ἢ πραγματικὰς κατακτήσεις τῆς νήσου παρεχωρήθησαν τιμάρια; καὶ ἂν ἐδόθησαν, τότε ἓν μόνον ἐδόθη καὶ τοῦτο οὕτω μακρὰν τῆς πόλεως; καὶ τούτου γενομένου, ἀφοῦ τάχιστα ἑκάστοτε οἱ ξένοι ἐξεβάλλοντο ἐκεῖθεν, ἔμελλεν ἐν οὕτω βραχεῖ χρόνῳ νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ καταστῇ ἀπὸ προσηγορικοῦ κύριον τὸ μισητὸν τοῦτο ὄνομα, νὰ λησμονηθῇ δὲ τὸ πρότερον;

ε') Πῶς συμβαίνει ὥστε ἡ παρὰ τὴν Ἀμοργὸν Σχινοῦσσα, νησὶς ἐλαχίστη, νὰ εἶναι διῃρημένη εἰς δύο κώμας, ὧν ἡ μία μόνη καὶ αὕτη οὐχὶ ἡ παράλιος ἀλλ' ἡ μεσόγειος καὶ πεδινὴ νὰ καλῆται Μεσαρεά; Ἡ νῆσος εἶναι οὕτω μικρὰ ὥστε καὶ σήμερον πᾶσα ἀνήκει εἰς τὴν ἐν Ἀμοργῷ Μονὴν τῆς Χοζοβιωτίσσης. Ἂν λοιπὸν παρεχωρεῖτο ἀληθῶς ὡς τιμάριον, θὰ παρεχωρεῖτο βεβαίως ἡ νησὶς πᾶσα, οὐχὶ μόνον ἓν μέρος αὐτῆς. Εἶναι μάλιστα ζήτημα ἄν ποτε κατῴκησαν καὶ ἂν ἔσχον κτήματα ἐπὶ τῆς Σχινούσσης ξένοι κατακτηταί. Διότι καὶ ἄλλαι τοιαῦται μικραὶ νῆσοι ἀνεγνώρισαν μὲν τῶν ξένων τὴν κυριαρχίαν καὶ ὑπετάχθησαν αὐτοῖς, ἀλλὰ δὲν κατῳκήθησαν ὑπ' αὐτῶν οὐδ' ἔσχον ποτὲ οὗτοι ἐπ' αὐτῶν γαίας. Οὕτω λ. χ. ἡ νησὶς Κλαῦδος ἐν τῷ Λιβυκῷ πελάγει ἀπέναντι τῶν Σφακίων εἶναι μὲν ὑποτελὴς τοῖς Τούρκοις, ἀλλ' οὗτοι οὔτε κατῴκησαν οὔτε κτήματα ἔσχον ποτὲ ἐπ' αὐτῆς. Πρβλ. καὶ ὅσα περὶ τούτων ἐξέθηκε διὰ μακρῶν ὁ κ. Ἀντώνιος Βάλληνδας ἐν τοῖς Παρέργοις Φιλολογικοῖς Πονηματίοις αὐτοῦ σελ. 9, ἔνθα ταῖς ἄλλαις νήσοις «*ὧν ἔνιαι οὐδέποτε εἶδον ἀλλογενῆ ἔποικον*» συγκαταλέγει καὶ τὴν Ἰκαρίαν. Τὴν σχέσιν ταύτην εἶχον ἐγὼ πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ὅτε ἀποβλέπων εἰς τὸν ἄκρατον Ἑλληνισμὸν(1)

(1) Ἐπειδὴ ἐγὼ παρετήρησα ὅτι ἓν μόνον ξένον ὄνομα τόπου, τὸ *Πούντα*, ἤκουσα ἐν Ἰκάρῳ, ὁ κ. Μηλιαράκις ἀναφέρει σελ. 30 σημ. 52 ὅτι τὰ μερίσματα τῆς νήσου, οἱ δῆμοι ὀνομάζονται διὰ τῆς λέξεως *καρτέρια*, καὶ ταύτην ἐν σελ. 55 σημ. 124 χαρακτηρίζει ὡς ξένην, λέγων ὅτι δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Σάθαν παράγοντα τὸ καρτέρι ἐκ τοῦ καρτερῶ, «διότι, ἐπιφέρει, *τοιοῦτο παράγωγον μὲ τοιαύτην κατάληξιν δὲν δύναται νὰ προέλθῃ ἐκ τοῦ καρτερῶ. Τὰ εἰς -ερι οὐσιαστικὰ δὲν εἶνε παράγωγα ἐκ ῥημάτων*». Εἰς ταῦτα παρατηρῶ ὅτι πρῶτον τὸ *καρτέρι* δὲν εἶναι τοπωνυμία, ἀλλ' ὄνομα πολιτικῆς διαιρέσεως, ἔπειτα ὅτι ἡ ἀπόδειξις τῆς ξενικῆς ἢ Ἑλληνικῆς αὐ-

τῶν γεωγραφικῶν ὀνομάτων τῆς Ἰκάρου ἤκασα ὅτι οὐδέποτε αὕτη ἔσχε ξένους κατοίκους, οὐχὶ δὲ ὅτι οὐδέποτε κατεκτήθη ὑπὸ ξένων. Τοῦτο καὶ αὐτὸς πρὸ πολλοῦ ἐκ τῆς ἱστορίας ἤξευρον καὶ ὁ φίλος κ. Γ. Ζολώτας, μεθ' οὗ περιῆλθον τὴν νῆσον εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἐξακριβώσας τὰ ζητήματα ταῦτα πολλὰ περὶ τούτων ἐν ταῖς ὁμιλίαις διεξήρχετο. Καὶ ἂν λοιπὸν ἡ νῆσος Ἴκαρος παρεχωρήθη ἀληθῶς τῷ Bajatino τῷ 1191, ὅπερ ἐμοὶ ἐφείσθω σφόδρ' ἀμφιβάλλειν, τότε ὤφειλε πᾶσα ἡ νῆσος, οὐχὶ μία κώμη αὐτῆς, νὰ ὀνομασθῇ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ δηλοῦντος τὴν σχέσιν ὅλης τῆς νήσου. Τὸ αὐτὸ δὲ ῥητέον καὶ περὶ τῆς Σχινούσσης.

ϛ') Ἐν Ἠπείρῳ οἱ Φράγκοι μικρὸν ἴσχυσαν, εἶναι δ' ἄγνωστον ἂν ἐκεῖ ἔσχον οὗτοι τιμάρια, καὶ ὅμως καὶ ἐκεῖ ὑπάρχει Μεσαρξά, ἐν Πογωνιανῇ. Ὁ κ. Μηλιαράκις λύει τὴν ἀπορίαν ταύτην διὰ δύο ὑποθέσεων, α') ὅτι καὶ οἱ ἐν Ἠπείρῳ ἐπὶ καιρόν τινα ἰσχύσαντες ἐγχώριοι ἡγεμόνες ἵδρυσαν τιμάρια καὶ β') ὅτι ὠνόμασαν αὐτὰ διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου. Ἀλλ' ὅταν γλωσσικοὶ νόμοι ἀποβάλλουν ὡρισμένως ἐτυ-

τοῦ καταγωγῆς ὀφείλει νὰ ἐπιτευχθῇ δι' ἄλλων ἐπιχειρημάτων, οὐχὶ δὲ δι' ὅσων προτείνει ὁ κ. Μηλιαράκις. Δυστυχῶς δὲν εὐκαιρῶ πρὸς τὸ παρὸν νὰ ἐξετάσω ἱστορικῶς τὴν λέξιν, διὸ ἀναγκάζομαι νὰ ἐπέχω· τοσοῦτον δὲ ὅμως παρατηρῶ ἀπὸ τοῦδε, ὅτι τὰ κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς καταγωγῆς αὐτῆς ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Μηλιαράκι δὲν στηρίζονται ἐπὶ τῶν πραγμάτων. Διότι ἀπὸ πολλοῦ χρόνου παρετηρήθη καὶ ἐδιδάχθη διὰ μακρῶν ὅτι ἀπὸ τῶν ῥημάτων παράγονται οὐδέτερα καὶ εἰς -ος καὶ εἰς -ι(ο), πρβλ. βροντῶ τὸ *βρόντος*, βρουχᾶται τὸ *βροῦχος*, βυθίζω τὸ *βύθος*, γεμίζω τὸ *γέμος*, γνωρίζω τὸ *γνῶρος*, δροσίζω τὸ *δρόσος*, κτλ. ἐν Einleitung σελ. 365-7, τὸ *καθισιό*, τὸ *μεθύσι* (τὰ *μεθύσια* Θανατικῷ Ῥόδου 573), τὸ *συχώριο*, τὸ *κατάντιο*, τὸ *συγύριο*, τὸ *παρακάλι(ον)*, (Ἀβραὰμ 101) τὸ *κολάκιο*, τὸ *ζύγι*, τὸ *συνήθι*, τὸ *καταφρόνιο*, τὸ *ξαγόριο*, τὸ *ἀναγόριο*, τὸ *φιλοκάλι - φρο(υ)κάλι*, τὸ *ξαρέσκειο*, τὸ *γάστρι*, τὸ *ξόδι* κτλ. ἐν Einleitung 369-371. Βεβαίως τούτων πολλὰ προῆλθον ἐκ τῶν θηλυκῶν κατὰ διαφόρους ἀναλογίας καθὰ ἐκεῖ διὰ μακρῶν ἐξετέθη. Ἀλλ' ἀκριβῶς καθ' ὃν τρόπον ἐλέχθη *συμπάθειο* (Ἀβραὰμ 896) ἀντὶ συμπάθεια ἀπὸ τοῦ συμπαθῶ, *κατευόδιο* ἀντὶ τοῦ κατευοδία ἀπὸ τοῦ κατευοδῶ, *κατάντιο* ἀντὶ καταντία ἀπὸ τοῦ καταντῶ, *μεσημέρι* ἀντὶ μεσημερία, (ὁ) *λημέρι* ἀντὶ ὁλημερία ἀπὸ τοῦ *λημεριάζω* καὶ *νυκτέρι* κατ' αὐτό, οὕτως ἠδύνατο νὰ λεχθῇ καὶ *καρτέρι* ἀντὶ τοῦ καρτερία ἀπὸ τοῦ καρτερῶ. Καὶ καταλήξεως -*ερι* οὐδεμία ἀνάγκη ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον -*ι* καὶ -*ιο*. Ὅτι δὲ ἡ ἔννοια τῆς ἐνέδρας ἣν ἔχει τὸ *καρτέρι*, κάλλιστα δύναται ν' ἀναπτυχθῇ ἐκ τῆς τοῦ *καρτερῶ* (= προσδοκῶ, περιμένω ἐν τῇ μέσῃ καὶ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ, πρβλ. Προδρόμ. Δ'. 531 *καρτέρησον* μικρόν, ὅτι οὐδὲν ἔχω»), καταλαμβάνει ὅστις ἐνθυμηθῇ τὸ Ὁμηρικὸν Γ. 107 *δεδεγμένος ἐν προδοκῇσιν* (= περιμένω εἰς τὸ καρτέρι) ἀπὸ τοῦ δέχομαι, ἐξ οὗ καὶ προσδοκάω, καραδοκέω κτλ. πρβλ. καὶ *δόχι* ὑποκοριστικὸν τοῦ δοχὴ ἐν Ἠπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ = ἐνέδρα.

μολογίαν τινά, αὕτη δὲν δύναται, φρονῶ, νὰ στηριχθῇ διὰ τοιούτων ὑποθέσεων.

ζ') Πῶς θὰ ἑρμηνεύσωμεν τὰς ἐν Τραπεζοῦντι δύο *Μεσαρέας*, ἀφοῦ ἐκεῖ, ὡς γνωστόν, οὔτε κατακτήσεις οὔτε τιμάρια ἔσχον ποτὲ οἱ Φράγκοι; Περὶ τούτων γράφει μοι ὁ γνωστὸς ἑρμηνευτὴς τῆς Ποντικῆς διαλέκτου, καθηγητὴς κ. Δημοσθένης Οἰκονομίδης, ὅτι «λέγομεν πληθυντικῶς *τὰ Μεσαρέας*, ὡς ὄνομα χωρίου τινὸς πλησίον τῆς Τραπεζοῦντος ΝΑ αὐτῆς κείμενον· ὡς δ' ἤκουσα παρ' ἄλλου ἀπαντᾷ *τὰ Μεσαρέας* καὶ ἐν Κρώμῃ τῆς Χαλδίας». Πῶς λοιπόν, ἐρωτῶ καὶ πάλιν, θὰ ἑρμηνευθῇ ἡ ἐμφάνισις τοῦ ὀνόματος ἐν τῷ Πόντῳ, ἂν ἡ λέξις ἐδήλου τιμάριον; Ἢ θὰ καταφύγωμεν πάλιν καὶ περὶ τούτων εἰς τὰς ὑποθέσεις ὅτι ἐδόθησαν καὶ ἐκεῖ γαῖαι εἴτε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων αὐτοκρατόρων Κομνηνῶν εἴτε ὑπὸ τῶν διαδεξαμένων αὐτοὺς Σουλτάνων εἴς τινας οἱουσδήποτε καὶ ὅτι αἱ γαῖαι αὗται ὠνομάσθησαν διὰ τοῦ καθολικοῦ ὀνόματος massaria-Μεσαρέα; Ἀλλὰ πλὴν ἄλλων δὲν ἔπρεπε ν' ἀποδειχθῇ διὰ κειμένων, ὅτι ἐν Ἑλλάδι *μασσαρία* ἦτο τὸ καθολικὸν τῶν γαιῶν τούτων ὄνομα; Εἰς ἐμὲ φαίνεται ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεως ὅτι ἡ λέξις αὕτη, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς χώραις τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου εἴτε ὡς προσηγορία εἴτε ὡς τοπωνυμία σῴζεται, δὲν δύναται νὰ εἶναι νεωτέρα τοῦ πολιτικοῦ διαμελισμοῦ τῆς Βυζαντίνης αὐτοκρατορίας, ἀλλ' ἀναγκαίως, παλαιοτέρα, τ.ἔ. *μεσαιωνική*.

Ὅτι καὶ αἱ μνημονευθεῖσαι γεωγραφικαὶ καὶ ἱστορικαὶ ἀπορίαι τῆς ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ massa massaria παραγωγῆς τῆς λέξεως Μεσαρέα δὲν στεροῦνται σημασίας καὶ σπουδαιότητος, θά μοι ὁμολογήσῃ, ἐλπίζω, ἕκαστος.

Κεφάλαιον Δ'.

Οὐδ' ἄλλοι λόγοι φαίνονται ὑποστηρίζοντες τὴν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης παραγωγὴν τῆς λέξεως Μεσαρέα.

Ὑπὲρ τῆς ξενικῆς καταγωγῆς προβάλλει ὁ κ. Α. Μηλιαράκις καὶ ἄλλους λόγους ἤτοι πρῶτον ἐν σελ. 37 σημ. 71 ὅτι ὁ Mas-Latrie ἀναφέρει ὅτι τὸ ὄνομα τῆς ἐν Κύπρῳ Μεσαρεᾶς ἐλέγετο διαφοροτρόπως,

Messorée, Messaoria, Massaria Massargha. Συμπεραίνει δ' ὁ κ. Μηλ. ἐντεῦθεν ὅτι «ἐὰν τὸ ὄνομα ἦτο Ἑλληνικόν, δὲν θὰ ὑπῆρχον ἀναμφιβόλως τόσοι τύποι ἔστω καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ξένων. Δὲν εἶναι δ', ἐπιφέρει, τὸ ὄνομα Μεσσαρία τόσον δύσκολον εἰς τὴν προφορὰν ὥστε νὰ μὴ τὸ ἀκούωσιν εὐκρινῶς οἱ ξένοι». Δεύτερον σελ. 44-6 ὅτι ὅπου τὸ Ἑλληνικὸν Χρονικὸν τοῦ Μορέως ἔχει τὸ ὄνομα Μεσαρέα, ἐκεῖ τὸ Γαλλικὸν δὲν ἔχει αὐτό, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ montagnes de l'Escorta, ἤτοι τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ἔχει «Καὶ ἀφ' ὅτου ἐσωρεύθησαν ἐκεῖ 'ς τὴν Ἀνδραβίδα τάρχοντολόγι τοῦ Μορεῶς κ' ὅλης τῆς Μεσαρέας», τὸ δὲ Γαλλικὸν Et quand li noble home dou plain de la Morée et le peuple des casaux de toute la contrée et des montagnes de l'Escorta virent. Ἐντεῦθεν δὲ συνάγει ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτο ἄγνωστον τοῖς Φράγκοις ὡς γεωγραφικὸν ὄνομα, γνωστὸν δὲ μόνον ὡς ὄνομα ἰδιότητος τῆς χώρας καθ' ὃν χρόνον συνετάχθη τὸ Γαλλικὸν χρονικόν, ὅτε δέ, ἐπιφέρει, μετὰ ἑκατονταετηρίδα τὸ ὄνομα τοῦτο, οὗτινος χρῆσιν ἔκαμνον οἱ Ἕλληνες, ἀπώλεσε τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ἔννοιαν, ἔμεινεν εἰς αὐτοὺς ὡς γεωγραφικὴ ἔκφρασις, τὴν ὁποίαν καὶ μετεχειρίσθη ὁ ποιητὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου ὡς μᾶλλον εὔληπτον, ἀντὶ τῆς ἀγνώστου Γαλλικῆς κτλ.» Τρίτον σελ. 50-1 ὅτι καὶ ἄλλοι, οἷον ὁ περιηγητὴς Τουρνεφόρτιος καὶ ὁ Σπ. Ζαμπέλιος καὶ ἄλλοι ἐφρόνουν ὅτι ἡ λέξις ἦτο ξένη. Τέταρτον σελ. 51 ὅτι καὶ ἄλλα ὀνόματα τῆς αὐτῆς περίπου ἐννοίας ὑπάρχουσι παραμείναντα ὡς γεωγραφικὰ ἐκ ξένων κατακτήσεων, λ. χ. Μούλκι, Ἰμπλάκικα κτλ. Πέμπτον (σελ. 47) ὅτι τὸ ὄνομα εὑρίσκεται μόνον ὅπου οἱ Φράγκοι ἐδέσποσαν καὶ οὐχὶ πρὸ τῶν ἀρχῶν τῆς 12ης ἑκατονταετηρίδος.

Τῶν λόγων τούτων ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις δέν μοι φαίνεται ἰσχυρά, διότι πρῶτον ἐκ τῆς μεγάλης ποικιλίας λέξεώς τινος ἐν τῷ στόματι τῶν ξένων κατακτητῶν ὀρθότερον ἢ ὅπως ποιεῖ ὁ κ. Μηλιαράκις δύναται ἕκαστος νὰ συμπεράνῃ τἀναντία αὐτῷ, ὅτι δηλ. ἡ λέξις δὲν ἦτο τῶν ξένων, ἀλλὰ τῶν αὐτοχθόνων, διὸ καὶ διέστρεψαν αὐτὴν οἱ ξένοι ...ω· διότι φύσει τὰ ἀλλότρια διαφθείρονται εὐκολώτερον. Ὀρθῶς δὲ λέ... περὶ τούτου ὁ καλὸς φίλος κ. John Shmitt ἐν σελ. 26 der Chronik ...ι Morea ὅτι εὑρίσκει φυσικώτατον ὅτι καὶ ὁ Ἕλλην καὶ ὁ Γάλ... τοὺς ξένους φθόγγους ἐζήτουν νὰ προσαρμόσουν πρὸς τοὺς τῆς ...ις γλώσσης καὶ ἐντεῦθεν αἱ μεγάλαι διαστροφαὶ τῶν Γαλλικῶν μὲν

λέξεων ἐν τῷ Ἑλληνικῷ χρονικῷ, τῶν Ἑλληνικῶν δὲ ἐν τῷ Γαλλικῷ.

Δεύτερον ἐκ τούτου ὅτι τὸ Γαλλικὸν κείμενον δὲν ἔχει ὅπως τὸ Ἑλληνικὸν τὴν ὀνομασίαν Μεσαρέαν ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς τὴν γενικωτέραν ἔκφρασιν *ὄρη τῶν Σκόρτων*, δύναταί τις πάλιν πολὺ ὀρθότερον νὰ συναγάγῃ τὸ ἐναντίον συμπέρασμα, ὅτι ὁ μὲν Ἑλληνιστὶ χάριν τῶν ἐγχωρίων γράψας μετεχειρίσθη τὸ ἀκριβὲς ὄνομά, ὁ δὲ Γαλλιστὶ δι' ἄγνοιαν τῶν καθ' ἕκαστα καὶ πρὸ πάντων ἐπειδὴ οἱ ἐν Γαλλίᾳ ἀναγνῶσταί του δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἔχουν οὕτως ἀκριβεῖς γεωγραφικὰς γνώσεις ὥστε νὰ ἠξεύρουν ποῦ κεῖται ἡ Μεσαρέα, προετίμησε τὸ ἀοριστότερον μὲν ἀλλὰ τοῖς Γάλλοις γνωστότερον διὰ τὸ φρούριον Σκόρτα, καὶ δι' αὐτὸ εἶπεν *τὰ ὄρη τῶν Σκόρτων*. Ἀπὸ τοῦ φρουρίου Candia ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν ξένων ὅλη ἡ Κρήτη Candia, ἐνῷ οἱ ἐγχώριοι οὐδέποτε ἐλησμόνησαν τὸ προσφιλὲς αὐτοῖς ὄνομα τῆς Κρήτης. Δὲν εἶναι δὲ ἀληθὲς ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον συνετάχθη ἑκατὸν ὅλα ἔτη μετὰ τὸ Γαλλικόν, τοὐλάχιστον τὸ ὑπάρχον Γαλλικόν, ἀφοῦ πειστικῶς ὑπὸ τοῦ κ. John Shmitt ἀπεδείχθη ὅτι τὸ μὲν Ἑλληνικὸν πρὸ τοῦ 1327 ἐποιήθη, τὸ δὲ Γαλλικὸν βραδύτερον κατὰ τὸ 1333· τοῦτο δὲ τὸ νεώτερον τοῦ Ἑλληνικοῦ, τὸ σῳζόμενον Γαλλικὸν κείμενον, ὅπερ μάλιστα φαίνεται μετάφρασις τοῦ Ἑλληνικοῦ, (πρβλ. John Schmitt ἔνθα ἀνωτ. σελ. 25 κἑξ. καὶ ἰδιαιτέρως σελ. 126) δὲν ἔχει τὴν Μεσαρέαν, ἣν ἔχει τὸ Ἑλληνικόν· ὥστε περὶ μεταβολῆς τῆς σχέσεως καὶ σημασίας τοῦ ὀνόματος ἐν τῷ μεταξὺ τῶν δύο κειμένων χρόνῳ οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γίνῃ. Δὲν ἐννοῶ δὲ τέλος ἐγὼ διατί ἔμελλε νὰ εἶναι εἰς τὸν δῆθεν μεταφράστην ἄγνωστος ἡ ὀνομασία «*ὄρη τῶν Σκόρτων*», ὅπως λέγει ὁ κ. Μηλιαράκις, ὥστε ἐδέησε νὰ εἴπῃ Μεσαρέαν ἀντὶ τούτων.

Τρίτον, ἐπειδὴ τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα δὲν λύονται διὰ ψηφοφορίας, οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει τὸ πόσοι καὶ ποῖοι πρότερον ἐξήνεγκον ἀσύστατόν τινα γνώμην, ἤτοι πόσοι ἐσφάλησαν. Ἔπειτα παρατηρῶ ὅτι ἡ περὶ τούτου γνώμη των δὲν ἐρρήθη σαφῶς, συνάγεται δὲ μόνον ὑποθετικῶς ὑπὸ τοῦ κ. Μηλιαράκι ἐκ τοῦ διαφόρου τρόπου καθ' ὃν ἔγραφον τοὺς τύπους τῆς λέξεως, ὅπερ βεβαίως δὲν ἰσχύει μέ[illegible].

Τέταρτον ἐγένοντο μὲν ἄλλα ὀνόματα σχέσεων πρότερον δηλωτικὰ κατόπιν γεωγραφικά, ἀλλὰ ταῦτα ἀποδείκνυται καὶ διὰ κειμένων [illegible] διὰ τῆς λαλουμένης σήμερον γλώσσης τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ὅτι ἦσαν

πρότερον προσηγορικὰ τ. ἔ. δηλωτικὰ τοιούτων σχέσεων· τοὐναντίον δὲ τὸ μασσαρία καὶ μασσάριος οὔτε ὑπὸ τῆς παλαιοτέρας γραμματείας οὔτε ὑπὸ τῆς νῦν λαλουμένης πιστοῦται ὅτι ἦσάν ποτε παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τῶν αὐθεντικῶν γαιῶν, τιμαρίων, παροίκων ἐν χρήσει. Ἡ παραβολὴ ἄρα τούτων καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἑρμηνεία τοῦ Μεσαρεᾶ ἀνεπιτυχής.

Πέμπτον τὸ ὄνομα εὑρίσκεται καὶ ἐν Ἠπείρῳ, ἔνθα οἱ Φράγκοι ἐλάχιστα ἐδέσποσαν, ὡς προσηγορικὸν δὲ καὶ ἐν Δωρίδι καὶ ἐν Θρᾴκῃ καὶ ἐν Σιατίστῃ, ἔνθα ἔτι ὀλιγώτερον, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐν Πόντῳ ἔνθα οὐδαμῶς. Ἔπειτα οὐδὲ τὸ προσηγορικὸν ὄνομα *μεσαρεὰ* τὸ ἀπὸ τῆς Θρᾴκης μέχρι τοῦ Ταινάρου γνωστὸν ἀναγινώσκεται οὔτε ἐν τοῖς πρὸ τοῦ 12 αἰῶνος οὔτε ἐν τοῖς μετ' αὐτὸν συντεταγμένοις βιβλίοις· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ εὐλόγως τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο οὐδὲν θαυμαστόν, ἀφοῦ εἶναι πασίγνωστος ἡ ὀλιγωρία, μεθ' ἧς οἱ ἐκ Βυζαντίου ἀναγράφουν τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα μέχρι τοῦ 13 αἰῶνος. Ἡ Ἑλλὰς οὔτε παλαίστρα αἱρέσεων καὶ ἐμφυλίων στάσεων (καὶ ἡ μόνη γενομένη στάσις, ἡ κατὰ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, τῷ 727 εἶχε θρησκευτικὸν οὐχὶ πολιτικὸν χαρακτῆρα καὶ αἰτίαν) χρηματίσασα οὔτε ὑπὸ συντεταγμένως προβαινόντων κατακτητικῶν ἐθνῶν ἀπειλουμένη, καθὼς ἡ Μικρὰ Ἀσία ὑπὸ τῶν Περσῶν, Ἀράβων καὶ Σελτσουκιδῶν Τούρκων, καὶ ἡ Θρᾴκη καὶ ἡ Μακεδονία ὑπὸ πολυωνύμων ἐπιδρομέων καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, ἐλάχιστα ἠδύνατο νὰ ἐφελκύσῃ πρὸ τῶν Φράγκων τὴν ἰδιαιτέραν προσοχὴν τῆς ἐν Βυζαντίῳ Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἱστορούντων τὰς κυβερνητικὰς πράξεις χρονογράφων. Οἱ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσβάλλοντες ἀλλογενεῖς εἰσήρχοντο, ὡς φαίνεται καὶ καθὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἀλβανῶν ἐλέγχει, μᾶλλον ὡς εἰρηνικοὶ καὶ ἐργατικοὶ ἄνθρωποι ἢ ὡς κατακτηταί. Διὰ τοῦτο δὲ βλέπομεν αὐτοὺς οὐχὶ ἐν πόλεσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὑπαίθρων διάγοντας εἴτε ὡς γεωργοὺς εἴτε ὡ ποιμένας, οὐχὶ δὲ πολιτευομένους καὶ ἐργαζομένους ἀπὸ κοινοῦ ὁ ἰδίου κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. Αὕτη δὲ τὸ μὲν διὰ τῆς μεταδόσεως τ χριστιανικῆς θρησκείας τὸ δὲ διὰ μικρῶν τινων στρατιωτικῶν ἐ ργειῶν (λ.χ. ἐπὶ Εἰρήνης) καὶ μέτρων (λ.χ. τῶν στρατιωτικῶν ἀποικ ὧν) ἠδύνατο νὰ συγκρατῇ τοὺς ἀνθρώπους τούτους ἐν ἡσυχίᾳ καὶ κατὰ μ ρὸν ἐξημερώνῃ. Ἐντεῦθεν ὁ ὀλίγος καθόλου περὶ τῶν Ἑλληνικῶν

πραγμάτων λόγος ἐν τοῖς Βυζαντιακοῖς συγγραφεῦσιν, οἵτινες κατὰ κανόνα μόνον τὰς ἐπισήμους τῆς κυβερνήσεως πράξεις καὶ τὰ πρὸς ταύτας σχέσιν ἔχοντα γεγονότα ἀναγραφῆς ἄξια ἐνόμιζον, οὐχὶ δὲ τὰ ἰδιαίτερα τῶν λαῶν τῆς αὐτοκρατορίας. Ἄλλως βεβαίως θὰ εἶχον τὰ πράγματα, ἂν ἐσῴζοντο ἡμῖν τὰ ἰδιωτικὰ κατ' ἐπαρχίας ἔγγραφα, ἢ τὰ τῶν συμβολαιογραφείων. Καὶ αὐτὸς ὁ πολύκροτος καταστὰς Μορέας ἅπαξ μόνον πρὸ τῶν Φράγκων ἀναφέρεται καὶ τοῦτο οὐχὶ ἐν ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ τῆς Κυβερνήσεως ἀλλὰ κατὰ τύχην ἔν τινι χειρογράφῳ, ὃ ἀγαθός τις καλόγηρος ἐν Ἤλιδι ἀντέγραψεν! Διὰ ταῦτα πάντα τὴν εἰκασίαν, καθ' ἣν ἡ λέξις Μεσαρέὰ εἶναι ξένη, ἐπειδὴ δὲν ἀπαντᾷ πρὸ τῶν Φράγκων, δὲν δύναμαι ἐγὼ νὰ θεωρήσω ἰσχύν τινα ἔχουσαν, νομίζω δ' ὅτι, ἂν τυχὸν ἤθελεν ἡ ἀρχὴ καὶ μέθοδος αὕτη ἐπικρατήσει, πολλοῦ φωτὸς ἐκ τῆς νέας Ἑλλάδος ἐπὶ τὴν μεσαιωνικὴν δυναμένου νὰ πέσῃ, θὰ ἐστέρει αὐτήν.

Οὔτε ὑπὸ γεωγραφικῶν ἄρα καὶ ἱστορικῶν οὔτε ὑπὸ ἄλλων οἱωνδήποτε λόγων ἐπιβάλλεται ἀληθῶς ἡ ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ massa massaria παραγωγὴ τῆς Μεσαρέᾶς, ἀφοῦ ἀκριβῶς τοὐναντίον λόγοι ἱστορικοὶ καὶ γεωγραφικοὶ καὶ ἄλλοι οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν γλωσσικῶν ἀντιτάσσονται αὐτῇ καὶ ἀφοῦ πρὸς πολλὰς καὶ μεγάλας, ὡς εἴδομεν, παλαίει δυσκολίας· φρονῶ δὲ ὅτι αὗται οὐδὲ τὸν φίλον κ. Μηλιαράκιν θὰ διέφευγον, ἂν μὴ προκατειλημμένος ὑπὸ τῆς ἐσφαλμένης αὐτοῦ ἐτυμολογίας ἐπειρᾶτο παντὶ σθένει νὰ ἐφαρμόσῃ ἐπὶ τὰς γεωγραφικὰς καὶ ἱστορικὰς σχέσεις, ὅ, τι ἄλλη, σφαλερωτάτη μάλιστα μάθησις, ἡ ἐτυμολογία, ὑπηγόρευον αὐτῷ, ἀλλ' ἂν ἀσχέτως πρὸς τὴν γλῶσσαν καὶ ἐτυμολογίαν ἐβασάνιζεν αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἀλλὰ καὶ ἂν τυχόν τις ἤθελε κατορθώσει νὰ ἐξεύρῃ διά τινος οἱασδήποτε τέχνης καὶ μηχανῆς λόγους ἀποχρῶντας εἰς λύσιν τῶν μνημονευθεισῶν γεωγραφικῶν καὶ ἱστορικῶν καὶ ἄλλων δυσκολιῶν, πάλιν ὑπολείπονται ἐναντίοι τῇ ἐκ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης παραγωγῇ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος λέξεως οἱ ἐκτεθέντες γλωσσικοὶ νόμοι, ἀπόλυτον καὶ ἀναντίλεκτον παρέχοντες βεβαιότητα. Διὰ τούτων δ' ἐγὼ μάλιστα ἐπεδίωξα καὶ τούτοις ἐπέμεινα ν' ἀ- δείξω τὸ ὀρθὸν τῆς ἐμῆς ἐτυμολογίας ἐκ τοῦ *μέσος-μεσάρις-μεσαρ μεσάρι*, τὸ σφαλερὸν δὲ τῆς τοῦ κ. Μηλιαράκι ἐκ τοῦ massa κι ἵνα μὴ ἐπ' αὐτῆς καὶ μόνης στηριζόμενοι οἱ ἱστορικοὶ χαρακτηρί- σιν ἀναποδείκτως καὶ ἐσφαλμένως ὡς δουλοπαροίκους τοσούτους ι

πατέρων ἡμῶν καὶ ὡς ξένας τοσαύτας ἐκτάσεις τῆς ἡμετέρας πατρίδος.

Ἢ τίς δὲν ἐνθυμεῖται ποσάκις ἡ ἀκρόπολις τῆς συμπάσης Ἑλλάδος, ἡ θεία νῆσος τοῦ Πέλοπος, ἐχαρακτηρίσθη ὡς Σλαυικὴ χώρα καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς Σλαῦοι, καὶ ταῦτα διὰ τὴν ἐκ τοῦ Σλαυικοῦ more ἐτυμολογίαν, ἥτις ἦτο μὲν ὅλως ἀσύστατος καὶ αὐτὸ τοῦτο γλωσσικῶς ἀδύνατος (πρβλ. Ἀθηνᾶς Τομ. Ε'. σελ. 506 κέξ.), ἐπιστεύθη δ' ὅμως παρ' ἀξίαν ἐπὶ μακρόν, ἐπειδὴ δὲν ἀνῃρέθη ἐγκαίρως;

Φίλος παλαιὸς καὶ εἰλικρινὴς ἀναγνοὺς πρό τινος ὅσα ἔγραψα περὶ τῆς λέξεως Μορέας, ἐπέστειλέ μοι παίζων ἅμα καὶ σπουδάζων, ὅτι ἂν τοσαῦτα περὶ ἑκάστης Ἑλληνικῆς λέξεως ἐπιχειρῶ νὰ γράφω, οὐαὶ τοῖς ἀναγνώσταις μου· δὲν ἀμφιβάλλω δ' ὅτι ἔτι μᾶλλον θὰ ἐκπλαγῇ ἀναγνοὺς ταῦτα περὶ τῆς Μεσαρεᾶς. Εἰς τὴν παρατήρησιν ταύτην, ἥτις πιθανὸν καὶ εἰς ἄλλων νὰ ἐπέλθῃ τὴν διάνοιαν ἀπαντῶ, ὅτι ἂν μὴ παντάπασι σφάλλωμαι, ἐν τούτοις ἀληθῶς εἰπεῖν δὲν πρόκειται περὶ μιᾶς λέξεως, ἀλλὰ τὸ μὲν περὶ τῆς ἱστορίας τῶν πατέρων ἡμῶν, τὸ δὲ περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ μεθόδου ἧς ἀναγκαῖον νομίζω ὅτι εἶναι νὰ γίνηται χρῆσις κατὰ τὰς ἐτυμολογικὰς ταύτας ἐργασίας, περὶ τῆς ἀρχῆς δηλ. ὅτι κατὰ πᾶσαν ἀπόπειραν εἰς ἐτυμολογίαν λέξεως ἀνηκούσης εἰς γλῶσσαν ἢ διάλεκτόν τινα, ἀπαραίτητος ἀνάγκη εἶναι προηγουμένης προπαιδείας καὶ ἀληθοῦς φιλολογικῆς ἀκριβείας, ὥστε νὰ ἠξεύρωμεν τοὺς φθογγικούς, τυπικούς, μορφολογικοὺς κλπ. νόμους τῆς γλώσσης ἢ διαλέκτου ταύτης, ὅσον οἷόν τε πληρέστερον, ἵνα ἐτυμολογοῦντες μὴ παραβαίνωμεν αὐτοὺς μήτε ἐν γνώσει μήτε ἐν ἀγνοίᾳ. Ἡ ἀπαίτησις αὕτη ἐφαρμοζομένη εὐλόγως ἐπὶ πᾶσαν γλῶσσαν οὔτε ἄτοπος οὔτε περιττὴ πρέπει νὰ φανῇ προκειμένου περὶ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς. Ἢ τίς λ.χ. θὰ ἐτόλμα σπουδάζων νὰ ἐτυμολογῇ λέξεις τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἄνευ φιλολογικῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῆς γλώσσης καὶ τῶν νόμων αὐτῆς (1); Καὶ ὁ ἐτυμολογῶν ἄρα τὸ μεσαιωνικώτατον Μεσαρέα

(1) Εἶχον γράψει τἀνωτέρω, ὅτε μετ' ἐκπλήξεως ἀνέγνων ἐν Revue Critique τῆς 11 Δεκεμβρίου 1893 σελ. 468, ὅτι, ὅπως τις δυνηθῇ νὰ διαγνώσῃ καὶ συναγάγῃ τὰς ἔκ τινος γλώσσης, λ.χ. τῆς Ἑλληνικῆς, εἰς ἄλλην, λ.χ. τὴν Τουρκικήν, εἰσελθούσας λέξεις, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἠξεύρῃ ἀμφοτέρας τὰς γλώσσας, ἀλλὰ μόνην ἐκείνην ἐξ ἧς αἱ λέξεις αὗται ἐλήφθησαν. Ἡ δ' ἔκπληξίς μου αὕτη ἔτι μᾶλλον ἐπηυξήθη, ὅτ' ἐνεθυμήθην ὅτι ὁ ταῦτα λέγων διετείνετο πρότερον, ὅτι καὶ νόμους φωνητικοὺς νέους καὶ ἀγνώστους τῆς παραλαβούσης, ἤτοι τῆς ἀγνώστου αὐτῷ, γλώσσης ἠδυνήθη νὰ ἀνακαλύψῃ

ὀφείλει νὰ ἠξεύρῃ τοὺς νόμους τῆς παραγωγῆς τῶν λέξεων τῆς μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς, καὶ δὴ καὶ ὅτι ἐκ τῶν εἰς -*άρις* κατεσκευάζοντο θηλυκὰ εἰς -*αρέα*, ὧν πολλὰ ἐγένοντο ἔπειτα οὐσιαστικὰ παραλειφθέντος τοῦ οὐσιαστικοῦ αὐτῶν· ὁμοίως τοὺς νόμους τῶν φθογγικῶν παθήσεων αὐτῆς, καὶ δὴ ὅτι τὸ -*ρέα* ἦτο ἀδύνατον νὰ προέλθῃ ἐκ τοῦ -*ria* κττ. Καὶ ὁ ἐτυμολογῶν τὸ Ἰκάριον *Μεσαρὲ* καὶ τὸ Κύπριον *Μεσαρκὰ* καὶ τὸ Ἰταλιωτικὸν *Μεσάρι*, καθῆκον ἀπαραίτητον ἔχει νὰ ἠξεύρῃ, ὅτι οἱ Ἕλληνες αὐτόθι διαστέλλουσιν ἀκόμη τὰ διπλᾶ σύμφωνα τῶν ἁπλῶν καὶ ὅτι ἀπαγγέλλοντες ἐν τούτοις ἁπλοῦν σ διδάσκουσι μεγαλοφώνως, ὅτι αἱ λέξεις αὗται οὐκ ἐκ τοῦ massaria παράγονται. Καὶ ὁ ἐτυμολογῶν τὸ Κρητικὸν *Μεσαρὰ* καὶ τὸ Κρητικὸν καὶ Ἰκάριον *Μεσαρέ*, ὀφείλει νὰ μὴ ἀγνοῇ ὅτι τῶν εἰρημένων διαλέκτων οἱ φωνητικοὶ νόμοι μόνον εἰς τὸν τύπον *Μεσαρέα*, οὐχὶ δὲ εἰς τύπον massaria, ἐπιτρέπουσι ν' ἀναγάγωμεν τοὺς τύπους αὐτῶν. Καὶ ὁ ἐτυμολογῶν τὸ Ποντικὸν καὶ Αἰγινητικὸν *Μεσαρέα* ἀναγκαῖον νὰ ἐνθυμῆται ὅτι τὰ ἰδιώματα ταῦτα διαστέλλοντα ἀκόμη καθόλου εἰπεῖν πιστῶς τὰ ἀρχαῖα συμπλέγματα τῶν φθόγγων -*ία* καὶ -*έα* βροῶσιν ὅτι οἱ τύποι αὐτῶν μόνον ἐκ παλαιοτέρου *μεσαρέα*, κατ' οὐδένα δὲ τρόπον ἐκ τύπου εἰς - ria ἢ ρία λήγοντος δύνανται νὰ νοηθῶσι. Πιθανὸν νὰ φανῶσιν εἴς τινας αἱ ἀπαιτήσεις μου αὗται ὡς ἰσοδύναμοι πρὸς ἀπαγόρευσιν ἀπὸ τῶν ἐρευνῶν τούτων ἐπὶ πολὺν χρόνον. Οἱ ταῦτα τυχὸν ὑπολαβόντες πάμπολυ θ' ἁμαρτήσωσι τῆς ἐμῆς προαιρέσεως, διότι ἡ ἐπιθυμία μου δὲν εἶναι ν' ἀποτρέψω ἀλλὰ τοὐναντίον, καθ' ὃ ἔχω καθῆκον, νὰ προτρέψω εἰς τὴν ἔρευναν ταύτην καταδεικνύων τίς ἡ ἀναγκαία προπαιδεία καὶ τίνα τἀπαραίτητα ἐφόδια εἰς τὰς ἐκστρατείας ταύτας, καὶ οὕτω διεγείρων εἰς ἀκριβεστέρας μελέτας. Θὰ εἶμαι δ' εὐτυχής, ἂν διὰ τῶν εἰρημένων περὶ τοῦ Μορέα καὶ τῆς Μεσαρέας συντελέσω εἰς μεθοδικωτέραν καὶ ἐπιστημονικωτέραν ἀναδίφησιν τῆς ἡμετέρας γλώσσης καὶ ἱστορίας.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

ἤτοι νόμον περὶ ἁρμονίας τῶν συμφώνων «par l'harmonie consonantique, pendant de l'harmonie vocalique» (Études σελ. οδ', καὶ John Schmitt Déclaration σελ. 4) καὶ νόμον περὶ ἀφομοιώσεως τῶν ἁδροτέρων καὶ μαλακωτέρων φωνηέντων τῶν παραληφθεισῶν λέξεων Études σελ. ος' καὶ Schmitt σελ. 5).

ΚΡΙΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΡΑΓΙΚΩΝ

---

1. Σοφ. ἀπ. 84 (ἐκδ. Nauck).

ὁ δ' εἰ νόθος τις γνησίοις ἴσον σθένει·
ἅπαν τὸ χρηστὸν γνησίαν ἔχει φύσιν.

Ὀρθῶς ὁ ἀοίδιμος Ναύκιος οὐχὶ εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀπέδωκεν ἀμφοτέρους τοὺς στίχους γράψας

Α. οὐ δὴ νόθος τις γνησίοις ἴσον σθένει;
Β. ἅπαν τὸ χρηστὸν γνησίαν ἔχει φύσιν.

Ἐπειδὴ δ' ὅμως διὰ τῆς διορθώσεως ταύτης ὁ λέγων τὰ ἐν τῷ α' στίχῳ φαίνεται διεκδικῶν καὶ ἀποδεχόμενος ἃ καὶ ὁ ἀποκρινόμενος ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ φρονεῖ, ἡμεῖς δὲ φρονοῦμεν ὅτι ὁ λέγων τὰ ἐν τῷ α' στίχῳ ἔχει διάφορον γνώμην τοῦ ἄλλου καὶ δὲν παραδέχεται, ὅτι ὁ νόθος ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν τοῖς γνησίοις, ἀναγινώσκομεν·

Α. ὁ δὴ νόθος τοῖς γνησίοις ἴσον σθένει;
Β. ἅπαν τὸ χρηστὸν γνησίαν ἔχει φύσιν.

Τὴν γραφὴν *τοῖς* ἀντὶ τοῦ *τις* ἔχουσιν οἱ κώδικες SM καὶ A.

2. τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 85.

. . . .

στ. 11. μόνῳ δὲ χαίρειν καὶ νοσεῖν ἐξουσία
πάρεστιν αὐτῷ κἀποκρύπτεσθαι κακά.

Γραπτέον καὶ στικτέον

μόνῳ δὲ χαίρειν καὶ νοσοῦντ' ἐξουσία·
πάρεστιν αὐτῷ κἀποκρύπτεσθαι κακά.

3. τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 210.

τοιγὰρ ἰώδη φυλάξαι χοῖρος ὥστε δεσμίων.

Μήπως γραπτέον ;

τὸν γὰρ ὗν
ἤδη φύλαξαι χοῖρον ὥστε δεσμίαν.

Ὁ Βέργκιος ἔγραψε *τὸν γὰρ ἰώδη* λέγων ὅτι πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ὁ Κέρβερος, ὁ δὲ Κασαύβων ἐκ τοῦ παρ' Ἀθηναίῳ 9, σ. 375 d *χοῖρον δὲ Ἴωνες καλοῦσι τὴν θήλειαν* ἔγραψε *χοῖρον ὥστε δεσμίαν*.

4. τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 219.

πρόποδα μέλεα τάδ' ὅσα κλαίομεν
τρόχιμα βάσιμα χέρεσι πόδεσι.

Τὸ τοῦ Εὐριπίδου (Ἠλ. 704). *Πᾶνα μοῦσαν ἡδύθροον πνέοντα* πρὸ διανοίας λαβόντες διορθοῦμεν τὸν πρῶτον στίχον ὧδε

πρόποδα μέλεα τάδ' ὅσα πνέομεν.

5. τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 220.

ᾤχωκε γὰρ κροτητὰ πηκτίδων μέλη
λύρας μοναύλοις τε χειμωντεως
ναὸς στέρημα κωμασάσης.

Τὸν δεύτερον στίχον ὁ μὲν Ναύκιος διώρθωσεν *λύρα μόναυλός θ'* (*μόναυλός τε Βαγνῆρος*) *οἷς ἐχαίρομεν τέως*, τὸν δὲ τρίτον ὁ μὲν Βαγνῆρος *ναός τ' ἔρημος*, ὁ δ' Ῥ. Ἔλλις *ναούς τ' ἐρημοῖ πισσοχωνίας Ἄρης*.

Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι δύναται ὁ β' καὶ γ' στίχος νὰ διορθωθῇ ὧδε·

λύρας μοναύλου κάλύμων αὐλῶν τόνοι
νάβλας τ' ἄημα κωμασάσης.

Περὶ τῆς νάβλας πρβλ. ἀπ. 765 *οὐ νάβλα κωκυτοῖσιν οὐ λύρα φίλα*.

6. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 226.

σοφὸς γὰρ οὐδεὶς πλὴν ὃν ἂν τιμᾷ θεός·
ἀλλ' εἰς θεοὺς ὁρῶντα, κἂν ἔξω δίκης
χωρεῖν κελεύῃ, κεῖσ' ὁδοιπορεῖν χρεών.

Τὸν β' καὶ γ' στίχον ὁ Σμιδίτιος διώρθωσεν ὧδε·

ἀλλ' οἱ θεοὶ σ' ἄγωσι (ἢ ὁρμῶσι), κἂν ἔξω δίκης
χωρεῖν τάχ' οἴῃ, κεῖσ' ὁδοιπορεῖν χρεών.

Καθ' ἡμᾶς διορθωτέος μόνος ὁ δεύτερος στίχος ὧδε·

ἀλλ' εἰς θεόν σ' ὁρῶντα, κἂν ἔξω δίκης

7. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 234.

ἔστι γάρ τις ἐναλία
Εὐβοιὶς αἶα· τῇδε βάκχειος βότρυς
ἐπ ἦμαρ ἕρπει· πρῶτα μὲν λαμπρᾶς ἕω
κεκλημάτωται χλωρὸν οἰνάνθης δέμας·
εἶτ' ἦμαρ αὔξει μέσσον ὄμφακος τύπον
καὶ κλίνεταί γε κἀποπερκοῦται βότρυς
δείλῃ δὲ πᾶσα τέμνεται βλαστουμένη
ὀπώρα καλῶς κἀνακίρναται ποτόν.

Ὅτι οἱ τρεῖς τελευταῖοι στίχοι νοσοῦσι καὶ τυφλῷ δῆλον. Ἐκ τῶν γενομένων διορθώσεων πιθανὴν νομίζομεν τὴν τοῦ Ναυκίου διορθοῦντος *πεπαίνεταί τε* ἀντὶ τοῦ *καὶ κλίνεταί γε*. Ἡμεῖς δέ, ὅπως ἅπαν τὸ χωρίον εὐοδωθῇ, διορθοῦμεν τοὺς στίχους τούτους ὧδε·

πεπαίνεταί τε κἀποπερκοῦται βότρυς·
δείλῃ δὲ πᾶσ' ἀποτέμνεται βλαστοῦ μὲν ἡ
καλή γ' ὀπώρα κᾆτα κίρναται ποτόν.

8. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 275.

τὸν Ἀίδαν γὰρ οὐδὲ γῆρας οἶδε φιλεῖν.

Ὁ Σμιδίτιος διορθοῖ τὸν στίχον τοῦτον ὧδε·

τὸν Ἀίδην γὰρ οὐδ' ὁ γηραιὸς φιλεῖ.

ἡμεῖς δὲ

τὸν Ἀίδην γὰρ οἶδεν οὐ γῆρας φιλεῖν.

9. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 342.

Πόσειδον, ὃς Αἰγαίου μέδεις
πρῶνας ἢ γλαυκᾶς μέδεις.
εὐανέμου λίμνας ἐφ' ὑψηλαῖς σπιλάδεσσι στομάτων

Τὸ προφανῶς ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ ἡμαρτημένον *στομάτων* ὁ μὲν Σμιδίτιος διώρθωσεν *ἐπωπῶν*, ὁ δὲ Ἔνιγγ *θοάζων*, ὁ δὲ Ἑρουερδῆνος *πολεύων*, ὁ δὲ Κόκκιος *σκοπέλων*, ἡμεῖς δὲ τὸ ὁμηρικὸν *πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φέρεν μεγάλα στενάχοντα* (ὀδ. 4,516.23,317) ἀναμνησθέντες γράφομεν τὸν τελευταῖον στίχον ὧδε·

εὐανέμου λίμνας ἐφ' ὑψηλαῖς σπιλάδεσσι στενάχων.

10. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 467

λόγῳ γὰρ ἕλκος οὐδὲν οἶδά που τυχεῖν.

Τὸν στίχον τοῦτον, ὃς παρὰ Σουίδᾳ φέρεται,

λόγῳ γὰρ οὐδὲν ἕλκος οἶδά που χανόν,

ὁ μὲν Μεινέκιος διορθοῖ

λόγῳ γὰρ ἕλκος οὐδὲν οἶδά πω μύσαν,

ὁ δὲ Κομπέρτζιος

λόγῳ γὰρ ἕλκος οὐδὲν οἶδά πω χανὸν
μεμυκέναι,

ὁ δὲ ἡμέτερος Π. Παπαγεώργιος

λόγῳ γὰρ ἕλκος οὐδὲν οἶδά που τυχὸν
τομῆς,

ὁ δὲ Σμιδίτιος

λόγῳ γὰρ ἕλκος οὐδὲν οὐλοῦται χανόν.

ὁ δὲ Ναύκιος

λόγῳ γὰρ ἕλκος οὐδὲν οἶδ' ἄκους τυχεῖν
(ἢ τυχὸν)

ἡμεῖς δὲ τὸ τοῦ Αἴαντος (στ. 581) ἀναμνησθέντες γράφομεν

λόγῳ γὰρ ἕλκος οὐδέν' οἶδά που τεμεῖν.

11. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 469.

Ἴδης δή ποτε μηλοτρόφῳ
ἀγενναι τὴ εἰ τὴν τῆς Ἴδης
τριολύμπιον ἄρμα.

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο διεσώθη ἐν τοῖς σχολίοις εἰς Εὐριπίδου Ἀνδρομάχην στ. 276, ἔνθα λέγονται τάδε· «ὁ Μαίας τε καὶ Διὸς τόκος· ὁ Ἑρμῆς. μέμνηται δὲ τῆς ἱστορίας ἐκείνης, ἔνθα περὶ τοῦ μήλου ἦλθον κριθησόμεναι Ἥρα καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ἀφροδίτη παρὰ τῷ Πάριδι. τοιαῦτά ἐστι καὶ τὰ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν τοῖς Ποιμέσιν *Ἴδης-ἄρμα*».

Ἐκ τῶν ἐν τῷ σχολίῳ εἰκάζοντες διορθοῦμεν

Ἴδην δή ποτ' ἐς μηλοτρόφον
ἦγεν ὁ Μαίας Ζηνός θ' Ἑρμῆς
τριολύμπιον ἅρμα.

12. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 494.

τάδ' ἐστὶ κνισμὸς καὶ φιλημάτων ψόφος,
τῷ καλλικοσσαβοῦντι νικητήρια
τίθημι καὶ βαλόντι χάλκειον κάρα,

Διορθωτέον

τάδ' ἐστὶ κνισμὸς καὶ φιλημάτων ψόφος,
τὰ καλλικοσσαβοῦντι νικητήρια
τίθημι καὶ βάλλοντι χάλκειον κάρα.

Ἡ σύνταξις· τάδ' ἐστὶ κνισμὸς καὶ φιλημάτων ψόφος, τὰ (= ἃ) τίθημι νικητήρια καλλικοσσαβοῦντι καὶ βάλλοντι χάλκειον κάρα.

13. τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 511.

ἢ ποντοναῦται τῶν ταλαιπώρων βροτῶν
οἷς οὔτε δαίμων οὔτε τις θεῶν νέμων
πλούτου ποτ' ἂν νείμειεν ἀξίαν χάριν;
λεπταῖς ἐπὶ ῥιπῖσιν ἐμπολὰς μακρὰς
ἀεὶ παραρρίπτοντες οἱ πολύφθοροι
ἢ ἔσωσαν ἀκέρδαναν ἢ διώλεσαν.

Διορθωτέον καὶ στικτέον·

ἢ ποντοναῦται τῶν ταλαιπώρων βροτῶν,
οἷς οὔτε δαίμων οὔτε τις θεῶν νέμων
πλούτου ποτ' ἂν νείμειεν ἀξίαν χάριν,
λεπταῖς ὅτι ῥιπῖσιν ἐμπολὰς μακρὰς
ἀεὶ παραρρίπτοντες οἱ πολύφθοροι
ἢ ἔσωσαν ἀκέρδαναν ἢ διώλεσαν.

14. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 598.

κόμης δὲ πένθος λαγχάνω πώλου δίκην,
ἥτις συναρπασθεῖσα βουκόλων ὕπο
μάνδραις ἐν ἱππείαισιν ἀγρίᾳ χερὶ
θέρος θερισθῇ ξανθὸν αὐχένων ἄπο,
σπασθεῖσα δ' ἐν λειμῶνι ποταμίων ποτῶν
ἴδῃ σκιᾶς εἴδωλον αὐγασθεῖσ' ὑπὸ
κουραῖς ἀτίμως διατετιλμένης φόβης.
φεῦ, κἂν ἀνοικτίρμων τις οἰκτίρειέ νιν

πτήσσουσαν αἰσχύναισιν οἷα μαίνεται
πενθοῦσα καὶ κλαίουσα τὴν πάρος φόβην.

Τὸ κάλλιστον τοῦτο ἀπόσπασμα περιῆλθεν ἡμῖν οὐκ ὀλίγον ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων λελωβημένον. Πολλοὶ οἱ ἐπιχειρήσαντες νὰ θεραπεύσωσι τὰ κακῶς ἔχοντα ἐν αὐτῷ, τελευταῖον δὲ ὁ Weil οὐχὶ ἀστόχως διώρθωσε τοὺς ἓξ τελευταίους στίχους γράψας

σπάσουσα δ' ἐν λειμῶνι ποταμίων πότων
ἴδῃ, σκιᾶς εἴδωλον αὐγασθεῖσ' ὑγρόν,
κουρὰς ἀτίμως διατετιλμένης φόβης·
φεῦ, κἂν ἀνοικτίρμων τις οἰκτίρειέ νιν
πτήσσουσαν αἰσχύναισιν οἷα μύρεται
πενθοῦσα καὶ κλαίουσα τὴν πάρος χλιδήν·

Καθ' ἡμᾶς δ' ὅμως μᾶλλον γραπτέον

σπῶσ' εἶτα δ' ἐν λειμῶνι ποταμίων ποτῶν
ἴδῃ, σκιᾶς εἴδωλον αὐγασθεῖσ' ὕπαρ,
κουρὰς ἀτίμως διατετιλμένης φόβης.

15. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 620.

τὸ δ' εὐτυχοῦντα πάντ' ἀριθμήσας βροτῶν
οὐκ ἔστιν οὗτος ὅντιν' εὑρήσεις ἕνα.

Τὸ ἀδιανόητον τοῦτο ἀπόσπασμα πολλοὶ πολλαχῶς ἐπειράθησαν νὰ ἐπανορθώσωσι. Καὶ δὴ ὁ μὲν Γρότιος ἔγραψε *τὸν δ' εὐτυχοῦντα*, ὁ Π. Παπαγεώργιος *τὸν εὐτυχοῦντα*, ὁ Ἔγγερος *σὺ δ' εὐτυχοῦντα*, ὁ Κόβητος *διευτυχοῦντα*, ὁ Οὐεκλεῖνος *τοὺς δ' εὐτυχοῦντας*, ὁ Σμιδίτιος, *πᾶν εὐτυχοῦντα*· ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις *πάντ' ἀριθμῆσαι* ὁ μὲν Γρότιος ἔγραψε *πάντ' ἀριθμήσας*, ὁ δὲ Σμιδίτιος *πάντας ἀθρήσας*. Ἀντὶ δὲ τοῦ *οὗτος* ὁ μὲν Γεσνῆρος ἔγραψεν *ὄντως*, ὁ δὲ Σμιδίτιος *οἶκος ἢ ὀρθῶς*. Εἰ καὶ ὁ Ναύκιος desperat de restituendo loco, ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι διορθωτέον τὸ χωρίον ὧδε·

ποῦ δ' εὐτυχοῦντα πάντ' ἂν ἀθρήσαις βροτόν;
οὐκ ἔστιν, οὗτος, ὅντιν' εὑρήσεις ἕνα.

16. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 655.

κυνηδὸν ἐξέπραξαν κνυζούμενον

Συμπληρωτέον καὶ διορθωτέον τὸν στίχον ὧδε

κυνηδὸν ἐξέπραξά ν⟨ιν⟩ κνυζώμενον

Ὁ Ἑρουερδῆνος διορθοῖ *ἐξήραξα νιν*, ἀλλ' ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ διορθωθῇ τὸ *ἐξέπραξα* (= ἀπέκτεινα πρβλ. Οἰδ. Κ. 1655 καὶ Εὐρ. Ἑκ. 515).

17. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 766.

Ἐκ τοῦ παρὰ Πλουτάρχῳ (περὶ τ. ἐκλελ. χρηστηρίων κ. 9 σ. 414) λεγομένων «πολλὰ καλὰ τοῦ θεοῦ διδόντος ἀνθρώποις, ἀθάνατον δὲ μηδέν· *ὥστε θνήσκειν καὶ τὰ θεῶν, θεοὺς δὲ οὔ*, κατὰ τὸν Σοφοκλέα» εἰκάζοντες φρονοῦμεν ὅτι ὁ Σοφοκλῆς ἔγραψεν ὧδε·

θνήσκειν μὲν οὖν τὰ τῶν θεῶν, θεοὺς δὲ μή.

18. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 769.

τὰ πλεῖστα φωρῶν αἰσχρὰ φωράσεις βροτῶν.

= τὰ πλεῖστα τῶν βροτῶν ἔργα πειρώμενος φωρᾶν φωράσεις αἰσχρά.

19. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 808.

ὀργὴ γέροντος ὥστε μαλθακὴ κοπὶς
ἐν χειρὶ θήγει ἐν τάχει δ' ἀμβλύνεται.

Διορθωτέος ὁ δεύτερος στίχος ὧδε

ἐν χείρ' ἐθήχθη, σὺν τάχει δ' ἀμβλύνεται.

Ὅτι ἡ *μαλθακὴ* κοπὶς *ἐν χειρὶ θήγεται* γνωστὸν καὶ ἐκ τῶν νῦν κουρέων, οἵτινες πολλάκις τοὺς ξυροὺς θήγουσιν ἐν τῇ παλάμῃ αὐτῶν καὶ οὐχὶ ἐν ἀκόνῃ ἢ ἄλλῳ τινί. Ἀντὶ τῆς δευτέρας *ἐν* καὶ ὁ Ματθίας καὶ ἄλλοι ὀρθῶς ἔγραψαν *σύν*, τὸ δ' *ἐθήχθη* ὀρθῶς διώρθωσεν ὁ Οὐεκλεῖνος, δὲν εἶνε δ' ὅμως ἀνάγκη οὐδὲ ὀρθὸν νὰ διορθωθῇ ὁ στίχος

ταχεῖ' ἐθήχθη καὶ ταχεῖ 'ἀμβλύνεται.

20. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 818.

ἐν τοῖσιν ἵπποις τοῖσιν ἐκλελεγμένοις
ἥδιον ἂν χωροῖμεν ἢ παντὶ σθένει.

ἀντὶ τοῦ *ἐν τοῖσιν*, ὅπερ ἄλλοι ἄλλως διορθοῦσιν, ἡμεῖς νομίζομεν γραπτέον *κέλησιν*.

21. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 827.

⟨ὡς⟩ πάνσοφον κρότημα Λαέρτου γόνος.

Οὕτω νομίζομεν τὸν στίχον συμπληρωτέον.

22. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 849.

μή μοι κρυφαῖον μηδὲν ἐξείπῃς ἔπος·
κλῇθρον γὰρ οὐδὲν ὧδ' ἂν εὐπαγὲς λάβοις,
γλώσσης κρυφαῖον οὐδὲν οὐ διέρχεται.

Διορθωτέον

μή μοι κρυφαῖον μηδὲν ἐξείπῃς ἔπος·
κλῇθρον γὰρ οὐδὲν ὧδ' ἂν εὐπαγὲς λάβοι
γλῶσσ', ἧς κρυφαῖον οὐδὲ ἓν διέρχεται.

Περὶ τῆς συντάξεως τοῦ διέρχεσθαι μετὰ γενικῆς πρβλ. Ὁμ. Ἰλ. 20, 100 *πρὶν χροὸς διελθεῖν* κ. ἀ.

23. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 855.

ὦ παῖδες, ἥ τοι Κύπρις οὐ Κύπρις μόνον,
ἀλλ' ἐστὶ πολλῶν ὀνομάτων ἐπώνυμος·
ἔστιν μὲν Ἅιδης, ἔστι δ' ἄφθιτος βία,
ἔστιν δὲ λύσσα μανιάς, ἔστι δ' ἵμερος
ἄκρατος, ἔστ' οἰμωγμός. ἐν κείνῃ τὸ πᾶν
σπουδαῖον, ἡσυχαῖον, εἰς βίαν ἄγον·
ἐντήκεται γὰρ πλευμόνων ὅσοις ἔνι
ψυχή· τίς οὐχὶ τῆσδε δεύτερος θεοῦ;

Τὸ ἐν τῷ ἑβδόμῳ στίχῳ *ἐντήκεται* εἶνε ἀδιανόητον· διὸ ὁ μὲν Μεινέκιος ἔγραψεν *ἐνθάπτεται*, ὁ δὲ Σμιδίτιος τὸν ὅλον στίχον μετέγραψεν *ἐντήκεται γὰρ τλημόνων, ὅσοις ἔνι ψυχῇ*. Ἡμεῖς δ' ὅμως ἀναμνησθέντες τὰ περὶ *Ἔρωτος* ἐν Ἀντιγόνῃ (στ. 781 κ. ἑ.) λεγόμενα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ φρονοῦμεν ὅτι ἀντὶ τοῦ *ἐντήκεται* γραπτέον *ἐντίκτεται*. Τὸ δὲ ἐν τῷ 8ῳ στίχῳ *δεύτερος* εἶνε διόρθωσις τοῦ Ναυκίου, ἐν τοῖς κώδιξι SM καὶ A ὄντος *τίς οὐχὶ τῆσδε τῆς θεοῦ βορός*; Ἀντὶ τοῦ *βορός* ἡμεῖς γραπτέον νομίζομεν *φορός*. Οὕτω δὲ ἡ φράσις *τίς οὐχὶ τῆσδε τῆς θεοῦ φορός*; (= τίς οὐχὶ τήνδε τὴν θεὸν φέρει;) ἐπιφέρεται πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῶν προηγουμένων *ἐντίκτεται γὰρ* κλπ.

24. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 864.

οὐκ ἔστι γῆρας τῶν σοφῶν, ἐν οἷς ὁ νοῦς
θείᾳ ξύνεστιν ἡμέρᾳ τεθραμμένος.

Τὸν δεύτερον στίχον ὁ Ναύκιος λέγει graviter corruptum, necdum sanatum. Τελευταῖον δὲ ὁ Weil λέγει· il me semble que le sens doit être: il n'est pas de viellesse pour les sages dont l'esprit a été mûri par une longue experience. Le seul mot à changer est donc θείᾳ; il ne faut pas toucher à ἡμέρᾳ. Sophocle dit ailleurs ἡ που παλαιᾷ μὲν ἔντροφος ἁμέρᾳ (Αἴ. 131)· il aura écrit ici γραίᾳ... ἡμέρᾳ ou πολιᾷ... ἡμέρᾳ. Je m'arrête à cette dernière conjecture par de raisons paléographiques. Supposons la shute de la première lettre de vers ΟΛΙΛΙ qui ne présentait plus de sens, pouvait être changé en ΘΕΙΑΙ. Ἡμεῖς νομίζομεν, ὅτι ἂν ἡ λέξις *ἡμέρᾳ* μεταφορικῶς ληφθῇ ὡς συνώνυμος τῷ *φωτί*, ὡς καὶ νῦν αὐτῇ χρώμεθα, οὐ μόνον οὐδεμιᾶς διορθώσεως ὁ στίχος δεῖται ἀλλὰ καὶ νοῦν σαφῆ παρέχει.

25. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 1019.

. . . .
ταῦτ' οὖν φυλαξώμεσθα καὶ μοχθητέον,
ὦ παῖδες, ὡς ἂν μήτ' ἀπαιδεύτων βροτῶν
δοκῶμεν εἶναι κ ἀ π ο δ η μ ο ῦ ν τ ο ς πατρός.

Τὸ *κἀποδημοῦντος* ἐνταῦθα οὐδένα λόγον ἔχει· διὸ ὁ μὲν Μ. Σμιδίτιος ἔγραψε *κἀποληροῦντος* ὁ δὲ Φ. Γ. Σμιδίτιος *κἀπὸ ληροῦντος* ὁ δὲ Οὐεκλεῖνος *κἀπὸ δημότου*. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ὁ Σοφοκλῆς ἔγραψε *κἀπολημῶντος* (=*μήτε ἀπολημῶντος*) δῆλον ὅτι *ἐσκοτισμένου τὰς φρένας* ὡς λέγει ὁ Σουίδας ἐν λέξει *λήμη* ἑρμηνεύων τὸ Ἀριστοφάνειον (Πλούτ. 581) ὦ *κρονικαῖς γνώμαις*... *λημῶντες τὰς φρένας*.

26. Εὐριπίδ. ἀπ. 29.

σιγᾶν φρονοῦντα κρείσσον' εἰς ὁμιλίαν
πεσόντα· τούτῳ δ' ἀνδρὶ μήτ' εἴην φίλος
μήτε ξυνείην, ὅστις αὐτάρκη φρονεῖν
πέποιθε δούλους τοὺς φίλους ἡγούμενος.

Ὁ μὲν ἀοίδιμος Κόβητος τοὺς δύο πρώτους στίχους διώρθωσεν ὧδε

σιγᾶν φρονοῦντα κρεῖσσον ἢ ἐς αὐθαδίαν
πεσεῖν· τοιούτῳ δ' ἀνδρὶ μήτ' εἴην φίλος.

ὁ δὲ Γομπέρτζιος

⟨φήμ' ἐγὼ⟩
σιγᾶν φρονοῦντα κρείσσον' εἰς ὁμιλίαν
πεσόντα

Ἡμεῖς δὲ τὸ μὲν πρῶτον κῶλον νομίζομεν ἴσον τοῖςδε· *εἰς ὁμιλίαν πεσὼν κρείσσονι καὶ φρονῶν σίγα*· ἀντὶ δὲ τοῦ *τούτῳ δὲ* νομίζομεν γραπτέον *τοιῷδ'*.

27. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 92.

ἴστω τ' ἄφρων ὢν ὅστις ἄνθρωπος γεγὼς
δῆμον κολούει χρήμασιν γαυρούμενος·

Πολλοὶ τῶν κριτικῶν νομίζοντες, ὅτι ἡ λέξις *ἄνθρωπος* ἐνταῦθα δὲν ἔχει καλῶς, διορθοῦσιν ὁ μὲν *ὄλβιος*, ὁ δὲ *ἀρχός*, ὁ δὲ *αὐθάδης*. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι οὐδεμία ἀνάγκη διορθώσεως ὑπάρχει, τὸ δὲ χωρίον ταυτὸν τῷ *πᾶς ὅστις ἄνθρωπος ὢν* (εἰδὼς δῆλον ὅτι τὸ ἄστατον τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων) *πλούτῳ ἐπαίρεται καὶ διὰ τοῦτο κολούει δῆμον ἴστω ὅτι ἄφρων ἐστίν*.

28. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 150.

οὐκ ἔστιν ὅστις εὐτυχὴς ἔφυ βροτῶν,
ὃν μὴ τὸ θεῖον ὡς τὰ πολλὰ συνθέλει.

Ὅτι νοσεῖ ὁ β' στίχος φανερόν. Καὶ ὁ μὲν Πόρσων ἀντὶ τοῦ *ὃν* διορθοῖ *ᾧ*, ὁ δὲ Σευφφέρτιος ἀντὶ τοῦ *ὡς* γράφει *εἰς*, ὁ δὲ Ἐϊμσοίθιος ἀντὶ τοῦ *πολλὰ συνθέλει* προτείνει *πόλλ' ἐπωφελεῖ*, ὁ δὲ Μοῦνρος, *πόλλ' αὔξειν θέλει*, ὁ δὲ Ἕνσιος *πολλὰ συστελεῖ*. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ

ᾧ μὴ τὸ θεῖον εὖ τὰ πολλὰ συντελεῖ.

29. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 154.

Α. τὸ ζῆν ἀφέντες τὸ κατὰ γῆς τιμῶσί σου.
Β. κενόν γ' ὅταν γὰρ ζῇ τις, εὐτυχεῖ χρεών.

Ὀρθῶς ὅ τε Γρότιος καὶ Ἕγγερος διώρθωσαν *ἀφέντος* ἀντὶ τοῦ *ἀφέν-*

τες καὶ ὁ Μουσγράβιος *εὐτυχεῖν* ἀντὶ τοῦ *εὐτυχεῖ*. Ἡμεῖς δ' ὅμως νομίζομεν ὅτι καὶ τὸ *τιμῶσι* νοσεῖ. Διορθωτέον λοιπὸν *τίσουσι* ἀντὶ τοῦ *τιμῶσι*.

30. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 169.

⟨φεῦ, φεῦ⟩ ἐπ' ἄκραν ἥκομεν γραμμὴν κακῶν.

Οὕτω νομίζομεν συμπληρωτέον τὸν στίχον.

31. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 172.

οὔτ' εἰκὸς ἄρχειν οὔτ' ἐχρῆν εἶναι νόμον
τύραννον εἶναι· μωρία δὲ καὶ θέλειν
ὃς τῶν ὁμοίων βούλεται κρατεῖν μόνος.

Ὅπως τὸ χωρίον παράσχῃ νοῦν τινά, νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ διορθωθῇ ὁ α' στίχος ὧδε·

οὔτ' εἰκὸς ἀρχὴν οὔτ' ἐχρῆν, οἶμαι, νόμῳ
τύραννον εἶναι· μωρία δὲ καὶ θέλειν.

ὅπερ ἴσον τῷ *οὔτ' εἰκὸς οὔτ' ἐχρῆν, οἶμαι, νόμῳ τύραννον ἀρχὴν εἶναι· ὃς δὲ τῶν ὁμοίων βούλεται κρατεῖν μόνος, εἰ ἐθέλει τύραννον ἀρχὴν εἶναι, μωρός ἐστιν*.

32. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 175.

ὅστις δὲ πρὸς τὸ πῖπτον εὐλόφως φέρει,
τὸν δαίμον 'οὗτος ἧσσόν ἐστιν ἄθλιος.

Οὕτω μᾶλλον στικτέον

ὅστις δὲ πρὸς τὸ πῖπτον εὐλόφως φέρει
τὸν δαίμονα (=τύχην), οὗτος ἧσσόν ἐστιν ἄθλιος.

33. Τοῦ αὐτῶν ἀπ. 201.

καὶ μὴν ὅσοι μὲν σαρκὸς εἰς εὐεξίαν
ἀσκοῦσι βίοτον, ἣν σφαλῶσι χρημάτων,
κακοὶ πολῖται· δεῖ γὰρ ἄνδρ' εἰθισμένον
ἀκόλαστον ἦθος γαστρὸς ἐν ταυτῷ μένειν.

Πολλοὶ νομίζουσιν ὅτι ὁ τελευταῖος στίχος εἶνε ἐφθαρμένος· καθ' ἡμᾶς οὐδεμία φθορὰ ὑπάρχει, διότι ἡ φράσις *δεῖ - μένειν = δεῖ γὰρ τὸν εἰθισμένον ἀκόλαστον ἔχειν τὴν γαστέρα ἀεὶ τὸν αὐτὸν εἶναι*. Ὁμοίως

καὶ ἡμεῖς νῦν λέγομεν *νὰ κλαίῃς τὸν καλομαθημένον ἄνθρωπον καὶ ὄχι τὸν κακομαθημένον*.

34. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 228.

Δαναὸς ὁ πεντήκοντα θυγατέρων πατὴρ
Νείλου λιπὼν κάλλιστον ἐκ γαίας ὕδωρ
. . . . , .
ἐλθὼν ἐς Ἄργος ᾤκισ' Ἰνάχου πόλιν,

Πασῶν τῶν εἰκασιῶν τῶν γενομένων ἐπὶ τοῦ χωρίου τούτου ἡ μᾶλλον τοῖς συμφραζομένοις ἁρμόζουσα εἶνε ἡ τοῦ Λουζακίου ἐν γύαις ἀντὶ τοῦ ἐκ γαίας. Νομίζομεν δ' ὅμως ὅτι τὸ ΕΚ ΓΑΙΑϹ μᾶλλον προῆλθεν ἐκ φθορᾶς τοῦ ΕΙϹ ΓΥΑϹ ἢ τοῦ ΕΝ ΓΥΑΙϹ. Τὸ *εἰς γύας* (= εἰς τοὺς ἀγροὺς) ἀποδοτέον τῷ *κάλλιστον* (= ὠφελιμώτατον).

35. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 255.

δοκεῖς τὰ τῶν θεῶν ξυνετὰ νικήσειν ποτὲ
καὶ τὴν Δίκην που μάκρ' ἀπῳκίσθαι βροτῶν·
ἣδ' ἐγγύς ἐστιν, οὐχ ὁρωμένη δ' ὁρᾷ
ὃν χρὴ κολάζειν τ' οἶδεν· ἀλλ' οὐκ οἶσθα σὺ
ὁπόταν ἄφνω μολοῦσα διολέσῃ κακούς.

Ὁ α' στίχος μετρικῶς δὲν ὑγιαίνει· διὸ γραπτέον

δοκεῖς θεῶν τὰ ξυνετὰ νικήσειν ποτέ.

36. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 271.

πτηνὰς διώκεις, ὦ τέκνον, τὰς ἐλπίδας
οὐχ ἡ τύχη γε· τῆς τύχης δ' οὐχ εἷς τρόπος.

Τὴν ἀρχὴν τοῦ δευτέρου στίχου ὁ μὲν Ἑρμαννὸς διώρθωσεν *ἔχει τύχη σε*, ὁ δὲ Εἴμσοίθιος *αὐχῶν τύχῃ γε*, ὁ δὲ Ἑρουερδῆνος *οὐκ ηὐτύχησα* ἀποδιδοὺς ἅμα τὸν στίχον τοῦτον εἰς ἄλλο πρόσωπον. Ἡμεῖς δὲ γράφομεν

εὔχου τύχῃ γε· τῆς τύχης δ' οὐχ εἷς τρόπος

37. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 282.

κακῶν γὰρ ὄντων μυρίων καθ' Ἑλλάδα

οὐδὲν κάκιόν ἐστιν ἀθλητῶν γένους·
οἳ πρῶτα μὲν ζῆν οὔτε μανθάνουσιν εὖ
οὔτ' ἂν δύναιντο· πῶς γὰρ ὅστις ἔστ' ἀνὴρ
γνάθου τε δοῦλος νηδύος θ' ἡσσημένος
κτήσαιτ' ἂν ὄλβον εἰς ὑπερβολὴν πατρός;
οὐδ' αὖ πένεσθαι κἀξυπηρετεῖν τύχαις
οἷοί τ'· ἔθη γὰρ οὐκ ἐθισθέντες καλὰ
σκληρῶς μεταλλάσσουσιν εἰς τἀμήχανον.
λαμπροὶ δ' ἐν ἥβῃ καὶ πόλεως ἀγάλματα
φοιτῶσ'· ὅταν δὲ προσπέσῃ γῆρας πικρόν,
τρίβωνες ἐκβαλόντες οἴχονται κρόκας.

Τὸ ἐν τῷ 6ῳ στίχῳ *εἰς ὑπερβολὴν πατρὸς* εὕρηται παρ' Ἀθηναίῳ, παρὰ δὲ Γαληνῷ φέρεται ἡ γραφὴ *εἰς ὑπεκτροφὴν πάτρας*. Ὁ Ἐρουερδῆνος ἀποδεχόμενος τὴν γραφὴν *πάτρας* καὶ νομίζων ὅτι προσδοκᾶται ἡ ἔννοια ad patriae utilitatem et auxilium διορθοῖ

κτήσαιτ' ἂν ὄλβον εἰς ἐπάρκεσιν πάτρας;

Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ὁ Εὐριπίδης ἔγραψεν *οὐχὶ εἰς ὑπερβολὴν πατρὸς* οὐδὲ *εἰς ἐπάρκεσιν πάτρας*, ἀλλ' *εἰς ὑποστροφὴν πάτρας*, ὡς μαρτυρεῖ ἡ παρὰ Γαληνῷ κακῶς ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων ἀναγνωσθεῖσα γραφὴ *εἰς ὑπεκτροφὴν πάτρας*. Ὅτι δὲ ἡ λέξις συνήθης τοῖς τραγικοῖς καὶ πεζοῖς πρβλ. Σοφ. Οἰδ. Τ. 134. Εὐρ. Ἰφ. Τ. 671. Ξεν. Ἑλλ. 5, 2, 9. Δημοσθ. 12, 1. Ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ εὕρηται τὸ *ἐπιστρέφεσθαι* ἐν Σοφ. Φιλ. 595, Δημ. 10,9 *οὐδὲ ἐφροντίσατε οὐδὲ ἐπεστράφητε ἐπ' οὐδενὶ τούτων*. Καὶ τὸ *ἐπίστροφος* παρ' Ὁμήρῳ (Ὀδ. 1,177), ὅπερ ὁ Σχολ. ἑρμηνεύει *ἐπιστροφὴν καὶ ἐπιμέλειαν ἐποιεῖτο ἀνθρώπων*. Καὶ τὸ ἁπλοῦν *στρέφεσθαι* (=φροντίζειν) εὕρηται παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Οἰδ. Τ. 788. Αἰ. 1117. Καὶ ἡ νῦν δὲ συνήθεια ὁμοίως λέγει (ὁ δεῖνα) *δὲν ἐγύρισε νὰ κυττάξῃ* (οὐκ ἐπεστράφη ἢ οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν ἐποιήσατο) *τὴν πατρίδα του, τὸν πατέρα του, τὴν μητέρα του, τοὺς συγγενεῖς του, κανένα*. Πρὸς τὰ ἐν στίχῳ 10 κ. ἑ. πρβλ. Ξεν. ἀπομ. 2, 1, 31.

38. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 285.

. . . .

ὁ μὲν ζάπλουτος, εἰς γένος δ' οὐκ εὐτυχής,

7 ἀλγεῖ μὲν ἀλγεῖ, παγκάλως δ' ἀ λ γ ύ ν ε τ α ι
ὄλβου διοίγων θάλαμον ἥδιστον χερί.

Ὅτι τὸ *ἀλγύνεται* μετὰ τὸ διπλοῦν *ἀλγεῖ* οὐδένα λόγον ἔχει, πᾶς τις ὁμολογεῖ. Διὸ ὁ μὲν Ἑρμαννὸς διώρθωσε τὸν στίχον

ἀλγεῖ μέν, ἄλγος δ' εὐκόλως ἀμύνεται

ὁ δὲ Βάδαμος

ἀλγεῖ μέν, ἄλγει παγκάλως δ' ἀμύνεται

ὁ δὲ Ἔγγερος

γένει μὲν ἀλγεῖ, παγκάλως δ' ἀγάλλεται

καὶ ἄλλοι ἄλλως.

Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ὁ Εὐριπίδης ἀντὶ τοῦ *ἀλγύνεται* ἔγραψεν *ἁβρύνεται* = σεμνύνεται, θρύπτεται, καυχᾶται. Ὅτι ἡ λέξις συνήθης πρβλ. Αἰσχ. Ἀγ. 1178. Σοφ. Οἰδ. Κ. 1341. Εὐρ. Ἰφ. Α. 867. κλπ.

39. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 316.

γύναι, καλὸν μὲν φέγγος ἡλίου τόδε,
καλὸν δὲ πόντου χεῦμ' ἰδεῖν εὐήνεμον,
γῆ τ' ἠρινὸν θάλλουσα πλούσιόν θ' ὕδωρ
πολλῶν τ' ἔπαινον ἔστι μοι λέξαι καλῶν·
ἀλλ' οὐδὲν οὕτω λαμπρὸν οὐδ' ἰδεῖν καλὸν
ὡς τοῖς ἄπαισι καὶ πόθῳ δεδηγμένοις
παίδων νεογνῶν ἐν δόμοις ἰδεῖν θάλος.

Ὁ 3ος στίχος πολλὰ πράγματα παρέσχε τοῖς κριτικοῖς. Καὶ ὁ μὲν Μεινέκιος ἀντὶ τοῦ *πλούσιον θ' ὕδωρ* ἔγραψε *ποτάμιον δ' ὕδωρ*, ὁ δὲ Σχνειδεβῖνος *πλούσιον θάλος*, ὁ δὲ Ναύκιος ὀρθῶς ὑπέλαβεν ὅτι τὸ παρ' Ἡσυχίῳ 3, σελ. 347 *πλούσιον θαλασσιοειδές, οἱ δὲ τὸ ὕδωρ*, ὅπερ διορθοῖ *πλούσιον θάλος· εὐειδές· οἱ δὲ «θ' ὕδωρ»* εἰς τοῦτο τὸ χωρίον ἀναφέρεται. Καθ' ἡμᾶς τὸ τοῦ Ἡσυχίου, ὅπερ βεβαίως, ὡς ἔχει, εἶνε παρεφθαρμένον, μαρτυρεῖ ὅτι τὸ χωρίον τοῦ Εὐριπίδου ἔχει καλῶς καὶ ὅτι τὸ *πλούσιον* καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων οἱ μὲν συνῆπτον τῷ *θάλλουσα* οἱ δὲ τῷ *ὕδωρ*. Ὥστε τὸ τοῦ Ἡσυχίου χωρίον εἶχε καθ' ἡμᾶς οὐχὶ ὡς ὁ Ναύκιος φρονεῖ ἀλλ' ὧδε· *πλούσιον θάλλουσα, οἱ δὲ τῷ ὕδωρ*, ὅπερ σημαίνει ὅτι οἱ μὲν τὸ *πλούσιον* συνάπτουσι τῷ *θάλλουσα*, οἱ δὲ τῷ *ὕδωρ*. Τὸ *θαλασσιοειδὲς* προφανῶς προέκυψεν ἐκ τοῦ *θάλλουσα* καὶ διττογραφίας τοῦ *οἱ δέ*.

40. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 321.

ἦν γάς τις αἶνος, ὡς γυναιξὶ μὲν τέχναι
μέλουσι, λόγχῃ δ' ἄνδρες εὐστοχώτεροι,
εἰ γὰρ δόλοισιν ἦν τὸ νικητήριον
ἡμεῖς ἂν ἀνδρῶν εἴχομεν τυραννίδα.

Ἐὰν ὁ πρῶτος στίχος δεῖται διορθώσεως, καθ' ἡμᾶς ἔχοντας πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ἀπ. 333 *φεῦ φεῦ, παλαιὸς αἶνος ὡς καλῶς ἔχει* διορθωτέον *παλαιὸς* ἀντὶ τοῦ *ἦν γάρ τις*.

Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 322.

ἔρως γὰρ ἀργὸν κἀπὶ τοιούτοις ἔφυ·
φιλεῖ κάτοπτρα καὶ κόμης ξανθίσματα,
φεύγει δὲ μόχθους· ἓν δέ μοι τεκμήριον·
οὐδεὶς προσαιτῶν βίοτον ἠράσθη βροτῶν,
ἐν τοῖς δ' ἔχουσιν ἡβητὴς πέφυχ' ὅδε.

Τὸ *ἡβητὴς* ἄλλοι ἄλλως διώρθωσαν (*ἐγκρατής*, *δεσπότης*, *εὐπετής*, *ἀβροβάτης*). Καθ' ἡμᾶς, ἐὰν ἦτο ἀνάγκη διορθώσεως, μόνον *ἡγητὴς* (= *ἡγητήρ*), ὡς καὶ παρ' Αἰσχ. Ἰκ. 236 εὕρηται, ἦτο δυνατὸν νὰ διορθωθῇ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν νομίζομεν ἀναγκαῖον, διότι τὸ *ἡβητὴς* (= ποιῶν ἡβᾶν) ἐνταῦθα κάλλιστα κεῖται ἐν τῇ σημασίᾳ, ἣν ἔχει τὸ *ἡβᾶν* ἐς τῷ γνωστῷ ἐκείνῳ τοῦ Σιμωνίδου (;) σκολίῳ

ὑγιαίνειν μὲν ἄριστον ἀνδρὶ θνητῷ·
δεύτερον δὲ φυὰν καλὸν γενέσθαι
τὸ τρίτον δὲ πλουτεῖν ἀδόλως
καὶ τὸ τέταρτον ἡ β ᾶ ν μετὰ τῶν φίλων.

41. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 326.

ἆρ' οἶσθ' ὁθούνεχ' οἱ μὲν εὐγενεῖς βροτῶν
πένητες ὄντες οὐδὲν ἀλφάνουσ' ἔτι,
οἱ δ' οὐδὲν ἦσαν πρόσθεν, ὄλβιοι δὲ νῦν,
δόξαν φέρονται τοῦ νομίσματος χάριν
καὶ συμπλέκοντες σπέρμα καὶ γάμους τέκνων;
δοῦναι δὲ πᾶς τις μᾶλλον ὀλβίῳ κακῷ
πρόθυμός ἐστιν ἢ πένητι κἀγαθῷ·
κακὸς δ' ὁ μὴ ἔχων, οἱ δ' ἔχοντες ὄλβιοι.

Καὶ οἱ δύο *καὶ* ἐν τῷ πέμπτῳ στίχῳ οὐδένα λόγον ἔχουσιν. Διὰ τοῦτο ἀντὶ τοῦ πρώτου ὁ Ἔγγερος ἔγραψεν *εὖ*, ὁ δὲ Ἔνσιος ἀντὶ τοῦ *καὶ γάμους* διώρθωσε *γενναῖον*. Καθ' ἡμᾶς ὁ στίχος διορθωτέος

καταπλέκοντες σπέρμα σὺν γάμοις τέκνων,

Ἡ *σὺν* παρὰ ποιηταῖς πρὸς δήλωσιν τῆς βοηθείας ἢ τοῦ τρόπου συνήθης. πρβλ. Σοφ. Αἰ. 833, 1245. Φιλ. 1335. Οἰδ. τ. 124. 643, 657. Εὐρ. Ἡρ. Μ. 1303 κ. ἀ.

42. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 534.

τὰς οὐσίας γὰρ μᾶλλον ἢ τὰς ἁρπαγὰς
τιμᾶν δίκαιον· οὔτε γὰρ πλοῦτός ποτε
βέβαιος ἄδικος

Ὁ α' στίχος δικαίως λέγει ὁ Ναύκιος ὅτι graviter laborat. Οὔτε ἡ τοῦ Ἑρουερδήνου διόρθωσις *ὁσίους τρόπους γὰρ* οὔτε ἡ τοῦ Ἑϊμσοιθίου *τὰς οὖν δίκας γε* φαίνεταί μοι πιθανή. Πιθανὴ θὰ ἦτο ἡ τοῦ Βοθίου διόρθωσις *οὔτι* ἀντὶ τοῦ *οὔτε*, ἂν μὴ ἐπήρχετο ἕτερον *οὔτε*. Ὀρθῶς ἔχει ἡ τοῦ Κοβήτου μετάθεσις τῶν δύο τελευταίων λέξεων. Καθ' ἡμᾶς ὁ Εὐριπίδης ἔγραψε τὸν πρῶτον στίχον ὧδε

τἀξουσίᾳ γὰρ μᾶλλον ἢ τἀξαρπαγῆς

ὅπερ ταὐτὸν τῷ *ἃ γὰρ ἔξεστιν ἔχειν μᾶλλον ἢ τὰ ἐξ ἁρπαγῆς τιμᾶν δίκαιον*.

43. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 359.

θετῶν δὲ παίδων ποῦ κράτος; τὰ φύντα γὰρ
κρείσσω νομίζειν τῶν δοκημάτων χρεών.

Ὁ Ἑρουερδῆνος ἀντὶ τοῦ *τῶν δοκημάτων* διορθοῖ τῶν *ἐπικτήτων* ἢ *μὴ προσηκόντων*. Οὐδεμία ἀνάγκη διορθώσεως, διότι *δοκήματα* ἐνταῦθα λέγονται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ *φύντα* οἱ θετοὶ παῖδες, διότι *δοκοῦσι μὲν εἶναι παῖδες, πεφύκασι δ' οὔ*.

44. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 361.

ἐγὼ δὲ τοὺς καλῶς τεθνηκότας
ζῆν φημὶ μᾶλλον τοῦ βλέπειν τοὺς μὴ καλῶς

Ὀρθῶς λέγει ὁ Ναύκιος, ὅτι ὁ Σαλμάσιος conjecit *τοῦ βλέποντος μὴ καλῶς* invita sententia pariter ac metro· ἄλλοι προέτειναν *τοῦ βλέ-*

ποντος οὐ καλῶς ἢ τῶν βλεπόντων μὴ καλῶς· ὁ δὲ Ναύκιος νομίζει γραπτέον τὸν β′ στίχον·

ζῆν φημί, ⟨φημὶ⟩ δ' οὐ βλέπειν τοὺς μὴ καλῶς

Ἡμεῖς δὲ νομίζοντες ὅτι ὡς δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως τοῦ *μᾶλλον* ὑπονοεῖται ἐκ τῶν συμφραζομένων τὸ *ἢ τεθνηκέναι*, τὸ δὲ *βλέπειν* κεῖται ἐνταῦθα ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ *ζῆν* (πρβλ. ἀπ. 371. 835. 1013) διορθοῦμεν ἢ μᾶλλον ἀναγινώσκομεν

ζῆν φημὶ μᾶλλον κ ο ὐ βλέπειν τοὺς μὴ καλῶς.

(δηλονότι τεθνηκότας).

45. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 403.

τίς ἄρα μήτηρ ἢ πατὴρ κακὸν μέγα
βροτοῖς ἔφυσε τὸν δυσώνυμον φθόνον;
ποῦ καί ποτ' οἰκεῖ σώματος λαχὼν μέρος;
ἐν χερσὶν ἢ σπλάγχνοισιν ἢ παρ' ὄμματα;
ἔσθ' ἡμῖν ὡς ἦν μόχθος ἰατροῖς μέγας
τομαῖς ἀφαιρεῖν ἢ ποτοῖσι φαρμάκοις
πασῶν μεγίστην τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων.

Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ τρίτου στίχου ὁ μὲν Οὐαλκενάριος εἴκασεν *τί δή ποτ' οἰκεῖ*, ὁ δὲ Κόβητος *τί ποτε κατοικεῖ*, ὁ δὲ Οὐεκλεῖνος *τί καί ποτ' οἰκεῖ ἢ ποῦ ποῖον οἰκεῖ*, ὁ Μεκλῆρος *ποῦ καὶ τί θακεῖ*. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι μόνον πρέπει νὰ μετατεθῶσιν ἐναλλὰξ αἱ δύο λέξεις *ποῦ καί*. Ὁ δὲ ε′ στίχος ὢν μετρικῶς ἡμαρτημένος διωρθώθη *ἔσθ' ἡμὶν ἢ ἧμιν*, ὅπερ, ὡς ὀρθῶς ὁ Ναύκιος παρατηρεῖ, δὲν ἐξαρκεῖ, καὶ ὑπ' ἄλλων ἄλλως, ὧν οὐδεὶς κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ηὐστόχησε. Διορθωτέον καθ' ἡμᾶς τοὺς τρεῖς τελευταίους στίχους καὶ στικτέον ὧδε·

ἔ σ τ α ι ν ι ν ὡς ἦν μόχθος ἰατροῖς μέγας
τομαῖς ἀφαιρεῖν ἢ ποτοῖσι φαρμάκοις,
πασῶν μεγίστην τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων.

46. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 410.

τοιάνδε χρὴ γυναικὶ πρόσπολον ἐᾶν
ἥτις τὸ μὲν δίκαιον οὐ σιγήσεται,
τὰ δ' αἰσχρὰ μισεῖ καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς ἔχει.

Διορθωτέον

τοιάνδε χρὴ γυναικὶ προσπολεῖν ἐρᾶν,
ἥτις τὸ μὲν δίκαιον οὐ σιγήσεται,
τὰ δ' αἰσχρὰ μισεῖ καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς λέγει.

Τὰς γενομένας διορθώσεις ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ παραλείπομεν, περὶ δὲ τοῦ *κατ' ὀφθαλμοὺς λέγειν* πρβλ. Ἀριστ. Βάτ. 626 καὶ Ξεν. Ἱέρ. 1, 14.

47. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 468.

τὰ δ' ἄλλα χαῖρε κύλικος ἑρπούσης κύκλῳ

πρβλ. τὸ τῆς συνηθείας ἄς γυρίζῃ ἢ ἄς φέρῃ γῦρον ἡ τσίτσα (ξύλινον οἰνηρὸν σκεῦος, βομβύλη) ἢ τὸ ποτῆρι.

48. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 495.

τίς ἦν ὁ τυφλὰ τάδε βέλεμν' ἐφεὶς ἐμοί;
ὡς δ' οὐκ ἐφαινόμεσθα, σῖγα δ' εἴχομεν,
πρόσω πρὸς αὐτὸν πάλιν ὑποστρέψας πόδα
χωρεῖ δρομαῖος, θῆρ' ἑλεῖν πρόθυμος ὤν,
βοᾷ δέ· κἂν τῷδ' ἐξεφαινόμεσθα δὴ
ὀρθοσταδὸν λόγχαις ἐπείγοντες φόνον.

Ὁ ἕκτος στίχος μετρικῶς νοσεῖ· διὸ ὁ Βλάσιος γράφει *λόγχαισι τεύξοντες* ἀντὶ τοῦ *λόγχαις ἐπείγοντες*, ἡμεῖς δὲ προτιμῶμεν *λόγχαισιν οἴσοντες*. Πρβλ. Ὁμ. Ἰλ. 17. 757. 2,352. 3. 6 κ. ἀ.

49. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 522.

εἰ κερκίδων μὲν ἀνδράσιν μέλος πόνος,
γυναιξὶ δ' ὅπλων ἐμπέσοιεν ἡδοναί,
[ἐκ τῆς ἐπιστήμης γὰρ ἐκπεπτωκότες]
κεῖνοί τ' ἂν οὐδὲν εἶεν οὔθ' ἡμεῖς ἔτι.

Ἐκβλητέος ὁ τρίτος στίχος ὡς σχόλιον τοῦ τετάρτου.

50. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 533.

τερπνὸν τὸ φῶς τόδ'· ὁ δ' ὑπὸ γῆς Ἅιδου σκότος
οὐδ' εἰς ὄνειρον ἡδὺς ἀνθρώποις μολεῖν·
ἐγὼ μὲν οὖν γεγῶσα τηλικήδ' ὅμως
ἀπέπτυσ' αὐτὸ κοὔποτ' εὔχομαι θανεῖν.

Ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ τετάρτῳ στίχῳ *αὐτὸ* προτιμῶ *αὐτόν*, τὸν σκότον δῆλον ὅτι.

51. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 536.

φεῦ, τὰ τῶν εὐδαιμονούντων ὡς τάχιστα στρέφει θεός.

Νομίζω ὅτι ὁ Εὐριπίδης ἔγραψεν

φεῦ φεῦ, τὰ τῶν εὐδαιμονούντων ὡς ταχὺ
στρέφει θεός.

52. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 568.

τὰς βροτῶν
γνώμας σκοπῶν ὥστε Μαγνῆτις λίθος
τὴν δόξαν ἕλκει καὶ μεθίησιν πάλιν.

Διορθωτέον

τὰς βροτῶν
γνώμας ἐτάζων ὥστε Μαγνῆτις λίθος
τήνδ' ἐξανέλκει καὶ μεθίησιν πάλιν.

53. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 598.

ὁ πρῶτος εἰπὼν οὐκ ἀγυμνάστῳ φρενὶ
ἔρριψεν ὅστις τόνδ' ἐκαίνισεν λόγον
ὡς τοῖσιν εὖ φρονοῦσι συμμαχεῖ τύχη.

Ὀρθῶς ὁ Βιλαμοβίτσιος διεῖδεν ὅτι αἱ λέξεις *ὁ πρῶτος εἰπὼν* δὲν εἶνε τοῦ Εὐριπίδου. Γραπτέον λοιπὸν ὡδέ πως

⟨οὐκ ἀστόχως ἄρ'⟩ οὐδ ἀγυμνάστῳ φρενὶ

Περὶ δὲ τοῦ *ἔρριψεν* ὅτι ἔχει ὑγιῶς πρβλ. Αἰσχ. Προμ. 312 *τραχεῖς καὶ τεθηγμένους λόγους ῥίψεις* καὶ Εὐρ. Ἑκ. 835 *μάτην ῥιφέντες λόγοι*.

54. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 602.

τί χρῆμα δράσας; φράζε μοι σαφέστερον

μήπως;

τί χρῆμ' ἔδρασας; φράζε μοι σαφέστερον.

55. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 640.

. . . ἀνθρώπων δὲ μαίνονται φρένες,
δαπάνας ὅταν θανοῦσι πέμπωσιν κενάς.

Συμπλήρου καὶ διόρθου τὸν πρῶτον στίχον

ἐσθλῶν περ ἀνθρώπων γε μαίνονται φρένες,

56. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 682.

ἡ παῖς νοσεῖ σου κἀπικινδύνως ἔχει,
Λυκ. πρὸς τοῦ; τίς αὐτὴν πημονὴ δαμάζεται;
μῶν κρυμὸς αὐτῆς πλευρὰ γυμνάζει χολῆς;

Τὸν τελευταῖον στίχον ἀδιανόητον ὄντα ἡμῖν διορθοῦμεν

μῶν κρυμὸς αὐτῆς πλευρὰ τυντλάζει χολῇς;

Περὶ τοῦ *τυντλάζειν* = ταράσσειν ἰδ. Ἡσύχιον· ὅτι δὲ *χολῇς* γραπτέον, ἥ τε σύνταξις μαρτυρεῖ καὶ ὁ παρ' ᾧ εὕρηται τοῦτο Σέξτος ὁ Ἐμπειρικὸς (σ. 671,22) λέγων *πυνθάνεται γὰρ μή τι πλευριτικὴ γέγονε διὰ τὸ τοὺς πλευριτικοὺς βήσσοντας ὑπόχολον ἀνάγειν.*

57. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 704.

οἶδ' ἄνδρα Μυσὸν Τήλεφος . . . εἴτε δὲ
Μυσὸς γεγὼς ἦν εἴτε κἄλλοθέν ποθεν,
πῶς . . . Τήλεφος γνωρίζεται;

Οἱ στίχοι οὗτοι οἱ ἀτελεῖς ἐπήγασαν ἐκ τῶνδε τῶν ὑπὸ τοῦ Ὀλυμπιοδώρου ἐπὶ τῆς παροιμίας λεγομένων (Archiv. f. Philol. u. Pädag. τομ. 14 σελ. 527) *ἐκεῖ γὰρ ἐρωτᾷ τις περὶ τοῦ Τηλέφου καὶ φησὶ τὸ «Μυσὸν Τήλεφον», εἴτε δὲ Μυσὸς ἦν εἴτε ἄλλοθέν ποθεν, πῶς ὅτι ὁ Τήλεφος γνωρίζεται.* Καὶ τὰς μὲν πρώτας λέξεις τοῦ στίχου συνεπλήρωσεν ὁ ἀοίδιμος Ναύκιος ἐκ τῶν Ἀχαρνέων τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 430) ὁρμηθείς, μετὰ δὲ τὸ *Τήλεφον* νομίζει ὅτι ἐξέπεσε τὸ *τιν'*. Τὴν μετοχὴν *γεγὼς* προσέθηκεν ὁ Οὐεκλεῖνος, ὃς καὶ τὸ χάσμα τοῦ τρίτου στίχου συμπληροῖ γράφων *τοῖς Ἀχαιοῖς*. Καθ' ἡμᾶς συμπληρωτέον·

οἶδ' ἄνδρα Μυσὸν Τήλεφον ⟨ὄνομ'·⟩ εἴτε δὲ
Μυσὸς γεγὼς ἦν εἴτε κἄλλοθέν ποθεν,
πῶς οὗτος ⟨ὢν ὁ Τήλεφος⟩ γνωρίζεται;

58. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 714.

τί γάρ με πλοῦτος ὠφελεῖ νόσον;

σμίκρ' ἂν θέλοιμι καὶ καθ' ἡμέραν ἔχων
ἄλυπος οἰκεῖν μᾶλλον ἢ πλουτῶν νοσεῖν.

Ὁ πρῶτος στίχος ὅτι νοσεῖ, δῆλον. Καὶ ὁ μὲν Κόβητος συμπληροῖ αὐτὸν γράφων *τί γάρ με πλοῦτος ὠφελεῖ πρὸς τὴν νόσον;* ὁ δὲ Σμιδίτιος *τί γὰρ βαρύν με πλοῦτος' ὠφελεῖ νόσῳ*, ὃ καὶ ὁ Ναύκιος ἐγκρίνει, ἀλλὰ νομίζει προτιμότερον ἡ λέξις *βαρὺν* νὰ τεθῇ ἐν τέλει τοῦ στίχου.

Καθ' ἡμᾶς γραπτέον καὶ συμπληρωτέον τὸν πρῶτον στίχον μᾶλλον ὧδε·

τί γάρ μ' ὁ πλοῦτος ⟨οὗτος⟩ ὠφελεῖ νόσῳ;

59. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 773.

μνησθεὶς ὅ μοί ποτ' εἶφ' ὅτ' ηὐνάσθη θεός.
αἰτοῦ τί χρῄζεις ἕν· πέρα γὰρ οὐ θέμις
λαβεῖν σε· κἂν μὲν τυγχάνῃς ἐ⟨ρεῖς ὅτι⟩
θεοῦ πέφυκας· εἰ δὲ μή, ψευδὴς ἐγώ.

Οὕτω νομίζομεν συμπληρωτέον τὸν τρίτον στίχον.

60. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 776.

δεινόν γε, τοῖς πλουτοῦσι τοῦτο δ' ἔμφυτον,
σκαιοῖσιν εἶναι· τί ποτε τοῦτο ταἴτιον;
ἆρ' ὄλβος αὐτοῖς ὅτι τυφλὸς συνηρετεῖ,
τυφλὰς ἔχουσι τὰς φρένας καὶ τῆς τύχης;

Ὁ μὲν Μεινέκιος ἀντὶ τοῦ *τῆς τύχης* γράφει *τῆς τέχνης*, ὁ δὲ Ἄλμιος *δυστυχῆς*, ὁ δὲ Μοῦνρος *κοὐκ εὐστόχως*.
Καθ' ἡμᾶς ὁ τελευταῖος στίχος διορθωτέος

τυφλὰς ἔχουσι καὶ φρένας ἐκ τῆς τύχης.

61. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ 806.

ἀλλ' οὔποτ' αὐτὸς ἀμπλακὼν ἄλλον βροτὸν
παραινέσαιμ' ἂν παισὶ προσθεῖναι κράτη
πρὶν ἂν κατ' ὄσσων τυγχάνῃ με καὶ σκότος,
εἰ χρὴ διελθεῖν πρὸς τέκνων νικώμενον.

Τὸν τρίτον στίχον ὁ Μεινέκιος διώρθωσε

πρὶν γὰρ κατ' ὄσσων κιγχάνοι με καὶ σκότος,

ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ ὀρθῶς ὁ Γεσνῆρος γράφει *ἤ*, ὅπερ ἑρμηνευτέον *εἰ δὲ μή*, ἀντὶ τοῦ *εἰ*, ὁ δὲ Οὐϊτέλλιος *χρῇ καὶ τιμώμενος* ἀντὶ τοῦ *χρὴ καὶ νικώμενον*.

Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν διορθωτέον τοὺς δύο τελευταίους στίχους ὧδε·

πρὶν ἂν κατ' ὅσσων κιγχάνοι νιν ὁ σκότος,
ἢ χρὴ διελθεῖν πρὸς τέκνων νικώμενον.

62. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 815.

δμωσὶν δ' ἐμοῖσιν εἶπον ὡς ταυτηρίαις
πυρίδες καὶ διιπετῆ κτεῖναι

Τὸ ἀδιανόητον τοῦτο ἀπόσπασμα διέσωσεν ὁ Ἐρωτιανὸς (Γλωσσ. Ἱπποκρ. σ. 65,9) χάριν τῆς λέξεως *διιπετής*, ἣν ὡς λῆμμα μεταχειριζόμενος λέγει· *διιπετὴς ὁ γόνος· ἀντὶ τοῦ διαυγὴς καὶ καθαρός, ὡς καὶ Εὐριπίδης ἐν Φοίνιξι λέγων « δμωσὶ δ' ἐμοῖσιν εἶπον ὡς ταυτηρίαις πυρίδες καὶ διηπέτη κτεῖναι*.

Καὶ ὁ δεύτερος τῶν στίχων καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐρωτιανοῦ λεγόμενα δεικνύουσιν ὅτι ἐξέπεσεν ἡ λέξις *ὁ γόνος* ἡ συμφραζομένη τῷ λήμματι. Κρίνοντες ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ *διιπετής*, ὅπερ ὁ Ἐρωτιανὸς ἐνταῦθα λέγει ὅτι εἶνε συνώνυμον τοῦ *διαυγὴς* καὶ *καθαρός*, εἰκάζομεν ὅτι ὁ μὲν Ἐρωτιανὸς ἔγραψεν *διιπετὴς ὁ τόνος* καὶ οὐχὶ *διιπετὴς ὁ γόνος*, τὸ δὲ ἀπόσπασμα εἶχεν ὧδέ πως

δμωσὶν δ' ἐμοῖσιν εἶπον ὡς παυστήριον
γῆρυν νόσου δεῖ διιπετεῖ στῆναι τόνῳ.

63. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 816.

καίτοι ποτ' εἴ τιν' εἰσίδοιμ' ἀνὰ πτόλιν
τυφλὸν προηγητῆρος ἐξηρτημένον
ἀδημονοῦντα συμφοραῖς ἐλοιδόρουν,
ὡς δειλὸς εἴη θάνατον ἐκποδὼν ἔχων.

Ἀντὶ τοῦ *ἐκποδὼν* ὁ μὲν Ναύκιος προτιμᾷ *ἐμποδών*, ὁ δὲ Σμιδίτιος διορθοῖ τὰς δύο τελευταίας λέξεις *ὀρρωδῶν*, λέγων ἢ *ὀρρωδῶν ἄγαν*. Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν οὐδεμιᾶς τὸ χωρίον δεῖται διορθώσεως, διότι τὸ *θάνατον ἐκποδὼν ἔχων* = κρατῶν μακράν, ἀποφεύγων τὸν θάνατον, οὐκ ἀποθνήσκων. πρβλ. Αἰσχ. Προμ. 344 *ἡσύχαζε σαυτὸν ἐκποδὼν ἔχων*. καὶ Χοηφ. 20 *ἐκποδὼν σταθῶμεν*.

64. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 899.

εἴ μοι τὸ Νεστόρειον εὔγλωσσον μέλος
Ἀντήνορός τε τοῦ Φρυγὸς δοίη θεός,
οὐκ ἂν δυναίμην μὴ στέγοντα πιμπλάναι,
σοφοὺς ἐπαντλῶν ἀνδρὶ μὴ σοφῷ λόγους.

Τὴν ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ λέξιν *μέλος* ὁ μὲν Ναύκιος ὀνομάζει vitiosam, ὁ δὲ Βάρνης διορθοῖ *μέλι*, ὁ δὲ Οὐεκλεῖνος *στόμα*. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι *εὔγλωσσον μέλος* ταὐτὸν τῷ *ἐμμελὴς γλῶσσα*.

65. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 908.

τὸ μὴ γενέσθαι κρεῖσσον ἢ φῦναι βροτοῖς.
ἔπειτα παῖδας σὺν πικραῖς ἀλγηδόσιν
τίκτω; τεκοῦσα δ᾽ ἢν μὲν ἄφρονας τέκω,
στένω ματαίως εἰσορῶσά νιν κακούς,
χρηστοὺς τ᾽ ἀπολλῦσ᾽· ἢν δὲ καὶ σεσωσμένους
τήκω τάλαιναν καρδίαν ὀρρωδίᾳ.

Τὸν τέταρτον στίχον συμπληροῖ ὁ Συλβούργιος προστιθεὶς τὸν *μὲν* καὶ διορθεῖ τὸν ἐν τῷ πέμπτῳ τ[ε] γράφων δ᾽[έ]. Ἡμεῖς προτιμῶμεν τὴν τοῦ Ἐγγέρου συμπλήρωσιν διὰ τοῦ *νιν*, ὅπως μὴ μεταβληθῇ ὁ *τε*, ἀντὶ δὲ τοῦ *σεσωσμένους*, ὅπερ δὲν φαίνεται ἡμῖν ὑγιαῖνον, διότι δὲν εἶνε τὸ προσδοκώμενον ἀντίθετον τοῦ *ἄφρονας* γράφομεν *πεπνυμένους*, ὧν ἕνεκα ὄντως ἡ μήτηρ *τήκει τάλαιναν καρδίαν ὀρρωδίᾳ*, μὴ ἀπολέσῃ αὐτούς.

66. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 914.

κακὸν γυναῖκα πρὸς νέον ζεῦξαι νέαν·
ὁ μὲν μὰρ ἄλλης λέκτρον ἱμείρει λαβεῖν,
ἡ δ᾽ ἐνδεὴς τοῦδ᾽ οὖσα βουλεύει κακά.

Ὅτι ὁ πρῶτος στίχος ὡς ἔχει ἄσχετος πρὸς τοὺς ἑπομένους, φανερόν. Ὁ Σκαλιγῆρος ὀρθῶς μὲν τὸν νοῦν ἀπέδωκε γράψας

γραῖαν γυναῖκα πρὸς νέον ζεῦξαι κακόν·

ἀπίθανος δ᾽ ὅμως φαίνεται ἡμῖν ἡ τοιαύτη ταραχὴ τῶν λέξεων. Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι ὁ μὲν Εὐριπίδης ἔγραψε

κακὸν γυναῖκα γραῦν νέῳ ζεῦξαι λίαν

οἱ δ᾽ ἀντιγραφεῖς διέφθειραν.

67. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 921.

ἀωρὶ πόντου κύματ' εὐρέος περᾷ...
σμικραῖς ἑαυτοὺς ἐπιτρέπουσιν ἐλπίσιν.

Γραπτέον

ἀωρὶ πόντου κύματ' εὐρέος περᾶν
σμικραῖς ἑαυτοὺς ἐπιτρέπουσιν ἐλπίσιν

Ἂν μὴ ὁ νοῦς ποιητικῶς ἀσθενέστερος ἐγίνετο, καὶ τὸ *ἐλπίσιν* ἠδύνατό τις νὰ διορθώσῃ *ὁλκάσιν* εἰκάζων ἐξ ὧν ὁ παρ' ᾧ εὕρηται τὸ ἀπόσπασμα Δίων ὁ Χρυσόστομος λέγει· «ὦ παῖ Μνησαρχίδου ποιητὴς μὲν ἦσθα, σοφὸς δὲ οὐδαμῶς· οὔτε γὰρ *πίττῃ* τὴν ψυχὴν οὔτε *σχοινίοις* ἐπιτρέπουσιν οὔτε *τριδάκτυλον αὐτοὺς σῴζει ξύλον πεύκινον* ἀλλ' ἐπέτρεψαν βεβαίῳ καὶ μεγάλῳ πράγματι, τῇ τύχῃ».

68. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 939.

ὦ παγκάκιστα χθόνια γῆς παιδεύματα

Ὁ Φρίτσχιος ἀντὶ τοῦ *παιδεύματα* εἰκάζει *γεννήματα* ἢ *τεκνώματα*, ἀλλ' ἄνευ ἀνάγκης, διότι τὸ *παιδεύματα* αὐτὸ τοῦτο σημαίνει, *θρέμματα*, *παῖδας*, ὡς καὶ ἐν Ἱππολ. στ. 11 καὶ Ἠλ. στ. 887 εὕρηται.

69, Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 953.

. . . . . , ... , ...
6 ἐκεῖνος εἰ μὲν μεῖζον ἠδίκηκέ τι
οὐκ ἐμὲ προσήκει λαμβάνειν τούτων δίκην·
ἃ δ' εἰς ἔμ' ἡμάρτηκεν αἰσθέσθαι με δεῖ.
ἀλλ' ἀγνοῶ δὴ τυχὸν ἴσως ἄφρων ἐγὼ
οὖσ', οὐκ ἂν ἀντείποιμι...

Διορθωτέον καὶ στικτέον

6 ἐκεῖνος εἰ μὲν οἶκον ἠδίκηκέ τι,
οὐκ ἐμὲ προσήκει λαμβάνειν τούτων δίκην·
ἃ δ' εἰς ἔμ' ἡμάρτηκεν αἰσθέσθαι με δεῖ.
ἀλλ' ἀγνοῶ δὴ τυχὸν ἴσως ἄφρων ἐγὼ
οὖσ'· οὐκ ἂν ἀντείποιμι . . .

Παρατηρητέον ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ ἀποσπάσματι (στ. 34) ἡ λέξις *παῖς* κεῖται ὡς παρ' ἡμῖν τὸ *κόρη* ἀντὶ τοῦ *ἄγαμος*.

70. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 967.

εἴης μοι, μέτριος δέ πως
εἴης μηδ' ἀπολείποις.

Ὀρθῶς ὁ Ναύκιος ἀμφιβάλλει, ἂν αἱ δύο τελευταῖαι λέξεις τοῦ πρώτου στίχου ὑγιαίνουσιν. Διορθωτέον

εἴης μοι, μέτριος δ' ὅμως
εἴης μηδ' ἀπολείποις.

71. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 979.

οὔ τοι προσελθοῦσ' ἡ Δίκη σε, μὴ τρέσῃς,
παίσει πρὸς ἧπαρ οὐδὲ τῶν ἄλλων βροτῶν
τὸν ἄδικον, ἀλλὰ σῖγα καὶ βραδεῖ ποδὶ
στείχουσα μάρψει τοὺς κακούς, ὅταν τύχῃ.

Ἡ ἐπιφερομένη ἀντίθεσις *ἀλλὰ σῖγα καὶ βραδεῖ ποδὶ στείχουσα* μαρτυρεῖ ὅτι τὸ *προσελθοῦσα* νοσεῖ. Ἀντὶ δ' ὅμως τοῦ *προσᾴσσουσα*, ὅπερ ὁ Μεκλῆρος προτείνει, ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ *προσᾴξασ'*, ἅτε τῆς ταχύτητος προσφυέστερον διὰ τοῦ ἀορίστου ἐκδηλουμένης.

72. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 1019.

δοῦλοισι γάρ τε ζῶμεν οἱ ἐλεύθεροι

Τὰ σχόλια τοῦ Πινδάρου (Πυθ. 4,71), ὅπου διεσώθη τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, λέγουσιν «ἐπειδὴ δὲ οἱ οἰκέται τῶν δεσποτῶν τοὺς πόνους διαλύουσι τῇ θεραπείᾳ *λυσιπόνους* αὐτοὺς ἐκάλεσεν, ὡς Εὐριπίδης». Ἐκ τούτων δῆλον ὅτι τὸ λῆμμα, οὗ χάριν ὁ σχολιαστὴς ἀναφέρει τὸ ἀπόσπασμα, ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ *δούλοισι*. Διορθωτέον λοιπὸν

τοῖς λυσιπόνοις γὰρ ζῶμεν οἵ γ' ἐλεύθεροι

περὶ τοῦ ἐν τῇ β' θέσει ἀναπαίστου ἰδὲ Métrique Grecque par A. E. Chaignet ἐν σελ. 183.

73. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 1024.

φθείρουσιν ἤδη χρήσθ' ὁμιλίαι κακαί.

Διόρθου τὸ ἐξ ἀβλεπτήματος τυπογραφικοῦ *ἤδη* γράφων *ἤθη*.

74. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 1052.

νεανίας γὰρ ὅστις ὢν Ἄρη στυγῇ,

κόμη μόνον καὶ σάρκες, ἔργα δ' οὐδαμοῦ.
ὁρᾷς τὸν εὐτράπεζον ὡς ἡδὺς βίος
ὅ τ' ὄλβος ἔξωθέν τίς ἐστι πραγμάτων·
ἀλλ' οὐκ ἔνεστι στέφανος οὐδ' εὐανδρία,
εἰ μή τι καὶ τολμῶσι κινδύνου μέτα·
οἱ γὰρ πόνοι τίκτουσι τὴν εὐανδρίαν,
ἡ δ' εὐλάβεια σκότον ἔχει καθ' Ἑλλάδα,
τὸ διαβιῶναι μόνον ἀεὶ θηρωμένη.

Περὶ τοῦ τετάρτου στίχου ὁ Ναύκιος λέγει ὅτι locus nondum emendatus est. Εἰ καὶ πολλοὶ τῶν κριτικῶν συμφωνοῦντες τῷ Ναυκίῳ πολλαχῶς ἐπειράθησαν νὰ διορθώσωσιν, ἡμεῖς νοοῦντες τὸν στίχον ἰσοδύναμον τῷ *ὅ τ' ὄλβος ἐστι τις ἔξω πραγμάτων ὤν*, νομίζομεν ὅτι οὗτος μὲν οὐδεμιᾶς διορθώσεως χρήζει, ὁ δὲ τελευταῖος διορθωτέος

τὸ διαβιῶναι μοῦνον εὖ θηρωμένη

75. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 1053.

μισῶ δ' ὅταν τις καὶ χθονὸς στρατηλάτης
μὴ πᾶσι πάντων προσφέρῃ μειλίγματα

Τὸ ἐν τῷ β' στίχῳ *πᾶσι πάντων* προφανῶς εἶνε διεφθαρμένον. Ἡμῖν οὔτε ἡ τοῦ Γεσνήρου διόρθωσις *πᾶσι πάντως* οὔτε ἡ τοῦ Σμιδιτίου *ἔταισι χαμάτων* ἀρέσκει. Νομίζομεν ὅτι ὁ Εὐριπίδης τὸν β' στίχον ἔγραψεν ὧδε

μὴ παυσιπόλεμα προσφέρῃ μειλίγματα

76. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 1061.

μοχθοῦμεν ἄλλως θῆλυ φρουροῦντες γένος·
ἥτις γὰρ αὐτὴ μὴ πέφυκεν ἔνδικος
τί δεῖ φυλάσσειν κἀξαμαρτάνειν πλέον;

Ἐν τοῖς χειρογράφοις ἀντὶ τοῦ *ἔνδικος*, ὅπερ ὁ Γεσνῆρος εἴκασεν, ὑπάρχει *ἔνδος* ἢ *ἔνδον*. Τούτου ἕνεκα ὁ μὲν Γαισφόρδιος τὸν β' στίχον διώρθωσε

ἥτις γὰρ αὐτὴ μὴ πέφυκ' ἔνδον μένειν,

ὁ δὲ Μεινέκιος

ἥτις γὰρ αὐτὴ μὴ πέφυκε κοσμία,

ὁ δὲ Κόβητος

ἥτις γὰρ αὐτὴ μὴ πέφυκε σωφρονεῖν.

Καθ' ἡμᾶς διορθωτέον

ἥτις γὰρ αὐτὴ μὴ πέφυκ' οἰκεῖν δόμους.

Οὕτω διωρθώσαμεν πρὸ διανοίας λαβόντες τὰ ἐν ἀπ' 1063 στ. 12-14 λεγόμενα, *ἥτις γὰρ ἡμῶν καρδίαν θύραζ' ἔχει, θᾶσσον μὲν οἰστοῦ καὶ πτεροῦ χαρίζεται, λάθοι δ' ἂν Ἄργου τὰς πυκνοφθάλμους κόρας.*

77. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 1064.

ἀλλ' ἴσθ', ἐμοὶ μὲν οὗτος οὐκ ἔσται νόμος.
τὸ μὴ οὐ σέ, μῆτερ, προσφιλῆ νέμειν ἀεὶ
καὶ τοῦ δικαίου καὶ τόκων τῶν σῶν χάριν.
στέργω δὲ τὸν φύσαντα τῶν πάντων βροτῶν
μάλισθ'· ὁρίζω τοῦτο, καὶ σὺ μὴ φθόνει·
κείνου γὰρ ἐξέβλαστον οὐδ' ἂν εἷς ἀνὴρ
γυναικὸς αὐδήσειεν, ἀλλὰ τοῦ πατρός.

Ὅτι τὸ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ *γυναικὸς* νοσεῖ, πάντες οἱ κριτικοὶ ὁμολογοῦσι. Καὶ δὴ ὁ μὲν ἡμέτερος Κοραῆς διορθοῖ

οὐδ' ἂν εἷς γένει
γυναικὸς αὐχήσειεν ἀλλὰ τοῦ πατρὸς

ὁ δὲ Μεινέκιος γράφει *τῆς μητρὸς* ἀντὶ τοῦ *γυναικός*, ὁ δὲ Ἔγγερος *οὐδ' ἂν εἷς μ' ἀνὴρ γένος σὸν αὐδήσειεν*. Ἡμεῖς διορθοῦμεν τὸν τελευταῖον στίχον ὧδε·

γόνον σὸν αὐδήσειέ μ', ἀλλὰ τοῦ πατρός.

78. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 1129.

Α. θεὸν δὲ ποῖον, εἰπέ μοι, νοητέον;
Β. τὸν πάνθ' ὁρῶντα καὐτὸν οὐχ ὁρώμενον.

Καὶ οἱ δύο στίχοι οὐχὶ εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀποδοτέοι, νομίζομεν, ἀλλ' εἰς δύο διάφορα.

79. Φρυνίχου ἀπ. 16.

ταῦρος ἀργιμήτης

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο διέσωσεν ὅ τε Εὐστάθιος ('Οδ. σελ. 1432,62) καὶ ὁ Ἡσύχιος (1 σ. 273) λέγων *ἀργιμήτας ταῦρος*. Ὀρθῶς λέγει ὁ

Ναύκιος ὅτι τὸ ἐπίθετον *ἀργιμήτης* ἢ *ἀργιμήτας* vitiose est formatum et ineptum καὶ ὅτι προσεδόκα τις *ἀργιμέτωπος*, ὡς περὶ τοῦ αὐτοῦ ταύρου, τοῦ διακομίσαντος τὴν Εὐρώπην, λέγει ὁ Μόσχος (2,85) *κύκλος δ' ἀργύφεος μέσσῳ μάρμαιρε μετώπῳ* καὶ ὁ Ὅμηρος (Ἰλ. Ψ 454) *ἐν δὲ μετώπῳ λευκὸν σῆμα τέτυκτο περίτροχον ἠΰτε μήνη*. Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν διορθωτέον

ταῦρος ἀργιμήνης

ὡς τὸ χωρίον τοῦ Μόσχου, μάλιστα δὲ τὸ τοῦ Ὁμήρου μαρτυρεῖ.

80. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 21.

ἐγὼ δέ, μισεῖ γάρ μ', ἄπειμ' ἐξ ὀμμάτων.

Ὁ Ζωναρᾶς ἐν τῷ λεξικῷ αὐτοῦ (σ. 757) ἐκ τοῦ χωρίου τούτου τοῦ Φρυνίχου λαμβάνων ἀφορμὴν λέγει *ἐξ ὀφθαλμῶν οὐ λέγουσιν οὐδ' ἐκ προσώπου*. Πρὸς ταῦτα παραβλητέον τὸ τῆς συνηθείας *φύγε ἀπὸ τὰ μάτια μου* ἢ *φύγε ἀπ' ἐμπρός μου νὰ μή σε βλέπω*, ὅπερ ἐπὶ ἀνθρώπου, ὃν μισεῖ τις ἢ καθ' οὗ εἶνε ὠργισμένος, λέγεται.

81. Ἀχαιοῦ ἀπ. 9.

Α. μῶν Ἀχελῷος ἦν κεκραμένος πολύς ;
Β. ἀλλ' οὐδὲ λεῖξαι τοῦδε τῷ γένει θέμις·.
Α. καλῶς μὲν οὖν ἄγειν σκύθη πιεῖν.

Τὸν νοσοῦντα τρίτον στίχον ὁ μὲν Μεινέκιος διορθοῖ γράφων.

καλῶς μὲν οὖν ἂν ἐγχέαις Σκύθῃ πιεῖν.

ὁ δὲ Μετνῆρος

καλὸς μὲν οὖν ἄγαν ἂν ἦν Σκύθῃ πιεῖν,

ὁ δὲ Σμιδίτιος ἀντὶ τοῦ *σκύθη* γράφει *σκύφη*. Ἡμεῖς δὲ διορθοῦμεν

καλῶς μέν οὖν ἂν εἶχε τῳ Σκύθῃ πιεῖν

82. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 10.

⟨τῇ⟩ βακκάρει χρισθέντα καὶ ψυκτηρίοις
πτεροῖς ἀναστήσαντα προσθίαν τρίχα.

Οὕτω νομίζομεν συμπληρωτέον τὸν πρῶτον στίχον.

83. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ' 14.

ἀλλ' ὡς τάχιστα μέλανα δεῦρ' ἀμνὸν φέρειν
κοινόν τε γρὴ κρατῆρι καὶ κυλιχνίδας.

Διορθωτέον

ἀλλ' ὡς τάχιστα μέλανα δεῦρ' ἀμνὸν φέρειν
καινόν τε χρὴ κρατῆρα καὶ κυλιχνίδας.

84. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 32.

⟨δούλοισιν⟩ ὡς εὔδουλος, ὡς εὔοικος ἦν

Οὕτω συνεπληρώσαμεν ἐκ τῶν παρ' Ἀθηναίῳ (6,267 d) λεγομένων, *ὡς χρηστὸς ἐς τοὺς δούλους ἐστὶ καὶ τοὺς οἰκέτας*, ὁρμηθέντες. Οὐχὶ ἀφυῶς ὁ Καιβῆλος εἴκασεν *εὐοικέτης* ἀντὶ τοῦ *εὔοικος ἦν*.

85. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 34.

ἡλίσκετ' ἄρα καὶ πρὸς ἀσθενῶν ταχὺς
καὶ πρὸς χελώνης αἰετὸς βραχεῖ χρόνῳ.

Διορθωτέον

ἡλίσκετ' ἄρα καὶ πρὸς ἀσκελῶν ταχὺς
καὶ πρὸς χελώνης αἰετὸς βραδεῖ χρόνῳ.

Περὶ μὲν τοῦ ἀσκελὴς = ἄπους ἰδ. Πλάτ. Τιμ. 34 α, περὶ δὲ τοῦ *βραδεῖ* πρβλ. τὸ τοῦ Διονυσίου τοῦ Σπινθάρου ἐπικαλουμένου

γέρων πίθηκος οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ·
ἁλίσκεται μέν, μετὰ χρόνον δ' ἁλίσκεται.

Περὶ δὲ τοῦ *βραδεῖ χρόνῳ* ἰδ. Σοφ. Τρ. σ. 395. Ἡ μεταβολὴ τοῦ *ἀσκελὴς* διὰ τοῦ *ἀσθενὴς* ἐξηγεῖται, διότι τὸ *ἀσκελὴς* = *ἄπους* (α-σκέλος) καὶ *ἀδύνατος*, *ἀσθενὴς* (α-σκέλλω). Ὁ παρατατικὸς *ἡλίσκετο* ἅτε δηλῶν τὴν ἐπικύρωσιν γνώμης, περὶ ἧς καὶ πρότερον ὑπῆρχεν ὑπόνοια, δὲν πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ δι' ἐνεστῶτος, ὥς τινες ἐνόμισαν.

86. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 41.

ἐδεξιοῦτο Βιβλίνου μέθης ἐκπώματι.

ὁ μὲν Καιβῆλος διώρθωσεν

ἐδεξιοῦτο βιβλίνου μεθεὶς χερὸς ἔκπωμα·

ὁ δὲ Ναύκιος

suspicatur μέθης ἐκπώματι ortum esse ex μεθύσματι, cui ἐκπώ est adscriptum. Ἡμεῖς δὲ διορθοῦμεν

ἐδεξιοῦτο Βιβλίνῳ με πώματι.

87. Ἰοφῶντος ἀπ. 2.

ἐπίσταμαι δὲ καὶ τάδ' οὖσά περ γυνή,
ὡς μᾶλλον ὅστις εἰδέναι τὰ τῶν θεῶν
ζητεῖ, τοσούτῳ μᾶλλον ἧσσον' εἴσεται.

Ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ ἀντὶ τοῦ *ἧσσον* ἐγράψαμεν *ἧσσον'*. Ὁ Ναύκιος ἀντ' αὐτοῦ γράφει *οὐδέν*.

88. Κριτίου ἀπ. 1.

. . . .
12 ⟨νόον⟩ πυκνός τις καὶ σοφὸς γνώμην ἀνὴρ
. . . .
24 ⟨κἀνταῦθ'⟩ ἔνεστι· τούσδε τοὺς λόγους λέγων

Οὕτω νομίζομεν συμπληρωτέον τοὺς στίχους τούτους.

89. Ἀστυδάμαντος ἀπ. 6.

⟨Διόνυσος ὃς⟩ θεοῖσι τὴν ἀκεσφόρον
λύπης ἔφηνεν οἰνομήτορ' ἄμπελον.

Οὕτω συμπληροῦμεν τὸν πρῶτον στίχον.

90. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 8.

γένους δ' ἔπαινός ἐστιν ἀσφαλέστατος
κατ' ἄνδρ' ἐπαινεῖν ὅστις ἂν δίκαιος ᾖ
τρόπους τ' ἄριστος, τοῦτον εὐγενεῖ καλεῖν
ἐν ἑκατόν ἐστιν εὑρεῖν ἄνδρ' ἕνα,
κεἰ τοῦτον οἱ ζητοῦντές εἰσι μυρίοι.

Διορθωτέον καὶ στικτέον

μόνος δ' ἔπαινός ἐστιν ἀσφαλέστατος
κατ' ἄνδρ' ἐπαινεῖν, ὅστις ἂν δίκαιος ᾖ
τρόπους τ' ἄριστος· τοῦτον εὐγενῆ κάλει.
ἐν ἑκατὸν ⟨οἷόν τ'⟩ ἐστιν εὑρεῖν ἄνδρ' ἕνα,
κεἰ τοῦτον οἱ ζητοῦντές εἰσι μυρίοι.

91. Χαιρήμονος ἀπ. 12.

πολλὴν ὀπώραν Κύπριδος εἰσορᾶν παρῆν
ἄκραισι περκάζουσαν οἰνάνθαις χρόνου.

Διορθωτέον τὸν δεύτερον στίχον ὧδε

ἄκραισι περκάζουσαν οἰνάνθαις χρόαν.

ὅπερ ταὐτὸν τῷ *νέους ἄρτι ἰούλους φύοντας*. Περὶ τοῦ *περκάζειν* πρβλ. τὸ τοῦ Καλλιμάχου *ἄρτι γένεια περκάζων* (Lav. Pall. 76).

92. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 13.

κόμαισιν ὡρῶν σώματ' εὐανθῆ ῥόδα
εἶχον, τιθήνημ' ἔαρος ἐκπρεπέστατον.

Διόρθου

κόμαισιν ὡρῶν σήματ' εὐανθῆ ῥόδα
εἶχον, τιθήνημ' ἔαρος ἐκπρεπέστατον.

Ἡ διόρθωσις τοῦ Ἰακωψίου *στέμματ'* ἀντὶ τοῦ *σώματ'* δὲν φαίνεται ἡμῖν πιθανὴ ἕνεκα τοῦ *ὡρῶν*· τὰ σήματα τῶν ὡρῶν εἰσὶ τὰ στέμματα

93. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 36.

πλοῦτος δὲ πρὸς μὲν τὰς ὅλας τιμὰς ἰὼν
οὐκ ἔσχεν ὄγκον ὥστε καὶ δόξης τυχεῖν,
ἀλλ' ἔστι σεμνός· ἐν δὲ δόσει βροτῶν
ἡδὺς συνοικεῖν καί τιν' εἴληχὼς χάριν.

Ὀρθῶς ὁ Ναύκιος ἀντιμετατίθησι τὸ ἐν τῷ β' στίχῳ *ἔσχεν ὄγκον* καὶ τὸ ἐν τῷ γ' *ἔστι σεμνός*, ἀλλ' ὅπως τὸ ἀπόσπασμα παράσχῃ νοῦν τινά, διορθωτέον ὧδε

πλοῦτος δὲ πρὸς μὲν γ' ἥσσονας τιμῆς ἰὼν
οὐκ ἔστι σεμνὸς ὥστε καὶ δόξης τυχεῖν,
ἀλλ' ἔσχεν ὄγκον· εὐδοκιμοῦσι δὲ βροτῶν
ἡδὺς συνοικεῖν καί τιν εἴληχὼς χάριν.

Περὶ τοῦ ἐν τῇ τετάρτῃ χώρᾳ ἀναπαίστου ἴδ. métrique par A. I. Chaignet σελ. 183.

94. Θεοδέκτου Αἴας.

Ἐξ ὧν ὁ Ἀριστοτέλης (ῥητ. 2,23 σελ. 1399) λέγει περὶ τοῦ Αἴαντος τοῦ Θεοδέκτου, *ὅτι ὁ Διομήδης προείλετο Ὀδυσσέα οὐ τιμῶν, ἀλλ' ἵνα ἥττων ᾖ ὁ ἀκολουθῶν* ἐξάγομεν τούσδε τοὺς στίχους

Ὀδ. λέγει Τυδείδης ὥς γε σοῦ κρείσσων ἐγώ.
Αἴ. ἥσσων ἵν' ᾖς, κοὐ κρείσσον' ὄντα σ' εἵλετο.

87. Ἰοφῶντος ἀπ. 2.

ἐπίσταμαι δὲ καὶ τάδ' οὖσά περ γυνή,
ὡς μᾶλλον ὅστις εἰδέναι τὰ τῶν θεῶν
ζητεῖ, τοσούτῳ μᾶλλον ἧσσον' εἴσεται.

Ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ ἀντὶ τοῦ *ἧσσον* ἐγράψαμεν *ἧσσον'*. Ὁ Ναύκιος ἀντ' αὐτοῦ γράφει *οὐδέν*.

88. Κριτίου ἀπ. 1.

. . . .
12 ⟨νόον⟩ πυκνός τις καὶ σοφὸς γνώμην ἀνὴρ
. . . .
24 ⟨κἀνταῦθ'⟩ ἔνεστι· τούσδε τοὺς λόγους λέγων

Οὕτω νομίζομεν συμπληρωτέον τοὺς στίχους τούτους.

89. Ἀστυδάμαντος ἀπ. 6.

⟨Διόνυσος ὃς⟩ θεοῖσι τὴν ἀκεσφόρον
λύπης ἔφηνεν οἰνομήτορ' ἄμπελον.

Οὕτω συμπληροῦμεν τὸν πρῶτον στίχον.

90. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 8.

γένους δ' ἔπαινός ἐστιν ἀσφαλέστατος
κατ' ἄνδρ' ἐπαινεῖν ὅστις ἂν δίκαιος ᾖ
τρόπους τ' ἄριστος, τοῦτον εὐγενεῖ καλεῖν
ἐν ἑκατόν ἐστιν εὑρεῖν ἄνδρ' ἕνα,
κεἰ τοῦτον οἱ ζητοῦντές εἰσι μυρίοι.

Διορθωτέον καὶ στικτέον

μόνος δ' ἔπαινός ἐστιν ἀσφαλέστατος
κατ' ἄνδρ' ἐπαινεῖν, ὅστις ἂν δίκαιος ᾖ
τρόπους τ' ἄριστος· τοῦτον εὐγενῆ κάλει.
ἐν ἑκατὸν ⟨οἷόν τ'⟩ ἐστιν εὑρεῖν ἄνδρ' ἕνα,
κεἰ τοῦτον οἱ ζητοῦντές εἰσι μυρίοι.

91. Χαιρήμονος ἀπ. 12.

πολλὴν ὀπώραν Κύπριδος εἰσορᾶν παρῆν
ἄκραισι περκάζουσαν οἰνάνθαις χρόνου.

Διορθωτέον τὸν δεύτερον στίχον ὧδε

ἄκραισι περκάζουσαν οἰνάνθαις χρόαν.

ὅπερ ταὐτὸν τῷ *νέους ἄρτι ἰούλους φύοντας*. Περὶ τοῦ *περκάζειν* πρβλ. τὸ τοῦ Καλλιμάχου *ἄρτι γένεια περκάζων* (Lav. Pall. 76).

92. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 13.

κόμαισιν ὡρῶν σώματ' εὐανθῆ ῥόδα
εἶχον, τιθήνημ' ἔαρος ἐκπρεπέστατον.

Διόρθου

κόμαισιν ὡρῶν σήματ' εὐανθῆ ῥόδα
εἶχον, τιθήνημ' ἔαρος ἐκπρεπέστατον.

Ἡ διόρθωσις τοῦ Ἰακωψίου *στέμματ'* ἀντὶ τοῦ *σώματ'* δὲν φαίνεται ἡμῖν πιθανὴ ἕνεκα τοῦ *ὡρῶν*· τὰ σήματα τῶν ὡρῶν εἰσὶ τὰ στέμματα

93. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 36.

πλοῦτος δὲ πρὸς μὲν τὰς ὅλας τιμὰς ἰὼν
οὐκ ἔσχεν ὄγκον ὥστε καὶ δόξης τυχεῖν,
ἀλλ' ἔστι σεμνός· ἐν δὲ δόσει βροτῶν
ἡδὺς συνοικεῖν καί τιν' εἴληχὼς χάριν.

Ὀρθῶς ὁ Ναύκιος ἀντιμετατίθησι τὸ ἐν τῷ β' στίχῳ *ἔσχεν ὄγκον* καὶ τὸ ἐν τῷ γ' *ἔστι σεμνός*, ἀλλ' ὅπως τὸ ἀπόσπασμα παράσχῃ νοῦν τινά, διορθωτέον ὧδε

πλοῦτος δὲ πρὸς μὲν γ' ἥσσονας τιμῆς ἰὼν
οὐκ ἔστι σεμνὸς ὥστε καὶ δόξης τυχεῖν,
ἀλλ' ἔσχεν ὄγκον· εὐδοκιμοῦσι δὲ βροτῶν
ἡδὺς συνοικεῖν καί τιν εἴληχὼς χάριν.

Περὶ τοῦ ἐν τῇ τετάρτῃ χώρᾳ ἀναπαίστου ἴδ. métrique par A. I. Chaignet σελ. 183.

94. Θεοδέκτου Αἴας.

Ἐξ ὧν ὁ Ἀριστοτέλης (ῥητ. 2,23 σελ. 1399) λέγει περὶ τοῦ Αἴαντος τοῦ Θεοδέκτου, *ὅτι ὁ Διομήδης προείλετο Ὀδυσσέα οὐ τιμῶν, ἀλλ' ἵνα ἥττων ᾖ ὁ ἀκολουθῶν* ἐξάγομεν τούσδε τοὺς στίχους

Ὀδ. λέγει Τυδείδης ὥς γε σοῦ κρείσσων ἐγώ.
Αἴ. ἥσσων ἵν' ᾖς, κοὐ κρείσσον' ὄντα σ' εἵλετο.

95. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 6.

γραφῆς ὁ πρῶτος ἦν μαλακόφθαλμος κύκλος·
ἔπειτα δισσοὶ κανόνες ἰσόμετροι πάνυ,
τούτους δὲ πλάγιος διαμέτρου συνδεῖ κανών,
τρίτον δ' ἑλικτῷ βοστρύχῳ προσεμφερές.
ἔπειτα τριόδους πλάγιος ὡς ἐφαίνετο,
πέμπται δ' ἄνωθεν ἰσόμετροι ῥάβδοι δύο,
αὗται δὲ συντείνουσιν εἰς βάσιν μίαν·
ἕκτον δ' ὅπερ καὶ πρόσθεν εἶφ', ὁ βόστρυχος.

Ὅτι τὸ *μαλακόφθαλμος* εἶνε ἐφθαρμένον, οὐδεμία ἀμφιβολία. Ἀλλ' ἡμῖν οὔτε ἡ τοῦ Σκαλιγήρου διόρθωσις *καλόφθαλμος*, οὔτε ἡ τοῦ Οὐαλκεναρίου *μεσόμφαλος*, οὔτε ἡ τοῦ Οὐελκήρου *μεσόφθαλμος*, οὔτε ἡ τοῦ Ἑρουερδήνου *μακρόφθαλμος* ἀρέσκει, νομίζομεν δὲ ὅτι ὁ ποιητὴς ἔγραψε *μελανόφθαλμος* ἀντὶ τοῦ *μαλακόφθαλμος*.

96. Πύθωνος ἀπ. 1.

ἔστιν δ' ὅπου μὲν ὁ κάλαμος πέφυχ' ὅδε
φέτωμ' ἄορνον· οὐξ ἀριστερᾶς δ' ὅδε
πόρνης ὁ κλεινὸς ναός . . . . .

Τὴν ἀδιανόητον λέξιν *φέτωμα*, ὁ μὲν Φιορίλλος διώρθωσε *φάτνωμα*, ὁ δὲ Φρίβελος *φηγών*, ὁ δὲ Μεινέκιος *ἕλωμ' ἄορνον* εἰκάζων, ὅτι δηλοῖ τόπον παρὰ τὴν Βαβυλῶνα ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ περιγραφόμενον (Νεκυομαντ. 9, 1 σελ. 468). Ἡμεῖς ὑποπτεύοντες ὅτι περὶ δένδρου ὑψηλοῦ λίαν πρόκειται διορθοῦμεν *φίτυμ'* ἀντὶ τοῦ *φέτωμ'*.

97. Μοσχίωνος ἀπ. ἀπ. 6.

πρῶτον δ' ἄνειμι καὶ διαπτύξω λόγῳ
ἀρχὴν βροτείου καὶ κατάστασιν βίου.
ἦν γάρ ποτ' αἰὼν κεῖνος, ἦν ποθ' ἡνίκα
θηρσὶν διαίτας εἶχον ἐμφερεῖς βροτοί,
ὀρειγενῆ σπήλαια καὶ δυσηλίους
φάραγγας ἐνναίοντες· οὐδέπω γὰρ ἦν
οὔτε στεγήρης οἶκος οὔτε λαΐνοις
εὐρεῖα πύργοις ὠχυρωμένη πόλις·
οὐ μὴν ἀρότροις ἀγκύλοις ἐτέμνετο

μέλαινα καρποῦ βῶλος ὀμπνίου τροφός,
οὐδ' ἐργάτης σίδηρος εὐιώτιδος
θάλλοντας οἴνης ὀρχάτους ἐτημέλει
ἀλλ' ἣν ἀκύμων κωφεύουσα ῥέουσα γῆ.

Ὁ ἀοίδιμος Ναύκιος ἀμφιβάλλων περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ ἐν τῷ πέμπτῳ στίχῳ *δυσηλίους* διορθοῖ *δυσαυλίους* ἢ *δυσχειμερίους*. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι προσφυέστατα λέγονται αἱ φάραγγες *δυσήλιοι*, διότι ὄντως τοιαῦταί εἰσιν, ἕνεκα τῆς φύσεως αὐτῶν καὶ τῶν ἐν αὐταῖς φυομένων δένδρων· διὰ τοῦτο ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Μαρίου Κεφ. 11 συνάπτει τὸ ἐπίθετον τοῦτο τῷ *σύσκιος* καὶ *ὑλώδης*. Ὡσαύτως δὲν νομίζομεν ἀναγκαῖον τὸ ἐν τῷ 9 στίχῳ *ἀγκύλοις* νὰ διορθωθῇ *καμπύλοις*, διότι ὑπ' ἄλλων οὕτω λέγεται, ἀφ' οὗ ὡσαύτως ἡ ἰδιότης τοῦ ἀγκύλου ἄριστα προσαρμόζεται τῷ ἀρότρῳ Τὸ δὲ ἐν 13 στίχῳ *κωφεύουσα ῥέουσα*, ὅπερ πλεῖστα παρέσχε πράγματα τοῖς κριτικοῖς, ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ διορθωθῇ *κώφιοῦσσ' ἀρρὼξ τε*. Τούτων δὲ ἡ ἔννοια εἶνε σύμφωνος τῷ συμφραζομένῳ *ἀκύμων* (=ἄγονος), διότι καὶ νῦν τόποι ἄγονοι καὶ ἀγεώργητοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ βρίθουσιν ὄφεων.

98. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 9.

σὺν αἶσι δόξῃ πρόσθε καὶ γένει μέγας
Ἄργους δυνάστης, λειτὸς ἐκ τυραννικῶν
θρόνων, προσίκτην θαλλὸν ἠγκαλισμένος
ἔστειχεν εἰς γῆν, ὄμμα συμπαθὲς φέρων
καὶ πᾶσι δεικνὺς ὡς τὰ λαμπρὰ τῆς τύχης
τὴν κλῆσιν οὐ βέβαιον ἀνθρώποις νέμει.

Ὅτι αἱ δύο πρῶται λέξεις εἰσὶν ἐφθαρμέναι, καὶ τυφλῷ δῆλον. Αἱ γενόμεναι διορθώσεις οὐδεμίαν πιθανότητα ἔχουσιν. Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ἐνταῦθα τὸ *σὺν αἶσι* προῆλθεν ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως τοῦ κυρίου ὀνόματος *Συλεύς*, ᾧ ὁ Εὐριπίδης σατυρικὸν δρᾶμα ἐπέγραψε (ἰδ. σελ. 575 Nauck). Περὶ τούτου τάδε λέγονται ἐν τοῖς Κραμέρου ἀνεκδότοις (1 σ. 7). « Ἡρακλῆς πραθεὶς τῷ Συλεῖ ὡς γεωργὸς δοῦλος ἔσταλται εἰς τὸν ἀγρὸν τὸν ἀμπελῶνα ἐργάσασθαι· ἀνεσπακὼς δὲ δικέλλῃ προρρίζους τὰς ἀμπέλους νωτοφορήσας τε αὐτὰς εἰς τὸ οἴκημα τοῦ ἀγροῦ θωμούς τε μεγάλους ἐποίησε καὶ τὸν κρείττω τῶν βοῶν θύσας καὶ τὸν πιθεῶνα διαρρήξας καὶ τὸν κάλλιστον πίθον ἀπο-

πωμάσας τὰς θύρας τε ὡς τράπεζαν θεὶς ἤσθιε καὶ ἔπινεν ᾄδων, καὶ τῷ προεστῶτι δὲ τοῦ ἀγροῦ δριμὺ ἐνορῶν φέρειν ἐκέλευεν ὡραῖά τε καὶ πλακοῦντας, καὶ τέλος ὅλον ποταμὸν πρὸς τὴν ἔπαυλιν τρέψας τὰ πάντα κατέκλυσεν». Πιθανὸν ὁ Συλεὺς οὗτος, ὁ τοῦ Ποσειδῶνος υἱός, ὑπὸ τοῦ Μοσχίωνος εἰκονίζετο ὡς ἱκέτης, ἀφ' οὗ ἔπαθεν ὅσα ἔπαθεν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους. Διορθωτέος λοιπὸν ὁ πρῶτος στίχος

Συλεὺς ὁ δόξῃ πρόσθε καὶ γένει μέγας

99. Λυκόφρονος ἀπ. 1.

παῖδες κρατίστου πατρὸς ἐξωλέστατοι,
ἐγὼ μὲν ὑμῖν, ὡς ὁρᾶτε, στρηνιῶ·
δεῖπνον γὰρ οὔτ' ἐν Καρίᾳ, μὰ τοὺς θεούς,
οὔτ' ἐν Ῥόδῳ τοιοῦτον οὔτ' ἐν Λυδίᾳ
κατέχω δεδειπνηκώς, Ἄπολλον, ὡς καλόν.

Διόρθου ἀντὶ τοῦ *κατέχω* γράφων *ποτ' ἔχω*.

100. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 2.

ἀλλὰ κυλίκιον
ὑδαρὲς ὁ παῖς περιῆγε τοῦ πεντωβόλου
ἀτρέμα παρεξεστηκός· ὅ τ' ἀλιτήριος
καὶ δημόκοινος ἐπεχόρευε δαψιλὴς
θέρμος, πενήτων καὶ τρικλίνου συμπότης.

Διορθωτέον τὸ *καὶ τρικλίνου* ἅτε ἀνάρμοστον πένησιν, οἷς συμπότης ὁ θέρμος ἦν, γράφων

θέρμος, πενήτων κἀτρικλίνων συμπότης.

101. Σωσιφάνους ἀπ. 1.

μάγοις ἐπῳδαῖς πᾶσα Θεσσαλὶς κόρη
ψευδὴς σελήνης αἰθέρος καταιβάτις.

Περὶ τοῦ β' στίχου ὁ Ναύκιος λέγει ὅτι εἶνε graviter corruptus, ὁ δὲ Οὐεκλεῖνος διορθοῖ αὐτὸν ὧδε

κεύθει σελήνην αἰθέρος καταιβάτιν

ὁ δὲ Βεργχάρδος

σπεύδει σελήνης αἰθέρος καθαίρεσιν.

Ἡμεῖς νομίζοντες ὅτι ὁ β' στίχος οὐδεμιᾶς διορθώσεως δεῖται νοοῦ-

μεν τὸ ἀπόσπασμα ὧδε· *πᾶσα θεσσαλὶς κόρη μάγοις ἐπῳδαῖς ψευδὴς καταιβάτις ἐστὶ σελήνης ἀπ' αἰθέρος.* Ὅτι δὲ τὸ καταιβάτις δύναται νὰ συνταχθῇ γενικῇ πρβλ. Εὐρ. Ἀνδ. 111

πολλὰ δέ μοι δάκρυα κατέβα χροός.

102. Τοῦ αὐτοῦ ἀπ. 2.

νῦν σοι πρὸς ὄψιν θυμὸς ἡβάτω, γέρον·
νυνὶ δεῖ γ' ὀργήν, ἡνίκ' ἠδικοῦ, λαβεῖν.

Διορθωτέον

νῦν σοι πρὸς ὀξὺ θυμὸς ἡβάτω, γέρον·
νῦν ἡδὺ γ' ὀργὴν ⟨σ',⟩ ἡνίκ ἠδικοῦ, λαβεῖν.

Περὶ μὲν τοῦ *ὀργὴν λαβεῖν* πρβλ. Εὐρ. Ἰκ. 1050, περὶ δὲ τοῦ *ὀξέος θυμοῦ* πρβλ. Σοφ. Οἰδ. Κ. 1193.

103. Σωσιθέου ἀπ. 2.

. . . .

στ. 9 ἐργάζεται δ' ἐλαφρὰ πρὸς τὰ σιτία.

Διόρθου

ἐργάζεται δ' ὄλεθρον πρὸς τὰ σιτία.

104. Βιότου ἀπ. 1.

⟨γύναι,⟩ τὸ θρέψαι δ' ἐν βροτοῖσι πολλάκις
πλείω πορίζει φίλτρα τοῦ φῦσαι τέκνα.

Οὕτω συμπληροῦμεν τὸν α' στίχον.

105. Ἀδέσπ. ἀπ. 102.

τὸ μέλλον οὐδεὶς ἀσφαλῶς ἐπίσταται·
ἡ γὰρ τύχη βραχεῖαν ἢν λάβῃ ῥοπήν,
καὶ τοὺς ταπεινοὺς ⟨ὑψόσ' ἦρ' ὑπερνεφεῖς⟩
καὶ τοὺς ἀφ' ὕψους εἰς ζόφον κατήγαγεν.

Οὕτω συμπληροῦμεν ἐκ τῶν συμφραζομένων εἰκάζοντες.

106. Ἀδέσπ. ἀπ. 111.

⟨ὡς ταῦτ'⟩ ἔμοιγε νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ

παῖδας φυτεύειν οὔποτ' ἀνθρώπους ἐχρῆν
πόνους ὁρῶντας εἰς ὅσους φυτεύομεν.

Καὶ οὕτω δύναται νὰ συμπληρωθῇ ὁ α' στίχος.

107. Ἀδέσπ. ἀπ. 119.

τῶν γὰρ πενήτων πίστιν οὐκ ἔχει λόγος·
ἀνὴρ δὲ πλουτῶν, κἂν ἄγαν ψευδηγορῇ,
δοκεῖ τι φράζειν τοῖς κλύουσιν ἀτρεκές

Ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ ἐγράψαμεν *κλύουσιν ἀτρεκὲς* ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις *ἀκούουσιν σαφές*.

108. Ἀδέσπ. ἀπ. 154.

⟨μισῶ⟩ λαθραίαν κύπριν, αἰσχίστην νόσων.

οὕτω συμπληροῦμεν τὸν στίχον τοῦτον.

109. Ἀδέσπ. ἀπ. 276.

χυτλὸς δὲ κρατὸς ὄγκος εὔσκιος παρῆν.

Διόρθου ἢ μᾶλλον ἀνάγνωθι τὸ ἐν τοῖς χειρογράφοις ΟΙCOC

χυτλὸς δὲ κρατὸς οἶσος εὔσκιος παρῆν.

110. Ἀδέσπ. ἀπ. 283.

γύναι, τί μοι τραχεῖα κοὐκ εἰθισμένως
λαλεῖς;

Ὀρθῶς ὁ Βιλλαμοβίτσιος λέγει alienum esse τὸ λαλεῖς a poetae verbis. Γραπτέον

γύναι, τί μοι τραχεῖα κοὐκ εἰθισμένως
λάσκεις;

111. Ἀδέσπ. ἀπ. 297.

ἔνεισιν ἐν δειλοῖσιν ἀνδρεῖοι λόγοι

Διορθωτέον

ἔνεισι κἂν δειλοῖσιν ἀνδρεῖοι λόγοι.

112. Ἀδέσπ. ἀπ. 350.

τί δῆτα θύειν δεῖ σε κατθανούμενον;
ἄμεινον οὐδεὶς κάματος εὐσεβεῖν θεούς

Διορθωτέον

Α. τί δῆτα θύειν δεῖ σε κατθανούμενον;
Β. οὐδεὶς ἀμείνων κάματος ἢ σέβειν θεούς.

113. Ἀδέσπ. ἀπ. 410.

πολλοῦ σε θνητοῖς ἄξιον τίκτει πατήρ,
⟨ὡς⟩ μή τι παυσώμεσθα δρῶντες εὖ βροτούς.

Οὕτω συνεπληρώσαμεν τὸν β' στίχον.

114. Ἀδέσπ. ἀπ. 432.

ἐξ ὧν λέγει ὁ Ἀμέλιος (ἐν Πορφυρ. βίῳ Πλωτίνου κ. 17 *ἠνάγκασμαι δ', ὡς ἔοικεν, ὥς που φησὶν ἡ τραγῳδία, ὢν φιλοπράγμων τῇ ἀπὸ τῶν τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν δογμάτων διαστάσει* **εὐθύνειν τε καὶ ἀποποιεῖσθαι** καὶ ὁ Πλάτων (ἐν Γοργίᾳ σ. 499 c) *καὶ ὡς ἔοικεν ἀνάγκη μοι κατὰ τὸν παλαιὸν λόγον* **τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν καὶ τοῦτο δέχεσθαι τὸ διδόμενον παρὰ σοῦ** ἐξάγομεν τόνδε τὸν στίχον

ποίει τὸ παρὸν εὖ καὶ τὸ διδόμενον δέχου.

115. Ἀδέσπ. ἀπ. 434.

⟨ὥς φασι⟩, δῶρα καὶ θεοὺς παρήπαφεν.

Οὕτω συνεπληρώσαμεν τὸν στίχον τοῦτον.

116. ἀδέσπ. ἀπ. 440.

ταὐτὸ πρὸς τύμβον τε κλαίειν καὶ πρὸς ἄνδρα νήπιον

Δικαίως ὁ Ναύκιος ἀμφιβάλλει ὅτι ἡ λέξις *νήπιον* ὑγιαίνει καὶ φρονεῖ ὅτι ἐνταῦθα προσεδόκα τις *ἀνήμερον*. Καθ' ἡμᾶς γραπτέον

ταὐτὸ πρὸς τύμβον τε κλαίειν καὶ πρὸς ἄνδρα νηλέα.

117. ἀδέσπ. ἀπ. 449.

ὅ τοι θρασὺς πρὸς ἔργον ἐκ πολλοῦ κακός.

Διόρθου

ὅ τοι θρασὺς πρὸς ἔργον εὖ τελεῖν κακός.

118. ἀδέσπ. ἀπ. 458.

ἀεὶ δ' ὁρῶντι τ' ὀξὺ καὶ τυφλὸς ἦν·

θυσίας γὰρ ἀπαρχὰς κρέας ἐπέμπομεν πατρὶ
. . περισσὸν ὦμον ἔκκριτον γέρας·.
τὸ δέ γε σῦν κόψαντες, οὐ μεμνημένοι,
λήσειν δοκοῦντες, ἀντὶ τοῦ κεκομμένου
ἐπέμψαμεν βόειον, ὁ δὲ λαβὼν χερὶ
ἔγνω ἐπαφήσας εἶπέ τ' ἐκ θυμοῦ τάδε·
τίς μοι τόδ' ἀντόμοιον μισητὸν κρέας
πέμπων; γέλωτα δή με ποιοῦνται κόροι
θύοντες ὕβρει· «τυφλὸς οὔτι γνώσεται»,
οὕτω λέγοντες, ὦ θεοί, μαρτύρομαι
ἐγὼ τάδ' ὑμᾶς καὶ κατεύχομαι κακὰ
αὐτοῖσιν ἀντὶ τῶνδε δὶς τόσα σχεθεῖν,
χαλκῷ δὲ μαρμαίροντες ἀλλήλων χρόα
σφάξειαν ἀμφὶ κτήμασιν τυραννικοῖς.

Διορθωτέον καὶ συμπληρωτέον

ἔοιχ' ὁρῶντί γ' ὀξὺ καὶ τυφλὸς ⟨περ⟩ ὤν·
θύειν ἀπαρχὰς πέμπομεν κρέας πατρὶ
⟨συὸς⟩ περισσὸν ὦμον, ἔκκριτον γέρας.
τὸν δή γε σῦν κόψαντες, οὐ μεμνημένοι,
λήσειν δοκοῦντες, ἀντὶ τοῦ κεκομμένου
ἐπέμψαμεν βόειον· ὁ δὲ λαβὼν χερὶ
ἔγνω ⟨τ'⟩ ἐπαφήσας εἶπέ τ' ἐκ θυμοῦ τάδε·
τίς μοι τόδ' αὖτ' ὄνειον μισητὸν κρέας
πέμπει; γέλωτα δή με ποιοῦνται κόροι
θύοντες ὕβρει· «τυφλὸς οὔτι γνώσεται»,
οὕτω λέγοντες . . . .
. . . .

119. ἀδέσπ. ἀπ. 473.

θεοῦ θέλοντος μετὰ πάντα γίγνεται.

Διορθωτέον

θεοῦ θέλοντος νευστὰ πάντα γίγνεται

οὕτω διωρθώσαμεν ἀναμνηθέντες τὸ

θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις.

120. *ἀδέσπ.* ἀπ. 489.

λύπας μὲν ἀνθρώποισιν, ὦ γύναι, θεοὶ
τοῖσιν διδοῦσιν οὓς ἂν ἐχθαίρωσ', ἐπεὶ
οὔ σφιν πονηρόν ἐστιν

Δὲν νομίζομεν ἀνασκαῖον τὸ *τοῖσιν* νὰ διορθωθῇ μήτε *τίσεις* μήτε *πᾶσιν*, διότι τὸ *τοῖσιν* ἐνταῦθα ταὐτὸν τῷ *τούτοις*.

121. ἀδέσπ. ἀπ. 497.

ὅστις λέγει κακ' εὖ φρονῶν σιγῇ στένει.

διορθωτέον

ὅστις δ' ἔχει κακ' εὖ φρονῶν σιγῇ στένει.

122. ἀδέσπ. ἀπ. 531.

θάλλουσα λυπῇ τοὺς ἄγαν ὑπέρθρονας

ὁ μὲν Ἐϊμσοίθιος διορθοῖ

βλάπτουσι λῦπαι τοὺς ἄγαν ὑπέρφρονας

ὁ δὲ Σμιδίτιος

σφάλλουσιν ἆται ἢ σφάλλουσι λῦμαι τοὺς
ἄγαν ὑπέρφρονας

ὁ δὲ Οὐεκλεῖνος

σφάλλουσι λῦπαι τοὺς ἄγαν ὑπέρφρονας.

Ἡμεῖς δὲ

θείνουσι λῦπαι τοὺς ἄγαν ὑπέρφρονας.

Περὶ τοῦ *θείνειν* πρβλ. Εὐρ. Ὀρ. 1302. Ἡρακλ. 272. Ἀριστοφ. Ἀχ. 564 κ. ἀ. Αἰσχ. ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας 364.

123. Ἀδεσπ. ἀπ. 522.

ὅσοι δὲ φιλοσοφοῦντες ἐκμοχθοῦσί τι,
ἐνταῦθ' ὑπάρχει τῷ βίῳ γαστρὸς κρατεῖν·
διδάσκαλος γὰρ ηὐτέλεια τῶν σοφῶν
καὶ τῶν ἀρίστων γίγνεται βουλευμάτων.

Ὁ Ἑρουερδῆνος τὸν β' στίχον διορθοῖ

ἓν τοῦθ' ὑπάρχει τῷ βίῳ· γαστρὸς κρατεῖν,

ἡμεῖς δὲ

ἐνταῦθ' ἀπαρχὴ τῷ βίῳ γαστρὸς κρατεῖν.

124. Ἀδέσπ. ἀπ. 529.

αἰσχρὸν γ' ὅταν τις ἐπὶ γλώσσῃ φυεὶς
γλώσσῃ ματαίους ἐξακοντίσῃ λόγους.

Τὰ verba disperata *ἐπὶ γλώσσῃ φυείς*, ὡς καλεῖ αὐτὰ ὁ ἀοίδιμος Ναύκιος, ἄλλοι ἄλλως διώρθωσαν. Καὶ ὁ μὲν Οὐαλκενάριος ἔγραψεν ἀντ' αὐτῶν *εὐεπὴς γλώσσῃ φυείς*, ὁ δὲ Ἑρουερδῆνος *εὐεπὴς γεγὼς φύσει*, ὁ δὲ Ναύκιος *νοῦν ἐπὶ γλώσσῃ φορῶν*, ὁ δὲ Σμιδίτιος *λέγειν τις εὐφυὴς γεγώς*, ἡμεῖς δὲ διορθοῦμεν καὶ συμπληροῦμεν

αἰσχρόν γ' ὅταν τις ἐπὶ γλώσσῃ φυσῶν ⟨μέγα⟩
γλώσσῃ ματαίους ἐξακοντίσῃ λόγους.

125. ἀδέσπ. ἀπ. 577.

⟨ἴσθ' ὡς⟩ ἅπαντα τοῖς σοφοῖσιν εὔκολα.

οὕτω νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ συμπληρωθῇ ὁ στίχος.

Ἀθήνησι τῇ 21 Μαΐου 1893

Γ. Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΕΚ ΤΗΣ Κ. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Περὶ τοῦ λεκτικοῦ ἰδιώματος τῆς Κ. Διαθήκης.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς 17ης ἑκατονταετηρίδος κινηθεῖσα καὶ ὑπὲρ ὁλόκληρον αἰῶνα παραταθεῖσα ἀπησχόλει τοὺς ἐκ τῶν Διαμαρτυρομένων θεολόγους καὶ φιλολόγους σφοδρὰ καὶ φιλόνεικος συζήτησις περὶ τοῦ λεκτικοῦ ἰδιώματος τῆς Κ. Διαθήκης, τῶν μὲν ὑπερμαχούντων τῆς καθαρότητος αὐτοῦ καὶ μόνον οὐχὶ ἐξισούντων αὐτὸ τῇ λέξει τῶν δοκίμων Ἑλλήνων συγγραφέων, τῶν δὲ ἀντεχομένων τῆς ἐναντίας γνώμης καὶ ἀποδεχομένων αὐτὸ ὡς ἐν τοῖς πλείστοις ἑβραΐζον. Οἱ πρῶτοι, κληθέντες *καθαρισταὶ* ἢ *καθαρεύοντες* (=puristae), συμφώνως τῇ τότε παρὰ τοῖς *ὀρθοδόξοις* λεγομένοις θεολόγοις κρατούσῃ αὐστηρᾷ καὶ γραμματολατρούσῃ δοξασίᾳ περὶ τῆς θεοπνευστίας τῶν Ἁγίων Γραφῶν ἐνόμιζον καὶ ἐχαρακτήριζον ὡς ἀσεβῆ καὶ βλάσφημον τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς τῆς Κ. Διαθήκης, οἱ τὰ πάντα καὶ ἐπὶ λέξει καὶ στίξει καὶ τονισμῷ καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γράψαντες, δὲν ἔγραψαν ὀρθῶς καὶ κανονικῶς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀλλ' ὅτι περιέπεσον εἰς σολοικισμοὺς καὶ βαρβαρισμούς. Ἐκ τοιαύτης δογματικῆς ἀρχῆς ὁρμώμενοι καὶ ὡς τὰ πολλὰ τοῦ εἰς τοιαύτας ἐρεύνας ἀπαιτουμένου ἱστορικοῦ πνεύματος ἐστερημένοι, κατεγίνοντο περὶ τὴν ἀδιάκριτον καὶ ἐπιπόλαιον συλλογὴν οἱωνδήποτε ὁμοίων καὶ ἀναλόγων παραδειγμάτων ἐκ τῶν θύραθεν συγγραφέων πάσης ἐποχῆς καὶ διαλέκτου καὶ παντὸς εἴδους λόγου, ἵνα ἐπιστομίσωσι τοὺς ἀντιφρονοῦντας, δεικνύοντες ὅτι τὰ ὡς ξενίζοντα καὶ κακῶς ἔχοντα ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ νομιζόμενα καὶ χαρακτηριζόμενα εὕρηνται καὶ παρὰ τοῖς θύραθεν, ὅτι καὶ οὗτοι οὐκ ἄλλως ἔγραψαν καὶ ἐξεφράσθησαν, ἀλλὰ ταῖς αὐταῖς ἐχρήσαντο λέξεσι καὶ φράσεσιν, αἷς καὶ οἱ συγγραφεῖς τῆς Κ. Διαθήκης. Οἱ δεύτεροι, οἱ *ἑβραϊσταὶ* κληθέντες, ἐξήταζον μὲν τὸ ζήτημα ἀνεξαρτήτως τῶν δογματικῶν προλήψεων

καὶ συμπερασμάτων τῶν πρώτων, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἐκείνων ἐστερημένοι τοῦ ἱστορικοῦ πνεύματος καὶ περὶ τὴν μέθοδον χωλαίνοντες, περιέπιπτον εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον, ἑβραϊσμοὺς καὶ ξενισμοὺς εὑρίσκοντες καὶ ἐκεῖ, ἔνθα ἀκριβεστέρα ἐξέτασις καὶ παραβολὴ θὰ ἐδείκνυεν ὄχι μὲν ἴσως καθαρότητα κλασικήν, ἀλλὰ χρῆσιν καὶ ἐκδοχὴν συνᾴδουσαν πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ ἕλληνος λόγου. Τῶν ἀκροτήτων τούτων ἐπαμβλυνθεισῶν σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τῶν ἐλλείψεων ἑκατέρων τῶν τάσεων κατανοηθεισῶν, ἤρξαντο ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος οἱ περὶ τὴν Κ. Διαθήκην φιλολογοῦντες νὰ τέμνωσι μέσην τινὰ ὁδόν, καὶ διὰ νηφαλιωτέρας, μεθοδικωτέρας καὶ ἀκριβεστέρας μελέτης καὶ ἐξετάσεως κατεῖδον καὶ ἀνεγνώρισαν καθόλου τὸ ἐν ἑκατέραις ταῖς ἀκρότησιν ὑπάρχον ὀρθόν· καίτοι ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα παρέκκλισις ἀπὸ τῆς μέσης καὶ διαμαρτία τοῦ ὀρθοῦ παρατηρεῖται καὶ σήμερον, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἐν τοῖς νεωτέροις Γερμανοῖς ἑρμηνευταῖς δοκιμώτατος Meyer δὲν κατώρθωσεν ἔν τισι νὰ διαφύγῃ τὰς ὑπερβολὰς τῶν ἀρχαίων καθαριστῶν, προτιμῶν λ. χ. μᾶλλον νὰ ἐκλάβῃ *τοπικῶς* τὸ «ἵνα» ὅπου εὕρηται συντασσόμενον ὁριστικῇ (1 Κορ. 4, 6. Γαλ. 4, 17), ἤ, ἐκλαμβάνων αὐτὸ ἁπλούστατα *τελικῶς*, νὰ παραδεχθῇ χρῆσιν ἀπᾴδουσαν πρὸς τὴν τοῦ μορίου τούτου σύνταξιν παρὰ τοῖς δοκίμοις τῶν θύραθεν.

Οὐ μόνον δὲ περὶ τὴν διάγνωσιν τῶν ξενισμῶν καὶ τῶν ἑλληνισμῶν, τῆς δοκίμου χρήσεως καὶ τῆς πλημμελοῦς, τῶν ποιητικῶν τρόπων καὶ τῆς πεζῆς κυριολεξίας ἐγένοντο οἱ νεώτεροι ἐν τοῖς καθόλου νηφαλιώτεροι καὶ ἀκριβέστεροι, ἀλλ' ἐπεχείρησαν καὶ νὰ ἐξηγήσωνται ἱστορικῶς καὶ ψυχολογικῶς τὴν γένεσιν τοιούτου λεκτικοῦ ἰδιώματος, οἷον τὸ τῆς Κ. Διαθήκης, ἀναζητοῦντες καὶ κατὰ τὸ ἐνὸν καθορίζοντες ἐκ τίνων στοιχείων καὶ ὑπὸ τίνας περιστάσεις διεμορφώθη τὸ ἰδίωμα τοῦτο. Ἀκριβῶς εἰπεῖν, δὲν δύναται βεβαίως νὰ γίνηται λόγος περὶ ἰδιώματος τῆς Κ. Διαθήκης, ὡς περί τινος ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσι τῆς συλλογῆς ὁμοειδοῦς καὶ ὁμοιομόρφου λεκτικοῦ χαρακτῆρος, ἀλλ' ἐν τοῖς διαφόροις μέρεσι κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ὑποθέσεως καὶ τῶν συγγραφέων ὑπάρχει οὐ μικρὰ περὶ τὴν λέξιν ποικιλία καὶ διαφορά, παρατηρηθεῖσα ἤδη καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καὶ ἑρμηνευτῶν. Γνωστὴ ἡ τοῦ Ὠριγένους κρίσις περὶ τῆς λεκτικῆς διαφορᾶς καὶ ὑπεροχῆς τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς ὑπὲρ

τὰς ἄλλας ὁμολογουμένας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐπιστολάς· «ὅτι »ὁ χαρακτὴρ τῆς λέξεως τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιγεγραμμένης ἐπιστο»λῆς οὐκ ἔχει τὸ ἐν λόγῳ ἰδιωτικὸν τοῦ Ἀποστόλου, ὁμολογήσαντος »ἑαυτὸν ἰδιώτην εἶναι τὸ λόγῳ, τουτέστι τῇ φράσει, ἀλλ' ἔστιν ἡ »ἐπιστολὴ συνθέσει τῆς λέξεως ἑλληνικωτέρα, πᾶς ὁ ἐπιστάμενος κρί»νειν φράσεων διαφορὰς ὁμολογῆσαι ἂν» (παρ' Εὐσεβ. Ἐκ. Ἱστ. 6, 25). Ὁμοίαν γνώμην ἐξήνεγκε μαθητὴς τοῦ Ὠριγένους, ὁ Ἀλεξανδρείας Διονύσιος, περὶ τῶν λεκτικῶν διαφορῶν καὶ μειονεκτημάτων τῆς Ἀποκαλύψεως παρὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου καὶ τὴν πρώτην αὐτοῦ Καθολικὴν Ἐπιστολήν, καίπερ ὑπὲρ τὸ προσῆκον ἐξαίρων τὴν λεκτικὴν τούτων καθαρότητα. «Ἔτι δὲ καὶ τῆς φράσεως »τὴν διαφορὰν ἔστι τεκμήρασθαι τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ἐπιστολῆς »πρὸς τὴν Ἀποκάλυψιν. Τὰ μὲν γὰρ οὐ μόνον ἀπταίστως κατὰ τὴν »Ἑλλήνων φωνήν, ἀλλὰ καὶ λογιώτατα, ταῖς λέξεσι, τοῖς συλλογι»σμοῖς, ταῖς συντάξεσι τῆς ἑρμηνείας γέγραπται· πολλοῦ γε δεῖ βάρ»βαρόν τινα φθόγγον ἢ σολοικισμὸν ἢ ὅλως ἰδιωτισμὸν ἐν αὐτοῖς εὑ»ρεθῆναι. Ἑκάτερον γὰρ εἶχεν, ὡς ἔοικε, τὸν λόγον (δηλ. ὁ θεο»λόγος Ἰωάννης), ἀμφοτέρους αὐτῷ χαρισαμένου τοῦ Κυρίου, τόν »τε τῆς γνώσεως, τόν τε τῆς φράσεως. Τοῦτον δὲ (τὸν πρεσβύτερον »Ἰωάννην) ἀποκάλυψιν μὲν ἑωρακέναι καὶ γνῶσιν εἰληφέναι καὶ προ»φητείαν οὐκ ἀντερῶ· διάλεκτον μέντοι καὶ γλῶσσαν οὐκ ἀκριβῶς »ἑλληνίζουσαν αὐτοῦ βλέπω, ἀλλ' ἰδιώμασί τε βαρβαρικοῖς χρώμενον, »καὶ που καὶ σολοικίζοντα· ἅπερ οὐκ ἀναγκαῖον νῦν ἐκλέγειν. Οὐδὲ »γὰρ ἐπισκώπτων . . . ταῦτα εἶπον, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀνομοιότητα »διευθύνων τῶν γραφῶν» (παρ' Εὐσεβ. Ἐκ. Ἱστ. 7, 25). Ὅτι δὲ καὶ ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς δὲν γράφει πάντοτε καὶ περὶ πάντων κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ἕνεκα διαφόρων ὑποκειμενικῶν ἢ ἀντικειμενικῶν λόγων ἄλλοτε γράφει ἄλλως, καὶ τούτου πρόχειρα παραδείγματα πλὴν ἄλλων ἔχομεν τὰς δύο συγγραφὰς τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ποῦ μὲν ἑβραΐζούσας, ποῦ δὲ ἑλληνοπρεπέστερον γεγραμμένας. Καί τοι λοιπὸν διὰ τοιαύτας ποικιλίας καὶ διαφοράς, εἴτε τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως πρὸς ἑαυτόν, εἴτε διαφόρων πρὸς ἀλλήλους, δὲν εἶναι δυνατὸν κατὰ ἀκριβολογίαν καὶ ἀπολύτως νὰ γίνηται λόγος περὶ ἑνός τινος ὁμοειδοῦς καὶ ὁμοιομόρφου λεκτικοῦ ἰδιώματος τῆς Κ. Διαθήκης καθόλου, ὅμως ἐν σχετικῇ ἐννοίᾳ ἡ παραδοχὴ ἰδιαιτέρου λεκτικοῦ ἰδιώ-

ματος τῆς Κ. Διαθήκης εἶναι εὔλογος διά τινα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πᾶσιν αὐτῆς τοῖς συγγραφεῦσι κοινὰ στοιχεῖα καὶ γνωρίσματα. Τίνα δὲ ταῦτα;

Πρὸς ἀκριβῆ τούτων καθορισμὸν καὶ πρὸς ὀρθὴν ἐκτίμησιν τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς Κ. Διαθήκης πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τὰ τρία ταῦτα· 1) ὁποία τις ἦν ἡ τότε ἐν χρήσει οὖσα λαλουμένη τε καὶ γραφομένη ἑλληνικὴ γλῶσσα· 2) τίνες ὄντες καὶ ποίαν πρώτην ἀγωγὴν καὶ παίδευσιν λαβόντες, πῶς ἔπειτα ἔμαθον τὸ ἑλληνιστὶ διαλέγεσθαι καὶ γράφειν οἱ κήρυκες τοῦ εὐαγγελίου· καὶ 3) τίνα ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν πρώτων Χριστιανῶν λαλουμένης καὶ γραφομένης ἑλληνικῆς γλώσσης ἔσχον ῥοπὴν αἱ διὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος εἰσαχθεῖσαι ὅλως ἢ ἐν μέρει νέαι θρησκευτικαὶ ἔννοιαι καὶ ἀνάγκαι, χρήζουσαι, ὡς εἰκός, ἀναλόγου ἐξωτερικῆς περιβολῆς. Καὶ ἵνα διὰ τῆς αὐτῆς εἰκόνος τῆς περιβολῆς παραστήσω τὴν εἰς τὸ προκείμενον συμβολὴν καὶ δύναμιν ἑκάστου τῶν προδηλωθέντων τριῶν παραγόντων, ὁ μὲν πρῶτος, ἡ τότε ἐν χρήσει οὖσα ἑλληνικὴ γλῶσσα, παρέχει τὴν πρώτην ὕλην, οἱονεὶ τοὺς μίτους καὶ τὰ νήματα τὰ πρὸς ἐξύφανσιν ἀναγκαιοῦντα, ὁ δὲ δεύτερος, ἡ ἐπὶ τῆς διανοίας καὶ τῆς συνθέσεως ἐπίδρασις τῆς πρώτης αὐτῶν ἰουδαϊκῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς ἔπειτα μαθήσεως, παρίστησιν αὐτὴν τὴν ὑφὴν τοῦ ὑφάσματος, καὶ ὁ τρίτος, ἡ τῶν νέων θρησκευτικῶν ἰδεῶν ῥοπὴ ἐπὶ τῆς γλώσσης τῶν κηρύκων, παρέχει τὸ ἱεροπρεπὲς σχῆμα τῆς περιβολῆς.

Α'.

Ἀλλὰ ποῖά τινα ἦσαν τὰ ἑλληνικὰ νήματα, τὰ πρὸς ἐξύφανσιν χρησιμοποιηθέντα, ἡ πρώτη γλωσσικὴ ὕλη ἡ ἐξ Ἑλλάδος παραληφθεῖσα; Αὕτη δὲν ἦτο ἡ καθαρὰ ἐκείνη ἐν τῇ Ἀττικῇ μὲν λαλουμένη, ὑπὸ διαπρεπῶν δὲ συγγραφέων τεχνουργηθεῖσα καὶ καλλιεργηθεῖσα *Ἀτθὶς* ἢ *Ἀττικὴ διάλεκτος*, ἡ γλῶσσα τῶν ἀθανάτων τραγικῶν ποιητῶν καὶ ἱστορικῶν καὶ φιλοσόφων καὶ ῥητόρων, τῶν κλεϊσάντων τὴν πολιτείαν τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῶν περσικῶν πολέμων μέχρι τῶ μακεδονικῶν, ἐπειδὴ οἱ συγγραφεῖς τῆς Κ. Διαθήκης, πλὴν ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, τὸ ἑλληνιστὶ διαλέγεσθαι καὶ γράφειν ἔμαθον οὐχ ἐκ τῆς σπουδῆς καὶ μελέτης τῶν κλασικῶν συγγραφέων, ἀλλὰ πρα-

κτικῶς. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὡς βάσις τῆς γλώσσης αὐτῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ οὕτω καλουμένη *κοινὴ ἢ ἑλληνικὴ διάλεκτος* οἵαν ἀπὸ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν Μακεδόνων ἐκ μελέτης ἢ καὶ μιμήσεως τῶν ἀττικῶν συγγραφέων ἔγραφον, οὐχὶ μὲν μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ ἐκεῖνοι ἀκριβείας καὶ καθαρότητος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὅλως ἀδοκίμως εἴτε Ἕλληνες ἐκ γενετῆς, εἴτε ἀλλογενεῖς, ἑλληνικῆς τυχόντες παιδείας. Βάσις τοῦ λεκτικοῦ ἰδιώματος τῆς Κ. Διαθήκης ἦν ἡ τότε ἐπὶ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων ἐν χρήσει οὖσα *δημώδης* γλῶσσα, καὶ δὴ οὐχὶ ἡ ἐν ταῖς καθαρῶς ἑλληνικαῖς χώραις, ἀλλ' ἡ ἐν ταῖς ἐξελληνισθείσαις ἐπαρχίαις τῆς Ἀνατολῆς ἐν μέσῳ μιγάδος λαοῦ λαλουμένη, ἥτις εὑρεθεῖσα ὑπὸ ἀναλόγους περιστάσεις καὶ συνθήκας, ὑφ' ἃς καὶ ἡ νεωτέρα ἡμῶν δημώδης γλῶσσα, κατὰ τὸν ἀναπόδραστον νόμον τῆς ἀλληλεπιδράσεως, εἶχεν ὑποστῇ καὶ ὑφίστατο ὁλονὲν τὴν ἐπήρειαν διαφόρων τοπικῶν ἢ ὅλως ξένων καὶ ἑτερογενῶν στοιχείων. Ἀμυδράν τινα ἰδέαν τῆς τοιαύτης ἑλληνικῆς, ἢ μᾶλλον ἑλληνιστικῆς γλώσσης παρέχει ἡμῖν ἡ ἐκ τῆς μεταφράσεως τῶν Ο' ἑρμηνευτῶν γνωστὴ ἡμῖν *αἰγυπτιακὴ ἢ ἀλεξανδρεωτικὴ* λεγομένη διάλεκτος, ἡ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ τότε λαλουμένη. Λέγομεν δὲ *ἀμυδράν*, ἐπειδὴ ἡ μετάφρασις τῶν Ο', ὡς τὰ πολλὰ ἀκολουθοῦσα κατὰ γράμμα τῷ ἑβραϊκῷ πρωτοτύπῳ, δὲν δύναται νὰ παράσχῃ ἀκριβῆ κατὰ πάντα καὶ πιστὴν εἰκόνα τῆς δημώδους ἀλεξανδρεωτικῆς γλώσσης, ἀλλ' ὅσα περὶ αὐτῆς δυνάμεθα μετά τινος ἀκριβείας νὰ μάθωμεν ἐκ τῶν Ο', ταῦτα ἀναφέρονται κυρίως τὸ μὲν εἰς τὴν χρῆσιν καὶ σημασίαν τῶν λέξεων, τὸ δὲ εἰς τὸ ὀρθογραφικόν, ἢ μᾶλλον φθογγολογικόν, καὶ εἰς τὸ τυπικὸν μέρος τῆς Γραμματικῆς. Καίτοι καὶ ἐνταῦθα, μάλιστα δὲ εἰς τὰ τελευταῖα δύο, ὁ καθορισμὸς τῶν ἰδιωτισμῶν τῆς ἐν λόγῳ διαλέκτου δὲν εἶναι πάντοτε εὐχερὴς καὶ ἀσφαλής, διὰ τὴν πιθανότητα λαθῶν ἢ διορθώσεων τῶν ἀντιγραφέων καὶ διὰ τὴν ἐντεῦθεν προελθοῦσαν διάφορον ὀρθογραφίαν τῶν κωδίκων. Ὁπωσδήποτε ὅμως ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχαιοτέρων τινῶν κωδίκων δυνατὸν νὰ λεχθῇ ὡς τῆς ἀληθείας ἐχόμενον τοῦτο, ὅτι ἐν τῇ Ἀλεξανδριωτικῇ διαλέκτῳ περιείχοντο ἀναμὶξ καὶ ἀδιακρίτως οὐ μόνον ποικίλαι ταῖς διαφόροις διαλέκτοις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἰδιάζουσαι περὶ τὴν ὀρθογραφίαν καὶ τοὺς γραμματικοὺς τύπους παραλλαγαί, ἀλλὰ καὶ διαφοραί, ἢ κατ' ἐξαίρεσιν μόνον ἔχουσαι ἀναλο-

γίας τινὰς καὶ ἐν ἐκείναις, ἢ ταύτῃ καὶ μόνῃ τῇ αἰγυπτιακῇ διαλέκτῳ ἰδιάζουσαι ἀποκλειστικῶς. Παραδείγματα τῶν διαφόρων τούτων περιπτώσεων ἔχοντες πλεῖστα, ὡς ἐπαρκῆ πρὸς τὸ προκείμενον παρατίθεμεν ἐφεξῆς ὀλίγα τινά, ἀναλέγοντες αὐτὰ ἐκ τῆς 5ης κριτικῆς ἐκδόσεως τοῦ Tischendorf, ἔστιν ὅτε δὲ ἀνατρέχοντες καὶ εἰς τὸν Σιναϊτικὸν κώδικα.

Καὶ ἐν πρώτοις ὡς παραδείγματα *ἐναλλαγῆς φωνηέντων* σημειοῦμεν·

1) τὴν τοῦ *ε* καὶ *α* εἰς τὰ ἀριθμητικὰ *τέσσαρα* καὶ *τεσσαράκοντα*, καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν συλλογὴν γραφόμενα *τέσσερα* καὶ *τεσσεράκοντα* κατὰ τοὺς Ἴωνας. Ὁμοίως δὲ *μυσερὸς* (Λευϊτ. 18, 23) καὶ *μιερὸς* (2 Μακ. 4, 19). Ὑπὲρ τῆς γραφῆς καὶ προφορᾶς ταύτης τῆς λέξεως συνηγοροῦσι καὶ αἱ ἄλλαι ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἀπαντῶσαι κακογραφίαι τῆς αὐτῆς λέξεως *μιαιρὸς* (5, 16, 15, 32) καὶ *μειερὸς* (9, 13). Ἀνάλογόν τι παρατηρεῖται καὶ περὶ τὸ ῥῆμα *καθαρίζω*, ἔστιν ὅτε (ὄχι ἐν τῷ Σιναϊτικῷ) γραφόμενον *καθερίζω* (2 Ἔσδρ. 6,20. Ἰουδὶθ 16, 18. Ψαλ. 11, 7. 1 Μακ. 13, 47. 50. 2 Μακ. 2, 18 κ. ἄλλ.). Τοῦ ἐπιθέτου *καθαρὸς* δὲν εὗρον διττογραφίαν.

2) τὴν τοῦ *ε* καὶ *η*. Οὕτως *ἀνάθημα* καὶ *ἀνάθεμα*, τὸ τελευταῖον συχνότερον ἐν τῇ καὶ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει παραγώγῳ αὐτοῦ σημασίᾳ (Λευϊτ. 27, 28-29. 2 Μακ. 9, 16. 3 Μακ. 13, 17 κ. ἄλλ.)· *σύνθημα* καὶ *σύνθεμα* (Κριτ. 12, 6. 2 Μακ. 8, 23, 13, 15. Ἐκκλ. 12, 11). Ὁμοίως ὡς διάφοροι γραφαὶ *ἀνάστεμα* καὶ *ἀνάστημα* (Γέν. 7, 4. 23. Σοφ. 2, 14. Ζαχ. 9, 8. Ἰουδ. 9, 11, 12, 8), *διάστεμα* καὶ *διάστημα* (Γεν. 32, 16. 2 Μακ. 14, 44. Ἰεζ. 41, 8. 42, 5. 13. 45, 2 κ. ἄλλ.), *σύστεμα* καὶ *σύστημα* (Γεν. 1, 10. 2 Μακ. 8, 5. 15, 12. 2 Βασιλ. 23, 15. Ἰεζ. 31, 4. κ. ἄλλ.), *κατάστεμα* καὶ *κατάστημα* (3 Μακ. 5, 45). *ὑπόστεμα* καὶ *ὑπόστημα* (3 Βασιλ. 23, 14. Ἱερ. 23, 18), *εὕρεμα* καὶ *εὕρημα* (Ἱερ. 45, 2. 46, 18. 51, 35. Σοφ, Σειρ. 20. 8. 29, 4. 35, 12) *ἕψεμα* καὶ *ἕψημα* (Γεν. 25, 29-34. 4 Βασιλ. 4, 38-40. Ἀγγ. 2, 12 κ. ἄλλ. Πρβλ. καὶ *ἑψεθῇ* καὶ *ἑψηθῇ*, Λευϊτ. 6, 28. 1 Βασιλ. 2, 13). Ὡσαύτως δὲ *κωπελάτης* καὶ *κωπηλάτης* (Ἰεζ. 27, 8-9. 26-27).

3) τὴν τοῦ *ε* καὶ *ι*. Οὕτως *ἁλεεῖς* καὶ *ἁλιεῖς* (Ἡσ. 19, 8. Ἱερ. 16, 16. Ἰεζ. 47, 10. Ἰὼβ 40, 26).

4) τὴν τοῦ *ε* καὶ *ο*. Οὕτω τῇ κοινῇ γραφῇ *ὀλοθρεύω*, *ὀλόθρευσις*, *ἐξολοθρεύω*, *ἐξολόθρευσις*, *ἐξολόθρευμα* ἀντίκειται καθ' ἅπασαν τὴν συλλογὴν ὡς διάφορος γραφὴ *ὀλεθρεύω*, *ἐξολεθρεύω* κ.τ.ἑξ., ἀπό γε τῆς παραγωγῆς (ὄλεθρος) βεβαίως ὀρθοτέρα καὶ προκριτωτέρα ἐκείνης.

5) τὴν τοῦ *αυ* καὶ *ευ*. *Ἐραυνῶ*, *διεραυνῶ*, *ἐξεραύνησις* φέρεται καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν συλλογὴν ὡς διάφορος γραφὴ τοῦ *ἐρευνῶ* κτλ. Τὸ οὐσιαστικὸν *ἔρευνα* ἅπαξ μόνον ἄνευ διττογραφίας (Σοφ. Σολ. 6, 9).

6) τὴν τοῦ *α* καὶ *η* ἐν τῇ κλίσει ὀνομάτων τινῶν καὶ ῥημάτων, ὡς ἐπὶ τὸ ἰωνικώτερον *μαχαίρης*, *μαχαίρῃ* (Γεν. 27, 40. Ἐξ. 15, 9. Δευτ. 13, 15. Ἰη. Ν. 19, 48. Ἱερ. 14, 12. 16. 18, 21. 19, 7. 20, 4 33, 23. 38, 2 κ. ἄλλ.), καὶ ἀντισρόφως ἐπὶ τὸ δωρικώτερον ἀνάστατε, ἀναβάτω (2 Βασιλ. 15, 14. Ἱερ. 28, 50. πρβλ. 1 Μακ. 4, 36. Σιν. κωδ.), καὶ *βλαστάσῃ* (2 Βασιλ. 23, 4).

Ἐνταῦθα σημειωτέον καὶ τὸ *ἀποκτέννω*, ὅπερ συχνὰ ἀπαντῶν ὡς διάφορος γραφὴ (Ἰησ. Ν. 8, 24. 2 Βασιλ. 4, 12. 3 Βασιλ. 11, 24. 18, 13. Ψαλ. 77, 34 κ. ἄλλ.), δυσκόλως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λᾶθος ὀρθογραφικόν, ἀλλὰ δικαίως ἐκλαμβάνεται ὑπὸ πολλῶν ὡς σχηματισθὲν ἐπὶ τὸ αἰολικώτερον (κτα-, κτε-ν-, κτεν-ȷω=κτέννω, ὅπως *σπέριω*, *σπέρρω* ἀντὶ *σπείρω*, φθέρȷω, φθερρω, ἀντὶ *φθείρω*, ἐσχηματισμένα κατ' ἀναλογίαν τοῦ στέλȷω, στέλλω, ἀγγέλȷω, ἀγγέλλω κ. τ. ὁμ.). Κατ' ἀνάλογόν τινα τρόπον ἴσως ἐξηγητέα καὶ τὰ *βέννω*, *διαβέννω*, *ἀναβέννω* κτλ., ἅτινα ὁμοίως ἀπαντῶντα ἐν διαφόροις κώδιξι, καὶ δὴ πολλῷ συχνότερον τοῦ *κτέννω* (πρβλ. Γεν. 2, 6. Ἀριθ. 33, 51. 35, 10. Δευτ. 1, 41. 3, 21. 4, 26. 11, 8. 29. 1 Βασιλ. 1, 3. 5, 11. Ναοὺμ 2, 7 καὶ ἄλλ. συχνὰ) δυσκόλως δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς λάθη ὀρθογραφικά.

Τῶν προσημειωθεισῶν φθογγολικῶν ἐναλλαγῶν τῶν φωνηέντων καὶ διφθόγγων διακριτέαι αἱ ὀρθογραφικαὶ αὐτῶν ἐναλλαγαί, μάλιστα δὲ αἱ τοῦ *ει* καὶ *ι*. Βεβαίως αἱ πλεῖσται τούτων οὐδὲν ἄλλο εἰσίν, εἰμὴ ἀνορθογραφίαι καὶ παροράματα, ἐξ ἀμελείας ἢ ἀγνοίας ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας προελθόντα, μαρτυροῦντα δὲ περὶ τῆς ταὐτότητος τῆς προφορᾶς αὐτῶν. Οὕτω συχνὰ γίνεται χρῆσις τοῦ *ει* ἀντὶ τοῦ *ι*. *Χείμα(ρ)ῤος* καὶ *χείμερα* ἀντὶ *χίμαρος* καὶ *χίμαιρα* (Λευΐτ. 4, 23. 28. 29.

5, 6. 9, 15 κ. ἄλλ. συχ.), *ἀδικεία* (Ἰὼβ 36, 18. Ὠση. 13, 12), *ἀνδραγαθεία* (1 Μακ. 8, 2. 9, 22. 10, 15), *λειτουργεία* (Ἀριθ. 8, 24. 2 Μακ. 4, 14), *ἀληθεινὸς* (Ἀριθ. 24, 3. Τωβ. 3, 5. Ἰὼβ 26, 3. 25. κ. ἄλλ.), *εὐείλατος* (Ψαλ. 98, 8), *εὐειλατεύω* (Δευτ. 29, 20. Ἰουδὶθ 16, 15), *ἤγγεισα* (Γεν. 35, 16. 48, 10 κ. ἄλλ.), *ἀπῴκεισα*, *κατῴκεισα* (4 Βασιλ. 17, 20. 24. 33. Ἱερ. 13, 19 κ. ἄλλ.), *ἐκλεῖται* (Ἐξ. 23, 2. Κριτ. 19, 12. Ἰωὴλ 2, 7 κ. ἄλλ.), *ἐξέθλειψαν* (Κριτ. 10, 12), *ἀφείκετο* (Γεν. 47, 4), συχνὰ *εἰδόντες*, *εἰδεῖν*, *εἴδετε* κ. τὰ ὁμ. (Γέν. 37, 4. 39, 14. Ἐξ. 16, 15 κ. ἄλλ.), ὡς καὶ ὁ ἀόριστος β' τοῦ *λείπω* (Γεν. 18, 11. 21, 15. 24, 27 κ. ἄλλ.). Ὁμοίως δὲ καὶ κύρια ὀνόματα, *Μηδεία* (Τωβ. 1, 15 κ. ἄλλ. 1 Μακ. 8, 8 κ. ἄλλ.), *Ἀραβεία* (Ἡσ. 10, 9. 11, 11 κ. ἄλλ.), *Καρμηλείτης*, *Γαλααδείτης* (2 Βασιλ. 2, 2. 17, 24-27) καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἀντιστρόφως δὲ ἐν ἄλλοις γίνεται χρῆσις τοῦ ἁπλοῦ φωνήεντος ἀντὶ τῆς διφθόγγου. Οὕτω *δικνύω*, *δέδιγμαι*, *παράδιγμα* κτλ. (Ἐσθ. 2, 9. 10. 3, 4. 2 Μακ. 2, 8. 23. 15, 10. 3 Μακ. 5, 26-31. Ἱερ. 16, 4 κ. ἄλλ.), *λέλιμμαι*, *λίμμα*, *κατάλιμμα* κτλ. (Ἰη. Ν. 13, 1. 2. 21, 5. 20, 40. 1 Βασιλ. 11, 11. 2 Βασιλ. 9, 3. Μιχ. 4, 7. 5, 8. Ἰὼβ 22, 20. Σοφ. Σειρ. 47, 22. Ἡσ. 10, 22. 14, 22 κ. ἄλλ. καὶ κατὰ τὸν Σιναΐτ. κώδ.), ὡς καὶ κύριά τινα ὀνόματα, *Δαρῖος* (1 Ἔσδρ. 2, 25. 3, 1 κ. ἄλλ. συχ.). *Ἀντιόχια*, *Σελεύκια*, *Σαμάρια* (συχνὰ καὶ ἄλλοθι καὶ ἐν τοῖς Μακκαβαϊκοῖς, καὶ κατὰ τὸ Σιναΐτ.)· καίτοι τὰ τελευταῖα ταῦτα φαίνονται μᾶλλον ἀναγνωστέα παροξυτόνως, ὡς ἀκολουθοῦντα ἄλλῃ ἀναλογίᾳ, ἢ ἐκληπτέα ὡς λάθη ὀρθογραφικά. Ὁμοίως φαίνονται ἐξηγητέα καὶ ἄλλα τινά. Τὰ συχνότατα *γείνομαι*, *παραγείνομαι* κτλ., *ἴδον*, *ἴδες*, *ἴδε* κτλ. ἔχουσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν ἐπικὴν χρῆσιν (1). Ὡσαύτως τὸ *ἀγγίον* (Γεν. 42, 25. 43, 10 κ. ἑξ. καθ' ἅπασαν τὴν συλλογὴν καὶ κατὰ τὸ Σιναΐτ.), ὡς ὑποκοριστικὸν τοῦ *ἄγγος*, ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν ἀναλογίαν ὁμοίων ὑποκοριστικῶν, *τειχίον* παρὰ τὸ *τεῖχος* καὶ *ἑρκίον* παρὰ τὸ *ἕρκος*. Ἴσως καθ' ὁμοίαν ἀναλογίαν γράφεται καὶ *δάνιον* παρὰ τὸ *δάνος* καὶ τὰ ἀπ' αὐτοῦ *δανίζω* κτλ. (Δευτ. 15, 6-10. Ἡσ. 24,

(1) Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ διὰ διφθόγγου γραφὴ τῆς λ. *ἰδέα* (Γεν. 5, 3. Δαν 1,13, 15. 2 Μακ. 3, 16. Ἐπιστ. Ἱερ 62), ἐν ᾧ τὸ *εἴδωλον* γράφεται πολλαχοῦ (καὶ κατὰ τὸ Σιναΐτ.) δι' ἁπλοῦ φωνήεντος (1 Παρ. 16, 26. Ἡσ. 10, 11. Ὠσ. 8, 4 κ. ἄλλ. συχ.).

2, κ. ἄλλ. κ. κ. τὸ Σιναϊτ.). Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ συχνὰ *δουλία* (Γεν. 30, 26. Ἐξ. 6, 6 κ. ἄλλ.), *σατραπία* (Ἰησ. Ν. 13, 3. Κριτ. 3, 3. 3 Βασιλ. 6, 18 κ. ἄλλ.), *δυναστία* (3 Βασιλ. 15, 23. 16, 27. 22, 46 κ. ἄλλ.), *θρησκία* (Σοφ. Σολ. 14, 18. 24) καὶ ἄλλα τοιαῦτα οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἀνώμαλον. Καὶ τὸ συχνότατον *φλειὰ* ἀντὶ *φλιὰ* (Ἐξοδ. 12, 7 κ. ἑξ.) δύσκολον νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἀνορθογραφία.

Τῆς ἐναλλαγῆς τῶν φωνηέντων οὐχ ἧττον ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ ἐπέκτασις τῆς λέξεως τῇ προσθήκῃ φωνήεντός τινος, ὡς *ἀγαυρίαμα* (Ἡσ. 62, 7. Ἱερ. 31, 2. Βαρ. 4, 34).

Μετὰ τὰ πάθη τῶν φωνηέντων προσοχῆς ἄξια εἶναι τὰ τῶν συμφώνων, καὶ δή·

1) ἡ *ἐναλλαγὴ* αὐτῶν, καὶ ἄλλων μέν, ὡς ἐπὶ τὸ δωρικώτερον *κλίβανος*, *ὀπιστοφανῶς* (Γεν. 9, 23) κ. ἄλλ., μάλιστα δὲ τῶν οὐρανισκοφώνων, ὡς *δράγματα* (Γεν. 27, 7-8), *δίδραγμα* (Νεεμ. 5, 11), *ἔδαγνον* (Ἀριθ. 21, 6), *γνήμη* (Κριτ. 15, 8), *δειγνύω* (Τωβ. 12, 6. 2 Μακ. 15, 10 κ. ἄλλ.), *λιγμός*, *λιγμίζω* ἢ *λιγμῶ* (Ἀμ. 9, 9), *πακίδα* (Ψαλ. 63, 6. 65, 11. 68, 23 κατὰ τὸν Σιναϊτικὸν κώδ.), *ἐκθραίνω* (Ἀριθ. 23, 5), *ἐκθὲς* (1 Βασιλ. 10, 11. 14, 21 κ. ἄλλ.) καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἅτινα δυσκόλως δύνανται νὰ θεωρηθῶσι πάντα ὡς λάθη ὀρθογραφικά.

2) ἡ *παρεμβολὴ συμφώνων*, καὶ δὴ οὐ μόνον ἡ διπλωσις τῶν ὑγρῶν, οἷον *οἴμμοι* (Ἰὼβ 10, 15. Ψαλ. 119, 5. Μιχ. 7, 1 κ. ἀλλ. συχ.), *ἁμαρτάννω* (Ψαλ. 38, 2. 1 Βασιλ. 2, 25 καὶ ἄλλ.) καὶ τοιαῦτα ἄλλα, ἅτινα ἠδύναντο ἴσως νὰ νομισθῶσιν ὡς λάθη ὀρθογραφικὰ ἐκ τῶν συνήθων, ἀλλὰ καὶ ὡς προσθήκη ἑτέρου συμφώνου. Οὕτω πλὴν ἄλλων *ἀνακύμψαι* (Ἰὼβ 10, 15), *ἀντάμειμψις* (Ψαλ. 118, 112), *ἐκδειμαντούμενος* (Σοφ. Σολ. 17, 6), *συνχνὸς* (2 Μακ. 5, 9), *αἰχμαλωτεύω* (Ψαλ. 136, 3), καὶ συχνότερον *ἐχθρὸς* (Ἐξ. 23, 22. Δευτ. 2, 19. Ἰὼβ 27, 7 κ. ἄλλ.).

3) ἡ *παράλειψις συμφώνων*, εἴτε συστατικῶν τῆς λέξεως, δυναμένη νὰ ἀποδοθῇ εἰς παραδρομὴν διὰ τὸ ὀλιγάριθμον τῶν παραδειγμάτων, ὡς *ὀρθίσας* (Ἐξ. 24, 4. 34, 4), *ἠρυθοδανωμένος* (Ἐξ. 25, 5. 26, 16), *λευκαθίζω* (Λευϊτ. 13, 37. 39), εἴτε, ὅπερ πολλῷ συχνότερον, παράλειψις τοῦ συνήθους διπλασιασμοῦ τοῦ ρ ἐν συνθέσει και αὐξήσει. Οὕτως *ἔρανεν* (Λευϊτ. 8, 11. 30. 14, 7), *ἐπι-*

ρᾶναι (2 Μακ. 1, 21), *ἐπιραντισθῇ* (Λευϊτ. 6, 27), *ἔριψε*, *ἐπιρίφην*, *ἐπίριψον* κ. τοιαῦτα (Ἐξ. 7, 10. 22, 31. Ἰὼβ 16, 11. Ψαλ. 21, 26. 37, 17 κ. ἄλλ. καὶ κατὰ τὸ Σιναϊτ. ἀπόγρ.) καὶ ἕτερα. Ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ ἡ συχνότατα ἀπαντῶσα (καὶ ἐν τῷ Σιναϊτ. κώδ.) δι' ἁπλοῦ ν γραφὴ τῶν λέξεων *γένημα*, *πρωτογένημα*, *ἐγενήθην*, μᾶλλον κατὰ παραγωγὴν παρὰ τὸ *γίγνεσθαι*, *γεγενῆσθαι* ἀντὶ *γεννᾶσθαι*, ἢ κατὰ λάθος ὀρθογραφικόν.

Πολλῷ σπουδαιότερα εἶναι τὰ ἐν συνθέσει, συναφείᾳ λόγου καὶ τῇ κλίσει ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων παρατηρούμενα ἰδιαίτερα πάθη τῶν συμφώνων, οἷα·

4) τὸ συχνότατα ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ λέξει ἀμετάβλητον τοῦ *ν* πρὸ τῶν *χειλεοφώνων*, τῶν *οὐρανισκοφώνων*, τῶν *ὑγρῶν*, τοῦ *σ* καὶ τῶν διπλῶν ζ (ξ) ψ. Οὕτως *ἔνπορος* (Γεν. 23, 16), *συνπροπέμπω* (αὐτ, 12, 20. 18, 16), *ἐνπυρίζω* (Ψαλ. 10, 23. Σοφ. Σειρ. 8, 10), *σύνπας* (Ἐκκλ. 4, 14 κ. ἑξ.), *ἐνφανῶς* (Ψαλ. 49, 3), *ἐνφραγμὸς* (Μιχ. 5, 1. Σοφ. Σειρ. 27, 14), *ἐνβάλλω* (Ἱερ. 11, 19 κ. ἄλλ.), *ἐνβίωσις* (Σοφ. Σειρ. 31, 26), *ἐνβρίμημα* (Ἱερ. Θρῆ. 2, 6), *συνβιβάζω* (Ψαλ. 21, 8), *συνβόσκω* (Ἡσ. 11, 6), *ἐνγελῶ* (Ψαλ. 2, 4), *ἐνγαστρίμυθος* (2 Παρ. 35, 19) *ἐνχειρίδιον* (Ἐξ. 20, 25), *ἐνχρίω* (Ἱερ. 4, 30), *συνκλεισμὸς* (Ἱερ. 4, 5 κ. ἄλλ.), *συνλαμβάνω* (Ψαλ. 34, 8. Ἱερ. 18, 22 κ. ἄλλ.), *συνρέμβομαι* (Παροιμ. 13, 20), *ἐνμένω* (Ἱερ. 51, 25. 28), *σύνμετρον* (αὐτ. 22, 14), *σύνσημος* (Ἡσ. 49, 22), *συνσείομαι* (Ἀγγ. 2, 7. Σοφ. Σειρ. 16, 19), *σβενσθέντος* (αὐτ. 2, 3), *συνζυγὴς* (3 Μακ. 4, 8), *συνψηφίζω* (Ἱερ. 29, 21), *συνψη(σ)θεὶς* (αὐτ. 22, 19).

5) ἀντιστρόφως ἡ ἐν δυσὶν ἀλλεπαλλήλοις λέξεσι μεταβολὴ καὶ ἀφομοίωσις τοῦ *ν* καὶ τοῦ *κ* τῶν προθέσεων *ἐν* καὶ *ἐκ*. Οὕτως *ἐμμέσω* (Γεν. 2, 9. 3, 3. 3. 8. καὶ συχνότατα καθ' ἅπασαν τὴν συλλογήν), *ἐγγαστρὶ* (Γεν. 25, 51. Ἐξοδ. 2, 2. Κριτ. 13, 3-7. Ἀμ. 1, 3. 13. Ὠσ. 13, 16. Ἡσ. 8, 3 κ. ἄλλ.), ἐγχειμάρρου (Λευϊτ. 23, 40), ἐμμήτρᾳ (Σοφ. Σειρ. 49, 7), *ἐγγένους* (1 Μακ. 12,21· ἄλλως ταῦτα ἐν τῷ Σιναϊτ.).

6) ἡ διαφύλαξις τῶν ψιλῶν συμφώνων πρὸ τοῦ δασέος πνεύματος. *Οὐκ ἡ ὄψις* (Λευϊτ. 13, 31), *οὐκ εὗρον* κτλ. (Ἐξ. 16, 27. 1 Βασιλ. 10,21. 3 Βασιλ. 18, 12. 4 Βασιλ. 9, 35. Ψαλ. 16, 3. Δανιὴλ

2, 35 κ. ἄλλ.), οὐκ ἑωράκασιν (Δευτ. 21, 7), *οὐκ εἵλκυσεν* (Σοφ. Σειρ. 28, 19. οὕτω κ. τ. Σιναϊτ.), *οὐκ ὑπάρχει* (Ἱερ. Θρῆν. 1, 2), *κατέσταχα* (Ἱερ. 1, 10. 6, 17 κ. τὸ Σιναϊτ.) καὶ ἄλλα.

7) ἀντιστρόφως ἡ μεταβολὴ τῶν ψιλῶν εἰς δασέα πρὸ τοῦ ψιλοῦ πνεύματος· *οὐχ ἰδοὺ* (3 Βασιλ. 11, 41. 4 Βασιλ. 13, 8. 14, 15 κ. ἄλλ.), *καθεῖδε* (Ἰουδὶθ 6, 19), *ἐφ(ε)ῖδεν*, *ἀφιδὼν* κτλ. (Γεν. 16, 13. 31, 49. Ψαλ. 30, 8. 91, 12. 2 Μακ. 8, 2. 3 Μακ. 6, 8 κ. ἄλλ.), *ἐφήλπισα* (Ψαλ. 118, 43. 49. 74. 81. 114. 147), *ἀφήλπισεν* (Σοφ. Σειρ. 27, 21), *ἐφιορκία*, *ἐφιορκῶ* (αὐτόθ. 14, 25. 28) καὶ ἄλλα ὅμοια. Τελευταῖον δὲ σημειώσεως ἄξιοί εἰσι καί τινες τῶν ἰδιωτισμῶν καὶ ἀνωμαλιῶν, τῶν περὶ τὴν κλίσιν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων παρατηρουμένων, οἷαι·

1) ἡ κατὰ τὰ πρωτόκλιτα κλίσις τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς τριτοκλίτων ὀνομάτων· *σάρκαν* (Ἱερ. 17, 5), *γυναῖκαν* (Ῥοὺθ 4, 11), *χεῖραν* (1 Βασιλ. 21, 8), *κοιλάδαν* (2 Βασιλ. 5, 18), *κοιτῶναν* (2 Βασιλ. 13, 10), *βολίδαν* (Νεεμ. 4, 17), *φρέναν* (3 Μακ, 5, 47), *Πτολεμαΐδαν* (1 Μακ. 10, 1), *ὑγιῆν* (Λευϊτ. 13, 15), *ἀσεβῆν* (Σοφ. Σειρ. 21, 27) καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα.

2) ἡ ἐπὶ τὸ ἰωνικώτερον διατήρησις τοῦ *μ* τοῦ ἐνεστῶτος ἔν τε τῷ μέλλοντι καὶ τοῖς ἀπ' αὐτοῦ παραγώγοις χρόνοις καὶ ὀνόμασι τοῦ *λαμβάνω*· *λήμψομαι*, *ἐλήμφθην*, *λῆμψις* κτλ. (Γεν. 2, 23. 3,19. 23. 6, 11 καὶ ἑξῆς καθ' ἅπασαν τὴν συλλογήν, ὁμοιομόρφως).

3) ἡ κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς *μι* ῥημάτων τῇ προσθήκῃ τῆς συλλαβῆς *σα* ἐπέκτασις τοῦ τρίτου πληθ. προσώπου, μάλιστα μὲν τοῦ παρατατικοῦ καὶ ἀορίστου 2ου, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν χρόνων τῆς εὐκτικῆς, σπανίως μὲν τοῦ ἐνεστῶτος, συχνότερον δὲ τῶν ἀορίστων· *ἐδολιοῦσαν* (Ψαλ. 5, 11), *ἠνομοῦσαν* (Ἰεζ 22,11), *ἐθεωροῦσαν* (Ἰουδὶθ 10,10), *κατενοοῦσαν* (Ἐξ. 33, 8), *ἐλαμβάνοσαν* (Ἰεζ. 22, 12), *ἐξαπεστέλλοσαν* (Ἰεζ. 23, 40), *ἐκρίνοσαν*, *ἀνεφέροσαν* (Ἐξοδ. 17, 26), *ἐγεννῶσαν* (Ἰεζ. 31, 6), *ἐποιοῦσαν* (Ἰὼβ 1, 4. 1 Μακ. 14, 36), *ἀπεθάνοσαν* (Βαρουχ. 2, 25), *εὕροσαν* (Ἰη. Ν. 1, 22. Αἰσμ. Αἰσμ. 3, 3. 5, 7. Ἱερ. 2, 5 κ. ἄλλ.), *ἐλάβοσαν* (Κριτ. 1, 6. Ῥοὺθ 1, 4 κ. ἄλλ.), *ε[illegible]οσαν* (Ψαλ. 76, 17. Ἱερ. Θρην. 2, 14 κ. ἄλλ. συχνά), *παρενεβάλοσαν*, *ἐνεβάλοσαν* κτλ. (Κριτ. 18, 12. 1 Μακ. 6, 11. 9, 2. Προσευχ. τριῶν Παίδ. παρὰ Δανιὴλ 45 κατὰ τοὺς Ο'), *ἐφάγοσαν*

(Γεν. 18, 8. Ἰη. Ν. 5, 11 κ. ἄλλ), *ἤλθοσαν* (Γεν. 14, 7. Ἐξ. 33, 26. Κριτ, 18, 15 καὶ ἀλλ. συχνότατα), *ἔσχοσαν* (1 Μακ. 10, 15) καὶ ἄλλα πολλά, ὡς καὶ *ἐκλείποισαν* (Ψαλ. 103, 35), *φάγοισαν* (Ἰὼϐ 31, 8), *εἴποισαν* (Ψαλ. 34, 25), *ποιήσαισαν* (Δευτ. 1, 44), *ψηλαφήσαισαν* (Ἰὼϐ 5, 14. 12, 25), *περιπατήσαισαν* (αὐτοθ. 20, 25), *ἔλθοισαν*, *θηρεύσαισαν*, *ὀλέσαισαν*, *πυρσεύσαισαν* (αὐτοθ. 18. 7-11. 20, 9-10) καὶ ἄλλα.

4) ἀντιστρόφως ἡ συγκοπὴ τῆς τοῦ παρακειμένου καταλήξεως *ασι* (=αντι) εἰς *αν*· *ἑώρακαν* (Δευτ. 11, 7), *παρέστηκαν* (Ἡσ. 5, 29), *πέποιθαν* (Ἰουδὶθ 7, 10), *ἐκκέχηναν* (1 Ἐσδρ. 4, 19) καὶ ἄλλα. Εἰς ταῦτα ἴσως καταλεκτέον καὶ τὸ *ἀνέψυχαν* (2 Βασιλ. 16, 14).

5) ἡ χρῆσις δευτέρων τινῶν ἀορίστων μετὰ καταλήξεων τοῦ πρώτου ἀορίστου, μάλιστα ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ τῆς ὁριστικῆς καὶ τῆς προστακτικῆς. Οὕτω πλὴν τῶν καὶ παρὰ τοῖς θύραθεν Ἴωσί τε καὶ Ἀττικοῖς εὐχρήστων *ἤνεγκα* καὶ *εἶπα*, συχνότατα ἀπαντώντων καθ' ἅπασαν τὴν συλλογὴν (πρϐλ. καὶ *εἴπαντες* Ἡσ. 3, 10), ἔχομεν τὰ *εὕραμεν*, *εἴδαμεν*, *ἐφάγαμεν* (Ψαλ. 131, 6. 1 Βασιλ. 10, 14. 2 Βασιλ. 19, 42), *εὗραν*, *εἶδαν*, *ἔφυγαν*, *ἐξέβαλαν*, *καθεῖλαν* (2 Βασιλ. 17, 20. 10, 14. 19. 4 Βασιλ. 6, 20. 2 Παρ. 29, 16. 2 Μακ. 10, 7), *ἔπεσαν*, *ἐνέπεσαν* κτλ. (Γεν. 14, 10. Δευτ. 2, 15. 16. Ψαλ. 56, 8. 68, 10. 77, 64 κ. ἄλλ.), *πεσάτω*, *συμπεσάτω* (Ἱερ. 44, 20. Ἰουδὶθ 6, 9), *ἀποπεσάτωσαν* (Ψαλ. 5, 10), *προειλάμην*, *προείλατο*, *ἐξείλατο* κτλ. (Σοφ. Σολ. 7, 10. Γεν. 21, 25. 31, 9. 16. 34, 8. 37, 21. Ἐξ. 18, 10. Δευτ. 7, 6. 7 κ. ἄλλ.), καὶ συχνότερον τὰ ἀπὸ τοῦ *ἐλθεῖν*, εἴτε ἁπλῶς εἴτε ἐν συνθέσει· *ἤλθαμεν*, *ἤλθατε*, *ἦλθαν* Δευτ. 2, 37. Γεν. 26, 27. 2 Παρ. 29, 17), *ἐλθάτω* (Γεν. 33, 14. Ψαλ. 54, 16. 78, 11 κ. ἄλλ.), *ἔλθατε* (Γεν. 19, 14. Δευτ. 1, 22. 2, 24, Ἰη. Ν. 2, 16. Ψαλ. 99, 4 κ. ἄλλ.), *ἐλθάτωσαν* (Ἰη. Ν. 6, 8. Ψαλ. 68, 28. 118, 77 κ. ἄλλ.). Ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ ὁ ἔν τισι τῶν ἐπιγραφῶν τῶν προφητειῶν τοῦ Ἱερεμίου ἀπαντῶν τύπος (ὁ λόγος ὁ) *γενάμενος* (14, 1. 25, 1. 37, 1. 41, 1. 42, 1. 47, 1. 51, 1).

6) ὁ κατὰ τὰ εἰς *ιζω* σχηματισμὸς τοῦ μέλλοντος τῶν εἰς *αζω* ῥημάτων, καὶ δὴ οὐ μόνον τῶν καὶ παρὰ τοῖς θύραθεν εὐχρήστων, οἷαι *ἀναβιβῶ* (Ἀμ. 8, 10), *καταβιβῶ* (Ἰεζ, 26,20), *συμβιβῶ* (Ψαλ. 31,

8), ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἀχρήστων παρ' ἐκείνοις· *ἁρπῶμαι, ἁρπᾷ, ἁρπᾶται* =*ἁρπάσσομαι* κτλ. (Ὡση. 5, 14. Λευϊτ. 19, 13. Ἰεζ. 18, 7), *δοκιμῶ* (Ἱερ. 9, 7. Ζαχ. 13, 9), *παραβιῶνται* (Ἀμ. 6, 10) καὶ συχνότερον *ἐργᾷ, ἐργᾶται, ἐργῶνται* (Γεν. 4, 11. 29, 27. Ἐξ, 20, 9, Λευϊτ. 25, 40. Ἰὼβ 33, 29. Σοφ. Σειρ. 13, 5. Ἡσ. 5, 10. Ἱερ. 37, 9 κ. ἄλλ.).

7) ἡ χρῆσις τῆς ἀρχαίας καταλήξεως *σαι* ἐν τῷ δευτέρῳ ἑνικῷ προσώπῳ ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος τοῦ μέσου τύπου, ὡς *ἀποξενοῦσαι* (3 Βασιλ. 14, 6), *φάγεσαι* καὶ *πίεσαι* (Ῥοὺθ 2, 9. 14. Μιχ. 6, 14. Ἰεζ. 4, 9-12. 12, 18 κ. ἄλλ.).

8) ἀνωμαλίαι τινὲς περὶ τὴν αὔξησιν καὶ ἀναδίπλωσιν τῶν παρῳχημένων χρόνων, καὶ δὴ εἴτε ἐπὶ τὸ ἰωνικώτερον, ὡς *παράλειψις* τῆς εἰθισμένης χρονικῆς καὶ σπανιώτερον συλλαβικῆς αὐξήσεως· *εὐξάμην, προσεύξατο* κτλ. (Δευτ. 9, 26, 1 Βασιλ. 2, 1 κ. ἄλλ.), *εὑγμένος* (Ἀριθ. 6, 16-20), *εὔφρανα* (Ψαλ. 29, 1. 91, 4 κ. ἄλλ. συχ.), *κατεύθυνα* (Ψαλ. 58, 5. 77, 8. 100, 7 κ. ἄλλ.), *ἀνταναιρέθην* (Ψαλ. 108, 23), *οἴκησα, κατοίκησα, ἀποίκισα* κτλ. (2 Βασιλ. 2, 3. 1 Παρ. 17, 5. 1 Ἔσδρ. 5, 45. 1 Μακ. 13, 48. Ἱερ. 13, 19. 42, 10 καὶ ἄλλ.), *οἰκοδόμησα* (Ῥοὺθ 4, 11), *οἰκοδομήθη* (Τωβ. 1, 4), *ἔξωσα, ἐξώσθην, ἀπωσάμην, ὦσμαι* κ. τ. ὅμ. (Ἱερ. 23, 3. Μιχ. 4, 6. Ψαλ. 35, 13. 61, 4. 77, 60. 67. 87, 6. 88, 39 κ. ἄλλ. συχνά), *εὕρακα* (Ἰησ. Ν. 23, 3. 1 Βασιλ, 10, 24. 16, 7 καὶ ἄλλ. συχνότατα),(1) *ἐνοχήνωσεν* (Γεν. 13, 12)· εἴτε ὡς *αὔξησις ἔξωθεν γινομένη παρὰ τὴν συνήθη χρῆσιν· ἐπροφήτευον, ἐπροφήτευσα* (Ἀριθ. 11, 25-26. 2 Παρ. 18, 9. 11. 20, 37. Ἰουδὶθ 6, 2. κ, ἄλλ.), εἴτε ὡς *ἔξωθεν ἅμα καὶ ἔσωθεν γινομένη· ἐμετεμελήθη* (Ψαλ. 105, 45), *ἐκατέλαβε* (Ἱερ. 10, 19 ὄχι κ. τὸ σιναϊτ.), *ἐνεπεριεπατήσαμεν* (Κριτ. 18, 9), *ἐκατηρασάμην* (Νεεμ. 13, 25), *ἐδιελύσαμεν* (αὐτ. 1, 7), *παρεκατεθέμην, παρεκατέθετο* κτλ. (2 Μακ. 9, 25. Ἱερ. 47, 7. 48, 10), *ἐπροεφήτευσεν* (1 Βασιλ. 19, 24), *παρεσυνεβλήθη* (Ψαλ. 48, 21), *ἀπεκατέστησε* (Γεν. 40, 21. Ἱερ. 23, 7 κ. ἄλλ.), *ἀπεκατέστη* (Ἐξ. 4, 7. 14, 27)· εἴτε ὡς *ἁπλῆ αὔξησις ἀντὶ ἀναδιπλασιασμοῦ κειμένη· κατέβηκε* (3 Βασιλ. 19, 18), *ἐνέκρυπται* (Ἰησ.

(1) Ἴσως ὡς (ἀνωμάλως) ἀναύξητος μᾶλλον ἢ ἀνορθόγραφος ἐκληπτέα καὶ ἡ συχνότατα ἀπαντῶσα διάφορος γραφὴ *ἱστήκειν, ἱστήκεις, ἱστήκει* κτλ.

Ν. 7, 21), *ἐνεπυρισμένον* (1 Μακ. 11, 4)· εἴτε τέλος ὡς *ἀσυνήθης αὔξησις ἢ ἀναδίπλωσις· ἠργαζόμην, ἠργασάμην, κατηργασάμην* (Ἐξ. 15, 17. 36, 4. Ἰὼβ 34, 32 κ. τὸ σιναϊτ.), *ῥεριμμένον* (ὄχι ἐν τῷ σιναϊτ. Ἰουδὶθ 6, 13. Ἱερ. 43, 30), *τεθέληκα* (Ψαλ. 40, 12), *φεφύλαξαι* (1 Βασιλ. 22, 23).

Ἐάν τις τῶν συγχρόνων κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν καθαριστῶν τοῦ 17ου αἰῶνος ἀνελάμβανε τὴν ἀπολογίαν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν ὡς ἀνωτέρω καταλεχθεισῶν διαφόρων γραμματικῶν ἀνωμαλιῶν τῆς ἀλεξανδρεωτικῆς διαλέκτου, κατὰ τὴν ἐκείνων μέθοδον ἀναζητῶν καὶ συνάγων πανταχόθεν ἀνάλογα παραδείγματα, τὸ ἔργον αὐτοῦ θὰ ἦτο νῦν πολλῷ εὐχερέστερον ἢ πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων, καὶ παρ' ἡμῖν δὲ προχείρους ἀναλογίας καὶ ἐξηγήσεις ἐὰν μὴ εἰς πάσας, ἀλλ' εἰς πλείστας τῶν ἐν λόγῳ ἀνωμαλιῶν θὰ εὕρισκεν ὁ βουλόμενος καὶ ἄλλοθι μέν, μάλιστα δὲ ἐν τῷ γνωστῷ δοκιμίῳ τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μαυροφρύδου καὶ ἐν τῇ βασάνῳ τῶν ἐρασμικῶν ἀποδείξεων περὶ τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς ὑπὸ Παπαδημητρακοπούλου, παρὰ τούτῳ μὲν περὶ τῶν φθογγολογικῶν καὶ ὀρθογραφικῶν, παρ' ἐκείνῳ δὲ περὶ τῶν τυπικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ ἰδιωτισμῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐνταῦθα τὴν ἐν λόγῳ διάλεκτον ἐξετάζομεν οὐχὶ καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ μόνον ἐν σχέσει πρὸς τὸ λεκτικὸν ἰδίωμα τῆς Κ. Διαθήκης, διὰ τοῦτο ἀντὶ ἀναλογιῶν ἐκ τῶν θύραθεν παρατίθεμεν ἐφεξῆς παραδείγματά τινα ἀνάλογα ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἐν ἀρχῇ ἐξενεχθείσης γνώμης, ὅτι βάσις τοῦ λεκτικοῦ ἰδιώματος τῆς Κ. Διαθήκης δὲν εἶναι ἡ οὕτω λεγομένη *κοινὴ* ἢ *ἑλληνικὴ* διάλεκτος, ἡ γλῶσσα τῶν μετὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν ἀκμασάντων ὁπωςδήποτε ἐγκρίτων ἑλλήνων ἢ ἑλληνιστῶν συγγραφέων, ἀλλ' ἡ γλῶσσα ἡ δημώδης, οἵα ἐλαλεῖτο μὲν ἐν ταῖς ἐξελληνισθείσαις χώραις τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς ἐν μέσῳ λαοῦ συμμίκτου ἐκ στοιχείων ἑτερογενῶν, ὡς τὰ πολλὰ ἐστερημένου μορφώσεως καὶ τὴν γλῶσσαν μανθάνοντος οὐχὶ ἐν τῇ σχολῇ καὶ ἐκ τῶν βιβλίων, ἀλλ' ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς, γραπτὰ δὲ μνημεῖα εἶχε καὶ παρεῖχε τοῖς κήρυξι τοῦ Εὐαγγελίου πρόχειρα τὰ ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Ο' ἐκ μεταφράσεως ἢ πρωτοτύπου συγγραφῆς περιεχόμενα βιβλία τῆς Π. Διαθήκης. Τὴν ἐπὶ τῆς γλώσσης τῶν συγγραφέων τῆς Κ. Διαθήκης διπλῆν ταύτην ἐπιρροὴν τῆς τε λαλουμένης δημώδους γλώσ-

σης καὶ τῆς γραπτῆς αὐτῆς ἱερᾶς φιλολογίας ἐπιμαρτυρεῖ ἡ κοινότης τῶν αὐτῶν γλωσσικῶν φαινομένων παρ' ἑκατέραις ταῖς Διαθήκαις, ἡ ἀναμὶξ δηλ. καὶ ἀδιάκριτος χρῆσις ποικίλων φθογγολογικῶν καὶ γραμματικῶν παραλλαγῶν, εἴτε ἰδιαζουσῶν ταῖς διαφόροις διαλέκτοις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, εἴτε κατ' ἐξαίρεσιν μόνον ἐχουσῶν ἀναλογίας τινὰς ἐν ἐκείναις, εἴτε καὶ ἐστερημένων οἱαςδήποτε ἀναλογίας. Παραδείγματα τῶν λεγομένων ἔστωσαν·

1) ἡ ταυτότης τῶν φθογγολογικῶν ἐναλλαγῶν τῶν φωνηέντων. Οὕτω *τέσσερες* (-ρα) καὶ *τεσσεράκοντα*, τὸ μὲν πρῶτον ἐνιαχοῦ, καὶ μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικήν, τὸ δὲ δεύτερον πανταχοῦ κατά τε τὸν σιναϊτικὸν κώδικα καὶ τὰς νεωτέρας κριτικὰς ἐκδόσεις τοῦ Tischendorf, τοῦ Tregelles καὶ τοῦ Westcott καὶ Hort. Ὡσαύτως· *χλιερὸς* (Ἀπ. 3, 16) κατὰ τὸν αὐτὸν κώδικα. Ὁμοίως δὲ ὄχι μὲν κατὰ τὸν αὐτὸν κώδικα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει ἄλλων ἐγκρίτων κωδίκων κατὰ τὰς αὐτὰς ἐκδόσεις τοῦ Tischendorf καὶ Westcott *ἐκαθερίσθη* παρὰ Ματθ. 8, 3 καὶ Μαρκ. 1, 42. καὶ *κεκαθερισμένους* ἐν Ἑβρ. 10,2. κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Lachmann (1). Κατὰ τὰς αὐτὰς ἐκδόσεις τοῦ Tischendorf καὶ Westcott καὶ τὸν σιναϊτ. κώδικα ἀναγνωστέον καὶ Λουκ. 21, 5 *ἀνάθεμα*. Ὡσαύτως *ὀλεθρεύω*, *ἐξολεθρεύω* (Ἑβρ. 11, 28.Πρ. 3, 23) ὄχι μὲν κατὰ τὸν σιναϊτ. κωδ., ἀλλὰ κατὰ Lachmann, Tischen. Treg. καὶ West., τὸ δὲ *ἐραυνῶ*, *ἐξεραυνῶ* κτλ. πρὸς ταῖς ἐκδόσεσι ταύταις ἔχει συμμαρτυροῦντα καὶ τὸν σιναϊτικὸν κώδικα πανταχοῦ, ἑνὸς μόνου χωρίου ἐξαιρουμένου (Ἀπο. 2, 23 *ἐρευνῶν*). Καὶ ἐκ τῆς κλίσεως ὀνομάτων καὶ ῥημάτων παραδείγματα ἐναλλαγῆς τοῦ *α* καὶ *η* ἔχομεν· *σπείρης* (Πρ. 10, 1. 21, 31. 27, 1), *πρῴρης* (αὐτ. 27, 30), *μαχαίρης*, *μαχαίρῃ* (Ματ. 26, 52. Λουκ. 22, 49. Πρ. 12, 2. Ἑβρ. 11, 34. 37), *ἀνάβατε* (Ἀπ. 11, 12), *καταβάτω* (Ματ. 24, 17. 27, 42. Μαρ. 13, 15. 15, 32. Λου. 17, 3), *ζώνην χρυσᾶν* (Ἀπ. 1, 13) κατ' οὐκ ὀλίγας ἐκδόσεις καὶ τὸν σιναϊτικὸν κώδικα, μόνον ἐν Ἀπ. 13 10. 14 ἔχοντα *μαχαίρᾳ*, *μαχαίρας*.

Κατὰ τὰς αὐτὰς μαρτυρίας ἀναγνωστέον αἰολικώτερον *ἀποκτέν-*

(1) Ἀντιστρόφως ἐπὶ τὸ δωρικώτερον *πιάζω* (=πιάνω) ἀντὶ *πιέζω* (Ἰω. 7, 30 κ. ἀλλ. πρβλ. Αἰσμ. 2, 15. Σοφ. Σειρ. 23, 21). κατά τινας δὲ κώδικας καὶ ἐκδόσεις τὸ *ὑπωπιάζω* 1 Κορ. 9, 27 γράφεται *ὑποπιάζω* =ὑποπιέζω.

νειν Ματ. 10, 28. Μαρ. 12, 5. Λου. 12, 4. 2. Κορ. 3, 6. Ἀπ. 6, 11., τοῦ σιναϊτικοῦ κώδικος ἔχοντος *ἀποκτείνειν* μόνον ἐν Λουκ. 13, 34 καὶ *ἀποκτένειν* Ματ. 23, 37. Κατὰ τὸ τελευταῖον παράδειγμα ἀναγινώσκεται ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι *ἀναβένω* Ματ. 20, 17-18. Μαρ. 1, 10. 10, 33. Ἰω. 6, 62. Πρ. 3, 1. *καταβένω* Ἰακ. 1, 17. καὶ *παραβένω* Ματθ. 15, 2-3., τοῦθ' ὅπερ κατ' ἐμὲ δυσκόλως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λᾶθος ὀρθογραφικὸν ἀντὶ τοῦ *ἀναβαίνω* κτλ., ἀλλ' ἐκληπτέον ὡς *βέννω* καὶ ἐξηγητέον κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ *κτέννω*, ὡς εἶπον ἀνωτέρω.

2) ἡ ταυτότης τῶν ὀρθογραφικῶν ἐναλλαγῶν τῶν φωνηέντων, καὶ ἄλλων μέν, μάλιστα δὲ τοῦ *ει* καὶ *ι*. Καίτοι δὲ καὶ ἐνταῦθα αἱ πλεῖσται τούτων εἶναι ἀναντιρρήτως παροράματα καὶ ἀνορθογραφίαι, προσοχῆς τινος ἄξιαι μόνον ὡς μαρτυροῦσαι περὶ τῆς ταυτότητος τῆς προφορᾶς τῶν ἐναλλασσομένων φωνηέντων καὶ διφθόγγων (1), ὅμως ὑπάρχουσί τινα παραδείγματα ἀξιοσημείωτα τὸ μὲν διὰ τὴν συχνὴν ἢ καὶ ὁμοιόμορφον χρῆσιν τῆς ἀσυνήθους γραφῆς, τὸ δὲ ὡς ἔχοντα λόγον τινὰ οἱονδήποτε. Οὕτω *λιμὸς* ἐπὶ δώδεκα χωρίων γράφεται κατὰ τὸν σιναϊτικὸν κώδικα τετράκις *λειμὸς* (Λουκ. 15, 14. 17. 21, 11. 1 Κορ. 11, 27)· ἡ δὲ *ἀπώλεια* ἐπὶ πλειόνων χωρίων δὶς μόνον διὰ διφθόγγου, (2 Πετ. 3, 7. 16), ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς γράφεται δι' ἁπλοῦ φωνήεντος. Ἡ αὐτὴ ἀναλογία παρατηρεῖται περὶ πολλὰς ἄλλας λέξεις. Ὁμοίως πανταχοῦ *καταλέλιμμαι*, *λίμμα*, *ὑπόλιμμα* (Πρ. 25, 14. Ρωμ. 9. 24. 11, 5), *νηστία*, *πορνία* (πλὴν 1 Θεσ. 4, 3), *πτωχία* (πλὴν 2 Κορ. 8, 2), *ἀσελγία* (πλὴν 2 Κορ. 12, 21. Ἐφ. 5, 19), **φαρμακία* (πλὴν Γαλ. 5, 20), **εἰδωλολατρία* (πλὴν Γαλ. αὐτόθ.), **δουλία*, **ὀφθαλμοδουλία*, **μεθοδία*, **εἰλικρινία*, **ἀλαζονία*, **κολακία*, **θρησκία* (πλὴν Κολ. 2, 18) καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἔτι δὲ **δάνιον*, **δανίζω*, **δανιστὴς* (ἄνευ τινὸς ἐξαιρέσεως), ὡς καὶ **εἰδώλιον* (1 Κορ. 10,8), **πανδόκιον* (Λουκ. 10, 34) ἀντὶ τῶν συνήθων *εἰδωλεῖον*, *πανδο(κ)χεῖον* (πρβλ. τὰ ἀνάλογα *τελώνιον*, *γυμνάσιον*, *πολυάνδριον*). Ὡσαύτως δὲ καὶ κύρια ὀνόματα πόλεων· *Ἀντιοχία* (πλὴν Πρ. 11, 22. 27. 13, 14. 14, 26. 15, 30. 35), **Ἀτταλία*, **Σε-*

(1) Πρβλ. ἐκ μόνης τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀποκαλύψεως κατὰ τὸν σιναϊτικὸν κώδικα *ἐπίρασας* (2, 2. 10), *ἔχις* (2, 3), *ἔξεται* (2, 10), *ἔχεται* (2, 25), *ἀνύγων*, *ἀνύξει* (3, 7) καὶ ἄλλα τοιαῦτα πάμπολλα δι' ὅλου τοῦ κώδικος.

Λευκία, **Φιλαδελφία*, **Λαοδικία*, **Καισαρία*, **Σαμαρία* καὶ **Σαμαρίτης*, πλὴν μιᾶς ἐξαιρέσεως, Ἰωαν. 4, 9., καὶ ταύτης ἐξ ὑστέρας χειρός. Αἱ πλείους τῶν γραφῶν τούτων, αἱ διὰ τοῦ (*) ἀστερίσκου σημειωθεῖσαι, ὡς ἱκανῶς μαρτυρούμεναι ὑπὸ τῶν κωδίκων ἐγένοντο ἤδη δεκταὶ καὶ ἐν ταῖς κριτικαῖς ἐκδόσεσι τοῦ Tischendorf καὶ Westcott. Ὁμοίως δὲ καὶ *εἰδέα* ἀντὶ τῆς κοινῆς γραφῆς *ἰδέα* (Ματ. 28, 3) κατά τε τὸν σιναϊτικὸν κώδικα (ἐξ ὑστέρας χειρὸς) καὶ ἄλλους ἐκ τῶν ἐγκρίτων κωδίκων γράφεται πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἐκδόταις καὶ παρὰ Tregelles. Τὰ ἀναύξητα *ἴδον*, *ἴδες*, *ἴδε* κτλ., συχνότατα ἀπαντῶντα ἐν τῷ σιναϊτικῷ κώδικι, ὅμως ἐκτὸς τῆς Ἀποκαλύψεως ἄλλοθι σπανιώτατα παρεδέξατο ὁ Tischendorf (Ματ. 13, 17. Λου. 5, 2. Ἰω. 19, 6) (1), οὐδαμοῦ δὲ τὰ *γείνομαι* καὶ *παραγείνομαι*, καίπερ οὐχὶ σπανίως ἀπαντῶντα, καὶ δὴ ἐν τῷ σιναϊτικῷ κώδικι σπανίως μὲν διαστιζομένου τοῦ *ε* ὑπὸ δευτέρας χειρὸς (ὡς Ματ. 3, 1), συνήθως δὲ ἄνευ τινὸς διαστίξεως. Τοὐναντίον δὲ τὸ δημῶδες *πῖν* (=*πεῖν*, *πιεῖν* πρβλ. Ἀνθ. 11, 140) τοῦ σιναϊτικοῦ κώδικος καί τινων ἄλλων (Ματ. 27, 34. Ἰω. 4, 7. 9. 1 Κορ. 9, 4. 10, 7) ἐκδέδοται *πεῖν* παρὰ Tisch., Tregelles καὶ Westcott.

3) ἡ ταυτότης τῶν περὶ τὰ σύμφωνα διαφόρων παθῶν, εἴτε ὡς ἐναλλαγῆς αὐτῶν, εἴτε ὡς παρεμβολῆς τινος συμφώνου, εἴτε ὡς παραλείψεως τοῦ εἰθισμένου διπλασιασμοῦ τοῦ *ρ* ἐν συνθέσει καὶ αὐξήσει. Οὕτως ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ τε σιναϊτικοῦ κώδικος καὶ ἄλλων ἐγκρίτων ἀναγινώσκονται ἐν ταῖς νεωτέραις κριτικαῖς ἐκδόσεσιν *ὄρνιξ* ἀντὶ *ὄρνις* (Λου. 13, 34) καὶ *μασθὸς* ἀντὶ *μαστὸς* ἢ *μαζὸς* (Ἀπ. 1, 13) ἐπὶ τὸ δωρικώτερον· *σφυρὶς* ἀντὶ *σπυρὶς* (Ματ. 15, 37. 16, 17. Μαρ. 3, 8. 20. Πρ. 9, 25), καὶ *Ζμύρνα* ἀντὶ *Σμύρνα* (Ἀπ. 1, 11. 2, 8) ἐπὶ τὸ ἀττικώτερον· (πρβλ. καὶ ζβέννυμι 1 Θεσ. 5, 18 παρὰ Tisch. ἀλλ' ὄχι κατὰ τὸ σιναϊτ.)· *ἐκχύννομαι* καὶ *συγχύννομαι* (Ματ. 23, 35. 26, 28. Μαρ. 12, 24. Λουκ. 11, 50. 22, 20. Πρ. 21, 31) ἐπὶ τὸ αἰολικώτερον· *διελέγχθησαν* (Μαρ. 9, 34), *σφυδρὸν* ἀντὶ *σφυρὸν* (Πρ. 3, 7) (2), *αἱμοροοῦσα* (Ματ. 9, 20), *ἄραφος* (Ἰω. 19, 23),

(1) Τὸ Φιλιπ. 1, 30 *ἴδετε* κατὰ τὴν κοινὴν ἔκδοσιν γράφεται διὰ διφθόγγου ἔν τε τῷ σιναϊτικῷ καὶ ἄλλοις.

(2) Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ ἐν τῷ σιναϊτ. κώδικι ὁμοιόμορφος γραφὴ τῆς λ. *κράβ-βατος* ὡς *κράβακτος*, ἑνὸς μόνου χωρίου ἐξαιρουμένου (Πρ. 5, 15 *κραβάττων*) Ὁ-

ἀπορίψας (Πρ. 27, 43), *περιρήξας* (αὐτοθ. 16, 22), *προσέρηξεν* (Λουκ. 6, 48-49), *ἐραβδίσθην* (2 Κορ. 11, 25), *ἐράπισαν* (Ματθ. 26, 67), *ἔριψαν* (Ματ. 15, 30. Πρ. 27, 19), *παραρυῶμεν* (Ἑβρ. 2, 1), *ἐπιράπτει* (Μαρ. 2, 21), *ἐπιρίψαντες* (Λουκ. 19, 35. 1 Πετ. 5, 7), *ἐράντισε* (Ἑβρ. 9, 19. 21), *ἐρύσθην* (2 Τιμ. 4, 17). Τοὐναντίον δὲ *ἐρρύσατο* πανταχοῦ εὕρηται ἐν τῷ σιναϊτικῷ διὰ δύο ρ. Ὁμοίως δὲ *ἐρριζωμένος* (Ἐφ. 3, 18. Κολ. 2, 7), *ἔρρωσο* (Πρ. 23, 30), *ἄρρωστος* (Ματ. 14, 14 κ. ἄλλ.), *ἀναντίρρητος* (Πρ. 10, 29. 19, 36), *ἄρρητος* (2 Κορ. 12, 4), *ἐρρέθη* (πλὴν Ἀπ. 6, 11), *ἔρρηξεν* (Λουκ. 9, 42) καὶ τὰ ἐκ τοῦ *διαρρήγνυμι* ἢ *διαρρήσσω* (Πρ. 14, 14. Ματ. 26, 65. Μαρ. 14, 63. Λουκ. 5, 6. 8, 29)· καίτοι ἐν τοῖς δυσὶ τελευταίοις χωρίοις αἱ νεώτεραι ἐκδόσεις (Tisch. Treg. West.) γράφουσι δι' ἁπλοῦ ρ. Ὡς δὲ ἡ κατὰ κανόνα σχεδὸν παράλειψις αὕτη τοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ ρ ἐν αὐξήσει καὶ συνθέσει δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παραδρομὴ ἢ λάθος ὀρθογραφικὸν ἐκ τῶν συνήθων, ἀλλ' ἔχει αἰτίαν τινὰ ἄλλην, ἴσως φθογγολογικήν, οὕτως ἡ ὁμοιόμορφος καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ τε σιναϊτικοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἐγκρίτων κωδίκων ὑπὲρ ἑαυτῆς ἔχουσα γραφὴ *γένημα* ἀντὶ *γέννημα*, αὕτη μὲν περὶ *τῶν ἐμψύχων* («γεννήματα ἐχιδνῶν» Ματ. 3, 7. 12, 34. 23, 33. Λουκ. 3, 7) ἐκείνη δὲ *περὶ τῶν καρπῶν τῶν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῶν φυτῶν γινομένων* (κυρίως ἢ μεταφορικῶς Ματ. 26, 29. Μαρ. 14, 25. Λουκ. 12, 18. 22, 18. 2 Κορ. 9, 10), ἡ τοιαύτη γραφὴ ἀδύνατον νὰ ἀποδοθῇ εἰς παραδρομήν, ἀλλ' αἰτίαν ἔχει τὴν διάφορον παραγωγὴν παρὰ τὸ *γίγνεσθαι* (γεγενῆσθαι) ἀντὶ *γεννᾶσθαι*, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἐν τῷ σιναϊτικῷ κώδικι τὰ ἀπὸ τοῦ θέματος τούτου προερχόμενα (*γεννᾶται*, *ἐγέννησα*, *γεγέννηκα*, *ἐγεννήθην*, *γεγέννημαι* κτλ. *γεννητός*· ἀντὶ *γέννησις* εὕρηται *γένεσις* Ματ. 1, 18. Λουκ. 1, 14) πανταχοῦ γράφονται ὁμοιομόρφως διὰ δύο ν, ἑνὸς μόνου χωρίου ἐπὶ τοσούτων ἐξαιρουμένου (2 Πετρ. 2, 12), ἔνθα διὰ τοῦτο φυλακτέα μετὰ τοῦ Tisch. ἡ γραφὴ τοῦ κώδικος καὶ ὡς θέμα ἐκληπτέον τὸ γίγνεσθαι. Οὕτω δὲ ὀρθῶς εὕρηται τεθησαυρισμένη ἡ λέξις *γένημα* παρὰ τῷ *γέννημα* ἐν τοῖς νεωτέροις Λεξικοῖς τῆς Κ. Διαθήκης κατὰ τὰς νεωτέρας ἐκδόσεις τοῦ τε Tischendorf καὶ ἄλ-

μοιόν τι συμβαίνει περὶ τὴν γραφὴν τῆς ἐν Κρήτῃ πόλεως (Ἰλ. 2, 647) *Λύκτου* καὶ *Λύττου*.

λων παρὰ τὴν ἐναντίαν γνώμην τοῦ Fritzsche, Meyer καὶ τοῦ ἀοιδίμου Δαμαλᾶ.

4) ἡ ταυτότης τῶν ἐν συνθέσει καὶ ἀκολουθίᾳ λόγου παθῶν τῶν συμφώνων, εἴτε ὡς μεταβολῆς τῶν ψιλῶν εἰς δασέα πρὸ τοῦ ψιλοῦ πνεύματος ἢ ἀντιστρόφως· ἐφιορκήσεις (Ματ, 5, 33), ἐφ' ἐλπίδι (Πρ. 2, 26. Ῥωμ. 8, 20 κατ' ἄλλους δὲ κώδικ. καὶ 1 Κορ. 9, 20 καὶ ἀφελπίζω Λουκ. 6, 35), οὐχ ἰδοὺ (Πρ. 2, 7), οὐχ ὀλίγην (αὐτ. 19, 23), οὐχ ἰουδαϊκῶς (Γαλ. 2, 14), ἀφίδω (Φιλ. 2, 23 κατ' ἄλλους δὲ κώδ. καὶ Πρ. 4, 29 ἔφιδε καὶ Λουκ. 17, 22 οὐχ ὄψεσθε), οὐκ ἕνεκεν (2 Κορ. 7, 12), οὐκ εὗρον (Λουκ. 24, 3), οὐκ ἕστηκεν (Ἰω. 8, 44)· εἴτε ὡς ἀμεταβλήτου διαφυλάξεως τοῦ ν καὶ ἄλλων μέν, ὡς παλινγενεσία (Τιτ. 3, 5. Ματ. 19, 28), πανπληθεὶ (Λουκ. 23, 18), μάλιστα δὲ τῶν προθέσεων ἐν καὶ σὺν πρὸ τῶν χειλεοφώνων, τῶν οὐρανισκοφώνων, τῶν ὑγρῶν, τοῦ σ καὶ τῶν διπλῶν ζ (ξ) ψ. Οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν κώδικα ἐνμένω (Πρ. 14, 22 ὄχι Γαλ. 3, 10), ἐνπαιγμὸς (Ἑβρ. 11, 36), ἐνπαίξας (μόνον Λουκ. 23, 11), ἐνπνέων (Πρ. 9, 1), ἔνπροσθεν (μόνον Ἀπ. 4, 6), ἐνχρίω (αὐτ. 3, 18), ἐνγέγραπται (Λουκ. 10, 20. 2 Κορ. 3, 2-3), ἔνκυος (Λουκ. 2, 5), ἐνκάθετος (αὐτ. 20, 20). ἐνκαίνια (Ἰω. 10, 22), ἐνκαινίζω (Ἑβρ. 9, 18), ἐνκατοικῶ (2 Πετ. 2,9), ἐνκομβοῦσθαι (1 Πετ. 5, 5), ἐνκόπτω (Πρ. 24, 4. 1 Πετ. 3, 7), ἐνκεντρίζω (Ῥωμ. 11, 19-24), ἐνκακῶ (ἀντὶ τῆς κοινῆς γραφ. ἐκκακῶ μόνον ἅπαξ Λουκ. 18, 11. ἐν τοῖς λοιποῖς χωρίοις ὁ σιν. κωδ. ἔχει ὁμαλῶς ἐγκακῶ), καὶ σπανίως ἐνκαταλείπω (Πρ. 2, 31. Ῥωμ. 9, 23. Ἑβρ. 10, 25). Τὰ λοιπὰ σύνθετα ἀπὸ τῆς ἐν ἀκολουθοῦσιν ὁμοιομόρφως τῇ κοινῇ χρήσει. Τοὐναντίον δὲ ἡ ἀπὸ τῆς κοινῆς χρήσεως παραλλαγὴ εἶναι συχνοτέρα εἰς τὰ ἀπὸ τῆς σὺν σύνθετα, διὸ καὶ προτιμῶμεν διὰ τὸ σχετικῶς ὀλιγάριθμον νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ἀντὶ τῶν παραλλασσόντων τὰ ἀκολουθοῦντα τῇ κοινῇ συνηθείᾳ μετὰ ἢ ἄνευ τινὸς ἐξαιρέσεως. Συγγένεια καὶ συγγενὴς (πλὴν Ἰω. 18, 26), συγκρίνω (πλὴν 1 Κορ. 2, 13), συγγνώμη (1 Κορ. 7, 6), συγκατάθεσις (2 Κορ. 6, 16. ἄλλως Λουκ. 23,51 συνκατατεθειμένος), σύγχυσις (Πρ. 19,29. ἄλλως τὸ ῥῆμα συνκέχυται, συνχύννεται αὐτ. 19,32. 21, 31),

σὺγχαίρω (πλὴν Λουκ. 15, 6. 9), συγκακοπαθεῖν (2 Τιμ. 2, 3. ἄλλως αὐτ. 1, 8), συγκοινωνός, συγκοινωνεῖν (μόν. Φιλ. 4, 17, 1 Κορ. 9, 17. ἄλλως Ῥωμ. 11, 17. Ἐφ. 5, 17. Φιλ. 1, 7. Ἀπ. 1, 9. 18, 4), συμβάλλω (Λουκ. 14, 31. ἄλλως αὐτ. 2, 19), συμπόσιον (Μαρ. 6, 39), συμβιβάζω (πλὴν Ἐφ. 4, 16), συμβαίνω, σύμβουλος (μετὰ τῶν ἀπ' αὐτοῦ πάντων ὁμοιομόρφως πανταχοῦ), συμπαθὴς (1 Πετ. 3, 8. ἄλλως συνπαθῶ Ἑβρ. 4, 15 καὶ συνπάσχω Ῥωμ. 8, 17. 1 Κορ. 12, 26), συμπληροῦσθαι (Λουκ. 9, 51. Πρ. 2, 1), συμφυλέτης (1 Θεσ. 2, 14), σύμφυτος (Ῥωμ. 6, 5. ἄλλως συνφυεῖσαι Λουκ. 8, 7), συμφέρω, σύμφωνος (καὶ τὰ ἀπ' αὐτῶν πάντα πανταχοῦ ὁμοιομόρφως), συλλέγω (πλὴν Λουκ. 6, 44), συλλαμβάνειν-εσθαι (πλὴν Λουκ. 5, 7. Φιλ. 4, 3), συμμερίζεσθαι (1 Κορ. 9, 13), σύζυγος (Φιλ. 4, 3), σύμψυχος (αὐτ. 2, 2), συστενάζω (Ῥωμ. 8, 22), συστατικὸς (2 Κορ. 3, 1), συστοιχῶ (Γαλ. 4, 25), συστροφή, συστρέφω (Πρ. 19, 40 κ. ἀλλ.), συσχηματίζομαι (1 Πετ. 1, 14. ἄλλως Ῥωμ. 12, 2), συστρατιώτης (Φιλ. 2, 25. ἄλλως ἐν Φιλήμ. 2). Ἐν τοῖς λοιποῖς πᾶσι φυλάττει ὁ σιναϊτικὸς τὸ ν τῆς σὺν πανταχοῦ ἀμετάβλητον, καίτοι καὶ κατὰ τοῦτο οὐκ ὀλίγη ὑπάρχει ποικιλία κατὰ τοὺς διαφόρους κώδικας καὶ τὰς νεωτέρας ἐκδόσεις (1).

5) ἡ ταυτότης τῶν ἐν τῇ κλίσει ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων παρατηρουμένων ἰδιωτισμῶν ἄλλων τε (2) καὶ

α') Τῆς κατὰ τὰ πρωτόκλιτα κλίσεως τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς τριτοκλίτων ὀνομάτων, οἷα κατὰ μὲν τὸν σιναϊτικὸν κώδικα (καίπερ τινὰ διαστιζόμενα ὑπὸ ὑστέρας χειρὸς) ἔχομεν, ἀστέραν (Ματθ. 2, 10), τρίχαν (αὐτ. 5, 36), χεῖραν (Ἰω. 20. 25. 1 Πετ. 5, 6), ἀέραν (Πρ. 22, 23), Πτολεμαΐδαν (αὐτ. 21, 7), σφραγῖδαν

(1) Παραδείματα τοῖς ἐν δυσὶν ἀλλεπαλλήλοις λέξεσι μεταβολῆς τοῦ *ν* τῆς προθέσεως *ἐν*, οἷα τὰ ἐκ τῆς Π. Διαθήκης προσημειωθέντα *ἐγγαστρί*, *ἐμμέσω*, δὲν ἀπαντῶσιν ἐν τῷ σιναϊτικῷ κώδικι, καίτοι τὴν τελευταίαν γραφὴν (*ἐμμέσω*) παρεδέχθη ὁ Tischendorf ἐνιαχοῦ (Ἀποκ. 1, 13. 2, 1. 4, 6. 5, 6. 22, 2) τῆς 7ης αὐτοῦ ἐκδόσεως

(2) Ἀξιοσημείωτα ἑτερόκλιτα τῆς Κ. Δ. εἶναι τὸ *πλοῦτος* (μόνον κατ' ὀνομαστ. καὶ αἰτιατ. 2 Κορ. 8, 2. Ἐφ. 1, 7. 2, 7. 3, 8. 16. Φιλ. 4, 19. Κολ. 1. 27. 2, 2 κατά τε τὸν σιναϊτ. κωδ. καὶ ἄλλους ἐγκρίτους καὶ τὰς ἐκδ. Lach. Tisch. Tregel.) τὸ *ζῆλος* (Φιλ. 2, 6. κατὰ τὰς αὐτὰς μαρτυρίας συναϊτ. καὶ τοῦ Wesst.) καὶ ἴσως τὸ *ἦχος* (ἤχους Λουκ. 23, 5 κατὰ τὰς αὐτὰς μαρτυρίας, ἐὰν μὴ ἐκληπτέον ὡς ἠχοῦς).

('Απ. 6, 9. 9, 4), κατ' ἄλλους δὲ κώδικας σημειοῦνται συγγενῆν ('Ρωμ. 16, 11), ἀσφαλῆν ('Εβρ. 6, 19), ποδήρην ('Απ. 1, 13), ἄρσεναν (αὐτ. 12, 13), εἰκόναν (αὐτ. 13, 14), μῆναν (αὐτ. 22, 2).

β') τῆς διατηρήσεως τοῦ μ τοῦ ἐνεστῶτος ἔν τε τῷ μέλλοντι καὶ τοῖς ἀπ' αὐτοῦ χρόνοις τε καὶ ὀνόμασι τοῦ ῥημ. λαμβάνω· λήμψομαι, ἀντελήμφθην, ἀνάλημψις, προσωπολήμπτης κτλ. πανταχοῦ ὁμοιομόρφως ἔν τε τῷ σιναϊτικῷ κώδικι καὶ ἐν ἄλλοις καὶ ἐν ταῖς ἀρίσταις τῶν νεωτέρων κριτικῶν ἐκδόσεων.

γ') τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ 3 πληθυντικοῦ προσώπου τῶν ἱστορικῶν χρόνων τῆς ὁριστικῆς τῇ παρεμβάσει τῆς καταλήξεως σα. Οὕτω πλὴν τοῦ ἐκ τῆς Π. Διαθήκης ἐδολιοῦσαν ('Ρωμ. 3, 13), εὕρηνται ἔν τῷ σιναϊτικῷ κώδικι καὶ ἐν ἄλλοις εἴχοσαν ('Ιω. 15, 22. 24) καὶ παρελάβοσαν (2 Θεσ. 3, 6).

δ') τῆς συγκοπῆς τῆς καταλήξεως τοῦ 3 πληθ. προσ. τοῦ παρακειμένου ασι (=αντι) εἰς αν. Οὕτω κατὰ μὲν τὸν σιναϊτ. κώδικα *ἑόρακαν* (Κολ. 2, 1 ἄλλως Λουκ. 9, 36), εἴρηκαν ('Απ. 19, 3) καὶ γέγοναν ('Ρωμ. 16, 7 ἐν μέρει δὲ καὶ 'Απ. 21, 6), κατ' ἄλλους δὲ κώδικας καὶ πέπ(τ)ωκαν ('Απ. 18, 3), εἰσελήλυθαν ('Ιακ. 5, 4), τετήρηκαν καὶ ἔγνωκαν ('Ιω. 15 6-7) εὕρηνται παρὰ Lachm. Tisch, Tregel. καὶ Westc.

ε') τῆς χρήσεως δευτέρων τινῶν ἀορίστων μετὰ καταλήξεων τοῦ πρώτου (1), καὶ δὴ οὐ μόνον εἰς τὰ καὶ παρὰ τοῖς θύραθεν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὔχρηστα ἤνεγκα καὶ εἶπα (τοῦ τελευταίου ἀπαντῶντος καὶ ἐν τῇ μετοχῇ εἴπας Πρ. 22, 24. 24, 22 κατά τε τὸν σιναϊτικὸν κώδικα καὶ τὸν οὐατικανόν, παραληφθέντος δὲ καὶ εἰς τὰς νεωτέρας ἐκδόσεις), ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα τινὰ ῥήματα, οἷα *ἀπέθαναν (Ματ. 8, 32), ἔβαλαν (Πρ. 16, 37), ἐλάβατε (1 'Ιω. 2, 27), *μετ(α)έλαβαν (Πρ. 27, 36), εὕραμεν (Λουκ. 23, 2), εὗραν (αὐτ. 8, 35), ἀνεῦραν (αὐτ. 2, 16), *εὑράμενος ('Εβρ. 9, 12). *εἶδα ('Απ. 17, 3. καὶ 6), *εἴδαμεν (Πρ. 4, 20*. Μαρ. 2, 12), *εἶδαν (Ματ. 13, 17*. Λουκ. 9, 32*. Πρ. 6, 15. 9, 35. 12, 16), *ἀνείλατε (2, 23), *ἀνεῖλαν (αὐτ. 10 39), ἀνείλατο (αὐτ. 7,

(1) Καὶ παρατατικοί τινες εὕρηνται μετὰ ὁμοίας καταλήξεως, ὡς *ἐκλααν* ('Απ. 5, 4), *ἔλεγαν* ('Ιω. 10, 20. 11, 47).

21), *ἐξειλάμην (αὐτ. 23, 27), *ἐξείλατο (αὐτ. 7, 10. 12, 11), *ἔπεσα (Πρ. 22, 7. Ἀπ. 1, 17), *ἔπεσαν (Ματθ. 17, 6. Ἰω. 18, 6. 1 Κορ. 10, 8 κ. ἄλλ.), *ἐξεπέσατε (Γαλ. 5, 4), *ἐξέπεσαν (Πρ. 12, 7), *ἐπέπεσαν (Ῥωμ. 15, 3), *προσέπεσαν (Ματ. 7, 25), *ἀνέπεσαν (Μαρ. ϛ, 40. Ἰω. 6, 10), *ἤλθαμεν (Πρ. 28, 14), *ἤλθατε (Ματ. 25 36), *ἦλθαν (Πρ. 12, 10. 28, 15), ἀπῆλθα (Ἀπ. 10, 9), *ἀπῆλθαν (Ἰω. 18, 6*. Ἀπ. 21, 1*. Ματ. 22, 22), *ἐξήλθατε (Ματ. 11, 7. Μαρ. 14, 48 κ. ἀλλ.), *ἐξῆλθαν (Πρ. 16, 40*. 1 Ἰω. 2, 19), *ἐπῆλθαν (Ἰω. 4, 27. Πρ. 14, 19), *προσῆλθαν (Ματ. 5, 1), *ἐλθάτω (Ματ. 6, 10), *εἰσελθάτω (Μαρ. 13, 15), *παρελθάτω (Ματ. 26, 39), *εἰσέλθατε (αὐτ. 7, 13), *ἐξέλθατε (Ἀπ. 18, 4) καὶ ἄλλα τοιαῦτα κατά τε τοὺς ἐγκρίτους κώδικας καὶ τὰς ἀρίστας τῶν νεωτέρων κριτικῶν ἐκδόσεων· τῶν διὰ τοῦ * σημειουμένων ἐχόντων ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν μαρτυρίαν τοῦ σιναϊτικοῦ κώδικος (1).

ϛ´) τῆς χρήσεως τῆς ἀρχαίας καταλήξεως σαι ἐν τῷ 2 ἑνικῷ προσώπῳ ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος τοῦ μέσου τύπου. Ὀδυνᾶσαι (Λουκ. 16, 25) (κατα) καυχᾶσαι (Ῥωμ. 2, 17. 11, 18. 1 Κορ. 4, 7), φάγεσαι καὶ πίεσαι (Λουκ. 17, 8).

ζ´) τῶν ἀνωμαλιῶν περὶ τὴν αὔξησιν καὶ ἀναδίπλωσιν τῶν παρῳχημένων χρόνων εἴτε ὡς παραλείψεως τῆς εἰθισμένης χρονικῆς ἢ συλλαβικῆς αὐξήσεως, εἴτε ἐν γένει ὡς ἀσυνήθους αὐξήσεως ἢ ἀναδιπλασιασμοῦ. Οὕτω πλὴν τῶν ἀπὸ τοῦ ευ ἀρχομένων ῥημάτων καὶ τῶν ὑπερσυντελίκων, συχνότατα φερομένων ἀναυξήτως, ἔχομεν ἐπαισχύνθη (2 Τιμ. 1, 16 ὄχι μὲν κατὰ τὸν σιναϊτ., ἀλλὰ κατ᾽ ἄλλους ἐγκρίτους κώδικας παρεδέξαντο ὁ Lachm. ὁ Tischend. ὁ Tregell. καὶ ὁ Westcott), οἰκοδομήθη (Ἰω. 2, 20 κατὰ τὸν σιναϊτ. καὶ Tisch.), ἀποθάνετε (Κολ. 2, 20 κατὰ τὸν αὐτὸν κώδ.) ἑόρακα (Κολ. 2, 1. 18 κατὰ τὸν αὐτὸν κωδ. καὶ τὴν 8ην ἔκδοσιν τοῦ Tischendorf, ἐν τῇ 7ῃ ἔχοντος τὴν αὐτὴν γραφὴν καὶ Ἰω. 9, 37. 15, 24 κ. ἄλλ.), ἔξωσα (Πρ. 7,

(1) Ἀξιοσημείωτος εἶνε ἡ ἐν τῷ 2 ἑνικ. προσώπῳ τοῦ 1 ἀορίστου καὶ τοῦ παρακειμένου χρῆσις τῆς καταλήξεως τοῦ 2 ἀορίστου. Οὕτως *ἀφῆκες*, *κεκοπίακες*, *πέπτωκες* (Ἀπ. 2, 3-4) κατά τε τὸν σιναϊτ. κώδ. καὶ τὰς πλείστας τῶν νεωτέρων ἐκδόσεων ἀπὸ Lachmann μέχρι Westcott.

45 ὄχι κατὰ τὸ σιναϊτ.), ἀπώσα(ν)το (Πρ. 7, 27. 39. Ῥωμ. 11, 1-2 καὶ κατὰ τὸ σιναϊτ.), ὠνήσατο (Πρ. 7, 16 καὶ κατὰ τὸ σιναϊτ.), ἐπροφήτευον, ἐπροφήτευσα (Πρ. 19,10. Ματ. 7, 22 καὶ ἄλλοθι συχνὰ κατά τε τὸν συναϊτικὸν καὶ ἄλλους ἐγκρίτους κώδικας καὶ τὰς νεωτέρας ἐκδόσεις), ἀπεκατέστη (Μαρκ. 8, 25) καὶ ἀπεκατεστάθη (Ματ. 12. 13. Μαρ. 3, 5. Λουκ. 6, 10 κατὰ τὰς αὐτὰς μαρτυρίας), ἠργάζοντο (Πρ. 18, 3), καὶ ἠργάσατο (Ματ. 25, 16. 26, 8. Μαρ. 14, 6 κ. ἄλλ. κατὰ τὰς αὐτὰς μαρτυρίας), εἱλκωμένος (Λουκ. 16, 20 κατὰ τας αὐτὰς μαρτυρ. πλὴν Westcott), ῥεραντισμένοι (Ἑβρ. 10, 22 κατὰ τὰς αὐτὰς μαρτυρίας, καὶ Ἀπ, 19, 13 κατὰ West., τοῦ σιναϊτ. καὶ τοῦ Tisch. ἐχόντων ἐνταῦθα περιρεραμμένον, ἀντὶ τῆς κοινῆς γραφῆς βεβαμμένον)(1).

Τῶν παρατεθέντων τούτων καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῖς φθογγολογικῶν καὶ γραμματικῶν ἰδιωτισμῶν τῆς ἀλεξανδρεωτικῆς διαλέκτου οὐδὲν ἧττον κοινοὶ ἀμφοτέραις ταῖς Διαθήκαις εἰσὶν οἱ λεξιλογικοὶ αὐτῆς ἰδιωτισμοί, οἱ εἰς τὴν χρῆσιν καὶ τὸ σημαινόμενον τῶν λέξεων ἀναφερόμενοι. Καίτοι δὲ καὶ τούτων ὁ καθορισμὸς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα δὲν εἶναι πάντοτε καὶ ἐν πᾶσιν εὐχερὴς διὰ τὸ ἀνεπαρκὲς ὧν ἀλλαχόθεν περὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου ἔχομεν γνώσεων καὶ μαρτυριῶν, ὅμως ἐν τοῖς καθόλου ὡς ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας δύναται νὰ λεχθῇ τοῦτο, ὅτι καὶ περὶ τὸ λεξιλογικὸν τῆς διαλέκτου ταύτης παρατηρεῖται τὸ αὐτὸ φαινόμενον, ὅπερ καὶ περὶ τὸ φθογγολογικὸν καὶ γραμματικὸν αὐτῆς μέρος· ὅτι δηλαδὴ παρὰ λέξεσι τῆς δοκίμου χρήσεως καὶ ἐκδοχῆς εὑρηνται ἀναμὶξ καὶ ἀδιακρίτως οὐ μόνον ἀπηρχαιωμέναι καὶ ἀρχαιότροποι λέξεις καὶ ἐκδοχαὶ λέξεων ἐκ πάσης διαλέκτου καὶ ἐκ παντὸς εἴδους λόγου ἀδιαφόρως παραλαμβανόμεναι, ἀλλ' ὅπερ πολλῷ σπουδαιότερον, καὶ λέξεις καὶ σημασίαι λέξεων, εἴτε τῇ δημώδει γλώσσῃ ἰδιάζουσαι, εἴτε καὶ ὅλως ἀρτιγενεῖς καὶ νεόπλαστοι, ὡς ταῦτα πάντα παρατηροῦνται παρὰ τοῖς ξενοφώνοις καὶ τὸ πρῶτον ξένην τινὰ γλῶσσαν μανθάνουσιν, οἵτινες, μήτε ἐκ τῆς ἀπὸ παίδων μαθήσεως καὶ τρι-

(1) Κατὰ τὰς αὐτὰς μαρτυρίας ἀντὶ τῆς κοινῆς γραφῆς *μεμνηστευμένη* ἀναγινώσκεται *ἐμνηστευμένη* (Λουκ. 1, 27. 2, 5), συμφώνως μὲν τῷ κανόνι, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ *μέμνημαι*, καθ' ὃ ἐσχημάτισται τὸ *μεμνηστευμένος*. Πρβλ. Raphael Kühner's Ausführliche Grammatik der Griechischen Sprache etc. § 200, Σημ. 4 (τῆς 2ας ἐκδόσεως).

6ῆς μήτε ἐκ τῆς συστηματικῆς σπουδῆς καὶ μελέτης ἐθισθέντες νὰ διακρίνωσι, τί τῆς κοινῆς καὶ δημώδους ὁμιλίας καὶ τί τῆς γραφομένης καὶ ὑψηλῆς γλώσσης, τί τῆς ποιήσεως καὶ τί τοῦ πεζοῦ λόγου, τί ἀρχαϊσμὸς καὶ διαλεκτικὸς ἰδιωτισμὸς καὶ τί τῆς καθιερωμένης χρήσεως, οὐ μόνον μεταχειρίζονται ἀδιακρίτως τὰ μὲν ἀντὶ τῶν δέ, ἀλλὰ καὶ πλάττουσι μετὰ ἢ ἄνευ συνειδήσεως νέας λέξεις καὶ τύπους ἢ ἐκδοχὰς λέξεων κατ' ἀναλογίαν ἄλλων, καὶ ἐν ᾧ φαίνονται τηροῦντες τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς ἧς γράφουσι γλώσσης, παρουσιάζει τὸ λεκτικὸν αὐτοῦ ἀνώμαλόν τι καὶ ἄηθες καὶ προσβάλλει δυσαρέστως τὴν ἀκοὴν τῶν εἰς ὁμαλὴν λέξιν καὶ καθιερωμένην χρῆσιν ἠσκημένων. Παραδείγματα τῶν διαφόρων προσημειωθεισῶν περιστάσεων ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης,καὶ μάλιστα τῶν ἐκ τῆς δημώδους χρήσεως παραληφθεισῶν εἴτε λέξεων εἴτε ἐκδοχῶν λέξεων ἢ καὶ ὅλως νεοπλάστων ὀνομάτων ἢ τύπων, εὑρίσκει ὁ βουλόμενος ἱκανὰ καὶ πρόχειρα παρὰ Winer (σελ. 26-31 τῆς πέμπτης ἐκδόσεως τῆς γραμματικῆς αὐτοῦ τῆς Κ. Δ.), μολονότι ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία περί τινων ἐξ αὐτῶν.

Προσοχῆς ἀξία εἶναι ἡ ἐν τῇ ἀλεξανδρεωτικῇ διαλέκτῳ παρουσία καὶ χρῆσις ξένων λέξεων. Περὶ τούτων ἐὰν ἐκρίνομεν ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν Ο', ἔπρεπε νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι, ὅπως ἡ νεωτέρα ἡμῶν δημώδης γλῶσσα ἦτο καὶ εἶναι ἐνιαχοῦ πλήρης τουρκικῶν λέξεων καὶ φράσεων, οὕτω καὶ ἡ ἀλεξανδρεωτικὴ διάλεκτος ἦν ἔμπλεως ἑβραϊκῶν λέξεων καὶ ἑβραϊσμῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐν λόγῳ συλλογὴ κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι μετάφρασις, καὶ μετάφρασις ὡς τὰ πολλὰ δουλεύουσα τῷ γράμματι τοῦ ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου, διὰ τοῦτο ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ ἀπαντωσῶν πολυαρίθμων ἑβραϊκῶν λέξεων ὡς ὁπωςδήποτε εὔχρηστοι ἐν τῇ ὁμιλίᾳ, καὶ μάλιστα τῶν ἑλληνιστῶν Ἰουδαίων, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἐκεῖναι μόναι, ὅσαι, ὡς ὀνόματα μηνῶν, ἑορτῶν, θεσμῶν, μέτρων καὶ σταθμῶν καὶ ἄλλων ὁμοίων, εἶχον ἀποβῆ τεχνικοί τινες ὅροι. Βεβαίως πλὴν τῆς ἑβραϊκῆς καὶ ἐξ ἄλλων γλωσσῶν τῆς Ἀνατολῆς περιεῖχεν ἡ ἀλεξανδρεωτικὴ διάλεκτος ἀναλόγους λέξεις καὶ φράσεις, ὅπως οὐδεμία ποτὲ γλῶσσα εἶναι ὁλοσχερῶς ἀπηλλαγμένη καὶ ἄμικτος τοιούτων ἑτερογενῶν στοιχείων, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ὡς ἀμιγὴς καὶ καθαρὰ θαυμαζομένη ἑλληνικὴ γλῶσσα τῆς ἀρχαίας καὶ κλασικῆς ἐποχῆς περιεῖχε τοιαῦτα, καὶ δὴ οὐ μόνον τὰ

προφανῶς καὶ μεμαρτυρημένως ξένα, οἷα τὰ σημιτικὰ κάμηλος (ἑβραϊ. *gamal*), ἀρραβὼν (τὸ αὐτὸ καὶ ἑβραϊ. πρβλ. Γεν. 38, 17-20), τὰ αἰγυπτιακὰ πυραμίς, ζῦθος, πάπυρος καὶ βίβλος (ἴσως δὲ καὶ τὰ στίμμι καὶ βαΐον), καὶ τὰ περσικὰ μάγος, παράδεισος, παρασάγγης, σατράπης, ἄγγαρος, γάζα, ἀκινάκης, τιάρα(ς), μανδύας, κίδαρις καὶ ἄλλα· ἀλλὰ καὶ ἕτερα γνήσια μὲν ἑλληνικὰ νομιζόμενα, ξένα δὲ τῇ ἀληθείᾳ, πρωΐμως ἤδη εἰσαχθέντα εἰς χρῆσιν διά τε τῆς ἐμπορικῆς καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμιξίας τῶν ἐθνῶν, οἷα λ.χ. μνᾶ (ἑβρ. maneh), φῦκος (ἑβρ. φούκ), χιτὼν ἢ κιθὼν (ἑβρ. κεθωνεθ), ὄφις (πρβλ. τὸ ἑβρ. epheh = ἔχις), σκορπίος (ἑβρ. καὶ ἀραβ. akrab), μέγαρον ἢ καὶ μάγαρον (ἑβρ. megharah = σπήλαιον) καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐκ τοιούτων ἑτερογενῶν στοιχείων ἐν τῇ ἑλληνικῇ συλλογῇ τῆς Π. Διαθήκης οὐδὲν ἢ ἐλάχιστον εὕρηται μὴ ἀπαντῶν καὶ παρ' ἄλλοις προγενεστέροις συγγραφεῦσιν, οὐδὲν δὲ ἴχνος παρατηρεῖται λατινικῆς λέξεως ἢ φράσεως, τοὐναντίον ἡ Κ. Διαθήκη περιέχει καὶ ἱκανὰς τοιαύτας, προϊόντα καὶ μαρτύρια μᾶλλον τῆς ἤδη τελεσθείσης πολιτικῆς καὶ διοικητικῆς ἐπικρατήσεως τῆς Ῥώμης, ἢ τῆς ἀρχομένης ἠθικῆς ἐπιδράσεως τῆς λατινικῆς γλώσσης ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς. Οὕτω λατινικὰς μὲν λέξεις ἔχομεν· κολωνία (Πρ. 16, 22), κῆνσος (Ματ. 22, 17), κουστωδία (αὐτ. 27, 65), κεντυρίων (Μαρ. 15, 39), σπεκουλάτωρ (αὐτ. 6, 27), πραιτώριον (αὐτ. 15, 16. Ματ. 27, 27. κ. ἄλλ.), φραγέλλιον (Ἰω. 2, 15) καὶ φραγγελλῶ (Ματ. 27, 26. Μαρ. 15, 15), σικάριος (Πρ. 21, 38), τίτλος (Ἰω. 19. 19-20), λιβερτῖνος (Πρ. 6, 6), ἀσσάριον (Ματ, 10, 26), δηνάριον (αὐτ. 18, 28 κ. ἄλλ.), κοδράντης (αὐτ. 5, 26), λίτρα (Ἰω. 12,3), μίλιον (Ματ. 5, 41), ξέστης (Μαρ. 7, 4. 8), μάκελλον (1 Κορ. 10, 25), μεμβράνα (2 Τιμ. 4, 13), λέντιον (Ἰω. 13, 4), σιμικίνθιον (Πρ. 19, 2), σουδάριον (αὐτ. κ. ἄλλ.) καὶ ῥέδη (καίπερ γαλατικὴ λέξις, ἀλλὰ διὰ τῶν Ῥωμαίων εἰσαχθεῖσα εἰς χρῆσιν, rheda, Ἀπ. 18, 13)· λατινισμοὺς δέ· Σεβαστὸς = Augustus (ἀπὸ τοῦ Ὀκταυϊανοῦ ὡς τίτλος τῶν Αὐτοκρατόρων Πρ. 25, 21) καὶ σπεῖρα σεβαστὴ = cohors augusta (αὐτ. 27, 1), ἀνθύπατος καὶ ἀνθυπατεύω = proconsul (αὐτ. 13, 7. 8. 12. 18, 12. 13, 38), ἡγεμὼν = procurator (Ματ. 27, 2.

11 κ. ἄλλ.), στρατηγοὶ = praetores (duumviri Πρ. 16, 20), ῥαβδοῦχοι = lictores (αὐτ. 16, 35. 38), στρατοπεδάρχης = praefectus praetorio εἴτε cohortibus praetorianis (Πρ. 28, 16), καὶ ἄλλα· ἔτι δὲ καὶ φράσεις ὅλαι, οἷαι πλὴν ἄλλων ἀμφισβητουμένων αἱ ἀναμφισβήτητοι αὗται· ἐργασίαν δίδοναι = operam dare (Λουκ. 12, 58), τὸ ἱκανὸν ποιεῖν τινι = satis facere alicui (Μαρ. 15, 15), τὸ ἱκανὸν λαμβάνειν = satis accipere (Πρ. 17, 9), ἔχε με παρῃτημένον = habe me excusatum (Λου. 14, 18), συμβούλιον λαμβάνειν = consilium capere (Ματ. 12, 14. 22, 15 κ. ἄλλ.), πιθανώτατα δὲ καὶ τὸ τοῦ Ματθαίου 19, 18· εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικὸς = si ita res (= αἰτία) se habet hominis cum uxore.

Β'.

Ὅπως παρ' ἄλλοις συγγραφεῦσιν, οὕτω καὶ ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ ἡ χρῆσις καὶ παρουσία τοιούτων εὐαρίθμων ξενικῶν λέξεων καὶ φράσεων αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὀλίγον θὰ παρέβλαπτε τὴν ὅλην ὑφὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἕλληνος λόγου, ἐὰν οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς ἦσαν Ἕλληνες τὸ γένος, ἢ τοὐλάχιστον ἐὰν εἶχον λάβει πάντες ἑλληνικὴν μόρφωσιν καὶ ἀγωγήν, ὡς δύναταί τις νὰ πεισθῇ περὶ τούτου ἀπὸ μὲν τῶν θύραθεν ἐκ τοῦ παραδείγματος Φίλωνος τοῦ Ἰουδαίου καὶ τοῦ Ἰωσήπου, ἀπὸ δὲ τῶν συγγραφέων τῆς Κ. Διαθήκης μάλιστα μὲν τοῦ συγγραφέως τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς, ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ καὶ ἀλλαχοῦ μέν, μάλιστα δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τῶν Πράξεων γράφοντος ἐν συνόλῳ ἑλληνοπρεπῶς, παρὰ πᾶσαν τὴν χρῆσιν ξενικῶν τινων λέξεων ἢ φράσεων, εἴτε ἑβραϊκῶν εἴτε λατινικῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ πλείους ἦσαν Ἑβραῖοι μὲν τὴν καταγωγήν, ἔμαθον δὲ τὸ ἑλληνιστὶ διαλέγεσθαι καὶ γράφειν, ὡς προείρηται, οὐχὶ ἐκ παίδων καὶ ἐκ συστηματικῆς παιδεύσεως καὶ μελέτης τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἀλλ' ἐκ τῆς κοινῆς ὁμιλίας καὶ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ὅλως ἑβραϊζούσης μεταφράσεως τῶν Ο', διὰ τοῦτο δὲν ἠδύναντο νὰ ἀπαλλαγῶσιν εὐχερῶς τῆς ἐπιδράσεως τῆς μητρικῆς γλώσσης καὶ καὶ τῆς ἄλλης αὐτῶν ἀγωγῆς καὶ παιδεύσεως, ἀλλ' ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ διανοῶνται μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον ὡς Ἑβραῖοι, νὰ ἐκφράζωνται δὲ ἑλληνιστί, οἱονεὶ μεταφράζοντες τὰ ἑαυτῶν διανοήματα

ἐκ τῆς ἑβραϊκῆς εἰς τὴν ἑλληνικήν, ὡς δοκιμάζουσι τοῦτο ἐν ἀρχῇ πάντες οἱ ξένην τινὰ γλῶσσαν ἐν ὡρίμῳ ἡλικίᾳ μανθάνοντες, μόλις σὺν τῷ χρόνῳ κατορθοῦντες νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς ἰσχύος τῆς πρώτης παιδεύσεως καὶ ἀγωγῆς. Αὕτη εἶναι ἡ κυρία αἰτία τοῦ ἑβραϊκοῦ χρωματισμοῦ καὶ τοῦ ξενίζοντος ἐκείνου ὕφους, ὅπερ πᾶς τις, καὶ ἐλάχιστα ἠσκημένος εἰς τὴν ὑφὴν καὶ σύνθεσιν τοῦ ἀκραιφνοῦς ἕλληνος λόγου, εὐχερέστατα διορᾷ καὶ αἰσθάνεται ἐν τῇ ἀναγνώσει τοῦ πλείστου μέρου τῆς Κ. Διαθήκης, μάλιστα δὲ τῶν συνοπτικῶν λεγομένων εὐαγγελίων καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως (1). Τοῦ ἐν συνόλῳ ξενίζοντος τούτου ὕφους καὶ τοῦ καθόλου ἑβραϊκοῦ χρωματισμοῦ τῆς γλώσσης τῆς Κ. Διαθήκης διακριτέαι αἱ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα ἀπαντῶσαι ἐν αὐτῇ καθαρῶς ἑβραϊκαὶ (ἢ ἀραμαϊκαὶ) λέξεις καὶ φράσεις. Ὅπως αὗται μικρὸν θὰ παρέβλαπτον τὴν καθαρότητα τοῦ ἕλληνος λόγου τῇδε κἀκεῖσε ἀπαντῶσαι, καθὰ βλέπομεν τοῦτο συμβαῖνον παρὰ τοῖς καὶ γλωσσικῶς δοκίμοις τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, παρ' οἷς εὕρηνται ἐγκατεσπαρμένοι τοιοῦτοι ξενισμοὶ διὰ τὴν μελέτην καὶ χρῆσιν τῶν Ἁγίων Γραφῶν, τοιουτοτρόπως καὶ τὸ καθόλου ξενίζον ἐκεῖνο

(1) Τὸ καθόλου ξενίζον τοῦτο ὕφος τῆς Κ. Δ. ὁρίζει ἀκριβέστερον ὁ Winer (σελ. 37-38 τῆς 5ης ἐκδόσεως τῆς Γραμματικῆς αὐτοῦ) διὰ τῶν ἑξῆς. Dieser allgemeine Charakter (hebräisch-aramäischer Sprachdarstellung) ist theils in der Anschanlichkeit (daher Gebrauch der Praepositionen statt Casusformen, welche mehr Erzeugniss der Abstraction sind), und somit Umständlichkeit des Ausdrücks zu suchen (φεύγειν ἀπὸ προσώπου τινός, ἐγράφη διὰ χειρός τινος, πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ ἔσται.... καὶ ἐκχεῶ u. dgl.; Häufung der Pron. pers. und demonstr. besonders nach relat., die erzählende Formel καὶ ἐγένετο u. s. W.), theils in der Einfachheit, ja Monotonie, mit welcher der Hebräer (logisch mehr coordonirend als subordonirend) die Sätze baut und Satz an Satz anschliesst, daher in dem jüdischen Griechisch der so beschränkte Gebraucht der Conjuctionen (während gerade hierin die Nationalschriftsteller einen grossen Reichthum entfalten), daher die Einförmigkeit in Anwendung der Tempora, daher der Mangel an periodischer Verknüpfung oder Einfügung mehrereruntergeordneter Sätze in einen Hauptsatz und hiermit zugleich der dürftige Gebrauch der bei den Griechen so mannichfaltigen Participialconstructionen. In historischer Rede kommt noch die hervorstehende Eigenthümlichkeit hinzu dass die Worte einer Anderen fast immer directe angeführt werden, während eben das indirecte Einführen der Sprechenden bei den Griechen dem erzählenden Style ein so bestimmtes Colorit verleiht, und namentlich die Anwendung der Opstativs in so vielfacher Wendung herbeiführt, welchen Modus die griechisch schreibenden Juden fast nicht kennen.

τοῦ ὕφους τῆς Κ. Διαθήκης θὰ ὑπῆρχε, καὶ ἐὰν μηδεμία γνησίως ἑβραϊκὴ λέξις ἢ ἑβραΐζουσα φράσις καὶ τροπὴ ἐνυπῆρχεν ἐν αὐτῇ. Ἀλλ' ἐπειδὴ παρὰ τοῖς ἱεροῖς συγγραφεῦσιν ἡ παρουσία τοιούτων λέξεων καὶ φράσεων δὲν προέρχεται, ὡς παρὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συγγραφεῦσιν, ἐκ μόνης τῆς χρήσεως καὶ μελέτης τῶν Ἁγίων Γραφῶν, ἀλλ' αἰτίαν ἔχει τὴν αὐτήν, ἣν καὶ τὸ καθόλου ξενίζον αὐτῶν ὕφος, διὰ τοῦτο οὔτε κατὰ τὸ ποσὸν οὔτε κατὰ τὸ ποιὸν ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν παρ' ἑκατέροις, ἀλλὰ παρὰ μὲν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συγγραφεῦσι καὶ ἐλάσσονες εἶναι καὶ φαίνονται ὥς τι ἑτερογενὲς καὶ ἐπείσακτον, παρὰ δὲ τοῖς ἱεροῖς συγγραφεῦσι καὶ πλείονες εἶναι καὶ παρίστανται ὥς τι συγγενὲς καὶ σύμφυτον τῇ ὅλῃ συνθέσει καὶ ὑφῇ τοῦ λόγου. Καὶ καθαρῶς μὲν ἑβραϊκαὶ ἢ ἀραμαϊκαὶ λέξεις ὑπάρχουσι σχετικῶς ὀλίγισται, καὶ δὴ τοιαῦται, οἷαι ἐχρησίμευον ὥς τινες τεχνικοὶ ὅροι ὑπὸ τῆς συνηθείας καθιερωθέντες πρὸς δήλωσιν εἰδικῶν τινων προσώπων καὶ πραγμάτων. Οὕτως ἀββᾶ (ἀραμ. Μαρ. 14, 36. Ρωμ. 8, 15. Γαλ. 4, 6), ἀλληλούϊα (Ἀπ. 19, 1-6), ἀμήν (συχνὰ καὶ κατὰ διαφόρους ἐκδοχάς), βάτος (ὄνομα μέτρου, *bath*, Λουκ. 16, 6), γέεννα (ἀραμ. Ματ. 5, 22 κ. ἄλλ.), κορβᾶν (Μαρ. 7, 11) καὶ κορβανᾶς (Ματ. 27, 6), κόρος (ὄνομα μέτρου, *cor*, Λουκ. 16, 7), μαμ(μ)ωνᾶς (ἀραμ. Ματ. 6, 24. Λουκ. 16, 13), μάννα (Ἰω. 6, 31. 49 κ. ἄλλ.), μαραναθᾶ (ἀραμ. 1. Κορ. 16, 22), Μεσσίας (Ἰω. 1, 42. 4, 24), Πάσχα (Μαρ. 14, 12 κ. ἄλλ.), ῥαββί (Ματ. 23, 7 κ. ἄλλ.), καὶ ῥαβο(υ)νί (Μαρ. 10, 51. Ἰω. 20, 16), ῥακά (ἀραμ. Ματ. 5, 22), Κύριος Σαβαώθ (Ῥωμ. 9, 29. Ἰακ. 5, 4), σάββατον (συχνά), σατᾶν καὶ σατανᾶς (συχνά), σάτον (ἀραμ. ὄνομα μέτρου, σαθα, Ματ. 13, 33. Λουκ. 13, 21), σίκερα (Λουκ. 1, 15), καὶ εἴ τινα ἄλλα τοιαῦτα. Πολλοὶ πλείονες τοὐναντίον εἰσὶν οἱ *ἑβραϊσμοὶ* (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὀλίγων ἀραμαϊσμῶν), εἴτε εἰς λέξεις μεμονωμένας, εἴτε εἰς φράσεις ὅλας ἀναφερόμενοι. Καὶ *λέξεις* μὲν ἑλληνικαὶ μετὰ σημασίας τῶν ἀντιστοίχων ἑβραϊκῶν (ἢ ἀραμαϊκῶν) λέξεων εὕρηνται ἱκαναὶ ὡς ἀνάθεμα (=ἀφόρισμα, ἀφωρισμένον) κατὰ τὸ ἑβρ. *cherem*. (συχνὰ ἐν τῇ Κ. Δ. ὡς καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ), ἀποκρίνεσθαι (=ἄρχεσθαι λέγειν, μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἐρωτήσεως) κατὰ τὸ ἑβρ. *anah* (Ματ. 11, 25. 12, 38 κ. ἄλλ. συχνά), ἀσύνετος (=

ἀσεβὴς) κατὰ τὸ ἑβρ. *nabal* (Ρωμ. 10, 19. 1, 21. 31. πρβλ. Σειρ. 15, 7), γιγνώσκειν (=συνεῖναι, συγγίγνεσθαι) κατὰ τὸ ἑβρ. *yadah* (Ματ. 1, 25. Λουκ. 1, 34), δικαιοσύνη (= ἀγαθοεργία) κατὰ τὸ ἑβρ. *sedakah* (Ματ. 6, 1. 2 Κορ. 9, 9-10. πρβλ. καὶ Δανιὴλ 4, 24. Ἰεζ. 18, 19. 21. Ἰὼβ 12, 8. 14, 11. κ. ἄλλ.), δόξα (λάμψις, λαμπρότης, κυρίως τε καὶ μεταφ.) κατὰ τὸ ἑβρ. *cabod* (Πρ. 7, 55. 22, 11. 1 Κορ. 15, 40-43 καὶ ἀλλαχοῦ συχνὰ ὡς καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ), εἰ (= οὐ, οὐδαμῶς) κατὰ τὸ ἑβρ. *im* ἐπὶ ὅρκου καὶ βεβαιώσεως (Μαρ. 8, 12. Ἑβρ. 3, 11. 4, 3, συχνὰ ἐν τῇ Π. Δ.), εἰδέναι (= ἔννοιαν, πρόνοιαν ἔχειν τινός, ἐπιστροφὴν ποιεῖσθαί τινος), κατὰ τὸ ἑβρ. *yadah* (1 Θεσ. 5, 12. πρβλ. καθ' ὅμοιον τρόπ. καὶ ἐπιγινώσκειν 1 Κορ. 16, 18 καὶ γινώσκειν Ψαλ. 1, 6 κ. ἄλλ. καὶ παθητ. γινώσκεσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ 1 Κορ. 8, 3 Γαλ. 4, 9), εἰρήνη (=εὐπραγία, σωτηρία, *salus*) κατὰ τὸ ἑβρ. *schalom* (συχνὰ ἔν τε τῇ Κ, Διαθ. καὶ ἐν τῇ Παλ.), εἷς (=πρῶτος) κατὰ τὸ ἑβρ. *echad* (Ματ. 28, 1 κ. ἄλλ. ὡς καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ), ἐξομολογεῖσθαι ἢ ἀνθομολογεῖσθαι (=χάριτας ὁμολογεῖν δημοσίᾳ, δοξολογεῖν) κατὰ τὸ ἑβρ. *hodah* (Ματ. 11, 25. Λουκ. 2, 38. 10, 21 κ. ἄλλ. ὡς καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ συχνά), ἐρωτᾶν (=παρακαλεῖν, πρβλ. καὶ τὸ ἀγγλικ. ask), κατὰ τὸ ἑβραϊκὸν schaal (Ματ. 15, 23. Μαρ. 7, 26 κ. ἄλλ. συχνά), εὐλογεῖν (ἐπὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων = ἐπεύχεσθαί τινι τὰ ἀγαθὰ παρὰ τοῦ Ὑψίστου, ἀντιθέτως πρὸς τὸ καταρᾶσθαι, ἐπὶ δὲ τοῦ Θεοῦ = ἀξιοῦν τινα τῆς αὐτοῦ χάριτος, δαψιλεύειν τινὶ τὰ ἀγαθά), κατὰ τὸ ἑβρ. barech (Ματ. 5, 44. Λουκ. 6, 28. Πρ. 3, 26. Ἐφ. 1, 3 κ. ἄλλ. συχνὰ ὡς καὶ ἐν τῇ Παλ.), κοινὸς (=βέβηλος, ἀκάθαρτος) καὶ κοινῶ (=βεβηλῶ, μιαίνω) κατὰ τὸ ἑβρ. chol (Μαρ. 7, 2. 5, 15-23 κ. ἄλλ. συχνά· ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Ο' μόνον ἐν τοῖς Μακκαβαϊκοῖς. 1 Μακ. 1, 47. 62 καὶ 4 Μακ. 7, 6, τῶν Ο' ἀποδιδόντων τὸ chol διὰ τοῦ βέβηλος· εὕρηται δὲ ἡ λέξις ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ καὶ παρ' Ἰωσήπῳ Ἀρχ. 12, 2. 13 καὶ 13, 1, 1), κρίσις (=κριτήριον, περὶ εἰδικοῦ τινος δικαστηρίου ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Κυρίου ὑπάρχοντος) κατὰ τὸ ἀραμ. dinah (Ματ. 5, 21-22), ὀφείλημα, ὀφειλέτης, ὀφείλω (= ἁμάρτημα, ἁμαρτωλός, ἁμαρ-

τάνω) κατὰ τὸ ἀραμαϊκ. chob(a), hayab (Ματ. 6, 12. Λουκ. 11, 4. 13, 4), περιπατεῖν καὶ πορεύεσθαι (= διάγειν, πολιτεύεσθαι) κατὰ τὸ ἑβρ. halach (Ἐφ. 4, 1. 17. 5, 8. 15. Λουκ. 1, 6. Πρ. 9, 31 κ. ἄλλ. συχνά, ὡς καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ), ῥῆμα (= πρᾶγμα, πρβλ. τὸ ὁμηρικ. ἔπος) κατὰ τὸ ἑβρ. dabar (Λουκ. 1, 65. 2, 15. 19. κ. ἄλλ. ὡς καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ), σάρξ, πᾶσα σάρξ (= ζῶον, ὁ ἄνθρωπος, πᾶν ζῶον, πᾶς ἄνθρωπος) κατὰ τὸ ἑβρ. bassar, col-bassar (Ματ, 24, 22. Μαρ. 13, 20. Λουκ. 3, 6. Ἰω. 17, 2 κ. ἄλλ. ὡς καὶ ἐν τῇ Παλ.), καὶ ἄλλαι οὐκ ὀλίγαι. Φράσεις δὲ καὶ συντάξεις ἑβραΐζουσαι (ἢ ἀραμαΐζουσαι) ὁμοίως εὑρηνται οὐκ ὀλίγαι, οἷαι· αἷμα ἐκχύνειν (= φονεύειν, ἀναιρεῖν) κατὰ τὸ ἑβρ. schaphach dam (Ματ. 23, 30. 35. Λουκ. 11, 50 κ. ἄλλ. ὡς καὶ ἐν τῇ Παλ.), ἀκολουθεῖν ὀπίσω τινὸς (ἀντὶ ἁπλῆς δοτικῆς) κατὰ τὸ ἑβρ. halach acharey pheloni (Ματ. 10, 38. κ. Μαρ. 8, 34, ἔνθα κατὰ Lachm. ἐλθεῖν, καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ) (ἐξ)ανιστάναι σπέρμα τινί (= γεννᾶν τέκνα, ἔκγονά τινι) κατὰ τὸ ἑβρ. hekim zerah le . . (Ματ. 22, 24. Μαρ. 12, 19. Λουκ. 20, 28), γεύεσθαι θανάτου (= ἀποθνήσκειν), κατὰ τὸ ἀραμ. team mitha (Ματ. 16, 28. Μαρ. 9, 1 κ. ἄλλ. πρβλ. τὰς ἀναλόγους ἑβραϊκὰς φράσεις ἰδεῖν ἢ θεωρεῖν τὸν θάνατον (Λουκ. 2, 26. Ἑβρ. 11, 5. Ἰω. 8, 51), ἐνώπιον ἢ κατενώπιον ἢ ἔμπροσθέν τινος (= παρά τινι, κατὰ τὴν γνώμην καὶ κρίσιν τινός), κατὰ τὸ ἑβρ. liphne pheloni (Ἐφ. 1, 3. Κολ. 1, 22. πρβλ. καὶ τὸ ἀνάλογον ἐν ὀφθαλμοῖς τινος = beene pheloni Ματ. 21, 42. Μαρ. 12, 11), ζητεῖν τὴν ψυχήν τινος (= ἐπιβουλεύειν τῷ βίῳ τινός), κατὰ τὸ ἑβρ. bikkesch eth nephesch pheloni (Ματ. 2, 20. Ῥωμ. 11, 3), ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας (= γόνος, γέννημα, ὡς πρὸς τὴν γυναῖκα) κατὰ τὸ ἑβρ. peribeten (Λουκ. 1, 42. πρβλ. Δευτ. 28, 4, ἔνθα οἱ Ο' ἀπέδωκαν τὴν ἑβραϊκὴν φράσιν διὰ τοῦ : τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας), ὁ καρπὸς τῆς ὀσφύος (τὸ τέκνον, οἱ ἔκγονοι, ὡς πρὸς τὸν ἄνδρα), κατὰ τὸ ἑβρ. peri-chalassajim (Πρ. 2. 30. καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ συχνά), καρπὸς χειλέων (= αἶνος) κατὰ τὸ ἑβρ. peri sephath (Ἑβρ. 13, 15, ὡς καὶ ἐν τῇ Παλ.), λογίζεσθαι εἴς τι (= λογίζεσθαι ὥς τι) κατὰ τὸ ἑβρ. necheschab le (Ῥωμ. 2, 26. 4, 3. 5.

καὶ ἄλλ. ὡς καὶ ἐν τῇ Παλ. πρβλ. καὶ τὰ ἀνάλογα γίνεσθαι, εἶναι εἴς τι. Ματ. 19, 5. 21, 42. Μαρ. 10, 8. 12, 10. καὶ ἄλλ. ὡς καὶ ἐν τῇ Παλ.), πλατύνειν τὴν καρδίαν (=ἀναπεπταμένην ἔχειν τὴν ψυχὴν ἢ τὴν διάνοιαν πρὸς ὑποδοχήν), κατὰ τὸ ἑβρ. hir-chib-leb (2 Κορ. 6, 1. πρβλ. Ψαλ. 118, 39), ποιεῖν ἔλεος μετά τινος (=ἐλεεῖν τινα) κατὰ τὸ ἑβρ. *assah chessed im pheloni* (Λουκ. 1, 72. 10, 37· συχνὰ ἐν τῇ Π. Δ.), προσέθετο πέμψαι (=ἔπεμψεν αὖθις, πρβλ. Μαρ. 12, 4) κατὰ τὸ ἑβρ. *vayosseph lischloach* (Λουκ. 20, 11-12 πρβλ. καὶ 19, 11 καὶ Πρ. 12, 3) πρόσωπον λαμβάνειν ἢ προσωποληπτεῖν (= σκοπεῖν τὸ ἑκάστου ἀξίωμα) κατὰ τὸ ἑβρ. *nassa phanim* (Λουκ. 20, 21 κ. ἄλλ.), καὶ ἄλλαι τοιαῦται πολλαί, ἃς κρίνομεν περιττὸν νὰ ἀπαριθμήσωμεν ἐνταῦθα πάσας, ὡς γράφοντες οὐχὶ περὶ τῶν ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ ἀπαντώντων ἑβραϊσμῶν καθόλου, ἀλλὰ μόνον καθ' ὅσον οἱ ἑβραϊσμοὶ οὗτοι χρησιμεύουσιν ἡμῖν ὡς ἀποδείξεις καὶ τεκμήρια τοῦ ἐν ἀρχῇ ὡς δευτέρου σημειωθέντος παράγοντος τοῦ λεκτικοῦ ἰδιώματος τῆς Κ. Διαθήκης, τουτέστι τῆς ἐπιρροῆς ἐκείνης, ἣν ἔσχεν ἐπὶ τοῦ ὕφους καὶ τῆς γλώσσης τῶν ἱερῶν συγγραφέων ἡ πρώτη αὐτῶν ἰουδαϊκὴ ἀγωγὴ καὶ μόρφωσις.

Γ'.

Συναφὴς καὶ ἀνάλογος τῇ ἐπιρροῇ ταύτῃ εἶναι καὶ ἡ ἐπίδρασις τῶν ὅλως ἢ ἐν μέρει νέων θρησκευτικῶν ἰδεῶν, ὧν οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς ἦσαν κήρυκες καὶ ἀπόστολοι. Οἱανδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ γνώμην περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ γενέσεως τῆς γλώσσης ὁ περὶ τὰ τοιαῦτα φιλοσοφῶν, ὡς ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας καὶ ὑπὸ τῆς πείρας τῶν αἰώνων μεμαρτυρημένον δύναται νὰ θεωρηθῇ τοῦτο, ὅτι ἡ γλῶσσα, ὡς μέσον παραστάσεως καὶ μεταδόσεως τῶν ἐσωτερικῶν διανοημάτων, εἶναι πάντοτε ἀνάλογος πρὸς ἃ ἐκφράζει διανοήματα καὶ συμβαδίζει τῇ ἀναπτύξει καὶ ταῖς πνευματικαῖς ἀνάγκαις τοῦ τε ἀτόμου καὶ ὁλοκλήρων λαῶν καὶ κοινωνιῶν. Κατὰ τοῦτο δὲ ὅπως ἅπαντα τὸν βίον καὶ ἅπασαν τὴν φιλολογίαν τῶν Ἰουδαίων διήκει καὶ ἐμψυχοῖ πνεῦμα θρησκευτικόν, οὕτως ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἔχει χροιὰν κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικήν. Τὸν θρησκευτικὸν τοῦτον χρωματισμὸν ἔχει βεβαίως καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς Κ. Διαθήκης κοινὸν πρὸς τὴν γλῶσσαν τῆς Παλαιᾶς.

τὸ μὲν διὰ τὴν αὐτὴν προδηλωθεῖσαν αἰτίαν, τὴν πρώτην ἰουδαϊκὴν ἀγωγὴν καὶ παίδευσιν τῶν κηρύκων τοῦ εὐαγγελίου, τὸ δὲ διὰ τὴν στενὴν μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν Διαθηκῶν συγγένειαν καὶ τὴν σπουδαίαν καθ' ὕλην τε καὶ κατ' εἶδος ἐξάρτησιν τῆς Καινῆς ἀπὸ τῆς Παλαιᾶς. Ἐπειδὴ ὅμως ἀφ' ἑτέρου παρὰ πᾶσαν τὴν στενὴν σχέσιν καὶ συνάφειαν τῶν δύο διαθηκῶν οὐκ ὀλίγη ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν, ἱκανῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν τοῦ εὐαγγελίου ἀληθειῶν ἢ ὅλως ἐλλειπουσῶν, ἢ στοιχειωδῶς μόνον καὶ ἀτελῶς ἐν τῇ Παλαιᾷ περιεχομένων, διὰ τοῦτο οἱ κήρυκες τοῦ εὐαγγελίου πρὸς ἔκφρασιν τούτων τῶν ὅλως ἢ ἐν μέρει νέων ἰδεῶν ἦσαν ἠναγκασμένοι ἢ νὰ δημιουργῶσι νέας ὅλως λέξεις, ἤ, ὅπερ καὶ συνηθέστερον, τὰς ἤδη ἐν χρήσει ὑπαρχούσας λέξεις νὰ περιβάλλωσιν ὅλως ἢ ἐν μέρει νέαν δύναμιν καὶ σημασίαν, ὃν τρόπον καὶ σήμερον βλέπομεν τοῦτο καθ' ἡμέραν συμβαῖνον διὰ τὰς ἑκάστοτε νέας ἀνακαλύψεις καὶ ἀνάγκας τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἄλλοτε ἀσφαλῶς ἐκ τῆς ἱστορίας γινώσκομεν συμβὰν ἐν πάσῃ βαθμίδι τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν γραμμάτων. Τοιαῦται δὲ λέξεις, χρησιμεύουσαι ὡς τινες τεχνικοὶ ὅροι τῆς θεολογίας καὶ τῆς θρησκευτικῆς γλώσσης τῶν πρώτων Χριστιανῶν (ἔπειτα δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης) ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγαι, οἷαι· ἀγάπη, ἀγαπᾶν· ἅγιος, ἁγιότης, ἁγιάζειν, ἁγιασμός· ἀδελφός, φιλάδελφος, ψευδάδελφος· ὁ αἰὼν οὗτος (ἢ ἐνεστώς), ὁ αἰὼν ἐκεῖνος (ἢ μέλλων, ἢ ὁ ἐρχόμενος)· ἀναγεννᾶν, ἄνωθεν γεννᾶσθαι· ἀνιστάναι, ἐξανιστάναι, ἀνάστασις ἢ ἐξανάστασις (ἐκ) νεκρῶν· ἀποκατάστασις· ἀπόστολος· ἀπώλεια, ἀπολλύμενος· βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἢ τῶν οὐρανῶν· βαπτίζειν, βάπτισμα, βαπτιστής· γλώσσαις λαλεῖν· διάκονος· δίκαιος, δικαιοσύνη, δικαιοῦν· δόξα· ἐκκλησία· ἐκλέγειν, ἐκλογή, ἐκλεκτός· ἐλπίς· ἐπαγγελίαι· ἐπίσκοπος, ἐπισκοπή· ἐπιστρέφειν, ἐπιστροφή· ἔργα, ἐργάζεσθαι· εὐαγγέλιον, εὐαγγελίζεσθαι, εὐαγγελιστής· ζῆν, ζωή, ζωοποιεῖν· θάνατος, ἀθανασία, ἀποθνήσκειν κτλ.· καλεῖν, κλῆσις, κλητός· κήρυξ, κήρυγμα· κληρονόμος, κληρονομία, κληρονομῶ· κόσμος, κοσμικός· Λόγος· λύτρον, λύτρωσις, λυτρωτής, ἀπολύτρωσις, κτλ.· μαθητής, μαθήτρια· μετάνοια, μετανοεῖν· μυστήριον· νόμος, νομικός, ἄνομος· οἰκοδομή,

οἰκοδομεῖν· οἰκονομία· παλιγγενεσία· πίστις, πιστεύειν, πιστός· πνεῦμα, πνευματικός· πρεσβύτερος, πρεσβυτέριον· προγινώσκειν, πρόγνωσις· πρόθεσις· προορίζειν· σάρξ, σαρκικός, σάρκινος· σώζειν, σωζόμενος, σωτήρ, σωτηρία· τύπος· υἱοθεσία· υἱὸς ἀνθρώπου· χάρις, χάρισμα, χαριτοῦν· χρῖσμα, χριστός, ψευδόχριστος, ἀντίχριστος· ψυχή, ψυχικός, καὶ ἄλλαι τοιαῦται.

Περὶ τῆς ἐπιρροῆς ταύτης τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὡς καὶ περὶ τῶν ἄλλων παραγόντων τοῦ λεκτικοῦ ἰδιώματος τῆς Κ. Διαθήκης, καὶ καθόλου περὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἁπαντώντων οἱωνδήποτε ξενικῶν καὶ ξενιζόντων στοιχείων οὐκ ὀλίγα ἐγράφησαν ἐν τοις νεωτέροις χρόνοις τὸ μὲν συνεπείᾳ τῆς ἐν ἀρχῇ σημειωθείσης συζητήσεως καὶ φιλονεικίας μεταξὺ τῶν ἑβραϊστῶν καὶ τῶν καθαριστῶν, τὸ δὲ ἐξ ἐπιστημονικοῦ καὶ πρακτικοῦ ἐνδιαφέροντος, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς κατανοήσεως τοῦ ἱεροῦ κειμένου. Παρ' ἡμῖν δυστυχῶς παρὰ πᾶσαν τὴν ἄλλην φιλολογικὴν κίνησιν καὶ ἐργασίαν ἡ φιλολογία τῆς Κ. Διαθήκης οὔτε ἱστορικῶς οὔτε γραμματικῶς καὶ λεξιλογικῶς ἠξιώθη τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ μελέτης, εἰμὴ παρέργως καὶ ὡς ἐν παρόδῳ, καίτοι ἡ μελέτη αὕτη πολλαχῶς εἶναι ἀναγκαία καὶ χρήσιμος, καὶ δὴ οὐ μόνον τοῖς θεολογοῦσιν, ὡς βοήθημα σπουδαῖον τῆς ἐξηγήσεως, ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ φιλογογίαν διατρίβουσι, πρὸς διευκρίνησιν πολλῶν λεκτικῶν φαινομένων τῆς μετέπειτα ἑλληνικῆς γλώσσης, διὰ τὴν μεγίστην ἐπιρροήν, ἣν εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ χριστιανισμοῦ ἔσχεν ἐπί τε τῆς γραφομένης καὶ τῆς λαλουμένης γλώσσης ἡ κατ' ἰδίαν καὶ ἐπ' ἐκκλησίας δημοσίᾳ ἀνάγνωσις τῶν εὐαγγελίων καὶ τῶν ἐπιστολῶν. Τὰ γενικώτερα ταῦτα, ἐὰν ὁ Θεὸς διδῷ, ἔσονται ὥς τινα προοίμια μερικωτέρων μελετῶν καὶ συμβολῶν εἰς τὴν γραμματικὴν καὶ λεξικογραφίαν τῆς Κ. Διαθήκης. Καίπερ καθ' ἑαυτὰ μικρὰ καὶ εὐτελῆ, ὅμως πολλοῦ λόγου ἄξια θὰ ἦναι τὰ δοκίμια ταῦτα, ἐάν, παρὰ πάσας τὰς ἐλλείψεις αὐτῶν κινήσωσι παρ' ἡμῖν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἁρμοδίων καὶ παρορμήσωσιν εἰς ὁμοίας μελέτας τοὺς ἱκανωτέρους καὶ ἐν κρείττοσιν εὑρισκομένους περιστάσεσι καὶ συνθήκαις τοῦ τε ἄλλου καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ βίου.

Β. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

Ἐν Χάλκῃ, μηνὶ Αὐγούστῳ, 1893

Ταῦτα δὲν ἔχουσιν ἰδιαιτέραν κατάληξιν πρὸς ἔκφρασιν τοῦ θηλυκοῦ γένους, ὅπως ἔχουσι τὰ ἀνάλογα αὐτοῖς ἁπλᾶ ἐπίθετα. Ἡ τοιαύτη διαφορὰ καθίσταται ἔτι μᾶλλον ἀξιοπερίεργος καθ' ὅσον ἡ σανσκριτικὴ καὶ λατινικὴ τοιαύτην διάκρισιν δὲν κάμνουσι μεταξὺ ἁπλῶν καὶ συνθέτων ἐπιθέτων καὶ τὰ σύνθετά των οὐδόλως ὑπολείπονται τῶν ἁπλῶν ὡς πρὸς τὴν ἔκφρασιν τοῦ γένους. Ἁπλῆ ὅμως παρατήρησις τῆς γενέσεως καὶ καταγωγῆς τῶν προκειμένων συνθέτων ἐξηγεῖ ἡμῖν τὸ φαινόμενον τοῦτο. Τὰ σύνθετα ἐπίθετα εἶναι διττῆς καταγωγῆς, ἢ προέρχονται ἐξ οὐσιαστικῶν, καὶ τοιαῦτα εἶναι πάντα τὰ κτητικὰ καὶ ἐκ τῶν ἀντικειμενικῶν πάντα τὰ ἔχοντα τὸ δεύτερον συνθετικόν, τὸ οὐσιαστικόν, οὐχὶ τὸ κύριον τῆς συνθέσεως (1), ἢ προέρχονται ἐξ ἐπιθέτων, καθαρῶν ἐπιθέτων καὶ ῥηματικῶν. Τὰ τῆς πρώτης κατηγορίας ἐκφαίνουσιν ἐν τῇ ἑλληνικῇ τὴν καταγωγὴν αὐτῶν, διότι ῥοδο-δάκτυλος Ἠώς, χρυσό-θρονος Ἥρη, Τρωϊάδες βαθύκολποι καὶ ἑλκεσί-πεπλοι, ἀλεξ-άνεμος χλαῖνα κλπ. ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν θέμα τοῦ δάκτυλο-ς, θρόνο-ς, κόλπο-ς, πέπλο-ς, ἄνεμο-ς καὶ πρὸς ἔκφρασιν τοῦ θηλυκοῦ γένους· καὶ τοὐναντίον χρυσο-κόμη-ς, αἰολο-μίτρη-ς, ἀ-κοίτη-ς, βαθυ-δίνη-ς, μεν-αίχμη-ς, (ἀ-)κερσε-κόμη-ς, φερε-μμελίη-ς κλπ. ἔχουσι τὸ θηλυκὸν θέμα κόμη, μίτρη, κοίτη, δίνη, αἰχμή, μελίη καὶ πρὸς ἔκφρασιν τοῦ ἀρσενικοῦ. Πάντα λοιπὸν τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν οὐσιαστικὸν δευτερόκλιτα εἰς ο ἦσαν φύσει ἀνεπιτήδια ἕνεκα τῆς καταγωγῆς των νὰ ἐκφρά-φράσωσι τὸ θηλυκὸν γένος δι' ἰδιαιτέρας καταλήξεως, ὅπως τὸ ἐκζουσι τὰ ἁπλᾶ ἐπίθετα εἰς ο-ς καὶ μεγάλη εἶναι ἡ πληθὺς τῶν τοιούτων κτητικῶν καὶ ἀντικειμενικῶν. Ἐκ τούτων δὲ ἐπηρεασθέντα καὶ τὰ ἐκ πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν σύνθετα ἐπίθετα βραχύνουσι τὸ τελικὸν αὐτῶν φωνῆεν καὶ οὕτως ἔχομεν ἄναυδος, πολύβουλος, βαθύζωνος, θρασυκάρδιος, ἱππόκομος, φυσίζοος, ἠερόφωνος, ἐπάρουρος κλπ. καὶ ὅπως τὰ παραδείγματα ἐκεῖνα οὕτω καὶ ταῦτα, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ἔχω-

(1) Ἀρχέ-πολις, ἐνοσί-χθων, ἔναυλος, ἐπήρετμος κλπ., περὶ ὧν λέγομεν ἐν τῷ ϛ συνθετικῷ.

σιν ὡς θηλυκὸν τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν θέμα εἰς ᾱ (η), χρῶνται τῷ ἀρσενικῷ θέματι ο καὶ διὰ τὸ θηλυκόν. Τηλικαύτη δὲ ἦτο ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐκ δευτεροκλίτων οὐσιαστικῶν καταγομένων συνθέτων ὥστε παρεσύρθησαν ὑπ' αὐτῶν ὡς πρὸς τὴν ἔκφρασιν τοῦ θηλυκοῦ διὰ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ πάντα τὰ σύνθετα τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν ἐπίθετον ἢ ῥηματικὸν ὄνομα εἰς ο: ποικίλος, παμποίκιλος, παγχρύσεος, πολυδαίδαλος, ἡμίγυμνος, ἡμίλευκος, ἔκδηλος, τριπάλαιος, παλιρρόθιος, εὔδηλος, μεσαιπόλιος, χειμά-ρροος, παλίν-ορσος, εὔστροφος, εὔδμητος, παλινάγρετος, ἀδάκρυτος, θυμοβόρος, ξεινοδόκος, εἰροκόμος, ἀγρονόμος, φασσοφόνος, βοηθόος, τελεσφόρος, πολύτλητος, ὀδυνήφατος κλπ. εἰς πλῆθος.

Ἐνῷ λοιπὸν ἡ ἑλληνικὴ κατὰ τὴν πληθὺν τῶν εἰς ο-ς ἐκ δευτεροκλίτων οὐσιασιαστικῶν ἐρρύθμισεν ὄχι μόνον τὰ ἐκ πρωτοκλίτων,ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ἐξ ἐπιθέτων καὶ ῥηματικῶν ὀνομάτων εἰς ο καὶ οὕτω τὰ σύνθετα ἐπίθετα διέκρινεν ἀπὸ τῶν ἁπλῶν ἐπιθέτων, ἡ σανσκριτικὴ καὶ λατινικὴ ἐπεδίωξαν τὴν γενικὴν ἀφομοίωσιν καὶ τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν εἰς ο καὶ (θηλυκῶν) εἰς ᾱ προερχόμενα σύνθ. ἐπίθετα ἐντελῶς ἀφωμοίωσαν πρὸς τὰ λοιπὰ ἐπίθετα ἁπλᾶ ἢ σύνθετα εἰς ο-ς.Οὕτως ἐν τῇ σανσκριτικῇ, ἂν ὡς δεύτερον συνθετικὸν εὑρίσκηται οὐσιαστικὸν εἰς a (=ο ἰνδογερ. καὶ ἑλλ.), κλίνεται ὡς πραγματικὸν ἐπίθετον εἰς α- καὶ σχηματίζει ἑπομένως τὸ θηλυκὸν εἰς ᾱ ἢ ī, ἂν δὲ εὑρίσκηται οὐσιαστικὸν (1) θηλυκὸν εἰς ā, βραχύνει τὸ τελικὸν ᾱ εἰς α διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον γένος, τηρεῖ δὲ τὸ ᾱ διὰ τὸ θηλυκὸν (Whitney § 324, 334, 367 b). Ἐπίσης καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὸ οὐσιαστικὸν εἰς ο χρησιμεύει διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον, τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτοῦ σχηματίζεται εἰς ᾱ: exanimus magnanimus trisulcus καὶ πλεῖστα ἄλλα, τὸ δὲ θηλυκὸν οὐσιαστικὸν εἰς ᾱ βραχύνει τὸ τελικὸν φωνῆεν ᾱ εἰς ο διὰ τὸ ἀρσεν. καὶ οὐδ., τηρεῖ δὲ αὐτὸ μακρὸν διὰ τὸ θηλυκὸν anguicomus, bivius κλπ. (Schröder Ueber die form. Untersch. σ. 351). Λοιπὸν ἀμφότεραι αἱ γλῶσσαι διὰ τῆς ἀφομοιώσεως ταύτης τῶν κτητικῶν καὶ τῶν γνωστῶν ἐκείνων ἀντικειμενικῶν πρὸς τὰ

(1) Οὐσιαστικὰ εὑρίσκονται ἐν τοῖς προκειμένοις συνθέτοις ἐν τῇ σανσκριτικῇ ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, δηλ. ἐν πᾶσι τοῖς κτητικοῖς, καὶ ἐν ἐκείνοις τῶν ἀντικειμενικῶν, ἅπερ ἔχουσι δεύτερον συνθετικὸν οὐσιαστικὸν ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ πρώτου, ὅπερ ἐν τῇ σανσκριτικῇ εἶναι μετοχὴ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος ἢ πρόθεσις.

ἁπλᾶ ἐπίθετα καὶ τὰ σύνθετα τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν ἐπίθετον ἢ ῥηματικὸν ὄνομα εἰς ο ἐξήλειψαν πᾶν ἴχνος τῆς ἀρχαίας καταγωγῆς αὐτῶν ἐξ οὐσιαστικῶν, γενομένων τριγενῶν καὶ τρικαταλήκτων εἰς o-s, ā, o-m. Πρβλ καὶ Brug. γρ. [2] 144 Osthoff Verlum 130, Schröder 350, Delbrück Synt. Forsch. iv 65. Καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ εὑρίσκονται σύνθετα τρικατάληκτα εἰς ο-ς, ᾱ, ο-ν καὶ δὴ συχνότερον παρὰ τοῖς ποιηταῖς, σπανιώτερον δὲ παρὰ τοῖς πεζοῖς. Ἂν δέ τις ἐξετάσῃ αὐτὰ (Kühner γρ. I 415-416) βλέπει ὅτι τὰ πλεῖστα εἰ μὴ σχεδὸν πάντα, εἰσὶν ἐκ τῶν συνθέτων τῶν ἐχόντων τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἐπίθετον ἢ ῥηματικὸν ὄνομα εἰς ο- τῶν δυναμένων ἐξ ἀρχῆς δι' ἰδιαιτέρας καταλήξεως νὰ ἐκφράζωσι τὸ θηλυκὸν γένος καὶ κατάγονται ἑπομένως ἐξ ἐποχῆς, ὅτε δὲν εἶχον ἀκόμη ἐντελῶς πάντα παρασυρθῇ ὑπὸ τῶν δευτεροκλίτων οὐσιαστικῶν εἰς ο-. Τὰ ὀλίγα δὲ παρὰ ποιηταῖς θηλυκὰ τῶν εἰς -ης εἴτε ἐξ οὐδετέρων ὀνομάτων εἰς εσ- (ὀνομ. -ος) εἴτε ἐκ ῥηματικοῦ ὀνόματος εἰς εσ- (ὀνομ. -ης) ὡς Τριτογένεια, ἠριγένεια, χαλκοβάρεια, ὁμηρικά, Κυπρογένεια, ἡδυέπεια, ἀρτιέπεια Ἡσιόδου, θεσπιέπεια τῶν ἀττ. ποιητῶν δὲν εἶνε ἀρχαϊσμοὶ ἀλλὰ νεωτερισμοί, διότι τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -ης συνθέτων ὡς δεικνύει καὶ ἡ σανσκριτικὴ ἀρχικῶς ἦτο ὡς τὸ ἀρσενικόν, ὁ καὶ ἡ εὐμενής, τὸ εὐμενὲς=σκρ. sumánās ἀρσ. θηλ. sumánas, οὐδ.

Σημ. Τὰ δὲ ὀλίγα σχετικῶς δικατάληκτα ἁπλᾶ ἐπίθετα εἰς ο-ς καὶ ιο-ς ειο-ς ιμο-ς (Kühner γρ. I § 147 α. b.) προῆλθον ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν εἰς ο-ς συνθέτων, ἐνῷ κατὰ Delbrück (Synt. Forsch. iv 65) τὰ μὲν εἰς ο-ς ἁπλᾶ δικατάληκτα ἦσαν τὴν ἀρχὴν οὐσιαστικά, γενόμενα ἐκ παραθέσεως ἐπίθετα, τὰ δὲ εἰς ιο-ς ειο-ς ιμο-ς ὡς ὑπερδισύλλαβα ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα τῶν συνθέτων.

Ἐνιαυτὸς

θεωροῦμεν σύνθετον ἐκ τοῦ ἐνι-=ἔνο-ς περυσινός, παλαιός, πρβλ. καὶ ἦνι-ς, λατ. sēni-s μὲ μήκυνσιν τοῦ ε, καὶ ἐκ τοῦ Ϝετ- (Ϝέτ-ος) μὲ προτεθειμένον α: α-Ϝετ- α-Ϝ(ε)τ- αυτ- (πρβλ. pér-ut per-ut-i πέρυτ-ι πέρ-υσ-ι) διὰ τοῦ ο προσφύματος, ἐνι-αυτὸ-ς λοιπὸν=παλαιόν, περυσινὸν ἔτος. ἀ-Ϝετ-: αὐτ-=ἀ-Ϝεξ: αὐξ- τοῖ ἀέξω, αὔξω.

Γ. ΤΣΕΡΕΠΗΣ

ΑΡΜΟΖΩ ΚΑΙ ΟΡΜΑΖΩ, ΣΥΝΑΡΜΟΖΩ ΚΑΙ ΣΥΝΟΡΜΑΖΩ

Ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Ῥήνου τόμῳ ΜΘ' σελ. 37 κἑξ. ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἐρνέστου Kuhnert διατριβὴ περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μαγικῶν φίλτρων πολλοῦ λόγου ἀξία. Αὐτόθι ἐν σελ. 53 μεταβάλλει τῇ εἰσηγήσει τοῦ καθηγητοῦ κ. Γουλιέλμου Schulze τὸ ἐν παπύρῳ *συνορμάσῃ* εἰς *συναρμόσῃ*. Ἀλλ' ἂν μὴ ἀπατῶμαι, ἡ μεταβολὴ αὕτη δὲν εἶναι ἀναγκαία, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ὑπῆρχε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὄνομα *ὅρμος*, ὃ καὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης ἐτονίζετο, πρβλ. Εὐσταθ. 1788, 47 «*ὀξύνεται* παρά τισι τῶν ἐσύστερον ὁ ὅρμος ὁ γυναικεῖος κόσμος»· ἀποδείκνυται δ' ὁ τονισμὸς οὗτος ἀληθὴς ὑπὸ τοῦ σημερινοῦ Κυπρίου *ἁρμὸς* ἀντὶ παλαιοτέρου *ὁρμὸς* (πρβλ. Σακελλαρίου Κυπριακῶν τομ. Β'. σελ. 704)· πρβλ. πρὸς τούτοις καὶ τὸ κατὰ τὸ ὁρμὸς ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥήματος εἴρω πλασθὲν συνώνυμον *εἱρμός*, ἔπειτα τὰ ὀξύτονα ῥηματικὰ *θυμός*, *κομμός*, *κορμός*, *λευσμός*, *πλοχμός*, *πταρμός*, *σεισμός*, *τιλμός*, *φορμός*, *φραγμός*, *χυμός*, *ψαλμός* κτλ.

Ἐκ τοῦ ὁρμὸς τούτου παρήχθησαν ὀνόματα οὐκ ὀλίγα, λ. χ. *ὁρμιά*, ἐξ οὗ τὸ σημερινὸν *ὁρμίδι* (= σχοινίον λεπτὸν ἁλιευτικόν), *ὁρμαθός*, ὃ καὶ σήμερον ἐν Κρήτῃ σῴζεται δηλοῦν τὰ λίαν ὥριμα σῦκα, τ. ἔ. τὰ οὕτως ὥριμα ὥστε εἶναι σχεδὸν ἕτοιμα νὰ συνδεθῶσιν εἰς ὁρμαθούς· καὶ *ὁρμάθιον* καὶ *ὁρμαθίζω*, ἀνθ' οὗ ἐν Κρήτῃ νῦν *ὁρμαθιάζω* λέγουσι, καὶ *ἔνορμα*, *κάθορμα*, *ἔνορμος* παρ' Ἡσυχίῳ· πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ ῥῆμα *ὁρμάζω* καὶ μετὰ σὺν *συνορμάζω* = συνάπτω, συνδέω ὡς εἰς ὁρμόν, συσφίγγω κτλ., πρβλ. *ἀμφιάζω*, *μιγάζω*, *ὁμάζω*, *ὀπάζω*, *πυκάζω*, *στιβάζω*, *συμβιβάζω*, *συνάζω* ἀντὶ συνάγω, *συνδυάζω*, *φράζω* κτλ. πάντα συγγενοῦς ἐννοίας καὶ λήγοντα εἰς *-άζω*.

Τὸ ῥῆμα *ὁρμάζω*, οὗ παλαιότατον παράδειγμα εἶναι τὸ ἐν τῷ παπύρῳ ἐκείνῳ συνορμάσῃ, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα *ὁρμαστός*,

ὁρμαστή, *ὁρμάστρια* καὶ ἐκ μεσαιωνικῶν συγγραφέων εἶναι γνωστὰ (πρβλ. Liddel and Scott καὶ Passow ἐν λ.) καὶ σήμερον ἔτι σῴζονται ἐν Κύπρῳ καὶ ἐπὶ τῶν νοτίων Σποράδων μέχρι Κάσου, Καρπάθου καὶ Ἰκάρου· πρβλ. Σακελλαρίου ἔνθα ἀνωτέρω 471-2 καὶ 704, ἔνθα καὶ *ἁρμάζω* = ἀρραβωνιάζω, νυμφεύω, καὶ *ἁρμαστὴ* = ἡ ἀρραβωνιαστική, *ἁρμαστὸς* = ἀρραβωνιαστικός, καὶ ἡ *ἅρμα*, ἡ *ἁρμασιὰ* καὶ παλαιότερα ἡ *ὁρμασιὰ* καὶ *ἁρμαστικὴ* καὶ *ἅρμασμαν* καὶ *ἁρμασμένος* φέρεται. Πρόσθες τούτοις ὅτι καθὰ ὁ αἰσχρὸς νοῦς τοῦ χωρίου διδάσκει, ὁ τὰ φίλτρα ἀπαγγέλλων οὐχὶ συναρμόσαι ἀλλὰ συνορμάσαι τὴν δεῖνα ἑαυτῷ ηὔχετο. Ὁ τονισμὸς ἄρα τοῦ Κυπρίου *ὁρμὸς* διδάσκει ὅτι ἡ παράδοσις περὶ τοῦ ὀξυτόνου τῆς λέξεως δὲν στερεῖται ὑποστάσεως καὶ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ νεωτέρα χρῆσις τοῦ ῥήματος καὶ τῶν παραγώγων αὐτοῦ διδάσκει ὅτι καλῶς ἔχει τὸ ἐν παπύρῳ συνορμάσῃ.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν μεσαιωνικῶν καὶ νεωτέρων φαινομένων εἰς γνῶσιν τῶν ἀρχαιοτέρων ἐπιθυμῶ ἓν ἢ δύο ἔτι νὰ ἀναγράψω παραδείγματα. Διαλαμβάνων ὁ πολὺς Αὔγουστος Fick ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Kuhn τομ. ΚΒʹ. σελ. 210 περὶ τῆς λέξεως *χάραβος*, περὶ ἧς ὁ Ἡσύχιος μαρτυρεῖ ὅτι παρὰ τοῖς Μακεδόσιν ἐδήλου καὶ τὴν πύλην, γράφει ὅτι ἡ ἑρμηνεία τῆς γλώσσης φαίνεται ἐφθαρμένη, διότι οὐδὲν δύναται νὰ συνάψῃ τὸ κάραβος πρὸς τὸ πύλη. Καὶ ὅμως ἐν Κρήτῃ λέγεται κάραβος ἡ ὀπὴ ἐκείνη τοῦ περιβάλλοντος τὸν κῆπον τοίχου δι' ἧς τὸ ὕδωρ εἰσέρχεται εἰς τὸν κῆπον, μεταφορικῶς δὲ καὶ ὁ λάρυγξ, λ. χ. «τ(οῦ) ἀνθρώπου ὁ λάρουγγας εἶναι κάραβος, κ' ὅπου τοῦ συνορίζεται γίνεται γάϊδαρος». Καὶ λιμὴν δέ τις ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ τῆς Κρήτης κεκρυμμένος ἐντὸς κρημνῶν ὑψηλῶν καὶ στενὴν εἴσοδον καὶ ἄδηλον τοῖς μακρόθεν ἔχων λέγεται Κάραβος. Ἐδήλου ἄρα ὁμολογουμένως ἡ λέξις καὶ πύλην ἢ θυρίδα τινὰ τὸ πάλαι.

Ὁ ἀοίδιμος Nauck ἐν τῷ πολλοῦ λόγου ἀξίῳ πονήματι αὐτοῦ De Aristoph. Byzantio σελ. 155 κἑξ. ψέγει τοὺς ὑπὸ τοῦ Φωτίου σελ. 246, 4 ἀναφερομένους ὑποκοριστικοὺς τῶν προσφωνήσεων τύπους «*Μάνην*· τὴν *μανίαν*, λέγουσι δὲ καὶ *μάναν* Ἀριστοφάνης» καὶ ἀποκαλῶν αὐτοὺς formas inauditas et incredibiles μετάβάλλει εἰς *μάμμα*, *μάμμη*, *μαμμία*. Καὶ ὅμως σήμερον ἐν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι εἶναι πασίγνωστος ἡ *μάνα* καὶ ἡ *μανιά*, ἐπὶ δὲ τῶν νήσων ἡ *μάνα*, τὸ

μανάκι· πρβλ. καὶ τὸ παρὰ Λουκιανῷ *μαννάριον* καὶ τὴν πλήρη οἰκειότητος ἐπίκλησιν ὑπὸ τῶν αὐλικῶν τῆς αὐτοκρατείρας Θεοδώρας τοῦ Θεοφίλου *μάνα*. Ἀνάγκη ἄρα ἵνα κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μεταγενεστέρων τοὐλάχιστον γλωσσικῶν φαινομένων συνεξετάζηται καὶ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ ἡ νεωτέρα χρῆσις.

Γ. Ν. Χ.

ΠΕΡΙ ΣΥΜΦΥΡΤΩΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ

Πολλάκις ἐν τῷ λόγῳ συμβαίνει ὥστε ἀντὶ μιᾶς, τῆς ἀπαιτουμένης, νὰ ἔρχωνται συγχρόνως εἰς τὴν συνείδησιν δύο συνώνυμοι λέξεις ἢ φράσεις καὶ τότε συμφύρονται εἰς ἄλλην, τρίτην, περιέχουσαν στοιχεῖα ἑκατέρας. Τὸ φαινόμενον τοῦτο λέγομεν σύμφυρσιν καὶ τὰ οὕτω παθόντα συμφυρτά. Οὕτω λ. χ. ἐκ τῶν συνωνύμων πετυχαίνω καὶ λαχαίνω προῆλθεν ἐν Κρήτῃ τὸ πετυλαχαίνω. Ἐκ τοῦ σφαλίζω καὶ μανταλώνω ἐν Κεφαλληνίᾳ τὸ σφανταλώνω· ἐκ τοῦ μαζώνω καὶ μαζεύγω ἐν Θήρᾳ τὸ μαζώβγω· ἐκ τοῦ χαραγὴ καὶ αὐγὴ τὸ πολλαχοῦ γνωστὸν χαραυγή· ἐκ τοῦ μεμόριον (memorium) καὶ μνῆμα τὸ μνημόρι - μνημούρι· ἐκ τοῦ τουρκικοῦ βαjεστῶ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ βαρjοῦμαι τὸ βαρjεστῶ· ἐκ τοῦ ἁμαρτωλοὶ καὶ *armati armatori* τὸ ἁρματωλοί· ἐκ τοῦ κηρὸς-κερὶ καὶ πρόπολι(ς) ἐν Κύθνῳ τὸ κερόμπολι, ἐκ τοῦ τίς τίνος καὶ ποjὸς αὐτόθι τὸ πίς πίνος· ἐκ τοῦ τεῖντα - εἶντα καὶ ὅτε - ὅταν τὸ ὄντε, ὄντα· ἐκ τοῦ ὄροβος ῥόβι καὶ ῥεβίθια τὸ ἐν Κρήτῃ ῥοβίθια· ἐκ τοῦ ἀκὶς - ἴδος (ἀ)κινάρα, ἀκάνθι καὶ τοῦ ἀγκύλη -λώνω, ἀγκίνι, ἀγκινάρι τὸ ἀγκίδα, ἀγκινάρα, ἀγκάθι· ἐκ τοῦ κνίδη κνίδα καὶ ἀγκίνι (ἐκ τοῦ ὄγκινος = uncinus. ἀλλὰ σχετισθέντος πρὸ τὸ ὄγκος, πρβλ. G. Meyer Ἀλβ. Λεξ. 12) τὸ ἀγκινίδα = ἡ ἀκαλύφη· ἐκ τοῦ ἀμολάρω (Ἰταλ.) καὶ ἀπολυτάρι ἀπολυτὸν ἀπολύω) τὸ ἀμολυταρεὰ ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἀνθ' οὗ οἱ Κυθήριοι ἀπολυταρέα λέγουσιν· ἐκ τοῦ ὄφις καὶ σκορπιὸς τοῦτο μὲν

τὸ ὄφιος, πολλαχοῦ γνωστόν, τοῦτο δὲ τὸ Ἰκάριον σκόρπις, αὐτόθι δὲ καὶ Πέρα Μαρὲ ἐκ τοῦ Πέρα Μερὲ καὶ Μεσαρέ. κτт.

Καὶ ἐν ταῖς συντακτικαῖς πλοκαῖς, πρβλ. λέγω ὅτι καὶ λέγω πῶς, ἐντεῦθεν λέγω πῶς ὅτι, ἐν Νέᾳ Ἐφημερίδι ἐ. ἔ. ἀριθ. 111 σελ. 6 «ἐγὼ ἤξερα πῶς ὅτι...» ὁμοίως λέγω ὅτι καὶ λέγω νὰ καὶ ἐκ τούτων λέγω ὅτι νά... ἐκ τοῦ ἔχασα τάβγὰ καὶ τὰ καλάθια καὶ ἔχασα τὰ πασχάλια ἀνεπτύχθη τὸ ἔχασα τάβγὰ καὶ τὰ πασχάλια, Σκρὶπ 19 Δεκεμβρίου 1894· καὶ ἐκ τοῦ «τοῦ Ἕλληνος ὁ τράχηλος ζυγὸν δὲν ὑποφέρει» καὶ ὑποφέρω καημοὺς ἐγένετο «ὁ τῶν Ἑλλήνων τράχηλος καημοὺς δὲν ὑποφέρει» ἐν Ῥωμηῷ 23 Φεβρουαρίου 1894. Καὶ ἐν τῇ παραγωγῇ· πρβλ. λιμοκοντόρος ἀντὶ λιμοκόντης (λιμασμένος κόντες) κατὰ τὸ κανταδόρος, σολατσαδόρος κττ.

Τοιοῦτοι σχηματισμοὶ εὑρίσκονται καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ· λ.χ. ἐκ τοῦ κρέσσων μέζων (κρετ-jων μέγ-jων, πρβλ. λιτ-jομαι-λίσσομαι, ἁρπάγ-jω ἁρπάζω) καὶ τοῦ χείρων ἀμείνων προῆλθε τὸ κρείσσων μείζων· ἐκ τοῦ ἑσσοῦσθαι καὶ νικᾶσθαι τὸ ἡττᾶσθαι, καὶ πάλιν ἐκ τοῦ ἡττᾶσθαι καὶ νικᾶν τὸ μεταγενέστερον ἡττᾶν κττ. Μάλιστα δ' ἐν ταῖς συντακτικαῖς πλοκαῖς πλεῖσται ἀναφύονται ἀνωμαλίαι καὶ σχήματα ἐκ τῆς συμφύρσεως τῶν συνωνύμων καὶ ἰσοδυνάμων· οὕτω λ. χ. συμφύρονται δύο συντακτικαὶ ἐκφοραί, ἡ ἀπαρεμφατικὴ καὶ ἡ ἀναλελυμένη, «εἶπον ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐπαγαγεῖν» Θουκυδ. Α'. 87. ἢ ἀντικείμενον καὶ πλάγιος ἐρωτηματικὸς ἢ εἰδικὸς λόγος «ἤλεγχον τὴν κύκλῳ πᾶσαν χώραν, τίς ἑκάστη εἴη» Ἀναβ. Γ'. ε'. 14. «Γῆν πάντες ἴσασιν ὅτι εὖ πάσχουσα εὖ ποιεῖ, Οἰκονομ. 20, 14 (πρόληψις)· ἢ ἐρωτηματικὸς καὶ ἀναφορικὸς λόγος «τὸ ναυτικὸν τὸ τῶν βαρβάρων, ὃ τίς οὐκ ἂν ἰδὼν ἐφοβήθη; Λυσ. Ἐπιταφ. κτλ. Ὁμοίως ἐν φράσεσιν ἄλλαις, λ.χ. ἐγὼ καὶ τὰ τέκνα καὶ ἐγὼ μετὰ τῶν τέκνων, ὅθεν ἐγὼ μετὰ καὶ τῶν τέκνων· παρὰ Trinchera συχνὰ τὰ «μετὰ καὶ ἑτέρων καλῶν ἀνθρώπων, σὺν καὶ τοὺς ἐμοὺς ἀδελφοὺς κττ.

Γ. Ν. Χ.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΑΘΗΝΑΣ

---

1. Ἕκαστος τόμος τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων τευχῶν, ὧν ἕκαστον ἐξ ὀκτὼ τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων.

2. Τὰ δημοσιευόμενα ἐν τῷ περιοδικῷ εἶνε πρωτότυποι πραγματεῖαι *φιλολογικαί, ἱστορικαί, ἀρχαιολογικαί, φυσικαὶ* καὶ *μαθηματικαί*. Εἰς τὰς φιλολογικὰς καὶ ἱστορικὰς πραγματείας ὑπάγεται πᾶσα φιλολογικῶς ἢ ἱστορικῶς διεξαγομένη διατριβή.

3. Ἐν τῷ περιοδικῷ καταχωρίζονται καὶ *βιβλιοκρισίαι*, ἂν περιορίζωνται ἀκριβέστατα ἐν τῷ περὶ οὗ ἡ κρίσις ἐπιστημονικῷ ζητήματι.

4. Πᾶσα *πραγματεία* καὶ *βιβλιοκρισία* εἶνε ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ συντάξαντος αὐτήν.

5. Ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδεμία χρηματικὴ ἀμοιβὴ χορηγεῖται εἰς τοὺς συγγραφεῖς διατριβῶν, δίδονται δ' αὐτοῖς περὶ τὰ 25 ἀντίτυπα τῶν διατριβῶν αὐτῶν.

6. Αἱ διατριβαὶ ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστέλλονται πρὸς τὸν γραμματέα τῆς ἑταιρείας.

7. Διὰ τῆς «ΑΘΗΝΑΣ» ἀγγέλλεται πᾶν βιβλίον, οὗτινος ἀντίτυπον ἤθελε σταλῇ πρὸς τὸν γραμματέα τῆς ἑταιρείας.

8. Τὸ περιοδικὸν ἀνταλλάσσεται τῇ ἐγκρίσει τοῦ συμβουλίου πρὸς πᾶν περιοδικὸν ἡμεδαπὸν ἢ ἀλλοδαπόν.

9. Πάντες οἱ ἑταῖροι οἱ καταβαλόντες τὴν ἐνιαύσιον αὐτῶν χορηγίαν λαμβάνουσι τὸ περιοδικὸν δωρεάν.

10. Οἱ μὲν ἐν Ἑλλάδι συνδρομηταὶ τοῦ περιοδικοῦ πληρώνουσι 15 δραχμάς, οἱ δ' ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δραχμὰς 18.

11. Πᾶς νέος ἑταῖρος ἐπιθυμῶν ν' ἀγοράσῃ τοὺς προηγουμένους τέσσαρας τόμους λαμβάνει αὐτοὺς καταβάλλων δι' ἕκαστον δραχ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ συνδρομῆς ἢ ἀγορᾶς τοῦ περιοδικοῦ πωλουμένου κατὰ τόμους ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην, γραμματέα τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας.

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚ

AS
202
.A84
v.6
no. 2/3

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1894

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Φωνητικὴ τῆς διαλέκτου τῶν σημερινῶν Κυπρίων, ὑπὸ ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ . . . . σελ. 145

Ἐπιγραφαὶ ἐκ Χαλκίδος, ὑπὸ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ . . . . » 174

Ἐξουσιασταὶ — Ἐξ οὗ ἔσται, ὑπὸ Π. Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ . . . . » 176

Φιλολογικαὶ παρατηρήσεις, ὑπὸ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΤ. ΚΟΝΤΟΥ . . . . » 177

Βραχεῖαι παρατηρήσεις εἰς τὸ περὶ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου νομοσχέδιον, ὑπὸ Δ. Κ. ΖΑΓΓΟΓΙΑΝΝΗ . . » 380

Σύμμικτα. — Α' Πλούταρχος. — Β' Προπέρτιος. — Γ' Κικέρων, ὑπὸ ΣΠΥΡ. ΒΑΣΗ . . . . . . » 391

ΦΩΝΗΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΤΩΝ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ

Ἂν κεφαλαιωδῶς διαιρέσωμεν τὰ φωνητικὰ φαινόμενα τὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἰδιάζοντα εἰς τὴν λαλιὰν τῶν νῦν Κυπρίων, εἰς παθήματα φωνηέντων καὶ παθήματα συμφώνων, παρατηροῦμεν εὐθὺς ὅτι τὰ πρῶτα σχετικῶς εἶν' ὀλίγιστα. Διότι ἂν ἐξαιρέσωμεν τὸ i ὁσάκις ἐγένετο j, τὰ λοιπὰ φωνήεντα καὶ αἱ δίφθογγοι προφέρονται καθὼς ὑπὸ τῶν ἄλλων τῆς σήμερον Ἑλλήνων. Ἐν μέσῳ δὲ λέξεως οὐδὲν τούτων, χωρὶς ἰδιαιτέρου τινὸς λόγου, ἀποβάλλουσιν οἱ Κύπριοι, καθὰ δὴ καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ ἑλληνικοῦ νησιῶται, οἱ κατὰ τοῦτο σαφῶς διακρινόμενοι τῶν ἠπειρωτικῶν ἢ μᾶλλον τῶν βορείων (1). Ἀλλὰ τῶν ἀρκτικῶν φωνηέντων ἀπέκοψαν ἀνηλεῶς πλεῖστα μὴ τονούμενα, οὐ μόνον e, i, o, καθὼς ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ a. Ἡ ἀποκοπὴ τῶν πρώτων εἶναι κανὼν (2), ὥστε πολὺ χρησιμώτερον τῶν παραδειγμάτων εἶναι νὰ καταλεχθῶσιν αἱ ἀπολειπόμεναι τούτων ἐξαιρέσεις. Ὡς τοιαύτας ἐκ μὲν τῶν ἀπὸ τοῦ e ἀρχομένων εὑρίσκει τις πλὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν ἀριθμητικῶν, τὰ σπάνια μόρια ἑξὸν καὶ ἐπειδήτις (3), τὰ ὀνόματα ἑβδομάδα, ἐλαιά, ἐρκομός, εὐκαρίστησι, ἔτι δὲ ἐλεημοσύνη, εὐλογιά, εὑρετή, ἐκλησιά, τὰ ἐπιρρήματα ἐχτὲς καὶ κατὰ τοῦτο ἐψὲς καὶ τέλος τὰ ῥήματα εὐλοῶ καὶ εὐκαριστῶ, εἰς ἃ δύναται νὰ προστεθῇ καὶ τὸ φραστι-

(1) Χάριν περιεργίας ὑπομιμνήσκω ὅτι τὴν διαίρεσιν ταύτην ἔκαμε πρῶτος ὁ τοῦ Ἀνακρέοντος ζηλωτὴς Ἀθανάσιος Χριστόπουλος ἐν ἐπιστολῇ πρὸς Ἀθ. Ψαλίδαν, δημοσιευθείσῃ ἐν τῇ Ἑστίᾳ τοῦ 1878, 21 Μαΐου· «ἠμποροῦμεν νὰ διαιρέσωμεν τὴν τωρινὴν ῥωμαίηκην γλῶσσαν κάλλιστα εἰς στερεωτικὴν καὶ νησιωτικήν, ἡ ὁποία ἔχει κάποιαις διαφοραῖς καὶ εἰς κλίσιν καὶ εἰς σύνταξιν».

(2) Πχ. γγίζω, κεῖ, δά, μπλέω, κοσιένα καὶ οὕτω πᾶσ' ἀπὸ τῆς ἐξ καὶ ἐπὶ ἀρχομένη λέξις, δρώννω, μερώννω, λιοπύριν, Γούμενος, Κονόμος, ψηλός, πομονή, ῥίζω, μόννω, φελῶ κλ.

(3) Ὁμοίως λέγεται καὶ ἀφοῦτις (;), τὸ αὐτὸ δὲ καὶ παφούτις (ἀπ' ἀφ' οὗ) καὶ παφῆς (ἀπ' ἀφ' ἧς, ἡμέρας ἐνν.).

κὸν αἰσκύνομαι. Ἡ συλλαβικὴ ὅμως αὔξησις τηρεῖται πάντοτε μετὰ σαφεστάτης τῆς ἐννοίας τοῦ παρελθόντος. Πολὺ τούτων ὀλιγώτερα εἶναι τὰ ὑπολειπόμενα ἐκ τῶν ἀρχομένων ἀπὸ τῶν παντοίων ι, τῶν ἀτόνων· ἐκτὸς δῆλα δὴ τῶν εὐθὺς ἐκ τονουμένου παραγομένων ὡς ἰσχώννω ἐκ τοῦ ἴσχος, ὑστερινὸς ἐκ τοῦ ὕστερα, ἐκ τοῦ ὕπνος ὑπνοφᾶς, ἐκ τοῦ ἥλιος ἡλιακός, μόνον τὸ ἐκκλησιαστικὸν εἰκόνισμαν, τὸ σπάνιον ὑποψία καὶ τὸ τουρκικὸν ἱμπρίκκιν. Μὴ τονούμενον δὲ ἀρκτικὸν ο ἔχουσιν ἐκτὸς τῶν ὀχτὼ καὶ ὀγδόντα μόνα τὰ ὀκνχὰ (ὄκνος) καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ, ὀρκὴ (φραστικὸν καὶ τοῦτο) ὀγγχά, ὀφτός, ὀρκά, ὀρμός. Εἰς πάντα τὰ λοιπὰ τὸ ο προῆλθεν ἐξ ε ὡς ὀχτρός, ὀμπρός, εἰς δὲ τὰ ὀπλειὰ καὶ ὀσκιὰ εἶναι πρόσθετον χάριν εὐφωνίας εἰς τὴν αἰτιατικήν. Ἀδιστάκτως δὲ εἰς τὴν εὐφωνίαν πρέπει ν' ἀποδώσωμεν σχεδὸν πᾶσαν ἐν ἀρχῇ τήρησιν ἀτόνων ε ι ο.

Ἐπιθεωρῶν τις τὰς ἀναγραφείσας ἐξαιρέσεις καὶ παραλείπων τὰς ἀντωνυμίας, τἀριθμητικὰ καὶ τὰ σπάνια, βλέπει μετὰ τἀρκτικὰ φωνήεντα σύμφωνα διπλᾶ καὶ δυςπρόφερτα, μάλιστα κατόπιν τῶν τελικῶν ν, τῶν ἐν Κύπρῳ φυλαττομένων. Ἀλλὰ τἀποκοπέντα α εἶναι πολὺ ὀλιγώτερα. Παντοτινὸς εἶναι μόνος ὁ ἀποκεφαλισμὸς τῶν ἐκ τῆς ἀπὸ ἀρχομένων, ὡς ποσκεπάζω (σημ. καὶ προκύπτω), πολογιάζω (διώκω, ἀποβάλλω), πογελῶ (παύομαι γελῶν(1)), πόδκχακος (ὁ ἀποβαλὼν τὰ ῥάσα διάκος) καὶ τέλος ποφασίζω. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν ἀπὸ λέγοντες πό, καθὼς καὶ σήμερον, εἰς τὰ πὸ τοῦτον, πὸ κεῖνον, ποδά, ποκεῖ, πομπρός, ἐσχέτισαν ἐπὶ τέλους πρὸς τὸ πολύσημον ποῦ καὶ οὕτω κυρίως τοῦτο λέγεται πλέον ἀντὶ τῆς ἀπό· λ.χ. ποῦ τὴλ Λεμεσὸν ὡς τὴ Σκάλαν· ἐπῆρα το ποῦ τὸν Κωστῆν· ποῦ τὸ πρωὶν ὡς τὸ δείλις· ποῦ πλύμμαν τοῦ πλυμμάτου (ἀπὸ πλύσιν ὡς πλύσιν)· τοῦτον ἐν περίτου ποῦ τὸ ἄλλον· βρὲ ποῦ τὸ ψάριν. Ἄλλως τοιαῦται λέξεις δὲν εἶναι πολλαί· φτίν, κόμα, γοράζω, στράφτει, κρόννομαι, (ἀκροῶμαι, σημ. ὑπακούω), τιμάζω (καταρῶμαι), κλουθῶ, ἐν δημ. ᾆσμ., ῥωστῶ καὶ νεβαίννω καὶ τινες ἄλλαι σύνθετοι ἐκ τοῦ ἄκρος, ὡς κρολοοῦμαι (ὠτακουστῶ), κροκωλχὰ (βαθὺ σκύψιμον) κλ. Τοὐναντίον δὲ εἰς ἄλλας προςτίθεται παρὰ φύσιν ἀρκτικὸν α, ὡς εἰς τὸ ἀβτέλλα καὶ τὰ ῥ. ἀχ-

(1) Π. χ. νὰ κάτσῃς μαζίν της ἔν πογελᾶς, τόσον ἀστεία εἶναι δῆλα δή.

νωρίζω, άπππδῶ, άσκοπῶ, άζουλεύκω. Διάφορα βεβαίως τούτων εἶναι τὰ ὀνόματα άμμάτιν, άθάσιν, άρκάκιν (κ. ῥυάκιν, ἀλλ' ἔπειτα μόνον κοίτη χειμάρρου βαραθρώδης), άσκέλλιν, άστοίχημαν, εἰς ἃ προςεκολλήθη προδήλως ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἄρθρου, καθὼς καὶ εἰς τὰ άππάριν καὶ άχνάριν. Ε δέ τινα τῆς ἀρχῆς, οἷον ὀχυρούμενα, μετετράπησαν ὡς ἀλλαχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς α, καθὼς τὸ τῆς ἐν εἰς τὸ άντροπή, άγγαστρωμένη, άγκαλιῶ, άμπλέπω, άθθυμοῦμαι, άνώρας (ἐνωρίς, κατὰ τὸ ἐξώρας, ὅπερ εἶν' ἄχρηστον) καὶ τῶν ἄλλων πλὴν τοῦ άρκάτης τὰ άξινάστραφα, άλαφρός, άρωτῶ, άχχέλιν, άγγόνιν. ἐξ οὗ ῥ. άγγονίζομαι, σημαῖνον ἱλαρῶς πως ἀποκτῶ, καθὼς «άγγονιστήκαμεν κορκούς», τρόπον τινὰ περιεστοιχίσθημεν ὑπ' αὐτῶν. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ένάμισυ κατήντησεν άνάμισυ. Ἐπίσης ὅμως τὸ ἀρκτικὸν ε γίνεται ο, ὡς ὀρπίζω, ὀχτρός, ὀρμηνεύκω (παραινῶ) καὶ ὄξω, ὄξυπνος, ὄμορφος καὶ ὄφκαιρος (εὔκαιρος, κενός), ὅπου δῆλα δὴ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πέσῃ, εἴτε διὰ τὴν εὐφωνίαν εἴτε διὰ τὸν τόνον. Τροπῆς δὲ ο εἰς α παραδείγματα εἶναι τά, άφφάλλιν, άγκάνισμαν, άρφανὸς καὶ ἄνταν ἀντὶ ὄνταν, ἴσως δυνάμενα ν' ἀποδοθῶσι καὶ εἰς ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν ἑπομένην συλλαβήν, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ άποῦ (=ὁποιος), βεβαίως ἀντὶ τοῦ όποῦ, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ποῦ, λεγομένου καὶ τούτου ἀοριστοαναφορικῶς. «Ποῦ μ' άγαπᾷ νὰ χαίρεται, ποῦ μὲ μισῇ νὰ σκάσῃ». Ἄλλως τοιαύτη τις ἀφομοίωσις εἶναι σπανία· γεναῖκα(1), σιμιδάλλιν, δικιμάζω, λουτουρκά, παρπατῶ· διότι τὰ δρωμαν, βούτουρος, άρμάζω εἶναι λίαν ἀμφίβολα.

Ὁμοίως ὀλίγα φαίνονται καὶ τῆς συγκοπῆς τὰ παραδείγματα· πλὴν τῶν κοινῶν σκόρτος ὁ, τὸ σκόροδον, καὶ πέρσι, τὸ περδόλιν, κλουθῶ, παρκάτου. Εἰς ὡρισμένους δὲ τόπους καθολικῆς τροπῆς φωνήεντος εἰς ἄλλο περίπτωσις, ἐκτὸς τῆς πανελληνίου, νομίζω, τοῦ ι εἰς ε πρὸ τοῦ ρ, ὡς πλὴν ἄλλων, μερσίνιν, μέρικος, (ὁ =ἡ μυρίκη) στερακιὰ (στύραξ) ἄχερον, Κερκακὴ (ὑπάρχουσιν

(1) Ἐκ τοῦ γεναῖκα παράγεται τὸ γεναικᾶτον, σημαῖνον περὶ γυναικὸς ὅ,τι τὸ ἀνθρωπιὰ διὰ τοὺς ἄνδρας. «Οἵ νὰ πῇς (=ὄντως), ἡ κοκκώνα Δεσποινοῦ ἔχει πάνω της πολὺ γεναικᾶτον». Ἀμφοτέρων ἀντίθετον εἶναι τὸ γαδουροσύνη.

ὅμως καί τινες ἐξαιρέσεις), εἶναι καὶ ἡ ἀντίστροφος αὐτοῦ μετὰ τὸ ξ τοῦ ξε, τουτέστι τῆς ἐξ· λέγεται δῆλα δή, ξικλειδώννω, ξιφοινικίζω (διὰ κλάδου φοίνικος καθαρίζω τὰς ἀράχνας τῶν τοίχων) ξιμὸλοῶ, ξιπολυῶ (τὸν κόμπον, ἤτοι λύω, ξαπολῶ δὲ = ἀνίημι), ξιντύννομαι καὶ ὁμοίως πάντα τὰ λοιπά. Ἴσως ὅμως ἡ μεταβολὴ αὕτη δὲν ἔχει λόγον ἐντελῶς φωνητικόν, ὡς ἄλλαι κατ' ἄλλας λέξεις, ἔχουσαι βεβαίως ἰδιαίτερον ἑκάστη. Διὸ περατοῦμεν τὰς περὶ φωνηέντων παρατηρήσεις, ἀναφέροντες ἔτι τοῦτο μόνον, ὅτι ἐν σειρᾷ δύο ἢ καὶ τριῶν ἕκαστον τούτων ἢ ἀπαγγέλλεται σαφῶς, ἢ ὁριστικῶς ἐκβάλλεται, ἀλλ' οὐδέποτε προφέρεταί τι μεταβατικῶς, λέγεται δῆλα δὴ ἢ τετρασυλλάβως ἀηδόνιν ἢ ἀδόνιν ἢ ἀετὸς ἢ ἀτός. Ἀλλ' ἐκ τοῦ ου + ε παράγεται ω φύσει κείμενον ἐν μέσῳ τούτων, οὐδέποτε δ' ἐπὶ συναλοιφῆς αὐτῶν πίπτει τὸ ε· οὕτως ἀντὶ ποῦ ἔν (= ποῦ δὲν ἢ ποῦ ἔνι) λέγεται πῶν· πάμεντε σὲ κεῖνον πῶν καλὸς ἢ πῶν ἐν ἀκριβός· ὁμοίως ἴντα 'ν' που σῶκαμεν; = τί· ἐν δὲ τοῖς στίχοις εἶναι συχνόν, ὡς φαίνεσται, μῶππεσεφ φιλίν. Ἐν αὐτοῖς ἐνίοτε καὶ τὸ τελικὸν ι ἑνοῦται ὡς j μετὰ τοῦ φωνήεντος τῆς ἐπιφερομένης, ὡς «ἀποῦ ζουλεύκει ἃς σκάσῃ», καίτοι πολλάκις ἐν τῇ αὐτῇ λέξει δὲν γίνεται j, ὡς σιωπῶ, Μαριοῦ, ἐμπόρειες (ἠδύνασο) κλ. Ταῦτα πρὸς διάκρισιν γράφω ἄνευ τοῦ σημείου τῆς συνιζήσεως.(1) Τοσαῦτα περὶ φωνηέντων.

Ἀλλὰ τὰ σύμφωνα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης πάσχουσιν ἐν Κύπρῳ πολλὰ καὶ χαρακτηριστικὰ πάθη. Διαιροῦμεν δὲ ταῦτα κεφαλαιωδῶς εἰς τρία, τὰς ἀποβολάς, τὰς μεταβολὰς καὶ τοὺς διπλασιασμούς· τὰς ἀποβολὰς διακρίνομεν τῶν ἐκκρούσεων, περὶ ὧν κατωτέρω. Ἀποβάλλονται λοιπόν, ἤτοι κυριολεκτικώτερον ἐξέπεσον βαθμηδὸν ἐκ τῆς προφορᾶς, κυρίως μόνα τὰ μέσα καλούμενα σύμφωνα β, γ, δ, εὑρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων. Ὁ νόμος οὗτος ἰσχύει κατὰ τὸ μᾶλλον

(1) Ὅταν πρὸ τοῦ ι εἶναι πλείονα τῶν δύο συμφώνων, τότε πρὸς ἀποφυγὴν περιπλοκῶν προφέρεται τοῦτο κατὰ διάστασιν ἀπὸ τοῦ ἑπομένου φωνήεντος· ὡς παντρειά, τάγγαστριοῦ, καμπριὰ (πληθ. τοῦ καμπρίν, ὁ ἀλλαχοῦ χασές), κοντριάζει (τὸ χτηνόν, ἤτοι κάμνει κόντραν, πληγὴν ἀπὸ τὸ στρατούριν ἢ σάμαν,— οὐχὶ σάμμαν ὡς παρὰ Σακελλαρίῳ), ξαστριὰ (= ἐξ - αστεριά)· ταύτης, σημειωτέον ἐν παρόδῳ, τὸ ἐναντίον φαινόμενον, ὅπερ θεωρεῖται σημεῖον βροχῆς, λέγεται κατὰ θαυμαστὴν μεταφορὰν ἐν τάστρα κολυμπωμένα, δηλαδὴ μόλις διακρίνονται, ὡς νὰ ἦσαν εἰς τὸ βάθος ὕδατος πολλοῦ, ὡς αἱ ψηφῖδες τῆς θαλάσσης.

καὶ ἧττον μεταξὺ πάντων τῶν ἡμετέρων νησιωτῶν. Οὕτω λέγουσιν οἱ Κύπριοι, φοοῦμαι, δκιάολος, φλέα, (ὅθεν τὸ ῥ. βλοτομῶ), κάουρος, ἀραώνα (ἡ), λαώννω (1), κα(α)λλικεύκω, συντροολῶ, ζαός, στραός (ἐξ οὗ ῥῆμα στραώννομαι γίνομαι τυφλός, ἀποτόμως δὲ λέγεται καὶ ἀντὶ τοῦ βλέπω· ἔν το στραώννεσαι;) κάος, σαοῦρα, καουρτίζω κλ. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος, ἀποβαλὼν τὸ β κατήντησεν ἐν Πάφῳ παρερμηνευόμενος Ἅϊς Ἄκουας καὶ σήμερον οἱ πάσχοντες τὰ ὦτα πηγαίνουσι πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ χωρίον Κονιὰ πρὸς θεραπείαν (2). Ἡ δὲ τοῦ γ ἀποβολὴ κατέστη κανών, ἀπαράβατος ἐν τοῖς χωρίοις (3), ἂν δέ τις ἀκούσῃ που καμμίαν ἐξαίρεσιν, πάντως αὕτη δὲν ἐπικρατεῖ πανταχοῦ· (συχνότεραι βεβαίως εἶναι τὸ ἀγάπη καὶ ἐγώ). Τὸ πάθος ἐκτείνεται μέχρι τῶν συνθέτων· οἷον ἀναελῶ (=περιπαίζω), ἀναείρνομαι (ναυτιῶ), πόῦρος, στενοῦρης (ὁ γυρίζων τὰ στενά, τοὺς δρόμους)· ὁ κάτοικος τοῦ χωρίου Μέσα Γειτονιὰ λέγεται μονολεκτικῶς Μεσαειτονίτης (4), ὁ μὴ ὀρείτης κατωήτης, ἀκούεται δὲ καὶ σκυλλόαμος τὸ σύνηθες σκυλλόγαμος (5). Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φράσεων ἀναλλοιώτων, ὡς ἀμεῦρευκε· ὁμοίως ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐκφορᾶς (sandhi) ἐν τοῖς δημοτικοῖς ᾄσμασιν ἐκπίπτουσι πολλὰ τῶν ἀρκτικῶν γ· ἐννὰ ἐνῇ, βρὰ ἐναῖκα. Τὸ

(1) Τὸ λαβώννω σήμερον ἐν Κύπρῳ σημ. μόνον καταπλήττω τινὸς τὸν νοῦν, ὡς ἐλάωσές με ἢ ἐξιλάωσες με = μ' ἐτρόμαξες, εἰδικώτερον δὲ τὸ λαώννομαι = σεληνιάζομαι. Οὕτω λαωμένος εἶναι σχεδὸν ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων λεγόμενος ἀπόπληκτος· ὄντως τὸ τοῦ Δημοσθένους (XXI 143) «οὐχ οὕτως εἴμ' ἄφρων, οὐδ' ἀπόπληκτος ἐγώ», λέγεται κατὰ λέξιν ὑπὸ τῶν Κυπρίων «ἔν εἰμ' ἔτσι παιλλὸς μὲ (=μηὲ=μηδὲ) λαωμένος».

(2) Ὁ αὐτὸς Ἅγιος, τραπέντος τοῦ β εἰς φ, ὡς ἀναφέρεται κατωτέρω, μετεβλήθη κατὰ τὴν αὐτὴν πρόληψιν εἰς Ἄκωφον εἰς τὴν Χεροϊδκιάν.

(3) Π. χ. λόος, λοῆς, κακολοπτῆς, συλλοΐζομαι, δκιαλοΐζομαι, ἀμολόπτος, περιλοὴ («εἶχαν τὴν περιλοὴν τοῦ Γιανναχοῦ» = ὡμιλοῦσαν περὶ Γ.) καλόπορος, λαός, ῥιῶ, ἔφαα, ἔφυα, φάουσα, μαείρισσα, γλήορα, παΐδιν, ἀρπάϊν, κυνηῶ, ῥαΐζω, κατηορῶ, τραούδιν, παναῦριν, μπήω, πνίομαι, μάος, σαΐττα, τρυόνιν, ζυός, ἄλοον, τρύος, τηάνιν, μαουλοῦκιν (προσκεφάλαιον, διότι κλίνει τις τὸ μάγουλον), ῥηάλια (νομίσματα regalia) καὶ τὰ εἰς -λόιν ἀθροιστικά, χωρκατολόιν, ἀρκοντολόιν κλ. κλ.

(4) Ὁμοίως μονολεκτικῶς ὁ χωρικὸς τῆς Ἁγιᾶς Φύλας (=Φυλάξεως) λέγεται Ἁϊφυλαξίτης.

(5) Διασκεδαστικὴ τῶν λυσσοδήκτων ἀγρυπνία τὴν 40ὴν νύκτα, νομιζομένη θεραπευτική.

γιλάριν λέγεται καὶ ἐλάριν, τὸ γητεύκω (γοητεύω, σημαῖνον κάμνω μαγειές, ναρκῶ τι) λέγεται καὶ ἡτεύκω. Τὸ j φαίνεται μᾶλλον ἀντέχον ἐν μέσῳ δύο φωνηέντων, διότι γ τινὰ πιθανῶς ἵνα μὴ πέσωσιν, ἐγένοντο j· ὡς ἐγιὼ (ἐν Λάρνακι κυρίως, εἰς δέ τινα χωρία ἀρχαϊκώτερον ἐγιώνυ ὡς καὶ ἐσούνυ τὸ σύ). Τὸ αἶγια (πρὸς ὃ πρβ. τὸ λεγόμενον ἀλλαχοῦ γιομίζω) καὶ μούγια (μυῖα) ἐγένοντο ἴσως ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχοντος τὸ j. Ὅμως ἐξ ἄλλου λέγεται ζυάζω, ὑές, ἀντὶ ὑγειές, εἰς τὴν φρ. «μὲ τὲς ὑές σου», Χακηάννης, Χακηώρκης καὶ γιάλι ἄλι τὸ κατὰ τὸν Κ. Λιβαδᾶν ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ gala παραγόμενον ἀγάλια (1). Ἡ δὲ τοῦ δ ἀποβολὴ σήμερον εἶναι νόμος κατηργημένος εἰς τὰς πόλεις, ὥστε μόνον ἀποτελέσματα τῆς ἄλλοτ' ἐπικρατήσεως αὐτοῦ παρατηροῦμεν· ἕνεκα τούτου τὸ μηδὲν (= μή, ὡς οὐδὲν = οὐ) ἔγινε μὲν λεγόμενον καὶ ἀπαγορευτικῶς, καὶ τὸ μηδὲ μηὲ καὶ μέ, τὸ δίδω, δικῶ καὶ πάλιν διῶ, τὸ ἐδῶ δὰ μόνον δὰ (δαχαμαὶ = ἐνθάδε), τὸ ἔτσι δὰ μόνον ἐτσά (= μόλις· μὲ ἐτσὰ νάκκον = «οὐδὲ τυτθόν») τὸ τώρα δὰ μόνον τωρὰ καὶ ὁ ἀρκιδᾶτος (κήλων) ἀρκιᾶτος. Ἀλλ' ἀκούων τις τοὺς χωρικούς, δύναται νὰ σωρεύσῃ τοιαῦτα παραδείγματα ὅσα θέλει (2), ὡς ἀππηῶ, γάαρος καὶ γᾶρος, ἀερφὸς καὶ ἀρφὸς· οἱ πληθυντικοὶ εἰς -δες, πεθθεράες, γαμπροῦες, καβαλλάριες κλ.· συχνότατα δὲ εἶναι τὰ ὑποκοριστικὰ εἰς ούιν ἀντὶ ούδιν, ὡς π. χ. χερούιν, βερκούιν, ποούιν καὶ πλεῖστα τοιαῦτα, ἐξ ὧν εἶναι καὶ τὸ παράξενον ἰσιακατούιν, ἤτοι μικρὸν ἴσια κάτω, σύντομος κατήφορος. Ἐκ τούτων πλὴν τῶν ἀρσενικῶν εἰς ούδις (ὡς ἐπώνυμα Φραγκούδις, Ἀγγελούδις) ἔγειναν καὶ θηλυκὰ εἰς οῦδα, προφερόμενα καὶ ταῦτα παρὰ τῶν χωρικῶν οῦα, καθὼς κοπελοῦα καὶ ὑποκοριστικώτερον κοπελλουροῦα· νομισθέντος δ' ἔπειτα τοῦ α περιττοῦ, ἀφοῦ τὸ ου ἐπιδέχεται κλίσιν, τὸ οῦδα κατήντησε μόνον οῦ, ὡς κοροῦδα-κοροῦα-κοροῦ (3)· ὁμοίως γυαλλουροῦ ἡ μικρὴ γυαλλούρα, δῆλα δὴ γλαυκόμματος, ὅπως ἀπήρεσκεν εἰς τὸν Πλά-

(1) Ν. Ἡμέρα 957. Τοῦτο ἔχει καὶ περίεργον πληθυντικὸν γιαλιαλεῖτε (πρβλ. βαρδᾶτε) σημ. τὸ τοῦ Θουκυδίδου «Κόσμον καὶ σιγὴν περὶ πλείστου ἡγεῖσθε».

(2) Πρβ. τὸ δίστιχον: Καὶ μὰ τὴν Παναΐαμ μας
Σὰν τὴν ἐφίλουν εἶαμ μας.

(3) Τὸ κόρη παρὰ Κυπρίοις ποιητικώτατα σημαίνει καὶ τὴν κάλυκα τοῦ ῥόδου, μόνον οὕτως ὀνομαζομένην. Ἡ τριανταφυλλεά μας ἐγέμωσεν κόρες

τωνα (1) Ἐντεῦθεν πᾶν ὄνομα γυναικεῖον ἐπὶ τὸ θωπευτικώτερον τρέπεται προχείρως εἰς οῦ· καθὼς Λενοῦ ἢ Ἑλεγκοῦ, Κατινοῦ, Χαρικλοῦ, Ἀννοῦ, Δομνοῦ, Μαριτσοῦ, Ζωιτσοῦ καὶ τέλος Ἀουστοῦ ἡ Αὐγούστα καὶ Φι(γ)ενοῦ ἡ Ἰφιγένεια. Ταῦτα πρὸ πάντων ἀγαπῶσιν οἱ Λεμεσιανοὶ καὶ οἱ Λευκωσιᾶται. Ἀλλὰ διαρκέστερον ἀποτέλεσμα τῆς ἀποβολῆς τοῦ δ εἶναι τοῦ δὲν ἡ συνήθης εἰς πολλοὺς νησιώτας ἐλάττωσις εἰς ἓν ἕνεκα τοῦ καὶ δὲν καὶ ποῦ δέν, καθὼς ὁμοίως λέγεται πάντοτε ἔ το (voici), καὶ τὸ ἰσάκκιν. Τὸ δὲν διετηρήθη σῶον μόνον εἰς τὸ ἀδδὲν = ἂν δέν, οὗ συχνότερον εἶναι τὸ ἀμμὲν = ἂν μή (2). Ὁμοίως μόνον εἰς τὸ ἀθθένα διεσώθη τὸ θ τοῦ θενά, λεγομένου ἄλλως ἐννά. Τὸ θ ἐνταῦθα, ἐξέπεσε παρὰ τὴν συνήθειαν, ἀφοῦ λέγεται ἔθεν = ἤθελεν (3), ἀλλὰ καὶ τὸ χ μόνον εἰς τὸ ὄχι, λεγόμενον ἀείποτε ὄι.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ β, γ, δ, παρατηροῦμεν ὅτι ταῦτα πεσόντα, φαίνεται, πρὸ πολλοῦ, τόσον ἀγνοοῦνται σήμερον ὑπὸ τῶν ἀπειροτέρων καὶ ἀγραμμάτων, ὥστε συγχέουσιν αὐτὰ πειρώμενοι νὰ συμπληρώσωσι τὰ παραχθέντα χάσματα· δύναταί τις δῆλα δὴ ν' ἀκούσῃ παρὰ χωρικῶν εἰς τὰ τραγούδια «Ὅσοι μὲ φοδερίζουσιν», «Ἀντὰσ σειστῇ καὶ λυβιστῇ» κλ., εἶναι δὲ συχνὸν τὸ ῥώβα ἀντὶ ῥώγα. Οὕτω λέγεται καὶ καταβωὴ ὁ κατήφορος βεβαίως ἀντὶ καταγωγή (4). Ἴσως εἰς τοιαύτην ἀδέξιον ἀναπλήρωσιν δύναται ν' ἀποδοθῇ τὸ ἀνυπόλυτος ἀντὶ ἀνυπόδητος (τὸ ξυπόλυτος ἐν Κύπρῳ σημαίνει λυμένος) καὶ τέλος πομιλόριν (ντομάτα) ἀντὶ πομιδόριν, ἤτοι pomme d'or.

Ἐρχόμενοι νῦν εἰς τὰς οἱασδήποτε μεταβολὰς τῶν συμφώνων, παρατηροῦμεν ἀμέσως ὅτι πολλὰ τούτων καὶ καθ' ἑαυτὰ καὶ συμπλεκόμενα προφέρονται τόσον ἀλλοίως, ὥστε μόνον διὰ ξενικῶν χαρα-

(1) 253 Ε. Φαίδρῳ. Γυαλλούρης λέγεται ὁ ἔχων ὀφθαλμοὺς ποῦ γυαλλίζουν, ὡς τοῦ γάτου τουτέστι πρασινωπούς· (πρβ. γυαλλουρίζω τὰμμάδκια μου = τὰ γρυλλώνω) ὁ ἔχων γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς λέγεται βενετόμματος (θηλ. -όμματη).

(2) Οὐδέποτε λέγεται ἂν ἔν, ὡς ἐνιαχοῦ γράφει ὁ κ. Σακελλάριος, δυνατὸν μόνον νὰ λεχθῇ ἂν ἔν ἔνι, ὡς ἐναντίος ὅρος τοῦ ἂν ἔνι.

(3) Καὶ τὸ κολοβὸν τοῦτο ἀποβάλλει τὸ ἀρχικόν του ε, ὡς ἄτονον, ἐνίοτε εἰς τὰ ᾄσματα.

(4) Πρβ. καὶ Λουκᾶ Φιλ. Ἐπ. 78 «Ὥρα καλὴ κιῶρ' ἀβαχὴ» ἀντὶ ἀγαθή, τραπέντος τοῦ θ εἰς χ, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

κτήρων είναι δυνατὸν ὁπωσοῦν νὰ παρασταθῶσιν. Οὕτω μεταβάλλονται τὰ κ καὶ χ πρὸ τῶν ε καὶ ι· τὸ δὲ γ οὐδὲν τοιοῦτο πάσχει καθὼς ἐν Κρήτῃ. Καὶ πρῶτον τὸ χ. Τοῦτο πρὸ ε καὶ ι λαμβάνει τὴν προφορὰν τοῦ Γαλλικοῦ *ch* ἢ τοῦ Ἀγγλικοῦ *sh* ἢ τοῦ Γερμανικοῦ *sch*, ἀλλ' ὄχι τόσον πολύ· καθὼς χαιρετῶ, χέριν, χηράτη, χυλός, χοῖρος (παραστῶμεν τό τε χ τοῦτο καὶ τἆλλα παρηλλαγμένα κ ϛ κτλ. διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, ἐλλείψει κρείσσονος τρόπου ἐν τῷ τυπογραφείῳ) (1). Τὸ δὲ Ἰταλικὸν sc(e) ἀντιστοιχεῖ πληρέστατα πρὸς τὸ διπλοῦν χχ(ε), (ἐκ τοῦ γχ) καθὼς τυχχαίννω, σενάχχιν(5). Τὸ ἔρεχχεν καὶ βέχχει ἀντὶ τοῦ κανονικωτέρου βέsci, ἠκολούθησαν τὸ α' πρόσωπον, ὡς καὶ τὰ εὕρισκες, ἀρέσκει καὶ πάντα τὰ εἰς -ίσκω διαλεκτικὰ ῥ. (2).

Τὸ δὲ κ πρὸ ε καὶ ι προφέρεται περίπου tch, ὡς ὑπὸ τῶν Κρητῶν, ἀλλά πως ξηρότερον ἴσως· π. χ. καιρός, κημός, κίτρος (ὁ) κύρις. Κακῶς δὲ παριστῶσιν αὐτὸν διὰ τοῦ τσ, ὑπάρχοντος καὶ τούτου καὶ προφερομένου καθὼς ἀλλαχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλ' ἰσχυρότερον ἢ ἐν Ἀθήναις· ὡς τσαέρα, ἡ καρέκλα (3) τέτσος, ὁ κισσός, τσέστος, εὐρὺ κάνιστρον, (ἐκ τοῦ Ἰταλ. cesta) καὶ τὰ εἰς -άτσος, -άτσα μεγεθυντικὰ (π. χ. ἀθρωπάτσος), ἢ διὰ τοῦ τζ, φθόγγου

(1) Οὕτω διὰ χ ἐκλαμβάνουσι καὶ τὰς τουρκικὰς λέξεις τὰς γραφομένας διὰ σὶν (ιϛ' ψηφίον)· χαριχεύχομαι, καϊχίν. Ἀλλ' ὅταν ἀκολουθῇ σύμφωνον, τὸ σὶν οὐδὲν Ἑλληνικὸν παριστᾷ· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ γραφῇ πιshτὶν (=ἑψήθη, παιγνίδιον, Λουκᾶ, Φιλ. Ἐπ. 111) καὶ ῥeshπέρης (=σπορεύς. Beaud. Et. 25).

(2) Σχηματίζουσι τοιοῦτον ἐνεστῶτα πάντα τὰ ἔχοντα τὸν ἀόριστον εἰς -να, ἔπλυννα - πλυννίσκω, ἔμεινα - μεινίσκω, ἐξέρανα - ξερανίσκω, ἀνέφανεν - ἀνεφανίσκει, ἔγιανε - γιανίσκει πιθανῶς κατὰ τὸ ἀπέθανεν - ἀποθνήσκει, σήμερον πεθανίσκει. Ἀλλὰ καὶ τούτων ὀλίγα, καθὼς ἐπληροφορήθην, ἀνὰ τὴν Πάφον καὶ τὴν Μεσαρκὰν προφέρονται ὡς sc(i) οἷον βρίϛκει· οὕτω καὶ τὸ γινώϛκει ἐν τῇ φρ. «ὁ Θεὸς γινώϛκει», ὅπου μόνον καθ' ὅσον ἤκουσα λέγεται τὸ ῥ. Τὸ δὲ χάσκει προφέρεται καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Κύπρου χάϛκει, μόνον ὅμως ἐπί τινος ἀνοικτοῦ καταλειφθέντος πράγματος π. χ. στέκεται καὶ χάσκει, ἀλλὰ ποδὰ χάϛκει δκυὸ δάχτυλα.

Τὸ ἐκ συνεχοῦς ὅμως ἐκφορᾶς σκ(ι), ἤγουν ὅταν τὸ μὲν ς εἶναι τελικόν, τὸ δὲ κ(ι) ἀρκτικὸν τῆς ἐπιφερομένης, ἀκούεται, κατ' ἀφομοίωσιν τοῦ ς, ὡς κκ, ὡς δηλαδὴ προφέρεται κουκκίν. π.χ. πάεις κεῖ; ἴντα θέλεις κυρά; μὲς κεῖν τὰρμάριν κ.λ.

Τὸ ἄχιν = περίπου τῷ Ὁμηρ. ἄχος, σύνηθες εἰς τὴν φράσιν «ἔβκαλεν τὸ ἄχιν του» βεβαίως ἐστοίχησε τῷ ἄχ ἐξ οὗ παράγεται.

(3) Παρατηρητέον ὅτι τὸ Γαλλικὸν ch (chaire) ἔγεινε τσ, ὅπως καὶ εἰς τὰ πρότσα, ῥότσα, τάτσα (broche, roche, tache).

σχεδὸν ἀνυπάρκτου ἐν Κύπρῳ, διότι μόνον ἡγουμένου ν προφέρεται, καθὼς Φραντζῆς, Φραντζεσκοῦ (τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐπιχωριάζουσιν εἰς τὸ Πελέντριν (1)) ντζάρα, πιθάριν ἀλειφτόν, (ἐκ τοῦ Ἰταλ. giara) ντζανίν, ἴκτερος (οἱονεὶ κιτρινάδι ἐκ τοῦ Γαλ. jaune) (2). Μοναδικαὶ τῆς τοιαύτης τοῦ κ προφορᾶς ἐξαιρέσεις φαίνονται τὸ κοιλόν, ὅπερ ὅμως καὶ πολλοὶ προφέρουσι κοιλόν, τὸ νοίκιν καὶ τὸ κιρτάριν κατὰ μετάθεσιν ἀντὶ κριθάριν· διότι ὅσ' ἂν ἀκούσῃ τις εἰς τὰς πόλεις εἶναι νεωτέρα μίμησις τῶν ὀρεγομένων κομψότερον νὰ λαλῶσιν. Οὕτω προφέρονταί τινα τῶν εἰς -άκις ὑποκοριστικῶν ἐπεισάκτων εἰς τὴν Κύπρον, ὡς Μιχαλάκις, ἀλλὰ τὰ συνηθέστερα Νικολάκις, Γιωρκάκις καὶ Δημητράκις, ὡς καὶ τὰ ἐπώνυμα (Πηλαβάκις) προφέρονται κυπριακῶς. Γενικώτερα κάπως εἶναι τὰ δι[illegible] σου καὶ κεντῶ, ἀλλὰ τοῦτο μόνον περὶ ἐργοχείρου, ὃ νέα χρῆσις, διότι προκειμένου περὶ πόνου λέγεται κεντῶ. Τὸ σκ(e) προφέρεταί καθὼς τὸ sc(e) τῶν Ἰταλῶν, ὡς σκέπω, σκύλλος, ἐξαιρουμένων τῶν ὀθνείων ἀσκέριν, πεσκέχιν (δῶρον), μισκίνης, σκέττος καὶ τῶν ἀρτίως εἰσαχθέντων σκεδὸν καὶ σκέδιον, ἔνθα τὸ σχ ἔπαθε μόνον τὴν πανελλήνιον εἰς σκ μεταβολήν. Ἐπειδὴ δέ, καθὼς εἴδομεν, τὴν αὐτὴν ἔχει προφορὰν καὶ τὸ διπλοῦν XX, ἐταυτίσθησαν ἐντελῶς τάscέλλια, σκέλη, καὶ τάscέλλια, τὰ χέλια· ἤκουσα δὲ παρά τινος δεσποίνης φιλοτιμουμένης ν' ἀπαγγέλλῃ καθαροὺς τοὺς ἀνελληνίστους τούτους φθόγγους, νὰ λέγῃ προκειμένου περὶ φαγητῶν ἴντα μ' ἀρέσκουν τὰ παχιὰ ἀσκέλλια.

Κατόπιν δέ τινος ἐρρίνου φθόγγου τὸ κ(e) προφέρεται καθὼς τὸ Ἰταλικὸν ng(e) (angelo), π.χ. ἓν κεῖ μέσα, ἓν καὶ (δὲν καί, = οὐδαμῶς), φλαγκὶν (ἧπαρ καὶ πνεύμων, ἐκ τοῦ Γαλλ. flanc), μάγκιπας. Ὁμοίως, ἐννοεῖται, προφέρεται Ἀγγελοῦ. Τὸ δὲ διπλοῦν

(1) Ἐπίσης τὸ Τζορτζῆς, ἀλλ' ὅμως πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ χωρὶς ν τζ ἔγεινε Ντζορζῆς, καὶ κατόπιν ἁπλούστερον Ντορζῆς.

(2) Ὅσαι λέξεις φέρονται παρὰ Σακελλαρίῳ διὰ τζ, λ.χ. τζίφος κλ. ἀκούονται μὲ τσ. Οἱ δὲ Χατζῆδες προφέρονται ὡς Χακῆδες, ὅπως δηλ. τὸ κακή· οὕτω δὲ καὶ πάντα τὰ Τουρκικὰ τὰ διὰ δζῖμ (ς' ψηφίου τῆς ἀλφαβήτου ὁμοίου περίπου τῷ Ἀγγλικῷ g(e)) καθὼς κιρρίττιν, ὁ τουρκικὸς ἀγὼν τοῦ ἀκοντίου, (δζιρίδ-όγιουνοῦ) ὅπερ ἀγνοῶ πῶς ὁ Κ. Λουκᾶς ἐταύτισε μὲ τὸ κηρύκειον τοῦ Ἀργειφόντου. (Φιλ. Ἐκ. σ. 104). Ὁμοίως πογιακῆς, καφεκῆς κλ. Ἀπόδειξις αὐτὴ ὅτι τὸ κ προυφέρετο *tch* πάντως πρὸ τῆς τουρκικῆς καταχτήσεως. (1571) Ὁ κ. Beaudouin ἀπέδειξεν (Etude p. 38) ὅτι οὐχὶ καὶ πρὸ τῆς βενετικῆς (1489).

κ πρὸ μὲν a, o, u προφέρεται μετά τινος δασέος πνεύματος, ὡς τὰ κόκκαλος (ὁ) κοκκωτός (1), κοκκώνα (2), κουκκούλλιν, πρὸ δὲ τῶν e, i ὡς ἰσχυρότερον tch ἤτοι ttch, περίπου καθὼς Ἀγγλικὸν ch (chief) π. χ. κουκκίν, σακκίν, κόκκινος, κουκκιστός, βοῦκκες, καὶ τὸ ὑποκοριστ. τοῦ λάκκος, λακκίν (3).

Ἀλλ' ἀνάγκη νὰ διαλάβωμεν ἐνταῦθα περὶ μεγάλης ἐξαιρέσεως. Πολὺ περισσότεραι τῶν ἀνωτέρω λέξεις προφέρονται δι' ἀμεταβλήτου κκε καὶ κκι. Αὗται παρελήφθησαν ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς. Οἱ Τοῦρκοι, καθὰ γινώσκουσιν οἱ τουρκομαθεῖς, ἔχουσι δύο εἰδῶν κ· τὸ κάφ, κδ' γράμμα τῆς ἀλφαβήτου, παρόμοιον τῷ ἡμετέρῳ κ, ἀλλά πως ἔρρινον, καὶ τὸ κιέφ (4), κέ, προφερόμενον ὡς κκέφ, ἤτοι κχέφ, ὅπως ἀληθῶς γράφει Κχαλίφης, κχίλιφ κλ. ὁ Σκ. Βυζάντιος ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει». Τὸ κιὲφ λοιπὸν ἕνεκα τοῦ δασυτάτου πνεύματος ἀντέχει παρὰ Κυπρίοις καὶ πρὸ e καὶ i· ἐνῷ δῆλα δὴ λέγεται κονάκιν (tchiv) ὅπου καὶ τὰ δύο κ εἶναι κάφ, ἐξ ἄλλου προφέρεται ττενεκκές, πουρέκκιν, ττεφαρίκκιν, οὕτω δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων κκέφιν, κκεμέριν, κκιρᾶς (ἐνοίκιον, ἀγώγιον), ἐξ οὗ κκιρακῆς, κκιλίμιν (τάπης), κκέλης (φαλακρός), κκιλιπίριν (ἕρμαιον ἢ μᾶλλον occasion) καὶ πολλῶν ἄλλων. Τὸ κακὸν ὅμως εἶναι ὅτι τοιουτοτρόπως προφέρονται καί τινα σημερινὰ ὀνόματα Ἑλλήνων, ὡς λ.χ. Κολακκίδης, Πεζίκκης κ. ἄ. Τί δ' ἐξάγεται; Ὅτι συνεθισθέντες εἰς τὴν τουρκικὴν ταύτην προφορὰν οἱ Κύπριοι παραλαμβάνουσιν αὐτήν, ὁ λαὸς βεβαίως, ὁσάκις θέλουσι νὰ μὴ γείνῃ *tch*, νὰ τηρηθῇ δηλ. κατὰ τὸ ἐνὸν ἀμετάβλητον ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον τὸ κ, ὅπερ, πρὸ τονιζομένου μάλιστα, δὲν ἐμπορεῖ κατ' ἄλλον τρόπον νὰ σταθῇ κυπριακῶς. Οὕτω καὶ τὸ ῥηθὲν κοιλὸν πολλοὶ χωρικοὶ προφέρουσι κκοιλόν (5).

(1) «Ἒν κοκκωτὴ τῆς εὐλογιᾶς, ἀμμᾶν καψοκαρτοῦσα». Δημ. ᾆσμα.

(2) Μεγενθυτικὸν τοῦ κοκκώνιν, ὑποκοριστικοῦ τοῦ κόκκων. Ὁ πολὺς Κύπριος Οἰκονομίδης, κατὰ τὸν Κ. Θερειανὸν (Ν. Ἡμέρα 533) ἐνόμιζε τὴν κατάληξιν Δωρικὴν «ἀντὶ κοκκώνη, ὡς Δίων Διώνη καὶ πλεῖστα ἄλλα».

(3) Οὕτω προφέρονται καὶ τὰ Τουρκικά, τσὶμ (ζ' ψηφίον) ὡς κκιπούκκιν.

(4) Μεταγράφω κατὰ τὸν λεξικογράφον Ἀβρ. Μαλλιάκαν.

(5) Οὕτως ἀληθῶς ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τὴν λαλιὰν τῶν ὑποτελῶν οἱ συζῶντες κατακτηταί. Μεταδίδουσι πρῶτον εἰς αὐτοὺς ἰδίας λέξεις, ἃς ἐκεῖνοι κατὰ μικρὸν ἐθίζονται νὰ προφέρωσιν ὡς ἀκούουσι καὶ ὁσάκις ἀπᾴδουσι πρὸς τοὺς ἰδικούς των νόμους. Κατόπιν ἀφοῦ

Ἐὰν ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν τουρκικὴν ἀλφάβητον, εὑρίσκομεν καὶ δύο εἰδῶν πὲ μαλακὸν καὶ σκληρὸν β' καὶ γ' κατὰ τὴν σειράν. Καὶ τὸ μὲν σκληρόν, προφερόμενον μετὰ δασυτάτου πνεύματος, ἀποδίδουσιν οἱ Κύπριοι πιστῶς ὡς διπλοῦν π, προφέροντες οὕτω καὶ πάσας τὰς ἀπὸ τούτου λέξεις ὅσας ἐδανείσθησαν παρὰ τῶν Τούρκων. Καταλέγω τινὰς ἐκ τούτων· ππαρᾶς, ππασ̰ιᾶς, ππελάβιν, ππούλιν, ππούσπ (ὁμίχλη), ππαλουζὲς (μουσταλευριά), ππερονζὲς (εἶδος πολυτίμου λίθου), ππερεντὲς (φορὰ πρὸς πήδημα). Οὕτως, ἐννοεῖται, προφέρονται καὶ τὰ ἑλληνικὰ καππάριν, ἀππάριν. Ἀλλὰ τὸ μαλακόν, ὅμοιον πρὸς Λατινικὸν b οὐδέποτε παρέλαβον εἰς τὴν λαλιάν των οἱ Κύπριοι· οὔτε Γάλλοι, οὔτε Βενετοί, οὔτε Τοῦρκοι κατώρθωσαν νὰ μεταδώσωσιν εἰς αὐτοὺς τὸν φθόγγον τοῦτον, οὐχὶ ἀνοίκειον ἤδη ἀλλαχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ· τὰς διὰ τούτου ξένας λέξεις προφέρουσι διὰ καθαρωτάτου π, ὡς χαππάριν, κκ̰ιοπάνης, κκιπούκκιν, πηλὲ (τοὐλάχιστον), πέρκι (εἴπως, ἴσως) (1), πογάζιν, παρούτιν, πελᾶς, πόλικος, παρπέρης, παρκόνιν, πράβο, πράτσον, παστούνιν, πικάτσα, πουταλᾶς, πάν̰ιον, πάτσος, πιραρία καὶ πλείστας ἄλλας τοιαύτας σημερινάς, ὡς καὶ τὰ τῶν ξένων ἐπώνυμα (2). Τὸ δὲ περίεργον εἶν' ὅτι διὰ τὰς ἑλληνικὰς λέξεις μεταχειρίζονται τὸ μπ· οἷον μπορῶ, μπαίννω, μπλέω, μπήω, μπερτεύκω, μπότης, μπρόεμαν (3). Συχνοτέρα ἐξαίρεσις εἶναι τὸ μπακκίρα, προφέρεται νῦν ὅμως εἰς τὰ χωρία καὶ πακκίρα· ἄλλαι δὲ σπανιώτεραι τὰ μπακαλ̰ιάος καὶ μπαστάρτος.

Καὶ τὸ σκληρὸν τ, ἢ μᾶλλον τὰ δύο τοιαῦτα τῶν Τούρκων, προφέρουσιν οἱ Κύπριοι πιστῶς διὰ δύο τ· ἐννοῶ τὸ τέ, δ' τῆς ἀλφαβήτου, καὶ τὸ τῆ, ιθ', ὁμοιάζοντα περίπου πρὸς τὸ ἰσχυρὸν ἀγγλικὸν t (tea). Τὰ ττενεκές, ττεμπίχιν (σύστασις, ἐντολὴ) ἀρχίζουσιν ἐκ

τἀναγκαστὰ δάνεια πληθυνθῶσιν, ἐξοικειοῦται καὶ τὸ γλωσσικὸν αἴσθημα εἰς προφορὰς ἀλλοτρίας. ὅπως καὶ τὸ φυλετικὸν εἰς ἔθιμα καὶ ἤθη. Περὶ τῆς τοιαύτης ἀποδοχῆς ἀνοικείων φθόγγων πρβ. ὅσα περὶ τῆς διαλέκτου τῶν Ἀδριανοπολιτῶν ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν ὑφηγητὴν κ. Σκιᾶν ὁ γεραρὸς καθηγητὴς κ. Κουμανούδης (Ἑστία, 1893 τόμ. Β' σ. 20).

(1) Ἄλλα τουρκικὰ μόρια συνήθη γενόμενα μεταξὺ τῶν Κυπρίων εἶναι ταῦτα· δξα (γιόξα, ἤ), σάκκι (τάχα), ἄκ̰ιαπα (ἆράγε), ζαττὶ (ἄλλως τε καί), λέισα (οἰλέισα, δῆθεν, si dis placet).

(2) Ὁ πρῴην ἀρχιδικαστὴς Bovill, καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐγράφετο Πόβιλ, καθὼς Πέλλ ὁ πρῴην ἰδιοκτήτης ἀτμοπλοίων Bell.

(3) Ἐνταῦθα ἡ πρὸ συνεχύθη μὲ τὸ ἐμπρός.

τοῦ α΄, τὰ δὲ ττάβᾶς (τηγάνι) καὶ ττόππιν, ἐκ τοῦ β΄. Ὁμοίως βιλαέττιν, φεραέττιν (τίτλος ἰδιοκτησίας), ττίρα, ττέλιν, τταΐνιν, ττοπποῦζα (ῥόπαλον), τταλίμιν, ττάππα κλ. Ἀλλὰ τὸ ἀντίστοιχον μαλακόν, δῆλα δὴ τὸ δάλ, ι΄ ψηφίον, ὅμοιον τοῦ Λατινικοῦ d, προφέρουσιν, ὡς καὶ τοῦτο, διὰ καθαροῦ τ· π.χ. γετέκκιν, ταβᾶς (δίκη), τιβάνι, τουβάριν, τελικᾶτος, τόμινον, ἀπαραλλάκτως ὡς τωρά, ταπισόν, τέλεια.

Τὸ ἀραώνα (ἡ) καὶ Σάβατον δὲν δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, ὁ δὲ μετὰ τὴν αὔξησιν μὴ διπλασιασμὸς τοῦ ρ, (ὡς ἔραψα, ἔριψα, ἐράην (γ΄ πρ.) κλ. πιθανώτατα δὲν ἔχει φωνητικὴν αἰτίαν. Ἐπίσης καὶ τὸ ἄρωστος. Τώρα τὰ παπᾶς (ἀνὰ τὰ χωρία Κύρις καὶ ἀφέντης) καὶ μάνα (οὗ ἡ κλητικὴ μανά) δέονται, νομίζω, ἀποδείξεως ἂν ἔπρεπε νὰ προφέρωνται διὰ διπλοῦ, ὡς καὶ τὰ Ῥοῦσος καὶ Ῥουσία. Οὕτω τὸ τῆς πόλεως Λεμησσοῦ ὄνομα, ὅπερ, προφερόμενον Λεμεσό, γράφεται τοιουτοτρόπως δῆθεν ἀπό τινος Νέας Τελμησσοῦ, παράγεται πιθανῶς ἀπὸ τοῦ φραγκικοῦ Limeçon Ὡς εἰκός, καὶ τῶν ξένων λέξεων, ὅσας ἤκουσαν οἱ Κύπριοι παρὰ τῶν κατακτητῶν, τηροῦσι τὰ διπλᾶ. Εἰς τὰς τουρκικὰς εἴδομεν ὅτι φυλάττεται ὡς διπλῆ ἡ προφορὰ τῶν κέφ, ππὲ καὶ ττέ. Διπλοῦν ὁμοίως προφέρεται τὸ λ καὶ τ ὅλων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς ληφθεισῶν ὅσαι λήγουσιν εἰς ella, ello καὶ etta, etto· πλὴν δὲ τούτων τὰ σύμφωνα τῶν περροῦκκα, σιρόκκος, φλόκκος. κασκαβάλλιν, σοῦππα, καππέλλος (ὁ), σιρόππιν, σαΐττα, κάττος, λόττος, καπόττος, ππουφφος κλ. Αἱ φαινόμεναι τυχὸν ἐξαιρέσεις, ὡς παπαγάλος, κουμπάσος, ἀνάγκη νὰ βασανισθῶσιν, ἂν ἐκληροδοτήθησαν ὑπὸ τῶν ξένων ἢ μήπως εἰσήχθησαν ὑπ' ἄλλων Ἑλλήνων, ὅπως λ. χ. τὸ πιζέλιν (pisello) ὅπερ ἐν Κύπρῳ μόλις ἐσχάτως ἐκαλλιεργήθη.

Ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω βλέπει τις, ἡ Κυπριακὴ προφορὰ φυλάττει μὲν τὰ τραχέα κ, π, τ ὡς διπλᾶ, τοὐναντίον δὲ φεύγει τὰ b, d, καὶ τέλος τὸ g, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι οὐδεμία μὲν ἑλληνικὴ λέξις ἀρχίζει παρὰ Κυπρίοις ἀπὸ γκ, ὡς ἀλλαχοῦ τὰ γκαβός, γκαμήλα κλ., οὐδεμία δὲ ξένη μετ' αὐτοῦ παρεισέφρησε (1). Καὶ τὰ μὲν πρῶτα

(1) Τὸ γογγύζω κατὰ μεταπλασμὸν γογγῶ ἔγεινε κογγῶ, διελθὸν πιθανῶς διὰ προφορᾶς γγογγῶ.

προφέρει μετὰ δασέος πνεύματος, τὰ δὲ δεύτερα καθαρῶς, ὡς τὰ φύσει κ, π, τ· ὁμοίαν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν τριῶν τούτων γραμμάτων θὰ παρατηρήσωμεν ἀμέσως κατωτέρω, προχωροῦντες εἰς τὰς μεταβολὰς τῶν συμπλεγμάτων τῶν συμφώνων.

Ὡς πάντες οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Κύπριοι πολλὰ συμφώνων συμπλέγματα μεταβάλλουσι· λ. χ. τὰ δύο διαφόρων δασέων καὶ τὰ δύο ψιλῶν εἰς σύμπλεγμα δασέος καὶ ψιλοῦ, λέγοντες φτεῖρα, εὐκαριστῶ, ἐχτὲς καὶ φτερνακίζομαι (πτάρνυμαι) (1), χτηνόν (2)· προφέρουσι δ' ἐπίσης μπ, ντ, στ ἀντὶ μβ, νδ, σθ. Ἀλλὰ πλὴν τούτων ἠλλοίωσαν ἰδιωματικῶς καὶ ἄλλα συμπλέγματα.

1. Τὰ ργ καὶ ρχ γίνονται καὶ τὰ δύο ρκ, ἀντέχον καὶ πρὸ e καὶ i. Ἀλλὰ τὰ δύο ταῦτα κ διαφέρουσι· τὸ μὲν πρῶτον εἶναι καθαρόν, προδήλως ἀντικαταστῆσαν προφοράν τινα g, ἣν ἐνθυμίζει ποῦ μὲν τῆς Κύπρου ὀλιγώτερον, ποῦ δὲ περισσότερον (3). Οὕτω προφέρονται τὰ βέρκη, ὀρκή, ἀρκάτης. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ρχ προφέρεται μετὰ δασέος πνεύματος, οἱονεὶ ρκχ, ὡς ἀρκεύκω, ἔρκομαι. Οὕτω σαφῶς ἐκ τῆς προφορᾶς διακρίνονται τὰ ἀρκή=ἀρχή, καὶ ἀρκεῖ=ἀργεῖ (4).

2. Τὰ δὲ ρδ καὶ ρθ γίνονται ρτ· περτίκιν, κάρταμα, λαρτίν, βόρτος, «ὁ τὰ βάρη δονῶν» Βυζαντιακὸς βόρδων, ὅθεν ὁ βορτωνόμυλος καὶ ἦρτεν, ξορτώννω, ἐφέρτηκεν (ἢ ἐφέρτην), ἐδερτήκασιν (ἢ ἐδέρτησαν)· ἀλλὰ πάλιν τὸ μὲν ἐκ τοῦ α΄ συμπλέγματος εἶναι τ καθαρόν, ὡς τὸ ἁπλοῦν (πρῶτα), τὸ δ' ἐκ τοῦ β΄ ἔχει τὴν δασεῖαν προφοράν, ἐλαφροτέραν μὲν ἂν ὁ τόνος πίπτῃ πρὸ τοῦ ρ, ἰσχυροτέραν δέ, ἂν μετὰ τὸ τ.

3. Τὰ συμπλέγματα λκ, λπ, λτ, μεταβάλλουσι τὸ λ εἰς ρ, ὡς καὶ τὰ Πανελλήνια λβ (λγ), λμ, λφ, προσλαμβάνουσι δὲ τὸ δασὺ πνεῦμα, καθὼς παρκόνιν (balcon), πέρκι (μπέλκχι), ὀρπίζω,

(1) Πτ προφέρουσι μόνον εἰς τὰς τουρκικὰς λέξεις ζαπτιές, Ἀπτουλλᾶς καὶ εἴ τις ἄλλη, ὅπου τὸ πτ ἀντιπροσωπεύει τὸ bd.

(2) Οὐδαμοῦ μοι συνέβη ν' ἀκούσω καθαρὸν κτ, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ κ. Beaudouin, Etude p. 35

(3) Ὁ γνωστὸς Κ. Γ. Λουκᾶς μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι δύναταί τις ν' ἀκούσῃ καὶ σήμερον αὐτὸ ὡς γκ. Εἰς τὰς πόλεις προφέρεται καθαρὸν κ.

(4) Τὸ γαργαλίζω κατὰ μεταπλασμὸν γαργαλιῶ ἔγεινε καρκαλιῶ, τραπέντος τοῦ ργ εἰς ρκ καὶ κατ' αὐτὸ τοῦ ἀρκτικοῦ γ. Ἀλλ' οὕτω μεταβαλλόμενον, ἔλαβε καὶ δασὺ πνεῦμα, ὡς νὰ ἦτο καρχαλιῶ,

κάρπης (κάλπικος) (1), πορτός, βάρ' το. Σχεδὸν ἀδύνατον ὁ Κύπριος ν' ἀποφύγῃ τὴν μεταβολὴν ταύτην (2)· οὕτω καὶ τὰ ὀνόματα Μελπομένη, Ἀλκιβιάδης καὶ Ἐλπινίκη προφέρονται διὰ ρ. Ἐπειδὴ δὲ καθὼς εἴπομεν καὶ τὸ ρθ μεταβάλλεται εἰς ρτ(h), οὐδεμία διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ὀνόματος Μάρθας καὶ τῆς νήσου Μάλτας· ἀμφότερα προφέρονται Μάρτα (3).

4. Τὰ δὲ 6γ καὶ 6δ καὶ γδ προφέρονται καθαρῶς 6κ, (ἀντέχον καὶ πρὸ e καὶ i) 6τ, γτ. Π. χ. βκαίννω, ζευκάριν, (προφ. ἐννοεῖται, ζεβκάριν (4), ἐνῷ ἐφκαριστῶ), ῥαβτίν, ἑβτομάδα καὶ γτέρνω, γτίν. Ἐξαιροῦνται μόνον τὰ ἑβδομῆντα καὶ ὀγδόντα, βεβαίως ὅμως οὐχὶ παρὰ πάντων. Τὰ δὲ μυθολογούμενα σίγδινα καὶ μίγδινα τῶν καθαρογλωσσημάτων ἐπλάσθησαν ἴσα ἴσα πρὸς τροχισμὸν τῆς γλώσσης (5). Ἡ προφορὰ τῶν συμπλεγμάτων τούτων προφανῶς διῆλθε διὰ 6*g*, 6*d* καὶ γ*d*, διὰ τοῦτο δὲ προφέρονται χωρὶς τινος πνεύματος. Γενικῶς δ' ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγομεν περὶ τῶν κ, π, τ τῶν συμπλεγμάτων ὅτι δὲν ἔχουσι δασεῖαν προφοράν, ὁσάκις ἀντικαθιστῶσιν b, d, g, ὡς γίνεται κατάδηλον ἐκ τῶν παρπέρης, καρτερίμιν, ἀλάρκα.

Ἀλλὰ πῶς προφέρονται τὰ πρωτότυπα ρκ, ρπ, ρτ; Τοῦ ρκ παραδείγματα εἶναι τὸ σωθὲν ἐν Πάφῳ περκαστός, ἤτοι στικτός, ὡς «τὸ ταυρίμ μου τὸ περκαστόν», ὁ Μᾶρκος, ὁ πέρκαλ-

(1) Παροιμία, λεγομένη κυρίως ἐπὶ ὑποκριτοῦ· Ἐγὼ καταλαβαίννω τοσ σὰν τὸ ππαρᾶν τὸν κάρπην.

(2) Ἀκούεται ὅμως ἀκόμη κατ' ἐξαίρεσιν φίλτιχιν ἔνθα τὸ τ ἐντικατέστησε τὸ d.

(3) Διὰ τοῦτο Κύριός τις λεγόμενος Μάρτας ὑπογράφεται Μάλτας, ἐνῷ πιθανώτερον εἶναι Μάρθας.

(4) Διὰ τοῦ φθόγγου τούτου (βκ) μεταπλάττουσι τὸν ἐνεστῶτα συλλήβδην ὅσα ῥήματα σχηματίζουσι τὸν ἀόριστον εἰς ψα πάσης φύσεως· ὡς ἔθαψα-θάβκω, ἔραψα-ῥάβκω, ἔκαψα-κάβκω, ἐσύναψα-συνάβκω, ἔχαψα-χάβκω, ἔσκαψα-σκάβκω, ἔλειψα-λείβκω, (=ἐπιλείπω) ἔνιψα-νίβκω, ἔριψα-ῥίβκω, ἐξήλειψα-ξηλείβκω, ἔκοψα-κόβκω (ἀλλὰ ἴντα με κόφτει;), ἐμαείρεψα-μαειρέβκω, ἔνεψα-νέβκω κλ. εἰς εὐω, καθ' ἃ προφανῶς ἐπλάσθησαν τὰ προηγούμενα. Τηροῦσιν ὅμως ἔτι τὴν παράδοσιν τὰ κλαίω, πέμπω, κλέφτω βλάφτω, στράφτει, βάφτω, ἀλείφω (λέγεται καὶ ἀλείβκω) στρέφω, γράφω, ἔτι δὲ καὶ τὰ κατὰ μεταπλασμὸν παραχθέντα κρύφω καὶ τρίφω, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ γλείφω. Τὸ δὲ ἄψα (ἄψε τὸλ λύχνον) ἔχει ἐνεστῶτα ἀφταίννω.

(5) Μόνον ἐσχάτως ἐπληροφορήθην ὅτι χωρία τινὰ τηροῦσιν ἀκόμη τὸ γδ, ὡς γδύννω λέγουσιν εἰς Κελλάκιν· ἡ χρῆσις ὅμως εἶναι πολὺ περιωρισμένη.

λος ἤτοι προθυμότατος (1), κατάσαρκα (ἐπιρρ. = ἀμέσως ἐπὶ τοῦ σώματος), ἡ βάρκα καὶ τὰ παρκάτου (=κατώτερον) καὶ ἀρκούδα. Τοῦ ρπ τὰ ἀρπάσσω, καρπερόν, Καρπάσιν. Τοῦ δὲ ρτ εἶναι περισσότερα· καθὼς χόρτον, χορτάννω, ἄρτος (ὁ διὰ τὴν ἐκκλησίαν), ἀρτύματα (οὕτως ὀνομάζουσι τὸ πιπέρι), μάρτυρας, χαρτίν, πόρτα, Μάρτις, καὶ μαρτίν, τὸ ἀκολουθοῦν πρόβατον. Καὶ ταῦτα φαίνονται μᾶλλον μετὰ πνεύματος προφερόμενα, μάλιστ' ἂν ὁ τόνος πίπτει ἀμέσως κατόπιν· εἶναι δὲ πρόδηλος ἡ διαφορὰ πρωτοτύπου ρκ καὶ ρκ ἐκ j, προφερομένου καθαρώτατα. Τὸ δίστιχον

Τὴν πέτραν ποῦ ἐπάτησες κ' ἔμπηκες μὲς στὴβ βάρκαν
'Νὰ τὴν καπνίσω ξυλαλᾶν κ' ἐννὰ τὴλ λούσω δάρκα.

καὶ χωρὶς τοῦ ν δὲν ὁμοιοκαταληκτεῖ τελείως ἕνεκα τῆς δασύτητος τοῦ κ τῆς βάρκας. Ἀλλ' ὅτι ταῦτα συνεξέδραμον πρὸς τὰ παράγωγα, δεικνύει τοῦ καθ' αὐτὸ ρκ ἡ τροπὴ πρὸ e καὶ i εἰς tch, ὡς σαρκερὸν ἤτοι ψαχνόν, κουμέρκιν, Τοῦρκοι, φουρκίζω καὶ κατ' αὐτὰ χαρκὶν τὸ χάλκινον σκεῦος, τὸ παρὰ Ξενοφῶντι χαλκίον. Τοῦτ' αὐτὸ παρετηρήσαμεν καὶ περὶ τῶν κληρονομηθέντων κκε καὶ κκι ὅτι δῆλα δὴ μεταβάλλονται, ἐνῷ τοὐναντίον ἀντέχουν τὰ κατόπιν εἰσαχθέντα. Τοῦτο δὲ πιθανῶς ἀποδεικνύει ὅτι καὶ τῶν διπλῶν κκ, ππ, ττ τὸ δασὺ πνεῦμα δὲν ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν, ἀλλὰ μετεδόθη κατόπιν ἀπὸ τῶν ὀθνείων (2). Ἡ τοιαύτη σύγχυσις ὑφίσταται καὶ σήμερον· πολλάκις ἀγρότης, εἰπὼν ἐφάκκησα διὰ ttch, λέγει μετ'

(1) Τὸ ἐπίθετον τοῦτο σημαῖνον κοινῶς τὸν ἔχοντα ὑπερβολικὴν καλωσύνην, σήμερον εὐχρηστεῖ μόνον εἰς τὴν περὶ προπετοῦς φράσιν Εὑρέθηκεν πέρκαλλος, ἤγουν ἑτοιμότατος, χωρὶς κανεὶς νὰ τὸν προτρέψῃ· ὥστε ὁ τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ πέρκαλλος μαῦρος εἰκονίζεται λαμπρῶς ὡς θυμοειδὴς ἵππος, ὄχι ὡραῖος. Ἡ ἑρμηνεία τοῦ Κ. Σακελλαρίου «ὑπέρκαλλος ἀρχ.» ἔκαμε τὸν κ. Ῥοΐδην νὰ νομίσῃ τὴν λέξιν συνώνυμον τοῦ πανώριος (Εἴδωλ. σ. 203). Οὐδόλως ὅμως παράδοξον ἡ λέξις νὰ μὴ σχετίζεται μήτε πρὸς τὴν ἀρχαίαν μήτε πρὸς τὴν νέαν σημασίαν τοῦ καλὸς νὰ εἶναι δὲ μόνον αὐτὸ τοῦτο τὸ Ἰταλ. *bergolo*.

(2) Ὁ Κ. Beauduin (Etude p. 51) νομίζει τὴν τοιαύτην προφορὰν ὡς ἴσως παριστῶσαν τὴν ἀρχαίαν. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἡ παλαιὰ γλῶσσα πολλὰ τοιαῦτα διπλᾶ δὲν ἀφῆκε· ττ μὲν οὐδέν, ππ δὲ μόνον εἰς τὰ ἀππάριν καὶ καππάριν, καὶ κκ εἰς τὰ καταλεχθέντα, ἅπερ βεβαίως δὲν δύνανται νὰ στηρίξωσι τὴν ὑπόθεσιν ἐναντίον ἀγέλης ὅλης τουρκικῶν· ἔπειτα δέ, καθὼς εἴπομεν, τὰ κληρονομηθέντα κκε-κκι προφέρονται διὰ *ttch*. Δυστυχῶς πολὺ τῶν θείων προγόνων ἐγγυτέρους ἔχομεν ἀλλοφύλους ἐπιδρομεῖς.

ὀλίγον ἐφάκκησα, ἤτοι ἐφάκχησα. Παρετήρησα δὲ καὶ πεπαιδευμένον Κύπριον, ἀμφιβάλλοντα πῶς νὰ προφέρῃ πυρ̇πολῶ ἢ πυρπλολῶ.

Αὗται μὲν λοιπὸν εἶν' αἱ μεταβολαὶ τῶν συμπλεγμάτων, αἱ γινόμεναι σταθερώτατα πανταχοῦ τῆς Κύπρου, καὶ ὧν ἡ παράβασις ποιεῖ δῆλον ὡς ξενίζοντα τὸν λαλοῦντα. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλαι κατ' ἄλλα χωρία. Τοιαῦται εἶναι αἱ πρὸ τῶν ὑγρῶν λ, ν, ρ ἐναλλαγαὶ συμφώνων οὐχὶ ἀσυνήθεις καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὡς πρὸ τοῦ ν τρέπεται τὸ γ εἰς χ· στεχνός, λεχνή, χνώμη, ἀκατάχνωτα, ἀχνωρίζω, παιχνίδιν, ἀδερφότεχνος· πρὸ τοῦ λ τὸ φ εἰς β· βκλαγκίν, βλασκίν, βλέες, βλοτομῶ, βλομώννω· ἔτι δὲ καὶ εἰς γ, ὡς εἰς τὸ γλέπω· πρὸ δὲ τοῦ ρ, ὅπερ, ὡς εἴδομεν, πολλῶν σκανδάλων εἶναι πέτρα, τὰ β, γ, δ, θ, κ, τ, φ, χ ὡς ἀκολούθως· τὸ ἄθρωπος λέγεται καὶ ἄγρωπος καὶ ἄδρωπος, τὸ ἀτράχτιν ἀδράχτιν καὶ ἀγράχτιν ὁμοίως τρωξαλλίδα, δρωξαλλίδα, ἄδριν καὶ ἄγριν, γρόνος, γρωστῶ, γρουσᾶ, χρίκελλος, (μεγενθυντικὸν τοῦ χρικέλλιν ὑποκοριστικοῦ τοῦ κρίκος), χρυσταλλένη, ἀγρωτήριν, βραμός, ἀλαβρὸς καὶ τέλος Βράγκοι, σύνηθες εἰς τὴν ἐπὶ θορύβου καὶ ταραχῆς λεγομένην φράσιν, Ἐπῆράμ μας οἱ Βράγκοι ἀναμιμνήσκουσαν τὸ ρωμαϊκὸν Hannibal ante portas.

Ἐπίσης ἰδιωματικῶς ἐν Πάφῳ συγχέονται τὰ τρία δασέα· τὸ θ συχνὰ γίνεται χ, ἀντέχον καὶ πρὸ e καὶ i (1), ὡς χάλασσα, ἀχάσιν, ὄρνιχα, χανατώννω, χέλω, χυμώννω καὶ τέλος στηχώννω ἀντὶ στηθώννω, κάμνω στήθη, λεγόμενον ἐπὶ κόρης ἡβασκούσης, (ἐστήθωσεν ἡ Ῥοδοῦ). Ὁμοίως τὸ φ γίνεται χ καὶ τάνάπαλιν· ἐχόρησα ἀντὶ ἐφόρησα, καὶ πάλιν ἐφώρησα ἀντὶ ἐχώρησα· κοινὰ δὲ εἶναι τὸ φολικάδιν καὶ χρυσοφός, ὡς τὸ φηκάριν ἀντὶ θηκάριν. Ὁμοία τις ἐναλλαγὴ γίνεται διαλεκτικῶς μεταξὺ τῶν β, γ, δ, κατὰ τὴν ἀρχήν, ὡς βοράζω, γουνάριν, γουλειὰ καὶ Γημήτρις. Τὸ β γίνεται καὶ φ εἰς τὰ καλύφη καὶ κόλλυφα. Ἐνταῦθα δύναται νὰ προστεθῇ καὶ ἡ μετάθεσις τοῦ σφ εἰς φσ καταντήσαντος τέλος σσ, ὡς σφογγῶ φσογγῶ σσογγῶ, σφάζω φσάζω,

(1) Ἀνακριβῶς ἐν τῷ λεξιλογίῳ τοῦ Κ. Σακελλαρίου φέρεται ὅτι δῆθεν τὸ σπαθὶν γενόμενον σπαχὶν προφέρεται σπαchὶν καὶ τὸ χυμώννω (ἀντὶ θυμώννω) chυμώννω.

σσάζω, ζδήννω-βζήννω-ζζήννω. Τὰ πλεῖστα τούτων, καθὼς εἴπαμεν, εἶν' ἰδιωματικά, διασυρόμενα πολλάκις ὑπ' ἄλλων Κυπρίων.

Μεταβαίνοντες εἰς τὰ πολλὰ καὶ δεινὰ παθήματα τῶν μετὰ τοῦ j συμπλεκομένων συμφώνων παρατηροῦμεν γενικῶς ὅτι τοῦτο προφέρεται τραχύτερον ἢ ἀλλαχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀνάγκη δὲ νὰ διαιρέσωμεν τὰ ἐξ αὐτοῦ φαινόμενα εἰς δύο· α') εἰς τὰς μεθ' ἑνὸς συμφώνου ἑνώσεις τοῦ j, καὶ β') εἰς τὰς μετὰ δύο. Ἀλλ' ἡ α' ὁμοταξία δύναται νὰ ὑποδιαιρεθῇ εἰς ἓξ τάξεις. Τούτων 1) ἔστω ἡ μετὰ τῶν γ, λ, μ, ν ἕνωσις, ἅτε προφερομένη καθὼς ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι· μαγειά, κοιλιά, μιά, παραξενιά.

2) μετὰ τοῦ ρ (ρ+j), ὅθεν παράγεται ρκ καθαρόν· ὡς Κυρκάκος, τερκαστός, μερκές, χωρκόν, ψαρκοῦ. Καὶ τὰ ὀργυιὰ δὲ καὶ λειτουργία ἔγειναν ὀρκὰ καὶ λουτουρκά· ὁμοίως τὸ κεφαλαλγία κεφαλαρκά. Οὕτω καὶ τὰ θηλυκὰ τῶν εἰς -άρις σχηματίζονται εἰς -ρκά, ἀναμαλλιαρκά, ἀντροπκιαρκά, γαλαταρκὰ κλ.

3) κατόπιν τῶν ζ, κ, σ, χ τὸ j ἑνούμενον ἐντελῶς μετ' αὐτῶν μεταβάλλει τὴν προφοράν των, γραφόμενον δ' ἐπέχει ὃν τόπον τὸ e εἰς τὸ Γαλλικὸν nous mangeons. Καὶ τὸ μὲν ζ+j παράγει φθόγγον ὅμοιον πρὸς τὸ j ἢ g(e) τῶν Γάλλων, ὡς μαzιὰ (θάμνοι), τοῦ μαραzιοῦ, τῶβ βυzιῶν καὶ zιῆ, ἀντὶ ζῇ (πρόφ. Γαλλ. ja, ji). Τὸ δὲ κ λαμβάνει καὶ πρὸ τοῦ a, o, u ἣν ἔχει προφορὰν πρὸ τῶν e, i, ἤτοι tch, στερακιά, κιό, αὐλακιοῦ (προφ. tcha, tche, tchu). Ὁμοίως τὸ μὴ Τουρκικὸν κκ+j τὴν ἰσχυροτέραν ttch, ὡς κουκκιά, σακκιάζω. Τὴν ἀπαράλλακτον προφορὰν ἔχει καὶ τὸ τσ+j οἷον κλωτσιά, τερατσιῶν, ροτσιά, πληγὴ μὲ ρότσαν πέτραν, ἐξ οὗ τὸ ταυτόσημον πετριά (1). Ἐνταῦθα προσθετέον ὅτι καὶ σκ+j καὶ γκ(γγ)+j προφέρονται καθὼς τὰ σκe, σκi καὶ γκe, γκi, τουτέστιν ὡς τὰ Ἰταλικὰ sc(i) καὶ ng(i)· π. χ. φλασκιά, τῶν ἀσκιῶν, ἀγγειὰ (σημαίνει καὶ τὰ πιάτα), λιγγιῶ (ἰλιγγιῶ) σημαῖνον ὅτι καὶ τὸ ἀνακατώννομαι, «λιγγιῶ νὰ τὴθ θωρῶ». Καὶ τὸ χ+j προφέρεται καὶ πρὸ a, o, u καθὼς τὸ ἁπλοῦν χ πρὸ τοῦ e καὶ i ἤγουν ὡς τὸ Ἀγγλικὸν sh· σπανάχια, χιόνιν τοῦ μαστιχιοῦ, πρόφερε

(1) Παροιμία περὶ ἀργοῦ· Ἀχτυπᾷ τοὺς ἀνέμους πετριές.

sha, sho, shu. Τὴν ἀπαράλλακτον προφορὰν ἔχει καὶ τὸ σ+j· οἷον ὁ κάτοικος τῆς Λεμεσοῦ Λεμεσ̮ιανός, τετρακόσ̮ια, ἴσ̮ιος, τοῦ ἀθασ̮ιοῦ (1). Ἐντεῦθεν αἱ τόσαι συγχύσεις ἐν τοῖς κυπριακοῖς χειρογράφοις, καὶ τὸ δεινότερον, αἱ τῶν ἀναγνωστῶν εἰκασίαι ὅτι δῆθεν οἱ Κύπριοι τῶν μέσων αἰώνων ἔτρεψαν τὸ σ εἰς χ (2). Εἶναι μόνον τυχαία σύμπτωσις τῶν δύο φθόγγων, ὡς τόσαι ἄλλαι, καθιστῶσα γελοίους καὶ σήμερον τοὺς προσπαθοῦντας νὰ προφέρωσι κατὰ τὴν καθαρεύουσαν ἀγραμμάτους, ὅταν λέγωσι λ. χ. ἴχ̮ια ἀντὶ ἴσ̮ια. Χάριν ἐντελεστέρας διασαφήσεως ἀναγκαζόμεθα νὰ παραθέσωμεν μετὰ λεπτομεροῦς ἐξηγήσεως καὶ τὸν ἑπόμενον στίχον, ὃν συνήθως προβάλλουσιν ὡς καθαρογλώσσημα.

Ἡ ἀθασ̮ιὰ τῆς Ἀΐχὶς ἂν ἔχῃ ἀθάσ̮ια ἂς ἔχῃ.

Ἐνταῦθα μετ' ἐπανειλημμένην προφορὰν sh (σ̮α, χε, χ̮α, σ̮α, χι) γεμίζουσαν οἱονεὶ τὸ στόμα, δυσκολεύεται κανεὶς νὰ προφέρῃ καθαρὸν τὸ ς τοῦ ἄς, ὅπερ οὕτω καταντᾷ χ, ἀπαγγέλλων δὲ πρωθυστέρως ὡς σ ἀντὶ sh τὸ χ τοῦ ἄ(ς) ἔχῃ, προκαλεῖ δι' ἀσεμνολογίας τὸν γέλωτα καὶ τὸ σκῶμμα.

4. Μετὰ τὰ β, δ, θ, π, φ τὸ j λαμβάνει τὴν προφορὰν τοῦ κλωμένου κ, ὡς δῆλα δὴ λέγουσιν ἐν Ἀθήναις παιδάκ̮ια, κ̮ιὸ καὶ οἵαν ἔχει τὸ κ φύσει πρὸ e καὶ i. Οὕτω βκ̮ιάζομαι, ρόβκ̮ια, καρύδκ̮ια, δκ̮ιαλέω καὶ ὁμοίως πᾶσ' ἀπὸ τῆς διὰ ἀρχομένη λέξις, δκεβάζω, παίδκοι (παίδκοι̮ος ὁ καθ' Ὅμηρον ἠίθεος), ρεμέδκ̮ιον, ἀλήθκει̮α, θκὲ (θεῖε), τῶν ἀγκαθκ̮ιῶν, ρουφκ̮ιά, τῶν χωραφκ̮ιῶν· ὁμοίως πκ̮ιάννω, πκὲ (πίε), πκοι̮ός, πκοὶ (ποῖοι)· ἀλλὰ τὸ j τὸ κατόπιν δύο π γίνεται κ κλώμενον ἅμα καὶ δασυνόμενον, ἤτοι κχ̮ι καθὼς προφέρεται τὸ τουρκικὸν κχ̮ιαπὲς προσκύνημα· ὡς μπλάππιν, πληθ. μκλάπκχ̮ια, χανάππιν, πληθ. χανάπκχ̮ια· ἐν ἄλλαις λέξεσι τὸ δασὺ πνεῦμα τοῦ π μεταβαίνει εἰς τὸ κ. Ἀλλὰ καὶ τοῦ ἁπλοῦ ἤτοι καθαροῦ π τὸ κ ἔλαβεν εἰς πολλὰ χωρία δασὺ πνεῦμα· τοῦτο πιθανῶς διότι τὸ πκ δὲν ἠχεῖ καλῶς, ὡς σύμπλεγμα δύο ψι-

(1) Περίεργον πάθημα φαίνεται παθὸν τὸ σείομαι. Λεγόμενον ἐνωρὶς σχ̮ιοῦμαι μετέτρεψε τὸ χ εἰς κ καὶ σήμερον προφέρεται scioῦμαι, ὡς νὰ ἦτο δηλ. σκ̮ιοῦμαι.

(2) Πρβ. Σακελλ. Κυπρ. Β', μθ'. — Ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς, τὸ ξεραχ̮ιά, ὅπερ εἶναι βεβαίως κακὴ γραφὴ τοῦ ξερασ̮ιά, μετ' ἀγανακτήσεως ἀπεκάλεσεν ἐν τοῖς Ἀτάκτοις «βαρβαρώτατον ὅλων τῶν χυδαϊσμῶν».

λῶν(1)· τὸ πκῆ (πίῃ) λοιπὸν ἔγεινε πκhῆ, πχῆ καὶ τέλος ἐν Πάφῳ πshῆ τὸ πκιάννω, πχιάννω, πshάνω ὡς δῆλα δὴ νὰ ἦτο τροπὴ τοῦ ψιάννω καθὼς θὰ εἴδομεν κατωτέρω· ἐννοεῖται δ' ὅτι ἐκεῖ καὶ τοῦ τουλοῦππιν ὁ πληθ. τουλούπκχια, σπάργανα, κατήντησε τουλούπsha.

5. Καὶ μετὰ τὸ τ τὸ j ἔγεινε κλώμενον κ, ἀλλ' ἀναγκάζει καὶ τὸ τ νὰ μεταβληθῇ, ἂν μὲν εἶν' ἁπλοῦν, εἰς δ, ἂν δὲ διπλουν, ἤτοι δασυνόμενον, εἰς θ· τὰ ἀμμάδκια, τοῦ σπιδκιοῦ· ὁμοίως ἡ παδκιὰ (τὸ ἴχνος), ἡ σπιριδκιὰ (ἡ ἀμπούστα τῶ σπίριτων, «τὸ κυτίον τῶν πυρείων»), ἀπὸ τὰ δέκατα δεκαδκιὰ (μούντζα) καὶ ὁ κάτοικος π. χ. τοῦ Κτήματος ἢ τῆς Νατᾶς (ἐν Πάφῳ) Χτημαδκιώτης καὶ Ναδκιώτης· τοῦ δὲ προμούττιν (τὸ κατὰ τὴν ἄκραν πρόσθετον μέρος τῶν ὑποδημάτων) ὁ πληθ. εἶναι προμούθκια· ὁμοίως τοῦ ρουκέττιν (εἶδος χωρικοῦ φουστανιοῦ) ρουκέθκια· ἐπειδὴ δὲ τὸ τέτοιος λέγεται τέθκοιος ἢ τίθκοιος δῆλον, ὅτι προὐφέρετο τέττοιος. Ἡ τοιαύτη τοῦ τ μεταβολὴ γελωτοποιεῖ πολλάκις τινὰς ἀγωνιζομένους ν' ἀποφεύγωσι τὴν τραχεῖαν τοῦ j ἐκφώνησιν, διότι προφέροντες αὐτὸ μαλακώτερον ὡς οἱ μὴ Κύπριοι, τηροῦσιν ἀναλλοίωτα τὰ ἐκ τοῦ τ προελθόντα δ ἢ θ, λέγοντες τραγελαφικῶς σπίδγια, φωδγιά, τίθχοιος κλ. Τοῦτο διότι ἀδυνατοῦσι νὰ προφέρωσι τj.

6. Τέλος τὰ δύο διπλᾶ ξ καὶ ψ ἡγούμενα τοῦ j πάσχουσί τι παράδοξον· χωρίζονται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθησαν γράμματα κ+σ καὶ π+σ, τὸ δὲ σ ἀμφοτέρων συζευγνύεται κατὰ τοὺς ἰδίους νόμους μετὰ τοῦ j, ἤτοι γίνεται sh· οὕτω κλεπshά, κλαπshάρις, ὁ ἐπιρρεπὴς εἰς τὸ κλάμαν, ἀμακshά, τὸ φόρτωμα τοῦ ἀμακshοῦ, κshεῖ, δῆλα δὴ ξύει, στακshά, ἡ σταγὼν κλ.

Ἐρχόμεθα νῦν εἰς τὴν β' ὁμοταξίαν, ἤτοι νὰ ἴδωμεν τί γίνεται, ὁσάκις πρὸ τοῦ j ὑπάρχουσι δύο σύμφωνα, ὧν τὸ δεύτερον εἶν' ἐκ τῶν μὴ συνενουμένων εἰς ἓν σῶμα μετ' αὐτοῦ, καθὼς τἀνωτέρω περιγραφέντα τσ, σκ καὶ γκ.

Ἐπειδή, μεταβαλλομένου τοῦ j εἰς κ, τάσσονται τρία σύμφωνα κατὰ σειράν, ἐξ ἀνάγκης ἐκκρούεται τὸ ἕτερον τῶν πρὸ αὐτοῦ. Καὶ ἂν μὲν τὸ πρὸ τοῦ j εἶναι ρ, ἐκκρούεται τὸ πρὸ τοῦ ρ τούτου σύμ-

(1) Ἡ τουρκικὴ λέξις tchapkin προφέρεται κκιαφκίνης, ἤτοι τὸ πκ ἔγεινε φκ, ὡς δηλ. τὸ πτ φτ. Καὶ ἡ πληθυντικὸς τοῦ νησσὶν εἶναι νησcιὰ ὡς ἀσκιά.

φωνον Οὕτως ἡ Κυθραία, ἀπὸ τοῦ Κυθρ/ὰ καταντᾷ Κυρκά, ἡ γραῖα-ῥκά, τὸ χρέος-ῥκός, τὰ ἀλεύρια-ἀλέρκα, τὸ αὔριον-ἄρκον, ὁ ἄγριος-ἄρκος, τὰ δάκρυα-δάρκα· κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Βρυώνης, ἢ μᾶλλον τὸ ὑποκοριστικόν του Βρυωνὴς ἔγεινε Ῥκωνῆς, ὡς καὶ ἡ Ἁγία Βρυώνα τῆς Πάφου Ἁγιὰ Ῥκώνα. Ἀλλ' ὡς εἰκός, τὸ καταστρεπτικὸν τοῦτο σύστημα δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπεκταθῇ πανταχοῦ· πολλὰ λοιπὸν ὑπεχώρησαν, ὡς ὁ κρυὸς καὶ τὸ κριάς· (πρβ. τὸ μιάλος ἀντὶ με(γ)άλος). Ἀλλ' εἰς πολλὰ χωρία τῆς Πάφου καὶ τῆς Μεσαρκᾶς εὑρέθη τις ἄλλος τρόπος πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐκπτώσεως· μεταξὺ τοῦ ἐκ τοῦ j παραχθέντος κ καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη φωνῆεν τι i, καλῶς οἰκονομοῦν τὴν δυσκολίαν τῆς προφορᾶς· ἐκεῖ τὸ κρέας ἔγινε κρικάς, ἡ κρυότη (τουτέστι τὸ κρύος, ὅπως ἄλλως λέγουσιν ἐν Κύπρῳ) κρικότη, τὸ τριῶν τρικῶν καὶ ἡ Ἀντριανοῦ Ἀντρικανοῦ χωρίον τι τῆς Πάφου λεγόμενον ἀλλαχοῦ Χολέτρια, ἐκεῖ ἀκούεται Χολέτρικα· ὁμοίως τὰ Μαντριὰ Μαντρικιά· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν οἱ Καρπασῖται μετέβαλον — mirabile dictu — εἰς Ἀϊντρι κάν (1).

Ἐὰν δὲ τὸ πρὸ τοῦ j καὶ κατόπιν συμφώνου (ν, ρ, σ, φ) εἶναι δ, π, τ, φ, (θ δὲν ὑπάρχει, διότι μετὰ ρ, σ καὶ φ τρέπεται, καθὼς εἴδομεν, εἰς τ) ἐκκρούονται αὐτά. Ἡ κεντjὰ λοιπὸν ἔγεινε κεγκιά, τὰ δόντjα δόγκια, ἡ ἀφεντjὰ ἀφεγκιὰ (λεγόμενον ἡ ἀφεγκιά σου καθὼς ἀλλαχοῦ ἡ εὐγενία σου) καὶ ἡ *bandiera*, σημαία, παγκέρα· ὁμοίως τὰ κουμπjὰ κουμκιὰ καὶ τὸ ἔμπυον ἔμκιον. Ἐπίσης ἡ καρδία καρκιά, τὰ χαρτjὰ χαρκιά, ἐκ τοῦ κυβέρτιν κυβερκιά, καὶ πορκέρα, ἡ πορτιέρα, τὸ παραπέτασμα τῆς πόρτας καὶ καταχρηστικῶς τοῦ παραθύρου· ὁμοίως ἡ ὀμορφjὰ ὀμορκιά, τὰ ἀδέρφια ἀδέρκια. Ἐπίσης ὁ Χριστιανὸς Χρισκιανός, ἡ ἀρώστjα ἀρώσκια (λεγ. καὶ ἀρωσκιά), ἡ νιστjὰ (ἑστία) νισκιὰ καὶ αἱ πέντε πρῶται ἡμέραι τοῦ Αὐγούστου, (μέχρι τῆς ἑορτῆς τοῦ Σωτῆρος) νομιζόμεναι ἀποφράδες, Κακαουσκές. Ὁμοίως ἡ ψευτjὰ ψεφκιά, τὰ φτjὰ φκιά, καὶ τὸ θαφτjὸν (θάψιμον) θαφκιόν (2).

(1) Ὡς πρὸς τὴν συγκοπὴν ἀντὶ Ἁϊναντρικὰν πρβ. τούντην ἀντὶ τούτην τὴν καὶ τοῦντον ἀντὶ τοῦτον τόν.

(2) Ὅμοιος τῷ τύπῳ τούτῳ εἶν' ὁ τοῦ γλεπκειόν· προῆλθε δὲ βεβαίως ἐκ τῆς

Περιοριζόμενοι μόνον εἰς ταῦτα χάριν συντομίας, ὀφείλομεν ἰδιαιτέρως νὰ ἐξάρωμεν τοῦ ἐκ τοῦ j παραχθέντος κ τὴν εὐστάθειαν, ὅτι καίτοι μετὰ τὰς τοιαύτας ἀποβολὰς ἐρχόμενον εἰς συνάφειαν μετὰ σ καὶ ν, δὲν ἀλλάσσει κυπριακῶς τὴν προφοράν του. Ἐνῷ δῆλα δὴ προφέρεται καθὼς εἴδομεν ὀsciὰ τὸ ὀσκιά, ὅπου τὸ κ εἶναι πρωτότυπον, ἐξ ἄλλου προφέρεται καθαρῶς ἀνοσκιὰ ἡ ἀνοστjά, ἡ ἀσχημία. Ὁμοίως ἀρκογκιὰ ἡ ἀρχοντjά, ὁ πλοῦτος, ἐνῷ κο*ng*ιὰ τὰ κογγjά, τουτέστιν οἱ γογγυσμοί. Εἶναι δὲ τοῦτο τοσούτῳ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον, καθόσον οἱ Κύπριοι, ἐνῷ τὸν εἰπόντα λ. χ. πουγγιάζω ἀντὶ που*ng*ιάζω = βάλλω εἰς τὴν πούγγαν (empocher), ἐκλαμβάνουσι παραχρῆμα ξένον, οἱονεὶ τοῦ γλωσσικοῦ των αἰσθήματος ἐξεγειρομένου κατὰ τοῦ καθαροῦ γγια, προφέρουσιν ἀπαραλλάκτως οἱ ἴδιοι πουγκιάζω τὸ πουντjάζω, τουτέστιν ἁρπάζω πούνταν.

Ἡ διάκρισις αὕτη τῆς ἀντοχῆς εἴδομεν ὅτι τηρεῖται πανταχοῦ· δῆλα δὴ πᾶν ὅπως δήποτε διαλεκτικῶς παραχθὲν κ, ὅπερ ἂς καλέσωμεν κυπρογενές, ἀντέχει πρὸ e, i καὶ ὡς κλώμενον (κια)· βασιλεύκει, ἀρκή, χαρκιά. Ἀλλὰ βεβαίως ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ συμβῇ καμμία σύγχυσις· οὕτω προφέρεται εὔ*tch*η καὶ ἀρ*tch*ίδιν, ὡς νὰ μὴ ἦτο παράγωγον τοῦ χ τὸ κ· τοὐναντίον δὲ καὶ φκαιρώννω τὸ φ*tch*αιρώννω· πάλιν ἡ καταντjά, = ἡ κατάστασις τοῦ καταπεσόντος εὐπόρου, προφέρεται καὶ κατα*ng*ιά· (ἔθ θωρει τὴν κατα*ng*ιάν του, μόνον....). Εἰς πολλὰ δὲ χωρία προβαίνει συνεχῶς τὸ κακόν· ἐκτὸς τοῦ πκῆ γενομένου καθὼς εἴδομεν π*sh*ῆ λέγεται καὶ ἀρ*tch*ινῶ ἀντὶ τοῦ συνήθους ἀρκινῶ καὶ οὕτω πάντα τὰ ρκ τἀντικαθιστῶντα ρχ. Πρόκειται ἄραγε καὶ τὰ λοιπὰ κυπρογενῆ Κ νὰ λάβωσι τὴν προφορὰν τῶν ἀρχαίων; Τοῦτο θὰ ἐπέφερε γενικὴν τὴν ἀναστάτωσιν ἐν τῇ διαλέκτῳ.

Περατοῦντες τὰς περὶ τῶν μεταβολῶν τῶν συμφώνων παρατηρήσεις, πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὴν γνωστὴν πρὸ τῶν δασέων ἀφομοίωσιν τοῦ ν, ἣν πιστῶς φυλάττουσιν οἱ Κύπριοι, προφέροντες πλιθθάριν, ἀθθός, πεθθερός, μαθθαίννω, ῥουβίθθιν, ἀγκάθθιν,

κλασθείσης γενικῆς τοῦ ὀνοματικοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ βλεπειοῦ· ὁμοίως τοῦ θαπτειοῦ, ἐξ ὀνομαστικῆς τὸ βλέπειν τὸ θάπτειν. Τὸ γλεπκειὸν σημ. ἐπίβλεψις, ἡ ἀμοιβὴ δὲ τοῦ ἐπιβλέποντος λέγεται γλέπιστρον.

σκάθθαρος — ἀφφάλλιν, νύφφη, — ἀχχέλλιν, τυχχαίννω, ῥέχχω, ῥοχχαλίζω, ἀσυχχώρητος, λεγόμενον καὶ φιλικώτερον ὡς πονηρίας θαυμαστικόν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ μόνον ἐν Κύπρῳ πάθημα τοῦ ν. Πολὺ συχνοτέρα εἶν' ἡ γενικὴ αὐτοῦ ἐν τέλει λέξεως ἀφομοίωσις πρὸς τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον τῆς ἐπιφερομένης, εἰς ἣν ἀμέσως ἐρχόμεθα καίτοι τὸ φαινόμενον τοῦτο διαφέρει οὐσιωδῶς τῶν ἀνωτέρω μεταβολῶν, καθότι αὗται συμβαίνουσιν ἐν ἑκάστῃ λέξει καθ' ἑαυτήν, ἐνῷ τοῦτο κατ' ἐπίδρασιν τῆς ἑπομένης, τουτέστιν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐκφορᾶς, ἤτοι τοῦ sandhi καθὼς λέγουσιν οἱ γλωσσολόγοι.

Ἐν πρώτοις ὅμως πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι οἱ Κύπριοι φυλάττουσιν ἐν τέλει λέξεως πιστῶς πᾶν ἀπὸ πάσης ἐποχῆς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κληρονομηθὲν ν. Λέγουσι δῆλα δὴ τὸ καλόν (1) τὸ κακόν, ὡς οἱ Ἀττικοί, τὴν αἶγαν, τὸν ἄνδραν ὡς οἱ Ἀλεξανδρῖνοι, τὸ κρασίν, τὸ τυρίν, ὡς ὁ Βυζαντιακὸς δῆμος· πρὸς τούτοις δὲ τοῦτον, κεῖνον, τἄλλον, πολὺν (οὐδέτερα), τὸ γάλαν, τὸ δῶμαν, τὸ ζῶμαν, καὶ τὸ ἕναν, νομισθέντος ἐν γένει τοῦ ν ὡς χαρακτηριστικοῦ τοῦ οὐδετέρου, (πρβ. τὸ πρωΐν)· ἐπίσης ἐλούθην, ἐκόπην, ἐξέβην (γ' πρ.) κατὰ τὰ ἐνεργ., ὅπου τηροῦσι καὶ πρὸ συμφώνου τὸ εὐφωνικὸν τῶν ἀρχαίων ν, ὡς εἶδεν τον, ἔγραφέν της, λαλοῦσιν πῶς κλ. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα βεβαίως οὔτε σημερινὰ εἶναι, οὔτε ἰδιάζουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς μόνους τοὺς Κυπρίους. Ὡς μοναδικὰς ἐξαιρέσεις εὑρίσκει τις τὰ ἐπιρρήματα ποκεῖθθε, ποδῶθθε, πέρα (ἐπῆεν πέρα = ἔξω τῆς Κύπρου).

Ἂν τώρα προσεκτικώτερον ἐξετάσωμεν τὴν προφορὰν αὐτοῦ, παρατηροῦμεν ὅτι καθ' αὐτὸ τὸ τελικὸν τοῦτο ν δὲν προφέρεται καθὼς τὸ γράφομεν ὡς στοιχεῖον χωριστόν, ἀλλ' εἶν' ὡς ἀπήχησις εἰς τὸ κοῖλον τῆς ῥινός, τοσούτῳ μᾶλλον αἰσθητή, καθόσον ὁ τόνος πίπτει πλησιέστερον τοῦ τέλους. Ὄντως, ἂν αἱ λέξεις ληφθῶσι χωριστά, μόνον τῶν ὀξυτόνων δύναταί τις, γράφων τὸ ν, νὰ παραστήσῃ τὴν ἀληθῆ προφοράν. Τῶν δὲ προπαροξυτόνων ἴσως δικαιότερον εἶναι νὰ μὴ γραφῇ τὸ ν, ὅταν, ὡς εἴπομεν, δὲν ἀκολουθῇ λέξις ἄλλη. Καὶ

(1) Τοῦτο λεγόμενον ὡς μόριον ἀποβάλλει τὸ ν. Τὸ τοιοῦτο καλὸ ἔχει κατὰ τοὺς διαφόρους τῆς ἐκφράσεως τρόπους τὰς ἑξῆς σημασίας· 1) = λοιπόν· καλὸ ἔσ σ' ἀγαπᾷ (ὡς συμπέρασμα), ἐπίσης καὶ καλό; καὶ τώρα; 2) = πῶς γὰρ οὔ, ἀντὶ καλὸ ἔν ἐνι; π. χ. ἐδ δυνατός; — καλό; οὕτω καὶ εἰρωνικῶς· καλό! = ναί! βέβαια!

εἶχε πράγματι δίκαιον Κύπριός τις παραπονούμενος ὅτι δὲν προφέρουσιν ἐν Κύπρῳ καθὼς οἱ τῆς «Βαβυλωνίας» ὑποκριταὶ χαλλούμιν. Οὗτος εἶν' ὁ λόγος δι' ὃν εἰς τὸ τέλος τῶν δεκαπεντασυλλάβων στίχων τῶν χωρίων οἱονδήποτε ν δὲν σημαίνει τίποτε διὰ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν· καὶ εἰς ἐγγραμμάτων δὲ Κυπρίων καθαρεύοντα στιχουργήματα δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ στίχους ὑπάρχοντας ὡς ὁμοιοτελεύτους, ἐνῷ ὁ ἕτερος φέρει τελικὸν ν. (π. χ. καταθλίϐῃ-καλύϐην, νόθου-ἐπόθουν). Ἀληθῶς ἡ τοιαύτη ἀναρμοστία προερχομένη ἐκ τῆς ῥινὸς λανθάνει τὸν ἀπαγγέλλοντα νησιώτην.

Τοῦτο λοιπὸν τὸ τελικὸν ν, ὅταν ἡ ἑπομένη λέξις ἀρχίζει ἀπὸ παντὸς ἁπλοῦ συμφώνου πλὴν τῶν κ, π, τ(1) ἀφομοιοῦται μετ' ἐκείνου. Λαμϐάνοντες ὡς παράδειγμα τὸ ἕνι, ὅπερ μόνον ἐν τέλει προτάσεως λέγεται τοιουτοτρόπως, ἀλλαχοῦ δὲ συγκόπτεται εἰς ἑν ἄτονον, ἔχομεν τοὺς ἑπομένους τύπους· ἑϐ βαρετός, ἑγ γαμπρός, ἑδ δάσκαλος, ἑθ θυμοδκιάρης, ἑλ λαωμένος, ἑμ μαστρος, ἑρ ῥάφτης, ἑσ σαντανωμένος, ἑφ φευκᾶτος, ἑχ χαρτωμένος. Οὕτω δὲ μεταϐάλλονται καὶ πάντα τὰ λοιπά. Π. χ. «Ἐχτὲς ἐκάμαμεσ σασμὸμ μὲ μιὰλ λεχνὴ στὴ βρύσιν». «Ἀδόνιν ἐκελάδασ σου πὰ στὴν πορτοκκαλεάσ σου». «Ὅσην παρηορκὰθ θωρῶ, τόσηχ χαρὰν νὰ πκιοῦσιν». «Καὶ μιὰφ φορὰσ σ' ἐφίλησα». «Ἐδῶκαμ μας τὸδ δανεικόν». «Ψῆννε τ' ὀφτὸσ σιὸσ σιὸν (σιγὸν σιγὸν) κλ. κλ. Μόνον ἡ τοιαύτη γραφή, καίτοι ξενίζουσα τὸν ἀναγνώστην, παριστᾷ τὴν Κυπριακὴν προφοράν, ὑποδεικνύουσα συγχρόνως καὶ πῶς οἱ μὴ προφέροντες διπλοῦν σύμφωνον Ἕλληνες ἀπώλεσαν κατ' ὀλίγον πᾶν τελικὸν ν.

Ἐὰν δὲ ἡ ἑπομένη λέξις ἀρχίζει ἀπὸ δύο συμφώνων, ὧν τὸ πρῶτον δὲν εἶναι κ, π, τ, ἢ τῶν διπλῶν ξ καὶ ψ, ἐπειδὴ ἄλλως θὰ ἐγίνοντο τρία σύμφωνα, τὸ ν πνίγεται· π. χ. στὴ σκάλα βκάλλου ψάριν, ἑ ξερό ψουμιν, καθαρίζουσι χρυσόμηλα, ἐκόϐκα φκιόρα καὶ θέλου σκότωμαν, μὲς στὸ φραμὸ βρομοῦ φτώ-

(1) Καὶ ταῦτα βεϐαίως εἶναι διότι κατὰ παράδοσιν πάντων τῶν Ἑλλήνων κατόπιν τοῦ ν προφέρονται *g*, *b*, *d*. Ἂν ὅμως φραγκικὴ τις λέξις εἰσαγομένη προφέρηται ξενικῶς διὰ νκ, νπ, ντ, ὑπὸ τοῦ λαοῦ προφέρεται διὰ δύο κκ, ππ, ττ. Οὕτω τὸ ἐπώνυμον Montcaster λέγεται Μουκκάστερ· κοινὸν δὲ εἶναι τὸ παττaλόνια, διότι βεϐαίως οἱ πρῶτοι φορήσαντες αὐτὰ φραγκικῶς ἔλεγον pantaloni ἀντὶ τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς πανdαλόνια.

ματα. Ἀλλὰ τοῦτο, φαίνεται, δὲν ἦτο πάντοτε λίαν ἀρεστόν, πρὸς δὲ τούτοις ἐνίοτε συνεπέφερεν ἀσάφειάν τινα. Λ. χ. εἰς τὸ «νά το στείλῃς» τὸ τὸ δὲν θὰ ἦτο φανερὸν τίνος γένους εἶναι. Διὸ πρὸ τῶν ἀπὸ δύο συμφώνων ἀρχομένων ῥημάτων μετὰ τὰς ἀντωνυμίας τόν, τὴν καὶ τὰ μόρια μέν, ἄν, ἔν, προτάσσουσιν εὐφωνικόν τι φωνῆεν ἰ, ἐν δὲ τῇ Πάφῳ ἐ, σῴζοντες οὕτω τὸ προπετὲς αὐτῶν ν. Λέγεται λοιπὸν «ἄμα τον ἰστείλῃς, ἔννα τον ἰστρέψω· ἂν ἰδρέξῃ, νὰ μέν ἰδκῃς ὄξω. Πάντοτε δὲ τοιουτοτρόπως μετὰ τὸ ἔν, ὡς ἔν ἰφταννω, ἔν ἰξιχαννω, ἔν ἰσβηννει, ἔν ἰγτερνεται. Διότι τὸ ἔν, ἂν ἀπέβαλλε καὶ τὸ ν, ὁσάκις δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀφομοιωθῇ μετὰ τοῦ ἑπομένου συμφώνου, θὰ κατήντα ξηρὸν ἐ, ὅπερ θὰ ἦτο βεβαίως ἄχρουν, ἐνῷ, καθὼς θὰ διαλάβωμεν, οἱ Κύπριοι ἀγαπῶσι νὰ τονίζωσι τὴν ἄρνησιν ἐμφαντικῶς. Τὸ ἰ λοιπόν, δι' οὗ τηρεῖται καθαρὸν τὸ ν, δὲν ἦτο μόνον εἰς τὴν προφορὰν καλόν, ἀλλὰ καὶ χρήσιμον εἰς τὴν ἔμφασιν. Τοῦ μεταξὺ τοῦ ν καὶ δύο συμφώνων παρεντιθεμένου τούτου φωνήεντος ἡ χρῆσις ἐπεξετάθη. Ἐπειδὴ δηλ. καὶ τὸ νὰ μέρ ῥιᾳς δὲν ἔχει καλῶς, ἐλέχθη καὶ νὰ μέν ἰριας· ὁμοίως ἔν ἰλΥει ἀντὶ τοῦ κακοφώνου ἔλ λΥει (1). Ὡς δὲ πάλιν ἐλέγετο ἔννα την ἰστρέψω, χάριν σαφηνείας ἐλέχθη καὶ ἔννα της ἰστρέψω τὸ κόΣΚινον λ. χ. Κατὰ τοῦτο δὲ θῶρε πῶς ἰστράφτει. Παραδείγματα τοῦ ἰ τούτου δύναται νὰ σωρεύσῃ τις ἀπὸ παντὸς δημοτικοῦ στίχου·

» Πάω στὴ βρύσιν Καὶ θωρῶ τὰ δέντρα πῶς ἰΣΚεȷόνται
» Μμὰ στὴν καρκȷὰμ μῶδήθησαν τρεῖς κόμποι κ' ἔν ἰλΥόνται (2)
» Γιατ' ἔν ἰξερω, μάνα μου, ἂν ἰξαναβρεθοῦμεν
» Ὅπου Κȷᾶν πᾷς Κȷᾶν ἰσταθῇς ».

Τὸ εὐφωνικὸν λοιπὸν τοῦτο φωνῆεν καὶ οὐδὲν ἄλλο εἶναι τὸ ἀρκτικὸν τῶν ἐν τοῖς στοιχείοις ἐ ἢ ἰ καταγεγραμμένων ῥημάτων τοῦ λεξιλογίου τοῦ Κ. Σακελλαρίου, πλὴν τῶν ὀλιγίστων, ὅσα ἐκ φύσεως ἀρχίζουσιν ἀπὸ τούτων· διότι παντελῶς εἶν' ἀνύπαρκτα καθ' ἑαυτά.

(1) Τὸ λ+j καίτοι συνενούμενον κυρίως εἰς ἓν λ διαφόρου προφορᾶς, ὑπὸ τῶν Κυπρίων φαίνεται νοούμενον ὡς δύο σύμφωνα. Πιθανῶς δὲ διὰ τοῦτο τὸ πλέον ἔγεινε πκȷόν, ἐκκρουσθέντος τοῦ λ, καὶ τὸ πλȷερώννω πκερώννω.

(2) Ποιητικῇ ἀδείᾳ ἐφύλαξε τὸν τόνον του τὸ ἐλυόνται.

Ἰστέλλω καὶ ἰχτίζω χωρὶς νὰ προηγῆταί τις ἄλλη λέξις, Τοῦρκος μόνον τῆς Κύπρου δυνατὸν εἶναι νὰ προφέρῃ.

Ἡ ἐκ τοῦ ν κακοφωνία κατέστη καὶ ἀλλαχοῦ πλὴν τῶν ῥημάτων αἰσθητή. Εἴδομεν ὅτι τινὰ τῶν ὀνομάτων τῶν ἀπὸ ἀτόνου φωνήεντος καὶ δύο συμφώνων ἀρχομένων ἐτήρησαν τὸ φωνῆεν χάριν εὐφωνίας εἰς τὴν αἰτιατικήν. Ἡ αὐτὴ αἰτία συνδυασθεῖσα μετὰ τῆς παραδόσεως, καταφαίνεται καὶ εἰς ἄλλα. Τὸ ἡμέρα ἔχει τὸ ἡ μετὰ σύμφωνον καὶ τὸ χάνει μετὰ φωνῆεν· οἷον Ἴντα μέραν; μιὰν ἡμέραν καλήν· ἐπίσης τοῦτες τὲς ἡμέρες. Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῆς εἰς προθέσεως· ἐνῷ δῆλα δὴ λέγεται πάω στὴχ Χώραν, ἐξ ἄλλου πᾶσιν εἰς τὴχ Χώραν καὶ πάεις εἰς τὴχ Χώραν. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ πολλοὶ παραβαίνουσι τὴν χρῆσιν ταύτην,

Ἐρχόμενοι νῦν εἰς τοὺς διπλασιασμοὺς τῶν συμφώνων, προτάσσομεν ἀμέσως ὅτι πᾶν ἀνεξαιρέτως ἁπλοῦν σύμφωνον δύνανται νὰ προφέρωσιν οἱ Κύπριοι μετὰ περισσοτέρας ἐπιμονῆς, τουτέστιν ὡς διπλοῦν. Οὕτω δὲ πιστῶς ἀπαγγέλλουσι πάντα τἀρχαιόθεν κληρονομηθέντα διπλᾶ πλὴν ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, ὅπου τὸ διπλοῦν παρηκολούθει καὶ τρίτον σύμφωνον, ὡς ἐκλησιά· (πρβ. καὶ ἄθρωπος)(1). Ἐκτὸς ὅμως τούτων καὶ τῶν ἕνεκα τοῦ ν καθὼς ἐξετέθη σχεδὸν ἀνὰ πᾶσαν φράσιν παραγομένων διπλῶν, ἐδιπλασιάσθησαν καὶ ἄλλα πολλῶν λέξεων ἁπλᾶ σύμφωνα. Συμβαίνει δὲ τοῦτο χωρίς τινος ἐπιδράσεως ἢ κἂν ἀναλογίας, ὡς πείθεται πᾶς ἔχων ἐνώπιόν του τὰ παρατασσόμενα ταῦτα παραδείγματα. Κεῖθθε, ἀνάθθεμαν, κλιθθάριν, οὔλλος, λλίος, ἀφάλλιν, ψαλλίδιν, σιμιδάλλιν, σήμμερα, κρεμμάζω, νναί, πίννω, ἔσσω, ποττέ, μούττη, χωρατтᾶς, ἔφφορος, σγάφφω, βήχχας κλ. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα δὲν εἶναι ἢ ἁπλαῖ μονάδες παραβαλλόμενα πρὸς ὁλοκλήρους λέξεων ὁρμαθούς. Διότι πᾶσαι αἱ μὲ τὰς ἀκολούθους καταλήξεις λέξεις προφέρονται μετὰ διπλοῦ συμφώνου, π.χ. χάννω, δήννω, φανερώννω, πιαίννω, μικρόττερος, ὀμπρόττερος, καὶ κατὰ ταῦτα πάντα τὰ λοιπά. Καὶ τούτων ὅμως πολὺ περισσότερον βαρύνει τὸ ἀκμαῖον αἴσθημα τῶν Κυπρίων, τὸ διπλασιάζον εὐθὺς πάσης κοινῆς λέξεως, ὡς καὶ κυρίου ὀνόματος τὸ σύμφωνον, ὅταν μὴ συμφωνῇ

(1) Τὸ κρεβάτιν, ἀραώνα καὶ Σάβατον δὲν δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν.

πρὸς τοὺς ἐμφύτους γλωσικοὺς νόμους. Οὕτω πρέπει πάντως νὰ εἴπωσι λ.χ. Κοσσονάκκος, Τρικούππης, Τσαβέλλας, Κωλλέττης, αἰσθάνονται δὲ παραχρῆμα ξένον τὸν ἀπαγγέλλοντα ταῦτα δι' ἑνὸς κ, λ, π, τ. Ὡς εἰκός, τοῦ γλωσσικοῦ τούτου φαινομένου τὴν αἰτίαν εὐθὺς ἀποδίδει τις εἰς τὸν τόνον. Ἀλλ' ἂν ἐπιζητήσῃ γενικόν τινα νόμον, ἁμαρτάνει τῆς ἐλπίδος. Ὁ Κύπριος μὴ ἀνεχόμενος δι' ἁπλοῦ συμφώνου τὰ ῥηθέντα ὀνόματα, λέγει καθαρῶς ἀπὸ πολλῶν αἰώνων κουνούπιν, ἔλα, φέτι. Εἶναι δὲ ψευδὲς ὅτι προφέρει διὰ δύο μ ψέμμαν, κᾶμμαν πρᾶμμαν, φαρμακεμμένος, βρεμμένος (1). Παρὰ δὲ τὰς σημειωθείσας καταλήξεις ὑπάρχουσιν ἄλλαι μεθ' ἑνὸς μόνου συμφώνου, καθὼς αἱ -συνη, -τος, -ένος, -ριν. Ὑπὸ τούτων καὶ μόνων ἀναγκάζεταί τις ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀρχικὴν περὶ τόνου γνώμην. Ἀλλ' ὡς εἰκὸς δὲν πρέπει νὰ παρίδωμεν τῆς παραδόσεως τὴν ἰσχύν. Ἀλήθῶς τάσις τις ἕνεκα τοῦ τόνου πρὸς διπλασιασμὸν τῶν συμφώνων ἐπικρατεῖ, ἀλλ' οὗτος συνετελέσθη μόνον ὁσάκις ἡ παράδοσις κατά τινα τρόπον ἠμαυρώθη ἢ δὲν ὑπῆρχεν, ὡς ἐπὶ τῶν νεωτέρας παραγωγῆς λέξεων, ἢ ἡ ἔμφασις ἀπήτει φορέα τοῦ τόνου δυνατόν (2).

Ἰσχυρὸν δέ, φαίνεται, νομίζει τὸ γλωσσικὸν αἴσθημα τῶν Κυπρίων τὸ τονούμενον φωνῆεν, ὅταν ἡγῆται ἢ ἕπηται δύο συμφώνοις ἢ τύχῃ πρὸ ἄλλου φωνήεντος· ἀσθενὲς ἄρα, ὅταν εἶναι μεταξὺ δύο συμφώνων ἁπλῶν. Τότε λοιπόν, ὅπου ἐπιμονή τις ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τούτων δὲν προσέκρουε καταφώρως πρὸς τὴν παράδοσιν, ἀδιστάκτως ἐτελέσθη. Τὸ ζ, ὅπερ ἐν γένει σήμερον δὲν εἶναι πλέον διπλοῦν σύμφωνον, προφέρεται τοιουτοτρόπως ὑπὸ τῶν Κυπρίων, ὥστε σχεδὸν ἀπαιτοῦνται δύο γραπτὰ ζ πρὸς παράστασιν αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας· τοῦτο δὲ πρὸ πάντων ὁσάκις τονίζεται. Τὰ νεωτερικὰ ῥήματα

(1) Beaudouin, Etude p. 51. Σακελλάριος ἐν λεξ. Τὸ γ καὶ τὸ ἐκ τούτου υ 6 πρὸ τοῦ μ δὲν ἀφωμοιώθησαν, τοὐναντίον, ἀπεβλήθησαν πανταχοῦ, πρβ. ζεμένος, ῥέμαν, κλάμαν, ἐξ οὗ κλαμούραν (συνεχὲς κλάμαν) ἐκ τούτου δὲ κλαμουρίζω, κάμνω παιδὶ νὰ κλάψῃ. Ἐξαιρεῖται τὸ θάμμαν, ὅπου πιθανώτατα συνέβη διπλασιασμὸς ἐξ ἐμφάσεως.

(2) Ὅτι ἀληθῶς ἡ ἔμφασις φέρει παρὰ Κυπρίοις διπλασιασμόν, γίνεται πρόδηλον ἐνίοτε κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν ἑκάστου, ὅταν εἴπῃ λ.χ. μετὰ πείσματος ἒν ἀδδύνατον ἢ παριστῶν μετ' ἀγανακτήσεως πόσον τὸν ἐνοχλεῖ κρότος τις, προφέρῃ μπαίνει μὲς τὰ κέρρατά μου.

εἰς -νω τὰ προκύψαντ' ἀπὸ τοῦ ἀορίστου (1) προφέρονται, καθὼς εἴδομεν, διὰ διπλοῦ ν. Ὁμοίως παρετηρήσαμεν ὅτι τὸ τελικὸν ν, ὅταν ὁ τόνος πίπτῃ ἐπὶ τῆς ληγούσης ἐνισχύεται πολλά· ὄντως τὸ ν τοῦ κρασίν εἶναι διπλάσιον τοῦ παλαιόκρασον. Ἐλέχθη πρὸς τούτοις ὅτι τοῦ τόνου ἡ ἐγγυτέρα θέσις ἐπάγει δύναμιν εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα. Τὰ δὲ *tch* καὶ *sh* ἀντέχουσι καλῶς. Οὕτω πολλοὶ τόνοι ἐστάθησαν ἀσφαλῶς. Εἰς ἄλλας δὲ λέξεις ὅπου ἡ παράδοσις δὲν ἐπέτρεπεν ἐνίσχυσιν τοῦ παρὰ τὸν τόνον συμφώνου, ἡ ἀνάγκη ἐξοικονομεῖται τοιουτοτρόπως, ἂν ἔχωσι συλλαβὰς περισσοτέρας τῶν δύο. Ὁ τόνος διχάζεται καὶ πίπτει κατά τι ποδικὸν μέτρον ἐπὶ συλλαβῆς ἰσχυρᾶς, π.χ. κάννουρῶ, μάλλαφῶ, βούστουρῶ, πούκουππά. Τοῦτο δὲ πιθανῶς ἐξηγεῖ τὴν πρό τινων ῥημάτων πρόσληψιν τοῦ α· τοιαῦτα, καθὼς εἴδομεν, εἶναι τὰ ἀσκοπῶ, ἀχτυπῶ, ἀππηδῶ, ἀρχόμενα ἀπὸ δύο συμφώνων.

Ἡ τοιαύτη τοῦ τόνου ἀπαίτησις δικαιολογεῖται ὑπὸ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Ταύτην δὲ δεικνύει τοῦτο πρὸ πάντων, ὅτι δυνατὸν ἀπ' αὐτοῦ νὰ ἐξαρτῶνται καὶ τέσσαρες συλλαβαί, μόλις δὲ νὰ φανῇ χρεία δευτέρου κατὰ τὴν πέμπτην. Τοῦτο γίνεται φανερὸν εἰς τὸ ἀντίπιθαρκοψες, ἐπίρρημα, σημαῖνον τὴν τετάρτην ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας νύκτα (πόψε, ἄρκοψες, πιθάρκοψες, ἀντίπιθαρκοψες), ἐπὶ τῆς ληγούσης αὐτοῦ μόλις ἀκούεταί τις ἀμυδρὸς τόνος. Ἐπίσης λέγεται καλῶς ἐδώσαμεν του τα μετ' ἀμφιβόλου τονιδίου ἐπὶ τοῦ τά, κάλλιστα δὲ ἐβάδωσεν την, ἔδερεν την κλ. (2). Τὸ τοιοῦτο τοῦ τόνου προσὸν ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Κυπρίους νὰ τονίζωσιν ἑκάστης προτάσεως τὴν ἐμφαντικωτέραν λέξιν, ἐγκλείοντες τὴν ἑπομένην, ὡς ἀκολούθως·

1) Τὰ ῥήματα πάντοτε μετὰ τὰ ἔν, μὲν καὶ πρὶν (νὰ), οἷον ἔφ φελα, ἔθ θεριζω, ἔδ δηννεται, ἔμ παρπατει, μέγ γελας, μέμ παίννης, μέσ σουζεσαι, μέμ παρπατης, πρίν να δη.

(1) Πόσην ἔχει δύναμιν ἐν Κύπρῳ ἡ τοιαύτη παραγωγὴ γίνεται καταφανὲς ἐκ τῶν προστακτικῶν παρπάτηννε, βούτηννε ἀπὸ τοῦ παρπάτησε, βούττησε, ἀντὶ τῶν κανονικῶν παρπάτε καὶ βούττα.

(2) Αἱ ἀντωνυμίαι πάντοτε ἐπιτάσσονται τοῦ ῥήματος, ὅταν μὴ προηγῆται τὰ ἔν, μέν, νά, ἐννά, ἢ ἐπὶ ἐμφάσεως καὶ ἄλλη λέξις· λ. χ. σήμμερα τον εἶδα, ἔτσι της εἶπα. Ἀλλὰ τοῦτο κατὰ τὴν προστακτικὴν ἐπαμφοτερίζει· ἔτσι πέ μου καὶ ἔτσι μου πέ,

πρίν να πατε, πρίν ναρτουσιν. Ἐπίσης ὅταν ἐμφαντικῶς προηγῆται τὸ ἀντικείμενον ἢ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ἔνι, καθὼς ἐν τοῖς στίχοις·

Λαμπρόν τρωω, λαμπρόν πιννω, λαμπρόμ με χαουρτίζει.
Κυρὰ τοῦ Κύκκου μιά ἐνι καὶ κείνη τοῦ Τροόδου

ὁμοίως

Καλῶς ἤρτεν κι ἀνεφανεν τὸ πρόσωπον π' ἀγάπουν

καὶ οὕτω καθεξῆς κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, ὅστις ἀναμιμνήσκει τοὺς ἰαπετικοὺς τῆς ἑλληνικῆς χρόνους.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ προσηγορικά, μετὰ τὰ κατηγορούμενα, δῆλα δή: ἐγ καλός παπας, ἐγ κακός ἀθρωπος, ἐμ παιλλή γεναικα, ἐχ χάφτας μαστρος· ἐπίσης ἐφτάμμηνων, τριῶ χρονων, δκυόλλογιων (1). Ὁμοίως δὲ τὰ κύρια ὀνόματα μετὰ τὰ κλητικὰ ἐπιφων. ἔ (εἰς τὰ χωρία γέ) καὶ βρέ βρά π.χ. ἔ Νικολα, βρέ Κωσταντη, βρά Κυρκακοῦ (2).

Ἡ τοιαύτη τοῦ τόνου ἔγκλισις, ἰδίως ἡ τῶν ῥημάτων, ἀνὰ πᾶσαν, ὡς εἰκός, φράσιν γενομένη, προστατεύει καὶ ἄλλα κατὰ παράδοσιν ἁπλᾶ σύμφωνα. Οὕτω τὰ γελῶ, βαρῶ, θωρῶ καὶ πάντα τὰ λοιπὰ μόνον καταφατικῶς λεγόμενα πολεμοῦσι τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν. Πρέπει λοιπὸν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ συνεχὲς τοῦ λόγου, ὅπερ πρῶτον μὲν παρέχει διὰ τῶν τελικῶν ν τόσα διπλᾶ σύμφωνα, ἔπειτα δ' ἐπιτρέπει τὴν ἀλλαχοῦ θέσιν τοῦ κυρίου τόνου. Οὕτως αἱ πολλαὶ δεκάδες τῶν ὑπὸ τῆς παραδόσεως φυλαττομμένων μεθ' ἁπλοῦ συμφώνου λέξεων οἰκονομοῦνται δι' ἐλαφροτέρου τόνου, ὃν ἀναπληροῖ βαρύτερος ἀλλαχοῦ. Τοιουτοτρόπως ἐν τῇ ζώσῃ λαλιᾷ πραγματικῶς ἐλαττοῦνται λίαν αἱ τοῦ τεθέντος κανόνος ἐξαιρέσεις, οὗ τὴν βάσιν εἶναι δύσκολον ἐντελῶς τις ν' ἀρνηθῇ.

Οὗτος ἀληθῶς ἐκτὸς τῆς ἑρμηνείας τῶν διπλασιασμῶν τῶν συμφώνων ἀνοίγει καὶ στάδιον εὐρύτερον εἰς τὴν ἐξήγησιν καί τινων ἄλ-

(1) Πόσον ἡ ἔγκλισις εἶν' εὔχρηστος, μαρτυρεῖ τρανῶς ὁ διπλασιασμὸς τοῦ συμφώνου τοῦ ἐφτάμμηνων καὶ δκυόλλογιων. Τοῦτο λέγεται καὶ εἰρωνικῶς ἀντὶ τοῦ μὴ πιστεύετε· πρὸς διηγούμενον π. χ. ἐννὰ γοράσω μιὰφ φορεσιὰν ἢ μᾶλλον ἀλλαὴν ἔτσι κ' ἔτσι δκυόλλλογιων.

(2) Τοῦτο συμβαίνει καὶ ὁσάκις ὁ καλῶν ὀνομάζει διὰ τῆς συνήθους ἐντάσεως τῆς φωνῆς.

λων φωνητικῶν φαινομένων ἐκτεθέντων ἐν τῷ προκειμένῳ δοκιμίῳ. Ἂν ἀληθεύῃ ὅτι φωνῆεν ἐν Κύπρῳ πλησίον ἄλλου δύναται νὰ φέρῃ καλῶς τὸν τόνον, ἐξηγεῖται τότε πληρέστερον διατί ἀποβάλλονται μεταξὺ δύο φωνηέντων τὰ τρία μέσα καλούμενα σύμφωνα. Ἂν δὲ χρειάζωνται διὰ τὸν τόνον δύο σύμφωνα, καταφανὲς γίνεται διατί τὸ j ἀπὸ ἡμιφώνου κατήντησε κ κλώμενον καὶ μή. Ἀλλὰ ταῦτα βεβαίως ἐπιδέχονται πολλὰς ἀντιρρήσεις καὶ χρήζουσιν εἰδικωτέρας ἐρεύνης, συνδεομένης πρὸς εὐρυτέραν καὶ πολὺ σπουδαιοτέραν μελέτην ἐν γένει περὶ τοῦ τονου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς.

Ἐν Κύπρῳ, 1893.

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

Δ. Φ.

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

Εἰς τὰ παραδείγματα τῆς ἀποβολῆς τοῦ β προσθετέα τὰ καράολος, κιούριν, κουαλῶ, κουάριν, ἄφοος τοῦ Θεοῦ.

Εἰς τὰ παραδείγματα τῆς ἀποβολῆς τοῦ γ τὰ φιούρα καὶ ξερῶ ἐρωτηματικῶς ἀντὶ ζέρω γώ ;

Εἰς τὰ παστούνιν, πύρα κλ προσθ. τὰ πουρὸν (τὸν ἐν Ἀθήναις κομό, bureau) καὶ παρπούνια (τὰ ἐντελέστερα λέγονται στρίγλες).

Εἰς τὰ τουρκικὰ πάρμου, ὄζα, ἄΚιαπα τὰ κκέσκε (μου) = εἴθ' ὤφελε, ἴΣιολα δῆθεν.

Εἰς τὰ ῥεshπέρης, πιshτίν προσθετέα τὰ πεshκέΧιν (δῶρον) καὶ μουshτερῆς,

Εἰς τὰ Καλακκίδης, Πεζίκκης Μαλικκίδης, Πατίκκης.

1.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ
ΤΡΥΦΩΝ
ΑΠΟΑΛΛΟΦΑΝΗΣ
ΜΕΛΙ ΤΙΩΝ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ
ΠΟΠΛΛΣ

ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣ
ΜΑΡ ΚΟΣ
Α^Ν Π Ε^Ε Λ^Ε Λ Α^Ο Σ^Σ
Ν Μ Ψ

ΤΡΥΦΩΝ

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΣ

. . . . Σ
Δ ΙωΙ ΜΕΑΣ

ΑΜ. . . . .
ΕΥ. . . . .
. . . .

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΜΙΚΥΘΙΩΝ
ΧΑΙΡΕ ΑΣ

ΚΟΡΡΑ ΓΟΣ
ΑΓΑΘΟ ΚΛΗΣ
ΜΕΝΕΣΤΡΑΤΟΣ
ΚΛΩ ΔΙ ΟΣ

ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΣ

Ἡ ἐφηβικὴ αὕτη ἐπιγραφὴ κεχαραγμένη ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνης εἰς δύο τεμάχια τεθραυσμένης εὑρέθη ἐν τῷ παρὰ τὴν Ἀρέθουσαν κήπῳ τοῦ Ἀναγνώστου Λιμπερίου, ὅπου καὶ ἡ ἐν σελ. 626ῃ τόμῳ

τετάρτῳ τῆς 'Αθηνᾶς δημοσιευθεῖσα. 'Η πλὰξ εἶνε διῃρημένη δι' οριζοντίων γραμμῶν ἐξεχουσῶν ὀλίγον τοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ εἶνε τὰ γράμματα κεχαραγμένα. ὅπερ ἡμεῖς διὰ τῶν ἁπλῶν γραμμῶν πως δηλοῦμεν. Τὰ γράμματα ἐνιαχοῦ εἶνε ἀπεξεσμένα καὶ διὰ τοῦτο μόλις ὁρατά, ὡς ἐν τῇ 11ῃ, 13ῃ, 14ῃ, 15ῃ, 16ῃ σειρᾷ, ὧν τινὰ ἡμεῖς συνεπληρώσαμεν. Παρατηρητέον ὅτι ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ ὁ χαράκτης ἔγραψεν Α ἀντὶ τοῦ Λ καὶ ἐν τῷ ἕκτῳ τουναντίον Λ ἀντὶ τοῦ Α. Τὰ ἐν τῷ 9ῳ στίχῳ μικροτέρου σχήματος παρεμβεβλημένα γράμματα δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐννοήσωμεν τί λέγουσι. Τὰ γράμματα Ν, Μ, Υ εἶνε κεχαραγμένα ἐντὸς τῶν ἐπ' αὐτῶν κειμένων μειζόνων τὸ μέγεθος γραμμάτων. 'Εν τῷ μέσῳ περίπου τοῦ εἰκοστοῦ στίχου ὅπου τὸ κενόν, εἶνε ἀπεικονισμένη λήκυθος καὶ κλάδος ἐλαίας, ἅπερ δεικνύουσιν ὅτι ὁ Κόρραγος ἐνίκησεν ἐν τοῖς ἀγῶσιν. 'Ως ἐκ τῆς ἑπομένης ἐπιγραφῆς, καίπερ μὴ πλήρους, ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ εὑρεθείσης εἰκάζομεν, ἐνταῦθα ἦτο γυμνάσιον.

2.

ΦΙ]ΛΟΚΑΙΣΑΡΚΑΙΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣΓΥΜΝΑΣ

'Η ἐπιγραφὴ αὕτη εἶνε γεγραμμένη ἐπὶ μεγάλης μαρμαρίνης πλακός.

3.

ΗΒΟΥΛΗΚΑΙΟΔΗΜΟΣ

Καὶ αὕτη εὑρέθη ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, εἶνε δὲ γεγραμμένη ἐπὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν τετραγώνου βάσεως.

4.

Ι Σ Α Τ Ο Ρ Ν Ι
Α Σ Κ Α Ι Τ Ο Υ Υ Ι
ΟΥΑΥΤΗΣΞΩΠΥΡΟΥ

'Η ἐπιγραφὴ αὕτη ἐπὶ βάσεως μαρμαρίνης γεγραμμένη ἐξήχθη ἐκ τοῦ Εὐρίπου.

5.

ΤΟΠ[ΟΣ
Ε Υ Φ Α Ν Ο Υ Σ

Αὕτη εἶνε κεχαραγμένη ἐπὶ βράχου κειμένου ἐπὶ τῆς εἰς Ἐρέτριαν ὁδοῦ ὀλίγον πορρωτέρω τῆς 12ης ἐπιγραφῆς τῆς ἐν σελ. 629η τοῦ τετάρτου τόμου τῆς Ἀθηνᾶς δημοσιευθείσης.

6.

ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΣΚΑΙ
ΑΘΥΡΜΙΣΣΑΡΑΠΙ
ΔΙΕΙΣΙΔΙΑΝΟΥΒΙ
ΔΙΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη παρὰ τὴν Ἀρέθουσαν ἐν τῷ ἀγρῷ Μουρτίκα. Ἐξ αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν μεγάλων θεμελίων λίθων τῶν ἐκεῖ εὑρεθέντων μανθάνομεν ὅτι ὑπῆρχεν αὐτόθι ναὸς Ἴσιδος Ἀνούβιδος καὶ Σαράπιδος, οἷς ὁ Ἀφροδίσιος καὶ ἡ Ἄθυρμις ἀνέθηκαν τὸ χαριστήριον τοῦτο. Ἡ πλὰξ εἶνε τετράγωνος, ἀλλὰ τὸ μέρος, ἐφ' οὗ κεῖνται τὰ γράμματα, ὂν σχήματος ἐλλειψοειδοῦς μετὰ προεκβολῆς ἑκατέρωθεν πρὸς τὰς βραχυτέρας πλευρὰς τοῦ τετραγώνου, ἧς τὸ μὲν πρὸς τὰ γράμματα μέρος στενώτερον, ἡ δ' ἀντικρὺ αὐτοῦ πλευρὰ εὐρυτέρα, ἐξέχει τοῦ ἄλλου ἐδάφους. Εὑρέθη δὲ ἡ πλὰξ εἰς δύο τεθραυσμένη. Σημειωτέον ὅτι τὸ ὄνομα Ἄθυρμις δὲν εὕρομεν ἐν τῷ τοῦ Παπίου λεξικῷ τῶν κυρίων ὀνομάτων.

Γ. Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἐξουσιασταὶ — Ἐξ οὗ ἔσται.

Εἰς Αἰσχύλου Περσῶν στίχον 1002 ἐσώθη σχόλιον ἐκδεδομένον ὑπό τε τοῦ Dindorf καὶ τοῦ Weecklein ὧδε:

«ἀγρόται στρατοῦ] γράφεται καὶ ἀκρόται ἐξ οὗ ἔσται ἀπὸ τοῦ ἄκρου· εἰ δὲ ἀγρόται ἀπὸ τοῦ ἄγειν καὶ ἀγείρειν»· καὶ πάλιν: «οἱ ἄρχοντες· εἰ δὲ ἀκρόται, οἱ ἄκροι».

Οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν ἡμεῖς ὅτι τὸ ἀδιανόητον ἐξ οὗ ἔσται μεταγραπτέον ἐξουσιασταί, ἧς λέξεως καὶ ἀλλαχοῦ ποιοῦνται χρῆσιν οἱ σχολιασταὶ ὡς ἄλλοτε θὰ δειχθῇ.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ. Π. Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΣΥΓΚΕΙΜΕΝΑΙ ΕΚ ΜΕΡΩΝ ΔΥΟ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΙ.

ΜΕΡΟΣ Α'.

1. Μέγα ποιοῦνται—μεταποιοῦνται.

Παρὰ τῷ Θεμιστίῳ κεῖται Λόγ. ΚΖ', σελ. 332 α' (σελ. 400, 10 Δινδ.) «Καὶ ὑπὲρ μὲν τῶν λόγων αὐτῶν οὐδὲ εἷς λόγος αὐτοῖς· εἰ δὲ ἡ πόλις ἀρχαία καὶ παλαιῶν γέμουσα μυθολογημάτων, τοῦτο ἐξετάζουσί τε καὶ μεταποιοῦνται».

Πολλάκις ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Θεμιστίου ἐντυγχάνει τις τῇ λέξει *μεταποιεῖσθαι*, οἷον σελ. 24 γ' «ἆρ' ἂν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, δοκοίην χρέους ἀποστερῶν φιλοσοφίας ἐνδίκως *ματαποιεῖσθαι*;» καὶ σελ. 34 α' «τὸν Ὄσιριν κατακόψας *μετεποιεῖτο* ἀρχῆς οὐδὲν προσηκούσης» καὶ σελ. 86 α' «τῶν ὁπλιτῶν ἕκαστος καὶ τῶν ἱππέων —*μεταποιεῖται* τῆς ἐπὶ τῇ νίκῃ φιλοτιμίας» καὶ σελ. 233 δ' «οὐ ἐγὼ πάνυ γλίχομαι καὶ *μεταποιοῦμαι*» καὶ σελ. 247 γ' «προεδρίας τε *μεταποιούμενος* καὶ ἀξιῶν ὡς ἐν βοσκήμασιν ἄνθρωπος εἶναι» καὶ σελ. 251 α' «τὸν τῆς ἀκραιφνοῦς καὶ ἀσωμάτου οὐσίας *μεταποιούμενον*» καὶ σελ. 255 γ' «οὐδὲ *μεταποιεῖται* τῆς κιθάρας ἡ Καλλιόπη» καὶ σελ. 285 δ' «εἰ ἐμπορίας *μετεποιούμην*» καὶ σελ. 292 γ' «ὅστις οὖν φιλοσοφίας *μεταποιούμενος* κτέ.» καὶ σελ. 295 β' «εἰ χρηστοῦ τινος ἕτερος *μεταποιοῖτο*» καὶ σελ. 306 δ' «εἰ μή τι καὶ ἀρετῆς *μεταποιουμένους* ἔγνωμεν» καὶ σελ. 329 β' «οὐδὲ ἄλλῳ τῳ συγχωροῦσα *μεταποιεῖσθαι* τῆς τέχνης». Πρβ. καὶ σελ. 187 β' «μᾶλλον *μεταποιητέον* τῷ βασιλεῖ ἢ βασιλεὺς τῆς Θέμιδος ἢ τῆς Ἐνυοῦς».

Ἐν πᾶσι τοῖς χωρίοις τούτοις κάλλιστ' ἔχει τὸ *μεταποιεῖσθαι*, ὃ παραπλήσιόν τι δηλοῖ τῷ *ἀντιποιεῖσθαι*. Φέρεται δὲ καὶ διττὴ γραφὴ ἐν σελ. 99 δ' «ὁ τὸν πώγωνα καθειμένος καὶ τοῦ φιλοσοφωτάτου τῶν βασιλέων *ἀντιποιούμενος*» καὶ *μεταποιούμενος*.

Ἀλλ' ἥκιστα ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος λέξις εὐαρμοστεῖ ᾗ ἐν ἀρχῇ παρεθέμεθα ῥήσει «εἰ δὲ ἡ πόλις ἀρχαία καὶ παλαιῶν γέμουσα μυθολογημάτων, τοῦτο ἐξετάζουσί τε καὶ *μεταποιοῦνται*». Τίς ποτε δύναται νὰ νοήσῃ τὸ *τοῦτο ἐξετάζουσί τε καὶ μεταποιοῦνται* (*αὐτοῦ*) ἤτοι *ἀξιοῦσι μετεῖναί σφισιν* (*αὐτοῦ*); Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην δὲν ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Θεμιστίου *μεΤαποιοῦνται* ἀλλὰ *μέΓα ποιοῦνται*. Παντὶ δὲ καταληπτόν, νομίζομεν, ὑπάρχει τὸ «τοῦτο ἐξετάζουσί τε καὶ *μέγα ποιοῦνται*», τουτέστι: *περὶ πολλοῦ ποιοῦνται*.

Ἐγένετο δὲ χρῆσις τοῦ *μέγα ποιεῖσθαι* καὶ ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως Ῥωμ.Ἀρχ.σελ. 102 «ἧς μέγα ἐποιοῦντο ἄρχειν» καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀππιανοῦ σελ. 84, 24 Μενδ. «ὁ Σκιπίων πυνθανόμενός τε καὶ μέγα ποιούμενος ἐπὶ Καρχηδονίοις (ἐπὶ Καρχηδονίους) προσλαβεῖν καὶ βεβαιώσασθαι Σύφακα» καὶ σελ. 91, 1 «οἱ Καρχηδόνιοι μέγα ποιούμενοι Σύφακα ἐπὶ Ῥωμαίους προσλαβεῖν» καὶ σελ. 176, 22 «ἀνέστρεφεν ἐς Καπύην μέγα ποιούμενος μὴ περιιδεῖν πόλιν μεγάλην— ὑπὸ Ῥωμαίοις γενομένην» καὶ σελ. 202, 25 «αἰσθανόμενοι δ' οἱ Καρχηδόνιοι καὶ μέγα ποιούμενοι ἐς τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον Σύφακα προσλαβεῖν» καὶ σελ. 232, 13 «ἀεί τε πλησιάζων καὶ μέγα ποιούμενος αἰχμάλωτον Ἀννίβαν ἀγαγεῖν Σκιπίωνι». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν μόνοις τοῖς δυσὶ τελευταίοις χωρίοις ἔμεινεν ἡ γραφὴ ἀδιάφθορος, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνεγνώσθη κακῶς ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων *μεταποιούμενος* ἀντὶ τοῦ *μέγα ποιούμενος* καὶ *μεταποιούμενοι* ἀντὶ τοῦ *μέγα ποιούμενοι*. Ἴδε Σχουειγαισῆρον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀππιανοῦ Τόμ. Γ', σελ. 240.

Ἔχομεν δὲ καὶ ἐκ δοκίμων συγγραφέων μαρτύρια τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκφορᾶς. Ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἐρρήθη ἐν Κύρου Παιδείᾳ βιβλ. Ε', γ', 19 «ἐγὼ μέγα ποιοῦμαι φίλιον τοῦτο τὸ χωρίον τοῖς ἐνθάδε συμμάχοις καταλείπων», ὑπὸ δὲ τοῦ Ἡροδότου βιβλ. Γ', 42 «ὁ μὲν δὴ ἁλιεὺς μέγα ποιεύμενος ταῦτα ἤιε ἐς τὰ οἰκία» καὶ βιβλ. Ε', 24 «μέγα ποιεύμενος βασιλέος σύμβουλος γενέσθαι» καὶ βιβλ. Η', 3 «μέγα πεποιημένοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα» καὶ βιβλ. Θ', 111 «ἐγὼ

δέ, βασιλεῦ, μέγα μὲν ποιεῦμαι ἀξιεύμενος θυγατρὸς τῆς σῆς». Φέρεται δ' ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ καὶ γραφὴ *μεγάΛΑ μὲν ποιεῦμαι*, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ *μεγάΛΑ ποιεύμενος*. Ἅπαντα δὲ τἀντίγραφα ἔχουσιν ἐν βιβλ. Α', 119 «Ἅρπαγος μὲν—προσκυνήσας καὶ *μεγάΛΑ ποιησάμενος* ὅτι τε ἡ ἁμαρτάς οἱ ἐς δέον ἐγεγόνεε καὶ ὅτι κτέ.» (Ἴδε Βαλκενάριον εἰς *Ἡρόδ.* σελ. 1116 Γαισφ. καὶ Βαίριον εἰς *Ἡρόδ.* Τόμ. Β', σελ. 89 καὶ Τόμ. Δ', σελ. 377 ἐκδ. 6'). Ὁ Ναβῆρος νομίζει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1854, σελ. 489 ὅτι ἀναγκαίως ἔχει νὰ γραφῇ *μέγα ΤΙ πεποιημένοι κατὰ τὸ δεινόν ΤΙ ἔσχε ἀτιμάζεσθαι πρὸς Πεισιστράτου καὶ δεινόν ΤΙ ποιεύμενος Ἀσσυρίους Πέρσῃσι καταγελᾶν* (Πρβ. καὶ Βαίριον εἰς *Ἡρόδ.* Τόμ. Δ', σελ. 5 ἐκδ. 6'). Ὁ Κόβητος ἀποφαίνεται ὅτι οὐδέποτε ὁ Ἡρόδοτος ἐν τῇ προκειμένῃ φράσει τῷ πληθυντικῷ *μεγάλα* ἐχρήσατο. Τάδε γράφει ὁ μέγας κριτικὸς ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1883, σελ. 88 «I. 119: Ἅρπαγος—μεγάΛΑ ποιησάμενος ὅτι—ἐπὶ δεῖπνον ἐκέκλητο. Quod in Attica dicitur περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, apud Herodotum est μέγΑ ποιέεσθαι, non μεγάΛΑ. Omnes libri servant V. 24: μέγα ποιεύμενος βασιλέος σύμβουλος γενέσθαι, et VIII. 3: μέγα πεποιημένοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα. Sed vitiose IX. 111: μεγάΛΑ μὲν ποιεῦμαι ἀξιεύμενος θυγατρὸς τῆς σῆς, ubi R habet verum μέγΑ μέν. Contra III. 42: μέγα ποιεύμενος ταῦτα vitiose in R scriptum est μεγάΛΑ».

Ὁμοίας ἐννοίας τῷ *μέγα ποιεῖσθαι* ἔχεται τὸ *πρᾶγμα ποιεῖσθαι*, ὃ ἀπαντᾷ παρ' Ἡροδότῳ βιβλ. Ζ', 150 «ταῦτα ἀκούσαντας Ἀργείους λέγεται πρῆγμα ποιήσασθαι». Πρβ. καὶ βιβλ. Ϛ', 63 «τοῦτο ἤκουσαν μὲν οἱ ἔφοροι, πρῆγμα μέντοι οὐδὲν ἐποιήσαντο τὸ παραυτίκα» (Ἴδε Βαλκενάριον εἰς *Ἡρόδ.* σελ. 868 Γαισφ.).

Ὡς δὲ λέγεται *μέγα ποιεῖσθαι*, οὕτω καὶ *δεινὸν ποιεῖσθαι*. Ἡρόδ. Α', 127 «δεινὸν ποιεύμενοι ὑπὸ Μήδων ἄρχεσθαι» καὶ Δ', 147 «ὁ Θήρας δεινὸν ποιεύμενος ἄρχεσθαι ὑπ' ἄλλων» καὶ βιβλ. Θ', 110 «ὁ δὲ δεινόν τε καὶ ἀνάρσιον ἐποιέετο τοῦτο μὲν ἀδελφεοῦ γυναῖκα παραδοῦναι». Πρβ. καὶ Θουκυδ. Ϛ', 60 «δεινὸν ποιούμενοι πρότερον εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἴσονται κτέ.». Ἐρρήθη δ' ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ *δεινόν ΤΙ ποιέεσθαι*, οἷον βιβλ. Γ', 155 «δεινόν ΤΙ ποιεύμενος Ἀσσυρίους Πέρσῃσι καταγελᾶν» καὶ βιβλ. Η',

15 «δεινόν ΤΙ ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι» καὶ 93 «δεινὸν γάρ ΤΙ ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι». Παραπλησίαν τῷ *δεινόν ΤΙ ποιέεσθαι* ἔννοιαν ἐμφαίνει τὸ *δεινὸν χρῆμα ποιέεσθαι* βιβλ. Η', 16 «δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι».

Ὁ Ναβῆρος δοξάζει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1855, σελ. 21-2 ὅτι εἶπεν ὁ Ἡρόδοτος καὶ ἐν βιβλ. Α', 127 *δεινόν ΤΙ ποιεύμενοι* καὶ ἐν βιβλ. Δ', 147 *δεινόν ΤΙ ποιεύμενος*. Ἐν βιβλ. Ε', 42 φέρεται διττὴ γραφή, «ὁ Δωριεὺς *δεινόν ΤΕ* ποιεύμενος καὶ οὐκ ἀξιῶν ὑπὸ Κλεομένεος βασιλεύεσθαι» καὶ «*δεινόν ΤΙ* ποιεύμενος». Ὁ Ναβῆρος ἀναγινώσκει «ὁ Δωριεὺς *δεινόν ΤΙ ποιεύμενος* ὑπὸ Κλεομένεος βασιλεύεσθαι» ἐκβάλλων ὡς παρεγγεγραμμένον τὸ *καὶ οὐκ ἀξιῶν*. Ἀλλ' ὁμοίαν τῇ Ἡροδοτείῳ ῥῆσιν βλέπει τις παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ βιβλ. Α', 102 «δεινὸν ποιησάμενοι καὶ οὐκ ἀξιώσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν». Ὡς δὲ προσέθηκεν ὁ Ναβῆρος ἐν οἷς ἐμνημονεύσαμεν χωρίοις τὴν ἀόριστον ἀντωνυμίαν ΤΙ, οὕτως ἐξήλειψεν αὐτὴν ἐκ τοῦ κειμένου ἐν βιβλ. Ε', 33 «ὁ δὲ *δεινόν ΤΙ* ποιησάμενος ἐκέλευσε τοὺς δορυφόρους ἐξευρόντας τὸν ἄρχοντα ταύτης τῆς νεὸς κτέ.» καὶ κατέστησεν αὐτὸ ὅμοιον τῷ μετ' ὀλίγα ἀπαντῶντι «πυθόμενος δὲ κάρτα *δεινὸν ἐποιήσατο* ὁ Μεγαβάτης καὶ ἐσπέρχετο τῷ Ἀρισταγόρῃ». Πρὸ τοῦ Ναβήρου περιέγραψε τὴν ἀόριστον ἀντωνυμίαν ὁ Σχαιφῆρος, καθὰ ἐδήλωσε καὶ ὁ Βαίριος ἐν τῇ Β' ἐκδόσει τοῦ Ἡροδότου Τόμ. Γ', σελ. 54. Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι ἐν βιβλ. Θ', 33 τὰ μὲν ἄλλα ἀντίγραφα ἔχουσι «Σπαρτιῆται δὲ πρῶτα μὲν ἀκούσαντες δεινὰ *ἐποίευν τε* καὶ μετίεσαν τῆς χρησμοσύνης τὸ παράπαν», ἓν δὲ «δεινὰ *ἐποιεῦντο* καὶ μετίεσαν» (Ἴδε Βαίριον εἰς *Ἡρόδ.* Τόμ. Δ', σελ. 273 ἐκδ. β'. Πρβ. καὶ Τόμ. Β', σελ. 29). Ὁ Κόβητος γράφει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1884, σελ. 382 «Post pauca pro δεινὰ ἐποίευν ΤΕ καὶ μετίεσαν τῆς χρησμοσύνης τὸ παράπαν, recipe ex R: δεινὰ ἐποιεῦνΤΟ καὶ μετίεσαν». Χρῆσιν τοῦ πληθυντικοῦ *δεινά* εὑρίσκομεν καὶ ἐν βιβλ. Δ', 33 «δεινὰ ποιευμένους εἴ σφεας αἰεὶ καταλάμψεται κτέ.». Πρβ. καὶ Ξενοφ. Ἀναβ. ϛ', α', 11 «ὁρῶντες δὲ οἱ Παφλαγόνες δεινὰ ἐποιοῦντο τὰς ὀρχήσεις ἐν ὅπλοις εἶναι», περὶ οὗ ἴδε Λ. Δινδόρφιον εἰς *Ξενοφ. Ἀνάβ.* σελ. 271, καὶ Ἀγαθ. Σχολαστ. Ἱστορ. Β', 10 (Ἱστορ. Ἑλλ. Μικρ. Δινδ. Τόμ.

Β', σελ. 196, 2) «δεινὰ ἐποιεῖτο, εἰ μὴ χειρώσοιτο καὶ τὴν Εὐρώπην». Παραδείγματα τοῦ *δεινὸν ποιεῖσθαι* ἐκ μεταγενεστέρων συγγραφέων μνημονεύονται ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Β', σελ. 954 Διδ. Πρβ. Ἡλιόδ. Αἰθιοπ. Η', 9 «δεινὸν γάρ, εἰ μὴ καὶ τὴν ὄψιν ἐμφορηθείη τῆς εἰς Χαρίκλειαν κολάσεως, ἐποιεῖτο», κτλ.

Φέρονται δὲ καὶ ἄλλαι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ φράσεις ὅμοιαι οὖσαι τῇ *μέγα ποιεῖσθαι* καὶ *δεινὸν ποιεῖσθαι*, οἷον *ὅσιον ποιεῖσθαι*, *πρεσβύτερα ποιεῖσθαι*, *συμφορὴν ποιεῖσθαι*, κτλ.

ὅσιον ποιεῖσθαι. Ἡρόδ. Β', 170 «τοῦ οὐκ ὅσιον ποιεῦμαι ἐπὶ τοιούτῳ πρήγματι ἐξαγορεύειν τοὔνομα».

πρεσβύτερα ποιεῖσθαι. Ἡρόδ. Ε', 63 «τὰ γὰρ τοῦ θεοῦ πρεσβύτερα ἐποιεῦντο ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν». Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. Ε', 17 «πρεσβύτερα τούτων ἀμφοτέρων τὰ τοῦ θεοῦ ποιησάμενοι».

συμφορὰν ποιεῖσθαι, *συμφορὰν μεγάλην ποιεῖσθαι*. Ἡρόδ. Ϛ', 61 «ὁρέουσα τοὺς γονέας συμφορὴν τὸ εἶδος αὐτῆς ποιευμένους» καὶ Η', 69 «συμφορὴν ἐποιεῦντο τοὺς λόγους» καὶ Ε', 5 «αἱ δὲ ἄλλαι συμφορὴν μεγάλην ποιεῦνται» καὶ Ε', 35 «ταῦτα δὲ ὁ Ἱστιαῖος ἐποίεε συμφορὴν ποιεύμενος μεγάλην τὴν ἑωυτοῦ κατοχὴν τὴν ἐν Σούσοισι». Πρβ. καὶ Δ', 79 καὶ Ζ', 117 καὶ Η', 10 (Ἴδε Βαίριον εἰς *Ἡρόδ.* Τόμ. Γ', σελ. 9 καὶ Τόμ. Δ', σελ. 99 ἐκδ. β'). Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τῷ Λουκιανῷ περὶ τῆς Περεγρ. Τελ. 12 «οἱ Χριστιανοὶ συμφορὰν ποιούμενοι τὸ πρᾶγμα πάντα ἐκίνουν ἐξαρπάσαι πειρώμενοι αὐτόν» καὶ παρὰ τῷ Παυσανίᾳ βιβλ. Ζ', ιβ', 1 «ἐποιεῖτο συμφορὰν εἰ καὶ Καλλικράτει μεταδώσει τῶν λημμάτων».

ἀσπαστὸν ποιεῖσθαι. Ἡρόδ. Ε', 98 «ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Παίονες κάρτα τε ἀσπαστὸν ἐποιήσαντο κτέ.». Ἴδε Ἀβίχτην εἰς *Ἡρόδ.* Ε', 63.

ἀνασχετὸν ποιεῖσθαι. Θουκυδ. Α', 118 καὶ Β', 21 «οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο». Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 794 ε' «οὐκ ἀνασχετὸν ἐποιήσατο» (Πρβ. Κουστῆρον ἐν τῷ *περὶ Ῥημ. Μέσ.* σελ. 55 ἐκδ. Οὐολφ.). Εἶπε δ' ὁ Πλούταρχος καὶ *δεινὸν ποιεῖσθαι καὶ οὐκ ἀνεκτὸν* ἐν Θησεῖ κεφ. Ζ', 1 «δεινὸν οὖν ἐποιεῖτο καὶ οὐκ ἀνεκτὸν ἐκεῖνον μὲν — καθαίρειν γῆν καὶ θάλατταν, αὐτὸν δὲ τοὺς ἐμποδὼν ἄθλους ἀποδιδράσκειν». Ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Κοραῆ εἶνε γεγραμ-

μένον *αὐτὸν — ἀποδιδράσκειν*. Ἄλλοι δ' εἴκασαν *αὐτόΣ*. Ἀκριβέστατα περὶ τῆς ἐν τοῖς τοιούτοις λόγοις συντάξεως θὰ διαλάβωμεν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

ἕρμαιον ποιεῖσθαι. Πλάτ. Γοργ. σελ. 489 Β' «οὐκ αἰσχύνει—ἐάν τις ῥήματι ἁμάρτῃ, ἕρμαιον τοῦτο ποιούμενος;». Φιλόστρ. σελ. 119 «ὁ δὲ ἕρμαιόν γε ἐποιήσατο τὸν λόγον». Ἡλιόδ. Αἰθιοπ. Η', 9 «ἕρμαιον ἁπάντων ποιουμένων ἐλευθέραν εὑρεθῆναι τῶν ἐγκλημάτων Χαρίκλειαν» καὶ Θ', 17 «ἕρμαιον τὸ ἐκείνων θράσος ποιούμενοι». Ἴδε καὶ Βάστιον εἰς *Ἀρισταίν*. σελ. 498 Βοισσ. καὶ Βοισσονάδην εἰς *Φιλοστρ. Ἡρωϊκ.* σελ. 654.

εὕρημα ποιεῖσθαι. Ξενοφ. Ἀναβ. Β', γ', 18 «εὕρημα ἐποιησάμην εἴ πως δυναίμην παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα». Φιλόστρ. σελ. 22 «εὕρημα δὲ τοὺς μάγους ἐποιεῖτο» καὶ σελ. 751 «αἱ δ' εὕρημα ποιησάμεναι τοὺς ξένους». Ἴδε Κυννῆρον εἰς *Ξενοφ. Ἀνάβ.* σελ. 152.

οἰωνὸν ποιεῖσθαι. Πλάτ. Νόμ. σελ. 702 γ' «τὸ νῦν ἐμοὶ ξυμβαῖνον — οἰωνόν τινα ποιοῦμαι».

αἴσιον ποιεῖσθαι. Εὐριπίδ. Ἰφιγ. Αὐλ. 607 «ὄρνιθα μὲν τόνδ' αἴσιον ποιούμεθα».

πάρεργον ποιεῖσθαι. Εὐριπίδ. Ἠλ. 62 «τεκοῦσα δ' ἄλλους παῖδας Αἰγίσθῳ πάρα πάρεργ' Ὀρέστην κἀμὲ ποιεῖται δόμων». Πρβ. Ἑκάβ. 300 «διδάσκου μηδὲ τῷ θυμουμένῳ τὸν εὖ λέγοντα δυσμενῆ ποιοῦ φρενί» (Πρβ. Πφλούγκιον εἰς *Εὐριπ. Ἑκάβ.* σελ. 40 ἐκδ. Β'). Ἀνδρέας ὁ Λοπαδιώτης γράφει (Λεξ. Βινδοβ.) σελ. 160,7 «*Ποιοῦμαι*: καὶ ἀντὶ τοῦ *ἡγοῦμαι*. Εὐριπίδης· μηδὲ τῷ θυμουμένῳ τὸν εὖ λέγοντα δυσμενῆ ποιοῦ φρενί. Καὶ θεολόγος· καὶ ἀντὶ βαπτίσματος ποιεῖται τὴν ὁρμὴν τοῦ βαπτίσματος». Κεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἀποσπάσμασι τοῦ Εὐριπίδου σελ. 434, 256 ἐκδ. Ναυκ. Β' «μακάριος ὅστις νοῦν ἔχων τιμᾷ θεὸν καὶ κέρδος αὐτῷ τοῦτο ποιεῖται μέγα». Ὁ Ἑρουερδὴν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Εὐριπίδου Ἴωνος σελ. 227 ἀναγινώσκει «καὶ κέρδος αὐτῷ τοῦτο *γίγνεται* μέγα». Ἀλλ' ὑπερμαχεῖ τῆς παραδεδομένης γραφῆς ὁ Φ. Γ. Σμιδίτιος ἐν *Krit. Stud.* Τόμ. Β', σελ. 455.

θαῦμα ποιεῖσθαι. Ἡρόδ. Α', 68 «τυγχάνεις θωῦμα ποιεύμενος τὴν ἐργασίην τοῦ σιδήρου» καὶ Η', 74 «θωῦμα ποιεύμενοι τὴν Εὐ-

ρυθιάδεω ἀβουλίην». Παυσαν. Ι', ιδ', 6 «θαῦμα οὖν ἐποιούμεθα εἰ ἀπηξίωσεν ἐκείνου μόνου μὴ προσέσθαι τὰ ἀπὸ τῶν Μήδων». Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ γνώμη, καθ' ἣν τὸ *θαῦμα ποιεῖσθαι* ἰσοδυναμοῦν τῷ *θαυμάζειν* συντάσσεται ὁμοίως τούτῳ. Καὶ περὶ μὲν τῆς συντάξεως ταύτης θὰ γράψωμεν ἱκανὰ ἀλλαχοῦ. Παρατηροῦμεν δ' ἐνθάδε ὅτι εἶπεν ὁ Παυσανίας καὶ «ὅτι μὲν ἄγαλμά οἱ παρέστηκεν Ἀθηνᾶς *οὐδὲν θαῦμα* ἐποιούμην τὸν ἐπὶ Ἐριχθονίῳ ἐπιστάμενος λόγον» (βιβλ. Α', ιδ', 6).

φαῦλον ποιεῖσθαι. Ἀρριαν. Ἀναβ. Α', κε', 8 «Ἀλέξανδρος οὐ φαῦλον ποιησάμενος τὸ τῆς χελιδόνος» καὶ Γ', κδ', 5 «ἔνδηλος ἐγεγόνει οὐ φαῦλον ποιούμενος σῶσαι τοὺς ἄνδρας».

καλὸν ποιεῖσθαι. Πλούτ. Ἄγ. Ϛ', 1 «καλὸν ὁ Ἆγις, ὥσπερ ἦν, ποιούμενος». Πρβ. καὶ Κλεομ. ΙϚ', 2 «δικαίαν ἐποιοῦντο τὴν ἀξίωσιν τῶν Λακεδαιμονίων» καὶ Βροῦτ. Ϛ', 5 «τὴν ὑπὸ τῶν ἀναισχύντως λιπαρούντων ἧτταν—αἰσχίστην ἀνδρὶ μεγάλῳ ποιούμενος» καὶ Λυσ. Β', 3 «ὃ πολιτικῆς δεινότητος οὐ μικρὸν ἔνιοι ποιοῦνται μέρος» καὶ ΚΗ', 4 «ἃ τεκμήρια τῆς Ῥαμαδάνθυος αὐτόθι κατοικήσεως Ἁλιάρτιοι ποιοῦνται» καὶ Ὄθων. Δ', 5 «καὶ τὸ περὶ τὸν Θύμβριν δὲ σύμπτωμα σημεῖον ἐποιοῦντο οἱ πολλοὶ μοχθηρόν». Ἴδε καὶ Σχοιμαννὸν εἰς *Πλουτ. Ἆγ. καὶ Κλεομ.* σελ. 108.

δεύτερα ποιεῖσθαι. Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 162 ε' «ἅπαντα δεύτερα τοῦ ζητεῖν (γρ. ἴσ. *μετελθεῖν*) τὸν φόνον ἐποιοῦντο». Ἡλιόδ. Αἰθιοπ. Β', 22 «ὡς πάντα δεύτερα αὐτῆς ποιεῖται».

Ὡς δ' εἶπεν ὁ Ἀρριανὸς *οὐ φαῦλον ποιούμενος* καὶ *οὐ φαῦλον ποιησάμενος*, οὕτω καὶ ὁ Θεμίστιος Λόγ. σελ. 332 γ' «τὰ ἐνθάδε τις μουσεῖα *φαῦλα ποιεῖται* καὶ ἀτιμάζει» καὶ σελ. 69 β' «τοῦτον ἐγὼ τὸν νόμον *οὐ φαυλότερον ποιοῦμαι* τῆς Περσῶν φιλίας». Ἀπαντῶσι δὲ καὶ ἄλλαι τοιαῦται φράσεις ἐν τοῖς Λόγοις τοῦ Θεμιστίου, οἷον σελ. 54 β' «τὰ ξένια τῶν Μουσῶν *οὐκ ἀτιμότερα* τῶν τοῦ Ἡφαίστου *ποιεῖται*» καὶ σελ. 70 γ' «ἣν ἁπασῶν ἐγὼ πανηγύρεων *τιμιωτάτην ποιούμενος* κτέ.» καὶ σελ. 218 γ' «*ἐντιμότερον* ὡς τὰ πολλὰ *ποιουμένους* τὸ δοκοῦν τοῦ ὄντος» καὶ σελ. 132 γ' «ὃς μηδένα ἀνθρώπων ὅλως *ἀλλότριον* τῆς ἑαυτοῦ προνοίας *ποιεῖται*» καὶ σελ. 148 γ' «ἅπαντα δὴ ἴσης τὰ ἀδικήματα δίκης *ἄξια ἐποιήσω*, ἀλλὰ πάμπολυ διαφέρειν ὑπέλαβες τὸ κακοῦργον τοῦ ἀνοήτου». Πρβ. καὶ σελ. 87

γ' «πάντως οὐδὲ οὗτοι *φαύλης μερίδος* ἑαυτοὺς *ποιήσονται*» καὶ σελ. 354 δ' «*ἀντὶ τῶν ὑψηλοτάτων θρόνων ποιοῦμαι* τὰς τοῦ θεοειδεστάτου Θεοδοσίου φωνάς». Ἄξιον μνείας νομίζομεν καὶ τὸ τοῦ Παυσανίου βιβλ. Ι', κα', 6 «*ἐποιοῦντό τε ἐπ' ἴσης* γῆς σφᾶς τυχεῖν ἢ θηρία αὐτῶν ἐμφορηθῆναι».

Ἐν τῇ Ἀναβάσει τοῦ Ἀρριανοῦ βιβλ. Α', ζ', 4 διττὴ φέρεται γραφή, «τῶν Θηβαίων τὸ τόλμημα οὐ φαῦλον *ποιουμένῳ*» καὶ «οὐ φαῦλον *ἡγουμένῳ*» (Ἴδε Ἐλλένδετον εἰς *Ἀρριαν*. *Ἀνάβ*. Τόμ. Α', σελ. 35). Καὶ ἐν τῷ Καίσαρι τοῦ Πλουτάρχου κεφ. ΛΔ', 2 πρὸς τῇ γραφῇ «τὴν μὲν φυγὴν οἱ ἄνθρωποι πατρίδα διὰ Πομπήϊον *ἡγοῦντο*, τὴν δὲ Ῥώμην ὡς Καίσαρος στρατόπεδον ἐξέλειπον» ὑπάρχει καὶ ἡ «πατρίδα διὰ Πομπήϊον *ἐποιοῦντο*», ἣν προέκρινεν ὁ Σίντενις ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλουτάρχου Θεμιστοκλέους σελ. 70. Ἀλλ' ἐν τῇ Τευβνηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Πλουτάρχου ἐτήρησε τὴν γραφὴν «πατρίδα διὰ Πομπήϊον *ἡγοῦντο*».

Ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς γράφει ἐν ταῖς εἰς Ἡλιόδωρον Σημειώσεσι σελ. 244 «Οὐχ ἅρπαγμα... ἡγεῖται τὸ πρᾶγμα: Ἀντὶ τοῦ, Ἡγεῖται, ἐν ταῖς ΚΑ καὶ ΑΑ γράφεται, Ποιεῖται· ὃ προέχειν τῆς ἑτέρας (καίπερ οὐ καταχωρίσαντες εἰς τὸ κείμενον) διατείνονται, ὅ, τε Κ καὶ ὁ Μ, τῇ τοῦ ὁμοίου παραθέσει (σελ. 274 καὶ 321). ἐνδέχεται μέντοι τὸν Ἡλιόδωρον, ἐν ἄλλοις εἰπόντα Ἅρπαγμα ποιεῖσθαι, ἐνταῦθα, ἢ ποικίλαι (γρ. *ποικῖλαι*) βουλόμενον τὰ τῆς συνθέσεως, ἤ, ὃ καὶ μᾶλλον εἰκός, εἰς τὴν χριστιανικὴν ἰδέαν τοῦ λόγου λεληθότως ὑποφερόμενον εἰπεῖν, Ἅρπαγμα ἡγεῖσθαι, κατὰ τὸ (Φιλιππησ. Β, ϛ'), *Οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ*».

Ἄξια παραθέσεως ὑπολαμβάνομεν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Βαστίου εἰρημένα ἐν *Ἐπιστ. Κριτ.* σελ. 120 «Δεινὸν *ἐποιήσατο* μὴ οὐκ ἀμῦναι: Xylander, *indignum facinus se facturum putavit, si* etc. Verbis idem inest sensus, ac si scripsisset auctor δεινὸν ἡγήσατο τὸ μὴ οὐκ ἀμῦναι. Ita Parthenius cap. XVIII. p. 49. Usurpatur quoque ἕρμαιον *ποιεῖσθαί τι* pro *ἡγεῖσθαι*. Vid. Corayus ad *Heliod*. p. 244». Πρβ. Διόδ. Σικ. Γ', νε', 3 «*δεινὸν ἡγούμενος* εἰ — περιόψεταί τινα τῶν ἐθνῶν γυναικοκρατούμενα», κτλ.

Παρὰ Δίωνι τῷ Χρυσοστόμῳ Τόμ. Α', σελ. 567 κεῖται «νομίζω

δ' ἔγωγε πάντας μὲν προσήκειν ἀποδέχεσθαι τῶν δι' εὔνοιαν ὁτιοῦν λεγόντων καὶ μηδένα ὀχληρὸν *ποιεῖσθαι* τῶν τοιούτων». Μετεβλήθη δ' ὑπὸ τοῦ Κοβήτου ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1877, σελ. 75-6 τὸ *ΠΟΙεῖσθαι* εἰς τὸ *'ΗΓεῖσθαι*. 'Αλλ' ἀπεδοκίμασε τὴν μεταβολὴν ταύτην ὁ Φ. Γ. Σμιδίτιος ἐν ***Krit. Stud.*** Τόμ. Β', σελ. 455.

'Εμνημονεύσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν μαρτύρια τοῦ *εὕρημα ποιεῖσθαι*. Φέρομεν δ' ἐνθάδε καὶ τοῦ *εὕρημα ἡγεῖσθαι* παράδειγμα ἐκ τοῦ Λυσίου 'Αποσπ. 16 Κοβ. «ἐγὼ οὖν σε ἀξιῶ μὴ εὕρημα ἡγεῖσθαι τὴν ἡλικίαν τὴν ἐμήν». Λέγεται δὲ καὶ *ἕρμαιον ἡγεῖσθαι* ἢ *ἡγεῖσθαι εἶναι* καὶ *ἕρμαιον νομίζειν* καὶ *ἕρμαιον λογίζεσθαι*, οἷον Λιβάν. Τόμ. Β', σελ. 303, 19 «ἕρμαιον αὐτῶν τὴν τῆς πόλεως ἀτυχίαν ἡγησάμενοι». Πλάτ. Συμποσ. σελ. 271 α' «ἕρμαιον ἡγησάμην εἶναι καὶ εὐτύχημα ἐμὸν θαυμαστόν». Δημοσθέν. σελ. 986, 6 «τὴν ἡμετέραν ἀπειρίαν—ἕρμαιον νομίσαντες ἑαυτῶν». 'Αρισταίν. 'Επιστ. Α', 19 (σελ. 93 Βοισσ.) «ἡ μὲν οὖν μήτηρ ἕρμαιον αὐτῇ καὶ εὐτύχημα λογίζεται τοῦτο». Πρβ. καὶ Θεμίστ. Λόγ. σελ. 104 γ' «τό γε μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν τοῖς πολλοῖς *κέρδος ἡγήσονται*».

Εἶνε δὲ καὶ *συμφορὰν ἡγεῖσθαι* εἰρημένον παρὰ τῷ Πλάτωνι Φαίδ. σελ. 84 ε' «ὡς οὐ ξυμφορὰν ἡγοῦμαι τὴν παροῦσαν τύχην». Πρβ. καὶ Ξενοφ. 'Αγησ. Ζ', 4 «*συμφορὰν νομίζοντα* τὸ νικᾶν ἐν τῷ πρὸς Ἕλληνας πολέμῳ» καὶ ΙΑ', 9 «μείζω δὲ *συμφορὰν ἔκρινε* τὸ γιγνώσκοντα ἢ ἀγνοοῦντα ἀμελεῖν τῶν ἀγαθῶν».

Γίνεται δ' ὑπὸ τῶν 'Ελλήνων χρῆσις καὶ τοῦ *δεύτερα ἡγεῖσθαι* καὶ τοῦ *δεύτερα τίθεσθαι* καὶ τοῦ *δεύτερον ἄγειν*, οἷον Σοφοκλ. Οἰδ. Κολ. 351 «δεύτερ' ἡγεῖται τὰ τῆς οἴκοι διαίτης» καὶ Φιλοκτ. 1442 «τἄλλα πάντα δεύτερ' ἡγεῖται πατὴρ Ζεύς». Φιλόστρ. σελ. 740 «πάντα δεύτερα ἡγουμένους τοῦ πλεῖν». Λέων Διάκ. σελ. 41, 20 «τῷ τοι καὶ δεύτερα τὰ φθάσαντα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἡγούμενος». Πολύβ. ΛΒ', ι', 9 «ἐν ᾗ σὺ πάντα τἄλλα δεύτερα θέμενος ἐμοὶ προσέξεις τὸν νοῦν». Διόδωρ. Σικελ. ΛΑ', 14 «οὗτος δὲ τῆς νίκης πάντα δεύτερα τιθέμενος οὐ μόνον ἐκ μεγάλων κινδύνων ἐρρύσατο τὴν βασιλείαν». Λουκιαν. Συμποσ. ἢ Λαπίθ. 9 «εἰ γάρ με — δεύτερον ἄξεις τουτουὶ ἀνδρός». Λιβάν. 'Επιστ. 313, σελ. 151 «βουλοίμην δ' ἂν

σε (τὸ) τῶν σαυτοῦ μέγιστον μήτ' ἀγνοεῖν μήτε εἰδότα δεύτερον ἄγειν ἑτέρου». Σημειωτέον δ' ὅτι παρὰ τῷ Ψευδολουκιανῷ Δημοσθ. Ἐγκωμ. 34 εἶνε εἰρημένον κατ' ἐνεργητικὴν φωνὴν «τῆς ὅπλων βίας τὴν τοῦ λόγου πειθὼ καὶ τὸ τῆς γνώμης ἐμβριθὲς οὐδαμῇ *τιθεὶς δεύτερον*». Πρβ. καὶ Θεμίστ. Λόγ. σελ. 193 β' «ἐγὼ δὲ *οὐ φαυλότερον τίθημι* τούτων τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἀλεξάνδρου τροπαίων».

Ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς τοῦ Λιβανίου εὕρομεν καὶ τὸ *μέγα ἄγειν* καὶ *μεῖζον ἄγειν* σελ. 162 (Ἐπιστ. 334) «οἱ δὲ τὴν αὐτοῦ τοῦ δυναστεύοντος θέαν καὶ τῶν λίθων, οἷς ἐκεκόσμητο, μέγα ἦγον» καὶ σελ. 695 (Ἐπιστ. 1527) «ἐπεὶ καὶ σφῶν αὐτῶν μεῖζον ἄγουσι τὸ τῶν παίδων ἄνθρωποι». Πρβ. καὶ Πλούτ. Νικ. Ζ', 1 «*μέγα* μέν, ὥσπερ ἦν, *ἡγούμενοι* τὸ λαβεῖν αὐτοὺς Ἀθηναῖοι».

Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Εὐριπίδου παρὰ Στοβ. Ἀνθολ. ϞΖ', 14 φέρεται:

φιλοῦσι γάρ τοι τῶν μὲν ὀλβίων βροτοὶ
σοφοὺς ἡγεῖσθαι τοὺς λόγους, ὅταν δέ τις
λιτῶν ἀπ' οἴκων εὖ λέγῃ πένης ἀνήρ,
γελᾶν.

Ἀλλ' οὐδαμῶς τὸ *ἡγεῖσθαι* συνᾷδον τῷ μέτρῳ μετετύπωσεν ὁ Βαλκενάριος ἐν τῇ Διατριβῇ σελ. 8 εἰς τὸ *τίθεσθαι*. Γράφει δ' ἐν τοῖς ἔπειτα (σελ. 8-9) ὁ ἐπιφανέστατος κριτικὸς τάδε· «*Putare*, *reputare*, τὸ ἡγεῖσθαι saepe veteribus dicitur Τίθεσθαι ob eam rationem, quam indicarunt *Casaubonus*, et *Hemsterhusius* in *Misc. Obs.* V, 3, p. 66. — In versu Medeae 572, Τὰ λῷστα καὶ κάλλιστα πολεμιώτατα Τίθεσθε· scribi etiam ab *Euripide* potuit Ἡγεῖσθε· sic paulo ante, πάντ' ἔχειν νομίζετε. *Soph.* Elec. v. 1282, Δαιμόνιον αὐτὸ τίθημ' ἐγώ. Philoct. v. 513, τὸ κείνων Κακὸν τῷδε κέρδος Μέγα τιθέμενος· *illorum damnum huic velut in lucro ponens*, vel *in lucri rationes referens*: proximum accedit ad illud hoc in *Xenophontis* qui dicitur Agesil. p. 66, ἐχθρὸν μὲν οὐδένα ἡγούμενος πολίτην, — σώζεσθαι δὲ πάντας κέρδος νομίζων, ζημίαν δὲ τιθεὶς εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο. Sapiunt et ista Sophistam, qui meminerat ἡγεῖσθαι et τίθεσθαι vel τιθέναι in multis loquendi formis promiscue poni:

Heliodor. VIII, p. 404, 30, φιλίους μᾶλλον ἢ πολεμίους τοὺς ἐπιόντας ἐπιτιθεμένη· paulo post, pro τίθεσθαι, πείθεσθαι ex Codicibus, hic scribendum τιθεμένη· sic V. p. 210, 14, *malum* ἀγαθὸν μέγιστον τιθέμενοι. et VIII, p. 375, 29». Πρβ. καὶ Ἡλιόδ. Η', 11 «οὐδὲ τελευτὴν ἂν τοῦτο ἐθέμην ἀλλὰ πάντων κακῶν ἀνάπαυλαν» καὶ Εὐριπίδ. Ἴων. 1191 «ὁ δ'—οἰωνὸν ἔθετο (τὴν βλασφημίαν)» καὶ Φοιν. 858 «οἰωνὸν ἐθέμην καλλίνικα σὰ στέφη», οὗ μνησθεὶς ὁ Ψευδοπλάτων Ἀλκιβ. Β', σελ. 151 β' ἐπήγαγεν «οὕτω δὲ κἀγὼ παρὰ σοῦ τὴν δόξαν ταύτην οἰωνὸν τίθεμαι», καὶ Νεόφρ. Ἀποσπ. 2, 1 Ναυκ. «βούλευσαι καλῶς πρὶν ἐξαμαρτεῖν καὶ τὰ προσφιλέστατ' ἔχθιστα θέσθαι» καὶ Διονύσ. Ἁλικαρν. περὶ Συνθέσ. Ὀνομ. σελ. 422 Σχαιφ. «γέλωτος ἄξιον αὐτὸ τίθεμαι» καὶ Ἐπίκτ. Ἀποσπ. ΝΒ' «τοῦτό με τὸ κίνημα οὐκ ἐᾷ τὴν ἡδονὴν θέσθαι ἀγαθὸν καὶ τέλος τοῦ βίου» καὶ Ἰω. Χρυσόστ. Ὁμιλ. εἰς Ματθ. σελ. 529 ε' «φοβουμένη καὶ ἀναξίαν ἑαυτὴν τιθεμένη» καὶ Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 105 «οὐ τὸ παθεῖν καὶ δοῦναι δίκην δεινὸν νομίζουσιν ἀλλὰ μὴ μείζω προσπαθεῖν κέρδος τίθενται». Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Κοραῆς ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἡλιοδώρου μεταβαλὼν τὸ *ἐπιτιθεμένη* εἰς τὸ *ὑποτιθεμένη* ἔγραψεν ἐν ταῖς Σημειώσεσι σελ. 276 «Ὑποτιθεμένη: Διώρθωκα τὸ βάρβαρον Ἐπιτιθεμένη».

Ἐν στίχῳ τοῦ Σοφοκλέους βλέπει τις παρειλημμένα ἀδιαφόρως τὸ *τίθεσθαι* καὶ τὸ *ποιεῖσθαι*. Φιλοκτ. 590 «Α. Σὲ *θήσομαι* τῶνδ' αἴτιον. Β. *Ποιοῦ* λέγων». Πρβ. καὶ Ἀντιγόν. 188 καὶ 190.

Ἐν τοῖς τοῦ Θεμιστίου Λόγοις ἐλέχθη μὲν *ποιεῖσθαι σημεῖον* ἢ *σημεῖον ποιεῖσθαι* καὶ *ποιεῖσθαι τεκμήριον*, ἐλέχθη δὲ *σημεῖον τίθεσθαι*, οἷον σελ. 72 β' «τοῦτο τοίνυν αὐτὸ πρῶτον ποιοῦμαι τῆς ὑμετέρας φύσεως σημεῖον» καὶ σελ. 109 β' «οὔπω χρηστῆς φύσεως σημεῖον ποιοῦμαι» καὶ σελ. 315 β' «σημεῖον αὐτὸ ποιοῦμαι τοῦ μὴ εἰκῇ λέγειν ἃ λέγω» καὶ σελ. 48 γ' «τί τούτου ποιοῦμαι τεκμήριον;» καὶ σελ. 444, 7 Δινδ. «σημεῖον οὐκ ἀγεννοῦς τίθεμαι φύσεως». Πρβ. καὶ Στράβ. σελ. 230 «τοῦτο *τίθεται σημεῖον* τοῦ Ἑλληνικὸν εἶναι κτίσμα τὴν Ῥώμην».

Ὁ Σουΐδας μνημονεύει ῥῆσιν, ἐν ᾗ εἶνε τεθειμένον τὸ *ἐνθύμιον θέσθαι* σελ. 368 Βεκκ. «Ἐνθύμιον: ἄπορον, σεμνόν, κατὰ νοῦν· καὶ

δὴ τὰ πραχθέντα *ἔθετο ἐνθύμιον* καὶ γενόμενος τῶν Μυρμιδόνων ἐγκρατὴς παραλύει τὸν Ἄκαστον τῆς ἀρχῆς». Ἀλλὰ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ φέρεται βιβλ. Ζ', 50, 4 «*ἡ σελήνη ἐκλείπει — καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οἵ τε πλείους ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγοὺς ἐνθύμιον ποιούμενοι* καὶ ὁ Νικίας κτέ.» καὶ παρὰ Δίωνι τῷ Κασσίῳ βιβλ. ΝΗ', ϛ', 1 «τούτων οὖν τῶν τεράτων οὔθ' ὁ Σηϊανὸς οὔτ' ἄλλος τις *ἐνθύμιον ἐποιήσατο*» καὶ παρὰ τῷ Ἀριστείδῃ Τόμ. Α', σελ. 458 «*ἐνθύμιον ποιησάμενος* τὸ τοῦ χοῦ τοῦ ἐμφορουμένου» καὶ σελ. 527 «*ἐνθύμιον ποιοῦμαι* τὴν τοῦ ἐνυπνίου φωνήν». Πρβ. καὶ σελ. 549 καὶ Ἀππιαν. σελ. 415, 3 καὶ Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Γ', ι', 3. Παρὰ τῷ Ἡροδότῳ βιβλ. Β', 175 ἔχουσι τἀντίγραφα «τὸν δὲ Ἄμασιν *ἐνθυμιστὸν ποιησάμενον* οὐκ ἐᾶν ἔτι προσωτέρω ἑλκύσαι», ἀλλ' ὁ Κόβητος ἐν *Var. Lect.* σελ. 57 καὶ ἐν *Mnemos.* 1883, σελ. 156 καὶ 1886, σελ. 7 διατείνεται ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ἔγραψεν *ἐνθύμιον ποιησάμενον*, οὐχὶ *ἐνθυμιστόν*, ὅπερ ἀνελλήνιστον ἀποκαλεῖ. Ἀποκατέστησε δὲ καὶ ὁ Βαίριος παρὰ τῷ Ἡροδότῳ Τόμ. Α', σελ. 822 ἐκδ. β' τὸν τύπον *ἐνθύμιον*. Περὶ τοῦ προκειμένου ὀνόματος ἐποιήσατο λόγον ὁ Κόβητος καὶ ἐν *Observat. in Dion. Halic.* σελ. 29-30. Πρβ. καὶ Πόππον εἰς *Θουκυδ.* Μέρ. Γ', δ', σελ. 408 ἐκδ. μεγ. καὶ Βουρέσχιον ἐν *Leipz. Stud.* Τόμ. Θ', σελ. 184.

Εὑρίσκεται δὲ τοῖς ῥήμασι *ποιεῖσθαι* καὶ *τίθεσθαι* καὶ τὸ *προὔργου* (*πρὸ ἔργου*) καὶ συχνότερον τὸ συγκριτικὸν *προυργιαίτερον* συντεταγμένον. Ὁ Σουίδας γράφει σελ. 900 Βεκκ. «Προυργιαίτατον καὶ προυργιαίτερον — *Θέσθαι* προυργιαίτερον τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου τὴν ἐξ αὐτῶν παλαμήσασθαι σωτηρίαν. Ὅπερ ἕπεται φύσει ἀνθρώπων ἐν τοῖς τελευταίοις κινδύνοις τὰ σφέτερα προυργιαίτερα *τιθεμένων*, ἀνεχώρησαν» καὶ «Προυργιαίτερον — Πολύβιος· οὐδὲν προυργιαίτερον *ποιουμένου* κατὰ τὸν βίον τοῦ κυνηγετεῖν. Λέγεται δὲ καὶ πρὸ ἔργου. Ἀρριανός· μάλιστα δὲ φίλια τὰ κατὰ νώτου ἑαυτῷ τε καὶ τῇ στρατιᾷ καταλιπεῖν πρὸ ἔργου *ἐτίθετο* ὁ στρατηγός. Ὁ δὲ αὐτοκέλευστος ἐτόλμα ἰέναι τῶν πρὸς αὐτοκράτορος ἐπηγγελμένων προυργιαιτέραν τὴν ἀπὸ τῆς τύχης στενοχωρίαν *πεποιημένος*». Πρβ. καὶ «Προὔργου — Προὔργου *νενόμικα* καὶ τούτων κἀκείνων τὴν ἀμετρίαν φυγών, ὅσα προσῆκε ταῖς παλαιαῖς ἱστορίαις, ταῦτα προσαρμόσαι». Τὸ

χωρίον τοῦ Πολυβίου κεῖται ἐν βιβλ. Η', κζ', 6. Πρβ. καὶ βιβλ. Α', α', 6 «τίς δὲ πάλιν οὕτως ἐκπαθὴς πρός τι τῶν ἄλλων θεαμάτων ἢ μαθημάτων, ὅς προυργιαίτερον ἄν τι ποιήσαιτο τῆσδε τῆς ἐμπειρίας;» καὶ βιβλ. Β', ζ', 10 καὶ βιβλ. Δ', ξϛ', 2 καὶ οδ', 3. Εἶπε δ' ὁ Πολύβιος καὶ «μήτε νόμον μήτε στήλην μήτ' ἄλλο μηθὲν προυργιαίτερον νομίζειν τῆς Ῥωμαίων προαιρέσεως» ἐν βιβλ. ΚΔ', ια', 2.

Τῆς φράσεως *προυργιαίτερον ποιεῖσθαι* ἐγένετο χρῆσις καὶ ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ Γρηγορᾶ Τόμ. Β', σελ. 899,3 καὶ ὑπὸ τοῦ Προκοπίου Τόμ. Α', σελ. 179, 5 καὶ Τόμ. Β', σελ. 578, 11 καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου Τόμ. Β', σελ. 576 καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰσοκράτους Ἀρχιδ. 35 καὶ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου βιβλ. Γ', 109, 2.

Παρὰ τῷ Θεμιστίῳ ἀπαντᾷ Λόγ. σελ. 361,12 Δινδ. «οὐχ ὅτι αὐτὴ προὔργου ποιεῖται ἐνδιαιτᾶσθαι ταῖς γωνίαις» καὶ σελ. 455, 9 «τὸ μηδὲν τοῦ κοινῇ λυσιτελοῦντος προὔργου ποιεῖσθαι». Παράδοξος ἡμῖν φαίνεται ἡ ἐν τῷ δευτέρῳ χωρίῳ χρῆσις τοῦ ἀπολύτου *προὔργου* ἀντὶ τοῦ συγκριτικοῦ *προυργιαίτερον*.

Τοῖς ὑπὸ τοῦ Σουΐδα μνημονευθεῖσι παραδείγμασι τοῦ *προυργιαίτερον-προυργιαίτερα τίθεσθαι* προστίθεμεν τὸ ἐκ τοῦ Ἡλιοδώρου Αἰθιοπ. Γ', 6 «ἀσχολίας ἄλλης προυργιαίτερον τίθεμαι τὸ κατ' αὐτόν».

Παρὰ τῷ Ἰσαίῳ εἶνε εἰρημένον ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἀστυφ. Κλήρ. 25 «πολὺ γὰρ προυργιαίτερον *ἡγεῖται εἶναι* τὸ χρηματίζεσθαι ἢ τὴν ἐμὴν συγγένειαν». Πρβ. Συνέσ. Ἐπιστ. Δ', σελ. 162 δ' «τὸν ἐν θαλάττῃ θάνατον ἀκριβεστάτην ἀπώλειαν *εἶναι τιθέμενος*».

Ἐν τέλει παρατηροῦμεν ὅτι καὶ ἐπὶ παθητικῆς διαθέσεως παρελήφθη τὸ ῥῆμα *τίθεσθαι* ὑπὸ τοῦ Πολυβίου βιβλ. Β', νζ', 15 «καὶ μὴν τό γε τοὺς πολίτας ἀποκτιννύναι *μέγιστον ἀσέβημα τίθεται* καὶ μεγίστων ἄξιον προστίμων» καὶ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος σελ. 239 «ταῖς μὲν οὖν ἄλλαις πόλεσι πλεῖστον τὸ εὐερκὲς *πρὸς ἀγαθοῦ τίθεται*, Πραινεστίνοις δὲ συμφορὰ γεγένηται διὰ τὰς Ῥωμαίων στάσεις». Τὸ ἐπίθετον *πλεῖστον* ἐξήλειψεν ὁ Κόβητος ἐν *Miscellan. Crit.* σελ. 129 ὡς παρέγγραπτον ὄν.

2. Μέγα — μετά, μετά — μέγα.

Πολλάκις τὸ ἐπίθετον *μέγα* κακῶς ἀναγνωσθὲν μετέπεσεν εἰς τὴν πρόθεσιν *μετά*, οἷον *μέγα συμβάλλεται — μετασυμβάλλεται*, *μέγ' ἤλιτεν — μετ' ἤλιτεν*, *πῶϋ μέγ' οἰῶν — πῶϋ μετ' οἰῶν*, *μέγα τοῦτ' ἂν — μετὰ τοῦτ' ἄν*, κτλ.

μέγα συμβάλλεται — μετασυμβάλλεται. Ὡς παρὰ τῷ Ἀππιανῷ ἐγράφη πλημμελῶς *μεταποιούμενος* καὶ *μεταποιούμενοι* ἀντὶ τοῦ *μέγα ποιούμενος* καὶ *μέγα ποιούμενοι*, οὕτω καὶ παρὰ τῷ Ψευδιπποκράτει περὶ Ἀδέν. ΙϚ' «τοῖσι δὲ ἄρρεσι καὶ ἡ στενοχωρίη καὶ ἡ πυκνότης τοῦ σώματος *μετασυμβάλλεται* μὴ εἶναι μεγάλους τοὺς ἀδένας» ἀντὶ τοῦ *μέγα συμβάλλεται*. Ὁ Ἑρμερίνσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἱπποκρ. καὶ Ἄλλ. Παλ. Ἰατρ. Λειψ. Τόμ. Γ', σελ. 195 ἔγραψε «μέγα ξυμβάλλεται *ἐς τὸ* μὴ εἶναι κτέ.».

μέγ' ἤλιτεν — μετ' ἤλιτεν. Ἐν τῇ Ἡσιόδου Ἀσπίδι στίχ. 79 πάντα σχεδὸν τἀντίγραφα ἔχουσιν «ἤ τι *μετ'* ἀθανάτους μάκαρας — ἤλιτεν Ἀμφιτρύων» ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «ἤ τι *μέγ'* ἀθανάτους μάκαρας κτέ.». Ὁ Ἑρμαννὸς ἀνέγνω «ἢ μέγα δή τι θεοὺς μάκαρας κτέ.».

πῶϋ μέγ' οἰῶν — πῶϋ μετ' οἰῶν. Κραμ. Ἀν. Ὀξ. Τόμ. Γ', σελ. 255, 17 «ζητεῖται πῶς ὁ ποιητὴς τὴν ὀνομαστικὴν εἶπε *πῶϋ μετ' οἰῶν*». Πρβ. Ἰλ. Λ, 696 «ἀγέλην τε βοῶν καὶ *πῶϋ μέγ' οἰῶν*» καὶ Ο, 323 καὶ Ὀδ. Μ, 299. Ἴδε Ὄθωνα Σνειδῆρον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Καλλιμαχείων Τόμ. Β', σελ. 770.

μέγα τοῦτ' ἂν — μετὰ τοῦτ' ἄν. Ἰσαῖ. ὑπὲρ Εὐφιλ. 12 «*μετὰ* τοῦτ' ἂν ἔφασαν εἶναι σημεῖον». Τὸ ὑγιῶς ἔχον *μέγα* ἀποκατέστησεν ὁ Ῥείσκιος.

χλίουσιν μέγα — χλίουσιν μέτα. Αἰσχύλ. Χοηφ. 137 «οἱ δ' ὑπερκόπως ἐν τοῖσι σοῖς πόνοισι χλίουσιν *μέτα*». Τὸ ἀνάρμοστον *μέτα* μετέβαλεν εἰς τὸ *μέγα* ὁ Τούρνεβος.

πρᾶγμα μέγα — πρᾶγμα μετά. Ἄλεξ. παρ' Ἀθην. σελ. 123 ε' «πρᾶγμα δ' ἔστι μοι *μετὰ* φρέατος ἔνδον ψυχρότερον Ἀραρότος». Ἡ ὀρθὴ γραφὴ εἶνε «πρᾶγμα δ' ἔστι μοι *μέγα* φρέατος ἔνδον», εὗρε δ' αὐτὴν ὁ Τούπιος ἐν *Emendat.* Τόμ. Β', σελ. 142.

σκιάδειον μέγα — σκιάδειον μετά. Ἁρποκρατ. λ. *σκίρον* «τὸ σκι-

ρον σκιάδειόν ἐστι *μετὰ* ὕφω (*μετὰ* ὑπὸ)—πορεύονται ἥ τε τῆς Ἀθηνᾶς ἱέρεια καὶ ὁ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερεὺς καὶ ὁ τοῦ Ἡλίου». Τὸ χωρίον ἐπηνωρθώθη ὑπὸ τοῦ Βεκκήρου ὧδε· «τὸ σκίρον σκιάδειόν ἐστι *μέγα, ὑφ' ᾧ*—πορεύονται». Σημειωτέον δ' ὅτι ἀντὶ τοῦ *Ἡλίου* ἔγραψεν *Ἀπόλλωνος* ὁ Κόβητος ἐν *Collect. Crit.* σελ. 157.

μέγα κῶας—*μετὰ κῶας*. Μίμνερμ. παρὰ Στράβ. σελ. 47 «οὐδ' ὁκόταν *μετὰ* κῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς Ἰήσων ἐξ Αἴης». Ἄτοπον ὂν τὸ *μετά* μετετυπώθη εἰς τὸ *μέγα* ὑπὸ τοῦ Βρουγκίου ἐν τῇ ἐκδόσει Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου Τόμ. Α', σελ. 189 Λιψ. Κακῶς δ' εἶνε γεγραμμένον *οὐδ' ὁκόταν* ἀντὶ τοῦ *οὐδέ κοτ' ἄν*, ὡς παρετήρησεν ὁ Πόρσων ἐν *Adversar.* σελ. 311.

μέγα κῦμα—*μετὰ κῦμα*. Γεώργ. Παχυμ. Μελέτ. Η' «βορέης αἰθρηγενέτης *μετὰ κῦμα* κυλίνδων». Πρβ. Ὀδυσσ. Ε, 296 «βορέης αἰθρηγενέτης *μέγα κῦμα* κυλίνδων». Ἴδε Βοισσονάδην εἰς *Παχυμέρ.* σελ. 140.

μέγα φρονοῦντα—*μετὰ φρονοῦντα*. Κραμ. Ἀν. Ὀξ. Τόμ. Α', σελ. 76, 19 «ἐπὶ τῇ πράξει ταύτῃ καὶ τῇ νίκῃ *μετὰ* φρονοῦντα».

μέγα πλῆθος—*μετὰ πλήθους*. Κοκόνδρ. περὶ Τρόπ. ΙΓ' (Ῥητ. Οὐαλζ. Τόμ. Η', σελ. 791, 9) «ὑπερβολή ἐστι λόγος σημαίνων μετὰ πλήθους ἐπιτατικός». Μεταγραπτέον «σημαίνων *μέγα πλῆθος* ἐπιτατικΩΣ».

Ἐν τῇ Βεκκηρείῳ ἐκδόσει τῶν εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίων σελ. 119, 623 φέρεται «ἵστη *μέτα* κῦμα» ἀντὶ τοῦ «ἵστη *μέγα* κῦμα» (Ἰλ. Φ, 313), ὃ ἀποκατέστησεν ὁ Ἑρμαννὸς ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀριστοφάνους Νεφελῶν σελ. 309. Ἐκ σημειώσεως εἰς τὰ Ἀριστοφάνους Σχόλια Νεφ. 633, σελ. 436 Διδ. μανθάνομεν ὅτι ἡ ἐσφαλμένη γραφὴ «ἵστη *μέτα* κῦμα» κεῖται ἐν τῇ Ἀλδίνῃ αὐτῶν ἐκδόσει.

Ὁ Βεκκῆρος ἐν *Homer. Blätt.* Τόμ. Α', σελ. 284 μετέβαλε τὸ ἐν Ὀδυσσείας Μ, 370 «οἰμώξας δὲ θεοῖσι *μετ'* ἀθανάτοισι γεγώνευν» εἰς τὸ *μέγ'*. Ἐγκρίνεται δ' ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Ἐβελιγγίου ἐκδεδομένῳ Ὁμηρικῷ Λεξικῷ Τόμ. Α', σελ. 250. Πρβ. καὶ σελ. 1073.

Ὁ Βυττεμβάχιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου Τόμ. Ζ', σελ. 445 τὸ ἐν τοῖς τοῦ Πορφυρίου παρὰ Στοβ. Ἐκλ. Φυσ. ΜΑ', 60 «ἔνθα δὴ τὸ *μετὰ* παιδείας ἑκάστῳ καὶ φιλοσοφίας ὄφελος,

ἂν—δύνηται κρατεῖν καὶ προσέχειν αὐτῇ» ὑπέλαβεν ἡμαρτημένην ἀνάγνωσιν τοῦ «ἔνθα δήπου *μέγα*—ὄφελος». Ὁ Κ. Οὐαξμούθιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Στοβαίου Ἐκλογῶν Τόμ. Α', σελ. 445, 26 ἀνέγνω «ἔνθα *δῆλον* τὸ μετὰ παιδείας ὄφελος». Ἡμεῖς ἀρεσκόμεθα μᾶλλον τῇ τοῦ Βυττεμβαχίου γραφῇ.

Ὁ Πιέρσων γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Μοίριδος σελ. 194 «Ultimo denique versu pro τοι ἂν μέτα scribo τότ' ἂν μέγα φίλτατος εἴης». Πρβ. καὶ Ἰακώψιον εἰς *Ἀνθολογ. Ἑλλην.* Τόμ. Ζ', σελ. 242. Ἀλλ' ὁ Μεινέκιος λέγει ἐν *Anal. Alex.* σελ. 223 «Vs. 25. cod. τοι ἂν μέγα (non μετὰ) φίλτατος».

Τὸ ἐν ταῖς Χοηφόροις τοῦ Αἰσχύλου στίχ. 1072 «ποῖ καταλήξει *μετακοιμισθὲν* μένος ἄτης» ὑπελήφθη ὑπὸ τοῦ Βαλκεναρίου ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Εὐριπίδου Φοινισσῶν Τόμ. Α', σελ. 456 Λιψ. κακὴ ἀνάγνωσις τοῦ «*μέγα κοιμισθὲν* μένος ἄτης». Ὁ Ἑρμαννὸς ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Αἰσχύλου Τόμ. Β', σελ. 575 ὑπερμαχεῖ τῆς παραδεδομένης γραφῆς ἐκδεχόμενος τὸ *μετακοιμίζεσθαι* ἀντὶ τοῦ *alio in loco*, *alia in persona quiescere*. Πρβ. καὶ Δινδόρφιον ἐν *Λεξ. Αἰσχυλ.* σελ. 212.

Ὁ Ἐρμερίνσιος ἐκδοὺς παρ' Ἱπποκρ. Τόμ. Α', σελ. 267 «ἢν δὲ διάφοροι ἔωσι *μέγα* (=διαφέρωσι μέγα) σφῶν αὐτέων, διαφοραὶ καὶ πλείονες γίγνονται τοῖσι εἴδεσι» ποιεῖται τὴν παρατήρησιν τήνδε· «μετά vulgo. Facilen et veram Coraïs emendationem μέγα non recepit Littr.—Cornar. μέγα Latine expressit».

Ἐν ἐπιγράμματι λίθῳ ἐγκεκολαμμένῳ ἀντὶ τοῦ «ἔστι γὰρ καὶ ἐν φθιμένοις Νέμεσις *μέγα*» ἀνέγνω πλημμελῶς ὁ Περρῶτος *μετα*. Ἴδε τὰ ὑπὸ τοῦ Καιβελίου ἐκδεδομένα Ἑλληνικὰ Ἐπιγράμματα σελ. 143 (367, 9).

Μετέπεσε δ' ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως καὶ ἡ πρόθεσις *μετά* εἰς τὸ ἐπίθετον *μέγα* ἢ *μέγαν*, οἷον *μετὰ δὲ τὸ προοίμιον*—*μέγα δὲ τὸ προοίμιον*, κτλ.

μετὰ δὲ τὸ προοίμιον—*μέγα δὲ τὸ προοίμιον*. Λουκιαν. πῶς δεῖ ἱστορ. συγγρ. 55 «*μέγα* δὲ τὸ προοίμιον—εὐαφὴς καὶ εὐάγωγος ἔστω ἡ ἐπὶ τὴν διήγησιν μετάβασις». Ἴδε Σχαιφῆρον εἰς *Γρηγ. Κορ.* σελ. 246 καὶ Ἰακωβίτζιον εἰς *Λουκιαν.* Τόμ. Β', σελ. 46.

μετάκοινοι—*μέγα κοινοί*. Αἰσχύλ. Εὐμεν. 963 «δαίμονες ὀρθονόμοι,

παντὶ δόμῳ *μέγα κοιροί*». Τὴν ἀληθῆ γραφὴν *μετάκοιροι* ἀποκατέστησεν ὁ Τούρνεβος.

μετὰ βοῆς ἀντεξελαύνειν — *μέγα βοήσαντας ἐξελαύνειν*. Ἴδε Βυττεμβάχιον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου Τόμ. ϛ', σελ. 895.

μετὰ στάχυν — *μέγαν στάχυν*. Ἐν τῇ Παλατίνῃ Ἀνθολογίᾳ ΙΑ', 9 ὁ κῶδιξ ἔχει «οὐδὲ γὰρ ἐργοπόνοισι *μέγαΝ* στάχυν ὄμβρος ἄκαιρος χρήσιμος» ἀντὶ τοῦ «*μετὰ* στάχυν». Πρβ. Κραμ. Ἀν. Παρ. Τόμ. Γ', σελ. 27, 3 «μάχεται τῷ μὴ κατειλέχθαι Καύκωνας ἐν τῷ Καταλόγῳ τό· ἐνθάδε Καύκωνες πόλεμον *μέγαΝ* θωρήσσοντο». Ἐν Ἰλ. Υ, 329 κεῖται «ἔνθα τε (ἔνθα δὲ) Καύκωνες πόλεμον *μέτα* θωρήσσοντο».

Ὑπὸ τοῦ Κοβήτου ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1878, σελ. 149 μετετυπώθη τὸ ἐν τῷ Καμίλλῳ τοῦ Πλουτάρχου «ἔφη γὰρ — κληθεὶς ὑπό τινος φθεγξαμένου *μέγα στραφῆναι*» εἰς τὸ *μεταστραφῆναι*. Ἡμεῖς νομίζομεν ἀναγκαιότατον τὸ *μέγα* μετὰ τὸ *φθεγξαμένου*· ὅθεν γραπτέον ἴσως «κληθεὶς ὑπό τινος φθεγξαμένου *ΜΕΓΑ* (*ΜΕΤΑ*)*στραφῆναι*».

Ὁ Ἐρουερδὴν ἠθέλησε καὶ τὸ παρ' Εὐριπίδῃ κείμενον «ἢ μαλθακισθένθ' ὕστερον *μέγα στένειν*» νὰ μετατυπώσῃ εἰς τὸ *μεταστένειν* (ἐν *Exercit. Crit.* σελ. 134). Εἶνε δὲ καὶ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ναυκίου πεφιλοπονημένῃ ἐκδόσει τοῦ Εὐριπίδου γεγραμμένον *μεταστένειν*.

Ὁ Ναύκιος γράφει ἐν *Mél. Gréco-Rom.* Τόμ. Δ', σελ. 617, σημ. 50 «Bei Hesiod Theog. 173: ὣς φάτο· γήθησεν δὲ *μέγα* φρεσὶ Γαῖα πελώρη, scheint μέγα ein zufälliges versehen statt *μετὰ* zu sein, μετὰ φρεσὶ dagegen eine willkürliche Correctur für *ἐνὶ* φρεσί». Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι κάλλιστ' ἔχει ἡ παραδεδομένη γραφή.

Ἐν τοῖς εἰς τὴν Ὀδύσσειαν Σχολίοις φέρεται σελ. 611, 20 «Πυλίοισι *μέγ'* ἔξοχα: ἡ γραφὴ *μετά* ἀντὶ τοῦ ἐν Πυλίοις· μετὰ Πυλίων ναίων ἔξοχα δώματα». Ἴδε Λουδούϊχον ἐν *Ἀριστάρχ*. Τόμ. Α', σελ. 612, 27. Πρβ. καὶ σελ. 446, 23 καὶ Λαρόχην εἰς *Ἰλιάδ*. Τόμ. Β', σελ. 215 ἐκδ. κριτ.

Ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 514 ἔχουσι τἀντίγραφα «ἐγὼ μὲν τὸ κείνων κακὸν τῷδε κέρδος *μέγα τιθέμενος* — πορεύσαιμ' ἂν ἐς δόμους». Ἀλλ' ἐν τοῖς Σχολίοις γίνεται ἐξήγησις τῆς γραφῆς

μετατιθέμενος, «τὸ ἐκείνοις λυποῦν τούτῳ κέρδος καὶ ὠφέλειαν μεταποιῶν» καὶ «τὸ κακὸν τὸ ἀπὸ τῶν Ἀτρειδῶν (κέρδος) μετατιθέμενος τῷ Φιλοκτήτῃ, οἷον εἰς ἀγαθὸν μεταποιῶν καὶ μεταβάλλων καὶ ἐπανορθῶν· λέγει γὰρ ὅτι βοηθήσω αὐτῷ, ἵνα ἐκείνους λυπήσω, ἐπανορθῶν αὐτῷ συμφορὰν τὴν ὑπὸ τῶν Ἀτρειδῶν γεγονυῖαν».

Ἐγράφη δὲ καὶ *Μετακλείδης* ἀντὶ τοῦ *Μεγακλείδης* καὶ τοὐναντίον *Μεγανείρας* ἀντὶ τοῦ *Μετανείρας*· ἔτι δὲ *Μέγαρα* ἀντὶ τοῦ *μετά*. Παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ κεῖται σελ. 84, 17 «*Μετακλείδης* αἰτίαν φησὶ τοῦ μὴ λέγεσθαι Ἀθηναίας τὰς Ἀττικὰς γυναῖκας» (Πρβ. καὶ Λαρόχην ἐν *Homer. Textkr.* σελ. 42). Ἐν δὲ τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἀπολλοδώρου βιβλ. Γ', θ', 1 ἡ γραφὴ τῶν ἀντιγράφων εἶνε «Ἀρκάδος δὲ καὶ Λεανείρας τῆς Ἀμύκλου ἢ *Μεγανείρας* τῆς Κρόκωνος, κτέ.». Διττὴν γραφὴν βλέπει τις ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τοῦ Παυσανίου βιβλ. Α', λθ', 1-2, *Μετάνειραν - Μετανείρας* καὶ *Μεγάνειραν - Μεγανείρας* (Πρβ. καὶ Μελλῆρον ἐν *Μνημοσ.* 1856, σελ. 78-9). Παρὰ τῷ Λιβανίῳ Τόμ. Α', σελ. 464, 5 ἀπαντᾷ «*Μέγαρα* τὰς πρεσβ... ἐκείνας ναυμαχίας», ἀνθ' οὗ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου ἀνεγνώσθη ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1877, σελ. 129 «ΜΕΤΑ τὰς περιβΟΗΤΟΥΣ ἐκείνας ναυμαχίας». Σημειωτέον δ' ὅτι ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ῥηθέντος Νόμ. σελ. 630 α' *Μεγαρέων πολίτην* εἶνε παρὰ τῷ Ἁρποκρατίωνι *μέγα ποτὲ* γεγραμμένον λ. *Θέογνις* «ᾧ μὴ ἐπιστήσας Πλάτων ἐν Α' Νόμων τῶν ἐν Σικελίᾳ *μέγα ποτὲ* ἔφασκεν» (Ἴδε Δινδόρφιον εἰς *Ἁρποκρατ.* Τόμ. Α', σελ. 151, 1).

Ὅμοιαι ταῖς μνημονευθείσαις μεταβολαῖς εἶνε ἡ τοῦ *με τὰν* εἰς τὸ *μέγαν* καὶ ἡ τοῦ *μετέγραφε* εἰς τὸ *με γέγραφε* καὶ ἡ τοῦ *κἀμέγ' ἐκάλει* εἰς τὸ *καὶ μετεκάλει*. Αἰσχύλ. Ἱκέτ. 336 «ἴδε *μέγαν* ἱκέτιν φυγάδα περίδρομον». Σχολ. Ὀδυσσ. σελ. 139, 23 «διὸ Ζηνόδοτος ἴσως *μετέγραφε*» καὶ «ἴσως *με γέγραφε*». Ἀριστοφ. Πλούτ. 1182 «*κἀμέ γ' ἐκάλει* τὸν ἱερέα» καὶ «*καὶ μετεκάλει* τὸν ἱερέα». Πρβ. καὶ Σχολ. σελ. 385, 1 Διδ. (Ἴδε Βλαϋδέσιον εἰς *Ἀριστοφ. Πλοῦτ.* σελ. 126 καὶ 382 καὶ 421). Πρὸ πολλοῦ δὲ διωρθώθη τὸ ἐν τῷ Αἰσχυλείῳ χωρίῳ *ἴδε μέγαν ἱκέτιν* μεταβληθὲν εἰς τὸ *ἴδε με τὰν ἱκέτιν*.

Εὑρέθη δὲ καὶ *ἀ Ταιομένου* γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ *ἀ Γαιομένου* καὶ *αὐ Γῇ* ἀντὶ τοῦ *αὐ Τῇ* καὶ *Γενέα* ἀντὶ τοῦ *Τενέα* καὶ *Τάβιοι* ἀντὶ τοῦ *Γάβιοι*.

Εὐστάθ. σελ. 1881, 18 «Ὅτι δὲ τὸ *ἀγαιομένου* καὶ *ἀταιομένου* γράφεται — οἱ παλαιοὶ δηλοῦσι κριτικοί». Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 162,15 «Ἀταίω: τὸ θαυμάζω καὶ ἐκπλήττομαι· *ἀταιομένου* κακὰ ἔργα». Οὐχὶ *ἀΤαιομένου κακὰ ἔργα* ἀλλ' *ἀΓαιομένου* εἶπεν ὁ Ὅμηρος ἐν Ὀδυσσείας Υ, 16 (Πρβ. Δοιδερλῖνον ἐν *Homer. Glossar.* § 249 καὶ Λέρσιον ἐν *Popul. Aufs.* σελ. 415 ἐκδ. β'). Παρατηρητέον δ' ὅτι καὶ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ βιβλ. ϛ', 61 ἔκειτο ἄλλοτε «φθόνῳ καὶ *ἄτῃ* χρεώμετος» ἀντὶ τοῦ *ἄγῃ* (Ἴδε Βαλκενάριον εἰς *Ἡρόδ.* σελ. 704 Γαισφ.).

Εὐστάθ. σελ. 1564, 25 «ἔνθα καὶ ὁ τοῦ Ἀλκινόου θρόνος ποτὶ κέκλιται (ποτικέκλιται) *αὐγῇ* ἢ *αὐτῇ*». Καὶ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις πρὸς τῇ ὀρθῶς ἐχούσῃ γραφῇ «ἔνθα δὲ πατρὸς ἐμοῖο θρόνος ποτικέκλιται *αὐτῇ*» (Ὀδ. Ζ, 308), τουτέστι *τῇ κίονι*, ὑπάρχει καὶ ἡ ἡμαρτημένη «θρόνος ποτικέκλιται *αὐγῇ*»· ταύτης δὲ μόνης βλέπομεν ἐξήγησιν ἐν τοῖς εἰς Ὀδύσσειαν Σχολίοις σελ. 319, 4. Παρὰ τῷ Γαληνῷ εἶνε μεταβεβλημένον ἐκ κακῆς γραφῆς τὸ *αὐΓῆς* εἰς τὸ *αὐΤῆς* Τόμ. Ε', σελ. 633 «εἴ γε δυνατὸν ἦν τοῖς ἰδίοις παθήμασιν *αὐτῆς* ἄλλο τι συναλλοιωθῆναι παρὰ τὸ φωτοειδὲς ὄργανον». Ὁ Ι. Μυλλῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος Δογμάτων συγγράμματος τοῦ Γαληνοῦ Τόμ. Α', σελ. 82 ἀνέγνω «παθήμασι *τῆς αὐγῆς*». Πρβ. Ἐμπέριον ἐν *Act. Societ. Graec.* Τόμ. Α', σελ. 354. Ἐγένετο δὲ καὶ τοῦ *Αὔγη-Αὔγῃ* πλημμελὴς ἀνάγνωσις *αὐτή-αὐτῇ*. Ἴδε Ἐρχῆρον εἰς *Ἀπολλόδ.* σελ. 102, 10 καὶ Δινδόρφιον εἰς *Σχόλ. Εὐριπ.* Τόμ. Α', σελ. 32 καὶ Κόκκιον εἰς *ΦιλυλΛ. Ἀποσπ.* 4 (Κωμ. Ἀποσπ. Τόμ. Α', σελ. 783).

Στέφ. Βυζάντ. σελ. 202, 7 Μειν. «*Γενέα*: κώμη Κορίνθου. Ὁ οἰκήτωρ Γενεάτης· ἀφ' οὗ παροιμία· εὐδαίμων ὁ Κόρινθος, ἐγὼ δ' εἴην Γενεάτης — Τινὲς δὲ *Τενέα* γράφουσι» καὶ σελ. 597, 19 «*Τάβιοι*: πόλις Ἰταλίας, ἐν ᾗ οἱ περὶ Ῥέμον ἐπαιδεύθησαν». Ἡ ὑγιὴς ἐκφορὰ εἶνε *Γάβιοι*, ἥτις μνημονεύεται ἐν σελ. 192, 6, καὶ *Τενέα-Τενεάτης*, ὡς φέρεται παρὰ τῷ Στράβωνι σελ. 380 καὶ παρ' ἄλλοις (Ἴδε Μεινέκιον ἐν *Αναλ. Ἀλεξ.* σελ. 287). Βλέπει δέ τις καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 219 γεγραμμένον «δοθῆναι πρὸς τῶν τρεφόντων *εἰσταβίους* πόλιν οὐ μακρὰν ἀπὸ τοῦ Παλλαντίου κειμένην» ἀντὶ τοῦ *εἰς Γαβίους*. Σημειωτέον δ' ὅτι ὑπὸ τοῦ

Στράβωνος λέγεται σελ. 380 «Φέρεται δὲ καὶ χρησμὸς ὁ δοθείς τινι τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐρωτῶντι εἰ λῷον εἴη μετοικεῖν εἰς Κόρινθον *εὐδαίμων ὁ Κόρινθος, ἐγὼ δ' εἴην Τενεάτης*, ὅπερ κατ' ἄγνοιάν τινες παρατρέπουσιν *ἐγὼ δ' εἴην Τεγεάτης*». Πρβ. καὶ Εὐστάθ. σελ. 301, 39, ἔνθα κεῖται «εὐδαίμων ὁ *Κορίνθιος*». Ἥκιστ' ἐπαινετὴ φαίνεται ἡμῖν ἡ γνώμη τοῦ Βερκελίου ἀποδοκιμάζοντος μὲν ἐν ταῖς εἰς Στέφανον τὸν Βυζάντιον Σημειώσεσι (Τόμ. Γ', σελ. 539 Δινδ.) τὴν παρὰ τῷ Στράβωνι ἐκφοράν, ἐγκρίνοντος δὲ τὴν παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ.

Ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου ἀπαντᾷ σελ. 1859, 33 «Ἰστέον δὲ ὡς, εἴπερ γράφεται *ἀπὸ δρυὸς παλαιφάΤου*, ἀφορμὴν ἡ λέξις ἐτυμολογικὴν ἐνδίδωσι τῆς φηγοῦ· δῆλον γὰρ ὡς φηγὸς ἡ δρῦς, ἐπεὶ προκατῆρξε τοῖς ἀνθρώποις αὐτὴ τοῦ φαγεῖν» καὶ σελ. 1859, 44 «Εἰ δὲ γράφεται *δρυὸς παλαιφάΤου*, ἐνθυμητέον ὡς οὐ μόνον δρῦς παλαίφατος ἀλλὰ ὁμωνυμίας λόγῳ καὶ κύριον ἀνδρὸς σοφοῦ θεραπεύσαντος μύθους πρὸς ἱστορίαν». Παντὶ δὲ φανερὸν ἀποβαίνει ὅτι τὸ πρῶτον *παλαιφάΤου* εἶνε ἡμαρτημένη ἀνάγνωσις τοῦ *παλαιφάΓου*. Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν σελ. 1859, 7 «οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐσσι *παλαιφάτου* ἢ *παλαιφάγου*, ὡς καὶ ἐν Ἰλιάδι δηλοῦται, οὐδ' ἀπὸ πέτρης». Ποιεῖται δ' ἐν τοῖς ἔπειτα λόγον περὶ ἑκατέρας τῆς γραφῆς. Καὶ ἐν τοῖς εἰς Ὀδύσσειαν Σχολίοις φέρεται σελ. 674, 11 «Τινὲς δὲ *παλαιφάγου*, ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ ἐβαλανοφάγουν· παρὸ καὶ φηγὸς ὡς φαγός τις οὖσα». Πρβ. καὶ Λαρόχην εἰς *Ὀδύσσ.* Τόμ. Β', σελ. 145 καὶ Λουδούϊχον ἐν *Ἀριστάρχ.* Τόμ. Α', σελ. 627, 14.

Ὁ Γαληνὸς μνημονεύει διττὴν γραφὴν *τόνῳ* καὶ *γόνῳ* καὶ *ἐπιτείνεσθαι* καὶ *ἐπιγίνεσθαι*. Τόμ. ΙϚ', σελ. 584 «ἕτεροι δὲ τὸ *γόνῳ* (γρ. *τόνῳ*) *διέρχεται* διὰ τοῦ Γ γράφουσιν, οὐ διὰ τοῦ Τ, καὶ προστιθέασιν αὐτῷ τὸ εἴκελον ὅλην τὴν λέξιν ποιοῦντες τοιάνδε· *γόνῳ εἴκελον διέρχεται*» καὶ σελ. 585 «Ἔν τισι δ', ὡς ἔφην, τῶν ἀντιγράφων οὐ διὰ τοῦ Τ γέγραπται, *τόνῳ διέρχεται τὸ κενούμενον*, ἀλλὰ διὰ τοῦ Γ, *γόνῳ εἴκελον*, τουτέστι γόνῳ ὅμοιον» καὶ Τόμ. ΙΕ', σελ. 844 «Δύο γραφαί εἰσι τῆς *ἐπιγίνεσθαι* λέξεως· μία μὲν διὰ τοῦ Τ στοιχείου τῆς τρίτης συλλαβῆς γεγραμμένης, ἄλλη δὲ διὰ τοῦ Γ. Ἀλλ' ἐὰν τε κατὰ τὴν προτέραν *ἐπιτείνεσθαι* λέγῃ τοὺς κάμνοντας ἐν ἀρτίαις ἡμέ-

ραις ἐάν τε κατὰ τὴν δευτέραν *ἐπιγίνεσθαι* τὰ εἰρημένα συμπτώματα κατὰ τὰς ἀρτίας ἡμέρας, οὐκ εὐθέως ἐστὶ καὶ βέλτιον».

Κεῖται δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἐρωτιανῷ Λέξ. Ἱπποκρ. σελ. 60, 9 Κλ. «*Γονοειδές*: τὸ ὅμοιον γόνῳ, τουτέστι σπέρματι — Ἐὰν δὲ *τονοειδές* γράφηται, τὸ πνεῦμα τὸ μετὰ πόνου καί τινος συντονίας ἀναπνεόμενον λέγει». Ἐν ταῖς Κῳακαῖς Προγνώσεσιν εἶνε γεγραμμένον ΥΝΕ΄ «ἐν τοῖσι χολώδεσι κοιλίη ταραχώδης, σμικρὰ πυκνὰ διαδιδοῦσα μυξώδεα, *γονώδεα*, πόνον περὶ τὸ ἦτρον ἐμποιέοντα» καὶ ΧΜΔ΄ «τοῖσι χολώδεσι κοιλίη ταραχώδης, μικρὰ πυκνὰ διαδιδοῦσα, *τονώδεα* κτέ.» (Ἱπποκράτ. Τόμ. Α΄, σελ. 95 καὶ σελ. 122 Ἑρμερ.). Νομίζεται δ' ὑπὸ τοῦ Λ. Δινδορφίου ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Β΄, σελ. 726 τὸ *τονώδεα* ἐσφαλμένη γραφὴ τοῦ *γονώδεα*.

Εὐκόλως μὲν δύνανται νὰ συγχυθῶσι τὸ *Γόνος* καὶ *Τόνος*, οὐχὶ δὲ δυσκόλως τὸ *Τείνεσθαι* καὶ *Γίνεσθαι* (ἢ *Γείνεσθαι*). Ὁ Κόβητος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἐπιταφίου τοῦ Ὑπερείδου σελ. 69 «Vulgata scriptura est IV. 26: ἀθυμίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρεῖχε παρὰ λόγον *ἐπιγιγνόμενος*. In Codd. non sic sed ΕΠΙΓΕΙΝΟΜΕΝΟΣ scribi solebat, ut apud Hyperidem vidimus ΓΕΙΝΕΤΑΙ et ΓΕΙΝΟΜΕΝΑΣ. In ea scriptura Γ et Τ confusa sunt more pervulgato: itaque vera lectio emicat, quae est παρὰ λόγον *ἐπιτεινόμενος*» (Πρβ. καὶ Ἑρουερδῆνα εἰς *Θουκυδ.* Τόμ. Α΄; σελ. 110).

Παρὰ τῷ Σιμπλικίῳ Ὑπομν. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. Θ΄, σελ. 1, 16 ἔχουσι τἀντίγραφα «τὴν μετ' αἰσθήσεως καὶ φαντασίας περὶ τὰ ἔνυλα εἴδη καὶ τὰ ἀχώριστα τῆς ὕλης *καταγεινομένην*» καὶ *κατατεινομένην* καὶ *καταγινόμενον*. Φανερὸν δὲ παντὶ ὑπάρχει ὅτι ἔγραψεν ὁ Σιμπλίκιος *καταΓινομένην*.

Ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου φέρεται κατὰ τἀντίγραφα σελ. 78 α΄ «ἐξ αὐτῶν τὰ κατασείοντα καὶ στρέφοντα πρὸς τοὐναντίον ὑπ' ἀσθενείας *ἐπιτείνεται* τοῖς φιλοσοφοῦσιν» καὶ σελ. 433 α΄ «οἷον βαφῇ σιδήρου τὸ προγνωστικὸν μόριον *ἐγγίνεσθαι* καὶ στομοῦσθαι τῆς ψυχῆς». Μετετυπώθη δ' εὐλόγως τὸ μὲν *ἐπιΤείνεται* εἰς τὸ *ἐπιΓίνεται* (*ἐπιγίγνεται*), τὸ δὲ *ἐγΓίνεσθαι* (*ἐνΓίνεσθαι*) εἰς τὸ *ἐνΤείνεσθαι*. Ἐν τῷ περὶ τοῦ Βίου καὶ τῆς Ποιήσεως Ὁμήρου συγγράμματι, ὃ εἰς τὸν Πλούταρχον κοινῶς ἀναφέρεται, κεφ. 131 ἀντὶ τοῦ «μένος γὰρ τὸ πνεῦμα προσαγορεύειν ἔοικε, τοῦτο δὲ *ἐΓΓίνεσθαι* καὶ φλέγε-

σθαι ἐπὶ τῶν θυμουμένων οἴεται» ἀνέγνω ὁ Βυττεμβάχιος *ἐΚΤεἰνεσθαι*. Πρβ. καὶ Σραδῆρον ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Λειψάνων τῶν εἰς τὴν Ἰλιάδα Ζητημάτων τοῦ Πορφυρίου σελ. 399.

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἁρποκρατίωνος (καὶ τῷ τοῦ Φωτίου καὶ τῷ τοῦ Σουΐδα) εἶνε γεγραμμένον «Περίοδος: — Περιοδικὰ νοσήματα καλοῦσιν οἱ ἰατροὶ τὰ τεταγμένως ἀνιέμενα καὶ αὖθις *ἐπιγινόμενα*». Μετέβαλε δὲ τοῦτο εἰς τὸ ὑγιῶς ἔχον *ἐπιτεινόμενα* ὁ Δοβραῖος ἐν *Adversar*. Τόμ. Α', σελ. 588. Ἀντίκεινται ἀλλήλοις τὸ *ἀνιέναι-ἀνίεσθαι*, ἐξ οὗ τὸ *ἄνεσις*, καὶ τὸ *ἐπιτείνειν-ἐπιτείνεσθαι*, ἐξ οὗ τὸ *ἐπίτασις*. Πρβ. καὶ *ἀνειμένως-ἐπιτεταμένως*.

Καὶ παρὰ τῷ Στράβωνι σελ. 766 ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων «ὥστε *ἐπιγίνεσθαι* τὸ παράδοξον» ἀντὶ τοῦ *ἐπιτείνεσθαι*, ὃ ἀποκατέστησεν ὁ Κασαύβων (Πρβ. καὶ Γροσκούρδιον ἐν *Strab. Erdbeschreib*. Τόμ. Γ', σελ. 282). Κεῖται δ' ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τοῦ Στράβωνος καὶ «ἀπὸ τοῦ νῦν Ἰλίου τὴν ἀρχὴν ἔχων —, *γινόμενος* δ' ἕως τῆς Κεβρηνίας» (σελ. 597). Ὁ Κραμῆρος ἐκδοὺς παρὰ τῷ Στράβωνι Τόμ. Γ', σελ. 30 «*τεινόμενος* δ' ἕως τῆς Κεβρηνίας» γράφει «γινόμενος codd., correxi e coni. Cor., pui ipse scripsit ἐκτεινόμενος». Ὁ Κοραῆς ἐν ταῖς εἰς Στράβωνα Σημειώσεσι σελ. 274 λέγει «Ἐκτεινόμενος: ΗΔ, ΑΤ *Γινόμενος*. Ἔστι δὲ καὶ ἀπροθέτως γράφειν, *Τεινόμενος*». Ἐπηνώρθωσε δ' ὁ Κοραῆς καὶ τὸ παρὰ Μάρκῳ Ἀντωνίνῳ βιβλ. Η', 57 «*γίνεται* γὰρ κατ' εὐθὺ καὶ ὥσπερ διαιρεῖται δὴ πρὸς τὸ στερέμνιον» ἀναγνοὺς *τείνεται*. Ἀντὶ τοῦ «ὥσπερ διαιρεῖται δὴ πρὸς τὸ στερέμνιον» ὁ Ῥείσκιος εἴκασεν «ὥσπερ *διερείδεται* πρὸς τὸ στερέμνιον», ὃ σφόδρ' ἐγκρίνει ὁ Πόλακος, ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος καὶ ἐμοὶ φίλτατος, ἐν τῷ Ἑρμῇ Τόμ. ΚΑ', σελ. 332.

Παρὰ τῷ Θεόγνιδι στίχ. 204 πρὸς τῇ ὀρθῶς ἐχούσῃ γραφῇ «*Τίνονται* μάκαρες — ἀμπλακίας» φέρεται καὶ ἡ ἐσφαλμένη *Γίνονται*.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῷ Πλούτῳ τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 1110 ἄλλα μὲν τῶν ἀντιγράφων ἔχουσιν «ἡ γλῶσσα τῷ κήρυκι τούτων (τούτῳ) *τέμνεται*», ἄλλα δὲ *γίνεται*. ΤΕΜΝΕΤΑΙ - ΓΕΙΝΕΤΑΙ.

Παρετηρήσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὅτι κακῶς ἀναγνωσθὲν τὸ *μέΓα ποιοῦνται* ἐν τοῖς Λόγοις τοῦ Θεμιστίου μετέπεσεν εἰς τὸ *μεΤαποιοῦνται*. Εὕρομεν δ' ἐν αὐτοῖς καὶ *Γεγενῆσθαι* γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ *Τε*

γενέσθαι σελ. 219, 8 Δινδ. «οὐκοῦν οὐδ' ἐμοὶ ἀπ' ἐλπίδος σύμπλῳ *γεγενῆσθαι* ὑμῖν καὶ συνεμπόρῳ». Πλημμελῶς ἐφέρετο ἄλλοτ' ἐν σελ. 258, 10 «σταθμοὶ δὲ ἐγείρονται καὶ ἐπαύλεις καὶ *Γῇ* πάλαι καταπυκνοῦται ῥᾳστώνῃ» ἀντὶ τοῦ «καὶ *Τῇ* πάλαι καταπυκνοῦΝται ῥᾳστώνῃ», ὡς κεῖται ἐν σελ. 467, 1 «σταθμοὶ δὲ ἐγείρονται καὶ ἱπποστάσια καὶ ἐπαύλεις καὶ τῇ πάλαι καταπυκνοῦνται ῥᾳστώνῃ» (Ἴδε Δινδόρφιον εἰς *Θεμίστ.* σελ. 258, 10). Πολλάκις δ' ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων συνεχύθησαν τὸ *γῇ-τῇ*, *γῆς-τῆς*, κτλ., ὡς μέλλομεν ἀλλαχοῦ νὰ παραστήσωμεν.

ΜΕΡΟΣ Β'.

Ὑπὲρ μὲν τῶν λόγων αὐτῶν οὐδὲ εἷς λόγος αὐτοῖς.

Παρεθέμεθα ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Πρώτου Μέρους (σελ. 177) ἐκ τοῦ Θεμιστίου τὴν ῥῆσιν «Καὶ ὑπὲρ μὲν τῶν λόγων αὐτῶν οὐδὲ εἷς λόγος αὐτοῖς· εἰ δὲ ἡ πόλις ἀρχαία καὶ παλαιῶν γέμουσα μυθολογημάτων, τοῦτο ἐξετάζουσί τε καὶ μεταποιοῦνται (μέγα ποιοῦνται)».

Παρατηρήσεως ἀξίαν νομίζομεν τὴν φράσιν «ὑπὲρ μὲν τῶν *λόγων* αὐτῶν οὐδὲ εἷς *λόγος* αὐτοῖς», ἣ ὁμοία ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Λιβανίῳ Τόμ. Β', σελ. 271 «ὑμῶν εἴ τις ἦν *λόγων λόγος*». Ἐλέχθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Συνεσίου Δίων. σελ. 57 δ' «ἀλλ' ἐπράττετο *λόγον* ἑκάστου *λόγου*» καὶ ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ Γρηγορᾶ Τόμ. Α', σελ. 451, 1 «εἶχεν ἄν τινα *λόγον* ἴσως ὁ *λόγος*». Πρβ. καὶ Ψελλ. περὶ Ἐνεργ. Δαιμ. σελ. 7-8 Βοισσ. «τὴν δὲ μυστικὴν θυσίαν, ἀλεξίκακε (ἀνεξίκακε) *Λόγε*, τίς ἂν ἐξενέγκοι *λόγος*;» (Ἴδε τὴν σημείωσιν τοῦ Βοισσονάδου σελ. 207).

Παρέχουσι δ' ἡμῖν καὶ τῶν παλαιῶν συγγραφέων τινὲς τοιαύτης χρήσεως παραδείγματα, οἷον

Ξενοφ. Ἑλλην. Ζ', α', 26 «ἔγνωσαν αὐτοὺς τοὺς μὲν ἑαυτῶν *λόγους* ἐν οὐδενὶ *λόγῳ* ποιουμένους».

Πλάτ. Λάχ. σελ. 196 Β' «εἰ μὲν οὖν ἐν δικαστηρίῳ ἡμῖν οἱ *λόγοι* ἦσαν, εἶχεν ἄν τινα *λόγον* ταῦτα ποιεῖν» καὶ Νόμ. σελ. 891 α' «διὰ ταῦτα *λόγον* οὐδαμῇ ἔχει οὐδὲ ὅσιον ἔμοιγε εἶναι φαίνεται τὸ μὴ οὐ βοηθεῖν τούτοις τοῖς *λόγοις* πάντα ἄνδρα κατὰ δύναμιν».Πρβ. καὶ Ψευδοπλάτ. Ἐπινομ. σελ. 983 δ' «πότερον ἔχει *λόγον* ὁ *λόγος* ἢ πάντως ὑστερεῖ». Μυριόλεκτον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἶνε τὸ *λόγον ἔχειν τι*, τουτέστιν *εὔλογον εἶναί τι* (Ἴδε Κόβητον ἐν *Μνημοσ.* 1875, σελ. 201). Ἐσχηματίσθη δὲ καὶ ἐπίρρημα *λογονεχόντως*, περὶ οὗ ἐποιησάμεθα λόγον ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ Τομ. Α', σελ. 316. Σημειωτέον δ' ὅτι ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου ἐρρήθη ἐν Ἰφιγ. Αὐλ. 1139 «ὁ *νοῦς* ὅδ' αὐτὸς *νοῦν* ἔχων οὐ τυγχάνει» (Πρβ. Βλαϋδέσιον εἰς *Ἀριστοφ. Εἰρ.* σελ. 71 καὶ εἰς *Βατρ.* σελ. 338 καὶ 481).

Ἰσοκράτ. Παναθην. 22 «εἰ φανείην σπουδάζων καὶ πολλοὺς *λόγους* ποιούμενος περὶ ἀνθρώπων, οὓς οὐδεὶς ὑπείληφεν ἀξίους εἶναι *λόγου*».

Κεῖται δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ βιβλ. Β', 115 «Πλανωμένου (πλανεομένου) δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ *λόγῳ* καὶ οὐ λέγοντος τὴν ἀλήθειαν, ἤλεγχον οἱ γενόμενοι ἱκέται ἐξηγεόμενοι (ἐξηγεύμενοι) πάντα *λόγον* τοῦ ἀδικήματος. Τέλος δέ σφι λόγον τόνδε ἐκφαίνει ὁ Πρωτεύς».

Ἀσμενιστὴ τῷ Ἰσοκράτει ὑπάρχει ἡ ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ διττὴ χρῆσις τοῦ ὀνόματος *ἀρχή*, οἷον Πανηγυρ. 119 «ἅμα γὰρ ἡμεῖς τε τῆς *ἀρχῆς* ἀπεστερούμεθα καὶ τοῖς Ἕλλησιν *ἀρχὴ* τῶν κακῶν ἐγίγνετο» καὶ Φιλ. 61 «εἴ τις φαίη τότε τὴν *ἀρχὴν* αὐτοῖς γίγνεσθαι τῶν παρόντων κακῶν, ὅτε τὴν *ἀρχὴν* τῆς θαλάττης ἐλάμβανον» καὶ περὶ Εἰρήν. 101 «εἰ φαίη τότε τὴν *ἀρχὴν* αὐτοῖς γεγενῆσθαι τῶν συμφορῶν, ὅτε τὴν *ἀρχὴν* τῆς θαλάττης παρελάμβανον». Πρβ. καὶ § 105 «καίτοι πῶς χρὴ τὴν *ἀρχὴν* ταύτην ἐπαινεῖν τὴν τὰς *τελευτὰς* οὕτω πονηρὰς ἔχουσαν;» (Ἴδε Βαιτῆρον εἰς *Ἰσοκρ. Πανηγυρ.* σελ. 79 καὶ Ὀθ. Σνειδῆρον εἰς *Ἰσοκράτ.* Τόμ. Β', σελ. 67 ἐκδ. γ' καὶ Ῥεδάντζιον ἐν *Πἰν. εἰς Δημοσθ.* σελ. 37 ἐκδ. δ').

Φέρεται δὲ καὶ παρὰ τῷ Παυσανίᾳ βιβλ. Ζ', ι', 5 «*ἀρχὴ* δέ σφισιν ἐγίνετο κακῶν Περσεὺς καὶ ἡ Μακεδόνων *ἀρχὴ* καταλυθεῖσα ὑπὸ Ῥωμαίων» καὶ παρὰ τῷ Λουκιανῷ Νεκρ. Διαλ. ΙΒ', 2 «ὅσοι τὸ

μηδὲν ἐξ *ἀρχῆς* ὄντες ὅμως ἐπὶ μέγα προυχώρησαν δι' αὐτῶν δύναμίν τε περιβαλόμενοι καὶ ἄξιοι δόξαντες *ἀρχῆς*» καὶ παρὰ τῷ Φωτίῳ Ἐπιστ. σελ. 152, 5 «τὸ μέχρι τοῦ νῦν ἀπ' *ἀρχῆς* τῆς *ἀρχῆς* ταύτης ἐθέλειν ἐξίστασθαι». Ὑπὸ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως μνημονεύεται σελ. 784 ῥῆσις τοῦ Τερπάνδρου ἔχουσα ὧδε· «Ζεῦ πάντων *ἀρχά*, πάντων ἀγήτωρ, Ζεῦ, σοὶ πέμπω ταύταν ὕμνων *ἀρχάν*». Ὁ Βέργκιος ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Λυρικῶν Ποιητῶν Τόμ. Γ', σελ. 8 ἐκδ. δ' μετέβαλε τὸ *πέμπω* εἰς τὸ *σπένδω*.

Ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους Τόμ. Β', σελ. 71 «Τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς γενέσθαι τῶν παρόντων κακῶν, ὅτε τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης ἐλάμβανον: Μνημονεύει τοῦ χωρίου, ὡς ἀστείου, ὁ Ἀριστοτέλης (Ῥητορικ. Γ, ια'). Ἔπαιξε γὰρ ἐνταῦθα παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν· ἐν μὲν γὰρ τῷ πρώτῳ κώλῳ, ἡ Ἀρχὴ σημαίνει τὴν ἔναρξιν, ἐν δὲ τῷ ἐχομένῳ τὴν Ἡγεμονίαν. Καὶ καλῶς ἂν εἶχεν, εἰ μὴ κατεκέχρητο τῇ παιδιᾷ ἐν πράγμασι σπουδαίοις· οὐ γὰρ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Πανηγυρικῷ (σελ. 61), καὶ ἐν τῷ Συμμαχικῷ (σελ. 179) ἐχρήσατο τῇ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν ἀμφιβολίᾳ ταύτῃ, ἀγαπήσας ὑπερβαλλόντως δηλονότι οὐκ ὄντι τῶν καλλίστων εὑρήματι. Οὐ καλὰ δὲ λέγω, ὅσα μὴ οἷόν τε εἰς ἑτέραν μεθερμηνεῦσαι γλῶσσαν. Φέρε γάρ, εἴ τις αὐτὸ μεταφράζειν βούλοιτο εἰς τὴν τῶν Γαλατῶν φωνήν, πῶς ἂν ἄλλως ἑρμηνεύσειεν, ἢ διὰ παραπλησίας τινὸς παρηχήσεως, ἢ παρονομασίας, Que l'*empire* de la mer a *empirè* leur condition, οὐ μόνον γελοίας, ἀλλ' οὐδ' ἱκανῶς ἑρμηνευούσης τὸν νοῦν τοῦ ῥήτορος; Διὸ καλῶς ποιῶν καὶ ὁ Ἰταλὸς μεταφραστὴς (γρ. *μεταφράστης*) οὐ συνέπαιξεν ἐνταῦθα τῷ Ἰσοκράτῃ (γρ. *ἸσοκράτΕΙ*), ἀλλ' ἀνεπιτηδεύτως ἡρμήνευσεν, εἰπών, La rovina sua esser nata dal suo affettar l'imperio del mare». Ἀλλ', ἂν εὔλογον ὑπάρχῃ νὰ μὴ ὑπολαμβάνηται καλὸν πᾶν τὸ μὴ δυνάμενον νὰ μεθερμηνευθῇ εἰς ἑτέραν γλῶσσαν, ἀναγκαίως ἔχει ν' ἀποδοκιμασθῇ μέγας ἀριθμὸς χρήσεων ἢ ἐκφορῶν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, περὶ ὧν ὁμολογεῖται παρ' ἁπάντων ὅτι κάλλισται καὶ χαριέσταται εἶνε.

Μεταγράφομεν τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν τῇ Ῥητορικῇ εἰρημένα βιβλ. Γ', ια', 7 «Οὕτω δὲ καὶ τὰ ἀστεῖα, οἷον τὸ φάναι *Ἀθη-*

ναίοις τὴν τῆς θαλάττης ἀρχὴν μὴ ἀρχὴν εἶναι τῶν κακῶν—ἤ, ὥσπερ Ἰσοκράτης, *τὴν ἀρχὴν τῇ πόλει ἀρχὴν εἶναι τῶν κακῶν*· ἀμφοτέρως γὰρ ὃ οὐκ ἂν ᾠήθη τις ἐρεῖν, τοῦτ' εἴρηται, καὶ ἐγνώσθη ὅτι ἀληθές· τό τε γὰρ *τὴν ἀρχὴν* φάναι *ἀρχὴν εἶναι* οὐθὲν σοφόν, ἀλλ' οὐχ οὕτω λέγει ἀλλ' ἄλλως, καὶ *ἀρχὴν* οὐχ ὃ εἶπεν ἀπόφησιν ἀλλ' ἄλλως. Ἐν ἅπασι δὲ τούτοις, ἐάν τις προσηκόντως τὸ ὄνομα ἐνέγκῃ ὁμωνυμίᾳ ἢ μεταφορᾷ, τότε τὸ εὖ, οἷον *Ἀνάσχετος οὐκ ἀνασχετός*· ὁμωνυμίαν ἀπέφησεν ἀλλὰ προσηκόντως, εἰ ἀηδής».

Τὸ κύριον ὄνομα *Ἀνάσχετος* ἐγένετο ἐκ τοῦ ἐπιθέτου *ἀνασχετός* ἀναβιβασμῷ τοῦ τόνου, ὡς τὸ *Ἄνεκτος* ἐκ τοῦ *ἀνεκτός*, τὸ *Ἔκλεκτος* ἐκ τοῦ *ἐκλεκτός*, τὸ *Σύνετος* ἐκ τοῦ *συνετός* καὶ τὸ *Ἐπαίνετος* ἐκ τοῦ *ἐπαινετός*. Πρβ. καὶ *Αἴνετος*, *Μένετος*, *Ἄρεστος*, *Θρέπτος*, *Ἵμερτος*, *Ἔραστος* καὶ *Ἔρατος*, *Ἄρατος*, *Ὀνόμαστος*, *Ἔλπιστος*, *Κλεῖτος*, *Χρῆστος*, *Ξύστος*, κτλ. Λέγεται δέ τις *ἀνασχετός*, ἂν εἶνε τοιοῦτος *ὥστ' ἀνέχεσθαί τινα αὐτόν*. Ὅθεν ὁ εἰπὼν *Ἀνάσχετος οὐκ ἀνασχετός* δηλοῖ μετὰ παιδιᾶς ὅτι ὁ Ἀνάσχετος ἀποφαίνει ψευδὲς τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα ἅτ' οὐκ ὢν ἀνασχετός. Πρβ. *Θρασύβουλος*-*θρασύβουλος*, *Θρασύμαχος*-*θρασύμαχος*, *Πῶλος*-*πῶλος*, *Δράκων*-*δράκων*, περὶ ὧν ποιεῖται ὁ Ἀριστοτέλης λόγον ἐν Ῥητορ. Β',κγ',29 (Ἴδε καὶ Σπέγγελον εἰς *Ἀριστοτέλ*. *Ῥητορ*. Τόμ. Β', σελ. 330). Ὑπὸ τοῦ Αἰσχύλου ἐρρήθη ἐν τῷ Προμηθεῖ στίχ. 85 «ψευδωνύμως σε δαίμονες *Προμηθέα* καλοῦσιν· αὐτὸν γάρ σε δεῖ *προμηθέως*, ὅτῳ τρόπῳ τῆσδ' ἐκκυλισθήσει τύχης». Παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ βιβλ. ϛ', 51 εἶνε γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Ὑβνήρου « Ἰδών ποτε δύο κενταύρους κάκιστα ἐζωγραφημένους ἔφη· πότερος τούτων *χείρων* ἐστί;». Ἀλλὰ διὰ τῆς γραφῆς ταύτης ἀφανίζεται ἡ παιδιὰ τοῦ Διογένους λέγοντος μὲν «πότερος τούτων *Χείρων* ἐστί;», τουτέστιν ὁ καλούμενος Χείρων, νοοῦντος δὲ «πότερος τούτων *χείρων* ἐστί;». Τὴν ὀρθὴν ἐκφορὰν «πότερος τούτων *Χείρων* ἐστί;» βλέπει τις ἐν τῇ Κοβητείῳ ἐκδόσει Διογένους τοῦ Λαερτίου σελ. 145, 10. Ἀλλαχοῦ γράφει ὁ συγγραφεὺς οὗτος (βιβλ. ϛ', 59) «Εὐμόρφῳ μειρακίῳ ἀπιόντι εἰς συμπόσιον ἔφη· *χείρων* ἐπανήξεις. Τοῦ δὲ ἐπανελθόντος καὶ τῇ ἑξῆς εἰπόντος· καὶ ἀπῆλθον καὶ *χείρων* οὐκ ἐγενόμην· ἔφη· *Χείρων* μὲν οὔ, Εὐρυτίων δέ». Πρβ. καὶ Ἀριστοφ. Σφ. 83 «μὰ τὸν κύν', ὦ Νικόστρατ', οὐ *φιλόξενος*· ἐπεὶ καταπύγων ἐστὶν ὅ γε *Φιλόξενος*» καὶ

Ἀθήν. σελ. 241 ε' «Φιλόξενος δ' ἡ Πτερνοκοπίς, ἐμπεσόντος λόγου ὅτι αἱ κίχλαι τίμιαί εἰσι καὶ τοῦ *Κορύδου* παρόντος, ὃς ἐδόκει πεπορνεῦσθαι, ἀλλ' ἐγώ, ἔφη, μνημονεύω ὅτε ὁ *κόρυδος* ὀβολοῦ ἦν» καὶ Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 225 «συμβάντος γὰρ τοῦ περὶ τὰς *Πύλας* πάθους καὶ τῆς Ἑλλάδος λαμπρῶς—ἀνοιχθείσης, οἱ μὲν ὥσπερ *πύλας* τείχους ῥήξαντες εἰσεχέοντο» (Ἴδε Βολκμαννὸν ἐν τῇ *Ῥητορ. τῶν Ἑλλ. καὶ Ῥωμ.* σελ. 408). Πλημμελῶς ἔχει ἡ ἐν ἐπιγράμματι ἐκφορὰ «Στέφανος ὄντως ὁ *στέφανος* μαρτύρων» ἀντὶ τοῦ «Στέφανος ὄντως ὁ *Στέφανος* μαρτύρων» ἤτοι «ὁ Στέφανος ὄντως στέφανος μαρτύρων» (Ἴδε Ἐρουερδῆνα ἐν *Stud. Crit. in Ep. Gr.* σελ. 74). Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1074, 59 «Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ σίδηρος Ἄρης καὶ αἴνιγμά τι ποιεῖ ἀστεῖον βραχυλογικὸν τοιοῦτον. Ὑπόκειταί τις δρυτόμος τέμνων δάφνινον θάλος· ἐπεὶ δὲ ἡ δάφνη τὸ φυτὸν ὁμωνυμεῖ κόρῃ ἐρωμένῃ Ἀπόλλωνος, ἐκδέδωκέ τις αἰνιγματοποιὸς τὸ *ποῖ Φοῖβος πεπόρευτο Ἄρης ὅτ' ἐμίγνυτο Δάφνῃ;* Καὶ ἔστι τὸ πᾶν ἀστεῖον ἐνταῦθα ἐν τῷ μίγνυται· τὸ γὰρ ὁμοῦ εἶναι ἡ λέξις δηλοῖ, ὃ καὶ ὁ σίδηρος ἔχει κόπτων ξύλον καὶ ὁ συνὼν σώματι». Διὰ μόνης δὲ τῆς γραφῆς κατορθοῦται ἡ διαστολὴ τῶν κυρίων ὀνομάτων ἀπὸ τῶν ὁμοφώνων προσηγορικῶν ἢ ἐπιθέτων. Λέγοντες δὲ διὰ μόνης τῆς γραφῆς νοοῦμεν τὸν νῦν νενομισμένον αὐτῆς τρόπον· διότι ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις, ὡς εἶνε τοῖς πᾶσι γνωστόν, οὐδὲν κατὰ τὴν γραφὴν διέφερον τὸ ἐπίθετον *χείρων* καὶ τὸ κύριον ὄνομα *Χείρων*, ἀλλ' ὁμοίως ἀμφότερα ἐξεφέροντο, ΧΕΙΡΩΝ, ὡς ἐγράφετο ΚΟΡΥΔΟΣ, ΔΑΦΝΗ, ΓΝΩΜΗ, ΔΗΜΟΣ, κτλ. ἐπί τε τῶν προσηγορικῶν καὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων. Παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ εἶνε παρατεθειμένα ἐκ τοῦ Λυγκέως τάδε (σελ. 245 δ') «Κορύδῳ συμπινούσης τινὸς ἑταίρας, ᾗ ὄνομα ἦν *Γνώμη*, καὶ τοῦ οἰναρίου ἐπιλιπόντος, εἰσφέρειν ἐκέλευσεν ἕκαστον δύ' ὀβολούς, *Γνώμην* δὲ συμβάλλεσθαι ὅ τι δοκεῖ τῷ δήμῳ». Ἐν δὲ τῷ Γοργίᾳ τοῦ Πλάτωνος κεῖται σελ. 481 δ' «ἐγὼ μὲν (ἐρῶν) Ἀλκιβιάδου τε τοῦ Κλεινίου καὶ φιλοσοφίας, σὺ δὲ τοῦ τε Ἀθηναίων *δήμου* καὶ τοῦ Πυριλάμπους» καὶ σελ. 513 β' «εἰ μέλλεις τι γνήσιον ἀπεργάζεσθαι εἰς φιλίαν τῷ Ἀθηναίων *δήμῳ* καὶ ναὶ μὰ Δία τῷ Πυριλάμπους γε πρός». Συνήθης ὑπῆρχεν ἡ φράσις *γνώμην συμβάλλεσθαι* (*ξυμβάλλεσθαι*), ἧς ἐμνήσθημεν ἐν Ἀθηνᾶς Τόμ. Δ', σελ. 39, διαβεβοημένος δ' ἐπὶ κάλ-

λει ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ Πυριλάμπους *Δῆμος*. Σημειώσεως ἄξια ἡμῖν φαίνονται τὸ «ἥμην πᾶσι Φίλητος ἀνὴρ τῆς Λυκίης Λιμύρων» καὶ τὸ «τοὔνομα καὶ τέχνην ἦν Διόδωρος ὅδε» (Ἐπιγρ. Ἑλλην. Καιβελ. 615, 10 καὶ 621, 6).

Ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 801 β' μνημονεύεται στίχος τοῦ κωμικοῦ Πλάτωνος ὧδε γεγραμμένος·

βόσκει δυσώδη κεφαλήν, αἰσχίστην νόσον.

Πλημμελῶς δ' ἔχον τὸ *κεφαλήν*, ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ μέτρου μηνύεται, ἐπηνώρθωσεν ὁ Ἐλμσλήϊος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀριστοφάνους Ἀχαρνέων σελ. 125 ἀναγνοὺς *Κέφαλον*. Παρατιθέμεθα ἃ ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἔγραψε «Pro κεφαλὴν, reposui Κέφαλον, oratorem nobilissimum, de quo consulendus Taylorus ad Lysiae vitam p. 103». Μεταγράφομεν δὲ καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου εἰρημένα ἐν *Κριτ. Παρατ. εἰς Πλάτ. Κωμ. Λείψ.* σελ. 154 «In tertio loco quum ederetur κεφαλήν, quod numeros et sententiam pessumdat, palmaria emendatione correxit utrumque Elmsleius, qui Κέφαλον restituit ad *Acharn.* vs. 584. Etiam Porsonus in idem inciderat: vid. *Annott. Pors. et Dobr. ad Acharn.* vs. 318. pag. 555. Dindorf. Ad Βόσκει intelligendum esse ὁ Δῆμος bene monet Meinekius. Ultima verba Gataker. in *Advers. Miscell.* pag. 77. ducta putat ex Eurip. *Orest.* vs. 10.

Ἀκόλαστον ἔσχε γλῶσσαν, αἰσχίστην νόσον.

quod speciosum est». Ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1875, σελ. 14 μετέβαλεν ὁ Κόβητος τὸ *βόσκει* εἰς τὸ *βόσκεις*. Μετὰ παιδιᾶς δὲ πάντως εἶπεν ὁ Πλάτων «βόσκει (ἢ βόσκεις) *δυσώδη Κέφαλον*, αἰσχίστην νόσον» ὁρμηθεὶς ἐκ τῆς ὁμωνυμίας τοῦ ῥήτορος *Κεφάλου* καὶ *κεφάλου* τοῦ ἰχθύος. Πρβ. καὶ Κόκκιον ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Κωμικῶν Τόμ. Α', σελ. 653. Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Κοραῆς ἐν ᾗ ἐποιήσατο τῷ 1824τῳ ἔτει ἐκδόσει τῶν Πολιτικῶν τοῦ Πλουτάρχου (σελ. 140) ἠγνόει τὴν πολλοῖς ἐνιαυτοῖς πρότερον εὑρεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἐλσμληίου ἀληθῆ γραφήν.

Ἔχομεν δὲ καὶ ἄλλα νὰ καταλέξωμεν παραδείγματα τῆς χρήσεως, καθ' ἣν ἡ αὐτὴ λέξις εἶνε δὶς ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθειμένη ἐπὶ διαφόρου ἐννοίας, οἷον

Ἡράκλειτ. Ἀλληγ. Ὁμηρ. ΞΕ', σελ. 129 Μελλ. «τὸν *κόσμον* ἀπέδωκε τῷ *κόσμῳ*». Πρβ. καὶ Εὐστάθ. Παρεκβ. εἰς Ὅμηρ. σελ. 985, 38 «ἐπεὶ δὲ *κόσμον* ὁ *κόσμος* ἐγένετο καὶ διεκρίθη τὰ πάντα καὶ ἐτάχθησαν ὧραι καὶ εὐκόσμως εἶχε τὰ ὑπὲρ γῆν κτέ.» καὶ σελ. 284, 7 «ἐξ ὧν ὡρμημένος τις εἰς ἔννοιαν σεμνὴν *κόσμου κόσμον* ἐκάλεσε τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀσύγκριτον ναόν». Τὸ χωρίον τοῦ Ἡρακλείτου παρέθετο ὁ Λοβέκκιος ἐν τῷ εἰς Σοφοκλέους Αἴαντα Ὑπομνήματι σελ. 168 ἐκδ. γ'. Ἐμνημόνευσε δὲ καὶ τὸ ἐν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου σελ. 544 α' «καὶ φιλοσόφων δὲ *αἱρέσεις* ὅλαι τῆς περὶ τὴν τρυφὴν *αἱρέσεως* ἀντεποιήσαντο».

Ψευδοπλάτ. Ἐπινομ. σελ. 990 β' «ὡς οὐκ ἂν ῥᾳδίως ποτὲ πᾶσα *φύσις* ἱκανὴ γένοιτο θεωρῆσαι μὴ θαυμαστῆς μετέχουσα *φύσεως*». Ἴδε Λοβέκκιον εἰς *Σοφοκλ. Αἴ.* σελ. 168 ἐκδ. γ', ἔνθα γίνεται μνεία καὶ τοῦ Εὐριπ. Ἰφ. Α. 765 «Ἄρης Πέργαμον — κυκλώσας ἄρει φονίῳ», ἐπιφερομένου «quod Matthiae et Hermannus funditus damnant».

Ἰσοκράτ. Ἐπιστ. Δ', 6 «τῶν ἅπαντα μὲν πρὸς *χάριν*, μηδὲν δὲ *χάριτος* ἄξιον λεγόντων». Περὶ τούτου λέγει ὁ Κοραῆς ἐν ταῖς εἰς Ἰσοκράτη Σημειώσεσι σελ. 305 «Χαριέντως καὶ ἐπαφροδίτως ἐκπέφρασται τὸ νόημα, Τῶν ἅπαντα μὲν λεγόντων ἐπὶ τῷ χαρίζεσθαι καὶ ἀρέσκειν τοῖς ἀκούουσι, μηδὲν δὲ τοιοῦτον συμβουλευόντων, ἐφ' ᾧ χάριν ἂν αὐτοῖς εἰκότως ὀφείλοιεν».

Ἰσοκράτ. Εὐαγόρ. 36 «ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς αὐτῶν μεμυθολόγηκεν ὅστις οὕτω δεινοὺς καὶ φοβεροὺς *ποιησάμενος* τοὺς κινδύνους εἰς τὴν αὐτοῦ κατῆλθεν· ἀλλ' οἱ μὲν πλεῖστοι *πεποίηνται* διὰ τύχην λαβόντες τὰς βασιλείας, οἱ δὲ κτέ.». Πρβ. καὶ Νικοκλ. 28 «ὁ δὲ πατὴρ Εὐαγόρας, ἀπολεσάντων ἑτέρων τὴν *ἀρχήν*, πάλιν ἀνέλαβεν ὑποστὰς τοὺς μεγίστους κινδύνους, καὶ τοσοῦτον μετέστησεν, ὥστε μηκέτι Φοίνικας Σαλαμινίων τυραννεῖν, ἀλλ' ὧνπερ ἦν *τὴν ἀρχήν*, τούτους καὶ νῦν ἔχειν τὴν βασιλείαν».

Ξενοφ. Ἀναβ. Γ', α', 25 «εἰ δ' ὑμεῖς τάττετέ με *ἡγεῖσθαι*, οὐδὲ προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν *ἡγοῦμαι* ἐρύκειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά» καὶ Ε', δ', 20 «πρῶτον μὲν γὰρ ἐπίστασθε ὅτι οἱ μέλλοντες ἡμῖν *ἡγεῖσθαι* τῷ ὄντι πολέμιοί εἰσιν οἷσπερ καὶ ἡμᾶς ἀνάγκη· ἔπειτα δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἀμελήσαντες τῆς σὺν ἡμῖν

τάξεως καὶ ἱκανοὶ *ἡγησάμενοι* εἶναι σὺν τοῖς βαρβάροις ταὐτὰ πράττειν ἅπερ σὺν ἡμῖν δίκην δεδώκασιν».

Ἀριστοφ. Ἐκκλ. 304 «Μυρωνίδης ὅτ' ἦρχεν ὁ γεννάδας, οὐδεὶς ἂν ἐτόλμα τὰ τῆς πόλεως διοικεῖν ἀργύριον *φέρων*, ἀλλ' ἧκ' ἂν ἕκαστος ἐν ἀσκιδίῳ *φέρων* πιεῖν ἅμα τ' ἄρτον ἕνα καὶ δύο κρομμύω».

Ἡρόδ. Α', 8 «ἐγὼ δὲ πείθομαι ἐκείνην εἶναι πασέων γυναικῶν καλλίστην καί σεο *δέομαι μὴ δέεσθαι* ἀνόμων».

Ἡρόδ. Α', 30 «τοῦτο δὲ τοῦ *βίου* εὖ ἥκοντι, ὡς τὰ παρ' ἡμῖν, τελευτὴ τοῦ *βίου* λαμπροτάτη ἐπεγένετο».

Ὀδυσσ. Δ, 451 «πάσας δ' ἄρ' ἐπῴχετο, *λέκτο* δ' ἀριθμόν· ἐν δ' ἡμέας πρώτους λέγε κήτεσιν, οὐδέ τι θυμῷ ὠΐσθη δόλον εἶναι· ἔπειτα δὲ *λέκτο* καὶ αὐτός». Εὐστάθ. σελ. 1505, 20 «Ὅρα δὲ ὅτι τὸ *λέκτο* δὶς ἐνταῦθα κείμενον διττὴν ἑρμηνείαν ἔχει· τὸ μὲν γὰρ *λέκτο δ' ἀριθμόν* ἀντὶ τοῦ ἠρίθμησε, τὸ δὲ *λέκτο καὶ αὐτός* ἀντὶ τοῦ εὐνάσθη ὡς εἰς ὕπνον». Ἐν Ἰλιάδος Ν, 275 φέρεται «τί σε χρὴ ταῦτα *λέγεσθαι*; εἰ γὰρ νῦν παρὰ νηυσὶ *λεγοίμεθα* πάντες ἄριστοι ἐς λόχον, κτέ.». Ἐκλαμβάνεται δὲ τὸ *λέγεσθαι* ἀντὶ τοῦ *διαλέγεσθαι* ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις Τόμ. Β', σελ. 14, 14 Δινδ. «Ὅτι πρόθεσις παρεῖται καὶ ἡ πτῶσις ἤλλακται· ἀντὶ τοῦ *περὶ τούτων διαλέγεσθαι*». Πρβ. καὶ σελ. 14, 19 «Ἡ διπλῆ δὲ ὅτι παραλλήλως τὸ *λεγοίμεθα* ποτὲ μὲν ἐπὶ τοῦ *ἀριθμοίμεθα*, ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ *διαλεγοίμεθα*». Ἄξια παραθέσεως νομίζομεν τὰ ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου εἰρημένα ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 930, 60 «Ὅτι πρὸς τὸν παρὰ τοῖς εἰδόσιν ἐθέλοντα περιαυτολογεῖν εἴποι ἄν τις οἰκείως τὸ τοῦ Ἰδομενέως πρὸς τὸν Μηριόνην *οἶδ' ἀρετὴν οἷός ἐσσι· τί σε χρὴ ταῦτα λέγεσθαι*; τουτέστι *μετρεῖν καὶ ἀπαριθμεῖσθαι τὰ οἰκεῖα καλά*· τὸ γὰρ *λέγειν* ἐπὶ τοῦ *λαλεῖν* οὐ χρᾶσθαί φασί τινες τὸν ποιητὴν ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ τῷ *μυθεῖσθαι* ἢ τῷ *εἰπεῖν*· διὸ οὐδὲ *λόγος*, φασί, κεῖται παρ' αὐτῷ ἀλλὰ *μῦθος*. Καὶ μὴν πολλαχοῦ ἐφάνη καὶ ἐπὶ τοῦ *διαλέγεσθαι* ἡ λέξις κειμένη, ὡς καὶ μετ' ὀλίγα ἐν τῷ *ἀλλ' ἄγε μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα*» καὶ σελ. 1206, 38 «Τὸ δὲ *λεγώμεθα* φανερῶς δηλοῖ τὸ *διαλεγώμεθα*, *λαλῶμεν*, εἰ καὶ ἡ πολλὴ τῶν παλαιῶν παρατήρησις βούλεται μὴ εὑρίσκεσθαι τὴν λέξιν ταύτην παρὰ τῷ ποιητῇ ἐπὶ τοιούτου σημαινομένου, καθὰ καὶ προδεδήλωται». Ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα θὰ ἐξετάσωμεν ἐν οἰκειοτέρῳ τόπῳ.

Ἰλ. Υ, 269 «ἀλλὰ δύω μὲν *ἔλασσε* διὰ πτύχας, αἱ δ' ἄρ' ἔτι τρεῖς ἦσαν, ἐπεὶ πέντε πτύχας *ἤλασε* κυλλοποδίων» (Ἴδε Ὀθ. Συειδῆρον εἰς *Ἰσοκρ.* Τόμ. Β', σελ. 67 ἐκδ. γ').

Ἐν Ὀδυσσείας Γ, στίχ. 124 λέγει ὁ ποιητὴς «ἦτοι γὰρ μῦθοί γε *ἐοικότες*, οὐδέ κε φαίης ἄνδρα νεώτερον ὧδε *ἐοικότα* μυθήσασθαι». Ἀποφαίνεται δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ Εὐστάθιος ὧδε (σελ. 1460, 1) «Καὶ τοὺς αὐτοῦ λόγους τοῖς τοῦ Ὀδυσσέως εἰκάζει εἰπὼν ὅτι τε *μῦθοι ἐοικότες* τοῖς τοῦ πατρὸς δηλαδὴ καὶ ὅτι *οὐκ ἂν φαίης ἄνδρα νεώτερον ὧδε ἐοικότα μυθήσασθαι*, ὅ ἐστι καθήκοντα. Καὶ ὅρα ὅτι ἐν τόπῳ ἑνὶ ἐπὶ δύο σημαινομένων τὸ *ἐοικέναι* ἔθετο, ἤγουν ἐν τῷ *μῦθοι ἐοικότες* καὶ ἐν τῷ *ἐοικότα μυθήσασθαι*». Ἀλλ' ἐν τοῖς εἰς Ὀδύσσειαν Σχολίοις φέρεται σελ. 131, 16 «Πρεσβύτεροι, φησί, τῆς ἡλικίας οἱ λόγοι, καὶ *πάνυ τὸ εἰκὸς ἐν αὐτοῖς σώζεται*» (Πρβ. Λεξ. Ὁμηρ. Ἐβελιγγ. Τόμ. Α', σελ. 357).

Περιττὸν δ' ἴσως ἀποβαίνει νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι δὲν εἶνε ἐν πᾶσι τοῖς ἀρτίως καταλεχθεῖσι χωρίοις ἐπιτετηδευμένη ἡ ἐπανάληψις τῆς λέξεως.

Ἐν τῷ Γοργίᾳ τοῦ Πλάτωνος ἀπαντᾷ σελ. 487 β' «ὥστε — τολμᾷ ἑκάτερος αὐτῶν αὐτὸς αὑτῷ *ἐναντία* λέγειν *ἐναντίον* πολλῶν ἀνθρώπων», ὅπερ οὐχὶ ἀνεπιτήδευτον.

Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Ἀλέξιδος παρ' Ἀθηναίῳ σελ. 383 ε' κεῖται «Πολλῷ γ' ἀμείνων, ὡς ἔοικας, ἦσθ' ἄρα λογογράφος ἢ μάγειρος. *Ὃ λέγεις οὐ λέγεις*». Ὁ Δοβραῖος μετέγραφεν «ὃ λέγεις *εὖ λέγεις*», ὁ δὲ Μεινέκιος ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Κωμικῶν Τόμ. Γ', σελ. 441 ὑπερεμάχησε τῆς παραδεδομένης γραφῆς «ὃ λέγεις οὐ λέγεις» ἐκδεχόμενος ἀντὶ τοῦ *οὐδὲν λέγεις*. Ὁ Κόβητος ποιεῖται περὶ τοῦ προκειμένου ἐν *Nov. Lect.* σελ. 21 τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Miratus aliquis coqui facundum et elegans dicendi genus ita hominem laudat: πολλῷ γ' ἀμείνων, ὡς ἔοικας, ἦσθ' ἄρα λογογράφος ἢ μάγειρος, cui ille indignabundus reponit: ὃ λέγεις οὐ λέγεις, τέχνην δ' ὀνειδίζεις, *quod vis dicere non dicis*, id est quod dicis non significat id quod tu putas. Laudem tu hanc esse opinaris, sed opprobrium in artem est. Eodem modo dicitur saepe ἀλλ' ὅ τι λέγεις εἰπέ μοι, ut in Avibus 1382. παῦσαι μελῳδῶν ἀλλ' ὅ τι λέγεις εἰπέ μοι, et οὐκ οἶδ'

ὅ τι λέγεις, et ὅ τι λέγεις οὐ μανθάνω, et similia multa». Τὴν γνώμην τοῦ Κοβήτου ἐνέκρινε καὶ ὁ Μεινέκιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἀθηναίου Δειπνοσοφιστῶν Τόμ. Δ', σελ. 168 καὶ ὁ Κόκκιος ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Κωμικῶν Τόμ. Β', σελ. 342, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ Βλαϋδέσιος ἐν *Adversar. in Com. Gr. Fragm.* Μέρ. Α', σελ. 110, ὑφ' οὗ διττὴ προηνέχθη εἰκασία, «οὐκ οἶδ' ὅ τι λέγεις» καὶ «ὃ λέγεις οὐ ψέγω». Ἡμεῖς συμφωνοῦντες τῷ Κοβήτῳ μνημονεύομεν ὅμοιον τῷ *ὃ λέγεις οὐ λέγεις* χωρίον ἐκ τοῦ Θεμιστίου σελ. 343 α' «ἐγὼ μὲν οὐ *λέγω* ὄντινα *λέγω*», ᾧ παραβλητέον τὸ ἐν σελ. 345 γ' «μηδὲ ἐξηγοῦ ἃ ἐγὼ *λέγω*, ὡς σὺ ξυνίῃς, ἀλλ' ὡς ἐγὼ *λέγω*».

Ὁ Κυννῆρος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ξενοφῶντος Ἀπομνημονευμάτων βιβλ. Α', ϛ', 8 «εὖ πράττειν: *felices esse*. Deinde *ὡς εὖ πράττοντες* existimantes se *rem bene gerere*. Est lusus verborum, quem veteres scriptores in deliciis habere satis notum est. Plat. Alcib. I. p. 116. B. Cf. *Stallbaumium* ad Plat. Charmid. p. 172.A. Hellen. VII, 1,27: τοὺς μὲν ἑαυτῶν *λόγους* ἐν οὐδενὶ *λόγῳ* ποιουμένους. Eadem sententia *Isocr.* Panath. p. 208, 16: *λόγους* ποιούμενος περὶ ἀνθρώπων, οὓς οὐδεὶς ὑπείληφεν ἀξίους εἶναι *λόγου*. V. *Ioseph. Strangium* in Lips. Diar. Suppl. 1836, p. 362».

Ἱκανῶς, νομίζομεν, ἐξ ὧν διελάβομεν διεσαφήθη ἡ χάριν ἀστεϊσμοῦ δὶς ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ γινομένη χρῆσις λέξεως ἐπὶ διττῆς σημασίας. Πολλὰ φέρονται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὁμώνυμα, οἷον *κόρη*, *ἱστός*, *κλείς*, *οὐρανός*, *σπερμολόγος*, *ὑστέρα*, *ἐπιδιδόναι*, *κῆρυξ*, *δακτύλιος*, *γράμματα*, *ἀνήρ*, *Εὐριπίδης*, κτλ., οὐκ ὀλίγαι δ' ἐκ τῆς ὁμωνυμίας μεταδιώκονται παιδιαί, ὡς δηλοῦσι τὰ ὑπογεγραμμένα παραδείγματα.

Διογέν. Λαέρτ. ϛ', 68 «πρὸς Διδύμωνα τὸν μοιχὸν ἰατρεύοντά ποτε *κόρης* ὀφθαλμόν, ὅρα, φησί, μὴ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς παρθένου ἰατρεύων τὴν *κόρην* φθείρῃς» (Ἴδε Βαλκενάριον εἰς *Εὐριπ. Φοιν.* Τόμ. Α', σελ. 374 Λιψ.). Ὁ Ἄλεξις παρ' Ἀθηναίῳ λέγει σελ. 340 α' «Α. Τῷ Καλλιμέδοντι γὰρ θεραπεύω τὰς *κόρας* ἤδη τετάρτην

ἡμέραν. Β. Ἦσαν κόραι θυγατέρες αὐτῷ; Α. *Τὰς μὲν οὖν τῶν ὀμμάτων*, ἃς οὐδ' ὁ Μελάμπους — καταστήσειεν ἄν». Κεῖται δὲ παρὰ τῷ Λαερτίῳ καὶ «δείξαντος αὐτῷ παιδαρίου μάχαιραν ἣν εἰλήφει παρὰ ἐραστοῦ, ἡ μὲν μάχαιρα, ἔφη, καλή, ἡ δὲ *λαβὴ* αἰσχρά» (βιβλ. ϛ', 62).

Στράβ. σελ. 378 «καὶ δὴ καὶ μνημονεύεταί τις ἑταίρα πρὸς τὴν ὀνειδίζουσαν, ὅτι οὐ φίλεργος εἴη οὐδ' ἐρίων ἅπτοιτο, εἰπεῖν· ἐγὼ μέντοι ἡ τοιαύτη τρεῖς ἤδη καθεῖλον *ἱστοὺς* ἐν βραχεῖ χρόνῳ τούτῳ». Ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου εἶνε τάδε γεγραμμένα σελ. 1760, 23 «Τὸ δέ γε *ἱστὸν νηός* πρὸς διαστολὴν εἰρῆσθαι δοκεῖ τοῦ ὑφαντικοῦ ἱστοῦ χάριν σαφηνείας· ὡς τό γε μὴ οὕτως ἑρμηνεύειν δώσοι ἄν ποτε λαβὰς λόγων τοῖς σκώπτουσιν. Ἐπεί τοι ἐκ τοιούτου τρόπου λόγος ἀστεῖος ἐξέπεσε παρὰ τοῖς παλαιοῖς διὰ τὸ ἐξ ὁμωνυμίας τῆς λέξεως ταύτης ἀσαφές. Λέγεται γὰρ ἐν Κορίνθῳ ἑταίρας τινὸς ἐπαινουμένης ὡς ἐργατικῆς εἰπεῖν τὸν ἀκούοντα ὅτι καὶ πῶς οὐκ ἂν εἴη ἐργατική, ἥτις ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δύο *ἱστοὺς* καθεῖλε. Καὶ δοκεῖ μὲν ὁ λόγος δηλοῦν δύο ἱστάρια, τὸ δ' ἦν ἄλλως, ὅτι ταχὺ δύο ναυκλήρους ἀπήγαγεν ἐκείνη τοῦ εὐπορεῖν φοιτῶντας ἐπ' αὐτήν» (Ἴδε καὶ Βαλκενάριον εἰς *Θεοκρ. Ἀδωνιαζ.* σελ. 338). Ὁ Μεινέκιος νομίζει ἐν *Vindic. Strabon.* σελ. 123 ὅτι ἦτο ἐμμέτρως εἰρημένον

εἰπεῖν· ἐγὼ μέντοι ἡ τοιαύτη τρεῖς ἤδη
καθεῖλον ἱστοὺς ἐν βραχεῖ χρόνῳ τούτῳ.

Εὐλόγως δ' ὁ Κόβητος ἀποδοκιμάζει τὴν γνώμην τοῦ Μεινεκίου ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1876, σελ. 185.

Ψευδοπλούτ. Ἠθικ. σελ. 177 ϛ' «τῆς δὲ *κλειδὸς* αὐτῷ κατεαγείσης (καταγείσης) ἐν πολέμῳ καὶ τοῦ θεραπεύοντος ἰατροῦ πάντως τι καθ' ἡμέραν αἰτοῦντος, λάμβανε, ἔφη, ὅσα βούλει· τὴν γὰρ *κλεῖν* ἔχεις». Πρβ. Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Νικομ. Ε', α', 7 (Τόμ. Β', σελ. 52, 38 Διδ.) «ἡ γὰρ διαφορὰ πολλὴ ἡ κατὰ τὴν ἰδέαν, οἷον ὅτι καλεῖται *κλεὶς* ὁμωνύμως ἥ τε ὑπὸ τὸν αὐχένα τῶν ζῴων καὶ ᾗ τὰς θύρας κλείουσιν». Παρελαμβάνετο δὲ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄνομα καὶ πρὸς δήλωσιν μέρους θύννου, ὡς διδάσκει ὁ Ἀθήναιος σελ. 303 α' «Ἐπῄνουν δὲ τῶν θύννων καὶ τὰς *κλεῖδας* καλουμένας, ὡς Ἀριστοφῶν ἐν Πειρίθῳ. Α. Καὶ μὴν διέφθαρταί γε τοὖψον παντελῶς· *κλεῖδες* μὲν ὀπταὶ δύο παρεσκευασμέναι. Β. Αἷς τὰς θύρας κλείουσι; Α. *Θύννου*

μὲν οὖν». Πρβ. καὶ Δίφιλ. παρ' Ἀθην. σελ. 357 α' «τὰ δὲ ὑπογάστρια αὐτοῦ (τοῦ ὀρκύνου) καὶ ἡ *κλεὶς* εὔστομα καὶ ἁπαλά». Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1108, 21 «Δῆλον δ' ἐκ τῶν παλαιῶν ὅτι *κληῒς* πολλὰ καὶ αὐτὴ δηλοῦσα, ὥσπερ καὶ τὸ *κλειδίον* καὶ ἡ *κλείς*, λέγεται καὶ ἐπὶ μέρους θύννων, ὡς ὁ Ἀθήναιος παρασημειοῦται — Οὕτω δὲ καὶ *ὀρφῶν κλειδία*, οἷον ἐν Γαδείροις *τὰ κλειδία τῶν ὀρφῶν* καθ' αὐτὰ ταριχεύονται. Κλειδίων δὲ θύρας χρῆσις παρὰ τῷ κωμικῷ εἰπόντι κακοηθέστατα κλειδία τὰ κρυπτὰ καὶ δυσεπιβούλευτα».

Ἀθήν. σελ. 344 β' «τοῦ δ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἀγρὸν καταβεβρωκότος εἰς ὀψοφαγίαν, ἐπειδὴ θερμόν ποτε καταβροχθίσας ἰχθὺν ἔφησε τὸν *οὐρανὸν* κατακεκαῦσθαι, λοιπόν, ἔφησεν, ἐστίν, ὁ Θεόκριτος, σοὶ καὶ τὴν θάλασσαν ἐκπιεῖν, καὶ ἔσῃ τρία τὰ μέγιστα ἠφανικώς, γῆν καὶ θάλασσαν καὶ *οὐρανόν*». Πρβ. καὶ Θεμίστ. σελ. 166 β' «χρυσῆν μὲν πλάτανον περιφέρεται (γρ. *περιεφέρετο*) καὶ χρυσοῦν *οὐρανόν*, φιλοσοφίᾳ δὲ ἀκόσμητος ἦν καὶ τὸν *οὐρανὸν* οὐχ ἑώρα τὸν ἀληθινόν».

Ἀθήν. σελ. 344 γ' «σκωπτόμενος ὑπό τινων σπερμολόγων εἰς ὀψοφαγίαν ἐρομένων τε ἐκείνων τί ἂν ἥδιστα φάγοι, ὁ Ἄλεξις, *σπερμολόγους*, ἔφη, πεφρυγμένους».

Ἀθήν. σελ. 585 δ' «Λεόντιον κατακειμένη μετ' ἐραστοῦ, ἐπεισελθούσης εἰς τὸ συμπόσιον Γλυκέρας καὶ τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς ταύτῃ μᾶλλον προσέχοντος, κατάστυγνος ἦν. Ὡς δ' ἐπιστρέψας ὁ γνώριμος αὐτὴν ἠρώτησε τί λυπεῖται, ἡ *ὑστέρα* με λυπεῖ, ἔφη».

Ἀθήν. σελ. 168 ς' «Ἐπιδόσεων δέ ποτε γινομένων, παρελθὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔφη· *ἐπιδίδωμι* κἀγώ. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὁμοθυμαδὸν ἀνεβόησαν· *εἰς ἀκολασίαν*». Πρβ. καὶ σελ. 245 ς' «Χαιρεφῶντος δὲ τοῦ παρασίτου φήσαντος οὐ δύνασθαι *τὸν οἶνον φέρειν*, οὐδὲ γὰρ *τὸ εἰς τὸν οἶνον*, ἔφη» καὶ «καθ' ὃν δὲ καιρὸν Δημοσθένης παρ' Ἁρπάλου *τὴν κύλικα εἰλήφει*, οὗτος, ἔφη, τοὺς ἄλλους ἀκρατοκώθωνας καλῶν αὐτὸς *τὴν μεγάλην ἔσπακεν*». Ἐν σελ. 19 δ' λέγει ὁ Ἀθήναιος «Ἐποίησε δ' οὗτος καὶ παρὰ τὰς Ἀριστοτέλους ἀπορίας καὶ ἀνεγίνωσκε δημοσίᾳ διὰ τί ὁ ἥλιος δύνει μὲν κολυμβᾷ δ' οὔ καὶ διὰ τί — τὰ τετράδραχμα *καταλλάττεται* μὲν ὀργίζεται δ' οὔ». Πρβ. Εὐστάθ. σελ. 764, 42 «Εἰς ὅπερ ἀστείως ἔπαιξέ τις, ἤγουν

εἰς τὸ μεταλαμβάνεσθαι τὸ ἀμείβειν ἀντὶ τοῦ καταλλάσσειν, ἀπορήσας ἀστείως ἐπὶ τῶν ἀμειβόντων ἐμπορευτικῶς πῶς ποτε τὰ τετράδραχμα καταλλάσσονται μὲν οὐκ ὀργίζονται δέ, ὡς δῆθεν τοῦ καταλλάσσεσθαι ὁμωνυμίας λόγῳ ἀντικειμένου πρὸς τὸ ὀργίζεσθαι». Γνωστὸν ὑπάρχει τὸ *καταλλάττειν τὸ νόμισμα*, κτλ. Φέρεται δὲ καὶ ὄνομα *καταλλαγή*, ἀνθ' οὗ παρὰ τῷ Θεοφράστῳ ἀπαντᾷ *ἐπικαταλλαγή* Χαρακτ. Λ΄ «καὶ παρὰ παιδὸς κομιζόμενος ἀποφορὰν τοῦ χαλκοῦ τὴν *ἐπικαταλλαγὴν* προσαπαιτεῖν». Ἀλλ' ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1874, σελ. 71 διατείνεται ὅτι ἡ γνησία παρὰ τῷ Θεοφράστῳ γραφὴ εἶνε *καταλλαγήν*, ἄνευ τῆς προθέσεως *ἐπί*.

Μάχων παρ' Ἀθην. σελ. 349 β' «Στρατόνικος — ὁρῶν ἕκαστον τῶν πολιτῶν κατ' ἰδίαν κεκτημένον *κήρυκα* — σχεδόν τε τοὺς *κήρυκας* ἐν τῷ χωρίῳ πολὺ πλείους κατὰ λόγον τῶν δημοτῶν, ἐπ' ἄκρων ἐβάδιζε τῶν ὀνύχων ἐν τῇ πόλει σχέδην, δεδορκὼς ἀτενὲς εἰς τὴν γῆν κάτω. Πυνθανομένου δὲ τῶν ξένων αὐτοῦ τινος τὸ πάθος τὸ γεγονὸς ἐξαπίνης περὶ τοὺς πόδας, τοῦτ' εἶπε· τοῖς ὅλοις μὲν ἔρρωμαι, ξένε, καὶ τῶν κολάκων πολὺ θᾶττον ἐπὶ δεῖπνον τρέχω, ἀγωνιῶ δὲ καὶ δέδοικα παντελῶς μή ποτ' ἐπιβὰς *κήρυκι* τὸν πόδ' ἀναπαρῶ». Πρβ. Ἀρχέστρ. παρ' Ἀθην. σελ. 92 δ΄ «τοὺς κήρυκας δ' ἐπιτρίψαι ὁ Ζεύς, τούς τε θαλαστογενεῖς καὶ τοὺς ἀγοραίους, πλὴν ἑνὸς ἀνθρώπου». Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1108, 43 «Ὁ δ' αὐτὸς (Στρατόνικος) καὶ πρὸς τὴν ὁμωνυμίαν παίζων τοῦ κήρυκος, ἐπεὶ κῆρυξ οὐ μόνον τὸ κύριον καὶ ὁ ἱερὸς βασιλικὸς θεράπων ἀλλὰ καὶ θαλάσσιον ὄστρεον ἔχον ὀξύτητας κύκλῳ, ἐπεὶ ἐν Ἀβδηριτικῷ ἀγῶνι εὕροι κήρυκας πολὺ πλείους κατὰ λόγον τῶν δημοτῶν καὶ ἐπ' ἄκρων ὀνύχων βαδίζοι δεδορκὼς ἀτενὲς εἰς τὴν γῆν καὶ ἐρωτηθείη τί πάθοι, τὰ μὲν ἄλλα ἐρρῶσθαι εἶπε τοὺς πόδας, ἀγωνιᾶν δὲ μήποτε, φησίν, ἐπιβὰς κήρυκι τὸν πόδα παρῶ· παίξας ἀστείως ἐν τῷ μεταβαλεῖν τὸν κατ' ἄνθρωπον κήρυκα εἰς τὸν ὡς εἴρηται θαλάσσιον». Ἴδε καὶ Κοραῆν εἰς *Ξενοκράτ.* σελ. 125.

Λουκ. Δημῶν. 17 «Ἐπεὶ δέ ποτε καὶ χρυσοῦν *δακτύλιον* ὁδῷ βαδί-ν εὗρε, γραμμάτιον ἐν ἀγορᾷ προθεὶς ἠξίου τὸν ἀπολέσαντα, ὅστις τοῦ *δακτυλίου* δεσπότης, ἥκειν καὶ εἰπόντα ὁλκὴν αὐτοῦ καὶ λίθον ι τύπον ἀπολαμβάνειν. Ἧκεν οὖν τις μειρακίσκος ὡραῖος αὐτὸς ·ολωλεκέναι λέγων. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ὑγιὲς ἔλεγεν, ἄπιθι, ἔφη, ὦ παῖ,

καὶ τὸν σεαυτοῦ *δακτύλιον* φύλαττε· τοῦτον γὰρ οὐκ ἀπολώλεκας».

Φιλήμ. παρὰ Πλουτ. Ἠθικ. 458 α' «Α. Παρὰ τοῦ βασιλέως *γράμμαθ'* ἥκει σοι, Μάγα. Β. Μάγα κακόδαιμον, *γράμματ'* οὐκ ἐπίστασαι». Ὁ Κλέρικος ἔγραψε «*Μάγας*, κακόδαιμον, γράμματ' οὐκ *ἐπίσταται*», ὁ δὲ Ἀούπτιος «Μάγα; κακόδαιμον, γράμματ' οὐκ ἐπίσταται» (Ἴδε Κόκκιον ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Κωμικῶν Τόμ. Β', σελ. 522, 144).

Φερεκράτ. παρ' Ἀθην. σελ. 535 β' «οὐκ ὢν *ἀνὴρ* γὰρ Ἀλκιβιάδης, ὡς δοκεῖ, *ἀνὴρ* ἁπασῶν τῶν γυναικῶν ἐστι νῦν».

Ἀθήν. σελ. 247 α' «Δίφιλος δ' ἐν Συνωρίδι — Εὐριπίδου μνησθείς, κύβος δέ τις οὕτως καλεῖται Εὐριπίδης, παίζων καὶ πρὸς τὸ τοῦ ποιητοῦ ὄνομα ἅμα καὶ περὶ παρασίτων τάδε λέγει — Α. Πῶς ἂν βάλοιμ' *Εὐριπίδην*; Β. Οὐκ ἄν ποτε *Εὐριπίδης* γυναῖκα σώσει'. Οὐχ ὁρᾷς ἐν ταῖς τραγῳδίαισιν αὐτὰς ὡς στυγεῖ;» (Πρβ. Κόκκιον ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Κωμικῶν Τόμ. Β', σελ. 566).

Παρατιθέμεθα καὶ ἃ λέγει ὁ Ἀθήναιος σελ. 365 δ' «Τίνες δ' εἰσὶν αἱ συμβολαὶ αὐτὸς Ἄλεξις ἐν Μανδραγοριζομένῃ σημαίνει διὰ τούτων. Α. Ἥξω φέρουσα *συμβολὰς* τοίνυν ἅμα. Β. Πῶς *συμβολάς*; Α. τὰς ταινίας οἱ Χαλκιδεῖς καὶ τοὺς ἀλαβάστρους *συμβολὰς* καλοῦσι, γραῦ».

Τῷ Ἀριστοφάνει παρέσχον ἀφορμὴν εἰς παιδιὰν τὰ ὀνόματα *τόκος* καὶ *χοῖρος* καὶ *βάλανος* καὶ τὰ ῥήματα *ὑποκρούειν* καὶ *θωρήσσεσθαι*, οἷον Θεσμοφ. 845 «ἀξία γοῦν εἶ *τόκου* τεκοῦσα τοιοῦτον *τόκον*» καὶ Ἀχαρν. 791 «Α. Αἴκα παχυνθῇ — κάλλιστος ἔσται *χοῖρος* Ἀφροδίτᾳ θύεν. Β. Ἀλλ' οὐ *χοῖρος* τἀφροδίτῃ θύεται. Α. Οὐ *χοῖρος* Ἀφροδίτᾳ; μόνᾳ γα δαιμόνων» καὶ Λυσιστρ. 408 «Ὦ χρυσοχόε, τὸν ὅρμον ὃν ἐπεσκεύασας, ὀρχουμένης μου τῆς γυναικὸς ἑσπέρας, ἡ *βάλανος* ἐκπέπτωκεν ἐκ τοῦ τρήματος. Ἐμοὶ μὲν οὖν ἔστ' ἐς Σαλαμῖνα πλευστέα· σὺ δ', ἢν σχολάσῃς, πάσῃ τέχνῃ πρὸς ἑσπέραν ἐλθὼν ἐκείνῃ τὴν *βάλανον* ἐνάρμοσον» καὶ Ἐκκλ. 256 «Τί δ', ἢν *ὑποκρούωσίν* σε; Β. Προσκινήσομαι ἅτ' οὐκ ἄπειρος οὖσα πολλῶν *κρουμάτων*» καὶ Εἰρήν. 1284 «Α. Εἶεν· ἐκόρεσθεν τοῦ πολέμου κᾆτ' ἤσθιον. Ταῦτ' ᾆδε, ταῦθ', ὡς ἤσθιον κεκορημένοι. Β. *Θωρήσσοντ'* ἄρ' ἔπειτα

πεπαυμένοι. Α. Ἄσμενοι, οἶμαι» (Ἴδε Βλαϋδέσιον εἰς *Ἀριστοφ. Θεσμοφ.* σελ. 922 καὶ εἰς *Ἀχαρν.* σελ. 373-4 καὶ εἰς *Λυσιστρ.* σελ. 211 καὶ εἰς *Ἐκκλησ.* σελ. 131 καὶ εἰς *Εἰρήν.* σελ. 307). Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Μεινέκιος ἐν *Vindic. Aristoph.* σελ. 157-8 νομίζει ὅτι ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους «ἀξία γοῦν εἰ *πόκου* τεκοῦσα τοιοῦτον τόκον».

Ἐν τῷ Πλούτῳ εἶνε ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ εἰρημένον στίχ. 1204 «Καὶ μὴν πολὺ τῶν ἄλλων χυτρῶν τἀναντία αὗται ποιοῦσι· ταῖς μὲν ἄλλαις γὰρ χύτραις ἡ *γραῦς* ἔπεστ' ἀνωτάτω, ταύτης δὲ νῦν τῆς *γραὸς* ἐπιπολῆς ἔπεισιν αἱ χύτραι». Πρβ. Εὐστάθ. σελ. 1450, 45 «Ἔτι σημείωσαι καὶ ὅτι γραῦς κοινῶς μὲν ἡ παλαιὰ γυνὴ καὶ πολιὰ τῷ χρόνῳ· ἄλλως δὲ καθ' ὁμωνυμίαν γραῦς καὶ τὸ ἐπαφρίζον ἐν ταῖς χύτραις, καθὰ δηλοῖ καὶ ὁ κωμικός, καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ ζωμοῦ· αὕτη δὲ καὶ ἐπίπαγος κατὰ Παυσανίαν καλεῖται». Παραπήγνυμεν τούτοις τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου γεγραμμένα σελ. 585 γ' «Μενάνδρῳ τῷ ποιητῇ δυσημερήσαντι καὶ εἰσελθόντι εἰς τὴν οἰκίαν Γλυκέρα προσενέγκασα γάλα παρεκάλει ῥοφῆσαι· ὁ δέ, οὐ θέλω, εἶπεν· ἦν γὰρ ἐφεστηκυῖα γραῦς αὐτῷ. Ἡ δέ, ἀποφύσα, εἶπε, καὶ τῷ κάτω χρῶ».

Μνημονεύομεν καὶ τὸ ἐν τῇ Λυσιστράτῃ κείμενον στίχ. 549 «Ἀλλ', ὦ *τηθῶν* ἀνδρειοτάτη καὶ μητριδίων ἀκαληφῶν», περὶ οὗ ποιεῖται λόγον ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1485, 38 γράφων «Ἐπεὶ δὲ καὶ γενικὴ τούτου (τοῦ οὐδετέρου *τήθη*) ἐστὶν ἀναλόγως τηθέων τηθῶν κατὰ τὸ στηθέων στηθῶν, παίζει παρὰ τοῦτο Ἀριστοφάνης ἐν Λυσιστράτῃ εἰπών· ὦ τηθῶν ἀνδρειοτάτη καὶ μητριδίων ἀκαληφῶν· παραλαλῶν ἐκεῖνος τὸ παίγνιον ὡς πρὸς φιλουμένας τροφοὺς καὶ μητέρας, ὧν τροφοὶ μὲν καὶ ὡς οἷον τῆθαι τὰ τήθεα, μητρίδια δὲ αἱ κατὰ θάλασσαν ἀκαλῆφαι». *Τῆθαι* ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ὠνομάζοντο αἱ τῶν μητέρων ἢ τῶν πατέρων μητέρες, αἳ καὶ *μάμμαι* ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ἐκαλοῦντο (Ἴδε καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Ἀριστοφ. Λυσιστρ.* σελ. 226).

Εἶνε δ' ὁ κωμικὸς εὐεπίφορος εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος παιδιὰν μάλιστ' ἐν ταῖς Νεφέλαις λέγων στίχ. 53 «Οὐ μὴν ἐρῶ γ' ὡς ἀργὸς ἦν, ἀλλ' *ἐσπάθα*· ἐγὼ δ' ἂν αὐτῇ θοἰμάτιον δεικνὺς τοδὶ πρόφασιν ἔφασκον· ὦ γύναι, λίαν *σπαθᾷς*» καὶ στίχ. 211 «Α. Ἡ δέ γ' Εὔβοια, ὡς ὁρᾷς, ἡδὶ *παρατέταται* μακρὰ πόρρω πάνυ Β. Οἶδ'· ὑπὸ γὰρ ἡμῶν

παρετάθη καὶ Περικλέους» καὶ στίχ. 225 «Α. Ἀεροβατῶ καὶ *περιφρονῶ* τὸν ἥλιον. Β. Ἔπειτ' ἀπὸ ταρροῦ τοὺς θεοὺς *ὑπερφρονεῖς* ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς γῆς, εἴπερ;» καὶ στίχ. 638 «Α. Πότερα περὶ *μέτρων* ἢ ῥυθμῶν ἢ περὶ ἐπῶν; Β. Περὶ τῶν *μέτρων* ἔγωγ'· ἔναγχος γάρ ποτε ὑπ' ἀλφιταμοιβοῦ παρεκόπην διχοινίκῳ. Α. Οὐ τοῦτ' ἐρωτῶ σ' ἀλλ' ὅ τι κάλλιστον *μέτρον* ἡγεῖ· πότερα τὸ *τρίμετρον* ἢ τὸ *τετράμετρον*; Β. Ἐγὼ μὲν οὐδὲν πρότερον *ἡμιεκτέου*. Α. Οὐδὲν λέγεις, ὤνθρωπε. Β. Περίδου νυν ἐμοί, εἰ μὴ *τετράμετρόν* ἐστιν *ἡμιεκτέον*» καὶ στίχ. 649 «Α. Πρῶτον μὲν εἶναι κομψὸν ἐν συνουσίᾳ ἐπαΐονθ' ὁποῖός ἐστι τῶν ῥυθμῶν κατ' ἐνόπλιον χὠποῖος αὖ κατὰ *δάκτυλον*. Β. Κατὰ *δάκτυλον*; Α. Νὴ τὸν Δί'. Β. Ἀλλ' οἶδ'. Α. Εἰπὲ δή. Β. Τίς ἄλλος ἀντὶ τουτουὶ τοῦ *δακτύλου*;» (Ἴδε Εὔδηνα ἐν *Leipz. Stud.* Τόμ. Η', σελ. 180 καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Ἀριστοφ. Νεφ.* σελ. 227-8 καὶ 270 καὶ 274 καὶ 397 καὶ 399 καὶ 401-2. Πρβ. καὶ σελ. 281-2).

Ἐγένετο δὲ χρῆσις μετὰ παιδιᾶς καὶ τοῦ *σὺν θεοῖς* ἢ *σὺν τοῖς θεοῖς* καὶ τοῦ *ἐν γαστρὶ λαμβάνειν*, οἷον Διογέν. Λαέρτ. Ϛ', 69 «Εἰσελθὼν εἰς διδασκάλου καὶ Μούσας μὲν ἰδὼν πολλάς, μαθητὰς δὲ ὀλίγους, σὺν θεοῖς, ἔφη, διδάσκαλε, πολλοὺς μαθητὰς ἔχεις». Ἀθήν. σελ. 348 δ' «Διδάσκων γὰρ κιθαριστάς, ἐπειδὴ ἐν τῷ διδασκαλείῳ εἶχεν ἐννέα μὲν εἰκόνας τῶν Μουσῶν, τοῦ δὲ Ἀπόλλωνος μίαν, μαθητὰς δὲ δύο, πυνθανομένου τινὸς πόσους ἔχοι μαθητάς, ἔφη· σὺν τοῖς θεοῖς δώδεκα» καὶ σελ. 246 β' «Τὸν δ' ὑπὸ τῆς γραὸς τρεφόμενον παράσιτον Παυσίμαχος ἔλεγε τοὐναντίον πάσχειν τῇ γραίᾳ συνόντα· αὐτὸν γὰρ ἐν γαστρὶ λαμβάνειν ἀεί. Περὶ τούτου καὶ Μάχων γράφει οὕτως — ὁ δεῖνα παράδοξόν γε ποιεῖς πρᾶγμ', ὅτι γραῦς ποιεῖ σ' ἐν γαστρὶ λαμβάνειν ἀεί. Ὁ δ' αὐτὸς παράσιτον ἀκούσας ὑπὸ γραίας τρεφόμενον συγγινόμενόν τε αὐτῇ ἑκάστης ἡμέρας, νῦν πάντα, φασί, γίνεθ'· ἡ μὲν οὐ κύει (κυεῖ), ἐν γαστρὶ δ' οὗτος λαμβάνει καθ' ἡμέραν». Λέγεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ *ἐν γαστρὶ ἔχειν* ἀντὶ τοῦ *κυεῖν* (*ἐγκυμονεῖν*, *κυοφορεῖν*) καὶ *ἐν γαστρὶ λαμβάνειν* ἀντὶ τοῦ *κυΐσκεσθαι*. Ἐν τῷ Βυζαντιακῷ ἑλληνισμῷ ἡ ἔννοια τοῦ *ἐν γαστρὶ λαμβάνειν* ἐσημαίνετο καὶ διὰ τοῦ ῥήματος *ἐγγαστροῦσθαι*, οὗ ὁ ἀόριστος *ἐγγαστρωθῆναι*· ἐσχηματίσθη δὲ καὶ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου *ἐγγαστρωμένη*. Ἐγίνετο δὲ χρῆσις καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου

ἐγγαστροῦν (*ἐγγαστρῶσαι*) πρὸς δήλωσιν τοῦ *ποιεῖν ἐγκύμονα* ἢ *ποιεῖν ἐν γαστρὶ ἔχειν* Καὶ ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν λαλιᾷ ὑπάρχει σύνηθες τὸ *γγαστρώνω-γγαστρώνομαι*, *γγάστρωσα-γγαστρώθηκα* (*γγαστρῶθκα*), *γγαστρωμένη*. Πρβ. καὶ *γγάστρωμα*, *κορίτζι κρυφογγάστρωτο*, κτλ. καὶ *γγαστριά*, *ἀνεμογγάστρι*.

Ἐν παρόδῳ παρατηροῦμεν ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλος τρόπος παιδιᾶς ἐξ ὁμωνυμίας. Ὁ Δημήτριος ἐν τῷ περὶ Ἑρμηνείας καταλέγων παραδείγματα κακοζηλίας λέγει § 187 ὅτι «ἐπὶ τοῦ βουλευομένου Ἀλεξάνδρου δρόμον ἀγωνίσασθαι Ὀλυμπίασιν ἔφη τις οὕτως· Ἀλέξανδρε, δράμε σοῦ τῆς μητρὸς τὸ ὄνομα». Ἠδύνατο ἀντὶ τούτου νὰ ῥηθῇ «ὦ παῖ Ὀλυμπιάδος, δράμε Ὀλυμπιάδα». Ὅμοιον τῷ ὑπὸ τοῦ Δημητρίου μνημονευθέντι φέρεται παρὰ τῷ Αἰλιανῷ Ποικ. Ἱστορ. ΙΓ΄, 28 «οὗτος δὲ ὁ οἰκέτης ἐς Δελφοὺς ἁλώμενος ὑπὸ κυνῶν διεσπάσθη, τῷ ὀνόματι τοῦ δεσπότου δίκας ἐκτίσας ἀνθ' ὧν ἀπέδρα». Ὁ λόγος εἶνε περὶ Μάνου (ἢ Μάνους), τοῦ Διογένους τοῦ *κυνὸς* οἰκέτου, ὃς οὐ φέρων τὴν μετ' αὐτοῦ διατριβὴν ἀπέδρα, εἰς Δελφοὺς δ' ἁλώμενος ὑπὸ *κυνῶν* διεσπάσθη, τῷ ὀνόματι τοῦ δεσπότου, τουτέστι τῷ *κυνί*, δίκας ἐκτίσας ἀνθ' ὧν ἀπέδρα. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ *διδύμων* ὁμοφωνεῖ τῷ κυρίῳ ὀνόματι *Διδύμων*. Ἐντεῦθεν ἐγένετο παιδιὰ ὑπὸ Διογένους τοῦ Σινωπέως, ὡς ἱστορεῖ Διογένης ὁ Λαέρτιος γράφων βιβλ. Ϛ΄, 51 «ἀκούσας ποτὲ ὅτι *Διδύμων* ὁ μοιχὸς συνελήφθη, ἄξιος, ἔφη, *ἐκ τοῦ ὀνόματος* κρέμασθαι», ἤγουν *ἐκ τῶν διδύμων* ἤτοι *ἐκ τῶν ὄρχεων* (Ἴδε Μενάγιον ἐν *Παρατηρ. εἰς Διογ. Λαέρτ.* Τόμ. Β, σελ. 39 Ὑβν.). Σημειωτέον δ' ὅτι σῴζεται ἐκ δράματος τοῦ Σοφοκλέους (τῆς Τυροῦς) ἀπόσπασμα ἔχον ὧδε·

αὕτη δὲ μάχιμός ἐστιν ὡς κεχρημένη
σαφῶς σιδήρῳ (Σιδηρὼ) καὶ φοροῦσα τοὔνομα.

Ὁ Κόβητος νομίζει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1877, σελ. 238 καὶ 1884, σελ. 112 ὅτι ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους:

αὕτη δὲ μάχιμός ἐστιν ὡς κεκλημένη
σαφῶς Σιδηρὼ καὶ φρονοῦσα τοὔνομα.

τουτέστι: καὶ φρονοῦσα ὅμοια τῷ ὀνόματι, ἤγουν σκληρὰ καὶ ὠμά (Ἴδε καὶ Ναύκιον ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Τραγικῶν σελ. 274, 597 ἐκδ. β΄).

Ἠδύνατο δὲ καὶ δόλος περὶ τὸν λόγον ἢ ἀπάτη νὰ ἐπιτευχθῇ ἐκ λέξεως διττὴν ἔννοιαν ἐμφαινούσης, ὡς γίνεται ἐν τῷ Εὐθυδήμῳ τοῦ Πλάτωνος ἐκ τοῦ ῥήματος *μανθάνειν*, ὃ δηλοῖ μὲν συνήθως, καθὰ καὶ ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ διδάσκεται (σελ. 277 - 8), *λαμβάνειν ἐπιστήμην*, τίθεται δ' οὐχὶ ὀλιγάκις καὶ ἀντὶ τοῦ *συνιέναι* (*νοεῖν*, *ἐννοεῖν*, *καταλαμβάνειν*). Πρβ. καὶ Κοραῆν εἰς *Ἀριστοτ. Ἠθικ. Νικομ.* σελ. 275.

Πολλὰ ἐκ τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς γλώσσης κατεχωρίσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν παραδείγματα τῆς ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ κατὰ διττὸν τρόπον χρήσεως τῆς αὐτῆς λέξεως. Παρατηροῦμεν δ' ἐνθάδε ὅτι καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἰδιωτικῇ συνηθείᾳ κυκλεῖται ἡ ῥῆσις «ἡ τιμὴ τιμὴ (=τιμὴν) δὲν ἔχει καὶ χαρά στον ποῦ τὴν ἔχει», τουτέστι: τῆς τιμῆς (ἤτοι τοῦ εἶναί τινα τίμιον) οὐκ ἂν εὑρεθείη ἢ ὁρισθείη τιμὴ (δηλ. ἀξία,' ἤγουν: τὸ νὰ ὑπάρχῃ τις τίμιος εἶνε πρᾶγμα ἀνεκτίμητον. Λέγεται δ' ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων *ἀνεκτίμητος* ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας, ἐφ' ἧς εὑρίσκεται ἐνίοτ' ἐν τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ κείμενον τὸ ἐπίθετον *ἀτίμητος*. Μνημονεύεται δὲ καὶ ἡ παιδιὰ ἥδε. Ἠξίου τίς ποτ' ἐν συνεδρίῳ, σοφὸν ἑαυτὸν νομίζων, νὰ πείθωνται αὐτῷ πάντες καὶ ν' ἀποδέχωνται τὰς γνώμας αὐτοῦ ὡς *ἔχοντος γνώσεις*. Βαρέως δ' ἕτερος φέρων τὴν οἴησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ μεγαλαυχίαν καὶ οὐ μάλ' αὐτὸν ἐπὶ συνέσει θαυμάζων ἀνεφώνησε «*γνώσεις* ἔχεις, ἀλλὰ *γνῶσι(ν)* δὲν ἔχεις», τουτέστι: μάθησις μὲν ἔστι σοι, ἀλλὰ νοῦν οὐκ ἔχεις. Συχνὸν ἐν τῇ νῦν δημώδει φωνῇ ὑπάρχει τὸ *ἔχει γνῶσι(ν)* (ἢ *ἔχει γνώση*), ὡς καὶ τὸ *ἔχει μυαλό* ἢ *ἔχει μυαλά*, πρὸς δήλωσιν τοῦ φρονίμου ἢ συνετοῦ· καὶ πολυθρύλητον ἀπέβη τὸ «ὁ δεσπότης ἀπ(ὸ) τὸ Δαμαλᾶ δὲν εἶχε γνῶσι μήτε μυαλά». Φέρεται δ' ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν γλώσσῃ καὶ τὸ ἐπίθετον *γνωστικός*, ὃ ἀντιτιθέμενον τῷ *κουτός* ἢ *ἄμυαλος* (*τρελλός*, κτλ.) σημαίνει τὸν νοήμονα ἢ νουνεχῆ. Κατέστη δὲ σύνηθες τοῖς νέοις Ἕλλησι καὶ τὸ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν *ἔχει γνώσεις* (*ἔχει γνώσεις πολλάς*, *ἔχει γνώσεις ποικίλας*, *ἔχει γνώσεις ἱστορικάς*, *γεωγραφικάς*, κτλ.) λεγόμενον ἐπὶ τοῦ πεπαιδευμένου ἢ τετυχηκότος μαθήσεως καὶ ἐμπείρου καθεστηκότος. Πρβ. *connaissances*, *connaissances maritimes*, κτλ. (καὶ *ἵστωρ - ἴδρις - ἄϊδρις*, *πολύϊδρις - πολυΐδμων - πολυΐστωρ*, *δαήμων - ἀδαής - ἀδαήμων*, κτλ., *ἰδμοσύνη*, κτλ.). Ἐν

τῇ χυδαίᾳ λαλιᾷ γίνεται χρῆσις τοῦ *πολλὰ ξέρει ἢ ξέρει πολλά* (ὅθεν διὰ συνθέσεως ἐσχηματίσθη τὸ *πολύξερος*, *πολύξερο κεφάλι*), *οὗλα τὰ ξέρει*, *ξέρει τὸν ἄμμο τῆς θάλασσας*, κτλ. Πρβ. *πόλλ' οἶδ' ἀλώπηξ*, κτλ., *πάντα γυναῖκες ἴσαντι*, κτλ., *ὅς δὴ γήραϊ κυφὸς ἔην καὶ μυρία ᾔδει*, κτλ.

Ἡ ῥῆσις «γνώσεις ἔχεις, ἀλλὰ γνῶσι δὲν ἔχεις» ἀναμιμνήσκει ἡμᾶς τὰς παλαιὰς τάσδε·

πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει.
ὡς οὐδὲν ἡ μάθησις, ἂν μὴ νοῦς παρῇ.
γράμματα δεῖ μαθεῖν καὶ μαθόντα νοῦν ἔχειν.
δεῖ μὲν καὶ φιλοσοφεῖν, δεῖ δὲ καὶ ἐγκέφαλον ἔχειν.

Πρβ. καὶ Δημόκρ. παρὰ Στοβ. Ἀνθολ. Δ', 83 «πολλοὶ πολυμαθέες νόον οὐκ ἔχουσι».

Ἐν τέλει μνημονεύομεν τὸ ἐν τῇ Διηγήσει κείμενον τοῦ ἐν Λευκάδι γενομένου σεισμοῦ τῷ 1769^{τῳ} ἔτει «ἡ *μαύρΗ* Ἅγια *ΜαύρΑ*». Ἴδε τὸ Περιοδ. Σύγγραμμα τοῦ ἐν Κωνσταντ. Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγου Τόμ. Η', σελ. 416.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Παρὰ φαῦλον ἡγησάμενος — περὶ φαῦλον ἡγησάμενος.

Παρὰ τῷ Προκοπίῳ φέρεται Τόμ. Β', σελ. 197, 23 Βόνν. «Περὶ φαῦλον γὰρ ἡγησάμενος τό τε φρούριον καὶ τοὺς τοῦ φρουρίου οἰκήτορας ξὺν τοῖς στρατιώταις κακῶν ἀπαθεῖς διασώσασθαι τὸ μὲν ὀχύρωμα εἴασε παντάπασι στρατιωτῶν ἔρημον, ἅπαντας δὲ ἀπαγαγὼν ὅσον ἀπὸ σταδίων πέντε ἐς παράταξιν διεκόσμησεν».

Οὐδείς ποτε τῶν Ἑλλήνων οὔτ' εἶπεν οὔτ' ἠδύνατο νὰ εἴπῃ *περὶ φαῦλον ἡγεῖσθαι* ἢ *ἡγήσασθαι*, ἀτοπωτάτης οὔσης ἐν τῇ τοιαύτῃ φράσει τῆς προθέσεως *περί*. Ἑλληνιστὶ λέγεται *παρὰ φαῦλον ἡγεῖσθαι*, ὃ τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν τῷ *περὶ ὀλίγου* ἢ *περὶ σμικροῦ ποιεῖσθαι*. Ἀναντίλεκτον δ' ἡμῖν φαίνεται ὅτι καὶ ὑπὸ τοῦ Προκοπίου ἐγράφη «*παρὰ φαῦλον γὰρ ἡγησάμενος* τό τε φρούριον καὶ τοὺς τοῦ φρουρίου οἰκή-

τορας ξὺν τοῖς στρατιώταις κακῶν ἀπαθεῖς διασώσασθαι», ὡς ἐν σελ. 320, 10 «*παρὰ φαῦλον ἡγησάμενοι* τὸ τὰ βελτίω σφίσιν αὐτοῖς ἑλέσθαι» καὶ ἐν Τόμ. Γ', σελ. 75, 6 «*παρὰ φαῦλον ἡγησάμενοι* κακοπάθειάν τινα ὑπὲρ ἀνοήτου φέρεσθαι (γρ. *αἱρεσθαι*) δόγματος». Συχνάκις δὲ συγχέονται ἐν τοῖς ἀντιγράφοις αἱ προθέσεις *παρά* καὶ *περί*. Παρὰ τῷ Προκοπίῳ ἔκειτο ἄλλοτε Τόμ. Β', σελ. 69, 14 «*περὶ* Θευδᾶτον τὸν ἀδελφὸν Γότθων τηνικαῦτα ἄρχοντα ἦλθε» ἀντὶ τοῦ ὑγιῶς ἔχοντος «*παρὰ* Θευδᾶτον — ἦλθε». Ἀναγνωστέον δὲ καὶ ἐν σελ. 244, 9 «οὓς δὴ *παρὰ* τὸν Οὐίτιγιν πέμπειν διενοοῦντο» ἀντὶ τοῦ «*περὶ* τὸν Οὐίτιγιν πέμπειν διενοοῦντο». Ὀρθῶς εἶνε ἐν τοῖς ἔπειτα (σελ. 244, 21) γεγραμμένον «*παρά* τε Οὐίτιγιν τριταῖοι ἀφίκοντο καὶ τὰ γράμματα ἔδειξαν». Πολλὰ τῆς συγχύσεως ταύτης παραδείγματα μέλλομεν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ νὰ καταλέξωμεν.

Τῆς φράσεως *παρὰ φαῦλον ἡγεῖσθαι*, ἧς μαρτύρια ἐμνημονεύσαμεν ἐκ τοῦ Προκοπίου, οὐδὲν διαφέρει ἡ διὰ τοῦ *ποιεῖσθαι* προενηνεγμένη. Ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου ἐρρήθη Τόμ. Α', σελ. 737 «*παρὰ φαῦλον ἡγεῖτο* δι' αὐτοῦ ποιήσασθαι καὶ κατασχεῖν» καὶ σελ. 596 «πότερον ὡς τὰς σπονδὰς *παρὰ φαῦλον ἐποιήσασθε* ἄν;» καὶ Τόμ. Β', σελ. 612 «τὸ δὲ τῆς πόλεως *παρὰ φαῦλον ποιεῖσθαι*».

Ἀπαντῶσι δὲ καὶ παρ' ἄλλοις μεταγενεστέροις αἵ τε φράσεις αὗται καὶ ἡ ἰσοδυναμοῦσα αὐταῖς *παρὰ φαῦλον τίθεσθαι*, οἷον παρὰ τῷ Λογγίνῳ σελ. 194 Οὐεισκ. «οἷά τε ἡ παρ' Ὁμήρῳ ποίησις μὴ *παρὰ φαῦλον ἡγησαμένῳ* κτέ.» καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ περὶ Τέχν. Ῥητορ. Δ', 2 «οὑτωσὶ δὲ μηδ' ἐν τούτῳ *παρὰ φαῦλον ποιεῖσθαι* τὸ μέρος τοῦ λόγου τούτου» καὶ παρὰ τῷ Ἰουλιανῷ Ἐπιστ. ἐν Ῥην. Μουσ. Τόμ. ΜΒ', σελ. 20 «εἰ τὰς σὰς ἐπιστολὰς ἐγὼ *παρὰ φαῦλον ποιοῦμαι*» καὶ παρὰ τῷ Συνεσίῳ Ἐπιστ. ΞΖ', σελ. 214 γ' «ἵνα μηδὲν ἀγνοήσειεν ἡ σὴ θεοσέβεια, ἣν οὐ *παρὰ φαῦλον* ἀλλ' ἀντὶ παντὸς *ἐποιεῖτο* πεισθῆναι διὰ τῶν ἀποβάντων» καὶ παρὰ τῷ Φωτίῳ Βιβλιοθ. σελ. 254, 17 «ὥσπερ παρορῶν καὶ *παρὰ φαῦλον ποιούμενος* τὴν τοῦ διδασκάλου περὶ αὐτοῦ προφητείαν» καὶ Ἐπιστ. σελ. 224 Βαλ. «τὸν δὲ *παρὰ φαῦλον ποιούμενος* καὶ ὑπερορῶν» καὶ παρὰ τῷ Δεξίππῳ σελ. 18, 11 Βόνν. «καὶ ὅρκους καὶ πᾶσαν πίστεως βεβαιότητα *παρὰ φαῦλον τιθεμένων*» καὶ παρὰ Λέοντι τῷ Διακόνῳ σελ. 41, 20 «τῷ τοι καὶ δεύτερα τὰ φθάσαντα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἡγούμενος *παρὰ*

φαῦλον τὴν ὁρκωμοσίαν *ἐτίθετο*» καὶ παρὰ Γεωργίῳ τῷ Παχυμέρει ἐν Ῥητ. Οὐαλζ. Τόμ. Α', σελ. 558, 1 «Ἀφροδίτη *παρὰ φαῦλον τιθεμένη* τοῦτον» καὶ παρὰ Νικήτᾳ τῷ Χωνιάτῃ σελ 269, 20 «*τιθεμένῳ παρὰ φαῦλον* ἡδυπάθειαν δυσκόλων ἐπιστάντων καιρῶν».

Μιχαὴλ ὁ Ἀκομινᾶτος χρησάμενος τῷ ῥήματι *λογίζεσθαι* εἶπε Τόμ. Α', σελ. 202, 23 «ὑπὸ γὰρ γενναίου φρονήματος καὶ περιφρονητικοῦ τῶν ἐνταῦθα *παρὰ φαῦλον* τὰ τοῖς ἄλλοις περιμάχητα *ἐλογίζετο*».

Ἐφ' ὁμοίας ἐννοίας εἶνε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων παρειλημμένον τὸ *παρ' ὀλίγον ποιεῖσθαι* καὶ *παρὰ μικρὸν ποιεῖσθαι* ἢ *ἡγεῖσθαι*, ὧν παραδείγματα φέρομεν τάδε.

Ξενοφ. Ἀναβ. ϛ', ϛ', 11 «ἔνιοι μὲν αὐτῶν παρ' ὀλίγον ἐποιοῦντο τὸν Κλέανδρον, τῷ δὲ Ξενοφῶντι οὐκ ἐδόκει φαῦλον εἶναι τὸ πρᾶγμα». Δί. Κάσσ. Τόμ. Α', σελ. 57 Δινδ. «παρ' ὀλίγον τὴν ἰδίαν ἔχθραν πρὸς τὰ κοινῇ συμφέροντα ἐποιήσατο».

Ἰσοκράτ. Φιλ. 79 «μηδὲ παρὰ μικρὸν ἡγεῖσθαι τὸ παρὰ πᾶσιν εὐδοκιμεῖν». Ψευδοδημοσθέν. σελ. 1416, 51 «ἵνα μᾶλλον προτρέψω σε πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, ἐὰν μὴ παρὰ μικρὸν ποιήσῃ». Πλούτ. Φιλοπ. ΙΕ', 1 «ταῖς εὐεργεσίαις ὑπερβάλλειν οὐ παρὰ μικρὸν ἡγεῖτο». Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Α', κθ', 5 «ἐγὼ δ' οὐ παρὰ μικρὸν ἡγοῦμαι Μενάνδρου διαμαρτεῖν ἐραστοῦ». Πρβ. καὶ Πλάτ. Πολιτ. σελ. 546 δ' «παρ' ἔλαττον τοῦ δέοντος ἡγησάμενοι τὰ μουσικῆς». Ὁ Κοραῆς γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους Τόμ. Β', σελ. 74 «Παρὰ μικρὸν ἡγεῖσθαι: Ἐν ταύταις ταῖς φράσεσι, Παρὰ μικρὸν, Παρ' ὀλίγον, καὶ ταῖς ὁμοίαις ὑπειλήφασί τινες τὴν πρόθεσιν δηλοῦν τὸ, Πάνυ, ὡς εἶναι ταὐτὰς τῷ Πάνυ μικρὸν, Πάνυ ὀλίγον κ.τ.λ. Καὶ ἴσως ἐντεῦθεν ἡ συνήθεια ἐπιτατικῶς κέχρηται τῇ, Παρὰ, ἐν πολλοῖς τῶν συνθέτων, οἷον Παραμικρός, Παραμεγάλος, Παραπαχὺς, ἀντὶ τοῦ Ἐλάχιστος, Μέγιστος, Παχύτατος· ἔστι δ' ἃ τῶν τοιούτων συνθέτων καὶ ἀπεναντίαν τῇ τῶν ἀρχαίων χρήσει ἐκληρώσαντο σημασίαν, οἷόν ἐστι τὸ, Παραφρόνιμος, ἡμῖν μὲν τὸν Φρονιμώτατον σημαῖνον, παρὰ δὲ τῷ Σοφοκλεῖ (Οἰδ. Τύρ. 691) συνώνυμον ὂν τῷ, Παράφρων». Ἀντὶ τοῦ *ταὐτάς* ὤφειλεν ὁ ἀοίδιμος ἀνὴρ νὰ γράψῃ *τὰς αὐτάς*. Συχνὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἰδιωτικῇ συνηθείᾳ ὑπάρχει τὸ *παρὰ πολύ* προφερόμενον *πάρα πολύ*. Σκαρλᾶτος ὁ Βυζάντιος λέγει ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς καθ'

ἡμᾶς Ἑλληνικῆς Διαλέκτου σελ. 273 «Παρὰ πολὺ ἢ Παραπολὺ (προφ. κοιν. Πάρα πολύ), ἐπ. *Παρὰ πολὺ* καὶ *Παραπολύ* (*περιεγένοντο παρὰ πολὺ τῶν Σαβίνων*, Διονύσ. Ἁλικαρ.)». Ἡ ὀρθῶς ἔχουσα ἐκφορὰ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἶνε *παρὰ πολύ* κατὰ διάστασιν, οὐχὶ ὑφ' ἓν *παραπολύ*. Εὑρέθη δὲ παρὰ συγγραφεῖ πολλῷ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως παλαιοτέρῳ, τῷ Θουκυδίδῃ, τὸ *νικῆσαι παρὰ πολὺ* καὶ τὸ *ἡσσηθῆναι παρὰ πολύ*. Ἐλέχθη δὲ καὶ *δεινότατον ἔργον παρὰ πολὺ* ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ *τῶν ὄψων μέγιστον παρὰ πολύ* ὑπὸ τοῦ Ἀναξανδρίδου. Περὶ τῆς χρήσεως ταύτης θὰ διαλάβωμεν ἀκριβῶς ἀλλαχοῦ. Παρατηροῦμεν δὲ νῦν περὶ τοῦ *παρὰ μικρὸν ἡγεῖσθαι* ὅτι κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν τῆς *παρά* προθέσεως σημαίνεται διὰ τοῦ *παρὰ μικρόν* τὸ ἐγγὺς μικροῦ ὂν ἢ ὅμοιον μικρῷ ὑπάρχον. Πρβ. Ῥεδάντζιον εἰς *Ξενοφ. Ἀνάβ.* Τόμ. Β', σελ. 162 ἐκδ. δ' καὶ Ὄθ. Σνειδῆρον εἰς *Ἰσοκράτ.* Τόμ. Β', σελ. 35 ἐκδ. γ'.

Ὑπὸ Δίωνος τοῦ Κασσίου ἐρρήθη καὶ *παρὰ βραχὺ θέσθαι* βιβλ. ΞΖ', ια', 2 «παρὰ βραχὺ τὴν ἑαυτοῦ ἀσφάλειαν πρὸς τὸ μηδένα ἐξ αὐτῶν συκοφαντηθῆναι θέμενος».

Ἰσχυρότερος ἀποβαίνει ὁ τρόπος τῆς ἐκφορᾶς, τιθεμένου ἐν αὐτῇ τοῦ *παρ' οὐδέν*. Γίνεται δ' ἐνίοτε χρῆσις καὶ τοῦ ῥήματος *ἄγειν*, ὃ οὐχὶ ὀλιγάκις παραπλησίαν ἔχει δύναμιν τῷ *τίθεσθαι* ἢ *ποιεῖσθαι* ἢ *ἡγεῖσθαι*. Λέγεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ *παρ' οὐδὲν τίθεσθαι* καὶ *παρ' οὐδὲν ἄγειν* καὶ *παρ' οὐδὲν ποιεῖσθαι* καὶ *παρ' οὐδὲν ἡγεῖσθαι* καὶ *παρ' οὐδὲν λογίζεσθαι*· ἔτι δὲ *παρ' οὐδὲν εἶναι*.

παρ' οὐδὲν τίθεσθαι. Αἰσχύλ. Ἀγαμ. 228 «λιτὰς δὲ καὶ κληδόνας πατρῴους παρ' οὐδὲν—ἔθεντο φιλόμαχοι βραβῆς». Εὐριπίδ. Ἰφιγ. Τ. 731 «μὴ ἀπονοστήσας χθονὸς θῆται παρ' οὐδὲν τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς». Πλάτ. Φαίδρ. σελ. 252 α' «οὐσίας δι' ἀμέλειαν ἀπολλυμένης παρ' οὐδὲν τίθεται». Πλούτ. Δημοσθ. ΙΔ', 4 «παρ' οὐδὲν τῷ προσκροῦσαι τῷ δήμῳ θέμενος ἤλεγξεν». Λουκιαν. περὶ Θυσ. 3 «παρ' οὐδὲν τίθεσαι τὸν εὐεργέτην» καὶ Βίων Πράσ. 13 «παρ' οὐδὲν τίθεσαι τὰ ἡμέτερα πράγματα» καὶ Τοξάρ. 6 «ἀπαντᾶν πειρώμενον τοῖς τοξεύμασι καὶ παρ' οὐδὲν τιθέμενον εἰ ἀποθανεῖται σώσας τὸν φίλον». Διόδ. Σικελ. Ε', κη', 5 «εἰώθασι δὲ—ἐκ προκλήσεως μονομαχεῖν πρὸς ἀλλήλους παρ' οὐδὲν τιθέμενοι τὴν τοῦ βίου τελευτήν». Αἰλιαν.

περὶ Ζῴ. ΙΕ', 29 «τὴν διάνοιαν ἐξηνεμώθη καὶ τὰς θεὰς παρ' οὐδὲν ἐτίθετο» καὶ Ποικ. Ἱστορ. Θ', 41 «τοῦτο παραχρῆμα μὲν ἐξεφαύλισε Παυσανίας καὶ παρ' οὐδὲν ἔθετο» καὶ ΙΒ', 44 «παρ' οὐδὲν θέμενος τὴν ἐκ Διονυσίου τιμωρίαν καὶ καταδίκην» καὶ Ἀποσπ. 14 «παρ' οὐδὲν τιθέμενος τὴν τοῦ ἱεροῦ γράμματος συμβουλήν» καὶ 122 «καλῶς Ἡρόδοτος τὰς ὑπὲρ τῶν γυναικῶν οἰστρήσεις τε καὶ μανίας παρ' οὐδὲν ἐτίθετο». Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Ε', σελ. 174 «εἰ δέ τινες τὸν τῆς φύσεως πλοῦτον παρ' οὐδὲν θέμενοι τὸν τῶν κενῶν δοξῶν διώκουσι». Ἀρισταίν. Ἐπιστ. Α', 24 τέλ. «πρὸς σὲ πάντες ἐκεῖνοι σάτυροι—καὶ παρ' οὐδὲν τίθεμαι τούτους». Φώτ. Βιβλ. σελ. 464, 4 «τὸν θεωρίαν ἄνευ πράξεως πολιτικῆς ἀγαπήσαντα καὶ πάντα τὰ ἄλλα παρ' οὐδὲν θέμενον». Σχολ. Εὐριπ. Τόμ. Β', σελ. 236, 25 Δινδ. «τῶν πόλεων αἱ πλείους τούτῳ τῷ τρόπῳ ἁλίσκονται τοὺς τιμίους παρ' οὐδὲν τιθέμεναι». Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 58, 50 Διδ. «καταφρονῶ σου τῶν ἀπειλῶν καὶ παρ' οὐδὲν αὐτὰς τίθεμαι» καὶ σελ. 138, 48 «παρ' οὐδὲν αὐτὰ θέμενος—ὥρμησεν εἰς τὸ δικαστήριον». Εὐστάθ. σελ. 209, 27 «ὁ μὲν βασιλεὺς οὕτω παρ' οὐδὲν αὐτὸν τίθεται» καὶ σελ. 482, 12 «διὰ δὲ τὸν βασιλέα παρ' οὐδὲν θεμένου τὰ φίλτατα» καὶ σελ. 590, 8 «παρ' οὐδὲν θέμενοι τὴν συγγένειαν» καὶ σελ. 717, 49 «παρ' οὐδὲν τίθεται τὸ θεραπευτικὸν τῆς Ἀθηνᾶς ὁ πατὴρ Ζεύς» καὶ σελ. 815, 37 «ὡς οἷα παρ' οὐδὲν τιθέμενοι ἑαυτούς» καὶ σελ. 1224, 24 «ὡς ἄτοπον ὂν τὸν διοτρεφῆ τὴν ξενίαν τροφὴν—παρ' οὐδὲν θέσθαι» καὶ σελ. 1322, 9 «μὴ ἐξουθενοῦν καὶ παρ' οὐδὲν τίθεσθαι τὰ τῶν ἐπαίνων» καὶ σελ. 1858, 49 «οἷα παρ' οὐδὲν τιθεμένη καὶ τὰ τοῦ δήμου». Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουίδα φέρεται «*Παρ' οὐδὲν θέμενος τοῦτο*: ἀντὶ τοῦ καταφρονήσας, παραλογισάμενος· τὰς σπονδὰς πατήσας καὶ τοὺς ὅρκους παρ' οὐδὲν θέμενος Ἀλέξανδρος Πελοπίδαν καθείρξας ἐφρούρει» (Ἴδε καὶ Βλομφίελδον εἰς *Αἰσχύλ. Ἀγαμ.* σελ. 197 καὶ Βάστιον εἰς *Ἀρισταίν.* σελ. 555 Βοισσ.). Παρὰ Δίωνι τῷ Κασσίῳ βιβλ. ΛΗ', κθ', 4 ἔχουσι τἀντίγραφα «οἱ γὰρ δυναστείας ἐρῶντες *παρ' οὐδενὶ* πάντα τἆλλα πρὸς τὸ τυχεῖν ὧν βούλονται τίθενται», ὅπερ εὖ ποιῶν ὁ Στούρζιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Δίωνος Τόμ. Α', σελ. 429 μετέβαλεν εἰς τὸ *παρ' οὐδέν*. Εἶπε δ' ὁ Δίων καὶ ἐν βιβλ. ΛΘ', νη', 2 «τὸ ζῆν παρ' οὐδὲν πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονικίαν τιθέμενοι» καὶ βιβλ. ΝΘ', κγ', 3 «πάντα τε γὰρ

ἀεὶ τὰ διδόμενα αὐτῷ παρ' οὐδὲν ἐτίθετο». Πρβ. καὶ Τόμ. Α', σελ. 16 Δινδ. «ὅτι μὲν γὰρ ἀποσφάξειν αὐτὴν εἶπε παρ' οὐδὲν ἔθετο». Σημειωτέον δ' ὅτι παρ' Ἀριστείδῃ εἶναι κατ' ἐνεργητικὴν φωνὴν τὸ ῥῆμα προενηνεγμένον Τόμ. Α', σελ. 692 «τοῦτ' αὖ παρ' οὐδὲν *θήσομεν*;», ὡς καὶ ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου σελ. 765, 43 «ἐὰν — τοῦτον ὁ μαθητὴς Ἀχιλλεὺς ἐν τοιαύτῃ πολιᾷ παρ' οὐδὲν *θήσει*» καὶ σελ. 1164, 41 «πλὴν βοῶν καὶ προβάτων τὰ ἄλλα θρέμματα παρ' οὐδὲν *θεῖναι*». Πρβ. καὶ σελ. 1260, 43 «ὁ γὰρ πρὸ τούτου παρὰ φαῦλον *θεὶς* τὸν Πολυδάμαντα νῦν ἐπιμηθευσάμενος ἑαυτὸν μὲν καταλαμβάνει θρασὺν καὶ ἀτάσθαλον».

παρ' οὐδὲν ἄγειν. Σοφοκλ. Ἀντιγ. 34 «καὶ τὸ πρᾶγμ' ἄγειν οὐχ ὡς παρ' οὐδέν». Ἀριστείδ. Τόμ. Β', σελ. 94 «ἐὰν καὶ παρ' οὐδὲν ἄγειν ἐπιστέλλων». Δί. Κάσσ. ΛϚ', με', 2 «Κρήτην μὲν ἢ τἄλλα τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ — παρ' οὐδὲν ἔτ' ἤγαγε» καὶ ΜΖ', κδ', 4 «ὕστερον δὲ — παρ' οὐδὲν αὐτὴν ἤγαγεν». Μάξ. Πλανούδ. ἐν Βαχμ. Ἀνεκδ. Τόμ. Β', σελ. 130, 14 «ἐκεῖνος τῆς ἀρχῆς δραξάμενος παρ' οὐδὲν ἦγε τοὺς ἄλλους».

παρ' οὐδὲν ποιεῖσθαι. Πολύβ. ΙΔ', ζ', 3 «ἑτοίμως τὴν παροῦσαν ὠφέλειαν οἱ στρατιῶται παρ' οὐδὲν ποιούμενοι διετίθεντο τοῖς ἐμπόροις» καὶ ΙϚ', ιγ', 3 «παρ' οὐδὲν ποιησάμενος τὰς προειρημένας πίστεις ἐπεβάλετο παρασπονδῆσαι τὴν τῶν Μεσσηνίων πόλιν» καὶ ΚΑ', κα', 4 «ἡμᾶς δὲ — παρ' οὐδὲν ποιήσεσθε». Δί. Κάσσ. ΟΑ', κδ', 3 «παρ' οὐδὲν ἂν τὸ πρᾶγμα ἐποιησάμην». Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 29 γ' «παρ' οὐδὲν ἐποιήσατο κατηγορῆσαι τοῦ βασιλέως» καὶ Κάτ. Πρεσβυτ. Γ', 5 «παρ' οὐδὲν ἐποιήσατο γενέσθαι διάφορος». Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. Ε', 3 «τὴν μὲν Βριάρεω μνήμην παρ' οὐδὲν ἐποιήσαντο» καὶ περὶ Ζῴ. ΙΔ', 28 «ὁ δὲ καὶ ταύτην παρ' οὐδὲν ποιεῖται τὴν χάριν». Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 793 «ὧν δ' ἐξῆν ἡμῖν ἐπιεικείᾳ χρωμένοις ἀπολαύειν παρ' οὐδὲν ποιούμεθα» καὶ Τόμ. Β', σελ. 305 «σὲ δ' ὁρῶν καὶ συνὼν παρ' οὐδὲν ἐποιεῖτο». Θεμίστ. Λόγ. σελ. 364 γ' «παρ' οὐδὲν ἐποιεῖτο δήμου καὶ ὄχλου ὑπεροψίαν». Ἡλιόδ. Αἰθιοπ. Η', 5 «παρ' οὐδὲν μὲν τὸν προφήτην καὶ τὸ προφητικὸν ἀξίωμα ποιησαμένη».

παρ' οὐδὲν ἡγεῖσθαι. Πλούτ. Γάλβ. Ε', 3 «παρ' οὐδὲν ἡγεῖσθαι τὰ Γαλατῶν». Δί. Χρυσόστ. Τόμ. Α', σελ. 160 «παρ' οὐδὲν μὲν

ἡγούμενος εἰ καί τι πείσεται» καὶ σελ. 577 «καὶ ταύτην παρ' οὐδὲν ἡγησάμενοι». Διόδ. Σικελ. ΙΓ', νε', 4 «τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς εἰρήνης αἰσχύνην παρ' οὐδὲν ἡγούμενοι» καὶ ΙΔ', λε', 5 «τήν τε εὐεργεσίαν καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἱκέτας ὅσιον παρ' οὐδὲν ἡγησάμενος». Διονύσ. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 1476 «αὐτὸς δ' ἐκ τῶν ὕπνων ἔφη ἀναστὰς παρ' οὐδὲν ἡγήσασθαι τὸ ὄναρ». Κλήμ. Ἀλεξ. σελ. 539 «καταφρονοῦσι δὲ θανάτου καὶ παρ' οὐδὲν ἡγοῦνται τὸ ζῆν». Φέρεται δὲ καὶ ἐν ψηφίσματι παρεγγεγραμμένῳ ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου λόγῳ τοῦ Δημοσθένους σελ. 282, 164 «παρ' οὐδὲν ἡγούμενος τὰς ἡμετέρας συνθήκας» (Ἴδε καὶ Βαλκενάριον ἐν *Διατρ*. σελ. 9 καὶ Λοκέλλαν εἰς *Ξενοφ*. *Ἐφέσ*. σελ. 80 Πηρλ.).

παρ' οὐδὲν λογίζεσθαι. Σουΐδ. «Ἐξεφαύλισαν: παρ' οὐδὲν ἐλογίσαντο» καὶ «Κλάειν ἐῶσι: καταφρονοῦσι, παρ' οὐδὲν λογίζονται»

παρ' οὐδὲν εἶναι. Σοφοκλ. Οἰδ. Τ. 983 «ἀλλὰ ταῦθ' ὅτῳ παρ' οὐδέν ἐστι ῥᾷστα τὸν βίον φέρει». Εὐριπίδ. Ὀρέστ. 569 «παρ' οὐδὲν αὐταῖς ἦν ἂν ὀλλύναι πόσεις». Ῥίνθων παρὰ Κικέρ. Ἐπιστ. πρὸς Ἀττ. Α', 20 «οἱ μὲν παρ' οὐδέν εἰσι, τοῖς δ' οὐδὲν μέλει». Θεμιστ. Λόγ. σελ. 226 β' «ᾧ παρ' οὐδὲν ἦν καὶ ἐν φαύλῳ ἀνθρώπου ἀποτεμεῖν κεφαλήν». Τὴν ῥῆσιν τοῦ Ῥίνθωνος μετέγραψεν ὁ Φρίσχιος ἐν τῷ εἰς τοὺς Ἀριστοφάνους Βατράχους Ὑπομνήματι (σελ. 31) ὧδε· «οἱ μὲν *γὰρ οὐκέτ'* εἰσί, τοῖς δ' οὐδὲν μέλει» (Πρβ. καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Ἀριστοφ*. *Βατρ*. σελ. 203). Παρὰ τῷ Ἀρριανῷ ἀπαντᾷ Ἀναβ. Α', ιη', 6 «νικηθεῖσι δὲ οὐ παρὰ μέγα ἔσεσθαι τὸ πταῖσμα» καὶ Α', κγ', 5 «οὐ παρὰ μέγα εἶναι ἐξελόντι οἱ τὴν πόλιν ἤδη πᾶσαν» (Πρβ. καὶ Ὀθ. Σνειδῆρον εἰς *Ἰσοκράτ*. Τόμ. Β', σελ. 35 ἐκδ. γ').

Ἐλέχθη δὲ καὶ *παρ' οὐδὲν κήδεσθαι* ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους Ἠλ. 1329 «πότερα παρ' οὐδὲν τοῦ βίου κήδεσθ' ἔτι ἢ κτέ.;» (Ἴδε Ῥαούϊον ἐν *Stud. z. Griech. u. Lat. Gramm*. Τόμ. Γ', σελ. 76. Πρβ. καὶ Ἀβρέσχιον ἐν *Παρατηρήσ*. *εἰς Αἰσχύλ*. Βιβλ. Β', σελ. 269-70 καὶ Βιβλ Γ', σελ. 26).

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 465 φέρεται «οὕτως ἔμοιγε τοῦδε τοῦ μόρου τυχεῖν *παρ' οὐδὲν ἄλγος*», οὗ γίνεται ἐξήγησις ἐν τοῖς Σχολίοις διὰ τοῦ *οὐδεμία λύπη*. Ὁ Ναύκιος πλημμελῆ ὑπολαμβάνων τὴν παραδεδομένην γραφὴν εἰκάζει (ἐν

Mél. Gréco-Rom. Τόμ. Β', σελ. 243) «οὕτως ἔμοιγε τοὐδὲ τοῦ μόρου τυχεῖν *παρ' οὐδέν*· ἀλλ' ἄθαπτον εἰ τὸν ἐξ ἐμῆς μητρὸς πατρός τε τὸν θανόντ' ἠνεσχόμην», ὃ οὐ λίαν ἡμῖν ἀρέσκει. Πρβ. καὶ Γ. Δινδόρφιον εἰς *Σοφοκλ.* Τόμ. Η', σελ. 207 Ὀξ.

Ἐν τῷ πρὸς Μάρκελλαν συγγραμματίῳ τοῦ Πορφυρίου κεφ. Λ' κεῖται «δυστυχοῦντας δὲ μὴ *περὶ* μέγα τίθεσθαι τῶν τὸ εὐτυχεῖν». Ἔγραψε δ' ἀντ' αὐτοῦ ὁ Οὐσενῆρος «δυστυχοῦντας δὲ μὴ *παρὰ* μέγα τίθεσθαι τὸ εὐτυχεῖν», ὃ καὶ ὑπὸ τοῦ Ναυκίου ἐνεκρίθη ἐν τῇ Β' ἐκδόσει Συγγραμματίων τοῦ Πορφυρίου σελ. 293, 18. Ἐν τοῖς ἄνω ἐμνημονεύσαμεν παραδείγματα τοῦ *οὐ παρὰ μέγα* ἐκ τοῦ Ἀρριανοῦ. Εὕρομεν δὲ καὶ παρὰ τῷ Φιλοδήμῳ περὶ Ὀργ. ΜΒ', 6 (σελ. 138 Κομπ.) «οὐδὲν (ἡγούμενος) παρὰ μέγα τῶν ἔξωθεν» καὶ ΜΖ', 38 (σελ. 155) «οὐδὲν εἶναι παρὰ μέγα τῶν ἔξωθεν ἡγούμενος» καὶ ΜΗ', 19 (σελ. 156) «ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀγαθῶν τίθεται τὸ μηθὲν εἶναι παρὰ μέγα τῶν ἔξωθεν».

Ὁ πολὺς Κόβητος ποιούμενος λόγον (ἐν *Orat. de Artè Interpr.* σελ 99) περὶ τοῦ κειμένου παρὰ τῷ Λυσίᾳ κατ' Ἐρατοσθ. 7 «ἀποκτιννύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους *περὶ οὐδενὸς ἡγοῦντο*, λαμβάνειν δὲ χρήματα περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο» ἀπεφήνατο ὅτι ἀλλότριον τοῦτο τῆς συνηθείας τῶν Ἀττικῶν ὑπάρχει, ὑφ' ὧν μόνον τὸ *παρ' οὐδὲν ἡγεῖσθαι* εἶνε εἰρημένον. Ἀλλ' ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Λυσίου σελ. 85, 7 ἐτήρησε τὴν παραδεδομένην γραφήν. Πρβ. καὶ σελ. 63, 26 «καίτοι οὐ δήπου τὰς μὲν μικρὰς ζημίας οὕτω περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, τοὺς δὲ περὶ τοῦ σώματος κινδύνους *περὶ οὐδενὸς ἡγοῦμαι*» καὶ σελ. 242, 31 «οὗτος μὲν ἅπαντας τοὺς πολίτας *περὶ οὐδενὸς ἡγήσατο*» καὶ σελ. 28, 71 «οἱ πάντα *περὶ ἐλάττονος* τῆς ἀρετῆς *ἡγούμενοι* αὐτοὺς μὲν ἀπεστέρησαν βίου, κτέ.».

Παραδοξοτέρα ἐφάνη ἡμῖν ἡ δόξα ἣν ὁ μέγας κριτικὸς δοξάζει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (187˙, σελ. 77) γράφων ὅτι οἱ παλαιοὶ οὐχὶ ἄλλως ἔλεγον ἢ *περὶ πολλοῦ, περὶ πλείονος, περὶ πλείστου, παρ' οὐδὲν ΠΟΙεῖσθαι*, ἀνθ' οὗ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων παραλαμβάνεται τὸ *'ΗΓεῖσθαι*. Ἱκανὰ μαρτύρια δύναταί τις ἐκ παλαιῶν συγγραφέων νὰ καταλέξῃ τῆς ὑπὸ τοῦ Κοβήτου ἀποδοκιμαζομένης χρήσεως. Ὁ Ἡρόδοτος εἶπε βιβλ. Β', 115 «εἰ μὴ περὶ πολλοῦ ἡγεύμην μηδένα ξείνων

κτείνειν» καὶ μετ' ὀλίγα «ἐπειδὴ περὶ πολλοῦ ἥγημαι μὴ ξεινοκτονέειν» καὶ ὁ Θουκυδίδης βιβλ. Β', 89,9 «ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον καὶ σιγὴν περὶ πλείστου ἡγεῖσθαι» καὶ ὁ Πλάτων Πρωταγ. σελ. 313 α' «ὃ δὲ περὶ πλείονος τοῦ σώματος ἡγεῖ, τὴν ψυχήν, κτέ.» καὶ Λύσ. σελ. 208 β' «καὶ δοῦλον, ὡς ἔοικεν, ἡγοῦνται περὶ πλείονος ἢ σὲ τὸν υἱόν» καὶ ὁ Ἰσοκράτης περὶ Εἰρήν. 135 «ἢν μηδὲν περὶ πλείονος ἡγῆσθε μετά γε τὴν περὶ τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν τοῦ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκιμεῖν» καὶ Αἰγινητ. 10 «περὶ πλείονος ἡμᾶς αὐτοὺς ἡγούμεθ' ἢ τοὺς ἀδελφούς» καὶ ὁ Δημοσθένης κατ' Ἀριστοκρ. 134 «μὴ τὴν ἤδη χάριν τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου παντὸς περὶ πλείονος ἡγεῖσθαι». Παρεθέμεθα δ' ἐν τοῖς ἄνω ἐκ τοῦ Λυσίου παραδείγματα τοῦ *περὶ οὐδενὸς ἡγεῖσθαι*. Ἐν τῷ κατὰ Φιλοκλέους λόγῳ τοῦ Δεινάρχου § 10 ἔχουσι τἀντίγραφα «ὅστις γὰρ ἀργύριον καὶ χρυσίον περὶ πλείονος τῆς πρὸς ὑμᾶς πίστεως *αἱρεῖται* καὶ μήθ' ὅρκου μήτ' αἰσχύνης μήτε δικαίου πλείω λόγον ἢ τοῦ λαμβάνειν ποιεῖται, οὗτος κτέ.». Ὁ Βλάσσιος ἐνέκρινεν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Δεινάρχου τὴν ὑπὸ τοῦ Βαιτήρου καὶ Σαυπίου γενομένην μεταβολὴν τοῦ *αἱρεῖται* εἰς τὸ *ἡγεῖται*. Ἔγραψε δὲ καὶ ὁ Μαιτζνῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κατὰ Λεωκράτους λόγου τοῦ Λυκούργου σελ. 94 «mira, quae obvia est apud Dinarch. in Philocl. § 10. περὶ πλείονος — αἱρεῖται, ubi ἡγεῖται reponendum esse videtur». Ἀλλ' ἐν τῇ ἔπειτα γενομένῃ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδόσει τοῦ Δεινάρχου (σελ. 74) ἀμνημονῶν ὅλως ἧς ἄλλοτ' ἀπεφήνατο ὀρθῆς γνώμης μετετύπωσε μὲν τὸ *αἱρεῖται* εἰς τὸ *ποιεῖται*, περιέγραψε δ' αὐτὸ ὡς παρεμβεβλημένον.

Ἄξιον ἐπιστάσεως εἶνε τὸ ἐν τοῖς Λόγοις τοῦ Θεμιστίου ἁπάντων σελ. 17 β' «καίτοι εἰ ἀνθρώπους περὶ πολλοῦ *νενόμικε*, περὶ πλείστου *νομίζει* τοὺς φίλους, καὶ εἰ τοὺς ζῶντας ὑπ' αὐτὸν ἀγαπᾷ, μάλιστα ἀγαπήσει τοὺς καὶ συζῶντας». Ὁ Κοβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (1862, σελ. 246) μεταβάλλει μὲν τὸ *νομίζει* εἰς τὸ *νομιεῖ*, παρατηρεῖ δ' ὅτι ἐσφάλη ὁ Θεμίστιος εἰπὼν παρὰ τὴν τοῦ ἑλληνισμοῦ συνήθειαν *περὶ πολλοῦ νομίζειν* ἀντὶ τοῦ *περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι*. Οὐδεμία ἡμῖν ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι κατὰ τὸ *περὶ πολλοῦ ἡγεῖσθαι* ἐρρήθη ὑπὸ τοῦ Θεμιστίου καὶ ἄλλων ἴσως μεταγενεστέρων *περὶ πολλοῦ νομίζειν*, οὗ οὐδὲν παρὰ τοῖς ἐνδόξοις εὑρέθη παράδειγμα (Πρβ. καὶ Ἰ. Σμιδίτιον ἐν *Synonym. d. Griech. Spr.* Τόμ. Α', σελ. 337).

Οὐκ ἀγνοητέον δ' ὅτι ἐν τῇ ῥήσει τοῦ Ἡροδότου βιβλ. Β', 1 «Καμβύσης Ἴωνας μὲν καὶ Αἰολέας ὡς δούλους πατρωίους ἐόντας ἐνόμιζε, ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατηλασίην» προσθεὶς ὁ Κόβητος (ἐν *Μνημοσ.* 1883, σελ. 123) πρὸ τοῦ *ἐνόμιζε* τὸ *παρ' οὐδὲν* ἀνέγνω «ὡς δούλους πατρωίους ἐόντας ΠΑΡ' ΟΥΔΕΝ ἐνόμιζε»· ἐπήνεγκε δὲ τάδε· «id est κατεφρόνει, λόγον οὐδένα ἐποιεῖτο, *contemnebat, nullam rationem habebat, non curabat.* Notum est et frequens παρ' οὐδὲν τίθεσθαι, ποιεῖσθαι, ἡγεῖσθαι, et eodem sensu παρ' οὐδὲν νομίζειν dicitur».

Πολλάκις γίνεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ χρῆσις τοῦ *περὶ πολλοῦ, περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι.* Ἐν Ἀττικῇ ἐπιγραφῇ φέρεται «καὶ ταῦτα πεποίηκεν οὔτε χάριν οὐδὲ πρὸς ἕνα περὶ πλείονος ποιούμενος τῶν συμφερόντων τῇ φυλῇ οὔτε δωροδοκούμενος οὐδ' ὑφ' ἑνός» (Συναγ. Ἐπιγρ. Ἀττ. Β', 564, 10). Ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου εἶνε εἰρημένον ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1028, 54 «περὶ πολλοῦ γὰρ τὰς τῶν γυναικῶν ὕβρεις ποιούμεθα», ὃ ὁμοίαν ἐμφαίνει ἔννοιαν τῷ «μέγα γὰρ (ἢ δεινὸν) τὰς τῶν γυναικῶν ὕβρεις ποιούμεθα (ἢ ἡγούμεθα)». Λέγεται δὲ καὶ *περὶ παντὸς ποιεῖσθαι, περὶ παντὸς ποιητέον*, οἷον παρὰ Ξενοφῶντι Κύρ. Παιδ. Α', δ', 1 «διὰ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ φιλοτιμίαν περὶ παντὸς ἐποιεῖτο διαπράττεσθαι» καὶ Ἑλλην. Δ', α', 34 «σοί γε μέντοι φίλοι γενέσθαι περὶ παντὸς ἂν ποιησαίμεθα» καὶ Δ', η', 6 «περὶ παντὸς ἐποιεῖτο ἐλθεῖν τε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν καὶ τιμωρήσασθαι» καὶ Ἀναβ. Α', θ', 16 «περὶ παντὸς ἐποιεῖτο τούτους πλουσιωτέρους ποιεῖν» καὶ Β', δ', 3 «βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι ἂν περὶ παντὸς ποιήσαιτο» καὶ παρὰ Ψευδοξενοφῶντι Ἀπολ. 22 «Σωκράτης τὸ μὲν μήτε περὶ θεοὺς ἀσεβῆσαι μήτε περὶ ἀνθρώπους ἄδικος φανῆναι περὶ παντὸς ἐποιεῖτο» καὶ παρ' Ἰσοκράτει πρὸς Νικοκλ. 15 «περὶ παντὸς ποιοῦ κεχαρισμένως αὐτοῖς ἄρχειν» καὶ Πανηγυρ. 174 «ὧν ἕνεκα περὶ παντὸς ποιητέον ὅπως κτέ.» καὶ παρὰ Πλάτωνι Πολιτ. σελ. 378 ε' «περὶ παντὸς ποιητέον ἃ πρῶτα ἀκούουσιν ὅτι κάλλιστα μεμυθολογημένα πρὸς ἀρετὴν ἀκούειν». Πρβ. καὶ Ξενοφ. Ἀπομν. Δ', β', 30 «περὶ πολλοῦ ποιητέον εἶναι τὸ ἑαυτὸν γιγνώσκειν» καὶ Πλάτ. Πολιτ. σελ. 389 β' «ἀλλὰ μὴν καὶ ἀλήθειάν γε περὶ πολλοῦ ποιητέον» καὶ Κρίτ. σελ. 48 β' «οὐ τὸ

ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν» καὶ Θεμίστ. Λόγ. σελ. 117 β' «οὐδὲν γὰρ οὕτω περὶ πλείστου βασιλεῖ ποιητέον ἐστίν, ὡς κτέ.». Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν ταῖς Ἱστορίαις τοῦ Πολυβίου βιβλ. Ε', μα', 4 «περὶ παντὸς ἐποιεῖτο βουλόμενος ἐπανελέσθαι τὸν ἀποκομίσαντα τὰς δυνάμεις» καὶ ν', 4 «περὶ παντὸς ἐποιεῖτο σπουδάζων διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν πολεμικῶν συστρατεύειν αὐτῷ τὸν Ἐπιγένην».

Ἐναντία τοῦ *περὶ πολλοῦ, περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι* ὑπάρχουσι τὸ *περὶ σμικροῦ* ἢ *ὀλίγου, περὶ ἐλάττονος, περὶ ἐλαχίστου ποιεῖσθαι*, οἷον Πλάτ. Νόμ. σελ. 950 β' «χρὴ δὲ οὔποτε περὶ σμικροῦ ποιεῖσθαι τὸ δοκεῖν ἀγαθοὺς εἶναι τοῖς ἄλλοις ἢ μὴ δοκεῖν» καὶ Πολιτ. σελ. 386 α' «τήν τε ἀλλήλων φιλίαν μὴ περὶ σμικροῦ ποιησομένοις». Ἰουλιαν. σελ. 89 α' «ὃν οὐδαμῶς ὅ γε ἔμφρων ἀνὴρ περὶ σμικροῦ ποιήσεται οὐδὲ ἀτιμάσει». Ἰσοκράτ. (ἢ Ψευδισοκρ.) Τραπεζιτ. 58 «ὥστ' οὐκ ἂν εἰκότως περὶ ὀλίγου ποιήσαισθε τὰς ἐκείνων ἐπιστολάς» καὶ πρὸς Καλλίμ. 63 «τὴν ψυχὴν τὴν ἐμαυτοῦ περὶ ἐλάττονος φαίνομαι ποιούμενος τοῦ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμεῖν». Πλάτ. Ἀπολ. σελ. 30 α' «ὅτι τὰ πλείστου ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται, τὰ δὲ φαυλότερα περὶ πλείονος». Πρβ. καὶ Προκόπ. Τόμ. Γ', σελ. 22, 2, «ὅτι δὴ τῆς πολιτείας τὰ καιριώτατα αὐτὸς περὶ ἐλάσσονος πραγμάτων τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν πεποίηται». Παρὰ Λυσίᾳ ἐν τῷ κατ' Ἀλκιβιάδου Β' λόγῳ, § 11 ἡ παραδεδομένη γραφὴ εἶνε «ὑμεῖς οὖν — τὰς τούτων δεήσεις περὶ ἐλαττόνΩΝ ποιησάμενοι τὰ δίκαια ψηφίσασθε». Ὁ Μάρκλανδος μετετύπωσε τὸ *ἐλαττόνΩΝ* εἰς τὸ *ἐλάττονΟΣ*, ἀλλ' ὁ Κόβητος νομίζει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1882, σελ. 332 ὅτι ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Λυσίου «περὶ ἐλάττονος ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ποιησάμενοι». Ἐν ἑτέρῳ λόγῳ τοῦ Λυσίου (ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθ. Φόν. 26) ἔκειτο πλημμελῶς ἄλλοτε «ὃν (νόμον) σὺ παραβαίνων περὶ ἐλάττονος τῶν ἡδονῶν *ἐποίησΑΣ*» ἀντὶ τοῦ *ἐποιήσΩ*. Ἡ ἀτοπία τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου ἐν τῇ προκειμένῃ ῥήσει παρετηρήθη καὶ ὑπὸ τοῦ Κοραῆ, ὃς ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους Τόμ. Β', σελ. 289 - 90 λέγει τάδε· «Κατὰ μέσην γὰρ ἀείποτε διάθεσιν ἐκφέρεται τὰ τοιαῦτα, ὥστ' εἴπου ἐνεργητικῶς εὕρηται παρὰ τοῖς δοκίμοις, ἐν τοῖς γραφικοῖς ἁμαρτήμασι τοῦτο χρὴ καταλέγειν, ὡς τῆς Λατίνων φωνῆς μᾶλλον οἰκεῖον (plurimi facio), ἢ τῆς Ἑλληνικῆς, οἷόν ἐστι

τὸ τοῦ Λυσίου ('Απολογ. ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθ. φόν. σελ. 28). «*Ον* (*νόμον*) *σὺ παραβαίνων περὶ ἐλάττονος ἐποίησας*· γραπτέον γὰρ κἀνταῦθα, Ἐποιήσω, καὶ οὐκ, Ἐποίησας». Παρὰ τὴν συνήθειαν τοῦ παλαιοῦ ἑλληνισμοῦ εἶνε γεγραμμένον ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἱστορίᾳ Νικηφόρου τοῦ Γρηγορᾶ Τόμ. Γ', σελ. 540, 1 «πῶς τἄλλα τῶν ἐγκλημάτων ἅπαντα ἐν δευτέρῳ θέμενος λόγῳ τῷ τῆς Μασαλιανῆς αἱρέσεως ἐμπεφιλοχώρηκε μάλιστα καὶ περὶ πλείστου *πεποίηκε*».

Εὑρίσκεται δ' ἐνίοτε καὶ τῷ ῥήματι *εἶναι* συντεταγμένον τὸ *περὶ πολλοῦ* καὶ *περὶ πλείστου*, οἷον παρ' Ἡροδότῳ βιβλ. Α', 120 «καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν περὶ πολλοῦ ἐστι κατορθοῦσθαι ἀρχὴν τὴν σὴν» καὶ παρ' Ἀντιφῶντι περὶ τοῦ Χορ. 6 «αὐτὰ τὰ πράγματα, περὶ ὧν οἱ κίνδυνοι, περὶ πλείστου ἐστὶν ὀρθῶς γιγνώσκεσθαι» καὶ παρ' Ἀνδοκίδῃ περὶ τῶν Μυστηρ. 29 «ὅπερ ἐμοὶ περὶ πλείστου ἐστὶν ὑμᾶς πεῖσαι» καὶ παρὰ Πλάτωνι Πολιτ. σελ. 374 γ' «τὰ δὲ περὶ τὸν πόλεμον πότερον οὐ περὶ πλείστου ἐστὶν εὖ ἀπεργασθέντα;» καὶ παρὰ Θεμιστίῳ Λόγ. σελ. 205 α' «οὕτω τοῖς τότε ἦν αὐτοκράτορσι περὶ πολλοῦ μηδεπώποτε ἀποστερεῖν τῶν προσηκόντων ἄθλων τὴν ἀρετήν». Ἀνδρέας ὁ Λοπαδιώτης γράφει (Λεξ. Βινδοβ.) σελ. 145, 16 «*Περὶ πολλοῦ*: ἀντὶ τοῦ φροντίδος ἄξιον. Λιβάνιος· ἐμοὶ δὲ ἦν ἐκείνη περὶ πολλοῦ καὶ οὐδὲν ἐκώλυσεν (ἐκώλυεν) ἡ τύχη». Παρὰ Θουκυδίδῃ κεῖται βιβλ.ϛ',11,6 «ὅσῳ καὶ περὶ πλείστου καὶ διὰ πλείστου δόξαν ἀρετῆς μελετῶσιν», οὗ γίνεται ἐξήγησις ἐν τοῖς Σχολίοις διὰ τῶνδε· «ὅσῳ *ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα* τὴν ἀπ' ἀρετῆς δόξαν θηρῶνται. καὶ ἐν πλείστῳ χρόνῳ μελετῶσιν αὐτήν».

Παραλαμβανομένης τῆς προθέσεως *πρό*, λέγεται *πρὸ πολλοῦ ποιεῖσθαι*, ἀλλ' ἡ ἐκφορὰ αὕτη εἶνε πολλῷ σπανιωτέρα τῆς ἐχούσης τὴν πρόθεσιν *περί*. Ὁ Ἰσοκράτης εἶπε *πρὸ πολλοῦ ἂν ἐποιησάμην* (Φιλ. 138 καὶ Παναθην. 126 καὶ περὶ Ἀντιδ. 15 καὶ Ἐπιστ. Β', 12) καὶ *πρὸ πολλοῦ ποιησαίμην ἄν* (Ἐπιστ. Ζ', 13). Εὕρομεν δὲ καὶ *πρὸ πλείστου τίθεσθαι* ἐν ἐπιγραφῇ παρὰ Διττεμβεργήρῳ (Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. σελ. 354, 6) «πάντα δὲ ταῦθ' ἡγούμενος δεύτερα καὶ πρὸ πλείστου θέμενος τὸ πρὸς τὴν πατρίδα γνήσιον καὶ ἐκτενές». Παρὰ τῷ Γαληνῷ φέρεται Τόμ. ΙΗ', β', σελ. 368 «οἱ δ' ἀλεώτερά πως (γρ. *οἰδαλεώτερά πως*) ἔχοντες τὰ σκέλη *πρὸ παντὸς*

ποιοῦνται νύκτωρ αὐτὰ σχηματίζειν ὑψηλότερα τοῦ ὅλου σώματος». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐρρήθη ὑπὸ τοῦ Ἰσοκράτους καὶ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν «*πρὸ πολλῶν* δ' ἂν ἐποιησάμην — ἀκμάζοντί μοι προσπεσεῖν τὸν κίνδυνον» (περὶ Ἀντιδ. 176).

Ὁμοίας τῷ *πρὸ πολλοῦ ποιεῖσθαι* ἐννοίας ἔχεται τὸ *ἀντὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι*, οὗ παράδειγμα φέρομεν τὸ ἐν ταῖς Διατριβαῖς τοῦ Ἐπικτήτου βιβλ. Δ', α', 151 «ὁλόκληρον αὐτὸ ἔχειν ἀντὶ πολλοῦ ποιοῦμαι». Ἐλέχθη δὲ καὶ *ἀντὶ παντὸς ποιεῖσθαι* ὑπὸ τοῦ Συνεσίου Ἐπιστ. ΞΖ, σελ. 214 γ'. Πρβ. *αἱρεῖσθαί τι πρό τινος* καὶ *αἱρεῖσθαί τι ἀντί τινος*, περὶ ὧν ἀλλαχοῦ.

Σημειώσεως ἄξιον μάλιστα φαίνεται τὸ ἐν τῷ Οἰδίποδι ἐπὶ Κολωνῷ τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 583 «τὰ δ' ἐν μέσῳ ἢ λῆστιν ἴσχεις ἢ *ΔΙ' οὐδενὸς ποιεῖ*». Ἐμνήσθη δὲ τῆς χρήσεως ταύτης ὁ Φρύνιχος ἐν Βεκκ. Ἀνεκδ. σελ. 35, 3 λέγων «Δι' οὐδενὸς ποιεῖσθαι τόνδε. Σοφοκλῆς. Χρῶ». Εἶνε δὲ καὶ παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ σελ. 746 γεγραμμένον «Πλάτωνος μὲν λέγοντος· διὰ τοῦτο καὶ θεοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπιστήμονες οὓς ἂν *ΔΙΑ πλείστου ποιῶνται* θᾶττον ἀπαλλάττουσι τοῦ ζῆν· Μένανδρος πεποίηκεν, κτέ.» ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ Ἀξιόχῳ τοῦ Πλάτωνος, μᾶλλον δὲ τοῦ Ψευδοπλάτωνος «οἱ θεοὶ τῶν ἀνθρωπείων ἐπιστήμονες οὓς ἂν *ΠΕΡΙ πλείστου ποιῶνται*, κτέ.». Ἴδε καὶ Κόβητον ἐν *Λογ*. *Ἑρμ*. Τόμ. Α', σελ. 522.

Εὑρέθη καὶ μόνη ἡ γενικὴ τεθειμένη, ἄνευ προθέσεως, ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ τοῦ Πλάτωνος σελ. 328 δ' «*πολλοῦ* γὰρ *ποιοῦμαι* ἀκηκοέναι ἃ ἀκήκοα Πρωταγόρου». Πρβ. Πολυδεύκ. Ε', 162 «ὃν *πολλοῦ* ἂν τις ἡγήσαιτο *τοῦ μηδενός*». Ὁ Ἀσώπιος γράφει ἐν τῇ Δευτέρᾳ Περιόδῳ τοῦ Συντακτικοῦ σελ. 613, § 115 ἐκδ. β' «Τὸ αὐτὸ δὲ ἐκφέρεται, ἀλλὰ πολὺ σπανιώτερον, καὶ διὰ γενικῆς ἀπροθέτου· *πολλοῦ γὰρ ποιοῦμαι ἀκηκοέναι ἃ ἀκήκοα Πρωταγόρου* (Πλ. *Πρωτ*. 328). Ὡσαύτως καὶ *πολλοῦ τιμῶμαι τὴν παρὰ σοὶ κατάκλισιν*» (Πλ. *Συμπ*. 175)». Ἴδε Κρυγῆρον ἐν *Ἑλλην*. *Γραμματ*. Μέρ. Α', § 47, 17, σημ. 2. Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Φιλήμονος ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Βεντλήιου «ὁ ποιῶν δ' *ἐλαχίστΟΥ* τὸ γεγενημένον (κακόν)» ἀντὶ τοῦ «ὁ ποιῶν δ' *ἐλάχιστΟΝ* τὸ γεγενημένον». Ἀποδοκιμάζων δὲ τὴν μεταβολὴν ταύτην ὁ Κόκκιος ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων

τῶν Κωμικῶν Τόμ. Β', σελ. 515 γράφει «ἐλαχίστου Bentl. at *non dicitur ἐλαχίστου τι ποιεῖν, sed ποιεῖσθαι*». Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἀστίου ἐξερρύη ἐν τῷ Πλατωνικῷ χωρίῳ πρὸ τοῦ ἐπιθέτου *πολλοῦ* ἡ πρόθεσις *περί*. Ὁ δὲ Γ. Δινδόρφιος ὑπελάμβανε πιθανώτερον ὅτι ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος «*πρὸ* πολλοῦ γὰρ ποιοῦμαι ἀκηκοέναι κτέ.». Παρατιθέμεθα τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. ϛ', σελ. 1296 «Cum praep. περὶ in hujusmodi locutionibus saepissime construxit etiam Plato: semel cum genitivo simplici Prot. p. 328, Δ: Πολλοῦ γὰρ ποιοῦμαι ἀκηκοέναι ἃ ἀκήκοα Πρωταγόρου· ubi si praepositio excidit, non περὶ addendum erit, quae Astii sententia fuit, sed probabilius πρὸ πολλοῦ... Sic Isocr. p. 110, B: Πρὸ πολλοῦ δ' ἂν ποιησαίμην». Ἀλλ', ὡς ὁ Ἄστιος, οὕτω καὶ ὁ Κόβητος ἐνόμιζεν ὅτι ἡ πρόθεσις *περί* ἐξέπεσεν ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος ῥήσει. Τάδε γράφει ὁ μέγας κριτικὸς ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1880, σελ. 339 «Latinum est *magni facio*, sed Graecum ΠΕΡΙ πολλοῦ ποιοῦμαι. Sequente Πολλοῦ facile compendium $\overset{\varepsilon}{\pi}$ (id est περί) excidere potuit. Sexcenties et apud reliquos et apud Platonem legitur ποιεῖσθαι περὶ πολλοῦ, πλείονος, πλείστου, ἐλαχίστου, τοῦ παντός et sim. numquam sine praepositione». Ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου εἶνε τὸ *ποιήσασθαι* συντεταγμένον τῇ γενικῇ *λόγου οὐδενός* βιβλ. Α', 33 «οὔτε λόγου μιν ποιησάμενος οὐδενός». Πρβ. καὶ βιβλ. Α', 120 «λόγου οὐδενὸς γινόμεθα πρὸς Περσέων» καὶ 143 «πολλῷ ἦν ἀσθενέστατον τῶν ἐθνέων τὸ Ἰωνικὸν καὶ λόγου ἐλαχίστου» καὶ βιβλ. Γ', 4 «οἷα δὲ ἐόντα αὐτὸν ἐν τοῖσι ἐπικούροισι λόγου οὐ σμικροῦ» καὶ 146 «τοὺς διφροφορεομένους τε καὶ λόγου πλείστου ἐόντας ἔκτεινον» καὶ βιβλ. Δ', 138 «ἐόντες λόγου πρὸς βασιλέος».

Φανερὸν ἐκ τῶν διειλημμένων κατέστη ὅτι ἐλέγετο ἑλληνιστὶ οὐ μόνον *περὶ πολλοῦ*, κτλ. *ποιεῖσθαι* καὶ *περὶ οὐδενὸς ποιεῖσθαι* ἀλλ' ἐνίοτε καὶ *περὶ πολλοῦ* κτλ. *ἡγεῖσθαι* καὶ *περὶ οὐδενὸς ἡγεῖσθαι* καὶ ὅτι πρὸς τῇ φράσει *παρὰ φαῦλον*, κτλ. *ποιεῖσθαι*, *παρ' οὐδὲν ποιεῖσθαι* ἐγίνετο χρῆσις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς *παρὰ φαῦλον*, κτλ. *ἡγεῖσθαι*, *παρ' οὐδὲν ἡγεῖσθαι* καὶ τῆς *παρὰ φαῦλον*, κτλ. *τίθεσθαι*, *παρ' οὐδὲν τίθεσθαι*. Ἐρρήθη δὲ καὶ *πρὸ πλείστου τίθεσθαι* ὁμοίως

τῷ *πρὸ πολλοῦ ποιεῖσθαι*, ὡς ἐδηλώθη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, καὶ *περὶ ἐλάττονος τίθεσθαι* ὑπὸ τοῦ Λυσίου (ἢ τοῦ Ψευδολυσίου) κατ' Ἀνδοκ. 45 «Ἀνδοκίδης δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς θεοὺς ἀδικήσας περὶ ἐλάττονος αὐτοὺς ἔθετο — ἢ Βάτραχος τοὺς ἀνθρώπους» καὶ *περὶ παντὸς τίθεσθαι* ὑπὸ τοῦ Στράβωνος σελ. 302 «φιλίαν γε μὴν ἀνδρὸς τοιούτου περὶ παντὸς τίθεσθαι». Πρβ. καὶ σελ. 443 «ἀδόξων δ' ὄντων τῶν τόπων, οὐδ' ἡμῖν περὶ πολλοῦ θετέον». Παράδοξον ἡμῖν προσπίπτει τὸ φερόμενον ἐν τῷ Φιλοψευδεῖ τοῦ Λουκιανοῦ § 1 «οἳ αὐτὸ ἄνευ τῆς χρείας τὸ ψεῦδος *περὶ πολλοῦ τῆς ἀληθείας τίθενται*», ἔνθα τὸ *περὶ πολλοῦ* εἶνε τεθειμένον ἀντὶ τοῦ *περὶ πλείονος*, καθὰ παρετηρήθη καὶ ἐν τοῖς Σχολίοις σελ. 224 Ἰακ. Ὅμοιον τούτῳ ὑπάρχει τὸ παρὰ τῷ Θεμιστίῳ κείμενον «μηδὲν τοῦ κοινῇ λυσιτελοῦντος προὔργου ποιεῖσθαι», περὶ οὗ ἐγένετο ὑφ' ἡμῶν λόγος ἀλλαχοῦ (σελ. 189). Ὁ Ἰακώψιος ἀνέγνω ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Λουκιανοῦ «*πρὸ* πολλοῦ τῆς ἀληθείας τίθενται», ὃ ἐνέκρινε μὲν ὁ Βεκκῆρος, ἀπεδοκίμασε δ' ὁ Κόβητος ἐν *Var. Lect.* σελ. 269 λέγων «In *Philopseude* 52, 1. τὸ ψεῦδος περὶ πολλοῦ τῆς ἀληθείας τίθενται, sine sensu. Bekker. πρὸ πολλοῦ quo nil proficimus, intelligerem περὶ πλείονος τῆς ἀληθείας». Ὁ Φρίσχιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Λουκιανοῦ Τόμ. Α', β', σελ. 103 μνημονεύσας ὃ εἴκασε μὲν ὁ Ἰακώψιος ἀπεδέξατο δ' ὁ Βεκκῆρος, ἐπιφέρει «quod graece dictum esse nego negavitque Cobetus V. L. p. 269, qui ipse dubitanter scripsit, περὶ πλείονος τῆς ἀλ. τίθενται, justo ille quidem audacius sed attice, velut De Conscr. Hist. c. 39». Οὐδαμῶς δ' ὤκνησεν ὁ Φρίσχιος νὰ καταχωρίσῃ εἰς τὸ ἔδαφος ὡς γνησίαν γραφὴν τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθὲν «οἳ αὐτὸ ἄνευ τῆς χρείας τὸ ψεῦδος *παρὰ πολὺ* τῆς ἀληθείας *ΠΡΟτίθενται*».

Τὰ ῥήματα *ποιεῖσθαι* καὶ *τίθεσθαι* βλέπει τις συνωνύμως ἐν τῇ αὐτῇ ῥήσει κείμενα παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ σελ. 94 «ἡμεῖς τὰ μὲν πλείστου ἄξια ὑπὲρ ἐλαχίστου *ποιούμεθα*, ἀνοίας δὲ καὶ ἀμαθίας — καὶ τὴν ἐσχάτην δυσσέβειαν περὶ πλείονος *τιθέμεθα*» καὶ παρὰ Πολυβίῳ βιβλ. ϛ', νϛ', 3 «καθ' ὅσον γὰρ ἐν καλῷ *τίθενται* τὸν ἀπὸ τοῦ κρατίστου χρηματισμόν, κατὰ τοσοῦτο πάλιν ἐν ὀνείδει *ποιοῦνται* τὴν ἐκ τῶν ἀπειρημένων πλεονεξίαν». Τὸ *ἐν καλῷ τίθεσθαι* εὕρομεν καὶ παρὰ τῷ Στράβωνι σελ. 201 «τούς τε πατέρας τελευτήσαν-

τας κατεσθίειν ἐν καλῷ τιθέμενοι κτέ.». Περὶ τοῦ ἐν τῇ ῥήσει τοῦ Κλήμεντος φερομένου *ὑπὲρ ἐλαχίστου ποιούμεθα* γράφει ὁ Κόβητος ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ Τόμ. Α', σελ. 257: Οὔτε ὁ Κλήμης οὔτε τῶν Ἑλλήνων οὐδεὶς οὕτω λέγει «*ὑπὲρ* ἐλαχίστου ποιούμεθα» ἀλλὰ *πάντες* ἀεὶ «*περὶ* ἐλαχίστου» λέγουσιν.

Τοῖς ὑπὸ τοῦ Πολυβίου εἰρημένοις *ἐν ὀνείδει ποιοῦνται* καὶ *ἐν καλῷ τίθενται* πολλὰ ἔχει τις ὅμοια νὰ καταλέξῃ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, οἷον *ἐν λόγῳ ποιεῖσθαι*, *ἐν μεγάλῳ ποιεῖσθαι*, *ἐν δευτέρῳ ποιεῖσθαι*, *ἐν ὀλιγωρίᾳ ποιεῖσθαι*, κτλ. καὶ *ἐν λόγῳ τίθεσθαι*, *ἐν μεγάλῳ τίθεσθαι*, *ἐν δευτέρῳ τίθεσθαι*, *ἐν ὀλιγωρίᾳ τίθεσθαι*, κτλ.

ἐν λόγῳ ποιεῖσθαι, *ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιεῖσθαι*. Ἡροδ. Α', 153 «τοὺς Ἴωνας ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιησάμενος» καὶ Γ', 50 «τοῦτο τὸ ἔπος ὁ μὲν πρεσβύτερος αὐτῶν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο» καὶ Ζ', 14 «τὰ ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιεύμενος λόγῳ» καὶ 57 «τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο». Ξενοφ. Ἑλλην. Ζ', α', 26 «τοὺς μὲν ἑαυτῶν λόγους ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιουμένους». Πλούτ. Νικ. ΙΓ', 7 «τοὺς ἐν λόγῳ ποιουμένους τινὶ τὰ τοιαῦτα δυσχεραίνειν» καὶ ΙΘ', 4 «ἐν μηδενὶ λόγῳ ποιεῖσθαι τὸν Γύλιππον» καὶ Γάλβ. ΙΗ', 4 «αὐτὸν δὲ τὸν Φλάκκον — ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὸ παράπαν ἐποιοῦντο». Θεμίστ. Λόγ. σελ. 27 β' «τοῦ μὲν δήμου τὰς ὀργὰς καὶ τοὺς ἐπαίνους ἐν λόγῳ οὐδέποτε ἐποιήσατο» καὶ σελ. 111 γ' «ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιούμενος τὴν τοῦ στρατεύματος σωτηρίαν» καὶ σελ. 162 α' «οὐδεπώποτε ἐν λόγῳ τινὶ ἐποιήσω τὸν κληρονόμον τῆς ἀνωτάτω σοφίας». Ὑπὸ Δίωνος τοῦ Κασσίου ἐγένετο μὲν πολλάκις χρῆσις τοῦ *ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιεῖσθαι* ἢ *ποιήσασθαι*, ἐλέχθη δὲ καὶ «ἐξ ὧν οὔτε *ἐν μεγάλῳ* οὔτε *ἐν σμικρῷ λόγῳ* τὸν Λογγῖνον ποιεῖσθαι δόξειν ἔμελλε» (βιβλ. ΞΗ', ιβ', 2). Ἴδε καὶ Βυττεμβάχιον εἰς *Πλουτ. Ἠθικ.* Τόμ. ς', σελ. 119. Παρὰ τῷ Παυσανίᾳ βιβλ. Ι', ιη', 3 εἶνε γεγραμμένον «οἵ τε ἄλλοι *οὐδενὶ λόγῳ σφᾶς ἐνεποιοῦντο*» ἀντὶ τοῦ «οἵ τε ἄλλοι *ἐν οὐδενὶ λόγῳ σφᾶς ἐποιοῦντο*». Σημειωτέον δ' ὅτι ἀπαντᾷ παρ' Ἡροδότῳ καὶ «*ἐν ἀλογίῃ ποιεύμενον* τὸ τῶν Μήδων πλῆθος» (βιβλ. Ζ', 226), ὅπερ ὁμοίαν ἔννοιαν ἐμφαίνει τῷ *ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιεύμενον*. Καὶ τοῦτο δ' ἄξιον παρατηρήσεως ἡμῖν φαίνεται ὅτι εἶπε μὲν ὁ Ἡρόδοτος «τοῦτο τὸ ἔπος ὁ μὲν πρεσβύτερος αὐτῶν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιή-

σατο», εἶπε δὲ «τούτου τοῦ ἔπεος Λυδοί τε καὶ οἱ βασιλέες αὐτῶν λόγον οὐδένα ἐποιεῦντο» (βιβλ. Α', 13), ᾧ ἐμφερῆ καὶ ἄλλα παρ' αὐτῷ φέρονται, ἐξ ὧν μνημονεύομεν τὸ «Γέλης μὲν ἐπικρατέειν λόγον ἐλάσσω ἐποιέετο» (βιβλ. Ζ', 156). Εἶνε δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Πολυβίου εἰρημένον «οὐδένα λόγον ποιησάμενοι τῆς πρότερον ἀποφάσεως» (βιβλ. ΚΓ', ιζ', 1). Ἐγένετο δ' ὑπ' αὐτοῦ χρῆσις ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος φράσει καὶ τοῦ ῥήματος *τίθεσθαι*, οἷον «οὐ μικρὸν λόγον θέμενος ὁ στρατηγὸς τοῦ μείζονος ἐποιήσατο πρόνοιαν» (βιβλ. ΙΑ', κγ', 8). Ἀείποτε δ' ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ἐλέγετο κατὰ μέσον τύπον *οὐδένα λόγον τινὸς ποιεῖσθαι*. Παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ ἀπαντᾷ οὐ μόνον «τὺ δέ μευ λόγον οὐδένα ποιῇ» (Εἰδ. Γ', 32) ἀλλὰ καὶ «ὁ δέ μευ λόγον οὐδένα ποιεῖ» (Εἰδ. Β', 61), ὅπερ ἀπᾴδει τῆς συνηθείας τοῦ γνησίου ἑλληνισμοῦ. Ἴδε καὶ Κόβητον ἐν *Nov. Lect.* σελ. 263.

ἐν μεγάλῳ ποιεῖσθαι. Θεμίστ. Λόγ. σελ. 201 β' «ἧς καὶ αὐτοὶ (οἱ) βασιλεῖς ἐν μεγάλῳ ποιοῦνται τὰ ἀναθήματα» καὶ σελ. 226 γ' «ἐπεὶ οὐδὲ Κροῖσόν ποτε Λυδὸν ἐν μεγάλῳ ἐποιησάμην» καὶ σελ. 327 α' «καίτοι ἐν μεγάλῳ τὴν ἀλήθειαν ποιουμένη».

ἐν δευτέρῳ ποιεῖσθαι. Λιβάν. Τόμ. Δ', σελ. 778 «ἣν ἄνδρες οἰκοῦσιν ἐν δευτέρῳ ποιούμενοι τέκνα πατρίδος». Πρβ. Πλούτ. Δημοσθέν. ΙΓ', 4 «τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν σωτηρίαν οἴεται δεῖν ἐν δευτέρᾳ τάξει τοῦ καλοῦ ποιεῖσθαι καὶ τοῦ πρέποντος».

ἐν ὀλιγωρίᾳ ποιεῖσθαι. Θουκυδ. Δ', 5 «καὶ ἅμα πυνθανόμενοι ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο» καὶ Ζ', 3 «οἱ δὲ ἐν ὀλιγωρίᾳ τε ἐποιοῦντο καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν». Δί. Κασσ. ΛϚ', με', 3 «τότε μὲν ἐν ὀλιγωρίᾳ αὐτὸν ἐποιήσατο» καὶ ΛΘ', κε', 3 «αὐτόν τε ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιεῖτο καὶ τὸν Καίσαρα ὑπερεσπούδαζε». Καὶ ἐν ἄλλοις δὲ τόποις ἐγένετο ὑπὸ Δίωνος τοῦ Κασσίου χρῆσις τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος φράσεως.

ἐν ἴσῳ ποιεῖσθαι. Λιβάν. Ἐπιστολ. 451, σελ. 227 «ἃς ἐν ἴσῳ ποιοῦμαι τῇ πατρίδι». Πρβ. καὶ Ἡρόδ. Ζ', 138 «οὐκ *ἐν ὁμοίῳ* πάντες *ἐποιεῦντο*» καὶ Η', 109 (Ἴδε Βαίριον εἰς *Ἡρόδ.* Τόμ. Γ', σελ. 645 καὶ Τόμ. Δ', σελ. 162 καὶ 286 ἐκδ. β').

ἐν σμικρῷ ποιεῖσθαι. Σοφοκλ. Φιλοκτ. 498 «τοὐμὸν ἐν σμικρῷ μέρος ποιούμενος». Ὑπάρχει καὶ γραφὴ *ἐν σμικρῷ μέρει*, ἣν ἐνέκρι-

νάν τινες. Ἴδε Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Φιλ.* σελ. 111 καὶ Ἐλλένδετον ἐν *Λεξ. Σοφοκλ.* σελ. 437 ἐκδ. β'.

ἐν οὐδενὶ ποιεῖσθαι. Προκόπ. Τόμ. Α', σελ. 231, 7 «οἱ δὲ ξὺν τῷ Πέτρῳ ἐν οὐδενὶ τὰς ἐντολὰς ποιησάμενοι κτέ.». Πρβ. Παυσαν. Ι', κη', 4 «χρυσὸν μὲν καὶ ἄργυρον *ἐν οὐδενὸς μερίδι* ἐποιήσαντο». Τὸ ἐναντίον τοῦ *ἐν οὐδενὶ ποιεῖσθαι* εἶνε *ἐν παντὶ ποιεῖσθαι*, οὗ φέρομεν μαρτύριον τὸ Δίωνος τοῦ Κασσίου βιβλ. ΜΖ', κδ', 4 «πρότερον μὲν ἐν παντὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ ἐποιεῖτο, ὕστερον δὲ — παρ' οὐδὲν αὐτὴν ἤγαγεν». Ὁ Ἑρουερδὴν νομίζει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1881, σελ. 106 ὅτι ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Προκοπίου «ἐν οὐδενὶ ΛΟΓΩ τὰς ἐντολὰς ποιησάμενοι». Πρβ. Ἐπιστολογρ. Ἑρχ. σελ. 534, 18 «ὡς ἀδικοίην οὐ μετρίως *ἐν οὐδενὶ* φίλον ποιούμενος» καὶ σελ. 545, 18 «τὰς πατρίους πανηγύρεις *ἐν οὐδενὶ ΛΟΓΩ ποιῇ*».

ἐν ἐλαφρῷ ποιεῖσθαι. Ἡρόδ. Α', 118 «θυγατρὶ τῇ ἐμῇ διαβεβλημένος οὐκ ἐν ἐλαφρῷ ἐποιεύμην» καὶ Γ', 154 «ἐνθαῦτα ἐν ἐλαφρῷ ποιησάμενος ἑωυτὸν λωβᾶται λώβην ἀνήκεστον». Διον. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 2120 «τὸ κινδύνευμα ἐν ἐλαφρῷ ἐποιοῦντο». Δί. Κάσσ. ΛΘ', κϛ', 1 «οὐκ ἐν ἐλαφρῷ τὸ πρᾶγμα ἐποιήσατο» καὶ ΜΑ', θ', 1 «ἐν ἐλαφρῷ τὸ πρᾶγμα ποιουμένου» καὶ ΝΗ', δ', 1 «οὔτε ἐν ἐλαφρῷ τὸ πρᾶγμα ἐποιήσατο — οὔτε ἠμέλησεν». Ἴδε Βαλκενάριον εἰς *Ἡρόδ.* σελ. 417 Γαισφ. καὶ Βαίριον εἰς *Ἡρόδ.* Τόμ. Α', σελ. 251 ἐκδ. β'. Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Βέργκιος ἐν τῇ Δ' ἐκδόσει τῶν Λυρικῶν Ποιητῶν Τόμ. Β', σελ. 129 ἐκδέχεται τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου «ἐν τῷ κάθημαι σὴν *ἐλαφρίζων* μάχην» ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ *ἐν ἐλαφρῷ ποιούμενος*.

ἐν κέρδει ποιεῖσθαι. Ἡρόδ. Β', 121, 4 «τὸν ἐκκεχυμένον οἶνον συγκομίζειν ἐν κέρδεϊ ποιευμένους» καὶ Ϛ', 13 «ἐν κέρδεϊ ἐποιεῦντο περιποιῆσαι τά τε ἱερὰ τὰ σφέτερα καὶ τὰ ἴδια». Λιβάν. Ἐπιστ. 582, σελ. 281 «τοῦτον εὕροις ἂν ἐν κέρδει ποιούμενον Ἰουλιανῷ συζῆν». Πρβ καὶ Γεβαυῆρον εἰς *Λυσ.* Τόμ. Α', σελ. 472.

ἐν παρέργῳ ποιεῖσθαι. Ἡλιόδ. Αἰθιοπ. Θ', 25 «ἐν παρέργῳ τότε τὸ ὀφθὲν ποιησάμενος».

ἐν λόγῳ τίθεσθαι, ἐν οὐδενὶ λόγῳ τίθεσθαι. Τυρτ. ΙΒ', 1 Βεργκ. «οὔτ' ἂν μνησαίμην οὔτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην». Ἀρριαν. Ἀναβ. Α', ϛ', 3 «οὐκ ἔφη χρῆναι ἐν λόγῳ τίθεσθαι Αὐταριάτας». Μαρκ.

Ἀντων. Γ', 4 «οὐδὲ τὸν παρὰ τὸν τοιούτων ἔπαινον ἐν λόγῳ τίθεται». Δί. Κάσσ. ΛϚ', κϛ', 1 «ἅπερ ἡμεῖς μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ τίθεσθε» καὶ ΟΗ', κ', 4 «ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὰ ἐπὶ θεραπείᾳ σφῶν πραχθέντα θέμενοι». Θεμίστ. Λόγ. σελ. 175 δ' «ἐν μὲν στρατηγῶν ἐξετάσει τὸν Φιλίππου ἂν θείμην ἐν λόγῳ». Ῥοῦφ. Ἐφέσ. σελ. 211, 5 Δαρ. «ἐν οὐδενὶ δὲ λόγῳ θέμενον τὸ ἕλκος». Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 1100 γ' «τὴν Νεοκλέους μαρτυρίαν — ἐν τοσούτῳ λόγῳ τιθέμενος καὶ ἀγαπῶν» καὶ Φωκ. ΚΑ', 3 «τὴν ἐκείνου σωτηρίαν ἔν τινι λόγῳ τιθέμενον» καὶ Ἀράτ. ΛΗ', 5 «τοὺς ἔν τινι λόγῳ τὴν Ἑλληνικὴν τιθεμένους εὐγένειαν» καὶ Πύρρ. Η', 3 «τὰς δ' ἄλλας γλαφυρίας ἐν οὐδενὶ λόγῳ τίθεσθαι». Πρβ. καὶ Μάρκελλ. Ϛ', 4 καὶ Λούκουλλ. Γ', 6 καὶ Πομπ. ΜΑ', 1 καὶ Βροῦτ. ΜΕ', 4 (Ἴδε καὶ Βαίριον εἰς *Πλουτ. Φλαμιν.* σελ. 123). Ἐν τῷ Ἀνθολογίῳ τοῦ Στοβαίου ΝΑ', 1 εἶνε ἡ ῥῆσις τοῦ Τυρταίου ὧδε γεγραμμένη· «οὔτ' ἂν μνησαίμην οὔτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα *τιθείην*». Ἡ δὲ γνησία γραφὴ *τιθείμην* ἐσώθη παρὰ τῷ Πλάτωνι Νόμ. σελ. 629 α' καὶ σελ. 660 ε' (Ἴδε καὶ Βαλκενάριον εἰς *Ἡρόδ.* σελ. 275 Γαισφ. καὶ εἰς *Καιν. Διαθ.* Τόμ. Α', σελ. 575). Ἐν τοῖς Φωκικοῖς τοῦ Παυσανίου κεφ. ΛΑ', 11 φέρεται «τῶν τὰ δρώμενα Ἐλευσῖνι ἐν *οὐδενὸς* θεμένων λόγῳ». Ὑπάρχει δὲ καὶ γραφὴ *οὐδενί*. Πρβ. Ἡρόδ. Γ', 125 «*ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ* ποιεύμενος» καὶ Ζ', 222 «*ἐν ὁμήρων λόγῳ* ποιεύμενος» καὶ Πλούτ. Μαρ. Μ', 4 «τήν τε τῆς πόλεως ἐκείνης τύχην καὶ τὴν ἑαυτοῦ μεταβολὴν *ἐν παραδείγματος λόγῳ* θέμενος». Ἐν τοῖς Αἰθιοπικοῖς τοῦ Ἡλιοδώρου βιβλ. Ε', 22 εὕρομεν «σὺ δὴ μόνος *ἐν οὐδενὸς λόγου μέρει* τέθεισαι τὰ καθ' ἡμᾶς».

ἐν οὐδεμιᾷ ψήφῳ τίθεσθαι. Φρύνιχ. ἐν Βεκκ. Ἀνεκδ. σελ. 54, 5 «Οὐδαμοῦ λέγω τοῦτον: ἀντὶ τοῦ ἐν οὐδεμιᾷ ψήφῳ τίθεμαι, οὐδενὸς ἄξιον ἡγοῦμαι». Ὁ Σοφοκλῆς εἶπεν ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ στίχ. 183 «καὶ μείζον' (μεῖζον) ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω».

ἐν μεγάλῳ τίθεσθαι. Αἰλιαν. περὶ Ζῴ. ΙϚ', 11 «ἐν μεγάλῳ τίθενται ταύτας ἔχειν Ἰνδῶν αἱ γυναῖκες». Στράβ. σελ. 8 «ἐν μεγάλῳ γὰρ τίθενται τὸ πολλῶν ἀνθρώπων ἰδεῖν ἄστεα». Ἐν ταῖς Ἱστορίαις τοῦ Πολυβίου κεῖται βιβλ. Γ', Ϟζ', 4 «ἐν μεγάλῳ τιθέμενοι καὶ τοῦτον τὸν πόλεμον» καὶ βιβλ. Ϛ', θ', 5 «οὐκέτι διὰ τὸ σύνηθες ἐν

μεγάλῳ τιθέμενοι τὸ τῆς ἰσηγορίας καὶ παρρησίας» καὶ βιβλ. ΛΘ', ι', 6 «τὴν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἐν πλείστῳ τιθέμενοι» καὶ βιβλ. Θ', ιγ', 8 «οὐδὲ τὸν τόπον τῆς πράξεως ἐν μικρῷ θετέον» καὶ βιβλ. Δ', ς', 12 «ἅπαντα δ' ἐν ἐλάττονι θέμενοι τῆς σφετέρας πλεονεξίας ἀδεῶς ἐπόρθουν» καὶ βιβλ. Ε', οα', 4 «πάντ' ἐν ἐλάττονι θέμενος ὥρμησε». Πρβ. καὶ Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικχ. 1625,23 (Τόμ. Α', σελ. 788) «ἐν ἐλάσσονι θέμενος τὰ ἑαυτοῦ».

ἐν δευτέρῳ τίθεσθαι. Πλούτ. Φαβ. ΚΔ', 2 «ἐν δευτέρῳ καὶ γονεῖς καὶ παῖδας ἀεὶ τῶν τῆς πατρίδος καλῶν τιθέμενοι». Λέγει δ' ὁ Πλούταρχος καὶ *ἐν ὑστέρῳ τίθεσθαι* Πελοπ. ΚΘ', 3 «τὴν αὑτοῦ δόξαν ἐν ὑστέρῳ τῆς Πελοπίδου σωτηρίας τιθέμενος» καὶ Ἀριστείδ. ϛ', 4 «τὴν δ' ἀρετὴν — ἐν ὑστέρῳ τίθενται» καὶ Κίμ. Iϛ', 8 «τὴν τῆς πατρίδος αὔξησιν ἐν ὑστέρῳ θέμενον τοῦ Λακεδαιμονίων συμφέροντος» καὶ Μαρ. ΚΓ', 5 «τὴν αὑτοῦ δόξαν ἐν ὑστέρῳ τῶν πολιτῶν τιθέμενον». Ἐν τοῖς εἰς Ὀδύσσειαν Σχολίοις σελ. 438, 7 φέρεται «ὅτι τὸ αὑτοῦ ἀσφαλὲς ἐν *ἑτέρῳ* ἔθετο», μετετύπωσε δ' αὐτὸ ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1879, σελ. 110 εἰς τὸ «ἐν *ὙΣτέρῳ* ἔθετο». Κατ' ἐνεργητικὴν φωνὴν εἶπε Φίλων ὁ Ἰουδαῖος Τόμ. Δ', σελ. 194 «τὰ περὶ τὰς προστάξεις καὶ ἀπαγορεύσεις *ἐν δευτέρῳ θείς*».

ἐν δευτέρῳ λόγῳ τίθεσθαι. Νικηφ. Γρηγ. Τόμ. Γ', σελ. 540, 1 «τἆλλα τῶν ἐγκλημάτων ἅπαντα ἐν δευτέρῳ θέμενος λόγῳ».

ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ τίθεσθαι. Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 558, 8 «ὁ μὲν Κράντωρ τὴν ὑγείαν ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ ἐτίθετο». Πρβ. Χορίκ. σελ. 209 Βοισ. «θυγάτριον — ἐν ἐλάττονι μοίρᾳ τῆς πατρίδος ἐθέμην». Ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως ἐλέχθη Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 2152 «βουλὴν μὲν ἢ δῆμον *ἐν οὐδεμιᾷ* ΜΕΡΙΔΙ τιθέμενοι».

ἐν ὀλιγωρίᾳ τίθεσθαι. Δί. Κάσσ. Τόμ. Α', σελ. 35, κε', 2 Διν8. «τοὺς Κλουσίνους ἐν ὀλιγωρίᾳ θέμενοι πρὸς τὴν Ῥώμην ὥρμησαν». Πρβ. καὶ Αἰλιαν. Ἀποσπ. 106 «ἀνδρὶ ἐπιόρκῳ καὶ τὰ θεῖα *ἐν μηδεμιᾷ ὥρᾳ τιθεμένῳ*» καὶ Ἡλιόδ. Αἰθιοπ. Θ', 25 «τὸ ὄναρ *ἐν οὐδεμιᾷ φροντίδι τιθέμενος*».

ἐν ἴσῳ τίθεσθαι. Δί. Κάσσ. Τόμ. Α', σελ. 57, μ', 2 «ἐν τῷ ἴσῳ τό τε ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ δι' ἑτέρου τινὸς — εὖ τι τὴν πόλιν παθεῖν ἐτίθετο»,

ἐν οὐδενὶ τίθεσθαι. Ῥοῖφ. Ἐφέσ. σελ. 205, 12 «ὁ δὲ ἐν οὐδενὶ

θέμενος τὸ ἐνύπνιον ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τοὺς πόνους». Β' Μακκαβ. Ζ', 12 «ἐν οὐδενὶ τὰς ἀλγηδόνας ἐτίθετο». Εὐστάθ. σελ. 1462, 48 «ὡς οἷον ἐν οὐδενὶ τιθέμενοι τὸν Διόνυσον».

ἐν τιμῇ τίθεσθαι. Ἡρόδ. Γ', 3 «τοιῶνδε μέντοι ἐμὲ παίδων μητέρα ἐοῦσαν Κῦρος ἐν ἀτιμίῃ ἔχει, τὴν δ' ἀπ' Αἰγύπτου ἐπίκτητον ἐν τιμῇ τίθεται». Στράβ. σελ. 734 «τὸ πυρωπὸν τιθεμένων ἐν τιμῇ». Πρβ. καὶ Ἀππιαν. Ἰβηρ. 54 «οὐδ' *ἐν δόξῃ* ταῦτ' ἐκεῖνοι Κελτιβήρων *τίθενται*». Ἴδε καὶ Σχοιμαννὸν εἰς *Πλουτ. Ἀγ.* σελ. 150.

ἐν εὐχερεῖ τίθεσθαι. Σοφοκλ. Φιλοκτ. 875 «ταῦτα πάντ' ἐν εὐχερεῖ ἔθου». Πρβ. Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Φιλοκτ.* σελ. 190.

ἐν αἰσχρῷ τίθεσθαι. Εὐριπ. Ἑκ. 806 «ταῦτ' οὖν ἐν αἰσχρῷ θέμενος αἰδέσθητί με». Πλούτ. Ἀγησ. καὶ Πομπ. Συγκρ. Δ', 3 «ἐν αἰσχρῷ τίθεσθαι τὴν ἐν Θετταλίᾳ πρὸ μάχης διατριβήν». Ὁ Βαλκενάριος γράφει ἐν τῇ Διατριβῇ σελ. 9 «*Aliquid* sive *aliquem* ἐν τιμῇ τίθεσθαι, vel ἐν αἰσχρῷ, sunt *Euripideae* phrases ; aliorum, τίθεσθαι ἐν γενναίοις· ἐν φιλοσόφοις· ἐν οὐδενί· ἐν λόγῳ πολλῷ· ἐν μεγάλῳ· *in magno habere*, *Sueton.* Caes. c. 23. *Casaub. in gloria ponebant*, *Livii* XXVI, c. 37. *Thomas Mag.* Ἐν σπανίοις ἐτίθει, κάλλιον, ἢ σπάνιον ἡγεῖτο». Σημειωτέον δ' ὅτι ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως ἐλέχθη «τὰ παρ' ἑτέροις εἰρημένα λαμβάνοντες ὀλίγου δεῖν πάντες οὐκ *ἐν αἰσχύνῃ τίθενται* τὸ ἔργον» (περὶ Λυσ. ΙΖ') καὶ ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ «οὐ γὰρ ἂν τὰ κάλλιστα τῶν ἐθῶν *ἐν ψόγῳ ἐτίθεσο*» (Ἀναχάρσ. 14).

ἐν παρέργῳ τίθεσθαι. Λουκιαν. Σκύθ. 6 «μὴ δυσπρόσοδος ᾖ καὶ ἐν παρέργῳ θῆταί σου τὴν ἔντευξιν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν» καὶ Ἀπολ. 15 καὶ Ζεύξ. 7 καὶ Ἡροδ. 8 καὶ περὶ τῶν ἐπὶ μισθ. συν. 22. Πρβ. καὶ Σοφοκλ. Φιλοκτ. 473. Ἐλέχθη καὶ *ἐν παρέργου τίθεσθαι χώρᾳ* ὑπὸ τοῦ Ἀριστοξένου παρ' Ἀθην. σελ. 545 γ' «τὰ δ' ἄλλα πάντα σχεδὸν ἁπλῶς εἰπεῖν ἐν παρέργου τίθεσθαι χώρᾳ». Ἡ παραδεδομένη γραφὴ εἶνε «ἐν *παρέργΩ* τίθεσθαι χώρᾳ». Ὁ Μεινέκιος ἀποφαίνεται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀθηναίου Τόμ. Δ', σελ. 249 ὅτι ἀναγκαίως ἔχει ἢ νὰ ἐκβληθῇ τὸ *χώρᾳ* ἢ νὰ γραφῇ *ἐν παρέργΩΝ τίθεσθαι χώρᾳ*». Ἀποκαθίσταται ἡ ὑγιὴς ἐκφορά, ἂν τὸ *παρέργΩ* μετατυπωθῇ εἰς τὸ *παρέργΟΥ*, ὡς ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Καιβελίου.

Ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ Ἀρχαιολογίᾳ τοῦ Ἰωσήπου φέρεται Τόμ. Δ', σελ. 112, 3 Νισ. «οὐ μὴν οἱ φύλακες *ἐν ὀλίγῳ* τὰς Ἀρχελάου ἐπιστολὰς *ἐποιοῦντο*» καὶ σελ. 118, 17 «ἀνδρῶν *ἐν ὀλίγῳ* τὸ θανεῖν *ποιουμένων*» καὶ σελ. 199, 18 «*ἐν ἐλάσσονι* τὴν καθ' αὑτὸν ὀργὴν τῆς ὑμετέρας ἀρετῆς *ποιησάμενος*» καὶ σελ. 144, 9 «θανάτων τε ἰδέας ὑπομένειν παρηλλαγμένας *ἐν ὀλίγῳ τίθενται*» καὶ σελ. 155, 23 «ἀνὴρ *ἐν ὀλίγῳ* τὸ ψεῦδος *τιθέμενος*» καὶ σελ. 177, 3 «ὅπως — *ἐν ὀλίγῳ* τὴν ἀχθηδόνα τοῦ παρόντος *τιθοῖο* (τίθοιο)» καὶ σελ. 248, 11 «τὴν μὲν Γαΐου τιμωρίαν *ἐν ὀλίγῳ τιθέμενοι* κτέ.». Πρβ. καὶ σελ. 72, 21 «*ἐν δεινῷ τιθέμενος* προσλήψει τοσῇσδε αὐτοὺς ὁμιλῆσαι δυνάμεως» καὶ σελ. 243, 10 «Χαιρέας δὲ *ἐν δεινῷ τιθέμενος* περιεῖναι τὴν θυγατέρα Γαΐου καὶ τὴν γυναῖκα». Ὁ Ναβῆρος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1885, σελ. 383 νομίζει ὅτι ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου «ἀνὴρ ἐν ὀλίγῳ ΛΟΓΩ τὸ ψεῦδος τιθέμενος».

Ὁ Ἀριστείδης ἐποιήσατο χρῆσιν τοῦ *ἐν φαύλῳ τίθεσθαι* Τόμ. Β', σελ. 267 «εἰ — τότ' αὐτοὶ τοῖς βαρβάροις ὑπέκυψαν ἐν φαύλῳ θέμενοι». Εἶνε δ' ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένον καὶ κατ' ἐνεργητικὴν φωνὴν *ἐν οὐδενὶ τιθέναι* καὶ *ἐν λόγῳ τιθέναι*, οἷον Τόμ. Α', σελ. 645 «ἐν οὐδενὶ θέντες εἰσβολὰς μὲν ἐτησίους κτέ.» καὶ Τόμ. Β', σελ. 434 «ἐκεῖνος τοὺς μὲν τῆς τραγῳδίας ποιητὰς οὐδ' ἐν λόγῳ τίθησιν». Πρβ. καὶ Τόμ. Β', σελ. 327 «ἃ δ' εὖ φρονοῦντες ἔπραττον ἐν οὐδενὸς μοίρᾳ *θήσομεν*, κτέ.;» (Ἴδε καὶ Βιγῆρον ἐν τῷ *περὶ Ἰδιωτ.* σελ. 296 ἐκδ. δ').

Τὴν ἐν τῇ αὐτῇ ῥήσει χρῆσιν τῶν ῥημάτων *ποιεῖσθαι* καὶ *τίθεσθαι*, ἧς παραδείγματα ἐμνημονεύσαμεν ἐκ τοῦ Πολυβίου καὶ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως, βλέπει τις καὶ ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς τοῦ Λιβανίου σελ. 238 (Ἐπιστ. 474) «ἐπιτιμώντων δὲ ἐνίων αὐτῷ τὸ τὸν οὐ διδάσκαλον πρὸ τοῦ διδασκάλου *ποιεῖσθαι*, τὸ δὲ τὸν φαυλότερον, ἔφη, πρὸ τοῦ βελτίονος *τίθεσθαι* τῶν καλῶν ὑμῖν εἶναι δοκεῖ;».

Σημειωτέον δ' ὅτι εὑρίσκονται καὶ τῇ *πρός* προθέσει μετὰ γενικῆς πτώσεως τὰ ῥήματα *ποιεῖσθαι* καὶ *τίθεσθαι* συντεταγμένα, οἷον *πρὸς ὀνείδους ποιεῖσθαι* παρὰ τῷ Λιβανίῳ καὶ τῷ Κυρίλλῳ, ὡς διδάσκεταί τις καὶ ἐκ τοῦ Θησαυροῦ τοῦ Στεφάνου (Τόμ. Ϛ', σελ. 1834 Διδ.), καὶ *πρὸς οἰωνοῦ τίθεσθαι* παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 13 δ').

Πρβ. καὶ Σουίδ. «Πρὸς οἰωνοῦ δεξιοῦ τιθέμενος ἐν πολεμίῳ χάρακι σταθμεῦσαι». Ἐγένετο δὲ χρῆσις καὶ τοῦ *πρὸς οἰωνοῦ λαμβάνειν* (Διον. Ἁλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 444. Σουίδ. σελ. 1034 α' Βεκκ.) καὶ *δι' οἰωνοῦ λαμβάνειν* (Διον. Ἁλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 379). Ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ τοῦ Πολυδεύκους κεῖται βιβλ. ϛ', 133 «ὃς τὸν ἀπὸ τῶν αἰσχίστων πόρον *πρὸς εὐπρεπείας δοκεῖ*».

Εἴδομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν (σελ. 220) ὅτι πρὸς ταῖς φράσεσι *παρ' οὐδὲν ποιεῖσθαι* καὶ *παρ' οὐδὲν ἡγεῖσθαι* καὶ *παρ' οὐδὲν τίθεσθαι* φέρεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ἡ *παρ' οὐδὲν ἄγειν*. Παρατηροῦμεν δὲ νῦν ὅτι λέγεται καὶ *περὶ πλείστου ἄγειν*, *περὶ πλείονος ἄγειν*, *ἄγειν ἐν τιμῇ*, κτλ.

περὶ πλείστου ἄγειν, *περὶ πλείονος ἄγειν*. Ἡρόδ. Θ', 7 «περὶ πλείστου δ' ἦγον τὰ τοῦ θεοῦ πορσύνειν». Ἀριστείδ. Τόμ. Β', σελ. 668 «τὴν οὐδὲν ἔχουσαν κέρδος λειτουργίαν περὶ πλείονος ἄγειν τῆς θαυμαστῆς αὐτῶν ὑπὲρ ὑμῶν προαιρέσεως». Ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1879, σελ. 183 μετέβαλε τὸ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ βιβλ. Α', οθ', 2 «περὶ πλείστου πᾶς τις *Ἕξει* τὸ μὴ καταντᾶν ἐπὶ τὸν ὅρκον» εἰς τὸ «πᾶς τις *Ἄξει*». Ὁμοίαν μεταβολὴν ἐποιήσατο ὁ Κιρχόφιος ἐν ταῖς Ἱκέτισι τοῦ Εὐριπίδου στίχ. 164, ἔνθα ἀντὶ τοῦ «ἐν μὲν αἰσχύναις *ἔχω* πίτνων πρὸς οὖδας» ἀνέγνω «ἐν μὲν αἰσχύναις *ἄγω* κτέ.».

ἄγειν ἐν τιμῇ. Πλάτ. Πολιτ. σελ. 538 ε' «ἃ μάλιστα ἦγεν ἐν τιμῇ». Λουκιαν. Μεν. ἢ Νεκυομ. 13 «ἄγουσι δ' αὐτὸν ἐν τιμῇ». Πλούτ. Βρούτ. Κϛ', 4 «χρόνον μὲν οὖν πολὺν ἐν τιμῇ τὸν Γάϊον ἦγε» καὶ Μαρ. Μ', 5 «ἐν τιμῇ μὲν ἦγε τοὺς περὶ τὸν νέον Μάριον». (Πρβ. καὶ Θησ. Στεφ. Τόμ. Ζ', σελ. 2196 Διδ.). Ἐρρήθη δὲ καὶ κατὰ μέσην φωνὴν *ἐν τιμῇ τινα ἄγεσθαι* ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου βιβλ. Α', 134 «ἥκιστα δὲ τοὺς ἑωυτῶν ἑκαστάτω οἰκημένους ἐν τιμῇ ἄγονται» καὶ βιβλ. Β', 83 «τό γε μάλιστα ἐν τιμῇ ἄγονται πάντων τῶν μαντηΐων». Ἐπὶ παθητικῆς διαθέσεως εἶπεν ὁ Στράβων σελ. 292 «καὶ τῷ θριάμβῳ παρῆν τῶν φιλτάτων *ἐν τιμῇ ἀγόμενος*» καὶ σελ. 715 «ὡς γυμνοὶ διατελοῖεν καὶ καρτερίας ἐπιμελοῖντο οἱ ἄνθρωποι *ἐν τιμῇ τε ἄγοιντο πλείστῃ*».

ἐν μοίρᾳ μεγάλῃ ἄγειν. Ἡρόδ. Β', 172 «κατώνοντο τὸν Ἄμα-

σιν Αἰγύπτιοι καὶ ἐν οὐδεμιῇ μοίρῃ μεγάλῃ ἦγον». Πρβ. καὶ Ἐλμσλήϊον εἰς *Σοφοκλ. Οἰδ. Κολ.* σελ. 121.

ἐν ἀτίμῳ χώρᾳ ἄγειν. Ἀρριαν. Ἀναβ. Ζ', ς', 5 «τὰ δὲ Μακεδονικὰ νόμιμα — ἐν ἀτίμῳ χώρᾳ ἄγοντος». Ἴδε καὶ Ἐλλένδετον εἰς *Ἀρριαν. Ἀναβ.* Τόμ. Β', σελ. 376.

ἐν μοίρᾳ τινὸς ἄγειν. Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 824 «ἐν πατρίδος μοίρᾳ τὴν πόλιν ὑμῶν ἄγων».

Ἐν τοῖς εἰς Εὐριπίδην Σχολίοις φέρεται Τόμ. Δ', σελ. 64, 17 Δινδ. «Ἄγειν γὰρ τὸ τιμῆσαί φησιν ἐν πρώτοις ἐγώ· καὶ ἡγόμην δ' ἀνὴρ μέγιστος τῶν ἐκεῖ». Τὸ *ἐν πρώτοις ἐγὼ* μετετυπώθη μὲν εἰς τὸ *ἐν πρώτοις ἄγω* ἢ *ἐν πρώτοις σ' ἄγω*, ὑπελήφθη δὲ τραγικοῦ ποιητοῦ ἀποσπασμάτιον. Ἴδε τὴν ὑπὸ Ναυκίου φιλοπονηθεῖσαν συναγωγὴν τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Τραγικῶν σελ. 925, 445 ἐκδ. β'. Πρβ. καὶ Βλαϋδέσιον εἰς Σοφοκλ. Τόμ. Α', σελ. 110. Τοῦ *ἄγειν* γίνεται ἐξήγησις διὰ τοῦ *τιμᾶν* καὶ ἐν τοῖς Ἀνεκδότοις τοῦ Βεκκήρου σελ. 335, 25. Ἴδε καὶ Ἀβρέσχιον ἐν *Παρατηρήσ. εἰς Αἰσχύλ.* Βιβλ. Γ', σελ. 203.

Ὁ Ἁρποκρατίων γράφει σελ. 4, 8 «Ἀντιφῶν δ' ἐν τῷ περὶ ἀληθείας φησί· *τοὺς νόμους μεγάλους ἄγοι·* ἀντὶ τοῦ *ἡγοῖτο*. Τούτου πολλὴ χρῆσις». Πρβ. καὶ Βεκκ. Ἀν. σελ. 330, 2. Ἴδε Βουρέσχιον ἐν *Leipz. Stud.* Τόμ. Θ', σελ. 89.

Καὶ ἄλλα δ' ἔχομεν παραδείγματα τῆς ἐκφορᾶς, καθ' ἣν τὸ ῥῆμα *ἄγειν* εἶνε δυσὶν αἰτιατικαῖς συντεταγμένον, ὧν ἡ ἑτέρα κεῖται δίκην κατηγορουμένου, οἷον

Εὐριπ. Βάκχ. 1036 «Θήβας δ' ἀνάνδρους ὧδ' ἄγεις;».

Κρατῖν. Ἀποσπ. 112 Κοκκ. «Ψύρα τε τὴν Σπάρτην ἄγεις» καὶ 352 «Ψύρα τὸν Διόνυσον ἄγοντες» (Ἴδε Ἑμστερρούσιον εἰς *Ἁρποκρ.* Τόμ. Β', σελ. 7 Δινδ.). Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1462, 48 «Ψύρα τὸν Διόνυσον ἄγοντες, ἤγουν ὡς οἷον ἐν οὐδενὶ τιθέμενοι τὸν Διόνυσον».

Ἀνθολ. Παλατ. Ζ', 407, 9 «σὰς γὰρ ἀοιδὰς ἀθανάτων ἄγομεν νῦν ἔτι θυγατέρας». Ἴδε Φ. Γ. Σμιδίτιον ἐν *Krit. Stud.* Τόμ. Γ', σελ. 30.

Ἡρόδ. Ζ', 150 «οὐδαμοὺς μέζονας ὑμέων ἄξω». Ἴδε Βαλκενάριον εἰς *Ἡρόδ.* σελ. 868 Γαισφ.

Θουκυδ. Η', 81, 2 «ἵνα — οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν (αὐτὸν) ἄγοιεν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλεῖον θαρσοῖεν». Σώπατρ. ἐν Ῥητ. Οὐαλζ. Τόμ. Η', σελ. 74, 20 «ἐπῄνει δὲ τὸν ὑπηρετήσαντα τῷ βουλήματι καὶ τίμιον ἦγε πολὺ μᾶλλον ἢ πρότερον». Παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 1993 ἔχουσι τἀντίγραφα «οἱ μὲν οὖν πατρίκιοι τίμιον αὐτὸν ἐπὶ τούτοις *εἶχον*», μετετύπωσε δ' αὐτὸ εἰς τὸ *ἦγον* ὁ Κόβητος ἐν *Παρατηρ. εἰς Διον. Ἁλικ.* σελ. 187. Μετέβαλε δὲ καὶ ὁ Ἑρουερδὴν ἐν *Μνημοσ.* 1879, σελ. 369 τὸ ἐν τῷ Τοξάριδι τοῦ Λουκιανοῦ § 12 «ὁ Δεινίας; οὐδὲν αὐτὸν ἐντιμότερον *εἶχε* τῶν κολάκων» εἰς τὸ *ἦγε*. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Γ. Δινδορφίου γενομένῃ ἐκδόσει τοῦ Λουκιανοῦ Τόμ. Β', σελ. 230 κεῖται «ἐντιμότερον *ἦγε* τῶν κολάκων». Ἄξια παραθέσεως νομίζομεν τὰ ὑπὸ τοῦ Λοβεκκίου γεγραμμένα ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Φρυνίχου σελ. 419· εἶνε δὲ τάδε· «ἣν εἶχε τῶν παλλακίδων τιμιωτάτην Herodian. I. 16 44. cui plura similia apposuit Irmiscus. In Joseph. Antt. XIX. 6. 945. ἐρασμιώτερον ἄγειν τινά, i. e. *venerari*, melius quadrat σεβασμιώτερον. Plutarch. Amat. XIX. 46. Ἀφροδίτην ἔχουσι μάλιστα σεβάσμιον. ubi paene malim ἄγουσι. Liban. Antioch. p. 293 T. I. ὃν μέγιστον ᾄδουσι θεόν praestat ἄγουσι, ut paulo post p. 314. τῶν ἑαυτοῦ τιμιώτατον ἦγε. Item Plutarch. An Vit. Infel. Sust. III 89. τὴν δὲ νικήσασαν μακαρίαν ᾄδουσι lege ἄγουσι». Παρὰ τῷ Πολυβίῳ ἀπαντᾷ σελ. 1247,19 Οὐλσχ. «τοῦτ' οὐκ ἔπραξεν ἀλλ' ἐντιμότερον εἶχεν αὐτὸν ἢ πρότερον». Ἀλλὰ τὸ *εἶχεν* εἶνε προσθήκη τοῦ Μαΐου. Ὁ Κόβητος ἐν *Collect. Crit.* σελ. 14 ἔγραψεν «ἐντιμότερον αὐτὸν ΉΓΕΝ Ἢ πρότερον». Ὁ Δοβραῖος ἐν τῷ εἰς Θουκυδίδην Πίνακι (*Adversar.* Τόμ. Α', σελ. 107) λέγει «ἄγειν αὐτὸν τιμιώτερον. VIII. 81. med. Demosth. Philipp. III. p. 120. 17. ἐλευθέραν ἦγε τὴν Ἑλλάδα». Μεταγράφομεν ὅλην τοῦ Δημοσθένους τὴν ῥῆσιν ἔχουσαν ὧδε· «ἦν τι τότ', ἦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν· ὃ καὶ τοῦ Περσῶν ἐκράτησε πλούτου καὶ ἐλευθέραν ἦγε τὴν Ἑλλάδα καὶ οὔτε ναυμαχίας οὔτε πεζῆς μάχης ἡττᾶτο· νῦν δ' ἀπολωλὸς ἅπαντα λελύμανται καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα». Θαυμαστὸν ἡμῖν φαίνεται ὅτι ὁ Δοβραῖος, ἀνὴρ συνετώτατος, ὑπέλαβεν ὁμοίαν τὴν χρῆσιν τοῦ ῥήματος *ἄγειν* ἔν τε τῷ *ἄγειν αὐτὸν τιμιώτε-*

ρον καὶ ἐν τῷ *ἐλευθέραν ἦγε τὴν Ἑλλάδα*. Ὁ Βοιμέλιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Δημοσθένους Δημηγοριῶν σελ. 641 γράφει: «Num διῆγε? faciebat, ut Graecia libera maneret» *Schaeferus*. Sequitur Hirschig. Ann. Crit. p. 50. Eadem sententia est vulgati ἦγε ex usu proleptico, nec potest διάγειν cum adiectivo coniungi, ut monuit Klinkmueller Praef. init.» (Πρβ. καὶ Οὐεστερμαννὸν ἐν τῇ ἐκδόσει Λόγων Δημοσθένους Τόμ. Α', σελ. 212 ἐκδ. ε'). Ἀλλὰ καὶ ὁ Κόβητος ἀπεφήνατο ὅτι *διῆγε* ἐρρήθη ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους, οὐχὶ *ἦγε*. Παρατιθέμεθα τὰ ὑπὸ τοῦ μεγάλου κριτικοῦ γεγραμμένα ἐν *Συμμίκτ. Κριτ.* σελ. 35 «Mendosum est ἦγε. Nemo intelligit quid sit τὴν Ἑλλάδα ἐλευθέραν ἄγειν: sed facile est sententiam oratoris reperire. Erat tum, inquit, in hominum mentibus aliquid, quod efficiebat ut Graecia in libertate viveret. Adde duas literulas et hoc ipsum habebis ἐλευθέραΝ ΔΙῆγε τὴν Ἑλλάδα. Noto usu διάγειν aut neutrum est *aetatem agere* aut transitivum facere ut aliquis aetatem transigat. Nobilis locus est in oratione *de Corona* pag. 255. 10. ὁ γὰρ τότε πόλεμος — ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις διῆγεν ἡμᾶς τῆς νῦν εἰρήνης».

Ξενοφ. Ἀγησ. ΙΑ', 6 «τὰς μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἁμαρτίας πρᾴως ἔφερε, τὰς δὲ τῶν ἀρχόντων μεγάλας ἦγε».

Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 35 ε' «ἄζηλον δὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μηδὲν ἄνευ χρημάτων καὶ δόξης ἀγόντων» (Ἴδε καὶ Βυττεμβάχιον εἰς *Πλουτ. Ἠθικ.* Τόμ. ϛ', σελ. 293). Ἐν τῷ Ἀλεξάνδρῳ τοῦ Πλουτάρχου κεφ. ΛΘ',5 πρὸς τῇ γραφῇ «ἄλλως, φησίν, εὖ ποίει τοὺς φίλους καὶ *ἐνδόξους* ἄγε» ὑπάρχει καὶ ἡ «*ἐνδόξΩΣ* ἄγε». Ὁ Κοραῆς ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Παραλλήλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου Μέρ. Δ', σελ. 436 νομίζει ὅτι ἔγραψεν ὁ Πλούταρχος «ἄλλοτε, φησίν, εὖ ἐποίεις τοὺς φίλους καὶ ἐνδόξΩΣ ἦγες». Διττὴ γραφὴ φέρεται καὶ παρ' Ἀθηναίῳ σελ. 393 ε' «τοὺς ὄντως θεοὺς *ταπεινΩΣ* ἦγε» καὶ *ταπεινΟΥΣ*. Ὁ Λοβέκκιος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Φρυνίχου σελ. 419 «Quod Eustathiu. Athemaei locum IX. 393. F proferens pro τοὺς θεοὺς ταπεινῶ ἦγε adjectivum ταπεινοὺς substituit, neque valde probo, nequ improbo; est enim hoc usitatissimum: θαυμαστὸν ἄγειν τινα Aelian. H. An. X. 21. σεμνὸν Dio Chr. XXXI. 586. Dion.

Hal. VIII. 69. 1675. σεμνότερον αὐτοὺς ἄγουσι Lucian. Merc. Cond. IV. 218».

Ἀρριαν. Ἀναβ. Ζ', ιβ', 3 «ὄντινα ἴσον τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ ἄγει» καὶ Ζ', δ', 6 «ὄντινα ἴσον τῇ ἐμαυτοῦ κεφαλῇ ἦγον». Καὶ ταῦτα τὰ χωρία καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια ἐμνημόνευσεν ἐκ τοῦ Ἀρριανοῦ ὁ Βοινῆρος ἐν *Act. Semin. Phil. Erl.* Τόμ. Δ', σελ. 22. Πρβ. καὶ Γρουνδομαννὸν ἐν *Berl. Stud.* Τόμ. Β', σελ. 252.

Λουκιαν. Ὀνείρ. ἢ Ἀλεκτρ. 18 «οὕτω διέθηκα τοὺς κατ' ἐκεῖνα Ἕλληνας, ὥστε θεὸν ἦγόν με».

Αἰλιαν. περὶ Ζῴ. ΙΑ', 10 «ἄγουσί τε Αἰγύπτιοι θαυμαστόν γε αὐτόν».

Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 57 «ἴσμεν Αἰγυπτίους ὅσον τινὰ ἄγουσι θεὸν Ἡρακλέα» καὶ σελ. 149 «συμφορὰν οὐ φαύλην ἄγειν τὸ συμβεβηκός». Ἀσμενίζει δ' ὁ Ἀριστείδης τῇ τοιαύτῃ χρήσει, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν παραδειγμάτων ἃ ἐξ αὐτοῦ κατέλεξεν ὁ Σμίδιος ἐν ἐν *Ἀττικ.* Τόμ. Β', σελ. 187-8.

Λιβάν. Ἐπιστολ. 380 (σελ. 191) «τοῦ δὲ ἐλθεῖν ἐκεῖσε τὸ μένειν οἴκοι βέλτιον ἄγειν». Πρβ. καὶ Ἐπιστολ. 301 (σελ. 146).

Φρύνιχ. σελ. 418 Λοβ. «οἱ τὸν Μένανδρον μέγαν ἄγοντες καὶ αἴροντες ὑπὲρ τὸ Ἑλληνικὸν ἅπαν».

Ἡλιόδ. Αἰθιοπ. Θ', 9 «θεοπλαστοῦσι τὸν Νεῖλον Αἰγύπτιοι καὶ κρειττόνων τὸν μέγιστον ἄγουσιν». Πρβ. καὶ βιβλ. Β', 22 «αἳ τὸν ξένον ἴσα καὶ πατέρα ἦγον» καὶ βιβλ. Γ', 4 «τὴν γὰρ πρὸς θάτερον αὐτῶν συζυγίαν ἴσα καὶ ἀθανασίαν ἦγον».

Ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις κεῖται σελ. 358, 26 Διδ. «*Ἄγειν* τὸ νομίζειν καὶ ἡγεῖσθαι, ὡς παρὰ Συνεσίῳ ἡμέρα μὲν οὖν ἦν, ἥντινα ἄγουσιν Ἰουδαῖοι παρασκευήν». Τὸ χωρίον τοῦ Συνεσίου βλέπει τις ἐν Ἐπιστ. Δ', σελ. 161 δ'. Φέρεται δ' ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ καὶ «ἃς ἐγὼ καὶ φιλῶ καὶ *ἐν ἀδελφαῖς ἄγω*» (σελ. 167 α').

Ἐν τῷ περὶ τοῦ Πυθαγορείου Βίου Λόγῳ τοῦ Ἰαμβλίχου § 259 μνημονεύονται οἱ στίχοι οἵδε.

τοὺς μὲν ἑταίρους ἦγεν ἴσΟΝ μακάρεσσι θεοῖσι·
τοὺς δ' ἄλλους ἡγεῖτ' οὔτ' ἐν λόγῳ οὔτ' ἐν ἀριθμῷ.

Ὁ Κόβητος ἐν *Collect. Crit.* σελ. 407 κελεύει ν' ἀναγνωσθῇ *ἦγεν*

ἰσΟΥΣ παραβάλλων αὐτὸ πρὸς τὸ *τίμιον ἄγειν τινά*. Ἴδε καὶ Νaύκιον εἰς *Ἰάμβλ. περὶ τοῦ Πυθ. Βί.* σελ. 182.

Παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ βιβλ. Α', ξζ', 3 κεῖται «τοὺς δ' ἐγχωρίους *ἀτιμότερΟΝ* ἄγοντος», ἀλλὰ παρὰ τῷ Ἀριστείδῃ ἀπαντᾷ Τόμ. Β', σελ. 124 «ἀκόλουθα δὲ ὅμως ποιεῖ καὶ παιδοτρίβας ἰατρῶν *ἐντιμοτέρΟΥΣ* ἄγων» καὶ παρὰ τῷ Θεμιστίῳ σελ. 129 γ' «καὶ τῶν λόγων αὐτῶν *προτιμοτέρΟΥΣ* ἄγεις τοὺς ἡμετέρους τῶν ὁμογλώττων» καὶ παρὰ τῷ Εὐσεβίῳ εἰς τὸν Βί. τοῦ Μακαρ. Κωνστ. Β', κϛ', 1 «τοὺς παρόντας φόβους τε καὶ κινδύνους οὐκ ἄγουσι τῶν μελλουσῶν ἐκείνων ἐλπίδων *προτιμοτέρΟΥΣ*» καὶ παρὰ τῷ Ἀψίνῃ (ἢ τῷ Λογγίνῳ) σελ. 143, 23 Βαχ. «διόπερ εἰκότως ὁ Δημοσθένης αὐτὴν *ἔντιμΟΝ* ἦγε». Πρβ. Πλάτ. Φαίδ. σελ. 64 δ' «τὰς ἄλλας — θεραπείας δοκεῖ σοι *ἐντίμους ἡγεῖσθαι* ὁ τοιοῦτος;» καὶ Ἡλιόδ. Αἰθ. Ε', 4 «ὃ πάντων τε *προτιμότερον ἐποιησάμεθα*». Τῷ ἐκ τοῦ Διοδώρου μνημονευθέντι «τοὺς δ' ἐγχωρίους *ἀτιμότερΟΝ* ἄγοντος» ἐμφερὲς ὑπάρχει τὸ παρὰ τῷ Ἀριστείδῃ εἰρημένον Τόμ. Β', σελ. 489 «*μείζόνΩΣ* ἄγουσι τὰ κατ' αὐτόν». Πρβ. καὶ Πλάτ. Πολιτ. σελ. 528 γ' «εἰ δὲ πόλις ὅλη ξυνεπιστατοῖ *ἐντίμΩΣ* ἄγουσα αὐτά». Ἐν τοῖς ὀλίγον πρὸ τῆς ῥήσεως ταύτης κειμένοις (σελ. 528 β') εἶνε γεγραμμένον «οὐδεμία πόλις *ἐντίμΩΣ* αὐτὰ ἜΧΕΙ». Ἴδε Λοβέκκιον εἰς *Φρύν.* σελ. 419. Τοῦ *ἄγειν ἐντίμως* ἐποιήσατο χρῆσιν καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης βιβλ. Θ', ιγ', 1 «ἦγεν ὡς ἰδίας θυγατέρας ἐντίμως». Ἴδε καὶ Θησ. Στεφ. Τόμ. Α', α', σελ. 565 Διδ.

Σημειωτέον δ' ὅτι λέγεται καὶ *πρόσθ' ἄγειν τινά τινος* καὶ *ἔνερθε ἄγειν τινά τινος*, οἷον παρ' Εὐριπίδῃ Βάκχ. 225 «τὴν δ' Ἀφροδίτην πρόσθ' ἄγειν τοῦ Βακχίου» καὶ παρ' Ἡροδότῳ βιβλ. Α', 107 «πολλῷ ἔνερθε ἄγων αὐτὸν μέσου ἀνδρὸς Μήδου». Πρβ. καὶ Εὐριπίδ. Ἀποσπ. 645, 6 Ναυκ. «ἡ ταπεινὴ πρόσθεν *ἡγοῦνται* δίκης». Παρὰ τῷ Θεμιστίῳ Λόγ. σελ. 97 β' εἶνε ἐκδεδομένον ὑπὸ τοῦ Δινδορφίου «εἰ — τοῦ βασιλεῖ προσήκοντος ἐπίπροσθεν *ἄγοιΤΟ* ΤΟ θυμῷ κεχαρισμένον»· μνημονεύεται δὲ καὶ γραφὴ «ἐπίπροσθεν *ἄγοι* τὸ θυμῷ κεχαρισμένον», ἣν ὀφείλομεν πάντως νὰ προκρίνωμεν. Λέγει δ' ὁ Θεμίστιος καὶ σελ. 205 β' «συνεστιωμένου τοῦ ἀδελφοῦ τὸν στρατηγὸν ἐπίπροσθεν *ἄγει*» καὶ σελ. 215 δ' «ἀρετὴν ἐπίπροσθεν *ἄγειν* φανε-

ροὶ γινόμεθα ἐσπουδακότες» καὶ σελ. 218 β' «οὐκ ἔνδηλός ἐστιν ἐπίπροσθεν *ἄγων* ἀλήθειαν καλλιεπείας;» καὶ σελ. 239 α' «εἰ — τὴν ἀγαθὴν πρᾶξιν ἀεὶ ἐπίπροσθεν *ἄγοι* τῆς χρήματα ἢ δόξαν φερούσης» καὶ σελ. 355 α' «εἰ δέ τινας ὑμῶν συμπείσουσι τῶν ἀρετῇ τεθαρρηκότων ἐπίπροσθεν *ἄγειν* τοὺς τῆς τύχης ἐκκρεμαμένους», ὡς καὶ ὁ Ἡλιόδωρος Αἰθιοπ. Α', 25 «εἰ — τὸν λῃστὴν τοῦ ἐρωμένου πιστεύοις ἐπίπροσθεν ἄγειν» καὶ Ε', 22 «διότι πάντων ἐπίπροσθεν ἄγει τὴν σωφροσύνην» καὶ Ζ', 28 «τὴν ἐκείνης ἐπιθυμίαν καὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ἐπίπροσθεν ἄγοντες». Πρβ. καὶ Λιβάν. Ἐπιστολ. 96, σελ. 51 «τὸ τοὺς πάλαι συνήθεις πρὸ τῶν τὴν δύναμιν θεραπευόντων *ἄγειν*». Ἐν τοῖς τοῦ Λογγίνου εὕρομεν σελ. 188, 6 Οὐεισκ. «μετὰ τῶν ἐλλογιμωτάτων ἄγειν τὰ τούτου βιβλία φαίην ἂν δεῖν τοὺς ζητητικούς». Περὶ τοῦ παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ σελ. 539 «διετέλει δὲ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἐπαινῶν τὸν Πολέμωνα καὶ *ὑπὲρ θαῦμα ἄγων*» γράφει ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1873, σελ. 216 «Nihil est ὑπὲρ θαῦμα ἄγων, quod sine exemplo et praeter loquendi consuetudinem dictum est. Emenda ΥΠΕΡΘΑΥΜΑΖΩΝ. ἐπαινῶν — καὶ ὑπερθαυμάζων».

Ὁμοίαν ἔννοιαν τῷ πολλάκις παρὰ τῷ Θεμιστίῳ ἀπαντῶντι *ἐπίπροσθεν ἄγειν* ἐμφαίνει τὸ *ἐπίπροσθεν ποιεῖσθαι*, οὗ φέρομεν παραδείγματα ἐκ τοῦ Πλουτάρχου Ἀράτ. ΚΔ', 4 «οὐκ ἄλλο τι τῆς αὐξήσεως τῶν Ἀχαιῶν ἐπίπροσθεν ποιούμενος» καὶ ἐκ τοῦ Παυσανίου βιβλ. Ι', β', 3 «πεφυκόσιν ἐπίπροσθεν εὐσεβείας τὰ κέρδη ποιεῖσθαι» καὶ βιβλ. Δ', δ', 6 «κέρδη τε ἄδικα ἐπίπροσθεν ἢ πιστὸς εἶναι ποιούμενος» καὶ ἐκ τοῦ Ἰωσήπου Ἰουδ. Ἀρχαιολ. ϛ', ζ', 2 «τῆς μνήμης ὧν ἐπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ τοῦ πολεμίου κάλλος ἐπίπροσθεν ποιησάμενος» καὶ ἐκ τοῦ Θεμιστίου σελ. 62 β' «τῆς ἑαυτοῦ ῥᾳστώνης ἐπίπροσθεν ἐποιήσατο τὴν Ῥωμαίων ἐλευθερίαν» καὶ ἐκ τοῦ Ἡλιοδώρου Αἰθιοπ. Η', 3 «πάντων ἐπίπροσθεν ποιοῦνται γένος τὸ ἴδιον ἀνακομίσασθαι» καὶ Ι', 16 «τῶν ἰδίων λυσιτελῶν τὸ τῆς πατρίδος ἐπίπροσθεν ποιούμενον». Ὑπὸ τοῦ Πολυβίου ἐλέχθη κατ' ἐνεργητικὴν φωνὴν βιβλ. ΚΗ', ζ', 12 «οἱ δικασταὶ τὴν ἰδίαν ἔχθραν ἐπίπροσθεν ποιήσαντες τοῦ τῶν Ἀχαιῶν εὐσχήμονος ἀνέτρεψαν πάσας τὰς τιμάς». Παρὰ δὲ Δίωνι τῷ Χρυσοστόμῳ κεῖται Τόμ. Β', σελ. 51 «πολιτεύεσθαι δὲ ἐπιχειροῦσιν ἐκ περιουσίας καὶ πάντα ἔμπροσθεν τούτου τιθέν-

τες». Ἐγένετο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου χρῆσις τοῦ ἐνεργητικοῦ *τιθέναι*, οἷον Ἱκέτ. 514 «μὴ 'πίπροσθεν τῶν ἐμῶν τοὺς σοὺς λόγους *θῇς*» καὶ Ἑκ. 129 «τὰ δὲ Κασσάνδρας λέκτρ' οὐκ ἐφάτην τῆς Ἀχιλείας πρόσθεν *θήσειν* ποτὲ λόγχης» (Ἴδε Κόβητον ἐν *Nov. Lect.* σελ. 275-6). Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἶνε εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Μενάνδρου Ἀποσπ. 160 Κοκκ. «ἂν δ' αὐτὸς ποιῇς ταπεινὸν αὐτὸ καὶ *τιθῇς* ἐν μηδενί» καὶ ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους σελ. 668, 148 «οὐ *τίθημι* ἐν ἀδικήματος μέρει», ᾧ παραβλητέον τὸ τοῦ Θουκυδίδου βιβλ. Α', 35 «εἴ τε ἐν ἀδικήματι *θήσονται* πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα», καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ τὰ Ζῷ Ἱστορ. ϛ', β', 4 «ἃ ἐν τέρατος λόγῳ *τιθέασιν*». Πρβ. καὶ Ξενοφ. Ἀγησ. Ζ', 3 «σώζεσθαι πάντας κέρδος νομίζων, ζημίαν δὲ *τιθείς*, εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο». Ὁ Βαλκενάριος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ἡρόδοτον Σημειώσεσι σελ. 276 Γαισφ. «Ab his parum distat illud Euripidis Androm. vs. 209. τὴν δὲ Σκῦρον οὐδαμοῦ τίθῃς, vel τίθῃ. Scriptor non inelegans II. Macc. VII. 12. ἐν οὐδενὶ ἐτίθετο». Ὁ Εὐριπίδης ἐποιήσατο χρῆσιν τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου *τίθῃς* ἢ *τιθεῖς*. Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ μεταγενεστέροις τὸ *οὐδαμοῦ τιθέναι τι* (Ἴδε Ἀβρέσχιον ἐν *Παρατηρήσ. εἰς Αἰσχύλ.* Βιβλ. Γ', σελ. 92. Πρβ. καὶ Ῥουγκήνιον ἐν *Παρατηρήσ. εἰς Ξενοφ. Ἀπομν.* σελ. 219 Δινδ.). Ὑπὸ τοῦ Ἡλιοδώρου Αἰθιοπ. Δ', 2 ἐλέχθη «τὴν ἐκ ταύτης ἀδοξίαν οὐδαμοῦ τίθεσαι;»

Ἐν τέλει παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Εἰνδόρφιος καὶ ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Πλάτωνος Θεαιτ. σελ. 172 β' «ὡδέ πως τὴν σοφίαν ἄγουσι» ἐκδέχεται τὸ *ἄγουσι* ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας, ἐφ' ἧς εἶνε τὸ ῥῆμα τοῦτο παρειλημμένον ἐν ταῖς φράσεσιν *ἐντίμως ἄγειν τινά*, *θεὸν ἄγειν τινά*, *παρ' οὐδὲν ἄγειν* (Πρβ. καὶ Κόκκιον ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Κωμικῶν Τόμ. Α', σελ. 50). Ἀλλ' ὁ Σταλβαύμιος ἀποδοκιμάζει τὴν ἐκδοχὴν ταύτην ἐν ᾗ ἔγραψε σημειώσει εἰς τὸ χωρίον τοῦ Πλάτωνος.

ΜΕΡΟΣ Δ'.

Κατὰ θέαν — μετὰ θέαν.

Παρὰ Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ εὑρίσκομεν γεγραμμένον Τόμ. ϛ', σελ. 44 ἐκδ. Λιψ. «Ὁ μὲν δὴ μετὰ τοιαύτης αἰδοῦς ἐπεδήμησε βουλόμενος, εἴ πως οἷόν τε ἦν, ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ πόλει λαθὼν ὑπεξελθεῖν· οὐ γὰρ μετὰ θέαν ἀφῖκτο τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπιδεδημηκὼς αὐτῇ πρότερον, ἡνίκα τὸν ἐπὶ Ῥώμης πλοῦν ἐστέλλετο πρὸς Τιβέριον, ἀλλ' ὁδῷ χρησόμενος ἐπιτόμῳ τῆς οἴκαδε ἀφίξεως».

Ἐπειδὴ τὸ *μετὰ θέαν* εἶνε ἐναντίον τοῦ *πρὸ θέας*, ὡς παρὰ Παυσανίᾳ βιβλ. Ι', κδ', 7 «ἰοῦσι δὲ ὡς ἐπὶ τὸν ναὸν αὖθις *μετὰ* τοῦ λίθου *τὴν θέαν*», ἀτοπώτατ' ἔχει ἡ φράσις «οὐ γὰρ *μετὰ θέαν* ἀφῖκτο τῆς Ἀλεξανδρείας», ἥτις οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ σημαίνῃ ἢ «οὐ γὰρ *κατόπιν θέας* (*ὕστερον θέας*) ἀφῖκτο τῆς Ἀλεξανδρείας»· ἀπαλλάττεται δὲ τῆς ἀτοπίας, ἄν, τῆς προθέσεως *μετά* εἰς τὴν *κατά* μεταβληθείσης, ἀναγνωσθῇ «οὐ γὰρ *κατὰ θέαν* ἀφῖκτο τῆς Ἀλεξανδρείας», ὅπερ τὴν αὐτὴν ἐμφαίνει ἔννοιαν τῷ «οὐ γὰρ θεασόμενος ἀφῖκτο τὴν Ἀλεξάνδρειαν» ἢ τῷ «οὐ γὰρ τοῦ θεάσασθαι ἕνεκα τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀφῖκτο». Βλέπει δέ τις παρὰ τῷ Φίλωνι καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν γραφὴν Τόμ. Δ', σελ. 18 «κατ' ἐμπορίαν ἔνιοι πόθῳ χρηματισμοῦ πλέοντες ἢ κατὰ πρεσβείαν ἢ *κατὰ θέαν* τῶν ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς».

Φέρεται δ' ἡ σκοπὸν ἢ τέλος δηλοῦσα ἐκφορὰ αὕτη καὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ καὶ παρὰ Δίωνι τῷ Χρυσοστόμῳ καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ καὶ παρὰ τῷ Ἀρριανῷ καὶ παρ' ἄλλοις συγγραφεῦσι τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ.

Θουκυδ. Ε', 7 «κατὰ θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου» καὶ Ε', 9 «καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν» καὶ ϛ', 31 «οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θέαν ἧκεν».

Δί. Χρυσόστ. Τόμ. Α', σελ. 531 «ἀναβάντες ἀπὸ τοῦ λιμένος εὐθὺς ἐβαδίζομεν ὀψόμενοι τοὺς ἀθλητάς, ὡς ἂν τὴν ὅλην ἐπιδημίαν πεποιημένοι κατὰ θέαν τοῦ ἀγῶνος».

Διον. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 1507 «ἀφίξονταί τε κατὰ θέαν ἐπὶ τούτους πολλοὶ τῶν ξένων» καὶ σελ. 1718 «πολὺ δὲ καὶ τὸ ἄνοπλον αὐτοῖς ἐκ τῆς πόλεως εἵπετο κατὰ θέαν τοῦ ἀγῶνος καὶ ἅμα ἐφ' ἁρπαγήν τε καὶ ὠφέλειαν». Πρβ. καὶ σελ. 1508 «ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θέαν» καὶ «παρῆν ἐπὶ τὴν τῶν ἀγώνων θέαν».

Ψευδαισχίν. Ἐπιστ. Ι', 1 «κατὰ θέαν εἰς Ἴλιον ἀφικόμην τῆς τε γῆς καὶ θαλάσσης».

Ἀρριαν. Ἀναβ. Δ', κα', 9 «αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν τῶν ὑπασπιστῶν ἐς πεντακοσίους ἀνέβη κατὰ θέαν τῆς πέτρας».

Λουκιαν. Ἀπολογ. 15 «ὁπότε κατὰ θέαν τοῦ ἑσπερίου Ὠκεανοῦ καὶ τὴν Κελτικὴν ἅμα ἐπιὼν ἐνέτυχες ἡμῖν» καὶ Τοξάρ. 27 «ὁ μὲν Δημήτριος ἔτυχεν ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημῶν κατὰ θέαν τῶν πυραμίδων». Ἀντὶ τοῦ *ἐς τὴν Αἴγυπτον* ἔγραψεν *ἐς τὴν ἄνω* ὁ Ἀρτμανὸς ἐν *Stud. Crit. in Luc.* σελ. 71-2.

Διογέν. Λαέρτ. Γ', 18 «τρὶς δὲ πέπλευκεν εἰς Σικελίαν· πρῶτον μὲν κατὰ θέαν τῆς νήσου καὶ τῶν κρατήρων».

Σωκράτ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Ζ', 48 (σελ. 839 Οὔσσ.) «συνέβη κατὰ θέαν αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ σαββάτων πάντας τοὺς τῆς γερουσίας συγκλητικοὺς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν παρεῖναι».

Σωζομεν. Ἐκκλ. Ἱστορ. Γ', 14 (σελ. 273 Οὔσσ.) «κατὰ θέαν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου μοναχοῦ εἰς τὴν ἔρημον ἦλθε».

Σουΐδ. σελ. 1092 α' Βεκκ. «Φιλίσκος Αἰγινήτης, ὃς κατὰ θέαν ἐλθὼν τῶν Ἀθηνῶν ἀκούσας Διογένους ἐφιλοσόφησεν».

Γεώργ. Παχυμ. Τόμ. Β', σελ. 82, 3 «ἐλθόντος δὲ καὶ αὐτοῦ βασιλέως ἅμα μὲν κατὰ προσκύνησιν ἅμα δὲ καὶ κατὰ θέαν τῶν τελουμένων».

Κανтακουζην. Τόμ. Α', σελ. 526, 22 «Βυζάντιοι δὲ πανδημεὶ πρὸς ὑπάντησιν τοῦ βασιλέως ἐξελθόντες, ἔτι δὲ καὶ οἱ τῶν πέριξ χωρῶν τε καὶ πόλεων κατὰ θέαν βασιλέως, κτέ.».

Νικήτ. Χωνιάτ. σελ. 778, 19 «ὡς δ' ἱκανοὶ συνήθεις καὶ συγγενεῖς καὶ πλῆθος ἕτερον κατὰ θέαν ἡμῶν συνδραμὸν τῆς πορείας εἰχόμεθα».

Ἐντύχομεν δὲ παρὰ τῷ Φίλωνι καὶ τῷ *κατὰ ζήτησιν* Τόμ. Δ', σελ. 116 «κατὰ ζήτησιν τροφῆς εἰς Αἴγυπτον πανοικὶ μεταστάν-

των», οὗ ἔχομεν νὰ καταλέξωμεν παραδείγματα πολλῷ πλείονα ὧν παρεθέμεθα τοῦ *κατὰ θέαν*. Εἶνε δὲ τάδε.

Ἡρόδ. Α', 94 «ἀποπλώειν κατὰ βίου τε καὶ γῆς ζήτησιν» καὶ Β', 44 «οἳ κατὰ Εὐρώπης ζήτησιν ἐκπλώσαντες Θάσον ἔκτισαν».

Σοφοκλ. Τραχ. 55 «ἀτὰρ ἀνδρὸς κατὰ ζήτησιν οὐ πέμπεις τινά, κτέ.;»

Εὐριπίδ. Κύκλ. 13 «σὺν τέκνοισι ναυστολῶ σέθεν κατὰ ζήτησιν».

Ἀπολλόδ. Β', ζ', 7, 14 «Ποίας παριὼν κατὰ ζήτησιν ποιμνίων ὑφῆψε».

Διον. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 42 «ἄνδρες ὀλίγοι κατὰ βίου ζήτησιν ὑπὸ τῶν γειναμένων ἀποσταλέντες».

Διόδ. Σικελ. Δ', λα', 3 «παραγενομένου κατὰ ζήτησιν τῶν ἵππων εἰς Τίρυνθα» καὶ Ε', μη', 5 «μετὰ δὲ ταῦτα Κάδμον τὸν Ἀγήνορος κατὰ ζήτησιν τῆς Εὐρώπης ἀφικέσθαι πρὸς αὐτούς» καὶ νη', 2 «Κάδμος ὁ Ἀγήνορος ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ ζήτησιν τῆς Εὐρώπης» καὶ Θ', ιγ', 1 «παραγενομένων τῶν συγγενῶν κατὰ ζήτησιν».

Πλούτ. Μαρ. ΛϚ', 3 «ὀλίγον γὰρ ἔμπροσθεν αὐτόθι κατὰ ζήτησιν αὐτοῦ συχνοὺς ἱππέας ὀφθῆναι διεξελαύνοντας» καὶ Ἠθικ. σελ. 295 ϛ' «τὴν Ὑπέρην κατὰ ζήτησιν αὐτοῦ πλανωμένην εἰς Φερὰς πρὸς Ἄκαστον ἐλθεῖν».

Ἀρριαν. Ἀναβ. Ϛ', κϛ', 2 «τῶν ψιλῶν τινας κατὰ ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς».

Ἀππιαν. σελ. 47, 25 Μενδ. «ἀνίσταται μοῖρα Κελτῶν τῶν ἀμφὶ τὸν Ῥῆνον ἱκανὴ κατὰ ζήτησιν ἑτέρας γῆς».

Παυσαν. Ε', κε', 12 «ὁμοῦ Θάσῳ τῷ Ἀγήνορος κατὰ ζήτησιν ἐκπλεύσαντες τῆς Εὐρώπης» καὶ Η', ιδ', 5 «γῆν τὴν Ἑλλάδα κατὰ ζήτησιν ἐπιόντα τῶν ἵππων».

Ἀθήν. σελ. 522 ϛ' «Ἰαπύγων — κατὰ Γλαύκου ζήτησιν ἀφικομένων καὶ κατοικησάντων».

Κλήμ. Ἀλεξ. σελ. 16 «ἀλωμένη γὰρ ἡ Δηὼ κατὰ ζήτησιν τῆς θυγατρὸς τῆς Κόρης». Ὁ Κόβητος ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ Τόμ. Α', σελ. 193 περιέγραψε τὸ *τῆς θυγατρὸς* ὡς παρεμβεβλημένον.

Στέφ. Βυζάντ. σελ. 211, 17 «τοῦ κατὰ ζήτησιν Ἰοῦς ἐξ Ἄργους ἐλθόντος εἰς Συρίαν».

Βασίλ. Καισ. Ἐπιστ. ΙΔ′ «μόλις ἀπογνοὺς τῶν ματαίων ἐλπίδων — κατὰ ζήτησιν βίου ἐπὶ τὸν Πόντον ἀπῆλθον».

Ἡλιόδ. Αἰθιοπ. Α′, 17 «τὸν πατέρα σοι κατὰ ζήτησιν ἥξειν» καὶ Β′, 8 «ὅπως ἂν — κατὰ ζήτησιν ἐκπλεύσειε τὴν ἐμήν» καὶ Β′, 14 «κατὰ ζήτησιν ἥκοι τῆς Θίσβης ἐπὶ τὸ σπήλαιον» καὶ Ε′, 8 «κατὰ ζήτησιν τῆς Θίσβης ἀφιγμένος ἐπὶ τὴν νῆσον» καὶ Ε′, 11 «ὧν κατὰ ζήτησιν ἁλώμενον ἐν θρήνοις ἐγίνωσκε» καὶ Ϛ′, 2 «κατὰ ζήτησιν τῆς Θίσβης ἐκπλεύσας» καὶ Ι′, 34 «πολλὴν ἀληθέντι γῆν κατὰ ζήτησιν τῆς θυγατρός».

Ἀντων. Λιβερ. ΚΔ′ «Δημήτηρ ὅτε πλανῆτις ἐπῄει γῆν ἅπασαν κατὰ ζήτησιν τῆς θυγατρός».

Κόνων Διηγήσ. ΚΕ′ «κατὰ ζήτησιν Δαιδάλου στόλῳ πλεύσας εἰς Σικανίαν» καὶ ΛΒ′ «ὡς πέμψειε τοὺς υἱοὺς ὁ πατὴρ κατὰ ζήτησιν τῆς ἀδελφῆς» καὶ ΛΖ′ «σταλῆναι δὲ Κάδμον οὐχ, ὡς Ἕλληνές φασι, κατὰ ζήτησιν Εὐρώπης».

Ἐρατοσθ. (Ψευδερατοσθ.) Καταστερ. ΙΗ′ «κἀκεῖ ὠδινούσης αὐτῆς τὸν πατέρα ἐλθεῖν κατὰ ζήτησιν».

Φώτ. Ἐπιστ. σελ. 527 «πλανᾶται κατὰ τροφῆς ζήτησιν ὁ κέφαλος» καὶ Βιβλιοθ. σελ. 109, 13 «Δεινίας κατὰ ζήτησιν ἱστορίας ἅμα τῷ παιδὶ Δημοχάρῃ (γρ. *ΔημοχάρΕΙ*) ἀποπλανηθεὶς τῆς πατρίδος».

Παλαίφ. περὶ Ἀπίστ. ΜΓ′ (Εὐδοκ. σελ. 395, 21) «οἱ δὲ Ἀργεῖοι κατὰ ζήτησιν ἐξιόντες ὅπου ἀνεῦρον συλλαμβάνοντες ἐν δεσμοῖς εἶχον».

Εὐστάθ. Παρεκβ. εἰς Ὅμ. σελ. 270, 1 «Ὅτι κατὰ ζήτησιν Εὐρώπης τῆς ἀδελφῆς αὐτὸς (γρ. *αὐτοῦ*) πλανώμενος ἧκεν εἰς Δελφούς» καὶ σελ. 1469, 39 «ὡς ἀπὸ Φωκίδος εἰς Ἀθήνας κατὰ ζήτησιν σταλεὶς Ὀρέστης μαθήσεώς τε καὶ παιδεύσεως» καὶ Παρεκβ. εἰς Διον. σελ. 290, 16 Διδ. (Εὐδοκ. σελ. 133, 11) «Κάδμος ὑπὸ τοῦ πατρὸς κατὰ ζήτησιν τῆς ἀδελφῆς Εὐρώπης σταλείς» καὶ Μικρ. Συγγρ. σελ. 32, 15 «διεσπαρμένους ἄλλους ἀλλαχοῦ κατὰ ζήτησιν ὧν ἤθελον».

Τζέτζ. Σχολ. εἰς Λυκόφρ. σελ. 900 «ἡ δὲ Κλήτη — ἔπλευσε κατὰ ζήτησιν αὐτῆς».

Σχολ. Ἰλ. Τόμ. Α′, σελ. 113, 10 «Κάδμος ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς κατὰ ζήτησιν πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρός».

Σχολ. Ὀδυσσ. σελ. 487, 24 «ὃς δοκεῖ κατὰ ζήτησιν τοῦ πατρὸς εἰς Ἰθάκην ἐλθὼν κτέ.».

Σχολ. Πινδ. σελ. 344 «Κάδμος κατὰ ζήτησιν Εὐρώπης τῆς ἀδελφῆς στελλόμενος κτέ.» καὶ σελ. 349 «οἱ δὲ φύντες ἐξ αὐτῶν ἦλθον εἰς Λακεδαίμονα κατὰ ζήτησιν τῶν πατέρων».

Σχολ. Σοφοκλ. σελ. 62, 3 Τευβν. «παρασκευάζει αὐτοὺς ἐξιέναι κατὰ ζήτησιν».

Ὑπὸ Νικήτα τοῦ Χωνιάτου εἶνε εἰρημένον σελ. 147, 16 «πεῖσαι τὸν βασιλέα στεῖλαι τοὺς *κατὰ ζήτησιν* τοῦ πρὸς τὸν ῥῆγα γράμματος τὴν τοῦ Στυππειώτου σκηνὴν *ἐρευνήσοντας*».

Ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις σελ. 209, 31 Βεκκ. κακῶς ἀναγνωσθὲν τὸ «*κατὰ* δὲ βίου ζήτησιν εἰς Κύμην μετοικιζόμενος» μετέπεσεν εἰς τὸ «*μετὰ* δὲ βίου ζήτησιν», ὡς ὑπέμνησεν ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1876, σελ. 279.

Παρατηρήσεως ἄξιον ὑπάρχει τὸ μετὰ τοῦ ἄρθρου προενηνεγμένον παρὰ τῷ Χαρίτωνι Λόγ. Η', 7, 7 «σὺ δὲ *κατὰ ΤΗΝ ζήτησιν* τῆς γυναικὸς ἐξελθὼν αὐτὴν μὲν οὐχ εὗρες». Ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1859, σελ. 302 ἀνέγνω «*κατὰ* [*τὴν*] *ζήτησιν* τῆς γυναικός» περιγράψας τὸ ἄρθρον ὡς κακῶς προσκείμενον. Εὕρομεν δὲ καὶ *κατὰ ΤΗΝ ἱστορίην* γεγραμμένον ἐν ἐπιστολῇ παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ βιβλ. Α', 43 «εἰ πλώσαντες μὲν ἐς Κρήτην *κατὰ τὴν* τῶν κεῖθι *ἱστορίην*, πλώσαντες δὲ ἐς Αἴγυπτον ὁμιλήσοντες τοῖς ἐκεῖ ὅσοι ἱερέες τε καὶ ἀστρολόγοι». Διαφέρει τούτων τὸ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου λεχθὲν βιβλ. Ε', 10 «προυκεχωρήκει γὰρ τότε *κατὰ ΤΗΝ θέαν*», ὃ εἰκότως μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐξηνέχθη, ἅτ' ἀναφορᾶς οὔσης εἰς τὸ προειρημένον βιβλ. Ε', 7 «*κατὰ θέαν* δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου».

Ἐμνημονεύσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐκ τοῦ Φίλωνος τὴν ῥῆσιν τήνδε· «*κατ' ἐμπορίαν* ἔνιοι πόθῳ χρηματισμοῦ πλέοντες ἢ *κατὰ πρεσβείαν* ἢ κατὰ θέαν τῶν ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς».

Οὐχὶ σπανίως γίνεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ χρῆσις τοῦ *κατ' ἐμπορίαν* πρὸς δήλωσιν τέλους ἢ σκοποῦ· *κατ' ἐμπορίαν πλεῖν*, *εἰσπλεῖν*, κτλ., *κατ' ἐμπορίαν ἀφικνεῖσθαι*, κτλ., *κατ' ἐμπορίαν ἐκπέμπειν*, κτλ.

κατ' ἐμπορίαν πλεῖν, κτλ. Πολύβ. Γ', κγ', 4 «κατ' ἐμπορίαν

πλεῖν Ῥωμαίοις ἔξεστι». Διόδ. Σικελ. Ε', κ', 1 «Φοίνικες — συνεχῶς πλέοντες κατ' ἐμπορίαν πολλὰς — ἀποικίας ἐποιήσαντο». Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 245 «τῶν κατ' ἐμπορίαν πλεόντων». Λιβάν. Ἐπιστ. 177, σελ. 84 «πλέουσι δὲ κατ' ἐμπορίαν εἰς Σινώπην». Μιχ. Ἀκομιν. Τόμ. Α', σελ. 107, 1 «τοὺς τὰ θηριώδη μέρη τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης κατ' ἐμπορίαν πλέοντας κωδωνοφορεῖν φασι». Παυσαν. Ϛ', ϛ', 10 «ἀνδρὸς ἤκουσα πλεύσαντος κατὰ ἐμπορίαν» καὶ Η', ε', 8 «Αἰγινῆται κατὰ ἐμπορίαν ἐσέπλεον ναυσὶν ἐς Κυλλήνην» καὶ Ι', ιζ', 1 «Ἑλλήνων δὲ οἱ κατ' ἐμπορίαν ἐσπλέοντες». Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 410 α' «πόρρω δὲ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἀναπεπλευκὼς οὐ κατ' ἐμπορίαν». Λουκιαν. Ἀληθ. Ἱστορ. Β', 29 «ἅτε κατ' ἄλλην ἐμπορίαν καταπλέοντας». Καντακουζην. Τόμ. Γ', σελ. 188, 19 «ὅσοι κατ' ἐμπορίαν εἰς Βυζάντιον — καταπλέουσι». Πορφύρ. Πυθαγ. Βί. 1 «προσπλεύσαντα τὸν Μνήσαρχον κατ' ἐμπορίαν μετὰ σίτου τῇ νήσῳ». Σημειωτέον δ' ὅτι παρέγγραπτον ὑπὸ τοῦ Ἑρουερδῆνος ὑπελήφθη (ἐν *Μνημοσ.* 1879, σελ. 347) τὸ *ἄλλην* ἐν τῇ ῥήσει τοῦ Λουκιανοῦ «ἅτε *κατ' ἄλλην ἐμπορίαν* καταπλέοντας».

κατ' ἐμπορίαν ἀφικνεῖσθαι, κτλ. Ἡρόδ. Γ', 139 «ἄλλοι τε συχνοὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκοντο Ἑλλήνων, οἱ μέν, ὡς οἰκός, κατ' ἐμπορίην, οἱ δὲ στρατευόμενοι». Διογέν. Λαέρτ. Η', 8 «ὡς οὖν εἰς ταύτην οἱ μὲν ἀγωνιούμενοι, οἱ δὲ κατ' ἐμπορίαν, οἱ δέ γε βέλτιστοι ἔρχονται θεαταί». Ἡρακλείδ. περὶ Πολιτ. ΛΗ' Κορ. «ὕστερον δὲ κατὰ ἄλλην ἐμπορίαν ἐλθόντα εὑρεῖν τοῦτον ἄθικτον». Εὐστάθ. σελ. 485, 11 «ἵνα μὴ νοοῖτο κατ' ἐμπορίαν ἢ ἐκ παρόδου ὁ Τυδεὺς εἰς Μυκήνας ἐλθεῖν». Πολύβ. Γ', κϐ', 8 «τοῖς δὲ κατ' ἐμπορίαν παραγινομένοις μηδὲν ἔστω τέλος». Πρβ. Ἰάμβλιχ. περὶ τοῦ Πυθαγ. Βί. 5 «κατ' ἐμπορίαν ἐν Δελφοῖς γενομένῳ». ὉΝαβῆρος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1854, σελ. 487 μετέβαλε τὸ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ *στρατευόμενοι* εἰς τὸ *στρατευΣόμενοι*.

κατ' ἐμπορίαν ἐκπέμπειν. Ἰσοκράτ. Ἀρεοπαγ. 32 «τοὺς δὲ κατ' ἐμπορίαν ἐκπέμποντες». Πρβ. καὶ Τραπεζιτ. 4 «ἐξέπεμψεν ἅμα καὶ κατ' ἐμπορίαν καὶ κατὰ θεωρίαν».

κατ' ἐμπορίαν ἀπαίρειν. Ἀθήν. σελ. 596 ϐ' «Χαράξου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς κατ' ἐμπορίαν εἰς τὴν Ναύκρατιν ἀπαίροντος».

κατ' ἐμπορίαν ἀποδημεῖν. Ψευδοδημοσθέν. σελ. 1193, 31 «καὶ Τιμοσθένης ὁ Αἰγιλιεὺς ἀφικνεῖται κατ' ἐμπορίαν ἰδίαν ἀποδημῶν». Πρβ. καὶ Ἀριστοτέλ. Ἀθην Πολιτ. ΙΑ' «ἀποδημίαν ἐποιήσατο κατ' ἐμπορίαν ἅμα καὶ θεωρίαν εἰς Αἴγυπτον». Ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου ἐλέχθη ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1762, 7 «Οἰκωφελία δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἡ οἰκουρία καὶ ἐπιμέλεια τοῦ οἴκου διὰ γεωργίας τυχὸν ἢ τοιούτου τινός, οὐ μὴν *δι' ἀποδημίας τῆς κατ' ἐμπορίαν ἢ κατὰ πόλεμον*», ὃ δύναται μὲν νὰ νοηθῇ ἀντὶ τοῦ «δι' ἀποδημίας τῆς χάριν ἐμπορίας ἢ πολέμου γινομένης», ἀλλὰ δὲν φαίνεται ἄτοπον νὰ ἐκληφθῇ ἐφ' ὁμοίας ἐννοίας τῷ «δι' ἀποδημίας τῆς γινομένης ὅταν τις ἐμπορεύηται ἢ πολεμῇ». Πρβ. Πλάτ. Νόμ. σελ. 950 δ' «τὰς δὲ *κατὰ πόλεμον καὶ στρατείας ἀποδημίας* οὐκ ἐν ἐκδημίαις πολιτικαῖς ἄξιον ἀγορεύειν ὡς τούτων οὔσας» καὶ Ἡλιόδωρ. Αἰθιοπ. Β', 32 «καλούσης με *τῆς κατὰ τὴν πρεσβείαν χρείας*». Ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυκούργου κατὰ Λεωκράτους φέρεται § 57 «τοὺς μὲν *ΕΠΙ ἐμπορίαν* ἀποδημοῦντας» καὶ § 58 «*ΚΑΤ' ἐμπορίαν* ἀπεδήμει» (Ἴδε Μαιτζνῆρον εἰς *Λυκ.* σελ. 181 καὶ Ρεδάντζιον εἰς *Λυκ.* σελ. 141). Ὁ Ἔσιος ἀποφαίνεται (ἐν *Σημειώσ. εἰς Λυκ. κατὰ Λεωκρ.* σελ. 32) ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Λυκούργου γραφὲν εἶνε «τοὺς μὲν *ΚΑΤ' ἐμπορίαν* ἀποδημοῦντας».

κατ' ἐμπορίαν εἰσάγειν. Δημοσθέν. σελ. 935, 35 «ἤ τινας πώποτ' ἴστε ἢ ἠκούσατε οἶνον Ἀθήναζε ἐκ τοῦ Πόντου κατ' ἐμπορίαν εἰσάγοντας». Πρβ. Ψευδοδημοσθ. σελ. 1199, 51 «πότερα κατ' ἐμπορίαν ἀχθέντα ἢ ἀπ' αἰχμαλώτων γενόμενον;» Ἀλλὰ τοῦτο δύναται καὶ ἄλλως νὰ νοηθῇ. Πρβ. καὶ Εὐστάθ. σελ. 1565, 32 «ἥν ποτε Ἀπείρηθεν νέες ἤγαγον ἢ μάχης νόμῳ ἢ κατὰ ἐμπορίαν».

κατ' ἐμπορίαν ἐκφέρειν. Προκόπ. Τόμ. Β', σελ. 9, 5 «ὅσοι οὖν ἐς τὴν πόλιν ἐσκομίζειν τὰ ἐπιτήδεια ἢ ἐνθένδε ἐκφέρειν κατ' ἐμπορίαν ἢ κατ' ἄλλην ἔχουσιν αἰτίαν».

κατ' ἐμπορίαν ἐπιδημεῖν. Ἐπιγρ. Ἀττ. Β', 86, 30 «ὁπόσοι δ' ἂν Σιδωνίων οἰκοῦντες ἐς Σιδῶνι καὶ πολιτευόμενοι ἐπιδημῶσιν κατ' ἐμπορίαν Ἀθήνησι», τουτέστιν: ἐπιδημῶσιν Ἀθήνησιν ἐμπορίας χάριν ἢ ἵν' ἐμπορεύωνται.

κατ' ἐμπορίαν συνέπεσθαι. Ἀρριαν. Ἀναβ. Ϛ', κβ', 4 «τοὺς Φοίνικας τοὺς κατ' ἐμπορίαν τῇ στρατιᾷ ξυνεπομένους».

κατ' ἐμπορίαν παραβάλλειν. Νικήτ. Χωνιάτ. σελ. 303, 21 «ἐστρατολόγησεν Ἴβηρας κατ' ἐμπορίαν τῇ πόλει παραβαλόντας».

κατ' ἐμπορίαν στέλλεσθαι. Λέων Διάκ. σελ. 156, 4 «κατ' ἐμπορίαν πρὸς τὸ Βυζάντιον στελλομένους». Νικήτ. Χωνιάτ. σελ. 499, 19 «κατ' ἐμπορίαν στειλαμένων τὴν ἐς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων» καὶ σελ. 692, 22 «ἀργαλέας καὶ δολιχὰς ἐκδημίας κατ' ἐμπορίαν πολλαχῇ στειλάμενος». Πρβ. καὶ σελ. 637, 4 «πολλάκις γὰρ κατ' ἐμπορίαν ὧδε κατήχθη ἐς τὸ Βυζάντιον».

Σπανιωτέρα τῆς ἐκφορᾶς ταύτης ὑπάρχει ἡ *κατὰ πρεσβείαν*, ἧς φέρομεν τάδε τὰ παραδείγματα. Πολύβ. Δ', ζ', 2 «τῶν τε Μεσσηνίων παρόντων κατὰ πρεσβείαν καὶ δεομένων κτέ.» καὶ Λ', κ', 14 «ἅπασι τοῖς παραγεγονόσι κατὰ πρεσβείαν». Πλούτ. Δημητρ. ΚΖ', 3 «ἀφίκοντο γοῦν τινες παρ' αὐτοῦ κατὰ πρεσβείαν πρὸς Λυσίμαχον» καὶ Ἠθικ. σελ. 236 γ' «ἧκόν ποτε κατὰ πρεσβείαν Λάκωνες πρὸς Λύγδαμιν τὸν τύραννον». Διόδ. Σικελ. ΙΓ', πγ', 4 «ἀποσταλέντος οὖν αὐτοῦ πρὸς Κεντοριπίνους κατὰ πρεσβείαν κτέ.». Παυσαν. Ϛ', ιζ', 8 «ἀφικόμενον κατὰ πρεσβείαν ὁμοῦ Τισίᾳ παρ' Ἀθηναίους» καὶ Ζ', η', 6 «ὅσοι σὺν Μετέλλῳ κατὰ πρεσβείαν ἧκον ἐκ Ῥώμης» καὶ Θ', ιγ', 2 «κατὰ πρεσβείαν ἐς Σπάρτην ἥκοντα Ἐπαμεινώνδαν». Πολυδεύκ. Θ', 40 «οἵ τε κατὰ δημοσίαν πρεσβείαν ἥκοντες καὶ οἱ κτέ.». Ἡλιόδωρ. Αἰθιοπ. Ι', 27 «πάντων σχεδὸν τῶν κατὰ πρεσβείαν ἀφιγμένων ὀφθέντων». Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 64, 27 «ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἄνδρες Μυτιληναίων κατά τινα πρεσβείαν ἀφιγμένοι πείθουσι κτέ.». Νικήτ. Χωνιάτ. σελ. 149, 6 «κατὰ γὰρ πρεσβείαν αὐτοῖς παραβάλλων τοὺς μὲν ὑπερέβαλεν ἐν τοῖς πότοις». Παρὰ τῷ Ἀππιανῷ εἶνε κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν εἰρημένον σελ. 1059, 8 Μενδ. «κατά τε πρεσβείας παρόντας ἐπὶ συνθέσει καὶ μετακεκλημένους».

Παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ ἀπαντᾷ βιβλ. Γ', 19 «παρέδωκε δ' αὐτὸν Πόλλιδι τῷ Λακεδαιμονίῳ κατὰ καιρὸν *ΔΙΑ πρεσβείαν* ἀφιγμένῳ», περὶ οὗ θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

Συντάσσουσι δὲ καὶ ἄλλαις αἰτιατικαῖς οἱ Ἕλληνες τὴν πρόθεσι·

κατά, ἵνα παραστήσωσι τὴν ἔννοιαν τοῦ τέλους ἢ σκοποῦ, οἷον *κατ' ἐργασίαν*, *κατὰ λῄην*, κτλ.

κατ' ἐργασίαν. Ἡρόδ. Β', 135 «ἀπικομένη δὲ κατ' ἐργασίην ἐλύθη χρημάτων μεγάλων ὑπ' ἀνδρὸς Μυτιληναίου Χαράξου». Λυκοῦργ. κατὰ Λεωκρ. 55 «λέγοντα ὡς ἔμπορος ἐξέπλευσε καὶ κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἀπεδήμησεν εἰς Ῥόδον» καὶ 57 «πῶς γὰρ οὐ δεινὸν τοὺς μὲν ἐπὶ ἐμπορίαν ἀποδημοῦντας σπεύδειν ἐπὶ τὴν τῆς πόλεως βοήθειαν, τοῦτον δὲ μόνον ἐν τοῖς τότε καιροῖς καὶ κατ' ἐργασίαν ἐκπλεῖν, κτέ.;». Πρβ. καὶ Προκόπ. Τόμ. Α', σελ. 263, 7 «πολλοὶ ἔμποροι κατ' ἐργασίαν ἐν ταύταις οἰκοῦσιν».

κατὰ λῄην, κατὰ ληστείαν. Ἡρόδ. Β', 152 «ἀναγκαίη κατέλαβε Ἴωνάς τε καὶ Κᾶρας ἄνδρας κατὰ λῃίην ἐκπλώσαντας ἀπενειχθῆναι ἐς Αἴγυπτον». Παυσαν Θ', κϛ', 2 «οἱ δὲ κατὰ λῃστείαν σὺν δυνάμει ναυτικῇ πλανωμένην φασὶν αὐτὴν ἐς τὴν πρὸς Ἀνθηδόνι σχεῖν θάλασσαν». Πρβ. Ξενοφ. Ἑλλην. Α', β', 5 «οἱ Ἀθηναῖοι — διεσκεδασμένοι ἦσαν κατὰ τὰς ἰδίας λείας».

κατὰ κομιδήν. Ἡρόδ. Θ', 73 «ὡς γὰρ δὴ τὸ πάλαι κατὰ Ἑλένης κομιδὴν Τυνδαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν κτέ.».

κατὰ πόρον. Ξενοφ. Ἑλλην. Ε', α', 2 «ὁ μέντοι Τελευτίας τυχὼν ἐπὶ τῶν νήσων ποι ἀφιγμένος κατὰ χρημάτων πόρον, κτέ.» (Ἴδε Μαδβίγιον ἐν *Συντ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσ.* σελ. 76 ἐκδ. β'). Πρβ. βιβλ. Α', α', 8 «ᾤχοντο *ἘΠ' ἀργυρολογίαν*» καὶ βιβλ. Δ', η', 35 «*ἘΠ' ἀργυρολογίαν* ἐπαναπεπλευκέναι» (Ἴδε καὶ Ῥεδάντζιον εἰς *Λυκ.* σελ. 141). Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Κόβητος (ἐν *Nov. Lect.* σελ. 91 καὶ 314) παρέγγραπτον ὑπέλαβε τὴν πρόθεσιν *ἐπί* ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Ξενοφῶντος «τυχὼν ἘΠΙ τῶν νήσων ποι ἀφιγμένος» (Πρβ. καὶ Χαρτμαννὸν ἐν *Ἀναλ. Ξενοφ.* Τόμ. Α', σελ. 363 καὶ 384).

κατὰ πρᾶξιν. Ξενοφ. Ἑλλην. Ε', δ', 2 «τούτῳ δ' ἀφιγμένῳ Ἀθήναζε κατὰ πρᾶξίν τινα κτέ.». Πορφύρ. Πυθαγ. Βί. 2 «ἐντεῦθεν δὲ κατὰ πρᾶξιν εἰς Σάμον ἐλθόντα καταμεῖναι».

καθ' ἁρπαγήν. Ξενοφ. Ἀναβ. Γ', ε', 2 «καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινας τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ καθ' ἁρπαγήν». Ἀγησ. Α', 30 «αὐτοὶ δὲ κατιδόντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀκολούθους ἐσπαρμένους καθ' ἁρπαγὴν πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν». Παρα-

τηρητέον δ' ὅτι ἀντὶ τοῦ *ΚΑΘ' ἁρπαγὴν* εἶνε εἰρημένον ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς *ΕΙΣ ἁρπαγὴν* βιβλ. Γ', δ', 22 «αὐτοὶ δὲ κατιδόντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀκολούθους ἐσπαρμένους *εἰς ἁρπαγὴν* πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν». Ἐλέχθη δὲ καὶ ἐν βιβλ. Ϛ', ε', 30 «καταλιπόντες δὲ τὰ ὅπλα *ΕΙΣ ἁρπαγὴν* ἐπὶ τὰς οἰκίας *ἐτρέποντο*». Πρβ. καὶ Ἀναβ. Ε', δ', 16 «εἵποντο δ' αὐτοῖς καὶ τῶν Ἑλλήνων τινὲς — *ἁρπαγῆς ἝΝΕΚΕΝ*». Παρὰ τῷ Αἰνείᾳ Τακτ. Ὑπομν. ΙϚ', 7 κεῖται «ἐσπαρμένων ἤδη τῶν πολεμίων *ΠΡΟΣ ἁρπαγὴν*», προκρίνει δ' αὐτοῦ ὁ Ἑρχῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Αἰνείου σελ. 156 τὸ «ἐσπαρμένων ἤδη τῶν πολεμίων *ΕΙΣ ἁρπαγὴν*». Ὡς δ' εἶπεν ὁ Ξενοφῶν *ΕΙΣ ἁρπαγὴν ἐτρέποντο*, οὕτω καὶ ὁ Προκόπιος Τόμ. Α', σελ. 392, 1 *ἘΣ ἁρπαγὴν τραπέσθαι*. Ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ἐγένετο χρῆσις τοῦ *ἘΦ' ἁρπαγὴν τραπέσθαι* βιβλ. Δ', 104 «εἰ ἠθέλησε μὴ ἐφ' ἁρπαγὴν τῷ στρατῷ τραπέσθαι». Πρβ. *ἐπὶ ζήτησιν τρέπεσθαι* (Πλάτ. Ἀπολ. σελ. 21 β'), *ὑποστρέφειν ἐπὶ ζήτησιν* (Ἡρόδ. Δ', 140), *μεταστρέφεσθαι ἐπὶ θέαν* (Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. Η', α', 42), *ἐπὶ θέαν ἀνίστασθαι*, *εἰσβαίνειν ἐπὶ θέαν* (Ξενοφ. Οἰκον. Γ', 7 καὶ Η', 11. Πρβ. καὶ ΙϚ', 7 καὶ Συμπ. Α', 2), *ἐπὶ θεωρίαν ἐξιέναι* (Πλάτ. Κρίτ. σελ. 52 β'), *ἐξιέναι ἐπὶ θήραν* (Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. Α', β', 9), *ἐπὶ λείαν ἐκπορεύεσθαι* (Ξενοφ. Ἀναβ. Ε', α', 8 καὶ Αἰνεί. Τακτ. Ὑπομν. ΚΔ', 4) κτλ. (Ἴδε καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Φιλοκτ.* σελ. 19). Ἐν τοῖς εἰς Πίνδαρον Σχολίοις ἀπαντᾷ σελ. 350 «ὅτι *ἘΠΙ τὴν* τῆς Εὐρώπης *ζήτησιν* ἀπῆρεν ἐκ Φοινίκης», παρὰ δὲ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ φέρεται σελ. 93, 11 Μειν. «ἀπὸ Μεμβλιάρου τοῦ σὺν Κάδμῳ πλεύσαντος *ΕΙΣ ἀναζήτησιν* Εὐρώπης».

καθ' ἱστορίαν. Πλούτ. Κάτ. Νεωτ. ΙΒ', 1 «βουληθεὶς — πλανηθῆναι καθ' ἱστορίαν τῆς Ἀσίας». Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 156 «τῶν ἐμπόρων τε καὶ καθ' ἱστορίαν ἢ χρείαν εἰσαφικνουμένων» καὶ σελ. 508 «ἐλθὼν ἀπὸ Αἰγύπτου καθ' ἱστορίαν τῶν περὶ τὸν θεόν». Ἡλιόδ. Αἰθιοπ. Β', 29 «ἦλθον δὴ καὶ εἰς τὴν σὴν Αἴγυπτον καὶ Καταδούπους αὐτοὺς καθ' ἱστορίαν τῶν καταρρακτῶν τοῦ Νείλου». Σωκράτ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Α', 29 (σελ. 150) «καθ' ἱστορίαν τῶν γενησομένων κεκρυμμένως παρῆν» καὶ Γ', 23 (σελ. 450) ἐκ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ «διττὸς δὲ αὐτοῦ τῆς ἐπιδημίας ὁ λόγος, ὁ μὲν εὐπρεπέστερος καθ' ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐκεῖσε παι-

δευτηρίων». Σωζομεν. Ἐκκλ. Ἱστορ. Β', 26 (σελ. 195) «οἱ καθ' ἱστορίαν τῶν ἱερῶν τόπων πάντοθεν συντρέχουσι». Μιχ. Ἀκομιν. Τόμ. Α', σελ. 325, 14 «ἐπείπερ ἥκεις Ἀθήναζε καθ' ἱστορίαν ἅμα τῶν ἐν τῷ θαλάμῳ τῷδε τῆς παρθένου θαυμάτων καὶ ὧν ηὔξω ἀπόδοσιν». Ὁ Ἀππιανὸς εἶπε μὲν σελ. 543, 8 «τοὺς Κόλχους ἐπῄει *ΚΑΘ' ἱστορίαν* τῆς Ἀργοναυτῶν — ἐπιδημίας», εἶπε δὲ σελ. 543, 15 «τὸν οὖν Πομπήϊον *ἘΠΙ τῇ ἱστορίᾳ* ἀνιόντα οἱ μὲν ἄλλοι παρέπεμπον».

κατ' ἄγραν, κατὰ θήραν. Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. ΙΓ', 1 «ἀπελθούσης κατὰ συνήθειαν κατά τε ἄγραν καὶ νομὴν τῆς ἄρκτου». Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 405, 1 «ὅταν — πλοῖα κατ' ἰχθύων θήραν σαλεύῃ πολλά». Νικήτ. Χωνιάτ. σελ. 68, 8 «κατὰ γὰρ θήραν ἀγρίων τῆς ὁδοῦ ἐκτραπόμενοι κτλ.».

κατὰ πύστιν. Ψευδολουκιαν. Χαριδ. 25 «κατὰ πύστιν τοῦ πατρὸς εἰς αὐτὸν ἀφιγμένος». Ἀππιαν. σελ. 772, 4 «ἐξήλαυνεν ἐπὶ τὴν ἕω κατὰ πύστιν τῆς Πομπηΐου φυγῆς». Ἀριστείδ. Τόμ. Β', σελ. 29 «τὸν Τηλέμαχον ἀποδημοῦντα πεποίηκε δήπου κατὰ πύστιν τοῦ πατρός». Γεώργ. Παχυμέρ. Τόμ. Β', σελ. 536, 14 «μία μὲν τριήρης ταχυναυτοῦσα εὐθὺ τῆς πόλεως ἔπλει κατὰ πύστιν βεβαίαν πρὸς τοὺς κατὰ πόλιν Γενουΐτας».

κατὰ οἰκισμόν. Κλέαρχ. Σολ. παρ' Ἀθην. σελ. 256 Β' «στείλας ἐπὶ τῆς Αἰολίδος κατὰ πύστιν ἅμα καὶ οἰκισμὸν τῆς τῶν προγόνων χώρας». Τῆς ῥήσεως ταύτης ἐποιήσατο μνείαν ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 947, 53.

κατὰ ξυνουσίαν. Φιλόστρ. σελ. 297 «τότε μὲν κατὰ ξυνουσίαν αὐτοῦ ἐσπλεῖν πάντας, νυνὶ δὲ κατὰ ἱστορίαν τῆς κρήνης».

κατὰ μνηστείαν. Δίων Χρυσόστ. Τόμ. Α', σελ. 326 «καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἀφικέσθαι κατὰ μνηστείαν ἔφη πιστεύοντα τῇ δυνάμει τοῦ πατρός». Μετ' ὀλίγα λέγει ὁ Δίων «ἐλθόντα δὲ μετὰ πολλοῦ πλούτου καὶ παρασκευῆς ὡς *ἐπὶ μνηστείαν* κτλ.».

κατὰ φρυγανισμόν. Πολύαιν. Α', 18 «ἔτυχον καὶ Πελοποννήσιοι ἄνδρες κατὰ φρυγανισμὸν ἥκοντες». Πρβ. Θουκυδ. Γ', 111 «πρόφασιν *ἘΠΙ λαχανισμὸν* καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες» καὶ Ζ', 4 «καὶ *ἘΠΙ φρυγανισμὸν* ἅμα ὁπότε ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται» καὶ Πολυδεύκ. Ι', 128 «ὡς *ἘΠΙ φρυγανισμὸν* ἐξῆλθεν ἐν ἀγροί-

κῳ τῇ σκευῇ». Ἴδε ἃ ἐγράψαμεν ἐν Ἀθηνᾶς Τόμ. Δ', σελ. 92.

κατὰ μάθησιν. Παυσαν. Β', η', 4 «ὃς παρὰ Ζήνωνα τὸν Μνασέου κατὰ μάθησιν σοφίας ἐφοίτησεν».

κατ' εὐχήν. Σωζομεν. Ἐκκλ. Ἱστορ. Δ', 5 (σελ. 320) «ἐκ πάσης ὡς εἰπεῖν γῆς κατ' εὐχὴν καὶ ἱστορίαν τῶν τῇδε τόπων Ἱεροσολύμοις ἐνδημοῦντες».

κατὰ πραγματείαν, *κατὰ μάχην*. Γεώργ. Παχυμέρ. Τόμ. Β', σελ. 283, 16 «Ἀνθεστηριῶνος εἰσπλευσάντων ἑπτὰ μακρῶν νεῶν κατὰ πραγματείαν καὶ λόγου διαδοθέντος ὡς καὶ στόλος νηῶν κατὰ μάχην προσαναβαίνει». Ὅμοιον τούτῳ δύναται νὰ νομισθῇ τὸ παρ' Ἀπολλοδώρῳ βιβλ. Α', ϛ', 2, 1 «Πορφυρίων δὲ Ἡρακλεῖ *κατὰ μάχην* ἐφώρμησε καὶ Ἥρᾳ».

κατ' ἀναχαιτισμόν, *κατὰ κωλύμην*. Γεώργ. Παχυμέρ. Τόμ. Β', σελ. 548, 9 «στρατιωτικὰς εἰσῆγε δυνάμεις κατ' ἀναχαιτισμὸν τῶν προσδοκωμένων θορύβων» καὶ σελ. 557, 14 «τῶν βασιλικῶν τριήρεων πλεουσῶν κατὰ κωλύμην τῆς ἔωθεν τῶν Περσῶν περαιώσεως». Πρβ. σελ. 370, 1 «εἴτε *κατά τινα κρίσιν* προσίοι τις εἴτε καὶ *κατὰ μεσιτείαν* τὴν πρὸς αὐτόν» καὶ σελ. 564, 14 «ὁμήρους δόντες *κατὰ πίστιν* τοῦ μή τι παθεῖν ἐκείνους ἀνήκεστον».

κατ' ἔρευναν. Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 104, 47 «οἱ γὰρ μέλλοντες εἰσιέναι, ἵνα ἐπιθεάσωνται χρήματα τοῦ δημοσίου γενόμενα, ἢ κατ' ἔρευναν, γυμνοὶ εἰσίασιν». Ὀλίγον ἀνωτέρω τούτων κεῖται «ἔθος ἦν τοὺς εἰσιόντας εἰς οἰκίαν τινὸς *ἐπὶ τῷ ἐρευνῆσαι* γυμνοὺς εἰσιέναι».

κατὰ χρησμόν. Τζέτζ. Σχολ. εἰς Λυκόφρ. σελ. 476 «κατὰ χρησμὸν γὰρ ὁ Ἀγαμέμνων ἐλθὼν ἐν Δελφοῖς ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερῷ ἔθυσε Διονύσῳ». Ἴδε καὶ τὴν Τευβνήρειον ἔκδοσιν τοῦ Λυκόφρονος σελ. 85, 4.

Παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ κεῖται σελ. 171 «ἐρομένου δὲ Κορινθίου τινὸς (αὐτούς, τοὺς Λακεδαιμονίους) *κατὰ ἀχθηδόνα*, εἰ καὶ θεοφάνια αὐτῷ ἄξουσι, νὴ τὼ σιώ (ναὶ τὼ σιώ), ἔφη, ἕτοιμά γε». Πρόδηλον δ' ὑπάρχει ὅτι διὰ τοῦ *κατὰ ἀχθηδόνα* δὲν δηλοῦται τὸ κινῆσαν αἴτιον ἀλλὰ τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα. Ὁ Φιλόστρατος λέγει «ἐπεὶ δ' ἤρετο Κορίνθιός τις (αὐτούς, τοὺς Λακεδαιμονίους) ἐπὶ τῷ ποιῆσαι (αὐτοὺς) ἀχθεσθῆναι ἢ ἐπὶ τῷ λυπῆσαι (αὐτούς), εἰ καὶ θεο-

φάνια αὐτῷ ἄξουσι, κτέ.». Ἀναγνωστέον δ' ἴσως ἔφη ΤΙΣ ἀντὶ τοῦ ἔφη. Παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ βιβλ. Δ', 40 εἶνε γεγραμμένον «καί τινος ἐρομένου ποτὲ ὕστερον τῶν Ἀθηναίων ξυμμάχων ΔΙ' *ἀχθηδόνα* ἕνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώτων, εἰ οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κἀγαθοί, ἀπεκρίνατο αὐτῷ πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον, λέγων τὸν οἰστόν, εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε». Καὶ κατ' ἄλλους μὲν τὸ *δι' ἀχθηδόνα* ἐμφαίνει ὁμοίαν ἔννοιαν τῷ *ὑπ' ἀχθηδόνος*, ὡς καὶ ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις ἐκλαμβάνεται «ἀχθόμενος ἐπὶ τῇ τῶν Λακεδαιμονίων συμφορᾷ», κατ' ἄλλους δὲ σημαίνει τέλος ἢ σκοπόν· συμφωνοῦσι δ' οὗτοι τῷ Πόρτῳ ἐξηγησαμένῳ αὐτὸ ἑλληνιστὶ ὧδε· «διὰ λύπην, ἵνα τὸν αἰχμάλωτον τοιούτῳ σαρκασμῷ καὶ ἐπηρεασμῷ μᾶλλον λυπήσῃ» (Ἴδε Πόππον εἰς *Θουκυδ.* Μέρ. Γ', γ', σελ. 138 ἐκδ. μεγ.). Ἀλλ' ὁ Κόβητος ἀποφαίνεται ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1859, σελ. 125 καὶ 1880, σελ. 450 ὅτι ὁ Φιλόστρατος ἐν ᾗ παρεθέμεθα ἐξ αὐτοῦ ῥήσει «ἐρομένου δὲ Κορινθίου τινὸς *κατὰ ἀχθηδόνα* (*κατ' ἀχθηδόνα*), κτέ.» μιμητὴς ὢν τοῦ Θουκυδίδου μάρτυς ἡμῖν γίνεται τῆς γνησίας παρ' αὐτῷ γραφῆς οὔσης *ΚΑΤ' ἀχθηδόνα*. Ἐρρήθη καὶ ὑπὸ Δίωνος τοῦ Κασσίου βιβλ. ΜΒ', ιγ', 4 «ἀλλ' ὁ μὲν Κάτων *ΔΙ' ἀχθηδόνα τῆς τοῦ Καίσαρος δυναστείας* καὶ ἄλλοι τινὲς δι' ἀπόγνωσιν τῆς παρ' αὐτοῦ συγγνώμης ἔς τε τὴν Ἀφρικὴν μετὰ τοῦ στρατοῦ ἔπλευσαν κτέ.», καθὰ παρετήρησε καὶ ὁ ἐλλογιμώτατος Ναβῆρος ἐν *Μνημοσ.* 1886, σελ. 150. Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε προφανῶς τεθειμένον ἀντὶ τοῦ *ἐπειδὴ ἤχθετο τῇ τοῦ Καίσαρος δυναστείᾳ*.

Καὶ τὸ *κατὰ φιλοσοφίαν* τὸ φερόμενον ἐν ψηφίσματι παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ βιβλ. Ζ', 10 «ἐπειδὴ Ζήνων Μνασέου Κιτιεὺς ἔτη πολλὰ *κατὰ φιλοσοφίαν* ἐν τῇ πόλει γενόμενος κτέ.» νομίζομεν ὅτι καλῶς ἔχει νὰ νοηθῇ ἀντὶ τοῦ *φιλοσοφίας ἕνεκα* ἢ *φιλοσοφίας χάριν*. Καθ' ὅμοιον ἴσως τρόπον ἐκδεκτέον τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ῥηθὲν ἐν Πολιτ. Β', θ', 5 (Τόμ. Α', σελ. 519, 22 Διδ.) «γυμνασθῆναι δ' αὐτὸν ἐν Κρήτῃ Λοκρὸν ὄντα καὶ ἐπιδημοῦντα *κατὰ τέχνην μαντικήν*».

Ὁ Οὐουνδῆρος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Σοφοκλέους Φιλοκτήτου στίχ. 30 «Male editores omnes *καθ' ὕπνον καταυλισθεὶς* κυρεῖ, vel, ut antea legebatur, καταχλιθεὶς, explicant *dormit*. Immo

significant haec verba: *ad dormiendum recubuit*. De quo praepositionis κατά usu cfr. Matth. §. 581. ε. p. 1359». Ἴδε καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Φιλοκτ.* σελ. 15. Ὁ Ἑλλένδετος λέγει ἐν τῷ Σοφοκλείῳ Λεξικῷ σελ. 371 ἐκδ. β' «Compono καθ' ὕπνον καταυλισθεὶς *prout dormientes solent*», ὃ ἥκιστα ἡμῖν ἀρέσκει.

Ἱκανὰ παραδείγματα τῆς προκειμένης ἐν τῷ λόγῳ ἐκφορᾶς παρέχει ἡμῖν ὁ Στράβων, οἷον σελ. 48 «εἰπών τε τοὺς ἀρχαιοτάτους πλεῖν καὶ *κατὰ ληστείαν* ἢ *ἐμπορίαν*» καὶ σελ. 144 «οἱ δὲ τὰς Γυμνησίας οἰκοῦντες λέγονται πρεσβεύσασθαί ποτε πρὸς Ῥωμαίους *κατὰ* χώρας *αἴτησιν*» καὶ σελ. 219 «οὐ γὰρ ἂν χώραν εὐδαίμονα ἀφέντες τῇ θαλάττῃ *κατὰ ληστείαν* ἐπέθεντο» καὶ σελ. 267 «ὥστε μηδὲ *κατ' ἐμπορίαν* πλεῖν» καὶ σελ. 342 «ὅποι φησὶν ἡ Ἀθηνᾶ βαδίζειν *κατὰ ΤΗΝ* τοῦ χρέους *κομιδήν*» καὶ σελ. 591 «παρασκευάζεσθαι διαβαίνειν ἐπ' αὐτὸν *κατὰ τιμωρίαν* ὧν ἔπαθον» καὶ σελ. 594 «ἐκεῖνος γὰρ *κατὰ* συγγενείας *ἀνανέωσιν* ὥρμησε προνοεῖν αὐτῶν» καὶ σελ. 673 «κτίσμα δ' ἐστὶ τῶν μετὰ Τριπτολέμου πλανηθέντων Ἀργείων *κατὰ ζήτησιν* Ἰοῦς» καὶ σελ. 808 «οἶνον κατάγοντος εἰς Ναύκρατιν Λέσβιον *κατ' ἐμπορίαν*» καὶ «ὁ δὲ καὶ τῷ ῥυθμῷ τοῦ ὑποδήματος καὶ τῷ παραδόξῳ κινηθεὶς περιπέμψειεν εἰς τὴν χώραν *κατὰ ζήτησιν* τῆς φορούσης ἀνθρώπου τοῦτο». Φέρεται δὲ παρὰ τῷ Στράβωνι καὶ «συνέβη τοῖς περιλειφθεῖσιν ἀπελθοῦσιν ἐκ τῶν κινδύνων *ΚΑΤΑ ληστείας* τρέπεσθαι» (σελ. 150), ὃ πλημμελὲς ὑπολαμβάνει ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1876, σελ. 95 ἀποφαινόμενος ὅτι σύνηθες καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τῷ Στράβωνι ὑπάρχει νὰ λέγωσι *ΠΡΟΣ* ἢ *ΕΠΙ ληστείας τρέπεσθαι* (Πρβ. καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Ἀριστοφ. Ὄρν.* σελ. 85).

Καὶ παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ δ' ἀπαντῶσιν οὐκ ὀλίγαι φράσεις ὅμοιαι οὖσαι αἷς κατελέξαμεν ἐκ τ' ἄλλων καὶ τοῦ Στράβωνος, οἷον Τόμ. Α', σελ. 66, 15 Νισ. «Ἰάκωβος δὲ — στελλόμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς *κατὰ γάμον* τῆς Λαβάνου θυγατρός» καὶ σελ. 89, 12 «ὁ μὲν τοῦτο ποιήσας ἀπαλλάσσεται *κατὰ ζήτησιν* χωρίων πρὸς νομὰς ἐπιτηδείων» καὶ σελ 130, 5 «παρατυγχάνουσα τοῖς γινομένοις οὐχ ὥστε ἐκ παρασκευῆς δοκεῖν ἀλλὰ *κατὰ θεωρίαν*» καὶ σελ. 141, 18 «δεῖται Ῥαγουήλου συγχωρῆσαι *κατὰ ὠφέλειαν* αὐτῷ τῶν συγγενῶν εἰς Αἴγυπτον ἐλθεῖν»

καὶ σελ. 211, 12 «περὶ τῶν νενοσηκότων ἐνομοθέτει *κατὰ τιμὴν* τοῦ θεοῦ τοῦτο ποιῶν» καὶ σελ. 251, 20 «*κατ'* οὐδενὸς τούτων *πόρον* ἐνθάδ' ἥκουσαι ἡμεῖς εἰς ὁμιλίαν ἥκομεν» καὶ σελ. 340, 13 «Ἀβιμέλεχος δὲ πυθόμενος ἐξελευσομένους αὖθις *κατὰ τρυγητὸν* τοὺς Σικιμίους» καὶ Τόμ. Γ', σελ. 267, 17 «τοὺς παραγινομένους Ἀθηναίων ἢ *κατὰ πρεσβείαν* ἢ κτέ.» καὶ σελ. 313, 6 «τῶν δ' ἐπιχωρίων οἱ μὲν αὐτῷ διὰ τὴν πατρῴαν προσεχώρουν φιλίαν, οἱ δὲ διὰ τὴν αὐτοῦ δόξαν, ἄλλοι δὲ *κατ' ἀμοιβὴν* τῆς παρ' ἀμφοτέρων εὐεργεσίας» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 25, 1 «συνελθόντος δ' εἰς τὴν πόλιν ὄχλου πλείονος *κατὰ θεωρίαν* καὶ *πρεσβείας*, κτέ.» καὶ σελ. 74, 14 «ἀφικνουμένοις *κατὰ θυσίαν* ἐπὶ Ἱεροσολύμων» καὶ σελ. 118, 4 «οὔτι *κατὰ τὴν θρησκείαν* μόνον παρῆσαν» καὶ σελ. 125, 17 «Ἰουδαίων οἱ *κατὰ πολιορκίαν* τοῦ τάγματος τῇδε στρατοπεδευόμενοι» καὶ σελ. 187, 18 «Ἰουδαίων δὲ πολλαὶ μυριάδες παρῆσαν ὡς τὸν Πετρώνιον — *κατὰ δεήσεις*» καὶ σελ. 200, 13 «περιεχομένου πολέμῳ τῷ ἐκείνῃ *κατὰ χείρωσιν* τῶν ἀφεστηκότων» καὶ σελ. 224, 20 «παρεσκεύαστο πλεῖν *κατὰ θεωρίαν* τῆς Αἰγύπτου» καὶ Τόμ. Ε', σελ. 11, 30 «διὰ τοῦτο Φοίνικες μὲν αὐτοὶ *κατ' ἐμπορίαν* τοῖς Ἕλλησιν ἐπεισπλέοντες εὐθὺς ἐγνώσθησαν». Πρβ. καὶ Τόμ. Δ', σελ. 175, 4 «τρέπεται κατὰ δεήσεις» καὶ σελ. 88, 3 «κατὰ δικαιολογίαν πρὸς τὸν πατέρα τετραμμένου» καὶ σελ. 206, 17 «καθ' ἁρπαγὴν τῶν ἀλλοτρίων τραπησόμενοι» καὶ σελ. 234, 10 «καθ' ἱκετείαν τρεπομένου τῶν στρατιωτῶν» καὶ σελ. 238, 1 «καθ' ἁρπαγὰς αὐτῶν καὶ συλήσεις τῶν ἱερῶν τρεπομένων». Ἐρρήθη δ' ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου καὶ «ἐπιπεσόντες κρύφα νυκτὸς μεθύουσι καὶ καθ' ὕπνον τετραμμένοις» (Τόμ. Δ', σελ. 207, 16). Σημειωτέον δ' ὅτι ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων ἀντὶ τοῦ «ἀφικνουμένοις *ΚΑΤΑ θυσίαΝ*» εἶνε γεγραμμένον «ἀφικνουμένοις *ΔΙΑ θυσίαΣ*».

Φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων κατέστη ὅτι πολλάκις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ παραλαμβάνεται ἡ πρόθεσις *κατά* μετ' αἰτιατικῆς πτώσεως πρὸς δήλωσιν τέλους ἢ σκοποῦ. Ἐπειδὴ δ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας τίθεται συχνάκις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος μετὰ ῥημάτων κινήσεως σημαντικῶν, πᾶς τις κατανοεῖ ὅτι ἀδιαφόρως ἠδύναντο ἐνίοτε τὰ τοιαῦτα ῥήματα νὰ συνταχθῶσι τῇ προθέσει *κατά* μετ' αἰτιατικῆς ἢ τῇ τελικῇ καλουμένῃ μετοχῇ, οἷον *ἥκω κατὰ θέαν*

-ἥκω *θεασόμενος*, *ἦλθον κατὰ ζήτησιν* - *ἦλθον ζητήσων*, κτλ. Ὁ Κόβητος γράφει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1859, σελ. 302 - 3 «Frequenti usu dicitur κατὰ ζήτησιν ἰέναι pro ζητήσων, ut καθ' ἱστορίαν, κατ' ἐμπορίαν pro ἱστορήσων, ἐμπορευσόμενος, et χθιζὸς ἔβη *κατὰ* δαῖτα pro δειπνήσων in noto Homeri loco, ubi olim inepte μετὰ δαῖτα legebatur». Παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ βλέπομεν τὴν ῥῆσιν «εἰ πλώσαντες μὲν ἐς Κρήτην *κατὰ τὴν* τῶν κεῖθι *ἱστορίην*, πλώσαντες δὲ ἐς Αἴγυπτον *ὁμιλήσοντες* τοῖς ἐκεῖ ὅσοι ἱερέες τε καὶ ἀστρολόγοι» καὶ τὴν «ὡς οὖν εἰς ταύτην οἱ μὲν *ἀγωνιούμενοι*, οἱ δὲ *κατ' ἐμπορίαν* — ἔρχονται» (βιβλ. Α', 43 καὶ βιβλ. Η', 8). Κεῖται δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ Τόμ. Α', σελ. 103, 11 Νισ. «οὐ *κατὰ ἀδικίαν* δεῦρο ἤλθομεν οὐδὲ *κακουργήσοντες* τὰ βασιλέως πράγματα». Πρβ. σελ. 104,8 «ἐπεὶ — διισχυρίζεσθε μήτ' *ἐπὶ κακουργίᾳ* τῶν βασιλέως ἥκειν πραγμάτων κτέ.». Ἄξιον μνείας νομίζομεν καὶ τὸ ὑπὸ Πρόκλου τοῦ Διαδόχου εἰρημένον ἐν τοῖς εἰς Πλάτ. Τίμ. Ὑπομνήμασι σελ. 65 Σνειδ. «Σόλων ἀφίκετο εἰς Αἴγυπτον οὐ *καθ' ἱστορίαν* μόνον, ἀλλ' *ἵνα* καὶ χρόνον τινὰ κατὰ τοὺς αὐτοῦ νόμους Ἀθηναῖοι *ζῶσιν*».

Εὑρίσκονται δ' ἐνίοτ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐπὶ τελικῆς ἐννοίας παρειλημμένα καὶ τὸ *κατὰ τοῦτο* καὶ *κατὰ ταῦτα* καὶ τὸ *κατὰ τί*, οἷον

Σιμωνίδ Ἐπιγρ. Ἀνθολ. Παλατ. Ζ', 254 β' «Κρὴς γενεὰν Βρόταχος Γορτύνιος ἐνθάδε κεῖμαι, οὐ *κατὰ τοῦτ'* ἐλθὼν ἀλλὰ *κατ' ἐμπορίαν*»,

Ἡρόδ. Γ', 137 «*κατὰ* δὴ *τοῦτό* μοι δοκέει σπεῦσαι τὸν γάμον τοῦτον τελέσας χρήματα μεγάλα Δημοκήδης, *ἵνα φανῇ* πρὸς Δαρείου ἐὼν καὶ ἐν τῇ ἑωυτοῦ δόκιμος» καὶ Ε', 37 «ἀποπεμφθέντος δὲ Ἰητραγόρεω *κατ' αὐτὸ τοῦτο* καὶ συλλαβόντος δόλῳ Ὀλίατον κτέ.» καὶ Ζ',136 «οὔτε γάρ σφι ἐν νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον προσκυνέειν οὔτε *κατὰ ταῦτα* ἥκειν». Πρβ. βιβλ. Ε', 22 «καταβάντος *ἐπ' αὐτὸ τοῦτο*».

Παυσαν. Ζ', ιγ', 2 «οἳ *κατὰ τοῦτο* ἦσαν ἀπεσταλμένοι, Λακεδαιμονίοις δικασταὶ καὶ Ἀχαιοῖς γενέσθαι». Πρβ. βιβλ. Β', ιγ', 8 «ἐς Φλιοῦντα ἐλθεῖν *κατὰ* δή *τι ἴδιον*», τουτέστιν: ἕνεκα ἢ χάριν πραγματός τινος ἰδίου.

Λιβάν. Ἐπιστ. 619, σελ. 297 «*κατὰ τοῦτο* δὴ τὸν ἀδελφὸν ἀπεσταλμένον πρόσαγε τῷ ἀγάλματι» καὶ 336, σελ. 163 «ἀλλὰ καὶ

κατ' αὐτὸ μέντοι τοῦτο λεκτέον, ὅπως ἀγρυπνῶν στρέφοιο τὴν νύχθ' ὅλην».

Νικήτ. Χωνιάτ. σελ. 267, 14 «*κατὰ τοῦτο* ξυνεπέμπετο, ὅπως ὁ μὲν ἀπογράφων ἔσται κτέ.». Πρβ. καὶ Λουκιαν. Χάρ. 24 «ἀπαλλαττώμεθα, ἐγὼ μὲν *καθ' ἃ* ἐστάλην, σὺ δὲ ἐπὶ τὸ πορθμεῖον».

Ἀριστοφ. Νεφ. 239 «ἦλθες δὲ *κατὰ τί*;» καὶ Εἰρ. 192 «ἥκεις δὲ *κατὰ τί*;» καὶ Ὄρν. 916 «*κατὰ τί* δεῦρ' ἀνεφθάρης;» καὶ Ἐκκλ. 543 «αἱ δὲ δὴ Λακωνικαὶ ᾤχοντο μετὰ σοῦ *κατὰ τί* χὴ βακτηρία;».

Ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου εἶνε εἰρημένον βιβλ. Η', 64 «Ἔδοξε δέ σφι εὔξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. Ὡς δέ σφι ἔδοξε καὶ ἐποίευν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, *ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας* νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν» καὶ 83 «καὶ ἧκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἣ *κατὰ τοὺς Αἰακίδας* ἀπεδήμησε» καὶ 84 «Αἰγινῆται δὲ τὴν *κατὰ τοὺς Αἰακίδας* ἀποδημήσασαν ἐς Αἴγιναν». Πρβ. καὶ Πολυδεύκ. Ε', 82 «ἡ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ δένδρον ἀναρριχησομένη *κατὰ τὸν καρπὸν* ἐπείγεται».

Εἶνε δ' ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος χρῆσις τῆς προθέσεως *κατά* παλαιοτάτη ἀπαντῶσα καὶ ἐν τοῖς Ὁμηρικοῖς ἔπεσιν, οἷον Ὀδυσσ. Γ, 106 «πλαζόμενοι *κατὰ ληΐδ'* ὅπῃ ἄρξειεν Ἀχιλλεύς» καὶ Γ, 72 καὶ Ι, 253 «ἤ τι *κατὰ πρῆξιν* ἢ μαψιδίως ἀλάλησθε, οἷά τε ληϊστῆρες, κτλ.;» (Πρβ. καὶ Ὕμν. εἰς Ἀπόλλ. 453). Ἐν τοῖς εἰς Ὀδύσσειαν Σχολίοις σελ. 126, 3 γίνεται ἐξήγησις τοῦ *κατὰ πρῆξιν* διὰ τοῦ «*κατ' ἐμπορίαν* ἐπὶ τῷ ἰδίῳ κέρδει». Πλημμελῶς δὲ κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην ἔχει τὸ ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου σελ. 1457,51 «Ὅρα δὲ καὶ ὅτι τοὺς *πορευομένους* ἢ ἄλλως οὐκ ἐπὶ κακῷ πλέοντας κατὰ πρῆξιν πλέειν φησί», μετατυπωτέον δ', ἵν' ὑγιὲς καταστῇ, εἰς τὸ *ἘΜπορευομένους*. Ἐπ' ἐμφεροῦς τῷ *κατὰ πρῆξιν* ἐννοίας εἶνε τεθειμένον τὸ *ἐπὶ πρῆξιν* ἐν τῷ εἰς Ἀπόλλωνα Ὕμνῳ στίχ. 397 «οἱ μὲν *ἐπὶ πρῆξιν* καὶ χρήματα νηῒ μελαίνῃ ἐς Πύλον ἠμαθόεντα Πυληγενέας τ' ἀνθρώπους ἔπλεον». Ὡς δὲ τὸ *πρῆξιν* ἐξελήφθη ἀντὶ τοῦ *ἐμπορίαν*, οὕτω τὸ *πρηκτῆρες* Ὀδυσσ. Θ, 162 «ἀρχὸς ναυτάων οἵ τε *πρηκτῆρες* ἔασιν» ἀντὶ τοῦ *ἔμποροι* ἢ *πραγμα-*

τευταί. Ὁ Εὐστάθιος λέγει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1590, 4 «*πρηκτῆρες* δὲ οἱ παρὰ τοῖς ὕστερον *πραγματευταί*» καὶ ἐν ταῖς εἰς Διονύσιον σελ. 302, 8 Διδ. «*ἐμπορικοὶ* γὰρ ὄντες οἱ Φοίνικες καὶ *πρηκτῆρες* καὶ τρῶκται κατὰ τὸν ποιητὴν κτέ.». Πρβ. Ἡσύχ. «*Πρηκτῆρα*: δραστῆρα· ποτὲ δὲ *ἔμπορον*». Ὁ Κόβητος μετέβαλεν (ἐν *Nov. Lect.* σελ. 392) τὸ *πρηΚτῆρες* εἰς τὸ *πρητῆρες*, ἀλλὰ γενναίως τῇ παραδεδομένῃ γραφῇ συνηγόρησεν ὁ Βεκκῆρος ἐν *Homer. Blätt.* Τόμ. Β', σελ. 50 (Πρβ. καὶ Κ. Φ. Ἑρμαννὸν ἐν *Lehrb. d. Griech. Antiqu.* Μέρ. Γ', σελ. 363 ἐκδ. ϐ'). Ἄλλην τῆς λέξεως ἐκδοχὴν βλέπει τις ἐν τῷ Ὁμηρικῷ Λεξικῷ τοῦ Ἐβελιγγίου Τόμ. Β', σελ. 22?.

Ἐν τῷ εἰς Ἑρμῆν Ὕμνῳ στίχ. 65 φέρεται «ἆλτο *κατὰ σκοπιὴν* εὐώδεος ἐκ μεγάροιο». Γράφει δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ Ματθίας ἐν ταῖς εἰς τοὺς Ὁμηρικοὺς Ὕμνους Παρατηρήσεσι σελ. 224 «ἆλτο κατὰ σκοπιὴν — *ad speculandum*, ut κατὰ ληίδα πλάζεσθαι, *ad praedandum* Od. γ, 106 κατὰ χρέος ἐλθεῖν Od. λ, 478 κατὰ θέαν ἥκειν Thucyd VI, 31». Ἡ γνώμη τοῦ Ματθίου ἔτυχεν ἀποδοχῆς ὑπὸ τοῦ Βωμειστήρου ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ὁμηρικῶν Ὕμνων σελ. 197, ἀλλ' ἡμεῖς ἥκιστ' αὐτὴν ἐγκρίνομεν δοξάζοντες ὅτι ἐπὶ τοπικῆς σχέσεως εἶνε παρειλημμένη ἡ πρόθεσις ἐν τῷ *κατὰ σκοπιήν*. Πρβ. Ὀδυσσ. Ξ, 261 καὶ Ρ, 430 «ὀπτῆρας δὲ *κατὰ σκοπιὰς* ὤτρυνα νέεσθαι» καὶ Ἰλ. Λ, 806 «ὅτε δὴ *κατὰ νῆας* Ὀδυσσῆος θείοιο ἷξε θέων Πάτροκλος», οἷς ὅμοια καὶ ἄλλα ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν (Ἴδε Ἀβρέσχιον ἐν *Παρατηρήσ. εἰς Αἰσχύλ.* Βιβλ. Α', σελ. 83-4. Πρβ. καὶ Ἄστιον εἰς *Πλάτ.* Τόμ. ΙΑ', σελ. 811). Περὶ τοῦ ἐν Ὀδυσσείας Λ, 479 «ἦλθον Τειρεσίαο *κατὰ χρέος*» θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἐν τῷ ϛ' Μέρει.

ΜΕΡΟΣ Ε'.

1. Κατὰ δαῖτα — μετὰ δαῖτα.

Ἐν Ἰλιάδος Α, στίχ. 424 διττὴ ἐφέρετο γραφή, «Ζεὺς γὰρ ἐς Ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας χθιζὸς ἔβη ΚΑΤΑ δαῖτα» καὶ «χθιζὸς ἔβη ΜΕΤΑ δαῖτα».

Τὴν ἐκφορὰν *μετὰ δαῖτα* βλέπει τις καὶ ἐν ἐπιγραφῇ (Ἐπιγρ. Ἑλλην. Σικελ. καὶ Ἰταλ. Καιβελ. 1290, 36, σελ. 340) καὶ παρὰ Στράβωνι (σελ. 3) καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ (βιβλ. Γ', 6', 3) καὶ παρ' Ἀθηναίῳ (σελ. 363 ε') καὶ παρ' ἄλλοις (Ἴδε Ναύκιον εἰς *Ἰλιάδ*. Τόμ. Α', σελ. 17 καὶ Λαρόχην εἰς *Ἰλιάδ*. Τόμ. Α', σελ. 21 ἐκδ. κριτ.). Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τῷ Λουκιανῷ Δι. Τραγ. 37 «Ἀλλὰ δῆλοί εἰσιν ἀποδημοῦντες ὑπὲρ τὸν Ὠκεανὸν ἴσως μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας· ἔθος γοῦν αὐτοῖς συνεχῶς ἰέναι παρ' αὐτοὺς *μετὰ δαῖτα* καὶ αὐτεπαγγέλτοις ἐνίοτε» καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ Εἰδ. Ζ', 24 «ἢ *μετὰ δαῖτα* κλητὸς ἐπείγεαι;», οὗ γίνεται ἐξήγησις ἐν τοῖς Σχολίοις διὰ τοῦ «ἢ *ἘΠΙ εὐωχίαν* κεκλημένος σπεύδεις;» Ὁ πατὴρ τοῦ περὶ Ὁμήρου καὶ τῆς Ποιήσεως Ὁμήρου συγγράμματος, ὃ εἰς τὸν Πλούταρχον κοινῶς ἀναφέρεται, παρατίθεται τὸ *χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα* παράδειγμα μεταλλαγῆς προθέσεων λέγων βιβλ. Β', 60 «Οὕτω καὶ τὰς προθέσεις εἴωθε μεταλλάσσειν· *χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα*· ἀντὶ τοῦ *ἐπὶ δαῖτα*».

Ὁμοιότατον τῷ *χθιζὸς ἔβη ΜΕΤΑ δαῖτα* εἶνε τὸ ἐν Ἰλ. Τ, 345 «οἱ δὲ δὴ ἄλλοι *οἴχονται ΜΕΤΑ δεῖπνον*». Εὑρίσκομεν δ' οὐχὶ ὀλιγάκις ἐν τῷ ποιητικῷ λόγῳ τὴν πρόθεσιν *μετά* αἰτιατικῇ πτώσει συντεταγμένην πρὸς δήλωσιν τέλους ἢ σκοποῦ, οἷον

Ὀδυσσ. Β, 307 «ἵνα θᾶσσον ἵκηαι ἐς Πύλον ἠγαθέην *μετ'* ἀγαυοῦ πατρὸς *ἀκουήν*» καὶ Δ, 701 καὶ Ε, 19 «ὁ δ' ἔβη *μετὰ* πατρὸς *ἀκουὴν* ἐς Πύλον ἠγαθέην» καὶ Ρ, 42 «ᾤχεο νηῒ Πύλονδε λάθρῃ — φίλου *μετὰ* πατρὸς *ἀκουήν*». Πρβ. Β, 214 «εἶμι γὰρ ἐς Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἠμαθόεντα νόστον *πευσόμενος* πατρὸς δὴν οἰχομένοιο» καὶ 263 «καί μ' ἐν νηῒ κέλευσας ἐπ' ἠεροειδέα πόντον νό-

στον *πευσόμενον* πατρὸς δὴν οἰχομένοιο ἔρχεσθαι». Ἐν Ὀδ. Ν, 414 κεῖται «ὅς τοι ἐς εὐρύχορον Λακεδαίμονα ᾤχετο *πευσόμενος μετὰ σὸν κλέος*», ἤγουν: ᾤχετο *μετὰ σὸν κλέος πευσόμενος*.

Ὀδυσσ. Α, 183 «πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον—ἐς Τεμέσην *μετὰ χαλκόν*», τουτέστι: πρὸς κτῆσιν χαλκοῦ ἢ ἵνα πορίσωμαι χαλκόν. Ἐν τοῖς Σχολίοις τοῦ Ψευδοδιδύμου πρὸς ἐξήγησιν τοῦ *ΜΕΤΑ χαλκὸν* εἶνε παρειλημμένον τὸ *ΔΙΑ χαλκόν*.

Ὀδυσσ. Φ, 17 «Ὀδυσσεὺς ἦλθε *μετὰ χρεῖος*, τό ῥά οἱ πᾶς δῆμος ὄφελλεν». Φέρεται δ' εἰς αὐτὸ σχόλιον ἔχον ὧδε· «ἐπὶ χρεῖος, χρέος ἀπαιτήσων καὶ ὀφείλημα, οὐ δάνειον ἀλλ' ἐξ ἁρπαγῆς». Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1899, 21 «Ὀδυσσεὺς μὲν μετὰ χρεῖος, ἤγουν *ΔΙΑ χρέος*, ὅπερ αὐτῷ πᾶς δῆμος ὤφειλε». Πρβ. καὶ σελ. 1930 39 «Τὸ δὲ μετὰ δαῖτα ἢ ἀντὶ τοῦ κατὰ εὐωχίαν ἢ μᾶλλον *ΔΙΑ δαῖτα*, ἵνα λέγῃ ὅτι οὐκ ἠρχόμην ἐς σὸν δόμον ἀεισόμενος μνηστῆρσι *ΔΙΑ τὸ φαγεῖν*, ἀλλ' ὅτι με ἦγον ἀνάγκη» καὶ σελ. 1797, 26 «Ὁ δὲ Τηλέμαχος παραγγέλλει τῷ δούλῳ καὶ τὸ ἀλλὰ σύ γ' ἀγγείλας ὀπίσω κίε μηδὲ κατ' ἀγροὺς πλάζεσθαι, ἤγουν πλάζου, μετ' ἐκεῖνον, ἤγουν *ΔΙ' ἐκεῖνον*, τὸν Λαέρτην». Περὶ τῆς τοιαύτης τῆς προθέσεως *διά* χρήσεως, ἥτις εἶνε συχνοτάτη ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἡμῶν φωνῇ, θὰ διαλάβωμεν μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

Ὀδυσσ. Υ, 153 «ταὶ δὲ *μεθ' ὕδωρ* ἔρχεσθε κρήνηνδε», ἤγουν «ἔρχεσθε *ὑδρευσόμεναι*». Πρβ. καὶ Ὕμν. εἰς Δήμ. 106 «ἐρχόμεναι *μεθ' ὕδωρ* εὐήρυτον». Ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ λέγεται *ΕΦ' ὕδωρ ἰέναι*, ὡς καὶ *ΕΦ' ὕδωρ πέμπειν*. Γνωστὸν παντὶ περὶ τὰ Ἑλληνικὰ ἀσχολουμένῳ γράμματα ὑπάρχει τὸ Ξενοφώντειον (Κύρ. Παιδ. Ε', γ', 49) «*ἴτω τις ἐφ' ὕδωρ*· ξύλα τις σχισάτω».

Ἰλ. Η, 417 «τοὶ δ' ὡπλίζοντο μάλ' ὦκα, ἀμφότερον, νέκυάς τ' ἀγέμεν, ἕτεροι δὲ *μεθ' ὕλην*· Ἀργεῖοι δ' ἑτέρωθεν ἐϋσσέλμων ἀπὸ νηῶν ὤτρυνον νέκυάς τ' ἀγέμεν, ἕτεροι δὲ *μεθ' ὕλην* (Ἴδε Δοιδερλῖνον ἐν *Ὁμηρ. Γλωσσ.* Τόμ. Γ', σελ. 188). Ὁ Βεκκῆρος καὶ ἄλλοι ἐξέδωκαν «*ὠτρύνοντο νέκυς* τ' ἀγέμεν, ἕτεροι δὲ μεθ' ὕλην». Ἦτο δ' ἡ γραφὴ αὕτη τοῦ Ἀριστάρχου, ὡς διδασκόμεθα ἐκ τῶν εἰς Ἰλιάδα Σχολίων Τόμ. Α', σελ. 264, 26 Δινδ. «ὤτρυνον νέκυας: ὅτι Ἀρίσταρχος *νέκυς* ἐκτεταμένως καὶ *ὀτρύνοντο*, οὐκ *ὄτρυνον*» (Ἴδε Λουδούϊχον ἐν

Ἀριστάρχ. Τόμ. Α', σελ. 280, 31). Ὁ Ναύκιος περιέγραψε τὸν στίχον *ὤτρυνον—μεθ' ὕλην* ὡς ὑποβολιμαῖον ὄντα. Παρατηρήσεως ἀξία εἶνε ἡ περὶ τὴν σύνταξιν ποικιλία, καθ' ἣν τὸ αὐτὸ ῥῆμα πρὸς δήλωσιν τελικῆς ἐννοίας συνετάχθη μὲν τῷ ἀπαρεμφάτῳ *ἀγέμεν*, συνετάχθη δὲ τῇ ἐκφορᾷ *μεθ' ὕλην* (Ἴδε Σχαιφῆρον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ περὶ Ἐλλείψεων συγγράμματος τοῦ Βοσίου σελ. 330). Ὁ Εὐστάθιος λέγει ἐν τοῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 688, 40 «Δῆλον δὲ ὡς καινόσχημόν ἐστι τὸ ὡπλίζοντο νέκυάς τ' ἄγειν, ἕτεροι δὲ μεθ' ὕλην· ἦν γὰρ κοινότερον τὸ οἱ μὲν ὡπλίζοντο εἰς νεκύων ἀγωγήν, ἕτεροι δὲ εἰς ὕλην, ἢ καὶ ἄλλως, νέκυάς τε ἄγειν καὶ ξύλα· Ὅμηρος δὲ ὁμοιοσχημόνως ἔφρασεν, ὡς οὐκ ἄν τις ἕτερος». Ἀντὶ τοῦ *ὁμοιοσχημόνως*, ὅπερ αναρμοστότατον, γραπτέον *ἀνομοιοσχημόνως*.

Ἰλ. Υ, 329 «Καύκωνες *πόλεμον μέτα* θωρήσσοντο». Πρβ. *ἐς πόλεμον* καὶ *πόλεμόνδε*. Ἴδε Ἐὔνιον εἰς *Ἰλιάδ*. Τόμ. Ϛ', σελ. 424 καὶ Δυντζῆρον ἐν *Homer. Abhandl.* σελ. 297.

Ἰλ. Λ, 699 «τέσσαρες ἀθλοφόροι ἵπποι αὐτοῖσιν ὄχεσφιν ἐλθόντες *μετ' ἄεθλα*». Ἴδε Λαρόχην εἰς *Ἰλιάδ*. Η, 418 καὶ Ἀμείσιον εἰς *Ὀδυσσ*. Α, 184.

Πίνδ. Πυθ. Δ', 68 Βεργκ. «*μετὰ* γὰρ *κεῖνο* (τὸ πάγχρυσον νάκος κριοῦ) πλευσάντων Μινυᾶν».

Πίνδαρ. Ἀποσπ. 172, 3 «καὶ *μετὰ ζωστῆρας* Ἀμαζόνος ἦλθεν». Τὸ πληθυντικὸν *ζωστῆρας* μετεβλήθη ὑπό τινων εἰς τὸ ἑνικὸν *ζωστῆρα*.

Πίνδαρ. Ὀλυμπ. Δ', 24 «χαλκέοισι δ' ἐν ἔντεσι νικῶν δρόμον ἔειπεν Ὑψιπυλείᾳ ἰὼν *μετὰ στέφανον*». Σχολ. «εἶτα προσιὼν τῇ Ὑψιπυλείᾳ *ἐπὶ τῷ στεφανωθῆναι* εἶπε».

Πίνδαρ. Πυθ. Θ', 105 «οἷοι—ἔβαν—*μετὰ καλλίκομον* μναστῆρες *ἀγακλέα κούραν*».

Πίνδαρ. Ἀποσπ. 74 «τρεχέτω δὲ *μετὰ Πληϊόναν*». Ὁ Βέργκιος ἀνέγνω «τρεχέτω δὲ *μέτα* Πληϊόναν», ὅ ἐστι: μετατρεχέτω δὲ Πληϊόναν.

Ἀπολλών. Ἀργον. Α', 4 «οἳ — χρύσειον *μετὰ κῶας* ἐΰζυγον ἤλασαν Ἀργώ».

Θεόκρ. ΙΓ', 16 «ὅτε τὸ χρύσειον ἔπλει *μετὰ κῶας* Ἰήσων» καὶ ΚΘ', 35 «νῦν μὲν κήπὶ τὰ χρύσεα μᾶλ' ἕνεκεν σέθεν βαίην καὶ φύλακον νεκύων *πέδα Κέρβερον*». Πρβ. Ἡρόδ. Ζ', 193 «εὖτ' *ΕΠΙ τὸ κῶας* ἔπλωον ἐς Αἶαν τὴν Κολχίδα».

Θεόκρ. ΚΔ', 42 «δαιδάλεον δ' ὥρμασε *μετὰ ξίφος*».

Εὐριπ. 'Αλκ. 46 «δάμαρτ' ἀμείψας *ἣν* σὺ νῦν ἥκεις *μέτα*».

Εὐριπ. 'Αλκ. 66 «Εὐρυσθέως πέμψαντος ἵππειον *μετὰ ὄχημα* Θρῄκης ἐκ τόπων δυσχειμέρων» καὶ 482 «Α. Καὶ ποῖ πορεύει; τῷ προσέζευξαι πλάνῳ; Β. Θρῃκὸς τέτρωρον *ἅρμα* Διομήδους *μέτα*».

Εὐριπ. 'Ηρακλ. 215 «φημὶ γάρ ποτε σύμπλους γενέσθαι — *ζωστῆρα* Θησεῖ τὸν πολυκτόνον *μέτα*».

Εὐριπ. 'Ικέτ. 670 «ἡμεῖς ἥκομεν *νεκροὺς μέτα* θάψαι θέλοντες».

Εὐριπ. Φοιν. 1317 «ἐγὼ δ' ἥκω *μετὰ* γέρων *ἀδελφὴν γραῖαν 'Ιοκάστην*». Γράφεται καὶ *ἥκω μέτα* ἤτοι *μεθήκω* ('Ιδε Βαλκενάριον εἰς *Εὐριπ. Φοιν.* Τόμ. Α', σελ. 399 Λιψ.). 'Εκλαμβάνεται δ' ὑπό τινων οὕτω καὶ τὸ ἐν τῇ 'Αλκήστιδι «ἣν σὺ νῦν *ἥκεις μέτα*», τουτέστιν «ἣν σὺ νῦν *μεθήκεις*», καὶ τὸ ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 343 «*ἦλθόν* με νηὶ ποικιλοστόλῳ *μέτα*», ἤγουν «*μετῆλθόν* με νηὶ ποικιλοστόλῳ». Πρβ. Εὐριπ. 'Εκ. 509 «ἥκω μεταστείχων σε» καὶ 511 «οὐκ ἄρ' ὡς θανουμένους μετῆλθες ἡμᾶς, κτέ.;» καὶ Μηδ. 5 «οἳ τὸ πάγχρυσον δέρος Πελίᾳ μετῆλθον» ('Ιδε καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Φιλοκτ.* σελ. 77 καὶ 303).

'Η πρόθεσις *μετά* ἐμφαίνει κυρίως τοπικὴν σχέσιν, ἀλλὰ φυσικῶς πως πολλάκις τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ παρομαρτεῖ ἡ τοῦ τέλους ἢ σκοποῦ, ἥτις καὶ λαμβάνει ἐνίοτ' ἰδίαν ὑπόστασιν. Λέγει ὁ ποιητὴς ἐν 'Ιλιάδ. Χ, 139 «ἠΰτε κίρκος ὄρεσφιν, ἐλαφρότατος πετεηνῶν, ῥηϊδίως οἴμησε *μετὰ τρήρωνα πέλειαν*· ἡ δέ θ' ὕπαιθα φοβεῖται, ὁ δ' ἐγγύθεν ὀξὺ λεληκὼς ταρφέ' ἐπαΐσσει, *ἑλέειν τέ ἑ θυμὸς ἀνώγει*» καὶ ἐν 'Οδυσσ. Ζ, 132 «αὐτὰρ ὁ βουσὶ μετέρχεται ἢ ὀΐεσσιν ἢ *μετ' ἀγροτέρας ἐλάφους*· κέλεται δέ ἑ γαστὴρ μήλων πειρήσοντα καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν». Γίνεται δ' αὐτόθεν φανερὸν ὅτι καὶ ὁ κίρκος οἰμήσας μετὰ τρήρωνα πέλειαν σκοπὸν εἶχε τὸ ἑλεῖν αὐτὴν καὶ ὁ λέων ἐρχόμενος μετ' ἀγροτέρας ἐλάφους ποιεῖ τοῦτο ἐπὶ τῷ λαβεῖν τινα αὐτῶν. Πρβ. 'Ιλιάδ. Ω, 41 «λέων δ' ὣς ἄγρια οἶδεν, ὅς τ' ἐπεὶ ἂρ μεγάλῃ τε βίῃ καὶ ἀγήνορι θυμῷ εἴξας εἶσ' ἐπὶ μῆλα βροτῶν, ἵνα δαῖτα λάβῃσιν». Παρασημειωτέον δ' ὅτι κατὰ τὸν Λέρσιον ἐν τῷ *De Aristarch. Stud. Homer.* σελ. 87 ἐκδ. β' ἀνεγινώσκετο ὑπὸ τοῦ 'Αριστάρχου ὧδε· «εἶσ' ἐπὶ μῆλα, βροτῶν ἵνα δαῖτα λάβῃσιν». 'Αλλ' ἡ

ἐκφορὰ αὕτη δὲν φαίνεται ἀποδεκτή (Ἴδε τὴν σημείωσιν τοῦ Λουδουΐχου εἰς τὸ μνημονευθὲν σύγγραμμα τοῦ Λερσίου σελ. 87 ἐκδ. γ'. Ἐποιήσατο δὲ λόγον περὶ τῆς Ὁμηρικῆς ῥήσεως ὁ Λουδουΐχος καὶ ἐν τῷ Ἀριστάρχῳ Τόμ. Β', σελ. 88, σημ. 54). Ἐν τῷ χωρίῳ τῆς Ὀδυσσείας Β, 206 «οὐδὲ *μετ' ἄλλας* ἐρχόμεθ', ἃς ἐπιεικὲς ὀπυιέμεν ἐστὶν ἑκάστῳ (ἐστὶ Fεκάστῳ)» κάλλιστα δύναταί τις νὰ προσεπινοήσῃ τὸ *μνηστεύσοντες* καὶ ἐν τῷ τῆς Ἰλιάδος Ν, 513 «οὔτ' ἄρ' ἐπαΐξαι *μεθ' ἑὸν βέλος* οὔτ' ἀλέασθαι» τὸ *ληψόμενον*. Πρβ. τὸ Πινδαρικὸν *ἰὼν μετὰ στέφανον* καὶ τὸ Θεοκρίτειον *ὤρμασε μετὰ ξίφος*. Λίαν διδακτικὸν ὑπάρχει τὸ φερόμενον ἐν Ἰλιάδος Ν, 247 «*μετὰ* γὰρ *δόρυ* χάλκεον ἤει *οἰσόμενος*». Ἐν Ὀδυσσ. Ν, 440 εἶνε εἰρημένον «ἡ μὲν ἔπειτα ἐς Λακεδαίμονα δῖαν ἔβη μετὰ παῖδ' Ὀδυσῆος», ἐν δὲ Ο, 1 «ἡ δ' εἰς εὐρύχορον Λακεδαίμονα Παλλὰς Ἀθήνη ᾤχετ' Ὀδυσσῆος μεγαθύμου φαίδιμον υἱὸν νόστου ὑπομνήσουσα καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι» (Πρβ. καὶ Φούγκιον ἐν *Stud. z. Griech. u. Lat. Gramm.* Τόμ. Θ', σελ. 129 καὶ Λαρόχην εἰς *Ἰλιάδ.* Ν, 252). Νομίζομεν δ' ὅτι καλῶς ἔχει νὰ παραβληθῇ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος χρῆσις τῆς *μετά* προθέσεως πρὸς τὴν τοῦ ῥήματος *διώκειν*, καθ' ἣν λέγεται *τὰς τιμὰς διώκειν*, *ἡδονὴν διώκειν*, *τὰ καλὰ διώκειν*, *λαθραίαν Κύπριν διώκειν*, κτλ.

∴

Ὁ Βαλκενάριος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ἡρόδοτον Σημειώσεσι σελ. 903 Γαισφ. «ἐπὶ τὸ κῶας ἔπλεον ἐς Αἶαν. Dum *ad aureum vellus petendum Aeam navigabant*: id enim semper notat in talibus ἐπί: ἐπὶ τὸ κῶας, ἐπὶ τὸ νάκος πλεῦσαι. Poëtis μετά: Theocrit. XIII. 16. Ἀλλ', ὅτε τοι χρύσειον ἔπλει μετὰ κῶας Ἰήσων Αἰσονίδας, οἱ δ' αὐτῷ ἀριστῆες συνέποντο — Theocrito praeivit aliisque Homerus Od. α. 184. Πλέων — ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκόν: id est: ἐκεῖθεν ἀπάξων χαλκόν. In Theocriti Παιδικοῖς, βαίην — πέδα (id est μετὰ) Κέρβερον. Apud Xenoph. Ἀναβ. VI. p. 220, 31, ἔνθα λέγεται Ἡρακλῆς ἐπὶ τὸν Κέρβερον κύνα καταβῆναι. Aristoph. Βατρ. 111. ἡνίκ' ἦλθες ἐπὶ τὸν Κέρβερον».

Παρατιθέμεθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Κοβήτου γεγραμμένα ἐν *Μνημοσ.* 1875, σελ. 116 «Odyss. Θ. 7. τὸ *μετῴχετο* κεῖται διηνεκῶς ὅταν ΕΙΣ τινα πορεύηταί τις, sensu vacuum est, sed corrig. ἘΠΙ

τινα, id est ad aliquem *adducendum*, vel *arcessendum*, ut in vs. 47. μετῴχετο δῖον ἀοιδόν: ἡ *μετά* ἀντὶ τῆς *ἐπί*. Ire *petitum* aliquid apud Homerum est μετά τι ἰέναι, βῆ δὲ μεθ' ὕδωρ, μετὰ πῦρ, εἰς Τεμέσην μετὰ χαλκόν, et sic dicebatur: μετιέναι (μέθοδος), μετοίχεσθαι, μεθήκειν, μεταπορεύεσθαι, μεταπέμπεσθαι. Athenienses ἐπί τι et ἐπί τινα dicebant: ἐπὶ χρήματα πέμπειν, ἐπὶ στρατιάν, ἐπὶ κλίμακας, πλεῖν ἐπὶ τὸν Ἀλκιβιάδην et sim. Haec est Scholii sententia». Περὶ τοῦ πράγματος ἐποιήσατο λόγον ὁ Κόβητος καὶ ἐν *Nov. Lect.* σελ. 66 (Ἴδε καὶ Φούγκιον ἐν *Stud. z. Griech u. Lat. Gramm.* Τόμ. Θ', σελ. 149 κέξ. Πρβ. καὶ Φρασικλέα ἐν *Γραμματ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσ.* σελ. 379). Ὁ ποιητὴς εἶπε μὲν ἐν Ὀδυσσείας Ν, 415 «*ᾤχετο* πευσόμενος *μετὰ σὸν κλέος*», εἶπε δ' ἐν Γ, 83 «πατρὸς ἐμοῦ *κλέος* εὐρὺ *μετέρχομαι*, ἥν που ἀκούσω».

Περὶ τῆς ἐκφορᾶς *ἔβη ΚΑΤΑ δαῖτα* γινώσκομεν ὅτι ἔκειτο ἐν πολλαῖς ἐκδόσεσιν, ἦτο δὲ καὶ γραφὴ τοῦ Ἀριστάρχου. Ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις Τόμ. Α', σελ. 53, 24 Διν δ. φέρεται «Λέξεις Ἀριστάρχου ἐκ τοῦ Α' τῆς Ἰλιάδος Ὑπομνήματος. Τὸ μὲν μετ' ἀμύμονας ἐπ' ἀμύμονας, ὅ ἐστι πρὸς ἀμώμους, ἀγαθούς· τὸ δὲ *κατὰ δαῖτα* ἀντὶ τοῦ *ἐπὶ δαῖτα*· οὕτως γὰρ νῦν Ὅμηρος τέθεικεν. Ἔνιοι δὲ ποιοῦσι *μετὰ δαῖτα*, ὅπως ᾖ αὐτοῖς αὐτόθεν τὸ *μετά ἐπί*. Χρῶνται δὲ καὶ πλείονες ἄλλοι τῶν ποιητῶν τῇ *κατά* ἀντὶ τῆς *ἐπί*. Καὶ Σοφοκλῆς· ἐγὼ κατ' αὐτόν, ὡς ὁρᾷς, ἐξέρχομαι. Οὕτως δὲ εὕρομεν καὶ ἐν τῇ Μασσαλιωτικῇ καὶ Σινωπικῇ καὶ Κυπρίᾳ καὶ Ἀντιμαχείῳ καὶ Ἀριστοφανείῳ» καὶ σελ. 54, 6 «Ἀρίσταρχος *κατὰ δαῖτα*» καὶ σελ. 58,3 «μετὰ στρατόν: Ἀρίσταρχος *κατά*, οὐ *μετά*· καὶ *χθιζὸς ἔβη κατὰ δαῖτα*». Πρβ. καὶ Ἀπολλών. Σοφ. Λεξ. Ὁμηρ. σελ. 96, 15 Βεκκ. «*Κατά*: — ἀντὶ δὲ τῆς *ἐπί χθιζὸς ἔβη κατὰ δαῖτα*» (Ἴδε καὶ Δυντζῆρον ἐν τῷ *De Zenod. Stud. Homer.* σελ. 82).

Ὁ Κόβητος ἰσχυρίζεται ἐν *Var. Lect.* σελ. 109 ὅτι μόνη ἡ ἐκφορὰ *κατὰ δαῖτα* ἁρμόζει τῷ Ὁμηρικῷ χωρίῳ ἰσοδυναμοῦσα τῇ μετοχῇ *δειπνήσων*, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ *μετὰ δαῖτα*, ὑφ' ἧς ἐμφαίνεται ἔννοια ἐμφερὴς τῇ τοῦ *ληψόμενος ἢ κομιούμενος δεῖπνον*. Ὑπερεμάχησε δὲ

τῆς γραφῆς *κατὰ δαῖτα* ὁ μέγας κριτικὸς καὶ ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1859, σελ. 303 καὶ 1876, σελ. 238, ἀπεφήνατο δ' ὅτι καὶ τὸ παρὰ Θεοκρίτῳ «ἢ *ΜΕΤΑ δαῖτα* κλητὸς ἐπείγεαι; » ἀναγκαίως ἔχει νὰ μετατυπωθῇ εἰς τὸ *ΚΑΤΑ δαῖτα* καὶ τὸ παρ' Ὁμήρῳ Ἰλ. Τ, 346 «οἱ δὲ δὴ ἄλλοι οἴχονται *ΜΕΤΑ δεῖπνον*» εἰς τὸ *ΚΑΤΑ δεῖπνον* (Πρβ. καὶ *Μνημοσ.* 1876, σελ. 246 καὶ Μελλῆρον ἐν *Μνημοσ.* 1854, σελ. 13-4). Καταχωρίζομεν ἐνθάδε τὰ ἐν *Μνημοσ.* 1876, σελ. 238 γεγραμμένα: Iliad. A. 423. λέγει Ἀρίσταρχος (scrib. λέξεις Ἀριστάρχου) ἐκ τοῦ Α.τῆς Ἰλιάδος ὑπομνήματος· «τὸ μὲν μετ' ἀμύμονας ἐπ' ἀμύμονας, ὅ ἐστι πρὸς ἀμώμους, ἀγαθούς· τὸ δὲ κατὰ δαῖτα ἀντὶ τοῦ ἐπὶ δαῖτα· οὕτω γὰρ νῦν Ὅμηρος τέθεικεν. ἔνιοι δὲ ποιοῦσι ΜΕΤΑ δαῖτα, ὅπως ᾖ αὐτοῖς αὐτόθεν τὸ ΜΕΤΑ ἐπί. χρῶνται δὲ καὶ πλείονες ἄλλοι τῶν ποιητῶν τῇ ΚΑΤΑ ἀντὶ τῆς ἘΠΙ. Σοφοκλῆς·

ἐγὼ κατ' αὐτόν, ὡς ὁρᾷς ἐξέρχομαι».

Operae pretium est cum his conferre antiquum Scholion ad Aristophanis *Aves* 1117.

οὔκουν δῆτα περιπόλους ἐχρῆν
πέμψαι κατ' αὐτὸν εὐθύς;

πρὸς τὴν ἐν Ἰλιάδι γραφήν·

χθιζὸς ἔβη ΚΑΤΑ δαῖτα.

sic enim hunc locum emendari oportere ostendimus in *Var. Lectt.* pag. 109. Quin verum sit κατὰ δαῖτα (non μετά) nemo dubitat, sed quibus utuntur poëtarum testimoniis Aristophanes et Aristarchus minus huc pertinent. Aliud est enim ἐξιέναι κατά τινα et πέμπειν περιπόλους κατά τινα, aliud ἔβη κατὰ δαῖτα. Dicitur enim κατὰ δαῖτα ut κατ' ἐμπορίαν, καθ' ἱστορίαν, κατὰ ζήτησιν βίου, κατὰ λείαν, ἥκεις δὲ κατὰ τί; et sim. permulta. Contra ἐξιέναι κατά τινα est *ire in hostem*, πέμψαι κατ' αὐτόν est *immittere in eum,mittere qui ex fuga retrahant et adducant.* Ἔβη κατὰ δαῖτα nihil aliud est quam δειπνήσων. Eodem modo Theocritus dixerat VII. 24.

ἢ ΚΑΤΑ δαῖτα κλητὸς ἐπείγεαι;
non μετὰ δαῖτα. et Homerus Il. T. 346.
οἱ δὲ δὴ ἄλλοι οἴχονται ΚΑΤΑ δεῖπνον.
non quod vulgatur μετὰ δεῖπνον.

Ὁμοία τῇ Ἀριστοφανείῳ ῥήσει «οὔκουν δῆτα περιπόλους ἐχρῆν πέμψαι κατ' αὐτὸν εὐθύς;» ὑπάρχει ἡ Ἡροδότειος βιβλ. Γ', 4 «τῶν εὐνούχων τὸν πιστότατον ἀποστείλας τριήρεϊ *κατ' αὐτόν*». Νομίζει δ' ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1883, σελ. 264 καὶ 1884, σελ. 436 ὅτι καὶ ὑπὸ τοῦ Αἰλιανοῦ ἐλέχθη ἐν τῷ περὶ Ζῴων βιβλ. Γ', 46 «ἀγανακτεῖ ὁ βασιλεὺς καὶ πέμπει *κατ' αὐτΟΝ* τοὺς ἀφαιρησομένους», οὐχὶ δὲ *κατ' αὐτΟΥ*, ἥτις εἶνε ἡ παραδεδομένη γραφή. Ὁ Βερνάρδυς γράφει ἐν *Ἐπιστημ. Συντ.* σελ. 239 «daher auch Il. α. 424. ἔβη κατὰ δαῖτα, Arist. Pac. 1040. κατὰ τὴν κνίσσαν (γρ. *κνῖσαν*) εἰσελήλυθεν, Av. 1178. πέμψαι κατ' αὐτόν, sogar Herod. I, 84. κατ' αὐτὸν ἄλλοι Περσέων ἀνέβαινον». Ἐν τῷ τοῦ Ἡροδότου «τότε δὲ δὴ αὐτός τε ἀναβεβήκεε (ἀνεβεβήκεε) καὶ *κατ' αὐτὸν* ἄλλοι Περσέων ἀνέβαινον» ἐμφαίνεται διὰ τοῦ *κατ' αὐτὸν* ἡ ἔννοια τοῦ *ἀκολουθοῦντες αὐτῷ*, *βαδίζοντες κατὰ τὰ ἴχνη αὐτοῦ*, *τὴν αὐτὴν αὐτῷ ὁδὸν ἰόντες*. Εἶπε δ' ὁ Ἡρόδοτος καὶ ἐν βιβλ. Θ', 53 «παρήγγελλε καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα ἰέναι *κατὰ τοὺς ἄλλους* τοὺς προϊόντας». Πρβ. καὶ βιβλ. Θ', 59 «ἦγε τοὺς Πέρσας δρόμῳ διαβάντας τὸν Ἀσωπὸν *κατὰ στίβον* τῶν Ἑλλήνων ὡς δὴ ἀποδιδρησκόντων» (Ἴδε Βαίριον εἰς *Ἡρόδ.* Τόμ. Δ', σελ. 300-1 ἐκδ. β'. Πρβ. καὶ Ἄστιον εἰς *Πλάτ.* Τόμ. Ι', σελ. 468).

Ὁ Λουδούϊχος ἀποδοκιμάζει ἐν *Ἀριστάρχ.* Τόμ. Α', σελ. 195 ἣν ἐποιήσατο ὁ Κόβητος μεταβολὴν τοῦ κειμένου ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις «πρὸς τὴν ἐν Ἰλιάδι γραφὴν τὴν χθιζὸς ἔβη *ΜΕΤΑ δαῖτα*· οὕτως ἀξιοῦσιν Ἀριστοφάνην γράφειν» ἀναγνοὺς «πρὸς τὴν ἐν Ἰλιάδι γραφήν· χθιζὸς ἔβη *ΚΑΤΑ δαῖτα*». Ἔτυχε δ' ἀποδοχῆς ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Ὁμήρου ὑφ' ἁπάντων σχεδὸν τῶν νεωτέρων φιλολόγων ἡ ἐκφορὰ «χθιζὸς ἔβη *ΚΑΤΑ δαῖτα*», ἥτις καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀριστάρχου ἦτο ἐγκεκριμένη (Ἴδε Ἀμείσιον ἐν *Παραρτ.* εἰς *Ἰλ.* Μέρ. Α', σελ. 62 ἐκδ. β' καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Ἀριστοφ.* *Ὀρν.* σελ. 372.

Πρβ. καὶ Ὁμηρ. Λεξ. Ἐβελιγγ. Τόμ. Α', σελ. 269 καὶ 664). Ὁμόψηφος δὲ τῷ Κοβήτῳ μετατυπώσαντι τὸ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ *ΜΕΤΑ δαῖτα* εἰς τὸ *ΚΑΤΑ δαῖτα* γενόμενος ὁ Μεινέκιος ἔγραψεν ἐν τῇ Γ' ἐκδόσει τῶν Βουκολικῶν Ποιητῶν σελ. 251 τάδε· «μετὰ δαῖτα κλητὸς ἐπείγεαι: κατὰ δαῖτα Cobetus Var. Lect. p. 110. Nollem relictum μετά, quod aut *post coenam* aut *ad dapem petendam* significat». Φέρεται δ' ἐν τοῖς Ὁμηρικοῖς ἔπεσι καὶ «νῦν δ' ἔρχεσθ' *ΕΠΙ δεῖπνον*, ἵνα ξυνάγωμεν ἄρηα» (Ἰλ. Β, 381 καὶ Τ, 275). Ἐν τῇ Θεογονίᾳ τοῦ Ἡσιόδου εἶνε εἰρημένον στίχ. 802 «οὐδέ ποτ' ἐς βουλὴν ἐπιμίσγεται οὐδ' *ἐπὶ δαῖτας*», ᾧ παραβλητέον τὰς παροιμίας «αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ δειλῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν» καὶ «αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν» (Ἴδε Σνειδεβῖνον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Παροιμιογράφων Τόμ. Α', σελ. 37 καὶ Ῥεττίγιον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλάτωνος Συμποσίου Τόμ. Β', σελ. 71). Παρὰ τῷ Πλάτωνι κεῖται Φαίδρ. σελ. 247 α' «ὅταν δὲ δὴ *ΠΡΟΣ δαῖτα* καὶ *ΕΠΙ θοίνην* ἴωσιν», περὶ οὗ ἐποιήσατο λόγον ὁ Ἄστιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλάτωνος Τόμ. Ι', σελ. 407. Πρβ. Συμπόσ. σελ. 174 γ' «ἄκλητον ἐποίησεν ἐλθόντα τὸν Μενέλεων *ἐπὶ τὴν θοίνην*, χείρω ὄντα *ἐπὶ τὴν* τοῦ ἀμείνονος» καὶ «κινδυνεύσω—φαῦλος ὢν *ἐπὶ* σοφοῦ ἀνδρὸς ἰέναι *θοίνην* ἄκλητος». Εἶπε δ' ὁ Ἡσίοδος καὶ «τὸν φιλέοντ' *ἐπὶ δαῖτα* καλεῖν» (Ἔργ. 342) καὶ ὁ Φερεκράτης «καλέσας *ἐπὶ δαῖτα* θάλειαν» (παρ' Ἀθην. σελ. 364 α'), ἀνθ' οὗ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ γίνεται χρῆσις τοῦ *ἐπὶ δεῖπνον*, *καλεῖν ἐπὶ δεῖπνον* καὶ *καλέσαι ἐπὶ δεῖπνον*, κτλ. Τίς φιλόλογος ὢν ἀγνοεῖ τὸ *καλέσαι ἐπὶ δεῖπνον εἰς τὸ πρυτανεῖον* ἢ *ἐπὶ δεῖπνον εἰς τὸ πρυτανεῖον καλέσαι*; Εὑρέθη δὲ καὶ «καλεῖν *ἐπὶ ΤΟ δεῖπνον*». Ἀλλ' ὁ Κόβητος παρέγγραπτον ὑπέλαβε τὸ ἄρθρον ἐν *Παρατηρ. εἰς Διον. Ἀλικ. Ῥωμ. Ἀρχ.* σελ. 52. Πρβ. καὶ *Μνημοσ.* 1859, σελ. 280. Ἴδε καὶ Βλαϋδέσιον ἐν *Adversar. in Poet. Com. Gr. Fr.* Μέρ. Α', σελ. 116. Παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ ἀπαντᾷ σελ. 742 «ἐκάλουν δὲ καὶ τὸν Πάτροκλον *ἐπὶ ΤΗΝ δαῖτα*». Ὁ Κυννῆρος ἀποφαίνεται ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ξενοφῶντος Ἀπομνημονευμάτων βιβλ. Γ', ιδ', 1 «*ἐπὶ τὸ δεῖπνον*.). ἐπὶ δεῖπνον. Utrumque dicitur, ἐπὶ δεῖπνον (ad coenandum) et ἐπὶ τὸ δεῖπνον (ad certam quandam coenam)». Ἀκριβῶς περὶ τοῦ πράγματος θὰ διαλάβωμεν ἀλλαχοῦ. Ὁμοίως τῷ *ἐπὶ*

δεῖπνον καλεῖν λέγεται *ἐπὶ ξένια καλεῖν*. Πρβ. καὶ *καλέσαι ἐπὶ ξένια ἐν τῷ πρυτανείῳ, καλέσαι ἐπὶ ξενισμὸν εἰς πρυτανεῖον, καλέσαι δὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἄρχοντας ἐπὶ τὰν κοινὰν ἑστίαν* (Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμβεργ. 240, 26, σελ. 347), *καλέσαι δὲ αὐτοὺς καὶ ἐπὶ ξένια εἰς πρυτανεῖον ἐπὶ τὴν κοινὰν ἑστίαν* (Συλλ. Ἐπιγρ. Βοιωτ. Κειλ. σελ. 21, 26), κτλ.

2. Κατά—μετά ἐν τοῖς Ὁμηρικοῖς ἔπεσιν.

Ἐποιησάμεθα λόγον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν περὶ τῆς ἐν Ἰλιάδος Α, στίχ. 424 διττῆς ἐκφορᾶς κατὰ δαῖτα καὶ μετὰ δαῖτα. Παρατηροῦμεν δὲ νῦν ὅτι καὶ ἐν ἄλλοις τοῦ ποιήματος τούτου τόποις εὑρίσκεται ἡ διττὴ γραφὴ ΚΑΤΑ καὶ ΜΕΤΑ, κατὰ λαόν-μετὰ λαόν, κατὰ στρατόν-μετὰ στρατόν, κτλ.

κατὰ λαόν—*μετὰ λαόν*. Ἰλ. Β, 163 (καὶ 179) «ἀλλ' ἴθι νῦν κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων». Σχολ. «Οὕτως *κατὰ λαόν* συμφώνως εἶχον ἅπασαι». Ἴδε Λουδοῦϊχον ἐν *Ἀρισιάρχ*. Τόμ. Α', σελ. 208, 20 καὶ 26. Πρβ. καὶ σελ. 196, 27.

κατὰ στρατόν—*μετὰ στρατόν*. Ἰλ. Α, 484 «ἐπεὶ ῥ' ἵκοντο κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν». Σχολ. «Ἀρίσταρχος *κατά*, οὐ *μετά*· καὶ *χθιζὸς ἔβη κατὰ δαῖτα*».

μετὰ Τρῶας—*κατὰ Τρῶας*. Ἰλ. Η, 35 «ἦλθον ἀπ' Οὐλύμποιο μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς». Ἐν ὀλιγίστοις ἀντιγράφοις φέρεται ἡ γραφὴ *ΚΑΤΑ Τρῶας*.

μετὰ κλέος—*κατὰ κλέος*. Ἰλ. Ν, 364 «ὅς ῥα νέον πολέμοιο μετὰ κλέος εἰληλούθει». Σχολ. «Ἀριστοφάνης *κατὰ κλέος*». Πρβ. Ἰλ. Λ, 227 «γήμας δ' ἐκ θαλάμοιο μετὰ κλέος ἵκετ' Ἀχαιῶν σὺν δύο καὶ δέκα νηυσὶ κορωνίσιν», εἰς ὃ φέρεται τόδε τὸ σχόλιον· «Μετὰ τὴν ἀκοὴν τῆς ἐπιστρατείας τῶν Ἑλλήνων, κληδόνα ἢ φήμην ἀκούσας ὅτι ἐπεστράτευσαν τῇ Τροίᾳ». Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἡσύχιος «*Μετὰ κλέος ἵκετ' Ἀχαιῶν*: ἀκούσας τὴν κληδόνα καὶ τὴν φήμην τῆς τῶν Ἀχαιῶν στρατιᾶς παρουσίας ἦλθεν, ἀφίκετο» (Ἴδε Ἑύνιον εἰς *Ἰλιάδ*. Τόμ. Ϛ', σελ. 160. Πρβ. καὶ Σχαιφῆρον ἐν τῇ ὑπὸ Φουρίου ἐκδόσει τῶν Αἰσωπείων Μύθων σελ. CXCI). Ὁ Μουσοῦρος

έγραψε «στρατιᾶς *παρούσης*». Ἀλλ' ἴσως εἶνε κάλλιον ν' ἀναγνωσθῇ «τῆς τῶν Ἀχαιῶν *στρατείας* (ἢ) παρουσίας». Ἡ συνήθης νῦν ἐκδοχὴ τοῦ *μετὰ κλέος* εἶνε τοιάδε τις· «ἀκολουθῶν τῇ περὶ τῶν Ἀχαιῶν (περὶ τῆς στρατείας τῶν Ἀχαιῶν) φήμῃ» ἢ «πορευόμενος ἔνθα ἡ περὶ τῶν Ἀχαιῶν φήμη ἐκάλει (ἢ εἷλκεν) αὐτόν» (Ἴδε Ματθίαν ἐν *Διεξοδ. Ἑλλην. Γραμματ.* σελ. 1377 ἐκδ. γ'. Πρβ. καὶ Κόχιον εἰς *Ἰλιάδ.* Λ, 227). Ὁ Κόβητος δοξάζει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1876, σελ. 246 ὅτι ἡ Ἀριστάρχειος γραφὴ ἦτο *κατὰ κλέος* καὶ κελεύει ν' ἀποκατασταθῇ αὕτη ἐν ἀμφοτέροις τοῖς μνημονευθεῖσι χωρίοις τῆς Ἰλιάδος. Ἡ ἐκφορὰ *κατὰ κλέος* ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Πινδάρῳ Πυθ. Δ', 124 «καὶ κασίγνητοί σφισιν ἀμφότεροι ἤλυθον κείνου γε κατὰ κλέος» καὶ παρὰ τῷ Αἰλιανῷ Ποικ. Ἱστορ. Ζ', 1 «ἀφικομένη δὲ πρὸς τὸν τῶν Ἀσσυρίων βασιλέα κλητὴ κατὰ κλέος τῆς ὥρας, κτέ.» καὶ ΙΒ', 13 «ἀφίκετο ἐξ Ἑλλησπόντου παρὰ τὴν ἑταίραν τὴν Ἀττικὴν Γνάθαιναν ἐραστὴς ἀνὴρ κατὰ κλέος αὐτῆς» καὶ παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ βιβλ. Β', 65 «Ἀρίστιππος τὸ μὲν γένος ἦν Κυρηναῖος, ἀφιγμένος δ' Ἀθήναζε, καθά φησιν Αἰσχίνης, κατὰ κλέος Σωκράτους» καὶ βιβλ. Ϛ', 10 «Ποντικοῖς γὰρ νεανίσκοις κατὰ κλέος τοῦ Σωκράτους ἀφιγμένοις περιτυχὼν ἀπήγαγεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἄνυτον» καὶ παρὰ τῷ Εὐναπίῳ σελ. 17 Βοισσ. «κατὰ δὲ τὸ κλέος ἀμφοῖν αὐξόμενον ἄνω καὶ συνέτυχόν ποτε ἀλλήλοις ἢ συνήντησαν, ὥσπερ ἀστέρες» καὶ σελ. 48 «καὶ δὴ καὶ εἰς Πέργαμον ἀφικνεῖται κατὰ κλέος τῆς Αἰδεσίου σοφίας» καὶ σελ 116 «εἴ τινες ἕτεροι — τῶν ἐπὶ σοφίᾳ περιβοήτων Χρυσανθίῳ κατὰ κλέος ἦλθον εἰς λόγους» (Ἴδε Βοισσονάδην εἰς *Εὐνάπ.* Τόμ. Α', σελ. 571-2). Σημαίνει δὲ κυρίως τὸ *κατὰ κλέος* συμφώνως ἢ ἀκολούθως κλέει· ἐπειδὴ δὲ πολλάκις τὸ ἀκολούθως τινὶ γινόμενον παρίσταται ὡς δι' ἐκεῖνο λαμβάνον ὕπαρξιν, ἀποβαίνει τὸ *κατὰ κλέος* ἐμφερὲς κατ' ἔννοιαν τῷ *διὰ κλέος* ἢ *ὑπὸ κλέους*. Ὁ Ἀρίστιππος ἀφῖκτο Ἀθήναζε τῷ κλέει τοῦ Σωκράτους ἑπόμενος οἱονεὶ ἕλκοντι καὶ ἀναγκάζοντι αὐτὸν πρὸς τοῦτο. Ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Ῥουμπέλου πεφιλοπονημένῳ Πινδαρικῷ Λεξικῷ εἶνε γεγραμμένον σελ. 239-40 «*secundum*, *pro*, *ad*, zufolge, nach, gemäss Py. IV 125: κασίγνητοί σφισιν ἀμφότεροι ἤλυθον κείνου γε κατὰ κλέος: auf die Kunde hin, zufolge; κατὰ τὴν Ἰάσονος ἐπάνοδον. Schol.». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῇ Παλατίνῃ Ἀνθολογίᾳ

Ζ', 490 εἶνε εἰρημένον «ἃς ἐπὶ πολλοὶ νυμφίοι ἱέμενοι πατρὸς ἵκοντο δόμον κάλλεος καὶ πινυτᾶτος 'ΑΝΑ κλέος», ὃ μεταφράζεται ρωμαϊστὶ «formae et peritiae *ob famam*». Ἐφ' ὁμοίας τῷ *κατὰ κλέος* ἐννοίας κεῖται τὸ *κατὰ πύστιν* ἐν τῇ Παλατίνῃ Ἀνθολογίᾳ ϛ', 203 «ἡ γρηῢς ἡ χερνῆτις, ἡ γυιὴ πόδας, *πύστιν κατ' ἐσθλὴν* ὕδατος παιωνίου ἦλθέν ποθ' ἑρπύζουσα σὺν δρυὸς ξύλῳ, τό μιν διεσκήριπτε τὴν τετρωμένην», τουτέστιν: ἀκολουθήσασα ἢ πεισθεῖσα ἀγαθῇ πύστει, κινηθεῖσα ὑπ' ἀγαθῆς πύστεως, ὁρμηθεῖσα ἐξ ἧς ἠκηκόει ἀγαθῆς φήμης. Νέος Ἕλλην δύναται νὰ εἴπῃ *καθ' ἣν εἶχε καλὴν πληροφορίαν* ἢ *δι' ἣν εἶχε καλὴν πληροφορίαν*. Λατινιστὶ εἶνε μεθηρμηνευμένον «*famam ob bonam* aquae salutaris venit etc.». Ὁ Σουΐδας ποιεῖται μνείαν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ῥήσεως γράφων «Πύστεις: — Πύστις καὶ ἡ φήμη· πύστιν κατ' ἐσθλὴν ὕδατος παιωνίου ἦλθέν ποθ' ἑρπύζουσα σὺν δρυὸς ξύλῳ». Ἐπιφέρει δ' εὐθὺς ἕτερον χωρίον «μαθὼν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κατὰ τὴν τῆς ἐπιστρατείας αὐτοῦ πύστιν προσιόντα» καὶ ἐξηγεῖται τὸ *κατὰ τὴν πύστιν* διὰ τοῦ «κατὰ φήμην ἢ ἐρώτησιν». Πρβ. καὶ «Κατὰ πύστιν: ναῦται δέ τινες κατὰ πύστιν ἐγχώριοι ἥκοντες οὐκ ἠδύναντο κεκρυμμένον ἀνιχνεῦσαι· ἀπεκέκρυπτο γάρ. Κατὰ πύστιν οὖν κατὰ φήμην». Παρατηρητέον δ' ὅτι ἡ γραφὴ *ποθ' ἑρπύζουσα* φέρεται παρὰ τῷ Σουΐδᾳ καὶ ἐν λ. *γραῦς* καὶ ἐν λ. *διεσκήριπτε*. Ἀλλ' ὀρθῶς ἀνέγνω *ποθερπύζουσα* (=προσερπύζουσα, προσέρπουσα) ὁ Ἐμστερρούσιος, ὡς καὶ ὁ Ἐκκῆρος ἐν *Comment. Crit. de Anthol. Gr.* Μέρ. Α', σελ. 238. Ποιοῦμεν δὲ γνωστὸν ὅτι παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ Ἰουδ. Ἀρχ. Ε', α', 16 εἶνε γεγραμμένον «ἥκειν τε *κατὰ πίστιν* τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ πολλὴν ἀνύσαντες ὁδὸν ἔφασκον», ὃ μετεφράσθη ρωμαϊστὶ «aiebantque se *fide* virtutis ejus *adductos* venisse». Ἀλλ' ὁ Βεκκῆρος μετετύπωσε τὸ *κατὰ πίστιν* εἰς τὸ *κατὰ πΥστιν*. Ἴδε καὶ Ναβῆρον ἐν *Μνημοσ.* 1885, σελ. 359.

Ὁ Βόσσιος ἀπεδοκίμαζε τὴν γραφὴν «ἐπεί ῥ' ἵκοντο *ΚΑΤΑ στρατὸν* εὐρὺν Ἀχαιῶν» ὡς ἀνάρμοστον οὖσαν. Τάδε γράφει ὁ ἀνὴρ ἐν *Krit. Blätt.* Τόμ. Α', σελ. 209 «ἵκοντο μετὰ στρατόν, wie v. 478 ἀνάγονται μετὰ στρατὸν ist die älteste Lesart der meisten Handschriften; κατὰ στρατόν, welches der Urheber des κατὰ

δαῖτα v. 424 Aristarch einführte, hiesse nach Homers Sprachgebrauch, si kamen *durch das Lager umher*, wie E 495 κατὰ στρατὸν ᾤχετο». Καὶ ἄλλοι δ' ἐγένοντο τῷ Βοσσίῳ σύμψηφοι, ὧν τὰς γνώμας παρέθετο ὁ Λουδούϊχος ἐν τῷ Ἀριστάρχῳ Τόμ. Β', σελ. 109. Οὗτος δ' ὁμολογεῖ μὲν ἐν σελ. 108 ὅτι ἀήθης εἶνε ἡ πρόθεσις *κατά* ἐν τῷ *χθιζὸς ἔβη κατὰ δαῖτα* (καὶ ἐν τῷ *ἐπεί ῥ' ἵκοντο κατὰ στρατόν*), ἀλλὰ νομίζει ὅτι προέκρινεν ὁ Ἀρίσταρχος τὴν πρόθεσιν ταύτην τῆς *μετά* τῇ κρείττονι παραδόσει πεισθείς. Περὶ τῆς χρήσεως τῆς *κατά* ἐπὶ παραπλησίας ἐννοίας τῇ *πρός* ἐγένετο ὑφ' ἡμῶν λόγος ἐν τῷ Δ' Μέρει (σελ. 264). Πρβ. καὶ Λεξ. Ὁμηρ. Ἐβελιγγ. Τόμ. Α', σελ. 664 α'.

Ἐν Ἰλιάδος Κ, 538 ἀντὶ τοῦ «αἰνῶς δείδοικα *ΚΑΤΑ φρένα μή τι πάθωσιν* Ἀργείων οἱ ἄριστοι» ἔγραφεν ὁ Ἀρίσταρχος «αἰνῶς δείδοικα *ΜΕΤΑ φρεσί*», ὡς μανθάνομεν ἐκ τῶν εἰς Ἰλιάδα Σχολίων, ἐν οἷς κεῖται Τόμ. Α', σελ. 368, 18 «κατὰ φρένα: Ἀρίσταρχος *δείδοικα μετὰ φρεσί*». Πρβ. καὶ Ἀρίσταρχ. Λουδουΐχ. Τόμ. Α', σελ. 322, 22. Ὁ Ναύκιος εἴκασεν ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ἰλιάδος «δείδοικα *ἐνὶ* φρεσί». Ἴδε καὶ ἃ ἔγραψεν ὁ ἀνὴρ ἐν *Mél. Gréco-Rom.* Τόμ. Δ', σελ. 617, σημ. 50. Ἄξιον μνείας ὑπάρχει ὅτι ἐν Ἰλιάδος Λ, 470 πρὸς τῇ γραφῇ «μή τι πάθησιν *ἐνὶ* Τρώεσσι μονωθείς» φέρεται καὶ «μή τι πάθησι *μετὰ* Τρώεσσι μονωθείς». Ὁ Εὐστάθιος λέγει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 856, 22 «δείδω μή τι πάθησιν *ἐνὶ* Τρώεσσι ἢ *μετὰ* Τρώεσσι μονωθείς». Πρβ. καὶ Σχολ. Ἰλ. Τόμ. Α', σελ. 394, 31 «ἐνὶ Τρώεσσι: γρ. *μετὰ Τρώεσσι*».

Ἐν Ἰλιάδος Ι, 54 κεῖται «καὶ βουλῇ *μετὰ πάντας ὁμήλικας* ἔπλευ ἄριστος», ὃ ἐκλαμβάνεται ἀντὶ τοῦ *κατὰ πάντας ὁμήλικας* ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου γράφοντος σελ. 735, 4 «καὶ βουλῇ μετὰ πάντας, ὅ ἐστι κατὰ πάντας, ὁμήλικας ἔπλευ ἄριστος». Ὁ Ναύκιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ἰλιάδος ὑπέλαβε τὸ *ΜΕΤΑ πάντας ὁμήλικας* πλημμελῆ ἀνάγνωσιν τοῦ *ΚΑΤΑ πάντας ὁμήλικας*· ἐνεκρίθη δὲ καὶ ὑπ' ἄλλων ἡ γνώμη τοῦ Ναυκίου. Προσκρούει τις ἀληθῶς τῇ φράσει «καὶ *μετὰ πάντας ὁμήλικας* ἔπλευ ἄριστος» ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν συνήθη χρῆσιν, καθ' ἣν λέγεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ «πρώτῳ τοι *μετ' ἐμὲ* πρεσβήϊον

ἐν χερὶ θήσω» (Ἰλ. Θ, 289) καὶ «αἴ κε *μετ' Ἀργείην Ἑλένην* κάλλισται ἔωσιν» (Ἰλ. Ι, 140) καὶ ἄλλα τοιαῦτα (Ἴδε Λαρόχην εἰς *Ἰλιάδ*. Ι, 54). Ἀλλὰ καὶ ἐν Ὀδυσσείας Π, 419 φέρεται «καὶ δέ σέ φασιν ἐν δήμῳ Ἰθάκης *μεθ' ὁμήλικας* ἔμμεν ἄριστον βουλῇ καὶ μύθοισι», περὶ οὗ οὐδὲν εἶπεν ὁ Ναύκιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ὀδυσσείας παλαιοτέρᾳ οὔσῃ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἰλιάδος. Τὸ *μεθ' ὁμήλικας* οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ *ἐν ὁμήλιξιν* ἢ κατὰ τὴν συνήθη νῦν καταστᾶσαν χρῆσιν *μεταξὺ τῶν ὁμηλίκων*. Πρβ. Ἰλιάδ. Β, 143 «τοῖσι δὲ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε πᾶσι *μετὰ πληθύν*», περὶ οὗ εἶνε γεγραμμένον ἐν τοῖς Σχολίοις Τόμ. Γ', σελ. 99, 8 «τὸ δὲ *μετὰ πληθὺν* ἀντὶ τοῦ *ἐν τῷ πλήθει ἢ κατὰ τὸ πλῆθος*» (Ἴδε Ματθίαν ἐν *Διεξοδ. Ἑλλην. Γραμμ*. σελ. 1377 ἐκδ. γ' καὶ Φούγκιον ἐν *Stud. z. Griech. u. Lat. Gr*. Τόμ. Θ', σελ. 128). Ἐν Ἰλιάδος Ρ, 149 ἀπαντᾷ «πῶς κε σὺ χείρονα φῶτα σαώσειας *μεθ' ὅμιλον*, κτέ.», ἀνθ' οὗ ὑπὸ τοῦ Ζηνοδότου ἐγράφετο *μεθ' ὁμίλου*, καθὰ λέγεται ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις Τόμ. Β', σελ. 132, 6 «διὰ τοῦ Ν, *μεθ' ὅμιλον*· παρὰ δὲ Ζηνοδότῳ *μεθ' ὁμίλου*, καὶ λόγον ἔχει ἀντὶ τοῦ ἔξω ὁμίλου». Ἐν Τόμ. Δ', σελ. 149, 11 γίνεται περὶ τοῦ *μεθ' ὅμιλον* ἡ παρατήρησις ἥδε· «τὸ δὲ μεθ' ὅμιλον οἱονεὶ ἐν πολέμῳ ἢ *ἐκ πολέμου*». Ἀτόπως ἔχει ἡ ἐξήγησις τοῦ *μεθ' ὁμίλου* διὰ τοῦ *ἔξω ὁμίλου* καὶ ἡ τοῦ *μεθ' ὅμιλον* διὰ τοῦ *ἐκ πολέμου*. Παράδοξον δ' εἶνε καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου γεγραμμένον ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1100, 12 «τὸ γὰρ φῶτα μεθ' ὅμιλον τὸν τοῦ δήμου ἄνδρα δηλοῖ». Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἄλλοι μὲν νοοῦσι τὸ *μεθ' ὅμιλον* ἀντὶ τοῦ *ἐν ὁμίλῳ*, ἄλλοι δ' ἀντὶ τοῦ *εἰς ὅμιλον*, Τρώων δηλ. (Ἴδε Λαρόχην εἰς *Ἰλιάδ*. Ρ, 149. Πρβ. καὶ Δυντζῆρον ἐν τῷ *De Zenod. Stud. Homer*. σελ. 70). Τὸ ἐν Ὀδυσσείας Χ, 352 «πωλεύμην μνηστῆρσιν ἀεισόμενος *μετὰ δαῖτα* (*μετὰ δαῖτας*)» ἐξηγεῖται μὲν ὁ Εὐστάθιος διὰ τοῦ *κατ' εὐωχίαν* ἀλλὰ προκρίνει τὴν ἐπὶ τελικῆς ἐννοίας ἐκδοχὴν αὐτοῦ, καθ' ἣν δηλοῖ τὸ *χάριν εὐωχίας*. Τὰ ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου γεγραμμένα παρεθέμεθα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν (σελ. 266 Πρβ. καὶ Λεξ. Ὁμηρ. Ἐβελιγγ. Τομ. Α', σελ. 1074 β'). Τὴν προκειμένην χρῆσιν τῆς προθέσεως *μετά*, καθ' ἣν ἐμφαίνει τι ὅμοιον τῷ ὑπὸ τῆς *ἐν* σημαινομένῳ, δύναταί τις νὰ παραβάλῃ πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτῆς ἐν τῷ *μετὰ χεῖρας* (*μετὰ χεῖρας ἔχειν*), ἤτοι *ἐν χερσί*,

καὶ ἐν τῷ *μεθ' ἡμέραν*, ἤγουν *ἐν ἡμέρᾳ* (Ἴδε Φούγκιον ἐν *Stud. z. Griech. u. Lat. Gr.* Τόμ. Θ', σελ. 128-9).

Καὶ παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Ῥοδίῳ φέρεται διττὴ γραφὴ βιβλ. Δ', 1501 «μυρόμενοι δὲ τὰ μῆλα *μετὰ σφέας* οἴγ' ἐκόμισσαν» καὶ «*κατὰ σφέας* οἴγ' ἐκόμισσαν». Κακῶς δ' ἐν βιβλ. Γ', 909 εἶνε γεγραμμένον «τὰ μὲν δασόμεσθα *κατὰ* σφίσιν», ὃ μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ Ἑρρ. Στεφάνου εἰς τὸ «δασόμεσθα *μετὰ* σφίσιν» (Ἴδε Βρούγκιον εἰς *Ἀπολλ. Ῥόδ.* Τόμ. Α', σελ. 325 Λιψ.). Σημειωτέον δ' ὅτι κεῖται μὲν παρὰ τῷ Ἀπολλωνίῳ βιβλ. Α', 741 «δὶς τόσση δὲ *ΜΕΤ' ἴχνια* νίσσετο πέτρη», κεῖται δὲ βιβλ. Α', 575 «ὁπότ' ἀγραύλοιο *ΚΑΤ' ἴχνια* σημαντῆρος μυρία μῆλ' ἐφέπονται». Μνημονεύεται δὲ καὶ ὑπὸ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως σελ. 592 στίχος ἔχων ὧδε· «Κρῆσσα κύων ἐλάφοιο *ΚΑΤ' ἴχνιον* ἔδραμε γοργῶς», εἰς ὃ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Συλβουργίου ἡ παρατήρησις ἥδε· «Malet fortasse aliquis μετ' ἴχνιον, ut alibi : sed hoc loquendi genus alibi quoque usurpari commonstrabit Index». Ὁ Κόβητος μετετύπωσε τό τε παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ *ΚΑΤ' ἴχνιον* εἰς τὸ *ΜΕΤ' ἴχνιον* καὶ τὸ παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Ῥοδίῳ *ΚΑΤ' ἴχνια* εἰς τὸ *ΜΕΤ' ἴχνια*. Παρατιθέμεθα τὰ ὑπὸ τοῦ μεγάλου κριτικοῦ γεγραμμένα ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ Τόμ. Α', σελ. 514 : Ἡμάρτηται δὲ καὶ ἐν τῷ ἑξαμέτρῳ στίχῳ τὸ «κατ' ἴχνιον ἔδραμε» καὶ ἀντὶ τοῦ κατ' ἴχνιον μεταγράψαιμ' ἂν ἡδέως «μετ' ἴχνιον». ὡς ἐν τῇ Ἰλιάδι Σ. 321 :

μετ' ἀνέρος ἴχνι' ἐρευνῶν.

καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ πολλάκις (β. 406, γ. 30, ε. 193, η. 38):

ὣς ἄρα φωνήσασ' ἡγήσατο Παλλὰς Ἀθήνη
καρπαλίμως, ὁ δ' ἔπειτα *μετ'* ἴχνια βαῖνε θεοῖο.

Ἐν δὲ τοῖς τοῦ Ἀπολλωνίου Ἀργοναυτικοῖς ὀρθῶς μὲν γέγραπται Α. 741 :

δὶς τόσση δὲ *μετ'* ἴχνια νίσσετο πέτρη.

ἀντὶ τοῦ «λίθος δὶς τοσοῦτος (τῷ Ἀμφίονι κτίζοντι τὰς Θήβας) ἠκολούθει», κακῶς δὲ Α. 575 :

κατ' ἴχνια σημαντῆρος | μυρία μῆλ' ἐφέπονται.

ἐχρῆν γὰρ καὶ νῦν «μετ' ἴχνια» γεγράφθαι.

Λέγεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ *κατ' ἴχνος*, δι' οὗ ἐμφαίνεται συμφωνία ἢ ἀκολουθία, οἷον *κατ' ἴχνος ἀσσειν*, *κατ' ἴχνος διώκειν*, κτλ. (Ἴδε Ἀβρέσχιον ἐν *Παρατηρ. εἰς Αἰσχύλ.* βιβλ. Α', σελ. 83 καὶ Βερνάρδυν ἐν *Ἐπιστημ. Συντ.* σελ. 239. Πρβ. καὶ Πίν. εἰς Κλήμ. Ἀλεξ. Τόμ. Γ', σελ. 663 Διν δ.). Ἐν τοῖς Λόγοις τοῦ Θεμιστίου ἀπαντᾷ σελ. 63 δ' «τούτοις *κατ' ἴχνος* ἀκολουθεῖς» καὶ σελ. 68 γ' «αὐτῇ *κατ' ἴχνος* ἀκολουθῆσαι». Πρβ. καὶ Λογγῖν. σελ. 182 Οὐεισκ. «ὁ δὲ Ἀμέλιος *κατ' ἴχνη* μὲν τούτου βαδίζειν προαιρούμενος κτέ.».

Παράδοξος ἡμῖν προσπίπτει ἡ ἐν Ὀδυσσείας Λ, 282 γραφὴ «τήν ποτε Νηλεὺς γῆμεν ἑὸν *ΜΕΤΑ κάλλος*, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα», ἧς ποιεῖται ἐξήγησιν ὁ Εὐστάθιος γράφων σελ. 1684, 58 «καὶ ἔγημε Χλῶριν *ΜΕΤΑ κάλλος*, τουτέστι *ΔΙΑ κάλλος*, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα». Φέρεται δὲ καὶ γραφὴ «ἑὸν *ΔΙΑ κάλλος*», ἣν βλέπει τις καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ περὶ Συνθέσ. Ὀνομ. σελ. 206 Σχαιφ. Πρβ. Ὕμν. εἰς Ἀφροδ. 204 «ξανθὸν Γανυμήδεα μητίετα Ζεὺς ἥρπασεν ὃν *διὰ κάλλος*» καὶ Ἀπολλόδ. Βιβλ. Γ', ιβ', 2, 3 «τοῦτον μὲν οὖν *διὰ κάλλος* ἀναρπάσας Ζεὺς δι' ἀετοῦ θεῶν οἰνοχόον κατέστησεν» καὶ ιδ', 4, 5 «ὃν Ἀφροδίτη *διὰ κάλλος* ἔτι νήπιον κρύφα θεῶν εἰς λάρνακα κρύψασα Περσεφόνῃ παρίστατο (παρέθετο)», κτλ. καὶ Ἰλ. Υ, 234 «τὸν καὶ ἀνηρείψαντο θεοὶ Διὶ οἰνοχοεύειν *κάλλεος εἵνεκα* οἷο». Καὶ προκρίνεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν τοῦ Ὁμήρου ἡ *διά* πρόθεσις, «ἑὸν *ΔΙΑ κάλλος*», ἀλλ' ἴσως ἐν τῇ γραφῇ «ἑὸν *ΜΕΤΑ κάλλος*» σῴζεται ἡ γνησία ἐκφορὰ «ἑὸν *ΚΑΤΑ κάλλος*». Ὁ Ἡσίοδος εἶπεν ἐν γυναικῶν καταλόγῳ, καθὰ μαρτυρεῖ ὁ Πορφύριος ἐν Σχολ. εἰς Ἰλ. Τόμ. Δ', σελ. 50, 1 (καὶ ἐν Σχολ. εἰς Ὀδύσσ. σελ. 27, 12) «(Δημοδόκη), τὴν πλεῖστοι ἐπιχθονίων ἀνθρώπων μνήστευον καὶ πολλὰ καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ὀνόμηναν ἴφθιμοι βασιλῆες *ἀπειρέσιον ΚΑΤΑ εἶδος*». Πρβ. καὶ Πλούτ. Καμίλλ. ΙΕ', 3 «ἦν ἐπίτροπος παιδὸς ὀρφανοῦ πλούτῳ τε πρώτῳ τῶν πολιτῶν καὶ θαυμαζομένου *κατ' εἶδος*».

Ἀξία ἐπιστάσεως ὑπάρχει καὶ ἡ ἐν Ἰλιάδος Ο, 52 χρῆσις «τῷ κε Ποσειδάων γε, καὶ εἰ μάλα βούλεται ἄλλῃ, αἶψα μεταστρέψειε νόον *μετὰ* σὸν καὶ ἐμὸν *κῆρ*». Ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Πανταζίδου μεταπε-

φρασμένῳ καὶ διεσκευασμένῳ Ὁμηρικῷ Λεξικῷ λ. *μετά*, σελ. 420 φέρεται· 4) σημ. ἀναλογίαν, συμφωνίαν: κατά, ἀναλόγως, συμφώνως πρός, «μετὰ σὸν κῆρ» κατὰ τὴν καρδίαν σου, Ο 52 «μετ' ὄγμον» κατὰ τὸν ὄγμον, Σ 552, «μετ' ἴχνια βαίνω» βαδίζω κατὰ τὰ ἴχνη, ἐπὶ τὰ ἴχνη, β 406 κ. ἀ. «μετὰ κλέος» κατὰ τὴν φήμην, καθὼς ἤκουε, Λ 227, Ν 364. Πρβ. καὶ Λεξ. Ὁμηρ. Ἐβελιγγ. Τόμ. Α', σελ. 1074-5. Ἀλλαχοῦ ὁ ποιητὴς λέγει *καθ' ἡμέτερόν γε νόον καὶ κατὰ θυμόν* (Ἰλ. Ι, 108 καὶ 645). Γνωστὸν εἶνε τὸ *χωρεῖν κατὰ νοῦν* (Ἀριστοφ. Εἰρ. 940) καὶ τὸ *κατὰ νοῦν πράττειν* ἢ *πράττειν κατὰ νοῦν* (Μένανδρ. Ἀποσπ. 539, 7 καὶ Ἀριστοφ. Ἱππ. 549. Πρβ. καὶ στίχ. 498). Ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐλέχθη Εὐθύφρ. σελ. 3 ε' «*κατὰ νοῦν* ἀγωνιεῖ τὴν δίκην» καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου βιβλ. Α', 117 «ὅπως σοί τε ποιήσω *κατὰ νόον*» καὶ ἄλλα τούτῳ ὅμοια. Ὁ Κόβητος γράφει ἐν ταῖς εἰς Διονύσιον τὸν Ἁλικαρνασσέα Παρατηρήσεσι σελ. 97 «Apud bonos scriptores κατὰ νοῦν (et κατὰ γνώμην) semper significat *ex animi sententia*, et sic passim Dionysius dicit κατὰ νοῦν χωρεῖν. Interdum ut h. l. κατὰ νοῦν ἔχειν dixit pro *in animo habere*, quod Graece dicitur ἐν νῷ ἔχειν» καὶ σελ. 204 «Apud Veteres κατὰ νοῦν et κατὰ γνώμην semper significat *ex animi sententia* et sexcenties κατὰ νοῦν χωρεῖν apud Dionysium dicitur pro *ex animi sententia cedere* aut *succedere*. Κατὰ νοῦν ἔχειν autem veteribus est inauditum. Dicebant ἐν νῷ ἔχειν ut Romani in animo habere, ut iam supra in simili loco notavimus».

Ἐν τέλει μνημονεύομεν τὸ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου κείμενον «*ΜΕΘ' ὁδόν*: ἐν ἴσῳ τῷ *ΚΑΘ' ὁδόν*».

ΜΕΡΟΣ ϛ΄.

Κατὰ χρέος.

Ἐν Ὀδυσσείας Λ, 478 εἶνε εἰρημένον «ὦ Ἀχιλεῦ, Πηλέος υἱέ, μέγα φέρτατ' Ἀχαιῶν, ἦλθον Τειρεσίαο κατὰ χρέος, εἴ τινα βουλὴν εἴποι, ὅπως Ἰθάκην ἐς παιπαλόεσσαν ἱκοίμην».

Μέλλοντες νὰ ἐξετάσωμεν, καθὰ ὑπεσχόμεθα ἐν τῷ Δ΄ Μέρει (σελ. 264) τὸ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ῥηθὲν «ἦλθον Τειρεσίαο *κατὰ χρέος*», παρατηροῦμεν πρῶτον ὅτι ἡ ἐκφορὰ *κατὰ χρέος* ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Λουκιανῷ περὶ Ὀρχήσ. 64 «βασιλικός τις ἄνθρωπος *κατά τι χρέος* ἥκων ὡς τὸν Νέρωνα ἐθεᾶτο μετὰ τῶν ἄλλων τὸν ὀρχηστὴν ἐκεῖνον» καὶ περὶ τοῦ Ἠλέκτρ. 2 «καὶ δὴ οὐ πρὸ πολλοῦ *κατ' ἄλλο μέν τι χρέος*, ἧκον δὲ ὅμως εἰς τὰ χωρία ἐκεῖνα» καὶ παρὰ τῷ Ἡλιοδώρῳ Αἰθ. Α΄, 17 «ἔφθην γὰρ δεῦρο, ὡς ὁρᾷς, *κατά τι χρέος ἐμὸν ἴδιον* ἐκπλεύσας» καὶ Δ΄, 16 «πλοῦς γάρ μοι πρόκειται *κατά τι χρέος* εἰς Σικελίαν». Εἶνε δ' ἐπὶ τελικῆς ἐννοίας τεθειμένη καὶ ἐμφαίνει τι παραπλήσιον τῷ *χάριν πράγματος ἀναγκαίου ἢ ἐπείγοντος*. Πρβ. Μιχ. Ἀκομιν. Τόμ. Α΄, σελ. 313, 7 «ὡς εἰς Ἅδην ἄλλον τὴν κατωτάτην ταύτην ἄλλην ἐσχατιὰν οὐκ ὤκνησας στείλασθαι, κατ' ἄλλο μὲν χρέος δήπουθεν, ἵνα δὲ μηδ' ἐν τοῖς φιλικοῖς ἔχοι τι πλέον ὁ Ἀμφιτρύωνος». Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νοητέον τὸ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 204 «ὃς ἐν τῇ πόλει *κατὰ δή τι ἀναγκαῖον* ἐγεγόνει». Πρβ. Πλάτ. Νομ. σελ. 953 β΄ «ξένον ὑποδέχεσθαι χρὴ δημοσίᾳ τὸν *κατά τι δημόσιον* ἐξ ἄλλης χώρας ἀφιγμένον» καὶ Παυσαν. Β΄, ιγ΄, 8 «ἐς Φλιοῦντα ἐλθεῖν *κατὰ δή τι ἴδιον*». Ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου ἐρρήθη Ὀρέστ. 150 «λόγον ἀπόδος *ἐφ' ὅ τι χρέος* ἐμόλετέ ποτε» καὶ ὑπὸ τοῦ Πινδάρου Ὀλυμπ. Α΄, 44 «ἦλθε καὶ Γανυμήδης Ζηνὶ *τωὔτ' ἐπὶ χρέος*», οὗ γίνεται ἐξήγησις ἐν τοῖς Σχολίοις ὧδε· «ΔΙΑ τὴν αὐτὴν χρείαν καὶ ἐπιθυμίαν». Ἴδε καὶ Ταφέλιον ἐν *Dilucid. Pindar*. Τόμ. Α΄, σελ. 29.

Ταῦτα προειπόντες περὶ τοῦ *κατὰ χρέος* μεταγράφομεν τὰ ὑπὸ τοῦ

Εὐσταθίου ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς εἰρημένα σελ. 1695, 5 «Ὅτι χρέος οὐ μόνον ἐπὶ ὀφειλῆς — ἀλλὰ καὶ τὸ χρειῶδες πρᾶγμα καὶ αὐτὴ ἡ χρεία, οἷον ἦλθον Τειρεσίαο κατὰ χρέος. Τινὲς δὲ τὸ Τειρεσίαο κατὰ χρέος ἀντὶ τοῦ χρησμῴδημά φασιν». Ἂν τὸ *χρέος* δηλοῖ χρησμὸν ἢ μαντείαν, ὡς ἐκλαμβάνεται καὶ ἐν τῷ Ὁμηρικῷ Λεξικῷ τοῦ Ἐβελιγγίου, ἡ *κατά* ἐμφαίνει πάντως τέλος ἢ σκοπόν, ἂν δ' εἶνε ἰσοδύναμον τῷ *χρεία*, ὃ πολλῷ πιθανώτερον, δύναται τότε τὸ *κατὰ χρέος* νὰ νοηθῇ κάλλιστ' ἀντὶ τοῦ *χρείαν ἔχων* ἢ *χρῄζων*, *διὰ χρείαν* ἢ *ὑπὸ χρείας ἀναγκαζόμενος*. Πρβ. Ὀδυσσ. Λ, 164 «χρειώ με κατήγαγεν εἰς Ἀΐδαο ψυχῇ χρησόμενον Θηβαίου Τειρεσίαο» καὶ Α, 409 «ἢ ἐὸν αὐτοῦ χρεῖος ἐελδόμενος τόδ' ἱκάνει;». Ἐλέχθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡλιοδώρου Αἰθ. Β', 29 «τί δέ σε χρέος ἤγαγε; πάλιν ἠρώτων» καὶ Γ', 17 «τί χρέος ὄρθριόν σε ἄγει παρ' ἡμᾶς ἠρώτων» (Ἴδε καὶ Ἀρήνσιον ἐν *Beitr. z. Griech. u. Lat. Etym.* Μέρ. Α', σελ. 52 καὶ 75). Σημειωτέον δ' ὅτι λέγεται ἑλληνιστὶ *χρείαν ἔχω τινός* καὶ *χρεία μ' ἔχει τινός*, ᾧ ἐμφερὲς τὸ ἐν τοῖς Ἀχαρνεῦσι τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 454 «τί δ', ὦ τάλας, *σε τοῦδ' ἔχει πλέκους χρέος*;». Ἔγραψε δ' οὕτως ὁ Βεντλήϊος ἀντὶ τοῦ «τί δ' ὦ τάλας γε τοῦδ' ἔχει πλέκους χρέος;». Εὑρέθη δὲ καὶ ἐν ἀντιγράφῳ τὸ ὑπὸ τοῦ Βεντληΐου γραφέν. Ἀλλ' ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1862, σελ. 446 ἀνέγνω «τί δ', ὦ τάλας *σύ*, τοῦδ' *ἔχεις* πλέκους χρέος;» (Πρβ. καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Ἀριστοφ. Ἀχαρν.* σελ. 63 καὶ 461).

Ἡ ἐκφορὰ *κατὰ χρέος* κεῖται καὶ ἐν τοῖς Ἁλιευτικοῖς τοῦ Ὀππιανοῦ βιβλ. Α', 583 «οὐδ' αἰεὶ προφανὴς πόρος ἄρσενος, ἀλλά οἱ εἴσω κέκρυπται, λεχέων δὲ *κατὰ χρέος* ἕλκεται», φέρεται δ' εἰς αὐτὸ τὸ σχόλιον τόδε· «εἰς χρῆσιν, τὴν χρείαν, κατὰ χρείαν, κατὰ χρῆσιν συνουσιασμοῦ». Τὸ *λεχέων κατὰ χρέος ἕλκεται* οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ *ὑπὸ χρείας* (*ὑπ' ἀνάγκης*) *τῆς συνουσίας ἕλκεται*.

Παρὰ Γεωργίῳ τῷ Παχυμέρει εἶνε εἰρημένον Τόμ. Β', σελ. 283, 15 «*κατὰ χρείαν* τῶν ἰατρευσόντων ἐκεῖθεν ἀπάρας πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Κοσμιδίου — μετῳκίζετο».

Οὐχὶ δ' ὀλιγάκις παραλαμβάνεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἡ πρόθεσις *κατά* μετ' αἰτιατικῆς πτώσεως ἐπὶ τοιαύτης ἐννοίας, ἐφ' οἵας

τίθεται πολλάκις ἡ δοτικὴ πτῶσις ἢ ἡ πρόθεσις *διά* μετ' αἰτιατικῆς ἢ ἡ *ὑπό* ἢ *ἕνεκα* μετὰ γενικῆς ἢ ἡ μετοχή, οἷον *κατ' αἰτίαν*, *κατὰ φθόνον*, *κατ' εὔνοιαν*, *κατ' ἔχθραν*, *κατ' ἔχθος*, κτλ.

κατ' αἰτίαν. Αἰσχύλ. Προμ. 226 «ὃ δ' οὖν ἐρωτᾶτ', αἰτίαν καθ' ἥντινα αἰκίζεταί με, τοῦτο δὴ σαφηνιῶ». Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 700 γ' «ἀλλὰ περὶ αὐτῆς διηπορεῖτο τῆς αἰτίας, καθ' ἣν τοῦτο πάσχει τὰ προσπίπτοντα τοῖς κέρασι τῶν βοῶν σπέρματα». Στράβ. σελ. 12, 22 Μειν. «τούτου διαφθαρέντος κατὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν». Ἰώσ. Τόμ. Α', σελ. 274, 13 «τῆς μὲν ἑτέρας ἐν τιμῇ σφόδρα καὶ εὐνοίᾳ κειμένης ἢ δι' ἔρωτα καὶ κάλλος ἢ κατ' ἄλλην αἰτίαν» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 277, 23 «γνοὺς ὁ νεώτερος Ἀγρίππας — καθ' ἣν ἤκουσεν αἰτίαν». Ἡλιόδ. Αἰθ. Α', 33 «τὸν δὲ Θύαμιν ἐζώγρουν κατὰ τοιάνδε τινὰ αἰτίαν». Πρβ. καὶ Λιβάν. Ἐπιστ. 1062, σελ. 505 «τεύξεται δὲ διὰ τὸν τρόπον καὶ τοῦ γένους ἕνεκα — καὶ τῆς γε αἰτίας, καθ' ἣν ἥκει» καὶ Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Ε', σελ. 87 «τάχα γὰρ οὐκ ἀπὸ τῆς πληγῆς (ἐτελεύτησεν) — ἀλλὰ καθ' ἑτέρας αἰτίας, αἳ καὶ τοὺς ὑγιεινοτάτους τὰ σώματα πολλάκις ἐξαίφνης ἐπιθέμεναι διέφθειραν». Ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ἐρρήθη Ἠθικ. σελ. 675 ε' «ἡ πίτυς ἐζητεῖτο *καθ' ὃν λόγον* ἐν Ἰσθμίοις στέμμα γέγονε».

κατὰ φθόνον. Αἰσχύλ. Εὐμεν. 689 «ὅτ' ἦλθον Θησέως κατὰ φθόνον στρατηλατοῦσαι». Πλάτ. Γοργ. σελ. 457 δ' «χαλεπαίνουσί τε καὶ κατὰ φθόνον οἴονται τὸν ἑαυτῶν λέγειν». Ἴδε καὶ Δινδόρφιον ἐν *Λεξ. Αἰσχυλ.* σελ. 176.

κατ' εὔνοιαν. Ἀνών. Τραγ. Ἀποσπ. 82 «πολλοῖς ὁ δαίμων οὐ κατ' εὔνοιαν φρενῶν μεγάλα δίδωσιν εὐτυχήματ', ἀλλ' ἵνα κτέ.». Πρβ. καὶ Αἰσχύλ. Ἱκέτ. 940.

κατ' ὀργήν. Σοφοκλ. Τραχ. 932 «ἔγνω γὰρ τάλας τοὔργον κατ' ὀργὴν ὡς ἐφάψειεν τόδε». Σχολ. «συνεῖδεν ὡς ὀργισθεῖσα ἐπὶ τῷ ἠπατῆσθαι παρὰ τοῦ Νέσσου τὸ ἔργον τοῦτο διεπράξατο». Πρβ. καὶ Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Γ', μβ', 2 «ἐκ τῆς *κατ' ὀργὴν* ἔριδος τὴν εἰς τοὔσχατον ὑπέμεινα βλάβην».

κατ' ἔχθραν (*κατὰ ἔχθραν*). Αἰσχύλ. Ἱκέτ. 335 «πότερα κατ' ἔχθραν ἢ τὸ μὴ θέμις λέγεις;». Ἀριστοφ. Εἰρ. 133 «ἦλθεν κατ' ἔχθραν αἐτοῦ πάλαι ποτέ». Θουκυδίδ. Δ', 24, 2 «μάλιστα ἐνῆγον οἱ Λοκροὶ τῶν Ῥηγίνων κατὰ ἔχθραν» καὶ Η', 51, 3 «δόξας δὲ

ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων προειδὼς τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδότι κατ' ἔχθραν ἀνατιθέναι» καὶ Η', 3, 1 «Οἰταίων τε κατὰ τὴν παλαιὰν ἔχθραν τῆς λείας τὴν πολλὴν ἀπολαβὼν χρήματα ἐπράξατο καὶ κτέ.». Πλούτ. Φαβ. Μαξ. Ζ', 3 ἐπάγοντος μάλιστα Μετιλίου καὶ παροξύνοντος οὐ κατὰ τὴν πρὸς Φάβιον ἔχθραν». Πρβ. καὶ Ἀππιαν. σελ. 809, 1 «κατὰ μὲν ἔχθραν ἰδίαν οὐδὲν ἐργασόμεθα» καὶ Πλούτ. Σύλλ. ΛΑ', 1 «ἀναιρουμένων πολλῶν καὶ κατ' ἰδίας ἔχθρας» καὶ Ἰώσηπ. Τόμ. Δ', σελ. 121,10 «κατ' οἰκείων ἐλπίδας κερδῶν καὶ Ἰουδαίων ἔχθρας ἐπὶ τὸ πολεμεῖν ὡρμημένων».

κατ' ἔχθος (*κατὰ ἔχθος*). Ἡρόδ. Η', 30 «οἱ γὰρ Φωκέες μοῦνοι — οὐκ ἐμήδιζον, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν — κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τὸ Θεσσαλῶν», ὃ μεθερμηνεύει ῥωμαϊστὶ ὁ Βαλκενάριος *mulla alia de causa, quam quia oderant Thessalos*, καὶ Θ', 38 «προεθυμέετο κατά τε τὸ ἔχθος τὸ Λακεδαιμονίων καὶ κατὰ τὸ κέρδος». Θουκυδ. Α', 103, 3 «αὐτοὺς Ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατ' ἔχθος ἤδη τὸ Λακεδαιμονίων ἐς Ναύπακτον κατῴκισαν» καὶ Δ', 1, 2 «ἔπραξαν δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν Συρακόσιοι ὁρῶντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον τῆς Σικελίας — οἱ δὲ Λοκροὶ κατὰ ἔχθος τὸ Ῥηγίνων» καὶ Ζ', 57,5 «Πλαταιῆς δὲ καταντικρὺ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς (ἐμάχοντο) μόνοι εἰκότως κατὰ τὸ ἔχθος» καὶ 57, 7 «βουλήσει δὲ κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίων οὐχ ἧσσον εἵποντο». Πρβ. βιβλ. Α', 95, 4 «τοὺς ξυμμάχους τῷ ἐκείνου *ἔχθει* παρ' Ἀθηναίους μετατάξασθαι» καὶ βιβλ. Δ', 61,3 «οὐ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι δίχα πέφυκεν, τῷ ἑτέρου *ἔχθει* ἐπίασιν» καὶ βιβλ. Β', 11, 2 «εὔνοιαν ἔχουσα *διὰ τὸ* Ἀθηναίων *ἔχθος* πρᾶξαι ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν» καὶ βιβλ. Γ', 101, 2 «ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφισσῆς *διὰ τὸ* τῶν Φωκέων *ἔχθος* δεδιότες» καὶ βιβλ. Δ', 132, 1 «ὁμολογίαν ποιεῖται πρὸς τοὺς Ἀθηναίους *διὰ τὴν* τοῦ Βρασίδου *ἔχθραν*» καὶ βιβλ. Ζ', 57, 9 «Ἀργεῖοι μὲν γὰρ οὐ τῆς ξυμμαχίας *ἕνεκα* μᾶλλον ἢ τῆς Λακεδαιμονίων τε *ἔχθρας* καὶ τῆς παραυτίκα ἕκαστοι ἰδίας ὠφελίας Δωριῆς ἐπὶ Δωριέας (Δωριᾶς) μετὰ Ἀθηναίων Ἰώνων ἠκολούθουν» καὶ βιβλ. Α', 96, 1 «παραλαβόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν — ἑκόντων τῶν ξυμμάχων *διὰ τὸ* Παυσανίου *μῖσος*» καὶ βιβλ. Α', 25, 3 «ἅμα δὲ καὶ *μίσει* τῶν Κερκυραίων». Ὁ Κοβητος γράφει ἐν τῇ Μνημοσύνῃ

1880, σελ. 98 «Thucyd. II. 11. ἡ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα — προσέχει τὴν γνώμην εὔνοιαν ἔχουσα ΔΙΑ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος. Thucydidea consuetudo est in tali re κατά ponere κατὰ φιλίαν, κατ' ἔχθος, κατ' ἔχθραν, κατ' ἀχθηδόνα, κατὰ διάφορον et similia complura. Magistelli sedulo annotant: ἡ *κατά* ἀντὶ τῆς *διά*, et hinc factum est ut διά nonnumquam in locum τῆς κατὰ irrepserit». Δυσπαράδεκτος ἡμῖν φαίνεται ἡ γνώμη τοῦ μεγάλου κριτικοῦ. Ἰδίας μνείας ἄξιον νομίζομεν τὸ χωρίον τοῦ Ἡροδότου βιβλ. Θ', 15 «τῶν Θηβαίων — ἔκειρε τοὺς χώρους, οὔτι *κατ' ἔχθος* αὐτῶν ἀλλ' ὑπ' *ἀναγκαίης μεγάλης ἐχόμενος*, ἔρυμά τε τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι κτέ.», ἀνθ' οὗ φέρεται ἐν τοῖς ἀντιγράφοις καὶ «ὑπ' ἀναγκαίης μεγάλης ἐχόμενος, *βουλόμενος* ἔρυμά τε τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι κτέ.». Ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1884, σελ. 381 παρέλαβε μὲν τὴν μετοχὴν *βουλόμενος*, ἐξήλειψε δὲ τὴν *ἐχόμενος*. Ἐγένετο δὲ χρῆσις τοῦ *κατ' ἔχθος* καὶ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου Κάτ. Νεωτ. ΚΘ', 3 «δίκας ἐπάγοντος εἰς τὴν Πομπηίου χάριν μᾶλλον ἢ κατ' ἔχθος ἴδιον» καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡσυχίου «Κοτυτώ: ὁ μὲν Εὔπολις κατ' ἔχθος τὸ πρὸς τοὺς Κορινθίους φορτικόν τινα δαίμονα διατίθεται». Πρβ. καὶ Σουΐδ. «*Κατὰ τὸ πρὸς Ῥωμαίους ἔχθος* Λιβύων καὶ Γαλατῶν συνισταμένων».

κατ' ἔριν. Ἡρόδ. Ε', 88 «κατ' ἔριν τῶν Ἀθηναίων περόνας ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἐφόρεον μέζονας ἢ προτοῦ».

κατὰ τὴν ἀδικίαν. Ἡρόδ. Ϛ', 136 «προσγενομένου δὲ τοῦ δήμου αὐτῷ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ θανάτου, ζημιώσαντος δὲ κατὰ τὴν ἀδικίην πεντήκοντα ταλάντοισι». Ὁ Ἀβίχτης ποιεῖται τὴν παρατήρησιν τήνδε· «*κατὰ τὴν ἀπόλυσιν*. κατὰ heisst hier *in bezug auf*, dagegen ist es im folgenden ζημιώσαντος δὲ *κατὰ* τὴν ἀδικίην *causal* zu fassen».

κατ' ἄλλο οὐδέν. Ἡρόδ. Α', 143 «ἀπεσχίσθησαν δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἰώνων οὗτοι κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, κτέ.» καὶ Θ', 109 «Ξέρξης δὲ παντοῖος ἐγίνετο οὐ βουλόμενος δοῦναι, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, φοβεόμενος δὲ Ἄμηστριν», τουτέστι: δι' ἄλλο μὲν οὐδέν, ὅτι δ' ἐφοβεῖτο Ἄμηστριν· ἤτοι: δι' οὐδεμίαν ἄλλην αἰτίαν ἢ διότι ἐφοβεῖτο τὴν Ἄμηστριν.

κατὰ τοῦτο. Ἡρόδ. Β', 169 «πλήθεϊ δὲ πολλῷ ἐλάσσονες ἐόντες κατὰ τοῦτο ἑσσώθησαν» καὶ Ε', 86 «εἰ ἕσσονες συγγινωσκόμενοι

εἶναι τῇ ναυμαχίῃ κατὰ τοῦτο εἶξαν» καὶ Ϛ', 65 «κατὰ τοῦτο μὲν τῷ Λευτυχίδῃ ἡ ἔχθρη ἡ ἐς τὸν Δημάρητον ἐγεγόνεε» (Πρβ. καὶ βιβλ. Γ', 109 καὶ βιβλ. Ε', 3). Δημοσθέν. σελ. 373, 100 «ἐὰν μὲν οὖν κατορθοῖ τις, τιμήσεται καὶ πλέον ἕξει τῶν πολλῶν κατὰ τοῦτο» καὶ σελ. 416, 241 «καθ' αὑτοῦ συμβήσεται τούτῳ πεπρᾶχθαι, οὐ μόνον κατὰ τοῦθ', ὅτι παμμέγεθες σημεῖόν ἐστι τῶν πεπρεσβευμένων, ἀλλ' ὅτι καὶ κτέ.» καὶ σελ. 992, 26 «οὐ μόνον κατὰ τοῦτ' ἐκείνων πλεονεκτοῖεν ἂν εἰκότως, ὅτι καὶ γεγόνασι χρήσιμοι καὶ ἔσονται, ἀλλ' ὅτι καὶ κτέ.» (Ἴδε καὶ Ῥεδάντζιον ἐν *Πίν. εἰς Δημοσθ.* σελ. 94-5 ἐκδ. δ'). Κεῖται δὲ καὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ βιβλ. Δ', 9, 4 «κατὰ τοῦτο οὖν πρὸς αὐτὴν τὴν θάλασσαν χωρήσας ἔταξε τοὺς ὁπλίτας ὡς εἵρξων», ὃ ἀντὶ τοῦ *διὰ τοῦτο* ἐξέλαβεν ὁ Δοβραῖος ἐν *Adversar*. Τόμ. Α', σελ. 60 «Tum κατὰ τοῦτο verto *quamobrem*, ut ἦλθες δὲ κατὰ τί Nub. 240» (Πρβ. Κρυγῆρον εἰς *Θουκυδ.* Δ', 9, 4). Ὑπὸ τοῦ Πολυβίου ἐλέχθη βιβλ. Α', λγ', 1 «κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο ξενιζόμενοι διετρέποντο», περὶ οὗ ἴδε Κρέψιον ἐν τῷ *Die Präpos. bei Polyb* σελ. 139, καὶ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν Γοργίᾳ σελ. 482 δ' «ἔγωγε κατ' αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἄγαμαι Πῶλον, ὅτι σοι συνεχώρησε τὸ ἀδικεῖν αἴσχιον εἶναι τοῦ ἀδικεῖσθαι». Ποιεῖται δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ Ἄστιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλάτωνος Τόμ. ΙΑ', σελ. 247 τὴν παρατήρησιν τήνδε· «*κατ' αὐτὸ τοῦτο*. Heindorfius: *in hoc uno non laudo Polum*. Stallbaumius: *in hoc vel maxime non laudo Polum*. Immo est: *propter hoc ipsum* (vern. *oben desshalb*; κατά est enim *propter*, v *Matthiae*. Gram. gr. p. 1153)». Πρβ. καὶ Τόμ. Ι', σελ. 233 «*κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, ὅτι δ'*: *hanc unam solam ob causam, quod* —». Τὸ *κατ' αὐτὸ τοῦτο* ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 438 «ξυμμαρτυρῶ σοι· καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτό γε ἀναξίου μὲν φωτὸς ἐξερήσομαι, κτέ.», μεθερμηνεύεται δ' ὑπὸ τοῦ Γ. Δινδορφίου ῥωμαϊστὶ ἐν τῷ Σοφοκλείῳ Λεξικῷ σελ. 252: *hac ipsa occasione*, ἢ: *eum in finem*. Πρβ. καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Φιλοκτ.* σελ. 96.

κατὰ τοιόνδε. Ἡροδ. Δ', 48 «κατὰ τοιόνδε μέγιστος γέγονε» καὶ 50 «ἴσος δὲ αἰεὶ ῥέει ἔν τε θέρεϊ καὶ ἐν χειμῶνι ὁ Ἴστρος κατὰ τοιόνδε τι» καὶ 176 «περισφύρια δερμάτων πολλὰ ἑκάστη φορέει κατὰ

τοιόνδε τι». Πρβ. καὶ βιβλ. Ϛ', 1 «εἴρετο Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίων ὕπαρχος *κατὰ κοῖόν τι* δοκέοι Ἴωνας ἀπεστάναι».

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα. Ἡρόδ. Ζ', 142 «κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γνῶμαι τῶν φαμένων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι».

κατὰ ξεινίην. Ἡρόδ. Β', 182 «ἐς μέν νυν Σάμον ἀνέθηκε κατὰ ξεινίην τὴν ἑωυτοῦ τε καὶ Πολυκράτεος τοῦ Αἰάκεος, ἐς δὲ Λίνδον *ξεινίης* μὲν οὐδεμιῆς *εἵνεκεν*» καὶ Ζ', 165 «κατὰ ξεινίην τε τὴν ἑωυτοῦ ὁ Τήριλλος ἀναγνώσας καὶ μάλιστα διὰ τὴν Ἀναξίλεω τοῦ Κρητίνεω προθυμίην».

κατὰ φιλίαν. Θουκυδ. Α', 60, 2 «κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα οἱ πλεῖστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέσποντο» καὶ Γ', 95,1 «οἳ προθύμως ἐδόκουν κατὰ τὴν Ἀθηναίων ἀείποτε φιλίαν ξυστρατεύσειν». Πρβ. καὶ βιβλ. Ζ', 57, 10 «καὶ Ἀκαρνάνων τινὲς ἅμα μὲν κέρδει, τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους *φιλίᾳ* καὶ Ἀθηναίων *εὐνοίᾳ* ξύμμαχοι ὄντες ἐπεκούρησαν». Ἴδε καὶ Κυννῆρον ἐν *Διεξοδ. Γραμμ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσ.* Τόμ. Β', σελ. 413 ἐκδ. Β'.

κατὰ διαφοράν, κατὰ τὸ διάφορον. Θουκυδ. Ζ', 57, 11 «τῶν ἔξω Σικελίας Τυρσηνῶν τινες (ξυνεστράτευον) κατὰ διαφορὰν Συρακοσίων καὶ Ἰάπυγες μισθοφόροι» καὶ Β', 27, 2 «τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν Θυρέαν οἰκεῖν καὶ τὴν γῆν νέμεσθαι κατά τε τὸ Ἀθηναίων διάφορον καὶ ὍΤΙ σφῶν εὐεργέται ἮΣΑΝ».

κατὰ δύναμιν. Θουκυδ. Ε', 97 «κατὰ δύναμιν δὲ τοὺς μὲν περιγίγνεσθαι, ἡμᾶς δὲ φόβῳ οὐκ ἐπιέναι». Ἐν τοῖς Σχολίοις φέρεται «τοὺς δὲ μὴ καταστραφέντας ὑπὸ ἡμῶν οὐχὶ διὰ τὸ δίκαιον ἀλλὰ *δι' ἰσχὺν* μένειν ἐλευθέρους» Εἶπε δ' ὁ Θουκυδίδης καὶ «ὅμως δὲ *κατὰ τὸ δύνασθαι* ἐπὶ πλέον αὐτῷ ἐχρήσαντο» (βιβλ. Β', 97, 4), οὗ πρὸς ἐξήγησιν εἶνε ἐν τοῖς Σχολίοις τεθειμένον τὸ *ΔΙΑ τὴν δύναμιν*. Ὁ Δοβραῖος ἐκλαμβάνει ἐπὶ τελικῆς ἐννοίας τὴν πρόθεσιν ἐν *Adversar.* Τόμ. Α', σελ. 55 λέγων «κατὰ τὸ δύνασθαι puto significare, *the nobles were the more rapacious for the sake of obtaining influence with the King*». Τὴν γνώμην τοῦ Δοβραίου ἀποδοκιμάζει εὐλόγως ὁ Πόππος. Πρβ. καὶ Κρέψιον ἐν τῷ *Die Präpos. bei Polyb.* σελ. 139, σημ. 5.

κατὰ πενίαν, κατὰ κακίαν. Θουκυδ. Β', 37, 1 «οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων γέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανείᾳ κε-

κώλυται» καὶ 87, 3 «ὥστε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν τὸ ἡσσῆσθαι προεγένετο».

κατὰ τὴν προενοίκησιν. Θουκυδ. Α', 25, 4 «κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοίκησιν τῆς Κερκύρας κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς». Πρβ. καὶ Ἡλιόδ. Αἰθ. Η', 1 «Αἰγυπτίων δὲ καὶ τὰς Φίλας κατὰ τὴν προενοίκησιν τῶν παρ' ἑαυτοῖς φυγάδων ὡς ἂν δορυαλώτους (γρ. *δορἰαλώτους*) ἑαυτοῖς προσνέμειν ἀξιούντων».

κατὰ τὴν νεότητα. Θουκυδ. Ε', 43, 2 «ὅτι — ἑαυτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὖσαν οὐ τιμήσαντες».

κατὰ στάσιν. Θουκυδ. Γ', 2, 3 «Τενέδιοι γὰρ ὄντες αὐτοῖς διάφοροι καὶ Μηθυμναῖοι καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν». Λυσ. κατὰ Νικομ. 13 «οὐ τῶν ἀδικημάτων ἕνεκα ἀλλὰ κατὰ στάσιν αὐτοὺς ἀπέκτειναν». Πρβ. καὶ Ἀπολλόδ. Γ', ιε', 5, 3 καὶ Κόνων. Διηγήσ. ΚΕ'.

κατ' ἐρημίαν. Θουκυδ. Ϛ', 85, 3 «βούλονται ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες ὑμᾶς ὑπόπτῳ βίᾳ ἢ κατ' ἐρημίαν, ἀπράκτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι τῆς Σικελίας».

κατ' ἔγκλημα. Θουκυδ. Ϛ', 89, 2 «τῶν δὴ ἐμῶν προγόνων τὴν προξενίαν ὑμῶν κατά τι ἔγκλημα ἀπειπόντων, κτέ.» (Ἴδε Μαδβίγιον ἐν *Συντ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσ.* σελ. 76 ἐκδ. β').

κατὰ φιλοτιμίας. Θουκυδ. Η', 89, 3 «κατ' ἰδίας δὲ φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ τοιούτῳ προσέκειντο».

κατὰ τὸ ὅμορον, κατὰ τὸ νησιωτικόν. Θουκυδ. Ϛ', 88, 1 «τοῖς μὲν Ἀθηναίοις εὖνοι ἦσαν — τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἀεὶ κατὰ τὸ ὅμορον διάφοροι» καὶ Ζ', 57, 7 «τῶν τε περὶ Πελοπόννησον νησιωτῶν Κεφαλλῆνες μὲν καὶ Ζακύνθιοι αὐτόνομοι μέν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργόμενοι».

κατὰ τὸ ἄφθαρτον καὶ ἀΐδιον. Πλούτ. Ἀριστείδ. Ϛ', 3 «ζηλοῦν μὲν αὐτοὺς καὶ μακαρίζειν ἐοίκασι κατὰ τὸ ἄφθαρτον καὶ ἀΐδιον, ἐκπλήττεσθαι δὲ καὶ δεδιέναι κατὰ τὸ κύριον καὶ δυνατόν, ἀγαπᾶν δὲ καὶ τιμᾶν καὶ σέβεσθαι κατὰ τὴν δικαιοσύνην».

κατὰ τὴν παράστασιν καὶ τὴν ὁρμήν. Πολύβ. Ε', μη', 7 «κατὰ δὲ τὴν παράστασιν καὶ τὴν ὁρμὴν τὴν πρὸς τὴν σωτηρίαν ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς εἰς τὸν ποταμόν». Πρβ. καὶ βιβλ. Γ', ριε', 6 «αἱ δὲ τῶν

Ῥωμαίων σπεῖραι *κατὰ τὴν ἐκθυμίαν* ἑπόμεναι τούτοις κτέ.». Ἴδε Κρέψιον ἐν τῷ *Die Präposit. bei Polyb.* σελ. 139.

κατὰ μανίαν. Ἀπολλόδ. Γ', ε', 2, 2 «ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἀγαύης κατὰ μανίαν ἐμελίσθη».

κατὰ μῆνιν. Ἀπολλόδ. Α', γ', 3, 1 «Κλειὼ δὲ Πιέρου τοῦ Μάγνητος ἠράσθη κατὰ μῆνιν Ἀφροδίτης» καὶ Β', ε', 9, 9 «συνεβεβήκει δὲ τότε κατὰ μῆνιν Ἀπόλλωνος καὶ Ποσειδῶνος ἀτυχεῖν τὴν πόλιν» καὶ Γ', ιδ', 4, 3 «αὕτη κατὰ μῆνιν Ἀφροδίτης — ἴσχει τοῦ πατρὸς ἔρωτα». Στράβ. σελ. 545, 5 «συμβῆναι δὲ τὸ πάθος κατὰ μῆνιν Ποσειδῶνος». Πρβ. Ἀπολλόδ. Α', θ', 2, 1 «Ἀθάμας δὲ ὕστερον *ΔΙΑ μῆνιν* Ἥρας καὶ τῶν ἐξ Ἰνοῦς ἐστερήθη παίδων» καὶ 16, 4 «ὁ δὲ εἴτε ἐπελθὸν ἄλλως εἴτε *ΔΙΑ μῆνιν* Ἥρας — τὸ χρυσόμαλλον δέρας ἔφη προσέταττον ἂν φέρειν αὐτῷ» καὶ Γ', ιδ', 3, 5 «αὗται δὲ *ΔΙΑ μῆνιν* Ἀφροδίτης ἀλλοτρίοις ἀνδράσι συνευναζόμεναι κτέ.». Ἔτι δὲ Γ', ιδ', 6, 8 «*ΔΙ' ὀργὴν* Ἀθηνᾶς ἐμμανεῖς γενόμεναι». Ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου ἐλέχθη Φοιν. 934 «παλαιῶν Ἄρεος *ἘΚ μηνιμάτων*», ὃ ἔθηκε καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδρῳ σελ. 244 δ' ἐκ τοῦ Εὐριπίδου παραλαβών.

κατὰ ζῆλον. Ἀπολλόδ. Β', δ', 12, 1 «συνέβη κατὰ ζῆλον Ἥρας μανῆναι». Πρβ. βιβλ. Β', δ', 5, 9 «Ἥρα δὲ *ΔΙΑ τὸν ζῆλον* Εἰλείθυιαν ἔπεισε τὸν μὲν Ἀλκμήνης τόκον ἐπισχεῖν, κτέ.». Τοῦ *κατὰ ζῆλον* ἐποιήσατο χρῆσιν καὶ ὁ Πλούταρχος Ἠθικ. σελ. 676 ϛ' «ἐκ δὲ Νεμέας κατὰ ζῆλον ὁ τοῦ σελίνου στέφανος ξένος ὢν ἐπεισῆλθε δι' Ἡρακλέα» καὶ Θησ. ΚΕ', 4 καὶ ὁ Λουκιανὸς Δημών. 57. Ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἐλέχθη σελ. 832, 32 «κατά τε δὴ τὸν τοῦ ποιητοῦ ζῆλον καὶ κατὰ τὴν συγγένειαν τὴν ἀπὸ τῶν Αἰακιδῶν τῶν ἐν Μολοττοῖς βασιλευσάντων — ἐφιλοφρονεῖτο πρὸς τοὺς Ἰλιέας ὁ Ἀλέξανδρος».

κατ' ἄγνοιαν, κατὰ ἄγνοιαν. Ἀπολλόδ. Γ', δ', 4, 3 «ὑφ' ὧν κατὰ ἄγνοιαν ἐβρώθη». Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Ε', σελ. 66 «ἐπράχθη κατὰ ἄγνοιαν, οὐχ ἑκουσίῳ γνώμῃ». Στράβ. σελ. 436, 13 «τοιαύτη δ' οὖσα ὠλιγωρεῖτο πρότερον ἡ Ἰλλυρικὴ παραλία, τάχα μὲν καὶ κατ' ἄγνοιαν τῆς ἀρετῆς, τὸ μέντοι πλέον δι' ἀγριότητα τῶν ἀνθρώπων» καὶ σελ. 539, 16 «ὅπερ κατ' ἄγνοιάν τινες παρατρέπουσιν» καὶ σελ. 55, 15 και σελ. 56, 2 και 17. Πρβ. καὶ σελ. 55, 31 «μύθους παραπλέ-

κουσιν ἑκόντες οὐκ *ἀγνοίᾳ* τῶν ὄντων». Ἴδε καὶ Κρέψιον ἐν τῷ *Die Präpos. bei Polyb.* σελ. 139.

κατ' εὐγένειαν καὶ ἀρετήν. Πλούτ. Μαρκ. Α', 3 «οὐκ ἔχοντες — διὰ γῆρας ἀνάπαυσιν στρατειῶν ἀλλ' ἐπὶ στρατηγίας πολέμων κα. ἡγεμονίας κατ' εὐγένειαν καὶ ἀρετὴν ἀγόμενοι». Πρβ. καὶ Κλεομ. Γ', 1 «τῶν μὲν πλουσίων *καθ' ἡδονὰς ἰδίας καὶ πλεονεξίας* παρορώντων τὰ κοινά, τῶν δὲ πολλῶν διὰ τὸ πράττειν κακῶς περὶ τὰ οἰκεῖα καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀπροθύμων καὶ πρὸς τὴν ἀγωγὴν ἀφιλοτίμων γεγονότων».

κατ' αὐθάδειαν. Στράβ. σελ. 214, 15 «δυναστείας ἐπιπλοκὴν οὐκ ἐχούσας πρὸς ἀλλήλους κατ' αὐθάδειαν» («qui *ob fastum* coalescere invicem et consortia tueri non possent»). Πρβ. Πλούτ. Ἀλεξ. ΜΘ', 4 «οἱ δὲ *καθ' ὑπεροψίαν* (*καθ' ὑποψίαν*) ἤδη τοῦ Φιλώτου τραπόμενοι πρὸς ἕτερον κτέ.».

κατὰ πήρωσιν. Ἀρριαν. Ἀναβ. Ζ', κα', 7 «ὅσοι τε ἑκόντες καὶ ὅσοι ὑπὸ γήρως ἢ κατὰ πήρωσιν ἀπόλεμοι ἦσαν».

κατὰ πόθον. Ἀθήν. σελ. 397 γ' «πολλοὺς παραγίνεσθαι κατὰ πόθον τῆς τῶν ὀρνίθων θέας». Ὑπόθ. Α' Βατρ. Ἀριστοφ. (Σχολ. Ἀριστοφ. σελ. 277, 1 Διδ.) «Διόνυσός ἐστι μετὰ θεράποντος Ξανθίου κατὰ Εὐριπίδου πόθον εἰς Ἅδου κατιών». Πρβ. καὶ Λιβάν. Ἐπιστ. 605, σελ. 290 «ἦλθεν ἐκ Φοινίκης παρ' ἐμὲ *κατὰ* λόγων *ἐπιθυμίαν*».

κατὰ δέος. Ἰώσ. Τόμ. Β', σελ. 37, 24 «κατὰ μέντοι γε δέος καὶ τὸν ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν φόβον μὴ κωλῦσαι διαρπάζοντας αὐτοὺς τὴν λείαν». Πρβ. καὶ Τόμ. Δ', σελ. 46, 14.

κατ' ἀρρωστίαν. Ἰώσ. Τόμ. Β', σελ. 83, 15 «κατ' ἀρρωστίαν ἕπεσθαι μὴ δυνάμενον».

κατ' αἰδῶ. Ἰώσ. Τόμ. Β', σελ. 140, 12 «δέχονται δὲ αὐτὸν ἀσμενέστατα πάντες οἱ πρῶτοι τῆς χώρας κατά τε αἰδῶ τῆς τότε φυγῆς καὶ κατὰ τιμὴν τῆς προτέρας εὐπραγίας».

κατὰ χρείαν. Λιβάν. Ἐπιστ. 660, σελ. 315 «αὐτὸς δὲ κατὰ χρείαν τροφῆς ἔφασκες οἴκαδε τρέχειν». Τὸ παρὰ Ζωσίμῳ βιβλ. Δ', μη', 5 (σελ. 205, 24 Μενδ.) «τῆς δὲ ἀγνοεῖν εἰπούσης καὶ κατὰ ποίαν ἀφίκετο χρείαν» δύναται νὰ νοηθῇ ἀντὶ τοῦ «ὑπὸ ποίας χρείας ἀναγκασθεὶς ἢ κινηθεὶς ἀφίκετο». Πρβ. καὶ Ἡλιόδ. Γ', 16 «ἐρομέ-

νου δὲ τοῦ ὑπηρέτου τίς ὁ κόπτων τὴν θύραν ἢ κατὰ ποίαν τὴν χρείαν». Ἀλλ' ἴσως εἶνε κάλλιον νὰ ἐκληφθῇ ἐπὶ τελικῆς ἐννοίας, ὡς κεῖται παρὰ τῷ Ἀριστείδῃ Τόμ. Α', σελ. 156 «τῶν ἐμπόρων τε καὶ *καθ' ἱστορίαν ἢ χρείαν* εἰσαφικνουμένων». Ἴδε τὰ γεγραμμένα ἐν ἐν τῷ ϛ' Μέρει, σελ. 282.

Ἀνδρέας ὁ Λοπαδιώτης λέγει (Λεξ. Βινδοβ.) σελ. 113,14 «Κατά: σημαίνει καὶ αἰτίαν. Κύπριος· κατὰ χρείαν μᾶλλον ἢ φιλοτιμίαν προήκοντα».

Πολλάκις ποιεῖται χρῆσιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκφορᾶς ὁ Παυσανίας λέγων *κατ' ἔχθος* ἢ *κατὰ ἔχθος*, *κατὰ μῖσος*, *κατὰ φιλίαν*, *κατὰ συγγένειαν*, *κατὰ κῆδος*, κτλ.

κατ' ἔχθος, *κατὰ ἔχθος*. βιβλ. Α', λη', 8 «πολιτείας τε ἐπιθυμήσαντες παρὰ Ἀθηναίων καὶ κατ' ἔχθος τὸ Θηβαίων» καὶ βιβλ. Β', δ', 4 «Τελέστην μὲν κατὰ ἔχθος Ἀριεὺς καὶ Περάντας κτείνουσι» καὶ κϛ', 2 «ἀπεσχίσθησαν — Δηϊφόντης μὲν καὶ Ὑρνηθὼ κατ' ἔχθος τῶν Τημένου παίδων» καὶ Γ', δ', 5 «Δημάραρος μὲν δὴ κατὰ ἔχθος τὸ Κλεομένους καὶ οὐ σὺν τῷ δικαίῳ τῆς βασιλείας ἐπαύθη». Πρβ. καὶ βιβλ Γ', ι', 3 καὶ βιβλ. Δ', ιε', 8 καὶ βιβλ. Ε', δ', 9 καὶ κβ', 2 καὶ βιβλ. Θ', ζ', 2.

κατὰ μῖσος. βιβλ. Ι', β', 1 «εἴτε Θεσσαλοὶ κατὰ τὸ ἐκ παλαιοῦ μῖσος — ἦσαν οἱ πράξαντες.

κατὰ φιλίαν. βιβλ. Ε', κζ', 7 «δῆλα δὲ ὡς οὗτος ὁ Λυκόρτας κατὰ φιλίαν ἀναθείη τοῦ Φόρμιδος» καὶ βιβλ. Ζ', θ', 4 «καί τι καὶ φρόνημα κατὰ φιλίαν προσειληφὼς τὴν Φιλοποίμενος» καὶ ιη', 6 «Πατρεῖς διέβησαν ἐς Αἰτωλίαν Ἀχαιῶν μόνοι κατὰ φιλίαν τὴν Αἰτωλῶν» καὶ βιβλ. Η', η', 6 «μετέσχον δὲ καὶ τοῦ ἐς Σικελίαν στόλου κατὰ Ἀθηναίων φιλίαν».

κατὰ συγγένειαν. βιβλ. Ζ', γ', 7 «ἐχόντων δὲ αὐτὴν ὁμοῦ τοῖς Κρησὶ Λυκίων καὶ Καρῶν τε καὶ Παμφύλων, Λυκίων μὲν κατὰ συγγένειαν τὴν Κρητῶν — Καρῶν δὲ κατὰ φιλίαν ἐκ παλαιοῦ πρὸς Μίνω» καὶ ιε', 5 «ἐς τὴν πόλιν ὑπ' αὐτῶν κατὰ συγγένειαν δή τινα παλαιὰν ἐδέχθησαν» καὶ βιβλ. Η', μθ', 7 «ἐπικουροῦντας κατὰ συγγένειαν Ἠλείοις» καὶ βιβλ. Θ', ε', 6 «Θήβας ὄνομα ἔθεντο κατὰ συγγένειαν τὴν Θήβης».

κατὰ κῆδος. βιβλ. Θ', ε', 7 «τήν τε ἁρμονίαν τὴν Λυδῶν κατὰ κῆδος τὸ Ταντάλου παρ' αὐτῶν μαθὼν κτέ.».

κατ' ἀξίωμα. βιβλ. Θ', ε', 4 «ἴσχυε μὲν καὶ αὐτὸς κατὰ γένους ἀξίωμα καὶ φιλίᾳ τοῦ βασιλέως» καὶ βιβλ. Ι', κ', 5 «ἡγεμονίαν οὗτοι κατ' ἀξίωμα εἶχον τὸ ἀρχαῖον».

κατὰ δέος. βιβλ. Ζ', γ', 9 «ἐς δὲ τὴν νῆσον διέβησαν δὴ κατὰ τὸ Περσῶν δέος».

κατὰ τοῦτο, *κατὰ τοιόνδε*. βιβλ. Ε', ζ', 3 «κατὰ τοῦτο οὖν, ὅτι τῇ Ἀρεθούσῃ τοῦ Ἀλφειοῦ τὸ ὕδωρ μίσγεται, καὶ τοῦ ἔρωτος τὴν φήμην τῷ ποταμῷ πείθομαι γενέσθαι» καὶ βιβλ. Η', θ', 7 «τιμὰς δὲ ἐν Μαντινείᾳ κατὰ τοιόνδε ἔσχηκε».

κατ' ἄλλο οὐδέν. βιβλ. Γ', ιζ', 7 «ἁμαρτεῖν ἀδείας κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, φόνου δὲ ἄγος ἐκνίψασθαι μὴ δυνηθέντα» καὶ βιβλ. Η', ς', 5 «ἐπίκλησιν δὲ ἡ θεὸς ταύτην κατ' ἄλλο μὲν ἔσχεν οὐδέν, ὅτι δὲ ἀνθρώπῳ μὴ τὰ πάντα αἱ μίξεις, ὥσπερ τοῖς κτήνεσι, μεθ' ἡμέραν» καὶ βιβλ. Θ', ζ', 4 «Μιθριδάτῃ — προσεχώρησαν Θηβαῖοι κατ' ἄλλο — οὐδέν, τοῦ δὲ Ἀθηναίων δήμου φιλίᾳ» καὶ βιβλ. Ι', ζ', 8 «δάφνης δὲ στέφανος ἐπὶ τῶν Πυθίων τῇ νίκῃ κατ' ἄλλο μὲν — ἐστὶν οὐδέν, ὅτι δὲ τῆς Λάδωνος θυγατρὸς Ἀπόλλωνα ἐρασθῆναι κατέσχηκεν ἡ φήμη». Πρβ. καὶ βιβλ. Ι', ιβ', 7.

κατὰ αἰτίαν βιβλ. Ϛ', κε', 2 «ἀνθρώπων δὲ — μόνοι τιμῶσιν Ἅδην Ἠλεῖοι κατὰ αἰτίαν τήνδε» καὶ βιβλ. Ζ', θ', 6 «κατὰ αἰτίαν ταύτην ὑπὸ Ἀχαιῶν ἐκπεπτωκότας» καὶ βιβλ. Ι', κγ', 1 «ἡ πορεία κατὰ ταύτην μάλιστα ἐγίνετό σφισι βραδεῖα τὴν αἰτίαν» καὶ λζ', 4 «οὔτε κατὰ αἰτίαν ἥρωος οὔτε ἐπ' ἄλλῃ πέφυκεν ἐργάζεσθαι προφάσει». Πρβ. καὶ κε', 2 «ὁμοῦ Νέστορι ὁ Μενέλαος πλέων τότε κατὰ αἰτίαν ἀπελείφθη ταύτην, ἵνα μνήματος—ἀξιώσειε τὸν Φρόντιν».

καθ' ἥντινα αἰτίαν. βιβλ. Δ', κ', 9 «ἠρώτα καθ' ἥντινα αἰτίαν ἥκοι» καὶ βιβλ. Ε', κα', 7 «τὸ μὲν αὐτῶν δηλοῖ καθ' ἥντινα αἰτίαν ἀνετέθη τὰ ἀγάλματα» καὶ βιβλ. Ϛ', ιη', 3 «τὸν Ἀλέξανδρον πεπυσμένον καθ' ἥντινα αἰτίαν ἥκοι» καὶ βιβλ. Ζ', α', 6 «προδιηγησαμένῳ καθ' ἥντινα αἰτίαν τοῖς Λακεδαίμονα οἰκοῦσι καὶ Ἄργος — μόνοις Πελοποννησίων ὑπῆρξεν Ἀχαιοῖς καλεῖσθαι» καὶ δ', 10 «οὐ μέντοι ἐκεῖνό γε εἴρηκε, καθ' ἥντινα αἰτίαν Χῖοι τελοῦσιν ἐς Ἴωνας» καὶ ε', 5 «καθ' ἥντινα δὲ αἰτίαν, οὐδὲ αὐτοὶ τοῦτο οἱ Ἐρυ-

θραῖοι λέγουσιν» καὶ ιζ', 13 «διδάσκονταί ποτε οἱ Ἀχαιοὶ καθ' ἥντινα αἰτίαν στεφάνου τοῦ Ὀλυμπίασιν ἡμάρτανον». Πρβ. καὶ βιβλ. Ζ', ιθ', 1 καὶ βιβλ. Η', μγ', 1 καὶ βιβλ. Θ', λθ', 1. Ἐν βιβλ. Ζ', γ', 2 εἶνε γεγραμμένον «μανθάνει γὰρ παρὰ τῆς Μαντοῦς οἵτινές τε ἀνθρώπων ὄντες καὶ *κατὰ αἰτίαν ἥντινα* ἥκουσιν».

κατὰ ἀρχαιότητα. βιβλ. Ζ', ε', 5 «ἡσθείης δ' ἂν καὶ τῷ ἐν Ἐρυθραῖς Ἡρακλείῳ καὶ Ἀθηνᾶς τῷ ἐν Πριήνῃ ναῷ, τούτῳ μὲν τοῦ ἀγάλματος ἕνεκα, Ἡρακλείῳ δὲ τῷ ἐν Ἐρυθραῖς κατὰ ἀρχαιότητα». Πρβ. καὶ § 4.

κατ' ἀνδραγαθίαν. βιβλ. Ζ', α', 7 «μὴ — Τισαμενὸν ἐν κοινῷ βασιλέα ἕλωνται κατά τε ἀνδραγαθίαν καὶ γένους δόξαν». Πρβ. καὶ Ἡρόδ. Ε', 39 «εἶχε τὴν βασιληίην οὐ *κατ' ἀνδραγαθίην* σχὼν ἀλλὰ *κατὰ γένος*» καὶ 42 «εὖ τε ἠπίστατο *κατ' ἀνδραγαθίην* αὐτὸς σχήσων τὴν βασιληίην».

κατὰ ἁμαρτίαν. βιβλ. Θ', ε', 9 «ὡς δὲ — τὸν παῖδα ἀπέκτεινεν ἡ τεκοῦσα κατὰ δή τινα ἁμαρτίαν» («quum — puerum ipsa *ob certam noxam* mater peremisset»).

κατὰ πρόφασιν. βιβλ. Ζ', κε', 9 «ἀποδημοῦντες ἢ στρατείας ἕνεκα — ἢ κατὰ πρόφασιν ἄλλην». Πρβ. Πλούτ. Ἀντων. Α', 3 «τοῦ δὲ παιδαρίου καθ' ἑτέραν πρόφασιν ἐκποδὼν γενομένου, κτέ.» καὶ Σωζομεν. Ἐκκλ. Ἱστορ. Β', 27 (σελ. 196) «ἐθάρρησαν δὲ ταῦτα κατὰ πρόφασιν τοιάνδε» καὶ Διονύσ. Ἁλικαρν. Τεχν. Ῥητορ. Η', 11 «τῷ μὲν δοκεῖν δεικνὺς καθ' ἃς προφάσεις οὐ μενετέον αὐτῷ» καὶ Ἡροδ. Δ', 145 «ἐγίνετο ἐπὶ Λιβύην ἄλλος στρατιῆς μέγας στόλος διὰ πρόφασιν, τὴν ἐγὼ ἀπηγήσομαι» καὶ Ζ', 230 «οἱ μέν νυν οὕτω σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε» καὶ Δ', 135 «οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀσθενείης μὲν εἵνεκεν κατελείποντο, προφάσιος δὲ τῆσδε δηλαδή, ὡς αὐτὸς μὲν σὺν τῷ καθαρῷ τοῦ στρατοῦ ἐπιθήσεσθαι μέλλοι τοῖσι Σκύθῃσι» καὶ Θουκυδ. Ε', 31, 3 «ἔπειτα παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου οἱ Ἠλεῖοι ἐπηνάγκαζον». Ἐν παρόδῳ παρατηροῦμεν ὅτι οὐδαμῶς ἡμῖν ἀρέσκει ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἐπὶ τῆς πολλάκις καθ' ἑαυτὴν κειμένης αἰτιατικῆς *πρόφασιν* παραλαμβάνεται ἔξωθεν ἡ πρόθεσις *διά* ἢ *κατά* (Ἴδε Βλαϋδέσιον εἰς *Ἀριστοφ. Νεφ.* σελ. 228-9). Ὁ διαπρεπὴς φιλόλογος Ναβῆρος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1885, σελ. 58 ἐξαλείφει τὴν πρόθεσιν *κατά* ἐκ

τοῦ χωρίου τοῦ Ἡροδότου βιβλ. Α', 29 «ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα *κατὰ* θεωρίης πρόφασιν ἐκπλώσας» λέγων «Dele praepositionem κατά, sicut recte legitur ex Homeri imitatione V 33: ἔπλωε πρόφασιν ἐπ' Ἑλλήσποντον». Ὁμοίαν ῥῆσιν τῇ Ἡροδοτείῳ εὕρομεν παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 1913 «διεξιὼν ἅπαντα τόπον *κατὰ πρόφασιν θεωρίας* δημοσιόν τε καὶ ἱερόν». Πρβ. καὶ Διογέν. Λαέρτ. Β', 52 «ἀφικομένου δὲ τοῦ Μεγαβύζου *κατὰ πρόφασιν τῆς πανηγύρεως*».

κατὰ συμφοράν. βιβλ. Ζ', κε', 5 «παρὰ τούτους σύνοικοι κατὰ συμφορὰν ἀφίκοντο ἐκ τῆς Ἀργολίδος». Πρβ. καὶ βιβλ. Η', μθ', 1 «φεύγων μὲν ἐκ Μαντινείας καὶ ἐν Μεγάλῃ πόλει κατοικῶν *κατὰ* τὴν οἴκοθεν *συμφοράν*», ὃ μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ Σχουβάρτου καὶ τοῦ Οὐαλζίου ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Παυσανίου Τόμ. Γ', σελ. 231 εἰς τὸ «*μετὰ* τὴν οἴκοθεν συμφοράν».

Εὑρίσκεται καὶ τὸ *κατὰ τί* ἐνίοτ' ἐπ' αἰτιολογικῆς ἐννοίας εἰλημμένον, οἷον παρὰ Λυσίᾳ Κατηγ. Κακολ. 17 «κατὰ τί δὴ ταῦτα οὐκ ἐφυλαττόμην;» καὶ παρὰ Πλάτωνι Φαίδ. σελ. 61 ε' «κατὰ τί οὖν δή ποτε οὔ φασι θεμιτὸν εἶναι αὑτὸν ἑαυτὸν ἀποκτιννύναι, ὦ Σώκρατες;» καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ περὶ τοῦ Θουκ. Χαρακτ. 15 «οὐκ ἔχω συμβαλεῖν κατὰ τί τὴν Λακωνικὴν προέκρινε τῆς Ἀττικῆς μᾶλλον» καὶ 32 «κατὰ τί δήποτε τούτους ἀγαθοὺς καλεῖ;». καὶ παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Ἀλεξανδρεῖ περὶ Συντάξ. σελ. 273, 23 «οἱ ἐπιζητήσαντες κατὰ τί οὐ περισπῶσιν» καὶ σελ. 275, 13 «οἱ ζητοῦντες κατὰ τί οἱ ὑποτακτικοὶ μέλλοντες οὐ περισπῶνται παρὰ Δωριεῦσι». Πρβ. καὶ Ἀθήν. σελ. 284 ε' (Ἴδε καὶ Σχαιφῆρον εἰς *Διονύσ. Ἁλικ. περὶ Συνθέσ. Ὀνομ.* σελ. 314). Ὁμοία χρῆσις ἐγένετο τοῦ *κατ' ὅ τι* ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου βιβλ. ϛ', 3 «ἐνθαῦτα δὴ εἰρωτεόμενος ὑπὸ τῶν Ἰώνων ὁ Ἱστιαῖος *κατ' ὅ τι* προθύμως οὕτω ἐπέστειλε τῷ Ἀρισταγόρῃ ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος — τὴν μὲν γενομένην αὐτοῖσι αἰτίην οὐ μάλα ἐξέφαινε». Πρβ. Ζ', 2 «ἐστασίαζον, ὁ μὲν Ἀρτοβαζάνης *κατότι* πρεσβύτατός τε εἴη παντὸς τοῦ γόνου καὶ ὅτι νομιζόμενα εἴη πρὸς πάντων ἀνθρώπων κτέ.». Τῷ *κατότι* ἤτοι *καθότι* παραβλητέον τὸ *διότι*, ὃ καὶ αὐτὸ ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ βιβλ. Α', 44 καὶ βιβλ. Γ', 55.

Ἐν ταῖς Ἐκκλησιαζούσαις τοῦ Ἀριστοφάνους κεῖται στίχ. 559 «Α. Νὴ τὴν Ἀφροδίτην μακαρία γἄρ' ἡ πόλις ἔσται τὸ λοιπόν. Β. *Κατὰ τί*; Α. Πολλῶν οὕνεκα» καὶ στίχ. 604 «Α. Ἀλλ' οὐδέν τοι χρήσιμον ἔσται πάντως αὐτῷ. Β. *Κατὰ δὴ τί*; Α. Οὐδεὶς οὐδὲν πενίᾳ δράσει». Ὁ Βλαϋδέσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἐκκλησιαζουσῶν γράφει σελ. 154 «κατὰ τί; *Quamobrem*, vel. *quomodo?* Anglice, *in what respect?* Cf. 604. κατὰ δὴ τί;». Ἐν τῷ αὐτῷ δράματι ἐρρήθη ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 543 «αἱ δὲ δὴ Λακωνικαὶ ᾤχοντο μετὰ σοῦ *κατὰ τί* χὴ βακτηρία;», ποιεῖται δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ Βλαϋδέσιος τὴν παρατήρησιν τήνδε σελ. 154 «κατὰ τί. *Qua de causa*. Cf. Av. 916. κατὰ τί δεῦρ' ἀνεφθάρης. Pac. 192. Nub. 239. Pac. 133. κατ' ἔχθραν». Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Βλαϋδέσιος ἐκλαμβάνει τὸ *ἥκεις δὲ κατὰ τί* καὶ ἐπὶ τελικῆς ἐννοίας καὶ ἐπ' αἰτιολογικῆς ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ὀρνίθων σελ. 372, 1178 καὶ σελ. 333. 916. Πρβ. καὶ Εἰρ. σελ. 152, 192. Ἴδε καὶ Τούπιον ἐν *Διορθώσ*. Τόμ. Γ', σελ. 126 Περὶ τοῦ *ἥκεις δὲ κατὰ τί* ἐποιησάμεθα λόγον ἐν τῷ Δ' Μέρει (σελ. 263).

Ὁ Ἀριστοτέλης γράφει ἐν τοῖς μετὰ τὰ Φυσικὰ βιβλ. Δ', ιη', 3 (Τόμ. Β', σελ. 528, 34 Διδ.) «ὅλως δὲ τὸ καθ' ὃ ἰσαχῶς καὶ τὸ αἴτιον ὑπάρξει· *κατὰ τί* γὰρ ἐλήλυθεν ἢ οὗ ἕνεκα ἐλήλυθε λέγεται καὶ *κατὰ τί* παραλελόγισται ἢ συλλελόγισται ἢ τί τὸ αἴτιον τοῦ συλλογισμοῦ» (Ἴδε Βονίτζιον εἰς *Ἀριστοτ. τὰ μετὰ τὰ Φυσ*. Τόμ. Β', σελ. 88). Ἄξια μνείας εἶνε καὶ τὰ ὑπ' Ἀπολλωνίου τοῦ Ἀλεξανδρέως εἰρημένα ἐν τῷ περὶ Συνδέσμων (Βεκκ. Ἀν. σελ. 510, 1) «Τοῖς αὐτοῖς ἐπιχειρήμασι προσχρηστέον καὶ ἐπὶ τοῦ *διότι* καὶ ἔτι τοῦ *καθότι*· καὶ γὰρ ἡ *κατά* ἐν ἴσῳ παραλαμβάνεται τῇ *διά*, ὡς φαμεν *κατὰ ταύτην τὴν πρόφασιν* ἐν ἴσῳ τῷ *διὰ ταύτην τὴν πρόφασιν· κατὰ τοῦτο ἐλήλυθα, διὰ τοῦτο ἐλήλυθα*. Οὕτως ἔχει καὶ ἡ εἰς καὶ ἡ πρός· πρὸς τί λυπῇ; διὰ τί λυπῇ; εἰς τοῦτο ἐλήλυθα, διὰ τοῦτο ἐλήλυθα». Πρβ. σελ. 499, 4 «ὥστε καὶ *κατὰ τοῦτο* ἀσύστατον τὸ ἀέκητι», ὃ δύναται νὰ νοηθῇ καὶ ἀντὶ τοῦ *ὡς πρὸς τοῦτο*. Πολλάκις δ' ὁ Ἀπολλώνιος ποιεῖται χρῆσιν τοῦ *καθό*, οἷον σελ. 497, 31 «καθὸ οὔποτε οἱ σύνδεσμοι τὴν Α στέρησιν ἀναδέχονται» καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ τοῦ *καθότι*. Περὶ τοῦ *πρὸς τί λυπῇ* καὶ τοῦ *εἰς τοῦτο ἐλήλυθα* θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ. Θὰ διαλάβωμεν δ' ἐν οἰκείῳ τόπῳ καὶ περὶ τῆς χρήσεως μόνου τοῦ *τί* (*τίπτε*), ἄνευ προθέσεως, πρὸς δήλωσιν αἰτίας.

Παρατιθέμεθα ἃ ἔγραψεν ὁ Ἀβρέσχιος ἐν ταῖς εἰς Αἰσχύλον Παρατηρήσεσι καὶ ἃ ὁ Βυττεμβάχιος ἐν τῇ Κριτικῇ Βιβλιοθήκῃ.

Ἀβρέσχιος ἐν *Παρατηρ. εἰς Αἰσχύλ.* βιβλ. Α', σελ. 161 «κατὰ πρεσβείαν εἵλετο, ut κατὰ γῆρας ἀποθνήσκει Anton. Liberal. c. XXXIII. et XXXVII. et κατὰ τροφῆς ἔνδειαν c. XXXIX. Noster iterum vs. 689. ἦλθον Θησέως κατὰ φθόνον».

Βυττεμβάχιος ἐν *Βιβλιοθ. Κριτ.* Τόμ. Γ', Β', σελ. 49 «Ἠκολούθουν δὲ αὐτῷ κατὰ τὸ ξυγγενὲς σύμμαχοι προθυμότατοι Φράγγοι καὶ Σάξονες. Reprehendit Spanhemius Petavium vertentem κατὰ τὸ ξυγγενὲς *affinitatis nomine*, quod *ob cognationem*, *gentilitatem*, reddendum fuisset. Atqui in hoc non adeo argutandum erat, et Petavium reprehensione solvit usus Latinitatis. Potius monendum erat de forma Thucydidea. Ita enim L. VI. p. 474, D. Ed. Wechel: ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν. L. I. p. 5, B: κατὰ τὸ ξυγγενές. p. 83, B: ἠξίουν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γενέσθαι κατὰ τὸ ξυγγενές. L.III. p. 132, A. Quod item imitatus est Dionysius Hal. A. R. VI. p. 412: μέλλουσιν Ἀντιάται (γρ. *Ἀντιᾶται*) βοηθεῖν Κοριολανοῖς κατὰ τὸ συγγενές. I. p. 18. VIII. p. 485. Item communi forma διὰ τὸ συγγενές, I. p. 40». Πρβ. Στούρζιον ἐν *Λεξ. Ξενοφ.* Τόμ. Β', σελ. 667 «11. *propter*. A. 7, 3, 20. σύνθημα δ' εἶπον (Athenienses honoris causa) κατὰ τὴν συγγένειαν — Sic Π. 5,2, 11. in marg. Steph. κατὰ ταῦτα, probante Zeunio, ubi editi καὶ τὰ αὐτά. K I, 5. κατὰ τὴν ἀρετὴν ἐθαυμάσθησαν» καὶ Δοβραῖον ἐν *Adversar.* Τόμ. Α', σελ. 105 «Si verum est προὐκαλοῦντο, legendum videtur καὶ κατὰ τὴν ὀλιγαρχίαν, *on the strength of* — ut alibi κατὰ τὸ ξυγγενές, etc.». Ὁ Θουκυδίδης φιλῆδεῖ τῇ ἐκφορᾷ *κατὰ τὸ ξυγγενές*, οἷον βιβλ. Α', 6, 3 «Ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἐπὶ πολὺ αὕτη ἡ σκευὴ κατέσχεν» καὶ βιβλ. Α', 95, 1 «ἠξίουν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γενέσθαι κατὰ τὸ ξυγγενές» καὶ βιβλ. Γ', 86, 2 «τῆς δὲ Ἰταλίας Λοκροὶ μὲν Συρακοσίων ἦσαν, Ῥηγῖνοι δὲ κατὰ τὸ ξυγγενὲς Λεοντίνων» καὶ βιβλ. ϛ', 6, 2 «Δωριῆς τε Δωριεῦσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ ἅμα ἄποικοι τοῖς ἐκπέμψασι Πελοποννησίοις βοηθήσαντες» καὶ βιβλ. ϛ', 20, 3 «οὓς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ Λεοντίνων ξυγγενὲς προσέσεσθαι» καὶ βιβλ. ϛ', 76, 2

«Λεοντίνων μὲν Χαλκιδέων ὄντων κατὰ τὸ ξυγγενὲς κήδεσθαι» καὶ βιβλ. Ϛ', 88, 7 «λόγους ἐποιοῦντο ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν» καὶ βιβλ. Ζ', 58, 3 «Κορίνθιοι δὲ — μόνοι παραγενόμενοι καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀμπρακιῶται κατὰ τὸ ξυγγενές» καὶ βιβλ. Η', 100, 3 «Ἀναξάνδρου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἡγουμένου». Ἐποιήσατο δὲ χρῆσιν ὁ Θουκυδίδης καὶ τοῦ *κατὰ ξυγγένειαν* βιβλ. Ζ', 57, 1 «οὐ κατὰ δίκην τι μᾶλλον οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν μετ' ἀλλήλων στάντες» καὶ βιβλ. Ϛ', 50, 4 «Ἀθηναῖοι ἥκουσι Λεοντίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν».

Ὁ Ματθίας λέγει ἐν *Διεξοδ. Ἑλλην. Γραμματ.* σελ. 1359 ἐκδ. γ' «*wegen*. Herod. 9, 37. κατὰ τὸ ἔχθος τὸ Λακεδαιμονίων, *wegen des Hasses, aus Hass gegen die Lacedämonier*. Vgl. 7, 142. Soph. El. 568. Antig. 174. Plat. Görg. p. 474. D» καὶ ὁ Βερνάρδυς ἐν *Ἐπιστημ. Συντ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσ.* σελ. 239 «ferner im Sinne *wegen* für viele meist poetische Stellen: Hesiod. fr. 73. ἀπειρέσιον κατὰ εἶδος. Soph. Trach. 230. κατ' ἔργου κτῆσιν, und wol auch El. 568. κατὰ σφαγάς. Arist. Pac. 133. κατ' ἔχθραν αἰετοῦ: von welcher Art noch Herodotus manches darbietet». Ἐξ ὧν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐγράψαμεν φανερὸν ἐγένετο ὅτι πολλάκις μὲν ὁ Ἡρόδοτος ἐχρήσατο τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκφορᾷ, πολλάκις δ' ὁ Θουκυδίδης.

Ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 174 φέρεται «ἐγὼ κράτη δὴ πάντα καὶ θρόνους ἔχω γένους κατ' ἀγχιστεῖα τῶν ὀλωλότων», ᾧ ὅμοιον τὸ παρ' Ἰσαίῳ περὶ τοῦ Ἀγν. Κλήρ. 33 «εἰ μὲν κατ' ἀγχιστείαν τοῦ Ἁγνίου μετεῖναί φησι τῷ παιδὶ τοῦ ἡμικληρίου», ἐν δὲ τῇ Ἠλέκτρᾳ στίχ. 568 «οὐ κατὰ σφαγὰς ἐκκομπάσας ἔπος τι τυγχάνει βαλών», περὶ οὗ λέγει ὁ Ἐλλένδετος ἐν τῷ Σοφοκλείῳ Λεξικῷ σελ. 371 ἐκδ. β' «sed nonne vulgata praeferenda: *huius in caede gloriatus inverecunde locutus* est? Bernhardy l. c. p. 239 *caedis causa* interpretatur. Rectius autem quis *de caede* quam *propter caedem* gloriatur. Ὑπὸ τοῦ Ναυκίου γίνεται ἐξήγησις τοῦ *οὐ κατὰ σφαγὰς ἐκκομπάσας* διὰ τοῦ «*wegen* (eigentlich *bei*) *der Erlegung des Hirsches sich rühmend*». Πρβ. καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Ἠλ.* σελ. 104 καὶ 296.

Συχνάκις παραλαμβάνεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἡ πρόθεσις *κατά* πρὸς δήλωσιν ὁμοιότητος ἢ συμφωνίας καὶ ἀκολουθίας, οἷον

κατ' ἄνθρωπον, καθ' Ἡρακλέα, κατὰ Νεῖλον, κατὰ τὸν πατέρα Ἄγνωνα, κατὰ πνιγέα, κτλ.

καθ' Ὅμηρον (κατὰ τὸν Ὅμηρον), κατὰ Φρῦνιν (τὰς κατὰ Φρῦνιν καμπάς), κατὰ Λυσίαν, κτλ. (Πρβ. Διόδ. Σικελ. Α', ε', 1 «ἀπὸ δὲ τῶν Τρωϊκῶν ἀκολούθως Ἀπολλοδώρῳ τῷ Ἀθηναίῳ τίθεμεν ὀγδοήκοντ' ἔτη πρὸς τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν»).

κατὰ κλέος (κατὰ κλέος ὃ πρὶν ἄκουον, κατὰ τὴν διαδεδομένην φήμην), κατὰ τὸν σὸν λόγον, κατὰ γνώμην τὴν ἐμήν (κατά γε τὴν ἐμήν, κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν), κτλ.

κατὰ στίβον, κατ' ἴχνος, κατὰ τὸν λαμπτῆρα (ἐπηκολούθει κατὰ τὸν λαμπτῆρα) κατὰ τὴν φωνήν (ὁ κροκόδειλος ἵεται κατὰ τὴν φωνήν), κτλ.

κατὰ ταῦτα, κατὰ ταὐτά (κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως, ὡσαύτως κατὰ ταὐτά), κατὰ τάδε (καττάδε), κατὰ τὰ πάτρια (καττὰ πάτρια, κατὰ τὰ πάτρια θύειν, κτλ.), κατὰ τὰ Σιμωνίδου, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, κατ' ἄλλον τρόπον, κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον, κτλ. (Πρβ. καὶ καθά, καθάπερ, ἰων. κατάπερ, καθαπερεί, καθαπερανεί).

κατὰ τὰς ὁμολογίας, κατὰ τὰς συνθήκας, κατὰ τὰ συγκείμενα, κατὰ τοὺς ὅρκους, κτλ. (Πρβ. Ἰσοκράτ. πρὸς Καλλίμ. 34 «ὥστ' οὐκ ἄξιον οὔτε κατὰ χάριν οὔτε κατ' ἐπιείκειαν οὔτε κατ' ἄλλο οὐδὲν ἢ κατὰ τοὺς ὅρκους περὶ αὐτῶν ψηφίσασθαι»).

κατὰ μοῖραν, κατ' αἶσαν, κατὰ κόσμον, κατὰ τρόπον, κατὰ τὸ προσῆκον, κτλ.

κατὰ ῥοῦν, κατὰ φύσιν, κατ' ἔθος (ἢ κατὰ φύσιν ἢ κατ' ἔθος), κατὰ συνήθειαν, κατὰ τὸ εἰωθός, κτλ. (Πρβ. Διογέν. Λαέρτ. Ζ', 87 «τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν, ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετὴν ζῆν» καὶ Σχολ. Ἰλ. Τόμ. Α', σελ. 312, 26 «Ὅτι θῦσαι οὐ σφάξαι, ὡς ὁ Τιμόθεος ὑπέλαβε καὶ Φιλόξενος, ὁμοίως τῇ ἡμετέρᾳ συνηθείᾳ, ἀλλὰ θυμιᾶσαι»).

κατὰ στάθμην, κατὰ μέτρον, κατὰ δύναμιν (καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσι), κατὰ λόγον (σκοπεῖν κατὰ λόγον), κτλ.

κατὰ στοῖχον (=στοιχηδόν), κατ' εὐθυωρίαν, κατὰ κάθετον, κτλ.

κατὰ ψήφισμα, κατὰ νόμον, κτλ. (Πρβ. Δημοσθέν. σελ. 1100,67 «βουλευτέον ἐστὶν—τοῖς νόμοις ἀκολούθως». Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικκ. Τόμ. Β', σελ. 1075 «καλῶς τε καὶ δικαίως καὶ ἀκολούθως τοῖς νόμοις» καὶ σελ. 1018 «καλῶς καὶ ἀκολούθως τοῖς νόμοις», οἷς ὅμοιον τὸ ἐν σελ. 695, 23 «συνλελαλήκασιν ὑπὲρ ἁπάντων ἀκολούθως τοῖς ἐν τῇ ὁμολογίᾳ γεγραμμένοις»).

κατὰ πρόσταγμα - κατὰ τὸ πρόσταγμα, κατὰ τὸ διάταγμα, κατὰ τὴν ὑφήγησιν, κατὰ παράδειγμα, κτλ. (Πρβ. Πλάτ. Πρωταγ. σελ. 326 γ' «ἡ πόλις αὖ τούς τε νόμους ἀναγκάζει μανθάνειν καὶ κατὰ τούτους ζῆν κατὰ παράδειγμα»).

κατὰ στοιχεῖον (κατ' ἀλφάβητον), κατὰ λέξιν, κτλ.

κατ' εὐχήν, κατὰ νοῦν (χωρεῖν κατὰ νοῦν, πράττειν κατὰ νοῦν), κτλ.

κατὰ δαίμονα, κατὰ θεόν, κατὰ τύχην, κατ' εὐτυχίαν (κατὰ συγκυρίαν, κατὰ περίστασιν), κτλ.

Ἐναντίαν ἔννοιαν τῆς ὑπὸ τῆς προθέσεως *κατά* δηλουμένης ἐμφαίνει ἡ *παρά*, *οἷον*

κατὰ μοῖραν — παρὰ μοῖραν,
κατὰ νόμον — παρὰ νόμον,
κατὰ φύσιν — παρὰ φύσιν,
κατὰ λόγον — παρὰ λόγον,
κατὰ γνώμην — παρὰ γνώμην,
κατὰ συνήθειαν — παρὰ συνήθειαν,
κατὰ τὸ εἰωθός — παρὰ τὸ εἰωθός,
κατὰ τὸ προσῆκον — παρὰ τὸ προσῆκον,
κατὰ τὴν βούλησιν — παρὰ τὴν βούλησιν,
κατὰ τὰς ὁμολογίας — παρὰ τὰς ὁμολογίας,

κατὰ τὰς συνθήκας — παρὰ τὰς συνθήκας,
κατὰ τοὺς ὅρκους — παρὰ τοὺς ὅρκους,

κτλ. Ὁ Δημοσθένης λέγει σελ. 581, 207 «*κατὰ τοὺς νόμους* δ' ἥντινα βούλει παρ' ἐμοῦ δίκην λάμβανε, ὧν δ' ἐγὼ *παρὰ τοὺς νόμους* ὑβρίσθην, μή μ' ἀφαιροῦ τὴν τιμωρίαν» καὶ σελ. 627, 20 «σκοπείσθω πότερον *παρὰ τοὺς νόμους* ἢ *κατ' αὐτοὺς* εἴρηται» καὶ ὁ Λυσίας κατὰ Φίλων. 29 «ὅτι οὐ *κατὰ τὸ προσῆκον* ἑαυτοῖς ἐβοήθησαν τῷ δήμῳ — ὅτι *παρὰ τὸ προσῆκον* ἑαυτῷ προύδωκε τὴν πόλιν» (Πρβ. καὶ κατ' Ἀλκιβ. Β', 6) καὶ ὁ Πυθαγόρειος Θεάγης παρὰ Στοβ. Ἀνθολ. Α', 67 (Τόμ. Α', σελ. 24, 27 Μειν.) «ἁ δὲ *κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον* αὐτᾶς σύνταξις καὶ *παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον* παράβασις» καὶ Φίλων ὁ Ἰουδαῖος Τόμ. Ϛ', σελ. 161 «διάλυσις δὲ οὐδὲν ἦν ἄρα ἢ πρὸς τὴν *κατὰ φύσιν* ἑκάστων ἐπάνοδος· ὥστε κατὰ τὸ ἐναντίον ἡ σύνθεσις εἰς τὸ *παρὰ φύσιν* τὰ συνελθόντα βεβίασται». Ἐν δὲ τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα φέρεται λ. *Καικίλιος* «περὶ τῶν *καθ' ἱστορίαν* ἢ *παρ' ἱστορίαν* εἰρημένων τοῖς ῥήτορσι». Πρβ. Ψευδαριστοτ. Ἠθικ. Εὐδ. Β', ζ', 8 (Τόμ. Β', σελ. 200, 3 Διδ.) «ἐγκρατεύεται δ' ὅταν πράττῃ *ΠΑΡΑ τὴν ἐπιθυμίαν ΚΑΤΑ τὸν λογισμόν*». Παρὰ τῷ Ἱπποκράτει Τόμ. Α', σελ. 405 κεῖται «τοῖσι μὴ *κατὰ λόγον* κουφίζουσι οὐ δεῖ πιστεύειν οὐδὲ φοβεῖσθαι λίην τὰ μοχθηρὰ γινόμενα *παραλόγως*». Εἶνε δ' ἀντὶ τοῦ *παραλόγως* παρὰ τῷ Γαληνῷ Τόμ. ΙΖ', β', σελ. 515 γεγραμμένον *παρὰ λόγον*. Ἐν τοῖς Ὀνειροκριτικοῖς τοῦ Ἀρτεμιδώρου φέρεται βιβλ. Α', 77 «στέφανον ἀναδεδέσθαι πεποιημένον ἐξ ἀνθέων τὸ μὲν καθόλου καὶ κοινὸν τῶν *κατὰ τὴν ὥραν* ἀγαθόν, τῶν δὲ *παρὰ τὴν ὥραν* πονηρόν» καὶ «οἱ δὲ ἐκ τῶν ἴων γεγονότες *κατὰ* μὲν *τὴν ὥραν* ἀγαθοί, *παρὰ* δὲ *τὴν ὥραν* μοχθηροί» καὶ «οἱ δὲ ἐκ τῶν ῥόδων *ΠΑΡΑ* μὲν *τὸν καιρὸν* πᾶσιν ἀγαθοὶ πλὴν τῶν νοσούντων». Εὖ ποιῶν δ' ὁ Ῥείσκιος μετέβαλε τὸ «ΠΑΡΑ μὲν τὸν καιρόν» εἰς τὸ «ΚΑΤΑ μὲν τὸν καιρόν».

Τῷ *κατὰ δύναμιν* ἀντίκειται οὐ μόνον τὸ *παρὰ δύναμιν* ἀλλὰ καὶ τὸ *ὑπὲρ δύναμιν*. Ὁμοίως λέγεται μὲν *κατὰ τὴν ἀξίαν*, λέγεται δὲ *παρὰ τὴν ἀξίαν* καὶ *ὑπὲρ τὴν ἀξίαν*. Πρβ. *κατ' αἶσαν* - *παρ' αἶσαν*· ἔτι δὲ *ὑπὲρ μοῖραν*, *ὑπὲρ μόρον* (ἢ *ὑπέρμορον*, *ὑπέρμορα*), *ὑπὲρ μέτρον*, κτλ. Ἀπαντᾷ δὲ καὶ *πέρα τοῦ μέτρου* (*καὶ ἔξω τοῦ μέτρου*), κτλ.

Ἐν τῷ εἰς Ἑρμῆν Ὁμηρικῷ Ὕμνῳ στίχ. 431 κεῖται «τοὺς δὲ *κατὰ πρέσβιν* τε καὶ ὡς γεγάασιν ἕκαστος ἀθανάτους γεραίρων θεοὺς Διὸς ἀγλαὸς υἱός». Εἶπε δὲ καὶ ὁ Πλάτων Νόμ. σελ. 855 δ' «ὁ δικαστὴς ἑξῆς ἡμῖν ἐγγύτατα *κατὰ πρέσβιν* ἰζέσθω» καὶ σελ. 924 γ' «οἱ πρεσβύτατοι πάντων ἐπιμελείσθων (-μελέσθων) ἀεὶ *κατὰ πρέσβιν*». Πρβ. καὶ Αἰσχύλ. Πέρσ. 4 «*κατὰ πρεσβείαν* οὓς αὐτὸς ἄναξ Ξέρξης βασιλεὺς Δαρειογενὴς εἵλετο χώρας ἐφορεύειν». Ὁ Βλομφίελδος ποιεῖται ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Αἰσχύλου Περσῶν σελ. 102 τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Κατὰ πρεσβείαν. *Secundum senectutem*, vel, ut Schol. Hesychius, et Stanleius, *propter dignitatem*». Πρβ. Ματθίαν ἐν *Παρατηρήσ. εἰς Ὁμηρ. Ὕμν.* σελ. 290. Ἐν τοῖς εἰς Αἰσχύλον Σχολίοις φέρεται σελ. 71, 13 Δινδ. «κατὰ πρεσβείαν: κατὰ τιμὴν αἱρεθέντες».

Φανερὸν δὲ παντὶ γίνεται ὅτι τῇ ἐννοίᾳ τῆς συμφωνίας ἢ ἀκολουθίας εὐκόλως παραβλαστάνει ἡ τῆς αἰτίας· διότι τὸ συμφώνως τινὶ γινόμενον οὐχὶ σπανίως κυβερνᾶται τρόπον τινὰ καὶ κανονίζεται εἰς τὰ τῆς γενέσεως ὑπ' αὐτοῦ παρέχοντος ἐνδόσισμον καὶ ἀφορμὴν ἢ διότι τὸ ἀποτέλεσμα παρομαρτεῖ συνήθως τῷ αἰτίῳ καὶ τὸ ἑπόμενόν τινι πολλάκις καὶ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ εἶνε. Γνωστὸν δ' ὑπάρχει ὅτι παραλαμβάνεται ἐνίοτε τὸ *ἐπακολούθημα* ἐφ' ὁμοίου σημαινομένου καὶ τὸ *ἀποτέλεσμα* ἢ *συμπέρασμα*· ὅθεν λέγεται καὶ *κατ' ἐπακολούθημα*, περὶ οὗ γράφει ὁ πολὺς Κόβητος ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ Τόμ. Α', σελ. 505: Σμικρόν τι πταῖσμα ἔξελέ μοι σελ. 429 ἐκ τούτων· «ἃ δὲ αὐτοὶ ἐξευρηκέναι φρυάττονται τούτων ὁ ἔλεγχος· κατεπακολούθημα δὲ καὶ περὶ τῆς ἐγκυκλίου καλουμένης παιδείας». Δίχα μοι διάτεμνε κατ' ἐπακολούθημα, οὕτω γὰρ τοῖς φιλοσόφοις λέγειν ἔθος, ὡς Κλήμης σελ. 331 «πάντων τῶν καλῶν αἴτιος ὁ θεός, ἀλλὰ τῶν μὲν κατὰ προηγούμενον, τῶν δὲ κατ' ἐπακολούθημα» καὶ σελ. 434 «κατ' ἐπακολούθημα δ' αὖ τῆς ἐκλογῆς». Ἔστι δὲ τὸ Φραγκιστὶ λεγόμενον «par conséquent», καὶ πολλάκις τὸ ἐπακολουθεῖν, ἐπακόλουθος, -θως, -θία, -θητικός ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κείμενον εὑρήσεις. Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ τε ἁπλοῦ *ἀκόλουθος*, *ἀκολουθία*, *ἀκολουθεῖν*, κτλ. καὶ του συνθέτου *ἐπακόλου-*

θος, *ἐπακολουθία*, κτλ. θὰ διαλάβωμεν ἀκριβῶς ἀλλαχοῦ. Τοῦτο δ' ἐνθάδε μόνον λέγομεν, ὅτι παρὰ τῷ Στράβωνι φέρεται σελ. 224,25 «οὐδὲ τὸ τῶν μυῶν πλῆθος ἴδιον, *'ΑΦ' ΟΥ* καὶ λοιμικαὶ νόσοι πολλάκις *ἠκολούθησαν*».

Ὅταν λέγηται ὅτι γίνεταί τι *κατὰ φιλίαν*, μηνύεται μὲν συμφωνία ἢ ἀκολουθία, ἀλλὰ τοιαύτη ἀκολουθία, ἥτις ὀλίγον ἢ οὐδὲν διαφέρει τῆς σχέσεως αἰτιατοῦ καὶ αἰτίου. Ὅθεν τὸ *κατὰ φιλίαν* εἶνε παραστατικὸν ἐμφεροῦς ἐννοίας τῷ *φιλίᾳ* ἢ *διὰ φιλίαν* ἢ *ὑπὸ* (ἢ *ἕνεκα*) *φιλίας*. Πρβ. *φθόνῳ-ὑπὸ φθόνου-κατὰ φθόνον-διὰ φθόνον* καὶ *στάσει-διὰ στάσιν-κατὰ στάσιν* καὶ *ἀγνοίᾳ-ὑπ' ἀγνοίας-κατ' ἄγνοιαν* (*-δι' ἄγνοιαν*) καὶ *ἀνάγκῃ-ὑπ' ἀνάγκης* (*-ἐξ ἀνάγκης*)-*κατ' ἀνάγκην*. (Πρβ. Ἄστιον εἰς *Πλάτ.* Τόμ. ΙΑ', σελ. 791). Παρὰ τῷ Ξενοφῶντι φέρεται Κύρ. Παιδ. Δ', γ', 7 «νῦν μὲν οὖν οὕτω ταῦτ' ἔχει κατ' ἀνάγκην» καὶ παρὰ τῷ Παυσανίᾳ βιβλ. Ζ', κε', 6 «κατὰ ἀνάγκην δὲ ἐκλείπουσι Μυκηναῖοι τὴν πόλιν, ἐπιλιπόντων σφᾶς τῶν σιτίων».

Οἱ ὀνομαστοὶ Ὁλλανδοὶ φιλόλογοι *Herwerden* καὶ *Leeuwen* γράφουσιν ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ἀριστοτέλους Ἀθηναίων Πολιτείας σελ. 207 «Non multum differt (praepositio κατά) a διά in verbis κἄν τινι κατὰ τὸ γένος ἱερωσύνη γένηται 107, 5». Πρβ. Ἀπολλόδ. Α', η', 2, 7 «τὸ δέρας αὐτῇ (Ἐρχ.: *αὐτὴν*) ἀφείλοντο *κατὰ γένος* αὐτοῖς προσήκειν λέγοντες», κτλ. Παρὰ τῷ Λυσίᾳ ἀπαντᾷ ὑπὲρ τῶν τοῦ Νικ. Ἀδελφ. 6 «οὔτε *γένει* οὔτε οὐσίᾳ οὔθ' ἡλικίᾳ δοκῶν ἀνάξιος εἶναι τῆς πολιτείας μετασχεῖν» καὶ 11 «οἷς μάλιστα προσῆκε καὶ *διὰ γένος* καὶ διὰ πλοῦτον καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἀρετὴν τιμᾶσθαι».

Παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ κεῖται βιβλ. Δ', 99 «νομίζοντες τὴν μὲν Ὠρωπίαν — Ἀθηναίων *κατὰ τὸ ὑπήκοον* εἶναι», οὐ γίνεται ἐξήγησις ὑπὸ τοῦ Πόρτου ἑλληνιστὶ ὧδε· «διὰ τὸ ὑπήκοον, ὅτι τοῖς Ἀθηναίοις ὑπήκοος ἦν» καὶ βιβλ. Α, 107, 7 «ἦλθον δὲ καὶ Θεσσαλῶν ἱππῆς τοῖς Ἀθηναίοις *κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν*» καὶ βιβλ. Β', 22, 3 «ἡ δὲ βοήθεια αὕτη τῶν Θεσσαλῶν *κατὰ τὸ παλαιὸν ξυμμαχικὸν* ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις» καὶ 101, 4 «μὴ ὑπ' αὐτῶν ἀγόμενοι *κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν* καὶ ἐπὶ σφᾶς χωρήσωσιν» καὶ βιβλ. Γ', 3, 4 «αἳ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς *κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν* παροῦσαι» καὶ βιβλ. Δ', 61,4 «τοῖς γὰρ οὐδεπώποτε σφίσι *κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν* προσβοη-

θήσασιν κτέ.» καὶ βιβλ. Ε', 6, 2 «ὅπως παραγένοιτο στρατιὰ *κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν*» καὶ βιβλ. Ζ', 20, 1 «ἐς Ἄργος ἀφικομένῳ *κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν* παρακαλεῖν Ἀργείων ὁπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς» καὶ 33, 5 «τοὺς Μεταποντίους πείσαντες *κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν* ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν κτέ.». Σημαίνει δὲ τὸ *κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν* συμφώνως ἢ ἀκολούθως τῷ συμμαχικῷ, ὡς ἐπετάττετο ἢ ἐπιτάττεται ὑπὸ τῆς συμμαχίας. Ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ μὴ ὁμολογήσῃ ὅτι εὐκόλως πολλάκις γίνεται μετάβασις ἢ μετάπτωσις ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς συμφωνίας ἢ ἀκολουθίας εἰς τὴν τῆς αἰτίας. Πρβ. Θουκυδ. Ζ', 57, 9 «Ἀργεῖοι μὲν γὰρ οὐ *τῆς ξυμμαχίας ἕνεκα* μᾶλλον ἢ τῆς Λακεδαιμονίων τε ἔχθρας καὶ τῆς παραυτίκα ἕκαστοι ἰδίας ὠφελίας». Ἐν τοῖς εἰς Θουκυδίδην Σχολίοις βιβλ. Ζ', 33 (σελ. 118, 24 Διδ.) φέρεται «Κατὰ τὸ ξυμμαχικόν: *συμφώνημα* δηλονότι, ἤγουν καθὼς ἀποτείνει ἡ συμμαχία». Τὸ «καθὼς *ἀποτείνει* ἡ συμμαχία» παράδοξον προσπῖπτον μεταβλητέον ἴσως εἰς τὸ «καθὼς *ἀπαιτεῖ* ἡ συμμαχία». Γελοιότατον δ' εἶνε τὸ *ξυμμαχικὸν συμφώνημα*. Ὁ Θουκυδίδης εἶπε *κατὰ τὸ ξυμμαχικόν*, ὡς *κατὰ τὸ νησιωτικὸν* καὶ *κατὰ τὸ ὅμορον*, ποιούμενος πολλάκις χρῆσιν τοῦ οὐδετέρου ἐπιθέτου ἀντὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ (Πρβ. Πόππον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκδόσει τοῦ Θουκυδίδου Μέρ. Α', α', σελ. 168). Ὁ Σχαιφῆρος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ περὶ Ἐλλείψεων συγγράμματος τοῦ Βοσίου σελ. 455 «Imo κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ibi est ex noto Hellenismo, de quo supra ad v. Πρόσωπον, i. q. κατὰ τὴν ξυμμαχίαν. Sic Alciphron II. ep. 3 p. 236. ed. Bergl. ὧν οὔτε τὸ φιλικὸν βέβαιον, οὔτε τὸ διεχθρεῦον ἀκίνδυνον. i. e. ἡ φιλία, ἡ ἔχθρα» (Πρβ. καὶ σελ. 169 κἑξ. καὶ σελ. 420 καὶ σελ. 517). Σημειωτέον δ' ὅτι ὑπὸ μὲν τοῦ Θουκυδίδου ἐλέχθη βιβλ. Α', 107, 7 «ἦλθον δὲ καὶ Θεσσαλῶν ἱππῆς τοῖς Ἀθηναίοις *κατὰ τὸ ξυμμαχικόν*, οἳ μετέστησαν ἐν τῷ ἔργῳ παρὰ τοὺς Λακεδαιμονίους», ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀριστείδου Τόμ. Α', σελ. 655 «Θετταλοί ποτε δεῦρ' ἐλθόντες ἱππεῖς *κατὰ συμμαχίαν* μετέστησαν παρὰ τὴν μάχην ὡς τοὺς Λακεδαιμονίους». Τοῦ *κατὰ συμμαχίαν* ἐγένετο χρῆσις καὶ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου βιβλ. ϛ', 50, 4 «Ἀθηναῖοι ἥκουσι Λεοντίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν». Πρβ. Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμβ. 208, 4 (σελ. 315-6) «Ἀχαιῶν οἱ διαβάντες κατὰ συμμαχίαν πρὸς βασιλεα Εὐμένη» καὶ

Ἰώσηπ. Τόμ. Γ', σελ. 320, 15 «σὺν ἱππόταις τε καὶ πεζοῖς κατὰ ξυμμαχίαν αὐτῷ παροῦσιν». Ἀλλὰ δύναται ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις νὰ ἐκληφθῇ ἐπὶ τελικῆς ἐννοίας τὸ *κατὰ συμμαχίαν*, ὡς κεῖται παρὰ τῷ Κανταχουζηνῷ Τόμ. Α', σελ. 295, 14 «ἧκεν εἰς Βυζάντιον κατὰ συμμαχίαν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ» καὶ σελ. 297, 4 «τοῖς κατὰ συμμαχίαν ἥκουσι Μυσοῖς». Πρβ. καὶ Πολύβ. Δ', νγ', 8 «οἱ δὲ Κνώσιοι—ἐπισπῶνται χιλίους ἐξ Αἰτωλίας ἄνδρας κατὰ συμμαχίαν» καὶ Φιλ. Ἰουδ. Τόμ. Ε', σελ. 66 «ἐγχωρίων τε καὶ τῶν κατὰ συμμαχίαν ἀφικνουμένων». Ὑπὸ τοῦ Κανταχουζηνοῦ ἐλέχθη Τόμ. Α', σελ. 298, 15 «εἰ — τοσούτους πέμψεις στρατιώτας *συμμαχήσοντας* τοῖς πολεμίοις» καὶ ὑπὸ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου βιβλ. ΙΓ', ξγ', 1 «ναύαρχος πεμφθεὶς σὺν τριάκοντα πέντε τριήρεσι Λακεδαιμονίοις *συμμαχήσων*», κτλ. Παρὰ τῷ Ἡροδότῳ κεῖται βιβλ. Ε', 81 «πειρησαμένων δὲ τῶν Θηβαίων *κατὰ τὴν συμμαχίην* τῶν Αἰακιδέων κτέ.», τουτέστιν ἀκολούθως τῇ ὑπεσχημένῃ συμμαχίᾳ τῶν Αἰακιδῶν ἤτοι πεποιθότων τῇ ὑπεσχημένῃ συμμαχίᾳ τῶν Αἰακιδῶν.

Ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἶνε ἐν τῷ Κρατύλῳ εἰρημένον σελ. 409 α' «ἅλιος οὖν εἴη μὲν ἂν *κατὰ τὸ ἁλίζειν* εἰς ταὐτὸ τοὺς ἀνθρώπους— εἴη δ' ἂν καὶ ΤΩ περὶ τὴν γῆν ἀεὶ ΕΙΛΕΙΝ ἰών, ἐοίκοι δ' ἂν καὶ ὍΤΙ ποικίλλει ἰὼν τὰ γιγνόμενα ἐκ τῆς γῆς· τὸ δὲ ποικίλλειν καὶ αἰολεῖν ταὐτόν». Τὸ *αἰολεῖν* μετετύπωσεν ὁ Κόβητος εἰς τὸ *αἰόλλειν*.

Φέρεται δὲ καὶ παρὰ τῷ Δημοσθένει σελ. 651, 92 «Οἶμαι τοίνυν αὐτὸν κἀκεῖνον ἐρεῖν τὸν λόγον καὶ σφόδρα ταύτῃ ζητήσειν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς, ὡς ἄκυρόν ἐστι τὸ ψήφισμα· προβούλευμα γάρ ἐστιν, ὁ δὲ νόμος ἐπέτεια κελεύει τὰ τῆς βουλῆς εἶναι ψηφίσματα· ὥστε, κἂν αὐτοῦ νῦν ἀποψηφίσησθε, ἥ γε πόλις φλαῦρον οὐδὲν πείσεται *κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο*». Ὁ Σχαιφῆρος γράφει ἐν *Appar. Crit. et Exeg. ad Demosth.* Τόμ. Δ', σελ. 81 «κατά. Malim παρὰ, *per*, *propter*. Loquendi quidem mos id postulat, in scriptore quidem terso, cuiusmodi est Demosthenes: nam in alio minus emendato tantam diligentiam haud requisivero. Reisk. Tersum scriptorem dedecere praepositionem κατὰ sic usurpatam, seu vertas *quod attinet ad*, seu *secundum*, *ex*, eccui Reiskius persuadebit?». Ὁ Οὐηβῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κατ' Ἀριστοκράτους

λόγῳ τοῦ Δημοσθένους σελ. 317 ἀντιλέγει τῷ Ῥεισκίῳ διὰ τῶνδε· «Deinde non debebat Reiskius παρὰ desiderare pro κατά; hoc enim *secundum* significans optimum est, illud h. l. ne graecum quidem, siquidem, quum proprie sit *iuxta* et hinc causae notionem adsciscat, significaret, *dum hoc psephisma valet*, quod abhorret a mente oratoris, cuius potius sententia haec est *dum non valet*». Ὁ Ῥείσκιος δοξάζων ὅτι τοῦ χωρίου ἡ ἔννοια εἶνε «τῇ γε πόλει οὐδενὸς κακοῦ αἴτιον γενήσεται τὸ ψήφισμα τοῦτο» προέκρινε τὴν διὰ τῆς προθέσεως *παρά* ἐκφορὰν «ἡ γε πόλις φλαῦρον οὐδὲν πείσεται *ΠΑΡΑ τὸ ψήφισμα τοῦτο*». Ἀλλ' ἥκιστα μεμπτὸν ἔργον θὰ ἐποίει ὁ Ῥείσκιος, ἂν ἐτήρει μὲν τὴν παραδεδομένην γραφήν, ἐξεδέχετο δὲ τὴν πρόθεσιν *κατά* ἐπ' αἰτιολογικῆς σημασίας (Ἴδε ἃ ἐγράψαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν σελ. 287). Νέος Ἕλλην δύναται νὰ εἴπῃ «οὐδὲν κακὸν θὰ πάθῃ *ὡς ἐκ τοῦ ψηφίσματος τούτου*» ἢ «οὐδὲν κακὸν θὰ πάθῃ *ὅσον ἀφορᾷ* (ἢ *ὅσον ἀποβλέπει*) τὸ ψήφισμα τοῦτο». Πρβ. Διόδ. Σικελ. ΙϚ', ξγ', 1 «ἀνὴρ κατὰ μὲν τὴν στρατηγίαν καὶ τὸν ἄλλον βίον ἐπαινούμενος, κατὰ δὲ τὴν πρὸς Φωκεῖς συμμαχίαν μόνην βλασφημούμενος» καὶ Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 45 α' «καὶ γὰρ ὁ Πλάτων τὸν Λυσίου λόγον οὔτε κατὰ τὴν εὕρεσιν ἐπαινῶν καὶ τῆς ἀταξίας αἰτιώμενος ὅμως αὐτοῦ τὴν ἀπαγγελίαν ἐπαινεῖ» καὶ Διον. Ἁλικαρν. πρὸς Γναῖ. Πομπή. Ἐπιστ. 1 «οὐδ' ἄν τις ἔχοι κατ' αὐτὸ τοῦτο μέμψασθαί με τὸ μέρος, ὅτι τὸν ἐπιφανέστατον τῶν φιλοσόφων — ἐξετάζειν ἐπεβαλόμην» καὶ Σχολ. Σοφοκλ. σελ. 25, 10 Τευβν. «ἐν μεγίστῳ κακῷ ἐστιν ὁ Αἴας τὸ μὲν κατὰ τὴν νόσον, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἀπειλὴν τῶν βασιλέων», κτλ.

Παρατιθέμεθα ἐνθάδε τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀσωπίου γεγραμμένα ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Σύνταξιν σελ. 681, § 37 «Ὡσαύτως καὶ ἄλλων παρασχέσεων· ὡς εἰς τὸ *ἀνὰ ποταμόν*, π.χ. παρατηρεῖται ἡ ἔννοια τοῦ *ἄνω*, οὕτως εἰς τὸ *κατὰ ποταμὸν* ἡ ἔννοια τοῦ *κάτω*· τὸ *κατὰ ποταμὸν* εἶναι καὶ σύμφωνον μὲ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ποταμοῦ· ἐκ τούτου ἡ ἰδέα τῆς συμφωνίας ἡ ὁποία, ἐντεῦθεν ὁρμωμένη ἔνθα κυριολεκτικῶς ἁρμόζει, ἐκτάνθη καὶ εἰς ἄλλα ἔνθα μόνον κατ' ἀναλογίαν ἠμπορεῖ νὰ ἁρμόσῃ, ὡς *κατὰ πατέρα*, *κατὰ μητέρα*, *κατὰ νόμον*, κτλ. ἔνθα ὁ νόμος θεωρεῖται ὡς ὑπογραμμὸς ἢ ὡς στάθμη κατὰ τὴν ὁποίαν

ἀντεξετάζονται αἱ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς παραγώγου σχέσεως παράγεται πάλιν ἄλλη· ὁ συμφώνως, π. χ. μὲ τὸ πάθος του ἐνεργῶν ἐνεργεῖ καὶ διὰ τὸ πάθος του, καὶ ἐκ τούτου ἡ ἰδέα τῆς αἰτιολογίας». Βδελυρώτατον εἶνε τὸ *ἐκτάνθη* ἀντὶ τοῦ *ἐξετάθη*. Πῶς δ' ἐκ τῆς τοπικῆς σημασίας ἀπετελέσθη ἡ τῆς συμφωνίας ἢ ἀκολουθίας καὶ ἐκ ταύτης ἡ τῆς ὁμοιότητος θὰ παραστήσωμεν σαφῶς ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

ΜΕΡΟΣ Ζ'.

Καθ' ἡμέραν.

Πολλάκις γίνεται ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων χρῆσις τοῦ καθ' ἡμέραν, ὃ καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας σύνηθες ὑπάρχει ἰσοδυναμοῦν τῷ Ῥωμαϊκῷ quotidie. Ἐν τῷ ποιητικῷ λόγῳ φέρεται καὶ τὸ κατ' ἦμαρ. Καταλέγομεν παραδείγματα τοῦ τε καθ' ἡμέραν καὶ τοῦ κατ' ἦμαρ.

Αἰσχύλ. Πέρσ. 841 «ψυχὴν διδόντες ἡδονῇ καθ' ἡμέραν».

Σοφοκλ. Ἀποσπ. 329, 3 «ὧν ἐρᾷ καθ' ἡμέραν» καὶ 1019, 4 «προσλαμβάνειν δὲ δεῖ καθ' ἡμέραν ἀεί».

Σοφοκλ. Φιλοκτ. 797 «πῶς ἀεὶ καλούμενος οὕτω κατ' ἦμαρ κτἑ.;». Οἰδ. Κολ. 681 «θάλλει — ὁ καλλίβοτρυς κατ' ἦμαρ νάρκισσος».

Εὐριπ. Ἑκάβ. 317 «καθ' ἡμέραν κεἰ σμίκρ' ἔχοιμι». Μηδ. 1020 «παισὶ πόρσυν' οἷα χρὴ καθ' ἡμέραν». Ἀποσπ. 135, 1 «ἤ που τὸ μέλλον ἐκφοβεῖ καθ' ἡμέραν» καὶ 286, 9 «τῶν εὐσεβούντων ἡσυχῇ καθ' ἡμέραν» καὶ 714, 2 «σμίκρ' ἂν θέλοιμι καὶ καθ' ἡμέραν ἔχων κτἑ.».

Εὐριπ. Ἑκ. 628 «ὅτῳ κατ' ἦμαρ τυγχάνει μηδὲν κακόν». Τρῳ. 392 «ἀεὶ κατ' ἦμαρ σὺν δάμαρτι καὶ τέκνοις ᾤκουν».

Θεοδέκτ. Ἀποσπ. 12, 5 «τοσῷδε μείζων γίγνεται καθ' ἡμέραν».

Ἀριστοφ. Ἱππ. 1101 «κριθὰςποριῶ σοι καὶ βίον καθ' ἡμέραν».

Ἀντιφ. Ἀποσπ. 204, 9 Κοκκ. «ὅσ' ἂν καθ' ἡμέραν — εἰσαναλίσκων τύχῃ».

Φιλέτ. Ἀποσπ. 7, 2 «ἡδέως ζῆν τὸν βίον καθ' ἡμέραν».

Ἐπικράτ. Ἀποσπ. 2, 6 «τὸ καθ' ἡμέραν ὁρῶσα πίνειν κἀσθίειν μόνον».

Μένανδρ. Ἀποσπ. 174, 2 «τὸ κακὸν καὶ τἀγαθὸν καθ' ἡμέραν νέμειν ἑκάστῳ» καὶ 301, 2 «οὐ τῶν ἀναγκαίων καθ' ἡμέραν μόνον τιμὴν παρασχεῖν δυνατόν».

Ἱπποκράτ. Τόμ. Α', σελ. 425 «ὁκόσοισι ἐν τοῖσι πυρετοῖσι καθ' ἡμέρην ῥίγεα γίγνεται, καθ' ἡμέρην οἱ πυρετοὶ λύονται».

Θουκυδ. Ϛ', 60, 2 «καθ' ἡμέραν ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερον» καὶ Ζ', 8, 1 «ὁρῶν καθ' ἡμέραν ἐπιδιδοῦσαν τήν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν κτέ.» καὶ 50, 3 «καθ' ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἴσχοντα».

Ξενοφ. Οἰκον. Θ', 9 «ὅσοις μὲν τῶν σκευῶν καθ' ἡμέραν χρῶνται οἱ οἰκέται». Κύρ. Παιδ. Γ', γ', 25 «προῆσαν τοσοῦτον καθ' ἡμέραν, ὅσον ἐδόκει αὐτοῖς καλῶς ἔχειν» καὶ Δ', β', 37 «τοῖς δεσπόταις καὶ τοῖς οἰκέταις καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτε» καὶ Η', ς', 11 «τὸν καλόν τι ποιοῦντα καθ' ἡμέραν ἐπιγεραίρειν». Ἑλλην. Ϛ', ε', 50 «ἑώρων ἐλάττονα τὴν στρατιὰν καθ' ἡμέραν γιγνομένην». περὶ Ἱππ. Ε', 2 «ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸ τετάχθαι τῷ ἱπποκόμῳ καθ' ἡμέραν τὴν κόπρον — ἐκφέρειν».

Λυσ. Ἀπολ. Δωροδ. 3 «καθ' ἡμέραν ὑπὲρ ὑμῶν κινδυνεύων καὶ ἀποδημῶν».

Πλάτ. Πρωτ. σελ. 318 γ' «εἰς ὅ τι βελτίων καθ' ἡμέραν ἔσται συγγιγνόμενος ἐκείνῳ».

Πολύβ. Ϛ', λδ', 8 «παραγίνεται δὲ καθ' ἡμέραν δύνοντος ἡλίου πρὸς τὴν τοῦ χιλιάρχου σκηνήν» καὶ ἀλλαχοῦ (Ἴδε Καιλκῆρον ἐν *Leipz. Stud.* Τόμ. Γ', σελ. 284-5).

Ποσειδών. παρ' Ἀθην. σελ. 540 γ' «ὑποδοχὰς ἐποιεῖτο καθ' ἡμέραν ὀχλικάς».

Πλούτ. Ἀράτ. ΙΖ', 3 «θέας ἐπετέλει καὶ πότους συνῆγε καθ' ἡμέραν». Πρβ. καὶ Ψευδοπλούτ. Ἠθικ. σελ. 177 ς' «τοῦ θεραπεύοντος ἰατροῦ πάντως τι καθ' ἡμέραν αἰτοῦντος».

Διόδ. Σικελ. ΙΔ', ξγ', 1 «τὰ πράγματα καθ' ἡμέραν ἐγίνετο χείρω» (Πρβ. Καιλκῆρον ἐν *Leipz. Stud.* Τόμ. Γ', σελ. 285).

Στράβ. σελ. 813, 17 Μειν. «καθ' ἡμέραν τρόπον τινὰ σαλεύονται καὶ διίστανται» καὶ σελ. 1018, 1 «σίτησιν λαμβανόντων καθ' ἡμέραν πρόβατον» καὶ σελ. 1022, 5 «καθ' ἡμέραν δὲ εἰσιόντες ἐπᾴδουσιν».

Διοσκορίδ. Τόμ. Β', σελ. 65 «αἵ τε δριμυφαγίαι καὶ ἡ τοῦ ἀκράτου πόσις παραλαμβανέσθωσαν καθ' ἡμέραν».

Ματθ. Εὐαγγ. ΚϚ', 55 «καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων».

Σχολ. Σοφοκλ. σελ. 434, 10 Τευβν. «ἀλλ' αἰὲν ἐπ' ἤματι: ἀλλ' ἀεὶ καθ' ἡμέραν—ἐπινίσσεται ὁ Κηφισός».

Ἐν ἐπιγραφῇ Δωρικῇ παρὰ Καυήρῳ Ἐκλογ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. 47, 111 (σελ. 38 ἐκδ. β') κεῖται «ὅπως—παρέχει ξύλα ξηρὰ καὶ ἱκανὰ τοῖς ἀλειφομένοις κατ' *ἀμέραν* ἀπὸ τετάρτας ὥρας ἕως ἑβδόμας».

Λέγεται καὶ *ὁ καθ' ἡμέραν βίος* (Σοφοκλ. Οἰδ. Κ. 1364. Εὐριπίδ. Ἠλ. 235 καὶ Ἀλκ. 788. Δημοσθέν. σελ. 298, 210), *ἡ τροφὴ ἡ καθ' ἡμέραν* (Ἰσοκράτ. Βουσ. 22), *τροφὴ ἡ καθ' ἡμέραν* (Ἄλεξ. Ἀποσπ. 141, 6. Ψευδοπλ. Ἐπιστ. σελ. 340 δ'), *ἡ καθ' ἡμέραν τροφή* (Φιλήμ. Ἀποσπ. 88, 6), *ἡ καθ' ἡμέραν τρυφή* (Μένανδρ. Ἀποσπ. 554, 1), *αἱ καθ' ἡμέραν δαπάναι* (Αἰσχίν. περὶ Παραπρ. 79), *τὰ καθ' ἡμέραν δαπανήματα* (Φιλήμ. Ἀποσπ. 96, 5), *τὰ συμπόσια τὰ πολλὰ καὶ καθ' ἡμέραν* (Ἄλεξ. Ἀποσπ. 156, 2), *αἱ συνουσίαι αἱ καθ' ἡμέραν* (Ἀνών. Κωμ. Ἀποσπ. 106, 9), *ἡ καθ' ἡμέραν δίαιτα* (Πλάτ. Νόμ. σελ. 762 ε'. Ψευδοπλάτ. Ἐπιστ. σελ. 359 α'. Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφ. 170 καὶ 173. Στράβ. σελ. 1023, 13. Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 132 β') καὶ δωριστὶ *ἁ καθ' ἁμέραν δίαιτα* (Τίμ. Λοκρ. περὶ Ψυχ. Κόσμ. καὶ Φύσ. σελ. 103 β'), *δίαιτα ἡ καθ' ἡμέραν* (Ψευδοπλάτ. Ἐπιστ. σελ. 340 ε'), *τὸ καθ' ἡμέραν κέρδος* (Πλάτ. Νόμ. σελ. 831 γ'), *ἀλλαγὴ ἡ καθ' ἡμέραν* (Πλάτ. Νόμ. σελ. 742 α'), *τὰ καθ' ἡμέραν ἐπιτήδεια* (Ἰσαῖ. περὶ τοῦ Δικαιογ. Κλήρ. 10), *τὰ καθ' ἡμέραν ἐπιτηδεύματα* (Θουκυδ. Β', 37, 2. Διον. Ἁλικαρν. περὶ Ἰσοκρ. 5), *τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεὲς καὶ ἀνεπιβούλευτον* (Θουκυδ. Γ', 37, 2), *τὰ καθ' ἡμέραν αἰκίσματα* (Λυσ. κατ' Ἀνδοκ. 26), *ἡ καθ' ἡμέραν ἀκρασία τοῦ βίου* (Δημοσθέν. σελ. 23, 18), *τὰ καθ' ἡμέραν ἀναγκαῖα* (Ἰάμβλιχ. περὶ τοῦ Πυθαγ. Βί. 24), *αἱ καθ' ἡμέρην καταστάσιες* (Ἱπποκρ. Τόμ. Α', σελ. 413

Ἑρμ.), *ἀλφαὶ αἱ καθ' ἡμέραν* (Λυκόφρ. 1394). Κατὰ μίμησιν δὲ τοῦ Θουκυδίδου εἰπόντος βιβλ. Α', 2, 2 «*τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς* πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν» ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Ἡλιοδώρου Αἰθ. Ϛ', 10 «*τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς* ῥᾷον εὐπορήσομεν».

Εὑρίσκεται τὸ *καθ' ἡμέραν* καὶ μετὰ μόνου τοῦ ἄρθρου προενηνεγμένον, πληθυντικῶς *τὰ καθ' ἡμέραν* καὶ ἑνικῶς *τὸ καθ' ἡμέραν* ἢ ποιητικῶς *τὸ κατ' ἦμαρ — τὸ κατ' ἆμαρ*, οἷον

Ἄλεξ. Ἀποσπ. 220, 9 «τὰ δὲ καθ' ἡμέραν τάδε». Μένανδρ. Ἀποσπ. 325, 13 «ὅταν λυπῇ τι τῶν καθ' ἡμέραν». Ξενοφ. Ἱέρ. Δ', 9 «ἔξεστι τὰς δαπάνας συντέμνειν εἰς τὰ καθ' ἡμέραν». Ἰσοκράτ. Βουσ. 20 «καὶ δι' ἔνδειαν τῶν καθ' ἡμέραν καὶ διὰ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς» καὶ 39 «οἱ μὲν αὐτῶν ἀλῆται καὶ τῶν καθ' ἡμέραν ἐνδεεῖς κατέστησαν». Ἴδε καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Φιλοκτ.* σελ. 226.

Ἀριστοφάν. Ἱππ. 1126 «ἥδομαι βρύλλων τὸ καθ' ἡμέραν». Θουκυδ. Γ', 82, 2 «ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ' ἡμέραν». Ἰσοκράτ. Παναθην. 179 «ὥστ' ἐπιπόνως ἐργαζομένους μόλις ἔχειν τὸ καθ' ἡμέραν». Πλάτ. Πολιτ. σελ. 561 γ' «διαζῇ τὸ καθ' ἡμέραν οὕτω χαριζόμενος τῇ προσπιπτούσῃ ἐπιθυμίᾳ» καὶ Φαίδρ. σελ. 240 β' «οἷς τό γε καθ' ἡμέραν ἡδίστοισιν εἶναι ὑπάρχει» καὶ Τιμ. σελ. 83 ε' «ὅσα — τοιαῦτα σῶμα τὸ καθ' ἡμέραν χεῖται καθαιρόμενον». Ψευδοπλάτ. Ἐπιστ. σελ. 331 β' «ἂν μέν μοι τὸ καθ' ἡμέραν ἔν τινι τρόπῳ δοκῇ ζῆν». Πολύβ. Δ', ιη', 2 «ποιεῖσθαι δὲ καὶ τὸ καθ' ἡμέραν τὴν δίαιταν ἐπὶ τῶν πυλώνων». Ἰώσ. Ἰουδ. Ἀρχ. ΙΘ', α', 6 «μιαινόμενοι τὸ καθ' ἡμέραν αἵματι σφαγῆς καὶ βασάνου τῆς ἐκείνων». Ὁ Νίσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰωσήπου Τόμ. Δ', σελ. 218, 10 ἔγραψε «μιαινόμενοι τῷ καθ' ἡμέραν αἵματι κτέ.», ὅπερ ἥκιστ' ἐπαινετὸν ἡμῖν φαίνεται.

Σοφοκλ. Φιλοκτ. 1089 «τίπτ' αὖ μοι τὸ κατ' ἆμαρ ἔσται;» καὶ Ἀποσπ. 536, 1 «τὸ κατ' ἦμαρ ὅπως ἥδιστα πορσύνων». Εὐριπ. Ἠλ. 145 «οἷς ἀεὶ τὸ κατ' ἆμαρ διέπομαι» καὶ 181 «δακρύων δέ μοι μέλει δειλαίᾳ τὸ κατ' ἆμαρ» καὶ Ἴων. 123 «λατρεύων τὸ κατ' ἆμαρ».

Ὁ Ἄστιος γράφει ἐν τῷ Πλατωνικῷ Λεξικῷ Τόμ. Β', σελ. 32 «Cum artic. et praepos. κατὰ significat id quod *quotidianum* vel *diurnum* est, etiam *quod in diem* (h. e. in momentum) *durat*» καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλάτωνος Τόμ. Ι', σελ. 328 «*Τό γε καθ' ἡμέραν* est Latinorum *in diem*, quod non semper valet *quotidie*, sed *ad tempus* (nostrum *momentan* s. *auf Kurze Zeit*, *vorübergehend*, *für den Augenblick*)».

Προστίθεται δὲ πολλάκις τῇ αἰτιατικῇ *ἡμέραν* ἡ ἀντωνυμία *ἑκάστην*, οἷον *καθ' ἡμέραν ἑκάστην* ἢ *καθ' ἑκάστην ἡμέραν* καὶ μετὰ τοῦ ἄνθρου *καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν* ἢ *κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην*.

Ἱπποκράτ. Τόμ. Α', σελ. 183 «ἐπαναδιδοῖ δὲ καὶ παροξύνεται καθ' ἡμέρην ἑκάστην». Θουκυδ. Β', 85, 4 «ὡς καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἐλπίδος οὔσης ἀεὶ ναυμαχήσειν». Ἀλεξ. Ἀποσπ. 200, 6 «ὅλας δ' ἀφαιροῦνται καθ' ἑκάστην ἡμέραν». Λυσ. κατὰ Σιτοπ. 20 «μᾶλλον αἱροῦνται καθ' ἑκάστην ἡμέραν περὶ τῆς ψυχῆς κινδυνεύειν» καὶ κατ' Ἐργοκλ. 7 «ἐν τοῖς δεινοτάτοις κινδύνοις καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἔσεσθε» καὶ κατὰ Νικομ. 2 «καθ' ἑκάστην δ' ἡμέραν ἀργύριον λαμβάνων τοὺς μὲν ἐνέγραφε, τοὺς δ' ἐξήλειφε» καὶ Ἀποσπ. 53, 4 Κοβ. «καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποθνήσκοντα μὴ δύνασθαι τελευτῆσαι τὸν βίον». Ξενοφ. περὶ Ἱππ. Ε', 9 «βλάπτει δὲ τὰς ὁπλὰς ἡ καθ' ἑκάστην ἡμέραν βρέξις» καὶ Ἀπομν. Δ', Ϛ', 12 «οὐκ ὀλίγα ἔστι καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοιαῦτα ὁρᾶν τε καὶ ἀκούειν» καὶ Ἑλλην. Β', α', 27 «ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ' ἑκάστην ἡμέραν». Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφ. 165 «αὕτη δὲ ἐπολιορκεῖτο καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπίδοξος ἦν ἁλῶναι». Λυκοῦργ. κατὰ Λεωκράτ. 126 «ὑπόμνημα τοῖς καθ' ἑκάστην ἡμέραν συνιοῦσι». Θεόπομπ. παρ' Ἀθην. σελ. 260 γ' «καθ' ἑκάστην ἡμέραν μεθυσκόμενος». Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. Λ' «ἕνα κληροῦσθαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὸν ἐπιψηφιοῦντα». Πρβ. Πλάτ. Πολιτικ. σελ. 270 ε' «τῶν δὲ ἡβώντων τὰ σώματα λεαινόμενα καὶ σμικρότερα *καθ' ἡμέραν καὶ νύκτα ἑκάστην* γιγνόμενα» καὶ Στράβ. σελ. 56, 14 «δὶς τῆς παλιρροίας γινομένης *καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα*». Παραδείγματα τοῦ *καθ' ἑκάστην ἡμέραν* ἐκ τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ ἐμνημόνευσεν ὁ Σχαιφῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ περὶ Ἐλλείψεων συγγράμματος τοῦ Βοσίου σελ. 139. Πρβ. καὶ

Ἰώσηπ. Τόμ. Α', σελ. 205, 20 καὶ Φίλων Ἰουδ. Τόμ. Ϛ', σελ. 107 καὶ Σχολ. Σοφοκλ. σελ. 270, 18 καὶ σελ. 444, 23 Τευβν., κτλ. Ἴδε καὶ Μειστεράνσιον ἐν *Γραμματ. τῶν Ἀττ. Ἐπιγρ.* σελ. 192, 1562 ἐκδ. β'.

Ἰσοκράτ. Πλαταϊκ. 55 «ἄπολιν γενόμενον καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν κακοπαθεῖν» καὶ Εὐαγόρ. 43 «περὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην προσπιπτόντων». Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. ΚΖ' «ἐξῆν γὰρ τῷ βουλομένῳ Λακιαδῶν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν ἐλθόντι παρ' αὐτὸν ἔχειν τὰ μέτρια». Κλημ. Ἀλεξανδρ. σελ. 70 «τὸ δὲ σήμερον καθ' ἑκάστην αὐτοῦ αὔξεται τὴν ἡμέραν». Ἰω. Χρυσόστ. Ὁμιλ. εἰς εἰς Ματθ. σελ. 517 δ' «σοὶ δὲ καθ' ἑκάστην, ὡς εἰπεῖν, τὴν ἡμέραν διὰ τούτων τῶν μυστηρίων». Δημοσθέν. σελ. 247, 68 «κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην — τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς ὑπομνήμαθ' ὁρῶσι» καὶ σελ. 310, 249 «τοὺς πρώτους χρόνους κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην ἐκρινόμην ἐγώ». Θουκυδ. Ϛ', 63, 2 «κατά τε τὴν ἡμέραν ἑκάστην προϊοῦσαν ἀνεθάρσουν μᾶλλον». Πρβ. Ἀριστοφ. Πλοῦτ. 1031 «οὔκουν *καθ' ἑκάστην* ἀπεδίδου *ΤΗΝ νύκτα* σοι;» καὶ Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφ. 25 «ὃς *καθ' ἑκάστην πρυτανείαν* ἀπελογίζετο τὰς προσόδους τῷ δήμῳ» καὶ Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. ΜΖ' «οὓς δεῖ *κατὰ πρυτανείαν ἑκάστην* καταβάλλειν» καὶ ΜΗ' «τοὺς λογιουμένους ταῖς ἀρχαῖς *κατὰ ΤΗΝ πρυτανείαν ἑκάστην*» καὶ ΞΑ' «ἐπιχειροτονία δ' αὐτῶν ἐστι *κατὰ ΤΗΝ πρυτανείαν ἑκάστην*»· ἔτι δὲ ΜΖ' «γραμματεῖον *κατὰ ΤΗΝ καταβολὴν ἑκάστην* ποιήσαντες» καὶ ΞΓ' «βακτηρίαι παρατίθενται *κατὰ ΤΗΝ εἴσοδον ἑκάστην*». Ἐν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου κεῖται σελ. 277 α' «πολλῶν δ' ὄντων τῶν ἰχθύων, οὓς *κατὰ ΤΑΣ ἑκάστας ὥρας* ἐνδαινύμεθα» ἀντὶ τοῦ *κατὰ ΤΑΣ ὥρας ἑκάστας*.

Ὁ Κοραῆς γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους περὶ τῶν ἐν τοῖς ἄνω παρατεθειμένων ἐξ αὐτοῦ χωρίων Τόμ. Β', σελ. 152 «Κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην: Διὰ τὴν ἀσυνήθη χρῆσιν τοῦ ἄρθρου ἐν τοῖς τοιούτοις, γράφειν οὐκ ἀλόγως δεῖν οἴεται Οὐόλφιος, Καθ' ἑκάστην ἡμέραν» καὶ σελ. 230 «Καθ' ἑκάστην * τὴν * ἡμέραν: Ἀστερίσκοις διαλαβεῖν ᾠήθην δεῖν τὸ ἄρθρον, ὡς περιττόν. εἰκὸς γὰρ ἐκ τῆς τελευταίας τοῦ Ἑκάστην γεννηθῆναι, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ.

194) διττῇ ἐντυγχάνομεν γραφῇ, Καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν, καί, Καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν. Εὕρηται δὲ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ὀλίγοις πάνυ Ἰσοκράτους χωρίοις ἡ ἔναρθρος αὕτη γραφὴ, μακρῷ πλειόνων οὐσῶν τῶν ἀνάρθρων» (Πρβ. καὶ σελ. 142). Ἡ ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς ἀποδοκιμαζομένη ἐκφορὰ ἀπαντᾷ πολλάκις παρὰ τῷ Ἰσοκράτει ἐν ἄλλοις μὲν τόποις κατὰ τὴν κοινὴν γραφήν, ἐν ἄλλοις δὲ κατὰ τὴν ἐν ταῖς νέαις ἐκδόσεσιν εὐλόγως ἐγκεκριμένην, οἷον

Β', 2 «περὶ τοῦ βίου καθ' ἑκάστην ἀγωνίζεσθαι τὴν ἡμέραν» καὶ 11 «περὶ ὧν ὑμεῖς καθ' ἑκάστην ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν».

Δ', 78 «περὶ τῶν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων» καὶ 128 «ἐπὶ μὲν τοὺς Ἕλληνας καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν στρατευομένους».

ς', 65 «ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν γιγνομένας» καὶ 79 «τοὺς δ' αὐτῶν ὁρῶσι καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας».

Ζ', 40 «ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων» καὶ 69 «τοὺς — ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν προστάττοντας ἡμῖν».

Η', 20 «καθ' ἑκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς εὐπορίαν ἐπιδώσομεν».

Ι', 56 «τῷ ποιεῖν ἡμᾶς εὖ καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν».

ΙΒ', 211 «ἐκεῖνοι γὰρ καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν εὐθὺς ἐξ εὐνῆς ἐκπέμπουσι τοὺς παῖδας».

ΙΘ', 30 «πυνθανομένη δὲ καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν ὡς διέκειτο».

Ἐπιστ. Ε', 4 «περὶ τὰς πράξεις τὰς προσπιπτούσας καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν» καὶ ς', 9 «τότ' ἤδη τὰς πράξεις τὰς καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν σκεπτέον».

(Ἴδε Βαιτῆρον εἰς *Ἰσοκρ. Πανηγυρ.* σελ. 23. Πρβ. καὶ Βενσελῆρον εἰς *Ἰσοκρ. Ἀρεοπαγ.* σελ. 252 καὶ 350). Ἐν ταῖς εἰς Ματθαῖον Ὁμιλίαις Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου φέρεται σελ. 769 ε' «*καθ' ἑκάστην ἡμέραν* συνῆν ἐκεῖνος τῷ μὴ ἔχοντι ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι (κλίνῃ) καὶ *καθ' ἑκάστην* ἐπαιδεύετο *ΤΗΝ ἡμέραν* δι' ἔργων, κτέ.». Παρατηρήσεως ἄξιον εἶνε ὅτι ἔκειτο ἄλλοτε παρὰ τῷ Ἰσοκράτει Λόγ. Γ', 22 «οὐ μόνον δ' ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις καὶ τοῖς *καθ' ἡμέραν* γιγνομένοις αἱ μοναρχίαι διαφέρουσιν ἀλλὰ καὶ κτέ.», ἀνθ' οὗ ὁ Κοραῆς ἐξέδωκεν ἐκ τοῦ Στοβαίου παραλαβὼν «τοῖς

καθ' *ἡμέραν ἑκάστην* γιγνομένοις»· ἔγραψε δ' ἐν ταῖς Σημειώσεσι (σελ. 26) τάδε· «Καθ' ἡμέραν ἑκάστην: Ἡ γραφὴ ἐκ τοῦ Στοβαίου (σελ. 323), ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς ἄλλοις, Καθ' ἡμέραν, ἀνθ' οὗ ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων φέρεται, Κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην, καθὰ καὶ ἐν τῷ Εὐαγόρᾳ (σελ. 197)». Ἡ γνησία γραφὴ εἶνε *κατὰ ΤΗΝ ἡμέραν ἑκάστην*, ἣν βλέπει τις καὶ ἐν Λόγ. Β', 9 «τὰ συμπίπτοντα κατὰ ΤΗΝ ἡμέραν ἑκάστην» καὶ Λογ. Η', 129 «τῶν κατὰ ΤΗΝ ἡμέραν ἑκάστην ἀναγκαίων» καὶ Λόγ. ΙΒ', 30 «τοῖς πράγμασι τοῖς κατὰ ΤΗΝ ἡμέραν ἑκάστην προσπίπτουσι» (Πρβ. Βαιτῆρον εἰς *Ἰσοκράτ. Πανηγυρ.* σελ. 23). Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Βλαϋδέσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοφάνους Πλούτου σελ. 110 καὶ 415 ἀπαρεσκόμενος τῇ μετὰ τοῦ ἄρθρου προενηνεγμένῃ αἰτιατικῇ «καθ' ἑκάστην ἀπεδίδου ΤΗΝ νύκτα» εἴκασε «καθ' ἑκάστην *δῆτ'* ἀπεδίδου νύκτα» ἢ «καθ' ἑκάστην ἀπεδίδου *τι* νύκτα». Ἡ παραδεδομένη γραφὴ ἔχει ὑγιέστατα.

Ἡ ἐκφορὰ *καθ' ἑκάστην ἡμέραν*, παραλειπομένου τοῦ ὀνόματος, γίνεται *καθ' ἑκάστην*. Γρηγόριος ὁ Κορίνθου λέγει ἐν τῷ περὶ Διαλέκτων σελ. 33 Σχαιφ. «Ἁπλῶς δὲ αἱ ἐλλείψεις τῶν Ἀττικῶν μὲν ἴδιαι, οἷον *καθ' ἑκάστην*· λείπει γὰρ *ἡμέραν*· ἐν βραχεῖ· λείπει γὰρ καιρῷ ἢ λόγῳ». Ἴδε καὶ Σχαιφῆρον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ περὶ Ἐλλείψεως συγγράμματος τοῦ Βοσίου σελ. 139 καὶ 179. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα φέρεται «*Καθ' ἑκάστην*. Καθέκαστα δὲ ἐπίρρημα». Πρβ. καὶ «*Ἀν' ἑκάστην*: καθ' ἑκάστην. Ὅτι Φαμέας τις Καρχηδόνιος δεινὰ διατίθησι Ῥωμαίους ἀν' ἑκάστην· ἡμέραν».

Ὁμοίας ἐννοίας τῷ *καθ' ἡμέραν* ἢ *καθ' ἑκάστην ἡμέραν* ἔχεται τὸ *ἑκάστης ἡμέρας*. Ἐν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου κεῖται σελ. 246 γ' «Ὁ δ' αὐτὸς παράσιτον ἀκούσας ὑπὸ γραίας τρεφόμενον συγγινόμενόν τε αὐτῇ *ἑκάστης ἡμέρας*.

νῦν πάντα, φασί, γίγνεθ'· ἡ μὲν γὰρ οὐ κύει (κυεῖ),
ἐν γαστρὶ δ' οὗτος λαμβάνει καθ' ἡμέραν».

Ὁ Γαληνὸς λέγει Τόμ. Ζ', σελ. 354-5 «πρὸς τὸν *καθ' ἡμέραν* παροξυνόμενον» καὶ «τὸν *καθ' ἑκάστην ἡμέραν* παροξυνόμενον» καὶ «ὁ μὲν *ἑκάστης ἡμέρας* παροξυνόμενος».

Ὁ Σοφοκλῆς ἐποιήσατο χρῆσιν τοῦ *κατ' ἦμαρ* (*κατ' ἆμαρ*) πρὸς δήλωσιν τοῦ *κατὰ τὴν ἡμέραν τήνδε ἢ κατὰ τὴν ἡμέραν τὴν νῦν* ἐν Οἰδ. Κ. 1079 «τελεῖ, τελεῖ Ζεύς τι κατ' ἆμαρ». Εἶνε δ' εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους καὶ *καθ' ἡμέραν τὴν νῦν* ἔν τε τῷ δράματι τούτῳ στίχ. 3 καὶ ἐν τῷ Αἴαντι στίχ. 801. Πρβ. καὶ στίχ. 753 «εἶρξαι *κατ' ἦμαρ* τοὐμφανὲς *τὸ νῦν τόδε*». Ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ στίχ. 170 φέρεται «*μίαν καθ' ἡμέραν* ὤλοντο» καὶ ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι τοῦ Αἰσχύλου στίχ. 668 «*λευκὸν κατ' ἦμαρ* — ἐβουκολοῦμεν φροντίσιν νέον πάθος». Ἀπαντᾷ δὲ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ καὶ «ἀγὼ *κατ' ἦμαρ καὶ κατ' εὐφρόνην* ἀεὶ θάλλοντα μᾶλλον ἢ καταφθίνονθ' ὁρῶ (Ἠλ. 259), ᾧ παραβλητέον τὸ ὑπὸ τοῦ Αἰσχύλου λεχθὲν «σέβας ἀστῶν φόβος τε συγγενὴς τὸ μὴ ἀδικεῖν σχήσει *τό τ' ἦμαρ καὶ κατ' εὐφρόνην* ὁμῶς» (Εὐμεν. 695). Πρβ. Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Ἠλέκτρ.* σελ. 56. Ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις φέρεται σελ. 77, 15 Τευβν. «πάννυχα καὶ φαέθοντ': *κατὰ νύκτα καὶ ἡμέραν*».

Ἀνδρέας ὁ Λοπαδιώτης γράφει (Λεξ. Βινδ.) σελ. 120, 1 «*Λουόμενος τῆς ἡμέρας πολλάκις*: ἀντὶ τοῦ *καθ' ἡμέραν πολλάκις*». Πρβ. καὶ σελ. 56, 13 «*Εἰργάσατο τῆς ἡμέρας πολλάκις*: τῶν Ἀττικῶν ἐστιν». Ἐν τῇ ἐκφορᾷ *τῆς ἡμέρας πολλάκις ἢ πολλάκις τῆς ἡμέρας*, ἧς φέρομεν μαρτύριον ἐκ τοῦ Ἀριστοφάνους τὸ «καὶ γὰρ οὗτος ἦν πανοῦργος πολλάκις τῆς ἡμέρας» (Ἱππ. 250), ἡ γενικὴ *τῆς ἡμέρας* δὲν κεῖται ἐπὶ χρονικῆς σχέσεως ἀλλὰ κρέμαται ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος *πολλάκις*. Κατὰ αὐτὸν τρόπον λέγεται *ἅπαξ τῆς ἡμέρας*, *δὶς τῆς ἡμέρας*, κτλ., *πεντάκις τῆς ἡμέρας*, κτλ., *τρὶς τῆς βραχείας ἡμέρας*, ὡς καὶ *ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ*, *δὶς τοῦ ἔτους*, κτλ., *τετράκις τοῦ μηνός*, κτλ., *τετράκις τῆς πρυτανείας*, κτλ. Παντὶ γνωστὸς ὑπάρχει ὁ Αἰσώπειος μῦθος «Γυνή τις χήρα ὄρνιν εἶχε καθ' ἑκάστην ἡμέραν ᾠὸν αὐτῇ τίκτουσαν. Νομίσασα δὲ ὡς, εἰ πλείους τῇ ὄρνιθι κριθὰς παραβάλοι, *δὶς* τέξεται *τῆς ἡμέρας*, τοῦτο πεποίηκεν. Ἡ δ' ὄρνις πιμελὴς γενομένη οὐδ' *ἅπαξ τῆς ἡμέρας* τεκεῖν ἠδύνατο». Ἐρρήθη καὶ *μανάκις τῆς ἡμέρας* ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ Πλάτωνος Ἀποσπ. 200 Κοκκ. Σημειωτέον δ' ὅτι παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ φέρεται σελ. 282 «πολλάκις ἡμέρας λούεσθαι». Ἀλλ' ὁ Συλβούργιος ἔγραψε «πολλάκις ΤΗΣ ἡμέρας λούεσθαι», ὡς καὶ ὁ Κόβητος ἐν *Λογ. Ἑρμ.* Τόμ. Α', σελ. 487.

Ἣν δύναμιν ἔχει ἡ πρόθεσις *κατά* ἐν τῷ *καθ' ἡμέραν*, τὴν αὐτὴν ἔχει καὶ ἐν τῷ *κατ' ἔτος* ἢ *κατ' ἐνιαυτόν*, ὃ ἐμφαίνει τὸ παρὰ τοῖς Λατίνοις διὰ τοῦ *quotannis* σημαινόμενον. Λέγεται δ' ὁμοίως καὶ *κατὰ μῆνα*.

κατ' ἔτος (*κατὰ ἔτος*). Θουκυδ. Δ', 53, 2 «Κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς Σπάρτης διέβαινεν αὐτόσε κατὰ ἔτος». Ἀνθολ. Παλατ. ΙΔ', 42, 2 «κατ' ἔτος τίκτω παρθένος οὖσα γυνή». Ἀπολλόδ. Β', δ', 11, 4 «ὅπως πέμπωσιν αὐτῷ Θηβαῖοι ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη κατὰ ἔτος ἑκατὸν βόας» καὶ ε', 11, 8 «ἐὰν ξένον ἄνδρα τῷ Διὶ σφάξωσι κατ' ἔτος» (καὶ Γ', ιε', 9, 3 «κατὰ ἔτος Ἀθηναῖοι κούρους ἑπτὰ καὶ κόρας τὰς ἴσας τῷ Μινωταύρῳ βορὰν ἔπεμπον»). Διόδ. Σικελ. Γ', ϐ', 3 «τὰς θυσίας τὰς ἀπονεμομένας αὐτοῖς κατ' ἔτος». Στράϐ. σελ. 310, 23 «ἣ συντελεῖται κατ' ἔτος». Δί. Κάσσ. ΜΔ', ν', 1 «ὑπὲρ οὗ δημοσίᾳ κατ' ἔτος εὔχεσθαι ἐψηφίσαντο». Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Β', α', 3 «τὰ Ἀφροδίσια ποιῶ ταῦτα κατ' ἔτος» καὶ γ', 10 «τῶν κατ' ἔτος Χοῶν». Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμϐεργ. 247, 38 (σελ. 362) «τίθεσθαι αὐτῷ ἀγῶνα ἱππικὸν καθ' ἔτος ἐν τῷ Δαισίῳ μηνί». Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικκ. 3094, 11 (Τόμ. Β', σελ. 681) «ἐπὶ τῷ δίδοσθαι καθ' ἔτος διανομὴν τῇ βουλῇ». Εὑρέθη δ' ἐν ἐπιγραφῇ καὶ «ἐν τῷ καθ' ἔτος ἐνιαυτῷ» καὶ «εἰς μὲν τὸν καθ' ἔτος ἐνιαυτόν», περὶ οὗ ἐποιήσατο λόγον ὁ Βοίκκιος ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν Ἑλληνικῶν Ἐπιγραφῶν Τόμ. Β', σελ. 1133. Σημειωτέον δ' ὅτι τῷ παρὰ τῷ Πλάτωνι φερομένῳ Φαίδ. σελ. 58 α «ἔτυχε γὰρ — ἡ πρύμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, ὃ εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι *πέμπουσιν*» πρόσκειται ἐν τῷ μετωπίῳ τοῦ Βοδληϊανοῦ κώδικος ὑπὸ νεωτέρας χειρὸς τὸ *κατ' ἔτος*, ὃ πάντως ἀπόϐλητον. Ἄνευ τῆς προσθήκης ταύτης εἶνε προενηνεγμένη ἡ Πλατωνικὴ ῥῆσις ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 572 γ'. Ἴδε καὶ Ἄστιον εἰς *Πλάτ.* Τόμ. ΙΑ', σελ. 487.

κατ' ἐνιαυτόν. Ἀναξίλ. Ἀποσπ. 27 «ἡ μουσικὴ δ' ὥσπερ Λιϐύη — ἀεί τι καινὸν κατ' ἐνιαυτὸν θηρίον τίκτει» (Πρϐ. καὶ Δίφιλ. Ἀποσπ. 38, 5). Θουκυδ. Β', 13, 3 «προσιόντων μὲν ἑξακισχιλίων ταλάντων — φόρου κατ' ἐνιαυτόν» καὶ Ε', 18, 9 «τὸν δὲ ὅρκον ἀνανεοῦσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους». Πλάτ. Πολιτικ. σελ. 298 ε' «κατ' ἐνιαυτὸν δέ γ' ἄρχοντας καθίστασθαι τοῦ πλήθους» καὶ

Κριτί. σελ. 111 γ' «καὶ δὴ καὶ τὸ κατ' ἐνιαυτὸν ὕδωρ ἐκαρποῦτο ἐκ Διός» καὶ Νόμ. σελ. 924 γ' «τῶν νομοφυλάκων οἱ πρεσβύτατοι πάντων ἐπιμελείσθων ἀεὶ κατὰ πρέσβιν καὶ κατὰ τρεῖς διελόμενοι σφᾶς αὐτοὺς κατ' ἐνιαυτὸν τρεῖς καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἄλλον ἕτεροι τρεῖς» καὶ σελ. 958 α' «ἐπειδὰν δὲ αἱ κατ' ἐνιαυτὸν δίκαι τέλος ἐκδικασθεῖσαι σχῶσι». Ξενοφ. 'Αναβ. Γ', Ϛ', 12 «ἔδοξεν αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν» καὶ Ζ', α', 27 «προσόδου οὔσης κατ' ἐνιαυτὸν — οὐ μεῖον χιλίων ταλάντων» καὶ Κύρ. Παιδ. Η', ϛ', 16 «ἐφοδεύει γὰρ ἀνὴρ κατ' ἐνιαυτὸν ἀεὶ στράτευμα ἔχων» καὶ 'Ελλην. Ϛ', α', 3 «καὶ τἆλλα διοικῶν ἀπελογίζετο κατ' ἐνιαυτόν» καὶ Οἰκονομ. Δ', 6 «βασιλεὺς δὲ κατ' ἐνιαυτὸν ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν μισθοφόρων» καὶ Πόρ. Γ', 10 «πλείονα λήψονται κατ' ἐνιαυτόν» καὶ Δ', 39 «εἰ μὴ πλείονας ἀνθρώπους ἢ ὅσους αὐτὰ τὰ ἔργα προσαιτοίη κατ' ἐνιαυτὸν ἐμβάλλοιμεν». 'Αριστοτ. 'Αθην. Πολιτ. Γ', «ἤδη κατ' ἐνιαυτὸν αἱρουμένων τὰς ἀρχάς» καὶ Λ' «βουλεύειν μὲν κατ' ἐνιαυτὸν τοὺς ὑπὲρ τριάκοντα ἔτη γεγονότας» καὶ ΝΔ' «τοὺς κατ' ἐνιαυτὸν καλουμένους». Πολυβ. Α', ιϛ', 2 «ἃ κατ' ἐνιαυτὸν προχειρίζονται» καὶ Δ', κ', 9 «χορεύουσι κατ' ἐνιαυτὸν — ἐν τοῖς θεάτροις» (Ἴδε Καιλκῆρον ἐν *Leipz. Stud.* Τόμ. Γ', σελ. 285). 'Απολλόδ. Α', ζ', 4, 5 «οὗτοι κατ' ἐνιαυτὸν ηὔξανον πλάτος μὲν πηχυιαῖον, μῆκος δὲ ὀργυιαῖον». 'Επιγρ. ἐν Mitteil. Inst. Athen 1884, σελ. 31 «ἐν τοῖς κατ' ἐνιαυτὸν τιθεμένοις εὐχαριστηρίοις ἀγῶσιν». Συναγ. 'Επιγρ. 'Ελλην. Βοικκ. 3068, Β', 22 (Τόμ. Β', σελ. 662) «ἐπιμελεῖσθαι τοὺς ἄρχοντας τοὺς κατ' ἐνιαυτὸν αἱρουμένους» καὶ 2448, Ϛ', 25 (Τόμ. Β', σελ. 366) «ὁ δὲ αἱρεθεὶς συναγέτω σύλλογον καθ' ἐνιαυτὸν ἐν τᾷ δευτέρᾳ ἁμέρᾳ». Πρβ. καὶ Σχολ. Σοφοκλ. σελ. 325, 21 Τευβν. «ἀπὸ τοῦ ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν ἀροῦν» καὶ σελ. 446,11 «τὴν μύησιν τὴν συντελουμένην κατ' ἐνιαυτὸν ἐν 'Ελευσῖνι». Παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ ἀπαντᾷ βιβλ. Α', 93, 3 «ὑπῆρκτο δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ἧς κατ' ἐνιαυτὸν 'Αθηναίοις ἦρξε», ποιεῖται δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ Πόππος τὴν παρατήρησιν τήνδε· «*κατ' ἐνιαυτόν* verba aut insolentius dicta sunt pro κατά τινα ἐνιαυτόν, ἐνιαυτὸν ἕνα, quibus explicat Schol., aut cum ἀρχῆς ἧς ita cohaerent, ut ἀρχὴ κατ' ἐνιαυτὸν οὖσα sit ἐνιαυσία VI 59». 'Η παρατήρησις

αὕτη εἶνε μεταβεβλημένη ὑπὸ τοῦ Σταλλίου ὧδε· «*κατ' ἐνιαυτόν* verba NON insolentius dicta sunt pro κατά τινα ἐνιαυτόν, ἐνιαυτὸν ἕνα, quibus explicat schol., SED cum ἀρχῆς ἧς etc.».

κατὰ μῆνα. Ἀριστοφ. Νεφ. 1287 «τί δ' ἄλλο γ' ἢ κατὰ μῆνα καὶ καθ' ἡμέραν πλέον πλέον τἀργύριον ἀεὶ γίγνεται; » καὶ 756 «ὁτιὴ κατὰ μῆνα τἀργύριον δανείζεται» καὶ Πλούτ. 596 «τοὺς μὲν ἔχοντας καὶ πλουτοῦντας δεῖπνον κατὰ μῆν' ἀποπέμπειν». Λυσ. κατὰ Διογείτ. 20 «οὐκ ἦν αὐτῷ κατὰ μῆνα οὐδὲ κατ' ἐνιαυτὸν γεγραμμένα». Πλάτ. Πολιτ. σελ. 359 ε' «ἵν' ἐξαγγέλλοιεν κατὰ μῆνα τῷ βασιλεῖ τὰ περὶ τὰ ποίμνια» καὶ Νόμ. σελ. 760 γ' «τούτοις δὲ διακληρωθήτω τὰ μόρια τῆς χώρας κατὰ μῆνα ἕκαστα ἑκάστοις». Ξενοφ. Οἰκον. Θ', 8 «χωρὶς δὲ καὶ τὰ κατὰ μῆνα δαπανώμενα ἀφείλομεν» καὶ Λακεδ. Πολιτ. ΙΕ', 7 «ὅρκους δὲ ἀλλήλοις κατὰ μῆνα ποιοῦνται». Δημοσθέν. σελ. 1209, 10 «τοὺς μισθοὺς οὓς — κατὰ μῆνα ἐδίδουν». Ἀριστοτ. περὶ τὰ Ζῷ. Ἱστορ. Ϛ', ι', 6 «διὸ πολλοὶ κατὰ μῆνα τίκτειν καὶ ὀχεύεσθαι οἴονται τοὺς τοιούτους τῶν ἰχθύων». Ἀπολλόδ. Β', δ', 7, 1 «ἕνα τῶν ἀστῶν παῖδα οἱ Θηβαῖοι κατὰ μῆνα προετίθεσαν αὐτῇ». Παρὰ τῷ Πλάτωνι Νόμ. σελ. 762 β' εἶνε κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν εἰρημένον *κατὰ μῆνΑΣ*. Ἐν τῷ περὶ Ἁλοννήσου λόγῳ τοῦ Ψευδοδημοσθένους § 12 φέρεται «καὶ ἐμπορικαὶ δίκαι οὐκ ἦσαν, ὥσπερ νῦν, ἀκριβεῖς, *αἱ κατὰ μῆνα*», περὶ οὗ γράφει ὁ Φράγκιος «I. q. αἱ ἔμμηνοι, non quod singulis mensibus instituerentur, sed quia intra triginta dies dirimendae erant». Πρβ. καὶ Βαλέσιον εἰς *Ἁρποκρατ.* Τόμ. Β', σελ. 220 Δινδ. Πλείονα περὶ τοῦ πράγματος θὰ εἴπωμεν ἀλλαχοῦ.

Ὁμοίως τῷ *καθ' ἡμέραν*, κτλ. λέγεται καὶ *κατὰ πενθήμερον* καὶ *κατὰ πρυτανείαν* (Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. Λ' καὶ ΝΔ'. Λυσ. κατὰ Νικομ. 5 καὶ ἄλλ.) καὶ ἕτερα τοιαῦτα. Ἐπὶ τοπικῆς σχέσεως εὑρίσκεται εἰρημένον τὸ *κατὰ στάδιον* καὶ ἄλλα τούτῳ ὅμοια. Παρὰ τῷ Θεοφράστῳ Χαρακτ. ΙΗ' κεῖται «καὶ φέρων αὐτὸς τὸ ἀργύριον *κατὰ στάδιον* καθίζων ἀριθμεῖν».

Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος ἀποδοκιμάζει τὸ *κατ' ἔτος* λέγων σελ. 15, 3 «*Ἀμφιέτες*: οὐ *κατ' ἔτος*· ἔστι δὲ ἀντὶ τοῦ κατ' ἐνιαυτόν. Ὡσαύτως

καὶ ἀμφημερινὸν τὸ καθημερινόν». Πρβ. καὶ Μοῖρ. σελ. 45 «*Ἀμφίετες*, Ἀττικῶς· τὸ γὰρ κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφίετες λέγεται, ὡς ἀμφημερινὸν τὸ καθημερινόν· τὸ δὲ *κατ' ἔτος* Ἑλληνικῶς». Παρ' οὐδενὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων οὔτε τὸ *ἀμφίετες* εὑρέθη οὔτε τὸ *ἀμφιετεί*, περὶ οὗ γράφει ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1385, 1 «καὶ ἐπίρρημα δὲ ἐντεῦθεν παρὰ τοῖς παλαιοῖς *ἀμφιετεί*». Ἴδε Σαλλιῆρον εἰς *Μοῖρ.* σελ. 45 Πιέρσ. Πρβ. καὶ ἃ ἡμεῖς ἐγράψαμεν ἐν ταῖς Γλωσσικαῖς Παρατηρήσεσι σελ. 338.

Ὡς δὲ τὸ *καθ' ἡμέραν* ἐκφέρεται καὶ μετὰ τῆς ἀντωνυμίας *ἑκάστην*, οὕτω καὶ τὸ *κατ' ἔτος* - *κατὰ ἔτος* καὶ *κατ' ἐνιαυτὸν* καὶ *κατὰ μῆνα* μετὰ τοῦ *ἕκαστον*, οἷον

Θουκυδ. Α', 56, 2 «οὓς κατὰ ἔτος ἕκαστον Κορίνθιοι ἔπεμπον» καὶ Β', 31, 3 «ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἕκαστον ἐσβολαὶ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεγαρίδα» καὶ Γ', 58, 4 «ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἕκαστον δημοσίᾳ» καὶ Δ', 66, 1 «ἀεὶ κατὰ ἔτος ἕκαστον δὶς ἐσβαλλόντων πανστρατιᾷ ἐς τὴν χώραν». Γαλην. Τόμ. Ϛ', σελ. 739 «ἐν δὲ τῷ ὄρει τῷ Λιβάνῳ καθ' ἕκαστον ἔτος οὐκ ὀλίγον». Αἰλιαν. Ποικίλ. Ἱστορ. ΙΒ', 61 «καθ' ἕκαστον ἔτος ἐπετέλουν αὐτῷ». Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικκ. 2448, Β', 7 (Τόμ. Β', σελ. 362) «τελὲν καθ' ἕκαστον ἔτος ἐμ μηνὶ Ἐλευσινίῳ δραχμὰς διακοσίας δέκα» καὶ 31 (σελ. 363) «συναγέσθω — καθ' ἕκαστον ἔτος ἐμ μηνὶ Δελφινίῳ» καὶ Δ', 9 (σελ. 364) «λαμβάνειν καθ' ἕκαστον ἔτος — δραχμὰς διακοσίας δέκα» καὶ 25 (σελ. 365) «τὰν δὲ συναγωγὰν — γίνεσθαι ἐμ μηνὶ Δελφινίῳ — καθ' ἕκαστον ἔτος ἁμέρας τρεῖς» καὶ 3067, 23 (Τόμ. Β', σελ. 656) «στεφανοῦν — καθ' ἕκαστον ἔτος εἰσαεὶ ἐν τῷ θεάτρῳ» (Πρβ. καὶ στίχ. 27) καὶ 3068, Α', 25 (Τόμ. Β', σελ. 660) «τὴν ἐπιμέλειαν καθ' ἕκαστον ἔτος αἰεὶ ποιεῖσθαι τὸν ἀγωνοθέτην» καὶ 2347, γ', 48 (Τόμ. Β', σελ. 278) «ἀναγορεύειν καθ' ἔτος ἕκαστον τὸν ἱεροκήρυκα». Λέγει δὲ καὶ ὁ Φρύνιχος Σοφιστ. Προπαρ. σελ. 35, 30 «Διετησίως: ἀντὶ τοῦ δι' ἔτους, οἷον *καθ' ἕκαστον ἔτος*. Θουκυδίδης καὶ Ἀριστοφάνης». Ὁ Σχουβέιος ἐν *Leipz. Stud.* Τόμ. Δ', σελ. 133-4 μετέβαλε τὸ *διετησίΩΣ* εἰς τὸ *διετήσιΟΣ*. Πρβ. καὶ Κοβητον ἐν *Μνημοσ.* 1886, σελ. 6. Παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ σελ. 740 εἶνε ὑπὸ τοῦ Καυσήρου ἐκδε-

δομένον «καθαίρεται μὲν ἡ Λῆμνος *καὶ καθ' ἕνα τοῦ ἔτους* καὶ σβέννυται τὸ ἐν αὐτῇ πῦρ ἐν ἡμέραις ἐννέα». Ἀλλ' ἐν τοῖς ἀντιγράφοις φέρεται καὶ «καθαίρεται μὲν ἡ Λῆμνος *καθ' ἕκαστον ἔτος* καὶ σβέννυται κτέ.», ὃ εὐλόγως ἀποκατέστησεν ὁ Βοισσονάδης ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἡρωϊκῶν τοῦ Φιλοστράτου σελ. 232. Πρβ. καὶ σελ. 626-7. Λέγεται καὶ *ἀν' ἕκαστον ἔτος*, ὡς καὶ *ἀν' ἑκάστην ἡμέραν*, οἷον Θεόφρ. περὶ Φυτ. Ἱστορ. Δ', δ', 4 «ἣ καθίησιν ἐκ τῶν κλάδων τὰς ῥίζας ἀν' ἕκαστον ἔτος». Ξενοφ. Κυρ. Παιδ. Η', α', 23 «ἔθυεν ἀν' ἑκάστην ἡμέραν οἷς οἱ Μάγοι θεοῖς εἴποιεν». Πρβ. *ἀνὰ πᾶν ἔτος*, *ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν*, *ἀνὰ πᾶσαν ὥραν*, *ΚΑΤΑ πᾶν ἔτος*. Ἡρόδ. Α', 136 «δῶρα ἐκπέμπει βασιλεὺς ἀνὰ πᾶν ἔτος» καὶ ἀλλ. Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικκ. 3599, 16 (Τόμ. Β', σελ. 888) «ἀπὸ δὲ τῆς προσόδου γίνεσθαι ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐν τῷ Παναθηναίῳ—πομπὴν καὶ θυσίαν τῇ Ἀθηνᾷ». Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμβ. 246, 95 (σελ. 359) «στεφανοῦσθαι δὲ αὐτὸν — ἀνὰ πᾶν ἔτος τῆς πανηγύρεως». Ἀνθολογ. Παλατ. Θ', 430, 5 «νηδὺς δὲ τριτοκεῖ ἀνὰ πᾶν ἔτος». Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Δ', σελ. 193 «ἀνὰ πᾶν ἔτος ἑορτὴ καὶ πανήγυρις ἄγεται» (Πρβ. καὶ σελ. 324). Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. Α', β', 8 «τοὺς πρεσβυτέρους ὁρῶσιν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν σωφρόνως διάγοντας». Ἀθήν. σελ. 1 δ' «ἃς ἀνὰ πᾶσαν ὥραν ποιεῖται». Ψευδαριστοτ. περὶ Φυτ. Α', 12 (Τόμ. Δ', α', σελ. 25, 30 Διδ.) «καί τινα μὲν κατὰ πᾶν ἔτος γεννῶνται καὶ ξηραίνονται», κτλ. Ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἐλέχθη καὶ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν «τὴν δὲ ὁρτὴν ταύτην ἄγουσι Ἀθηναῖοι *ἀνὰ πάντα ἔτεα* τῇ Μητρὶ καὶ τῇ Κούρῃ» (βιβλ. Η', 65).

Δίφιλ. Ἀποσπ. 89, 1 «ἓν ὀνάριον ἐξ ἀγροῦ μοι καταβαίνει καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἀγαπητῶς». Λυσ. περὶ τοῦ Σηκ. 25 «γνώμονας δὲ πέμποντας καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν» καὶ κατὰ Διογείτ. 15 «φοιτᾶν δὲ καὶ σῖτον αὐτοῖς ἐκ Χερρονήσου καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν». Πλάτ. Νόμ. σελ. 774 α' «ζημιούσθω κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον». Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφ. 38 «καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν διορθοῦν ἐν τῷ δήμῳ τοὺς νόμους». Ἀπολλόδ. Α', ε', 3 «Περσεφόνη δὲ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τὸ μὲν τρίτον μετὰ Πλούτωνος ἠναγκάσθη μένειν». Πλούτ. Ἀριστείδ. ΚΑ', 2 «τοῖς — κειμένοις αὐτόθι τῶν Ἑλλήνων ἐναγίζειν καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν» καὶ Μαρ. ΙΑ', 4 «ἔτους ὥρᾳ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν εἰς τοὔμπροσθεν ἀεὶ χωροῦντας κτέ.». Φίλ. Ἰουδ. Τόμ.

Ε', σελ. 39 «δρᾶν ἐφῆκεν ὁ νόμος ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον» καὶ σελ. 40 «καθ' ἕκαστον οὖν ἐνιαυτὸν ὑπομιμνήσκων ὁ θεὸς τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ἀνέφηνε τὸ ἔαρ». Διον. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 347 «χοὰς αὐτῷ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἡ πόλις ἐπιτελεῖ δημοσίᾳ». Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικκ. 1569, 42 (Τόμ. Α', σελ. 742) «ἀπογράφεσθη δὲ Εὔβωλον κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον» καὶ μετ' ὀλίγα «ὀφειλέτω ἁ πόλις τῶν Ἐρχομενίων—καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν».

Πλάτ. Νόμ. σελ. 830 δ' «τὰς δὲ οἷόν τινας μείζους τε καὶ ἐλάττους γυμνασίας μὴ ἔλαττον ἢ κατὰ μῆνα ἕκαστον ποιεῖσθαι». Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμβεργ. 246, 35 (σελ. 356) «καθ' ἕκαστον μῆνα θυσιάζων ὑπὲρ τοῦ δήμου» καὶ 67 (σελ. 358) «καθ' ἕκαστόν τε μῆνα ἐπιτελῶν τὰς πρεπούσας θυσίας». Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικκ. 1569,52 (Τόμ. Α', σελ. 742) «κὴ τόκον φερέτω—κατὰ μεῖνα ἕκαστον» (Ἴδε καὶ Μειστεράνσιον ἐν *Γραμματ. τῶν Ἀττ. Ἐπιγρ.* σελ. 192, 1562 ἐκδ. β'). Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Β', σελ. 494 φέρεται «τὸ αἷμα οὐ ταράσσεται βύζην ἀπιὸν *κατὰ μῆνα ἕκαστον*, ἀλλὰ χωρέει—ἄνευ πόνου *καθ' ἡμέρην* ἐς τὰς μήτρας—*καθ' ἡμέρην* δ' *ἑκάστην* τούτου ἕνεκα χωρέει ἀλλ' οὐκ ἐς ἅπαξ *κατὰ μῆνα*». Πρβ. καὶ σελ. 495 «ταράσσεται τὸ αἷμα ἐν τῷ σώματι *κατὰ μῆνα ἕκαστον*».

Ὁ Κοραῆς γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους Τόμ. Β', σελ. 194 «Καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν: Ἐν τῷ ἐμῷ μετὰ τοῦ ἄρθρου, Καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν» καὶ σελ. 234 «Καθ' ἕκαστον * τὸν * ἐνιαυτόν: Ἀστερίσκοις δεῖν ᾠήθην διαλαβεῖν τὸ ἄρθρον· περὶ οὗ ἔπιθι τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 230) σημειωθέντα». Ἐν τῇ Διδωτείῳ καὶ τῇ Τευβνηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους φέρεται Δ', 29 «καὶ νῦν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν δείκνυμεν» καὶ 31 «ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν ὡς ἡμᾶς ἀποπέμπουσι» καὶ Ε', 51 «ὀλίγου δεῖν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν τεμνομένην» καὶ 104 «χρήματα πολλὰ καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν ἀναπέμπειν» καὶ Ζ', 18 «νῦν δὲ καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν ἐπὶ τὸ χεῖρον φερομένην» καὶ Η', 87 «ταφὰς ποιεῖν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν» καὶ ΙΒ', 122 «τῶν εἰθισμένων καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν εἰσφέρειν εἰς τὸ θέατρον τὰς τότε γεγενημένας συμφοράς» καὶ ΙΕ', 21 «ὀμνύναι μὲν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν» καὶ 110 «θύειν αὐτῇ καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν» καὶ 213

«καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν θεωροῦντες ἐν τοῖς θαύμασι κτέ.» καὶ 249 «τὴν πόλιν ὁρῶσι καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν θυσίαν αὐτῇ ποιουμένην» (Ἴδε Βαιτῆρον εἰς *Ἰσοκράτ. Πανηγυρ.* σελ. 23). Ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ἐρρήθη βιβλ. Β', 24, 2 «τριήρεις τε μετ' αὐτῶν ἑκατὸν ἐξαιρέτους ἐποιήσαντο κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τὰς βελτίστας καὶ τριηράρχους αὐταῖς» καὶ ὑπὸ τοῦ Λυσίου ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφ. Χρημ. 10 «ὑμῖν δὲ πολλὰ (δαπανῶντος) καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν». Εἶπε δ' ὁ ῥήτωρ καὶ ἐν τῷ κατὰ Νικομ. 21 «ΠΑΡ' ἕκαστον δὲ τὸν ἐνιαυτὸν ἐπεχείρησεν ἓξ ταλάντοις τὴν πόλιν ζημιῶσαι». Ὁ Κρυγῆρος προσέκρουσε τῇ μετὰ τοῦ ἄρθρου παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ ἐκφορᾷ *κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον*, ἐξέδωκε δ' ἐν βιβλ. Ϛ', 63, 1 «*κατά τε* [*τὴν*] *ἡμέραν ἑκάστην* προϊοῦσαν ἀνεθάρσουν μᾶλλον», περιγράψας τὸ ἄρθρον ὡς παρεμβεβλημένον. Ἴδε τὴν εἰς τὸ χωρίον τοῦτο σημείωσιν τοῦ ἀνδρός. Ὁ Στάλλιος ἀποδοκιμάζει τὴν γνώμην τοῦ Κρυγήρου λέγων «*τὴν ἡμέραν ἑκάστην*. Frustra Krueg. articulus suspectus est. Cf. IV 98, 2 et eius Gr. § 50, 50. 11 adn. 23». Παρὰ τῷ Δημοσθένει σελ. 247, 68 ἄλλα μὲν τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι τὸ ἄνευ ἄρθρου *καθ' ἡμέραν ἑκάστην* ἢ *καθ' ἑκάστην ἡμέραν*, ἄλλα δέ, ἐν οἷς καὶ τὸ ἄριστον, τὸ μετ' ἄρθρου *κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην*, ὃ καὶ εὐλόγως προκρίνεται. Ἴδε Βοιμέλιον εἰς *Δημοσθέν. κατ' Αἰσχίν.* σελ. 94 καὶ 295 καὶ Μαιτζνῆρον εἰς *Λυκ. κατὰ Λεωκρ.* σελ. 290. Πρβ. καὶ Ματθίαν ἐν *Διεξοδ. Ἑλλην. Γραμματ.* σελ. 709 ἐκδ. γ' καὶ Κυννῆρον ἐν *Διεξοδ. Γραμματ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσ.* Τόμ. Β', σελ. 546-7 ἐκδ. β'. Παρὰ τῷ Ἡροδότῳ κεῖται βιβλ. Β', 37 «λοῦνται δὲ δὶς *ΤΗΣ ἡμέρης ἑκάστης* ψυχρῷ καὶ δὶς *ἑκάστης νυκτός*». Πρβ. καὶ Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολ. Λ' «ὀφείλειν δραχμὴν *ΤΗΣ ἡμέρας ἑκάστης*» καὶ ΞΒ' «δραχμὴν *ΤΗΣ ἡμέρας ἑκάστης* ἐκ Δήλου λαμβάνουσιν» καὶ Σουΐδ. λ. *Τιμάνθης* (σελ. 1028 α' Βεκκ.) «τόξον μέγα ἐπὶ *ἑκάστης* τείνειν *ΤΗΣ ἡμέρας*».

Οἱ ἐπιφανεῖς Ὀλλανδοὶ φιλόλογοι *Herwerden* καὶ *Leeuwen* γράφουσιν ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ἀριστοτέλους Ἀθηναίων Πολιτείας σελ. 199 «ἕκαστος: — Articulus additur aut omittitur, praesertim ubi iungitur cum vocabulis quae per se eo carere possunt, ut κατὰ πρυτανείαν, ἡμέραν, ἔτος, ἐνιαυτόν sim.».

Τῆς μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐκφορᾶς *κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον - καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν* ἔχομεν καὶ ἐξ ἐπιγραφῶν Ἀττικῶν μαρτύρια, οἷον «ὁπόσην δ' ἂν ἄλφῃ μίσθωσιν τὸ τέμενος κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον, καταβαλλέτω τὸ ἀργύριον — τοῖς ἀποδέκταις» καὶ «εἰσφέροντες τὰς εἰσφορὰς καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν τὰς εἰς τὰ δέκα τάλαντα» (Συναγ. Ἐπιγρ. Ἀττ. Τόμ. Δ', σελ. 66, 53 α', 15 καὶ Τόμ. Β', σελ. 114, 270, 14). Φέρεται δ' ἐν αὐταῖς καὶ *καθ' ἕκαστον ΤΟ μεταχιόνιον, εἰς ἑκάστην ΤΗΝ θυρίδα, καθ' ἕκαστον ΤΟΝ κίονα, ἐφ' ἑκάστην ΤΗΝ χώραν, καθ' ἑκάστην ΤΗΝ χώραν, κατὰ ΤΟΝ κίονα ἕκαστον* (Τόμ. Β', ϐ', σελ. 484-5, 1054, 35. 37. 67. 71. 76-7. 87-8) καὶ ἄλλα τοιαῦτα (Ἴδε Μειστεράνσιον ἐν *Γραμματ. τῶν Ἀττ. Ἐπιγρ.* σελ. 192, 1561 ἐκδ. ϐ').

Εἴπομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὅτι ὁμοίαν ἔννοιαν ἐμφαίνουσι τὸ *καθ' ἡμέραν* ἢ *καθ' ἑκάστην ἡμέραν* καὶ τὸ *ἑκάστης ἡμέρας*. Τοῦτ' αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ τοῦ *κατ' ἔτος - καθ' ἕκαστον ἔτος* ἢ *κατ' ἐνιαυτόν - καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν* καὶ τοῦ *ἑκάστου ἔτους* ἢ *ἑκάστου ἐνιαυτοῦ* καὶ περὶ τοῦ *κατὰ μῆνα - καθ' ἕκαστον μῆνα* καὶ τοῦ *ἑκάστου μηνός*. Ἐν τῷ Φαίδωνι τοῦ Πλάτωνος κεῖται σελ. 58 ϐ' «τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὔξαντο (ηὔξαντο), ὡς λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν, *ἑκάστου ἔτους* θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον· ἣν δὴ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου *κατ' ἐνιαυτὸν* τῷ θεῷ πέμπουσιν». Λέγεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου *τοῦ μηνὸς ἑκάστου* (Δημοσθέν. σελ. 967, 5 καὶ ἄλλ.), κτλ.

Ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ μνημονευθῇ ἐνθάδε ἡ γνώμη τοῦ Μοίριδος λέγοντος σελ. 284 «*Ὁσημέραι* Ἀττικῶς, *καθ' ἡμέραν* Ἑλληνικῶς». Συχνάκις γίνεται ἐν τῷ παλαιῷ ἑλληνισμῷ, ὡς δηλοῦται ἐξ ὧν ἐγράψαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, χρῆσις τοῦ *καθ' ἡμέραν*, φέρεται δ' ἐν αὐτῷ καὶ τὸ *ὁσημέραι*, οἷον

Ἀριστοφ. Σφ. 479 «κακοῖς τοσούτοις ναυμαχεῖν ὁσημέραι» καὶ Πλ. 1006 «πρὸ τοῦ γ' ὁσημέραι — ἐπὶ τὴν θύραν ἐβάδιζεν ἀεὶ τὴν ἐμήν».

Ἄλεξ. Ἀποσπ. 28, 1 «ὅστις ἥδεται γὰρ ἐσθίων ὁσημέραι».

Θουκυδ. Ζ', 27, 5 «ὁσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱππέων» καὶ Η', 64, 3 «τὴν δ' ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν ὁσημέραι προσδεχόμε-

νοι». Ὑπάρχει ἐν τῷ δευτέρῳ χωρίῳ καὶ γραφὴ *ὅσαι ἡμέραι*. Ὁ Πόππος λέγει «Olim invitis libris melioribus ὅσαι ἡμέραι».

Πλάτ. Νόμ. σελ. 849 δ' «πᾶσαν δὲ ὕλην καύσιμον ὁσημέραι ξένος ὁ βουληθεὶς ὠνείσθω».

Παρὰ τῷ Πρισκιανῷ κεῖται XVIII, 251 (Τόμ. Β', σελ. 334, 7 Ἑρτζ.) «Illi *ὁσημέραι* καὶ *ὅσαι ἡμέραι*. Ὑπερείδης Δηλιακῷ· ἐνταυθοῖ θύεται τῷ Ἀπόλλωνι *ὁσημέραι* καὶ μερὶς αὐτῷ καὶ δεῖπνον παρατίθεται. Hinc Romani *cotidie* vel *quotidie* pro *quot dies* et *quotannis* pro *quotquot eunt anni*».

Σημειωτέον δ' ὅτι ὑπὸ μὲν τοῦ Ἑρμίππου ἐρρήθη Ἀποσπ. 4, 6 «οὐ παύσεται δι' ἡμέρας *ὁσημέραι* τροχάζων», ὑπὸ δὲ τοῦ Ἄμφιδος Ἀποσπ. 43 «πίνουσ' *ἑκάστης ἡμέρας* δι' ἡμέρας». Εἴπομεν δ' ἐν τοῖς ἄνω ὅτι ὁμοίας ἐννοίας δηλωτικὰ ὑπάρχουσι τὸ *ἑκάστης ἡμέρας* καὶ τὸ *καθ' ἡμέραν* ἢ *καθ' ἑκάστην ἡμέραν*. Πρβ. καὶ Ἐτυμολ. Μέγ. σελ. 635, 47 «Ὁσημέραι: πάντοτε, καθ' ἡμέραν, ὅσαι ἡμέραι».

Ἔχομεν δὲ καὶ ἐκ συγγραφέων τοῦ παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ νὰ καταλέξωμεν παραδείγματα τῆς λέξεως *ὁσημέραι*, οἷον

Φιλόδημ. περὶ Ὀργ. ΚΘ', 25 (σελ. 101 Κομπ.) «ἀλλ' ὁσημέραι καὶ μικροῦ δεῖν — κατὰ πάντα παρακολουθεῖ».

Πλούτ. Κοριολ. ΚΘ', 2 «ἐν δὲ συστάσει καὶ λόγοις στασιαστικοῖς ὁσημέραι πρὸς ἀλλήλους ὄντων» καὶ Πελοπίδ. ΚΗ', 2 «τοὺς μὲν ἀθλίους πολίτας — ὁσημέραι στρεβλῶν καὶ φονεύων» καὶ Μαρ. ΛΔ', 3 «καὶ ὁσημέραι κατέβαινεν εἰς τὸ πεδίον», κτλ.

Δί. Χρυσόστ. Τόμ. Α', σελ. 173 «λουτρῶν τε ὁσημέραι θερμῶν» καὶ σελ. 298 «οἱ δὲ μαστιγοῦντες ὁσημέραι» καὶ σελ. 692 «ὁσημέραι φοιτᾶν ἐπὶ τὸ ῥεῦμα» καὶ Τόμ. Β', σελ. 283 «καὶ σύνεισι καὶ ἀκούουσιν ὁσημέραι».

Λουκιαν. Νιγρ. 20 «ταῦθ' ὁσημέραι βλέποντες ὀρέγονται καὶ πλούτου καὶ δυναστείας».

Γαλην. Τόμ. Α', σελ. 500 «τὴν τῶν ὁσημέραι διὰ τῆς γαστρὸς ἡμῶν ἐκκενουμένων περιττωμάτων» καὶ Τόμ. Ϛ', σελ. 710 «κακοχυμίαν ἀθροίζουσιν ἐν τοῖς σώμασι τῶν ὁσημέραι προσφερομένων αὐτούς».

Αἰλιαν. περὶ Ζῴ. Β', 21 «ὁσημέραι μετὰ πλήθουσαν ἀγορὰν ἐξέρπειν τῶν φωλεῶν» καὶ Ζ', 43 «τῷ μὲν ὁσημέραι λαμβάνειν ἔργον

ἦν» καὶ Ι', 48 «καὶ ὁσημέραι χωρεῖν ἐς τὸ σοβαρώτερον». Πρβ. καὶ βιβλ. ΙΑ', 10 καὶ βιβλ. ΙΒ', 7 καὶ βιβλ. ΙΔ', 1 καὶ βιβλ. ΙϚ', 16 καὶ Ἀποσπ. 111 Ἐρχ.

Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 545 «προσδοκώντων ὁσημέραι καὶ θαυμαστὰ ποιούντων» καὶ σελ. 574 «οἰκέται δ' αὐτομολοῦσιν ὁσημέραι» καὶ Τόμ. Β', σελ. 127 «ὁσημέραι βοῶντες καὶ κονδυλίζοντές γε ἐνίοτε» καὶ σελ. 186 «τῶν δὲ ἀνθρώπων ὁσημέραι φθειρομένων» καὶ σελ. 323 «συνῆσαν ὁσημέραι» καὶ σελ. 474 «ὁσημέραι συνεχῶς καὶ ὁλκάδες καὶ ἔμποροι κομίζονται». Ἴδε Σμίδιον ἐν Ἀττικ. Τόμ. Β', σελ. 135. Πρβ. καὶ Τόμ. Α', σελ. 129 καὶ Τόμ. Γ', σελ. 143.

Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Γ', ζ', 6 «τὸν ἄδηλον ὁσημέραι θάνατον ἀπεκδέχεσθαι» καὶ ξβ', 2 «γραμματίδια ὁσημέραι φοιτᾷ δίθυρα».

Ἐπιστολογρ. Ἐρχ. σελ. 567, ϟα' «τοιγαροῦν μετέωρος ἦν ὁσημέραι» καὶ σελ. 605, ε' «ἀλλὰ καλὸν ὁσημέραι μάχεσθαι πρὸς τὸν ἄνδρα».

Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 681, 31 Βεκκ. «παρὰ δὲ τοῖς προσιεμένοις αὐτὴν ὁσημέραι νεοχμοῦσθαι».

Θεμίστ. Λόγ. σελ. 453, 14 Δινδ. «ἀλλ' ἔργα ὁσημέραι μετὰ τῶν τῆς Ἀκαδημίας (Ἀκαδημείας) παραγγελμάτων».

Σιμπλίκ. Ὑπομν. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. Θ', σελ. 707 29 «ἡμεῖς μὲν — ὁσημέραι ἐκ τῶν ὕπνων γινώσκομεν».

Ἡλιόδωρ. Αἰθιοπ. Η', 6 «ἐπιτείνων δὲ ὁσημέραι τὰ τῆς κολάσεως».

Νικηφ. Προγυμν. κεφ. Α' (Ῥητ. Οὐαλζ. Τόμ. Α', σελ. 426, 8) «τὸ κάλλος, τὸ τάχος, τὰς ὁσημέραι θήρας» καὶ κεφ. Ε' (σελ. 457, 20) «τοὺς πόδας τοῖς ὁσημέραι δρόμοις ἐκούφιζεν».

Σχολ. Σοφοκλ. σελ. 117, 5 Τευβν. «τὰ τῆς μητρὸς καὶ τὰ Αἰγίσθου ὁσημέραι γινόμενα — παρατείνει τὸ πενθεῖν».

Ἀπαντᾷ δὲ τὸ *ὁσημέραι* καὶ ἐν Ἐπιχειροτονίᾳ Νόμων παρεγκειμένῃ ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους λόγῳ τοῦ Δημοσθένους § 23, σελ. 707 «ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων ὁσημέραι». Ποιεῖται δ' αὐτοῦ μνείαν καὶ ὁ Φρύνιχος λέγων ἐν Σοφιστ. Προπαρ. σελ. 54, 2 «*Ὁσημέραι*: ἐπὶ τῆς παρεσχάτης εὗρον τὴν ὀξεῖαν κειμένην». Ἡ παρατήρησις αὕτη ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Φρυνίχου ἀποβλέποντος εἰς τὴν προπαροξύτονον ἐκφορὰν *ἥμεραι* ἀντὶ τοῦ *ἡμέραι*, περὶ ἧς ἴδε Λέντζιον ἐν τῇ

συναγωγῇ τῶν τοῦ Ἡρῳδιανοῦ Λειψάνων Τόμ. Α', σελ. 423. Ὁ Λοβέκκιος γράφει ἐν *Elem.* Τόμ. Α', σελ. 565, 5 «Ὀσήμεραι proparoxytonon est in Photii apographo Porsiano, sed cetera exempla ostendunt hac synaloephe accentum ron retrahi».

Ἐσχηματίσθη δὲ τὸ *ὀσημέραι* κατὰ συναλοιφὴν ἐκ τοῦ *ὅσαι ἡμέραι*, τουτέστιν *ὅσαι ἡμέραι εἰσίν*. Ἐν Ὀδυσσείας Ξ, 93 κεῖται «*ὅσσαι* γὰρ *νύκτες τε καὶ ἡμέραι* ἐκ Διός *εἰσιν*, οὔ ποθ' ἓν ἱερεύουσ' ἱερήϊον οὐδὲ δύ' οἴω», περὶ οὗ λέγει ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1753, 10 «Ἐν δὲ τῷ *ὅσσαι νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διός εἰσιν* περιττῶς κεῖται καὶ ἀφελῶς τὸ *νύκτες*. Τὸ δὲ ὅλον περίφρασίς ἐστι τοῦ *αἰεί* καὶ τοῦ *ὀσημέραι* καὶ ἔστιν ὅμοιον τῷ *αἰεὶ ἐπ' ἤματι*». Γρηγόριος ὁ Κορίνθου ἀποφαίνεται ἐν τῷ περὶ Ἀτθίδος Διαλέκτου § 21 «Τὸ ὅσαι ἡμέραι *ὀσημέραι* λέγουσιν, *ὅσαι* δὲ *ὧραι* διαλελυμένως προφέρουσιν», ὁμοίως δὲ καὶ Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος σελ. 257, 13 «*Ὀσημέραι* λέγε· *ὅσαι* δὲ *ὧραι*»· ὁ δὲ Κόβητος γράφει ἐν *Nov. Lect.* σελ. 747 ποιούμενος λόγον περὶ τοῦ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ κεφ. Γ', 4-5 τρὶς ἀπαντῶντος *ὅσα ἔτη* «ter scripserim Attico more ὀσέτη pro ὅσα ἔτη. Sic enim solebant dicere, ut ὀσημέραι et ὀσῶραι: sed divisim ὅσοι μῆνες». Πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Κοβήτου ἀντεῖπεν ὁ Σχάνζιος ἐν *Nov. Comment. Plat.* σελ. 101-2 διὰ τῶνδε· «Cl. etiam alteram respuit legem quam Cobetus sibi effinxit; N. L. p. 747 enim dicit: ὀσέτη, inquit, Attici solebant dicere ut ὀσημέραι et ὀσῶραι: sed divisim ὅσοι μῆνες. At Cl. Charm. 176 D. nobis praebet ὅσαι ἥμεραι (sic)». Τὸ ἀσυνάλειπτον *ὅσαι ἡμέραι* βλέπει τις καὶ ἐν τῷ κατ' Ἀθηνογένους λόγῳ τοῦ Ὑπερείδου σελ. 174 ἐκδ. Weil. «καθ(ήμε)νος δ' ἐν (τῇ) ἀγο(ρᾷ *ὅσ*)*αι ἡμέραι*» καὶ ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ τοῦ Ἀριστοτέλους κεφ. 43 «ἔπειτα συνάγουσι τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον, τὴν μὲν βουλὴν *ὅσαι ἡμέραι*, πλὴν ἐάν τις ἀφέσιμος ᾖ, τὸν δὲ δῆμον τετράκις τῆς πρυτανείας ἑκάστης». Ἀλλὰ παρὰ τῷ Ἁρποκρατίωνι εἶνε γεγραμμένον σελ. 188, 5 «Τίνες δὲ αἱ κύριαι ἐκκλησίαι Ἀριστοτέλης δεδήλωκεν ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ λέγων τοὺς πρυτάνεις συνάγειν τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον, τὴν μὲν βουλὴν ὀσημέραι, πλὴν ἐάν τις ἀφέσιμος ᾖ, κτέ.». Πρβ. καὶ Πολυδεύκ. Η', 95 «οὗτοι (οἱ πρυτά-

νεις) τὴν βουλὴν συνάγουσιν *δοημέραι*, πλὴν ἄν τις ᾖ ἄφετος, κτέ.».
Ἐν τοῖς Λόγοις τοῦ Θεμιστίου φέρεται μὲν σελ. 214, 1 καὶ σελ. 268, 5 Δινδ. «*δσημέραι* καὶ ὅσαι ὧραι», φέρεται δὲ σελ. 219, 4 καὶ σελ. 236, 29 «*ὅσαι ἡμέραι* καὶ ὅσαι ὧραι». Εὑρέθη δὲ καὶ «*δσημέραι* καὶ ὧραι» παρ' Ἀχιλλεῖ τῷ Τατίῳ ἐν Εἰσ. εἰς Φαινόμ. Ἀράτ. σελ. 96, ὃ ἔκρινε μετατυπωτέον ὁ Στούρζιος εἰς τὸ «*ὅσαι ἡμέραι* καὶ ὧραι» (Ἴδε Σχαιφῆρον εἰς *Γρηγόρ. Κορ.* σελ. 65). Ἐλέχθη δὲ καὶ «ὅσαι καὶ ἡμέραι καὶ νύκτες» ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου Τόμ. Α', σελ. 479 καὶ «ὅσαι τε ἡμέραι καὶ ὅσαι νύκτες» ὑπὸ τοῦ Δαμασκίου παρὰ Φωτ. Βιβλ. σελ. 348, 27. Παρὰ τῷ Αἰλιανῷ κεῖται περὶ Ζῴ. Ι', 50 «ἥπερ οὖν ἀναφύεται ὅσαι νύκτες» καὶ παρὰ τῷ Λουκιανῷ Φιλοψ. 18 «ἅπασι τοῖς ἐπὶ τῆς οἰκίας ὅσαι νύκτες φαινόμενον» καὶ παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ Τόμ. Δ', σελ. 114, 11 «ἀπολαύοντα δὲ ἡδονῆς τῆς ἐπὶ τῇ ἀρχῇ ὅσαι νύκτες» καὶ παρὰ τῷ Ἡλιοδώρῳ Αἰθιοπ. Θ', 11 «ἐπιτηρούντων ὅσαι νύκτες τὴν ἔφοδον».

Κατὰ συναλοιφὴν *δσῶραι* εἶπεν ὁ Εὐστάθιος ἐν Μικρ. Συγγρ. σελ. 339, 62 «ὁσῶραι ναυστολεῖσθαι ποιεῖς», ἀλλ' ἐν σελ. 92, 33 εἶνε εἰρημένον «φοιτῶσι γοῦν παρ' αὐτὸν μυρίοι ὅσοι καὶ *ὅσαι ὧραι*». Πρβ. καὶ Ἀλέξ. Ἀφροδ. περὶ Πυρετ. 27 (Φυσ. καὶ Ἰατρ. Ἑλλ. Μικρ. Τόμ. Α', σελ. 100,29 Ἰδελ.) «ἐν ἀέρι τὰς διατριβὰς *ὅσαι ὧραι* ποιεῖσθαι» (Ἴδε καὶ Βοισσονάδην εἰς *Ἡρῳδιαν.* *Ἐπιμερ.* σελ. 103 καὶ Λοβέκκιον ἐν *Elem.* Τόμ. Α', σελ. 565-6). Ὁ Ἀσώπιος καταχωρίζει ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν Ἑλλήνων Ποιητῶν καὶ Συγγραφέων σελ. 271 βωμὸν ἐπιτύμβιον ὑπὸ Λάμπρου Φωτιάδου ποιηθέντα, οὗ ὁ τελευταῖος στίχος ἔχει ὧδε· «χάρις θεῷ λέγοιΤ' *δσῶραι*». Ἰσοδυναμεῖ δὲ τὸ *δσῶραι* τῷ *καθ' ὥραν*, οὗ μαρτύριον φέρομεν τὸ τοῦ Στράβωνος σελ. 989, 15 «καὶ νύκτωρ δὲ *καθ' ὥραν* ἀναγκάζεται τὴν κοίτην ἀλλάττειν διὰ τὰς ἐπιβουλάς». Πρβ. καὶ Σχολ. Σοφοκλ. σελ. 333, 10 Τευβν. «οὐ προσδοκῶντες *καθ' ἑκάστην ὥραν* τὸν θάνατον», κτλ.

Τοῦ *δσέτη* ἐγένετο χρῆσις ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους Θεσμοφ. 623 «Α. Ἀνῆλθες ἤδη δεῦρο πρότερον; Β. Δὴ Δία ὁσέτη γε». Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 64 «τοῦτο διετέλει γινόμενον ὁσέτη» καὶ σελ. 84 «ἐπιτελουμένας ὁσέτη δημοσίᾳ» καὶ σελ. 97 «ἐπετέλουν Ῥωμαῖοι ὁσέτη» καὶ σελ. 397 «θύουσιν αὐτοῖς ὁσέτη τῶν μὲν ἐμψύχων οὐδὲν κτέ.». Τῇ ἀσυναλείπτῳ

ἐκφορᾷ *ὅσα ἔτη*, ἣν ἔχουσι τἀντίγραφα τοῦ Ξενοφῶντος ἐν τρισὶ χωρίοις τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας κεφ. Γ', 4 καὶ 5, ἐντυγχάνει τις παρὰ τῷ Ἀρριανῷ Ἀναβ. Α', κζ', 4 «φόρους ἀποφέρειν ὅσα ἔτη Μακεδόσι» καὶ Δ', η', 1 «θύειν Διονύσῳ ὅσα ἔτη ἐν αὐτῇ Ἀλέξανδρον» καὶ Ἰνδικ. ΛΖ', 11 «ἐς ταύτην ὅσα ἔτη ἀφίεται ἐκ τῶν περιοίκων πρόβατα καὶ αἶγες» καὶ παρὰ τῷ Αἰλιανῷ περὶ Ζῴ. Ε', 1 «τοῦτον ὅσα ἔτη τὸν ἀγῶνα ἀθλοῦσιν οἱ προειρημένοι ὄρνιθες» καὶ ΙΒ', 34 «καμήλων ἀγῶνα ὅσα ἔτη—ἐπιτελοῦσι» καὶ παρὰ τῷ Θεμιστίῳ Λόγ. σελ. 134,33 «ἐπεδίδου τὸ μέγεθος τῶν εἰσφορῶν ὅσα ἔτη» καὶ παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ σελ. 741 «θύειν ὅσα ἔτη τῷ Ἀχιλλεῖ», εἰς ὃ φέρεται τὸ σχόλιον τόδε· «ἀντὶ τοῦ ἀνὰ πᾶν ἔτος».

Τοῦ *ὅσοι μῆνες* φέρομεν παράδειγμα τὸ τοῦ Δημοσθένους σελ. 744 142 «πρῶτον μὲν ὅσοι μῆνες μικροῦ δέουσι νομοθετεῖν τὰ αὑτοῖς συμφέροντα». Ἐν νόμῳ παρεγκειμένῳ ἐν σελ. 1136, 22 εἶνε γεγραμμένον «κληροῦν δὲ τὸν ἄρχοντα κλήρων καὶ ἐπικλήρων, *ὅσοι μῆνές ΕΙΣΙ* πλὴν τοῦ Σκιροφοριῶνος». Ἴδε Βλαϋδέσιον εἰς *Ἀριστοφ. Θεσμοφ.* σελ. 196, 624 καὶ εἰς *Πλοῦτ.* σελ. 341, 1006 καὶ εἰς *Σφῆκ.* σελ. 266, 479. Πρβ. καὶ Κοίνιον εἰς *Γρηγόρ. Κορ.* σελ. 64 Σχαιφ.

Ἐκ τοῦ *καθ' ἡμέραν* ἐγένετο τὸ *καθημέριος*, δωριστὶ *καθαμέριος*, οὗ μαρτύρια ἔχομεν τὸ τοῦ Εὐριπίδου Φοιν. 229 «ἃ καθαμέριον στάζεις τὸν πολύκαρπον οἰνάνθας ἱεῖσα βότρυν» καὶ τὸ τοῦ Σοφοκλέους Ἠλ. 1413 «ὦ πόλις, ὦ γενεὰ τάλαινα, νῦν σε μοῖρα καθαμερία φθίνει φθίνει». Πρβ. καὶ Εὐστάθ. Παρεκβ. εἰς Διον. Περιηγ. σελ. 335, 4 Διδ. «βότρυν ἐκφερούσης καθημέριον». Τὸ χωρίον τοῦ Σοφοκλέους ἔχει πλημμελῶς, μετεγράφη δὲ κατὰ πολλοὺς τρόπους, «νῦν σου μοῖρα κτέ.», «νῦν σε μοῖρα — φθίνειν φθίνειν», «νῦν σε μοῖρα — φθίει φθίει», «νῦν σε μοῖρα — φθίνειν ἔχει», κτλ. Ἴδε Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Ἠλ.* σελ. 246 καὶ 332.

Τὸ *καθημέριος* εἶνε ὅμοιον κατὰ τὸν τύπον τῷ *ἐφημέριος* καὶ *πανημέριος* (καὶ *μεσημέριος*). Πρβ. καὶ *μεσσημάτιος* καὶ *ἐπημάτιος* καὶ *πανημάτιος*. Λέγεται δ' οὐ μόνον πεντασυλλάβως *ἐφημέριος* ἀλλὰ καὶ τετρασυλλάβως *ἐφήμερος*, ὡς *πανήμερος* καὶ *παρήμερος* καὶ *ἑτερήμερος* καὶ *ἀμφήμερος* καὶ *ὑπερήμερος*. Πρβ. καὶ *τριήμερος*, *τετραήμερος* - *τεθρήμερος*, *πενθήμερος*, *ἑξαήμερος*, *ἑφθήμερος*, *δεχήμερος*, *πολυή-*

μερος, *ὀλιγήμερος*, κτλ., *αὐθήμερος*. Ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Ἐπιδαύρου κεῖται «οὗτος τὸν τοῦ ποδὸς δάκτυλον — δεινῶς διακείμενος *μεθάμερα* ὑπὸ τῶν θεραπόντων ἐξενειχθεὶς ἐπὶ ἑδράματός τινος καθῖζε» (Ἴδε Ἰ. Βαυνάκκιον ἐν *Stud. auf dem Gebiet. d. Griech. u. d. Ar. Spr.* Τόμ. Α', σελ. 129). Τοῦ πονηροῦ κόμματος εἶνε τὸ *ἐφημερούσιος*, ὡς καὶ τὸ *ἡμερούσιος*. Ἐν Ἀττικῇ ἐπιγραφῇ φέρεται «τέκτοσι μισθώματα καὶ *καθημερίσια*» (Συναγ. Ἐπιγρ. Ἀττ. Τόμ. Δ', σελ. 76).

Ὑπάρχει καὶ ἐπίθετον *καθημερινός* ὁμοίως ἐσχηματισμένον τῷ *μεθημερινός* καὶ *ἀμφημερινός* καὶ *ἐφημερινός*. Πρβ. καὶ *αὐθημερινός* καὶ *μεσημβρινός* καὶ *ἰσημερινός*· ἔτι δὲ *ἡμερινός*. Ἴδε τὰ ὑφ' ἡμῶν εἰρημένα ἐν ταῖς Γλωσσικαῖς Παρατηρήσεσι σελ. 334.

Ὁ Γαληνὸς γράφει Τόμ. Ζ', σελ. 354 «Κατὰ γοῦν αὐτὴν ταύτην ἣν νῦν προχειριζόμεθα μῖξιν τοῦ τριταίου πρὸς τὸν καθ' ἡμέραν παροξυνόμενον οἶδά ποτε περὶ μὲν πρώτην ὥραν εἰσβάλλοντα παροξυσμὸν ἀκριβῶς τριταίου, κατὰ δὲ τὴν ἕκτην τοῦ καλουμένου πρὸς τῶν νεωτέρων ἰατρῶν ἰδίως *καθημερινοῦ*· καλεῖν γὰρ ἔθος αὐτοῖς οὕτω τὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν παροξυνόμενον, εἰς ἀπυρεξίαν δὲ μὴ παυόμενον. Ἐγὼ δ' εἴωθα τὸν τοιοῦτον ὀνομάζειν *ἀμφημερινὸν* συνεχῆ· τὸ γὰρ *καθημερινὸν* ὄνομα τὴν ἀρχὴν οὐδ' ἔστιν εὑρεῖν παρά τινι τῶν Ἑλλήνων γεγραμμένον, *ἀμφημερινὸν* δὲ πᾶν πρᾶγμα τὸ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὡσαύτως γιγνόμενον ὀνομάζουσιν. Ἀλλὰ γάρ, ὥσπερ ὁ Πλάτων φησί, καταφρονεῖν χρὴ τῶν ὀνομάτων οἷς τοσούτων τε καὶ τηλικούτων πραγμάτων πρόκειται σκέψις. Ὀνομαζέσθω τοιγαροῦν ἕνεκα σαφοῦς διδασκαλίας ὁ μὲν ἑκάστης ἡμέρας παροξυνόμενος, εἰς δ' ἀπυρεξίαν παυόμενος *ἀμφημερινὸς* ἁπλῶς οὕτω, μηδὲν ἔτι προστιθέντων αὐτῷ κατὰ τὸν λόγον, ὁ δὲ μὴ παυόμενος *ἀμφημερινὸς* συνεχής. Ἐξέστω δ', εἴ τις βούλοιτο, καὶ θατέρῳ προστιθέναι τὸ διαλείπων». Πρβ. καὶ σελ. 334 καὶ 335 καὶ 336 καὶ 338 καὶ 347 καὶ 351 καὶ 356-8 καὶ Τόμ. Η', σελ. 627 καὶ Τόμ. ΙΔ', σελ. 730 καὶ Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 221 καὶ 223 καὶ 715.

Ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου λέγεται σελ. 15, 3 «Ἀμφίετες, οὐ κατ' ἔτος· ἔστι δὲ ἀντὶ τοῦ κατ' ἐνιαυτόν. Ὡσαύτως καὶ *ἀμφημερινὸν* τὸ καθημερινόν» καὶ ὑπὸ τοῦ Μοίριδος σελ. 45 «Ἀμφίετες Ἀτ-

τικῶς· τὸ γὰρ κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφίετες λέγεται, ὡς *ἀμφημερινὸν*· τὸ καθημερινόν· τὸ δὲ κατ' ἔτος Ἑλληνικῶς». Ὁ Σουίδας μνημονεύει καὶ τύπον *ἀμφήμερος* παρεχόμενος μάρτυρα τὸν Σοφοκλέα· «*Ἀμφήμερον*: τὸν ἀμφημερινὸν πυρετόν. Σοφοκλῆς Ποιμέσι· κρυμὸν φέρων γνάθοισιν ἐξ ἀμφημέρου». Κεῖται δὲ καὶ ἐν τῇ Σοφιστικῇ Προπαρασκευῇ τοῦ Φρυνίχου σελ. 24, 31 «*Ἀμφήμερος* πυρετός: ὃν ἀμφημερινὸν οἱ ἰατροί».

Τὸ ἐπίθετον *ἀμφημερινός* ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Πλάτωνι Τιμ. σελ. 86 α' «τὸ μὲν οὖν ἐκ πυρὸς ὑπερβολῆς μάλιστα νοσῆσαν σῶμα ξυνεχῆ καύματα καὶ πυρετοὺς ἀπεργάζεται, τὸ δ' ἐξ ἀέρος ἀμφημερινούς, τριταίους δ' ὕδατος διὰ τὸ νωθέστερον ἀέρος καὶ πυρὸς αὐτὸ εἶναι» καὶ παρὰ τῷ Ἱπποκράτει Τόμ. Α', σελ. 166 «ἀμφημερινοὶ δὲ καὶ νυκτερινοὶ καὶ πλάνητες πολλοῖσι πολλοὶ καὶ πουλὺν χρόνον παρέμενον ὀρθοστάδην τε καὶ κατακειμένοισι». Πρβ. σελ. 165 «πυρετοὶ ξυνεχέες καί τισι αὐτῶν ὀλίγοισι καυσώδεες, *ἡμερινοί*, νυκτερινοί, ἡμιτριταῖοι, τριταῖοι ἀκριβέες, τεταρταῖοι, πλάνητες» καὶ σελ. 182-3.

Ἐλέχθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀρεταίου σελ. 62, 5 Ἑρμ. «ὅκως τοῖσι πυρεταίνουσι *ἀμφημερινὸν* ἢ παρ' ἡμέρην» καὶ ὑπὸ Φίλωνος τοῦ Ἰουδαίου Τόμ. Β', σελ. 280 «ἔτι γὰρ *ἀμφημεριναὶ* καὶ διάτριτοι καὶ τεταρταΐζουσαι παρὰ παισὶν ἰατρῶν λεγόμεναι περίοδοι». Πρβ. καὶ Ψελλ. ἐν Ἀνεκδ. Βοισσ. Τόμ. Α', σελ. 199. Εὑρέθη δ' εἰρημένον καὶ *ἀμφημερινῶν ἐπισημασιῶν* (Ἴδε Σαλλιῆρον εἰς *Μοῖρ.* σελ. 46 Πιέρσ.). Ἐν τοῖς Προβλήμασιν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀφροδισιέως εἶνε πλημμελῶς γεγραμμένον *ἀφημερινός* καὶ *ἀφημερινόν* καὶ *ἀφημερινοῦ* ἀντὶ τοῦ *ἀμφημερινός* καὶ *ἀμφημερινόν* καὶ *ἀμφημερινοῦ* (Φυσ. καὶ Ἰατρ. Ἑλλ. Μικρ. Ἰδελ. Τόμ. Α', σελ. 27, 10 καὶ 15 καὶ 26 καὶ 34 καὶ σελ. 56, 17 καὶ 24 καὶ 29). Πρβ. Ἀλέξ. Τραλλιαν. Τόμ. Α', σελ. 317 Πουσμ. «ὅτι *ἀμφημέρινός* ἐστι». Ποιεῖται δ' ὁ ἐκδότης τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Die Handschriften haben hier, wie später, stets ἀφημέρινος». Ἀντὶ τοῦ «*ἀμφημέρινός* ἐστι» ἀναγνωστέον «*ἀμφημερινός* ἐστι»· διότι *ἀμφημερινός* εἶνε ἡ ὀρθὴ ἐκφορά, οὐδέποτε δ' ἐλέχθη ὑφ' Ἕλληνος *ἀμφημέρινος*.

Τῷ *ἀμφημερινός* παραβλητέον τὸ *ἀμφιετηρίς*, ὃ μνημονεύεται μὲν ὑπὸ τοῦ Σουίδα λέγοντος «Ἀμφιετηρίς: ἑορτὴ κατ' ἔτος γινομένη», φέρεται δὲ καὶ ἐν ἐπιγραφῇ κατακεχωρισμένῃ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑλ-

ληνικῆς Ἀλληλογραφίας 1885, σελ. 133, 28 «ὁ πρὸς τοῖς ἱεροῖς τῆς τριετηρίδος καὶ ἀμφιετηρίδος» (Ἴδε καὶ Λιερμαννὸν ἐν *Diss. Phil. Hal.* 1889, σελ. 112). Εἶνε δὲ τὸ *ἀμφιετηρίς* ἐσχηματισμένον ἐκ τοῦ *ἀμφιέτηρος*, ὃ ἰσοδυναμεῖ τῷ *ἀμφιετής*. Περὶ τοῦ *ἀμφιετής* καὶ *ἀμφίετες* ἐποιησάμεθα λόγον ἐν ταῖς Γλωσσικαῖς Παρατηρήσεσι σελ. 337-8.

Τοῦ ἐπιθέτου *καθημερινός* παρέχει ἡμῖν παραδείγματα ὁ Πλούταρχος λέγων *καθημερινὰ προσκρούματα* καὶ *σύνοδον καθημερινήν* (Ἠθικ. σελ. 141 β' καὶ σελ. 667 δ') καὶ *νοσηλείας καθημερινῆς* (Λυκ. Ι', 2) καὶ *κώθων καθημερινός* (Πύρρ. ΙΔ', 6) καὶ *τῶν δείπνων τὸ καθημερινόν* (Κλεομ. ΙΓ', 3). Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ Τόμ. Α', σελ. 205, 23 καὶ Τόμ. Γ', σελ. 60, 19 καὶ σελ. 114, 21 *τὰς καθημερινὰς θυσίας* καὶ παρὰ τῷ Πολυαίνῳ βιβλ. Δ', β', 10 *καθημερινῆς διαίτης* καὶ παρὰ τῷ Ἱεροκλεῖ Ὑπομν. εἰς Χρυσ. Ἔπ. σελ. 118, 9 Γαισφ. *τῆς καθημερινῆς ζωῆς* καὶ ἐν τοῖς Σοφοκλέα Σχολίοις σελ. 286, 10 *τροφῆς καθημερινῆς*. Πρβ. καὶ Ἀλέξ. Ἀφροδ. ἐν Φυσ. καὶ Ἰατρ. Μικρ. Ἰδελ. Τόμ. Α', σελ. 56, 18 καὶ Πράξ. Ἀποστ. ϛ', 1 καὶ Ἰουδὶθ ΙΒ', 15 (Ἴδε Σαλλιῆρον εἰς *Μοῖρ.* σελ. 46 Πιέρσ. καὶ Λοβέκκιον εἰς *Φρύν.* σελ. 53). Ἐν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου σελ. 258 ϛ' κεῖται «δοκεῖ δέ μοι — ὁ καλὸς γάστρις οὐκ ἂν ὠκνηκέναι εἰπεῖν καὶ τὰ ἐξ Ὀμφάλης Ἴωνος τοῦ τραγῳδοποιοῦ

ἐνιαυσίαν γὰρ δεῖ με τὴν ὀρτὴν ἄγειν.

οἷον καθημερινήν». Εὐλόγως δὲ περιγράφεται τὸ *οἷον καθημερινήν* ὡς παρεμβεβλημένον.

Σημειωτέον δ' ὅτι καὶ τὸ *ἐπιούσιος* (*ἄρτος ἐπιούσιος*) νοεῖται ὑπό τινων ἀντὶ τοῦ *καθημερινός*. Σκαρλᾶτος ὁ Βυζάντιος γράφει ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 501 ἐκδ. στερ. «Ἐπιούσιος — Ἄρτος ἐπιούσιος, Γρφ., ὁ καθημερινός» καὶ ἐν τῷ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς Διαλέκτου σελ. 141 ἐκδ. γ' «Καθημερινός — τὸ καθημερινὸν (ψωμί). Τὸν ἐπιούσιον ἄρτον». Πρβ. Ζωναρ. Λεξ. σελ. 794 «Ἐπιούσιος ἄρτος: ὁ τῇ ἑκάστῃ οὐσίᾳ ἡμῶν ἁρμόζων ἢ ὁ *καθημερινός*». Ἀντὶ τοῦ «ὁ *τῇ ἑκάστῃ* οὐσίᾳ ἡμῶν ἁρμόζων» κεῖται ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ σελ. 362, 32 καὶ τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουίδα λ. *ἐπιούσιος*

«ὁ *ἐπὶ τῇ* οὐσίᾳ ἡμῶν ἁρμόζων». Παρατιθέμεθα τὰ ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου γεγραμμένα ἐν τῇ Ἐπικρίσει σελ. 60 «Ἀλλὰ μὴ (παρακαλοῦμεν) ἐπαίρῃς ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν καὶ αὐτὸν *τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον!* σὺ δ' ἡμᾶς ἀναγκάζεις, ἵνα προσευχόμενοι λέγωμεν, *τὸ ψωμί μας τὸ καθημερινόν*». Ὁ Ὠριγένης λέγει περὶ τοῦ *ἐπιούσιος* (περὶ Εὐχ. ΚΖ', Τόμ. ΙΖ', σελ. 208 Βερολ.) «Τί δὲ καὶ τὸ *ἐπιούσιος* ἤδη κατανοητέον. Πρῶτον δὲ τοῦτ' ἰστέον, ὅτι ἡ λέξις ἡ *ἐπιούσιος* παρ' οὐδενὶ τῶν Ἑλλήνων οὔτε τῶν σοφῶν ὠνόμασται οὔτε ἐν τῇ τῶν ἰδιωτῶν συνηθείᾳ τέτριπται, ἀλλ' ἔοικε πεπλάσθαι ὑπὸ τῶν εὐαγγελιστῶν — Ἰσομοία τῇ *ἐπιούσιος* προσηγορία ἐστὶ παρὰ Μωϋσῇ γεγραμμένη, ὑπὸ θεοῦ εἰρημένη, ὑμεῖς δὲ ἔσεσθέ μοι λαὸς *περιούσιος*. Καὶ δοκεῖ μοι ἑκατέρα λέξις παρὰ τὴν οὐσίαν πεποιῆσθαι, ἡ μὲν τὸν εἰς τὴν οὐσίαν συμβαλλόμενον ἄρτον δηλοῦσα, ἡ δὲ τὸν εἰς τὴν οὐσίαν καταγινόμενον λαὸν καὶ κοινωνοῦντα αὐτῇ σημαίνουσα» (Πρβ. καὶ Οἰκονόμον ἐν *Σωζομέν. Ἐκκλ. Συγγρ.* Τόμ. Β', σελ. 683-4). Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐκδέχεται τὸ *ἐπιούσιος* ἀντὶ τοῦ *ἐφήμερος* Ὁμιλ. εἰς Ματθ. σελ. 252 α' «Οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ χρημάτων — ἀλλ' ὑπὲρ ἄρτου μόνον ἐκέλευσε τὴν εὐχὴν ποιεῖσθαι καὶ ὑπὲρ ἄρτου τοῦ *ἐφημέρου*, ὥστε μὴ ὑπὲρ τῆς αὔριον μεριμνᾶν. Διὰ τοῦτο προσέθηκε τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον, τουτέστι τὸν *ἐφήμερον*» (Ἴδε καὶ Φίελδον εἰς *Ἰω. Χρυσ. Ὁμιλ. εἰς Ματθ.* Τόμ. Γ', σελ. 49). Λέγεται δ' ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Γ', σελ. 1721 Διδ. ὅτι ὁ Ἀθανάσιος ἐξελάμβανε τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ἀντὶ τοῦ *τὸν μέλλοντα*, οἱονεὶ *τὸν ἐπιόντα*. Καὶ τῶν νεωτέρων ἄλλοι μὲν νομίζουσιν ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπίθετον συνέστη ἐκ τοῦ *ἐπί* καὶ *οὐσία*, ἄλλοι δ' ὑπολαμβάνουσιν αὐτὸ παράγωγον τοῦ *ἐπιοῦσα* (*ἐπιοῦσα ἡμέρα*) (Ἴδε Τούπιον ἐν *Διορθώσ.* Τόμ. Β', σελ. 574-7 καὶ Βαλκενάριον ἐν *Σχολ. εἰς Καιν. Διαθ.* Τόμ. Α', σελ. 190-1. Πρβ. καὶ Οὐϊνῆρον ἐν *Γραμματ. τῆς Καιν. Διαθ.* σελ. 88-9 ἐκδ. ς').Ὁ Ναβῆρος ἰσχυρίζεται ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1881, σελ. 285 ὅτι κατὰ πλημμελῆ ἀνάγνωσιν κεῖται ἔν τε τῷ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίῳ κεφ. Ϛ', 11 «τὸν ἄρτον ἡμῶν *τὸν ἐπιούσιον* δὸς ἡμῖν σήμερον» καὶ ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν κεφ. ΙΑ', 3 «τὸν ἄρτον ἡμῶν *τὸν ἐπιούσιον* δίδου ἡμῖν τὸ καθ'ἡμέραν», εἰκάζει δ' ὅτι ἦτο κατ' ἀρχὰς γεγραμμένον «τὸν ἄρτον *αἰτοῦσιν* δὸς ἡμῖν σήμερον» καὶ «τὸν ἄρτον *αἰτοῦσιν* δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν».

Ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου εἶνε εἰρημένον Τόμ. Α', σελ. 521, 8 «ἰστέον ὅτι *ταῖς καθημεριναῖς* ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὰς δεξιῷ μέρει τοῦ θρόνου — καθέζεται — ἐν δὲ *ταῖς κυριακαῖς* ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ αὐτοῦ θρόνου — καθέζεται» καὶ σελ. 521, 20 «ἰστέον ὅτι *ταῖς κυριακαῖς* οἵ τε μάγιστροι καὶ πατρίκιοι καὶ ὀφφικιάλιοι μετὰ σαγίων ῥοῆς εἰσέρχονται εἰς τὴν προέλευσιν, *ταῖς δὲ καθημεριναῖς* ἀπὸ σκαραμαγγίων» καὶ σελ. 521, 23 «ἰστέον ὅτι, εἰ βουληθῇ ὁ βασιλεὺς *ταῖς καθημεριναῖς* ἡμέραις τούς τε μαγίστρους καὶ πατρικίους θεάσασθαι, μετὰ σαγίων ῥοῆς εἰσέρχονται εἰς τὸν βασιλέα· οἱ δὲ ὀφφικιάλιοι *ταῖς* μὲν *κυριακαῖς* μετὰ τῶν αὐτῶν ῥοῆς σαγίων, *ταῖς δὲ καθημεριναῖς* ἀπὸ σκαραμαγγίων».

Συχνότατον ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν γλώσσῃ εἶνε τὸ *καθημερνή* (καθημερινή) ἀντιτιθέμενον τῷ *γιορτή* (ἑορτή). Πρβ. καὶ *ῥοῦχα καθημερνά -ῥοῦχα γιορτινά* ἢ *φορέματα καθημερνά-φορέματα γιορτινά*. Λέγεται δὲ καὶ *τὸ καθημερνό, ἔχω τὸ καθημερνό μου, βγάζω τὸ καθημερνό μου*, κτλ. Ἐν τῷ Γλωσσαρίῳ τοῦ Δουκαγγίου σελ. 535 φέρεται «*Καθημερνά*, Κάθε ἡμέραν, Quotidie». Ἀντὶ τοῦ *καθ' ἡμέραν* καὶ *κατ' ἔτος* ἢ *κατ' ἐνιαυτὸν* γίνεται χρῆσις ἐν τῇ χυδαίᾳ λαλιᾷ τοῦ *κάθε μέρα* καὶ *κάθε χρόνο*. Πρβ. καὶ *κάθε μῆνα, κάθε φεγγάρι, κάθε βδομάδα, κάθε ξάμηνο, κάθε καλοκαῖρι*, κτλ., *κάθε λαμπρή, κάθε πρωτοχρονιά*, κτλ., *κάθε πρωΐ, κάθε μεσημέρι, κάθε βράδυ*, κτλ., *κάθε λίγο*, (*ἀπὸ λίγο καὶ κάθε λίγο*), *κάθε λίγο καὶ πολύ*, κτλ. Σκαρλᾶτος ὁ Βυζάντιος γράφει ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς Διαλέκτου σελ. 140 ἐκδ. γ' «κάθε ὥρα'. Εἰ δέ τις λούοιτο πυκνῶς καὶ κατὰ ὥραν, Ἀρτεμίδ. Ὀνειροκρ. 66. Ὅσαι ὧραι. à toute heure, à tous coups». Παρὰ τῷ Ἀρτεμιδώρῳ εἶνε ὑπὸ τοῦ Ἑρχήρου ἐκδεδομένον σελ. 58, 11 «εἰ δέ τις λούοιτο καθ' ὃν οὐ προσήκει τρόπον» ἀντὶ τοῦ «εἰ δέ τις λούοιτο πυκνῶς καὶ κατὰ ὥραν καθ' ὃν οὐ προσήκει τρόπον».

Ὡς ἐκ τοῦ *καθ' ἡμέραν* ἐσχηματίσθη τὸ *καθημέριος*, οὕτως ἐκ τοῦ *κατὰ μῆνα* τὸ *καταμήνιος*, οὗ τὸ πληθυντικὸν οὐδέτερον ὑπάρχει σύνηθες δηλοῦν τὴν κατὰ μῆνα γινομένην τῷ θήλει αἱματώδη ἀπόκρισιν. Πολλάκις ἀπαντᾷ τὸ *καταμήνια* ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις καὶ ἐν τοῖς

τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅστις ἐν τῷ περὶ Ζῴων Γενέσεως βιβλ. Α', 19 (Τόμ. Γ', σελ. 337, 16) λέγει «ἀναγκαῖον καὶ τὴν ἐν τῷ θήλει γινομένην αἱματώδη ἀπόκρισιν περίττωμα εἶναι· γίνεται δὲ τοιαύτη ἡ τῶν καλουμένων καταμηνίων ἔκκρισις». Εἶνε δ' ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ εἰρημένον καὶ «τὴν δ' ἀπόκρισιν τὴν *καταμηνιώδη* καὶ τὴν γονὴν περίττωμα εἶναι» καὶ «ἐπιόντος κατὰ μικρὸν τοῦ *καταμηνιώδους* περιττώματος (βιβλ. Γ', 1, Τόμ. Γ', σελ. 371, 21 καὶ σελ. 373, 29)· ἔτι δὲ «ἀλλ' ἡ μὲν ἵππος οὐ *καταμηνιώδης*, ἀλλ' ἐλάχιστον προΐεται τῶν τετραπόδων» (βιβλ. Β', 8, Τόμ. Γ', σελ. 369, 25). Ἐν τῷ περὶ φύσιος παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ συγγραμματίῳ, ὃ εἰς τὸν Ἱπποκράτη κοινῶς ἀναφέρεται, ἔχουσι τἀντίγραφα «πολλῇσι ἤδη εὐθὺς μετὰ τὴν τῶν *καταμηνίων κάθαρσιν* αἱ μῆτραι ἔχανον». Ἐπειδὴ δὲ παρὰ τῷ Ἐρωτιανῷ κεῖται ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν παρ' Ἱπποκράτει Λέξεων σελ. 83, 16 Κλ. «*Καταμηνίων λύσιν*: ἀντὶ τοῦ ἐπέλευσιν», ὁ Ἐρίγγας ἐν *Παρατηρήσ. Κριτ.* σελ. 105 εἴκασεν ὅτι κατ' ἀρχὰς γεγραμμένον ἐν τῇ ἀρτίως μνημονευθείσῃ ῥήσει ἦτο «εὐθὺς μετὰ τὴν τῶν καταμηνίων *λύσιν* αἱ μῆτραι ἔχανον» (Πρβ. καὶ Ἑρμερίνσιον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἱπποκράτους καὶ Ἄλλ. Παλ. Ἰατρῶν Λειψάνων Τόμ. Β', σελ. 518). Ὑπὸ τοῦ Ἡσυχίου ἐλέχθη *τὸ καταμήνιον αἷμα* λ. *αἷμα* «τὸ γὰρ καταμήνιον αἷμα τῇ καταβολῇ τῆς γονῆς παγὲν καὶ σὰρξ γενόμενον διαπλάττεται ὑπὸ φύσεως». Βλέπει δέ τις τὸ ἑνικὸν *καταμήνιον* καὶ παρὰ τῷ Σιμπλικίῳ Ὑπομν. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. Θ', σελ. 320, 33 «ἢ τὸ σπέρμα καὶ τὸ καταμήνιον» καὶ σελ. 362, 6 «ὅτι ἐκ σπέρματος ἀνθρώπου καὶ καταμηνίου» καὶ παρ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ Ἀφροδισιεῖ Προβλ. Β', 73 (Φυσ. καὶ Ἰατρ. Ἑλλ. Μικρ. Τόμ. Α', σελ. 79, 9 Ἰδελ.) «ἡ φύσις διὰ τὴν τοῦ ἐμβρύου διάπλασιν τὸ καταμήνιον συνάγει πᾶν ἐν τῇ μήτρᾳ».

Τὰ *καταμήνια* καλοῦνται καὶ *ἐπιμήνια* καὶ *ἐμμήνια* ἢ *ἔμμηνα*. Λέγεται δὲ καὶ *ἐπιμήνιος κάθαρσις* (Ἀρεταῖ. σελ. 139 Ἑρμ.) καὶ *ἐπιμήνιοι καθάρσεις* (Γαλην. Τόμ. Ϛ', σελ. 46) καὶ *ἔμμηνος κάθαρσι* (Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 651 δ'. Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 739, 1) καὶ *ἔμμηνοι καθάρσεις* (Γαλην. Τόμ. ΙΖ', ϐ', σελ. 826 καὶ 827. Παῦλ. Αἰγινήτ. Ϛ', 72, σελ. 209, 9) καὶ *κάθαρσις ἐπιμηνίων* (Ἀρεταῖ σελ. 16) καὶ *ἐμμήνων κάθαρσις* (Γαλην. Τόμ. ΙΖ', ϐ', σελ. 859

Πρβ. «ἐπὴν μὴ ἀποκαθαίρωνται τὰ καταμήνια» (Ἱπποκράτ. Τόμ. Β', σελ. 496),κτλ. καὶ «ἐπὶ τῶν ἀμέμπτως καθαιρομένων γυναικῶν, εἶτ' ἐξαίφνης ἐπισχεθεισῶν τῶν καθάρσεων» (Γαλην. Τόμ. ΙΖ', 6', σελ. 860. Ἴδε καὶ σελ. 858-9) καὶ «ἡ δὲ τοῦ νεβροῦ ἰδίως μετὰ τὰς καθάρσεις προστεθεῖσα ἐπὶ τρεῖς ἡμέραις ἀτόκιόν ἐστι» (Διοσκορίδ. Τόμ. Α', σελ. 207, 5), κτλ. Ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου ἐρρήθη Τόμ. Α', σελ. 76. 3 «ἐκαθέζετο δὲ φάσκουσα *τὴν κατὰ φύσιν κάθαρσιν* αὐτῇ ἐνοχλεῖν». Παρὰ τῷ Διοσκορίδῃ φέρεται Τόμ. Α', σελ. 223 «γυναικὸς δὲ *τὸ ἐπιμήνιον* περιαλειφόμενον — ἀσυλλήπτους δοκεῖ ποιεῖν γυναῖκας». Ὡς δ' ἐλέχθη *τὸ καταμήνιον αἷμα*, οὕτω καὶ *τὸ ἔμμηνον αἷμα* ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου περὶ τοῦ Ἰουδ. Πολ. Ζ', ς', 3 «πρὶν ἄν τις οὖρον γυναικὸς ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χέῃ κατ' αὐτῆς» καὶ ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκους βιβλ. Β', 222 «ἐν ᾗ τό τε ἔμβρυον συνίσταται καὶ τρέφεται καὶ τὸ ἔμμηνον αἷμα συναθροίζεται».

Ἐκαλοῦντο δ' *ἐπιμήνια* καὶ τὰ κατὰ μῆνα θυόμενα ἢ προσφερόμενα καὶ τὰ κατὰ μῆνα (ἢ ἐπὶ μῆνα) ἐφόδια. Ἐλέχθη δὲ καὶ *ἐπιμήνιος σῖτος*. Βεκκ. Ἀν. σελ. 254, 12 «*Ἐπιμήνια*: τὰ καθ' ἕκαστον μῆνα θυόμενα ὑπὲρ τῆς πόλεως· ἢ τὰ ἐφόδια». Ἀθήν. σελ. 234 ε' «τὰ δὲ *ἐπιμήνια* θυέτω ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν παρασίτων». Ἡρόδ. Η', 41 «λέγουσί τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὡς ἐόντι *ἐπιμήνια* ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ' *ἐπιμήνια* μελιτόεσσά ἐστι». Πολύβ. σελ. 1251, 16 Οὔλσχ. «διὸ καὶ τήν τε *τῶν ἐπιμηνίων* παρασκευὴν ἀνυπόπτως ἐποιεῖτο κτέ.» καὶ σελ. 1254, 4 «παραδείξαντος τὴν *τῶν ἐπιμηνίων* παρασκευήν». Πλούτ. Φλαμιν. Ε',1 «*τὸν ἐπιμήνιον σῖτον* μὴ μεμετρημένους», ὃ ὁ Κοραῆς ἐξηγεῖται διὰ τοῦ «τὸ κατὰ μῆνα διδόμενον μέτρον τοῦ σίτου μὴ λαβόντας» (Ἴδε Βαίριον εἰς *Πλουτ. Φλαμιν.* σελ. 89 καὶ εἰς *Ἡρόδ.* Τόμ. Δ', σελ. 59 ἐκδ. 6'). Ὁ Ἁρποκρατίων γράφει σελ. 127, 6 «*Ἐπιμήνια*: Λυκοῦργος ἐν τῷ περὶ τῆς ἱερείας. Ἔοικεν εἶναι *ἐπιμήνια* ἤτοι τὰ καθ' ἕκαστον μῆνα θυόμενα ἢ τὰ ὑπὲρ ὅλου τοῦ μηνὸς ἅπαξ ποτὲ γιγνόμενα θύματα». Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου φέρεται «*Ἐπίμηνοι*: οἱ ἱεροποιοί· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ θυσία τις *ἐπιμηνία* ἡ κατὰ μῆνα τῇ νουμηνίᾳ συντελουμένη» καὶ «Ἱεροποιοί: *ἐπιμήνιοι*». Ὀρθῶς δ' ὑπὸ τοῦ Σκαλιγήρου μετεβλήθη τὸ *ἐπίμηνοι* εἰς τὸ *ἐπιμήνιοι* καὶ τὸ *ἐπιμηνία* εἰς τὸ *ἐπιμήνια*. Ἐν Δωρικῇ ἐπιγραφῇ ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα *ἐπιμήνιος*-*ἐπιμήνιοι* καὶ τὸ παράγωγον

αὐτοῦ ῥῆμα *ἐπιμηνιεύω* καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἐσχηματισμένον θηλυκὸν *ἐπιμηνιεία*. Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικκ. Τόμ. Β', σελ. 363 - 7 «ἄνδρας τρεῖς ἀποδείξας *ἐπιμηνίος*» καὶ «τὸν μὲν τὰν πράταν *ἐπιμηνιεύοντα*» καὶ «τὰν πράταν *ἐπιμηνιείαν*» καὶ «οἱ δωρεὰν *ἐπιμηνιεύοντες*» καὶ «εἰ δέ κά τις μὴ *ἐπιμηνιεύσῃ* κατὰ τὰ γεγραμμένα» καὶ «εἰ δὲ κατὰ δωρεὰν *ἐπιμήνιοι* μηκέτ' ὦντι» καὶ «*ἐπιμηνιευσάτω* δὲ κατὰ αὐτὸν ὁ ἀρτυτήρ» καὶ «ὁ δὲ ἀρτυτὴρ εἴ κα μὴ ἐξοδιάξῃ *τοῖς ἐπιμηνίοις* κατὰ τὰ γεγραμμένα *ὁ* μὲν *ἐπιμήνιος* πάντως δεχέσθω — ὁ δὲ ἀρτυτὴρ ᾧ κα μὴ ἐξοδιάξῃ *ἐπιμηνίῳ* ὀφειλέτω δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα» καὶ «ὁ τὰν πράταν *ἐπιμηνιεύων* ἀμέραν» καὶ «οἱ δὲ *ἐπιμήνιοι* θύοντες τὰς θυσίας» καὶ «εἰ δέ κα ᾖ *ἐπιμηνιεία* δωρεάν» καὶ «ἐνγραφέτω *τός* τε *ἐπιμηνίος* καὶ τὸν ἀρτυτῆρα» καὶ «εἴ κά τις μὴ *ἐπιμηνιεύσῃ*» καὶ «ἐξοδιάξει (-αξεῖ) *τοῖς* τε *ἐπιμηνίοις* τὰ γεγραμμένα ἐν τοῖς νόμοις» καὶ «*τοῖς* δὲ *ἐπιμηνίοις* εἴ κα μὴ ἐξοδιάξῃ». Πρβ. καὶ σελ. 644 - 5 «καὶ μετὰ τοῦ λόγου *τοῦ ἐπιμηνίου* τὴν ἀπαίτησιν» καὶ σελ. 1130 «*τοῖς ἐπιμηνίοις τοῖς ἐπιμηνιεύσουσιν* ἐν τῷ καθ' ἔτος ἐνιαυτῷ» καὶ «οἱ δὲ ἀποδειχθέντες *ἐπιμηνιευέτωσαν*» καὶ σελ. 1131 «διδόναι *τοῖς ἐπιμηνίοις*» καὶ «*τοὺς ἐπιμηνίους* ἀρξαμένους ἀπὸ μηνὸς Ἀρτεμισιῶνος» καὶ «*οἱ ἐπιμήνιοι* διδότωσαν τὸ δελτίον» καὶ σελ. 1131, 59 καὶ 60 καὶ σελ. 1132, 85 (Ἴδε τὴν σημείωσιν τοῦ Βοικκίου ἐν σελ. 1133. Ἐποιήσατο δὲ λόγον περὶ τοῦ *ἐπιμήνιοι* ὁ ἀνὴρ καὶ ἐν τῷ *Die Staatshaushalt. d. Athen*. Τόμ. Α', σελ. 273 καὶ Τόμ. Β', σελ. 8 ἐκδ. γ'. Πρβ. καὶ Βόσιον ἐν *Ἐλλείψ*. σελ. 201 Σχαιφ. καὶ Βαλκενάριον εἰς *Ἡρόδ*. σελ. 967 Γαισφ.). Φέρεται δὲ καὶ ἐν σελ. 122, 83 «ζητήσαντος ὑπὲρ τούτων τοῦ δήμου *ἐπιμηνιεῦσαι* καὶ προνοῆσαι χρησίμως τοῖς τε δανεισταῖς καὶ τοῖς χρήσταις», περὶ οὗ ποιεῖται ὁ Βοίκκιος σελ. 125 τὴν παρατήρησιν τήνδε· «ἐπιμηνιεῦσαι, quod vulgo est *menstrua sacra facere*, longe aliter accipiendum videtur. Usurae sunt menstruae, et solent singulis mensibus pendi; videndum igitur, an ἐπιμηνιεῦσαι sit *dilationem per mense[s] dare debitoribus*». Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. Γ' σελ. 1701 Διδ. εἶνε γεγραμμένον «In Marmor. Oxon p. 7: Οἱ ἐπιμήνιοι τῆς βουλῆς καλεσάτωσαν τοὺς πρεσβευτάς, videndur esse οἱ πρυτάνεις». Περὶ τοῦ «*ἐπιμηνιεύοντος* Νυμφίου τοῦ Διοτρέφους, ἐπι-

στατοῦντος δὲ Διονυσίου τοῦ Ἱππομέδοντος» (Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλ. Βοικχ. Τόμ. Β', σελ. 879) ὁ μὲν Βοίκκιος λέγει (σελ. 881) «cave ἐπιμήνιον putes eponymum anni esse: ἐπιμήνιος enim sacerdos menstruus est τὰ ἐπιμήνια curans certis quibusdam diebus acta. Eponymus Iliensium fuit ἱερεύς (n. 3597.), ille fortasse qui ἱερεὺς τῶν πάντων θεῶν audit n. 3599. Tum ἐπιστάτην intellige praesidem comitiorum, ut Athenis», ὁ δὲ Διττεμβεργῆρος (ἐν *Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην.* σελ. 238) «Ilii quoque ut Athenis, Iasi, Zeleae epistata princeps fuisse videtur, qui senatus populique conciliis praeerat. Quae ratio inter eum et ἐπιμήνιον intercedat, non liquet. Nam is quoque prytanibus, qui per mensem negotia quotidiana senatus curabant, praefuisse videtur».

Παρετηρήσαμεν ὅτι τὰ *καταμήνια* προσηγορεύοντο καὶ *ἔμμηνα* ἢ *ἐμμήνια*. Λέγεται δὲ καὶ *ἔμμηνον σιτηρέσιον* καὶ *ἔμμηνα ἱερά* καὶ *ἔμμηνοι δίκαι*, κτλ. Ὁ Σουΐδας γράφει «*Ἔμμηνα*: κατὰ μῆνα. Μηλοσφαγεῖ θεοῖσιν ἔμμην' ἱερὰ τοῖς σωτηρίοις. Καὶ *ἔμμηνοι δίκαι* αἵ τε ἐμπορικαὶ καὶ ἐρανικαί». Τὸ ὑπὸ τοῦ Σουΐδα μνημονευόμενον χωρίον κεῖται ἐν τῇ Ἠλέκτρᾳ τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 280. Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ τῷ Πλάτωνι Νόμ. σελ. 828 γ' «θύοντας τούτων ἑκάστοις *ἔμμηνα ἱερά*». Περὶ τῶν ἐμμήνων δικῶν ἐγένετο λόγος ὑπὸ τοῦ Βοικκίου ἐν τῷ *Die Staatshaushalt. d. Athen.* Τόμ. Α', σελ. 64 ἐκδ. γ'. Πρβ. καὶ Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. ΝΒ'. Ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἡσυχίου φέρεται «ἘμμήνΙΟΙ: αἱ *καταμηνῖαι* λεγόμεναι θυσίαι», ἀνθ' οὗ ὁ Μουσοῦρος ἔγραψεν «αἱ *κατὰ μῆνα* γινόμεναι θυσίαι». Ἄλλοι ἀνέγνωσαν «αἱ *καταμηνιαῖαι* λεγόμεναι θυσίαι» καὶ «αἱ *καὶ μηνιαῖαι* (ἢ αἱ *καὶ ἱερομηνίαι*) λεγόμεναι θυσίαι» (Ἴδε Σμιδίτιον εἰς *Ἡσύχ*. Τόμ. Β', σελ. 76 καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Ἠλέκτρ.* σελ. 58).

Ἐγίνετο δὲ χρῆσις καὶ τοῦ ὀνόματος *μηνιαῖα* πρὸς δήλωσιν τῶν καταμηνίων ἢ ἐπιμηνίων, ὡς βλέπει τις παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ Ἠθικ. σελ. 907 ϛ' καὶ παρὰ Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ Τόμ. Ε', σελ. 70 καὶ 71. Ἐρρήθη δὲ καὶ *μηνιαία κάθαρσις* ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀφροδισιέως Προβλ. Β', 57 (Φυσ. καὶ Ἰατρ. Ἑλλ. Μικρ. Τόμ. Α', σελ. 68, 34 Ἰδελ.).

Ὁ Κοραῆς γράφει ἐν Ἀτάκτων Τόμ. Δ', σελ. 573 «Συνήθεια, οὐσ. θηλ. μὲ συνών. οὐδέτ. πληθ. τὰ Καταμήνια, Σ. Συνηθεῖα καὶ Σύνηθα, οὐδ. πληθ. Δ. Καταμήνια, Ἐπιμήνια, Ἐμμήνια καὶ Ἔμμηνα, Ἑλλ. (menstrues, règles), περιοδικὴ τῶν γυναικῶν αἱμοῤῥαγία. Εἰς τοὺς Ἑβδ. (Γενέσ. λα', 35) λέγει ἡ Ῥαχὴλ *Τὰ κατ' ἐθισμὸν τῶν γυναικῶν μοι ἐστί*. Ἀλλοῦ δὲ (Γενέσ. ιη', 11) τὰ ὠνόμασαν *Γυναικεῖα· ἐξέλιπε δὲ τῇ Σάῤῥᾳ γίνεσθαι τὰ γυναικεῖα*».

Παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει ἀπαντᾷ περὶ τὰ Ζῷ. Ἱστορ. ϛ', κα', 4 (Τόμ. Γ', σελ. 126, 40) «αἱ δὲ *συνήθειαι* γίνονται μὲν ταῖς βουσίν, ὥσπερ ταῖς ἵπποις, ἧττον δέ» καὶ Ζ', ϐ', 1 (σελ. 136, 18) «ἡ δὲ τῶν *γυναικείων* ὁρμὴ γίνεται περὶ φθίνοντας τοὺς μῆνας». Φέρεται δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις τὸ ὄνομα *γυναικεῖα*. Περὶ τοῦ ἐν τοῖς Ἀφορισμοῖς Ε', 28 (Τόμ. Α', σελ. 432 Ἑρμ.) «*γυναικείων* ἀγωγὸν ἡ ἐν ἀρώμασι πυρίη» γράφει ὁ Γαληνὸς Τόμ. ΙΖ', ϐ', σελ. 817 «*Γυναικείων* εἴρηκε *τῶν ἐκκενουμένων* δηλονότι διὰ μήτρας ταῖς γυναιξὶ κατὰ τὰς ἐμμήνους καθάρσεις καὶ μετὰ τοὺς τόκους». Πρϐ. καὶ σελ. 842 «ὥσπερ τῶν ἐλλιπῶς ἢ μηδὲ ὅλως *κενουμένων* καταμηνίων ἐδίδαξεν ἰάσεις ὁ Ἱπποκράτης, οὕτω καὶ νῦν τῶν ἀμέτρως *κενουμένων* διδάσκει».

Ἐκαλεῖτο δ' ἡ ἔμμηνος κάθαρσις καὶ *ἄφεδρος*, οἷον Διοσκορίδ. Τόμ. Α', σελ. 176 «ἡ δὲ πυτία ποθεῖσα μετὰ ἡμέρας τρεῖς μετὰ τὴν ἄφεδρον ἀτόκιος εἶναι ἱστορεῖται» καὶ σελ. 206 «ποθεῖσα δὲ φθείρει ἔμβρυα, μετὰ δὲ τὴν ἄφεδρον ἀτόκιός ἐστιν» καὶ Τόμ. Β', σελ. 299 «λαγωοῦ πυτία μετὰ τὴν ἄφεδρον ποθεῖσα ἐπὶ ἡμέρας γ'». Λευιτικ. ΙΒ', 2 «κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἀφέδρου αὐτῆς», κτλ. (Ἴδε Θησ. Στεφ. Τόμ. Α', ϐ', σελ. 2621 Διδ. Πρϐ. καὶ Σπρέγγελον εἰς *Διοσκορ.* Τόμ. Β', σελ. 679). Ἐν τῷ Ἰεζεκιὴλ κεῖται κεφ. ΙΗ', 6 «καὶ πρὸς γυναῖκα ἐν *ἀφέδρῳ* οὖσαν οὐ προσεγγιεῖ». Λέγεται δ' ἀλλαχοῦ ἡ ἐν ἀφέδρῳ οὖσα *ἀποκαθημένη*, οἷον Λευιτικ. Κ', 18 «καὶ ἀνήρ, ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ γυναικὸς ἀποκαθημένης καὶ ἀποκαλύψῃ τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς, τὴν πηγὴν αὐτῆς ἀπεκάλυψε, καὶ αὕτη ἀκάλυψε τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος αὐτῆς», κτλ. Πρϐ. Ἡσύχ. «*Ἀποκαθημένη*: αἱμοῤῥοοῦσα». Ἐῤῥήθη δὲ καὶ *γυνὴ ἔμμηνος* ἐν τοῖς Γεωπονικοῖς βιϐλ. ΙΒ', κ', 5 «γυνὴ ἔμμηνος μὴ εἰσιέτω εἰς σικυήλατα» (Ἴδε Θησ. Στεφ. Τόμ. Γ', σελ. 843). Ἐγί-

νετο δὲ χρῆσις καὶ τοῦ ὀνόματος *ἀφεδρεία* ἐν τοῖς παρὰ τῷ Σουΐδᾳ (ἐκ τοῦ Δαμασκίου) λ. *Ἡραΐσκος* σελ. 379 α' Βεκκ. «εἰ γοῦν αἴσθοιτο φθεγγομένης — γυναικὸς ἀκαθάρτου τινός, ἤλγει παραχρῆμα τὴν κεφαλήν, καὶ τοῦτο σημεῖον ἐποιεῖτο τῆς ἀφεδρείας». Συνώνυμον τῷ *ἀφεδρεία* εἶνε τὸ *ἀποκάθισις*.

Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις φέρεται Τόμ. Β', σελ. 816 «παρθένῳ ὁκόταν *τὰ ὡραῖα* μὴ γένηται, χολᾷ καὶ πυρεταίνει καὶ ὀδυνᾶται», τουτέστι τὰ καταμήνια, ἃ καθ' ὥραν (ἢ καιρὸν) ἐπιφαίνεσθαι εἴωθεν, ἃ ἡ ὥρα (ἢ ἡ προσφυὴς ἡλικία) προκαλεῖται. Πρβ. σελ. 574 «ὡραῖα εἴρηται ἀμφὶ τῆς παρθένου, ἢ τὰ ἐπιμήνια πρῶτον φαινόμενα ὥρουσε ἄνω». Ἔγραψε δ' οὕτως ὁ Ἐρμερίνσιος ἀντὶ τοῦ «ἢ τὰ *ἐπιφαινόμενα* πρῶτα ὥρουσε ἄνω», ἀνθ' οὗ τῶν ἀντιγράφων τινὰ ἔχουσιν «ἢ τὰ *ἐπιμήνια* πρῶτα ὥρουσεν ἄνω».

Ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν γλώσσῃ σῴζεται ἡ λέξις *καταμήνια* καὶ ἑνικῶς *καταμῆνι*. Λέγεται δὲ καὶ *τάξι* (ἢ *τάξη*), *εἶνε στὴ τάξι της* (ἢ *τάξη της*). Κατέστη δὲ σύνηθες καὶ τὸ ὄνομα *περίοδος*, οἷον «τοῦτο(ν) τὸ(ν) μῆνα δὲν εἶδε τὴν περίοδό(ν) της», κτλ. Ἠκούσαμεν δὲ παρὰ Κερκυραίας γυναικὸς καὶ τὸ ὀθνεῖον *χαραντίνα*. Σκαρλᾶτος ὁ Βυζάντιος γράφει ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς Διαλέκτου σελ. 345 ἐκδ. γ': Συνήθεια (τὰ τῶν γυναικῶν). »Ἔμμηνα (τὰ), γυναικεῖα, ἐπιμήνια, μῆνες (Ἀριστοτ.), συνήθειαι (αὐτ.) règles, θ. ordinaires, menstrues, θ. πλ. menstruelles, mois. ἔχει τὰ συνήθειά 'της. »καθαίρεται τὴν ἔμμηνον κάθαρσιν. »ἐν ἀφέδρῳ τυγχάνει οὖσα· »Ἀποκάθηται (Γραφ.) elle a ses mois (ses ordinaires).

Πρὸς δήλωσιν τοῦ κατ' ἔτος γινομένου παρελαμβάνετο πολλάκις τὸ ἐπίθετον *ἘΠέτειος* (ἰωνιστὶ *ἐπέτεος*), οἷον *ἐπέτειος φόρος*, *ἐπέτειοι θυσίαι*, *ἐπέτειοι νόσοι*, κτλ. Πρβ. καὶ *ἐπετειοφόρος* - *ἐπετειοφορῶ*. Εἶνε δὲ τὸ *ἘΠέτειος* ὁμοίως ἐσχηματισμένον τῷ *ἘΠΙμήνιος*. Περὶ τῆς ἐκφορᾶς *ἐπέτΕΙος* ἐγένετο λόγος ἐν τῇ Ἀθηνᾷ Τόμ. Δ', σελ. 153. Ἐπ' τῆς αὐτῆς ἐννοίας εὑρίσκεται οὐχὶ ὀλιγάκις τὸ *ἐτήσιος* κείμενον καὶ τὸ *ἐνιαύσιος* ἐνίοτε, οἷον *ἐτήσιοι θυσίαι*, *ἐτήσιος ἑορτή*, κτλ., *[illegible] ἑορτή*, κτλ. Ὁ Πολυδεύκης γράφει βιβλ. Α', 57 «καὶ καρ-

πὸς μὲν ἐπέτειος, βρέφος δὲ ἐνιαύσιον· *ἑορτὴ δὲ ἐτήσιος ἡ κατ' ἔτος ἀγομένη*, διετήσιος δὲ ἡ διὰ παντὸς τοῦ ἔτους, ἣν Ὅμηρος ἂν εἴποι ἐπετήσιον» (Ἴδε Γλωσσ. Παρατηρ. σελ. 337). Ὑπάρχει δὲ καὶ ὄνομα *ἐτησίΑΙ* τιθέμενον ἐπὶ τῶν περιοδικῶς κατ' ἔτος πνεόντων ἀνέμων· λέγεται δ' *ἐτησίαι ἄνεμοι* καὶ κατ' ἔλλειψιν τοῦ *ἄνεμοι* συχνότερον *ἐτησίαι*. Παρὰ τῷ Πολυβίῳ βιβλ. Δ', μδ', 6 φέρεται «ἄν τε γὰρ ἀφ' Ἑλλησπόντου τρέχῃ τις τοῖς νότοις ἄν τ' ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐκ τοῦ Πόντου τοῖς *ἐτησίΟΙΣ*», ὃ μετετυπώθη ὑπὸ τοῦ Σκαλιγήρου εἰς τὸ *ἐτησίΑΙΣ*. Πρβ. Γαλην. Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 388 «οἱ αὐτοὶ βορέαι εὐσταθῶς πνέουσιν ἡμέραις τεσσαράκοντα, οὓς *ἐτησίΑΣ* εἰώθασι καλεῖν» καὶ Τόμ. Ζ', σελ. 847 «μήτ' ἄλλοι τινὲς ἄνεμοι μήθ' οἱ *ἐτήσιΟΙ* καλούμενοι συνεχῶς τε καὶ ἀξιολόγως ἔπνευσαν». Ἐν τοῖς τοῦ Βαχμαννοῦ Ἀνεκδότοις φέρεται Τόμ. Β', σελ. 359, 22 «*ἘτησίΑΙ* ἄνεμοι γράφεται, οὐχὶ *ἐτήσιΟΙ*».

Συνήθη τοῖς νέοις Ἕλλησι κατέστησαν τὸ *ἐπέτειος ἑορτή*, *ἐτήσιον συμπόσιον*, *ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις*, κτλ., καὶ τὸ ἐπίρρημα *ἐτησίως*, *συνέρχονται ἐτησίως*, κτλ. Λέγεται δ' ὑπ' αὐτῶν καὶ *μηνιαῖος μισθός*, *μηνιαῖον* (μηνιάτικο), *μηνιαία κατάστασις*, *μηνιαῖον περιοδικόν*, κτλ. Πρβ. Πολυδεύκ. Α', 59 «ἐκ δὲ μηνῶν σιτηρέσιον ἔμμηνον καὶ *μηνιαῖον* καὶ τριακονθήμερον καὶ ἑξάμηνον». Ἐσχηματίσθη δ' ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ καὶ ἐπίθετον *ἑβδομαδιαῖος*, *ἑβδομαδιαῖον φύλλον*, *ἑβδομαδιαία ἐπιθεώρησις*, κτλ. Ἐπίθετον *ἑβδομαδιαῖος* δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ φωνῇ· ἀπαντᾷ δ' ἐν τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ τὸ *ἑβδομαδικός*, οἷον Γαλην. Τόμ. Θ', σελ. 916 «θαυμάζειν οὖν χρὴ τῶν ἑβδομαδικῶν περιόδων τὴν δύναμιν» (Πρβ. καὶ σελ. 914). Ἴδε καὶ Θησ. Στεφ. Τόμ. Γ', σελ. 16.

ΜΕΡΟΣ Η'.

Παρ' ἡμέραν.

Ἀντικειμένως τῷ καθ' ἡμέραν δηλοῦντι τὸ συνεχὲς καὶ ἀδιάλειπτον παραλαμβάνεται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὸ παρ' ἡμέραν, δι' οὗ σημαίνεται ὅτι παυόμενόν τι μετὰ μίαν ἡμέραν ἢ ἀφανιζόμενον ἀναφαίνεται πάλιν ἢ λαμβάνει αὖθις ὕπαρξιν, μιᾶς ὡσαύτως ἡμέρας παρελθούσης, οἷον πυρέττει τις παρ' ἡμέραν, τουτέστι μίαν μὲν ἡμέραν κατέχεται ὑπὸ πυρετοῦ, μίαν δὲ τυγχάνει ἀπύρετος ὤν, διαλείμματος ἑκάστοτε γινομένου. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον λέγεται ὅτι παρ' ἡμέραν ἐν οὐρανῷ τις καὶ ἐν Ἅδου ἐστίν, ὅταν ἐναλλὰξ μίαν μὲν ἡμέραν διατρίβῃ ἐν τῷ οὐρανῷ, μίαν δὲ ἐν τῷ ᾅδῃ. Καταλέγομεν παραδείγματα τοῦ παρ' ἡμέραν, ὃ καὶ ἐν καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ ὑπάρχει σύνηθες.

Ἱπποκράτ. Τόμ. Α', σελ. 400 (Γαλην Τόμ. Θ', σελ. 562 καὶ Τόμ. ΙΖ', β', σελ. 381 καὶ 387) «αἱ τῶν περιόδων πρὸς ἀλλήλας ἀνταποδόσιες, ἥν τε καθ' ἡμέρην ἥν τε παρ' ἡμέρην ἥν τε καὶ διὰ πλείονος χρόνου γίγνωνται». Ἀρεταῖ. σελ. 62, 5 «ὅκως τοῖσι πυρεταίνουσι ἀμφημερινὸν ἢ παρ' ἡμέρην».

Λουκιαν. Θε. Διαλ. ΚΔ',2 «τὰ μὲν τῆς Λήδας τέκνα παρ' ἡμέραν ἑκάτερος ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν Ἅδου εἰσίν, ἐμοὶ δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν κἀκεῖνα καὶ ταῦτα ποιεῖν ἀναγκαῖον». Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. ΙΓ', 38 «τὸν τῶν Διοσκόρων ζῇ βίον παρ' ἡμέραν τεθνηκὼς τε καὶ ἀναβιούς». Ἀπολλόδ. Βιβλ. Γ', ια', 2, 6 «Ζεὺς ἀμφοτέροις παρ' ἡμέραν καὶ ἐν θεοῖς εἶναι καὶ ἐν θνητοῖς ἔδωκε». Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Δ', σελ. 258 «Διοσκόρους ἐκάλεσαν τὸ περὶ τῆς ἑτερημένου ζωῆς αὐτῶν προστερατευσάμενοι διήγημα· τοῦ γὰρ οὐρανοῦ συνεχῶς καὶ ἀπαύστως ἀεὶ κύκλῳ περιπολοῦντος, ἀνάγκη τῶν ἡμισφαιρίων ἑκάτερον ἀντιμεθίστασθαι παρ' ἡμέραν ἄνω τε καὶ κάτω γινομένων». Σχολ. Ὀδυσσ. σελ. 502, 8 «ὥστε παρ' ἡμέραν ἀμφοτέρους ὁτὲ μὲν ἐν

Ὀλύμπῳ διατρίβειν, ὁτὲ δὲ ἐν Ἀϊδωνέως». Πρβ. καὶ Ἀπολλών. Σοφ. Λεξ. Ὁμηρ σελ. 78, 15 «Ἑτερήμεροι: παρ' ἡμέραν» καὶ Ἡσύχ. «Ἑτερήμεροι: διηλλαγμένοι, παρ' ἡμέραν ζῶντες» καὶ Εὐστάθ. σελ. 1686, 28 «ἐφ' ὧν τὸ ἑτερήμεροι ζώουσιν ἀντὶ τοῦ παρ' ἡμέραν, ὡς μιᾷ μὲν τεθνάναι ἀμφοτέρους, τῇ ἑτέρᾳ δὲ ζῆν» καὶ Σχολ. Πινδ. σελ. 506, 103 «κατὰ μὲν τὸν διεσκευακότα (τὰ) παρ' Ὁμήρῳ παρ' ἡμέραν αὐτοὺς ἀποθνήσκειν».

Διοσκορίδ. Τόμ. Α', σελ. 481 «ἐναλλὰξ διπλασιάζοντας παρ' ἡμέραν». Πλούτ. Φαβ. Μαξ. ΙΕ', 1 «ὁ Τερέντιος ἐμβαλὼν αὐτὸν εἰς τὸ παρ' ἡμέραν ἄρχειν».

Λόγγ. Ποιμεν. Α', 20 «παρ' ἡμέραν ἐπὶ πότον ἄγουσι τὰς ἀγέλας, ποτὲ μὲν ὁ Δάφνις, ποτὲ δὲ ἡ παῖς», ἤγουν: ἐναλλὰξ ἐπὶ πότον ἄγουσι τὰς ἀγέλας, τῇ μιᾷ μὲν ἡμέρᾳ ὁ Δάφνις, τῇ ἑτέρᾳ δ' ἡ παῖς.

Γίνεται δὲ χρῆσις καὶ τοῦ *ἡμέραν παρ' ἡμέραν*, οἷον παρὰ Ψευδοδημοσθένει σελ. 1360, 46 «συνεῖναι δ' ἑκατέρῳ ἡμέραν παρ' ἡμέραν» καὶ παρ' Ἀθηναίῳ σελ. 593 ς' «τὴν δὲ Νέαιραν εἶχον ἡμέραν παρ' ἡμέραν — Φρυνίων καὶ Στέφανος ὁ ῥήτωρ» καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ Ἠθικ. σελ. 132 ς' «τοὺς μὲν οὖν Λυδοὺς ἐν τῷ λιμῷ λέγουσι διαγαγεῖν ἡμέραν παρ' ἡμέραν τρεφομένους, εἶτα παίζοντας καὶ κυβεύοντας» καὶ παρὰ Δίωνι τῷ Κασσίῳ Τόμ. Α', σελ. 93, § 17 Διvδ. «ἀλλ' ἡμέραν ἠξίου παρ' ἡμέραν ἢ καὶ πλείους ἐναλλὰξ μόνος ἄρχειν» (Ἴδε καὶ Σχαιφῆρον εἰς *Λόγγ*. σελ. 193 Σειλ.). Κυκλεῖται δὲ καὶ ἐν τῇ νέᾳ ἡμῶν γλώσσῃ ἡ ἐκφορὰ *ἡμέραν παρ' ἡμέραν*. Τὸ παρὰ Παύλῳ πρὸς Ῥωμ. ΙΔ', 5 «ὃς μὲν *κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν*, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν» ὑπολαμβάνεται ἰσοδύναμον τῷ *προκρίνει ἡμέραν ἡμέρας*. Ὁ Οὐϊνῆρος γράφει ἐν τῇ Γραμματικῇ τῆς Καινῆς Διαθήκης σελ. 360 ἐκδ. ς' «Rö. 14, 5. κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν *beurtheilen* (achten) *Tag vor Tag* d. h. einen Tag dem andern vorziehen». Πρβ. καὶ Βαλκενάριον ἐν *Σχολ. εἰς Καιν. Διαθ.* Τόμ. Β', σελ. 154.

Ὡς δὲ λέγεται ποιητικῶς *κατ' ἦμαρ* ἀντὶ τοῦ *καθ' ἡμέραν*, οὕτω καὶ *παρ' ἦμαρ* ἀντὶ τοῦ *παρ' ἡμέραν*, οἷον Λυκόφρ. 565 «καὶ τοὺς μὲν ᾅδης, τοὺς δ' Ὀλύμπιοι πλάκες *παρ' ἦμαρ* αἰεὶ δεξιώσονται ξέ-

νους», οὗ γίνεται ἐξήγησις ἐν τοῖς Σχολίοις διὰ τοῦ *ἡμέραν παρ' ἡμέραν*. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκλαμβάνεται συνήθως καὶ τὸ Πινδαρικὸν Πυθ. ΙΑ', 63 «τὸ μὲν *παρ' ἆμαρ* ἕδραισι Θεράπνας, τὸ δ' οἰκέοντες ἔνδον Ὀλύμπου». Ἐν τοῖς εἰς Πίνδαρον Σχολίοις σελ. 420, 95 εἶνε γεγραμμένον «Τὸ μὲν παρ' ἆμαρ: Τὸ Ὁμηρικὸν παραφράζει τό· ἄλλοτε μὲν ζώουσ' ἑτερήμεροι, ἄλλοτε δ' αὖτε τεθνᾶσιν». Ἐν τῷ Αἴαντι τοῦ Σοφοκλέους κεῖται στίχ. 475 «τί γὰρ *παρ' ἦμαρ* ἡμέρα τέρπειν ἔχει προσθεῖσα κἀναθεῖσα τοῦ γε κατθανεῖν;». Ποιεῖται δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ Μουσγράβιος τὴν παρατήρησιν τήνδε (*Σοφοκλ.* Τόμ. ϛ', σελ. 552 Ἐρφ.) «παρ' ἦμαρ ex usu Graecorum debet esse *alternis diebus*, ut clare ostendit H. Stheph. in lexico v. παρά — Hoc igitur cum nullum hic locum habeat, malim τί γάρ ποτ' ἦμαρ, ut constructio esset, τί γὰρ ἡμέρα ποτὲ τέρπειν ἔχει, ἦμαρ προσθεῖσα; *quomodo enim vita delectare potest, diem adjiciens*». Ἡμέρα, *vita*, ut in exemplis citatis ad Eurip. Phoeniss. 554». Ὁ Ἑρμαννὸς ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Αἴαντος σελ. 65 ἀποφαίνεται «Παρ' ἦμαρ est alternis diebus: v. H Steph. in Thes. v. παρά. Ἡμέρα παρ' ἦμαρ dicit, quia, duo deinde infert, προστιθέναι et ἀνατιθέναι — Hoc dicit: *quid potest dies prae alio die oblectationis afferre, quum nihil nisi de moriendi necessitate et addat aliquid et differat*» (Πρβ. καὶ Ἑλλένδετον ἐν *Λεξ. Σοφοκλ.* σελ. 308 ἐκδ. β' καὶ Βερνάρδυν ἐν *Ἐπιστημον. Συντ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσ.* σελ. 258). Ἀλλ' ὁ Λοβέκκιος γράφει ἐν τῷ εἰς Αἴαντα Ὑπομνήματι σελ. 267 ἐκδ. β' «Interim Hermanni sententiam veri simillimam duco, hoc uno excepto, quod ἡμέρα παρ' ἡμέραν non alterni dies significare videntur sed ἡμέρα παρ' ἡμέραν θεωρουμένη sive ἡμέραι παράλληλα ἐξεταζόμεναι» καὶ «Ergo hoc dici videtur τί τερπνὸν τὸ ζῆν, τουτέστιν ἡ ἀπαράλλακτος τῶν ἡμερῶν ἐπαλληλία, τοῦ γε κατθανεῖν πάντως προκειμένου οὗπερ ἑκάστη ἡμέρα προστίθησί τι καὶ αὖ ἀνατίθησιν αὐτό, genitivo τοῦ κατθανεῖν ad verbum primarium προσθεῖσα accomodato». Ὁ Ναύκιος εἴκασε «προσθεῖσα κἀναθεῖσ' *ἀεὶ τὸ κατθανεῖν*» (Πρβ. καὶ Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Αἴ.* σελ. 112). Ἄξιον μνείας ἡμῖν φαίνεται τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀντιφῶντος ῥηθὲν ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἡρῴδ. φόνου § 72 «μέγα τοι *ἡμέρα παρ' ἡμέραν* γιγνο-

μένη γνώμην — ἐξ ὀργῆς μεταστῆσαι». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῷ Οἰδίποδι ἐπὶ Κολωνῷ τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 1455 ἀντὶ τοῦ «στρέφων μὲν ἕτερα, τὰ δὲ (τάδε) *πήματ'* αὖθις αὔξων» ἀποκατέστησεν ὁ Καντῆρος ἐκ τῶν Σχολίων τὸ ὑγιῶς ἔχον «τὰ δὲ *παρ' ἦμαρ* αὖθις αὔξων». Ὁ Ἐλμσλήϊος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ σελ. 288 λέγει «Recte quidem παρ' ἦμαρ, quod *in dies* interpretatur Brunckius». Ὁ Ναύκιος ἐξηγεῖται τὸ *παρ' ἦμαρ* διὰ τοῦ «nach Verlauf eines Tages».

Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἡ ἐκφορὰ *παρ' ἑτέραν* (*ἡμέραν*) ἢ *ἑτέραν παρ' ἑτέραν ἡμέραν* καὶ ἡ *παρὰ μίαν* (*ἡμέραν*) ἢ *μίαν παρὰ μίαν ἡμέραν*.

Ἱπποκράτ. Τόμ. Γ', σελ. 112 (Γαλην. Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 576) «ἐπιδέειν δὲ ἢ καθ' ἑκάστην ἡμέρην ἢ παρ' ἑτέρην». Σχολ. Ὀδυσσ. σελ. 502, 11 «ἑτέραν παρ' ἑτέραν ἡμέραν οἱ δύο ἅμα ἢ μίαν παρὰ μίαν ἡμέραν ζῶσι».

Πορφύρ. περὶ Πλωτίν. Βί. Ζ', σελ. 106 Φαβρικ. «ἐκεῖ τε δειπνεῖν κἀκεῖ καθεύδειν, σιτεῖσθαι δὲ παρὰ μίαν» (Ἴδε Κρευζῆρον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλωτίνου Τόμ. Α', σελ. XCIX). Γαλην. Τόμ. Ι', σελ. 781 «κἄπειθ' ἑξῆς τρέφε μαρὰ μίαν» καὶ σελ. 999 «συμμέτρως μὲν τῇ κατακρούσει χρώμενος ἑκάστης ἡμέρας ἢ παρὰ μίαν». Δαμοκράτ. παρὰ Γαλην. Τόμ. ΙΓ', σελ. 988 «ἀλλαττόμενον παρὰ μίαν ἢ δύ' ἡμέρας». Ἡσύχ. «Ἑτερήμερος: ὁ μίαν παρὰ μίαν ἡμέραν ζῶν». Πρβ. καὶ Σχολ. Λουκιαν. σελ. 64 Ἰακ. Ὑπὸ τοῦ Πολυβίου ἐρρήθη βιβλ. Γ', ρι', 4 «διὰ τὸ *παρὰ μίαν* ἐκ τῶν ἐθισμῶν μεταλαμβάνειν τὴν ἀρχὴν τοὺς ὑπάτους» καὶ βιβλ. Ϛ', μ', 9 «*παρὰ* δὲ *μίαν ἡμέραν* τὰ μὲν ἡγεῖται τῶν στρατοπέδων καὶ κεράτων, τὰ δ' αὐτὰ πάλιν ἕπεται ταῦτα κατόπιν». Τὸ *παρὰ μίαν* βλέπει τις καὶ ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ τοῦ Πολυδεύκους βιβλ. Α', 65 «τὸ δ' εἰς τὴν ἐπιοῦσαν μὴ μένον ἐφήμερον, τὸ δὲ παρὰ μίαν ἑτερήμερον». Σημειωτέον δ' ὅτι τοῦ ἐπιθέτου *ἑτερήμερος* ποιεῖται χρῆσιν καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Μεγάλου Ἐτυμολογικοῦ λέγων σελ. 33, 28 «Ὁ Αἰθαλίδης Ἑρμοῦ παῖς ἦν ἑτερήμερος, καὶ μίαν ἡμέραν ὑπὸ τὸν ᾅδην διῆγεν, ἑτέραν δὲ ἐπὶ τῆς γῆς». Πρβ. Σχολ. Ἀπολλ. Ῥοδ. Α', 644, σελ. 51 Σχαιφ. «Διὸ καὶ ἑτερήμερος κήρυξ λέγεται διὰ τὸ μίαν μὲν ἡμέραν ὑπὸ τὸν ᾅδην, μίαν δ' αὖ ὑπὲρ τὴν γῆν διάγειν». Ἐν τοῖς Λιθικοῖς τοῦ Ψευδορ-

φέως ὁ παρ' ἡμέραν ἤτοι τριταῖος πυρετὸς καλεῖται *πυριφλεγέθων ἑτερήμερος* στίχ. 627. Γελοιότατον σφάλμα φέρεται ἐν τοῖς εἰς Λυκόφρονα Σχολίοις, στίχ. 565 (Λυκόφρ. Τευβν. σελ. 122, 2) «παρὰ τὸ Ὁμηρικόν· ἄλλοτε μὲν *ζωοὺς ἐστερημένοι*» ἀντὶ τοῦ «ἄλλοτε μὲν *ζώουσ' ἑτερήμεροι*» (Ὀδ. Λ, 303).

Ὁμοίως τῷ *παρ' ἡμέραν* λέγεται *παρ' ἔτος* (*παρὰ ἔτος*) ἢ *παρ' ἐνιαυτόν*· ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἡ ἐκφορὰ *ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτόν* ἐμφερὴς οὖσα τῇ *ἡμέραν παρ' ἡμέραν*· εὑρέθη δὲ καὶ τὸ *μῆνα παρὰ μῆνα*.

Ἀριστοτ. περὶ Ζῴ. Γεν. Γ', 6 (Τόμ. Γ', σελ. 382, 22 Διδ.) «καὶ τὸν μὲν τρόχον αὐτὸν αὑτὸν ὀχεύειν, τὴν δ' ὕαιναν ὀχεύειν καὶ καὶ ὀχεύεσθαι παρ' ἔτος».

Θεόφρ. περὶ Φυτ. Ἱστορ. Θ', ια', 9 «ταῦτα δὲ οὐχ ἅμα φέρει τὸν καρπὸν ἀλλὰ παρ' ἔτος, τὰ μὲν νῦν τὰ δ' εἰς νέωτα» καὶ περὶ Φυτ. Αἰτ. Γ', ζ', 7 «ἡ μὲν οὖν ἄμπελος ἀεὶ τὴν τομὴν ἐπιζητεῖ κατ' ἐνιαυτὸν διὰ τὸ εὐαυξές, τὰ δὲ ἄλλα τὰ μὲν παρ' ἔτος, τὰ δὲ διὰ τετραετίας» καὶ Δ', ϛ', 2 «ἔχει δέ τινα καὶ ἄλλως ἀπορίαν ἡ παρ' ἔτος βλάστησις» καὶ 3 «τελεοῦσθαι δὲ παρ' ἐνιαυτὸν ἄλογον».

Δίων Χρυσόστ. Τόμ. Β', σελ. 69 «πρὸς δὲ τούτοις αἱ δίκαι παρ' ἔτος ἄγονται παρ' ὑμῖν». Ἴδε Κόβητον ἐν *Μνημοσ.* 1877, σελ. 91.

Παυσαν. Ϛ', κϛ', 2 «λέγουσι δὲ καὶ Ἄνδριοι παρὰ ἔτος σφίσιν ἐς τοῦ Διονύσου τὴν ἑορτὴν ῥεῖν οἶνον αὐτόματον ἐκ τοῦ ἱεροῦ».

Διόδ. Σικελ. Δ', ξε', 1 «ὁμολογίας θέσθαι πρὸς ἀλλήλους παρ' ἐνιαυτὸν ἄρχειν» καὶ ΛΒ', ιβ', 2 «τὰς λεγομένας ὑαίνας τινὲς μυθολογοῦσιν ἄρρενας ἅμα καὶ θηλείας ὑπάρχειν καὶ παρ' ἐνιαυτὸν ἀλλήλας ὀχεύειν, τῆς ἀληθείας οὐχ οὕτως ἐχούσης».

Πλούτ. Νομ. ΙΗ', 2 «ἐπήγαγε παρ' ἐνιαυτὸν ἐπὶ τῷ Φεβρουαρίῳ μηνὶ τὸν ἐμβόλιμον» καὶ Κλεομ. ΙΕ', 1 «ὁ μὲν Ἄρατος εἰωθὼς παρ' ἐνιαυτὸν ἀεὶ στρατηγεῖν ἀπείπατο τὴν ἀρχὴν καὶ παρῃτήσατο» καὶ Ἀράτ. Λ', 3 «αὐτὸς μὲν γὰρ — παρ' ἐνιαυτὸν ἦρχε» καὶ Λ', 4 «ὁ Λυδιάδης εὖ φερόμενος διετέλει καὶ παρ' ἐνιαυτὸν ἦρχεν ἐναλλὰξ τῷ Ἀράτῳ στρατηγῶν» καὶ ΛΗ', 2 «εἰωθὼς δὲ στρατηγεῖν παρ' ἐνιαυτόν, ὡς ἡ τάξις αὐτῷ περιῆλθε, καλούμενος ἐξωμόσατο». Πρβ. καὶ κεφ. ΚΔ', 4 «οὕτω δ' ἴσχυσεν ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς, ὥστ', εἰ μὴ *κατ' ἐνιαυτὸν* ἐξῆν, *παρ' ἐνιαυτὸν* αἱρεῖσθαι στρατηγὸν αὐτόν».

Ἀπολλόδ. Βιβλ. Γ', ς', 1, 1 «καὶ αὐτοῖς δοκεῖ τὸν ἕτερον παρ' ἐνιαυτὸν ἄρχειν». Πρβ. καὶ Ζηνόβ. Α', 30 (Παροιμιογρ. Ἑλλ. Τόμ. Α', σελ. 10, 4).

Διοσκορίδ. Τόμ. Α', σελ. 654 «τὸν δὲ καρπὸν φέρει παρ' ἐνιαυτὸν καρύῳ ὅμοιον».

Σχολ. Εὐριπ. Τόμ. Γ', σελ. 57, 7 Δινδ. «εἰ γὰρ ἀλλήλοις ὑπεχώρησαν (Βαλκενάρ.: *συνεχώρησαν*) ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν ἄρχειν». Ἐν σελ. 9, 11 κεῖται «ἔχεσθαι τῆς ἀρχῆς ἕνα παρ' ἕνα καὶ ταύτης παραχωρεῖν θατέρῳ θάτερον», τουτέστιν: ἔχεσθαι τῆς ἀρχῆς ἐναλλὰξ ποτὲ μὲν τὸν ἕνα ποτὲ δὲ τὸν ἕτερον. Πρβ. Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 106 ε' «ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ δύναταί τις πλάττων ζῷα συγχεῖν καὶ πάλιν πλάττειν καὶ συγχεῖν καὶ τοῦθ' *ἓν παρ' ἓν* ποιεῖν ἀδιαλείπτως» καὶ σελ. 106 ς' «ὁ περὶ ἡμᾶς ἀὴρ *ἓν παρ' ἓν* ἡμέραν καὶ νύκτα ποιῶν», ἤγουν *ὁτὲ μὲν τὸ ἕν, ὁτὲ δὲ τὸ ἕτερον*, καὶ Εὐστάθ. σελ. 181, 22 «Ὅρα δὲ ὅτι ἐν τῷ περὶ σκήπτρου δέῆσαν ἢ τῷ ἀτάρ συνδέσμῳ χρήσασθαι ἢ τῷ δέ ἐν ἑκάστῳ στίχῳ *ἕνα παρ' ἕνα* χάριν ποικιλίας τοὺς τοιούτους συνδέσμους ὁ ποιητὴς τίθησιν ἐκκλίνων τὸ μονοειδές» καὶ σελ. 181, 42 καὶ σελ. 828, 11. Ὅμοιον τούτῳ εἶνε τὸ *ἕτερος παρ' ἕτερον*, οὗ φέρομεν μαρτύρια ἐκ τοῦ Ἀππιανοῦ σελ. 286, 14 Μενδ. «ἡγεῖτο δ' ἀεὶ τῶν προνομευόντων χιλίαρχος ἕτερος παρ' ἕτερον» καὶ σελ. 662,21 «καὶ ὁπότε τις αὐτῶν ἀποθάνοι, βουλευτὴς ἕτερος παρ' ἕτερον ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἦρχεν». Πρβ. Σχουειγαισῆρον εἰς *Ἀππιαν*. Τόμ. Γ', σελ. 473.

Γέμιν. Εἰσαγ. σελ. 45 Ἅλμ. «διὰ δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν μῆνα παρὰ μῆνα πλήρη καὶ κοῖλον ἄγουσι», ἤγουν ἐναλλὰξ τὸν μὲν ἕνα πλήρη, τὸν δ' ἕτερον κοῖλον ἄγουσιν.

Ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Βοικχίου γενομένῃ συναγωγῇ τῶν Ἑλληνικῶν Ἐπιγραφῶν εἶνε εἰρημένον «ἀγέτω τὰ Διονύσια — *παρ' ἅτερον ἐνιαυτόν*» καὶ «μισθούσθω δὲ τοὺς τεχνίτας — *παρ' ἅτερον ἐνιαυτόν*» (1845, 17 καὶ 83, Τόμ. Β', σελ. 22 καὶ 24).

Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Θεόφραστος τὰ μὲν κατ' ἔτος καρποφοροῦντα δένδρα καλεῖ *ἐπετειοφόρα*, τὰ δὲ παρ' ἔτος ἢ παρ' ἐνιαυτὸν *παρενιαυτοφόρα* περὶ Φυτ. Αἰτ. Α', κ', 3 «παρενιαυτοφόρα δὲ καὶ οὐκ ἐπετειοφόρα τῶν δένδρων ὡς τύπῳ λαβεῖν τὰ ξηρὰ καὶ ξυλώδη καὶ ὅσα μὴ ἐκ τῶν νέων ἀλλ' ἐκ τῶν ἕνων φέρει τοὺς καρπούς».

Ὁ Βιγῆρος γράφει ἐν τῷ περὶ Ἰδιωτισμῶν σελ. 650 ἐκδ. Ἑρμ. δ' «Decimo, παρὰ, intermissioni cuidam, vel alternae cessationi significandae adhibetur, idque modis pluribus. Primo, cum nomine numerali simul et nomine tempus significante; ut, παρὰ τρεῖς ἡμέρας, vel τρίτην ἡμέραν, id est, *tertio quoque die*: vel cum solo numerali; ut παρὰ μίαν *alternis diebus*; παρὰ τρίτην, *tertio quoque die*: vel unico nomine temporis, sine numerali; ut παρ' ἡμέραν, *altero quoque die*; παρὰ μῆνα, *altero quoque mense*; παρ' ἐνιαυτόν, *altero quoque anno*: vel denique nomine temporis repetito, sine numerali; ut, ἡμέραν παρ' ἡμέραν, μῆνα παρὰ μῆνα, ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν, eodem plane sensu». Ἐν παρόδῳ παρατηροῦμεν ὅτι κακῶς εἶνε παρειλημμένον τὸ ὄνομα *idiotismi* - *ἰδιωτισμοί* ἀντὶ τοῦ *idiomata* - *ἰδιώματα* (Ἴδε καὶ Ἑρμαννὸν εἰς *Βιγῆρ*. σελ. 864 ἐκδ. δ'). Τὸ ὄνομα *ἰδιωτισμός* παρήχθη ἐκ τοῦ ῥήματος *ἰδιωτίζω*, ὃ ἐκ τοῦ *ἰδιώτης* γενόμενον δηλοῖ μιμοῦμαι τοὺς ἰδιώτας ἢ διαλέγομαι κατὰ τοὺς ἰδιώτας. Ὅθεν τὸ *ἰδιωτισμός* συνωνυμεῖ τῷ *χυδαιότης* ἢ *χυδαϊσμός* ἢ *χυδαιολογία*.

Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐποιησάμεθα λόγον περὶ τοῦ *παρ' ἡμέραν*, κτλ. καὶ περὶ τοῦ *παρ' ἔτος* ἢ *παρ' ἐνιαυτόν*, κτλ. Ἀλλὰ τὸ διάλειμμα δύναται νὰ εἶνε καὶ δύο ἢ πλειόνων ἡμερῶν καὶ δύο ἢ πλειόνων ἐνιαυτῶν ἢ μηνῶν· ὅθεν λέγεται καὶ *παρ' ἡμέρας δύο*, *παρ' ἡμέρας τρεῖς*, κτλ., *παρὰ τρία ἔτη*, *παρὰ τριετῆ χρόνον*, κτλ., οἷον

Σωραν. περὶ Γυναικ. Παθ. σελ. 149,6 Ἑρμ. «ἀλλ' ἅπαξ τὸ πρῶτον καὶ διά τινων ἡμερῶν, εἶτα καὶ παρὰ δύο καὶ παρὰ μίαν, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ καθ' ἡμέραν καὶ οὐ μόνον ἅπαξ ἀλλὰ καὶ δίς».

Γαλην. Τόμ. ΙΔ', σελ. 730 «Ἀμφημερινὸς μὲν οὖν ἐστιν ὁ καθ' ἑκάστην ἢ νύκτα ἢ ἡμέραν ἐπισημαίνων ἢ ἀνιέμενος, τριταῖος δὲ ὁ παρὰ μίαν, τεταρταῖος δὲ ὁ παρὰ δύο, πεμπταῖος δὲ ὁ παρὰ τρεῖς· ἑβδομαῖος ὁ παρὰ πέντε, ἐναταῖος ὁ παρὰ ἑπτά». Πρβ. Δαμοκράτ. παρὰ Γαλην. Τόμ. ΙΓ', σελ. 988 «ἀλλαττόμενον παρὰ μίαν ἢ δύ' ἡμέρας». Διοσκορ. Τόμ. Β', σελ. 277,8 «δεῖ δὲ λαμβάνειν ἐκ τούτου κυ. γ' ἢ δύο παρ' ἡμέρας γ' ἢ δ'».

Ἀθήν. σελ. 397 β' «ὁ ταώς, φησὶν Ἀριστοτέλης, σχιδανόπους ἐστὶ καὶ ποιολόγος καὶ τίκτει τριέτης γενόμενος — Τίκτει δὲ ἅπαξ τοῦ

ἔτους ᾠὰ δώδεκα· ταῦτα δὲ οὐκ εἰς ἅπαξ ἀλλὰ παρ' ἡμέρας δύο». Πρβ. Ἀριστοτέλ. περὶ τὰ Ζῷ. Ἱστορ. Ϛ', θ', 1 (Τόμ. Γ', σελ. 111, 9) «Ὁ δὲ ταὼς ζῇ μὲν περὶ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη, γεννᾷ δὲ τριέτης μάλιστα —Ἅπαξ δὲ τοῦ ἔτους μόνον τίκτει· τίκτει δ' ᾠὰ δώδεκα ἢ μικρῷ ἐλάττω· τίκτει δὲ *διαλείπων δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας* καὶ οὐκ ἐφεξῆς».

Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 942 ϛ' «οὐ γὰρ ἓξ μῆνας ἀλλὰ παρ' ἓξ μῆνας ὁρῶμεν αὐτὴν ὑπὸ τῆς γῆς—τῇ σκιᾷ λαμβανομένην, ὀλιγάκις δὲ τοῦτο διὰ πέντε μηνῶν παθοῦσαν».

Σχολ. Ἰλ. Τόμ. Α', σελ. 404, 28 «οὐ καὶ πανήγυρις παρὰ τριετῆ χρόνον ἤγετο τὰ Ὀλύμπια».

Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Διττεμβ. 392 (σελ. 580) «ἂν (δὲ ποιῇ) ἁ πόλις τὰ Διονύσια ἐν τῷ ἐνιαυτῷ, ἐν ᾧ δεῖ τὰ Ἀνδρίνεα γίνεσθαι, γινέσθω παρὰ τρία».

Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικκ. 2741, 15 (Τόμ. Β', σελ. 497) «ὡς δύνασθαι ἀπὸ τούτων παρὰ ἔτη τέσσερα πληροῦσθαι τὸν μουσικὸν ἀγῶνα». Πρβ. στίχ. 21 «προθεσμία δὲ εἰς τὸν ἑξῆς χρόνον καὶ τὴν ἐπιοῦσαν τετραετηρίδα ἔσται χρόνος κτέ.».

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 508 ϛ' κεῖται «ταῦθ' ὑμᾶς, ἔφη, περὶ Διονυσίου δεῖ λέγειν, οὗ ἐγὼ *παρ' ὀλίγας ἡμέρας* ἐπὶ τοῦ τραχήλου τὸ ξυρὸν ἔχω;», ὃ νοητέον ἀντὶ τοῦ *ἑκάστοτε ὀλίγων ἡμερῶν διαλείμματος γινομένου*. Πρβ. καὶ σελ. 9 δ' «αὐτοὺς γὰρ *παρ' ὀλίγας ἡμέρας* δεῖ δοκιμασίαν λαμβάνειν τῶν παίδων ἀλλὰ μὴ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ἐν μισθωτοῦ διαθέσει», τουτέστιν: ὀλίγας ἑκάστοτε ἡμέρας διαλείποντας.

Παρὰ τῷ Λιβανίῳ εἶνε τεθειμένον τὸ *παρ' ἡμέραν* ἀντὶ τοῦ *καθ' ἡμέραν* Ἐπιστ. 466, σελ. 234 «τὰ ὄντα κοινά μοι κέκτηται, κἂν μὴ παρ' ἡμέραν τι πέμψαντος λάβω, δεινὰ πεπονθέναι φησί». Ἄλλα παραδείγματα τῆς τοιαύτης χρήσεως ἐκ τοῦ Λιβανίου ἐμνημόνευσεν ὁ Κόβητος ἐν τοῖς Συμμίκτοις Κριτικοῖς σελ. 148-9. Ἄξια δὲ παραθέσεως νομίζομεν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς γεγραμμένα. «Confundit παρ' ἡμέραν et καθ' ἡμέραν quasi nihil interesset: nempe καθ' ἡμέραν est *quotidie*, ut κατ' ἔτος, κατ' ἐνιαυτόν, κατὰ μῆνα, et ὁσημέραι, ὁσέτη, ὅσαι μῆνες, ὁσῶραι. Contra παρ' ἡμέραν est *uno die interposito*, *alternis diebus*, *tertio quoque die*, ut παρ' ἑ-

νιαυτὸν στρατηγεῖν et παρ' ἡμέραν πυρέττειν de febri tertiana. Recte dixit Libanius I. 82. 4. de Iuliano: ὁ βασιλεὺς — καθ' ἑκάστην ἐποιεῖτο τὴν ἡμέραν θυσίας ὑπὸ τοῖς ἐν τῷ κήπῳ τοῦ βασιλείου δένδροις. et de eadem re I. 564.12. οὐ ῥᾴδιον βασιλεῖ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἔξω βασιλείων ἐφ' ἱερὰ βαδίζειν. sed vitiose in eodem argumento scripsit I. 394. 19. ἐπεὶ μὴ τρέχειν εἰς ἱερὸν ΠΑΡ' ἡμέραν ἔνεστιν, ἱερὸν ποιεῖται (leg. ποιεῖ) τὰ βασίλεια καὶ τὸν κῆπον. Fluctuant libri I. 337. 12. in aliis est παρ' ἡμέραν αὔξεται, in aliis καθ' ἡμέραν. Sed sine varietate I. 419. 18. χαίροντες τῇ φορᾷ τῆς ψυχῆς, ἣν παρ' ἡμέραν ἐκφέρεις. Contra I. 360.2. σωροὶ παρ' ἡμέραν πάσης ἰδέας ἰχθύων ἐπεισέρχονται, est discrepans lectio καθ' ἑκάστην ἡμέραν ab aliquo correctore profecta. Iterum vitiose tribus locis scribitur III. 275. 19. τῶν ἐπὶ τῆς ἡσυχίας παρ' ἡμέραν πραττομένων.et III.326.3. ἵπποι δὲ καὶ τέτρωρα παρ' ἡμέραν ταῖς διαδοχαῖς τὸ τάχος ἐπιτείνοντα. et IV. 626. 20. ἣν μὴ μείζω ποιῇς παρ' ἡμέραν τὴν οὐσίαν. Putat enim se dicere: *nisi opes* quotidie *augeas*, sed dixit perinepte *nisi tertio quoque die augeas opes*».

Ὅτι δ' ὅμως δὲν ἐλαμβάνετο ἀείποτ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὸ *παρ' ἡμέραν* κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *καθ' ἡμέραν* δηλοῦται σαφῶς ἐκ χωρίου τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ χωρίων τοῦ Δημοσθένους. Ὁ Ἀριστοτέλης λέγει ἐν ταῖς περὶ τὰ Ζῷα Ἱστορίαις βιβλ. ϛ', ιζ', 5 (Τόμ. Γ', σελ. 120, 23) «σχεδὸν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἰχθύες ταχεῖαν λαμβάνουσι τὴν αὔξησιν, πάντες δ' ἐν τῷ Πόντῳ θᾶττον· *παρ' ἡμέραν* γὰρ καὶ αἱ ἀμίαι πολὺ (γρ. ἴσ. *πάνυ*) ἐπιδήλως αὔξονται». Παρὰ δὲ τῷ Δημοσθένει κεῖται σελ. 107, 70 «οἱ τῆς *παρ' ἡμέραν* χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες» καὶ σελ. 681, 182 «εἰ γενήσεται τὰ πρὸς τοὺς Θρᾷκας εὐτρεπῆ τῷ Κερσοβλέπτῃ, *παρ' ἡμέραν* ἔξεστιν αὐτῷ βαδίζειν ἐπὶ Χερρόνησον ἀσφαλῶς». Ἐλέχθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου Ἀγησ. καὶ Πομπ. Συγκρ. Δ', 3 «ὃς εἰ μόνον ἐσκόπει τὸ *παρ' ἡμέραν* ἄδοξον, ὤφειλεν ἀντιστὰς ἐν ἀρχῇ διαγωνίσασθαι περὶ τῆς Ῥώμης». Ὁ Σχαιφῆρος γράφει ἐν *Appar.Crit.*

et Exeg. ad Demosth. Τόμ. Α', σελ. 540 «παρ' ἡμέραν h. l. non est *alternis diebus*, sed *unius diei*. ἡ παρ' ἡμέραν χάρις, *gratia diurna*. Hinc παρήμερος, quo utitur Pindarus Ol. I. 160., ubi Heynius confert ἐφήμερος. V. Schol. ad. h. l.». Λέγει δὲ καὶ ὁ Οὐηβῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κατ' Ἀριστοκράτους λόγου τοῦ Δημοσθένους σελ. 485 «παρ' ἡμέραν: *iusto unius diei itinere*, *in einem Tagemarsche*, *auf einen Tag*, ut dicunt παρ' ἐνιαυτόν, παρὰ τὸν πόλεμον. Confert Schaeferus orat. de reb. Chersones. 70 p. 107., ubi vid. eius adnotat., τῆς παρ' ἡμέραν χάριτος *pro diurna gratia*. Saepe significat *alternis diebus*. Vid. Matth. gram. § 588. c.». Ἴδε καὶ Ῥεδάντζιον ἐν *Πίν. εἰς Δημοσθέν*. σελ. 117 ἐκδ. δ'.

Ἐν ἐπιγραφῇ Δωρικῇ γραφείσῃ, ὡς νομίζεται, περὶ τὸ τέλος τῆς τετάρτης πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος φέρεται «ἅς κα πρωγγύως ποτάγωντι καὶ τὸ μίσθωμα ἀποδιδῶντι *πὰρ Fέτος* ἀεὶ Πανάμω μηνὸς προτερείᾳ» καὶ «ποταξόντι δὲ πρωγγύως τοῖς πολιανόμοις τοῖς ἀεὶ ἐπὶ τῶν Fετέων ἔντασσιν *πὰρ πενταέτηρίδα*» καὶ «ὅσσῳ κα μείονος ἀμμισθωθῇ *πὰρ πέντε Fέτη* τὰ πρᾶτα» (Συνάγ. Ἐπιγρ. Ἑλλ. Βοιωτ. Τόμ. Γ', σελ. 700, ϛ. 101 καὶ 104 καὶ 111). Κεῖται δ' ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις ἡ πρόθεσις *παρά* ἐπὶ χρονικῆς ἐννοίας ὅμοιόν τι δηλοῦσα τῇ προθέσει *κατά*.

Ἐρρήθη δὲ καὶ *παρ' ἑκάστην ἡμέραν* ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος Ἑλλην. Α', δ', 15 «κινδυνεύων ἀεὶ παρ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπολέσθαι» καὶ *παρ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν* ὑπὸ τοῦ Λυσίου κατὰ Νικομ. 21 «ὃς ἐν δυοῖν μὲν ἐτοῖν πλείω ἤδη τοῦ δέοντος δώδεκα ταλάντοις ἀνήλωσε, παρ' ἕκαστον δὲ τὸν ἐνιαυτὸν ἐπεχείρησεν ἓξ ταλάντοις τὴν πόλιν ζημιῶσαι».

Παρὰ τῷ Θεοφράστῳ ἀπαντᾷ περὶ Φυτ. Ἱστορ. Δ', γ', 6 «ἄλλως τε καὶ εἰ δι' ἡμερῶν τινων πίνουσι, καθάπερ καὶ τὰ ἥμερα *παρὰ τρίτην ἢ τετάρτην* ποτίζεται ταῦτα» καὶ παρὰ τῷ Πολυβίῳ βιβλ. Ϛ', λγ', 9 «τὸ μὲν ἔργον γίνεται κοῦφον διὰ τὸ *παρὰ τετάρτην ἡμέραν* ἑκάστῃ σημαίᾳ καθήκειν τὴν λειτουργίαν» καὶ παρ' Ἀντιγόνῳ τῷ Καρυστίῳ κεφ. ΡΞϚ', σελ. 211 Βεκμ. «*παρὰ τρίτον ἔτος* φέρειν ὑγρὰν ἄσφαλτον». Οὐδαμῶς δ' εὔλογον φαίνεται νὰ νομισθῇ ὅτι τὸ *παρὰ τρίτην ἢ τετάρτην ἡμέραν* καὶ τὸ *παρὰ τρίτον ἔτος* κεῖνται ἐπὶ

τῆς ἐννοίας τοῦ διαλείψεως γενομένης (πάσης) τρίτης ἢ τετάρτης ἡμέρας καὶ (παντὸς) τρίτου ἔτους. Ὡς εἶπεν ὁ Ξενοφῶν *παρ' ἑκάστην ἡμέραν* καὶ ὁ Λυσίας *παρ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν*, οὕτω καὶ ὁ Θεόφραστος *παρὰ τρίτην ἢ τετάρτην ἡμέραν* καὶ ὁ Πολύβιος *παρὰ τετάρτην ἡμέραν* καὶ ὁ Καρύστιος Ἀντίγονος *παρὰ τρίτον ἔτος*. Ἄξιον ἐπιστάσεως εἶνε τὸ ἐν τῷ Ἀριστείδῃ τοῦ Πλουτάρχου κεφ. Ε', 2 δὶς φερόμενον *παρ' ἡμέραν*· «καὶ *παρ' ἡμέραν* ἑκάστου στρατηγοῦ τὸ κράτος ἔχοντος» καὶ «χαίρειν γὰρ ἐῶν ἕκαστος ἤδη τὸ *παρ' ἡμέραν* ἄρχειν ἐκείνῳ προσεῖχεν». Ἐλέχθη δ' ἀλλαχοῦ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου, ὡς ἐδηλώσαμεν ἐν τοῖς ἄνω (σελ. 349), «εἰ μόνον ἐσκόπει τὸ *παρ' ἡμέραν* ἄδοξον». Ἐπειδή, δέκα ὄντων τῶν στρατηγῶν, ἕκαστος ἦρχεν ἐκ περιτροπῆς μίαν ἡμέραν, ἐλάμβανε δὲ πάλιν τὴν ἀρχὴν μετ' ἐννέα ἡμέρας, πῶς δύναται νὰ ἐκληφθῇ τὸ *παρ' ἡμέραν* ἐπὶ τῆς συνήθους σημασίας, καθ' ἣν ὀφείλομεν νὰ νοήσωμεν ὅτι ἕκαστος τῶν δέκα στρατηγῶν ἦρχε μίαν ἡμέραν καὶ ἄμοιρος ἀρχῆς τὴν ἐπιοῦσαν ὧν εἶχε πάλιν τὸ κράτος, ὁ αὐτός, τῆς ἡμέρας ταύτης παρελθούσης; Δὲν εἶνε δ' ἴσως ἐπαινετὸν νὰ νομισθῇ ὅτι καταχρηστικῶς πως παρελήφθη ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου τὸ *παρ' ἡμέραν*.

Παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει περὶ τὰ Ζῷ. Ἱστορ. Ζ', β', 1 (Τόμ. Γ', σελ. 136, 22) εἶνε γεγραμμένον «καὶ ταῖς μὲν συνεχῶς καθ' ἕκαστον ὀλιγάκις τὰ καταμήνια φοιτᾷ, *παρὰ* δὲ *μῆνα τρίτον* ταῖς πλείσταις», ὃ μεθερμηνεύεται ῥωμαϊστὶ «idque *tertio quoque mense* plurimis». Ἀλλ' ὁ Αὔβερτος καὶ ὁ Οὐΐμμῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν περὶ τὰ Ζῷα Ἱστοριῶν τοῦ Ἀριστοτέλους Τόμ. Β', σελ. 340-1 δοξάζουσιν ὅτι ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ συγγραφέως «καὶ ταῖς μὲν συχνὰς ταῖς δ' ἡμέρας ὀλίγας τὰ καταμήνια φοιτᾷ, *παραμένει δ' εἰς τρίτην* ταῖς πλείσταις».

Καταχωρίζομεν ἐνθάδε τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀσωπίου ἐν τῇ Δευτέρᾳ Περιόδῳ τοῦ Συντακτικοῦ γεγραμμένα σελ. 628, § 164 ἐκδ. β' «Ἐκ τῆς τοπικῆς ἀνεπτύχθη ἡ χρονικὴ σημασία· *τὸν δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὅλον τὸν βίον* (Γν.) — *Καρχηδόνιοι καὶ Λακεδαιμόνιοι παρὰ τὸν πόλεμον βασιλεύονται* (Ἰσ. *Νικ.* ς')=ἐν καιρῷ πολέμου. — *παρὰ τὸν πάντα χρόνον* (Πλ.), *παρὰ πόνον*, *παρ' οἶνον* (Ξ), ὅθεν *παροινῶ*. — *παρὰ πότον*, *παρὰ τὸν καιρόν*, *παρ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον* (Δ.). — *παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα*=πάραυτα, κτλ. Ὡσαύτως καὶ τῆς

παρ' ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα ἀπολωλέκασιν (Δ. *Χεῤῥον*. 107) = ἕνεκα τῆς ἡμερησίας χάριτος· τοῦτο ὅμως σημαίνει καὶ τὸ *μίαν ἡμέραν ναὶ* καὶ *μίαν ὄχι*, ἤτοι *τριτοήμερα*. — *τὰ τῆς Λήδας τέκνα παρ' ἡμέραν ἑκάτερος ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν Ἅδου εἰσὶν* (Λουκ.)» καὶ σελ. 629, § 168 « Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ τὸ προσημειωθὲν *παρ' ἡμέραν ἢ ἡμέραν παρ' ἡμέραν* (Δ.) = καθ' ἡμέραν, ἀφαιρουμένης πάντοτε ἡμέρας εἰς τὸ μέσον. Ὀρθότατα δὲ ἔτρεψεν ὁ Κοραῆς τὸ πρώτην παρ' ἡμῖν *ἡμέραν παρ' ἡμέραν τὸν περιμένω* εἰς τὸ *ἡμέραν ἐξ ἡμέρας*, κτλ. Κατὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ *πληγὴν παρὰ πληγὴν ἑκάτερον* (Ἀρφ. *Β*. 656)· οὕτω καὶ *παρ' ἐνιαυτὸν* = ἐνιαυτὸν ναὶ καὶ ἐνιαυτὸν οὐχί». Πρβ. Κρυγῆρον ἐν *Ἑλλην. Γραμματ*. Μέρ. Α', § 68,36 σημ. 2 καὶ 3 «Daher die temporale Bedeutung *während* (Doch kann z. B. παρ' ἡμέραν *auch* einen Tag um den andern, alternis diebus heissen) — Τὸν δόλιον ἄνδρα φεῦγε *παρ' ὅλον τὸν βίον*. Γν. Καρχηδόνιοι καὶ Λακεδαιμόνιοι *παρὰ τὸν πόλεμον* βασιλεύονται. Ἰσ. — Τῆς *παρ' ἡμέραν* χάριτος τὰ μέγιστα ἀπολωλέκασιν. Δη. — (Τὰ τῆς Λήδας τέκνα *παρ' ἡμέραν* ἑκάτερος ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν Ἅδου εἰσίν. Λουκ.)» καὶ «Ἔδει *παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα* τὴν τιμωρίαν ποιεῖσθαι. Δη. Εἰ ὑμῖν δοκῶ σπουδαιολογῆσαι μᾶλλον ἢ *παρὰ πότον* πρέπει, μὴ θαυμάζετε. Ξε. Μεγάλη ῥοπή, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἡ τύχη *παρὰ πάντ' ἐστὶ* τὰ τῶν ἀνθρώπων *πράγματα*. Δη.» καὶ Ματθίαν ἐν *Διεξ. Ἑλλην. Γραμμ*. § 588 β-γ « Daher auch von der Zeit *während*, per, παρ' ἡμέραν, *während eines Tages*, *auf einen Tag*, Demosth. de Chers. p. 107, 8 (daher παρήμερος bei Pindar). — παρὰ νύκτας Il. ι, 470, *die Nächte hindurch*. παρ' ὅλον τὸν βίον, das ganze Leben hindurch. Herod. 7, 46. ἕτερα τούτου παρὰ τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρότερα. Eur. Alc. 947. παρ' εὐτυχῆ πότμον. Besonders drückt es einen *unmittelbare Nähe* aus und dient daher zur bezeichnung eines einzelnen bestimmten Augenblicks z. B. παρὰ τὸν καιρόν, *im Augenblick der Anwendung*, *zur rechten Zeit*, suo tempore, παρ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον, *im Augenblick der Gefahr*. Herod. 2, 124, 1. Demosth. p. 229, 19. παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα, *gerade bei der ungerechten Handlung*, *in demselben Augenblick*, *da diese verübt wird*. — So auch παρὰ τὴν πόσιν, inter potandum, *beim*

Trinken». Λέγει δὲ καὶ ὁ Φρασικλῆς ἐν *Γραμμ. τῆς Ἑλλ. Γλώσσ.* σελ. 381 «Ἔτι μετὰ χρόνου ὑπονοίας, οἷον *παρ' οἶνον* (ὅθεν *παροινεῖν*), *παρὰ τὸν βίον, παρὰ τὸν πάντα χρόνον* (Πλάτ. Φαίδ. 116, δ'.) — Ἔπειτα ἐπὶ ἀμέσου ἀκολουθίας, οἷον *παρ' αὐτὰ τἀδικήματα* (τουτ. εἰς αὐτὸν τὸν καιρόν, ὅπου ἔγειναν τὰ ἀδικήματα), ὅθεν *παρ' ἕκαστον καὶ ἔργον καὶ λόγον διδάσκοντες καὶ ἐνδεικνύμενοι, ὅτι τὸ μὲν δίκαιον, τὸ δὲ ἄδικον* (Πλάτ. Πρωταγ. 325. δ'), καὶ τὸ *πάραυτα* (*παρ' αὐτά*, Αἰσχύλ. Ἀγαμ. 743)» καὶ σελ. 382 «Ὅθεν ἡ Σωκρατικὴ φράσις, *οὐκ ἔστι παρὰ ταῦτ' ἄλλα* (τουτ. δὲν γίνεται ἀλλέως, Ἀριστοφ. Νεφ. 648) καὶ τὸ *ἡμέραν παρ' ἡμέραν* (ὅπου μία ἡμέρα ἑκάστοτε ἀφίνεται ἐν τῷ μεταξύ), πρβ. *πληγὴν παρὰ πληγήν* (Ἀριστοφ. Βατρ. 655)». Ἴδε καὶ Ἄστιον εἰς *Πλάτ.* Τόμ. Ι', σελ. 101.

Περὶ τοῦ *ἡμέραν ἐξ ἡμέρας* καὶ ἄλλων ὁμοίων ἐκφορῶν θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἐν ἑτέρῳ τόπῳ· ἐνθάδε παρατηροῦμεν μόνον ὅτι ὑπὸ τοῦ Ἐπιφανίου ἐρρήθη Τόμ. Γ', σελ. 103, 4 Δινδ. «ἡ μὲν γὰρ παλαιοῦται *ἡμέραν ἐξ ἡμέρας*, ἡ δὲ ἀνακαινίζεται *ἡμέραν καθ' ἡμέραν*».

Συχνὴ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὑπάρχει ἡ χρῆσις τῆς προθέσεως *παρά* πρὸς δήλωσιν χρόνου, οἷον *παρὰ τὴν ζόην* (=*ζωήν*), *παρὰ τὴν πόσιν, παρὰ πότον - παρὰ τὸν πότον*, κτλ.

παρὰ τὴν ζόην. Ἡρόδ. Ζ', 46 «ἕτερα τούτου παρὰ τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρότερα». Πρβ. βιβλ. Α', 32 «μῆνες μὲν παρὰ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτεα οἱ ἐμβόλιμοι γίνονται τριήκοντα πέντε».

παρὰ τὴν ἀρχήν. Ξενοφ. Ἀπομν. Β', α', 2 «τὸν εἰς τὸ ἄρχειν — νὴ Δία παιδευόμενον, ὅπως μὴ τὰ τῆς πόλεως ἄπρακτα γίγνηται παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν», τουτέστιν «ὅταν ἐκεῖνος ἄρχῃ». Δὲν φαίνεται ἀποδεκτὴ ἡ γνώμη καθ' ἣν τὸ *παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχὴν* ἐκλαμβάνεται ἀντὶ τοῦ *διὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν*. Ἴδε Στούρζιον ἐν *Λεξ. Ξενοφ.* Τομ. Γ', σελ. 410. Ὁ Γ. Σαύπιος γράφει ἐν τῷ Ξενοφωντείῳ Λεξιλόγῳ σελ. 100 «de tempore, non exclusa caussae significatione, Comm. 2, 1, 2. παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν».

παρὰ τὴν πόσιν. Ἡροδ. Β', 121, 4.

παρὰ πότον, παρὰ τὸν πότον. Ἀντιφάν. Ἀποσπ. 124, 2. Ἐπικράτ. Ἀποσπ. 5, 2. Ξενοφ. Ἀναβ. Β', γ', 15 καὶ Συμποσ. Η',

41. Αἰσχίν. περὶ Παραπρεσβ. 156. Πολύβ. ΚΓ', ε', 11 καὶ 12. Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 176 α' καὶ σελ. 177 α' καὶ σελ. 686 γ' καὶ ε' καὶ Λυσ. ΙΕ', 3. Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. ΙΒ', 13. Ἀθήν. σελ. 235 ϛ'. Στοβ. Ἀνθολ. Ε', 101 (Τόμ. Α', σελ. 135, 28 Μειν.). Πρβ. καὶ Ἡσύχ. «Τρία Στησιχόρου: ἔθος ἦν παρὰ πότον ᾄδεσθαι, ὡς καὶ τὰ Ὁμήρου» καὶ Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικκ. 3068, Α, 20 (Τόμ. Β', σελ. 660) «ὁμοίως δὲ καὶ παρὰ τὸν πότον γενέσθω τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ—ἡ ἀναγγελία τοῦ στεφάνου» (Ἴδε καὶ Βαίριον εἰς *Πλουτ. Φλαμιν.* σελ. 120). Φέρεται δὲ καὶ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν *παρὰ τοὺς πότους* ἐν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου σελ. 4 δ' καὶ ἐν τῷ Ἀράτῳ τοῦ Πλουτάρχου κεφ. ΜΗ', 4.

παρ' οἶνον. Ξενοφ. Συμποσ. Ϛ', 2. Ἴων παρ' Ἀθην. σελ. 603 ϛ'. Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 671 δ' καὶ ἀλλαχοῦ. Πρβ. καὶ σελ. 644 ϛ' «ἀμαθίην γὰρ ἄμεινον, ὡς φησιν Ἡράκλειτος, κρύπτειν, ἔργον δ' ἐν ἀνέσει καὶ παρ' οἶνον». Ὁ Κόβητος γράφει ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ Τόμ. Α', σελ. 506: Ὁ Κλεόβουλος (ὡς ἱστορεῖ ὁ Λαέρτιος Διογένης Α. 92) «συνεβούλευεν—οἰκέτην πάροινον μὴ κολάζειν, δοκεῖν γὰρ παροινεῖν». Ἀλλ' ἀνάξιον τοῦ Κλεοβούλου, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν ὄντος, οὕτως ἄτοπα καὶ μωρὰ συμβουλεύειν. Τό τε γὰρ πρᾶγμα τὸ μὴ κολάζειν δοῦλον παροινοῦντα ἠλίθιον, τὸ δὲ διὰ τί δοκεῖν γὰρ παροινεῖν πολλῷ ἔτι ἠλιθιώτερον. Εἷς τόνος τὰ πάντα ἐπανορθώσει. Γραπτέον γὰρ «οἰκέτην παρ' οἶνον μὴ κολάζειν· δοκεῖν γὰρ ἂν παροινεῖν». Μὴ κόλαζε (φησὶν ὁ σοφὸς) οἰκέτην μεταξὺ πίνων· δόξεις γὰρ μεθύειν. Ὀρθῶς γε, ὦ Κλεόβουλε.

παρὰ δεῖπνον, παρὰ τὸ δεῖπνον. Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 133 β' καὶ γ' καὶ σελ. 680 γ' καὶ σελ. 737 α' καὶ σελ. 674 ε' καὶ σελ. 714 α' καὶ Ἀντων ΝΘ', 2 καὶ ἀλλαχοῦ. Διόδ. Σικελ. Ε', κη', 5. Ζώσιμ. Β', μζ', 2 (σελ. 101, 15 Μενδ.). Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Ἑρουερδὴν ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1876, σελ. 315 τὸ ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Ἐφίππου παρ' Ἀθην. σελ. 482 δ' «ῥήσεις τε *κατὰ δεῖπνον* Θεόδωρός μοι λέγοι», ὡς ἔγραψεν ὁ Πόρσων ἀντὶ τοῦ *κατὰ ΤΟ δεῖπνον*, μετέβαλεν εἰς τὸ *παρὰ δεῖπνον*. Ἀνέγνω δ' ὁ ἐπιφανὴς οὗτος φιλόλογος καὶ ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Εὐπόλιδος παρὰ Πλουτ. Ἠθικ. σελ. 5 ε β' «τῶν

περὶ τάγηνον καὶ *παρ' ἄριστον* φίλων» ἀντὶ τοῦ *μετ' ἄριστον*, ὃ ὁ Σχαιφῆρος ὑπέλαβε πλημμελῆ ἀνάγνωσιν τοῦ *κατ' ἄριστον*. Ἴδε Κόκκιον ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Κωμικῶν Τόμ. Α', σελ. 349.

παρὰ τὸ συμπόσιον. Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 667, 17.

παρὰ τὸ λουτρόν. Σωραν. περὶ Γυναικ. Παθ. σελ. 179, 5 Ἐρμ. «λελιπασμένῳ τῷ δακτύλῳ συνεχῶς παρὰ τὸ λουτρὸν τὰ σῦλα ψηλαφᾶν».

παρὰ τὴν συνουσίαν, παρὰ τὰς συνουσίας. Πολυβ. Ι', λε', 2 καὶ ΚΒ', γ', 8 καὶ ΙΕ', κε', 31 καὶ ΚΓ', ε', 7.

παρὰ τὴν κύλικα. Πλούτ. Ἀντων. ΚΔ', 8 «τῇ παρὰ τὴν κύλικα θρασύτητι καὶ λαλιᾷ».

παρὰ τὴν δίαιταν. Πλούταρχ. Ἠθικ. σελ. 132 β' «ἐθιστέον οὖν παρὰ τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν ὕδατος προσφέρεσθαι καὶ δύο καὶ τρία ποτήρια».

παρὰ τὸν πόλεμον. Ἰσοκράτ. Νικοκλ. 24 «ἔτι δὲ Καρχηδονίους καὶ Λακεδαιμονίους—οἴκοι μὲν ὀλιγαρχουμένους, παρὰ δὲ τὸν πόλεμον βασιλευομένους». Πλούτ. Νικ. Α', 3 καὶ Κικ. ΜΑ', 2. Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 581. Πρβ. Θωμ. Μάγιστρ. σελ. 307, 18. Ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου κατὰ Κτησιφ. 143 ἐλέχθη «ὥστε *παρὰ τὸν γενόμενον πόλεμον* μὴ κύριον γενέσθαι Στρατοκλέα — βουλεύσασθαι περὶ τῆς τῶν στρατιωτῶν σωτηρίας».

παρὰ τὸν ἀγῶνα, παρὰ τοὺς ἀγῶνας. Πλούτ. Τιμολ. ΚΖ', 5 «τῷ πάθει παρὰ τὸν ἀγῶνα καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν οὕτω διατεινάμενος» καὶ Πύρρ. Η', 1 «τῆς φορᾶς ἐκείνου καὶ βίας παρὰ τοὺς ἀγῶνας». Ὁ Σχαιφῆρος εἴκασε *τῷ ἐνθουσιασμῷ*. Ἴδε Ἕλδιον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλουτάρχου Αἰμιλ. Παύλου καὶ Τιμολέοντος σελ. 4[illegible]9.

παρὰ τὸν κίνδυνον, παρὰ τοὺς κινδύνους. Πλούτ. Φαβ. Μαξ. ΙΕ', 3 καὶ Λυκ. ΚΒ', 1 καὶ Θεμιστ. Η', 1. Ἐν τῷ δευτέρῳ χωρίῳ ἔχουσι τἀντίγραφα *περὶ τοὺς κινδύνους*, ὃ ἐπηνώρθωσεν ὁ Βυττεμβάχιος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου Τόμ. Ϛ', σελ. 1043.

παρὰ τὴν μάχην, παρὰ τὰς μάχας. Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 655 καὶ Τόμ. Β', σελ. 553. Παυσαν. Ι', κα', 7. Πλούτ. Κλεομ. Β', 3 καὶ Ἀράτ. ΚΘ', 5 καὶ Νικ. ΚΕ', 2 καὶ Μαρ. ΙΑ', 8 καὶ ΚΗ', 2 καὶ Ἠθικ. σελ. 32 γ' καὶ σελ. 643 ε'.

παρὰ τὸν βίον. Λουκιαν. Νεκρ. Διαλ. ΙΕ', 4 «ἐμὲ δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως ἡ μνήμη τῶν παρὰ τὸν βίον ἀνιᾷ» καὶ Νιγρίν. 30 «οἱ μὲν ἐσθῆτας ἑαυτοῖς κελεύοντες συγκαταφλέγεσθαι τῶν παρὰ τὸν βίον τιμίων — εὐήθεις ἔτι καὶ παρὰ τὴν τελευτὴν διαμένοντες» καὶ 31 «εἰκάζειν οὖν ἠξίου τί πέπρακται τούτοις παρὰ τὸν βίον, εἰ τοιαῦτα περὶ τῶν μετὰ τὸν βίον ἐπισκήπτουσι». Ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἐρρήθη σελ. 574, 184 «ἐγὼ νομίζω πάντας ἀνθρώπους ἐράνους φέρειν *παρὰ τὸν βίον* αὐτοῖς». Ἀλλά τινα τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι *παρὰ ΠΑΝΤΑ τὸν βίον*. Ἐν τῷ περὶ Πένθους τοῦ Λουκιανοῦ ᾗ 16 φέρεται διττὴ γραφή, «τί σοι χρηστὸν εἶναι δοκεῖ *παρὰ τὸν βίον*, οὗ μηκέτι μεθέξομεν» καὶ *περὶ τὸν βίον*. Εὐκόλως συγχέονται ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων αἱ προθέσεις *παρά* καὶ *περί*. Τῆς ῥήσεως τοῦ Ἀππιανοῦ σελ. 46, 15 Μενδ. «πόᾳ ἐχρῶντο *παρὰ* τὰς ἀπορίας τροφῇ» ἐγένετο πλημμελὴς ἀνάγνωσις «πόᾳ ἐχρῶντο *περὶ* τὰς ἀπορίας τροφῇ». Τὴν ὀρθὴν ἐκφορὰν ἀποκατέστησεν ὁ Σχουειγαισῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀππιανοῦ Τόμ. Γ', σελ. 173. Εὑρέθη δὲ καὶ *περὶ τὰ γελοῖα* γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ *παρὰ τὰ γελοῖα* καὶ *περὶ τὸν βίον* ἀντὶ τοῦ *παρὰ τὸν βίον*, ὡς παρετήρησεν ὁ Βοισσονάδης ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Χορικίου σελ. 283-4. Ἐν τῷ Ῥωμύλῳ τοῦ Πλουτάρχου κεφ. ΚΒ',2 ἀπαντᾷ «τοῦτο δ' ἐν Παλατίῳ φυλαττόμενον ἀφανισθῆναι *περὶ* τὰ Κελτικὰ τῆς πόλεως ἁλούσης». Ὑπάρχει δὲ καὶ γραφὴ «*παρὰ* τὰ Κελτικά», ἣν κρείττονα ὑπολαμβάνει ὁ Κοραῆς ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Παραλλήλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου Μέρ. Α', σελ. 375. Πρβ. καὶ Ῥαΰτον ἐν *Stud. z. Griech. u. Lat. Gramm* Τόμ. Γ', σελ. 68. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου «*περὶ* τὰ Κελτικά».

παρὰ τὴν τελευτήν. Λουκιαν. Νιγρίν. 30 «εὐήθεις ἔτι καὶ παρὰ τὴν τελευτὴν διαμένοντες». Φιλόστρατ. σελ. 502 «δοκεῖ δ' ἐνίοις ἀνὴρ ἀγαθὸς γενέσθαι παρὰ τὴν τελευτήν». Πρβ. Φρίσχιον εἰς *Λουκιαν.* Τόμ. Γ', Β', σελ. 99 «ita Charon interlocutor παρὰ τὸ πορθμεῖον αὐτὸ non minus attice dicit, quam παρ' αὐτὸ τὸ θνῄσκειν, ut alibi legitur, h. e. *in ipso mortis articulo*».

παρὰ τὴν ἀρχήν. Ἰω. Χρυσόστ. Ὁμιλ. εἰς Ματθ. σελ. 453 καὶ σελ. 525 γ' καὶ σελ. 564 δ' καὶ σελ. 654 δ' καὶ σελ. 767 ι καὶ σελ. 814 δ'.

παρὰ τὴν θέαν. Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 41 δ' «ἐκεῖνος γὰρ — εὐδοκιμοῦντι κιθαρῳδῷ παρὰ τὴν θέαν ἐπαγγειλάμενος δωρεάς τινας μεγάλας ὕστερον οὐδὲν ἔδωκεν ὡς ἀποδεδωκὼς τὴν χάριν· ὅσον γάρ, ἔφη, χρόνον ηὔφραινες ᾄδων, τοσοῦτον ἔχαιρες ἐλπίζων».

παρὰ τὴν πορείαν. Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 457.

παρὰ τὴν φυγήν. Πλούτ. Μαρ. ΚΘ', 8. Πρβ. καὶ κεφ. ΛϚ', 6 «οἱ δὲ τοὺς τότε καὶ *παρὰ τὴν ἄλλην φυγὴν* ἀκούσαντας αὐτοῦ καὶ πιστεύσαντας ἀναγράψαι πρᾶγμα κομιδῇ μυθῶδες».

παρὰ τὴν στρατηγίαν. Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. ΙΔ', 10.

παρὰ τὴν τυραννίδα. Φιλόστρατ. σελ. 215 «ἦν μιαιφόνος παρὰ τὴν τυραννίδα καὶ ὠμὸς καὶ ἀσελγὴς δόξῃ». Ὁ Κόβητος ἀποφαίνεται ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1859, σελ. 131 ὅτι ἐξερρύη πρὸ τοῦ *μιαιοφόνος* τὸ μόριον *μή*. Τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχε καὶ ὁ Ὀλεάριος, ἀλλὰ κακὴν οὗτος ἐποιήσατο ἐκδοχὴν τοῦ *παρὰ τὴν τυραννίδα*, ὡς παρατηρεῖ ὁ Κόβητος γράφων «Pessime idem παρὰ τὴν τυραννίδα accepit quasi esset *praeterquam quod in principatum involavit*. Dicitur ut παρὰ τὸ δεῖπνον, παρὰ τὸν πόλεμον, παρὰ πάντα τὸν βίον, similiaque complura et significat παρὰ τὸν τῆς τυραννίδος χρόνον, ἐν τῷ τυραννεῖν, sed quis nunc est qui talia nesciat? Peridoneum exemplum est in Xenoph. Memorab. II. I. 2. ὅπως μὴ τὰ τῆς πόλεως ἄπρακτα γίγνηται *παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν*».

παρὰ τὴν μῆνιν. Φιλόστρατ. σελ. 702 καὶ 732. Σχολ. εἰς σελ. 702 «κατὰ καιρὸν τῆς μήνιδος, ὡς καὶ τὸ εἰ ἐντύχοις φυτῷ ἡμέρῳ εὐώδει παρὰ τὴν ἄνθην, ἤγουν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἄνθης» καὶ εἰς σελ. 732 «φορέσαι κατὰ τὸν καιρὸν τῆς μήνιδος» (Ἴδε Βοισσονάδην εἰς *Φιλοστρ. Ἡρωϊκ.* σελ. 501 καὶ 662). Τὴν ῥῆσιν *εἰ ἐντύχοις φυτῷ ἡμέρῳ εὐώδει παρὰ τὴν ἄνθην* (*παρὰ τὴν ἄνθην εὐώδει*) βλέπει τις παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ σελ. 663. Διαστρόφως δ' ἐκλαμβάνει τὸ *παρὰ τὴν ἄνθην* ὁ Μοσχόπουλος Ἐκλογ. λ. *παρά* λέγων «Μετὰ δὲ αἰτιατικῆς δηλοῖ — καὶ παραγωγήν τινος ἀπό τινος καὶ ἐξέλασιν, οἷον παρὰ τὸ πορίζεσθαι ὁ ἔμπορος καὶ παρὰ τὸ δῆμος καὶ σθένος Δημοσθένης. Τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ· εἰ δὲ ἐντύχοις φυτῷ ἡμέρῳ καὶ παρὰ τὴν ἄνθην εὐώδει καὶ τὰ ἑξῆς, ἤγουν ἀπὸ τῶν ἀνθέων πέμποντι τὴν εὐωδίαν» (Ἴδε Βοισσονάδην εἰς *Φιλοστρ. Ἡρωϊκ.* σελ. 315 καὶ εἰς *Χορίκ.* σελ. 284). Ἀντὶ τοῦ *ἐξέλασιν* γραπτέον *ἐξέλευ-*

σιν, ὡς εἴκασε καὶ ὁ Βάστιος (Ἴδε Γρηγόρ. Κορίνθ. σελ. 353 Σχαιφ.).

παρὰ τὴν ἀποδημίαν, *παρὰ ταύτην τὴν ἀποδημίαν*. Πλούτ. Πομπ. ΜΒ', 7. Δημοσθέν. σελ. 395, 172.

παρὰ τὰς εὐθηνίας. Μῦθ. Αἰσώπ. 295 Ἀλμ. «οὕτως οἱ παρὰ τὰς εὐθηνίας τοῦ μέλλοντος μὴ προνοούμενοι παρὰ τὰς τῶν καιρῶν μεταβολὰς τὰ μέγιστα δυστυχοῦσι». Ὑπὸ τοῦ Βοισσονάδου εἶνε γεγραμμένον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Χορικίου σελ. 284 «In epimythio Fabulae AEsopicae 84, verba παρὰ τὰς εὐθηνίας latine sic reddita, *ubertatis causa*, reddenda potius opinor, *tempestatibus annonae faecundis*».

παρὰ τὴν πρώτην ἡμέραν. Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Γ', μθ', 4.

παρ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον. Πλούτ. Ἀλεξ. ΛΒ', 2.

παρὰ τήνδε τὴν ἀναρχίαν. Ἀππιαν. σελ. 705, 15.

παρὰ τὴν ἰδίαν ὑπατείαν. Ἀππιαν. σελ. 710, 13.

παρὰ τὸν χθὲς ἀγῶνα. Ἀππιαν. σελ. 1035, 19.

παρὰ τὸν χρόνον τὸν προειρημένον. Αἰλιαν. περὶ Ζῴ. Ζ', 23. Πρβ. Ἐπιστολογρ. Ἑρχ. σελ. 533 «ἀλλ' οὐδὲ *παρ' ὃν* ἐσιώπων *χρόνον* ἔδει δήπουθεν μηδὲν παρ' ἀλλήλων εἰδέναι».

παρὰ τὸν καιρόν. Δημοσθέν. σελ. 49, 33. Πρβ. Σχολ. Ἰλ. Τόμ. Α', σελ. 7, 13: *παρὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀποδημίας*. Ἰω. Χρυσόστ. Ὁμιλ. εἰς Ματθ. σελ. 561 ϛ': *παρὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀνέσεως*. Συνέσ. περὶ Βασιλ. σελ. 3 ϐ': *παρὰ τὸν καιρὸν τῶν λόγων*. Χορίκ. σελ. 20 Βοισσ.: *παρὰ τὸν μέγιστον τῶν δακρύων καιρόν*.

παρὰ τοιοῦτον καιρόν, *παρὰ τοῦτον τὸν καιρόν*. Δημοσθέν. σελ. 469, 41. Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 12 γ' καὶ σελ. 1147 α'. Πρβ. καὶ Στοβ. Ἀνθολ. Α', 18 (Τόμ. Α', σελ. 8, 21 Μειν.) «ταῦτα πάσχειν ταχέως καὶ *παρὰ βραχὺν καιρόν*».

παρ' αὐτὸν τὸν καιρόν. Πολύβ. Β', κθ', 2 καὶ Γ', πε', 8 καὶ ἀλλαχοῦ. Ἰω. Χρυσόστ. Ὁμιλ. εἰς Ματθ. σελ. 811 γ' καὶ σελ. 813 ϐ'. Πρβ. Κρέψιον ἐν τῷ *Die Präpos. bei Polyb.* σελ. 55.

παρὰ τοὺς μεγίστους καιρούς. Δημοσθέν. σελ. 470, 44. Πρβ Οὐόλφιον εἰς *Δημοσθ. πρὸς Λεπτίν.* σελ. 331 Βρεμ. καὶ Σχαιφῆρον ἐν *Appar. Crit. et Exeg. ad Demosth.* Τόμ. Γ', σελ. 260.

παρὰ τὰς χρείας. Δημοσθέν. σελ. 471, 46 καὶ σελ. 473, 55.

παρὰ τὰς εὐεργεσίας. Δημοσθέν. σελ. 483, 86.

παρὰ τὰς στρατείας. Πλούτ. Λυκ. ΚΒ', 2 καὶ Ἠθικ. σελ. 799 δ'.

παρὰ τὰς μεταβολάς. Πλούτ. Ἀριστ. Γ', 3.

παρὰ τὰς πολιτικὰς διαφοράς. Πλούτ. Φιλοποίμ. Γ', 1. Ἴδε Βαίριον εἰς *Πλουτ. Φιλοποίμ*. σελ. 10.

παρὰ τὰ γελοῖα - παρὰ τὰ σπουδαῖα. Ἰσοκράτ. πρὸς Δημόν. 31 «μηδὲ παρὰ τὰ γελοῖα σπουδάζων μηδὲ παρὰ τὰ σπουδαῖα τοῖς γελοίοις χαίρων», ἤγουν: μηδ' ὅταν ἡ καιρὸς τῶν γελοίων σπουδάζων μηδ' ἐν καιρῷ τῶν σπουδαίων τοῖς γελοίοις χαίρων. Πρβ. καὶ Χορίκ. σελ. 283 Βοισσ. «ἀπειρόκαλον *παρὰ τὰ γελοῖα* σπουδάζειν».

παρὰ τὰ δεινά. Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφ. 170 «πέμπτον ἀνδρεῖον εἶναι τὴν ψυχήν, ἵνα μὴ παρὰ τὰ δεινὰ καὶ τοὺς πολέμους ἐγκαταλείπῃ τὸν δῆμον». Ὑπάρχει καὶ γραφὴ «παρὰ τὰ δεινὰ καὶ τοὺς *κινδύνους*». Ὁ Οὐειδνῆρος ἐξέδωκε «ἵνα μὴ παρὰ τὰ δεινὰ ἐγκαταλείπῃ τὸν δῆμον» ἐξαλείψας τὰς τρεῖς ἐπιφερομένας λέξεις. Τοῦ *παρὰ τὰ δεινὰ* ἐποιήσατο πολλάκις χρῆσιν ὁ Πλούταρχος, οἷον Ἠθικ. σελ. 575 γ' καὶ σελ. 792 γ' καὶ σελ. 988 δ' καὶ Αἰμιλ. Παύλ. ΙΒ', 1 καὶ Πελοπ. Θ', 4 καὶ Πελοπ. καὶ Μαρκ. Σύγκρ. Γ', 3 καὶ Βρούτ. ΙΔ', 4 καὶ Ἀντων. ΞΓ', 3. Ἴδε Βυττεμβάχιον εἰς *Πλουτ. Ἠθικ*. Τόμ. ϛ', σελ. 1043. Μεταβάλλει δ' ὁ Βυττεμβάχιος καὶ τὸ ἐν τῷ Πομπηΐῳ κεφ. ΞΑ', 4 «ἦν δὲ καὶ *παρ' αὐτὰ τὰ δεινὰ* ζηλωτὸς κτέ.» εἰς τὸ *παρὰ τὰ δεινά*. Σημειωτέον δ' ὅτι φέρεται παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ καὶ «ὁ δὲ μεστὸς ὢν ταραχῆς *παρὰ τὸ δεινὸν* ἐπήρατο τὴν μάχαιραν ὡς καθιξόμενος» (Καίσ. ΛΘ', 4). Θέλει δ' ὁ συγγραφεὺς νὰ παραστήσῃ ὅτι τὸ δεινὸν ἐνεποίησε τῷ ἀνδρὶ τὴν ταραχήν· ὅθεν ἐξηγητέον τὸ χωρίον ὧδε· «ὁ δὲ μεστὸς ὢν ταραχῆς *διὰ τὸ δεινόν*» ἢ *ὑπὸ τοῦ δεινοῦ*.

παρ' αὐτὰ τἀδικήματα. Δημοσθέν. σελ. 229, 13 καὶ σελ. 523,26 καὶ σελ. 583, 215 καὶ σελ. 966,2. Ἰώσηπ. Τόμ. Β', σελ. 181, 8. (Ἴδε Ταύλωρον ἐν τῇ ὑπὸ Δόψωνος ἐκδόσει τῶν Ἀττικῶν Ῥητόρων Τόμ. ϛ', σελ. 36). Ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην λόγῳ τοῦ Δημοσθένους § 139, σελ. 499 φέρεται διττὴ γραφή, «δεῖ κεκολασμένους αὐτοὺς *παρ' αὐτὰ ἀδικήματα* φαίνεσθαι» καὶ *παρὰ τἀδικήματα*· κεῖται δὲ τοῦτο καὶ ἐν τῷ ἀρίστῳ ἀντιγράφῳ. Καὶ ὁ μὲν Σχαιφῆρος γράφει ἐν *Appar. Crit. et Exeg. ad Demosth*. Τόμ. Γ', σελ. 261 «παρ' αὐτὰ τἀδικήματα: παρὰ τἀδικήματα Bekker. Vulgata gravior. Et sic Ora-

tor saepius», ὁ δὲ Βοιμέλιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ πρὸς Λεπτίνην λόγου τοῦ Δημοσθένους σελ. 162 «παρὰ sine αὐτὰ S. Ω.—Rectius. nam παρ' αὐτὰ τάδικ. est i. q. *ipsis recentibus iniuriis*. Gravior est autem ratio, si παρὰ τάδικ.. i. e. per longius tempus, *durantibus iniuriis* earumque effectu protracto—si ne sic quidem punitos illos esse demonstrari potest».

παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα. Δημοσθέν. σελ. 230, 15 καὶ σελ. 303, 226. Πρβ. Πλούτ. Γ. Γράκχ. ΙΗ', 2 «παρ' αὐτὰ μὲν τὰ πραχθέντα ταπεινοῦ γενομένου καὶ συσταλέντος, ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἐκφήναντος ὅσον εἶχεν ἱμέρου καὶ πόθου τῶν Γράκχων». Ὁ Φρίσχιος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Λουκιανοῦ Τόμ. Γ', β', σελ. 99 «ellipsis est in formula παρ' αὐτὰ in Aesch. Agam. v. 716 et Herodian. Hist III, 11, 17 (i. e. statim, continuo) pro qua *vix usquam plene scribitur παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα*». Πρβ. καὶ Οὐηβῆρον εἰς *Δημοσθ. κατ' Ἀριστοκρ.* σελ. 449-50.

παρ' αὐτὰ τὰ συμβάντα. Δημοσθέν. σελ. 320, 285. Πρβ. καὶ σελ. 547, 101 «ἐγὼ γὰρ οἶμαι πάντας ἀνθρώπους φέρειν ἀξιοῦν παρ' αὐτῶν εἰς τὸν βίον αὐτοῖς ἔρανον *παρὰ πάνθ' ὅσα* πράττουσιν».

Ὅταν σκοπὸς ὑπάρχῃ νὰ δηλωθῇ ἡ ἔννοια τοῦ ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους, μηδενὸς διαλείμματος γινομένου, προστίθεται τῷ ὀνόματι τῷ συντεταγμένῳ τῇ προθέσει *παρά* ἡ αἰτιατικὴ *πάντα* ἢ *ὅλον*, ἐὰν εἶνε ἄρρεν, οἷον *παρὰ πάντα τὸν βίον*, *παρ' ὅλον τὸν βίον*, κτλ., καὶ ἡ αἰτιατικὴ *πᾶσαν* ἢ *ὅλην*, ἐὰν εἶνε θῆλυ, οἷον *παρὰ πᾶσαν τὴν χορηγίαν*, *παρ' ὅλην τὴν λειτουργίαν*, κτλ.

παρὰ πάντα τὸν βίον, *παρὰ τὸν βίον ἅπαντα*. Πλάτ. Νόμ. σελ. 717 γ' καὶ σελ. 733 α' καὶ Πολιτ. σελ. 412 δ'. Ψευδαριστοτ. Ἠθικ. Μεγ. Β', ια', 1 (Τόμ. Β', σελ. 174, 44). Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 159 ε' καὶ Κάτ. Νεωτ. ΞΔ', 5. Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. Δ', 1. Πρβ. Βυττεμβάχιον εἰς *Πλουτ. Ἠθικ.* Τόμ. Ϛ', σελ. 354.

παρ' ὅλον τὸν βίον. Ψευδοπλάτ. Ἐρυξ. σελ. 396 β'. Πολύβ. Β' νθ', 10 καὶ Ε', ι', 10 καὶ ἀλλαχοῦ. Λουκιαν. Νιγρίν. 30. Πλού· Ἠθικ. σελ. 112 β'. Λογγῖν. περὶ Ὕψ. Θ', 3. Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 57ἱ 5. Ἴδε καὶ Κρέψιον ἐν τῷ *Die Präpos. bei Polyb.* σελ. 55. Ἰ ταῖς εἰς τὸν Μένανδρον κοινῶς ἀναφερομέναις Μονοστίχοις Γνώμα

κεῖται στίχ. 131 «δόλιον γὰρ ἄνδρα φεῦγε παρ' ὅλον τὸν βίον». Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Ἀφροδισιάδος (Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικ. 2782, 43, Τόμ. Β', σελ. 518) «παρ' ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ εὐεργέτην καὶ φιλόπατριν».

παρὰ πάντα τὸν χρόνον. Πλάτ. Φαίδ. σελ. 116 δ' καὶ Μενέξ. σελ. 249 γ'. Ἱπποκράτ. Τόμ. Α', σελ. 191 καὶ 670 καὶ 708. Ἰσοκράτ. περὶ Ἀντιδ. 48. Δημοσθέν. σελ. 57, 2 καὶ σελ. 228, 10 καὶ σελ. 463, 22 καὶ σελ. 500, 142 καὶ σελ. 681, 181. Πλούτ. Νικ. καὶ Κράσσ. Συγκρ. Γ', 6 (Ἴδε καὶ Ἄστιον εἰς *Πλάτ*. Τόμ. ΙΑ', σελ. 830). Πρβ. καὶ *παρὰ τὸν λοιπὸν χρόνον* καὶ *παρὰ τὸν ἄλλον χρόνον* (Πλούτ. Λυσ. ΚΒ', 4 καὶ Λουκ. ΙΗ', 3).

παρὰ πάντα τὸν τοῦ βίου χρόνον. Διονύσ. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 957. Ἐν σελ. 655 φέρεται «*παρὰ τὸν τοῦ βίου χρόνον* ὥσπερ ἐξ αὐτοῦ γεγονότα τιμῶν καὶ φιλῶν — διετέλεσε», περὶ οὗ γράφει ὁ Κόβητος ἐν ταῖς εἰς Διονύσιον τὸν Ἁλικαρνασσέα Παρατηρήσεσι σελ. 76 «Deest aliquid. ΠΑΡΑ τὸν τοῦ βίου χρόνον significat *ante mortem, quum esset in vivis*, qnod h. l. ineptum est. Supple: ΠΑΡΑ (πάντα) τὸν τοῦ βίου χρόνον, ut pag. 957. παρὰ πάντα τὸν τοῦ βίου χρόνον».

παρ' ὅλον τὸν χρόνον. Σιμπλίκ. Ὑπομν. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. Θ', σελ. 450, 13.

παρ' ὅλον τὸν ἐνιαυτόν. Ἐπιγρ. ἐν Μουσ. καὶ Βιβλιοθ. 1876-1878, σελ. 28. Πρβ. καὶ Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοικκ. 2820, Α', 12 (Τόμ. Β', σελ. 531) «θύσασαν *παρ' ὅλους τοὺς ἐνιαυτοὺς* ὑπὲρ τῆς ὑγείας τῶν Σεβαστῶν».

παρὰ πάντα τὸν λόγον. Δημοσθέν. σελ. 474, 56.

παρ' ὅλον τὸν λόγον. Ἀριστείδ. Τόμ. Β', σελ. 223.

παρ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Δημοσθέν. σελ. 236, 34. Πολύβ. Α', να', 3.

παρ' ὅλον τὸν πλοῦν. Λουκιαν. Χάρ. 1. Ἐρρήθη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰαμβλίχου περὶ τοῦ Πυθαγ. Βί. 16 «παρ' ὅλον τὸν πλοῦν ἐφ' ἑνός τε καὶ τοῦ αὐτοῦ σχήματος διέμεινεν». Εὐστόχως δ' ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1877, σελ. 343 ἐπηνώρθωσε τὸ ἐν § 17 «μέχρι τῆς εὐτυχεστάτης συμβάσης αὐτοῖς καὶ ἀκυμάντου *πάροδον* (*παρόδου*) εἰς τὴν Αἰγυπτίαν ἠόνα τοῦ σκάφους προσοχῆς» γράψας «ἀκυμάντου *παρ' ὅλον* (*τὸν πλοῦν*) εἰς τὴν Αἰγυπτίαν ἠόνα κτέ.».

παρὰ πᾶσαν τὴν ὁδόν. Ἰσοκράτ. Πανηγυρ. 148.

παρὰ πᾶσαν τὴν χορηγίαν. Δημοσθέν. σελ. 514, 1. Πρβ. Σχαιφῆρον ἐν *Appar. Crit. et Exeg ad Demosth.* Τόμ. Γ', σελ. 306.

παρ' ὅλην τὴν λειτουργίαν (λητουργίαν). Δημοσθέν. σελ. 519, 14.

παρ' ὅλην τὴν ἀποδημίαν. Δημοσθέν. σελ. 400, 188.

παρὰ πᾶσαν τὴν κατηγορίαν. Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφ. 37.

παρὰ πᾶσαν τὴν πολιτείαν. Πλούτ. Ἀριστ. ΚΕ', 7.

παρ' ὅλην τὴν συνουσίαν. Ἀθην. σελ. 11 ς' καὶ σελ. 12 β'.

παρ' ὅλην τὴν ἑσπέραν. Χαρίτ. Β', 4, 1.

παρὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὁδόν. Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 541. Παρὰ Δίωνι τῷ Χρυσοστόμῳ φέρεται Τόμ. Α', σελ. 293 «τὸν μὲν γὰρ Ἕκτορα ἑλεῖν οὐκ ἐδύνατο *ΚΑΤΑ τὴν ἡμέραν ὅλην* διώκων», περὶ οὗ γράφει ὁ Ἑρουερδὴν ἐν *Μνημοσ.* 1894, σελ. 137 «Deleverim praepositionem, quae certum locum habet in formula κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην similibusque, sed ubi tempus per quod aliquid fit indicandum est a melioribus scriptoribus omitti solet». Περὶ τοῦ πράγματος θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

Τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους βλέπομεν καὶ ἐν ἄλλαις ἐκφοραῖς, οἷον Ἡρόδ. Β', 123 «ἐμοὶ δὲ παρὰ πάντα τὸν λόγον ὑπόκειται κτέ.» καὶ Πολύβ. Α', ιε', 12 «Φιλῖνον μὲν οὖν παρ' ὅλην ἄν τις τὴν πραγματείαν εὕροι τοιοῦτον ὄντα» καὶ ΛΒ', κε', 3 «ἐπανάξομεν τὴν διήγησιν ἐπὶ τὴν εἰθισμένην τάξιν, ᾗ χρώμεθα παρ' ὅλην τὴν πραγματείαν» καὶ Σιμπλίκ. Ὑπομν. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. Θ', σελ. 131, 12 «ἐπεὶ παρ' ὅλην τὴν ἐξήγησιν τὸ ὅπερ ὂν ὡς οὐσίαν καὶ αὐτὸς ἐξεδεξάμην». Ἐπ' ἐμφεροῦς ἐννοίας εἶνε ἡ πρόθεσις παρειλημμένη ἐν τῷ τοῦ Δημοσθένους σελ. 24, 22 «μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα». Πρβ. καὶ Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Γ', μδ', 3 «τύχη γὰρ παρὰ πάντα ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα» (Ἴδε Ῥαΰῖον ἐν *Stud. z. Griech. u. Lat. Gramm.* Τόμ. Γ', σελ. 67).

Τῆς *παρά* προθέσεως αἰτιατικῇ πτώσει συντεταγμένης ἐπὶ χρονικῆς σημασίας ποιεῖται πολλάκις χρῆσιν ὁ Ἡλιόδωρος ὁ συγγραφεὺς τῶν Αἰθιοπικῶν, οἷον

σελ. 1,21 Τευβν. «ἀνθ' ὅπλων ἐνίοις *παρὰ τὴν μάχην* γεγενημέναι» καὶ σελ. 264, 21 «οὔτε τι *παρὰ τὴν μάχην* λαμπρὸν ἀποδεδειγμένους» καὶ σελ. 264, 3 «κἀντεῦθεν ἐξ ἑτοίμου *παρὰ τὰς μάχας* — ἀφαιρῶν ἕκαστος».

σελ. 17, 14 «ἐμοῦ δὲ *παρὰ πάντα τὸν θόρυβον καὶ τὸν χρόνον*, ὃν περὶ τῆς τιμωρίας διεχειροτόνουν, ὦ μητρυιά βοῶντος» καὶ σελ. 265, 13 «ἀνελεῖν μὲν τὸν Ὀροοδάντην *παρὰ τὸν θόρυβον* ἐπιβουλεύσαντος».

σελ. 28, 17 «τῶν ναυτῶν ἡμῖν *παρὰ τὴν εὐωχίαν* — ἐπιθεμένων» καὶ σελ. 157, 27 «οἷα δὴ *παρά τε τὴν εὐωχίαν καὶ τὸ ἀπρόσκορες* (γρ. *ἀπροσκορὲς*) *μῆκος* τῶν διηγημάτων τῆς πλείστης παρῳχηκυίας».

σελ. 38, 23 «μηδὲ *παρὰ τὸ ζέον* τῆς μάχης τῆς μνήμης τὸ κέρδος ἀποβαλόντες».

σελ. 43, 12 «ὃ *παρὰ τὸν φόνον* ὁ Θύαμις — ἐναπέλιπε τῇ σφαγῇ».

σελ. 45, 16 «*παρὰ* μὲν *τὴν πρώτην* ἐτύγχανε συγγνώμης» καὶ σελ. 224, 10 «ὃ *παρὰ* μὲν *τὴν πρώτην* ὀρθῶς ἴσως ἐγίνετο» καὶ σελ. 229, 8 «τῶν εἰς διακονίαν *παρὰ τὴν πρώτην* ὑπὸ τῆς Ἀρσάκης τοῖς νέοις δωρηθέντων» καὶ σελ. 246, 4 «ἀλλὰ μὴ *παρὰ τὴν πρώτην* ἑκοντὶ φέροντες αὐτοὺς ἐνεχείρισαν». Πρβ. καὶ Φιλόστρ. σελ. 28 «ἀριθμὸς δὲ τῶν σκύμνων *παρὰ* μὲν *τὴν πρώτην* τρεῖς, ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας δύο» καὶ σελ. 729 «παιδὶ γὰρ ἐντεύξῃ αὐτῷ *παρὰ τὴν πρώτην* τοῦ λόγου» (Ἴδε Βοισσονάδην εἰς *Φιλοστρ.* *Ἡρωϊκ.* σελ. 593). Λέγεται καὶ *κατὰ τὴν πρώτην* καὶ ἄνευ προθέσεως *τὴν πρώτην, τὴν πρώτην εἶναι* (Ἴδε Θησ. Στεφ. Τόμ. ϛ', σελ. 2150. Πρβ. καὶ Τούπιον ἐν *Διορθώσ.* Τόμ. Δ', σελ. 13). Ἔτι δὲ *ἀπὸ πρώτης* (Ἴδε Ἑρουερδῆνα ἐν *Μνημοσ.* 1883, σελ. 214-5).

σελ. 46, 4 «τὰ δὲ καὶ τῆς Θίσβης αὐτῇ *παρὰ τὴν ἑταιρίαν* ἐξειπούσης» (*amica dum esset*. Πρβ. καὶ Βοισσονάδην εἰς *Φιλοστρ.* *Ἡρωϊκ.* σελ. 315 ἀρχ.). Παρασημειωτέον δ' ὅτι ἡ ὑγιῶς ἔχουσα ἐκφορὰ εἶνε *ἑταιρΕΙαν*, διὰ διφθόγγου.

σελ. 49, 4 «*παρὰ* δὲ *τὸν* τοῦ πολέμου *θόρυβον καὶ τὴν* τῶν ἐναντίων *ἔφοδον* — ἔλαθεν εἰς τὸ σπήλαιον καθεὶς» καὶ σελ. 51, 5 «*παρὰ* δὲ *τὴν ἔφοδον* τῶν πολεμίων καθῆκεν εἰς τὸ σπήλαιον».

σελ. 66, 23 «ἀνευφήμησαν τὸν θεὸν τῆς ἐπ' ἐμοὶ *παρὰ τὴν πρώτην ἔντευξιν* προφητείας».

σελ. 82, 32 «φανήσεσθαι *παρὰ τὴν ἀρχὴν* τοῦ λόγου διεγγυώμενος».

σελ. 107, 2 «*παρὰ τὴν ὁμιλίαν* τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα προσβλέψαι τὴν Ἀνδρομέδαν ἡ γραφὴ παρασχοῦσα».

σελ. 107,20 «ὃν ὁ πατὴρ ὁ σὸς ἐμοὶ *παρὰ τὴν μνηστείαν* ἐδωρήσατο» καὶ σελ. 236, 1 «παρὰ πατρὸς τοὐμοῦ τῇ μητρὶ *παρὰ τὴν μνηστείαν* δοθείς» καὶ σελ. 286, 32 «δεδωκὼς δῶρον τῇ Περσίνῃ *παρὰ τὴν μνηστείαν*».

σελ. 147, 5 «ἵνα μηδὲ *παρὰ τὸν θάνατον* — χωρίζοιτο».

σελ. 235, 25 «*παρὰ τοὺς ἔμπροσθεν* ἀεὶ *χρόνους* ἐπιφέρεσθαι προνοουμένη».

σελ. 261, 7 «ἃ χρὴ πράττειν *παρὰ τὸ ἔργον* ἐπιστείλας».

σελ. 261, 28 «ὡς αὐτίκα καὶ *παρὰ τὴν πρώτην συμβολὴν* ἁρπασόμενοι». Ὁ Ἰρσχίγιος ἐν *Ἐρωτ. Λόγ. Συγγρ.* σελ. 381, 52 ἐξέδωκεν ἐξ ἀντιγράφου «παρὰ τὴν πρώτην συμβολὴν *ἂν ἁρπασάμενοι*», ὃ εὖ ποιῶν ὁ διαπρεπὴς φιλόλογος Ναβῆρος μετέβαλεν ἐν *Μνημοσ.* 1873, σελ. 327 εἰς τὸ *ἀναρπασόμενοι*.

σελ. 263, 25 «καὶ ἀπεστραμμένοις εἰς τοὐπίσω τοῖς τόξοις καὶ *παρὰ τὴν φυγὴν* βάλλοντες».

σελ. 265, 8 «τὸ γοῦν κυκλωθῆναι *παρὰ τὴν ἀρχὴν* καταδείσας, κτέ.».

σελ. 275, 28 «ταραχὴν—ἐσομένην μὲν *παρὰ τὰς θυσίας*, κτέ.».

Κατὰ πλημμελῆ ἀνάγνωσιν φέρεται παρὰ τῷ Γαληνῷ Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 271 «ἐπεὶ ταῖς πλείσταις μὲν ἡ μήτρα φλεγμαίνει, τισὶ δὲ καὶ τὸ *παρ' αὐτῷ τῷ τόκῳ* ῥυὲν αἷμα [κενωθὲν] διάφορόν ἐστι κατὰ τὴν ποιότητα». Ἡ ὑγιῶς ἔχουσα γραφὴ εἶνε «τὸ *παρ' αὐτΟΝ τΟΝ τόκΟΝ* ῥυὲν αἷμα».

Καλὸν ἡμῖν φαίνεται νὰ παρατεθῶσιν ἐνθάδε τά τε ὑπὸ τοῦ Οὐολφίου γεγραμμένα ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ πρὸς Λεπτίνην λόγου τοῦ Δημοσθένους σελ. 390 καὶ 478 Βρεμ. καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Σχοιμαννοῦ ἐν ἐκδόσει τοῦ Ἄγιδος καὶ Κλεομένους τοῦ Πλουτάρχου σελ. 179.

Τάδε εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Οὐολφίου γεγραμμένα· «In proximis manifesta vis particulae παρὰ de tempore, quod praesens vocant

Opponuntur inter se παρὰ τὰς εὐεργεσίας atque ἐπειδὰν χρόνος διέλθῃ βραχύς» καὶ «Vertimus haec ideo, ut declaremus verba παρ' αὐτὰ τἀδικήματα, quae eadem potestate occurunt et alibi et apud Demosth. de Cor. p. 474. E. [ed. Francof.], ubi probe argutatur Taylorus, et eodem fere modo Schol. posterior ad h. l. Certa multis exemplis est haec vis illius praepositionis de *tempore* positae, quod vulgo *praesens* aut *durans* dicunt, unde lat. verti potest *in* vel *sub*. Ut in loco Xenoph. M. S. II. 1., malis nimium conjecturis vexato, παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν, *sub illius imperio*, *illo imperante*. Particulae παρὰ in Atticis nunquam propria notio est *propter*» (Πρβ. καὶ σελ. 331).

Ἃ δ' ἔγραψεν ὁ Σχοιμαννὸς ἔχουσιν ὧδε· «Pro παρὰ τὰς μάχας in libro de sollertia animalium dicitur ἐν ταῖς μάχαις, exiguo ad sensum discrimine. Usurpatur enim παρά de rebus tempore coniunctis, et quidem aut ita, ut significare simpliciter videatur, alteram eodem quo alteram tempore esse, aut, fieri eam tamdiu quam alteram, aut denique, fieri ante quam altera peracta sit. Atque hoc modo dicitur e. c. a. Plut. de s. n. v. c. 3 in. τὸ μὴ παρ' ἕκαστον ἀδίκημα τοῖς πονηροῖς ἐπακολουθεῖν κακόν, ἀλλ' ὕστερον. Demosth. pr. coron. p. 229, 20: ταῖς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίαις παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα χρῆσθαι., qualia qui cum Monkio ad Eurip. Alcest. v. 949 *statim post* significare dicunt, certe non satis accurate interpretantur, quamquam plerumque res fere eodem redit, et illud παρά non raro figurate magis et hyperbolice quam proprie dicitur. Secundi generis loquutiones sunt παρ' ὀλίγας ἡμέρας, ap. Plut. de fort. Alex. II c. 5. παρὰ πάντα τὸν χρόνον, παρ' ὅλον τὸν βίον ac similia, de quibus vid. Viger. p. 644. Buttmann. ind. ad Demosth. Mid. s. v. παρά. Sed ubi in universum nihil nisi coniunctio temporis ıdicari videtur, ut infr. c. 22 extr.: παρὰ τὰς τύχας. Philop. . 3: τῷ πράῳ καὶ βαθεῖ καὶ φιλανθρώπῳ παρὰ τὰς πολιτικὰς διαιορὰς ἐμμένειν. Pyrrh. c. 8: τῆς φορᾶς ἐκείνου καὶ βίας παρὰ τοὺς ·γῶνας ἐν τούτῳ σκιάς τινας ὁρᾶσθαι καὶ μιμήματα., potest sane tiam ἐν usurpari ut ἐν ταῖς τύχαις, ἐν ταῖς πολιτικαῖς διαφοραῖς,

ἐν τοῖς ἀγῶσιν, et nostro loco ἐν ταῖς μάχαις: interest tamen hoc, ut, qui ἐν usurpat, nihil nisi temporis, qui παρά, etiam rerum ipsarum quandam coniunctionem signifare videatur, velut causae, inpulsus, occasionis, accomodationis, quale quid etiam tertii generis exemplis fere subesse scite Taylorus animadvertit ad Demosth. l. l. appar. crit. II p. 37 sq.».

Ἄξια ἀναγνώσεως ὑπάρχουσι καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ῥαυίου διειλημμένα ἐν *Stud. z. Griech. u. Lat. Gramm.* Τόμ. Γ', σελ. 66-9, ἐξ ὧν μεταγράφομεν τάδε·

«Cuius usus unum exemplum in Homeri carminibus reperitur εἰνάνυχες δέ μοι ἀμφ' αὐτῷ παρὰ νύκτας ἴαυον. I 470, nullum vero in hymnis vel apud Hesiodum; Thucydides quoque et poetae tragici Aristophanesque ab hoc usu abhorruisse videntur cuius usque ad tempora labentis graecitatis exempla rarissima sunt.

Pindari et Bacchylidis propemodum aequalium singuli loci leguntur; apud illum enim (Pyth. XI fin.) haec verba exstant: καὶ Κάστορος βίαν, σέ τε, ἄναξ Πολύδευκες, υἱοὶ θεῶν, τὸ μὲν παρ' ἆμαρ ἕδραισι Θεράπνας, τὸ δ' οἰκέοντες ἔνδον Ὀλύμπου i. e. per hunc diem — per illum i. e. alternis diebus; apud Bacchylidem autem (frgm. 19.) ὅς δὲ μυρία μὲν ἀμφιπολεῖ φρενί, τὸ δὲ παρ' ἆμάρ τε καὶ νύκτα μελλόντων χάριν ἑὸν ἰάπτεται κέαρ, ἄκαρπον ἔχει πόνον.

Duo exempla praebet Herodotus: παρὰ τὴν ζωὴν in vitae cursu VII 46 ad quod exemplar dictae sunt locutiones παρὰ τὸν βίον, ubi praecipuum locum παρά de tempore usurpatum habet et μῆνες παρὰ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτεα οἱ ἐμβόλιμοι γίγνονται τριήκοντα πέντε. I 32. Apud Xenophontem inveniτur ὅπως μὴ τὰ τῆς πόλεως ἄπρακτα γίνηται παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν. Mem. II 1, 2. Compluribus locis Plato praepositione intellectu temporali usus est velut in Prot. 325 D.: nutrix et mater et paedagogus et ipse pater inter se certant ut quam optumus existat ὁ παῖς παρ' ἕκαστον ἔργον καὶ λόγον διδάσκοντες καὶ ἐνδεικνύντες i. e. per unamquamque

actionem et dictionem vel eo ipso tempore quo quidque vel fit vel dicitur».

Ἀποβλέπων τις εἰς τὸ πλῆθος τῶν παραδειγμάτων ἃ ἐκ τοῦ δοκίμου ἑλληνισμοῦ παρεθέμεθα τῆς ἐπὶ χρονικῆς ἐννοίας χρήσεως τῆς προθέσεως *παρά* αἰτιατικῇ συντεταγμένης μέλλει πάντως ν' ἀποδοκιμάσῃ ὡς ἀνάληθες ὂν τὸ «cuius (usus) usque ad tempora labentis graecitatis exempla RARISSIMA sunt».

Ἔλαθε δὲ τὸν ἐλλογιμώτατον ἄνδρα τὸ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ κείμενον βιβλ. Β', 121, 4 «ὡς δέ μιν *παρὰ τὴν πόσιν* φιλοφρόνως ἠσπάζοντο», ὃ ἐμνημονεύθη ὑπὸ τοῦ Φισχήρου ἐν ταῖς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Γραμματικὴν τοῦ Οὐελλήρου Παρατηρήσεσι Τόμ. Γ', β', σελ. 269.

Ὅτι δ' οὐχὶ ἄλλως ἀλλοτρία τῆς τῶν τραγικῶν συνηθείας ἦτο ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος χρῆσις δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐν τῇ Αλκήστιδι τοῦ Εὐριπίδου στίχ. 926 ἀπαντῶντος «*παρ' εὐτυχῆ* σοὶ *πότμον* ἦλθεν ἀπειροκάκῳ τόδ' ἄλγος», οὗ ἐγένετο μνεία ὑπὸ τοῦ Ματθίου ἐν *Διεξοδ. Ἑλλην. Γραμμ.* σελ. 1379 ἐκδ. γ'. Ὁ Μόγκιος γράφει περὶ τούτου «*Confestin secutus prosperam fortunam.* Similis est usus τοῦ παρὰ in Demosthene περὶ στεφάνου 6. p. 229. 16. ἐφ' οἷς ἀδικοῦντά με ἑώρα τὴν πόλιν, οὖσί γε τηλικούτοις, ἡλίκα νῦν ἐτραγῴδει καὶ διεξῄει, ταῖς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίαις παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα χρῆσθαι». Ἀλλ' ὁ Ματθίας ἀποφαίνεται «Rectius vertisset: *eo ipso tempore, quo fortuna secunda utebaris.* Vid. Heindorf. ad Plat. Prot. p. 521» (Ἴδε καὶ Πφλούγκιον εἰς *Εὐριπ. Ἄλκ.* σελ. 120 Κλοτζ.).

Ὁμοίαν δύναμιν ἔχει ἡ πρόθεσις *παρά* ἐν τῷ *παραχρῆμα* (*παρὰ χρῆμα*), ὃ πολλάκις μὲν ἀπαντᾷ ἐν τῷ δοκίμῳ ἑλληνισμῷ, οὐχὶ δ' ὀλιγάκις ἐν τῷ ἀδοκίμῳ· σπανίως δ' αὐτοῦ γίνεται χρῆσις ἐν τῷ ποιητικῷ λόγῳ (Ἴδε Ναίκιον εἰς *Χοιρίλ.* σελ. 215. Πρβ. καὶ Κόκκιον ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Κωμικῶν Τόμ. Α', σελ. 13). Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουίδα φέρεται «Παραχρῆμα: παραυτίκα, εὐθέως», ἐν δὲ τῷ τοῦ Ἡσυχίου «Παραχρῆμα: παραυτίκα, *ἀθρόως*, εὐθέως». Ὁ Σμιδίτιος πεισθεὶς τῷ Κοβήτῳ περιέγραψε τὸ *ἀθρόως*, ἀλλ' ἡμῖν φαίνεται ἡ λέξις ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἡσυχίου τεθει-

μένη. Ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς τοῦ Ξενοφῶντος βιβλ. Α', δ', 14 εἶνε γεγραμμένον «ἐθέλοντος δὲ τότε κρίνεσθαι *παραχρῆμα* τῆς αἰτίας ἄρτι γεγενημένης ὡς ἠσεβηκότος εἰς τὰ μυστήρια». Ὑπολαμβάνει δ' ὁ Κόβητος ἐν *Nov. Lect.* σελ. 351 παρέγγραπτον τὸ *ἄρτι*, ὡς ἀδυνάτου ὄντος ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος νὰ συνάπτωνται τὸ *παραχρῆμα* καὶ τὸ *ἄρτι*. Ἐν χωρίοις οὐκ ὀλίγοις εὑρίσκονται ὁμοῦ κείμενα τό τε *παραχρῆμα* καὶ τὸ *εὐθύς* ἢ *εὐθέως*. Ὁ Κόβητος ἀποφαίνεται ἐν *Nov. Lect.* σελ. 731 ὅτι τὸ *παραχρῆμα* εἶνε γνήσιον, τὸ δὲ *εὐθύς* ἢ *εὐθέως* παρεισερρύη εἰς τὸν λόγον ἐν ὑστέροις χρόνοις. Τὸ πρᾶγμα θὰ ἐξετάσωμεν μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐν οἰκειοτέρῳ τόπῳ (Ἴδε Ναβῆρον ἐν *Μνημοσ.* 1877, σελ. 387-8 καὶ Σχαιφῆρον ἐν *Appar. Crit. et Exeg. ad Demosth.* Τόμ. Β', σελ. 461 καὶ Τόμ. Δ', σελ. 451. Πρβ. καὶ Θησ. Στεφ. Τόμ. Γ', σελ. 2291 καὶ Τόμ. Ϛ', σελ. 443 Διδ.). Σημειωτέον δ' ὅτι συνήθως μὲν γράφεται *παραχρῆμα*, ὑφ' ἕν, ἀλλ' ὑπό τινων προκρίνεται ἡ κατὰ διάστασιν ἐκφορά, *παρὰ χρῆμα*. Παρατιθέμεθα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀστίου εἰρημένα ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλάτωνος Τόμ. Ι', σελ. 195 «Ceterum, ut supra, sic hic deductis vocibus scribendum *παρὰ χρῆμα* pro παραχρῆμα, vid. *Coraes* ad Thucyd. vers. gallic. T. I. p. 316., quod probatur *Schäfero* quoque ad Dionys. de comp. verb. p. 192., cui quidem viro egregio in hoc litterarum genere maximam tribuimus auctoritatem» (Ἴδε καὶ Λοβέκκιον ἐν *Elem.* Τόμ. Α', σελ. 597). Πρβ. *καθόλου-καθ' ὅλου, διόλου-δι' ὅλου, καθά-καθ' ἅ, καθό-καθ' ὅ, διό-δι' ὅ, προτοῦ-πρὸ τοῦ, ἐπίσης-ἐπ' ἴσης, ἐπίπαν-ἐπὶ πᾶν, ὑφέν-ὑφ' ἕν, ἐξαυτῆς-ἐξ αὐτῆς, ἀπαξάπαντες-ἅπαξ ἅπαντες*, κτλ., περὶ ὧν ἑτέρωθι (Ἴδε Λοβέκκιον ἐν *Elem* Τόμ. Α', σελ. 599 κἑξ.). Ὁ Κοραῆς ἐν μὲν τῷ Προδρόμῳ γράφει σελ. να' «Ηὔξησε πρὸς τούτοις τὴν σύγχυσιν τῶν τοιούτων συνθέτων, καὶ ἡ μεταβολή, ἢ μετάθεσις τοῦ τόνου. Τοιαῦτα εἶναι τὸ Ἐπίπαν, Ἐπέκεινα, Ἐκποδὼν κτλ. ἀντὶ τοῦ Ἐπὶ πᾶν, Ἐπ' ἐκεῖνα, Ἐκ ποδῶν. Τοῦ Ἐπέκεινα μάλιστα ἡ ἀτοπία φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ, Ἐπὶ τάδε, τὸ ὁποῖον κάνει ἀκόμη δὲν ἐτόλμησε μήτε νὰ νοήσῃ μήτε νὰ γράψῃ ἐπιῤῥηματικῶς Ἐπιτάδε», ἐν δὲ τοῖς Ἀτάκτοις Τόμ. Δ', σελ. 133-4 «Τὸ *Ἐπιτάδε*, ἢ μᾶλλον προπαροξυτ. *Ἐπίταδε* (ἤγουν *Ἐπὶ τάδε*, ὡς τὸ ἐναν-

τίον *Ἐπέκεινα*, ἀπὸ τὸ *Ἐπ' ἐκεῖνα*) δὲν ἐθησαυρίσθη ἀκόμη εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Λεξικά, ὡς ἐπίρρημα, μ' ὅλον ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὰς Χρηστομαθείας τοῦ Στράβωνος (τόμ. III, σελ. 362 τῆς ἐκδ. μου) *Γάβρητα, ἐπίταδε τῶν Σουήβων, ἐπέκεινα δ' ὁ Ἑρκύνιος δρυμός*. Λέξις καλὴ νὰ καταχωρισθῇ καὶ εἰς τὰ παλαιά, καὶ εἰς τὰ νέα μας Λεξικά». Πρβ. καὶ σελ. 717 «Ἐλανθάσθην λέγων (σελ. 134), ὅτι τὸ *Ἐπίταδε*, Ἑλλ. δὲν ἐθησαυρίσθη εἰς τὰ Λεξικά» καὶ Βάστιον ἐν *Ἐπιστ. Κριτ.* σελ. 80 «καὶ *ἐπὶ τάδε* μὲν γίνονται τέττιγες, ἐπέκεινα δὲ οὐ (scrib. οὔ). Codex *ἐπίταδε* uno verbo, neque opus est dissecatione *Xylandri* in duo, ἐπὶ τάδε. Vid. Henr. Stephanus *ind. thes.* v. ἐπίταδε». Ἴδε καὶ Λοβέκκιον ἐν *Elem.* Τόμ. Α', σελ. 604-5 καὶ Τόμ. Β', σελ. 381.

Ἐλέχθη δὲ καὶ *παρὰ χρέος* ἀντὶ τοῦ *παραχρῆμα* ὑπὸ τοῦ Νικάνδρου Ἀλεξιφ. 614 «ἥν τε καὶ ἐμπλείουσα χαλικροτέρη πόσις οἴνης οἴη ἐπαλθήσειε *παρὰ χρέος*». Ἐν τοῖς Σχολίοις εἶνε γεγραμμένον «Χαλικροτέρη ἀντὶ τοῦ ἀκρατοτέρα πόσις οἴνου πολλὴ *παραχρῆμα* ἰάσαιτο». Λέγει δὲ καὶ ὁ Εὐτέκνιος ἐν τῇ Μεταφράσει «ἰᾶται δ' ὁ οἶνος αὐτὸ ἐκ τοῦ παραχρῆμα». Τὴν παρὰ τῷ Νικάνδρῳ χρῆσιν τοῦ *παρὰ χρέος* ἀντὶ τοῦ *παραχρῆμα* παρετήρησεν ὁ Ναίκιος ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν τοῦ Χοιρίλου σελ. 216. Μετέβαλε δ' οὗτος ἐν σελ. 214 (καὶ ἐν *Opusc.Philol.* Τόμ. Β', σελ. 104-5) καὶ τὸ ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Καλλιμάχου παρὰ Στοβ. Ἀνθολ. ΠΑ',8 «ἄπνοα πάντ' ἐγένοντο *παραχρῆμ'*» εἰς τὸ *παρὰ χρέος*, ὃ ἔτυχεν ἀποδοχῆς ἐν τῇ Διδωτείῳ ἐκδόσει τοῦ Θησαυροῦ τοῦ Στεφάνου Τόμ. ς', σελ. 443· ἐνέκρινε δ' αὐτὸ καὶ ὁ Μεινέκιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Καλλιμάχου σελ. 240. Πρβ. καὶ Ὄθ. Σνειδῆρον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Καλλιμαχείων Τόμ. Β', σελ. 372. Προηνέχθη δὲ τὸ *παρὰ χρέος* καὶ ὑφ' ἕν, *παραχρέος* (Ἴδε Λοβέκκιον ἐν *Elem.* Τόμ. Α', σελ. 597 καὶ Ὄθ. Σνειδῆρον εἰς *Νίκανδρ.* σελ. 310),

Τῷ *παραχρῆμα* συνωνυμεῖ τὸ *παραυτά* ἢ *παρ' αὐτά*, οὗ ἱκανὰ μνημονεύονται παραδείγματα ἐκ τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. ς', σελ. 424 Διδ. Πρβ. καὶ Τούπιον ἐν *Emendat.* Τόμ. Δ', σελ. 178 καὶ Λοβέκκιον ἐν *Elem.* Τόμ.

Α', σελ. 605 καὶ Τόμ. Β', σελ. 381 καὶ Κρέψιον ἐν τῷ *Die Präpos. bei Polyb.* σελ. 55. Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρὰ Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ Τόμ. Ε', σελ. 92 «τοὺς ἀνελόντας δικάσας *παραυτὰ* καθαροὺς εἶναι παντὸς ἄγους κτέ.» καὶ παρ' Ἰωάννῃ τῷ Χρυσοστόμῳ Ὁμιλ. εἰς Ματθ. σελ. 645 α' «ὡς τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου *παραυτὰ* προσελθεῖν» καὶ ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις σελ. 318, 13 Τευβν. «ἀρτίχριστον: *παραυτὰ* χριόμενον». Πολλάκις τῆς λέξεως ταύτης ἐποιήσατο χρῆσιν Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὡς ἐδίδαξεν ὁ Σοφ. Οἰκονόμος ἐν τῇ ἐκδόσει ΚΒ' αὐτοῦ Ὁμιλιῶν σελ. 23-4. Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις παρέθετο ἐν τοῖς Σχολίοις τοῖς εἰς τὸ Τέταρτον Βιβλίον τῆς Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ Γραμματικῆς σελ. 207 δύο παραδείγματα τοῦ *παρ' αὐτά* ἐκ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ· εἶνε δ' ἐν ἀμφοτέροις γενικῇ συντεταγμένον, *παρ' αὐτὰ τῶν συμβαινόντων* καὶ *παρ' αὐτὰ τῆς κινήσεως* (Πρβ. καὶ Θησ. Στεφ. Τόμ. Ϛ', σελ. 425 Διδ.). Λέγεται δ' ἐν τῇ παρηκμακυίᾳ γλώσσῃ καὶ *παραχρῆμά τινος* καὶ *παρευθύς τινος*, κτλ., περὶ ὧν ἀλλαχοῦ. Σημειωτέον δ' ὅτι παρὰ τῷ Πολυβίῳ σελ. 1349, 14 Οὐλσχ. φέρουσι τἀντίγραφα «τῇ δὲ *παρ' αὐτΟΥ* χάριτι καὶ ῥᾳστώνῃ δελεαζόμενον» ἀντὶ τοῦ ὑγιῶς ἔχοντος *παρ' αὐτΑ*, ὃ ἀποκατέστησεν ὁ Ῥείσκιος.

Ὁ Βαλκενάριος γράφει περὶ τοῦ *παραυτά-παρ' αὐτά* ἐν τῇ Διατριβῇ σελ. 179 «In tertium versum de tribus istis supra positis, pro Παρ' αὐτὰ δ' ἡσθείς, recepi Gesneri coniecturam, Παραυτίχ' ἡσθείς, tum quia τῷ δὲ hic locus non erat, tum quia Παραυτίκα legebatur et apud Tragicos, *Aesch.* Suppl. v. 774, *Eurip.* Or. v. 970. et apud quosvis Scriptores Atticos; (*West.* vid. in *Pauli* Epis. II, ad Cor iv, 17.) non item Παραυτὰ, in Epistolis *Socraticis*, *Ignatii*, apud *Gregor.Nazianzen.* similesque obvium». Ὡσαύτως ἀποφαίνεται ὁ Κόβητος λέγων ἐν *Μνημοσ.* 1874, σελ. 444 «In Euripidis loco — παρ' αὐτΑ Δ' ἡσθεὶς ὕστερον στένει διπλᾶ. nullus particulae adversativae locus est, at tu corrige: παραυτΙΧ' ἡσθεὶς ὕστερον στένει διπλᾶ. παραυτίκα Athenienses dicebant non παραυτά, quo sero nati Graeculi utebantur» (Πρβ. καὶ 1877, σελ. 241). Παρατιθέμεθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Στουρζίου ἐν τῷ περὶ τῆς Μακεδονικῆς καὶ Ἀλεξανδρεωτικῆς Διαλέκτου Βιβλίῳ σελ. 189 γεγραμμένα «παραυτὰ pro παραυτίκα

quis dixerit, praeter *Polybium* 10, 15, 4. aliisque in locis, *Alexandrum Aphrodisiensem* problemm. 2, extr. et *Apsyrtum* in Geoponn. 16, 19. habebam neminem». Πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Βαλκεναρίου ἀντιτάσσεται ὁ Λοβέκκιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Φρυνίχου σελ. 47 διὰ τῶνδε· «Παραυτά, quod Valckenarius negat apud Atticos reperiri, adstipulante Orellio ad Epist. Socr. p. 187., legitur in Aeschyl. Agam. 746. et consortes habet particulas temporis, κατ' αὐτό, ἐξ αὐτῆς». Κεῖται δὲ τὸ *παραυτά* (ἢ *παρ' αὐτά*) καὶ παρὰ τῷ Δημοσθένει σελ. 672, 157 «τί δὴ συμβαίνει παραυτά, ὅθεν ἐξηλέγχθη τὸ πρᾶγμ' ἐπ' αὐτοφώρῳ;», περὶ οὗ ποιεῖται ὁ Σχαιφῆρος τὴν παρατήρησιν τήνδε (ἐν *Appar. Crit. et Exeg. ad Demosth.* Τόμ. Δ', σελ. 121) «παρὰ ταῦτα. παρ' αὐτὰ August. primus. Reisk. Recte παραυτὰ Bekker. *statim*. Quapropter sequitur ἐπ' αὐτοφώρῳ. Fallitur Valckenarius παραυτὰ proprium dicens cadentis Graecitatis Diatr. Eurip. p. 179. B.: augurorque in classicis saepius repertun iri eandem quam h. l. passum depravationem». Πρβ. καὶ Οὐηβῆρον εἰς *Δημοσθέν κατ' Ἀριστοκρ.* σελ. 449.

Ὁ διαπρεπὴς φιλόλογος Βέργκιος ἐδόξαζεν ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Λυρικῶν Ποιητῶν Τόμ. Β', σελ. 216 ἐκδ. δ' ὅτι ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν *παραυτά* ἢ *παραυτίκα*. Καὶ μαθηταὶ τοῦ Κοβήτου ἐπιφανεῖς οὐχὶ ξένον τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου νομίζουσι τὸ *παραυτά* ἢ *παρ' αὐτά*. Ὁ Ἑρουερδὴν ἐν *Μνημοσ.* 1877, σελ. 45 μετέβαλε τὸ ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Εὐριπίδου «τὴν *πάροιθ'* εὐπραξίαν» εἰς τὸ «τὴν *παραύτ'* εὐπραξίαν» καὶ ὁ Ναβῆρος ἐν *Μνημοσ.* 1886, σελ. 142 τὸ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ βιβλ. Δ', 14, 2 «ὅτι *περ αὐτῶν* οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ» εἰς τὸ «ὅτι *παρ' αὐτὰ* οἱ ἄνδρες κτέ.». Πρὸ τοῦ Ἑρουερδῆνος μετετύπωσε τὸ *πάροιθ'* εἰς τὸ *πάραυτ'* ὁ Μεινέκιος (Ἴδε Ναύκιον ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Τραγικῶν σελ. 494 ἐκδ. β'). Κατὰ τὸν Κόβητον (ἐν *Collect. Critic.* σελ. 221) ἡ Εὐριπίδειος ῥῆσις εἶχε κατ' ἀρχὰς ὧδε· «ὁρῶ δὲ τοῖς πολλοῖσιν ἀνθρώποις ἐγὼ τίκτουσαν ὕβριν τὴν *λίαν* εὐπραξίαν».

Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου Τόμ. ϛ', σελ. 424 Διδ. λέγεται «Suspectum est Euripidis exemplum ap. Stob. Flor. 113, 5: Παρ' αὐτὰ δ' ἡσθεὶς ὕστερον στένει διπλᾶ, ubi quum δὲ ferri ne-

queat, *παραυτίχ'* ἡσθεὶς correxit Gesnerus. Aliena vero sunt exx. Aeschyli Agam. 737 et Demosth. p. 672, 5, non magis huc referenda quam quod Diodorus dixit 12, 20, τὸν παρ' αὐτὰ ποιοῦντα». Περὶ τοῦ παρὰ τῷ Αἰσχύλῳ ἀπαντῶντος «*πάραυτα* (*παραυτὰ*) δ' ἐλθεῖν ἐς Ἰλίου πόλιν λέγοιμ' ἂν κτέ.» γράφει ὁ Κέκκιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Αἰσχύλου Ἀγαμέμνονος σελ. 323 «πάραυτα heisst nach Hesych soviel als παραχρῆμα, εὐθέως, παραυτίκα. Notwendig ist aber hier ber Begriff *ebenso;* auch ist die Conjunction δέ in diesem Zusamenhang logisch nicht wohl zu rechtfertigen. Ich schreibe daher mit Wieseler παρ' αὖ τάδ' ἐλθεῖν».

Περὶ τῆς διττῆς ἐκφορᾶς, τῆς κατὰ διάστασιν *παρ' αὐτά* καὶ τῆς ὑφ' ἓν *παραυτά*, ἐποιήσατο λόγον ὁ Λοβέκκιος ἐν *Elem*. Τόμ. Α', σελ. 605 καὶ Τόμ. Β', σελ. 381. Ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ κεῖται σελ. 349, 10 «Ἐξ ὑπογυίου:— Σημαίνει δὲ καὶ *παρ' αὐτὰ* καὶ ἀπερισκέπτως», ὡς καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα «Ἐξ ὑπογύου: *παρ' αὐτά*, ἀπερισκέπτως, ἐκ τοῦ σύνεγγυς», ἐν δὲ τοῖς εἰς Πλάτωνα Σχολίοις Μενεξ. σελ. 235 γ' φέρεται «Ἐξ ὑπογυίου: ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ἀπερισκέπτως, *παραυτά*». Ὁ Οὐηϐῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κατ' Ἀριστοκράτους λόγου τοῦ Δημοσθένους σελ. 449 προέκρινε τὸ κατὰ διάστασιν προενηνεγμένον *παρ' αὐτά*. Ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἡσυχίου εἶνε προπαροξυτόνως γεγραμμένον «*Πάραυτα*: παραχρῆμα, εὐθέως, παραυτίκα», ὡς ἐκφέρεται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς συνηθείᾳ. Ὁ Κοραῆς λέγει ἐν *Ἀτάκτ*. Τόμ. Β', σελ. 419 «**Πάραυτα** (Ζ. Μόναυτα). *Πάραυτα*, προπαροξυτόνως σήμερον, ἀπὸ τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ τὸ ὀξύτονον *Παραυτά*. Οἱ ἀρχαιότεροι, *Παρ' αὐτά*, διαιρετῶς, ἢ *Παραυτίκα*, ἐπιῤῥηματικῶς» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 393 «**Πάραυτα**, Δ. εὐθύς, χωρὶς ἀναϐολὴν (sur le champ)· Παρ' αὐτά, καὶ (ἐπιῤῥηματικῶς) Πάραυτα, Ἑλλ. *Πάραυτα*, *παραχρῆμα*, *εὐθέως*, *παραυτίκα* λέγει ὁ Ἡσύχιος». Πρϐ. καὶ Μαυροφρύδην ἐν *Δοκιμ. Ἱστορ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσ*. σελ. 668 «Ἀπαντᾷ δὲ τὸ μὲν *παραχρῆμα* ἤδη παρ' Ἡροδότῳ Ζ'. 150, τὸ δὲ *πάραυτα* παρ' Αἰσχύλῳ Ἀγαμ. 737, ὅπου *παραυτὰ* τονιζόμενον συνήθως, ὀρθότερον μετετόνισεν ὁ Hermann *πάραυτα*, εἰς τὸν νῦν τονισμὸν ἀποϐλέψας» καὶ μετ' ὀλίγα

«ἔπειτα τετονισμένον ὡς σήμερον φέρεται παρὰ Κωνστ. τ. Πορφ. Ἐκθέσ. 174, 7. καὶ *πάραυτα* ἄρχονται τὰ τροπάρια τῆς λιτῆς». Τὴν ἐκφορὰν *πάραυτα* ἐνέκρινε καὶ ὁ Γ. Δινδόρφιος ἐν τῷ Αἰσχυλείῳ Λεξικῷ σελ. 273.

Ἐκ τοῦ *παρ' ἡμέραν* ἐσχηματίσθη τὸ ἐπίθετον *παρήμερος*, δωρ. *παράμερος*, οὗ ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Πίνδαρος Ὀλυμπ. Α', 99 «τὸ δ' αἰεὶ παράμερον ἐσλὸν ὕπατον ἔρχεται παντὶ βροτῷ». Γίνεται δ' αὐτοῦ ἐξήγησις ἐν τοῖς Σχολίοις σελ. 45 διὰ τοῦ «ἑκάστῳ — τῶν ἀνθρώπων τὸ *ΠΑΡ' ἡμέραν* γινόμενον κρίνεται μέγιστον εἶναι», κτλ. καὶ διὰ τοῦ «τὸ δὲ *ΚΑΘ' ἡμέραν* καὶ ἀδιαλείπτως παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθὸν τοῦτο ἔξοχον καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον γίνεται ἀγαθόν». Πρβ. καὶ Δισσένιον εἰς *Πίνδαρ* Τόμ. Β', σελ. 24 Σνειδ. «*τὸ δ' αἰεὶ παράμερον* sqq., *quod semper praesens est et manet*» καὶ Ῥούμπελον ἐν *Λεξ. Πινδαρ.* σελ. 359 «παράμερος *quotidie manens et praesens*». Πᾶς τις βλέπει ὅτι τὸ παρὰ Πινδάρῳ *παράμερον* δὲν ἐμφαίνει τὴν ἔννοιαν τοῦ *παρ' ἡμέραν* τοῦ ἀντικειμένου τῷ *καθ' ἡμέραν*. Καὶ ἐν τῇ ῥήσει τῇ ἀπαντώσῃ ἐν Πυθιον. ΙΑ', 63 «τὸ μὲν *παρ' ἆμαρ* ἕδραισι Θεράπνας, τὸ δ' οἰκέοντας ἔνδον Ὀλύμπου», εἰς ἣν φέρεται τὸ σχόλιον «ποτὲ μὲν *παρ' ἡμέραν* ἐν ταῖς Λακωνικαῖς ὄντας καθέδραις, ποτὲ δὲ ἐν τοῖς τοῦ Διὸς οἰκοῦντας», εἶνε, νομίζομεν, ἡ *παρά* ἐπὶ χρονικῆς σημασίας τεθειμένη καὶ δηλοῦται διὰ τοῦ *τὸ παρ' ἆμαρ* ὁ ἡμερήσιος χρόνος. Ὁ Πίνδαρος λέγει «*τὸ* μὲν *παρ' ἆμαρ* ἕδραισι Θεράπνας, *τὸ δὲ* (*παρ' ἆμαρ*) οἰκέοντας ἔνδον Ὀλύμπου», τουτέστι: *τὸν μὲν ἡμερήσιον χρόνον, τὸν δ'* (*ἕτερον ἡμερήσιον χρόνον*), ἤτοι *τὴν μὲν* (*μίαν*) *ἡμέραν, τὴν δ'* (*ἑτέραν ἡμέραν*). Πρβ. Νεμεον. Γ', 55 «μεταμειβόμενοι δ' ἐναλλὰξ ἁμέραν τὰν μὲν παρὰ πατρὶ φίλῳ Διὶ (Βοίκκ.: *Δί*) νέμονται, τὰν δ' ὑπὸ κεύθεσι γαίας ἐν γυάλοις Θεράπνας πότμον ἀμπιπλάντες ὁμοῖον».

Παρὰ τῷ Πολυδεύκει βιβλ. Α', 65 κατὰ μὲν τὴν ἔκδοσιν τοῦ Δινδορφίου κεῖται «τὸ δὲ παρὰ μίαν, *παρήμερον*, ἑτερήμερον», κατὰ δὲ τὴν τοῦ Βεκκήρου «τὸ δὲ παρὰ μίαν ἑτερήμερον».

ι

Ἱκανὸν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγον ἐποιησάμεθα περὶ τοῦ *παρ' ἡμέραν*, κτλ. τοῦ παραλαμβανομένου κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *καθ' ἡμέραν*,

κτλ. Ἐλέγετο δ' ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ *διὰ τρίτης ἡμέρας* ἀντὶ τοῦ *παρ' ἡμέραν* καὶ *διὰ τρίτου ἔτους* ἀντὶ τοῦ *παρ' ἔτος*, κτλ. Τὴν χρῆσιν ταύτην θὰ διευκρινήσωμεν ἐν οἰκειοτέρῳ τόπῳ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Μαΐου 1894.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤ. ΚΟΝΤΟΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

σελ. 178, 24 γραπτέον: ἐν μόνοις τοῖς δυσὶ τελευταίοις χωρίοις τοῦ Ἀππιανοῦ ἔμεινεν ἡ γραφὴ ἀδιάφθορος, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις τρισὶν ἀνεγνώσθη κακῶς κτέ.

σελ. 193, 17 γραπτέον: τὸ παρ' Εὐριπίδῃ Μηδ. 291 κείμενον

σελ. 216, 12 γραπτέον: τῆς τιμῆς δὲν εὑρίσκεται ἀξία (ἢ ἀντίτιμον, οὗ πολλάκις ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων γίνεται χρῆσις), ἡ τιμὴ εἶνε οὕτω μέγα πρᾶγμα, ὥστ' ἀποβαίνει ἀδύνατον νὰ ὁρισθῇ ἡ ἀξία αὐτῆς· ἤγουν κτέ.

σελ. 220, 1 γραπτέον: σελ. 273 ἐκδ. γ'

σελ. 223, 29 γραπτέον: Ῥαΰϊον

σελ. 225, 11 γραπτέον: παραδείγματα τοῦ *περὶ οὐδενός – περὶ ἐλάττονος ἡγεῖσθαι*

σελ. 247, 3 γραπτέον: ἦν· καὶ σελ. 255, 27: Ἀρτμανόν· καὶ σελ. 256, 1-2: Ἑλ-ληνικοῖς

σελ. 267, 10 γραπτέον: νέκυάς τε ἄγειν καὶ ξύλα·Ὅμηρος δὲ κτέ.

σελ. 272, 12 γραπτέον: ἐν *Ἐπιστημ. Συντ. τῆς Ἑλλην. Γλῶσσ.*

σελ. 291, 4 γραπτέον: πολέμων καὶ ἡγεμονίας

σελ. 292, 4 γραπτέον: τὰ γεγραμμένα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν σελ. 282

σελ. 305-6 γραπτέον: ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κατ' Ἀριστοκράτους λόγου τοῦ Δημοσθένους

σελ. 327, 31 γραπτέον: Νὴ Δία· καὶ σελ. 329, 23: χρὴ

σελ. 331, 15 γραπτέον: ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις

σελ. 339, 13 γραπτέον: ὥρουσε· καὶ σελ. 341, 12: ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ· καὶ σελ. 343, 4: οἰκέοντας· καὶ σελ. 343, 15: adjiciens?» καὶ σελ. 343, 21: *necessitate*

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

σελ. 181, 4. Πρβ. Δί. Κάσσ. Τόμ. Α', σελ. 39 Δινδ. «σκωφθεῖσα ὡς ἰδιῶτις τῶν ἀρχικῶν πραγμάτων — δεινὸν ἐποιήσατο» καὶ κτέ.

σελ. 184, 32. Πρβ. Πολύβ. σελ. 373, 19 «μεγάλης δὲ γενομένης τῆς ἀλυσιτελείας — δεινὸν ἡγοῦντο» καὶ κτέ.

σελ. 184, 33. Ὁ Λυσίας εἶπε πρὸς Σίμων. 17 «δεινὸν δ' ἡγησάμενος *εἶναι* καὶ αἰσχρὸν περιιδεῖν οὕτως ἀνόμως καὶ βιαίως ὑβρισθέντα τὸν νεανίσκον».

σελ. 185, 10. οἷον Ἐπιστολογρ. Ἑρχ. σελ. 564, πβ' «τρυφᾶν τῷ καιρῷ καὶ ἕρμαιον ἡγεῖσθαι τὴν ἀφορμήν» καὶ κτέ.

σελ. 186, 6. Ἐλέχθη δὲ καὶ «πάντα δεύτερα ἡγεῖσθαι *εἶναι*», οἷον Συναγ. Ἐπιγρ. Ἑλλ. Βοικκ. 3137, Α', 4 (Τόμ. Β', σελ. 695) «ἀλλὰ πάντα δεύτερα ἡγησάμενος εἶναι πρὸς τὸ διαμεῖναι κτέ.»

σελ. 187, 9. καὶ Σχολ. Ἰλ. Τόμ. Β', σελ. 253, 22 «τέκνων τε γενέσεως καὶ παιδοτροφίας οἰωνὸν τιθέμενοι».

σελ. 187, 30. Εὕρομεν δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 684 δ' τὸ *ποιεῖσθαι σημεῖον* καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἀπολλώνιον τὸν Ῥόδιον Σχολίοις σελ. 292, 3 Σχαιφ. τὸ *τεκμήριον ποιεῖσθαι*.

σελ. 189, 10. καὶ ὑπὸ τοῦ Δεινάρχου κατὰ Δημοσθέν. 11

σελ. 193, 2-3. *μεταδοῦν' ἐθέλοι* (μεταδοῦναι θέλοι) — *μέγα δοῦν' ἐθέλοι* (ἐθέλει). Θέογν. 104. Πρβ. Ἑρουερδῆνα ἐν *Παρατηρ. Φιλολ. εἰς Θέογν.* σελ. 5.

σελ. 195, 15. Ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις σελ. 389, 16 Τευβν. φέρεται «βρονταῖς *αὐΤαῖς* : γράφεται καὶ *αὐΓαῖς*· ταῖς βροντῶν αὐγαῖς ταῖς κεραυνίαις».

σελ. 195, 21. Καὶ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 681 α' ντὶ τοῦ «πολυκίνητος γὰρ ἡ ὄψις οὖσα μετὰ πνεύματος *αὐΤὴν* φιέντος πυρώδη θαυμαστήν τινα διασπείρει δύναμιν» ἀνέγνω ὁ Τούρβος *αὐΓήν*.

σελ. 195, 25. Ὁ Κόβητος γράφει ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ Τόμ. Α', σελ. 450 : «Εὖ δὲ καὶ ἡ αὐτὴ δικαιολογουμένη πρὸς τὴν

Ἀθηνᾶν ἐπὶ τῷ χαλεπαίνειν αὐτῇ τετοκυίᾳ ἐν τῷ ἱερῷ λέγει·

σκῦλα μὲν βροτοφθόρα
χαίρεις ὁρῶσα κτέ.»

σελ. 481. ὁ ταῦτα ἐκδεδωκὼς τὸ δὴ λεγόμενον

οἴνου παρόντος ὄξος ἠράσθη λαβεῖν,

οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ οὕτω δικαιολογεῖται, ἀλλ' ΗΑΥΓΗ (ἡ Αὔγη) ἡ τὸν Τήλεφον τετοκυῖα, ὡς πάλαι δὴ ὁ Γρώτιος διώρθωκε. Χρήσιμον δὲ τοῖς νεωτέροις τὰ τοιαῦτα ἀκριβῶς ἐπισκοπεῖν. Ἐὰν δέ τις ταῖς τῶν παλαιοτέρων βιβλίων γραφαῖς προσέχῃ τὴν γνώμην, εὑρήσει ἀπειράκις τὸ Γ καὶ τὸ Τ συγχυθέντα, οὔτε γὰρ εὐδιάγνωστά ἐστι καὶ τῆς διανοίας τῶν γραφομένων οἱ μεταγράφοντες οὐδὲν φροντίζουσι. Τί δὲ τοῖς μεταγράφουσιν ἐγκαλοῦμεν ὅπου γε αὐτὸς ὁ Ἡσύχιος κατὰ στοιχεῖον γράφων ἐν τῷ Τ κατεχώρισε Τ ε λ γ ή ἀντὶ τοῦ Γέλγη, καὶ Τ ό ρ τ υ ρ α ἀντὶ τοῦ Γ ό ρ γ υ ρ α, καὶ ἕτερα τοιαῦτα. Πλειστάκις ὄψει τὸ α ὐ γ ή εἰς τὸ α ὐ τ ή μεταπεπτωκός, ὡς α ὐ τ ὰ π υ ρ ό ς, ἀντὶ τοῦ α ὐ γ ά.

σελ. 196, 24. Ὅτι ἐν τῷ «εἴπερ γράφεται ἀπὸ δρυὸς *παλαιφάΤου*» εἶνε τὸ *παλαιφάΤου* ἡμαρτημένη ἀνάγνωσις τοῦ *παλαιφάΓου* παρετηρήθη καὶ ὑπὸ τοῦ Βαλκεναρίου ἐν *Opusc.* Τόμ. Β', σελ. 72. Πρβ. καὶ Τόμ. Α', σελ. 225.

σελ. 199, 21. καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοδωρήτου Τόμ. Δ', σελ. 425, 12 «πάλιν ἐπὶ τὸν τοῦ *λόγου* μεταβαίνει *λόγον*». Πρβ. κτέ.

σελ. 206, 2-3. Πλάτ. Μέν. σελ. 81 ε' «*ἔχεις* με τοῦτο διδάξαι ὡς οὕτως *ἔχει*;» καὶ σελ. 82 α' «ἀλλ' εἴ πώς μοι *ἔχεις* ἐνδείξασθαι ὅτι *ἔχει* ὥσπερ λέγεις, ἔνδειξαι».

σελ. 208, 11-12. Παρ' Ἀπολλοδώρῳ φέρεται βιβλ. Β', η', 3, 5 «*συμβαλόντες* οὖν τὸν χρησμὸν τοῦτον ἡγεμόνα ποιοῦνται· καὶ *συμβαλόντες* τοῖς πολεμίοις καὶ τῷ πεζῷ καὶ τῷ ναυτικῷ προτεροῦσι στρατῷ». Ποιεῖται δ' ὁ Εὔνιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀπολλοδώρου Τόμ. Α', σελ. 237 τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Mox §. 5. συμβαλόντες οὖν τὸν χρησμόν, cum mox idem voc. sensu diverso, *congredi pugna*, repetatur, puto συλλαβόντες hic fuisse». Ἡ παραδεδομένη γραφὴ ἔχει κάλλιστα.

σελ. 215, 5-6. Ἄξιον μνείας εἶνε καὶ τὸ παρ' Ἀθηναίῳ κείμενον

σελ. 585 ς' «μαστιγίου δέ τινος μειρακιευομένου πρὸς αὐτὴν (τὴν Φρύνην) καὶ φαμένου *πολλαῖς* συμπεπλέχθαι, καθ' ὑπόκρισιν ἐσκυθρώπασεν· ἐπερωτήσαντος δὲ τὴν αἰτίαν, ὀργίζομαί σοι, εἶπεν, ὅτι *πολλὰς ἔχεις*». Τὸ *πολλὰς ἔχεις* εἶπεν ἡ Φρύνη νοοῦσα μὲν δῆθεν τὸ *πολλὰς γυναῖκας ἔχεις*, ἐμφαίνουσα δ' ἀληθῶς τὸ *πολλὰς πληγὰς ἔχεις*. Ἴδε Σχαιφῆρον ἐν *Appar. Crit. et Exeg. ad Demosth.* Τόμ. Β', σελ. 615. Παρατιθέμεθα καὶ τὰ περὶ τοῦ *κατὰ νοῦν* γεγραμμένα ὑπὸ τοῦ Βυττεμβαχίου ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πλάτωνος Φαίδωνος σελ. 260 (1830) «κατὰ νοῦν ἐμαυτῷ. Acumen est in ambiguitate, qua κατὰ νοῦν *secundum mentem*, Anaxagorae placitum significat, et vulgo usurpatur *gratum*, *ex anini nostri sententia*». Ἴδε καὶ Ἄστιον εἰς *Πλάτ.* Τόμ. ΙΑ', σελ. 730.

σελ. 216, 16. Περὶ τοῦ ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν γλώσσῃ κυκλουμένου *τιμή* (*μοῦ πῆρε τὴ(ν) τιμή(ν) μου, γιὰ μιὰ τιμὴ ζῶ*, κτλ.) καὶ *τίμιος* (*τίμια στέφανα*, κτλ.) θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

σελ. 220, 5. *παραπολύ*, ὃ πολλάκις ἀπαντᾷ ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν παλαιῶν (Ἴδε Λοβέκκιον ἐν *Elem.* Τόμ. Α', σελ. 600-1). Εὑρέθη δὲ τὸ *παρὰ πολὺ* παρὰ συγγραφεῖ κτέ.

σελ. 228, 7-8. Ἐλέχθη δὲ καὶ *περὶ οὐδενὸς ποιεῖσθαι*, οἷον Λυσ. ὑπὲρ τοῦ Στρατ. 18 «ἐπικρύψασθαι τὴν ἀδικίαν περὶ οὐδενὸς ἐποιήσαντο». Ἴδε καὶ Βόσιον ἐν *Ἐλλείψ.* σελ. 733 Σχ.

σελ. 228, 17. Παρὰ τῷ Θεόγνιδι φέρεται στίχ. 118 «οὐδ' εὐλαβίης ἐστὶ περὶ πλέονος», περὶ οὗ ἐγένετο λόγος ἐν ταῖς Ἐλλείψεσι τοῦ Βοσίου σελ. 736. Πρβ. καὶ Βέργκιον ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Λυρικῶν Ποιητῶν Τόμ. Β', σελ. 129 ἐκδ. δ'.

σελ. 240, 14. Παρέχει δ' ἡμῖν τοῦ *ἐν πρώτοις ἄγειν* παράδειγμα καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς λέγων ἐν τῇ πρὸς Γναῖον Πομπήϊον Ἐπιστολῇ κεφ. Γ' «οὐ τῶν ἀπερριμμένων ὄντα ἀλλ' ὧν ἐν πρώτοις ἦγον Ἀθηναῖοι».

σελ. 253, 13. καὶ Πολιτ. σελ. 556 γ' «ὅταν παραβάλλωσιν ἀλλήλοις οἵ τε ἄρχοντες καὶ οἱ ἀρχόμενοι ἢ ἐν ὁδῶν πορείαις ἢ ἐν ἄλλαις τισὶ κοινωνίαις ἢ κατὰ θεωρίας ἢ κατὰ στρατείας ἢ ξύμπλοι γιγνόμενοι ἢ ξυστρατιῶται» καὶ κτέ.

σελ. 256, 24. ὡς καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἀπολλώνιον τὸν Ῥόδιον σελ. 381, 17 Κειλ. «ἐκβάντα *ἘΠΙ τὴν Ὕλα ζήτησιν*».

σελ. 256, 25. ἐν δὲ τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις σελ. 296, 18 Τευβν. «παραγεγονότα *ΔΙΑ τὴν* τῶν ἵππων *ἀναζήτησιν*».

σελ. 257, 8-9. *κατὰ θεωρίαν*. Ὑπερείδ. Ἀποσπ. 73 «κατὰ θεωρίαν τῆς Ἑλλάδος ἀποδημοῦντες ἐκ τῆς ἑαυτῶν». Πρβ. Ἰσοκράτ. (ἢ Ψευδισοκρ.) Τραπεζ. 4 καὶ Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. ΙΑ'. Παρ' Ἡροδότῳ βιβλ. Α', 30 φέρεται «φιλοσοφέων γῆν πολλὴν *θεωρίης ΕΙΝΕΚΕΝ* ἐπελήλυθας».

σελ. 284, 31. καὶ Σχολ. Σοφοκλ. σελ. 187, 20 Τευβν. «ἴσως *κατ' ὀργὴν* τοῦτο εἶπεν ἐρεθισθεὶς ὑπὸ τοῦ μάντεως».

σελ. 288, 21. Ἐλέχθη δὲ καὶ ὑπὸ Δίωνος τοῦ Κασσίου Τόμ. Α', σελ. 23, § 15 «κατά τε τὸ φύσει τοῖς πλείστοις πρὸς τοὺς συνάρχοντας *διάφορον* — πᾶσα αὐτῶν ἡ ἰσχὺς διεσπᾶτο καὶ κατετέμνετο».

σελ. 309, 34. *ἡ καθ' ἡμέραν θεραπεία τοῦ σώματος* (Ψευδοδημοσθέν. σελ. 1386, 122),

σελ. 311, 33. καὶ Γαλην. Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 221 «τοὺς καθ' *ἑκάστην ἡμέραν ἢ νύκτα* παροξυνομένους».

σελ. 324, 33. καὶ Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 437 «καθαίρειν ὁσημέραι καὶ μὴ ἅπαξ ἀθρόον».

σελ. 328, 18. καὶ Σχαιφῆρον ἐν *Appar. Crit. et Exeg. ad Demosth.* Τόμ Δ', σελ. 258

σελ. 329, 31. καὶ 412, 10 καὶ 17 καὶ 413, κτλ. καὶ Τόμ. Η', κτέ.

σελ. 334, 32. Γαλην. Τόμ. Η', σελ. 435

σελ. 334, 35. καὶ καταμηνίων κάθαρσις (Γαλην. Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 442)

σελ. 335, 14-15. Παρὰ τῷ Σωρανῷ περὶ Γυναικ. Παθ. σελ. 19, 12 φέρεται «Τὸ *ἔμμηνον* ὠνόμασται καὶ *καταμήνιον* ἀπὸ τοῦ κατὰ μῆνα γίνεσθαι καὶ *ἐπιμήνιον*, ὅτι καὶ τροφὴ γίνεται τῶν ἐμβρύων, ὡς καὶ τῶν πλοϊζομένων τὰ εἰς τροφὴν παρεσκευασμένα ἐπιμήνια καλοῦμεν. Λέγεται δὲ καὶ *κάθαρσις*, ἐπεί, καθὼς ἔνιοι λέγουσι, περισσεῦον αἷμα ἀποκρίνουσα κάθαρσιν παρέχει τῷ σώματι». Πρβ. σελ. 198, 15 «ἐπέχει τὸ ἔμμηνον». σελ. 200, 9 «κἂν — ἐπέχηται τὸ ἔμμηνον». σελ. 200, 12: ἐπέχεται τὸ ἔμμηνον. σελ. 242, 14 «περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐμμήνου». σελ. 227, 11 «κράτησις ἐμμήνων». σελ. 242, 2 ποτὲ μὲν ἐποχὴ τῶν καταμηνίων γίνεται τελεία, ποτὲ

δὲ καὶ ἄτακτος ἀπόκρισις». Εἶπε δ' ὁ Σωρανὸς καὶ *τὴν ἔμμηνον ἔκκρισιν* (σελ. 37, 13) καὶ *τὴν ἔμμηνον κάθαρσιν* (σελ. 206, 13). σελ. 344, 21. Σωραν. περὶ Γυν. Παθ. σελ. 204, 11 «παρὰ μίαν δοτέον τὴν τροφήν».

Ἐν σελ. 203, 23 ἐμνημονεύσαμεν ἓν εἶδος παλαιᾶς γραφῆς, τὸ εἶδος ἐκεῖνο, ὃ κοινότατον παρὰ τοῖς Ἕλλησι κατέστη καὶ γνωριμώτατον εἶνε. Περὶ δὲ τῆς συνηθείας, καθ' ἣν ἐμηνύοντο τὰ κύρια ὀνόματα διὰ μικρᾶς εὐθείας γραμμῆς ὑπερκειμένης, οἷον ΚΡᾹΘΙΣ, κτλ., ἴδε Κόβητον ἐν *Nov. Lect.* σελ. 531-2. Λέγει δὲ καὶ ὁ Κοραῆς ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους Τόμ. Β', σελ. 267 «Πατροκλῆς: Τὸ ἐμὸν ἀντίγραφον, Πρōκλῆς, καθὰ καὶ μετ' ὀλίγα Πρōκλεῖ, μετ' ἡγμένης εὐθείας γραμμῆς ἐπὶ τῇ πρώτῃ συλλαβῇ, ἀντὶ τοῦ Πατροκλῆς, καὶ Πατροκλεῖ. Ἄδηλον ὁποτέρα τῶν γραφῶν γνησία, οὐ μόνον διὰ τὸ ἀμφότερα τὰ ὀνόματα εὑρίσκεσθαι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἔθος τῶν ἀντιγραφέων. Φιλοῦσι γὰρ οὗτοι οὐ μόνον ταῖς συντεμνομέναις, ἕνεκα τοῦ ταχυγραφεῖν, λέξεσι, γραμμὴν ἐπιχαράττειν δηλωτικὴν τῆς συντμήσεως, ἀλλὰ καὶ τοῖς κυρίοις τῶν ὀνομάτων, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν προσηγορικῶν» (Πρβ. καὶ Βάστιον ἐν *Comment. Palaeogr.* σελ. 814). Ἀλλ' ἡ γραμμὴ κεῖται καὶ ἐπ' ἐκείνων τῶν κυρίων ὀνομάτων, οἷς ὅμοια προσηγορικὰ δὲν ὑπάρχουσιν.

Λαβόντες εἰς χεῖρας πρό τινος χρόνου τὸν Γ' τόμον τῆς Ἀθηνᾶς εἴδομεν μετ' ἐκπλήξεως ἐν σελ. 36 καὶ 37 γεγραμμένον ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΚΟΝΤΟΝ ἀντὶ τοῦ ΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝ.

Κ. Σ. Κ.

ΒΡΑΧΕΙΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟ

ΠΕΡΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΝ

Τῆς ἀνάγκης τοῦ συμβουλίου διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς κάκιστ' ἐχούσης ἑλληνικῆς παιδείας ὑπὸ πάντων νῦν ὁμολογουμένης, καὶ ὑπὸ τοῦ κυρίου δὲ Ὑπουργοῦ τρανῶς κηρυχθείσης ἐν τῇ πρὸς τὴν Βουλὴν ἐκθέσει αὐτοῦ τῇ προτασσομένῃ τοῦ εἰρημένου νομοσχεδίου, ὡσαύτως δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐπιτροπείας τῆς Βουλῆς, περιττὸν ἡμεῖς νῦν θεωροῦμεν νὰ προσθέσωμέν τι, καθόσον μάλιστα ὁ θεσμὸς οὗτος τοῦ συμβουλίου καὶ ἐν ἄλλοις πεπολιτισμένοις λαοῖς ὑπάρχων ἄριστ' ἔσχε καὶ ἔχει τὰ διὰ τὴν παιδείαν τῶν λαῶν ἐκείνων ἐπακολουθήματα.

Μεταβαίνομεν λοιπὸν ἀμέσως εἰς τὸν τρόπον τῆς συστάσεως τοῦ συμβουλίου. Περὶ τούτου βραχὺν λόγον ἡμεῖς, δοθέντος καιροῦ, ποιησάμενοι καὶ ἄλλοτε (ἐν ταῖς Παρατηρήσεσιν εἰς τὸ νομοσχέδιον τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως τῆς 4 Δεκεμβρίου 1889 ἐν «Ἀθηνᾶς» τόμ. Γ' σελ. 92-93) ἐξηνέγκομεν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτοῦ τὴν γνώμην, ὅτι πρέπει ταῦτα νὰ εἶνε τοὐλάχιστον πέντε· λόγον δὲ τῆς τοιαύτης ἡμῶν γνώμης προυβάλομεν τόνδε, ὅτι οὕτω καὶ ἡ τῆς πολιτικῆς ἐπέμβασις δυσχερεστάτη καθίσταται ἢ καὶ ὅλως ματαιοῦται, καὶ ἡ αὐθαιρεσία ἑνὸς ἢ δύο τῶν μελῶν εὐκόλως καταπολεμεῖται. Λόγον νὰ μεταβάλωμεν τὰς σκέψεις ἡμῶν ἐκείνας δὲν ἔχομεν, τοὐναντίον ταύτας βεβαιοῖ ἡ πεῖρα τοῦ ὀλιγομελοῦς συμβουλίου τῆς κατωτάτης ἐκπαιδεύσεως, οὗ ἡ σύστασις οὐδαμῶς ἴσχυσε νὰ παρακωλύσῃ τὰς συχνὰς ἀπολύσεις καὶ μεταθέσεις τῶν ἀτυχῶν δημοδιδασκάλων, ἃς καθ' ἡμέραν βλέπομεν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως. Δὲν πιστεύομεν δ' ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ μεταβολαὶ ὀφείλονται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν· ἂν τοῦτο οὕτως ἔχῃ, ὃ ὅμως, ἐπαναλαμβάνομεν, δὲν πι-

στεύομεν γινώσκοντες τὸ μόνιμον τῶν διδασκάλων ἐν ἄλλοις ἔθνεσι, τότε ἀνάγκη ἡ ὑπηρεσία νὰ μεταρρυθμισθῇ, ὥστε νὰ μὴ ἀπαιτῇ οὕτω συχνὰς τὰς μεταβολὰς τοῦ προσωπικοῦ, διότι ἄνευ τῆς τούτου μονιμότητος ἀδύνατος ἡ ἑνότης τῆς τε διδασκαλίας καὶ τῆς ἀγωγῆς, ἄνευ δὲ τῆς ἑνότητος ταύτης ἀδύνατα ἀγαθὰ ἀμφοτέρων τῶν παιδαγωγικῶν δράσεων ἀποτελέσματα. Ἡ ἑνότης ἐκείνη τῆς διδασκαλίας καὶ ἀγωγῆς εἶνε σήμερον κοινῇ ἀνωμολογημένη παιδαγωγικὴ ἀπαίτησις, ἐπὶ ταύτης δὲ τῆς παιδαγωγικῆς ἀπαιτήσεως στηρίζονται αἱ πολλαὶ συζητήσεις καὶ ποικίλαι δοκιμαὶ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ἰδέας τῆς συγκεντρώσεως ἐν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ διὰ τῶν διδασκάλων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς κρείττονος ἐκλογῆς καὶ διατάξεως τῆς διδακτέας ὕλης (πρβλ. H. Schiller, die einheitliche Gestaltung und Vereinfachung des Gymnasialunterrichtes σελ. 1-30 καὶ ἰδίᾳ σελ. 16-18).

Τούτων οὕτως ἐχόντων εὐχαρίστως λίαν εἴδομεν, ὅτι καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐπιτροπεία τῆς Βουλῆς νομίζει, ὅτι πέντε τοὐλάχιστον πρέπει νὰ ὦσι τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου, διότι, ἵνα αὐταῖς τῆς ἐπιτροπείας ταῖς λέξεσι χρήσωμαι, «ἡ τοῦ συμβουλίου δύναμις οὕτω ἀπόλυτος, εὐρεῖα καὶ μοναρχικὴ θεμελιοῦται», ὥστε τὸ sine qua non τῆς βελτιώσεως τῆς ἡμετέρας παιδείας ἐκ τῶν χειρῶν τούτου μόνον νὰ ἐξαρτᾶται, δῆλα δὴ ἡ μονιμότης τοῦ προσωπικοῦ καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἀγαθὰ ἐπακολουθήματα διά τε τὴν διδασκαλίαν καὶ ἀγωγήν (πρβλ. καὶ ἡμετέρων συμβολῶν τεῦχ. 1, σελ. 23).

Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον καὶ καθόλου συμφωνοῦμεν τῇ ἄλλῃ μεταρρυθμίσει, ἣν ἡ ἐπιτροπεία ἐπήνεγκεν εἰς τὸ περὶ συμβουλίου νομοσχέδιον, καθ' ἣν πᾶσα μεταβολὴ εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἀφορῶσα δέον νὰ ᾖ ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν Ὑπουργόν· ἐπίσης δ' ὅλῃ ψυχῇ ἀποδεχόμεθα καὶ τὸν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας προβαλλόμενον τοῦ ὑποχρεωτικοῦ τούτου λόγον ἔχοντα ὧδε· «ἄνευ τοῦ ὑποχρεωτικοῦ τούτου ὅλη ἡ οἰκονομία τοῦ νομοσχεδίου ἄρδην καταπίπτει καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ νῦν καθεστώς, ἐπιπροσθέτοντες εἰς αὐτὸ καὶ τὰ τοῦ συμβουλίου καὶ τῶν ἐπιθεωρητῶν πρόσωπα». Ἀληθέστατα τὰ ῥήματα ταῦτα τῆς ἐπιτροπείας καὶ οὐδ' ἐλάχιστον ὄζοντα φατρίας, ὃ δὴ καὶ τὸ ἰδίᾳ ἐπαινετὸν τῆς ἐπιτροπείας. Τοῦτο δὲ καὶ ἡμεῖς ἰδίᾳ ἐξαίρομεν, διότι τοιοῦτον δείξασα πνεῦμα ἡ ἐπιτροπεία ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν ἐκπαιδευ-

τικῶν νομοσχεδίων τρανῶς μὲν κατέδειξε τὴν ἄκραν φιλοπατρίαν αὐτῆς, ἄριστον δὲ παρέσχε παράδειγμα, διότι ἂν ὁμοίως διεξαχθῇ καὶ ἡ δημοσίᾳ γενησομένη ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησις, ἐλπὶς ὑπάρχει, ὅτι θὰ παραχθῇ γενναῖόν τι ἔργον διὰ τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν καὶ ὅτι τοῦτο θὰ τυγχάνῃ τοῦ σεβασμοῦ καὶ πάσης ἄλλης κυβερνήσεως ἅτε ἀπηλλαγμένον παντὸς φατριασμοῦ πολιτικοῦ, καὶ δὲν θὰ καταπέσῃ ἅμα τῇ πτώσει τῆς εἰσαγαγούσης τὰ νομοσχέδια Κυβερνήσεως.

Ἀλλ' ἐὰν συμφωνῶμεν τῇ ἐπὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐπιτροπείᾳ τῆς Βουλῆς ὡς πρὸς τὸ ὑποχρεωτικὸν διὰ τὸν Ὑπουργὸν τῆς περὶ τοῦ προσωπικοῦ γνώμης τοῦ συμβουλίου, δὲν δυνάμεθα ὅμως ταύτῃ νὰ συμφωνήσωμεν περὶ τοῦ διὰ τὸν Ὑπουργὸν ὑποχρεωτικοῦ τῆς γνώμης τοῦ συμβουλίου, ἂν αὕτη ἀφορᾷ καὶ εἰς ἄλλα πλὴν τοῦ προσωπικοῦ ζητήματα, διότι ἡ φράσις τῆς ἐπιτροπείας «πᾶσα μεταβολὴ ἀφορῶσα ὁπωςδήποτε τὸ διδασκαλικὸν» δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένη ἀσαφείας. Ἂν διὰ τῆς φράσεως ταύτης ἡ ἐπιτροπεία νοῇ καὶ τὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα πλὴν τοῦ τῶν προσώπων, τότε ὁ Ὑπουργὸς καθίσταται σκιᾶς ὄναρ καὶ οὐδὲν πλέον, ὑποβιβάζεται δ' εἰς ἁπλοῦν ὄργανον τοῦ συμβουλίου ἐν πᾶσι τοῖς ζητήμασιν, ὃ βεβαίως δὲν εἶνε ὀρθόν, ἅτε οὐχὶ σύμφωνον τῷ ἀξιώματι τοῦ Ὑπουργοῦ. Ἀπόλυτος ἀνάγκη καὶ ἀναγκαῖον ἐπακολούθημα τῆς ἐκτροχιασθείσης πολιτικῆς ἡμῶν ἀγωγῆς καὶ τῆς περιβαλλούσης ἡμᾶς οὐχὶ ὑγιοῦς πολιτικῆς ἀτμοσφαίρας εἶνε νὰ δεσμεύσωμεν, ἐπιτραπήτω μοι ἡ λέξις, τὰς χεῖρας τοῦ Ὑπουργοῦ ἐν ᾧ ζητήματι καὶ νῦν αὗται δεδεσμευμέναι εἶνε, ἀλλ' «ὑπὸ προσώπων, ὡς λέγει ἡ ἐπιτροπεία, ξένων ὅλως τῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως», διὸ καὶ ἀγνοούντων τέλεον τὰ κατ' αὐτὴν καὶ προβαλλόντων περὶ ταύτης ἀξιώσεις ἀσυμφώνους καὶ ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτους πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ συμφέροντα τῆς παιδείας, συμφώνους δὲ μόνον πρὸς τὰ πολιτικὰ συμφέροντα αὐτῶν, καὶ πάντα ταῦτα ἐπὶ μεγίστῃ ζημίᾳ τῆς παιδείας ἡμῶν, ὡς πάντες τε οἱ ἄλλοι ἀνομολογοῦσι καὶ αὐτὴ ἡ ἐπὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐπιτροπεία τῆς Βουλῆς.

Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ προσωπικοῦ θὰ ἐπεθυμοῦμεν ἐν μιᾷ περιστάσει ἐλεύθερόν πως νὰ ἀφήσωμεν τὸν Ὑπουργὸν ἐν τῇδε· ἔνθα κατὰ πλειονοψηφίαν τὸ συμβούλιον ἀποφαίνεται γνώμην ὑπὲρ τῆς ἀπολύσεως ἢ μεταθέσεως διδασκάλου, νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ὁ Ὑπουργὸ προστιθέμενος εἰς τὴν μειονοψηφίαν τοῦ συμβουλίου, ἂν βεβαίως αὕτη

ἐκ δύο μελῶν συνίσταται, νὰ ἀνακόπτῃ τὴν περὶ ἀπολύσεως ἢ μεταθέσεως διδασκάλου τινὸς ἀπόφασιν τοῦ συμβουλίου. Νομίζομεν δ' ἡμεῖς τοῦτο ὀρθόν, πρῶτον, διότι οὐχὶ τέλεον ἐξαφανίζομεν τὴν ἐν τοῖς προσωπικοῖς ζητήμασι δύναμιν τοῦ Ὑπουργοῦ, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου δὲν παραδίδομεν αὐτὸν ἢ μᾶλλον τοὺς διδασκάλους καὶ πάλιν εἰς τὰς χεῖρας τῆς πολιτικῆς· δεύτερον δὲ διότι ἄτοπον εἶνε νὰ ὑπογράφῃ ὁ Ὑπουργὸς διάταγμα ἀπολύσεως ἢ μεταθέσεως διδασκάλου, ἣν ἡ μὲν συνείδησίς του δὲν ἐγκρίνει, τὸ δὲ συμβούλιον αὐτὸ διὰ μικρᾶς πλειονοψηφίας ἀπεφάσισε· τρίτον, διότι οὕτω οὐδεὶς ὑπάρχει κίνδυνος μὴ αἱ περὶ ἀπολύσεως ἢ μεταθέσεως διὰ μικρᾶς πλειονοψηφίας γινόμεναι ἀποφάσεις τοῦ συμβουλίου γένωνται ὕποπτοι παρὰ τοῖς διδασκάλοις. Οἴκοθεν δὲ νοεῖται ὅτι ὁ Ὑπουργός, ἂν μὴ τῇ μειονοψηφίᾳ προστίθεται, θὰ θεωρῆται ὡς ἀποδεχόμενος τὴν γνώμην τῆς πλειονοψηφίας, ὅτε καὶ αὕτη μεῖζον περιβάλλεται τὸ ἠθικὸν κῦρος.

Περὶ τῶν προσώπων, ἃ θὰ ἀποτελῶσι τὸ συμβούλιον ἔχομεν τάδε νὰ παρατηρήσωμεν. Ἓν τῶν ἔργων τοῦ συμβουλίου εἶνε κατὰ τὸ ἄρθρον 2 ἐδάφιον 2 «ἡ σύνταξις ἐνιαίου προγράμματος τῶν τε δημοσίων καὶ δημοτικῶν καὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ ἡ παρασκευὴ ἐκπαιδευτικῶν νόμων, διαταγμάτων καὶ ἐγκυκλίων». Ἀλλ' ἡ ἐργασία αὕτη εἶνε ὅλως παιδαγωγική, ἡ δὲ παιδαγωγικὴ ἐπιστήμη ἤδη ἀνεπτύχθη καὶ ὁσημέραι ἀναπτύσσεται οὕτω, ὥστε ἀνεξάρτητος καὶ αὐτοτελὴς ἐγένετο ἐπιστήμη, διὸ καὶ ἀξία ὅλως ἰδίου ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ἀντιπροσώπου καὶ θεράποντος κρίνεται παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς (πρβλ. Trüper, die Schule und die socialen Fragen, τεύχ. II σελ. 52-55, W. Rein, aus dem pädag. Universitätsseminar zu Jena, τεύχ. II σελ. XI κἑξ. Schiller, pädag. Seminarien σελ. 89. F. Hernemann, die Berliner Decemberkonferenz und die Schulreform σελ. 75, 84, 88). Τοιαύτης σήμερον γενομένης τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης, δῆλον ὅτι οὐ παντὶ ῥᾴδιον ν' ἀποφαίνηται γνώμην περὶ παιδαγωγικῶν ζητημάτων στοιχοῦσαν τῇ νῦν ἐπιστήμῃ, ἂν μὴ θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς περὶ ταύτην ἠσχολήθη καὶ ἀσχολῆται, ἔστω καὶ ἐν προσθήκης μέρει, παρὰ τὴν ἐπιστήμην, ἧς τὴν θεραπείαν κύριον προέθετο τοῦ βίου αὐτοῦ σκοπόν. Ὃ ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο ὡς ἀξίωμα, ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ περὶ τὴν φιλολογίαν, μαθηματικά, φυσικὰ καὶ θεολογίαν μόρφωσις ἦτο

ἱκανὴ νὰ καταστήσῃ τινὰ καὶ καλὸν τῶν μαθημάτων τούτων διδάσκαλον ἐν τοῖς γυμνασίοις, ἱκανὸν δ' ἀφ' ἑτέρου νὰ ἀποφαίνηται γνώμην περὶ παιδαγωγικῶν ζητημάτων, τοῦτο οὐδεὶς σήμερον ὡς ὀρθὸν παραδέχεται, οὔτε ἄτομον οὔτε κυβέρνησις, ὡς δῆλον γίνεται καὶ ἐκ τῶν προσπαθειῶν, ἃς πᾶσαι αἱ γνησίως προνοοῦσαι περὶ τῆς παιδείας καταβάλλουσι πρὸς διδακτικὴν καὶ παιδαγωγικὴν μόρφωσιν τῶν μελλόντων διδασκάλων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, διότι περὶ τῆς ἀνάγκης παιδαγωγικῆς τῶν διδασκάλων μορφώσεως οὐδεμία ποτὲ ὑπῆρξεν ἀμφιβολία ἀφ' οὗ χρόνου περὶ τῆς καθόλου τούτων μορφώσεως ἡ δέουσα ἐγένετο πρόνοια (πρβλ. K. Richter, die Reform der Lehrerseminare σελ. 1-51).

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἄπορον ἡμῖν γε φαίνεται πῶς ἐν σχεδίῳ νόμου περὶ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου οὐδεμία ἐγένετο πρόνοια, ἵνα ἐν τούτῳ ἀντιπροσωπεύηται καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐκείνη, ἥτις σήμερον λύει τὰ κυρίως ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα, οἷα εἶνε τὰ ἐν ἄρθρῳ 2, ἐδαφίῳ 2 μνημονευόμενα ὡς ἔργα τοῦ συμβουλίου. Ἕτερος λόγος, δι' ὃν ἡ παιδαγωγικὴ ἐπιστήμη δέον ν' ἀντιπροσωπεύηται ἐν τῷ ἐκπαιδευτικῷ συμβουλίῳ δι' ἑνὸς τοὐλάχιστον τῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ θεραπόντων αὐτῆς εἶνε καὶ ὅδε· εἰς τοὺς ἐπιθεωρητὰς διὰ τοῦ 9ου ἄρθρου ἀνατίθεται ὀρθῶς καὶ «ἡ τῶν διδασκόντων καθοδήγησις εἰς τὴν προσφορωτέραν μέθοδον τῆς διδασκαλίας ἑκάστου». Ἀλλὰ βεβαίως δὲν εἶνε ἄτοπον νὰ ἀποδέξηταί τις, ὅτι δυνατὸν ἡ τοῦ διδάσκοντος γνώμη νὰ ᾖ ὀρθοτέρα τῆς τοῦ ἐπιθεωρητοῦ· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν μὴ ὁ ἐπιθεωρητὴς ὑποχωρῇ ἀναγνωρίζων τὸ ὀρθὸν τῆς τοῦ διδάσκοντος γνώμης, ἀνάγκη οὗτος, ἵνα μὴ κρατῇ τὸ ἐσφαλμένον, ν' ἀναφέρῃ εἰς τὸ συμβούλιον, ὅπως τοῦτο ἀποφαίνηται ᾐτιολογημένως περὶ τῆς ὀρθοτέρας τῶν γνωμῶν. Ἀλλ', ἵνα ἡ γνώμη τοῦ συμβουλίου ἀποβαίνῃ ἑκάστοτε ὀρθή, ἀνάγκη ἐν αὐτῷ νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε καὶ παιδαγωγικός τις ἀνήρ, ὅστις ὡς εἰσηγητὴς νὰ διασαφῇ τὸ πρᾶγμα καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ συμβουλίου ἐπίκουρον ἔχων καὶ τὸ μέλος ἐκεῖνο τοῦ συμβουλίου, ὃ ἀντιπροσωπεύει ἐν αὐτῷ τὸ μάθημα περὶ τῆς σκοπίμου καὶ λυσιτελοῦς τοῦ ὁποίου διδασκαλίας ἠγέρθη διαφωνία μεταξὺ ἐπιθεωρητοῦ καὶ διδάσκοντος.

Οἱ τελευταῖοι οὗτοι λόγοι ἡμῶν ἄγουσιν εἰς ἑτέραν ἔλλειψιν τοῦ νομοσχεδίου περὶ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ συμβουλίου. Ἄτοπον δῆλα

δὴ ἡμῖν γε φαίνεται καὶ τὸ ὅτι ἐν τῷ ἐκπαιδευτικῷ συμβουλίῳ δὲν θὰ ἀντιπροσωπεύωνται καὶ δύο ἄλλοι παράγοντες τῆς ἐν τοῖς σχολείοις μορφώσεως, ἡ θρησκεία καὶ αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι. Νὰ ἐξάρωμεν ἡμεῖς ἐνταῦθα τὴν σπουδαιότητα ἀμφοτέρων τῶν ἐπιστημῶν διὰ τὴν μόρφωσιν πάντων τῶν παιδευομένων θεωροῦμεν περιττόν, ὃ δὲ μόνον νὰ εἴπωμεν ἔχομεν εἶνε τόδε, ὅτι καθ' ἣν ἔχουσιν ἀμφότεραι αἱ ἐπιστῆμαι σπουδαιότητα ἀνάγκη νὰ ἀντιπροσωπεύωνται ἐν συμβουλίῳ σκοποῦντι τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω διαρρύθμισιν πάσης διδασκαλίας, καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ τῶν δύο ἐπιστημῶν περὶ ὧν νῦν ἡμῖν ὁ λόγος.

Ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλον λόγον πρέπει ἐν τῷ συμβουλίῳ πάντοτε νὰ ὑπάρχῃ καὶ εἷς φυσικὸς καὶ εἷς θεολόγος. Διὰ τοῦ ἄρθρου 2 ἐδαφίου 3 ὁρίζεται ἔργον τοῦ συμβουλίου καὶ «ἡ ἐξέτασις τῶν προαγωγὴν αἰτουμένων καθηγητῶν καὶ τῶν βουλομένων νὰ διδάσκωσι τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν». Ἀλλ' οἱ μέλλοντες νὰ ἐξετάζωνται προαγωγικὴν ἐξέτασιν καθηγηταὶ εἶνε καὶ θεολόγοι καὶ φυσικοί· διὸ ἀκατανόητον ἡμῖν εἶνε πῶς δυνατὴ ἔσται ἡ ἐξέτασις τούτων ὑπὸ τοῦ συμβουλίου, ἂν μὴ ἐν αὐτῷ ὑπάρχῃ πάντοτε καὶ φυσικὸς καὶ θεολόγος· ἀλλ' ὅμως οὗτοι ἀποκλείονται πάντοτε τοῦ συμβουλίου διὰ τοῦ περὶ τούτου νομοσχεδίου, Τῇ σκέψει ἡμῶν ταύτῃ συνηγορεῖ καὶ ἡ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου καὶ ἐδαφίου διάταξις καθ' ἣν τῆς ἐξετάσεως τῶν βουλομένων νὰ διδάσκωσι τὴν γαλλικὴν δύναται νὰ μετέχῃ καὶ καθηγητής τις τοῦ μαθήματος τούτου ἔν τινι τῶν ἐν Ἀθήναις γυμνασίων. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ὁ νομοθέτης ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην ὑπάρξεως ἐν τῷ συμβουλίῳ εἰδικοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐξεταζομένου μαθήματος, τῆς γαλλικῆς γλώσσης, ἂν μὴ ἐν τοῖς μέλεσι τούτου καταλέγηταί τις γινώσκων τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ διὰ τοῦτο δυνάμενος νὰ ἐξετάσῃ αὐτήν. Ἀλλὰ τίς τῶν φιλολόγων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου δύναται νὰ θεωρηθῇ ἱκανὸς ἐξεταστὴς τῆς θεολογίας καὶ τῶν φυσικῶν; Τίς δὲ μαθηματικὸς τῆς θεολογίας ἢ καὶ τῆς Φυσικῆς; Διότι δύναται μέν τις νὰ εἴπῃ ἡμῖν, ὅτι ὁ μαθηματικὸς δύναται νὰ ἐξετάσῃ καὶ φυσικὰ διὰ τὴν σχέσιν τῶν δύο τούτων ἐπιστημῶν πρὸς ἀλλήλας· ἀλλ' ἡμῖν ἐπιτραπήτω νὰ ἀμφιβάλλωμεν, διότι δὲν πρόκειται περὶ ἐξετάσεως μαθητῶν γυμνασίου, ἀλλὴ μελλόντων καθηγητῶν αὐτοῦ. Τούτων οὕτως ἐχόντων, δίκαιον, νομίζομεν, ἔχομεν ἐλαττωματικὴν κατὰ τοῦτο εἰπόντες τὴν διὰ τοῦ νομοσχεδίου σύστασιν τοῦ

συμβουλίου καθ' ἣν φυσικὸς καὶ θεολόγος δὲν καταλέγονται ἐν τοῖς μέλεσι τούτου.

Ὅταν, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, καταρτισθῇ τὸ συμβούλιον, τότε οὐδεὶς φόβος μὴ ἐν ταῖς ἀποφάσεσί του παρορᾶται τὸ μὴ ὑπὸ εἰδικοῦ καθηγητοῦ ἀντιπροσωπευόμενον μάθημα, ὑπερτιμᾶται δὲ τὸ ὑπὸ πολλῶν καθηγητῶν ἀντιπροσωπευόμενον, ἅτε ἔχον πολλοὺς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐροῦντας ἐκ ζήλου πρὸς αὐτὸ ἐπιστημονικῶς μὲν ἐπαινετοῦ καὶ εὐεξηγήτου, παιδαγωγικῶς δ' ὑπερβολικοῦ. Εἰς ἄρσιν τοιούτου κινδύνου ὅς ἀπίθανος δὲν εἶνε, ὡς διδάσκει ἡμᾶς ἡ πεῖρα ἄλλων ἐθνῶν (Schiller: die linheitl σελ. 13-16) θὰ συντελῇ καὶ ἡ τοῦ παιδαγωγικοῦ προσώπου ἐν τῷ συμβουλίῳ ὕπαρξις, ὃ ἕκαστον μάθημα ἐξετάζον καὶ κρῖνον οὐχὶ ἀπὸ καθαρῶς ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως, ἀλλὰ κατὰ τὴν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς συμβολὴν αὐτοῦ θὰ ἐπιχέῃ διὰ τῶν σκέψεων καὶ λόγων αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπερβολικὴν θέρμην, μεθ' ἧς ἕκαστος εἰδικὸς καθηγητὴς θὰ ὑπερασπίζῃ τὸ ἑαυτοῦ μάθημα, τὸ ἀναγκαῖον ψυχρὸν ὕδωρ πρὸς καταστολὴν τῆς θέρμης ἐκείνης εἰς τὸ προσῆκον τῷ σκοπῷ τῶν σχολείων μέτρον. Οὕτω δῆλα δὴ ἁρμονικὴ ἔσται ἡ σύστασις τοῦ συμβουλίου καὶ ἀφατρίαστον θὰ παρέχῃ ὄψιν καὶ τοῖς καὶ παρ' ἡμῖν συντηρητικοῖς καὶ τοῖς ἄκροις μεταρρυθμισταῖς ἐν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς ζητήμασι. Τοῖς ἱστορικοῖς μαθήμασι δι' ἣν μείζω ἔχουσι δύναμιν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς ἀγωγῆς, τῆς μορφώσεως ἠθικοῦ χαρακτῆρος, ὡς καὶ διὰ τὸ πολυσχιδὲς αὐτῶν παρέχομεν δύο ἀντιπροσώπους, διότι μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ μαθηματικοῦ, θεολογικοῦ καὶ φυσικοῦ μέλους ὑπολείπονται δύο ἔτι μελῶν θέσεις, ὧν ἡ μὲν θὰ καταλαμβάνηται ὑπὸ τοῦ ἑκάστοτε διευθύνοντος τὸ φιλολογικὸν φροντιστήριον, ἡ δ' ἑτέρα ὑπὸ καθηγητοῦ τοῦ φιλολογικοῦ ὡσαύτως τμήματος τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς.

Ὅ τινα μέλη καὶ ἰδίως ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐπιτροπείας τῆς βουλῆς εἶπεν, ὅτι δέον ἐν τῷ συμβουλίῳ νὰ ὑπάρνη καὶ νομικὸς καὶ ὁ τῆς ὑγιεινῆς ἰατρὸς καθηγητής, τοῦτο δὲν φαίνε ι ἡμῖν ἀναγκαῖον, οὐδ' ὀρθὸν διὰ τούς δε τοὺς λόγους.

Ἐν πρώτοις ὡς κύριον λόγον τῆς καὶ τούτων συμμετοχῆς εἰς συμβούλιον προβάλλει ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπείας τὴν ἐπέκτασιν ; ἐξουσίας τοῦ συμβουλίου καὶ ἐπὶ τὰ τοῦ Πανεπιστημίου πράγμα

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν φαίνεται ἡμῖν ὀρθόν, διότι τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν κατωτέρων τούτου σχολείων, γυμνασίων, ἑλληνικῶν καὶ δημοτικῶν σχολείων, ἐπιδιωκόντων διάφορον σκοπόν, τοῦ μὲν πρώτου τὴν εἰδικὴν μόρφωσιν, τῶν δὲ δευτέρων τὴν γενικήν, οὐχὶ ἄνευ κακῶν ἐπακολουθημάτων δι' ἀμφότερα τὰ εἴδη τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἔσται τὸ ἀναθεῖναι εἰς τὸ αὐτὸ σωματεῖον τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν, καθόσον οὐχὶ ἀδύνατος εἶνε σύγχυσίς τις καὶ μεταγωγὴ μέτρων καταλλήλων διὰ τὸ ἓν εἶδος τῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ εἰς τὸ ἄλλο. Εἶτα δὲ καὶ θὰ αὐξηθῇ ἡ ὑπηρεσία τοῦ συμβουλίου, διὸ καὶ δυσχερεστέρα ἔσται τοῖς μέλεσιν αὐτοῦ, ἃ οὐχὶ μόνον τὸ ἔργον τοῦτο θὰ ἔχωσι· καὶ ἀνάγκη δ' ἔσται πλειόνων συνεδριῶν, ἐν ᾧ ἡ ἐπιτροπεία διὰ λόγους οἰκονομικοὺς ἠλάττωσεν ἀπὸ τεσσάρων εἰς δύο τὰς κατὰ μῆνα τακτικὰς συνεδρίας τοῦ συμβουλίου. Ἀλλὰ πλὴν τοῦ μὴ ὀρθοῦ καὶ περιττὸν φαίνεται ἡμῖν ἡ ἐπέκτασις ἐκείνη τῆς τοῦ συμβουλίου ἐξουσίας καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἀφ' οὗ ὑπάρχει ἡ σύγκλητος τούτου, ἥτις ἀνυσιμώτερον θὰ δύνηται νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἀναδιοργανώσεως ἀποκλειστικῶς τὸν νοῦν προσέχουσα εἰς τὴν τούτου βελτίωσιν, ὡς ἀνυσιμώτερον καὶ τὸ συμβούλιον θὰ σκέπτηται περὶ τῶν γενικῶν ἢ παιδαγωγικῶν ἐκπαιδευτηρίων μὴ ἀπασχολούμενον ὑπὸ πραγμάτων ὁπωσδήποτε ξένων τοῦ κυρίου αὐτοῦ σκοποῦ. Ἐκ τοῦ ὅτι ἐκ τῶν ἰατρῶν καθηγητῶν μέλη τινὰ τῆς ἐπιτροπείας θεωροῦσιν ὡς ἀναγκαίαν τὴν ἐν τῷ συμβουλίῳ παρουσίαν τοῦ τῆς ὑγιεινῆς καθηγητοῦ δύναταί τις νὰ συναγάγῃ οὐχὶ ἀτόπως, νομίζομεν, ὅτι καὶ ἄλλος λόγος πλὴν τοῦ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἐξουσίας τοῦ συμβουλίου καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὤθησε τὰ μέλη ἐκεῖνα τῆς ἐπιτροπείας νὰ ἀπαιτήσωσι τὴν ἐν τῷ συμβουλίῳ παρουσίαν ἰατροῦ καὶ νομικοῦ, ἡ λύσις δῆλα δὴ ζητημάτων νομικῶν καὶ ὑγιεινῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν. Καὶ ὅτι μὲν καὶ τοιαῦτα ζητήματα θὰ ἀναφαίνωνται ἀναμφίβολον· ἀλλὰ διὰ μὲν τὰ νομικὰ ζητήματα ὑπάρχουσι καὶ νῦν ἄνδρες πρὸς τοῦτο τεταγμένοι, οἱ νομικοὶ σύμβουλοι, ὰ δὲ τὰ τῆς σχολικῆς ὑγιεινῆς καταλληλότερος ἔσται ὁ τῆς παιαγωγικῆς ἀντιπρόσωπος ἐν τῷ συμβουλίῳ, παρ' οὗ εὐλόγως δύναταί τις σήμερον ν' ἀπαιτῇ καὶ τῆς σχολικῆς ὑγιεινῆς εἰδήμων νὰ εἶνε, φ' οὗ ἡ σωματικὴ ἀγωγή, καὶ δικαίως, ἴσης σήμερον θεωρεῖται ἀξίας ῇ ψυχικῇ καὶ τὸ περὶ ταύτης πραγματευόμενον μέρος τῆς παιδαγωγι-

κῆς ἐπιστήμης ὁμοταγὲς νομίζεται τοῖς ἄλλοις ταύτης· μέρεσι (πρβλ. H. Schiller, praktische Pädgk. σ. 1, Dittes, Grundriss der Erzichungs — und Unterrichtslehre σελ. 3 κέξ. Lindner — Fröhlich, allgemeine Erzichungslehre σελ. 3-6).

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν τοῦ συμβουλίου προσώπων καὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, νῦν δ' ὀλίγα τινὰ προστίθεμεν περὶ τοῦ χρόνου τῆς τούτων ὑπηρεσίας. Περὶ τούτου, καίπερ ἐπὶ πολὺ σκεφθέντες, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν λόγον ἀποχρώντως δικαιολογοῦντα τὴν διάταξιν τοῦ νομοσχεδίου, καθ' ἣν ἡ ὑπηρεσία τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου ἔσται μόνον διετής. Ἡμεῖς ἄλλοτε (Ἀθηνᾶς τόμ. Γ' σελ. 93) ἀνθρωπίνως μόνιμα τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου καὶ διαρκῆ τὴν τούτων ὑπηρεσίαν ἐζητήσαμεν λόγον ἔχοντες τὴν ἀνάγκην τῆς ἑνότητος ἐν τῇ ἐργασίᾳ τοῦ συμβουλίου καὶ τὴν ἀποφυγὴν ἁλμάτων, διότι μόνον ἑνιαίας τῆς ἐργασίας τοῦ συμβουλίου οὔσης ἐξασφαλίζεται καὶ τὸ ἑνιαῖον τῆς ἐν τοῖς σχολείοις καθόλου ἐργασίας καθ' ὃ μέρος αὕτη θὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἀποφάσεων τοῦ συμβουλίου, ὡς διὰ τῆς μονιμότητος τῶν διδασκάλων κατορθωτὴ ἔσται ἡ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα ἑνότης τῆς ἐργασίας ἑκάστου σχολείου. Τὴν ἀρχὴν ταύτης τῆς ἑνότητος καὶ βαθμιαίας, ἄνευ ἁλμάτων, προόδου ἐν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς ζητήμασι παλαιόθεν ἐτήρησε τὸ Πρωσσικὸν ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργεῖον, διεφύλαξε δ' αὐτό τε καὶ τὰ Ὑπουργεῖα τῶν ἄλλων Γερμανικῶν χωρῶν ἐν ταῖς ἐσχάτως γενομέναις μεταρρυθμίσεσι τῶν γυμνασίων (πρβλ. τὸ περιοδικὸν σύγγραμμα Humanistisches Gymnasium, 1892, τεύχ. I, σελ. 12, Schiller ἔ. α' σελ. 4 καὶ Frick, ἐν Lehrproben, τεύχ. 23, σελ. 111). Ἀλλ' ἂν τοιαύτη μονιμότης τῶν μελῶν συμβουλίου δὲν εἶνε δυνατὴ παρ' ἡμῖν διὰ λόγους, οὓς ἡμεῖς, ὁμολογοῦμεν, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξεύρωμεν, ἀνάγκη ὅμως πάντως εἶνε πενταετὴς νὰ εἶνε ἡ ὑπηρεσία τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου. Διότι, οὕτω ὁρισθείσης τῆς περιόδου τοῦ συμβουλίου, τὰ μέλη τούτου θὰ δύνωνται αὐτὰ καὶ νὰ δοκιμάζωσι τὰς ὑπ' αὐτῶν ἐκδοθείσας, διδακτικὰς μάλιστα, ἀποφάσεις καὶ ἐκ τῶν ἐπακολουθημάτων αὐτῶν ὀρθῶς νὰ κρίνωσι καὶ ἀσφαλῶς, τί τούτων δέον νὰ τηρηθῇ ἅτε ὑπὸ τῆς πράξεως, τῆς λυδίας λίθου πάσης παιδαγωγικῆς θεωρίας, ὀρθὸν καὶ ὑγιὲς ἀποδειχθὲν καὶ τί δέον νὰ μεταβληθῇ ἅτε ἐξελεγχθὲν ὑπὸ τῆς πράξεως ὡς οὐχὶ ἀνύσιμον πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς. Εἴπομεν δ' ὅτι τοῦτο, πεν-

ταετοῦς τοὐλάχιστον οὔσης τῆς περιόδου τοῦ συμβουλίου, δυνατὸν ἔσται αὐτῷ, διότι ἵνα τι παιδαγωγικὸν μέσον δοκιμασθῇ δὲν ἀρκεῖ συνήθως ἓν ἢ δύο σχολικὰ ἔτη, ἀλλὰ τοὐλάχιστον χρόνος τοσοῦτος, ὅσον διαρκεῖ ἡ περίοδος τοῦ σχολείου ἐν ᾧ τοῦτο θὰ ἐφαρμοσθῇ, τριετὴς δὲ παρ' ἡμῖν εἶνε ἡ περίοδος τῶν ἑλληνικῶν σχολείων, τετραετὴς δὲ ἡ τῶν γυμνασίων καὶ δημοτικῶν σχολείων· ὥστε τέσσαρα τοὐλάχιστον ἔτη δέον νὰ δοκιμάζηται παιδαγωγικόν τι μέσον παρ' ἡμῖν ἵνα ἀποβῇ ὀρθὴ καὶ ἀσφαλὴς ἡ περὶ αὐτοῦ κρίσις· κατὰ δὲ τὸ πέμπτον ἔτος, περισυνηγμένων ἤδη ἱκανῶν ἐπακολουθημάτων τῶν ἐφαρμοσθεισῶν διατάξεων διὰ τῶν ἐπιθεωρητῶν ἢ διευθυντῶν τῶν διαφόρων σχολείων, ἢ καὶ ἀμέσως ὑπ' αὐτῶν τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου διὰ τῆς ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐπιθεωρήσεως τῶν ἐν Ἀθήναις σχολείων, θὰ προβαίνῃ τὸ συμβούλιον εἰς τὴν ἀκριβῆ τούτων ἐξέτασιν, ἅμα δὲ καὶ εἰς τὰς ὑπὸ τῆς τοιαύτης ἐξετάσεως ἐπιβαλλομένας μεταρρυθμίσεις τῶν διαφόρων παιδαγωγικῶν μέτρων. Ταύτην δὲ πᾶσαν τὴν ἐργασίαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θέντος τὰς κρινομένας καὶ μεταβαλλομένας διατάξεις συμβουλίου γενομένην θὰ καταλείπῃ ἡ ἀεὶ προηγουμένη τῇ ἑπομένῃ τοῦ συμβουλίου περιόδῳ ὡς παρακαταθήκην ἀρτίαν πως· ἐπὶ ταύτης δ' ἡ ἑπομένη περίοδος τοῦ συμβουλίου στηριζομένη θὰ δύνηται ἐν συνεχείᾳ ὁπωςδήποτε καὶ ἄνευ ἁλμάτων νὰ ἐργάζηται περαιτέρω ὑπὲρ τῆς προκοπῆς τῆς ἑλληνικῆς παιδείας.

Νῦν μεταβαίνομεν εἰς τὰ ἔργα τοῦ συμβουλίου. Καὶ ἐν πρώτοις ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν τὴν ἐπίλυσιν διαφορῶν ἀναφυομένων μεταξὺ τῶν ἐπιθεωρητῶν καὶ τῶν διδασκόντων οἱανδήποτε καὶ ἂν ἔχωσιν αὗται φύσιν, παιδαγωγικήν, διοικητικὴν ἢ ἄλλην τινά. Ὅτι τοιαῦται διαφωνίαι θ' ἀναφύωνται εἶνε φυσικόν, ἐκτὸς ἂν οἱ διδάσκοντες θὰ ὀφείλωμεν νὰ ὑπακούωμεν τοῖς ἐπιθεωρηταῖς τυφλοῖς ὄμμασιν καὶ ἐν διδακτικοῖς καὶ παιδαγωγικοῖς ἔτι ζητήμασιν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν, διότι ἀντίκειται τῇ φύσει τῆς παιδαγωγικῆς, ἥτις εἶνε δημιουργικὴ ἐπιστήμη καὶ διὰ τοῦτο ἱκανὴν ἐλευθερίαν ἐπιτρέπει ἑκάστῳ διδάσκοντι περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν παιδαγωγικῶν καὶ διδακτικῶν ἀρχῶν, αἳ οὕτως ἰδίαν προσκτῶνται ὄψιν παρ' ἑκάστῳ τῶν διδασκόντων, ἀνάλογον δὲ τῇ ἀτομικότητι αὐτοῦ τούτου καὶ τῶν διδασκομένων. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ μὴ δεσμεύηται τέλεον ὁ διδάσκων ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἀναφύωνται διαφοραὶ

γνωμῶν, αἳ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὑπηρεσίας δέον νὰ λύωνται, διὸ καὶ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀνωτέρα τις ἐκπαιδευτικὴ ἀρχὴ ἔργον ἔχουσα καὶ τοῦτο, τοιαύτη δὲ δὲν δύναται ἄλλη τις νὰ εἶνε παρ' ἡμῖν ἢ τὸ συμβούλιον.

Εἶτα τέλεον συμφωνοῦμεν τῇ ἐν ἄρθρ. 2 ἐδαφ. 1, α' γενομένῃ προσθήκῃ, καθ' ἣν τὸ συμβούλιον ἀποφαίνεται γνώμην καὶ περὶ τῆς μισθώσεως παντὸς ἐκπαιδευτηρίου, διότι καὶ αὕτη ἐγένετο μέσον κτήσεως πολιτικῆς δυνάμεως, διὸ καὶ πολλάκις βλέπομεν τὸ ἐλεεινότατον θέαμα, τρυφερὰς καὶ ἀθῴας ὑπάρξεις διδασκομένας ἐν σχολείοις, ἃ ἡ φιλανθρωπία ἀπαγορεύει νὰ χρησιμεύωσι καὶ ὡς εἱρκταὶ καὶ τῶν τὰ ἔσχατα κακουργησάντων. Ὃ μόνον ἔχομεν ἡμεῖς νὰ προσθέσωμεν εἶνε τόδε, ὅτι πρέπει ἡ δέουσα νὰ γίνηται πρόνοια, ἵνα ἐξασφαλίζηται ὀρθὴ ἑκάστοτε κρίσις τοῦ συμβουλίου· τοῦτο δὲ καὶ κατορθωτὸν ἔσται, ἂν ὑπὸ τοῦ διευθύνοντος τὸ σχολεῖον καὶ τοῦ πολιτικοῦ μηχανικοῦ, ἐπισκεπτομένων τὰς προσφερομένας πρὸς μίσθωσιν οἰκίας, ἀποστέλλωνται εἰς τὸ συμβούλιον λεπτομερεῖς ἐκθέσεις αἰτιολογοῦσαι τὴν προτίμησιν ταύτης ἢ ἐκείνης ἐκ τῶν πολλῶν προσενεχθεισῶν πρὸς μίσθωσιν οἰκιῶν· ἔτι δ' ἄν, ἐξελεγχομένης τῆς γνώμης αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ οὐχὶ στοιχούσης τῇ πραγματικότητι, ἐπίκειται αὐτοῖς αὐστηρὰ τιμωρία.

Ἐν ἄρθρῳ 2 ἐδ. 3, ἔνθα ὁ λόγος περὶ τοῦ ἐν τοῖς γυμνασίοις καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς τοῦ δυναμένου νὰ μετάσχῃ τῶν ἐξετάσεων τῶν τῆς γλώσσης ταύτης καθηγητῶν, δὲν λέγεται ὅτῳ τρόπῳ οὗτος θὰ διορίζηται μέλος τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπείας. Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι δέον νὰ διορίζηται διὰ Β. Διατάγματος τῇ προτάσει δ' ὅμως τοῦ Συμβουλίου, οὗ ἐπίκουρος ἔσται. Ἐν τέλει τὸ ἄρθρον 4 κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε εἰρημένα δέον οὕτω νὰ μεταρρυθμισθῇ. «Τὸν ἐκλιπόντα τυχὸν σύμβουλον πρὸ τοῦ τέλους τῆς πενταετοῦς αὐτοῦ ὑπηρεσίας ἀντικαθιστᾷ, διὰ Β. Διατάγματος διοριζόμενος, καθηγητὴς τοῦ αὐτοῦ τμήματος τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς εἰς ὃ καὶ ὁ ἀεὶ ἐκλείπων ἀνῆκεν, ἢ τῆς θεολογίας, ἂν θεολόγος ἦτο ὁ ἀντικαθιστάμενος κ.τ.λ.»

Τοσαῦτα μόνον ἡμεῖς ἔχομεν νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ νομοσχεδίου το ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου, ἐπιφυλασσόμενοι, καιροῦ τυχόντες, νὰ γράψωμεν καὶ περὶ τοῦ νομοσχεδίου τῶν ἐπιθεωρητῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἂν μὴ ἡμᾶς προλάβῃ ἡ τούτων ψήφισις.

ἀπὸ καρδίας εὐχόμεθα, εἰ καί τινα ἐν ἀμφοτέροις ἐλαττωματικῶς ἔχουσι.

Ἐν Λαρίσῃ τῇ 22 Φεβρουαρίου 1894.

Δ. Κ. Ζαγγογιαννης

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Α΄. Πλούταρχος.

Καὶ τοῖς ἄκρῳ δακτύλῳ ἀψαμένοις Ἑλληνικῶν γραμμάτων εἶναι σήμερον γνωστὸν ὅτι ἡ λ. *μέταλλον* παρὰ τοῖς παλαιοῖς συγγραφεῦσιν ἐδήλου τὸ *μεταλλεῖον*. Πρόχειρά εἰσι τὰ παραδείγματα, οἷον Θκδ. Ι, 100: ξυνέβη Θασίους αὐτῶν ἀποστῆναι διενεχθέντας περὶ τῶν ἐν τῇ ἀντιπέρας Θρᾴκῃ ἐμπορίων καὶ τοῦ *μετάλλου*, ἃ ἐνέμοντο. IV, 105: πυνθανόμενος τὸν Θουκυδίδην κτῆσίν τινα ἔχειν τῶν *χρυσείων μετάλλων* ἐργασίας ἐν τῇ περὶ ταῦτα Θρᾴκῃ. Ἀθην. ς΄ 231 Β: ὁ δὲ ἄργυρος ὀλίγος ἦν ὁ ἐν τοῖς *μετάλλοις*. Κατὰ ταῦτα καὶ ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Θεμιστοκλέους Δ΄ εἶπε τὰ τοῖς παιδίοις τῶν Ἑλλην. σχολείων γνωστὰ ἐκεῖνα: τὴν Λαυρεωτικὴν πρόσοδον ἀπὸ τῶν *ἀργυρείων μετάλλων* ἔθος ἐχόντων Ἀθηναίων διανέμεσθαι.

Τὰ δὲ ἐκ τῶν μεταλλείων ἐξορυσσόμενα, ἃ νῦν ἡ συνήθεια μέταλλα καλεῖ, ἐλέγοντο τὰ **μεταλλευόμενα**, οἷον Ἀθήν. ς΄ 233 Β: «**τῶν μεταλλευομένων** τὸν σίδηρον καὶ τὸν χαλκὸν ἀρκεῖν νομίζοντες» (πρβλ. αὐτ. C: **τὰ μεταλλευθέντα**), ἢ **τὰ μεταλλικά**, οἷον Πλουτάρχ. Ἠθικ. 721 F: ἔστι δὲ κακόφωνος (ὁ σίδηρος) σφόδρα καὶ τῶν **μεταλλικῶν** κωφότατος.

Ἀλλ' ὁ νεώτατος τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου ἐκδότης Γρ. Βερναρδάκης ὑποπτεύει ὅτι ἀντὶ τοῦ *μεταλλικῶν* ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἔγραψε *μετάλλων*. Κατὰ τὴν σοφὴν ταύτην εἰκασίαν ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου ἔσται: *ὁ σίδηρός ἐστι κωφότατος τῶν* **μεταλλείων** !!!!!!!!

Β'. Προπέρτιος.

Prop. I, 2, κέ. κεῖται:

Nudus amor formae non amat artificem.
Aspice quo submittat humus formosa colores
Et veniant hederae *sponte sua* melius
Surgat et in *solis* felicius arbutus antris
Et sciat *indociles* currere lympha vias
Littora nativis **persuadent** picta lapillis etc.

Τῶν στίχων τούτων ὁ τελευταῖος εἶναι οὕτω γεγραμμένος ἐν τῷ ἑτέρῳ τῶν ἀρίστων τοῦ Προπερτίου ἀντιγράφων τῷ N, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ τῷ G ἀντὶ τοῦ persuadent ὑπάρχει *collucent*, ὅπερ εἶναι προφανῶς παραδιόρθωμα, τὸ δὲ ὀρθὸν ζητητέον ἐν τῷ persuadent. Εἶναι δὲ persEdent τ. ἔ. **per se dent.** Κατὰ ταῦτα ὁ στίχος ὧδε μεταγραπτέος

Littora nativOs per sE dent picta lapillOs.

Τὸ **per se** ἀντιστοιχεῖ τοῖς ἀνωτέρω κειμένοις *sponte sua* (στ. 10) *solis* = incultis (στ, 11), *indociles* (στ. 12).

Πρὸς τὴν ὅλην δὲ φράσιν πρβλ. Ovid. Met. I, 101. 102:

nec ullis
saucia volneribus *per* se *dabat* omnia tellus.

Γ'. Κικέρων.

Cic. Har. resp. § 29: Atque hunc tamen Deiotarum . . . regem appellari cum Brogitaro iubes. Sed *alter* est rex iudicio senatus appellatus per nos, *pecunia Brogitarus per te* appellatus, *alterum* putabo regem, si habuerit unde tibi solvat, quod ei per syngrapham eredidisti.

Εἶναι φανερὸν ὅτι τὸ μὲν alter est . . . per nos λέγεται περὶ τοῦ Δηιοτάρου, τὸ δὲ alterum putabo κτλ. περὶ τοῦ Βρογιτάρου. Τὰ μεταξὺ ἄρα κείμενα *pecunia . . . per te* δὲν δύνανται νὰ ἀναφέρωνται εἰς τὸν Βρογίταρον, περὶ οὗ ὕστερον ἄρχεται ἀπὸ τοῦ alterum ὁ λόγος, ἀλλ' εἰς τὸν Δηιόταρον. Τὸ Brogitarus ἄρα ἐξαλειπτέον. Τούτου γενομένου ἀνάγκη πρὸ τοῦ pecunia νὰ παρεμβληθῇ **non**, ὅτε τὸ *non pecunia per te* θὰ δηλοῖ ἀρνητικῶς ὅπερ τὸ *iudicio senatus per nos*. Ὥστε τὸ ὅλον χωρίον μεταγραπτέον ὧδε:

Alter est rex iudicio senatus per nos, *non* pecunia per te appellatus, alterum putabo regem si habuerit unde tibi solvat quod ei per syngrapham credidisti.

Τὸ *non* καὶ ἄλλως ἐκπίπτει πολλάκις, ὡς ἔδειξεν ὁ Madvig ἐν Emend. Liv., εὐκολώτατα δὲ ἠδύνατο νὰ ἐκπέσῃ μετὰ τὸ *nos*.

ΣΠ. ΒΑΣΗΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Ἐν σελ. 367,13 γραπτέον *ἄλως* ἀντὶ τοῦ *ἄλλως*.

Σελ. 392 ἐν τέλει πρόσθες: Ἴδε καὶ C. F. W. M
II, 2 P. IX, 13.

Πᾶσα αἴτησις περὶ συνδρομῆς ἢ ἀγορᾶς τοῦ περιοδικοῦ πωλουμένου κατὰ τόμους ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Λ. Παπαβασιλείου ταμίαν τῆς Ἑταιρείας. Πᾶσα δ' ἄλλη ἐπιστολὴ εἰς τὰ τοῦ περιοδικοῦ ἀναφερομένη πρὸς τὸν κ. Γ. Χατζιδάκην διευθυντὴν τοῦ περιοδικοῦ (ὁδ. Σκουφᾶ 12).

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙ

AS 202 A84 v.6 no.4

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡ

1894

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Φιλολογικαὶ Παρατηρήσεις συγκείμεναι ἐκ μερῶν δύο καὶ εἴκοσιν, ὑπὸ Κ. Σ. Κοντου .... σελ. 393
Συμβολαὶ εἰς τὴν μελέτην τῶν μεταφορικῶν σχημάτων τῆς ποιήσεως, ὑπὸ Γουλιελμου Πετς .... » 426
Βιβλιογραφία. — Ἰκαρικὰ ἤτοι ἱστορία καὶ περιγραφὴ τῆς νήσου Ἰκαρίας, ὑπὸ Ε. Ι. Σταματιάδου. Ἐν Σάμῳ 1893, σελ. 159, ὑπὸ Ι. Ν. Πογδιανου... » 442
Διορθώσεις καὶ προσθῆκαι εἰς τὴν ἐν σελ. 145-173 δημοσιευθεῖσαν περὶ Κυπριακῆς διαλέκτου διατριβήν, ὑπὸ Σιμου Μεναρδου .... » 462
Ζητήματα Ρωμαϊκά, ὑπὸ Σπυρ. Βαση .... » 467
Ἀπόλλων Κρατεανός, ὑπὸ Ι. Κοφινιωτου .... » 471
Κριτικά, ὑπὸ Γ. Α. Παπαβασιλειου .... » 472
Μεσαρέα μεσαρεὰ καὶ κεφαλή, ὑπὸ Γ. Ν. Χατζιδακι .. » 473
Πρακτικὰ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας .... » 474
Ζητήματα Ρωμαϊκά, ὑπὸ Σπυρ. Βαση .... » 484
Ἔκθεσις τῆς ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου κατὰ τὴν γ′ περίοδον (1892-1894) πεπραγμένων .... » 487
Α′ Πίναξ λέξεων καὶ φράσεων .... » 505
Β′ Πίναξ νεοελληνικῶν λέξεων .... » 508
Γ′ Πίναξ συγγραφέων καὶ ποιητῶν διορθουμένων .... » 510

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΣΥΓΚΕΙΜΕΝΑΙ ΕΚ ΜΕΡΩΝ ΔΥΟ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΙ

ΜΕΡΟΣ Θ'.

---

1. Μεθ' ἡμέραν.

Τὸ μεθ' ἡμέραν ἐμφαίνει τοιαύτην ἔννοιαν, οἵαν τὸ παρὰ τοῖς νέοις Ἕλλησι σύνηθες ὂν ἐν καιρῷ ἡμέρας. Εὑρέθη δὲ καὶ ἡ ἐκφορὰ ΠΕΔ' ἀμέραν ἐν Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς. Ῥωμαϊστὶ λέγεται *interdiu*. Μνημονεύομεν παραδείγματα τοῦ μεθ' ἡμέραν ἔκ τε τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ.

Εὐριπ. Ὀρέστ. 58 «τὴν — Ἑλένην, φυλάξας νύκτα, μή τις εἰσιδὼν μεθ' ἡμέραν στείχουσαν — εἰς πέτρων ἔλθῃ βολάς, προύπεμψεν εἰς δῶμ' ἡμέτερον».

Ἀριστοφ. Πλ. 930 «οἴμοι τάλας ἀποδύομαι μεθ' ἡμέραν».

Ἀντιφ. περὶ τοῦ Ἡρῴδ. Φόν. 45 «ἃ οὐδὲ μεθ' ἡμέραν ἄν τις οἷός τε ἐγένετο».

Λυσ. πρὸς Σίμ. 29 «ἦλθον ἐπὶ τὴν Σίμωνος οἰκίαν μεθ' ἡμέραν» καὶ περὶ τοῦ Σηκ. 15 «ὃς πρῶτον μὲν μεθ' ἡμέραν ἐξέκοπτον τὸν σηκὸν» καὶ κατ' Ἀλκιϐ. Α', 25 «ἐκώμαζε δὲ μεθ' ἡμέραν ἄνηϐος ἑταίραν ἔχων».

Ξενοφ. Ἑλλην. ϛ', ϐ', 30 «ἐν δὲ τοῖς μεθ' ἡμέραν πλοῖς ἀπὸ σημείων τοτὲ μὲν ἐπὶ κέρως ἦγε, τοτὲ δ' ἐπὶ φάλαγγος».

Δημοσθέν. σελ. 526, 38 «μεθ' ἡμέραν εἰδὼς ὕϐριζε» καὶ σελ. 1267, 34 «οἳ μεθ' ἡμέραν μὲν ἐσκυθρωπάκασι καὶ λακωνίζειν φασί — ἐπειδὰν δὲ συλλεγῶσι καὶ μετ' ἀλλήλων γένωνται, κακῶν καὶ αἰσχρῶν οὐδὲν ἐλλείπουσι».

Φιλόχορ. παρὰ Διον. Ἁλικαρν. περὶ Δειν. 3 «περὶ τὸν αὐτὸν δὲ

χρόνον καὶ ἐν τῷ ἱερῷ μεθ' ἡμέραν, ἡλίου τ' ἐξέχοντος καὶ οὔσης αἰθρίας, ἀστὴρ ἐπί τινα χρόνον ἐγένετο ἐκφανής».

'Αριστοτ. περὶ τῆς καθ' Ὕπν. Μαντ. Α' (Τόμ. Γ', σελ. 513,32) «αἱ γὰρ μεθ' ἡμέραν γινόμεναι κινήσεις — λανθάνουσι παρὰ μείζους τὰς ἐγρηγορικὰς κινήσεις».

Ψευδιπποκράτ. Τόμ. Α', σελ. 658 «καὶ μεθ' ἡμέρην κωματώδης».

Πολύβ. σελ. 447, 6 Οὐλσχ. «τῶν δὲ διαβουλίων καὶ τῆς μεθ' ἡμέραν συμπεριφορᾶς οὐ μετεῖχε» καὶ σελ. 474,20 «ἐπισφαλὴς γίνεται — ὁ μεθ' ἡμέραν καὶ κατὰ πρόσωπον κίνδυνος» καὶ σελ. 631, 13 «ὥστε καὶ μεθ' ἡμέραν πλεονάκις μεθύοντα καταφανῆ γενέσθαι τοῖς φίλοις».

'Απολλόδ. Α', θ', 18, 2 «κτείναντες δὲ πολλοὺς οἱ 'Αργοναῦται, μεθ' ὧν καὶ Κύζικον, μεθ' ἡμέραν, ὡς ἔγνωσαν, ἀποδυρόμενοι τάς τε κόμας ἐκείραντο καὶ τὸν Κύζικον πολυτελῶς ἔθαψαν».

Δί. Χρυσόστ. Τόμ. Α', σελ. 177 «κωμάζοντι μεθ' ἡμέραν ἀσελγῆ κῶμον» καὶ Τόμ. Β', σελ. 16 «τὴν μεγίστην ὕβριν εἰς τὴν πατρίδα ὑβρίζειν τοὺς μεθ' ἡμέραν τούτους κοιμωμένους» καὶ σελ. 30 «καὶ ταῦτα μεθ' ἡμέραν ἐκφανοῦς ὄντος ἡλίου πολλῶν παρόντων».

Πλούτ. 'Ηθικ. σελ. 83 α' «ἃς μεθ' ἡμέραν ὁ νόμος αἰσχύνῃ καὶ φόβῳ καθείργνυσιν» καὶ 'Αράτ. Η', 1 «εἴτε φύσει νωθὴς ὢν εἴτε μεθ' ἡμέραν κατάκοπος γεγονώς» καὶ Ι', 3 «θηρίων τινῶν ὄψεις ἐνεργοὶ διὰ σκότους οὖσαι μεθ' ἡμέραν ἀποτυφλοῦνται» καὶ Ποπλικ. Ι', 3 «ταχὺ πολλοὺς συναγαγὼν τεχνίτας ἔτι νυκτὸς οὔσης κατέβαλε τὴν οἰκίαν — ὥστε μεθ' ἡμέραν τοὺς 'Ρωμαίους — θαυμάζειν τὴν μεγαλοφροσύνην».

'Αππιαν. σελ. 706, 10 «τὸ σῶμά τινες τοῦ Κλωδίου μεθ' ἡμέραν προύθεσαν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων».

Διογέν. Λαέρτ. Γ', 5 «λέγεται δ' ὅτι Σωκράτης ὄναρ εἶδε κύκνου νεοττὸν ἐν τοῖς γόνασιν ἔχειν — καὶ μεθ' ἡμέραν Πλάτωνα αὐτῷ συστῆναι» καὶ Η', 19 «οἴνου δὲ μεθ' ἡμέραν μὴ γεύεσθαι». Πρβ. καὶ 'Ιάμβλιχ. περὶ τοῦ Πυθαγορ. Βί. 97 «ἀρίστῳ δὲ ἐχρῶντο ἄρτῳ καὶ μέλιτι ἢ κηρίῳ· οἴνου δὲ μεθ' ἡμέραν οὐ μετεῖχον». Εἶνε δὲ ταῦτα ἐκ τῶν τοῦ 'Αριστοξένου εἰλημμένα (Ἴδε Κόβητον ἐν *Collect. Crit.* σελ. 359). Περιβόητον δὲ κατέστη καὶ παντὶ γραμμάτων ἠμμένῳ γνωστὸν ὑπάρχει τὸ ὑπὸ Διογένους τοῦ Λαερτίου εἰρημένον βιβλ. ϛ',

41 «(Διογένης) λύχνον μεθ' ἡμέραν ἅψας, ἄνθρωπον, φησί, ζητῶ».

Ἀθήν. σελ. 438 ε' «τὰ περιλειπόμενα δὲ τῶν χρημάτων μεθ' ἡμέραν κωμάζων ὁτὲ μὲν ἐξέχει, κτέ.».

Φιλόστρ. σελ. 743 «μεθ' ἡμέραν ἕκαστα καὶ οὐκ ἐν κόσμῳ πραττόντων».

Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 479 «καὶ ἕτερα — τοῖς μεθ' ἡμέραν ἀποβᾶσιν ὁμολογήσαντα». Ἐν Τόμ. Β', σελ. 398 ἔχουσι τἀντίγραφα κατὰ πλημμελῆ ἀνάγνωσιν «*οὐ μίαν* (*οὐδὲ μίαν*, *οὐδεμίαν*) *ἡμέραν* σώφρονες, ὡς Δημοσθένης φησίν, ἀλλ' αὐτοῖς καὶ ἡμέρα καὶ νὺξ ταὐτόν ἐστι δυνηθεῖσιν». Ἡ ὀρθὴ γραφὴ εἶνε «*οὐδὲ μεθ' ἡμέραν* σώφρονες», ἣν ἀποκατέστησεν ὁ Καντῆρος ἐκ τῆς ῥήσεως τοῦ Δημοσθένους σελ. 1125, 80 «*μεθ' ἡμέραν* εἶ σὺ σώφρων, τὴν δὲ νύκτα, ἐφ' οἷς θάνατος ἡ ζημία, ταῦτα ποιεῖς».

Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 740, 28 «ἐπεὶ οὖν τινες καὶ μεθ' ἡμέραν γεννῶνται».

Πολυδεύκ. Ε', 41 «πολλάκις (φασὶ) παρευνασθέντας τοῖς θηρίοις μεθ' ἡμέραν ἄρχεσθαι τῆς μάχης».

Χαρίτ. Ἀφροδισ. Δ', 6, 1 «μεθ' ἡμέραν οὖν τήρησιν ἐποιεῖτο τῆς γυναικὸς ἀκριβεστέραν».

Προκόπ. Τόμ. Β', σελ. 612, 6 «μεθ' ἡμέραν δὲ τὸ γεγονὸς ἰδὼν Τωτίλας ἀπώσασθαι αὐτοὺς ἐν σπουδῇ εἶχεν».

Χορίκ. Γαζ. σελ. 123 Βοισσ. «ἐξ ὧν μεθ' ἡμέραν ὁρῶμεν».

Μαρῖν. Πρόκλ. ΛΖ', σελ. 92 «ὥστε καὶ νύκτα μεθ' ἡμέραν γενέσθαι». Πρβ. καὶ ΚΔ', σελ. 59.

Σχολ. Ἰλ. Τόμ. Γ', σελ. 428, 1 «εἰκὸς αὐτὸν διὰ τοὺς μεθ' ἡμέραν κόπους οὐκ αἰσθάνεσθαι φωνούντων» καὶ σελ. 427, 16 (Πορφύρ. Ζητ. εἰς Ἰλ. σελ. 145, 11 Σραδ.) «καλῶς δὲ οἱ ἑταῖροι τὴν μεθ' ἡμέραν τάξιν φυλάττουσι».

Σχολ. Ὀδ. σελ. 115, 6 «τὸ μὲν γὰρ λαθεῖν δυνάμενον καὶ μεθ' ἡμέραν πέπρακται—τὰ δὲ τῆς καθολικῆς τοῦ σκότους ἐπεληλυθότος». Τὸ *καθολικῆς* ἀτοπώτατον ὂν μετέβαλεν ὁ Κόβητος ἐν *Μνημοσ.* 1873 σελ. 3 εἰς τὸ *καθολκῆς*· ἐξήλειψε δὲ καὶ τὸν σύνδεσμον *καί* ἐκ τοῦ «δυνάμενον *καὶ* μεθ' ἡμέραν».

Σχολ. Σοφοκλ. σελ. 175, 24 Τευβν. «εἰ γάρ τι ἡ νὺξ ἀφῇ ἐπὶ τῷ ἑαυτῆς τέλει ἀβλαβὲς μὴ φθάσασα αὐτὸ ἀπολέσαι, τοῦτο μεθ' ἡ-

μέραν ἀνήρπασται». Τὸ χωρίον τοῦ Σοφοκλέους ἔχει ὧδε· «τέλει γὰρ εἴ τι νὺξ ἀφῇ, τοῦτ' *ΕΠ'* ἦμαρ ἔρχεται.

Εὐστάθ. Παρεκβ. εἰς Ὅμ. σελ. 785,31 «Ἰστέον δὲ ὅτι τὴν μεθ' ἡμέραν δυσπραγίαν τῶν Ἀχαιῶν ἀναπληροῖ ἐν τῷ γράμματι τούτῳ διὰ δόλου νυκτερινοῦ ὁ ποιητής».

Μιχ. Ἀκομιν. Τόμ. Β', σελ. 64, 24 «ἐνίοτε δὲ οὐδ' ἐγρηγορότες καὶ μεθ' ἡμέραν τῆς γλυκύτητος τοῦ φωτὸς αἰσθανόμεθα» καὶ σελ. 197, 3 «εἴπερ οὐ φαύλως ὁρίζονται τὰ ὀνείρατα τῶν μεθ' ἡμέραν ἀκουσμάτων καὶ φαντασμάτων ἀπηχήματα».

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου κεῖται «Ὕπαρ: *τὸ μεθ' ἡμέραν ὄναρ*, ἐν ἡμέρᾳ, οἷον φανερῶς, ἐναργῶς, ἀληθές» καὶ «Ὕπαρ: *μεθ' ἡμέραν*, ἀληθές». Πρβ. Σχολ. Ὀδυσσ. σελ. 684, 17 «Ὕπαρ: *τὸ μεθ' ἡμέραν* φαινόμενον *ἐνύπνιον*» καὶ Σουΐδ. «Ὕπαρ: ἀλήθεια οὐκ ἐν ὀνείρῳ, *τὸ μεθ' ἡμέραν ὄναρ*, οἷον φανερῶς, ἀληθῶς ὑπάρχον. Ἐμοὶ διηγοῦ σὺ τοὐμὸν ὄναρ, ἐγὼ δ' ἔοικα τὸ σὸν ὕπαρ ἀφηγεῖσθαι. Ὕπαρ λέγει *τὸ μεθ' ἡμέραν ὄναρ*, ὡς ἐναργῶς ὑπάρχον ἀληθὲς κατ' ἀποκοπὴν τῆς τελευταίας συλλαβῆς, τῆς ΧΟΝ». Γελοίως σφάλλονται οἱ νομίζοντες ὅτι διὰ τοῦ *ὕπαρ* δηλοῦται τὸ *μεθ' ἡμέραν ὄναρ* ἢ *ἐνύπνιον*. Ὀνομάζεται *ὕπαρ* μὲν ὃ ὁρᾷ τις ἐγρηγορώς, *ὄναρ* δὲ τὸ φαινόμενόν τινι καθεύδοντι ἢ τὸ καθ' ὕπνον φάντασμα. Κομψῶς δ' ἐλέχθησαν αἱ ἐλπίδες *ἐγρηγορότων ἐνύπνια*. Ὁ Ἀμμώνιος γράφει σελ. 139 «Ὕπαρ ὀνείρατος διαφέρει· ὕπαρ μὲν γάρ ἐστιν ἡ ἐναργὴς ὄψις, ὄνειρον δὲ ἡ ἐν τῷ καθεύδειν φαντασία». Λαμβάνονται δὲ καὶ ἐπιρρηματικῶς αἱ λέξεις *ὕπαρ* καὶ *ὄναρ* καὶ ἐν τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ γίνεται ἐνίοτε χρῆσις τοῦ *καθ' ὕπαρ* καὶ *κατ' ὄναρ*. Πολὺν περὶ τῶν προκειμένων λέξεων ἐποιήσατο λόγον ὁ Κόβητος ἐν *Var. Lect.* σελ. 523-6 ἐκδ. β'. Πρβ. καὶ Ναβῆρον ἐν *Μνημοσ.* 1888, σελ. 100-1. Ἴδε καὶ Βαλκενάριον ἐν *Παρατηρήσ. εἰς Ἀμμών.* σελ. 217-8.

Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Πολύβιος συνάψας τὸ *ὕπαρ* καὶ τὸ *μεθ' ἡμέραν* εἶπε σελ. 716, 22 «μὴ μόνον κατὰ τὸν ὕπνον, ἔτι δὲ μᾶλλον ὕπαρ καὶ μεθ' ἡμέραν διαλέγεσθαι τοῖς θεοῖς». Πρβ. Δί. Χρυσόστ. Τόμ. Α', σελ. 660 «πολλάκις γὰρ ἤδη καὶ *ὕπαρ* ὤνησε καὶ *μεθ' ἡμέραν* ἐναργῶς προεῖπεν».

Εὑρέθη δὲ καὶ *μεθ' ἡμέραΣ* κατ' ἐσφαλμένην ἀνάγνωσιν γεγραμμένον ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις Τόμ. Δ', σελ. 281, 24 «*μεθ' ἡμέραΣ* δὲ νηψάντων αὐτῶν, κτέ.». Τὴν ὀρθὴν γραφὴν *μεθ' ἡμέραΝ* ἀποκατέστησεν ὁ Βαλκενάριος ἐν *Opusc*. Τόμ. Β', σελ. 67. Παρὰ τῷ Νεμεσίῳ περὶ Φύσ. Ἀνθρ. σελ. 337 Ματθ. εἶνε ἐκδεδομένον «ἐκδειματοῦνται νύκτωρ τε καὶ *μεθ' ἡμέραΣ*», λέγεται δ' ἐν ταῖς Σημειώσεσι «Mox, καὶ μεθ' ἡμέραν Δ. 1. Μ. 2. *Utroque modo dicitur*». Οὔτ' ἐλέχθη ποτὲ ὑφ' Ἑλληνικοῦ στόματος *μεθ' ἡμέραΣ* ἀντὶ τοῦ *μεθ' ἡμέραΝ* οὔτ' ἦτο δυνατὸν νὰ λεχθῇ. Πρβ. καὶ Δορβίλλιον εἰς *Χαρίτ*. σελ. 451 καὶ Βοισσονάδην εἰς *Μαρῖν*. *Πρόκλ*. σελ. 68 καὶ εἰς *Ἀρισταίν*. σελ. 550.

Ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις φέρεται σελ. 373, 53 Διδ. «*Μεθ' ἡμέραν*: ἀντὶ τοῦ *ἐν ἡμέρᾳ*. Ἀττικὸν δὲ τὸ σχῆμα· *μεθ' ἡμέραν* γάρ φασιν, οὐκ *ἐν ἡμέρᾳ*» (Πρβ. καὶ Σουίδ. σελ. 696 β' Βεκκ.). Κεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς εἰς Δημοσθένη Σχολίοις σελ. 777, 9 Δινδ. «*Μεθ' ἡμέραν* λέγει ἀντὶ τοῦ *ἐν ἡμέρᾳ*». Ἀνδρέας ὁ Λοπαδιώτης γράφει (Λεξ. Βινδοβ.) σελ. 121, 4 «*Μεθ' ἡμέραν* ἀντὶ τοῦ *κατὰ τὴν ἡμέραν*. Μάξιμος· ἐκεῖνος καὶ μεθ' ἡμέραν τὸν ἐρώμενον περιέπει καὶ ἀγάλλεται τῷ ἔρωτι». Πρβ καὶ Σχολ. Φιλοστρ. Ἡρωϊκ. σελ. 635 Βοισσ. «Μεθ' ἡμέραν: κατὰ τὴν ἡμέραν».

Ἐν τοῖς εἰς Εὐριπίδην Σχολίοις Τόμ. Β', σελ. 50, 24 Δινδ. εἶνε γεγραμμένον «*Μεθ' ἡμέραν* Ἀττικῶς, *καθ' ἡμέραν* καὶ *εἰς ἡμέραν* κοινῶς». Τὸ *μεθ' ἡμέραν* καὶ τὸ *καθ' ἡμέραν* διαφέρουσιν ἀείποτ' ἀλλήλων καὶ Ἀττικῶς καὶ κοινῶς, οὐδέποτε δὲ παρελήφθη ὑφ' Ἕλληνος τὸ *καθ' ἡμέραν* ἀντὶ τοῦ *μεθ' ἡμέραν*. Οὐδαμῶς ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τοῦ Βυττεμβαχίου λέγοντος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου Τόμ. Ϛ', σελ. 1100 «In καθ' ἡμέραν acumen subesse videtur ambiquitatis. Etenim proprie quidem est *quotidie*; sed possit etiam accipi pro μεθ' ἡμέραν, *interdiu*: ut *suavitati diurnae* reddenda sit *suavitas nocturna*».

Πολὺν γέλωτα κινοῦσιν ἃ λέγει τις ἐν Ἀποσπάσματι Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ ἐκδεδομένῳ ὑπὸ τοῦ Ἑρμαννοῦ ἐν τῷ *De Emend. Rat. Gr. Gramm*. Μέρ. Α', σελ. 341, 147 «Τὸ *μεθ' ἡμέραν* λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ *κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἡμέρας*. Δοκεῖ δὲ οὐχ οὕτως διὰ

τὴν *μετά* πρόθεσιν ὑστεροχρονίαν δηλοῦσαν. Ἐκαινοτομήθη δὲ ὑπὸ τοῦ χρόνου. Οἱ γὰρ παλαιοὶ ῥήτορες *νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν* ἐτίθουν, ὅπερ ἐδήλου, ὡς ἂν εἴποι τις, μετὰ τὴν νύκτα τὴν ἡμέραν· οἱ δὲ μεταγενέστεροι τὸ παρηλλαγμένον ἀεὶ ζητοῦντες τῆς φράσεως καταλιμπάνοντες τὸ *νύκτωρ* μόνον τιθέασι τὸ *μεθ' ἡμέραν*». Ἀντὶ τοῦ «δοκεῖ δὲ *οὐχ οὕτως* διὰ τὴν μετά πρόθεσιν κτέ.» εἶνε γεγραμμένον ἐν Κραμ. Ἀν. Παρ. Τόμ. Δ', σελ. 258, 15 «δοκεῖ δὲ *οὐκ ὀρθῶς* διὰ τὴν κτέ.».

Ὁ Κοραῆς ποιεῖται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους Τόμ. Β', σελ. 154 τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Καὶ σημείωσαι τοῦ χρονικοῦ Μεταξὺ τὴν συγγένειαν μετὰ τῆς, Μετὰ, προθέσεως, παρ' ἣν καὶ προδήλως γέγονεν· οὕτω γὰρ κἀκείνη χρόνον πολλάκις δηλοῖ, οἷόν ἐστι τὸ, Μεθ' ἡμέραν».

Ὁ δὲ Φρασικλῆς γράφει ἐν τῇ Γραμματικῇ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 379 «Τὸ δὲ *μεθ' ἡμέραν* κυρίως σημαίνει *μετὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἡμέρας*». Πρβ. Βερνάρδυν ἐν *Ἐπιστημ. Συντ. τῆς Ἑλλην. Γλῶσσ.* σελ. 254 «bemerkenswerth μεθ' ἡμέραν nach Erscheinung des Tages (schlechter μεθ' ἡμέρας), wonach Pind. μετὰ νύκτας gebildet» καὶ Ῥεδάντζιον εἰς *Ξενοφ. Ἀνάβ.* Τόμ. Β', σελ. 200 ἐκδ. δ' «μεθ' ἡμέραν — *bei Tage*; eig. nach Tagesanbruch» καὶ Κρέψιον ἐν τῷ *Die Präpos. bei Polyb.* σελ. 61 «Bemerkenswert ist auch das volkstümliche μεθ' ἡμέραν (gleich nach Tagesanbruch, also gleichbedeutend mit dem prägnanten ἅμα τῷ φωτί, dann überhaupt = interdiu, im gegensatz zu νύκτωρ)». Τὸ χωρίον τοῦ Πινδάρου κείμενον ἐν Νεμ. ϛ', 6 ἔχει ὧδε· «καίπερ ἐφαμερίαν οὐκ εἰδότες *οὐδὲ μετὰ νύκτας* ἄμμε πότμος ἄντιν' ἔγραψε δραμεῖν ποτὶ στάθμαν». Ὁ Βοίκκιος λέγει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πινδάρου Τόμ. Β', β', σελ. 404 «Μετὰ νύκτας, noctu, inter noctem, ut μεθ' ἡμέραν Eurip. Orest. 58» (Πρβ. καὶ Ματθίαν ἐν *Διεξοδ. Ἑλλην. Γραμματ.* σελ. 1377 ἐκδ. γ'). Ὁ Μεζγῆρος ἐν τῇ ἐξηγήσει τῶν Πινδαρικῶν Ὠδῶν σελ. 415 μεταφράζει τὸ *μετὰ νύκτας*, νομίζων ὅτι ἡ πρόθεσις δηλοῖ ὑστεροχρονίαν, διὰ τοῦ *nach Verfluss der Nacht*. Ὑπῆρξε δὲ καὶ γνώμη, καθ' ἣν τὸ *μετὰ νύκτας* εἶνε ἡμαρτημένη γραφὴ τοῦ *κατὰ νύκτας*.

Παρατιθέμεθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀσωπίου γεγραμμένα ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Σύνταξιν σελ. 702, § 35 «Τὰ *μεθ' ἡμέραν*, *μετὰ νύκτας*, κτλ. εἶναι μὲν παρ' Ἀττικοῖς καὶ μὴ Ἀττικοῖς = *τὴν ἡμέραν*, *τὴν νύκτα*, κτλ. (Εὐρ. Ορ. 58. κτλ. Πλάτ. Φαῖδρ. 251, κτλ. Πίνδ. Ν. ς', 6, κτλ.)· δυνατὸν ὅμως νὰ ἀναχθῶσι καὶ ταῦτα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἔπειτα* = *μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἡμέρας*, *μετὰ τὴν ἐπέλευσιν τῆς νυκτός*, κτλ. ἤ, ὡς ἤθελεν εἶναι παρ' ἡμῖν, *μὲ τὴν ἡμέραν*, *μὲ τὴν νύκτα* = *ἀφ' οὗ φέξῃ*, *ἀφ' οὗ νυκτώσῃ*». Μεγάλως σφάλλεται ὁ Ἀσώπιος, ἂν νομίζῃ ὅτι τὸ ἰδιωτικῶς λεγόμενον *μὲ τὴν ἡμέρα(ν)* δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸ τῆς ἀρχαίας γλώσσης *μεθ' ἡμέραν* νοούμενον ἀντὶ τοῦ *μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἡμέρας*. Οὐδέποτε ἡ ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν λαλιᾷ συνήθης πρόθεσις *μέ* δηλοῖ ὑστεροχρονίαν, τὸ δὲ *μὲ τὴν ἡμέρα(ν)* ἐμφαίνει ὁμοίαν ἔννοιαν τῷ ἐν τῇ φωνῇ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων φερομένῳ *ἅμα τῇ ἡμέρᾳ* ἢ *ἅμ' ἡμέρᾳ*. Πρβ. *ἅμα* (*τῇ*) *ἕῳ*, *ἅμα* (*τῷ*) *ἦρι*, κτλ. (Ἴδε καὶ Γλωσσ. Παρατηρήσ. σελ. 161). Ἐν τῇ Δευτέρᾳ Περιόδῳ τοῦ Συντακτικοῦ λέγει ὁ Ἀσώπιος σελ. 624, § 151 ἐκδ. β' «Συνήθεις τρόποι τοῦ λέγειν διὰ τῆς *μετά*, αἰτιατικῇ συντασσομένης, εἶναι τὰ *μεθ' ἡμέραν* = ἐν καιρῷ ἡμέρας, *μετὰ χεῖρας* = ἐν χερσίν. — *νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν* (Πλ. *Ν*. Α', 633). — *πολλῷ πλέον γε ἀγνοεῖν ἐστι νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν* (Ἀντ.). — *θεωρήσατε μάλιστα τὸ πρᾶγμα ἐκ τούτων ἃ νυνὶ μετὰ χεῖρας ἔχετε* (Αἰσχ.)». Πρβ. Κρυγῆρον ἐν *Ἑλλην. Γραμματ.* Μέρ. Α', § 68, 27, 2 ἐκδ. γ' «Vereinzelt sind Ausdrücke wie μετὰ χεῖρας ἔχειν *in Händen haben* und μεθ' ἡμέραν *bei Tage*. Θεωρήσατε μάλιστα τὸ πρᾶγμα ἐκ τούτων ἃ νυνὶ *μετὰ χεῖρας* ἔχετε. Αἰ. Πολλῷ πλέον γε ἀγνοεῖν ἔστι νύκτωρ ἢ *μεθ' ἡμέραν*. Ἀντ.».

Πολλάκις λέγεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐπὶ τοπικῆς σχέσεως *μετὰ χεῖρας* (*μετὰ χεῖρας ἔχειν*), πλειστάκις δ' ἐπὶ χρονικῆς *μεθ' ἡμέραν*. Ὡς δὲ τὸ *μετὰ χεῖρας* ἔχεται ἐμφεροῦς ἐννοίας τῷ *ἐν χερσίν*, οὕτως εὔλογον φαίνεται νὰ νοηθῇ καὶ τὸ *μεθ' ἡμέραν* ἐκλαμβανόμενον ἐφ' ὁμοίας σημασίας τῷ *ἐν ἡμέρᾳ* (Ἴδε ἃ εἴπομεν ἐν τῷ Ε' Μέρει, σελ. 278-9). Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις γράφει ἐν τοῖς Σχολίοις τοῖς εἰς τὸ Τέταρτον Βιβλίον τῆς Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ Γραμματικῆς σελ. 202 «Α'. Τὸ ὕστερον· μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἐγένετο τὰ Μηδικά. β'. ἀντὶ τῆς

ἐν· μετὰ χεῖρας ἔχω βιβλίον· τοιοῦτο δὴ καὶ τὸ τῶν Ἀττικῶν, μεθ' ἡμέραν, ἀντὶ ἐν ἡμέρᾳ».

Ἄξια παραθέσεως νομίζομεν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Φουγκίου εἰρημένα ἐν *Stud. z. Griech. u. Lat. Gramm.* Τόμ. Θ', σελ. 128 «Alius accusativi e praepositione μετά pendentis usus non minus mirus quodammodo explicatur analogia linguae Latinae; nam sicut ibi particula *inter*, quae fere Graeco μετά respondet, cum accusativo coniungitur, quo in usu interdum vim nostri *während* accipere solet (cf. *inter noctem*, *inter cenam*, alia), ita μετά nonnunquam hac vi usurpatum cum accusativo coniungitur: μεθ' ἡμέραν Hdt. I. 150; μετὰ νύκτας Pind. Nem. VI, 9».

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος λόγῳ τοῦ Αἰσχίνου φέρεται § 133 «Θῆβαι δέ, Θῆβαι, πόλις ἀστυγείτων, *μεθ' ἡμέραν ΜΙΑΝ* ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνήρπασται». Μεθηρμηνεύθη δὲ λατινιστὶ μὲν «*uno die* ex media Graecia funditus abrepta est», γερμανιστὶ δὲ «wurde *an einem einzigen Tage* mitten aus Hellas heraus vertilgt». Πρβ. Φισχῆρον ἐν *Παρατηρ. εἰς Οὐελλ. Ἑλλην. Γραμματ.* Τόμ. Γ', Β', σελ. 202 «Diod. Sic. 2, 16. p. 130. Wess. μετὰ τρίτον ἔτος *tertio anno*. Aeschin. p. 523. T. I. μεθ' ἡμέραν μίαν *uno die*». Τὸ πρᾶγμα θὰ ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς ἀλλαχοῦ. Τοῦτο δὲ μόνον ἐνθάδε παρατηροῦμεν, ὅτι ἐν τῷ Πομπηΐῳ τοῦ Πλουτάρχου κεφ. ΙϚ',4 φέρεται «λαβὼν ἱππεῖς προπομποὺς ἀπεχώρησεν εἰς πολίχνιόν τι τῶν περὶ τὸν Πάδον, ὅπου *μεθ' ἡμέραν μίαν*, ἐπιπέμψαντος τοῦ Πομπηΐου Γεμίνιον, ἀνῃρέθη», τουτέστιν: *ἡμέρας μιᾶς παρελθούσης*. Ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ τοῦ Σοφοκλέους εἶνε εἰρημένον στίχ. 55 «ἀδελφὼ δύο *μίαν ΚΑΘ' ἡμέραν* αὐτοκτονοῦντε τὼ ταλαιπώρω μόρον κοινὸν κατειργάσαντ' ἐπαλλήλοιν χεροῖν» καὶ στίχ. 170 «ἐκεῖνοι πρὸς διπλῆς μοίρας *μίαν ΚΑΘ' ἡμέραν* ὤλοντο παίσαντές τε καὶ πληγέντες αὐτόχειρι σὺν μιάσματι». Πρβ. στίχ. 14 «*μιᾷ* θανόντων *ἡμέρᾳ* διπλῇ χερί». Ἴδε ἃ ἐγράψαμεν ἐν τῷ Ζ' Μέρει, σελ. 315).

2. Μεθ' ἡμέραν — καθ' ἡμέραν.

Ἐπειδὴ εὐκόλως ἡ πρόθεσις μετά κακῶς ἀναγινωσκομένη μεταπίπτει εἰς τὴν κατά, εὑρίσκεται οὐχὶ ὀλιγάκις ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν Ἑλλήνων γεγραμμένον καθ' ἡμέραν ἀντὶ τοῦ μεθ' ἡμέραν.

Γαλην. Τόμ. ΙϚ', σελ. 359 «διαφέρει δὲ καὶ ἡλιούμενος ἀὴρ τοῦ ἀνηλίου καὶ σκιεροῦ καὶ ὁ *καθ' ἡμέραν* τοῦ νύκτωρ». Πρβ. Ὀρειβάσ. Τόμ. Β', σελ. 291, 2 «διαφέρει δὲ καὶ ὁ ἡλιούμενος ἀὴρ τοῦ ἀνηλίου καὶ σκιεροῦ καὶ ὁ *μετὰ ἡμέραν* τοῦ νύκτωρ».

Σωραν. περὶ Γυναικ. Παθ. σελ. 154, 11 Ἑρμ. «ὅθεν καὶ *καθ' ἡμέραν* μὲν αὐτὸ δεῖ λούειν, οὐδέποτε δὲ νυκτός».

Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Ε', σελ. 72 «εἰς ταῦτα πονεῖται *καθ' ἡμέραν* καὶ νύκτωρ». Ἀδιάφθορος ἔμεινεν ἡ γραφὴ ἐν Τόμ. Β', σελ. 258 «οὐ *μεθ' ἡμέραν* μόνον ἀλλὰ καὶ νύκτωρ» καὶ σελ. 269 «καὶ γὰρ *μεθ' ἡμέραν* ἡλίου καὶ νύκτωρ σελήνης φαντασίαν ὡς ἑστώτων οἱ σώματος ὀφθαλμοὶ λαμβάνουσι» καὶ σελ. 280 «*μεθ' ἡμέραν* τε καὶ νύκτωρ περὶ τὰς αὐτὰς ὥρας κτέ.» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 196 «αἱ *μεθ' ἡμέραν* καὶ νύκτωρ συνεχεῖς καὶ ἀδιάστατοι ὄμβρων φοραί» καὶ σελ. 323 «τὸν μὲν ὑπὲρ τῶν *μεθ' ἡμέραν*, τὸν δ' ὑπὲρ τῶν νύκτωρ εὐεργεσιῶν» καὶ Τόμ. Ε', σελ. 34 «*μεθ' ἡμέραν* γὰρ τὰ σώματα διανίστησι — νύκτωρ δὲ — πρὸς ἀνάπαυλαν καλεῖ» καὶ σελ. 50 «ἃς *μεθ' ἡμέραν* καὶ νύκτωρ ὑπομένουσι» καὶ σελ. 67 «ἀλλὰ καὶ *μεθ' ἡμέραν* καὶ νύκτωρ ὁπλοφορεῖν» καὶ σελ. 174 «ἀδιαστάτως *μεθ' ἡμέραν* τε καὶ νύκτωρ ἀναπνεόμενον» καὶ σελ. 312 «ἅπερ — ἐκεῖνοι θεαταῖς χρώμενοι τοῖς παρ' Ἕλλησι *μεθ' ἡμέραν* — σὺν τέχνῃ δρῶσιν, οὗτοι — νύκτωρ ἐν σκότῳ μεθύοντες — ἐπ' ἀτιμίᾳ — τῶν ὑπομενόντων ἐνεργοῦσιν».

Ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Σωζομενοῦ σελ. 62-3 Οὐσσ. ἐνε ἐκδεδομένον «καὶ λόγον τιθέναι ὧν ἐποίησε νύκτωρ καὶ *καθ' ἡμέραν*». Μνημονεύεται δὲ καὶ γραφὴ *μεθ' ἡμέραν*, ἥτις ὤφειλε νὰ ἦνε ἐν τῷ ἐδάφει κατακεχωρισμένη. Πρβ. σελ. 5 «φασὶ δέ σε *μεθ' ἡμέραν* μὲν τὰ περὶ τὰ ὅπλα καὶ τὸ σῶμα ἀσκεῖν — νύκτωρ δὲ τὰς

χρόνον καὶ ἐν τῷ ἱερῷ μεθ' ἡμέραν, ἡλίου τ' ἐξέχοντος καὶ οὔσης αἰθρίας, ἀστὴρ ἐπί τινα χρόνον ἐγένετο ἐκφανής».

Ἀριστοτ. περὶ τῆς καθ' Ὕπν. Μαντ. Α' (Τόμ. Γ', σελ. 513,32) «αἱ γὰρ μεθ' ἡμέραν γινόμεναι κινήσεις — λανθάνουσι παρὰ μείζους τὰς ἐγρηγορικὰς κινήσεις».

Ψευδιπποκράτ. Τόμ. Α', σελ. 658 «καὶ μεθ' ἡμέρην κωματώδης».

Πολύβ. σελ. 447, 6 Οὐλσχ. «τῶν δὲ διαβουλίων καὶ τῆς μεθ' ἡμέραν συμπεριφορᾶς οὐ μετεῖχε» καὶ σελ. 474,20 «ἐπισφαλὴς γίνεται — ὁ μεθ' ἡμέραν καὶ κατὰ πρόσωπον κίνδυνος» καὶ σελ. 631, 13 «ὥστε καὶ μεθ' ἡμέραν πλεονάκις μεθύοντα καταφανῆ γενέσθαι τοῖς φίλοις».

Ἀπολλόδ. Α', θ', 18, 2 «κτείναντες δὲ πολλοὺς οἱ Ἀργοναῦται, μεθ' ὧν καὶ Κύζικον, μεθ' ἡμέραν, ὡς ἔγνωσαν, ἀποδυρόμενοι τάς τε κόμας ἐκείραντο καὶ τὸν Κύζικον πολυτελῶς ἔθαψαν».

Δί. Χρυσόστ. Τόμ. Α', σελ. 177 «κωμάζοντι μεθ' ἡμέραν ἀσελγῆ κῶμον» καὶ Τόμ. Β', σελ. 16 «τὴν μεγίστην ὕβριν εἰς τὴν πατρίδα ὑβρίζειν τοὺς μεθ' ἡμέραν τούτους κοιμωμένους» καὶ σελ. 30 «καὶ ταῦτα μεθ' ἡμέραν ἐκφανοῦς ὄντος ἡλίου πολλῶν παρόντων».

Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 83 α' «ἃς μεθ' ἡμέραν ὁ νόμος αἰσχύνῃ καὶ φόβῳ καθείργνυσιν» καὶ Ἀράτ. Η', 1 «εἴτε φύσει νωθὴς ὢν εἴτε μεθ' ἡμέραν κατάκοπος γεγονώς» καὶ Ι', 3 «θηρίων τινῶν ὄψεις ἐνεργοὶ διὰ σκότους οὖσαι μεθ' ἡμέραν ἀποτυφλοῦνται» καὶ Ποπλικ. Ι', 3 «ταχὺ πολλοὺς συναγαγὼν τεχνίτας ἔτι νυκτὸς οὔσης κατέβαλε τὴν οἰκίαν — ὥστε μεθ' ἡμέραν τοὺς Ῥωμαίους — θαυμάζειν τὴν μεγαλοφροσύνην».

Ἀππιαν. σελ. 706, 10 «τὸ σῶμά τινες τοῦ Κλωδίου μεθ' ἡμέραν προύθεσαν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων».

Διογέν. Λαέρτ. Γ', 5 «λέγεται δ' ὅτι Σωκράτης ὄναρ εἶδε κύκνου νεοττὸν ἐν τοῖς γόνασιν ἔχειν — καὶ μεθ' ἡμέραν Πλάτωνα αὐτῷ συστῆναι» καὶ Η', 19 «οἴνου δὲ μεθ' ἡμέραν μὴ γεύεσθαι». Πρβ. καὶ Ἰάμβλιχ. περὶ τοῦ Πυθαγορ. Βί. 97 «ἀρίστῳ δὲ ἐχρῶντο ἄρτῳ καὶ μέλιτι ἢ κηρίῳ· οἴνου δὲ μεθ' ἡμέραν οὐ μετεῖχον». Εἶνε δὲ ταῦτα ἐκ τῶν τοῦ Ἀριστοξένου εἰλημμένα (Ἴδε Κόβητον ἐν *Collect. Crit.* σελ. 359). Περιβόητον δὲ κατέστη καὶ παντὶ γραμμάτων ἠμμένῳ γνωστὸν ὑπάρχει τὸ ὑπὸ Διογένους τοῦ Λαερτίου εἰρημένον βιβλ. Ϛ',

41 «(Διογένης) λύχνον μεθ' ἡμέραν ἅψας, ἄνθρωπον, φησί, ζητῶ».

Ἀθήν. σελ. 438 ε' «τὰ περιλειπόμενα δὲ τῶν χρημάτων μεθ' ἡμέραν κωμάζων ὁτὲ μὲν ἐξέχει, κτέ.».

Φιλόστρ. σελ. 743 «μεθ' ἡμέραν ἕκαστα καὶ οὐκ ἐν κόσμῳ πραττόντων».

Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 479 «καὶ ἕτερα — τοῖς μεθ' ἡμέραν ἀποβᾶσιν ὁμολογήσαντα». Ἐν Τόμ. Β', σελ. 398 ἔχουσι τἀντίγραφα κατὰ πλημμελῆ ἀνάγνωσιν «οὐ *μίαν* (*οὐδὲ μίαν*, *οὐδεμίαν*) *ἡμέραν* σώφρονες, ὡς Δημοσθένης φησίν, ἀλλ' αὐτοῖς καὶ ἡμέρα καὶ νὺξ ταὐτόν ἐστι δυνηθεῖσιν». Ἡ ὀρθὴ γραφὴ εἶνε «*οὐδὲ μεθ' ἡμέραν* σώφρονες», ἣν ἀποκατέστησεν ὁ Καντῆρος ἐκ τῆς ῥήσεως τοῦ Δημοσθένους σελ. 1125, 80 «*μεθ' ἡμέραν* εἶ σὺ σώφρων, τὴν δὲ νύκτα, ἐφ' οἷς θάνατος ἡ ζημία, ταῦτα ποιεῖς».

Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 740, 28 «ἐπεὶ οὖν τινες καὶ μεθ' ἡμέραν γεννῶνται».

Πολυδεύκ. Ε', 41 «πολλάκις (φασὶ) παρευνασθέντας τοῖς θηρίοις μεθ' ἡμέραν ἄρχεσθαι τῆς μάχης».

Χαρίτ. Ἀφροδισ. Δ', 6, 1 «μεθ' ἡμέραν οὖν τήρησιν ἐποιεῖτο τῆς γυναικὸς ἀκριβεστέραν».

Προκόπ. Τόμ. Β', σελ. 612, 6 «μεθ' ἡμέραν δὲ τὸ γεγονὸς ἰδὼν Τωτίλας ἀπώσασθαι αὐτοὺς ἐν σπουδῇ εἶχεν».

Χορίκ. Γαζ. σελ. 123 Βοισσ. «ἐξ ὧν μεθ' ἡμέραν ὁρῶμεν».

Μαρῖν. Πρόκλ. ΛΖ', σελ. 92 «ὥστε καὶ νύκτα μεθ' ἡμέραν γενέσθαι». Πρβ. καὶ ΚΔ', σελ. 59.

Σχολ. Ἰλ. Τόμ. Γ', σελ. 428, 1 «εἰκὸς αὐτὸν διὰ τοὺς μεθ' ἡμέραν κόπους οὐκ αἰσθάνεσθαι φωνούντων» καὶ σελ. 427, 16 (Πορφύρ. Ζητ. εἰς Ἰλ. σελ. 145, 11 Σραδ.) «καλῶς δὲ οἱ ἑταῖροι τὴν μεθ' ἡμέραν τάξιν φυλάττουσι».

Σχολ. Ὀδ. σελ. 115, 6 «τὸ μὲν γὰρ λαθεῖν δυνάμενον καὶ μεθ' ἡμέραν πέπρακται—τὰ δὲ τῆς καθολικῆς τοῦ σκότους ἐπεληλυθότος». Τὸ *καθολικῆς* ἀτοπώτατον ὂν μετέβαλεν ὁ Κόβητος ἐν *Μνημοσ.* 1873 σελ. 3 εἰς τὸ *καθολκῆς*· ἐξήλειψε δὲ καὶ τὸν σύνδεσμον *καί* ἐκ τοῦ «δυνάμενον *καὶ* μεθ' ἡμέραν».

Σχολ. Σοφοκλ. σελ. 175, 24 Τευβν. «εἰ γάρ τι ἡ νὺξ ἀφῇ ἐπὶ τῷ ἑαυτῆς τέλει ἀβλαβὲς μὴ φθάσασα αὐτὸ ἀπολέσαι, τοῦτο μεθ' ἡ-

μέραν ἀνήρπασται». Τὸ χωρίον τοῦ Σοφοκλέους ἔχει ὧδε· «τέλει γὰρ εἴ τι νὺξ ἀφῇ, τοῦτ' *ΕΠ'* ἦμαρ ἔρχεται.

Εὐστάθ. Παρεκϐ. εἰς Ὅμ. σελ. 785,31 «Ἰστέον δὲ ὅτι τὴν μεθ' ἡμέραν δυσπραγίαν τῶν Ἀχαιῶν ἀναπληροῖ ἐν τῷ γράμματι τούτῳ διὰ δόλου νυκτερινοῦ ὁ ποιητής».

Μιχ. Ἀκομιν. Τόμ. Β', σελ. 64, 24 «ἐνίοτε δὲ οὐδ' ἐγρηγορότες καὶ μεθ' ἡμέραν τῆς γλυκύτητος τοῦ φωτὸς αἰσθανόμεθα» καὶ σελ. 197, 3 «εἴπερ οὐ φαύλως ὁρίζονται τὰ ὀνείρατα τῶν μεθ' ἡμέραν ἀκουσμάτων καὶ φαντασμάτων ἀπηχήματα».

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου κεῖται «Ὕπαρ: *τὸ μεθ' ἡμέραν ὄναρ*, ἐν ἡμέρᾳ, οἷον φανερῶς,ἐναργῶς, ἀληθές» καὶ «Ὕπαρ: *μεθ' ἡμέραν*, ἀληθές». Πρϐ. Σχολ. Ὀδυσσ. σελ. 684, 17 «Ὕπαρ: *τὸ μεθ' ἡμέραν* φαινόμενον *ἐνύπνιον*» καὶ Σουίδ. «Ὕπαρ: ἀλήθεια οὐκ ἐν ὀνείρῳ, *τὸ μεθ' ἡμέραν ὄναρ*, οἷον φανερῶς, ἀληθῶς ὑπάρχον. Ἐμοὶ διηγοῦ σὺ τοὐμὸν ὄναρ, ἐγὼ δ' ἔοικα τὸ σὸν ὕπαρ ἀφηγεῖσθαι. Ὕπαρ λέγει *τὸ μεθ' ἡμέραν ὄναρ*, ὡς ἐναργῶς ὑπάρχον ἀληθὲς κατ' ἀποκοπὴν τῆς τελευταίας συλλαβῆς, τῆς ΧΟΝ». Γελοίως σφάλλονται οἱ νομίζοντες ὅτι διὰ τοῦ *ὕπαρ* δηλοῦται τὸ *μεθ' ἡμέραν ὄναρ* ἢ *ἐνύπνιον*. Ὀνομάζεται *ὕπαρ* μὲν ὃ ὁρᾷ τις ἐγρηγορώς, *ὄναρ* δὲ τὸ φαινόμενόν τινι καθεύδοντι ἢ τὸ καθ' ὕπνον φάντασμα. Κομψῶς δ' ἐλέχθησαν αἱ ἐλπίδες *ἐγρηγορότων ἐνύπνια*. Ὁ Ἀμμώνιος γράφει σελ. 139 «Ὕπαρ ὀνείρατος διαφέρει· ὕπαρ μὲν γάρ ἐστιν ἡ ἐναργὴς ὄψις, ὄνειρον δὲ ἡ ἐν τῷ καθεύδειν φαντασία». Λαμϐάνονται δὲ καὶ ἐπιρρηματικῶς αἱ λέξεις *ὕπαρ* καὶ *ὄναρ* καὶ ἐν τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ γίνεται ἐνίοτε χρῆσις τοῦ *καθ' ὕπαρ* καὶ *κατ' ὄναρ*. Πολὺν περὶ τῶν προκειμένων λέξεων ἐποιήσατο λόγον ὁ Κόϐητος ἐν *Var. Lect.* σελ. 523-6 ἐκδ. β'. Πρϐ. καὶ Ναϐῆρον ἐν *Μνημοσ.* 1888, σελ. 100-1. Ἴδε καὶ Βαλκενάριον ἐν *Παρατηρήσ. εἰς Ἀμμών.* σελ. 217-8.

Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Πολύϐιος συνάψας τὸ *ὕπαρ* καὶ τὸ *μεθ' ἡμέραν* εἶπε σελ. 716, 22 «μὴ μόνον κατὰ τὸν ὕπνον, ἔτι δὲ μᾶλλον ὕπαρ καὶ μεθ' ἡμέραν διαλέγεσθαι τοῖς θεοῖς». Πρϐ. Δί. Χρυσόστ. Τόμ. Α', σελ. 660 «πολλάκις γὰρ ἤδη καὶ *ὕπαρ* ὤνησε καὶ *μεθ' ἡμέραν* ἐναργῶς προεῖπεν».

Εὑρέθη δὲ καὶ *μεθ' ἡμέραΣ* κατ' ἐσφαλμένην ἀνάγνωσιν γεγραμμένον ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις Τόμ. Δ', σελ. 281, 24 «*μεθ'ἡμέραΣ* δὲ νηψάντων αὐτῶν, κτέ.». Τὴν ὀρθὴν γραφὴν *μεθ'ἡμέραΝ* ἀποκατέστησεν ὁ Βαλκενάριος ἐν *Opusc*. Τόμ. Β', σελ. 67. Παρὰ τῷ Νεμεσίῳ περὶ Φύσ. Ἀνθρ. σελ. 337 Ματθ. εἶνε ἐκδεδομένον «ἐκδειματοῦνται νύκτωρ τε καὶ *μεθ' ἡμέραΣ*», λέγεται δ' ἐν ταῖς Σημειώσεσι «Μοχ, καὶ μεθ' ἡμέραν Δ. 1. Μ. 2. *Utroque modo dicitur*». Οὔτ' ἐλέχθη ποτὲ ὑφ' Ἑλληνικοῦ στόματος *μεθ' ἡμέραΣ* ἀντὶ τοῦ *μεθ' ἡμέραΝ* οὔτ' ἦτο δυνατὸν νὰ λεχθῇ. Πρβ. καὶ Δορβίλλιον εἰς *Χαρίτ*. σελ. 451 καὶ Βοισσονάδην εἰς *Μαρῖν. Πρόκλ.* σελ. 68 καὶ εἰς *Ἀρισταίν*. σελ. 550.

Ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις φέρεται σελ. 373, 53 Διδ. «*Μεθ' ἡμέραν*: ἀντὶ τοῦ *ἐν ἡμέρᾳ*. Ἀττικὸν δὲ τὸ σχῆμα· *μεθ' ἡμέραν* γάρ φασιν, οὐκ *ἐν ἡμέρᾳ*» (Πρβ. καὶ Σουΐδ. σελ. 696 β' Βεκκ.). Κεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς εἰς Δημοσθένη Σχολίοις σελ. 777, 9 Δινδ. «*Μεθ' ἡμέραν* λέγει ἀντὶ τοῦ *ἐν ἡμέρᾳ*». Ἀνδρέας ὁ Λοπαδιώτης γράφει (Λεξ. Βινδοβ.) σελ. 121, 4 «*Μεθ' ἡμέραν* ἀντὶ τοῦ *κατὰ τὴν ἡμέραν*. Μάξιμος· ἐκεῖνος καὶ μεθ' ἡμέραν τὸν ἐρώμενον περιέπει καὶ ἀγάλλεται τῷ ἔρωτι». Πρβ καὶ Σχολ. Φιλοστρ. Ἡρωϊκ. σελ. 635 Βοισσ. «Μεθ' ἡμέραν: κατὰ τὴν ἡμέραν».

Ἐν τοῖς εἰς Εὐριπίδην Σχολίοις Τόμ. Β', σελ. 50, 24 Δινδ. εἶνε γεγραμμένον «*Μεθ' ἡμέραν* Ἀττικῶς, *καθ' ἡμέραν* καὶ *εἰς ἡμέραν* κοινῶς». Τὸ *μεθ' ἡμέραν* καὶ τὸ *καθ' ἡμέραν* διαφέρουσιν ἀείποτ' ἀλλήλων καὶ Ἀττικῶς καὶ κοινῶς, οὐδέποτε δὲ παρελήφθη ὑφ' Ἕλληνος τὸ *καθ' ἡμέραν* ἀντὶ τοῦ *μεθ' ἡμέραν*. Οὐδαμῶς ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τοῦ Βυττεμβαχίου λέγοντος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου Τόμ. Ϛ', σελ. 1100 «In καθ' ἡμέραν acumen subesse videtur ambiquitatis. Etenim proprie quidem est *quotidie*; sed possit etiam accipi pro μεθ' ἡμέραν, *interdiu*: ut *suavitati diurnae* reddenda sit *suavitas nocturna*».

Πολὺν γέλωτα κινοῦσιν ἃ λέγει τις ἐν Ἀποσπάσματι Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ ἐκδεδομένῳ ὑπὸ τοῦ Ἑρμαννοῦ ἐν τῷ *De Emend. Rat. Gr. Gramm.* Μέρ. Α', σελ. 341, 147 «Τὸ *μεθ' ἡμέραν* λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ *κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἡμέρας*. Δοκεῖ δὲ οὐχ οὕτως διὰ

τὴν *μετά* πρόθεσιν ὑστεροχρονίαν δηλοῦσαν. Ἐκαινοτομήθη δὲ ὑπὸ τοῦ χρόνου. Οἱ γὰρ παλαιοὶ ῥήτορες *νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν* ἐτίθουν, ὅπερ ἐδήλου, ὡς ἂν εἴποι τις, μετὰ τὴν νύκτα τὴν ἡμέραν· οἱ δὲ μεταγενέστεροι τὸ παρηλλαγμένον ἀεὶ ζητοῦντες τῆς φράσεως καταλιμπάνοντες τὸ *νύκτωρ* μόνον τιθέασι τὸ *μεθ' ἡμέραν*». Ἀντὶ τοῦ «δοκεῖ δὲ *οὐχ οὕτως* διὰ τὴν μετὰ πρόθεσιν κτέ.» εἶνε γεγραμμένον ἐν Κραμ. Ἀν. Παρ. Τόμ. Δ', σελ. 258, 15 «δοκεῖ δὲ *οὐκ ὀρθῶς* διὰ τὴν κτέ.».

Ὁ Κοραῆς ποιεῖται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰσοκράτους Τόμ. Β', σελ. 154 τὴν παρατήρησιν τήνδε· «Καὶ σημείωσαι τοῦ χρονικοῦ Μεταξὺ τὴν συγγένειαν μετὰ τῆς, Μετὰ, προθέσεως, παρ' ἣν καὶ προδήλως γέγονεν· οὕτω γὰρ κἀκείνη χρόνον πολλάκις δηλοῖ, οἷόν ἐστι τὸ, Μεθ' ἡμέραν».

Ὁ δὲ Φρασικλῆς γράφει ἐν τῇ Γραμματικῇ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 379 «Τὸ δὲ *μεθ' ἡμέραν* κυρίως σημαίνει *μετὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἡμέρας*». Πρβ. Βερνάρδυν ἐν *Ἐπιστημ. Συντ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσ.* σελ. 254 «bemerkenswerth μεθ' ἡμέραν nach Erscheinung des Tages (schlechter μεθ' ἡμέρας), wonach Pind. μετὰ νύκτας gebildet» καὶ Ῥεδάντζιον εἰς *Ξενοφ. Ἀνάβ.* Τόμ. Β', σελ. 200 ἐκδ. δ' «μεθ' ἡμέραν — *bei Tage*; eig. nach Tagesanbruch» καὶ Κρέψιον ἐν τῷ *Die Präpos. bei Polyb.* σελ. 61 «Bemerkenswert ist auch das volkstümliche μεθ' ἡμέραν (gleich nach Tagesanbruch, also gleichbedeutend mit dem prägnanten ἅμα τῷ φωτί, dann überhaupt = interdiu, im gegensatz zu νύκτωρ)». Τὸ χωρίον τοῦ Πινδάρου κείμενον ἐν Νεμ. Ϛ', 6 ἔχει ὧδε· «καίπερ ἐφαμερίαν οὐκ εἰδότες *οὐδὲ μετὰ νύκτας* ἄμμε πότμος ἅντιν' ἔγραψε δραμεῖν ποτὶ στάθμαν». Ὁ Βοίκκιος λέγει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Πινδάρου Τόμ. Β', β', σελ. 404 «Μετὰ νύκτας, noctu, inter noctem, ut μεθ' ἡμέραν Eurip. Orest. 58» (Πρβ. καὶ Ματθίαν ἐν *Διεξοδ. Ἑλλην. Γραμματ.* σελ. 1377 ἐκδ. γ'). Ὁ Μεζγῆρος ἐν τῇ ἐξηγήσει τῶν Πινδαρικῶν Ὠδῶν σελ. 415 μεταφράζει τὸ *μετὰ νύκτας*, νομίζων ὅτι ἡ πρόθεσις δηλοῖ ὑστεροχρονίαν, διὰ τοῦ *nach Verfluss der Nacht*. Ὑπῆρξε δὲ καὶ γνώμη, καθ' ἣν τὸ *μετὰ νύκτας* εἶνε ἡμαρτημένη γραφὴ τοῦ *κατὰ νύκτας*.

Παρατιθέμεθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀσωπίου γεγραμμένα ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Σύνταξιν σελ. 702, § 35 «Τὰ *μεθ' ἡμέραν*, *μετὰ νύκτας*, κτλ. εἶναι μὲν παρ' Ἀττικοῖς καὶ μὴ Ἀττικοῖς = *τὴν ἡμέραν*, *τὴν νύκτα*, κτλ. (Εὐρ. Ορ. 58. κτλ. Πλάτ. Φαῖδρ. 251, κτλ. Πίνδ. Ν. ϛ', 6, κτλ.)· δυνατὸν ὅμως νὰ ἀναχθῶσι καὶ ταῦτα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἔπειτα* = *μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἡμέρας*, *μετὰ τὴν ἐπέλευσιν τῆς νυκτός*, κτλ. ἤ, ὡς ἤθελεν εἶναι παρ' ἡμῖν, *μὲ τὴν ἡμέραν*, *μὲ τὴν νύκτα* = *ἀφ' οὗ φέξῃ*, *ἀφ' οὗ νυκτώσῃ*». Μεγάλως σφάλλεται ὁ Ἀσώπιος, ἂν νομίζῃ ὅτι τὸ ἰδιωτικῶς λεγόμενον *μὲ τὴν ἡμέρα(ν)* δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸ τῆς ἀρχαίας γλώσσης *μεθ' ἡμέραν* νοούμενον ἀντὶ τοῦ *μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἡμέρας*. Οὐδέποτε ἡ ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν λαλιᾷ συνήθης πρόθεσις *μέ* δηλοῖ ὑστεροχρονίαν, τὸ δὲ *μὲ τὴν ἡμέρα(ν)* ἐμφαίνει ὁμοίαν ἔννοιαν τῷ ἐν τῇ φωνῇ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων φερομένῳ *ἅμα τῇ ἡμέρᾳ* ἢ *ἅμ' ἡμέρᾳ*. Πρβ. *ἅμα* (*τῇ*) *ἕῳ*, *ἅμα* (*τῷ*) *ἦρι*, κτλ. (Ἴδε καὶ Γλωσσ. Παρατηρήσ. σελ. 161). Ἐν τῇ Δευτέρᾳ Περιόδῳ τοῦ Συντακτικοῦ λέγει ὁ Ἀσώπιος σελ. 624, § 151 ἐκδ. β' «Συνήθεις τρόποι τοῦ λέγειν διὰ τῆς *μετά*, αἰτιατικῇ συντασσομένης, εἶναι τὰ *μεθ' ἡμέραν* = ἐν καιρῷ ἡμέρας, *μετὰ χεῖρας* = ἐν χερσίν. — *νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν* (Πλ. *Ν*. Α', 633). — *πολλῷ πλέον γε ἀγνοεῖν ἐστι νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν* (Ἀντ.). — *θεωρήσατε μάλιστα τὸ πρᾶγμα ἐκ τούτων ἃ νυνὶ μετὰ χεῖρας ἔχετε* (Αἰσχ.)». Πρβ. Κρυγῆρον ἐν *Ἑλλην. Γραμματ.* Μέρ. Α', § 68, 27, 2 ἐκδ. γ' «Vereinzelt sind Ausdrücke wie μετὰ χεῖρας ἔχειν *in Händen haben* und μεθ' ἡμέραν *bei Tage*. Θεωρήσατε μάλιστα τὸ πρᾶγμα ἐκ τούτων ἃ νυνὶ *μετὰ χεῖρας* ἔχετε. Αἰ. Πολλῷ πλέον γε ἀγνοεῖν ἔστι νύκτωρ ἢ *μεθ' ἡμέραν*. Ἀντ.».

Πολλάκις λέγεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐπὶ τοπικῆς σχέσεως *μετὰ χεῖρας* (*μετὰ χεῖρας ἔχειν*), πλειστάκις δ' ἐπὶ χρονικῆς *μεθ' ἡμέραν*. Ὡς δὲ τὸ *μετὰ χεῖρας* ἔχεται ἐμφεροῦς ἐννοίας τῷ *ἐν χερσίν*, οὕτως εὔλογον φαίνεται νὰ νοηθῇ καὶ τὸ *μεθ' ἡμέραν* ἐκλαμβανόμενον ἐφ' ὁμοίας σημασίας τῷ *ἐν ἡμέρᾳ* (Ἴδε ἃ εἴπομεν ἐν τῷ Ε' Μέρει, σελ. 278-9). Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις γράφει ἐν τοῖς Σχολίοις τοῖς εἰς τὸ Τέταρτον Βιβλίον τῆς Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ Γραμματικῆς σελ. 202 «Α'. Τὸ ὕστερον· μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἐγένετο τὰ Μηδικά. β'. ἀντὶ τῆς

ἐν· μετὰ χεῖρας ἔχω βιβλίον· τοιοῦτο δὴ καὶ τὸ τῶν Ἀττικῶν, μεθ' ἡμέραν, ἀντὶ ἐν ἡμέρᾳ».

Ἄξια παραθέσεως νομίζομεν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Φουγκίου εἰρημένα ἐν *Stud. z. Griech. u. Lat. Gramm.* Τόμ. Θ', σελ. 128 «Alius accusativi e praepositione μετά pendentis usus non minus mirus quodammodo explicatur analogia linguae Latinae; nam sicut ibi particula *inter*, quae fere Graeco μετά respondet, cum accusativo coniungitur, quo in usu interdum vim nostri *während* accipere solet (cf. *inter noctem*, *inter cenam*, alia), ita μετά nonnunquam hac vi usurpatum cum accusativo coniungitur: μεθ' ἡμέραν Hdt. I. 150; μετὰ νύκτας Pind. Nem. VI, 9».

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος λόγῳ τοῦ Αἰσχίνου φέρεται § 133 «Θῆβαι δέ, Θῆβαι, πόλις ἀστυγείτων, *μεθ' ἡμέραν ΜΙΑΝ* ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνήρπασται». Μεθηρμηνεύθη δὲ λατινιστὶ μὲν «*uno die* ex media Graecia funditus abrepta est», γερμανιστὶ δὲ «wurde *an einem einzigen Tage* mitten aus Hellas heraus vertilgt». Πρβ. Φισχῆρον ἐν *Παρατηρ. εἰς Οὐελλ. Ἑλλην. Γραμματ.* Τόμ. Γ', Β', σελ. 202 «Diod. Sic. 2, 16. p. 130. Wess. μετὰ τρίτον ἔτος *tertio anno*. Aeschin. p. 523. T. I. μεθ' ἡμέραν μίαν *uno die*». Τὸ πρᾶγμα θὰ ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς ἀλλαχοῦ. Τοῦτο δὲ μόνον ἐνθάδε παρατηροῦμεν, ὅτι ἐν τῷ Πομπηΐῳ τοῦ Πλουτάρχου κεφ. ΙϚ',4 φέρεται «λαβὼν ἱππεῖς προπομποὺς ἀπεχώρησεν εἰς πολίχνιόν τι τῶν περὶ τὸν Πάδον, ὅπου *μεθ' ἡμέραν μίαν*, ἐπιπέμψαντος τοῦ Πομπηΐου Γεμίνιον, ἀνῃρέθη», τουτέστιν: *ἡμέρας μιᾶς παρελθούσης*. Ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ τοῦ Σοφοκλέους εἶνε εἰρημένον στίχ. 55 «ἀδελφὼ δύο *μίαν ΚΑΘ' ἡμέραν* αὐτοκτονοῦντε τὼ ταλαιπώρω μόρον κοινὸν κατειργάσαντ' ἐπαλλήλοιν χεροῖν» καὶ στίχ. 170 «ἐκεῖνοι πρὸς διπλῆς μοίρας *μίαν ΚΑΘ' ἡμέραν* ὤλοντο παίσαντές τε καὶ πληγέντες αὐτόχειρι σὺν μιάσματι». Πρβ. στίχ. 14 «*μιᾷ* θανόντων *ἡμέρᾳ* διπλῇ χερί». Ἴδε ἃ ἐγράψαμεν ἐν τῷ Ζ' Μέρει, σελ. 315).

2. Μεθ' ἡμέραν — καθ' ἡμέραν.

Ἐπειδὴ εὐκόλως ἡ πρόθεσις μετά κακῶς ἀναγινωσκομένη μεταπίπτει εἰς τὴν κατά, εὑρίσκεται οὐχὶ ὀλιγάκις ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν Ἑλλήνων γεγραμμένον καθ' ἡμέραν ἀντὶ τοῦ μεθ' ἡμέραν.

Γαλην. Τόμ. ΙϚ', σελ. 359 «διαφέρει δὲ καὶ ἡλιούμενος ἀὴρ τοῦ ἀνηλίου καὶ σκιεροῦ καὶ ὁ *καθ' ἡμέραν* τοῦ νύκτωρ». Πρβ. Ὀρειβάσ. Τόμ. Β', σελ. 291, 2 «διαφέρει δὲ καὶ ὁ ἡλιούμενος ἀὴρ τοῦ ἀνηλίου καὶ σκιεροῦ καὶ ὁ *μετὰ ἡμέραν* τοῦ νύκτωρ».

Σωραν. περὶ Γυναικ. Παθ. σελ. 154, 11 Ἑρμ. «ὅθεν καὶ *καθ' ἡμέραν* μὲν αὐτὸ δεῖ λούειν, οὐδέποτε δὲ νυκτός».

Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Ε', σελ. 72 «εἰς ταῦτα πονεῖται *καθ' ἡμέραν* καὶ νύκτωρ». Ἀδιάφθορος ἔμεινεν ἡ γραφὴ ἐν Τόμ. Β', σελ. 258 «οὐ *μεθ' ἡμέραν* μόνον ἀλλὰ καὶ νύκτωρ» καὶ σελ. 269 «καὶ γὰρ *μεθ' ἡμέραν* ἡλίου καὶ νύκτωρ σελήνης φαντασίαν ὡς ἑστώτων οἱ σώματος ὀφθαλμοὶ λαμβάνουσι» καὶ σελ. 280 «*μεθ' ἡμέραν* τε καὶ νύκτωρ περὶ τὰς αὐτὰς ὥρας κτέ.» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 196 «αἱ *μεθ' ἡμέραν* καὶ νύκτωρ συνεχεῖς καὶ ἀδιάστατοι ὄμβρων φοραί» καὶ σελ. 323 «τὸν μὲν ὑπὲρ τῶν *μεθ' ἡμέραν*, τὸν δ' ὑπὲρ τῶν νύκτωρ εὐεργεσιῶν» καὶ Τόμ. Ε', σελ. 34 «*μεθ' ἡμέραν* γὰρ τὰ σώματα διανίστησι — νύκτωρ δὲ — πρὸς ἀνάπαυλαν καλεῖ» καὶ σελ. 50 «ἃς *μεθ' ἡμέραν* καὶ νύκτωρ ὑπομένουσι» καὶ σελ. 67 «ἀλλὰ καὶ *μεθ' ἡμέραν* καὶ νύκτωρ ὁπλοφορεῖν» καὶ σελ. 174 «ἀδιαστάτως *μεθ' ἡμέραν* τε καὶ νύκτωρ ἀναπνεόμενον» καὶ σελ. 312 «ἅπερ — ἐκεῖνοι θεαταῖς χρώμενοι τοῖς παρ' Ἕλλησι *μεθ' ἡμέραν* — σὺν τέχνῃ δρῶσιν, οὗτοι — νύκτωρ ἐν σκότῳ μεθύοντες — ἐπ' ἀτιμίᾳ — τῶν ὑπομενόντων ἐνεργοῦσιν».

Ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Σωζομενοῦ σελ. 62-3 Οὐσσ. ἶνε ἐκδεδομένον «καὶ λόγον τιθέναι ὧν ἐποίησε νύκτωρ καὶ *καθ' ἡμέραν*». Μνημονεύεται δὲ καὶ γραφὴ *μεθ' ἡμέραν*, ἥτις ὤφειλε νὰ ἶνε ἐν τῷ ἐδάφει κατακεχωρισμένη. Πρβ. σελ. 5 «φασὶ δέ σε *μεθ' ἡμέραν* μὲν τὰ περὶ τὰ ὅπλα καὶ τὸ σῶμα ἀσκεῖν — νύκτωρ δὲ τὰς

βίβλους περιέπειν» καὶ σελ. 54 «νύκτωρ καὶ *μεθ' ἡμέραν* αὐτὸν σέβει» καὶ σελ. 126 «νύκτωρ καὶ *μεθ' ἡμέραν* εὔχεσθαι» καὶ σελ. 852 «τὸν Ἰωάννην ἐφύλαττον οἱ τοῦ λαοῦ σπουδαιότεροι νύκτωρ καὶ *μεθ' ἡμέραν* ἀμοιβαδὸν παρακαθήμενοι (γρ.: *ΠΕΡΙκαθήμενοι*) τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον» καὶ σελ. 888 «κοινῇ τε νύκτωρ καὶ *μεθ' ἡμέραν* τὸν θεὸν ὑμνοῦσι».

Ἐν τῇ Ἀναβάσει τοῦ Ξενοφῶντος βιβλ. Ζ', γ', 37 διττὴν ἔχουσι τἀντίγραφα γραφήν, τήν τε ὑγιαίνουσαν «*μεθ' ἡμέραν* μὲν γὰρ ἐν ταῖς πορείαις ἡγεῖται τοῦ στρατεύματος — νύκτωρ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησιν ἡγεῖσθαί ἐστι τὸ βραδύτατον» καὶ τὴν νοσοῦσαν «*καθ' ἡμέραν* μὲν γὰρ ἐν ταῖς πορείαις κτέ.».

Καὶ παρὰ τῷ Παυσανίᾳ βιβλ. Δ', κα', 9 πρὸς τῇ ὀρθῇ οὔσῃ ἐκφορᾷ «*μεθ' ἡμέραν* γὰρ ἀεὶ καὶ νύκτα συνεχῶς οἱ αὐτοὶ τρίτην ἠμύνοντο» φέρεται καὶ ἡ πλημμελὴς *καθ' ἡμέραν*, ὡς καὶ παρὰ Δίωνι τῷ Κασσίῳ εἶνε γεγραμμένον βιβλ. ΜΒ', λη', 2 οὐ μόνον «κἀκ τούτου πολλαὶ μὲν μάχαι καὶ *μεθ' ἡμέραν* καὶ νύκτωρ αὐτοῖς ἐγίγνοντο» ἀλλὰ καὶ *καθ' ἡμέραν* (Ἴδε Στούρζιον εἰς *Δί. Κάσσ.* Τόμ. Β', σελ. 60). Καὶ παρὰ τῷ Πολυβίῳ βιβλ. Α', πδ', 8 (σελ. 99,13 Οὔλσχ.) καὶ παρὰ τῷ Ὀνησάνδρῳ Στρατηγ. Ϛ' καὶ παρὰ τῷ Ψευδολουκιανῷ Ἔρωσ. 44 εὑρίσκει τις ἐν τοῖς ἀντιγράφοις κείμενον τό τ' εὐαρμοστοῦν τῷ λόγῳ *μεθ' ἡμέραν* καὶ τὸ ἀτόπως ἔχον *καθ' ἡμέραν*.

Ὑπὸ τοῦ Φιλοστράτου ἐρρήθη σελ. 295 «καὶ ἃ μὲν ὁρῶσι *μεθ' ἡμέραν* — ὀνειρώδη καὶ ἀνεμιαῖα ποιεῖ τούτοις». Ἔν τινι δὲ τῶν ἀντιγράφων φέρεται μὲν *καθ' ἡμέραν*, ἀλλὰ τοῦ *κα* ὑπέρκειται τὸ *με*, ὑπὸ νεωτέρας χειρὸς τεθέν.

Ἐν τῷ κατ' Ἀπίωνος συγγράμματι τοῦ Ἰωσήπου Λόγ. Α', 22,3 σελ. 36 ἐκδ. Ἰ. Γ. Μυλλ. ἀπαντᾷ «τὴν ἐκείνου ψυχὴν ἔλεγε συνδιατρίβειν αὐτῷ καὶ νύκτωρ καὶ *καθ' ἡμέραν*». Τὴν αὐτὴν γραφὴν βλέπομεν καὶ ἐν τῇ Διδωτείῳ ἐκδόσει τοῦ Ἰωσήπου Τόμ. Β', σελ. 352, 32. Ἀλλ' ἡ Τευβνήρειος ἔκδοσις Τόμ. Ϛ', σελ. 199, 6 εἶνε ἀπηλλαγμένη τῆς πλημμελείας ταύτης.

Ἀνεγνώσθη δὲ καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων κακῶς *καθ' ἡμέραν* ἀντὶ τοῦ *μεθ' ἡμέραν* βιβλ. ΙΕ', κϛ', 4 «προσκαρτεροῦντες τοῖς κινδύνοις συνεχῶς καὶ *καθ' ἡμέραν* καὶ νυκτός» καὶ βιβλ. ΙϚ', οδ', 6 «συνεχῶς ἐκ διαδοχῆς ἐτειχομάχει καὶ

καθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ» (Ἴδε Λ. Δινδόρφιον εἰς *Διόδ. Σικελ.* Μέρ. Β', α', σελ. 970 καὶ 1110).

Ὁ Κόβητος γράφει ἐν *Var. Lect.* σελ. 281 «In Luciano 38, 45. fluctuant libri inter καθημέραν et μεθημέραν (nam sic scribae praepositiones solent cum suo nomine in scribendo coniungere, vid. Bastium p. 795), quae non possunt umquam confundi ab eo, qui quod scribat intelligit, nam hoc *interdiu* significat, illud *quotidie*; itaque ubi ita dicitur: *iuvenis postquam strenue per totum diem palaestrae et litteris operam dedit, sub vesperam cibum capit et* ἡδίους ὕπνους καθεύδει τοῖς μεθ' ἡμέραν καμάτοις ἐπηρεμῶν ἐπίφθονον, quid eo facias qui καθημέραν oscitanter supposuerit?» καὶ ἐν *Mnemos.* 1873, σελ. 379 «Plutarch. *de amore prolis* p. 496 E.

θάλπουσα καὶ ψύχουσα καὶ πόνῳ πόνον
ἐκ νυκτὸς ἀλλάσσουσα τὸν καθ' ἡμέραν.

Graecum est eo sensu ΜΕΘ' ἡμέραν, ut passim νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν, sed καθ' ἡμέραν est ὁσημέραι *quotidie*, ut κατὰ μῆνα, κατ' ἔτος est ὅσοι μῆνες, ὁσέτη, *quot mensibus*, *quotannis*. Non possunt haec inter se mutare locum et semper idem significat μεθ' ἡμέραν, ut καθ' ἡμέραν et ἐφ' ἡμέραν *in diem* et δι' ἡμέρας *per totum diem*, et παρ' ἡμέραν *tertio quoque die*».

Τῇ ἡμαρτημένῃ ἐκφορᾷ *καθ' ἡμέραν* ἀντὶ τῆς *μεθ' ἡμέραν* ἐντυγχάνει τις καὶ ἐν ταῖς Χοηφόροις τοῦ Αἰσχύλου στίχ. 817:

ἄσκοπον δ' ἔπος λέγων
νύκτα πρό τ' ὀμμάτων σκότον φέρει,
καθ' ἡμέραν δ' οὐδὲν ἐμφανέστερος.

καὶ ἐν τῇ Ἠλέκτρᾳ τοῦ Εὐριπίδου στίχ. 603:

τῷ συγγένωμαι; νύχιος ἢ καθ' ἡμέραν;

Ὀρθῶς εἶνε γεγραμμένον ἐν ταῖς Βάκχαις στίχ. 485:

τὰ δ' ἱερὰ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν τελεῖς;

Πρβ. καὶ Ὀρέστ. 58.

Παρὰ Δίωνι τῷ Χρυσοστόμῳ κεῖται Τόμ. Β', σελ. 251 «ἀλλ' οὐκ αὐτὸν ἀεὶ καὶ νύκτωρ *καθ' ἡμέραν* φροντίζοντα καὶ ἀγρυπνοῦντα τὴν

φυλακὴν ταύτην ἔχειν». Ὁ Γήλιος ἐν ᾧ ἐπέταξε τῇ ἐκδόσει τοῦ Ὀλυμπικοῦ τοῦ Δίωνος Ὑπομνήματι εἰς τοὺς λοιποὺς αὐτοῦ λόγους σελ. 396 προσθεὶς τὸν σύνδεσμον *καί* ἀνέγνω «καὶ νύκτωρ καὶ καθ' ἡμέραν». Τὸ χωρίον καθίσταται ὑγιές, ἂν προστεθῇ μὲν ὁ σύνδεσμος *καί*, μετατυπωθῇ δὲ τὸ *καθ' ἡμέραν* εἰς τὸ *μεθ' ἡμέραν*. Θαυμάζομεν δ' ὅτι ὁ Γήλιος περὶ οὐδενὸς ἐποιήσατο τὴν παρατήρησιν τοῦ Ῥεισκίου «malim καὶ μεθ' ἡμέραν».

Παρὰ τῷ Θεοφράστῳ περὶ Φυτ. Αἰτ. Ϛ', ιζ', 3 ἀντὶ τοῦ «ὥσπερ καὶ *καθ' ἡμέραν* ἐστὶν ἐπὶ τῆς ἑσπερίδος καλουμένης· αὕτη γὰρ τῆς νυκτὸς ὄζει μᾶλλον» ἐγράφη ὑπό τινων «ὥσπερ καὶ ἐστὶν ἐπὶ τῆς ἑσπερίδος καλουμένης· αὕτη γὰρ τῆς νυκτὸς ὄζει μᾶλλον ἢ καθ' ἡμέραν» (Ἴδε Σνειδῆρον εἰς *Θεόφρ*. Τόμ. Δ', σελ. 501). Ἀλλ' οὔτ' ἄλλος Ἕλλην οὔτε ὁ Θεόφραστος ἠδύνατο νὰ εἴπῃ «τῆς νυκτὸς μᾶλλον ἢ *ΚΑΘ' ἡμέραν*». Πολλάκις δὲ γίνεται ἐν τοῖς τοῦ Θεοφράστου χρῆσις τοῦ *νύκτωρ-ΜΕΘ' ἡμέραν* ἢ *ΜΕΘ' ἡμέραν-νύκτωρ*, οἷον 435, 27 Σνειδ. «νύκτωρ μὲν συμμύει, μεθ' ἡμέραν δὲ ἐκπετάννυται». σελ. 458, 6 «ἢ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν». σελ. 649, 28 «διὸ καὶ τῶν ζῴων τὰ μὲν ἐν ἡμέρᾳ (Στέφαν.: *μεθ' ἡμέραν*), τὰ δὲ νύκτωρ μᾶλλον ὀξυωπεῖν· ὅσα μὲν πυρὸς ἔλαττον ἔχει, μεθ' ἡμέραν — ὅσα δὲ τοῦ ἐναντίου, νύκτωρ». σελ. 658, 2 «καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς μεθ' ἡμέραν, ἐνίοις δὲ νύκτωρ εἶναι τὸ ἀλλόχρουν». σελ. 664, 4 «διὸ τοὺς μελανοφθάλμους μεθ' ἡμέραν καὶ τὰ λαμπρὰ μᾶλλον ὁρᾶν, τοὺς δ' ἐναντίους νύκτωρ». σελ. 669, 2 «ἐχρῆν ὁρᾶν, εἰ μὴ νύκτωρ, ἀλλὰ μεθ' ἡμέραν». Πρβ. καὶ σελ. 650, 4-7 καὶ σελ. 654, 9-14. Ἔτι δὲ σελ. 658, 5 καὶ σελ. 777, 4. Ὀρθῶς ἔχει ἡ παρατήρησις, ἣν ἐποιήσατο ὁ Σνειδῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Θεοφράστου Τόμ. Δ', σελ. 501 «Verum μεθ' ἡμέραν est interdiu, καθ' ἡμέραν quotidie». Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῇ Τευβνηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Θεοφράστου Τόμ. Β', σελ. 242 εἶνε γεγραμμένον «ὅπερ καὶ *καθ' ἑσπέραν* ἐστὶν ἐπὶ τῆς ἑσπερίδος καλουμένης· αὕτη γὰρ τῆς νυκτὸς ὄζει μᾶλλον».

Παρὰ τῷ Ἀπολλοδώρῳ βιβλ. Α', ε', 1, 4 φέρεται «βουλομέ δὲ αὐτὸ ἀθάνατον ποιῆσαι τὰς νύκτας εἰς πῦρ κατετίθει τὸ βρέφι καὶ περιῄρει τὰς θνητὰς σάρκας αὐτοῦ· *καθ' ἡμέραν* δὲ παραδόξω αὐξανομένου τοῦ Δημοφῶντος, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ παιδί, ἐπετί

ρησεν ἡ Μετάνειρα». Ἔχει δὲ κάλλιστα τὸ *καθ' ἡμέραν* ἐν τῇ ῥήσει ταύτῃ· διότι ὁ συγγραφεὺς προφανῶς ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ τὴν ἔννοιαν τήνδε· «ἐπεὶ δ' *ὁσημέραι* παραδόξως ηὐξάνετο ὁ Δημοφῶν». Λατινιστὶ εἶνε ἡ ῥῆσις οὑτωσὶ μεθηρμηνευμένη· «quum *in dies* puer, cui Demophonti nomen, praeter quam fieri solet cresceret».

3. Νύκτωρ — μεθ' ἡμέραν.

Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος ἀποφαίνεται σελ. 250, 3 «Νυκτὸς καὶ ἡμέρας Ἀττικοὶ λέγουσιν, ἤγουν ἐπὶ τῆς νυκτὸς καὶ ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἐλλειπτικῶς ἔξωθεν· ἢ νύκτα καὶ ἡμέραν, ἤγουν κατὰ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν. Τὸ δὲ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἁπλῶς Ἕλληνες».

Τοῦ νύκτωρ — μεθ' ἡμέραν ἢ μεθ' ἡμέραν — νύκτωρ ἱκανὰ ἐκ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου ἔχομεν νὰ καταλέξωμεν μαρτύρια· γίνεται δ' αὐτοῦ πολλάκις χρῆσις καὶ ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ.

Εὐριπίδ. Βάκχ. 485 «τὰ δ' ἱερὰ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν τελεῖς;».

Μένανδρ. Ἀποσπ. 734 «ἃ γὰρ μεθ' ἡμέραν τις ἐσπούδασε, ταῦτ' εἶδε νύκτωρ». Ὁ στίχος:

ἃ γὰρ μεθ' ἡμέραν τις ἐσπούδασε

δὲν εἶνε πλήρης. Τῶν δὲ πρὸς ἀπαρτισμὸν αὐτοῦ γενομένων εἰκασιῶν προκρίνομεν τήνδε·

ἃ γὰρ μεθ' ἡμέραν πάνυ τις ἐσπούδασε (-κε)

(Ἴδε Μελλῆρον ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1852, σελ. 145 καὶ Ἰάκωβον ἐν τῇ ὑπὸ Μεινεκίου γενομένῃ συναγωγῇ τῶν Ἀποσπασμάτων τῶν Κωμικῶν Τόμ. Ε', σελ. CCXCII).

Ἀντιφ. περὶ τοῦ Ἡρῴδ. Φόν. 44 «καὶ μὴν πολλῷ πλέον γε ἀγνοεῖν ἔστι νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν» (Ἴδε Μαιτζνῆρον εἰς *Ἀντιφ.* σελ. 221). Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ *γε ἀγνοεῖν* μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ Κοβήτου εἰς τὸ *γεγωνεῖν* (Ἴδε Ἀθηνᾶν Τόμ. Γ', σελ. 360).

Λυσ. πρὸς Σίμων. 34 «οὐκ ἐτήρησα αὐτὸν οὐ μόνον οἷόν τ' ἦν (οἷός τ' ἦ) λαβεῖν ἢ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν».

Ξενοφ. Ἀναβ. Δ', ϛ', 12 «καὶ νύκτωρ ἀμαχεὶ μᾶλλον ἂν τὰ

πρὸ ποδῶν ὁρῴη τις ἢ μεθ' ἡμέραν μαχόμενος». Πρβ. καὶ βιβλ. Ζ', γ', 37.

Πλάτ. Νόμ. σελ. 633 γ' «νύκτωρ τε πλανωμένων διὰ πάσης τῆς χώρας καὶ μεθ' ἡμέραν» καὶ σελ. 674 β' «μηδέ γε μεθ' ἡμέραν μηδένα τὸ παράπαν — μηδ' αὖ νύκτωρ» καὶ σελ. 779 α' «μηδὲ τῷ φρουρεῖν ἀεί τινας ἐν αὐτῇ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν» καὶ σελ. 854 α' «παρακαλοῦσα μεθ' ἡμέραν τε καὶ ἐπεγείρουσα νύκτωρ». Πρβ. καὶ 'Αλκιβ. Α', σελ. 106 ε' «οὔτε νύκτωρ οὔτε μεθ' ἡμέραν ἐξιὼν ἔνδοθεν».

Δημοσθέν. σελ. 735, 113 «εἰ μέν τις μεθ' ἡμέραν ὑπὲρ πεντήκοντα δραχμὰς κλέπτοι — εἰ δέ τις νύκτωρ ὁτιοῦν κλέπτοι».

Αἰσχίν. περὶ Παραπρεσβ. 125 «λέγεις μὲν ὅτι Φιλίππῳ μεθ' ἡμέραν μόνος μόνῳ διελεγόμην, αἰτιᾷ δὲ εἰσπλεῖν με νύκτωρ κατὰ τὸν ποταμόν» καὶ 151 «τίς αὐτὸν εἶδε πώποτε ἀσχημονήσαντα ἢ μεθ' ἡμέραν — ἢ νύκτωρ;» καὶ κατὰ Κτησιφ. 77 «οὓς μεθ' ἡμέραν ἐπιορκῶν νύκτωρ φησὶν ἑαυτῷ διαλέγεσθαι».

'Αριστοτ. περὶ τὰ Ζῷ. 'Ιστορ. Ε', ιδ', 11 «πᾶσαν ὥραν ὀχεύειν δύναται καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ» καὶ Μετεωρολ. Β', δ', 3 «διὸ χειμῶνός τε μᾶλλον γίνεται τὰ ὕδατα καὶ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν». Πρβ. καὶ Ψευδαριστοτ. περὶ Θαυμασ. 'Ακουσμ. ΛΕ' «ταῦτα δὲ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν φανερά».

Θεόφραστ. περὶ Φυτ. Αἰτ. Β', ιθ', 1 «ἔνια τῶν ἀνθῶν νύκτωρ μὲν συμμύει, μεθ' ἡμέραν δὲ ἐκπετάννυται» καὶ ἀλλ. Ἴδε ἃ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐγράψαμεν σελ. 385.

Πολύβ. σελ. 52, 4 «παραβόλους ἀγῶνας διασυνίστατο καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ» καὶ σελ. 77, 24 «γινομένων δὲ πλειόνων ἀδικημάτων καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν» καὶ σελ. 99, 13 «ποτὲ μὲν μεθ' ἡμέραν, ποτὲ δὲ νύκτωρ ἐπιφαινόμενος ἐξέπληττεν» καὶ σελ. 614, 27 καὶ σελ. 982,18 καὶ σελ. 1064, 5 καὶ σελ. 1121, 6 καὶ σελ. 1122, 16 καὶ σελ. 1332, 24. Ἴδε Κρέψιον ἐν τῷ *Die präposit. bei Polyb.* σελ. 61. Πρβ. καὶ Οὐουνδερῆρον ἐν *Act. Sem. Phil. Erl.* Τόμ. Δ', σελ. 239-40.

'Απολλόδ. Γ', ε', 6, 6 «καὶ χεῖται δάκρυα νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τοῦ λίθου». Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐνόμισάν τινες ἀναγκαῖον νὰ ἐκβληθῇ ἡ γενικὴ *τοῦ λίθου*· ὁ δ' 'Ερχῆρος ἀπήλειψεν ὅλην τὴν ῥῆσιν.

Ἀντίγον. Καρύστ. ΞΒ´ «τὴν δὲ γλαῦκα καὶ τὴν κορώνην πολεμίους εἶναι· τὴν μὲν κορώνην τῆς γλαυκὸς μεθ' ἡμέραν διὰ τὸ μὴ βλέπειν τὴν γλαῦκα, τὴν δὲ γλαῦκα τῆς κορώνης νύκτωρ διὰ τὸ τὴν κορώνην μὴ ὁρᾶν· διὸ καὶ κρατεῖν αὐτῶν τὴν μὲν νύκτωρ, τὴν δὲ μεθ' ἡμέραν».

Διονύσ. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 765 «ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ αὐτοὶ (οἱ αὐτοὶ) ταλαιπωροῦντες».

Στράβ. σελ. 77, 23 «μεθ' ἡμέραν μὲν ἀπρόσιτον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ καὶ τῆς θειώδους ὀδμῆς, νύκτωρ δ' ἐκλάμπον πόρρω» καὶ σελ. 320, 25 «πλεῖται δὲ μάλιστα μὲν νύκτωρ — ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡμέραν» καὶ σελ. 364, 15 καὶ σελ. 500, 14 καὶ σελ. 989, 14.

Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Β´, σελ. 258 «οὐ μεθ' ἡμέραν μόνον ἀλλὰ καὶ νύκτωρ» καὶ Τόμ. Δ´, σελ. 196 «αἱ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ συνεχεῖς καὶ ἀδιάστατοι ὄμβρων φοραί» καὶ ἀλλ. Ἴδε τὰ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν γεγραμμένα σελ. 382.

Μουσών. σελ. 148 Πηρλ. «τῷ συνεῖναι τῷ διδασκάλῳ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν».

Δί. Χρυσόστ. Τόμ. Α´, σελ. 217 «ἐγὼ δὲ βαδίζω μὲν ὅποι βούλομαι — νύκτωρ, βαδίζω δὲ μεθ' ἡμέραν» καὶ Τόμ. Β´, σελ. 350 «ὥσπερ οἱ φρενιτίζοντες, ἀεὶ μετέωρος οὗτος καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν. Πρβ. καὶ σελ. 251.

Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 100 ε´ «ἀεὶ συνοικοῦσα τοῖς σπλάγχνοις καὶ προσπεφυκυῖα νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν» καὶ Θησ. ϛ´, 7 «καὶ νύκτωρ· ὄνειρος ἦσαν αἱ πράξεις καὶ μεθ' ἡμέραν ἐξῆγεν αὐτὸν ὁ ζῆλος» καὶ Λουκ. Γ´, 3 «μεθ' ἡμέραν μὲν ὑφειμένοις πλέων τοῖς ἱστίοις καὶ ταπεινοῖς, νύκτωρ δ' ἐπαιρομένοις εἰς Ῥόδον ἐσώθη».

Ἀρριαν. Ἀναβ. Δ´, ιγ´, 5 «εἶναι γὰρ τῇ Σύρᾳ πρόσοδον πρὸς βασιλέα καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν».

Λουκιαν. Ψευδολογιστ. 2 «μᾶλλον δὲ κηρῦξαι ἃ πράττεις νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν» καὶ πρὸς Ἀπαίδ. 4 «οἱ δὲ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν διὰ χειρὸς ἔχουσιν αὐτά».

Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Β´, δ´, 6 «Μένανδρον καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐμοὶ περικείμενον». Ἴδε Βεργλῆρον εἰς *Ἀλκίφρ.* σελ. 295-6 Σειλ.

Ἀριστείδ. Τόμ. Α´, σελ. 210 «ὥστε νύκτωρ μὲν ἤστραπτεν ἀρ-

γύρῳ καὶ χρυσῷ, μεθ' ἡμέραν δὲ νύκτα ἐπῆγεν ὁσαχοῦ τοξεῦσαι κελεύσεις».

Πολύαιν. Στρατηγ. Δ', 17 «Τῆς δὲ στρατιᾶς οὐκ ὀλίγον μέρος νύκτωρ ἐκέλευσε καταλαβέσθαι τὰς ὑπωρείας. Μεθ' ἡμέραν πρεσβευτὰς ἔπεμψαν οἱ Ἀντιόχου στρατιῶται». Πρβ. καὶ βιβλ. Δ', 18, 1.

Μάρκ. Ἀντωνῖν. Γ', 4 «καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν». Ἴδε Γατακῆρον εἰς *Μάρκ. Ἀντων.* σελ. 72. Πρβ. καὶ Βαλκενάριον ἐν *Opusc.* Τόμ. Β', σελ. 67.

Μάξ Τύρ. Λόγ. ΚΑ', 8 «μὴ ἀνεὶς τὸν κάματον μήτε νύκτωρ μήτε μεθ' ἡμέραν».

Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 681, 2 «ὥστε κοπούμενον νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ὑπὸ τῶν πράγματα ἐχόντων ὀχλεῖσθαι».

Διογ. Λαέρτ. Ζ', 168 «νύκτωρ μὲν ἐν τοῖς κήποις ἤντλει, μεθ' ἡμέραν δὲ ἐν τοῖς λόγοις ἐγυμνάζετο».

Ἀθήν. σελ. 440 α' «νύκτωρ τε ἀεὶ καὶ μεθ' ἡμέραν μεθύοντα» καὶ σελ. 445 β' «ἐξῆγέ τε κῶμον ἀεὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ» καὶ σελ. 461 γ' «χαλεποὺς γὰρ καὶ πλήκτας τοὺς ἥρωας νομίζουσι καὶ μᾶλλον νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν».

Αἰλιαν. περὶ Ζῴ. Γ', 9 «ἡ γλαῦξ — νύκτωρ ἐπιβουλεύει τοῖς ᾠοῖς τῆς κορώνης, ἡ δὲ μεθ' ἡμέραν ἐκείνην ταὐτὸ δρᾷ τοῦτο».

Δἰ. Κάσσ. ΞϚ', κβ', 2 «μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἐν τῇ γῇ περινοστοῦντες».

Ἡρῳδιαν. Ἱστορ. Α', ιγ', 7 «νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπάλληλοι καὶ ἀκόλαστοι τοῦ σώματος ἡδοναί» καὶ Ε', δ', 8 «νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ὡδοιπόρει» καὶ Ζ', γ', 4 καὶ Η', β', 5.

Ἰω. Χρυσόστ. Ὁμιλ. εἰς Ματθ. σελ. 205 α' «οἱ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἀκούοντες αὐτοῦ διαλεγομένου».

Συνέσ. εἰς τὸν Αὐτοκρ. Ἀρκάδ. σελ. 6 α' «ἵνα νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν σχολάζωσι δυσχερῶν».

Ἀρισταίν. Α', 24 (σελ. 109 Βοισσ.) «ὃς οὐ νύκτωρ, οὐ μεθ' ἡμέραν διαλείπει τὴν ἐμὴν καταφλέγων καρδίαν».

Ἡλιόδ. Αἰθιοπ. Ϛ', 1 «ἐγὼ μὲν ᾤμην νύκτωρ σοι μόνον τὴν δειλίαν ἐνοχλεῖν — σὺ δὲ ἄρα καὶ μεθ' ἡμέραν ἦσθα λίαν — τολμηρός» κα Ι', 3 «νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν χοροὺς καὶ θυσίας — τοῖς θεοῖς ἀναγόντων».

Ἱεροκλ. παρὰ Στοβ. Ἀνθολ. ΟΘ', 53 (Τόμ. Γ', σελ. 98, 5 Τευβν.) «ἐκ τοῦ συναναστρέφεσθαι νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν αὐτοῖς».

Ἐπιστολογρ. Ἑρχ. σελ. 467, 14 «ἔχουσα τοίνυν κατὰ νοῦν καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν σκόπει τὸ συμφέρον ταῖς τῆς ἡγεμονίας προσόδοις».

Σωζομεν. Ἐκκλ. Ἱστορ. σελ. 5 «φασὶ δέ σε μεθ' ἡμέραν μὲν τὰ περὶ τὰ ὅπλα καὶ τὸ σῶμα ἀσκεῖν — νύκτωρ δὲ τὰς βίβλους περιέπειν». Καὶ ἄλλα παραδείγματα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος χρήσεως εἶνε ἐκ τοῦ Σωζομενοῦ κατειλεγμένα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν σελ. 383.

Μαρῖν. Πρόκλ. Γ', σελ. 6 «οὓς νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐξήντλει» καὶ ἀλλ. (Ἴδε Βοισσονάδην εἰς *Μαρῖν. Πρόκλ.* σελ. 68 καὶ 94 καὶ 104).

Σουίδ. λ. *ἀνίει* «μήτε νύκτωρ μήτε μεθ' ἡμέραν ἔτι ἀνιέντι τοῦ πλοῦ».

Σχολ. Ἀπολλ. Ῥοδ. Δ', 57, σελ. 487, 18 Κειλ. (Εὐδοκ. Ἰων. σελ. 257, 20 Φλ.) «δι' ὃ καὶ νύκτωρ σχολάζοντα τούτοις ὕπνῳ μὴ χρῆσθαι, κοιμᾶσθαι δὲ μεθ' ἡμέραν».

Μιχ. Ἀκομιν. Τόμ. Β', σελ. 327, 16 «ὑπερευχομένοις νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τῆς μεγίστης σου ἀντιλήψεως» Πρβ. καὶ σελ. 403, 18.

Κωνσταντ. Μανασσ. Συν. Χρον. στίχ. 1943 (σελ. 85) «βαδίζειν ὁπουδήποτε νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν».

Γεώργ. Κεδρην. Τόμ. Α', σελ. 577, 12 «μὴ ἀναπεσὼν δὲ τὸν διετῆ χρόνον, μὴ νύκτωρ, μὴ μεθ' ἡμέραν, νεκροῦται τὰ ὑπογάστρια» καὶ Τόμ. Β', σελ. 524,7 «ἀδεῶς τε ἐσκεδάννυντο καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐν πότοις — ἦσαν».

Γεώργ. Παχυμέρ. Τόμ. Α', σελ. 24,14 «νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὰ μὴ καλὰ φανταζόμενον».

Νικηφ. Γρηγορ. Τόμ. Α', σελ. 175,16 «τὰ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν δεινά» καὶ σελ. 234,19 «οὐ διέλιπε λάθρα νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν αὐτὸν ἐνοχλοῦσα» καὶ σελ. 260,1 «ὅλην ὥσπερ ἄμπωτις ἐξερρόφησε τὴν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν μελέτην αὐτοῦ» καὶ σελ. 268,14 «τοῦτο νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ποιοῦντες οὐκ ἔληγον» καὶ σελ. 270,22 «ἐν ταῖς νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν σχολαῖς λογικαῖς αὐτῷ συγγινόμενος» καὶ σελ. 499,14 «πολὺν γὰρ αὐτῷ περικεχύσθαι νύ-

ντωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὸν ὄχλον» καὶ Τόμ. Β', σελ. 802,1 καὶ σελ. 816,9 καὶ ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ.

4. Νυκτός—μεθ' ἡμέραν, ἐν νυκτί—μεθ' ἡμέραν, κτλ.

Πρὸς τῇ ἐκφορᾷ νύκτωρ—μεθ'ἡμέραν ἢ μεθ'ἡμέραν—νύκτωρ ἀπαντᾷ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ἡ νυκτός—μεθ'ἡμέραν ἢ μεθ' ἡμέραν—νυκτός. Γίνεται δ' ἐν αὐτῇ χρῆσις ἐνίοτε καὶ τοῦ ἐν νυκτί—μεθ'ἡμέραν καὶ τοῦ νύκτα—μεθ'ἡμέραν καὶ ἄλλων τοιούτων.

νυκτός—μεθ' ἡμέραν ἢ μεθ' ἡμέραν—νυκτός. Ἡρόδ. Β', 150 «πλὴν οὐ νυκτὸς ἀλλὰ μετ' ἡμέρην ποιεύμενον» καὶ Δ', 146 «κτείνουσι δὲ τοὺς ἂν κτείνωσι Λακεδαιμόνιοι νυκτός, μετ' ἡμέρην δὲ οὐδένα». Πλάτ. Φαίδρ. σελ. 251 ε' «οὔτε νυκτὸς δύναται καθεύδειν οὔτε μεθ' ἡμέραν οὗ ἂν ᾖ μένειν». Λυσ. ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθ. φόν. 41 «ἔπειτα—οὐκ ἂν δοκῶ ὑμῖν τοῖς ἐπιτηδείοις μεθ'ἡμέραν παραγγεῖλαι καὶ κελεῦσαι αὐτοὺς ξυλλεγῆναι εἰς οἰκίαν τῶν φίλων (του) τῶν ἐγγυτάτω μᾶλλον ἤ, ἐπειδὴ τάχιστα ᾐσθόμην, τῆς νυκτὸς περιτρέχειν κτέ.». Ξενοφ. Λακεδ. Πολιτ. Β', 7 «καὶ νυκτὸς ἀγρυπνεῖν δεῖ καὶ μεθ'ἡμέραν ἀπατᾶν καὶ ἐνεδρεύειν» καὶ Κυνηγετ. Θ', 17 «ἐν μὲν γὰρ τοῖς ὄρεσιν οὐ μόνον τῆς νυκτὸς ἁλίσκονται ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡμέραν διὰ τὴν ἐρημίαν· ἐν δὲ τοῖς ἔργοις τῆς νυκτὸς διὰ τὸ μεθ' ἡμέραν πεφοβῆσθαι τοὺς ἀνθρώπους» καὶ Ἀπομν. Γ', ια', 8 «ὅτι μὲν γὰρ τῆς νυκτὸς νέμονται, κύνας νυκτερευτικὰς πορισάμενοι, ταύταις αὐτοὺς θηρῶσιν· ὅτι δὲ μεθ' ἡμέραν ἀποδιδράσκουσιν, ἄλλας κτῶνται κύνας». Ψευδαριστοτ. Προβλ. ΚΕ', 7 (Τόμ. Δ', α', σελ. 240,41 Διδ.) «διὰ τί τῆς νυκτὸς αἰθρία μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμέραν;». Θεόφρ. σελ. 654,14 Σνειδ. «νῦν δὲ πάντες ἅπαντα μεθ'ἡμέραν μᾶλλον ὁρῶσι πλὴν ὀλίγων ζῴων· τούτοις δ' εὔλογον τοῦτ' ἰσχύειν τὸ οἰκεῖον πῦρ, ὥσπερ ἔνια καὶ τῇ χρόᾳ διαλάμπειν μᾶλλον τῆς νυκτός». Αἰνεί. Τακτ. Ὑπομν. ΛΑ', 32 «εἶτα ἀφῆκαν νυκτὸς ἢ μεθ' ἡμέραν» καὶ ΛΘ', 6 «τοῖς—προσπελάζουσι τῷ τείχει ἐγγυτέρω τοῦ προσήκοντος νυκτὸς ἢ μεθ' ἡμέραν βρόχους ἡμέρας μὲν κρυφαίους κατεσκεύασαν νυκτὸς δὲ ἀκρύπτους». Ἀπολλόδ. Γ', ιγ', 6,1 «κρύφα

Πηλέως εἰς τὸ πῦρ ἐγκρύβουσα τῆς νυκτὸς ἔφθειρεν ὃ ἦν αὐτῷ θνητὸν πατρῷον, μεθ' ἡμέραν δὲ ἔχριεν ἀμβροσίᾳ». Διονύσ. Ἁλικαρν. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 746 «νυκτός τε περὶ τὴν βασίλειον αὐλιζόμενοι αὐλὴν καὶ μεθ' ἡμέραν ἐξιόντι παρακολουθοῦντες». Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 60 γ' «οὔτε μεθ' ἡμέραν οὔτε νυκτὸς ἀναπαυόμενος» καὶ σελ. 955 ς' «καὶ νοσοῦσι καὶ ὑγιαίνουσι νυκτὸς καὶ μεθ' ἡμέραν». Ἐπίκτ. Διατρ. Γ', κδ', 24 «ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐγὼ μεθ' ἡμέραν τε καὶ νυκτὸς διὰ τῶν ἐνυπνίων ἐκπηδῶν, κτέ.». Μιχ. Ἀκομιν. Τόμ. Α', σελ. 300,27 «οὐ φυλάξει νυκτὸς καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπ' ἐμὲ φυλακάς». Ἐν τῇ Ὑποθέσει τοῦ Εὐριπίδου Ὀρέστου κεῖται «Μενέλαος ἐκ πλάνης ὑποστρέψας νυκτὸς μὲν Ἑλένην εἰσαπέστειλε, μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτὸς ἦλθε». Φέρεται δὲ και γραφὴ «*ἐκ τῆς* νυκτὸς μὲν Ἑλένην εἰσαπέστειλε», ἣν βλέπει τις καὶ ἐν τῇ ὑπὸ Δινδορφίου γενομένῃ ἐκδόσει τῶν εἰς Εὐριπίδην Σχολίων Τόμ. Β', σελ. 3,8. Παρατηρητέον δ' ὅτι ἔν τισι τῶν παρατεθειμένων χωρίων εἶνε μετὰ τοῦ ἄρθρου προενηνεγμένη ἡ γενικὴ *νυκτός*.

ἐν νυκτὶ — μεθ' ἡμέραν ἢ μεθ' ἡμέραν — ἐν νυκτί. Ἀρριαν. Ἀναβ. ς', κς', 4 «οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετῆσθαί σφισι τὰς πορείας». Λουκιαν. Ψευδολογιστ. 31 «εἰ δὲ μή, ἐν νυκτί γε καὶ σὺν σκότῳ, τὸ δὲ μεθ' ἡμέραν,ἄπαγε, κομιδῇ ἄγριον καὶ θηριῶδες». Παυσαν. Η', ς', 5 «ὅτι δὲ ἀνθρώπῳ μὴ τὰ πάντα αἱ μίξεις, ὥσπερ τοῖς κτήνεσι, μεθ' ἡμέραν, τὰ πλείω δέ εἰσιν ἐν νυκτί». Λιβάν. Ἐπιστ. 493, σελ. 248 «οὔτ' ἐκεῖνος ἠδίκει κοιμώμενος μεθ' ἡμέραν ἀπὸ τῶν ἐν νυκτὶ φροντισμάτων». Φέρεται δὲ καὶ ἐν Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς «μήτε ἐν νυκτὶ μήτε *πεδ' ἀμέραν*» καὶ «αἰ δέ κα δεδαμναμέναν *πεδ' ἀμέραν*, ὀδελόν, αἰ δέ κ' ἐν νυττί, δύ' ὀδελόνς» (Ἐκλ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Καυὴρ. 121, Α', 40, σελ. 78, ἐκδ. β' καὶ Ἐπιγρ. Γόρτ. Βαυν. σελ. 97, Β', 13).

μεθ' ἡμέραν — νύκτα ἢ νύκτα — μεθ' ἡμέραν. Δημοσθέν. σελ. 1125, 80 «μεθ' ἡμέραν εἶ σὺ σώφρων, τὴν δὲ νύκτα, ἐφ' οἷς θάνατος ἡ ζημία, ταῦτα ποιεῖς». Θεόφρ. σελ. 658,3 «ἁπλῶς δὲ τὴν νύκτα μᾶλλον ὁμόχρων εἶναι τοῖς ὀφθαλμοῖς· ἐμφαίνεσθαι δὲ μεθ' ἡμέραν, ὅτι τὸ φῶς συναίτιον τῆς ἐπιφάσεως (ἐμφάσεως)». Αἰλιαν. Ποικ. Ἱστορ. ΙΓ', 16 «καίεται δὲ τὸ πῦρ καὶ νύκτα καὶ μεθ' ἡμέραν». Ἐπιστο-

λογρ. Ἐρχ. σελ. 604,14 «σὺ δὲ ἄθυμος εἶ καὶ νύκτα καὶ μεθ' ἡμέραν». Ἡλιόδ. Αἰθιοπ. Α', 14 «Κνήμων ἐβόα νύκτα τε καὶ μεθ' ἡμέραν». Μιχ. Ἀκομιν. Τόμ. Β', σελ. 100,3 «πρὸς τὸ ὑπερεντυγχάνειν σου νύκτα καὶ μεθ' ἡμέραν». Παρὰ τῷ Λογγίνῳ περὶ Εὑρέσ. ἐν Ῥητ. Οὐαλζ. Τόμ. Θ', σελ. 576,13 φέρεται «καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτα οὐκ ἐπιλήσῃ τὸ σύνολον». Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ γραφὴ «μεθ' ἡμέραν καὶ *νύκτΩΡ*». Καὶ παρὰ τῷ Αἰλιανῷ δ' ἐξέδωκεν ὁ Ἑρχῆρος «*νύκτΩΡ* καὶ μεθ' ἡμέραν». Περὶ τοῦ παρὰ τῷ Λιβανίῳ ἀπαντῶντος Τόμ.Δ',σελ.460,20 «μήτε νύκτα *μήτε μεθ' ἡμέραν* ἀπαλλάττεσθαι τοῦ τὸν φίλτατόν μοι παῖδα δεδεγμένου χωρίου» γράφει ὁ Κόβητος ἐν *Collectan. Crit.* σελ. 295 «Scribendum: μήτε νύκτα μήθ' ἡμέραν de tempore numquam interrupto: dicebant alio sensu μήτε νύκτωρ μήτε μεθ' ἡμέραν *nec diu nec noctu*, sed pater amissum filium sine ulla intermissione *dies noctesque* lugebat».

μεθ' ἡμέραν — διὰ νυκτός. Πλάτ. Κριτί. σελ. 117 ε' «φωνὴν καὶ θόρυβον παντοδαπὸν κτύπον τε μεθ' ἡμέραν καὶ διὰ νυκτὸς ὑπὸ πλήθους παρεχομένων». Περὶ τοῦ *διὰ νυκτός*, *δι' ἡμέρας*, κτλ. θὰ γράψωμεν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

τὰς νύκτας — μεθ' ἡμέραν. Σουίδ. λ. *Φρεάντλης* «τὰς μὲν νύκτας ἤντλει ὕδωρ μισθοῦ, μεθ' ἡμέραν δὲ τοῖς βιβλίοις ἐσχόλαζε» (Πρβ. καὶ λ. *Κλεάνθης*).

μεθ' ἡμέραν — τῶν νυκτῶν. Λουκιαν. Κατάπλ. 27 «ἐγὼ τὰ μεθ' ἡμέραν μὲν οὐκ εἶδον· οὐ γὰρ παρῆν· ἃ δὲ τῶν νυκτῶν ἐποίει καὶ ἔπασχεν, ὀκνῶ λέγειν». Περὶ τῆς γενικῆς *τῶν νυκτῶν* θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

Ἐρρήθη δὲ καὶ *ἐν τοῖς ὕπνοις — μεθ' ἡμέραν* ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν τῷ Σοφιστῇ σελ. 266 β' «τά τε ἐν τοῖς ὕπνοις καὶ ὅσα μεθ' ἡμέραν φαντάσματα αὐτοφυῆ λέγεται». Πρβ. καὶ Εὐσέβ. Προφητ. Ἐκλ. σελ. 68, 17 Γαισφ. «κατ' αὐτὸν οὐ μόνον τοῖς *μεθ' ἡμέραν* ἔργοις τε καὶ λόγοις ἀλλὰ καὶ ταῖς *κατὰ τὸν ὕπνον* ἐνθυμήσεσι καὶ φαντασίαις ἐνεργοῦντα» καὶ Ἰω. Χρυσόστ. Ὁμιλ. εἰς Ματθ. σελ. 829 γ'

«εἰ γὰρ ταῦτα *μεθ' ἡμέραν* ἐμεριμνῶμεν ἀεί, καὶ *ὄναρ* ἂν ἐν τούτοις ἦμεν».

Ε. Νυκτός — ἡμέρας, νύκτα — ἡμέραν, κτλ.

Κατὰ τὴν γνώμην Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου, ἣν παρεθέμεθα ἐν τοῖς ἄνω (σελ. 386) νυκτὸς καὶ ἡμέρας Ἀττικοὶ λέγουσιν ἢ νύκτα καὶ ἡμέραν· τὸ δὲ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἁπλῶς Ἕλληνες.

Συχνοτάτη παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εἶνε ἡ χρῆσις τῆς γενικῆς πτώσεως εἰς δήλωσιν χρόνου, οἷον ἡμέρας, νυκτός, μεσημβρίας, δείλης, ἑσπέρας, κτλ., ἦρος, θέρους, μετοπώρου, χειμῶνος, κτλ. Λέγεται δὲ καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου τοῦ ἦρος, τῆς μεσημβρίας, τῆς νυκτός, κτλ. Εἶνε δ' αὐτόθεν φανερὸν ὅτι δύνανται ἀμφότεραι αἱ γενικαὶ νυκτός καὶ ἡμέρας ἢ ἡμέρας καὶ νυκτός νὰ παραλαμβάνωνται ἐν τῷ λόγῳ συνδεόμεναι ὡς τὰ πολλὰ διὰ συμπλεκτικῶν ἢ καὶ ἄλλων συνδέσμων, οἷον

Ἡρόδ. Β', 133 «πίνειν τε καὶ εὐπαθέειν οὔτε ἡμέρης οὔτε νυκτὸς ἀνιέντα».

Ἱπποκράτ. (ἢ Ψευδιπποκρ.) Τόμ. Α', σελ. 136 «κάκιστον δὲ μὴ κοιμᾶσθαι μήτε τῆς νυκτὸς μήτε τῆς ἡμέρης»,

Ξενοφ. Ἀπομν. Β', β', 8 «σὺ δὲ πόσα — οἴει ταύτῃ — ἐκ παιδίου δυσκολαίνων καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς πράγματα παρασχεῖν, κτέ.;» καὶ Ἀναβ. Β', ϛ', 7 «φιλοκίνδυνός τε ἦν καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἄγων ἐπὶ τοὺς πολεμίους» καὶ Γ', α', 40 «εἴτε νυκτὸς δέοι τι εἴτε καὶ ἡμέρας» καὶ Κύρ. Παιδ. Β', γ', 23 «ἅμα μὲν ὅτι τὰς τάξεις μελετᾶτε καὶ προσιόντες καὶ ἀπιόντες, ἅμα δ' ὅτι καὶ ἡμέρας καὶ νυκτός». Ψευδοξενοφ. Ἀπολογ. 31 «οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρας ἐπαύετο πίνων».

Ἀριστοτέλ. περὶ τὰ Ζῷ. Ἱστορ. Δ', ι', 4 «καθεύδουσι δὲ τῆς νυκτὸς μᾶλλον ἢ τῆς ἡμέρας» καὶ Θ', β', 3 «ἡ μὲν γὰρ (κορώνη) τῆς μεσημβρίας διὰ τὸ μὴ ὀξὺ βλέπειν τὴν γλαῦκα τῆς ἡμέρας κατεσθίει ὑφαρπάζουσα αὐτῆς τὰ ᾠά, ἡ δὲ γλαῦξ τῆς νυκτὸς τὰ τῆς κορώνης· καὶ κρείττων ἡ μὲν τῆς ἡμέρας, ἡ δὲ τῆς νυκτός ἐστιν»

Πρβ. καὶ Ἀθήν. σελ. 298 γ' (Ἀριστοτ. Ψευδεπιγρ. Βαλ. Ῥώσ. σελ. 305) «νυκτὸς μὲν νέμονται, ἡμέρας δὲ ἐν τῇ ἰλύϊ ἀκινητίζουσι».

Ἀπολλόδ. Α', ε', 1, 1 «Δήμητρα (Δημήτηρ) δὲ μετὰ λαμπάδων νυκτός τε καὶ ἡμέρας κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν ζητοῦσα περιῄει».

Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 368 ε' «καὶ γὰρ ὁ κύων χρῆται τῇ ὄψει νυκτός τε καὶ ἡμέρας ὁμοίως». Πρβ. Ψευδοπλούτ. Βί. τῶν Δέκα Ῥητ. σελ. 842 γ' «ἐμελέτα δὲ καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας οὐκ εὖ πρὸς τὰ αὐτοσχέδια πεφυκώς».

Α' πρὸς Τιμόθ. Ε', 5 «προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας» Περὶ τούτου γράφει ὁ Κοραῆς ἐν τῷ Ἱερατικῷ Συνεκδήμῳ σελ. 170 «*Νυκτὸς καὶ ἡμέρας*. Σημαίνει, ὡς καὶ εἰς τοὺς Ῥωμαίους (*Dies et noctes*), καὶ τὸ εἰς κοινὴν γλῶσσαν ἀσύνδετον *Ἡμέραν νύκτα*, καὶ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας ἡ ἀνάλογος φράσις (nuit et jour), ὄχι τὸ ἀκριβῶς ἀδιάκοπον, ἀλλὰ τὸ συχνότατον (assidument)».

Ἐν τῇ Ἠλέκτρᾳ τοῦ Σοφοκλέους κεῖται στίχ. 780 «ὥστ' οὔτε νυκτὸς ὕπνον οὔτ' ἘΞ ἡμέρας ἐμοὶ πελάζειν ἡδύν». Πρβ. Τραγ. Ἀνων. Ἀποσπ. 7 «πόνῳ πόνον ἘΚ νυκτὸς ἀλλάσσουσα τὸν μεθ' ἡμέραν» καὶ Ὀδυσσ. Μ, 286 «ἘΚ νυκτῶν δ' ἄνεμοι χαλεποί, δηλήματα νηῶν, γίγνονται» (Ἴδε Βλαϋδέσιον εἰς *Σοφοκλ. Ἠλ.* σελ. 140 καὶ 306). Ὁ μακαρίτης Βασιάδης γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Δημοσθένους Τόμ. Α', σελ. 116 «ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου: οὕτω καὶ ἐν τῷ (γρ. *τῇ*) § 2. Ἐν δὲ τῷ Φιλ. Γ. § 5· τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει· ἐξ οὗ δῆλον, πῶς ἐκληπτέα ἡ πρόθεσις ἐκ· κατ' ἀρχὰς μὲν γὰρ ἡ πρόθεσις αὕτη ἐσήμαινε τὴν ἐξ οὗ χρόνου γίγνεταί τι ἀρχὴν (Ἀσώπ. Εἰσαγ. λϐ'. § 42. ϛ'.)· ὕστερον δὲ ἡ πλείων χρῆσις τοσούτῳ (γρ. *τοσοῦτον*) ἐπεσκίασε ταύτην τὴν πρώτην σημασίαν, ὥστε οὐδὲν ἄλλο πολλάκις ἢ τὸν χρόνον, καθ' ὃν γίγνεταί τι, σημαίνει. οὕτω τά, ἐκ νυκτός, ἐκ νυκτῶν = ἐν νυκτί· ἐξ ἡμέρας = ἐν ἡμέρᾳ· ἐκ τοῦ λοιποῦ χρόνου = τὸν λοιπὸν χρόνον· ἴδ. Βερναρδ. Συντ. σελ. 226. Δημοσθ. περὶ Στεφ. § 203· οὐδ' ἠδυνήθη πώποτε τὴν πόλιν οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πεῖσαι. Σχόπ. ἐν ἅπασιν ὅμως τούτοις ἐνυπολανθάνει (γρ.: *ὑπολανθάνει* ἢ μᾶλλον: *λανθάνει*) ἡ πρώτη ση-

μασία· αὐτίκα τὸ τελευταῖον, ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου, σημαίνει, ὅτι οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ παρεληλυθότος χρόνου μέχρι τοῦδε οὐκ ἠδυνήθη τὴν πόλιν πεῖσαι· πρβλ. καὶ Μαίσνερ. ἐν τῷ Δεινάρχ. σελ. 162-3». Δὲν εἶνε νῦν καιρὸς νὰ ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα μετ' ἀκριβείας, τοῦτο δὲ μόνον ἐν τῷ παρόντι παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ Στράβων ἐν μὲν σελ. 651, 24 λέγει «Ἔφορος δὲ τοὺς Αἰτωλοὺς εἰπὼν ἔθνος εἶναι μηδεπώποτε γεγενημένον ὑφ' ἑτέροις, ἀλλὰ *πάντα τὸν μνημονευόμενον χρόνον* μεμενηκὸς ἀπόρθητον — ἐξ ἀρχῆς μέν φησιν ἅπασαν τὴν χώραν Κουρῆτας κατασχεῖν, κτέ.», ἐν δὲ σελ. 652, 25 «εἰπὼν γὰρ ἀπόρθητον Ἐ*Κ τοῦ μνημονευομένου χρόνου παντὸς* τὴν Αἰτωλίαν, εἰπὼν δὲ καὶ ἐξ ἀρχῆς τὴν χώραν ταύτην τοὺς Κουρῆτας κατασχεῖν ὤφειλε κτέ.».

Διδάσκων Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος ὅτι «νυκτὸς καὶ ἡμέρας Ἀττικοὶ λέγουσιν, ἤγουν ἘΠΙ τῆς νυκτὸς καὶ ἘΠΙ τῆς ἡμέρας ἐλλειπτικῶς ἔξωθεν» (σελ. 250, 3) διδάσκει μὲν ἄτοπον δίδαγμα, ὁποῖα βλέπομεν πολλάκις παρὰ τοῖς παλαιοῖς γραμματικοῖς, ἀλλ' εἶνε πολλῷ τοῦτο ἀνεκτότερον τοῦ φερομένου ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Λοπαδιώτου (Λεξ. Βινδοβ.) σελ. 73, 4 «Ἐγείρεται τῆς νυκτός: ἐλλειπτικῶς ἀντὶ τοῦ *κατὰ τὸν καιρὸν* τῆς νυκτός» καὶ σελ. 127, 10 «Νυκτός καὶ τῆς νυκτός μετὰ ἄρθρου καὶ ἡμέρας καὶ τῆς ἡμέρας, πρωίας καὶ τῆς πρωίας: ἐλλειπτικῶς ἔχουσι τὴν σύνταξιν, ἤγουν *κατὰ τὸν καιρὸν* τῆς νυκτός καὶ *κατὰ τὸν καιρὸν* τῆς ἡμέρας καὶ *κατὰ τὸν καιρὸν* τῆς πρωίας καὶ τὰ ὅμοια».

Τοῦ *νύκτα — ἡμέραν* ἢ *ἡμέραν — νύκτα* παραδείγματα ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν τάδε.

Εὐριπίδ. Βάκχ. 187 «ὡς οὐ κάμοιμ' ἂν οὔτε νύκτ' οὔθ' ἡμέραν θύρσῳ κροτῶν γῆν».

Θουκυδ. Ζ', 77, 6 «σπουδὴ δὲ ὁμοίως καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἔσται τῆς ὁδοῦ».

Ξενοφ. Ἑλλην. Ε', δ', 58 «ἔρρει αὐτῷ νύκτα τε καὶ ἡμέραν τὸ αἷμα» καὶ Ἀναβ. Ϛ', α', 14 «ἐμβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῷ ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὴν Παφλαγονίαν».

Ψευδιπποκράτ. Τόμ. Α', σελ. 651 «ἄγρυπνος καὶ νύκτα καὶ ἡμέρην» καὶ σελ. 658 «ἔκφρων νύκτα καὶ ἡμέρην ἐτελεύτησε» καὶ σελ.

669 «ὕπνοι κωματώδεες καὶ ἡμέρην καὶ νύκτα τοὺς τελευταίους χρόνους». Πρβ. καὶ Τόμ. Β', σελ. 898 «ἐᾶν προσκεῖσθαι ἡμέρην καὶ εὐφρόνην».

Πολύβ. σελ. 534, 19 «συνεχῶς ἡμέραν καὶ νύκτα τὸν πλοῦν ποιούμενος» καὶ σελ. 1336, 13 «ἡμέραν καὶ νύκτα συνεχῶς διακαρτερῶν οὐδὲν ἔπασχεν».

Πράξ. 'Αποστ. Κ', 31 «τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον».

'Εγένετο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Λιβανίου χρῆσις τοῦ τε *νύκτα — ἡμέραν* καὶ τοῦ *ἡμέραν — νύκτα*, καθὰ ἐδίδαξεν ὁ Λοβέκκιος ἐν *Παραλειπομ.* σελ. 62 καὶ 63.

'Εν τῇ 'Αναβάσει τοῦ Ξενοφῶντος βιβλ. Ε', η', 24 φέρεται «τοὺς μὲν γὰρ κύνας τοὺς χαλεποὺς τὰς μὲν ἡμέρας διδέασι, τὰς δὲ νύκτας ἀφιᾶσι· τοῦτον δέ, ἢν σωφρονῆτε, *τὴν νύκτα* μὲν δήσετε, *τὴν* δὲ *ἡμέραν* ἀφήσετε». 'Ο Κόβητος μετέγραψε «*νύκτωρ* μὲν δήσετε, *μεθ' ἡμέραν* δὲ ἀφήσετε», ὡς κεῖται ἐν βιβλ. Δ', ϛ', 12 καὶ βιβλ. Ζ', γ', 37. 'Ημεῖς ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐγκρίνωμεν τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ μεγάλου κριτικοῦ μεταβολήν. 'Υπὸ τοῦ 'Αντιφάνους ἐρρήθη 'Αποσπ. 231, 3 «ὅσα δένδρων ἀεὶ *ΤΗΝ νύκτα* καὶ *ΤΗΝ ἡμέραν* βρέχεται». Πρβ. καὶ Πολύβ. σελ. 1065, 8 «ὤρυττον ἀδιαπαύστως καὶ *ΤΗΝ νύκτα* καὶ *ΤΗΝ ἡμέραν*» καὶ Δί. Χρυσόστ. Τόμ. Α', σελ. 280 «τούτοις ἀεὶ φιλεῖ μάχεσθαι καὶ *ΤΗΝ νύκτα* καὶ *ΤΗΝ ἡμέραν*».

Λέγεται καὶ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν *τὰς νύκτας — τὰς ἡμέρας* ἢ *τὰς ἡμέρας — τὰς νύκτας*, οἷον 'Ηρόδ. Θ', 37 «τὰς μὲν νύκτας πορευόμενος, τὰς δὲ ἡμέρας καταδύνων ἐς ὕλην καὶ αὐλιζόμενος». Ξενοφ. 'Αναβ. Ε', η', 24 «τοὺς μὲν γὰρ κύνας τοὺς χαλεποὺς τὰς μὲν ἡμέρας διδέασι, τὰς δὲ νύκτας ἀφιᾶσι». Πρβ. καὶ Εὐριπίδ. Βάκχ. 237 «ὃς ἡμέρας τε κεὐφρόνας συγγίγνεται προτείνων εὐίους νεάνισιν». 'Εν τοῖς εἰς 'Αριστοφάνη Σχολίοις σελ. 194, 24 Διδ. κεῖται «ἵνα καὶ ἡμέρας καὶ *νύκτας* ἐν τῷ πένθει ᾖ». 'Αλλ' ἴσως μετατυπωτέον τὸ *νύκτας* εἰς τὸ *νυκτός*.

'Εν τοῖς 'Ομηρικοῖς ἔπεσιν ἄλλοτε μὲν εὑρίσκεται τὸ *νύκτας τε καὶ ἤματα* τεθειμένον, ἄλλοτε δὲ τὸ *νύκτας τε καὶ ἦμαρ*, οἷον

Ἰλ. Σ., 340 «κλαύσονται νύκτας τε καὶ ἤματα δάκρυ χέουσαι» καὶ Ω, 745 «οὗ τέ κεν αἰεὶ μεμνῄμην νύκτας τε καὶ ἤματα δάκρυ χέουσα».

Ἰλ. Ε, 490 «σοὶ δὲ χρὴ τάδε πάντα μέλειν νύκτας τε καὶ ἦμαρ» καὶ Ὀδυσσ. Β, 345 «ἐν δὲ γυνὴ ταμίη νύκτας τε καὶ ἦμαρ ἔσχ', ἣ πάντ' ἐφύλασσε κτέ.» καὶ Κ, 28 καὶ 80 καὶ Ο, 476.

Εἶνε δὲ καὶ προτεταγμένον μὲν τὸ *ἤματα*, ἐπιτεταγμένον δὲ τὸ *νύκτας* ἐν Ἰλ. Ψ, 185 «κύνας μὲν ἄλαλκε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη *ἤματα καὶ νύκτας*». Ἐν χρησμῷ παρ' Αἰσχίνῃ κατὰ Κτησ. 108 εἶνε εἰρημένον *πάντ' ἤματα καὶ πάσας νύκτας* (Πρβ. καὶ Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 76 ε'). Ἐν Ὀδυσσείας Β, 104 ἀπαντᾷ «ἔνθα καὶ *ἠματίη* μὲν ὑφαίνεσκεν μέγαν ἱστόν, *νύκτας* δ' ἀλλύεσκεν», ὅπερ δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ λεχθῇ. Πρβ. καὶ Ὀδυσσ. Κ, 142 «ἔνθα τότ' ἐκβάντες δύο τ' *ἤματα* καὶ δύο *νύκτας* κείμεθ' ὁμοῦ κτέ.». Ὁ Ἀμείσιος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ὀδυσσείας Β, 345 «νύκτας τε καὶ ἦμαρ, in dieser Wortstellung, wie κ 28. 80. ο 476. Ε 490. Χ 432. Ω 73; auch ε 388. ι 74. Σ 340. Ω 745. Die Griechen zählen nicht vom Tage, sondern von der Nacht an, wie die Orientalen, die Gallier (Caes. B. G. VI 18) und Germanen (Tacit. Germ. 11), auch in *nuit et jour*. Hier bezeichnet es sprichwörtlich die *Stetigkeit* der Sorge».

Ἐκ τοῦ *νὺξ* καὶ *ἡμέρα* ἐσχηματίσθη ἐν τῷ παρηκμακότι ἑλληνισμῷ τὸ *νυχθήμερος*, *νυχθήμερον*, πληθ. *νυχθήμερα*. Πρβ. καὶ *νυχθημερινός*, *νυχθημερήσιος*. Ἐλέχθη δ' ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων καὶ *ἡμερονύκτιον* (*ἡμερονύχθιον*), ἀλλ' ὀλίγα αὐτοῦ παραδείγματα ἔχει τις νὰ μνημονεύσῃ, σπανίου ὄντος. Ἐν τῇ δημώδει ἡμῶν φωνῇ ὑπάρχει σύνηθες τὸ (*ἡ*)*μερόνυχτο*-(*ἡ*)*μερόνυχτα*. Ἴδε ἃ ἐγράψαμεν ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι Ἀθηναίῳ Τόμ. Ϛ', σελ. 335.

6. Ἡμέραν — νύκτωρ, ἡμέρας — νύκτωρ, κτλ.

Φέρεται δ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ἡμέραν — νύκτωρ ἢ ἡμέρας — νύκτωρ ἢ ἡμέρᾳ — νύκτωρ, κτλ.

ἡμέραν — νύκτωρ. Πρισκιαν. XVIII, 240 (Τόμ. Β', σελ. 327

Ἑρτζ.) «Attici *μεθ' ἡμέραν καὶ ἡμέραν* ponunt per se et *νύκτωρ καὶ ἡμέραν*. Aristophanes· οὔτε νύκτωρ παύεται οὔθ' ἡμέραν». Πλούτ. Κράσσ. ΚΖ', 3 «ἄφυκτα γὰρ ἐφαίνετο τήν τε ἡμέραν αὐτοῦ προσμεῖναι καὶ νύκτωρ εἰς πεδίον ἀχανὲς ἐμβαλοῦσιν».

ἡμέρας—νύκτωρ. Θεόφραστ. σελ. 654 Σνειδ. «τὰ μὲν ἡμέρας, τὰ δὲ νύκτωρ μᾶλλον ὁρῶμεν» καὶ σελ. 792 «χρονιώτερα δὲ καὶ ἰσχυρότερα τὰ πνεύματα γίνεται τὰ ἡμέρας ἢ νύκτωρ ἀρχόμενα». Πλούτ. Βρούτ. ΛϚ', 1 «ἡμέρας μὲν οὐδέποτε κοιμώμενος, νύκτωρ δὲ τοσοῦτον, ὅσον κτέ.» καὶ Σύλλ. ΙΕ', 4 «ἡμέρας μὲν ἀπεκρούσατο τοὺς πολεμίους, νύκτωρ δ' ἐπὶ Πατρωνίδα ταῖς δυσχωρίαις καταβὰς ἀπαντήσαντι τῷ Σύλλᾳ—συνέμιξε» καὶ Ἠθικ. σελ. 76 ε' «ἡμέρας τε καὶ νύκτωρ ἀεὶ τῇ κακίᾳ διαμεμαχημένον». Παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 379 κεῖται «ἔνθα *δι' ἡμέρας* μὲν οὐδεὶς ἀπείργεται τῶν βουλομένων εἰσιέναι, νύκτωρ δὲ οὐδενὶ τῶν ἀρρένων ἐναυλίσασθαι θέμις». Ἀλλ' ὁ Κόβητος γράφει ἐν *Παρατηρ. εἰς Διονύσ. Ἁλικαρν.* σελ. 53 «Recte Urbinas ἔνθα ΔΗ ἡμέρας. ΔΙ' ἡμέρας significat *per totum diem* δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ut διὰ νυκτός, δι' ἔτους, δι' ἐνιαυτοῦ, διὰ βίου, διὰ τέλους, ut apud Comicum est de strenuo potatore:

πίνει δ' ἑκάστης ἡμέρας δι' ἡμέρας.

Sententia manifesto postulat *interdiu—noctu*». Καλῶς ἔχει τὸ *δι' ἡμέρας* ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς τοῦ Ἀλκίφρονος βιβλ. Α', β', 1 «μάτην ἡμῖν τὰ πάντα πονεῖται, ὦ Κύρτων, *δι' ἡμέρας* μὲν ὑπὸ τῆς εἵλης φλεγομένοις, *νύκτωρ* δὲ ὑπὸ λαμπάσι τὸν βυθὸν ἀποξύουσι», τουτέστι «*δι' ὅλης* μὲν *τῆς ἡμέρας* ὑπὸ τῆς εἵλης φλεγομένοις». Πρβ. Διόδ. Σικελ. Γ', ιβ', 3 «προσκαρτεροῦσι τοῖς ἔργοις συνεχῶς καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ *δι' ὅλης τῆς νυκτός*».

τῇ ἡμέρᾳ—νύκτωρ. Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Γ', 64, 2 «θεασάμενος γὰρ τὸν διδάσκαλον τῇ ἡμέρᾳ σεμνὸν καὶ σκυθρωπὸν καὶ τοῖς νέοις ἐπιτιμῶντα, νύκτωρ δὲ περικαλύπτοντα τὴν κεφαλὴν τριβωνίῳ καὶ περὶ χαμαιτυπεῖα εἰλούμενον». Ὁ Κόβητος ποιεῖται περὶ τούτου ἐν *Var. Lect.* σελ. 71 τὴν παρατήρησιν τήνδε· «τῇ ἡμέρᾳ—νύκτωρ: opponuntur ἀττικιστὶ νύκτωρ et μεθ' ἡμέραν». Γραπτέον δ' ἴσως «περι-

καλύπτοντα τὴν κεφαλὴν ΤΩ τριβωνίῳ». Πρβ. Λουκιαν. Νεκρ. Διαλ. Ι', 11 «μηδὲ νύκτωρ ἐξιὼν ἅπαντας λανθάνων ΤΩ ἱματίῳ τὴν κεφαλὴν κατειλήσας περίεισιν ἐν κύκλῳ τὰ χαμαιτυπεῖα».

Παρὰ Θεοφράστῳ περὶ Αἰσθήσ. 8 φέρεται «διὸ καὶ τῶν ζῴων τὰ μὲν *ἐν ἡμέρᾳ*, τὰ δὲ νύκτωρ μᾶλλον ὀξυωπεῖν». Ἴδε Δοξογράφ. Διλσ. σελ. 501.

τῆς ἡμέρας — τὴν νύκτα, *τῆς νυκτός — τὴν ἡμέραν*, *ἡμέρας — τὰς νύκτας*. Ἀριστοτ. περὶ τὰ Ζῷ Ἱστ. Ϛ', δ', 2 (Τόμ. Γ', σελ. 108, 46 Διδ.) «ἐπῳάζει δὲ καὶ ὁ ἄρρην ἐν τῷ μέρει τῆς ἡμέρας, τὴν δὲ νύκτα ἡ θήλεια» καὶ Η', ϐ', 6 (σελ. 150,26) «νέμονται δὲ μᾶλλον τῆς νυκτός, τὴν δ' ἡμέραν εἰς τὰ βαθέα ὑποχωροῦσι» καὶ Θ', ιϐ', 3 (σελ. 182, 44) «οὗτος ἡμέρας μὲν οὐ φαίνεται διὰ τὸ μὴ βλέπειν ὀξύ, τὰς δὲ νύκτας θηρεύει, ὥσπερ οἱ ἀετοί».

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 888 ε' καὶ ἐν ταῖς Ἐκλογαῖς τοῦ Στοβαίου βιϐλ. Α', 24 (Τόμ. Α', σελ. 140,22 Μειν.) φέρεται «σϐεννυμένους δὲ *καθ' ἑκάστην ἡμέραν* ἀναζωπυρεῖν νύκτωρ, καθάπερ τοὺς ἄνθρακας». Ἀλλὰ παρὰ τῷ Θεοδωρήτῳ εἶνε γεγραμμένον Τόμ. Δ', σελ. 797 Σχουλζ. «σϐεννυμένους δὲ *μεθ' ἡμέραν* νύκτωρ πάλιν ἀναζωπυρεῖσθαι, καθάπερ τοὺς ἄνθρακας».

Υ. Μεθημέριος, μεθημερινός. Μεθημερινῶν — καθημερινῶν.

Ἐκ τοῦ *μεθ' ἡμέραν* ἐσχηματίσθη τὸ *μεθημέριος*, οἷον Εὐριπίδ. Ἴων. 1048 «ἃ τῶν νυκτιπόλων ἐφόδων ἀνάσσεις καὶ μεθαμερίων». Πρβ. *καθημέριος*, κτλ., ὧν ἐμνήσθημεν ἐν τῷ Ζ' Μέρει. Ὡς δὲ λέγεται *ἀμφημερινός*, κτλ., οὕτω καὶ *μεθημερινός*, οἷον Πλάτ. Σοφιστ. σελ. 220 δ' «τῆς τοίνυν πληκτικῆς τὸ μὲν νυκτερινὸν — πρὸς πυρὸς φῶς γιγνόμενον — πυρευτικὴν ῥηθῆναι συμϐέϐηκε — τὸ δέ γε μεθημερινὸν — πᾶν ἀγκιστρευτικόν» καὶ Τιμ. σελ. 45 γ' «ὅταν οὖν μεθημερινὸν ᾖ φῶς περὶ τὸ τῆς ὄψεως ῥεῦμα». Ξενοφ. Λακεδ. Πολιτ. ΙΒ', 2 «φυλακάς γε μὴν ἐποίησε μεθημερινὰς τὰς μὲν παρὰ τὰ ὅπλα εἴσω βλεπούσας». Ἀνδρόνικ. Ῥόδ. Ἠθικ. Νικομ. Παραφρ. Α', 20 (Φι-

λοσ. Ἑλλήν. Ἀποσπ. Τόμ. Γ', σελ. 328 Μουλλ.) «τῶν μεθημερινῶν κινήσεων τρόπον τινὰ καὶ ἐπὶ τοὺς ὕπνους διερχομένων». Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 338 γ' «φθορὰς παίδων καὶ τυμπανισμοὺς ἐν ἀνδρογύνοις καὶ κυβείας μεθημερινάς» καὶ σελ. 383 ς' «τὰ λυπηρὰ καὶ σύντονα τῶν μεθημερινῶν φροντίδων — χαλᾷ καὶ διαλύει» καὶ σελ. 555 α' «ὄψεις ἐνυπνίων καὶ φάσματα μεθημερινά» καὶ σελ. 728 γ' «εἴκαζε κοιμήσεως μεθημερινῆς ἀποτροπῆς εἶναι τὸ σύμβολον» καὶ σελ. 785 ς' «δεῖπνα καὶ συνουσίας μεθημερινάς» καὶ Σύλλ. ΙΓ', 3 «αὐτὸς ἐνδελεχῶς πότοις μεθημερινοῖς καὶ κώμοις χρώμενος» καὶ Δίων. Θ', 5 «ὡς ἀπ' ἐννοίας μεθημερινῆς καὶ λογισμοῦ τῆς ὄψεως ταύτης εἰς τὸν ὕπνον αὐτῷ παραγενομένης» καὶ Ἀράτ. Ϛ', 5 «μειράκιον εἰς ἡδονὰς καὶ πότους μεθημερινοὺς τὰ τῆς φυγῆς ἐφόδια καταχρώμενον». Φίλων Ἰουδ. Τόμ. Α', σελ. 221 «ἀπρεπεῖς ἡδοναί, μεθημερινοὶ γάμοι, βιαιόταται ὕβρεις» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 348 «ἵνα ἐκ διαδοχῆς τοῦ μεθημερινοῦ φωτὸς καταλάμπηται τὰ ἅγια» καὶ «τοῦ καὶ νύκτωρ ἀδελφόν τι καὶ συγγενὲς ταῖς μεθημεριναῖς θυσίαις ἐπιτελεῖσθαι» καὶ «τοῦ μὲν σώματος τῶν μεθημερινῶν πόνων ἀφιεμένου» καὶ Τόμ. Ε', σελ. 34 «καταδαρθέντες ὕπνῳ βαθεῖ τὸν μεθημερινὸν πόνον ἐκνοσηλεύονται». Ἀριστείδ. Τόμ. Α', σελ. 67 «ἀπορίας μεθημερινάς τε καὶ νυκτερινὰς ἀφεῖλε πολλοῖς» καὶ σελ. 752 «λέγω τὰς βλασφημίας καὶ τοὺς κώμους τουτουσὶ τοὺς μεθημερινούς». Πολυδεύκ. Η', 31 «φορᾶς ἀφανοῦς, μεθημερινῆς». Ἀνδρέας ὁ Λοπαδιώτης γράφει (Λεξ. Βινδ.) σελ. 122, 16 «Μεθημερινή: ἡ κατὰ τὴν ἡμέραν. Ὁ μέγας Βασίλειος· καὶ ὅλως τῆς μεθημερινῆς ἀφροσύνης οὐδὲ ἐν ταῖς καθ' ὕπνον φαντασίαις ἀφίστανται». Εἶπε δ' ὁ Βασίλειος καὶ «πεφύκασι γάρ πως αἱ καθ' ὕπνον φαντασίαι ὡς τὰ πολλὰ ἀπηχήματα εἶναι τῶν μεθημερινῶν φροντίδων», ᾧ ὅμοιον τὸ παρ' Ἰσιδώρῳ ἀπαντῶν «αἱ νυκτεριναὶ φαντασίαι — οὐ μόνον τῶν μεθημερινῶν εἰσι συντυχιῶν καὶ ὁμιλιῶν ἀπηχήματα, κτέ.» (Ἴδε Τούπιον εἰς *Λογγῖν*. σελ. 269 Οὐεισκ.). Ὑπὸ Δίωνος τοῦ Κασσίου ἐλέχθη βιβλ. ΞΖ', ιζ', 1 «ἀναπαύσεσθαι *τὸ μεθημερινὸν* — ἔμελλε (Δομιτιανός)». Πρβ. Σουίδ. λ. *Δομετιανός* (σελ. 307 β' Βεκκ.) «τοῦτον προσπεσόντα Δομετιανῷ καθεύδοντι *τὸ μεθημερινὸν* πατάξαι μέν, οὐ μὴν καιρίαν». Ἴδε καὶ Λοβέκκιον εἰς *Φρύνιχ*. σελ. 54.

Παρὰ τῷ Δημοσθένει κεῖται σελ. 270,129 «οὐκ ἀπορῶν δ' ὅ τι

χρὴ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν εἰπεῖν ἀπορῶ τοῦ πρώτου μνησθῶ, πότερ' ὡς ὁ πατήρ σου Τρόμης ἐδούλευε παρ' Ἐλπίᾳ — ἢ ὡς ἡ μήτηρ σου τοῖς *μεθημερινοῖς γάμοις* ἐν τῷ κλεισίῳ τῷ πρὸς τῷ καλαμίτῃ (Καλαμίτῃ) ἥρωϊ χρωμένη τὸν καλὸν ἀνδριάντα καὶ τριταγωνιστὴν ἄκρον ἐξέθρεψέ σε». Τὸ *ἥρωϊ ἤ*, ὡς γράφεται ὑπ' ἄλλων, *ἥρῳ* ἐλλείπει ἔκ τινων ἀντιγράφων· ὅθεν καὶ νομίζουσί τινες γνησίαν ἐκφορὰν τὴν «ἐν τῷ κλεισίῳ τῷ πρὸς τῷ Καλαμίτῃ χρωμένη».

Περὶ τοῦ ἐν τῇ ῥήσει ταύτῃ *μεθημερινοῖς* γράφει ὁ Σχαιφῆρος ἐν *Appar. Crit. et Exeg. ad Demosth.* Τόμ. Β', σελ. 190 τάδε· μεθημερινοῖς. F. καθημερινοῖς.Omnes interpretantur quotidianas nuptias. τὸ μεθημερινὸν et νυκτερινὸν, ὥσπερ τὸ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, opponuntur. Perionius: *cum nova coniugia quotidie iniret.* Wolf. μεθημερινοὶ γάμοι sunt coitus qui de die fiunt: qui sunt inprimis flagitiosi. Nam qui pudoris sui non omnem prorsus curam abiecerunt, hi spurcitiem suam noctis tenebris occultare conantur, non radiis solis exponunt. V. Gesneri Thes. L. L. v. *Nonaria.* χρῆσθαι μεθημερινοῖς γάμοις est *de die in fornice prostare.* V. ad. h. l. Wesseling. ad Petiti Leges Atticas p. 575. et Pierson. ad Moerin p. 229. Reisk. Bene Reiskius. *quotidianas nuptias*, quod miror, interpretatur etiam Passowius Lex.Gr.s.v. citans Lobeckium ad Phrynich. p. 54. Is «*Diurnus et quotidianus*» inquit «μεθημερινός scribitur. Plato Soph. p. 220. D. Tim. p. 45. C. Philo de Cherub. p. 121. E. (quo loco μεθημερινοὶ γάμοι e Demosthene expressum est)» etc. Sed *quotidianus* dicitur καθημερινός, *diurnus* μεθημερινός: non minus certo discrimine, quam quo καθ' ἡμέραν (*quotidie*) et μεθ' ἡμέραν (*interdiu*) inter se differunt. Mox sic pergit: «μεθαμέριος—et *diurnum* (Eur. Ion. 1050.) et *meridionalem* (Theocr. VII.) significat». Sane *diurnum*: ubi autem *meridionalem*? Certe non in Theocrito, ubi scribendum τὸ μεσαμέριον. Summi facio, ut par est, Lobeckiana: sed pervellem vir egregius passim minus festinasset».

Τὸ *μεθημερινοὶ γάμοι* κατ' οὐδένα τρόπον δύναται νὰ ἐκληφθῇ ἀντὶ τοῦ *quotidianae nuptiae.* Θαυμάζομεν δ' ὅτι ὁ Λοβέκκιος καὶ

ἐλεγχθεὶς ὑπὸ τοῦ Σχαιφήρου δὲ μετεπείσθη ἀλλ' ἐνέμεινε τῇ πλημμελεῖ δόξῃ. Παρατιθέμεθα τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς γεγραμμένα ἐν τοῖς Παραλειπομένοις σελ. 63, 71 «μεθημερινοὶ γάμοι ap. Demosthenem interpretatus sum *quotidianae nuptiae*, non temere festinanterque, ut Schaefero videtur, sed secundum Auctorem ad Herenn. IV. 34. qui hoc ipsum fortasse sumsit ex Demosthenis oratione a Cicerone in latinum conversa, et quia ex Plaut. Cist. I. 1, 43. *haec quidem cotidie viro nubit* intelligitur meritriculis exprobrari *quotidianas nuptias*. Saepe quidem κῶμοι et ποτοὶ (γρ. πότοι) μεθημερινοί, id est coenae tempestivae, exprobrantur luxuriosis Plut. An seni resp. IV. 106. Aristid. XL. 505. Vales. ad Dion. Cass. T.V. p. 59. ed. Sturz. sed quid criminis habent *diurnae nuptiae*? Si concubitus intelligi voluit orator, certe obscurius quam argutius loquutus est.—De festinatione mea certe miror eos conqueri, quorum libri meorum numerum decuplo superant». Μάτην πάντα ταῦτα εἶνε λελεγμένα, οὐδαμῶς δ' ἐξ αὐτῶν πειθόμεθα ὅτι ὀρθῶς τὸ *μεθημερινοὶ γάμοι* μεθηρμηνεύθη διὰ τοῦ *quotidianae nuptiae*. Λύπην δ' ἐμποιεῖ ἡμῖν ὁ λόγος τοῦ Λοβεκκίου· διότι ἰσχυρῶς ἀεὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ βλέπωμεν τοὺς σοφοὺς ἄνδρας μεγαλοψύχους ὄντας καὶ ἥκιστα ἰσχυρογνώμονας καὶ δυσέριδας. Ὁ Λοβέκκιος ἦτο, εἴπερ τις ἄλλος, εὐδόκιμος περὶ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ μεγίστης παρ' ἅπασιν ὡς εἰπεῖν τοῖς φιλολόγοις ἠξιοῦτο ἀποδοχῆς· οὐδεὶς δ', ὡς εἰκός, φόβος ὑπῆρχε μή, ἀστόχων ἢ ἀτόπων ἀποδειχθεισῶν τινων ὧν ἀπεφήνατο παμπλείστων γνωμῶν, ἀμαυρωθῇ ἡ δόξα αὐτοῦ. Ἐγίνωσκε τοῦτο κάλλιστα ὁ Λοβέκκιος· ὀφείλων δὲ νὰ ὁμολογήσῃ γενναίως τὴν ἑαυτοῦ πλάνην προέκρινε νὰ ὑπερμαχήσῃ φιλονίκως ψευδοῦς ὑπολήψεως καὶ δὲν ἀπηξίωσε ν' ἀπορρίψῃ πικρὸν λόγον εἰς ἐλλογιμώτατον ἄνδρα, ὅστις δικαιότατα καὶ εὐλογώτατα πταίσματα αὐτοῦ ἤλεγξε, μετ' ἄκρας δ' εὐλαβείας τὸν ἔλεγχον ἐποιήσατο. Τίς δύναται εὐλόγως νὰ συμφωνήσῃ τῷ Λοβεκκίῳ νομίζοντι ὅτι ἐλαμβάνετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὸ *μεθημερινός* καὶ ἀντὶ τοῦ *καθημερινός*; Ἐδόξαζε δ' ὁ διαπρεπὴς φιλόλογος ἐν τοῖς Παραλειπομένοις σελ. 63 ὅτι τὸ *καθ' ἡμέραν* ἐνέφαινε καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ *μεθ' ἡμέραν*, ὃ παντελῶς ἀδύνατον. Νυστάζων δὲ πάντως ἔγραψεν ἐν τῇ ἐκ-

δόσει τοῦ Φρυνίχου σελ. 54 «vel μεθαμέριος reponere debuisset, quod et *diurnum* (Eur. Ion. 1050.) et *MERIDIONALEM* (Theocr. VII.) significat». Παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ Εἰδυλλ. Ζ', 21 φέρεται «Σιμιχίδα, πᾷ δὴ τὺ *μεΣαμέριον* πόδας ἕλκεις, κτέ.; » ἢ «πᾷ δὴ ΤΟ μεΣαμέριον πόδας ἕλκεις, κτέ.;» (Ἴδε Μεινέκιον ἐν τῇ Γ' ἐκδόσει τῶν Βουκολικῶν Ποιητῶν σελ. 250). Σημειωτέον δ' ἐν παρόδῳ ὅτι ὁ Τούπιος ἀνέγνω «πᾷ δὴ τὺ *μεσαμέριοΣ* πόδας ἕλκεις, κτέ.;», ὃ λίαν μὲν τῷ Βαλκεναρίῳ ἤρεσε, σφόδρα δὲ τῷ Οἰκονόμῳ ἀπήρεσεν, ὅστις λέγει ἐν τῷ περὶ τῶν Ο' συγγράμματι Τόμ. Β', σελ. 105: Ἀλλαχοῦ δὲ εἶπε καὶ τὸ μεσαμέριον ὁ Θεόκριτος (ἐπὶ μεσημβρίας, ὡς καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ τὸ μεσημέριον) «Πᾶ δὴ τὸ μεσαμέριον πόδας ἕλκεις; (ζ, 21). Ὅπου μάτην ὁ Toupius διορθοῖ εἰς τὸ ἀνάλατον μεσαμέριος, γράφων· «Πᾶ δὴ τὺ μεσαμέριος» κτλ. (κατὰ τὰ ἑῷος, ἠοῖος, ἑωθινὸς, ἑσπέριος, κτλ. ταῦτα μὲν συνήθη, ἐκεῖνο δ' ἀνήκουστον)· ὅπερ καὶ Οὐαλκενῆρος φαίνεταί πως δοκιμάζων (adnot. ibid.)· ἀλλ' ἀκουστέος μᾶλλον αὐτὸς ὁ Θεόκριτος, ἐπιῤῥηματικῶς καὶ ἐνάρθρως γράφων «τὸ μεσαμβρινόν»· εἴη δ' ἂν καὶ ἀνάρθρως, «τὺ μεσαμέριον» (Kiessling). Ἀλλὰ καὶ ὁ Κόβητος ἰσχυρίζεται ἐν τῇ Μνημοσύνῃ 1861, σελ. 345 καὶ 347 ὅτι ἐρρήθη ὑπὸ τοῦ Θεοκρίτου *μεσαμέριοΣ*, οὐχὶ *μεσαμέριοΝ*, ὡς ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου «*πανημέριος* πολεμίζει» καὶ ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου Ἴων. 122 «σαίρω δάπεδον θεοῦ *παναμέριος*». Περὶ τοῦ πράγματος θὰ διαλάβωμεν μετὰ πλείστης ἀκριβείας ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

Μεταγράφομεν ἐνθάδε καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Βοιμελίου εἰρημένα ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν κατ' Αἰσχίνου λόγων τοῦ Δημοσθένους σελ. 174. καθημερινοῖς Wolfius coniecit. recte. Nam erravit quidem Lobeckius ad Phrynich. p. 54 et Paralip. p. 63, contendens etiam μεθημερινοῖς idem esse quod *quotidianis* meritoque Schaeferus affirmat non minus certum esse discrimen quam quod καθ' ἡμέραν (*quotidie*) et μεθ' ἡμέραν (*interdiu*) inter se differre. «Sed diurnae nuptiae quid criminis habent? Si concubitus intelligi voluit orator, certe obscurius quam argutius loquutus est». *Lobeckius*. Quotidiani concubitus cum sequentibus verbis conveniunt, ubi matrem prima iuventute

(cf. Appollonius in Aeschin.Vit. init.) meretricem fuisse significatur. Est enim ἀλληγορία κατὰ σεμνότητα, ἀποφεύγουσα τὸ αἰσχρὸν τῆς ἀκολασίας, ᾗ λέγει χρῆσθαι τὴν μητέρα αὐτοῦ, sunt verba Marcellini, quamquam vulgatam lectionem is rheror exhibet, ut Syrianus T. VI p 383. Conferas quaeso Auct. ad Herrenn. Lib IV cap. 34: *Translatio est, quum verbum in quandam rem transfertur ex alia re. Ea utimur . . . obscoenitatis vitandae causa sic: Cuius mater quotidianis nuptiis delectatur.* Hoc ipsum, ut apparet, sumptum e Demosthenis oratione a Cicerone latine conversa, observante Lobeckio. Bene contulit Victor Var. Lect. Lib. 21 cap. 3 Plauti Cist. I, 1, 43: *haec quidem quotidie viro nubit.* Adde Neaer. § 122: ἔχομεν τὰς—παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν παλλακείας scil. ἕνεκα. Τί ἐκ τοῦ χωρίου τούτου ὠφελεῖται ὁ Βοιμέλιος πρὸς τὸν αὐτοῦ σκοπὸν ἀδυνατοῦμεν νὰ νοήσωμεν.

Ἡ παραδιδομένη γραφὴ *μεθημερινοῖς* ἔχει κάλλιστα, οὐδαμῶς δ'εὔλογον φαίνεται ν' ἀναγνωσθῇ *καθημερινοῖς*, ὃ ἀνάρμοστον δύναται νὰ νομισθῇ τῷ στόματι τοῦ Δημοσθένους (Ἴδε τὰ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν γεγραμμένα σελ. 329).

Ἄριστα δὲ τὴν σημασίαν τοῦ *μεθημερινοῖς γάμοις* παρέστησεν ὁ Ῥείσκιος. Λέγει δὲ καὶ ὁ Δισσένιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ περὶ τοῦ στεφάνου λόγου τοῦ Δημοσθένους σελ. 300 «Sed μεθημερινοῖς γάμοις χρῆσθαι est potius *de die in fornice prostare*, explicante Reiskio et probante Schaefero, qui verissime monet μεθημερινὸς esse *diurnus*, et sic differre ab καθημερινὸς *quotidianus*, ut differt μεθ' ἡμέραν a καθ' ἡμέραν. Significatur igitur imprimis flagitiosa vita, quae ne noctis quidem tenebris se occultaret». Πρβ. καὶ Οὐεστερμαννὸν εἰς *Δημοσθέν. Λόγ.* Τόμ. Β', σελ. 78-9 ἐκδ. δ'.

Τὴν ἐσφαλμένην ἐκδοχὴν τοῦ *μεθημερινός*, καθ' ἣν ὑπολαμβάνεται ἰσοδύναμον τῷ *καθημερινός*, βλέπει τις καὶ ἐν τῷ ὑπὸ Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου συντεθέντι Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 828 ἐκδ. στερ. «Μεθημερινός, ή, όν καὶ Μεθημέριος (ὁ, ἡ), ὁ γινόμενος τὴν ἡμέραν ἢ καθημέραν, καθημερινός. (ἐνίοτε) σημερινός, (κοιν.) τῆς

ἡμέρας». Λέγει δ' ὁ Βυζάντιος καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλ. Διαλέκτου σελ. 141 ἐκδ. γ' «Καθημερινὸς (προφ. κοιν. Καθημερνὸς), η, ον. Ὁ (ἡ, τὸ, οἱ, κτλ.) καθ' ἡμέραν, ὁ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐφήμερος, μεθημερινὸς (Δημοσθ.), ἀμφημερινός». Πρβ. καὶ Λεξ. Ἑλλην. Γαζῆ Τόμ. Β', σελ. 378 (ἐκδ. 1836) «Μεθημερινός, ή, όν — 2) Καθ' ἡμέραν, καθημερινός, π. χ. κυβεῖαι, γάμοι (ἐν τῷ πορνοστασίῳ), Δημ. Στεφ. σ. 270,9. Lobeck Φρυν. σ. 54».

Τῷ *μεθημερινός* συνωνυμεῖ τὸ *ἡμερινός*, οἷον *ἡμερινὸν φῶς*, κτλ. Παρὰ τῷ Ἰαμβλίχῳ ἐν τῷ περὶ τοῦ Πυθαγορ. Βίου φέρεται § 65 «ἐπί τε ὕπνον ἑσπέρας τρεπομένων τῶν ὁμιλητῶν ἀπήλλαττε μὲν αὐτοὺς *τῶν ἡμερινῶν ταραχῶν* καὶ ἐνηχημάτων κτέ.» καὶ § 114 «ἐπί τε γὰρ εὐνὰς τρεπόμενοι *τῶν μεθ' ἡμέραν ταραχῶν* καὶ περιηχημάτων ἐξεκάθαιρον τὰς διανοίας». Νομίζει δ' ὁ Κόβητος ἐν *Collectan. Crit.* σελ. 342 ὅτι ἀναγκαίως ἔχει ν' ἀναγνωσθῇ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ χωρίῳ *ΠΕΡΙηχημάτων* ἀντὶ τοῦ *ἘΝηχημάτων*. Ἴδε καὶ Ναύκιον εἰς *Ἰάμβλ. περὶ τοῦ Πυθαγ. Βί.* σελ. 45. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα κεῖται «Ἡμερήσιον: τὸ καθ' ἡμέραν διδόμενον» καὶ «*Ἡμερινὰ* ζῷα: τὰ παραφαινόμενα *μεθ' ἡμέραν*».

Μεθημερινῶν — *καθημερινῶν*. Ἐπειδὴ πολλάκις ἐν τοῖς ἀντιγράφοις μεταπίπτει ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως ἡ πρόθεσις *μετά* εἰς τὴν *κατά*, οἷον *μεθ' ἡμέραν - καθ' ἡμέραν*, κτλ., ἐγένετο καὶ τοῦ *μεθημερινῶν* μεταβολὴ εἰς τὸ *καθημερινῶν*. Παρ' Ἰωάννῃ τῷ Χρυσοστόμῳ Ὁμιλ. εἰς Ματθ. σελ. 685 α' πρὸς τῇ ὀρθῶς ἐχούσῃ γραφῇ «οὐκ ἔστιν ἑσπέρας καταλαβούσης ἐν κατηφείᾳ γενέσθαι, ὅπερ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων πάσχουσι τὰς ἐκ τῶν *ΜΕΘημερινῶν* κακῶν ἀναλογιζόμενοι φροντίδας» φέρεται καὶ ἡ ἡμαρτημένη *ΚΑΘημερινῶν*.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Μαρτίου 1894.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤ. ΚΟΝΤΟΣ.

ΣΥΜΒΟΛΑΙ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΛΕΤΗΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗΝ

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ (1)
ΤΑ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ
ΤΩΝ
ΜΙΚΡΟΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΡΑΓΙΚΩΝ

Ἐκ τῶν ποιημάτων τῶν μικροτέρων ἀρχαίων ἑλληνικῶν τραγικῶν πλὴν τοῦ Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου ὑπελείφθησαν μόνον ἀποσπάσματά τινα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐγένοντο γνωστὰ μέχρι τοῦδε 392 ἀνήκοντα εἰς πεντήκοντα τρεῖς τοιούτους ποιητάς. Ἐκτὸς δὲ τούτων τῶν ἀποσπασμάτων ἔχομεν καὶ ἄλλα 602 ἀδέσποτα, τὰ ὁποῖα δηλαδὴ ἀποδίδονται εἰς ἀνωνύμους τραγικοὺς ποιητάς. Τὰ ὀνόματα τῶν πεντήκοντα τριῶν ποιητῶν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποσπασμάτων των κατὰ χρονολογικὴν πιθανῶς τάξιν, ἔχουσιν ὡς ἑξῆς· Χοιρίλος (4), Φρύνιχος (24), Πρατίνας (1), Ἀριστίας Φλειάσιος (7), Ἀρίσταρχος Τεγεάτης (5), Νεόφρων Σικυώνιος (3), Ἴων Χῖος (68), Ἀχαιὸς Ἐρετριεύς (56), Φιλοκλῆς (5), Μελάνθιος (1), Ἰοφῶν Σοφοκλέους Ἀθηναῖος (3), Νικόμαχος Ἀλεξανδρεύς (2), Σθένελος (1), Ἀγάθων

(1) Τὸ μὲν Α΄ μέρος, πραγματευόμενον περὶ τῶν μεταφορικῶν σχημάτων τοῦ Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου ἐξεδόθη γερμανιστὶ παρὰ τῷ Calvary ἐν Βερολίνῳ ἐν ἔτει 1886 μετὰ τῆς ἑπομένης ἐπιγραφῆς· «Beiträge zur vergleichenden Tropik der Poesie. Erster Theil: Systematische Dastellung der Tropen des Aeschylus, Sophokles und Euripides mit einander verglichen und in poetischer und culturhistorischer Rücksicht behandelt» (Berliner Studien für classiche Philologie und Archäologie. Dritter Band. Drittes Heft)»· τὸ δὲ Β΄. μέρος, πραγματευόμενον περὶ τῶν μεταφορ. σχημάτων τοῦ Ἀριστοφάνους ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ πέμπτῳ τόμῳ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν ἔτει 1893.

(31), Θέογνις (1), Ξενοκλῆς (1), Κριτίας Ἀθηναῖος (9), Δικαιογένης Ἀθηναῖος (1), Ἀστυδάμας (ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ νεώτερος) (9), Σοφοκλῆς ὁ νεώτερος (1), Πολύιδος (1), Μέλητος (1), Χαιρήμων (41), Ἀντιφῶν (4), Διονύσιος ὁ τύραννος (12), Καρκίνος (10), Θεοδέκτης Φασηλίτης (18), Κλεαίνετος (2), Διογένης Σινωπεύς (2). Κράτης Θηβαῖος (4), Πύθων (1), Μοσχίων (10), Ἀλέξανδρος Αἰτωλός (1), Λυκόφρων Χαλκιδεύς (5), Φιλίσκος Κερκυραῖος (2), Σωσιφάνης (6), Σωσίθεος (5), Πτολεμαῖος Φιλοπάτωρ (1), Αἰσχύλος Ἀλεξανδρεύς (1), Ἀπολλωνίδης (2), Βίοτος (1), Χάρης (3), Δημῶναξ (2), Ἱπποθόων (6), Ἰσίδωρος (2), Μίμνερμος (2), Πατροκλῆς Θούριος (2), Πομπήιος Μάκρος (1), Σεραπίων (1), Ζηνόδοτος (1), Ζώπυρος (1), Θέσπις τουτέστιν Ἡρακλείδης Ποντικός (4).

Τὰ μεταφορικὰ σχήματα τῶν μικροτέρων καὶ ἀνωνύμων τούτων ἀρχαίων Ἑλλήνων τραγικῶν διαιροῦμεν εἰς τὰ ἑπόμενα συμπλέγματα· Αἱ κατηγορίαι τῆς *συνεκδοχῆς*· ὁ ἄνθρωπος, ἡ οἰκία, ἡ μυθολογία, ὁ πόλεμος· αἱ κατηγορίαι τῆς *μετωνυμίας*· ὁ ἄνθρωπος, τὸ ᾆσμα, ὁ πόλεμος, ἡ ἀμπελουργία, ἡ ναυτιλία, ἡ φύσις μετὰ τῶν ὑποδιαιρέσεων αὐτῆς· τὰ ζῷα, τὸ ὕδωρ, τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα· αἱ κατηγορίαι τῶν *μεταφορικῶν σχημάτων τῆς ἀναλογίας*· ὁ ἄνθρωπος, ἡ οἰκία, ἡ μαγειρική, τὰ ἀνθρώπινα ἐπιτηδεύματα ἐν γένει, ἡ θρησκεία, ἡ μυθολογία, οἱ ἀγῶνες, ὁ χορός, τὸ ᾆσμα, ἡ μουσική, ἡ ποίησις. ἡ ἀρχιτεκτονική, ἡ ἀγαλματοποιία, ἡ ἰατρική, ὁ πόλεμος, ὁ πολιτικὸς βίος, ἡ θήρα, ἡ ἁλιευτική, ἡ ἱπποτροφία καὶ ἡ ἱπποδρομία, ἡ κτηνοτροφία, ἡ κηπουρικὴ καὶ ἡ γεωργία, ἡ ἀμπελουργία, ἡ ἐμπορία, ἡ ναυτιλία, ἡ φύσις μετὰ τῶν ὑποδιαιρέσεων αὐτῆς· αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τῆς φύσεως, τὰ ζῷα, τὰ φυτά, τὸ πῦρ, τὸ ὕδωρ, τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα.

Τὴν δὲ ὕλην τῆς παρούσης διατριβῆς μου ἠρανίσθην κυρίως ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Nauck: «Tragicorum graecorum fragmenta (Editio secunda. Teubner, 1889).

Α'. Η ΣΥΝΕΚΔΟΧΗ

I. Ὁ ἄνθρωπος.

α'. *Ὁ ὀφθαλμὸς ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου.* I. ἐγὼ δὲ, μισεῖ γάρ μ', ἄπειμ' ἐξ ὀμμάτων. Φρύν. 21. II. παῖδες, ἐκτὸς ὀμμάτων ἀπέλθετ'. Νεόφρ. 2, 10-11. III. ὦ κλεινὸν ὄμμα, νῦν πανύστατόν σ' ἰδὼν λείπω φάος τόδ'. Ἀδέσπ. 45.

β'. *Ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀντὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ.* στρέψον ἀνταυγεῖς κόρας. Ἀδέσπ. 67.

γ'. *Ἡ χεὶρ ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου.* τί δῆτα χεῖρες οὐκ ἂν ἐργασαίατο; Ἀδέσπ. 46.

δ'. *Ὁ ποὺς ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου.* λαιθάργῳ ποδί. Ἀδέσπ. 227.

II. Ἡ οἰκία.

α'. *Ἡ θύρα ἀντὶ τῆς οἰκίας.* ἀλλ' ὦ θυρέτρων τῶνδε κωμῆται θεοί. Ἴων. 37.

β'. *Ἡ ἑστία ἀντὶ τῆς οἰκίας.* πρέμνον ἑστίας. Ἀδέσπ. 259.

III. Ἡ μυθολογία.

α'. *Ὁ ὀφθαλμὸς ἀντὶ τῶν θεῶν.* μέγα γὰρ ὄμμα δαιμόνων οἷς τίνουσ' ἀμοιβὰς κακῶν. Ἀδέσπ. 499.

β'. *Ὁ ὀφθαλμὸς ἀντὶ τοῦ Διός.* οὐχ εὕδει Διὸς ὀφθαλμός. Ἀδέσπ. 485.

γ'. *Ὁ ὀφθαλμὸς ἀντὶ τῆς Δίκης.* ἔστιν Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ. Ἀδέσπ. 421.

δ'. *Ὁ ποὺς ἀντὶ τοῦ Κάστορος.* Κάστορος δ' ἔργον ποδῶν. Ἴων. 1.

IV. Ὁ πόλεμος.

Ἡ λόγχη ἀντὶ τοῦ δόρατος. λόγχην ἣν φοροῦσι Γηγενεῖς. Ἀδεσπ. 84.

Β'. Η ΜΕΤΩΝΥΜΙΑ

I. Ὁ ἄνθρωπος.

α'. *Ἡ πνοὴ ἀντὶ τοῦ βίου.* ὅθεν ἅπασιν ἤρξατο τρέφειν ὅδ' αἰθὴρ ἐνδιδοὺς θνητοῖς πνοάς. Ἀδέσπ. 112, 3-4.

β'. *Τὸ νεαρὸν φρόνημα ἀντὶ τῆς νεότητος.* παίζετ', ὦ νέαι φρένες. Πομπ. Μακρ. 1, 4.

γ'. *Ὁ θεὸς ἀντὶ τοῦ ἔρωτος.* μηδεὶς ἄπειρος τῶν ἐμῶν εἴη φίλων ἔρωτος, εὐτυχῶν δὲ τὸν θεὸν λάβοι. Ζώπ.

δ'. *Ἡ Κύπρις ἀντὶ τοῦ ἔρωτος.* I. πεινῶσιν γὰρ ἡ Κύπρις πικρά. Ἀχ. 6. II. λαθραίαν Κύπριν, αἰσχίστην νόσον. Ἀδέσπ. 154. III. πλήρει γὰρ ὄγκῳ γαστρὸς αὔξεται Κύπρις. Ἀδέσπ. 186. IV. λήγει δὲ Κύπρις. Ἀδέσπ. 397.

ε'. *Ἡ εὐνὴ ἀντὶ τῆς συζύγου.* χρωματισθεὶς εὐθὺς ἐξ εὐνῆς φόνῳ. Ἀδέσπ. 275.

ϛ'. *Ὁ φθόνος ἀντὶ τοῦ φθονοῦντος.* τῶν εὐτυχούντων ἀνταγωνιστὴς φθόνος. Ἀδέσπ. 167.

II. Τὸ ᾆσμα.

Ἡ Μοῦσα ἀντὶ τοῦ ᾄσματος. κάλλιστα Μουσῶν φθέγγεται πλουτῶν ἀνήρ. Ἀδέσπ. 464.

III. Ὁ πόλεμος.

α'. *Ὁ Ἄρης ἀντὶ τοῦ πολεμίου.* εὖτ' ἂν Ἄρης νεοχμὸς ἐμπέσῃ στρατῷ. Ἴων. 63.

β'. *Τὸ δόρυ ἀντὶ τοῦ Ἀχιλλέως.* ἀντίου δορὸς ὀρνύμενος Ἀχιλλέως. Ἀδέσπ. 23.

γ'. *Ἡ λόγχη ἀντὶ τοῦ πολεμίου.* καὶ βαιὸς ὄχλος μυρίας λόγχης κρατεῖ. Μοσχ. 1.

δ'. *Ὁ ποὺς ἀντὶ τοῦ στρατοῦ.* στρατός ποτ' εἰς γῆν τήνδ' ἐπεστρώφα ποδί. Φρύν. 5.

ε'. *Ἡ φαρέτρα ἀντὶ τοῦ τοξότου.* πολλὴ φαρέτρα. Ἀδεσπ. 257.

ϛ'. *Ὁ στόλος ἀντὶ τοῦ χαλκίνου ἐμβόλου τοῦ πολεμικοῦ πλοίου.* χαλκόδοντας στόλους. Ἀδεσπ. 272.

IV. Ἡ ἀμπελουργία.

Ὁ σίδηρος ἀντὶ τοῦ ἀμπελουργοῦ. οὐδ' ἐργάτας σίδηρος εὐιώτιδος θάλλοντος οἴνης ὀρχάτους ἐτημέλει. Μοσχ. 6, 11-12.

V. Ἡ ναυτιλία.

Ὁ οἴαξ ἀντὶ τοῦ πηδαλίου. ἔφορος οἰάκων. Ἀδέσπ. 39.

VI. Ἡ φύσις.

1. Τὰ ζῷα.

Ἡ ἀκόρεστος γνάθος ἀντὶ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ σπαραγμοῦ. Ἴδε Γ'. XXV. 2. ια'.

2. Τὸ ὕδωρ.

α'. *Ἡ ῥοὴ ἀντὶ τοῦ ὕδατος.* πῖθι Πακτωλοῦ ῥοάς. Ἴων. 27.

β'. *Ὁ Ἀχελῷος ἀντὶ τοῦ ὕδατος.* μῶν Ἀχελῷος ἦν κεκραμένος πολύ; Ἀχ. 9.

3. Τὰ μετωρολογικὰ φαινόμενα.

Τὸ φέγγος ἀντὶ τοῦ ἡλίου. ἕν τ' ἔδωκε φέγγος ἕν τ' ἀφείλετο. Σωσιφ. 3, 3.

Γ'. ΤΑ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΑΣ

I. Ὁ ἄνθρωπος.

α'. *Ὁ αὐχήν.* ἔρση δὲ θαλερὸς ἐκτραφεὶς ἀμάρακος λειμῶσι μαλακοῖς ἐξέτεινεν αὐχένας (*καυλούς*). Χαιρήμ. 14, 16-17.

β'. *Ὁ πούς.* I. ὀρείοις ποσί (*κώπαις*). Ἀδεσπ. 244. II. οὐ χρὴ ποδώκη τὸν τρόπον λίαν φορεῖν. Ἀδέσπ. 519.

γ'. *Ὁ ὀμφαλός*. γραφῆς ὁ πρῶτος ἦν μεσόμφαλος (*μέσος*) κύκλος. Ἀγάθ. 4.

δ'. *Ἡ φλέψ*. γῆς φλέβες (*ποταμοί*). Χοιρ. 3.

ε'. *Τὸ ὀστοῦν*. γῆς ὀστοῖσιν (*πέτραις*) ἐγχριμφθεὶς πόδα. Χοιρ. 2.

ϛ'. *Ἡ μήτηρ*. ἡ γὰρ τυραννὶς ἀδικίας μήτηρ (*αἴτιος*) ἔφυ. Διονύσ. 3.

ζ'. *Τὸ τέκνον*. I. ἀνθηροῦ τέκνα (*ἄνθη*) ἔαρος πέριξ στρώσαντες. Χαιρήμ. 9. II. Ἴδε XV. δ'. III. τῆς δειλίας γὰρ αἰσχρὰ γίγνεται τέκνα (*ἀπόβασις*). Ἀδέσπ. 357.

η'. *Ἡ τιθήνη καὶ ἡ τροφός*. ἀγαθὴν τιθήνην καὶ τροφὸν γνώμης νέας. Ἀδέσπ. 305.

θ'. *Τὸ τιθήνημα* (*θρέμμα*). εὐανθῆ ῥόδα εἶχον, τιθήνημ' ἔαρος ἐκπρεπέστατον. Χαιρήμ. 13.

ι'. *Ἡ ἥβη*. I. νῦν σοι πρὸς ὄψιν θυμὸς ἡβάτω (*ἐπιτεινέσθω*), γέρον. Σωσιφ. 2. II Ἴδε XXV. 6. ε'.

ια'. *Ὁ βίος*. ἀείζων (*ἀκατάπαυστον*) πένθος. Ἀδεσπ. 22.

ιβ'. *Τὸ μένος*. πυρὸς φλέξον μένος (*μέγα πῦρ*). Ἀδέσπ. 90.

ιγ'. *Τὸ γῆρας*. μετὰ τὴν σκιὰν τάχιστα γηράσκει χρόνος. Ἀδέσπ. 508.

ιδ'. *Τὸ βλέμμα καὶ ἡ ὅρασις*. ὀξὺ βλέπει γὰρ ὁ χρόνος, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ. Ἀδέσπ. 510.

ιε'. *Ὁ τυφλός*. τυφλῶν (*ἀπατηλῶν*) ὀνείρων. Ἀδέσπ. 335.

ιϛ'. *Ὁ γέλως*. ἀκύμαντος δὲ πορθμὸς ἐν φρίκῃ γελᾷ. Ἀδεσπ. 336.

ιζ'. *Τὸ βάδισμα καὶ ἡ ἄφιξις*. σχολῇ βαδίζων ὁ χρόνος ἀφικνεῖται τὸ πᾶν. Χαιρήμ. 20.

ιη'. *Ὁ δρόμος*. ἔκτυπον ἄγων βαρὺν αὐλὸν τρέχοντι (*ταχεῖ*) ῥυθμῷ. Ἴων. 42.

ιθ'. *Ἡ ἐπίθεσις*. τί δράσεις, θυμέ; ... ποῖ ποτ' ἐπῆξας (*ἀφηρπάσθης*) τάλας; Νεόφρ. 2, 1-3.

κ'. *Τὸ πήδημα*. πηδῶν ὁ θυμὸς τῶν φρενῶν ἀνωτέρω. Ἀδέσπ. 390.

κα'. *Τὸ πήδημα* (*καὶ τὸ μάντευμα*). πηδῶν (*ἀνερεθιζόμενος*) δ' ὁ θυμὸς ἔνδοθεν μαντεύεται (*προαισθάνεται*). Ἀδεσπ. 176.

κβ'. *Ὁ ἱδρὼς* (*ἡ βοσκὴ καὶ ἡ ἄγρα τοῦ θηρίου*). δρυός μ' ἱδρὼς (ὀπὸς) καὶ θαμνομήκης ῥάβδος ἥ τ' Αἰγυπτία βόσκει λινουλκὸς χλαῖνα, θήραγρος πέδη. Ἴων. 40.

κγ'. *Ἡ δίψα.* ἴσχειν κελεύω χεῖρα διψῶσαν φόνου. 'Αδεσπ. 96.

κδ'. *Ὁ ἐραστής.* χορῶν ἐραστὴς κισσός. Χαιρήμ. 5.

κε'. *Ἡ πειθώ.* οἶνός μ' ἔπεισε. 'Αδέσπ. 570.

κϛ'. *Ἡ συμπάθεια.* εἰς γῆν ὄμμα συμπαθὲς φέρων. Μοσχ. 9,4.

κζ'. *Ἡ ἀπώθησις.* ἄλλοις ἐν ἐσθλοῖς τόνδ' ἀπωθοῦνται ψόγον. 'Αδεσπ. 105.

κη'. *Ἡ ὑποδοχή.* προσκυνῶ . . . χώραν τε πᾶσαν Κέκροπος, ἥ μ' ἐδέξατο. 'Αδεσπ. 62.

κθ'. *Ἡ ἀνεύρεσις.* χρόνος . . . πόλλ' ἀνευρίσκει. 'Αδέσπ. 509.

λ'. *Ὁ σφαγεύς.* δεινὸς σοφιστής, τῶν ἀγυμνάστων σφαγεύς (*νικητής*). 'Αδέσπ. 323.

Π. Ἡ οἰκία.

α'. *Ἡ σύνοικος.* σοφῆς δὲ πενίας σκαιότητα πλουσίαν κρεῖσσον σύνοικόν ἐστιν ἐν δόμοις ἔχειν. Κριτ. 5.

β'. *Ἡ οἴκησις.* χωρὶς γὰρ οἰκοῦσ' (*εἰσὶν*) ἄρσεται τῶν ἡδονῶν.'Αδεσπ. 346.

γ'. *Ἡ θέρμανσις, ὁ λέβης καὶ τὸ πῦρ.* θεὸς δ' ἐπὶ σμικροῖσιν οὐ θερμαίνεται, ἀλλ' ὡς λέβης τις μείζονος δεῖται πυρός. 'Αδέσπ. 448. Παραβολή.

δ'. *Ἡ οἰκοσκευή.* καὶ νῦν τὰ δεινὰ ταῦτα καὶ τὰ πόλλ' ἔπη εἰς ὧδε μικρὸν τεῦχος (*σμικρότητα*) ἤθροισεν τύχη. Πατρ. Θουρ. 1, 1-2.

ε'. *Ὁ μικρὸς σίδηρος.* Ἴδε XXV. 1. β'.

ϛ'. *Ἡ λαμπάς.* ὦ καλλιφεγγῆ λαμπάδ' (*φῶς*) εἱλίσσων φλογὸς ἥλιε. Θεοδέκτ. 10, 1-2.

ζ'. *Ἡ πλαστιγξ.* ἀνώμαλοι πλάστιγγες (*δῶρα*) ἀστάτου τύχης. 'Αδέσπ. 179.

η'. *Ἡ ῥοπὴ τοῦ ζυγοῦ.* διχόρροπος (*ἀναποφάσιστος*) γνώμη. 'Αδεσπ. 341.

θ'. *Ἡ ῥοπὴ τοῦ ζυγοῦ (καὶ τὸ σκότος).* ἡ γὰρ τύχη βραχεῖαν ἣν λάβῃ ῥοπὴν (*μεταβολὴν*), ἢ τοὺς ταπεινοὺς ἢ τοὺς ἀφ' ὕψους εἰς ζόφον (*ἀτυχίαν*) κατήγαγεν. 'Αδεσπ. 102.

ι'. *Τὰ σαρώματα τῆς οἰκίας.* ὡς παλαιὸν οἰκίας σάρον (*γραῖαν*). Ἰων. 9. Παραβολή.

ια'. *Ἡ ἅμαξα.* οἱ δ' ἐπείγοντο πλωταῖς ἀπήναισι (*πλοίοις*) χαλκεμβόλοις. Ἀδέσπ. 142.

III. Ἡ μαγειρική.

Ὁ *μάγειρος.* ἦ γὰρ βέβηκα χεῖρας ἀρτάμων (*φονέων*) φυγών; Ἀδέσπ. 148.

IV. Τὰ ἀνθρώπινα ἐπιτηδεύματα ἐν γένει.

α'. *Ἡ δοκιμασία τοῦ χρυσοῦ.* κρίνει φίλους ὁ καιρὸς ὡς χρυσὸν τὸ πῦρ. Ἀδέσπ. 315. Παραβολή.

β'. *Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ ξένου καὶ ἡ ὁμόνοια.* ἔνθα Περσικῷ νόμῳ ξενωθεὶς αὐλὸς ὁμονοεῖ χοροῖς. Διογ. Ἀθην. 10-11.

γ'. *Ἡ πλάνησις.* Ἴδε XXI. ιβ'.

δ'. *Ὁ κολαστὴς καὶ ὁ τομεύς.* δεινὸς κολαστὴς πέλεκυς· αὐχένος τομεύς. Ἀδεσπ. 412.

V. Ἡ θρησκεία.

Τὸ *μάντευμα.* Ἴδε I, κα'.

VI. Ἡ μυθολογία.

Ἡ μαινάς. ἔναστρος ὥστε μαινάς. Ἀχ. 16. Παραβολή.

VII. Οἱ ἀγῶνες.

Ὁ σόλος. θανὼν μὲν οὖν Μαίανδρον ἐρρίφη ποδὸς σόλος τις ὥσπερ. Σωσίθ. 3. Παραβολή.

VIII. Ὁ χορός.

Τὸ *χόρευμα.* ἐκ τῶν ἀέλπτων μᾶλλον ὤρχησαι (*ἠρέθικας*) φρένας. Ἴων. 50.

IX. Τὸ ᾆσμα.

Ἡ ἐπῳδή. δυσπραξίᾳ ληφθεὶς ἐπῳδός (*εὐνοϊκός*) ἐστι τῷ πειρωμένῳ. Ἀδέσπ. 364.

X. Ἡ μουσική.

α'. *Ἡ σῦριγξ*. προθεῖ δὲ σῦριγξ Ἰδαῖος ἀλέκτωρ. Ἴων. 45. Παραβολή.

β'. *Ἡ χορδή*. κινοῦσα χορδὰς (*πάθη*) τὰς ἀκινήτους φρενῶν. Ἀδέσπ. 361.

XI. Ἡ ποίησις.

Ἡ μεταρρύθμισις τοῦ ποιήματος. αἰδὼς δ' ἐπερρύθμιζεν (*ἐκαλλώπιζεν*) ἠπιώτατον ἐρύθημα λαμπρῷ προστιθεῖσα χρώματι. Χαιρήμ. 1, 3-4.

XII. Ἡ ἀρχιτεκτονική.

Ὁ ἀρχιτέκτων. ὁ γὰρ χρόνος μ' ἔκαμψε, τέκτων (*γενεσιουργὸς*) μὲν σοφός, ἅπαντα δ' ἐργαζόμενος ἀσθενέστερα.. Κράτ. 4.

XIII. Ἡ ἀγαλματοποιΐα.

Τὸ ἄγαλμα. Ἴδε XXI. ιδ'.

XIV. Ἡ ἰατρική.

α'. *Ἡ νόσος*. τάξίωμα γὰρ νοσοῦν. Μοσχ. 9, 10.

β'. *Τὸ φάρμακον*. I. ὁ χρόνος ἁπάσης ἐστὶν ὀργῆς φάρμακον (*καταπραΰνων*) Κριτ. 2. II. λόγῳ μ' ἔπεισας φαρμάκῳ σοφωτάτῳ. Ἀδέσπ. 317.

XV. Ὁ πόλεμος.

α'. *Ἡ πύργωσις*. οἷα δὴ φιλοῦσιν ἰατροὶ λέγειν, τὰ φαῦλα μείζω καὶ τὰ δείν' ὑπὲρ λόγον, πυργοῦντες (*αὐξάνοντες*) αὐτούς. Μιμνέρμ. 2.

β'. *Ὁ ἐξοπλισμός*. τόδ' ἐξοπλίζει τοὔπος Ἀργεῖον λεών. Ἀδέσπ. 404.

γ'. *Ἡ ἀκόνησις*. I. Ἴδε XIX. γ'. II. ἄδοξον, ἄκραν γλῶσσαν ἠκονημένον. Ἀδέσπ. 423.

δ'. *Ὁ στρατός, τὸ δόρυ, ἡ ἀναχώρησις τοῦ στρατοῦ* (*ἡ θήρα καὶ τὸ τέκνον*). ἔνθ' αἱ μὲν αὐτῶν εἰς ἀπείρονα στρατὸν (*πλῆθος*) ἀνθέων ἄλογχον (*ἀκίνδυνον*) ἐστράτευσαν (*ἐπορεύθησαν*) ἡδοναῖς θηρώμεναι (*δρέπουσαι*) τὰ λειμώνων τέκνα (*φυτά*). Χαιρήμ. 10.

ε'. *Τὸ ἀκόντισμα*. αἰσχρόν γ' ὅταν τις . . . γλώσσῃ ματαίους ἐξακοντίσῃ (*φθέγξηται*) λόγους. Ἀδέσπ. 529.

ς'. *Τὸ τόξον*. τόδ' ἔστι τὸ ζηλωτὸν ἀνθρώποις, ὅτῳ τόξον (*φορὰ*) μερίμνης εἰς ὃ βούλεται πέσῃ. Ἀδέσπ. 354.

ζ'. *Τὸ τόξευμα*. θερμά θ' ἡλίου τοξεύματ' (*ἀκτῖνας*) αἰνεῖν. Ἀδέσπ. 546, 7-8.

XVI. Ὁ πολιτικὸς βίος.

α'. *Ἡ δουλεία*. Ἴδε XXV. 2. β'.

β'. *Ἡ μετοίκησις*. I. τὰ δεινὰ πράσσει τὰς φρένας μετοικίσας (*μεταβαλών*). Μελάνθ. 1. II. χρεία δ' ἀνάγκης οὐκ ἀπῴκισται (*ἀπέχει*) πολύ. Χαιρήμ. 13.

XVII. Ἡ θήρα.

α'. *Ἡ θήρα*. Ἴδε XV δ'.

β'. *Ἡ κυνηγοῦσα γυνή*. ὦ Μοῖρα κεδνῶν καὶ κακῶν κυνηγέτι (*ἀκόλουθε*). Ἀδέσπ. 504.

γ'. *Τὸ κυνηγετικὸν δίκτυον*. ὅταν δ' ἔρωτος ἐνδεθῶμεν ἄρκυσι (*πάθεσι*). Δικαιογ. 1.

δ'. *Ἡ ἄγρα τοῦ θηρίου*. Ἴδε I. κϐ'.

XVIII. Ἡ ἁλιευτική.

Τὸ ἁλιευτικὸν δίκτυον. ἐν τοῖς ἐμαυτοῦ δικτύοις (*πανουργίαις*) ἁλώσομαι. Ἀδέσπ. 300.

XIX. Ἡ ἱπποτροφία καὶ ἡ ἱπποδρομία.

α'. *Ἡ ξυνωρίς*. ἄλλη ξυνωρίς (*κατὰ τὸν Ἡσύχιον = κατάστασις*). Ἀδέσπ. 198.

β'. *Ἡ ἡνία*. γαστρὸς δὲ πειρῶ πᾶσαν ἡνίαν κρατεῖν. Χάρ. 1.

γ'. *Ὁ χαλινός, ἡ δῆξις τοῦ χαλινοῦ* (*καὶ ἡ ἀκόνησις*). ἀλλ' ὦ τάλαν Θυέστα, καρτέρει δάκνων (*καταπαύων*) ὀργῆς χαλινόν (*πάθος*). παρακελεύομαι δὲ σοὶ τεθηγμένῳ (*ὠργισμένῳ*) νῦν. Θεοδέκτ. 9.

XX. Ἡ κτηνοτροφία.

α'. *Ἡ βοσκή*. Ἴδε I. κϐ'.

β'. *Ἡ ζεῦξις*. ζευχθεὶς (*ἐμπεσών*) γάμοισιν οὐκέτ' ἔστ' ἐλεύθερος. Ἱπποθ. 3.

γ'. *Ἡ ζεῦξις καὶ ὁ ζυγός*. στυγνὸν ἣ κατ' αὐχένων ἡμῶν ἐρείδεις (*ἐπιϐαρύνεις*) τῆσδε λατρείας ζυγόν (*ἄχθος*). Μοσχ. 2.

δ'. *Τὸ κέντρον* (*καὶ ὁ βυθὸς τῆς θαλάσσης*). καί με συμφορᾶς ἀεὶ βαθεῖα κηλὶς ἐκ βυθῶν (*ἐκ βάθους ψυχῆς*) ἀναστρέφει λύσσης πικροῖς κέντροισιν (*ἐρεθισμοῖς*) ἠρεθισμένον. Ἀδέσπ. 104. 3-5.

XXI. Ἡ κηπουρικὴ καὶ ἡ γεωργία.

α'. *Ὁ φυτευτής*. αὐτὸς τραφεὶς δὲ τῶν φυτευσάντων (*γονέων*) ὕπο καλῶς, τὸν αὐτὸν ἔρανον αὐτοῖσιν νέμεις. Δικαιογ. 4.

β'. *Ἡ φύτευσις*. παῖδας φυτεύειν (*γεννᾶν*) οὔποτ' ἀνθρώπους ἐχρῆν πόνους ὁρῶντας εἰς ὅσους φυτεύομεν (*γεννῶμεν*). Ἀδέσπ. 111.

γ'. *Τὸ σπέρμα*. τοίων γὰρ ἀνδρῶν σπέρμ' (*ἀπόγονος*) ἔδωκεν Ἑλλάδος. Ἀδέσπ. 197.

δ'. *Τὸ βλάστημα*. I. ὦ χρυσέ, βλάστημα χθονός. Ἀδέσπ. 129, 1. II. βλάσταις τε τέκνων βριθομένα γλυκερὸν φάος ὁρῶσα. Ἀδέσπ. 373.

ε'. *Ὁ βλαστός*. Ἴδε XXV. 2. ε'.

ϛ'. *Ἡ ἄνθησις*. I. ἔστι δαίμων ἀφθίτῳ θάλλων βίῳ. Κριτ. 1, 17. II. θάλλουσα λυπῇ τοὺς ἄγαν ὑπέρφρονας. Ἀδέσπ. 521.

ζ'. *Ὁ μαρασμός.* δυσμάραντον (*ἄπαυστον*) κακόν. Ἀδέσπ. 339.

η'. *Ἡ ἄνθησις καὶ ἡ μάρανσις.* ἅπαντα θάλλει καὶ πάλιν μαραίνεται. Ἀδέσπ. 574.

θ'. *Τὸ ἄνθος.* I. νέῳ στίλβοντες ἄνθει (*ὡραιοτάτῃ ἡλικίᾳ*) καρτερὰς ἐπωμίδας. Ἀχ. 4. II. ἧς ἀγχιτέρμων ἥλιος διφρηλατῶν σκοτεινὸν ἄνθος (*χρῶμα*) ἐξέχρωσε λιγνύος εἰς σώματ' ἀνδρῶν. Θεοδέκτ. 17.

ι'. *Ἡ καρπολόγησις.* εἱμαρμένον δὲ τῶν κακῶν βουλευμάτων κακὰς ἀμοιβάς ἐστι καρποῦσθαι (*καρτερεῖν*) βροτοῖς. Ἀδέσπ. 352.

ια'. *Ἡ σπορά.* I. ἐν μὲν γενέσει πρωτοσπόρῳ (*πρώτῃ*) ἐστὶ μεγίστη. Θεοδέκτ. 18, 3. II. σπείρων (*ἐξαπλῶν*) θεοκτίσταν φλόγα. Ἀδέσπ. 85. III, Φοίβου ποτ' οὐκ ἐῶντος ἔσπειρεν (*ἐγέννησεν*) τέκνα. Ἀδέσπ. 378. IV. ὁ σπείρας (*γεννῶν*) πατήρ. Ἀδέσπ. 546,1.

ιβ'. *Ἡ σπορὰ (καὶ ἡ πλάνησις).* πολυσπερὴς (*διεσπαρμένη*) μέν, ὦ γέρον, καθ' Ἑλλάδα φήμη πλανᾶται. Θεοδέκτ. 16.

ιγ'. *Ἡ σπορά.* γνησίων ἐπὶ σπορᾷ (*γενεᾷ*) παίδων. Ἀδέσπ. 444.

ιδ'. *Ἡ σπορὰ (καὶ τὸ ἄγαλμα).* ὦ κακοὶ κἀνάξιοι τῆς ἐμῆς σπορᾶς (*γενεᾶς*), Αἰτωλίδος ἀγάλματα (*ἀπεικονίσματα*) μητρός. Ἀδέσπ. 126.

ιε'. *Ὁ στάχυς.* σαρκήρη στάχυν (*πλῆθος*). Ἀδέσπ. 263.

XXII. Ἡ ἀμπελουργία.

α'. *Ἡ σταφυλή, ἡ ὡρίμανσις τῆς σταφυλῆς καὶ ἡ οἰνάνθη.* πολλὴν ὀπώραν (*παρθένον*) Κύπριδος εἰσορᾶν παρῆν ἄκραισι περκάζουσαν (*αὐξάνουσαν*) οἰνάνθαις (*τῇ ὡραιοτάτῃ ἐποχῇ τῆς ἡλικίας*) χρόνου. Χαιρήμ. 12.

β'. *Τὸ γλεῦκος.* σύμμικτον ὥστε γλεῦκος αὐλητήριον Ἀδέσπ. 420. Παραβολή.

γ'. *Ἡ σταγὼν καὶ ὁ πίθος.* θέλω τύχης σταλαγμὸν (*σμικρότητα*) ἢ φρενῶν πίθον (*ἀφθονίαν*). Διογ. Σινωπ. 2.

XXIII. Ἡ ἐμπορία.

Ὁ ἑταῖρος τοῦ ἐμπόρου. ἄψυχον ἄνδρα λαμβάνειν συνέμπορον (*ἑταῖρον*). Ἀδέσπ. 337.

XXIV. Ἡ ναυτιλία.

α'. *Τὸ πλοῖον, ἡ προσόρμισις αὐτοῦ, ὁ ἄνεμος καὶ ὁ κάλως.* ναῦς ὥς τις ἐκ μὲν γῆς ἀνήρτηται βρόχοις, πνεῖ δ' οὖρος, ἡμῖν δ' οὐ κρατεῖ τὰ πείσματα (*αἱ ἀνάγκαι*). Ἀδέσπ. 380.

β'. *Ἡ ἄμμος, τὸ ἄγκιστρον τῆς ἀγκύρας καὶ ὁ σάλος.* ἕλκει γὰρ ἤδη θυμὸς οὐδ' ἔτ' ἀντέχει θινῶδες ὡς ἄγκιστρον ἀγκύρας σάλῳ. Ἀδέσπ. 379. Παραβολή.

γ'. *Τὸ οἰάκισμα καὶ ὁ σταθμὸς τῶν πλοίων.* ἀκριβὲς οἰάκισμα (*σπουδὴ*) πρὸς σταθμὸν (*τέλος*) βίου. Ἀδέσπ. 287.

δ'. *Ἡ ἐξάντλησις τοῦ ὕδατος ἐκ τοῦ πυθμένος τοῦ πλοίου καὶ ἡ ἐπεισροὴ αὐτοῦ.* καὶ τὴν μὲν ἐξηντλοῦμεν (*ἀπεμακρύνομεν*), ἡ δ' ἐπεισρέει (*πραγματοποιοῦται*). Ἀδέσπ. 89.

ε'. *Ὁ βυθὸς τῆς θαλάσσης* Ἴδε XX δ'.

ϛ'. *Τὸ κῦμα.* I. ὅταν δ' ἐφέρπῃ κῦμα (*χρόνος*) λοίσθιον βίου. Λυκόφρ. 5. II. κλύδωνα (*κακὸν*) σαυτῷ προσφέρεις αὐθαίρετον. Ἀδέσπ, 568.

ζ'. *Ὁ ἄνεμος καὶ ἡ πνοή.* δισσὰ πνεύματα (*αἰσθήματα*) πνεῖς (*ἐξεγείρεις*) Ἔρως. Ἀδέσπ. 187.

α'. *Ἡ καταιγίς.* θεόθεν δὲ πνέοντ' οὖρον (*κακὸν*) ἀνάγκη τλῆναι. Ἀδέσπ. 303.

θ'. *Ὁ ταχὺς θύννος καὶ ἡ ανακίνησις τῆς θαλάσσης.* θύννος βολαῖος πέλαγος ὣς διαστροβεῖ. Ἀδέσπ. 341. Παραβολή.

ι'. *Ὁ λιμήν.* λιμὴν (*ἄσυλον*) γὰρ Ἀΐδας ἀνιᾶν. Ἀδέσπ. 189.

XXV. Ἡ φύσις.

1. Αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τῆς φύσεως.

α'. *Τὸ πεδίον.* ὅταν δὲ πόντου πεδίον (*πέλαγος*) Αἰγαῖον δράμω. Ἴων. 60.

β'. *Ἡ νάπη (καὶ ὁ μικρὸς σίδηρος) καὶ ὁ κλάδος τῆς πεύκης.* καὶ γὰρ ἐν νάπαις βραχεῖ πολὺς σιδήρῳ κείρεται πεύκης κλάδος (*ἐν στενῷ τόπῳ εἶναι δυνατὸν νὰ νικηθῶσι πολλοὶ πολέμιοι καὶ διὰ μικροῦ στρατοῦ*). Μοσχ. 1. Ἀλληγορία.

2. Τὰ ζῷα.

α'. *Ὁ ἀλεκτρυών*. ἐπὶ δ' αὐλὸς ἀλέκτωρ Λύδιον ὕμνον ἀχέων. Ἴων. 39. Παραβολή.

β'. *Ἡ πτῆξις, ὁ ἀλεκτρυὼν (καὶ ἡ δουλεία) καὶ ἡ κλίσις τῆς πτέρυγος*. ἔπτηξ' ἀλέκτωρ δοῦλον ὣς κλίνας πτερόν. Φρύν. 17. Παραβολή.

γ'. *Ἡ πτέρυξ*. I. ἴθι μοι, δόμον, οἰκέτα, κλῆσον ὑπόπτερος (*ταχύς*). Ἴων. 14. II. ὑπνωμέναι δ' ἔπιπτον ἐλενίων ἔπι ἴων τε μελανόφυλλα συγκλῶσαι πτερὰ (*φύλλα*). Χαιρήμ. 14, 12-13. III. δίνης πτερωτὸς (*μακρὰν ἀκουστός*) φθόγγος ἐξακούεται. Ἀδέσπ. 47. IV. πτεροφόρον (*ταχὺ*) Διὸς βέλος. Ἀδέσπ. 49, 6.

δ'. *Αἱ ὄρνιθες καὶ ὁ ἀετός*. εἷς μυρίους ὄρνιθας ἀετὸς σοβεῖ (*εἷς δυνατὸς ἄνθρωπος ἐκφοβεῖ πολλοὺς ἀσθενεῖς*). Σωσίθ. 1. Ἀλληγορία.

ε'. *Ἡ χελιδὼν (καὶ ὁ βλαστός)*. χάσκοντα λιμῷ μόσχον (*νεοσσὸν τῆς χελιδόνος*) ὡς χελιδόνος. Ἀχ. 47. Παραβολή.

ς'. *Ἡ νεοσσιά*. νοσσιὰν (*οἰκίαν ἢ οἰκογένειαν*) τέκνων, Ἀδέσπ. 189.

ζ'. *Ὁ μυκηθμός*. μυκαῖσι δ' ὠρέχθη τὸ λάινον πέδον. Ἀριστ. 6.

η'. *Τὸ θηρίον*. στέργειν θ' ὑδρηροῖς ὥστε θὴρ ἀεὶ ποτοῖς. Ἀδέσπ. 546. Παραβολή.

θ', *Ἡ δῆξις*. οὐκ ἦν ἄρ' οὐδὲν πῆμ' ἐλευθέρου δάκνον (*προσβάλλον*) ψυχὴν ὁμοίως ἀνδρός, ὡς ἀτιμία. Ἀδέσπ. 104, 1-2.

ι'. *Ἡ βορά*. ὠκεῖα δέ νιν φλὸξ κατεδαίσατο (*ἐφόνευσεν*). Φρύν. 6.

ια' *Ἡ ἐπιθυμία τοῦ σπαραγμοῦ καὶ ἡ βορά*. πεδία δὲ πάντα καὶ παράκτιον πλάκα ὠκεῖα μάργοις φλὸξ ἐδαίνυτο (*ἠρήμου*) γνάθοις (*ἡ ἀκόρεστος [μάργος] γνάθος σημαίνει μετωνυμικῶς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σπαραγμοῦ, τοῦτο δὲ μεταφορικῶς τὴν ἐπεκτεινομένην πυρκαϊάν*). Φρύν. 5.

ιβ'. *Ὁ λέων καὶ ἡ δορκάς*. μὴ πρὸς λέοντα (*ἰσχυρὸν ἄνθρωπον*) δορκὰς (*ἀδύνατος ἄνθρωπος*) ἅψωμαι μάχης. Ἀδέσπ. 135.

ιγ'. *Ὁ γηραιὸς λέων καὶ ὁ νεβρός*. γῆρας λεόντων κρεῖσσον ἀκμαίων νεβρῶν (*τὸ γῆρας τοῦ ἐξόχου ἀνθρώπου ἀξίζει περισσότερον ἢ ἡ νεότης τοῦ ταπεινοῦ*). Ἱπποθ. 5. Ἀλληγορία.

ιδ'. *Ἡ ἔχιδνα*. ἐκ τοῦ κακοῦ γὰρ ἡ φύσις τίκτει κακόν, ὡς ἐξ ἐχίδνης πάλιν ἔχιδνα γίνεται. Ἰσίδ. 1. Παραβολή.

3. Τὰ φυτά.

α'. *Τὸ φυτόν*. οὐδὲν ἔστιν ἀθλιώτερον φυτὸν (*πλάσμα*) γυναικός. Θεοδέκτ. 1.

β'. *Ἡ ῥίζα*. I. θεῖον δ' ἀπ' ἀμφοῖν ἔκγονον ῥιζωμάτων (*γονέων*) τίς ἂν προσειπεῖν ἀξιώσειεν λάτριν; Θεοδέκτ. 3. II. βαθυρρίζου (*ὑψηλῆς*) πέτρας. Ἀδέσπ. 203.

γ'. *Τὸ πρέμνον*. πρέμνον (*θεμέλιον*) ἑστίας. Ἀδέσπ. 259.

4. Τὸ πῦρ.

α'. *Τὸ πῦρ*. πυρὸς (*ὀξύτητος*) δ' ἐξ ὀμμάτων ἔλαμπεν αἴγλην. Ἀδέσπ. 33.

β'. *Ἡ πυρπόλησις*. ζῆλος γυναικὸς πάντα πυρπολεῖ (*καταστρέφει*) δόμον. Ἀδέσπ. 311.

γ'. *Ἡ λαμπηδὼν καὶ τὸ φῶς*. λάμπει (*εἶναι ὀφθαλμοφανές*) δ' ἐπὶ πορφυρέαις παρῇσι φῶς (*σφοδρὰ αἴσθησις*) ἔρωτος. Φρύν. 13.

δ'. *Ἡ τῆξις*. κανθούς τ' ἐξέτηξε (*ἔρρανε*) δακρύοις. Μοσχ. 19, 9.

5. Τὸ ὕδωρ.

Ἡ πηγή. εὑρέθη δὲ Βακχίου γλυκεῖα πηγή (*ὀπός*). Μοσχ. 6, 24-25.

6. Τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα.

α'. *Τὸ φέγγος τοῦ ἡλίου*. I. σὺ δ' ὦ τὸ λαμπρὸν φῶς (*τὴν δόξαν*) ἀποσβεννὺς γένους. Ἀδέσπ. 9. II. Δίκας δ' ἐξέλαμψε θεῖον φάος (*σωτηρία*). Ἀδέσπ. 500.

β'. *Ἡ ἀκτὶς τοῦ ἡλίου*. ὄλβου δ' ἐμοὶ μὴ χρυσέου φαεννὰν ἀκτῖνα (*εὐλογίαν*) δαίμων διδοίη πάρος σοφίας ἢ τυραννίδα. Ἀδέσπ. 130, 2-4.

γ'. *Τὸ σκότος*. I. ἐξὸν σιωπᾶν κἀν σκότῳ (*ἀπορρήτῳ*) κρύπτειν τάδε. Αἰσχ. Ἀλεξανδρ. 5. II. Ἴδε II. θ'. III. ὁ δ' ἀμφιβάλλει ταχύπουν κέλευθον ἕρπων σκοτίαν (*ἀπαίσιον*)... Ἅιδας. Ἀδέσπ. 127, 6-10. IV. σκοτεινὸς (*κρύφιος*) ὀργήν. Ἀδέσπ. 305.

δ'. *Τὸ νέφος*. ἕλκων ἐφ' αὐτὸν ὥστε κακίας νέφος. Ἀδέσπ. 75. Παραβολή.

ε'. *Τὸ ἔαρ* (*καὶ ἡ ἥβη*). ὡς ἔστιν ὑμῖν τοῦτ' ἔαρ (*ὡραιοτάτη ἡλικία*) παντὸς βίου, ἥβη δὲ λῦπαι φροντίδες θ' ἡβῶσ' (*αὐξάνονται*) ὁμοῦ. Πομπ. Μακρ. 1, 5-6.

ϛ'. *Ἡ χιών*. νιφόεσσ' (*λευκὴ*) Ἑλένη. Ἴων. 46.

Ἐπειδὴ ἡ ὕλη αὕτη, τὴν ὁποίαν ἐπεξειργάσθην ὡς ἀνωτέρω, εἶναι μόνον ἐλάχιστον λείψανον τῶν τραγῳδιῶν, τὰς ὁποίας τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐν θαυμαστῇ ἀφθονίᾳ παρήγαγεν, τὰ μεταφορικὰ σχήματα τὰ συμπαρατεθέντα ἤδη ἐκ ταύτης τῆς ἐλλιπεστάτης ὕλης δὲν εἶναι τόσον καθ' ἑαυτὰ κατάλληλα, ὥστε νὰ ἐξαγάγωμεν ἐξ αὐτῶν συμπεράσματα ἀκριβῆ ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ποιητικήν. Προτιθέμενος ὅμως νὰ πραγματευθῶ ἐν ἐκτάσει τὰ μεταφορικὰ σχήματα πάντων τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ποιητῶν ὑπὸ τὰς ἄνω μνημονευθείσας δύο ἐπόψεις, δὲν δύναμαι νὰ παραλείψω τὰ τῶν μικροτέρων καὶ ἀνωνύμων τραγικῶν, καθ' ὅσον καὶ αὐτὰ ἀπαρτίζουσι συμπληρωτικὸν μέρος τῆς συλλογῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας πρέπει νὰ βασισθῇ ἡ μελέτη τῶν μεταφορικῶν σχημάτων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ποιήσεως. Νῦν δὲ τοῦτο μόνον δύναμαι νὰ παρατηρήσω, ὅτι τὰ μεταφορικὰ σχήματα τῶν μικροτέρων καὶ ἀνωνύμων τραγικῶν ὡς πρὸς τὰς κατηγορίας συμφωνοῦσι ἐν γένει πρὸς τὰ τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν, καὶ εἶναι πιθανὸν ἑπομένως, ὅτι προστιθέμενα καὶ αὐτὰ εἰς τὴν αὐξάνουσαν ἤδη συλλογὴν τῶν μεταφορικῶν σχημάτων, ὅτε θέλει δοθῇ καὶ περισσοτέρα εὐκαιρία πρὸς σύγκρισιν αὐτῶν, θὰ ἐπιβεβαιώσωσιν ὁπωσδήποτε τὰ προσδοκώμενα συμπεράσματά μου ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ποιητικήν.

Ὡς πρὸς τὴν ῥητορικὴν ἔποψιν σημειωτέον, ὅτι ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ πρὸς τούτοις ἀπαντᾷ καὶ ἓν *σύμπλεγμα ἐκ διαφόρων σχημάτων συνιστάμενον* (1) καὶ ἓν *διπλοῦν μεταφορικὸν σχῆμα* (2) (ὅρα τὸ β' μέρος τῶν συμβολῶν μου).

Ἐν Κλαυδιουπόλει (τῆς Οὐγγαρίας).

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΠΕΤΣ.

(1) Συνεκδοχὴ καὶ μεταφορικὸν σχῆμα τῆς ἀναλογίας. Ἀδέσπ. 259 (ἴδε Α'. ΙΙ. β' καὶ Γ'. XXV. 3. γ').

(2) Τὸ μετωνυμικὸν νόημα ὡς μεταφορικὸν σχῆμα τῆς ἀναλογίας. Φρόν. 5 (ἴδε Γ'. XXV. 2. ια').

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΚΑΡΙΑΚΑ ἤτοι ἱστορία καὶ περιγραφὴ τῆς νήσου Ἰκαρίας ὑπὸ Ε. Ι. Σταματιάδου. Ἐν Σάμῳ 1893 σελ. 159.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, πρῶτον περὶ τῆς Ἰκάρου συνταχθέν, περιέχει ἱστορίαν αὐτῆς, γεωγραφίαν, γλῶσσαν, βίον, ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν κατοίκων. Τούτου περικοπαί τινες κατεχωρίσθησαν πέρυσιν ἐν τῇ ἀξιολόγῳ ἐφημερίδι «Ἀμαλθείᾳ», ἐξ ὧν ἠδύνατό τις εἰδήμων νὰ κρίνῃ, ὅτι τὸ πόνημα τοῦ κ. Σταματιάδου δὲν εἶναι ἄμεμπτον καὶ ἄμοιρον σφαλμάτων.

Ἐντεῦθεν παρακινηθεὶς ἔγραψα παρατηρήσεις τινάς, ἃς πάνυ εὐγενῶς ἐφιλοξένησεν ἡ αὐτὴ ἐφημερίς. Εἰς τὰς παρατηρήσεις μου ταύτας ἔκρινε καλὸν νὰ ἀπαντήσῃ ὁ κ. Σταματιάδης, μεμφόμενός με ἄλλα τε καὶ ὅτι δὲν ἐμελέτησα ἀρκούντως τὰ κατὰ τὴν νῆσον. Ἐπειδὴ δὲ κρίνω ὅτι αἱ τοιαῦται τοπογραφικαὶ μελέται πλείστης μὲν ὠφελείας γίνονται πρόξενοι, ἂν μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἐπιστήμης ἐκτελῶνται, πλείστης δὲ ζημίας, ἂν τἀνάπαλιν ἐπιπολαίως συντάσσωνται, διότι ὡς πρῶται πηγαὶ τῆς περὶ τῶν χωρῶν τούτων γνώσεως θεωρούμεναι, πάμπολυ δύνανται νὰ ἀποπλανήσωσι τοὺς μέλλοντας ἐρευνητάς, διὰ τοῦτο νομίζω καθῆκον ἐμὸν νὰ ἐπανέλθω ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν καὶ κρίσιν τοῦ βιβλίου ἀκριβέστερον, ἵνα δειχθῇ πόσης πίστεως ἄξιον εἶναι τοῦτο ἔν τε τοῖς ἄλλοις καὶ ἐν τοῖς γλωσσικοῖς, ἅτινα, ὡς γνωστόν, δύνανται, ἐν ἐλλείψει πάσης ἄλλης ἱστορικῆς πηγῆς, νὰ χρησιμεύσωσι τοῖς γλωσσολόγοις καὶ τοῖς ἱστοριογράφοις τοῦ ἔθνους ὡς ἀσφαλεῖς πηγαί, σπουδαιότατα ἐθνολογικὰ καὶ γραμματικὰ συμπεράσματα ἐξ αὐτῶν ποριζομένοις.

Ὁ κ. Σταματιάδης ἠσχολήθη, ὡς λέγει, ἐπὶ μακρὸν εἰς σύνταξιν τῶν Ἰκαριακῶν. Δυστυχῶς δ' ὅμως δὲν περιῆλθεν οὐδ' ἅπαξ τὴν νῆσον, ἀλλὰ τὰς περὶ αὐτῆς εἰδήσεις παρελάμβανε παρ' Ἰκαρίων, παρ' ἐγχωρίων ἱερέων, παρὰ διδασκάλων ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν διαφόροις χω-

ρίοις τῆς νήσου διδαξάντων, παρὰ διοικητικῶν ὑπαλλήλων κτλ. Λυποῦμαι σφόδρα ὅτι εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἀναγκάζομαι νὰ παρατηρήσω αὐτῷ, ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐρεύνης δὲν εἶναι ὁ ἁρμόδιος· διότι ὁ ἱερεὺς ὁ Ἰκάριος ἀδύνατον ἦτο νὰ σαφηνίσῃ τῷ κ. Σταματιάδῃ τὰς σημασίας τῶν λέξεων, τὰς διαφορὰς αὐτῶν, τὰ γένη, τὴν ὀρθὴν γραφήν, τὸν τονισμόν, τὰς σχέσεις τῶν σημασιῶν πρὸς ἀλλήλας κτλ. Ἐπίσης ὁ διδάσκαλος ὁ Σάμιος καὶ ὁ τυχὼν διοικητικὸς ὑπάλληλος ὅλως ἀναρμόδιοί εἰσι νὰ πληροφορήσωσιν αὐτὸν ἀπταίστως καὶ ἀκριβῶς, ὄντες γενικῶς ἄπειροι τῆς γλώσσης καὶ τῆς προφορᾶς. Τούτου δ' ἕνεκα φαίνονται αὐτοῖς οἱ Ἰκάριοι φθόγγοι καὶ τύποι παράδοξοι, πολλάκις παντάπασιν ἀκατανόητοι εἰς τὸ οὖς αὐτῶν προσπίπτοντες. Ἐντεῦθεν οὗτοι σημειοῦσι τὰς λέξεις, ὡς νομίζουσιν ὅτι ἀπηγγέλθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰκαρίου, παρεφθαρμένας τουτέστι καὶ ἀκαταλήπτους, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς μεταφορικὴν μόνον σημασίαν, ἐπειδὴ εἰς ταύτην μόνον ἔτυχε νὰ ἀκούσωσιν αὐτάς. Πρόσθες τούτοις καὶ τὴν εὐτελῆ ἰδέαν, ἣν ἔχουσι περὶ τῶν Ἰκαρίων οὐκ ὀλίγοι τῶν περιοίκων, ὡς πρὸς τὴν προφορὰν λέξεών τινων. Βεβαίως τὸ πρᾶγμα θὰ εἶχεν ἄλλως, ὅπως εὐκόλως ἕκαστος ἀφ' ἑαυτοῦ νοεῖ, ἂν ὁ κ. Σταματιάδης ἀπεφάσιζέ ποτε νὰ δαπανήσῃ ἔστω καὶ εἴκοσι μόνον ἡμέρας εἰς ἐπίσκεψιν τῆς νήσου καὶ ἐπιχωρίως ἐξετάσῃ τὰ κατ' αὐτήν, ὅπερ ὤφειλε νὰ πράξῃ, γράφων μάλιστα περὶ τῆς γλώσσης καὶ τῆς γεωγραφίας αὐτῆς. Διότι οὕτω πράττων θὰ εὕρισκε πολλοὺς προθύμους νὰ συνδράμωσιν αὐτῷ καὶ δώσωσι σαφεῖς ἐξηγήσεις, περὶ ὧν μάτην ἐν Σάμῳ παρ' οὐκ εἰδότων ἐζήτει πληροφορίας, θὰ ἀπέκτα δὲ καὶ γνῶσιν ἀκριβῆ τῆς χώρας, περὶ ἧς πολλὰ παράδοξα, ἵνα μή τι ἄλλο εἴπωμεν, διδάσκει.

Περὶ τῆς διαλέκτου τῆς νήσου Ἰκαρίας διέλαβε πρὸ δύο ἐτῶν ὁ κ. Γ. Ν. Χατζιδάκις· ἀλλ' ὁ κ. Σταματιάδης δὲν εἶχε δυστυχῶς πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἐργασίαν ταύτην δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ 25ετηρίδι τοῦ κ. Κόντου. Τὴν μελέτην ταύτην τοῦ κ. Χατζιδάκι ἂν εἶχε μελετήσει ὁ κ. Σταματιάδης, δὲν θὰ ἐτόλμα πάντως νὰ κακίσῃ ἐμὲ ὡς ἄπειρον τῆς γνησίας τῶν Ἰκαρίων προφορᾶς, ὅπως μετὰ καταπληκτικῆς εὐκολίας ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ περὶ ἐμοῦ. Διότι ὁ κ. Χατζιδάκις περιελθὼν τὴν Ἰκαρίαν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου αὐτῆς, τοῦ Πάπα, μέχρι τοῦ ἑτέρου, τοῦ Φαναρίου, ἀρκετὸν δὲ χρόνον ἐνδιατρίψας καὶ τὰ γλωσσικὰ τῆς νήσου ἐπιμελῶς ἐξετάσας, ἔγραψε τὴν ἀξιολογωτάτην ἐκείνην

γλωσσικὴν μελέτην μετὰ τῶν ἀναγκαίων παρατηρήσεων, ἀφορώσαν οὐ μόνον εἰς τὸν Εὔδηλον καὶ τὸν Ἅγ. Κήρυκον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἀγροικότερα χωρία τῆς νήσου. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι γνωστὸς εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον ὁ ἐρευνητὴς οὗτος, νομίζω ὅτι εἶναι ἀσυγκρίτως καταλληλότερος τοῦ κ. Σταματιάδου καὶ περὶ τὴν συλλογὴν γλωσσικῆς ὕλης καὶ περὶ τὴν ἐξακρίβωσιν αὐτῆς. Μεταβαίνων δ' ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον καὶ αὐτὸς ἀντιλαμβανόμενος τῶν πραγμάτων, εἶναι ὁμολογουμένως πλείονος πίστεως ἄξιος ἢ ὁ κ. Σταματιάδης, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος ἀλλοδαπὸς καὶ μακρὰν διαμένων, εἴτε ἐν Σάμῳ εἴτε ἀλλαχοῦ καὶ τὴν πρὸς κατάρτισιν τῶν Ἰκαριακῶν ὕλην μακρόθεν παραλαμβάνων. Ταῦτα λοιπὸν τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Χατζιδάκι περὶ τῆς γλώσσης ἡμῶν γραφέντα θὰ μεταχειρισθῶ ὡς μαρτυρίας ἐν τοῖς ἑξῆς, προκειμένης ἀμφισβητήσεως μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ κ. Σταματιάδου, ἵνα καὶ αὐτὸς οὗτος καὶ πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀναγνῶσται πεισθῶσιν, ὁπόσην ἀληθῶς ἐπιστημονικὴν ἀξίαν δύνανται νὰ ἔχωσι τὰ τοῦ κ. Σταματιάδου Ἰκαριακά. Διότι οὐδεμίαν ὑπερβολὴν λέγω διισχυριζόμενος ὅτι ταῦτα, συνταχθέντα, ὅπως συνετάχθησαν, ἀνατρέπουσιν ἐκ βάθρων τὸν ἀρχαϊκὸν ἡμῶν γλωσσικὸν θησαυρὸν καὶ πλείστους τῆς συμπάσης νεοελληνικῆς γραμματικοὺς κανόνας, ὡς θέλει πεισθῇ ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῶν κατωτέρω.

Θὰ διαιρέσω δὲ τὸν ὃν προτίθεμαι ἔλεγχον εἰς τρία μέρη· καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ θὰ διαλάβω περὶ τῶν γλωσσικῶν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τῶν γεωγραφικῶν καὶ ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τοῦ βίου, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς νήσου. Τοῦ ἱστορικοῦ δὲν ἅπτομαι ἐν τῷ παρόντι· ἀλλά, κατὰ τὸ ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα, δύναταί τις ἐκ τοῦ ποιοῦ τῶν ἄλλων νὰ συμπεράνῃ, ὁπόσον καὶ τοῦτο ἐπιμελῶς ἔχει ἐξετασθῇ. Πρῶτον περὶ τῶν συμφώνων.

Ὁ κ. Σταματιάδης διδάσκει ὅτι, «τῶν Ἰκαρίων ἡ ἀλφάβητος στερεῖται σχεδὸν τοῦ γράμματος β, ἐν ὀλίγαις λέξεσιν αὐτοῦ προφερομένου»· εἶτα δὲ καὶ ὅτι «ἡ Ἰκαριακὴ διάλεκτος στερεῖται τοῦ στοιχείου φ καὶ β». Ἀλλ' ἐν σελ. 49 ὁ κ. Χατζιδάκις ῥητῶς λέγει ὅτι, «τὸ β παραλείπεται μεταξὺ φωνηέντων» καὶ κατωτέρω «ἀπαγγέλλεται λοιπὸν διπλοῦν τὸ ββ», ἐν οἷς παρατηρεῖ τις ὅτι ὄχι μόνον, ὡς λέγει ὁ κ. Σταματιάδης, δὲν στερεῖται ἡ διάλεκτος ἡμῶν τοῦ β, ἀλλ' ὅτι τοῦτο ἀπαγγέλλεται καὶ διπλοῦν. Ὁμοίως περὶ τοῦ φ λέγει

ὁ κ. Χατζιδάκης ἐν σελ. 50, ὅτι οἱ φθόγγοι «ξ, κ, λ, ν, π, ρ, σ, τ, φ, χ, δὲν παραλείπονται», καὶ ἀλλαχοῦ «λοιπὸν ἀπαγγέλλεται διπλοῦν τὸ φφ». Ἀναφέρομεν πρὸς πλείονα πίστιν καί τινα παραδείγματα ἐκ τῶν τοῦ κ. Χατζιδάκι· «ὑψηλοβ[β]ουνί(ν), μιαβ βολά, διαβαίννω, ἤβλεπε(ν), βολεῖ (73), ἀσβολέ, βρουλλέ, ὁ Βαθές· (ἐπιφέρει δ' ὁ κ. Σταματιάδης ὅτι καὶ αὐτὴν τὴν βρύσι προφέρομεν ρύσι· ἀλλὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐν σελ. 112, ἐν Ἰκαρίῳ λαϊκῷ ᾄσματι γραφόμενον «καθάρια βρύσι ξέτρεξε καθάριο πη(γ)αδάκι», τί ποιήσωμεν;), τὸ Φίδος, τὸ Φυτρονόρος, ζέφω, φυλαχτό(ν), ἤφεξε(ν), Φλές, Ῥαφές (37), φωτερός, κορφή, σιφοῦνι, ὁ Φούσκας κτλ., ἐν οἷς φαίνεται ὅτι τὰ ῥηθέντα γράμματα προφέρονται παρ' ἡμῖν, ἐνυπάρχοντα μάλιστα καὶ εἰς κύρια ὀνόματα. Ὁ κ. Σταματιάδης λέγει ὅτι «τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὸ γ, τὸ ὁποῖον, ὁμιλοῦντες, ἐν ταῖς πλείσταις τῶν λέξεων παραλείπουσιν». Ὁ κ. Χατζιδάκις ὅμως γράφει ὅτι παραλείπεται μεταξὺ φωνηέντων, ἀλλ' ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ β οὐχί· καὶ κατωτέρω «τὸ γ ἐν τοῖς εἰς -βγω καὶ -ύγω συχνότατον καὶ πάντοτε εὔχρηστον» οἷον «σκάβγω, γκάβγω, θάβγω, σκύβγω κτλ. (72)». Ὅτι περὶ τούτων ἀτελῶς καὶ ἀνακριβῶς ἐκφράζεται ὁ κ. Σταματιάδης καὶ ὅτι ὄνομα ρύσι ἀντὶ βρύσι εἶναι παντάπασι πλασματῶδες, θά μοι ὁμολογήσῃ ἐλπίζω καὶ αὐτὸς οὗτος.

«Τὸ κ ἐν ἀρχῇ τῶν λέξεων προφέρουσιν ὡς γκ», γράφει ὁ κ. Σταματιάδης. Ἐὰν τοῦτο εἶχεν ὀρθῶς, ἄξιον ἀπορίας καθίσταται, πῶς ὁ κ. Χατζιδάκις νὰ μὴ ἀκούσῃ τοιαύτην προφορὰν τοῦ κ ἐν ἀρχῇ λέξεως, ὅστις τοὐναντίον ἀναγράφει· «καταχνιά, κόκκαλο(ν), κοκκάρι(ν), κόμμα, τὰ κάλλη σου, κωπέλλα, κίσσα, κισσός, κυπαρίσι κτλ.» οὐχὶ δὲ καὶ γκαταχνιά, γκόκκαλο κτλ. Ὁμοίως περὶ τοῦ π ὁ κ. Σταματιάδης γράφει· «τὸ π ἐν ἀρχῇ τῶν λέξεων ἰδίως προφέρεται ὡς μπ»· οὐδὲν περὶ τοῦ παραδόξου τούτου ἤκουσεν ὁ κ. Χατζιδάκις, ἀλλὰ παραθέτει «πάππους, πίττα, πικραμμένος, πολλύς, πίσσα, περίσσα, σέπομαι, ἀγαπῶ» καὶ οὐχὶ μπάππους, μπίσσα, σέμπομαι, ἀγαμπῶ κτλ. Μόνον ὅταν προηγῆται τὸ ν ἄλλης λέξεως, τότε τοῦτο ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ κ ἢ π τῆς ἑπομένης γινόμενον γ ἢ μ. Περὶ τούτου ὁ κ. Χατζιδάκις λέγει· «ὅταν δ' ἀρκτικὸν τῆς λέξεως εἶναι ἓν τῶν ψιλῶν κ, π, τ, τότε ἡ ἀφομοίωσις εἶναι ἄλλη τις ἀτελεστέρα, ἤτοι τροπὴ τοῦ ἀήχου ψιλοῦ εἰς μέσον ἠχηρὸν b, d, g, καθ' ὅσον τὸ

προηγούμενον τελικὸν σύμφωνον εἶναι ν, ἤτοι ἠχηρόν· οὕτω λέγεται τὸμ bάτον του, τὴγ gράbην του, τὸγ gακόν». Τοῖς δ' ὑπὸ τοῦ κ. Χατζιδάκι ἀκριβέστατα παρατηρηθεῖσι συμφωνῶ καὶ ἐγὼ καὶ θὰ συμφωνήσῃ καὶ πᾶς Ἰκάριος· ὅθεν ἐάν τις ἐπιχειρήσῃ νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Ἰκάριος προφέρει ἢ ἐπρόφερε, γκακόν, γκαένε, γκάτω, μπερίσσα, οὗτος κατ' ἀνάγκην δὲν διδάσκει ἀκριβῆ πράγματα. Ὅτι ἐν τούτοις ὁ κ. Σταματιάδης σφάλλεται καὶ ἀνύπαρκτα διδάσκει, δύναμαι νὰ παράσχω καὶ ἄλλον μαρτυρα, περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ ὁποίου δὲν θὰ θελήσῃ ν' ἀμφιβάλῃ ὁ κ. Σταματιάδης. Εἶναι δ' οὗτος αὐτὸς ὁ κ. Σταματιάδης, ὅστις γράφει ἐν τῷ λεξιλογίῳ του, βανακή, βρῆχα, φραξίμι, φουρνεύκιο καὶ πλεῖστα ἄλλα. Ὁμοίως ἐν τοῖς δημοτικοῖς ᾄσμασιν, ἃ κατεχώρισεν ἐν τῷ βιβλίῳ του, ἀναγινώσκονται· «τὰ πράσα πρασολόγουν τα (145) κεῖνος νερὸ ... κοιμᾶσαι ... (146)», καὶ ὄχι μπράσα, γκεῖνος, γκοιμᾶσαι· ἐπίσης λέγει μέν, ὡς ἀνωτέρω διέλαβον, ὅτι τὸ φ παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει, γράφει δ' ὅμως ἔπειτα «τὸν παπᾶ λέγουσι (οἱ Ἰκάριοι) φαφᾶ (122)». Ἐκ τούτων πάντων καθορᾷ τις πόσον ἐξηκριβωμένως ἔχουσιν ἐξετασθῆ ὑπὸ τοῦ κ. Σταματιάδου τὰ περὶ προφορᾶς, ἀφοῦ καὶ αὐτὰ τὰ γραφόμενα ὑπ' αὐτοῦ δὲν συνᾴδουσιν ἀλλήλοις· καὶ ἐκ τούτου δύναται πάντως νὰ συμπεράνῃ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ὁ κ. συγγραφεὺς τῶν Ἰκαριακῶν δὲν ἐβασάνισεν ἐπαρκῶς ὅσα ἔγραψεν.

Μεταβαίνομεν εἰς τὴν κακὴν γραφὴν τῶν λέξεων· καὶ πρῶτον μὲν τῶν ἐν τῷ λεξιλογίῳ, ἔπειτα δὲ τῶν ἐν τοῖς ᾄσμασι καὶ αἰνίγμασιν. Οὕτω λ.χ. γράφει ὁ κ. Σταματιάδης· «μαθένετε, ἐρτόνω, γρυλόνω, παόνω, συμπιρόνω, τζιγκρόνω, σκοτόνω, μαργόνω, φιμόνω, λοῦνε, στρῶνε, δίνει, σαβανόνουν, βγαίνει, σηκώνεται, ζώνεσαι κτλ. Ἀλλ' ὁ πολὺ παρατηρητικώτερος τοῦ κ. Σταματιάδου Χατζιδάκις λέγει ἐν σελ. 55· «ἐντὸς λέξεως παρατηρεῖται ἡ δίπλωσις καὶ τῶν ἐρρίνων μ, ν, καὶ ἐντεῦθεν πάντα τὰ εἰς -ννω», γράφονται τουτέστι διὰ διπλοῦ νν. Κατὰ τὴν ἀληθεστάτην ταύτην παρατήρησιν τοῦ κ. Χατζιδάκι τὰ ἀνωτέρω ἔχουσιν ὀρθῶς, ἂν γραφῶσι διὰ διπλοῦ νν· μαθθαίννετε, ἐρτώννω, γρυλλώνω, σα(β)ανώννουν κτλ. (ἐν σελ. 120 ἀναγινώσκεται τὸ τερατῶδες «μολυόνο σε» ἀντὶ μολυ(β)ώννω σε). Διότι εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς μελέτης τοῦ κ. Χατζιδάκι ὅτι οἱ Ἰκάριοι ἐν τῇ προφορᾷ διακρίνουσιν ἀκριβέστατα τὰ διπλᾶ σύμφωνα τῶν ἁπλῶν. Κατὰ

ταῦτα κακῶς γράφει ὁ κ. Σταματιάδης τὰ ἑξῆς· κουσμιτάρω, ψαψαμίτης, βότα, πηκότο, βλάτα, σερβετάρισμα, ἀπείκοτα» ἀντὶ διπλοῦ ττ, ὡς χουσμεττάρω, ὅπερ καὶ χουσμεκιάρω λέγεται, ψαψαμίττης, βόττα, πικόττο, βλάττα, σερβεττάρισμα(ν), ἀπίκοττα· καὶ τὰ «κουτέλα, λαλάδι, χομέλι, μούτουλα, καβουλιάζω, σκολεύγω, σκυλοπότι, γρυλόνω, στέλε, τρούλα, ἀρβελίζω, ζάλω» ἀντὶ διπλοῦ λλ, ὡς κουτέλλα, λαλλάδι, χομέλλι, μούτουλλα, καβουλλιάζζω, σκολλεύγω, σκυλλοπότι, γρυλλώνω, στελλέ, τρούλλα, ἀρβελλίζζω, ὅπερ καὶ ἀρβελλιάζζω λέγεται, ζάλλω· ὁμοίως «κανιά, δαγκανιάρικος, ναίσκε» ἀντὶ διπλοῦ νν, ὡς καννιά, δαγκαννιάρικος, νναίσκε· ἐπίσης «λουπάζω, νάπος, κεραπᾶς, σκλούπα, σουπανιάζω, ράπι» ἀντὶ διπλοῦ ππ. ὡς λουππάζζω, νάππος, κεραππᾶς, σκλούππα, σουππανιάζζω, ράππη· ὁμοίως φλομιάζω, σφουνιάζω, ἐνεκακίζομαι, λαάζω, ἀρβελλίζω, σουππανιάζω, ἀνερίζω, κοπρίζω, ἀκονπέζω, ἀντὶ διπλοῦ ζζ ὡς φλομιάζζω, σπουνιάζζω, ἀνεκακίζζομαι, λαάζζω, ἀρβελλίζζω καὶ ἀρβελλιάζζω, σουππανιάζζω, ἀνερίζζω, κοπρίζζω, ἀκουμπίζζω, ὅπερ καὶ ἀκουμπῶ λέγεται.

Ὁμοίως αἱ λέξεις ἀθηβόλι, ἀμμήντα, ἀπαρή, ἀποκυρτίζομαι, ἄτζαχος, ἀχάραγγο, βολήση, βουταρέλα, βρώμοστυλόνω, ἔχερι, κάκαβρος, λακανίδα, παραχάχαλο, σέλουμο, σκελοκαμερήσης, τζίπος, ἔχουσιν ὀρθῶς γραφόμεναι οὕτως: ἀθθιβόλι (=ὑπόδειγμα), ἀμμ'εἶντα, ἀππαρέ (=ἴχνος ποδός), ἀποκορδίζζομαι, ἄτσαχχας. ἀχάραγο, βουλλίση, πουνταρέλλι (=περόνη), βρωμοσκυλλιάζζω, ἔχχερη, κάκκαυρος, λακκανίδα, παραχάχχαλο, σέλλωμα, σκυλλοκαμαρώσης, τσίπ-πος. Τὸ δὲ ρέχω καὶ μαθένω γραπτέα ρέχχω, μαθθαίννω, διότι προῆλθον ἐκ τοῦ ρέγχω καὶ μανθάνω· ἐγένετο δὲ ἀφομοίωσις, ὅπως ὁ κ. Χατζιδάκις ἐδίδαξε (σελ. 56). Τὸ ἐφήλιο, ὡς ἐγράφη ὑπὸ τοῦ κ. Σταματιάδου καὶ ὡς ἡρμηνεύθη ἐφήλιο = ἄμπελος, οὐδὲ ὁ κριτικώτατος νοῦς δύναται νὰ σαφηνίσῃ. Ἡ ὀρθὴ γραφή, καθ' ἃ καὶ ἡ προφορὰ διδάσκει, εἶναι ἐφφύλλιο(ν) τουτέστιν ἐμφύλλιον· σημαίνει δὲ τὸ ἑνὸς ἢ καὶ δύο ἐτῶν ἐμβολίασμα δένδρου, ἀφοῦ αὐξηθῇ καὶ γίνῃ δενδρύλλιον θάλλον ὁπωσδήποτε. Ὁ κ. Σταματιάδης ἐνησχολήθη μόνον περὶ τὴν συλλογὴν λέξεων, ἀπέλιπε δὲ εἰς γλωσσολόγον τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν, ἀλλ' ὤφειλε πάντως νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν του ἐπὶ τὴν ὀρθὴν προφορὰν καὶ δὴ νὰ γράψῃ τὴν λέξιν διὰ διπλοῦ λλ καὶ

ἅμα νὰ ἑρμηνεύσῃ καλῶς αὐτήν· διότι τότε καὶ ὁ γλωσσολόγος ἐκ συμπεράσματος θὰ ἔγραφεν ἐφφύλλϳο(ν). Αἱ ἐν ᾄσμασι καὶ αἰνίγμασιν ἀναγινωσκόμεναι λέξεις «σχίζω, χωρϳατοπούλα, βραχϳόλϳα, τζομπάνισσα, βαθρακούλα, ἐξεθέτει, ἀνοίξῃ, σφουγγίζει, βουτηένο, μαρουλάκια, πολυπικράνης, σαββανώνουν, γυαλένιο, ῥοίθι, ζεβλοδέταις, νύφη, κυπαρισσόμηλα, πουλάκια, κυττάζω, λουλούδια, μανοῦλα, κόττaις», τὰς ὁποίας Ἰκάριος οὐδέποτε ἀπήγγειλεν οὕτω, προφέρονται ὡς ἑξῆς· σκίζζω, τσουππάνισσα, σπογγίζζει, πολλοπικράνης (παρὰ τῷ κ. Χατζιδάκι, πολλοπικραίννω, πολλομιλῶ κτλ.), ἐξεθέττει (=ἐκτίθησιν), βουττηένον(ν), ζευλοδέττες, κυτάζζω, κότες, ἀννοίξῃ, σαβανώννουν, ῥο(β)ίθθι (ἐκ τοῦ ἐρέβινθος), νύφφη, λουλλούδϳα, κυπαρισόμηλα περὶ τοῦ ὁποίου μάλιστα ὁ κ. Χατζιδάκις ὁμιλεῖ ἰδιαιτέρως «ἀλλὰ κυπαρίσι(ν)»· αἱ δὲ λοιπαὶ διὰ διπλοῦ λλ.

Ἐπίσης «τὸν πόνον τὸ πολύ, τὸ βυζίν σου» γραπτέα τὸμ bόνον τὸν bολλύν, τὸ βυζζί σσου· ὄχι δὲ μόνον ἡμεῖς, ἀλλ' οὐδ' οἱ ἄλλοι νησιῶται, οὐδ' οἱ Σάμιοι, καὶ καθόλου οὐδένες τῶν Ἑλλήνων οὐδαμοῦ λεγουσι «τὸ βυζίν σου» καὶ τὰ ὅμοια· ἄξιον δ' ἀπορίας πῶς ὁ κ. Σταματιάδης εὑρισκόμενος ἐν Σάμῳ καὶ ἐν ἐπιμιξίᾳ μετ' ἄλλων νησιωτῶν διηνεκῶς διατελῶν, νὰ μὴ γνωρίζῃ, ἀλλὰ νὰ γράφῃ οὕτως. Ἀλλὰ καὶ ἄλλας παμπόλλας λέξεις ἔγραψε πλημμελῶς ὁ κ. Σταματιάδης· λ.χ. κουρϳαγάρει ἀντὶ κουρϳάρει=μέλλει μοι, λαύνω (sic!) ἀντὶ λάμνω, κουτζουνάδα ἀντὶ κουτσουνάδα, καζιφέρνω ἀντὶ καταφέρνο(μ)αι, καμᾶς ἀντὶ καμπᾶς=τάπης ἐγχωρίου κατασκευῆς, καμμύω ἀντὶ καμνύζω (τοὺς ὀφθαλμούς), κράτζα ἀντὶ κράτσα, κροταλῶ ἀντὶ κουρταλῶ, φυλάχω =θυλάκιον, ὃ παντελῶς ἄτοπον, ἀντὶ φυλάκι=θυλάκιον, χοράρω ἀντὶ χου(μ)άρω, ψάχνω ἀντὶ ψάχω, ὤργια ἀντὶ ὡραϳά=ὡραία, βότσο ἀντὶ βότσος, ποκάρι ἀντὶ πουκάρι=πόκος, βυτίκα ἀντὶ βυτίνα =πίθος, βετζόνι ἀντὶ βετσόνι, βολιμωμένο ἀντὶ (μ)ολυβω(μ)ένος, νίπτω (sic) ἀντὶ νίβγω, ντάγϳα ἀντὶ ταγϳά, ξελαστῶ ἀντὶ ξελαστό(ν), ξελαστὸν νερό=ἄφθονον ὕδωρ, καὶ «ποτίζζω (μ)ὲ ξελαστὸν νερό», ῥῆμα δὲ ξελαστῶ, ὡς γράφει ὁ κ. Σταματιάδης, δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν. Ὁμοίως ἔγραψε πορτίγια ἀντὶ παρτί(δ)α, πασπαρίτα ἀντὶ πασπαρίτης, περιατίνα ἀντὶ περιπατίνα, μπερλουὴ ἀντὶ περλοή, μπέταλο ἀντὶ πέταλο(ν)=ληνός, μπιλάδα=λευκὴ ὄϊς ἀντὶ μιλά(δ)α, νέποτας ἀντὶ νεμπότης (ἔμποτος καὶ ἐμπότιον παρὰ Βυζαντίνοις),

καταφαένος ἀντὶ καταραένος, κατάχωμα ἀντὶ κατάχυμα=δοκὸς τῆς στέγης, κατζιφᾶς ἀντὶ κατσιφᾶς=ἐργαλεῖον γεωργικὸν ἰδίως δὲ κηπουρικόν, κερασουλὲ ἀντὶ κερασολέ, χαλάω ἀντὶ χαλῶ, διότι ἀσυναίρετον τύπον ῥημάτων δὲν προφέρουσιν οἱ Ἰκάριοι, ὅπως οὐδ' οἱ ἄλλοι νησιῶται· ἀμοργὸ ἀντὶ ἀρμεώς (Χατζ. σελ. 44), ἀμπόχτη ἀντὶ ἀπόχτι, ἀνακαικίζομαι ἀντὶ ἀνακακίζζομαι, ἀνακούρκουδα ἀντὶ ἀνακούρκου(μ)α, παράμερο ἀντὶ παρήμερο(ν), κάομαι ἀντὶ καώννω, καπανὸς ἀντὶ καμπανός, καράμωσι ἀντὶ κερά(μ)ωσι, πταπταμίδα ἀντὶ φταφτα(μ)ίδα, πυρουμάχι ἀντὶ πυρο(μ)άχι, πεντάλφα ἀντὶ πεντάρφα, ἀπομύχτουμαι ἀντὶ ἀπομύσσομαι καὶ ἀπομύχτομαι, ἀργόρα ἀντὶ ἀργούρα, ἀρκάρι ἀντὶ ἀρμάρι, ἀνώβλι ἀντὶ ἀνώφλι, ἀξόνη ἀντὶ ξόνι, ὀπιτὸ ἀντὶ ὀφτός, ὀχτὴ ἀντὶ ὀχτέ, παράτζης ἀντὶ παράτσης, κρέατα ἀντὶ κρέτα, Αἰθέρας ἀντὶ Ἀθέρας, μπέρνω ἀντὶ παίρω, ἀσβόλη ἀντὶ ἀσβολὲ ἐκ τοῦ τέλους τοῦ ὁποίου ἐξέπεσε τὸ α (ἀσβολέ-α), ὡς ὀρθότατα παρατηρεῖ ὁ κ. Χατζιδάκις· ἄσσιρας ἀντὶ ἄτσηρας, ἀστάχη ἀντὶ ἀστάχι, τὸ δάσο ἀντὶ τὸ δάσος· (οὕτω γράφει ὁ κ. Σταματιάδης ποῦ μὲν τῶν λέξεων ἀφαιρῶν γράμματα ποῦ δὲ προσθέτων, ποῦ δὲ παραμορφῶν αὐτὰς καὶ ποῦ προσάπτων ἡμῖν ἀνυπάρκτους καὶ πρωτακούστους). Διότι τὰ τριτόκλιτα εἰς -ος σῴζονται παρ' ἡμῖν καλῶς, ὅπως ὁ κ. Χατζιδάκις παρετήρησε γράψας «τῶν οὐδετέρων εἰς -ος τῆς γ'. κλίσεως σῴζονται οὐκ ὀλίγα ἀλώβητα· π.χ. τὸ δάσος, τὸ Φίδος σελ. 68». Ἐπίσης πλημμελῶς ἔγραψε συγχωρῶ (sic!) ἀντὶ συχχωρῶ, ἀλάτζι ἀντὶ ἀλάτσι, ἀπ' ἀερὲ ἀντὶ ἀπά'(μ)ερέ=ἀπάνω μερέ(α)· ἐκ τοῦ ἀπ' ἀερὲ, ὡς ἔγραψεν ὁ κ. Σταματιάδης, οὐδεὶς θὰ δυνηθῇ νὰ μαντεύσῃ πόθεν προῆλθεν ἡ σημασία τοῦ ἐπάνω μέρος, διότι ἀπά'(μ) ερέ=τὸ ἐπάνω μέρος ἐπὶ τόπων κατωφερῶν· ὁμοίως καερὲ ἀντὶ κά' (μ)ερὲ=κάτω μερέα· ζομάρι ἀντὶ σμάρι, θέκω ἀντὶ θέττω, θήκρα ἀντὶ θυίρα=θυρί(δ)α· γκιστέρνα ἀντὶ γιστέρνα «καὶ ἀντὶ κιστέρνα λέγουσι γιστέρνα», ὡς ἐπιμαρτυρεῖ μοι καὶ ὁ κ. Χατζιδάκις· γκορτέσα ἀντὶ κορτεσα, ἀχτινάδα ἀντὶ φτενάδα, βαϊλίντζω ἀντὶ βαϊλίζζω, ἐξ ἀνέμω ἀντὶ ἐξ ἀνέμου, δαουλὸ ἀντὶ δαυλός, ἀλατάρι ἀντὶ λατάρι, Ἴτζουπο ἀντὶ Ἴτσωπο(ν), πάρτε ἀντὶ πάρτη, ῥυγάκι ἀντὶ ῥυάκι, σαρτεύω ἀντὶ σαρτεύγω, σιταρπὸ ἀντὶ σιταρωπό(ν), σκαπτὸ ἀντὶ σκαφτό(ν), ταμπλάσσω ἀντὶ τὰ μπλάζζω καὶ «πλάζζω τ' ἀλεῦρι»=διασκορπίζω τὸ ἄλευρον· ῥῆμα δὲ ταμπλάσσω παρ' ἡμῖν ἀνύπαρκτον τζιρὸς ἀντὶ

τσιράς, τοσιμάνης ἀντὶ ντουσουμάνης, λοάζω ἀντὶ λο(γ)ιάζζω, λυπουργὸς ἀντὶ (ὑ)πουργός, μαλσαπῆς ἀντὶ μαρσαμπῆς, μαρμαρίτα ἀντὶ μαρμαρίτης, μάχσος ἀντὶ μάξους, φιάλαγγας ἀντὶ φκιάλακας, φουχλάδο ἀντὶ φ(χ)ουχ(β)λάρος, φουτᾶς ἀντὶ φοτᾶς. Ἡ αὐτὴ ἀνακρίβεια παρατηρεῖται καὶ ἐν παμπόλλαις λέξεσι καὶ φράσεσιν, ὧν τινας διορθῶ· ἀναγινώσκονται λοιπὸν «σιτάριν δεκαπέντε, μπράτζα, 'σ τὴν κλίνη της, χτυποῦνε» ἀντὶ σιτάριδ δεκαπέντε, μπράτσα, 'σ τὴγ κλίνην της, χτυποῦσι· τέτοιαν ἀντὶ τέθχοιαν, 'στὰ ξέναν ἀντὶ 'σ τὰ ξένα, τὰ μάτια ἀντὶ τὰ μμάθκια· περὶ τούτου ὁ κ. Χατζιδάκις λέγει «ἐν δὲ Κύπρῳ καὶ Ἰκάρῳ τὸ σιγμοειδὲς τοῦτο (μάθχια) ἐξασκῆσαν τὴν ἀφομοιωματικὴν δύναμιν αὐτοῦ μετεβλήθη κατόπιν ἀπὸ συριστικοῦ καὶ στενωτοῦ φθόγγου χι ἢ ch εἰς κλειστὸν κι· σπίθκια, μμάθκια». Προσέτι γράφει ὁ κ. Σταματιάδης γκερατᾶς, δείχνει, ἐβγάζει, κόφτει ἀντὶ κερατᾶς, δείχτει, (ἐ)βγάλλει, κόβγει· τὴ ζωή μου ἀντὶ τὴζ ζωήμ μου, ἤνευε ἀντὶ ἤγνεφε, ποῦ θάβουν ἀντὶ ποῦ θάβγουν, ἠνάσπουν, σπῆτι μας ἀντὶ ἠνέσπουν, σπῆτιμ μας, ἐν ρίσκεις το ἀντὶ (δ)ἐβ βρίσκεις το, τίπτα ἀντὶ τίποτα, τὸν ἄλλουν, περφατεῖ ἀντὶ τὸβ βάλλουν, περπατεῖ· πετιέται (ἐν αἰνίγματι μόνον) ἀντὶ πέτεται, τῆς ἔδωσεν ἀντὶ τῆς ἔδωκεν, ἀρνία (sic!) ἀντὶ ἀρνιά, ἀπὸ μεάλο ἐνος, τὸ ρουδὶ αντύλι, κελαϊδοῦν τὸ Μαϊ καὶ 'Απρίλι, ἄλλουν αρὺ τὸ στοίχημα, ἀντὶ ἀπὸ (μ)ε(γ)άλογ γένος, τὸ ρουδὶμ μαντύλι(ν), κελαδοῦν τὸμ Μάϊν καὶ 'Απρίλλι(ν), βάλλουβ βαρὺν τὸ στοίχη(μ)α· φαφάδες, στεανῶσαν, ἐσοῦ πρέπειν σου ἀντὶ παπά(δ)ες, στεφανῶσαν, ἐσοῦ πρέπει σου· πότισεν το ἀντὶ πότισέ το, διότι, ὡς ἐν τῷ γ΄. ἑν. προσώπῳ τῆς ὁριστικῆς δὲν προστίθεμεν ν (πρέπει σου), οὕτω καὶ ἐν τῇ προστακτικῇ. Πάνε τὸ νιὸ ἀμπρὸ ἀντὶ πᾶσιν τὸν νιὸγ γαμπρό(ν), τραέζι, κάνω ἀντὶ τραπέζι, κάμνω, δάφνη σουντωτὴ ἀντὶ δάφνη φουντωτή, τὸ πρωίν, πίσων, ἄϊντε ἀντὶ τὸ πρωί, πίσω, ἄντε κτλ. Ὅτι δ' ὁ κ. Σταματιάδης λίαν ἀμελῶς, ἵνα μή τι χεῖρον εἴπω, παρέστησε τοὺς προφερομένους φθόγγους, ἀποδεικνύει καὶ τοῦτο, ὅτι πολλάκις τὴν αὐτὴν λέξιν ὑπὸ διαφόρους μορφὰς ἀναγράφει· οὕτω λ. χ. γράφει κουρὰ καὶ κυσυρὰ τὴν προμήτορα, ἐν ᾧ μόνον κιουρὰ λέγουσιν οἱ Ἰκάριοι· ὁμοίως τζωγραφισμένη καὶ ζουγραφισμένη, ρατζοῦκα καὶ ματζοῦνα ἀντὶ ζωγραφισμένη, ρατσοῦνα (=ἡ κατὰ σταγόνας ροὴ ὕδατος ἰδίως δὲ τοῦ τῆς βροχῆς ἐκ τῆς στέγης καταπίπτοντος)· τοῦτ' αὐτὸ

ἔγραψε καὶ περὶ τοῦ παρ' ἡμῖν λεγομένου «χάλα χώρα» ἢ «χάλα χώρου»=πορεύεσθαι τῇδε κἀκεῖσε, ἀναγράψας αὐτὸ πενταχῇ «σαλλαχωρῶ, χαλλαχωρῶ, σαλλαχώρει ἢ χαλλαχώρει, χάλα-χώρα». Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἀναγνώστης θ' ἀμφιβάλῃ τίνα τῶν διαφόρων τούτων τύπων πρέπει νὰ δεχθῇ.

Οἱ Ἰκάριοι βλασφημοῦντές τινα λέγουσιν ἐνίοτε καὶ «νά 'χῃς ἀνάθθε(μ)αν καὶ σὺ κι̯ ἄνταν ἦσου στὸγ γκόσμο» ἤτοι ὅταν, καθ' ἣν στιγμὴν ἐφάνης ἐν τῷ κόσμῳ, εἴθε νὰ μὴ ἐγεννᾶσο· ὁ κ. Σταματιάδης τὸ «κι̯ ἄνταν ἦσου» ἐκλαβὼν ὡς ὄνομα, ἔγραψεν αὐτὸ «κι̯ οἱ ταντανεῖς σου»! Ὁμοίως ἔγραψε «ποῦ 'ταν μὲ τοῖς κουρσάροι, εἶχε δώδεκ' ἀδερφοί» ἀντὶ ποῦ 'ταν μὲ τοὺς κουρσάρους, εἶχεδ δώδεκ' ἀδελφούς, ὡς διδάσκει καὶ ὁ κ. Χατζιδάκις λέγων «ὅπως ἐν τοῖς φθόγγοις οὕτω καὶ ἐν τῇ κλίσει ἀρχαΐζει ἐν πολλοῖς τὸ ἰδίωμα τῶν Ἰκαρίων· τοὺς ναύτας, τοὺς καμίνους».

Καὶ τὰ ἐν σελίδι 122-3 δείγματα τῆς διαλέκτου ἡμῶν, πᾶν ἄλλο δύνανται νὰ ὦσιν ἢ τοιαῦτα· ἂν Ἰκάριός τις ὡμίλει οὕτως, ὁ ἕτερος παντελῶς δὲν θὰ ἐνόει αὐτόν· λέξεις παραμεμορφωμέναι τῇδε κἀκεῖσε εἰλημμέναι ὑπὸ τοῦ κ. Σταματιάδου καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν παρατεθεῖσαι ἀπετέλεσαν τὰ περίφημα ἐκεῖνα διαλεκτικὰ ἡμῶν δείγματα. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν σελ. 108 «πές το γκόρη μ̯ου — τοῦπανε κ' ἡ παπαδζιαίς, τοῦπα κ' η̯ ἐώ — ντρέπουμαι» εἰσὶ παντάπασιν ἀλλότρια τῶν Ἰκαρίων· τὸ δὲ δράκοντας = ἀρχιερεὺς παρὰ τίνος παρέλαβεν ὁ κ. Σταματιάδης, ἐγὼ τοὐλάχιστον ἀδυνατῶ νὰ μαντεύσω. Ὁμοίως γράφει «τὰ σῦκα διαιροῦνται εἰς βόσυκα καὶ ἀχτινάβατα»· ἀλλὰ τὰ εἴδη τῶν σύκων τῆς Ἰκαρίας δὲν περιορίζονται εἰς δύο, ἀλλ' εἰς πολλά· λ. χ. βόσυκα, ἀρτανάβατα, μελισσά, κορόσυκα, τσαντίρικα κτλ.

Ὅπως δὲ περὶ τὴν γραφὴν τῶν λέξεων, οὕτως ἐσφάλη καὶ περὶ τὸν τονισμὸν πολλῶν ἐξ αὐτῶν. Ἀναγράφω τινὰς τούτων, καὶ παραλλήλως ταύταις τὰς αὐτάς, ὀρθοτονουμένας· στάλος — σταλός, στέλε — στελλέ, κάρε — καρέ, παπάδ̯ια — παπαδ̯ιά, Παρασκεύα — Παρασκευγᾶ, Λεμόνι̯α — Λεμονι̯ά· περὶ τῶν τριῶν τελευταίων καὶ τῶν ὁμοίων παρατηρῶ ὅτι μόνον ἐπὶ κλητικῆς προσφωνήσεως ἀναβιβάζεται ὁ τόνος (παπάδ̯ια, Παρασκεύγα, Λεμόνι̯α κτλ.). ποταπὸς — πόταπος, βόρβοι — βορβοί, ζαάρω — ζααρῶ, τζιρομέλε — τσιρομελλὲ κτλ.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἁμαρτημάτων γέμει τὸ βιβλίον τοῦ Σταματιάδου, ὃς βουλόμενος, ὡς λέγει, νὰ καταδείξῃ τὸν ἀξιοθαύμαστον ἀρχαϊκὸν γλωσσικὸν θησαυρὸν τῆς νήσου, ἀνέγραψε καὶ παντάπασιν ἀνυπάρκτους λέξεις· λ.χ. «ἀκόνι=ὥριμον,τοῦ ὀρθοῦ ὄντος ἄκουνιο κατ' ἀνάπτυξιν τοῦ ου,ἀντὶ ἄκναιο ὅπως ἐν Θήρᾳ καὶ ἀλλαχοῦ λέγεται καὶ τοῦτο ἀντὶ ἀκμαῖος. Ὁμοίως γράφει «χόμαι, χόω = νομίζω· ἀλλ' εἶναι δυνατόν ποτε ὄχι μόνον παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις νεοελληνικοῖς ἰδιώμασι νὰ ὑπάρχωσιν οἱ φθόγγοι -οω ἀσυναίρετοι; καὶ δὲν εἶναι κανὼν γενικὸς τῆς νεοελληνικῆς, ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Χατζιδάκι πρὸ ἕνδεκα ἐτῶν διατυπωθείς, ὅτι δύο ὅμοιοι φωνήεντες φθόγγοι συγχωνεύονται πανταχοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς ἕνα, ἂν ἀρχαιόθεν διαδοχικῶς ἀπηγγέλλοντο; ἢ νομίζει ὁ κ. Σταματιάδης ὅτι ἐπιτρέπεται σήμερον εἰς οἱονδήποτε ν' ἀγνοῇ τὰς τοῦ κ. Χατζιδάκι ἐργασίας, ὅταν πραγματεύηται περὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς καὶ τῶν ἰδιωμάτων αὐτῆς; Ἐπίσης γράφει «κάμπτω, ἐγκάπτω = δραπετεύω, ἀφαντοῦμαι. Ἀλλὰ ταῦτα παντάπασιν ἀδύνατα ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ διά τε τὸ *πτ* καὶ τὸ πρὸ τούτων *μ*. Ἐν Ἰκάρῳ οὐδὲν τούτων, ὡς εἰκός, προφέρεται, ἀλλὰ μόνον (ἐ)γκάβγω (ἐν-κάμπτω), ὡς ἤκουσε καὶ ὁ κ. Χατζιδάκις. Οὐχ ἧττον δὲ παράδοξον εἶναι καὶ τόδε: «κόμπος = κρέας, καὶ «κομπόνω = τρώγω κρέας. Τὸ κρέας, τὸν τυρόν, τὰς ἐλαίας, τὰ ὠά, τοὺς ἰχθῦς καὶ τὰ ἄλλα τοιαῦτα προσφάγια ὀνομάζομεν καθολικῶς, ἅτε κατὰ μικρὰς ἐνθέσεις, κόμβους, ἐσθιόμενα, «κομπώματα»· καὶ εἰς τὸ παιδίον δίδουσα ἡ μήτηρ, ἐκτὸς τοῦ ἄρτου, καὶ τυρὸν λέγει αὐτῷ «νὰ κομπώννῃς» = νὰ τρώγῃς οὕτω τὸν τυρόν, ὥστε νά σοι ἀρκέσῃ· κομπώννω δηλονότι δηλοῖ, τρώγων σὺν τῷ ἄρτῳ τοιοῦτόν τι προσφάγιον δάκνω ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ. Ταῦτα μόνα εὐχρηστοῦσι παρ' ἡμῖν· τὸ δὲ ὄνομα κόμπος ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης ὀφείλεται εἰς εὐτράπελόν τινα ἀποικίσαντα εἰς Ἴκαρον καὶ ἀστειότητος χάριν πλάσαντα ὁ κόμπος ἀντὶ τοῦ κόμπωμα ὃ ἐπὶ παντὸς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὄψου, οὐχὶ δὲ ἐπὶ τοῦ κρέατος μόνον· ὡς φαίνεται ἐκ τούτου παρέλαβε καὶ παρενόησεν ὁ κ. Σταματιάδης τὸ «κόμπος = κρέας. «Νέημα = μήτηρ»· ἔν τισι χωρίοις καλοῦσι τὴν μητέρα «ἦμμα»· τὸ δὲ *νε* εἶναι μόριον προτασσόμενον τῶν κλητικῶν, καθ' ἃ ὁ κ. Χατζιδάκις παρετήρησεν «ἐν τῇ ἐπικλήσει προτάσσουσι τοῦ κυρίου ὀνόματος τὸ μόριον *ε* ἢ *νε* καὶ ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον» δηλονότι ἐπὶ τῶν τονιζομένων εἰς

τὴν λήγουσαν· οἷον νὲ Κωνστάντι, νὲ Γεώργη κτλ., κατ' αὐτὰ λέγεται καὶ «νὲ ἦμμα» = μῆτερ. Ἅμα = ὑπώρεια· πρωτάκουστον ἡμῖν τοῦτο, ὡς καὶ τὸ «ἄνω = ἅπτω φωτιάν»· ἡμεῖς λέγομεν ὁμοῦ «βάλλω φωθκιά(ν) ἤτοι θέτω πῦρ εἰς καυσίμους ὕλας.

Ἀλλ' οὐ μόνον περὶ ταῦτα τὰ λεπτότερα, ὡς εἰπεῖν καὶ ἴσως ἀνώτερα ἢ κατὰ τὸν κ. Σταματιάδην, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὸ τὸ οὐσιωδέστατον καθῆκον παντὸς λεξικογράφου, τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἐννοίας ἀκριβῶς, ἡμάρτησε σφόδρα ὁ κ. συγγραφεύς. Οὕτω λ. χ. γράφει· «Νίκαρη = πέτρᾳ ἐν θαλάσσῃ». Ἄρα πᾶσαν πέτραν ἐντὸς τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης, σκόπελόν τινα ἐν αὐτῇ ὡρισμένον ἢ ἀόριστον, ἢ τί ἄλλο τέλος νὰ ὑποθέσῃ ὁ ἀναγνώστης; Νίκαρις (ὁ) καὶ ὄχι Νίκαρη (ἡ) εἶναι βράχος τις πρὸς νότον καὶ ἐγγύτατα τῆς νήσου μεταξὺ τῆς Πλαγιᾶς καὶ τοῦ Ξυλοσύρτη. Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ «ἀχάραγγο = ἄνευ σημείου, ἄνευ γνωρίσματος»· ὅπερ, ὡς ἐγράφη δηλοῖ πᾶν πρᾶγμα ἄνευ σημείου, ἐνῷ τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν αἰγῶν καὶ προβάτων ἰδίως· «ἀχάρα(γ)ογ κατσίκι» = τὸ ἄνευ τοῦ ὡρισμένου διακριτικοῦ σημείου, τῆς «χαραῆς» ἐκ τοῦ χαράσσω κτλ.

Τὴν λέξιν «θάρφος» ὁ κ. Σταματιάδης ἑρμηνεύει διὰ τοῦ θάλπος καὶ μεσημβρία· ἀλλ' οὐχὶ θάρφος = μεσημβρία, ἀλλ' ὁ ὑπερβολικὸς κατὰ τὴν μεσημβρίαν καύσων. Ἐπίσης Ἐρυφὴ = κορυφή· οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὀνομασία ὀρεινῆς τοποθεσίας ἐν τῷ δήμῳ τῆς Περα Μαρές. «ἀνώφλι = τὸ ἐν τοῖς τοίχοις παρεντιθέμενον πρὸς σύνδεσμον αὐτῶν ξύλον»· οὐχὶ ἀλλὰ τὸ ξύλον τὸ τιθέμενον ἄνωθεν τῆς θύρας καὶ τῶν παραθύρων ὁριζοντίως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ κατώφλι, τὸν οὐδόν. «ῥάδι = οὐρὰ βοός»· οὐχὶ μόνον τοῦ βοός, ἀλλὰ παντὸς ζῴου. «ἀλιὸς = καρκῖνος» οὐχὶ πᾶς καρκίνος, ἀλλὰ μόνον ὁ τῶν γλυκέων ὑδάτων λέγεται ἀλιός. «Ἀπόχτι = κρέας ἀλίπαστον»· οὐχὶ πᾶν ἀλίπαστον, ἀλλὰ μόνον τὸ ξηρόν. «Σμάρι = τὰ γονίδια τῶν μελισσῶν»· οὐχὶ τὰ γονίδια, ἀλλὰ τὸ σμῆνος τῶν μελισσῶν. «Στελλιαρώννω = διδάσκω»· οὐχὶ ἀλλὰ δέρω. «Ἐγώ δα = οἶδα ἐγώ», δυσκόλως πείθεταί τις περὶ τῆς τοιαύτης ἑρμηνείας· ἡμεῖς λέγομεν μόνον ἐρωτώμενοι περί τινος «ἔ(γ)ω-δά' ναι = ἐδῶ δὰ εἶναι, τοῦ περὶ οὗ ἐρωτώμεθα εὑρισκομένου πλησίον ἡμῶν. Ἡ δὲ τροπὴ τοῦ δ εἰς γ εἶναι συνήθης παρ' ἡμῖν, ὡς παρετήρησε καὶ ὁ κ. Χατζιδάκις. «ἀδωνίζω = βυθίζω»· οὐδὲν λέγει· τὸ ὀρθὸν εἶναι (ἀ) δονῶ καὶ σπανιώ-

τατά δονίζω καὶ λέγεται συνῳδὰ τῇ ἐτυμολογίᾳ αὐτοῦ (ἐκ τοῦ δονέω) ἐπὶ τῶν πηλίνων πίθων τῶν ἐκ τῆς κρούσεως ἦχον παραγόντων. «ἄσπα = τόπος κρημνώδης»· οὐχὶ ἀλλὰ τὸ ἀρκετοῦ ὕψους ἄκτιστον μέρος, τὸ μεταξὺ δύο χωραφίων. ἐκτισμένον δὲ λέγεται ὀχτέ. «ἄτσιρας = πέτρα μεγάλη ὀρθίως τεθειμένη»· ἄτσηρας παρατηρεῖ ὁ κ. Χατζηδάκις «ἐν Ἰκάρῳ δηλοῖ τοὺς περὶ τὴν ἅλωνα ὀρθοὺς λίθους» καὶ παράγει ἐκ τοῦ ἄνδηρον, δὲν σημαίνει ἄρα πᾶσαν ὀρθίαν πέτραν. «ἀρικουκλάς = ὕδωρ ῥέον χειμάρρου»· οὐχί, ἀλλὰ μόνον τὸ ῥέον μετὰ ῥαγδαίαν βροχήν, καθ' ἣν ἐκ τῶν καταρρεόντων ὄμβρων παρασύρονται πέτραι, δένδρα, τοῖχοι καὶ πᾶν τὸ προστυχόν. «ἄργειος = ἀργός»· οὐχί· τὸ ἀληθὲς εἶναι, ὅπως ὁ κ. Χατζιδάκις ἡρμήνευσεν ἄρȷος ἐκ τοῦ ἀρία = δρῦς· σημαίνει δ' αὐτὴν τὴν ἀρίαν δρῦν. «ἀκουνπίζω = ἐλπίζω»· τερατώδης φαίνεται ἡ γραφὴ νπ! καὶ ἀπατηλὴ ἡ ἐξήγησις· ἡ ἀληθὴς σημασία εἶναι στηρίζομαι ἁπλῶς, ἐξ οὗ στηρίζομαι ἐπὶ ἄλλου ἠθικῶς, ἵνα με βοηθήσῃ. «ματσόϐεργα = δοράτιον πρὸς πλάσιν ἄρτου»· πρὸς πλάσιν ἄρτου οὔτε ἐν Ἰκαρίᾳ οὔτε ἀλλαχοῦ, νομίζω, μεταχειρίζονται δοράτια, ἀλλὰ πρὸς ἰδιαιτέραν τινὰ πλάσιν ζύμης, ἵνα ἐξ αὐτῆς κατασκευασθῇ ἡ λεγομένη κροῦστα. «με(γ)άλος = δυνατός, ἰσχυρός»· οὐχί, ἀλλ' ὁ μέγας γενικῶς· εἶτα δὲ καὶ ἰσχυρὸς ἐπὶ ἀνθρώπων. «κατακόϐγω = καταλαλῶ τινος»· οὐχί, ἀλλὰ κόπτω ἐντελῶς τι· ἐντεῦθεν μεταφορικῶς, εἰμὶ ἑτοιμολόγος κατὰ τὰς φιλονικίας καὶ συζητήσεις, λέγω τὰ πράγματα ἄνευ συστολῆς τινος κτλ. «κατάλυμα = ἡ ὑπὸ τὸ δάπεδον δοκός»! τοῦτο βεϐαίως ὅ,τι ἐστὶν οὐδ' ἂν Ἀπόλλων μάθοι· ἔστι δ' οὐδὲν ἀληθῶς· καὶ πῶς; μὴ ὑπὸ τὸ δάπεδον, τὸ χῶμα, διότι τὰ δάπεδα τῶν οἰκιῶν ἐκ χώματος εἶναι κατεσκευασμένα ἐν Ἰκάρῳ, τίθεται δοκός τις οἱαδήποτε; κατάλυμα σημαίνει οὐδὲν ἄλλο ἢ ἐρείπια οἰκίας πρὸ ὀλίγων ἐτῶν πεσούσης. «σιφοῦνι = κολοκύντη ἔχουσα ἑκατέρωθεν δύο καλάμους, ὧν τὸν μὲν βυθίζουσιν ἐν τῷ οἴνῳ, διὰ δὲ τοῦ ἄλλου ῥοφῶσιν αὐτόν»· καὶ ταῦτα ἀνάπλεα ἀνακριϐείας καὶ φαντασιώδη καὶ οὐδὲν ὑγιὲς ἐμφαίνοντα· σιφοῦνι εἶναι ὄργανον ἐκ κολοκύνθης ἔχον ἄνωθεν ὀπήν, ᾗ προσήρτηται πάντοτε καλαμίσκος δι' οὗ ἀντλοῦσιν ἐκ τῶν κατὰ γῆς κεχωσμένων πίθων τὸν οἶνον· ἔχει δὲ τὸ σιφοῦνι καὶ φυσικὸν τράχηλον, ᾧ προσαρμόζεται ἑρμητικῶς, ὁσάκις μόνον ἀντλοῦσιν οἶνον, κάλαμος μικρὸς (αὐλί), ὃν βυθίζουσιν εἰς τὸν πίθον. «κιθαρί = κτύ-

πημα εἰς μέρος διάκενον»· πρῶτον ὄνομα «κιθαρὶ» δὲν ὑπάρχει οὐδ' ἦτο, νομίζω, δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ, ἀλλὰ μόνον τὸ ῥῆμα κιθαρῶ = δονῶ καὶ λέγεται ἐπὶ πίθων φερόντων ῥωγμάς. «λο(γ)ιάζζω = παρατηρῶ προσέχω εἴς τι»· οὐχὶ ἀλλ' ἐρευνῶ νὰ εὕρω τι, ὅπερ ἀπώλεσα. «λουμακιὰ = τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ μέρος ἐν ᾧ περικλείουσι τοὺς ἰχθῦς»· ἀσαφές, ἢ πῶς περικλείουσιν αὐτούς; λου(μ)ακιὰ σημαίνει λίμνην μικρὰν εἴτε παρὰ τὴν παραλίαν εἴτε ἐν ποταμῷ, ἐν ᾗ ἀγρεύουσιν ἰχθῦς ἢ ἐγχέλεις. «μαρμαρίτα = μέγας κοχλίας»· οὐδαμῶς, ἀλλὰ εἶδός τι κοχλίου ἀδιάφορον ἂν μικροῦ ἢ μεγάλου. «καμιζζόρα = σακκίον ἐκ φλανέλλης»· οὐχί, ἀλλ' ἐξ οἱουδήποτε ὑφάσματος. «καμπανὸς = στατὴρ»· οὐχί, ἀλλὰ μόνος ὁ ξύλινος στατήρ. «πῶμα = ἐπικάλυμμα πίθου»· οὐχί, ἀλλὰ πᾶν ἐπικάλυμμα εἴτε πίθου, εἴτε χύτρας καὶ λοιπῶν ἀγγείων. «πορειὰ = θύρα κήπου»· οὐχί, ἀλλὰ καθολικῶς ἡ θύρα τῆς αὐλῆς, τῆς περιοχῆς τοῦ οἴκου ἢ περιβόλου. «μπουρνίδι = ἀγγεῖον ὑέλινον ἢ χόϊνον»· οὐχὶ ἀλλὰ μόνον χόϊνον. «μπερλοὴ = κολοκύντη ἣν πληροῦσιν οἴνου»· οὐχὶ ἀλλὰ ἀσκὸς ὃν πληροῦσιν οἴνου, ὕδατος καὶ ἄλλων τοιούτων.

«Σκίζω = φωνάζω»· οὐδαμῶς, ἀλλ' ὅπως πανταχοῦ, σημαίνει καὶ ἐν Ἰκαρίᾳ σχίζω λ.χ. ξύλα κτλ., μεταφορικῶς δὲ μόνον λέγεται «ἠσκίστηκα νὰ φωνάζζω»· οὕτω λέγομεν πάντες λ.|χ. ἔσκασα νὰ φωνάζω, ἀλλ' ὅμως δὲν δικαιοῦταί τις νὰ εἴπῃ σκάζω = φωνάζω. «πασπαρίτης = μικρὸς κοχλίας»· οὐχί, ἀλλ' εἶδός τι κοχλίου. «περίπατος = αὐλὴ κεκαλυμμένη ὑπὸ κλημάτων»· οὐχί, ἀλλὰ τὸ ἄνωθεν τῆς αὐλῆς σύμπλεγμα τὸ ἐκ κλημάτων καὶ δοκῶν, ἐφ' ὧν ἐξαπλοῦνται οἱ κλάδοι τῶν κλημάτων. «πικοῦτσι = πέλεκυς»· οὐχί, ἀλλὰ τὸ ὀπίσθιον ἀξίνης. «βετσόνι = αἲξ μετὰ τοῦ ἐριφίου της»· οὐχί, ἀλλὰ αἲξ οἰκόσιτος. «Βολι(μ)μένος = ὁ μῦς», αὐτὴ αὕτη ἡ λέξις δὲν σημαίνει μῦς, ἀλλὰ λέγεται περὶ τοῦ μυὸς οἱονεὶ ἐπιθετικῶς, ὅταν οὗτος ἐνοχλήσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ «ὁ βολυ(μ)ωμένος» = ὁ ἐπάρατος, ὁ ἄξιος καταστροφῆς, καὶ «ποῦ νὰ τὸβ βολυ(μ)ώσῃ ὁ θεός» = εἴθε νὰ καταστρέψῃ αὐτὸν ὁ θεός. «Φάρδη = δάσος»· οὐχί, πᾶν δάσος, ἀλλ' ὀνομασία θέσεώς τινος, ἐν ᾗ δάσος. «λατάρι = τράγος»· οὐχί, ἀλλὰ μόνον ἔνορχις τράγος. «φούστης = κλέπτης, ὁ περιβεβλημένος φουστανέλλαν, πειρατής»· κωμικὸν πλάσμα τοῦτο· φούστης, φούστιδες λέγονται οἱ πειραταὶ ἀπὸ τῶν πλοίων αὐτῶν φούστα-φοῦστες (fusta).

Εἶναι δὲ καὶ τοῦτο σημειώσεως ἄξιον, ὅτι ἐνῷ ὁ κ. συγγραφεὺς οὐδεμιᾶς οὔτε ξένης οὔτε ἑλληνικῆς λέξεως τὸ ἔτυμον πειρᾶται ν' ἀνεύρῃ, ἀλλ' ὅλως ἀταλαιπώρως ἀναγράφει ἑκάστην μετὰ μιᾶς, ἣν πρώτην ἔτυχε νὰ μάθῃ, σημασίας, τῆς λέξεως φούστης θέλει ν' ἀνακαλύψῃ τὸ ἔτυμον εἰς τὴν φουστανέλλαν, ὃ καὶ καθ' ἑαυτὸ ἄτοπον (τὸ πρωτότυπον fusta ἐκ τοῦ παραγώγου fustanella) καὶ εἰς μυθοπλαστικὸν ἔργον ἤγαγε τὸν κ. συγγραφέα. «χαλκεύω = συντρίβω»· ἡ κυρία σημασία τούτου εἶναι ἡ τοῦ ἐπιδιορθῶ τὸν πέλεκυν, τὴν ἀξίνην καὶ πᾶν τοιοῦτον ἐργαλεῖον σιδηροῦν· μεταφορικῶς δὲ καὶ μετά τινος εἰρωνείας σημαίνει καὶ συντρίβω. «χάντακας = μεγάλη πέτρα ἔχουσα σχισμήν»· οὐχί, ἀλλὰ χάνδακας, χανδάκι σημαίνει τάφρον περὶ ἀγρόν τινα. «Χουσμεττάρω (ὃ καὶ χουσμεκιάρω λέγεται) = περιθάλπω, περιποιοῦμαι, ὑπηρετῶ»· οὐχί, ἀλλὰ μόνον κάμνω ὑπηρεσίας οἰκιακάς. «ἀλοιῶρι = μάνδρα χοίρων ἢ βοῶν»· οὐχί, ἀλλὰ μόνον ἡ τῶν χοίρων μάνδρα λέγεται οὕτως. «πουκάρια = τὰ ἔρια τοῦ προβάτου»· οὐχί, ἀλλὰ τὰ ἔρια ἑκάστου προβάτου περιεσφιγμένα κατὰ πόκους. «αἰθέρας = κορυφὴ ὄρους καὶ πᾶν ἐν γένει ὕψωμα»· οὐχί, ἀλλὰ μόνον αἱ κορυφαὶ καὶ αἱ ὑψηλαὶ ῥάχεις τῶν ὀρέων. «δευτέρι = ἀποθήκη»· οὐχὶ οὕτω καθολικῶς, ἀλλὰ μόνον τὸ ὄπισθεν τῆς οἰκίας διαμέρισμα, τὸ χρησιμεῦον ὡς στάβλος καὶ ἀποθήκη τροφῆς ζῴων. «οὐρανιαί = αἱ ἐπὶ τῆς στέγης ἐν γένει τιθέμεναι» (τίνες;) οὐδὲν λέγει· ἀλλ' αἱ πλάκες αἱ τιθέμεναι ἄνωθεν τοῦ ἄξονος κατὰ μῆκος. «γρυλλώνω = ἀποπνίγομαι ἐν φαγητῷ»· οὐχί, ἀλλὰ ἀνοίγω ἰσχυρῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς εἴτε πνιγόμενος ἐσθίων, εἴτε σφιγγόμενος τὸν λάρυγγα, εἴτε ἁπλῶς. «Δαγκαννιάρικος = ὁ διὰ τῶν ὀδόντων εὐνουχισθεὶς ταῦρος»· ἂν ὁ κ. Σταματιάδης ἔγραφεν οὐχὶ ταῦρος, ἀλλὰ τράγος, θὰ ἔλεγε τὸ ἀληθές· διότι παρ' ἡμῖν τοὐλάχιστον ἀδύνατον οἱ ταῦροι νὰ εὐνουχίζωνται διὰ τῶν ὀδόντων. «ἄτσαχχας = λίθος λευκός»· οὐχί, ἀλλὰ εἶδος λίθου ὑπολεύκου, τὸ πυρίτιον, ἂν δὲν ἀπατῶμαι. «σέλλωμα = κοιλάς, φάραγξ»· οὐχί, ἀλλ' αἱ μεταξὺ τῶν λόφων κλιτύες αὐτῶν. «σκαδράκι = κολοκύντη μικρά»· οὐχί, ἀλλὰ κολοκύνθιον μικρόν, ἤτοι ὁ καρπὸς τῆς κολοκύνθης. Ἡ σημερινὴ γλῶσσα διαστέλλουσα ἀκριβῶς ταῦτα, ἐπιβάλλει ἡμῖν κυριολεξίαν καὶ ἀκρίβειαν ἐν τούτοις. «σκάμμα = μικρὸς περίφρακτος ἀγρός»· οὐχί, ἀλλὰ χωράφιον ἐλαχίστης ἐκτάσεως σκαπτόμενον, οὐκ ἀρούμενον. «κουρταλῶ = κραυγάζω, ἀφίημι

φωνάς» · οὐχί, ἀλλὰ ποιῶ θόρυβον καὶ λέγεται ἐπὶ στερεῶν ἀντικειμένων. «λαζαρίνα=ὁ σωλὴν τοῦ πυροβόλου» · οὐχὶ πᾶς τοιοῦτος σωλήν, ἀλλ' εἶδός τι πυροβόλου μακροῦ. «λαλλάδι=χάλυψ τῆς θαλάσσης» · ἂν ἡ περὶ τὴν Ἰκαρίαν ἢ ἄλλη τις θάλασσα περιέχει χάλυβα, ἄγνωστον ἐμοί. λαλλάδι σημαίνει ἁπλῶς τὸν χάλικα ἢ κάχληκα τῆς ἄμμου. «λαλῶ=ἐλαύνω ζῷον, βόσκω» · οὐχί, ἀλλὰ μόνον ἐλαύνω κτλ.

Ἂν ἐν τοῖς γλωσσικοῖς, ἅτινα σχετικῶς εἶναι πολὺ εὐκολώτερα τῶν γεωγραφικῶν, οὕτως ἐπιπολαίως εἰργάσθη ὁ κ. συγγραφεύς, εὐκόλως δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῶν προτέρων τίνας μαργαρίτας περιέχει, ἐν οἷς διαλαμβάνει περὶ τῆς ἱστορίας τῆς νήσου. Οὕτω λ. χ. ἐν σελίδι 8-9 γράφει «Ὄντως δ' ἡ Ἴκαρος οὐδένα ἔχει λιμένα ἢ ὅρμον ὅπως ἐν αὐτῷ ναυλοχῶσι τὰ πλοῖα. . . . Τῶν Κεράμων ἀπώτερον ἓν μίλλιον εὕρηται νησίς, Καραβοστάσι, ἔνθα τὰ πλοῖα ἀγκυροβολοῦσιν ἐξησφαλισμένα μένοντα κατὰ πάσης τρικυμίας». Ὁ νοῦς παρὼν ἀπεδήμει ὅτε ταῦτα ἐγράφοντο, ἐντεῦθεν ἡ ἀντίφασις. Πρῶτον λέγει ὅτι ἡ Ἰκαρία οὐδένα ἔχει λιμένα ἢ ὅρμον, ἂν καὶ ἐπ' ἀληθείας ἔχῃ πολλοὺς ὅρμους, κατωτέρω δὲ ὅτι εἰς τὸ Καραβόσταμα ἔχει λιμένα ἀσφαλέστατον. Οὐδ' ἡ νησίς, ἣν ὀνομάζει Καραβοστάσι ὑπάρχει ἀληθῶς που, πλὴν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ κ. Σταματιάδου. Ὁ κ. Σταματιάδης οὐδέποτε περιελθὼν τὴν νῆσον, περιέγραψεν αὐτήν, ὡς ἐφαντάσθη· ἔκτισε χωρία ἀνύπαρκτα, ναούς, μετετόπισε χωρία καὶ ὄρη, ἀνέτρεψε ῥοὰς ποταμῶν, ὁλόκληρον δῆμον καὶ πεδιάδας μετέβαλεν εἰς ὄρη κτλ. Ταῦτα ἴσως καὶ δικαίως φαίνονται παράδοξα τῷ ἀναγνώστῃ, ἀλλὰ ταχέως θέλει ἐν τοῖς κατωτέρω παρατηρήσει ὅτι ἀληθῶς οὕτως εἰργάσθη. Ἰδού τινα γεύματα τῆς ἀκριβείας τῆς περὶ ἧς λόγος· «ἰδικώτερον δὲ τὸ μὲν πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Πάπαν μέρος αὐτοῦ (τοῦ ἐπιμήκους ὄρους τῆς Ἰκαρίας) καλεῖται Πέζη καὶ Ῥάντη, τὸ δὲ πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Φανάρι, Καψαλινόκαστρο καὶ Φάρδη καὶ τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου, Μεσαρεὰ καὶ Κοσκινᾶς». Ταῦτα παντάπασιν ἀνακριβῆ. Ὁ Ῥάντης (οὐχὶ δ' ἡ Ῥάντη) ὑψοῦται σχεδὸν εἰς τὸ μέσον τῆς νήσου καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Πάπα, ἀπέχων παρασάγγας αὐτοῦ· τὰ δὲ πρὸς τὸ Φανάρι λέγονται γενικῶς «Ὑψηλές (αἱ)», ὧν μέρη εἰσὶν ἡ Φάρδη, τὸ Καψαλινὸγ Κάστρο καὶ ἄλλα πρὸς τὸ αὐτὸ ἀκρωτήριον· ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς νήσου ὑψοῦται τὸ ὄρος

Κεφάλα (ἡ), ἡ Πούντα καὶ τοῦ «Χριστοῦ τὸ Βουνί»· ἡ δὲ Μεσαρὶ δὲν εἶναι ὄρος, ἀλλ' ὁλόκληρον τμῆμα τῆς νήσου περιέχον καὶ ὄρη καὶ πεδιάδας. Ὁμοίως ὁ Κοσκινᾶς εἶναι κοιλὰς μεταξὺ τῆς Κεφάλας καὶ τῆς Πούντας κειμένη, καὶ οὐχὶ ὄρος. Κατωτέρω γράφει «κέκτηται δὲ μόνον δύο ὑφόρμους, ὧν ὁ μὲν καλεῖται Ἅγ. Φωκᾶς, ὁ δὲ ἕτερος Κέραμοι». Παρέλιπε τὸν σπουδαιότατον ὅρμον τοῦ Εὐδήλου, ὅστις εἶναι σχεδὸν εἰπεῖν ἄξιος λόγου λιμήν, προσέθηκε δὲ τὰ Κεραμέ, κείμενα ἐν ὅλως ἀνοικτῇ παραλίᾳ.

Συχνότατα δὲ ἀναγράφει ἐσφαλμένως τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων τῶν κωμῶν· οὕτω λ. χ. γράφει ὅτι ἡ κώμη Χριστὸς σύγκειται ἐξ οἴκων 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 40· ὁ Ἅγιος Παντελεήμων ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 52. Ἡ Εὐαγγελίστρια ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 42. Ἡ Δάφνη ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 46. Οἱ Φραντᾶτοι ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐξ 60. Τὸ Μάραθθο(ν) ἐκ 15· οὐχί, ἀλλ' ἐξ 27. Ὁ Στάβλος (τὸ χωρίον, οὐχὶ δ' ἡ ἐνορία) ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 15. Ὁ Μαγγανίτης ἐκ 15· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 36. Λαψαχάδες (αἱ) ἐκ 30· οὐχί, ἀλλ' ἐκ 42. Καθὼς δὲ περὶ τὸν τῶν κατοίκων ἀριθμόν, οὕτω σφάλλεται καὶ περὶ τὰς ὀνομασίας τῶν κωμῶν, γράφων «Τζουρέρο, Μπαφυγάτα, Ὀξαί (αἱ), Μαυράτο, Περδίκι, Μωλιπό, Πλωμάρι, Κά ἢ Ἀκαμάτρα, Κοτσίκια, Ἀράθουσα, Πλάγια, Φρυδᾶτον, Μάραθον, Καρχινάγρι», ἀνθ' ὧν γραπτέον, καθ' ἃ ἀληθῶς προφέρονται· Τσουρέδω «σ' τῶν Τσουρέδω» (Τσουρές -έδες -έδω(ν)), Μπαφυλλάτω(ν) (Μπαφύλλης -λᾶτοι -λάτω(ν)), ἡ Ὀξέ (Ὀξέ-α), Μαυράτω(ν), Μπερδίκι, Μυλιωπό (μύλος. διότι ἐν αὐτῷ ὑπῆρχόν ποτε πολλοὶ ὑδρόμυλοι), Πλουμάρι, Κά-χωριό, Κοσσήκια (οἶκος-σηκός), Ἀράθθωσα, Πλαγιὰ ἥτις καὶ δὲν εἶναι χωρίον, ἀλλὰ περιοχὴ μεγάλη μεμονωμένας τινὰς οἰκίας περιέχουσα. Περὶ τῶν πλείστων τούτων διαλαμβάνει ὀρθῶς καὶ ὁ κ. Χατζιδάκις.

Ὁ κ. Σταματιάδης γράφει προσέτι: «Νά» κατάληξις πάντως τῆς λέξεως λιμένα ἢ ναῦς, διὰ τὸ σύντομον «Νὰ» λεγόμενον, κώμιον ἐκ δώδεκα οἴκων. Αὐτόθι φαίνεται ὅτι ἦτο λιμενίσκος τὸ πάλαι, ὃν οἱ ἐγχώριοι προσέχωσαν, οὐ σμικρὸν εἰς τοῦτο συντελέσαντος καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν ὀρέων τῆς Μεσαριᾶς πηγάζοντος καὶ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος ἐκβάλλοντος ποταμίσκου τῆς Χάλαρης ... Αὐτόθι εὕρηται καὶ ναὸς ἀρχαῖος, ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Εἰρήνης τιμώμενος». Τούτων ἀληθῶς οὐδὲ

ἐν ἀληθές. Καὶ πρῶτον δὲν δυνάμεθα, ἀτυχῶς, νὰ συγχαρῶμεν τῷ κ. Σταματιάδῃ διὰ τὴν εἰκασίαν του ὅτι τὸ Νὰ προῆλθεν ἐκ τοῦ λιμένα ἢ ναῦς. Διότι ἐπισκεπτόμενός τις τὸν Νὰ καὶ παρατηρῶν αὐτόθι ἐρείπια ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ναοῦ λαμπροτάτου, ὡς εἰκάζεται ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ παρὰ τὸν ποταμὸν προχώματος πρὸς ἄμυναν ἀπὸ τῶν ὑδάτων, εὐκολώτερον πείθεται ὅτι ὁ Νὰς προῆλθεν ἐκ τοῦ ναός· κωμίον δ' ὁ Νὰς εἶναι φανταστικόν, διότι οὐδὲ εἷς οἰκίσκος ἐκεῖ που πλησίον εὑρίσκεται· οὐδὲ ἀρχαῖος ναὸς τῆς Ἁγίας Εἰρήνης ὑπάρχει· τοιοῦτος κεῖται ἐν Κάμπῳ τετράωρον ἀπέχοντι τοῦ Νᾶ. Ὁ ποταμὸς δὲ ὅστις κατὰ τὸν κ. Σταματιάδην πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Μεσαρές, ἐκβάλλει εἰς τὸν Νά, θ' ἀναγκάζηται βεβαίως νὰ ἀνέλθῃ ὄρη καὶ βουνοὺς ὁλοκλήρους, ἀνατρέπων τὸν ῥοῦν αὐτοῦ. Τἀληθὲς εἶναι ὅτι οὐχὶ ἐκ τῆς Μεσαρές, ἀλλ' ἐκ τῶν ὀρέων τῆς περιοχῆς τῶν Ῥαχῶν κατέρχεται ὁ ποταμὸς τῆς Χάλαρης. Κατωτέρω γράφει «Εὔδηλος, πρωτεύουσα τοῦ τμήματος, ἀπέχων ἡμίσειάν που ὥρας ἀπὸ τῆς θαλάσσης». Καὶ ὅμως ἂν μὴ ἦτο τοσοῦτον ἀταλαίπωρος ζητητὴς τῆς ἀληθείας ὁ κ. Σταματιάδης, εὐκόλως ἠδύνατο νὰ μάθῃ, ἐρωτῶν οἱονδήποτε Ἰκάριον, ἢ καὶ γεωγραφικόν τινα χάρτην, ὅτι ὁ Εὔδηλος οὐδὲ ἥμισυ λεπτὸν ἀπέχει τῆς θαλάσσης. Ὁμοίως κατατάσσει τὸν Μαγκανίτην εἰς τὸν δῆμον Πέρα Μαρὲς καὶ μάλιστα εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦ Πάπα, ἐν ᾧ ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν δῆμον τῆς Μεσαρές.

Προκειμένου περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς νήσου δὲν ἔχω δυστυχῶς, ὡς ἐν τοῖς μέχρι τοῦδε μάρτυρά τινα, ἵνα ἐπικαλεσθῶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ εἰς ἔλεγχον τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Σταματιάδου ἡμαρτημένως διδασκομένων. Ἐλπίζω δ' ὅμως ὅτι ὁ εὐμενὴς ἀναγνώστης ἐκ τῶν προηγουμένων θὰ ἔχῃ ἤδη ἐσχηματισμένην πεποίθησιν περὶ τῆς ἀξιοπιστίας καὶ ἀκριβείας τῶν περὶ τούτων ὑπὸ τοῦ κ. Σταματιάδου εἰρημένων, καθὼς καὶ περὶ τῆς ἐμῆς. Ὁ κ. Σταματιάδης, λέγει ὅτι, ἀναγράφων τὰ ὑπὸ τοῦ Γεωργηρήνου περὶ τοῦ βίου τῶν τότε Ἰκαρίων λεγόμενα, προσέθηκεν ὅτι ἐν τοῖς δυσμικοῖς τῆς νήσου χωρίοις ἀπαντᾷ ἢ ὁ αὐτὸς βίος ἢ λείψανα πάμπολλα τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν τοιούτων χωρίων ἐποιήσατο τὴν περιγραφήν. Ἐντεῦθεν λέγει ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν τούτων δὲν ἔχουσι περόνια, θεωροῦσι δὲ τὴν χρῆσιν τούτων παντάπασι περιττήν· τοῦτο ἀνακριβές, διότι δεδόσθω ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν ὁλοκλήρῳ χωρίῳ δύο πτωχοὶ οἶκοι ἐκ διαφόρων λόγων

στερούμενοι περονίων· τοῦτο ὅμως δὲν δύναται οὐδὲ πρέπει νὰ γραφῇ ὡς ἔθιμον ὁλοκλήρου διαμερίσματος. Καὶ ἀνυπόδητοι βαδίζουσι πτωχοί τινες ἀλλαχοῦ τε καὶ ἐν Ἰκαρίᾳ· ἀλλ' οὐδεὶς δύναται, ἂν μὴ εἶναι φιλοψευδὴς ἢ ἄκριτος, ν' ἀποδώσῃ τὴν ἀνυποδησίαν εἰς πάντας τοὺς κατοίκους καὶ νὰ διισχυρισθῇ ὅτι οὐδ' αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην τῶν ὑποδημάτων. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τινὰ τῶν περὶ τῶν δυσμικῶν χωρίων ὑπὸ τοῦ κ. Σταματιάδου γραφομένων ἔχουσιν ἀληθῶς, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τοὐναντίον, ἤτοι ἐν τοῖς δυσμικοῖς χωρίοις τῆς νήσου ἀπαντῶσι λείψανα μόνον τοῦ ἐπὶ τοῦ Γεωργηρήνου βίου τῶν Ἰκαρίων. Κατωτέρω ὁ κ. Σταματιάδης γράφει· «Καλοῦντες δέ τινα ἵνα συμφάγῃ αὐτοῖς, ἐὰν μὲν εἴπωσιν αὐτῷ «Ὁρίσετε νὰ πιάσετε» σημαίνει ὅτι τὰ ἐδέσματα αὐτῶν σύγκεινται ἐκ γεωμήλων, χόρτων ἢ ὀσπρίων· ἐὰν δὲ εἴπωσιν «Ὁρίσετε νὰ κομπώσετε», δηλοῦται ὅτι τὰ ἐδέσματα σύγκεινται ἐκ κρεῶν». Ταῦτα παντάπασι πλημμελῆ καὶ ἀνακριβῆ. Τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὸν οἶκον λέγομεν συνήθως «ὁρίσετε ἢ κουμπίσετε» (=καθίσετε), προσθέτομεν δὲ καὶ νὰ «πϳάσετε», ἂν εἶναι τράπεζα παρατεθειμένη, ἐσθίοντι δὲ τῷ ξένῳ λέγομεν προσφέροντες ἐλαίας, τυρὸν κτλ., νὰ κομπώσῃ («κόμπωσε»).

Ἐπίσης λέγει «νυμφεύονται δὲ οἱ μὲν νέοι ἐν ἡλικίᾳ δεκαεπτὰ ἢ δέκα ὀκτὼ ἐτῶν, αἱ δὲ κόραι πάντοτε σχεδὸν πρεσβύτεραι τῶν συζύγων αὐτῶν οὖσαι, ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι δύο ἐτῶν». Καὶ τοῦτο ἀνάληθες. Τοιαύτη διάκρισις οὔτε ὑπῆρξέ ποτε παρ' ἡμῖν, οὔτε νῦν ὑπάρχει. Ἀπορῶ δὲ πόθεν ἤντλησεν τὴν εἴδησιν ταύτην ὁ κ. συγγραφεύς· εἰκάζω ὅτι ἔγραψεν αὐτὴν χάριν παιδιᾶς. Διότι τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι καὶ ὑπανδρεύονται καὶ νυμφεύονται ἐν Ἰκαρίᾳ ὅπως ἤθελε τύχει. Ἕτερον «οἱ γάμοι τελοῦνται ἐν Ἰκαρίᾳ ἔν τισι μὲν χωρίοις τῇ πρωίᾳ τῆς Κυριακῆς καὶ ἐν τῇ χωρίου ἐκκλησίᾳ, ἐν ἄλλοις δὲ ἡμέρᾳ σαββάτῳ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ νυμφίου». Δὲν ἔχει οὕτως· οἱ γάμοι τελοῦνται ἀδιακρίτως εἰς πάντα τὰ χωρία τὴν πρωίαν ἢ ἑσπέραν εἴτε τῆς Κυριακῆς εἴτε τοῦ σαββάτου εἴτε ἄλλης ἡμέρας κατὰ τὰς περιστάσεις.

Ἐν σελίδι 113 λέγει «ἐν περιπτώσει δὲ ἀσθενείας, τὸ φάρμακον, ᾧ χρῶνται, εἶναι ἁπλούστατον. Βράζουσι ῥώμιον, ἐνέχον πιπέριον καὶ δι' αὐτοῦ, θερμοῦ ὄντος, τρίβουσι τὸν νοσοῦντα καθ' ἅπαν τὸ σῶμα κτλ.» Καὶ τοῦτο ἐκαθολικεύθη ὑπὸ τοῦ κ. συγγραφέως, διότι καὶ ἂν ποτε γίνηται αὐτοῦ χρῆσις, δὲν ἐφαρμόζεται ὅμως ὡς τοιοῦτον γενι-

κῶς εἰς πᾶσαν νόσον, ἤτοι ἐν τῇ νήσῳ δὲν εἶναι ἐν χρήσει αὐτὸ μόνον τὸ φάρμακον, ἀλλὰ χρῶνται καὶ ἄλλοις. Τὸν Ἰκάριον, ὅταν κρυολογήσῃ, οἱ περιποιούμενοι θὰ τρίψωσιν εἴτε διὰ ῥωμίου, εἴτε δι' οἰνοπνεύματος, ἢ προσφέρουσιν αὐτῷ νὰ πίῃ τὰ λεγόμενα βραστικά, μολόχχαν, ἀψιθθέν, μελισπακρὰν καὶ ἄλλα. Ἑπομένως δὲν πρέπει νὰ γράφηται ὡς μόνιμον ἔθιμον τὸ ἀνωτέρω· διότι ὅστις ἤθελεν ἀναγνώσει τὴν περὶ τούτου περικοπὴν τοῦ κ. Σταματιάδου, κρίνων ὀρθῶς, θὰ ὑπολάβῃ τὴν χρῆσιν τοῦ ῥωμίου ὡς τὸ μόνον φάρμακον.

Καθόλου δύναταί τις ἄνευ τινὸς ὑπερβολῆς νὰ διισχυρισθῇ, ὅτι τὰ ὑγιῶς ἔχοντα παρὰ τῷ Σταματιάδῃ εἶναι ἐλάχιστα, ὅτι δὲ τὰ πλεῖστα καὶ ἰδίως τὰ γλωσσικὰ εἶναι ἐσφαλμένως ἐκτεθειμένα ἢ κατὰ τὴν γραφὴν ἢ τὸν τόνον ἢ τὴν σημασίαν κτλ. Ἐπίτηδες δὲ προκειμένου περὶ γλωσσικῶν ἁμαρτημάτων τοῦ κ. Σταματιάδου ἐμνήμονευον ἑκάστοτε τῆς πραγματείας τοῦ κ. Χατζιδάκι, ἵνα καὶ αὐτὸς ὁ κ. Σταματιάδης, εἰ δυνατόν, πεισθῇ, ὅτι αἱ μαρτυρίαι ἐμοῦ εἶναι πολλῷ ἀξιοπιστότεραι τῶν ἑαυτοῦ. Λυποῦμαι δὲ σφόδρα ὅτι τοιαύτην καταδικαστικὴν γνώμην ἀναγκάζομαι νὰ ἐκφέρω κατὰ τοῦ βιβλίου τούτου· ἀλλὰ τοῦτο πράττω πεποιθὼς ὅτι ἐπιτελῶ καθῆκον ἐπιβαλλόμενον, ἵνα μὴ βιβλίον δυνάμενον νὰ θεωρηθῇ ὡς πρώτη πηγή, ληφθὲν ὡς ἀξιόπιστος βάσις ἐρευνῶν περὶ τοῦ ἰδιώματος τῆς νήσου ἡμῶν, ἀποπλανήσῃ τὸν μέλλοντα ν' ἀσχοληθῇ περὶ αὐτό.

Καταπαύω τὸν λόγον ἐνταῦθα τῆς βιβλιοκρισίας πέρα τοῦ προσήκοντος ἐκτεθείσης· ἐλπίζω δ' ὅμως ὅτι πᾶς οὐκ ἀταλαιπώρως πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔχων ἐπιστήμων θὰ ἐπείσθη ἐκ τῶν ἐξελεγχθέντων πολυειδῶν ἁμαρτημάτων τοῦ βιβλίου, ὅτι τοῦτο βρῖθον τηλικούτων ἀνακριβειῶν εἶναι παντάπασιν ἀνάξιον νὰ λαμβάνηται ὡς πρώτη πηγὴ ὑπ' ὄψιν κατὰ πᾶσαν περὶ τῆς νήσου ἐπίσημον ἔρευναν, καὶ ὅτι εἴπερ ποτὲ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ ὁ ἀναγνώστης, ἂν μὴ θέλῃ νὰ ἀπατᾶται, ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ τοῦ παλαιοῦ «νᾶφε καὶ μέμνασ' ἀπιστεῖν».

Ι. Ν. ΠΟΥΛΙΑΝΟΣ
φοιτητὴς τῆς ἰατρικῆς, Ἰκάριος.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝ ΣΕΛ. 145-173 ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΙΣΑΝ ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΗΝ

Ἐν πρώτοις σημειωτέον ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἐν σελ. 156 παράγραφος «Τὸ ἀραώνα καὶ Σάββατον - ἐκαλλιεργήθη» ἀνήκει εἰς τὴν σελ. 169, ὅπου συνέχεται πρὸς τὴν (1) σημ. Ἀντὶ δὲ *κέφ* γρ. *κιέφ*. Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ *παπᾶς* ἀντὶ πατὴρ πιθανώτατα δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἀρχαῖον πάππα, ἀλλ' εἶναι τὸ τουρκικὸν *μπαμπά*, κανονικῶς λοιπὸν ὑπὸ τῶν κυπρίων προφέρεται δι' ἑνὸς π. Περὶ τῆς ἁπλοποιήσεως τοῦ διπλοῦ ρ θὰ γείνῃ πιθανῶς ἄλλοτε λόγος.

Ὁμοίως ἡ ἐν σελ. 148 σημ. (1) «Ὅταν πρὸ τοῦ j εἶναι πλείονα τῶν δύο συμφώνων» ἀνήκει εἰς τὴν σελ. 161, ὅπου πρόκειται περὶ τοῦ j. Καὶ ἡ ἐν σελ. 152 σημ. «Τὸ ἐκ συνεχοῦς ὅμως ἐκφορᾶς σκ(i)» ἔπρεπε νὰ ἦτο εἰς τὸ τέλος τῆς 153. Ἐπίσης δὲν ἀνήκει εἰς τὴν (1) σημ. τῆς 163 σελ. ἡ φρ. «Καὶ ἡ πληθυντικὴ τοῦ νησσὶν...» ἀλλ' εἰς τὸ τέλος τῆς ἐν σελ. 162 παραγράφου περὶ τοῦ σ+j, ἔχουσα ὡς ἑξῆς· «Τὸ διπλοῦν σσ+j προφέρεται sc(i)· οὕτω νηΣΣιὰ ὡς ἀΣΚιά».

Διορθωτέα δὲ ὡς ἀλλοιοῦντα τὴν ἔννοιαν τὰ ἑξῆς· Σ. 155 σημ. (2), ἐν τῇ φρ. «ὁ πρώην ἰδιοκτήτης» ἐξαλ. τὸ «πρώην». Σ. 159 σημ. (1), ἀντὶ «σημαῖνον κοινῶς» γρ. «ἴσως». Αὐτόθι σημ. (2), ἀντὶ «Etude p. 51» γρ. «50», πρὸ δὲ τοῦ *ἀππάριν* γρ. *παπποῦς*. Σ. 165, ἀντὶ «κυπρογενῆ Κ» γρ. «κυπρογενῆ κ»· καὶ ἐν τῇ φρ. «γενικὴν τὴν ἀναστάτωσιν» ἐξαλειπτέον τὸ «τὴν». Σ. 167, ἀντὶ «πᾶν τελικὸν ν» γρ. «τὰ τελικὰ ν». Σ. 169, ἀντὶ «πάσης κοινῆς λέξεως» γρ. «πάσης καινῆς λ.», ἤτοι νεωστὶ εἰσαγομένης. Σ. 170. σημ. (1) ἀντὶ «τὸ ἐκ τούτου υ β» γρ. «τὸ ἐκ τοῦ υ». Σ. 171, ἀντὶ «ἐγκλείοντες τὴν ἑπομένην» (λέξιν) γρ. «ἐγκλίνοντες». Σ. 172, ἀντὶ «ἀνὰ πᾶσαν φράσιν γενομένη» γρ. «γινομένη» καὶ κατωτέρω

ἐν τῇ φρ. «αἱ πολλαὶ δεκάδες» ἐξαλειπτ. τὸ «αἱ» καὶ κατωτέρω ἀντὶ «τοῦ τεθέντος κανόνος» γρ. «τοῦ ὑποτεθέντος». Σ. 173, ἐν ταῖς προσθήκαις, ἀντὶ «ἐντελέστερα» γρ. «εὐτελέστερα».

Κακῶς δ' ἐξετυπώθησαν αἱ ἑπόμεναι κυπριακαὶ λέξεις· Σ. 146, ἀντὶ *αἰσχύνομαι* γρ. *αἰΣΚύνομαι*. Αὐτόθι, ἀντὶ *όσκιὰ* γρ. *όΣΚιὰ*. Σ. 148, ἀντὶ *μισῇ* γρ. *μισᾷ*. Αὐτόθι, ἐν τῇ σημ. ἀντὶ *ἀνθρωπιὰ* γρ. *ἀθρωπκιά*, ὁλόκληρος δὲ ἡ φρ. «*ἡ κοκκώνα Δ. ἔχει πολὺ γεναικᾶτον*» γρ. «*ἡ κοκόνα Δ. ἔΧει πολλὺν γεναικᾶτον*». Σ. 149, ἀντὶ *σκυλλό-(γ)αμος* γρ. *ΣΚυλλό(γ)αμος*. Αὐτόθι, ἀντὶ *βρὰ ἐναῖκα* γρ. *βρά ἔναικα*. Σ. 150, ἀντὶ *ἐλάριν* γρ. *ἰλάριν*. Αὐτόθι, ἀντὶ *δικῶ* γρ. *δκιῶ*. Αὐτόθι, ἀντὶ *ἀρχιᾶτος* γρ. *ἀρΚιᾶτος*. Αὐτόθι, ἀντὶ *κοπελοῦα* γρ. *κοπελλοῦα*. Σ. 151, ἀντὶ *ἀθθένα* γρ. *ἀθθένva*. Σ. 152, ἀντὶ τοῦ ἀνυπάρκτου *σενάΧΧιν* γρ. *ἀΧΧέλλιν*. Καὶ εὐθὺς κατωτέρω, ἀντὶ *ἔρεΧΧεν* καὶ *βέΧΧει* γρ. *ἔρεχχεν* καὶ *βέχχει*. Σ. 153 σημ. (2) ἀντὶ *τζίφος* γρ. ὡς φερόμενον παρὰ Σακελλαρίῳ *τίτζυρος*. Σ. 154, ἀντὶ *κικλιπίριν* γρ. *κκιλιππίριν*. Σ. 155, ἀντὶ *ππερονζὲς* γρ. *ππερουζές*. Αὐτόθι, ἀντὶ *χαππάριν* γρ. *χαπάριν*. Αὐτόθι, ἀντὶ *μπακαλιάος* γρ. *μπακκαλιάος*, προσθετέον δὲ *μπακκάλλης* καὶ *μπόλια* (χειρόμακτρον). Αὐτόθι, ἀντὶ *ττενεκὲς* γρ. *ττενεκκές*. Σελ. 157, ἀντὶ *βέρκη* γρ. *βέρκα*. Σελ. 158. σημ. (4) ἀντὶ *βάφτω* γρ. ἐν τῷ ἐπ. στ. μετὰ τὸ *κρύφω*, *βάφφω*. Σ. 161, ἀντὶ *γαλαταρκὰ* γρ. *καβαλλαρκά*. Σ. 164, ἀντὶ *Μαντριχιὰ* γρ. *Μαντρικά*. Σ. 166, ἀντὶ *πολὺν* γρ. *πολλύν*. Αὐτόθι, ἀντὶ *ἔγραφέν της* γρ. *ἔγραφεν της*. Σ. 169, μεταξὺ τῶν διπλασιασάντων τὸ σύμφωνον ἀντὶ *ἀφάλιν* γρ. *ἀφφάλλιν* καὶ ἀντὶ *πίννω* γρ. *κῶννος*. Ἐν τῇ αὐτῇ σ. ἀντὶ *ὀμπρόττερος* γρ. *ὀμπρίττερος*. Σ. 172, σημ. (1) ἀντὶ *φορεΣιὰν* γρ. *φορηΣίαν*. Σ. 160, ἀντὶ *βλασκὶν* γρ. *βλαΣΚίν*.

Μετὰ τἀνωτέρω καλὸν νομίζομεν νὰ προςθέσωμεν παραλειφθέντα τινὰ παραδείγματα μετά τινων παρατηρήσεων καὶ σημειώσεων, ἀναφερομένων καθόλου εἰς τὴν λαλιὰν τῶν ἐν λόγῳ νησιωτῶν.

Εἰς τὰ συγκεκομμένα (σ. 147) προςθετέον τὸ *τρασινὸς* = τωρινός.

Ἡ μετὰ τὴν συγκοπτομένην ἐξ συλλαβικὴ αὔξησις δὲν τρέπεται εἰς ι (ὡς *ξιστρέφω ξιστρώννω* κλ., περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν σ. 148) μόνον εἰς τὸ *ξεβαίννω*, διότι πιθανῶς ἔσωσεν αὐτὸ ἡ ἀναλογία πρὸς τὸ *ἀνεβαίννω* καὶ *κατεβαίννω*. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν δημ. ᾄσμ. σῴζεται καὶ τοῦ ἐμβαίνω ὁ ἀόρ. *ἐνέβην* (γ' πρ.)· «*Ἐνέβην ὁ Χριστὸς*

τατᾶς» (ἀνάδοχος) καὶ «ἀντὰν νεβῆ στὴν ἐκληΣιὰν» ἀντὶ δηλ. τοῦ συνήθους «νὰ μπῆ». Ὁ αὐτὸς χρόνος λέγεται καὶ *ἐμπέην*.

Εἰς τὸ ἐν σ. 148 *πάμεντε* σημειῶ ὅτι τὸ *τε* τοῦτο προςκολλᾶται κυρίως εἰς τὰς αὐθυποτάκτους καλουμένας ὑποτακτικάς, λ. χ. *παίζωμεντε τσοκκόν;* (στρεπτίνδα). Ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτοῦ κατήντησεν εὐρυτέρα, καθὼς εἰς τὸ δίστιχον

Εἰς τὸ στενὸν τῆς ἀγαπῶ πάμεν νὰ κάτσωμέντε
Ἅμα νὰ κράξῃ πετεινός, νά την ἁρπάξωμέντε.

ὁ τόνος τίθεται διὰ τὸ μέτρον. Ἡ κατάληξις αὕτη φαίνεται συγκόλλησις τῆς τοῦ β' πληθ. πρ. εἰς τὴν τοῦ α', ἐναργέστερον ἐκφράζουσα τὴν σύμπραξιν ἀμφοτέρων.

Εἰς τὰ περὶ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου (σ. 149) προςθετέον ὅτι ἀνὰ τὸ Καρπάσιν ὀνομάζεται *Ἁϊνάκος*.

Ἐν σελ. 150 γίνεται λόγος περὶ τῆς ἐν Κύπρῳ συνήθους ὑποκοριστικῆς καταλήξεως *ού(δ)ιν*. Ἐνταῦθα σημειωτέον ὅτι οἱ Καρπασῖται μετ' ἄλλων ἰδιωτισμῶν σχηματίζουσιν ὑποκορ. εἰς *ούριν*, ὡς *μανικούριν*, *μαντιλούριν*, *Γιαννούριν*, *πκιατούρκα*, *βολικούρκα*, *κατσελλούρκα* (*κατσέλλα* = ἀγελάς). Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ παγκύπριον *καλαθούριν*. Ἐκ τούτων σχηματίζονται καὶ θηλ. εἰς *ούρα*, ὡς *γεναικούρα*, *λοττούρα*, *παττιχούρα*, *κουππούρα*, *πουλλαούρα*.

Εἰς τὰ περὶ τοῦ *γυαλλούρης* σημειωθέντα (σ. 151) παρατηρητέον ὅτι πράγματι προσοχῆς ἀξία, ἂν ὄντως τὸ ἐπίθ. τοῦτο παράγεται ἐκ τοῦ *γυαλλίζω*, εἶναι ἡ ὁμοιότης αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀρχαῖον *χαροπός*, ὅτι δῆλα δὴ ἀμφότερα ἐκ τῆς λάμψεως μετέπεσον εἰς τὴν σημασίαν ὡρισμένου χρώματος τῶν ὀφθαλμῶν. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῴων γενέσεως (Ε' α') λέγει· «Δεῖ δὲ λαβεῖν καθόλου περὶ τῶν διαφορῶν τῶν ὀμμάτων διὰ τίν' αἰτίαν τὰ μὲν γλαυκά, τὰ δὲ χαροπά, τὰ δ' αἰγωπά, τὰ δὲ μελανόμματ' ἐστίν». Ὡς αἰτίαν δ' εὑρίσκει κατωτέρω τὴν ποσότητα τοῦ ὑγροῦ.

Τὸ χ μεταξὺ δύο φωνηέντων φαίνεται πεσὸν πλὴν τοῦ *δ ι* (σ. 151) καὶ εἰς τὸ ἐπίρ. *Κειαμαί*, ἀντὶ *Κεῖ χαμαί*. Ἴσως ὅμως τοῦτο παρήχθη μᾶλλον ἐκ τοῦ *ἐκειδὰ χαμαὶ* συγκοπείσης τῆς συλλαβῆς *χα* μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ δ.

Εἰς τὴν ἐν τῇ αὐτῇ σελ. εἰκασίαν ὅτι τὸ *ἀνυπόλητος* εἶναι τὸ *ἀνυπόδητος*, πεσόντος τοῦ δ καὶ ἀναπληρωθέντος διὰ τοῦ λ, παρατηρῶ ὅτι τὸ λ δὲν ἐκπίπτει μεταξὺ δύο φωνηέντων, ὡς ἐνιαχοῦ τῆς Κρήτης (πρβ. *πουοόος*). Λέγεται ὅμως εἰς τὸ Καρπάσιν λαῶ ἀντὶ λαλῶ. Παγκύπριον δὲ εἶναι τὸ *ἀλώπως* ἀντὶ *λαλῶ πῶς*.

Ἐν σ. 152 ἐσημειώθη ὅτι τινὰ τῶν εἰς *σκω* σχηματίζουσι διαλεκτικῶς τὸ γ' πρ. εἰς sceι ἀντὶ τοῦ συνήθους *σκει*· οὕτως εἰς τὸ Καρπάσιν ἤκουσα *ἀρέsceι* μου. Ἀνὰ τὴν Μεσαρκὰν ὅμως κατὰ τὸ γ' πρ. *πλυrrisceι* ἐσχηματίσθη καὶ τὸ α' *πλυrrisciω*. Διατί φυλάττεται τὸ σκ τοῦ *δίσκοι*, πρόδηλον· δύνανται δὲ νὰ παραβληθῶσι καὶ οἱ εἰς *chi* Ἰταλικοὶ πληθ.

Τὸ KK(i) (σ. 154) ὁμοιότερον ἢ πρὸς Ἀγγλικὸν ch εἶναι πρὸς διπλοῦν Ἰταλ. cc(i).

Ὅτι τὸ *κάφ*, ὅπερ ἐσφαλμένως ὠνομάσθη ἔρρινον, μεταβάλλει πρὸ e καὶ i ὡς Ἑλλ. κ τὴν προφοράν του, ἀποδεικνύουσι πλὴν τοῦ *κονάΚιr* (σ. 154) καὶ τὰ ἑξῆς· *καϊΚιr*, *καβάΚιr*, *σοκκάΚιr*, *καππάΚιr*.

Ἐν σελ. 156 ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ κυπριακὴ προφορὰ φεύγει τὰ b, d, g. Τοῦτο φανερώνουσι καὶ αἱ τουρκικαὶ λέξεις αἱ ἀρχόμεναι ἀπὸ *κιέφ*, ὁμοιάζοντος πρὸς γερμανικὸν g· λέγουσι δηλ. οἱ Κύπριοι *κιούλιr*, *κιουβέζιr*, *κεντικελέrης* (ὁ ἄεργος στενογύρης), *κίρκιrος* (le chameau en rut), *κιάρω* (ἔν το κιάρω = λυποῦμαι το). Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ κ τοῦτο, ἅτε προελθὸν ἐξ ἄλλου συμφώνου, τ. ἔ. ὄν, ὡς ὡρίσθη, κυπρογενές ἀντέχει πρὸ e καὶ i. Ὅτι δὲ πράγματι τὸ σημειωθὲν *κογγῶ* προῆλθεν ἔκ τινος *γγογγῶ* ἀποδεικνύει καὶ τὸ παραπλήσιον *παμπάΚιr*.

Τοῦ ἀορ. *ἄψα* (σ. 158 σημ. 4) ἐσώθη ἐν ᾄσμ. καὶ ὁ ἀρχαῖος ἐνεστὼς *ἄφτω*· «Κόρη τὸ καθημερινὸν ἄφτε τὴν Παναΐαν». Ἐνταῦθα σημειῶ ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀόρ. *ἔαψα*, προσοχῆς ἴσως ἄξιος, ἐπειδὴ παντάπασιν εἶν' ἀσυνήθης ἐν Κύπρῳ τοιοῦτος σχηματισμός, γνωστὸν δὲ ὑπάρχει ὅτι κεῖται δὶς παρ' Ὁμήρῳ ὁ παθ. *ἐάφθη*.

Ἡ χρῆσις τοῦ γδ ἐλέχθη ἐν τῇ (5) σημ. τῆς 158 σελ. ὅτι εἶναι πολὺ περιωρισμένη. Χάριν ἀκριβείας σημειῶ ὅτι κατόπιν ἤκουσα πολλάκις ἀνὰ τὸ Καρπάσιν *γδίr*, *γδέρrω* καὶ ἄλλα.

Ἐνταῦθα καταγράφω καὶ ἄλλους ἰδιωματισμοὺς τῶν Καρπασιτῶν, ὅσους ὁ ἴδιος ἤκουσα, διελθὼν ἐσχάτως ὅλον τὸ ἀκρωτήριον. Ἄξιον

δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι πολλάκις παραλλαγή τις περιορίζεται μόνον εἰς ἓν χωρίον, φαίνεται δὲ παράξενος εἰς ἄλλο, μόλις ὥρας τινὰς ἀπέχον. Τοιαύτη τις ἐξέτασις ἀνὰ πάντα τὰ διαμερίσματα τῆς Κύπρου ἠμπορεῖ πιθανῶς νὰ ἐκτείνῃ πολὺ τὴν ἐν σελ. 160 παράγραφον περὶ τῶν ἰδιωματισμῶν τῶν χωρικῶν. Ἐκ τῶν προτέρων ὅμως δύναταί τις νὰ βεβαιώσῃ ὅτι αἱ τοιαῦται διαφοραὶ οὐδόλως δυσκολεύουσι τὴν μεταξύ των ὁμιλίαν, ὡς ἔγραψε πρό τινων μηνῶν ὁ κ. Γ. Λουκᾶς ἐν τῇ Ν. Ἡμέρᾳ (ἀρ. 1009). Διακρίνουσι πάντως ἐκ τῆς λαλιᾶς ἀλλήλους, ἀλλ' εἰς τοῦτο συντελοῦσιν ἡ ἀπαγγελία καὶ ὁ χρωματισμός, οὕτως εἰπεῖν, τῆς φωνῆς, καὶ ἐν γένει ὅλον τὸ ἦθος τοῦ λαλοῦντος. Αὕτη μοὶ φαίνεται ἡ κυριωτάτη διαλεκτικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῶν νησιωτῶν τοῦ Αἰγαίου.

Τὸ ρσ πολλαχοῦ προφέρουσι ρτσ, ὡς *μερτσίνιν*, *πέρτσι*, *Ἄρτσος*. Τὸ δρ τρέπουσιν οἱ Καρπασῖται πάντοτε εἰς γρ, ὡς *γρώννω γρόπις*, *γρέμιν*· καὶ τὸ θρ εἰς χρ, ὡς *ἄχρωπος*, *ἀναχρῆκα*. Ἐν γένει δὲ τὸ *θ* προφέρουσιν ὡς *χ* καὶ τὸ ἀρκτικὸν *δ* ὡς *γ*· λ. χ. *καλάχιν*, *γέρνω*. Θρυλεῖται δὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις Κυπρίοις ὡς *καρπασίτικον* τὸ δίστιχον

Ἀποῦ τὸ Ῥιζοκάρπασον νὰ πάω τὴγ Γιαλοῦσαν
Ὅ,τι κοπέλλαν ἔχελα νὰ μοῦ την ἐγιοῦσαν.

Προφανῶς δὲ ἡ τοιαύτη τῶν μέσων συμφώνων ἐναλλαγὴ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων (σ. 160) γίνεται καθὼς εἰς τὰ *ῥώβα*, *καταβωή*, ἕνεκα τοῦ sandhi (*Ὁ [Δ]ημήτρις*, *ἡ [δ]ουλειά*).

Ὅπου πρὸ τοῦ j ὑπάρχει ρ συμπεπλεγμένον μετ' ἄλλου συμφώνου ἐλέχθη (σ. 163) ὅτι ἐκκρούεται τὸ πρὸ τοῦ ρ σύμφωνον. Οὗτος εἶν' ὁ γενικὸς κανών, τοιουτοτρόπως δὲ εἰς τὸ Ῥιζοκάρπασον λέγονται *ταρκὰ* τὰ ταυρία. Εἰς ἄλλην ὅμως κώμην τοῦ Καρπασιοῦ, τὴν εἰρημένην ἤδη Γιαλοῦσαν, ἀντὶ τοῦ συνήθους *ἄρκον* (αὔριον) ἤκουσα *ἄβκον* *ἄβκοψες*, *πιθαβκοῦ*, *ἀλέβκα*, ἐνταῦθα δηλονότι πίπτει τὸ ρ ἐκ τοῦ συμπλέγματος *βρj*. Οὕτως ἐλέχθησαν καὶ *Ὀβκοὶ* οἱ Ἑβραῖοι πρβ. Λουκᾶ Φιλ. ἐπισκ. σ. 20 καὶ Beaudouin Etude p. 48.

Πρὸς σωτηρίαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων μετὰ τοῦ ρj συμπλεγμάτων παρεμβάλλουσιν ἐκεῖ, ὡς ἐν Πάφῳ, i, λέγοντες *ἡ κοπρικά*, *τὰ κοπρικά*, *δικὸ τρικά* κλπ.

Τὸ διπλοῦν θθ, περὶ οὗ ἐλέχθη ἐν σ. 165 ὅτι πιστῶς φυλάττουσιν

οἱ Κύπριοι, οἱ Καρπασῖται προφέρουσιν ὡς διπλοῦν ττ, λέγοντες *συμπέττερος*, *ποΚεῖττε*, *ποδάττε* καὶ *κριττάριν*. Εἶναι δὲ καὶ τῶν ἄλλων συμφώνων ὁ διπλασιασμὸς συχνότερος εἴς τινα χωρία τῆς ἐπαρχίας· λέγεται λ. χ. *ἀλουππός*, *φαkkὴ* καὶ ἄλλα.

Ἐν τῇ σημ. τῆς 167 σελ. παρετηρήθη ὅτι τὸ vt τὸ μὴ προφερόμενον ἑλληνιστὶ vd, ἀποδίδουσιν ἐν Κύπρῳ διὰ δύο ττ. Πράγματι τὸ τουρκικὸν *ἐνταρί*, ὅπερ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες λέγουσιν *ἀντερί*, οἱ Κύπριοι προφέρουσιν *ἀττερίν*. Ἤκουσα δὲ λεγόμενον ὑπὸ χωρικοῦ καὶ *γαλαττόμος*.

Τὸ *πκερώνω*, ἐν τῇ σημ. τῆς 168 σελ. ὑπετέθη προελθὸν ἔκ τινος *πλ̥ερώνω*, ἐκκρουσθέντος τοῦ λ, ὡς τὸ *πκ̥ὸν* ἐκ τοῦ *πλέον*. Τὸ πλ̥ερώνω δὲν εἶν᾽ ἀνήκουστον ἐν Ἑλλάδι, ἴσως ὅμως τὸ κυπριακὸν *πjερώννω* εἶν᾽ ἀνάλογον πρὸς τὰ Ἰταλικὰ pieno, pianta κλπ.

Ἐν σελ. 170 ἐσημειώθη (σημ. 1) ὅτι ἀνακριβῶς φέρεται παρὰ Σακελλαρίῳ (Β´λθ´ καὶ μϐ´) καὶ Beaudouin (Etude, p. 51) ὅτι δῆθεν ἐν Κύπρῳ τὸ ἐκ τοῦ υ ϐ καὶ τὸ γ ἀφομοιοῦνται πρὸ τοῦ μ, ἐνῷ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἀποϐάλλονται. Τῷ ὄντι, ἐν Ἀθήναις μὲν λέγεται *βουλιαγμένη*, *τράϐηγμα* κλπ., ἐν Κύπρῳ δὲ *τύλιμαν*, *φύλαμαν*, *ἄλλαμαν*, *τάραμαν* (τοῦ Χάρου), *χάραμαν* (τοῦ φοῦ), *φραμός*, *ἀλλαμένος* (ἑορτασίμως ἐνδεδυμένος), *σφαμένος*, *μπημένος*, *πνιμένος*, καὶ *φυλάμενος*, *πετάμενος*, *συνάμενος* (κατὰ τὸ *κρεμμάμενος*). Ἐνταῦθα πιθανῶς κεῖται ὁ λόγος, δι᾽ ὃν πολλαὶ τῶν εἰς *-γμένος* μετοχαὶ περιέπεσον ἐν Κύπρῳ εἰς ἀχρηστίαν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ ἐνεστὼς τινων ἐκ τῶν τοιούτων ρ., τῶν ἐχόντων ἀόρ. εἰς *ξα*, σχηματίζεται κατὰ μεταπλασμὸν εἰς -σσω, ὡς *ἐπέταξα* (= ἀπέρριψα) *πετάσσω*, *ἄρπαξα ἁρπάσσω*, *ἔσταξα στάσσω*, *ἔπηξα πήσσω*, *ἔρεξα ῥέσσω* καὶ *ἐφάνταξα φαντάσσω* (περὶ πράγματος = εἶν᾽ ἐπιδεικτικόν, frappant), *ἔλαξα λάσσω* (= ὑλακτῶ) κατὰ τὰ κληρονομηθέντα *χαράσσω*, *τάσσω*, *ἀλλάσσω*, *φρίσσω* (μένω ἄφωνος), *ταράσσω* (μετϐ. καὶ ἀμτϐ.). Τὰ πλεῖστα ὅμως σῴζουσι τὸν ἀρχαῖον ἐνεστ., τὰ δὲ *φυλάω*, *τυλίω* καὶ *βαστῶ* (*ἐϐάσταξα*) τὸν πανελλήνιον.

Ἐρχόμενοι τελευταῖον εἰς τὴν ἔγκλισιν τοῦ τόνου, ἀναγράφομεν τὸ περίεργον δίστιχον

Τοῦρκος ἤτουρ, Ῥωμιός ἤτουν, πῶδειξεν τὴν ἀγάπην
Βασταερὴν καρκιάν εἶχεν ὁ ΣΚύλλος κ᾽ ἕν ἐσάπην,

ἔνθα μόνον τὸ τελευταῖον ρ. ἐτήρησε τὸν τόνον χάριν τῆς ὁμοιοκαταληξίας. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ ρ. ἐγκλίνονται καὶ μετὰ τὰ ἐπιρρήματα, τ. ἔ. ὁσάκις ἐκεῖνα ἐμφαντικῶς προηγοῦνται· λ. χ. *ἐψές ἤρταμεν*, *σήμμερα φεύκω*. *καλά μας ἔκαμεν* κτλ. Τὸ *φορὲς* εἶναι πάντοτε σχεδὸν ἄτονον. Ἐν παρόδῳ δ' ἐνταῦθα προσθετέον εἰς τὰ κλητικὰ ἐπιφωνήματα, τα ἐγκλίνοντα τὸ ἑπόμενον ὄνομα, καὶ τὸ ἀρχαῖον ὦ, σῳζόμενον εἰς τὴν *Πιτσυλλιὰν* πρὸ τῶν προσηγορικῶν· *ὦ θκε*, *ὦ μανα*, *ὦ μαμμου*, *ὦ ταΚη* (πατέρα, πιθανῶς ἀφεντάκι), καὶ *ὦ βω*, ἀλλ' ὅμως *ἔ Τσοφη*, *ἔ Χουλη* (Χριστόδουλε), *ἔ Χαμπη*, *ἔ Ππουνου* (Δεσποινοῦ), *ἔ Ττινου* (Χριστίνα) κλπ. Τὰς γυναῖκας εἰς τὸ Ῥιζοκάρπασον προσαγορεύουσι διὰ τοῦ *βρή*, εἰς δὲ τὴν Γιαλοῦσαν διὰ τοῦ *μωρὴ* καὶ ἀλλαχοῦ διὰ τοῦ *κόρη*, λέγοντες καὶ *κόρη μανα*. Ταῦτα καὶ περὶ τῶν οὐσιαστικῶν. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπίθετα ἐγκλίνονται μετὰ τὰ ἐπιρρήματα. ὁσάκις ἐπ' ἐκείνων κεῖται ἡ ἔμφασις. Λ. χ. *ἐλ λιολ λοξὸν* σημ. εἶναί πως λοξόν, ἐνῷ δὲν ἔπρεπε νὰ ἦτο· *ἐλ λίολ λοξον* σημ. ὅτι ἡ λοξότης εἶν' ὀλιγωτέρα τῆς ἀπαιτουμένης. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἀρκεῖ νὰ παραστήσῃ πόσον ὁ τόνος ὑπηρετεῖ τὴν ἔμφασιν ἐν Κύπρῳ.

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΡΩΜΑΪΚΑ

ΙΒ'.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Καῖσαρ τῷ 60 π. Χ. ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς διοικήσεως τῆς Ἰσπανίας ἐγγιζουσῶν τῶν ἀρχαιρεσιῶν (1) ᾔτει θρίαμβον, διὸ καὶ ἦτο ἠναγκασμένος κατὰ τὰ Ρωμαϊκὰ νόμιμα νὰ διατρίβῃ μετὰ τοῦ στρατεύματος ἔξω τοῦ πωμηρίου, τοῦ ἱεροῦ καὶ νομικοῦ τῆς πόλεως ὁρίου, μέχρις οὗ ἤθελεν ἔλθῃ ἡ τοῦ θριάμβου ἡμέρα. Ἀλλ' ὁ Καῖσαρ μετεπορεύετο ἅμα τότε καὶ τὴν ὑπατείαν, οἱ δὲ ἀρχήν τινα μεταπορευόμενοι κατὰ τὰ τότε νόμιμα ὤφειλον αὐτοὶ νὰ *ἀπογράψωνται* εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην, τ. ἔ. νὰ δηλώσωσι πρὸς τὸν ἁρμόδιον ἄρχοντα ὅτι παραγγέλλουσι τὴν ἀρχήν, ante trinundinum, τ. ἔ. 17 (ἢ κατά τινας 24) ἡμερῶν μεταξὺ τῆς ἀπογραφῆς καὶ τῶν ἀρχαιρεσίων διαλειπουσῶν, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ παραμείνωσιν ἐν Ρώμῃ ὅλον τὸ trinundinum παραγγέλλοντες τὴν ἀρχήν. Ταῦτα δηλοῦσιν αἱ φράσεις intra legitimos dies profiteri (2) καὶ praesentem trinum nundinum petere (3). Κατὰ ταῦτα ὁ Καῖσαρ ἐνισταμένου μὲν τοῦ χρόνου ἐξ οὗ τὸ trinundinum ἤρχετο, τῶν δὲ πρὸς τὸν θρίαμβον ἀναγκαίων οὔπω συντελεσθέντων ἀμελήσας τοῦ θριάμβου, εἰςῆλθεν ἰδιώτης εἰς Ρώμην ἀντὶ τοῦ νὰ εἰσέλθῃ, ὡς ἐπεθύμει, cum imperio ἡγούμενος τοῦ νικηφόρου στρατοῦ, τ. ἔ. ἐν θριάμβῳ. Ταῦτα ἐκτίθενται καὶ παρ' ἄλλοις συγγραφεῦσι (4) καὶ δὴ καὶ παρὰ Σουητωνίῳ ἔν τινι χωρίῳ, οὗ ἡ ἑρμηνεία, καθ' ἃ φαίνεται δὲν κατωρθώθη μέχρι τοῦδε.

Τὸ χωρίον (5) ἔχει ὧδε: cum edictis iam comitiis ratio eius

(1) Πλουτ. Καισ. 13: «πρὸς αὐτὰς τὰς ὑπατικὰς ἀφιγμένος ἀρχαιρεσίας».

(2) Sall. Cat. 18, 3.

(3) Cic. ad. Fam. XVI, 12, 3: neque se iam velle absente se rationem haberi suam; se (γρ. *sed*) praesentem trinum nundinum petiturum.

(4) Πλούτ. ἔ. ἀ. Ἀππ. Ἐμφ. Β, 8: «Κάτωνος τὴν ἡμέραν τελευταίαν οὖσαν τῶν παραγγελιῶν ἀναλοῦντος ἐπὶ τοῖς λόγοις ἐξέδραμεν ὁ Καῖσαρ ὑπεριδὼν τοῦ θριάμβου καὶ παραγγείλας εἰς τὴν ἀρχὴν ἀνέμενε τὴν χειροτονίαν.

(5) Suet. Caes. 18.

haberi non posset, nisi privatus introisset urbem, ... coactus est triumphum ne consulatu excluderetur omittere.

Κατὰ τὴν πρόχειρον τοῦ χωρίου τούτου ἑρμηνείαν ὁ Καῖσαρ προγεγραμμένων ἤδη τῶν ἀρχαιρεσίων ἔγνω νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν χαίρειν ἐάσας τὸν θρίαμβον. Τοῦτο δὲ δηλοῖ κατὰ Mommsen, ὅτι ὁ Καῖσαρ εἰςῆλθεν εἰς τὴν πόλιν αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ καθ' ἣν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀρχαιρεσίων ἐξεδόθη, ἥτις ἦτο ἅμα ἡ πρώτη τῶν ἡμερῶν ὅσας ἔδει ὁ παραγγέλλων τὴν ἀρχὴν νὰ διατρίβῃ ἐν τῇ πόλει. «Τοῦτο δέ, ἐπιφέρει ὁ Mommsen (RStr. I^3, 502), συμφωνεῖ οἷς λέγει ὁ Ἀππιανός (1), ὅτι ὁ Καῖσαρ ἐποιήσατο τὴν παραγγελίαν τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ τῆς προθεσμίας, διότι τὸ trinum nundinum ὁ νόμιμος τῆς παραγγελίας χρόνος ἤρχετο τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀρχαιρεσίων ἐξεδίδοτο». Ταῦτα ὁ Mommsen. Ἀλλ' ἂν τὸ trinundinum ἤρχετο ᾗ ἡμέρᾳ τὸ πρόγραμμα τῶν ἀρχαιρεσίων ἐξεδίδοτο, τὸ χρονικὸν σημεῖον τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἦτο τὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προγράμματος, ὁ τούτου ἄρα τοῦ σημείου ἔστω καὶ μικρῷ ὕστερον ἐμφανισθεὶς πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ ἀπογραψάμενος εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν ἐποίει τοῦτο τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ τῆς προθεσμίας, ἀλλὰ λήξάσης ἤδη τῆς προθεσμίας. Ἐὰν ἄρα ὁ Καῖσαρ εἰςῆλθεν εἰς τὴν πόλιν edictis iam comitiis, εἰςῆλθε μετὰ τὴν προθεσμίαν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ παραγγείλῃ τὴν ἀρχήν, μάτην ἄρα ἀφῆκε τὸν θρίαμβον, ὅπερ ὅμως οὐκ ἀληθές, διότι γινώσκομεν ὅτι ὁ Καῖσαρ ᾑρέθη τότε οὐδενὸς ἀντιλέγοντος ὕπατος. Κατὰ ταῦτα ἢ ὁ Σουητώνιος οὐδὲν λέγει ἢ τὸ χωρίον αὐτοῦ, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος, νοητέον ἄλλως, καὶ δὴ ὧδε. Τὸ edictis iam comitiis δὲν σημαίνει, ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι ὁ Καῖσαρ ἐποιήσατο τὴν ἐπιφερομένην σκέψιν (ratio eius κτλ.) ἤδη ἐκδεδομένου τοῦ προγράμματος τῶν ἀρχαιρεσίων, ἀλλὰ ἀνήκει εἰς τὸ μέλλον, ὥσπερ καὶ τὸ ratio . . . posset, ὅπερ αἰτιολογεῖ, καὶ ἐξαρτᾶται ὥσπερ καὶ τοῦτο, ἐκ τοῦ nisi . . . urbem. Τὸ χωρίον δηλ. ἀναπτυσσόμενον ἔχει ὧδε: «cum, nisi privatus introisset urbem, *futurum esset ut comitia antequam ipse introisset edicerentur*, edictis*que* iam comitiis ratio eius haberi non posset, coactus est κτέ.

Σ. Βασης.

(1) Ἐμφ. Β, 8.

ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΡΑΤΕΑΝΟΣ

Ὁ ἐν Μαγνησίᾳ τῆς Σμύρνης ἀδελφός μου μοὶ ἀπέστειλε ταύτην τὴν φωτογραφίαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν παρά τινος φίλου του ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Τουρκίας. Ὡς μοὶ γράφει δὲ εἶνε εἰλημμένη ἡ φωτογραφία ἐξ ἀναγλύφου μαρμαρίνου ἔχοντος ὕψος 39 ἑκατοστομέτρου καὶ 21 πλάτος. Μοὶ ἐζήτει δὲ πληροφορίας περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀναγλύφου καὶ περὶ τῆς σημασίας τῶν κάτωθεν τούτου εὑρισκομένων λέξεων. Νομίζω ὅτι δὲν εἶνε ἄσκοπον καὶ ἐνθάδε νὰ ἀνακοινώσω τὴν περὶ τούτου γνώμην μου. Ὡς παρατηρεῖ πᾶς τις τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο εἶνε ἀναθηματικόν, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐπιγραφήν, ὁ Ἀπολλόδοτος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀσκληπίδου ἀφιέρωσε πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ἕνεκα ἀγαθοῦ τινος, ὅπερ παρ' αὐτοῦ ἀπέλαυσε. Ἐν τῷ ἀναγλύφῳ τούτῳ παρίσταται ὁ ἀφιερωτὴς ὄρθιος κρατῶν τὰς δύο χεῖρας συνεσφιγμένας καὶ φαίνεται ὡσεὶ εὐχαριστῶν τῷ θεῷ. Παρὰ τοὺς πόδας

αὐτοῦ εἰκονίζεται ταῦρος κερασφόρος, τὸν ὁποῖον προσέφερε θυσίαν πρὸς τὸν θεόν. Ἀντικρὺ τούτου παρίσταται ὁ Ἀπόλλων μετὰ ἐνδύματος συνεσφιγμένου κάτωθεν τῶν μαστῶν καὶ διήκοντος μέχρι τῶν ποδῶν. Τὸ στέρνον καὶ οἱ βραχίονες τοῦ θεοῦ εἶνε γυμνοί. Διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κρατεῖ κιθάραν μουσικὸν ὄργανον, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς

στέφανον, ὃν ἐπιθέτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ταύρου. Κάτωθεν τῶν εἰκονιζομένων τούτων προσώπων ἀναγινώσκεται ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή·

Ἀπολλόδοτος Ἀσκληπίδου Ἀπόλλωνι Κρατεανῷ χαριστήριον.

Γνωστὴ βεβαίως ἡ ἀπειρία τῶν ἐπιθέτων τῶν ἀποδιδομένων πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, ἀλλὰ τὸ ἐπίθετον Κρατεανὸς ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα δὲν εἶνε πολὺ σύνηθες. Καὶ ἐν ἄλλοις ἀναθηματικοῖς ἀναγλύφοις εὑρεθεῖσιν ἐν Μυσίᾳ εὕρηται τὸ ἐπίθετον τοῦτο, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ μυθολογικὸν λεξικὸν τοῦ Roscher ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει προῆλθεν ἔκ τινος πόλεως τῆς Βιθυνίας, ἥτις ὀνομάζεται Κράτεια.

Ι. ΚΟΦΙΝΙΩΤΤΗΣ.

ΚΡΙΤΙΚΑ

Φωτίου Λεξ. σ. 430, 24.

πισσοκωνήτῳ πυρί· τῷ εὐκαύτῳ, ἐπεὶ τὰ καιόμενα *πυρὶ* χρίεται. Διόρθου *πίσσῃ* ἀντὶ τοῦ *πυρί*. Ὅτι ἀληθὲς πρβ. Ἡσύχ. 3 σ. 337 *πισσοκωνήτῳ πυρί*· πίσσῃ χρίουσιν ἵνα τάχιον κατακαίηται. καὶ 2 σ. 564 *κωνῆσαι*· πισσοκώνητον μόρον λέγουσιν ὅταν *πίσσῃ* καταχρισθέντες τινὲς ὑπὸ πυρὸς ἀποθάνωσιν.

Σχόλ. Βεν. Ἀριστ. Σφ. 289.

ἐγχυτριεῖς· ἀπὸ τῶν ἐκτιθεμένων παιδίων ἐν χύτραις· διὸ καὶ Σοφοκλῆς ⟨τὸ⟩ ἀποκτεῖναι χυτρίζειν ἔλεγεν ἐν Πριάμῳ καὶ Αἰσχύλος Λαΐῳ καὶ Φερεκράτης. Ἀναγκαία ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου *τό*.

Σχόλ. Εὐρ. Ὀρ. 73.

οἱ δὲ τοῖς ἐναγέσι προσφθεγγόμενοι ⟨καὶ⟩ αὐτοὶ δοκοῦσι μιαίνεσθαι, ὡς καὶ ἐν Ἡρακλεῖ καὶ Ἰξίονι δέδεικται. Ἀνάγκη νὰ προστεθῇ ὁ *καί*.

Ἀετίου 6. 7, 45.

ἐπὶ δὲ τούτων ὥσπερ τινὰ *κέγχρην* ἢ ὀρόβια μικρὰ ὁρᾷς ἐπανιστάμενα τῶν βλεφάρων ἐντός.

Διόρθου· ἐπὶ δὲ τούτων ὥσπερ τινὰ *κέγχρεια* ἢ ὀρόβια μικρὰ ὁρᾷς ἐπανιστάμενα τῶν βλεφάρων ἐντός.

Γ. Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΜΕΣΑΡΕΑ ΜΕΣΑΡΕΑ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΗ

(Ἴδε ἀνωτέρω σελ. 3 κἑξ.).

Περὶ τῆς τοπωνυμίας Μεσαρεᾶς εἶπα ὅτι προῆλθεν ἐκ τοῦ προσηγορικοῦ μεσαρέα-μεσαρεά, θηλυκοῦ τοῦ μεσάρις μεσάρι, καὶ ὅτι πολλαχοῦ μὲν εἶναι μόνη ἡ τοπωνυμικὴ χρῆσις γνωστὴ *Μεσαρεά*, πολλαχοῦ δὲ τοὐναντίον μόνη ἡ προσηγορικὴ *μεσαρεά*, ὑπάρχουσι δ' ὅμως καὶ χῶραι ἐν αἷς ἀμφότεραι αἱ χρήσεις γινώσκονται. Εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν ταύτην καταλέγονται ἀκόμη καὶ δύο νῆσοι, ἡ Κύπρος καὶ ἡ Κῶς, διότι ἐν Κύπρῳ πλὴν τῆς γνωστῆς Μεσαρκᾶς εὐχρηστεῖ καὶ τὸ πρόσηγορικὸν ἡ *μεσαρκὰ* ἐπὶ τῆς μεσαίας θυγατρός, τῆς μεταξὺ τῆς πρεσβυτέρας καὶ τῆς νεωτέρας, καὶ ἐν Κῷ μεσαρτζὰ μὲν λέγεται τὸ μέσον τοῦ ἰχθύος, Μεσαρτζὰ δὲ χώρα τις μεταξὺ τῶν ὀρέων καί τινων παρὰ τὴν παραλίαν λοφίσκων. Ἡ προσηγορικὴ χρῆσις τοῦ ὀνόματος γινώσκεται, ὡς μανθάνω, καὶ εἰς Σαράντα Ἐκκλησίας τῆς Θρᾴκης, ἔνθα *μεσαρεὰ* λέγεται τὸ περὶ τὴν μέσην τοῦ λαγοῦ ἢ ἀμνοῦ κοῖλον, ὃ πληροῦται κρέατος, ἀρωμάτων κττ. καὶ γίνεται *γεμιστόν*· ὁμοίως ἐν Σελλασίᾳ καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἀρκαδίας ἡ *μεσαρεὰ* δηλοῖ τὸν ἀκαλλιέργητον ἀγρὸν τῶν μεταξὺ καλλιεργημένων κείμενον, καθὰ καὶ ἐν Ἀττικῇ καὶ ἀλλαχοῦ. Καὶ ὁ φίλος κ. Δημ. Γρ. Καμπούρογλους ἐπέστησε τὴν προσοχήν μου ἐπὶ δύο χωρία τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδεδομένων Μνημείων τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τομ. Α'. σελ. 180-1, ὅπου ἀναγινώσκεται ἡ λέξις ἐν παλαιοτέροις ἐγγράφοις. Καὶ ἐν Κυθήροις λέγεται ὁ προσδοκώμενος ὁμαλὸς τύπος *μεσαρέα* ἐπὶ τῆς αὔλακος τῆς μεταξὺ διαφόρων ἀγρῶν διερχομένης καὶ τὸ ὕδωρ εἰς ἄλλον ἀγούσης. Ὀρθῶς ἄρα ἤκασα ὅτι τὸ *-ία* ἀντὶ *-έα* τοῦ αὐτόθι μεσαρία ἐπὶ τῶν ἐντοσθίων αἰτίαν ἔχει τὸ καρδία κοιλία κτλ. μετὰ τοῦ *ια* ἀντὶ μετὰ τοῦ *εα* λεγόμενα.

Ὁμοίως ἀποδεικνύει ἡ ἐν Ἠπείρῳ τοπωνυμία «*Κεφαλὴ* = πηγὴ διαυγεστάτου ὕδατος παρὰ τὸ χωρίον Ἀραχωβίτσα» Ἑστίας σελ. 212 ἔτους 1894 ὅτι ὀρθῶς ἐδίδαξα (σελ. 11), ὅτι ἡ μεγεθυντικὴ ἔννοια, ἥτις φαίνεται περιεχομένη ἐν τῷ κεφαλάρι = κυρία πηγή, δὲν κεῖται ἐν τῇ καταλήξει άρι, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ λέξει *κεφαλή*, ὅπως καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Εὐρυτανίᾳ Κεφαλόβρυσον δηλοῦται.

Γ. Ν. Χ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Συνεδρία ΜϚ΄ (τῇ 21 Φεβρουαρίου 1893)

Ὁ μὲν κ. Ι. Ἀργυριάδης ἀνεκοινώσατο τοῖς Ἑταίροις διορθώσεις αὐτοῦ εἰς τὸν Αἰσχύλον καὶ τὰ Πολιτικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους (ἰδὲ Τόμ. Ε΄ σελ. 377 κἑξ.), ὁ δὲ κ. Σπ. Βάσης ἐπραγματεύθη περὶ τοῦ ἀξιώματος τῶν ἀνθυπάτων καὶ ἀντιστρατήγων ἐκθεὶς τοὺς λόγους, δι' οὓς ὑπολαμβάνει αὐτοὺς ἰσοτίμους τοῖς ὑπάτοις καὶ στρατηγοῖς (Τόμ. Ε΄ σελ. 483).

Συνεδρία ΜΖ΄ (τῇ 7 Μαρτίου 1893).

Ὁ μὲν κ. Π. Καββαδίας ἀπὸ δύο ἐπιγραφῶν τῆς Ἐπιδαύρου ὁρμώμενος ἰσχυρίσατο ὅτι τρὶς ἐπεδήμησεν ὁ Ἀδριανὸς ἐν Ἑλλάδι, τῷ τε 124, ὅτε ἐξ Ἀθηνῶν ἐξέδραμεν εἰς τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ἐχορήγησε χρήματα πρὸς ἀνέγερσιν οἰκοδομήματος ἐν τῷ ἱερῷ, ὀλυμπιείου καλουμένου, καὶ τῷ 129 καὶ τῷ 131, ὅτε αὐτοῦ παρόντος ἐγένετο ἡ καθιέρωσις τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὀλυμπιείου καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς Πανελλήνων ἑορτῆς. Ὁ δὲ εἰσηγητὴς τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας κ. Ἠλίας Λιακόπουλος ἀνέγνω ἔκθεσιν τῆς τοῦ ἔτους 1892 διαχειρίσεως τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου (ἰδὲ Τόμ. Ε΄. σελ. 553). Μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἐκλογὴ συμβούλου πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποχωρήσαντος κ. Ἰωάννου Τυπάλδου, ἔλαβε δὲ πάσας τὰς ψήφους πλὴν μιᾶς ὁ κ. Σπυρίδων Βάσης.

Ἔκτακτος συνεδρία ΙΒ΄ (τῇ 20 Μαρτίου 1893).

Οἱ Ἑταῖροι μετὰ τῶν φίλων αὐτῶν συνῆλθον εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Νομικῆς Σχολῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς

Παιδείας πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ εἰκοσιπενταετοῦς διδασκαλίας τοῦ προέδρου τῆς Ἑταιρείας κ. *Κωνσταντίνου Σ. Κόντου*. Τὰ κατὰ τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν ἰδὲ ἐν Τόμῳ Ε' σελ. 289 κἑξ.

Ἔκτακτος συνεδρία ΙΓ' (τῇ 4 Ἀπριλίου 1893).

Οἱ Ἑταῖροι συνῆλθον τὸ δεύτερον πρὸς τιμὴν τοῦ προέδρου τῆς Ἑταιρείας, κ. *Κωνσταντίνου Σ. Κόντου*, ἑορτάζοντος τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καθηγεσίας αὐτοῦ. Τὰ κατὰ τὴν τιμητικὴν συνεδρίαν ἰδὲ ἐν Τόμῳ Ε' σελίδι 304 κἑξ.

Συνεδρία ΜΗ' (τῇ 18 Ἀπριλίου 1893).

Ὁ κ. Ἰωάννης Ἀργυριάδης ἀνεκοινώσατο τοῖς ἑταίροις κριτικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις εἰς τὰ Πολιτικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἰδὲ Τόμ. Ε' σελ. 377 κἑξ.

Συνεδρία ΜΘ' (τῇ 16 Μαΐου 1893).

Ὁ μὲν κ. Σπ. Βάσης ἐπραγματεύθη περὶ τῶν οἰωνισμῶν παρὰ Ῥωμαίοις (ἰδὲ Τόμ. Ε' σελ. 480), ὁ δὲ κ. Γ. Α. Παπαβασιλείου ἀνεκοινώσατο κριτικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις εἴς τινα χωρία τοῦ Σαββαϊτικοῦ Λεξικοῦ καὶ ἐπιγραφὰς ἐκ Χαλκίδος, πεμφθείσας αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἑταίρου κ. Ι. Α. Μάτσα (ἰδὲ τόμ. Ε'. σελ. 487 καὶ 486), ὁ δὲ κ. Γ.Ν. Χατζιδάκις διὰ λόγων χρονολογικῶν καὶ γλωσσικῶν ἰσχυρίσατο ὅτι συγγραφεὺς τοῦ ποιήματος, τοῦ ἐπιγραφομένου «*Ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως*», δὲν εἶναι, ὡς φέρεται, ὁ ἐκ Ῥόδου Ἐμμανουὴλ Γεωργιλλᾶς, ἀλλ' ἕτερός τις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἢ Ἀδριανουπόλεως ἢ ἄλλοθέν ποθεν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας.

Συνεδρία Ν' (τῇ 7 Νοεμβρίου 1893).

Ὁ μὲν κ. Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας κ. Κ. Σ. Κόντος
σατο τοῖς Ἑταίροις κριτικὰς αὐτοῦ παρατηρήσει

τὸν Ἀπολλόδωρον, Σέξτον τὸν Ἐμπειρικόν, τὸν Πολύβιον, τὰ εἰς τὴν Ὀδύσσειαν Σχόλια καὶ τὸν Πολυδεύκη, ὁ δὲ κ. Γ. Α. Παπαβασιλείου ἐπιγραφὰς ἐκ Χαλκίδος (ἴδε σελ. 174).

Συνεδρία ΝΑ' (τῇ 28 Νοεμβρίου 1893).

Ὁ μὲν Πρόεδρος ἀνεκοινώσατο τοῖς Ἑταίροις κριτικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις πλημμελῶς ἐχόντων χωρίων τοῦ Γαληνοῦ, Ζωσίμου, Σέξτου τοῦ Ἐμπειρικοῦ, Φίλωνος τοῦ Ἰουδαίου, τοῦ Φωτίου, τῶν Σχολίων εἰς Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσσειαν καὶ τοῦ Ζωσίμου, ὁ δὲ κ. Κωνσταντῖνος Ν. Ῥάδος διεσαφήνισε τὴν σημασίαν τοῦ ὁμηρικοῦ *ξυστοῦ ναυμάχου* ἑρμηνεύσας αὐτὸ ὡς πολεμικὴν τοῦ ναυτικοῦ μηχανήν, ὁμοίαν τῷ κριῷ, δι' ἧς ἀπὸ τοῦ καρχησίου μέσου ἐξηρτημένης ἔβαλλον οἱ ναῦται τὰ πληρώματα ἢ τὰς πλευρὰς τῆς πολεμίας νεώς. ὁ δὲ κ. Ἰωάννης Ἀργυριάδης προέτεινε τοῖς Ἑταίροις διορθώσεις αὐτοῦ εἰς τὰ Πολιτικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους (ἴδε Τόμ. Ε' σελ. 377 κἑξ.).

Συνεδρία ΝΒ' (τῇ 16 Ἰανουαρίου 1894).

Ὁ κ. Σπυρίδων *Βάσης* ἡρμήνευσε χωρίον τοῦ [illegible] (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 469).

Ὁ κ. Κ. Ν. Ῥάδος ἐπραγματεύθη περὶ τῆς σχεδίας τοῦ Ὀδυσσέως δείξας ὅτι ἡ τοῦ Ὀδυσσέως σχεδία δὲν ἦτο [illegible] radeau, [illegible] zattera, ὡς [illegible] τοῦ Ὁμήρου τὴν τοῦ Ὀδυσσέως σχεδίαν, ἀλλὰ [illegible] πλοίου [illegible]. [illegible] chaland, [illegible] *[illegible]* [illegible].

Ὁ κ. Γ. [illegible] ἡρμήνευσεν ἐπιγραφὴν ἐν Μεσσήνῃ [illegible] (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 471).

Ὁ κ. Γ. Ν. [illegible] περὶ τῆς [illegible] εἰς [illegible].

Συνεδρία ΝΓ' (τῇ 13 Φεβρουαρίου 1894).

Συνελθόντων τῶν ἑταίρων εἰς τακτικὴν συνεδρίαν ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς αἰθούσῃ τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, ὁ προεδρεύων κ. Δημοσθένης Τσιβανόπουλος ἀνήγγειλε τοῖς ἑταίροις τὸν θάνατον τοῦ ἐπιφανοῦς ἑταίρου *Ἀδόλφου Λόλλιγκ* ἐξάρας τὴν ἐπιστημονικὴν τοῦ ἀοιδίμου ἀξίαν καὶ τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας, ἃς προσήνεγκεν εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν καὶ ἰδίᾳ τὴν ἐπιγραφικὴν ἐπιστήμην, καὶ ὀνομάσας τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ ζημίαν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπιστήμης καὶ συμφορὰν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας. Εἰ καὶ ἡ ἑταιρεία τὸν πολύκλαυστον καὶ διαπρεπῆ αὐτῆς ἑταῖρον καὶ στεφάνῳ ἐτίμησε καὶ ἡγουμένου τοῦ Προέδρου παρηκολούθησε τὴν κηδείαν αὐτοῦ, ὅμως νομίζει πρέπον, ἵνα ἡ ἑταιρεία τιμήσῃ τὸν ἄνδρα καὶ δι' ἰδίας τελετῆς,γενησομένης ἐν ἐκτάκτῳ τῶν ἑταίρων συνεδρίᾳ καὶ ἀπαγγελουμένου τοῦ προσήκοντος τῷ μεταστάντι ἐπαίνου. Τὴν πρότασιν τοῦ προεδρεύοντος ἐδέξαντο οἱ ἑταῖροι δι' ἀναστάσεως, παρεκάλεσαν δὲ τὸ προεδρεῖον νὰ ὁρίσῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκτάκτου τιμητικῆς συνεδρίας καὶ τὸν κ. Π. Καββαδίαν ν' ἀπαγγείλῃ τὸν ἔπαινον τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός.

Μετὰ ταῦτα ὁ μὲν κ. Ι. Ἀργυριάδης προέτεινε τοῖς ἑταίροις διορθώσεις αὐτοῦ εἰς τὸν Θουκυδίδην, ὁ δὲ κ. Γ. Ν. Χατζιδάκις διέλαβε περὶ τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως *Μεσαρέά* (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 3 κέξ.).

Εἶτα συνεσκέψαντο οἱ ἑταῖροι περὶ τοῦ διαγωνισμοῦ τῶν διδακτικῶν βιβλίων καὶ ὥρισαν ἐπιτροπείαν, ὅπως μελετήσασα τὸ ζήτημα ἀνακοινώσηται τοῖς ἑταίροις τὸ πόρισμα τῆς μελέτης αὐτῆς, ἡ δ' ἑταιρεία ποιήσηται τἀναγκαῖα διαβήματα παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ἂν ἔχῃ τι νὰ προτείνῃ αὐτῇ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς παιδείας.

Ἔκτακτος συνεδρία ΙΔ' (τῇ 16 Φεβρουαρίου 1894).

Ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐν τῇ ΝΓ' τακτικῇ συνεδρίᾳ ἐκλεχθείσης ἐπιτροπείας πρὸς μελέτην τοῦ περὶ διαγωνισμοῦ τῶν διδακτι
νόμου κ. *Σταμάτιος Βάλβης* ἀνέγνω τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπ
οἱ ἑταῖροι πολλὰ μέρη συζητήσαντες ἀνέβα[illegible]
λοιπῶν εἰς προσεχῆ ἔκτακτον συνεδρίαν.

Ἔκτακτος συνεδρία ΙΕ' (τῇ 27 Φεβρουαρίου 1894).

Προκηρυχθείσης κατὰ τὰ προεψηφισμένα τῆς πρὸς τιμὴν τοῦ ἀοιδίμου ἑταίρου *Ἀδόλφου Λόλλιγκ* ἐκτάκτου συνεδρίας συνῆλθον ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς αἰθούσῃ τοῦ πανεπιστημίου οἱ Ἑταῖροι μετὰ τῶν φίλων αὐτῶν, ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας καὶ ὁ γενικὸς αὐτῆς πρόξενος, οἱ διευθυνταὶ τῶν ἐνταῦθα ξένων ἀρχαιολογικῶν σχολῶν μετὰ τῶν ἑταίρων αὐτῶν καὶ πολὺ ἄλλο πλῆθος λογίων ἀνδρῶν. Ὁ προεδρεύων τῆς συνεδρίας ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως κ. *Δ. Μ. Καλλιφρονᾶς* μετὰ βραχεῖαν εἰσήγησιν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς συνεδρίας ἔδωκε τὸν λόγον πρῶτον μὲν εἰς τὸν γραμματέα τῆς Ἑταιρείας κ. *Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην*, ὅστις ἀναστὰς εἶπεν·

«Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία, φίλοι Ἑταῖροι καὶ φιλόμουσος ὁμήγυρις, δεινοτάτην ὑπέστη συμφορὰν ἀπολέσασα ἓν τῶν ἀγλαϊσμάτων αὐτῆς, τὸν προσφιλέστατον αὐτῆς ἑταῖρον Ἀ. Λόλλιγκ. Τὴν ἄφατον αὐτῆς ἐπὶ τῇ συμφορᾷ θλῖψιν ἐξεδήλωσε τιμήσασα τὸν τιμιώτατον καὶ πολύκλαυστον αὐτῆς ἑταῖρον στεφάνῳ, ἐπιγραφὴν φέροντι χρυσοῖς γράμμασι «*τῷ ἐπιφανεῖ αὐτῆς ἑταίρῳ Ἀ. Λόλλιγκ ἡ ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία*», καί, ἡγουμένου τοῦ σεβαστοῦ αὐτῆς προέδρου κ. Κ. Σ. Κόντου, προπέμψασα αὐτὸν εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Ἐν δὲ τῇ ΝΓ' αὐτῆς τακτικῇ συνεδρίᾳ, τῇ συγκροτηθείσῃ τῇ 13 Φεβρουαρίου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀντιπροέδρου κ. *Δημοσθένους Τσιβανοπούλου*, ὁ προεδρεύων κ. Δ. Τσιβανόπουλος ἀγγέλλων τοῖς συνεδρεύουσιν Ἑταίροις τὴν μεγάλην τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας ἀπώλειαν ἐξῆρε διὰ συμπαθεστάτων λόγων τὴν ἐπιστημονικὴν τοῦ μεταστάντος ἀξίαν, τὰς ὑπὲρ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας πολυτίμους αὐτοῦ ὑπηρεσίας καὶ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ ἀρετὴν καὶ ἀπεκάλεσε τὸν ἄωρον αὐτοῦ θάνατον ζημίαν ἀνυπολόγιστον τῆς ἀρχαιολογικῆς καὶ ἰδίως τῆς ἐπιγραφικῆς ἐπιστήμης, προέτεινε δὲ τοῖς Ἑταίροις, ἵνα πρὸς τιμὴν τοῦ ἀοιδίμου Ἑταίρου συνέλθῃ ἐκτάκτως ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία, εἷς δὲ τῶν Ἑταίρων ἐπαινέσῃ προσηκόν-

τως τὸν πολύτιμον ἄνδρα. Οἱ Ἑταῖροι δι' ἀναστάσεως ἀποδεξάμενοι τὴν πρότασιν τοῦ προεδρεύοντος ἀνέθεσαν τῷ μὲν συμβούλῳ τῆς Ἑταιρείας κ. Π. Καββαδίᾳ ν' ἀπαγγείλῃ τὸν ἔπαινον, τῷ δὲ προεδρείῳ νὰ διατάξῃ τὰ τῆς μνημοσύνου τελετῆς.

Τὸ προεδρεῖον, ὅπως τιμήσῃ προσηκόντως τὴν μνήμην τοῦ ἀγαπητοῦ Ἑταίρου καὶ παράσχῃ εἰς τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ σεμνότητα ἀνταξίαν τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ ἀρετῆς, τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης ἀγώνων, τῶν ὑπὲρ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας πολυτιμοτάτων ἐργασιῶν, τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης πρὸς τὴν ἡμετέραν πατρίδα, ἣν ἴσα πρὸς τὴν γενέτειραν ἠγάπα καὶ ἐτίμα ὁ ἀοίδιμος καὶ διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐράνων ἐλάμπρυνε καὶ ἐκόσμει, παρεκάλεσε τοὺς μὲν ἀντιπροσωπεύοντας παρ' ἡμῖν τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην καὶ τὸν ἄλλον εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν εὐγενεῖς ἄνδρας, ἵνα μετάσχωσι τῆς σεμνῆς τελετῆς, τὸν δ' ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἐπίτιμον ὄντα πρόεδρον τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας, ἵνα προεδρεύσῃ τῆς τιμητικῆς συνεδρίας καὶ περιάψῃ ἐπίσημον αἴγλην εἰς τὴν τιμήν, ἣν ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρία μετὰ πόθου ἀπονέμει παμφιλτάτῳ καὶ ἐπιφανεστάτῳ Ἑταίρῳ αὐτῆς.

Τὸ προεδρεῖον ἐκφράζει δι' ἐμοῦ βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην τῷ τε κυρίῳ Ὑπουργῷ καὶ τοῖς σοφοῖς καὶ εὐγενέσι κεκλημένοις ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ, μεθ' ἧς ἀποδεξάμενοι τὴν πρόσκλησιν αὐτοῦ πάρίστανται νῦν συμμετέχοντες τοῦ πένθους τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας περικοσμοῦντες δ' ἅμα καὶ λαμπρύνοντες τὴν ὑπὲρ Ἑταίρου αὐτῆς πολυτίμου καὶ πολυκλαύστου μνημόσυνον ταύτην τελετήν».

Ὁ προεδρεύων ὑπουργὸς ἔδωκεν εἶτα τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Π. Καββαδίαν, ὅστις διεξήγαγεν ἔπαινον τῆς ἐπιστημονικῆς ἱκανότητος τοῦ μεταστάντος ἑταίρου διεξελθὼν τὰ κατ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν σπουδῶν αὐτοῦ μέχρι τοῦ πολυκλαύστου αὐτοῦ θανάτου. Ὁ κ. Π. Καββαδίας διέκρινε τρία στάδια ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ ἀοιδίμου τὸ *τοπογραφικόν*, τὸ *ἀρχαιολογικὸν καθόλου* καὶ τὸ *ἐπιγραφικὸν ἰδίᾳ*. Καὶ ἐν ἑκάστῳ μὲν τούτων ἐπέδειξεν ὁ ἀοίδιμος σπανίαν ἐπιστημονικὴν δεξιότητα, ἀλλ' ὡς ἐπιγραφικὸς οὐδένα ἔχει τὸν ἐφάμιλλον. Ὅ,τι ἀνεγίνωσκεν ὁ *Λόλλιγκ* ἦτο, εἶπεν, οὕτω καλῶς καὶ τελείως ἀνεγνωσμένον, ὥστε ἐδύνατο νὰ θραυσθῇ τὸ μνημεῖον, ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή. Διὰ

στέφανον, ὃν ἐπιθέτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ταύρου. Κάτωθεν τῶν εἰκονιζομένων τούτων προσώπων ἀναγινώσκεται ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή·

Ἀπολλόδοτος Ἀσκληπίδου Ἀπόλλωνι Κρατεανῷ χαριστήριον.

Γνωστὴ βεβαίως ἡ ἀπειρία τῶν ἐπιθέτων τῶν ἀποδιδομένων πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, ἀλλὰ τὸ ἐπίθετον Κρατεανὸς ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα δὲν εἶνε πολὺ σύνηθες. Καὶ ἐν ἄλλοις ἀναθηματικοῖς ἀναγλύφοις εὑρεθεῖσιν ἐν Μυσίᾳ εὕρηται τὸ ἐπίθετον τοῦτο, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ μυθολογικὸν λεξικὸν τοῦ Roscher ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει προῆλθεν ἔκ τινος πόλεως τῆς Βιθυνίας, ἥτις ὀνομάζεται Κράτεια.

Ι. ΚΟΦΙΝΙΩΤΤΗΣ.

ΚΡΙΤΙΚΑ

Φωτίου Λεξ. σ. 430, 24.

πισσοκωνήτῳ πυρί· τῷ εὐκαύτῳ, ἐπεὶ τὰ καιόμενα *πυρὶ* χρίεται. Διόρθου *πίσσῃ* ἀντὶ τοῦ *πυρί*. Ὅτι ἀληθὲς πρβ. Ἡσύχ. 3 σ. 337 *πισσοκωνήτῳ πυρί·* πίσσῃ χρίουσιν ἵνα τάχιον κατακαίηται. καὶ 2 σ. 564 *κωνῆσαι·* πισσοκώνητον μόρον λέγουσιν ὅταν *πίσσῃ* καταχρισθέντες τινὲς ὑπὸ πυρὸς ἀποθάνωσιν.

Σχόλ. Βεν. Ἀριστ. Σφ. 289.

ἐγχυτριεῖς· ἀπὸ τῶν ἐκτιθεμένων παιδίων ἐν χύτραις· διὸ καὶ Σοφοκλῆς ⟨τὸ⟩ ἀποκτεῖναι χυτρίζειν ἔλεγεν ἐν Πριάμῳ καὶ Αἰσχύλος Λαΐῳ καὶ Φερεκράτης. Ἀναγκαία ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου *τό*.

Σχόλ. Εὐρ. Ὀρ. 73.

οἱ δὲ τοῖς ἐναγέσι προσφθεγγόμενοι ⟨καὶ⟩ αὐτοὶ δοκοῦσι μιαίνεσθαι, ὡς καὶ ἐν Ἡρακλεῖ καὶ Ἰξίονι δέδεικται. Ἀνάγκη νὰ προστεθῇ ὁ *καί*.

Ἀετίου β. 7, 45.

ἐπὶ δὲ τούτων ὥσπερ τινὰ *κέγχρην* ἢ ὀρόβια μικρὰ ὁρᾷς ἐπανιστάμενα τῶν βλεφάρων ἐντός.

Διόρθου· ἐπὶ δὲ τούτων ὥσπερ τινὰ *κέγχρεια* ἢ ὀρόβια μικρὰ ὁρᾷς ἐπανιστάμενα τῶν βλεφάρων ἐντός.

Γ. Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΜΕΣΑΡΕΑ ΜΕΣΑΡΕΑ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΗ

(Ἴδε ἀνωτέρω σελ. 3 κἑξ.).

Περὶ τῆς τοπωνυμίας Μεσαρεᾶς εἶπα ὅτι προῆλθεν ἐκ τοῦ προσηγορικοῦ μεσαρέα-μεσαρεᾶ, θηλυκοῦ τοῦ μεσάρις μεσάρι, καὶ ὅτι πολλαχοῦ μὲν εἶναι μόνη ἡ τοπωνυμικὴ χρῆσις γνωστὴ *Μεσαρεά*, πολλαχοῦ δὲ τοὐναντίον μόνη ἡ προσηγορικὴ *μεσαρεά*, ὑπάρχουσι δ' ὅμως καὶ χῶραι ἐν αἷς ἀμφότεραι αἱ χρήσεις γινώσκονται. Εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν ταύτην καταλέγονται ἀκόμη καὶ δύο νῆσοι, ἡ Κύπρος καὶ ἡ Κῶς, διότι ἐν Κύπρῳ πλὴν τῆς γνωστῆς Μεσαρκᾶς εὐχρηστεῖ καὶ τὸ πρόσηγορικὸν ἡ *μεσαρκὰ* ἐπὶ τῆς μεσαίας θυγατρός, τῆς μεταξὺ τῆς πρεσβυτέρας καὶ τῆς νεωτέρας, καὶ ἐν Κῷ μεσαρτζὰ μὲν λέγεται τὸ μέσον τοῦ ἰχθύος, Μεσαρτζὰ δὲ χώρα τις μεταξὺ τῶν ὀρέων καί τινων παρὰ τὴν παραλίαν λοφίσκων. Ἡ προσηγορικὴ χρῆσις τοῦ ὀνόματος γινώσκεται, ὡς μανθάνω, καὶ εἰς Σαράντα Ἐκκλησίας τῆς Θρᾴκης, ἔνθα *μεσαρεὰ* λέγεται τὸ περὶ τὴν μέσην τοῦ λαγοῦ ἢ ἀμνοῦ κοῖλον, ὃ πληροῦται κρέατος, ἀρωμάτων κττ. καὶ γίνεται *γεμιστόν*· ὁμοίως ἐν Σελλασίᾳ καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἀρκαδίας ἡ *μεσαρεὰ* δηλοῖ τὸν ἀκαλλιέργητον ἀγρὸν τῶν μεταξὺ καλλιεργημένων κείμενον, καθὰ καὶ ἐν Ἀττικῇ καὶ ἀλλαχοῦ. Καὶ ὁ φίλος κ. Δημ. Γρ. Καμπούρογλους ἐπέστησε τὴν προσοχήν μου ἐπὶ δύο χωρία τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδεδομένων Μνημείων τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τομ. Α'. σελ. 180-1, ὅπου ἀναγινώσκεται ἡ λέξις ἐν παλαιοτέροις ἐγγράφοις. Καὶ ἐν Κυθήροις λέγεται ὁ προσδοκώμενος ὁμαλὸς τύπος *μεσαρέα* ἐπὶ τῆς αὔλακος τῆς μεταξὺ διαφόρων ἀγρῶν διερχομένης καὶ τὸ ὕδωρ εἰς ἄλλον ἀγούσης. Ὀρθῶς ἄρα ἤκασα ὅτι τὸ *-ία* ἀντὶ *-έα* τοῦ αὐτόθι μεσαρία ἐπὶ τῶν ἐντοσθίων αἰτίαν ἔχει τὸ καρδία κοιλία κτλ. μετὰ τοῦ *ια* ἀντὶ μετὰ τοῦ *έα* λεγόμενα.

Ὁμοίως ἀποδεικνύει ἡ ἐν Ἠπείρῳ τοπωνυμία « *Κεφαλὴ* = πηγὴ διαυγεστάτου ὕδατος παρὰ τὸ χωρίον Ἀραχωβίτσα » Ἑστίας σελ. 212 ἔτους 1894 ὅτι ὀρθῶς ἐδίδαξα (σελ. 11), ὅτι ἡ μεγεθυντικὴ ἔννοια, ἥτις φαίνεται περιεχομένη ἐν τῷ κεφαλάρι = κυρία πηγή, δὲν κεῖται ἐν τῇ καταλήξει άρι, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ λέξει *κεφαλή*, ὅπως καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Εὐρυτανίᾳ Κεφαλόβρυσον δηλοῦται.

Γ. Ν. Χ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Συνεδρία ΜϚʹ (τῇ 21 Φεβρουαρίου 1893)

Ὁ μὲν κ. Ι. Ἀργυριάδης ἀνεκοινώσατο τοῖς Ἑταίροις διορθώσεις αὐτοῦ εἰς τὸν Αἰσχύλον καὶ τὰ Πολιτικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους (ἰδὲ Τόμ. Εʹ σελ. 377 κέξ.), ὁ δὲ κ. Σπ. Βάσης ἐπραγματεύθη περὶ τοῦ ἀξιώματος τῶν ἀνθυπάτων καὶ ἀντιστρατήγων ἐκθεὶς τοὺς λόγους, δι' οὓς ὑπολαμβάνει αὐτοὺς ἰσοτίμους τοῖς ὑπάτοις καὶ στρατηγοῖς (Τόμ. Εʹ σελ. 483).

Συνεδρία ΜΖʹ (τῇ 7 Μαρτίου 1893).

Ὁ μὲν κ. Π. Καββαδίας ἀπὸ δύο ἐπιγραφῶν τῆς Ἐπιδαύρου ὁρμώμενος ἰσχυρίσατο ὅτι τρὶς ἐπεδήμησεν ὁ Ἀδριανὸς ἐν Ἑλλάδι, τῷ τε 124, ὅτε ἐξ Ἀθηνῶν ἐξέδραμεν εἰς τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ἐχορήγησε χρήματα πρὸς ἀνέγερσιν οἰκοδομήματος ἐν τῷ ἱερῷ, ὀλυμπιείου καλουμένου, καὶ τῷ 129 καὶ τῷ 131, ὅτε αὐτοῦ παρόντος ἐγένετο ἡ καθιέρωσις τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὀλυμπιείου καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς Πανελλήνων ἑορτῆς. Ὁ δὲ εἰσηγητὴς τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας κ. Ἠλίας Λιακόπουλος ἀνέγνω ἔκθεσιν τῆς τοῦ ἔτους 1892 διαχειρίσεως τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου (ἰδὲ Τόμ. Εʹ. σελ. 553). Μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἐκλογὴ συμβούλου πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποχωρήσαντος κ. Ἰωάννου Τυπάλδου, ἔλαβε δὲ πάσας τὰς ψήφους πλὴν μιᾶς ὁ κ. Σπυρίδων Βάσης.

Ἔκτακτος συνεδρία ΙΒʹ (τῇ 20 Μαρτίου 1893).

Οἱ Ἑταῖροι μετὰ τῶν φίλων αὐτῶν συνῆλθον εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Νομικῆς Σχολῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς

Παιδείας πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ εἰκοσιπενταετοῦς διδασκαλίας τοῦ προέδρου τῆς Ἑταιρείας κ. *Κωνσταντίνου Σ. Κόντου*. Τὰ κατὰ τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν ἰδὲ ἐν Τόμῳ Ε' σελ. 289 κέξ.

Ἔκτακτος συνεδρία ΙΓ' (τῇ 4 Ἀπριλίου 1893).

Οἱ Ἑταῖροι συνῆλθον τὸ δεύτερον πρὸς τιμὴν τοῦ προέδρου τῆς Ἑταιρείας, κ. *Κωνσταντίνου Σ. Κόντου*, ἑρτάζοντος τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καθηγεσίας αὐτοῦ. Τὰ κατὰ τὴν τιμητικὴν συνεδρίαν ἰδὲ ἐν Τόμῳ Ε' σελίδι 304 κέξ.

Συνεδρία ΜΗ' (τῇ 18 Ἀπριλίου 1893).

Ὁ κ. Ἰωάννης Ἀργυριάδης ἀνεκοινώσατο τοῖς ἑταίροις κριτικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις εἰς τὰ Πολιτικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἰδὲ Τόμ. Ε' σελ. 377 κέξ.

Συνεδρία ΜΘ' (τῇ 16 Μαΐου 1893).

Ὁ μὲν κ. Σπ. Βάσης ἐπραγματεύθη περὶ τῶν οἰωνισμῶν παρὰ Ῥωμαίοις (ἰδὲ Τόμ. Ε' σελ. 480), ὁ δὲ κ. Γ. Α. Παπαβασιλείου ἀνεκοινώσατο κριτικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις εἴς τινα χωρία τοῦ Σαββαϊτικοῦ Λεξικοῦ καὶ ἐπιγραφὰς ἐκ Χαλκίδος, πεμφθείσας αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἑταίρου κ. Ι. Α. Μάτσα (ἰδὲ τόμ. Ε'. σελ. 487 καὶ 486), ὁ δὲ κ. Γ.Ν. Χατζιδάκις διὰ λόγων χρονολογικῶν καὶ γλωσσικῶν ἰσχυρίσατο ὅτι συγγραφεὺς τοῦ ποιήματος, τοῦ ἐπιγραφομένου «*Ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως*», δὲν εἶναι, ὡς φέρεται, ὁ ἐκ Ῥόδου Ἐμμανουὴλ Γεωργιλλᾶς, ἀλλ' ἕτερός τις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἢ Ἀδριανουπόλεως ἢ ἄλλοθέν ποθεν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας.

Συνεδρία Ν' (τῇ 7 Νοεμβρίου 1893).

Ὁ μὲν κ. Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας κ. Κ. Σ. Κόντος ἀνεκοινώσατο τοῖς Ἑταίροις κριτικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις εἰς

τὸν Ἀπολλόδωρον, Σέξτον τὸν Ἐμπειρικόν, τὸν Πολύβιον, τὰ εἰς τὴν Ὀδύσσειαν Σχόλια καὶ τὸν Πολυδεύκη, ὁ δὲ κ. Γ. Α. Παπαβασιλείου ἐπιγραφὰς ἐκ Χαλκίδος (ἴδε σελ. 174).

Συνεδρία ΝΑ' (τῇ 28 Νοεμβρίου 1893).

Ὁ μὲν Πρόεδρος ἀνεκοινώσατο τοῖς Ἑταίροις κριτικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις πλημμελῶς ἐχόντων χωρίων τοῦ Γαληνοῦ, Ζωσίμου, Σέξτου τοῦ Ἐμπειρικοῦ, Φίλωνος τοῦ Ἰουδαίου, τοῦ Φωτίου, τῶν Σχολίων εἰς Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσσειαν καὶ τοῦ Ζωσίμου, ὁ δὲ κ. Κωνσταντῖνος Ν. Ῥάδος διεσαφήνισε τὴν σημασίαν τοῦ ὁμηρικοῦ *ξυστοῦ ναυμάχου* ἑρμηνεύσας αὐτὸ ὡς πολεμικὴν τοῦ ναυτικοῦ μηχανήν, ὁμοίαν τῷ κριῷ, δι' ἧς ἀπὸ τοῦ καρχησίου μέσου ἐξηρτημένης ἔβαλλον οἱ ναῦται τὰ πληρώματα ἢ τὰς πλευρὰς τῆς πολεμίας νεώς, ὁ δὲ κ. Ἰωάννης Ἀργυριάδης προέτεινε τοῖς Ἑταίροις διορθώσεις αὐτοῦ εἰς τὰ Πολιτικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους (ἰδὲ Τόμ. Ε' σελ. 377 κέξ.).

Συνεδρία ΝΒ' (τῇ 16 Ἰανουαρίου 1894).

Ὁ κ. *Σπυρίδων Βάσης* ἡρμήνευσε χωρίον τοῦ Σουητωνίου (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 469).

Ὁ κ. Κ. Ν. Ῥάδος ἐπραγματεύθη περὶ τῆς σχεδίας τοῦ Ὀδυσσέως δείξας ὅτι ἡ τοῦ Ὀδυσσέως σχεδία δὲν ἦτο τὸ κοινῶς καλούμενον *σάλι*, οὔτε τὸ γαλλιστὶ μὲν λεγόμενον radeau, γερμανιστὶ δὲ Floss, ἀγγλιστὶ δὲ raft, ἰταλιστὶ δὲ zattera, ὡς ἑρμηνεύουσιν οἱ ἀλλοδαποὶ ἑρμηνευταὶ τοῦ Ὁμήρου τὴν τοῦ Ὀδυσσέως σχεδίαν, ἀλλὰ παρεμφερὴς πρὸς εἶδος πλωτοῦ κιβωτίου, πρὸς τὸ γαλλιστὶ καλούμενον chaland, ὑπηρετικὸν ὀξύπρωρον πλοῖον, ἔχον ἰσόπεδον τὸ βάθος καὶ ὄρθια τὰ πλευρά, ὃ οἱ Βυζαντῖνοι *χαλάνδιον* ἐκάλουν.

Ὁ κ. *Ι. Κοφινιώτης* ἡρμήνευσεν ἀνάγλυφον ἐν Μαγνησίᾳ εὑρεθὲν (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 471).

Ὁ κ. *Γ. Ν. Χατζιδάκις* διέλαβε περὶ τῆς γενέσεως τῶν ὑποκοριστικῶν εἰς *-άριον*.

Συνεδρία ΝΓ' (τῇ 13 Φεβρουαρίου 1894).

Συνελθόντων τῶν ἑταίρων εἰς τακτικὴν συνεδρίαν ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς αἰθούσῃ τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, ὁ προεδρεύων κ. Δημοσθένης Τσιβανόπουλος ἀνήγγειλε τοῖς ἑταίροις τὸν θάνατον τοῦ ἐπιφανοῦς ἑταίρου *Ἀδόλφου Λόλλιγκ* ἐξάρας τὴν ἐπιστημονικὴν τοῦ ἀοιδίμου ἀξίαν καὶ τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας, ἃς προσήνεγκεν εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν καὶ ἰδίᾳ τὴν ἐπιγραφικὴν ἐπιστήμην, καὶ ὀνομάσας τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ ζημίαν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπιστήμης καὶ συμφορὰν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας. Εἰ καὶ ἡ ἑταιρεία τὸν πολύκλαυστον καὶ διαπρεπῆ αὐτῆς ἑταῖρον καὶ στεφάνῳ ἐτίμησε καὶ ἡγουμένου τοῦ Προέδρου παρηκολούθησε τὴν κηδείαν αὐτοῦ, ὅμως νομίζει πρέπον, ἵνα ἡ ἑταιρεία τιμήσῃ τὸν ἄνδρα καὶ δι' ἰδίας τελετῆς,γενησομένης ἐν ἐκτάκτῳ τῶν ἑταίρων συνεδρίᾳ καὶ ἀπαγγελουμένου τοῦ προσήκοντος τῷ μεταστάντι ἐπαίνου. Τὴν πρότασιν τοῦ προεδρεύοντος ἐδέξαντο οἱ ἑταῖροι δι' ἀναστάσεως, παρεκάλεσαν δὲ τὸ προεδρεῖον νὰ ὁρίσῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκτάκτου τιμητικῆς συνεδρίας καὶ τὸν κ. Π. Καββαδίαν ν' ἀπαγγείλῃ τὸν ἔπαινον τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός.

Μετὰ ταῦτα ὁ μὲν κ. Ι. Ἀργυριάδης προέτεινε τοῖς ἑταίροις διορθώσεις αὐτοῦ εἰς τὸν Θουκυδίδην, ὁ δὲ κ. Γ. Ν. Χατζιδάκις διέλαβε περὶ τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως *Μεσαρεά* (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 3 κἑξ.).

Εἶτα συνεσκέψαντο οἱ ἑταῖροι περὶ τοῦ διαγωνισμοῦ τῶν διδακτικῶν βιβλίων καὶ ὥρισαν ἐπιτροπείαν, ὅπως μελετήσασα τὸ ζήτημα ἀνακοινώσηται τοῖς ἑταίροις τὸ πόρισμα τῆς μελέτης αὐτῆς, ἡ δ' ἑταιρεία ποιήσηται τἀναγκαῖα διαβήματα παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ἂν ἔχῃ τι νὰ προτείνῃ αὐτῇ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς παιδείας.

Ἔκτακτος συνεδρία ΙΔ' (τῇ 16 Φεβρουαρίου 1894).

Ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐν τῇ ΝΓ' τακτικῇ συνεδρίᾳ ἐκλεχθείσης ἐπιτροπείας πρὸς μελέτην τοῦ περὶ διαγωνισμοῦ τῶν διδακτικῶν βιβλίων νόμου κ. *Σταμάτιος Βάλβης* ἀνέγνω τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπείας, ἧς οἱ ἑταῖροι πολλὰ μέρη συζητήσαντες ἀνέβαλον τὴν συζήτησιν τῶν λοιπῶν εἰς προσεχῆ ἔκτακτον συνεδρίαν.

Ἔκτακτος συνεδρία ΙΕ' (τῇ 27 Φεβρουαρίου 1894).

Προκηρυχθείσης κατὰ τὰ προεψηφισμένα τῆς πρὸς τιμὴν τοῦ ἀοιδίμου ἑταίρου *Ἀδόλφου Λόλλιγκ* ἐκτάκτου συνεδρίας συνῆλθον ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς αἰθούσῃ τοῦ πανεπιστημίου οἱ Ἑταῖροι μετὰ τῶν φίλων αὐτῶν, ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας καὶ ὁ γενικὸς αὐτῆς πρόξενος, οἱ διευθυνταὶ τῶν ἐνταῦθα ξένων ἀρχαιολογικῶν σχολῶν μετὰ τῶν ἑταίρων αὐτῶν καὶ πολὺ ἄλλο πλῆθος λογίων ἀνδρῶν. Ὁ προεδρεύων τῆς συνεδρίας ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως κ. *Δ. Μ. Καλλιφρονᾶς* μετὰ βραχεῖαν εἰσήγησιν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς συνεδρίας ἔδωκε τὸν λόγον πρῶτον μὲν εἰς τὸν γραμματέα τῆς Ἑταιρείας κ. *Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην*, ὅστις ἀναστὰς εἶπεν·

«Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία, φίλοι Ἑταῖροι καὶ φιλόμουσος ὁμήγυρις, δεινοτάτην ὑπέστη συμφορὰν ἀπολέσασα ἓν τῶν ἀγλαϊσμάτων αὐτῆς, τὸν προσφιλέστατον αὐτῆς ἑταῖρον Ἀ. Λόλλιγκ. Τὴν ἄφατον αὐτῆς ἐπὶ τῇ συμφορᾷ θλῖψιν ἐξεδήλωσε τιμήσασα τὸν τιμιώτατον καὶ πολύκλαυστον αὐτῆς ἑταῖρον στεφάνῳ, ἐπιγραφὴν φέροντι χρυσοῖς γράμμασι «*τῷ ἐπιφανεῖ αὐτῆς ἑταίρῳ Ἀ. Λόλλιγκ ἡ ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία*», καί, ἡγουμένου τοῦ σεβαστοῦ αὐτῆς προέδρου κ. Κ. Σ. Κόντου, προπέμψασα αὐτὸν εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Ἐν δὲ τῇ ΝΓ' αὐτῆς τακτικῇ συνεδρίᾳ, τῇ συγκροτηθείσῃ τῇ 13 Φεβρουαρίου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀντιπροέδρου κ. *Δημοσθένους Τσιβανοπούλου*, ὁ προεδρεύων κ. Δ. Τσιβανόπουλος ἀγγέλλων τοῖς συνεδρεύουσιν Ἑταίροις τὴν μεγάλην τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας ἀπώλειαν ἐξῆρε διὰ συμπαθεστάτων λόγων τὴν ἐπιστημονικὴν τοῦ μεταστάντος ἀξίαν, τὰς ὑπὲρ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας πολυτίμους αὐτοῦ ὑπηρεσίας καὶ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ ἀρετὴν καὶ ἀπεκάλεσε τὸν ἄωρον αὐτοῦ θάνατον ζημίαν ἀνυπολόγιστον τῆς ἀρχαιολογικῆς καὶ ἰδίως τῆς ἐπιγραφικῆς ἐπιστήμης, προέτεινε δὲ τοῖς Ἑταίροις, ἵνα πρὸς τιμὴν τοῦ ἀοιδίμου Ἑταίρου συνέλθῃ ἐκτάκτως ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία, εἰς δὲ τῶν Ἑταίρων ἐπαινέσῃ προσηκόν-

τως τὸν πολύτιμον ἄνδρα. Οἱ Ἑταῖροι δι' ἀναστάσεως ἀποδεξάμενοι τὴν πρότασιν τοῦ προεδρεύοντος ἀνέθεσαν τῷ μὲν συμβούλῳ τῆς Ἑταιρείας κ. Π. Καββαδίᾳ ν' ἀπαγγείλῃ τὸν ἔπαινον, τῷ δὲ προεδρείῳ νὰ διατάξῃ τὰ τῆς μνημοσύνου τελετῆς.

Τὸ προεδρεῖον, ὅπως τιμήσῃ προσηκόντως τὴν μνήμην τοῦ ἀγαπητοῦ Ἑταίρου καὶ παράσχῃ εἰς τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ σεμνότητα ἀνταξίαν τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ ἀρετῆς, τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης ἀγώνων, τῶν ὑπὲρ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας πολυτιμοτάτων ἐργασιῶν, τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης πρὸς τὴν ἡμετέραν πατρίδα, ἣν ἴσα πρὸς τὴν γενέτειραν ἠγάπα καὶ ἐτίμα ὁ ἀοίδιμος καὶ διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐράνων ἐλάμπρυνε καὶ ἐκόσμει, παρεκάλεσε τοὺς μὲν ἀντιπροσωπεύοντας παρ' ἡμῖν τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην καὶ τὸν ἄλλον εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν εὐγενεῖς ἄνδρας, ἵνα μετάσχωσι τῆς σεμνῆς τελετῆς, τὸν δ' ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἐπίτιμον ὄντα πρόεδρον τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας, ἵνα προεδρεύσῃ τῆς τιμητικῆς συνεδρίας καὶ περιάψῃ ἐπίσημον αἴγλην εἰς τὴν τιμήν, ἣν ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρία μετὰ πόθου ἀπονέμει παμφιλτάτῳ καὶ ἐπιφανεστάτῳ Ἑταίρῳ αὐτῆς.

Τὸ προεδρεῖον ἐκφράζει δι' ἐμοῦ βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην τῷ τε κυρίῳ Ὑπουργῷ καὶ τοῖς σοφοῖς καὶ εὐγενέσι κεκλημένοις ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ, μεθ' ἧς ἀποδεξάμενοι τὴν πρόσκλησιν αὐτοῦ παρίστανται νῦν συμμετέχοντες τοῦ πένθους τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας περικοσμοῦντες δ' ἅμα καὶ λαμπρύνοντες τὴν ὑπὲρ Ἑταίρου αὐτῆς πολυτίμου καὶ πολυκλαύστου μνημόσυνον ταύτην τελετὴν».

Ὁ προεδρεύων ὑπουργὸς ἔδωκεν εἶτα τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Π. Καββαδίαν, ὅστις διεξήγαγεν ἔπαινον τῆς ἐπιστημονικῆς ἱκανότητος τοῦ μεταστάντος ἑταίρου διεξελθὼν τὰ κατ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν σπουδῶν αὐτοῦ μέχρι τοῦ πολυκλαύστου αὐτοῦ θανάτου. Ὁ κ. Π. Καββαδίας διέκρινε τρία στάδια ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ ἀοιδίμου τὸ *τοπογραφικόν*, τὸ *ἀρχαιολογικὸν καθόλου* καὶ τὸ *ἐπιγραφικὸν ἰδίᾳ*. Καὶ ἐν ἑκάστῳ μὲν τούτων ἐπέδειξεν ὁ ἀοίδιμος σπανίαν ἐπιστημονικὴν δεξιότητα, ἀλλ' ὡς ἐπιγραφικὸς οὐδένα ἔχει τὸν ἐφάμιλλον. Ὅ,τι ἀνεγίνωσκεν ὁ *Λόλλιγκ* ἦτο, εἶπεν, οὕτω καλῶς καὶ τελείως ἀνεγνωσμένον, ὥστε ἐδύνατο νὰ θραυσθῇ τὸ μνημεῖον, ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή. Διὰ

παραδειγμάτων ἀπέδειξεν ὁ κ. Καββαδίας τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἀοιδίμου. Ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε διέκριναν τριῶν εἰδῶν ἄλφα ἐν τῷ πρὸ τοῦ Εὐκλείδου Ἑλληνικῷ ἀλφαβήτῳ, ὁ Λόλλιγκ εὗρε καὶ παρέδωκε 15 εἰδῶν ἄλφα καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἀναλογίαν καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα. Ὁ κ. Καββαδίας κατέστησεν αἰσθητὸν ὁποῖον ἄνδρα ἀπώλεσεν ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιγραφικὴ καὶ οἷον ἀγαθὸν καὶ φιλόπονον ἑταῖρον ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία.

Πρὸ τοῦ νὰ κηρυχθῇ δὲ ἡ λῆξις τῆς ἑορτῆς λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Καββαδίας προέτεινε τοῖς ἑταίροις, ἵνα γράψῃ ἡ Ἑταιρεία συλλυπητήριον πρὸς τὴν ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδήμειαν, ἧς ὁ ἀοίδιμος ἦτο ἐπίτιμον μέλος καὶ ἥτις τὴν στέρησιν αὐτοῦ ἴσα τῇ Ἐπιστημονικῇ Ἑταιρείᾳ βαρέως φέρει. Κυρωθείσης τῆς προτάσεως ὑπὸ τῶν ἑταίρων ὁ προεδρεύων Ὑπουργὸς ἐκήρυξε τὸ πέρας τῆς σεμνοτάτης τελετῆς.

Συνεδρία ΝΔ' (τῇ 27 Μαρτίου 1894).

Γενομένης ἀπαρτίας πρὸς ἀρχαιρεσίας, πρῶτον μὲν ὁ γραμματεὺς ἀνέγνω ἔκθεσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου κατὰ τὴν γ' περίοδον τῆς ἑταιρείας πεπραγμένων (ἰδὲ σελ. 487), εἶτα δὲ ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας κ. Ἠλίας Λιακόπουλος ἐξέθηκε τὸν ἔλεγχον τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἔτους 1893 ὑποβαλὼν καὶ τὰς ἑξῆς εὐχὰς τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας: α') νὰ κατατεθῶσιν αἱ πρὸς οἰκοδομὴν κτιρίου τῆς ἑταιρείας ἀποκείμεναι χίλιαι ἑκατὸν δραχμαὶ εἰς ἀσφαλὲς μέρος ἐντόκως, ὡς μέχρι τοῦδε ἐγένετο, καὶ νὰ αὐξηθῶσιν ἐκ τοῦ περισσεύματος τοῦ ταμείου κατὰ χιλίας δραχμάς· β') ἐκ τοῦ ὑπολοίπου περισσεύματος ν' ἀφαιρεθῶσι τριακόσιαι δραχμαί, ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς βάσις ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου· γ') νὰ καταγραφῇ ἅπασα ἡ μὴ χρηματικὴ περιουσία τῆς ἑταιρείας ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ· δ') αἱ εἰσπράξεις καὶ δαπάναι τῆς ἑταιρείας νὰ γίνωνται ἐπὶ τῇ βάσει προϋπολογισμοῦ, συντασσομένου κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου· ε') ἡ ἐτησία ἐξέλεγξις νὰ γίνηται ἐπὶ τῇ βάσει ἀπολογισμοῦ, συντασσομένου ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Τὴν τρίτην εὐχὴν ἀπεδέξαντο οἱ ἑταῖροι καὶ ἀνέθεσαν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς εἰς τὸ ἐκλεχθησόμενον Διοικητικὸν Συμβούλιον. Ἡ τετάρτη καὶ πέμπτη ἤρξατο ἤδη ἐκτελουμένη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἀλλὰ δὲν ἐξετελέσθη ἀκριβῶς ἕνεκα κωλυμάτων, ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ Διοικητι-

κοῦ Συμβουλίου. Περὶ δὲ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας ἐγένοντο συζητήσεις εὐρεῖαι καταλήξασαι εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἵνα κρατηθῶσιν ἐκ τῶν περισσευμάτων δραχμαὶ χίλιαι ὡς ἀποθεματικὸν κεφάλαιον. Μετὰ ταῦτα προέβησαν οἱ ἑταῖροι εἰς ἀρχαιρεσίας, καθ' ἃς πρόεδρος μὲν ἀνεδείχθη ὁ κ. Κ. Σ. Κόντος, ἀντιπρόεδροι δὲ οἱ κ. Ἰωάννης Ν. Χατζιδάκις καὶ Δημοσθένης Τσιβανόπουλος, γραμματεὺς δὲ ὁ κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης. Πρὸ τοῦ δὲ νὰ προβῶσιν οἱ Ἑταῖροι εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν Συμβούλων, ὁ κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης παρεκάλεσεν αὐτούς, ἵνα ἀντικαταστήσωσιν αὐτὸν δι' ἄλλου προσώπου κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν Συμβούλων, διότι τὰ κατ' αὐτὸν δὲν ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς ἑταιρείας ὡς ἀπαιτοῦσιν αἱ ἀνάγκαι αὐτῆς καὶ ὡς αὐτὸς βούλεται. Ἀλλὰ γενομένης ἐνστάσεως, ὅτι ἡ παραίτησις πρέπει νὰ κατατεθῇ ἐγγράφως, ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τῶν Συμβούλων, καθ' ἣν ἀνεδείχθησαν οἱ κ. Σπυρίδων Βάσης, Γ. Α. Παπαβασιλείου, Π. Καββαδίας, Ῥήγας Νικολαΐδης καὶ Γεώργιος Ν. Χατζιδάκις. Μετὰ ταῦτα ἐξελέξαντο ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπείαν τοὺς αὐτοὺς ἑταίρους, ἤτοι τὸν κ. Ἠλίαν Λιακόπουλον, Π. Π. Οἰκονόμου καὶ Δ. Γ. Καμπούρογλουν.

Συνεδρία ΝΕ' (τῇ 8 Μαΐου 1894).

Ὁ μὲν *Κ. Ν. Ῥάδος* ἀνεκοινώσατο τοῖς ἑταίροις ἀρχαιολογικὴν αὐτοῦ μελέτην περὶ τοῦ ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων ἐκτεθειμένου ναυαγίου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ περὶ τῶν γινομένων ἐνεργειῶν ἔν τε τῇ Ἀμερικῇ καὶ τῷ Τύνητι ὑπὲρ τῆς σπουδῆς τῶν Ἑλληνικῶν ὡς γλώσσης *ζώσης*, ὁ δὲ κ. *Μιλτιάδης Πανταζῆς* ἐπραγματεύθη περὶ τῆς νοθείας τῶν Νόμων τοῦ Πλάτωνος. Μετὰ ταῦτα συνεζητήθησαν καὶ ἐπεψηφίσθησαν ὅ τε κατωτέρω κατακεχωρισμένος προϋπολογισμὸς τοῦ ἔτους 1894 καὶ αἱ ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐπενεχθεῖσαι εἰς τὸν κανονισμὸν μεταβολαί.

Συνεδρία ΝϚ'. (τῇ 6 Νοεμβρίου 1894).

Ἐν τῇ τακτικῇ συνεδρίᾳ ταύτῃ ὁ πρόεδρος τῆς ἑταιρείας κ. Κων. Κόντος ἐπηνώρθωσε χωρία, ἃ εὗρε πλημμελῶς ἔχοντα. Ἀνέγνω *ἠρχισ-*

ρΛσατο (παρὰ Γαλην. Τόμ. ΙΓ′, σελ. 600) ἀντὶ τοῦ *ἠρχιερΕΥσατο*, *ὡδί πως* (*ὡδεί πως*, παρὰ Γαλην. Τόμ. Α′, σελ. 22) ἀντὶ τοῦ *ὢ δ' εἶπεν*, *ἀπαντῴη* (παρὰ Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Β′, σελ. 250) ἀντὶ τοῦ *ἀπάντων*, *εὐλογισΤῇ* (παρὰ Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Β′, σελ. 236) ἀντὶ τοῦ *εὐλογισΘῇ*, *οὖ μοι δοκεῖ* (ἐν Σχολ. εἰς Σοφοκλ. Ἠλ. 706) ἀντὶ τοῦ *ἐμοὶ δοκεῖ*, *τὸ ὤνευον* (παρὰ Σεξτ. Ἐμπειρ. σελ. 612, 9) ἀντὶ τοῦ *τορνεύοντες*, *ἄδην* (παρὰ Φίλ. Ἰουδ. Τόμ. Β′, σελ. 177) ἀντὶ τοῦ *ἄρδην*, *ξυνάσεται* (παρὰ Θεμιστ. Λόγ. 26, σελ. 323 β′) ἀντὶ τοῦ *ξυνάγεται-συνέσεται*. Ἱκανὸν δὲ περὶ ἑκάστης μεταβολῆς λόγον ἐποιήσατο.

Μετὰ τὸν κ. Κ. Κόντον ὁ κ. Γ. Χατζιδάκις παρετήρησεν, ὅτι ἐπειδὴ τὸ ρ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τὸ ἀκόλουθον ᾱ καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ ι, ε, υ, (*φορά*, *χαρά*, *πειράσομαι*, *ἑόρακα* ὅπως καὶ *γενεά*, *σοφία*, *καρύα*, *ἐάσω*, *ἀνιάσω*, καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀναπληρωτικὴν ἔκτασιν ὁμοίως πάντα ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τὸ πρὸ αὐτῶν ᾱ, *ἐμάρανα*, *ἐπίκρανα* καθὼς *ἐλέανα* *ἐμίανα*, *ἐπίανα*, καὶ ἐπειδὴ ἀκόμη λέγεται *τὸν ὑγιέα-ὑγιᾶ*, *τὸν ἐνδεέα-ἐνδεᾶ*, *τὸν ὑπερφυέα-ὑπερφυᾶ* καὶ *ἡ ἀργυρέα-ρᾶ*, *ἡ πορφυρέα-ρᾶ* κτλ., διὰ ταῦτα πάντα ἐπιστεύθη ἀταλαιπώρως, ὅτι πανταχοῦ τὸ *ρεα* συναιρεῖται εἰς *-ρα* καθὼς τὸ *ιεα* εἰς *ιᾶ* καὶ τὸ *υεα* εἰς *υᾶ* καὶ τὸ *εεα* εἰς *εᾶ*· ἐντεῦθεν τὸ *τριήρεα-ρη*, *χαλκήρεα-η*, *πολυμερέα-ρῆ*, *παρεμφερέα-ρῆ*, *Θεοχάρη* *Φιλοχάρη* κτλ. ἐνομίσθησαν ἀναλογίας πλάσματα. Τοῦτο ὁ Χατζιδάκις ἀπέβαλεν εἰπὼν ὅτι ἐπειδὴ τὰ εἰς *-ρης* *-ρες* ἐν τῇ ἐν. αἰτ. τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν καὶ ἐν τῇ ὀνομ. καὶ αἰτ. τοῦ πληθυντικοῦ τῶν οὐδετέρων καὶ τὰ εἰς *-ρος* τριτόκλιτα ἐν τῷ πληθυντικῷ καθὼς καὶ ὁ ὑπερσυντ. *ἐγρηγόρεα-ἐγρηγόρη* πάντοτε συναιροῦνται εἰς *ρη*, καὶ οὐδεὶς οὐδέποτε εἶδε τύπους οἷον *τὰ ὄρα*, *τὰ θέρα*, *τὰ μέρα* κτλ. ἢ *τὸν ξιφήρα*, *τὸν ποδήρα*, *τὸν χαλκήρα*, *τὰ ποδήρα*, *ἐγρηγόρα* κτλ. ἀλλὰ πάντοτε ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας *τὰ ὄρεα-ὄρη*, *τὰ θέρεα-θέρη*, *τὰ χαλκήρεα-ρη*, *ἐγρηγόρεα-ρη* κτλ., διὰ τοῦτο ἡ παραβολὴ τούτων πρὸς τοὺς ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ τετάρτου αἰῶνος π. Χ. ἀρξαμένους ν' ἀναφαίνωνται τύπους οἷον *τὸν ὑγιῆ*, *τὸν εὐφυῆ*, *τὰ ὑγιῆ* κτλ., δὲν δύναται νὰ εἶναι ἐπιτυχής. Κατὰ τὴν γνώμην ἄρα τοῦ Χατζιδάκι τὸ πᾶν εἶναι σαφὲς εὐθὺς ὡς διδαχθῇ, ὅτι τὸ *ρεα* συναιρεῖται εἰς *ρα* (ὅπως τὸ *εεα* *ιεα* *υεα* εἰς *εᾶ* *ιᾶ* *υᾶ*), ὅταν τὸ *α* εἶναι μακρόν, ὅπως λ. χ. τὸ

τῶν θηλυκῶν μετουσιαστικῶν, ἄλλως συναιρεῖται εἰς ρη. Ὁ δὲ πληθ. τῶν οὐδετέρων μετουσιαστικῶν δευτεροκλίτων *τὰ ἀργυρᾶ, τὰ σιδηρᾶ, τὰ πορφυρᾶ* δὲν ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν τοῦ ῥηθέντος νόμου, διότι ταῦτα ἔχουσι τὴν λεγομένην γραμματικὴν συναίρεσιν, ὅπως καὶ τἆλλα δευτερόκλιτα πληθυντικὰ οὐδέτερα *τὰ χρύσεα-χρυσᾶ, τὰ ὀστέα-ὀστᾶ, τὰ ἁπλόα-ἁπλᾶ*. Καὶ ὡς πρὸς ἓν ἀκόμη διακρίνεται τὸ σύμπλεγμα *ρεα* τοῦ *ιεα*, ὅτι ὁσάκις ἡ χασμῳδία ἐν τούτοις προῆλθεν ἐξ ἐκπτώσεως τοῦ F, τότε τὸ μὲν *ιεα* συναιρεῖται εἰς *ιᾶ* (*τὸν ἁλιᾶ, τοὺς ἁλιᾶς, τὸν Ἐρετριᾶ, τὸν Πειραιᾶ*), τὸ δὲ *ρεα* μένει ἀσυναίρετον, *τὸν σπορέα, τὸν Μεγαρέα, τὸν φθορέα* κτλ.

Μετὰ τὸν κ. Γ. Ν. Χατζιδάκιν ὁ κ. Μιλτιάδης Πανταζῆς ἀνέγνω συνέχειαν τῆς πραγματείας αὐτοῦ περὶ τῆς νοθείας τῶν Νόμων τοῦ Πλάτωνος.

Συνεδρία ΝΖ' (τῇ 13 Νοεμβρίου 1894).

Ὁ κ. Καββαδίας ὡμίλησε περὶ ἐπιγραφῆς εὑρεθείσης ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ, ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, σταδίου ἐχούσης ὧδε: «*Χαρμαντίδα[ι-]αδα Ἐπιδαύριος Ἀπόλλωνι Ἀσκληπιῶι ἀνέθηκεν. Θρασυμήδης ἐποίησεν*». Ὁ τεχνίτης Θρασυμήδης εἶνε προφανῶς αὐτὸς ὁ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Ἀσκηπιοῦ ποιήσας. Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς βεβαιοῖ ἣν ἐξήνεγκε καὶ ἐν τῇ «Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι» καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ του Fouilles d'Epidaure γνώμην, ὅτι ὁ Θρασυμήδης ἤκμαζεν οὐχὶ κατὰ τὴν Ε' ἑκατονταετηρίδα, ὡς κοινῶς ἐπιστεύετο, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Θρασυμήδης ὁ ἐκ Πάρου ἦλθε τὸ πρῶτον εἰς Ἐπίδαυρον, ὅτε ᾠκοδομεῖτο ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ἀνέλαβεν ὡς ἐργολάβος νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἐκ χρυσοῦ ἐν μέρει καὶ ἐλέφαντος θύρωμα τοῦ ναοῦ, ὡς δεικνύει ἡ γνωστὴ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς εὑρεθεῖσα ἐπιγραφή, ἡ ἀναγράφουσα τὰς δαπάνας τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Μετὰ τὴν οἰκοδομίαν τοῦ ναοῦ κατεσκεύασε καὶ τὸ ἐν τῷ ναῷ ἱδρυθὲν χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὡς παραδίδει ἡμῖν ὁ Παυσανίας. Δὲν ἀπῆλθε δ' εὐθὺς ἐξ Ἐπιδαύρου, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἀγάλματα ἐποίησε, τοὐλάχιστον τὸ μαρμάρινον ἢ χαλκοῦν ἄγαλμα, οὗ τὸ βάθρον εὑρέθη νῦν ἐν τῷ σταδίῳ κατὰ

χώραν κείμενον, τὸ ὑπὸ Χαρμαντίδου τοῦ Ἐπιδαυρίου τῷ Ἀπόλλωνι καὶ Ἀσκληπιῷ ἀφιερωθέν.

Ὁ δὲ κ. Γ. Παπαβασιλείου ἀνεκοινώσατο τοῖς ἑταίροις ἐπιγραφὴν ἐν Χαλκίδι εὑρεθεῖσαν καὶ κυροῦσαν τὸ τοῦ Αἰλιανοῦ χωρίον ϛ', 1.

Ὁ κ. Σπ. Βασης ἀνέγνω τάδε:

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΡΩΜΑΪΚΑ

ΙΒ'.

Λέγων ὁ Λίουιος I, 49, 7 ὅτι ὁ νεώτερος Ταρκύνιος: *domesticis consiliis* rem publicam administravit δὲν νοεῖ ὥςπερ οἱ ἑρμηνευταί, οἷς καὶ ὁ Mommsen (Str. III, 2, 1038 8.1) ἀκολουθεῖ, νομίζουσιν, ὅτι ἐχρῆτο ἀντὶ τῆς συγκλήτου ἰδίοις συμβούλοις ὑφ' ἑαυτοῦ ᾑρημένοις, ἀλλ' ὅτι διῴκει τὴν πολιτείαν κατὰ τὰς ἰδίας αὐτοῦ βουλάς, οὐχὶ κατὰ τὰς δημοσίας, τ. ἐ. τὰς τῆς Συγκλήτου, βουλάς. Οὕτω λέγεται (Κικ. Φιλιππ. III § 5) περὶ Καίσαρος τοῦ Ὀκταουιανοῦ, ὅςπερ ἰδιώτης ὢν ἄνευ ἐντολῆς τῆς Συγκλήτου (nec postulantibus nec cogitantibus nobis ἔ. ά. § 4) συνέλεξε στράτευμα ἵνα πολεμήσῃ τῷ Ἀντωνίῳ, ὅτι privato consilio rem publicam liberavit.

Ὅτι δὲ *domesticus* δύναται νὰ τεθῇ ἁπλῶς ἀντὶ τοῦ suus ἢ proprius δεικνύουσιν ἄλλα τε καὶ τάδε. Cicero de Or. II, 86: clamare contra quam deceat et quam possit hominis est... stultitiae suae quam plurimos testis *domestico* praeconio comparantis=(suo proprio, suo ipsius). Ἐνταῦθα ἡ ἐτυμολογικὴ σημασία τοῦ domesticus ἐκλείπει ὅλως, διότι ὁ clamator ἐκεῖνος δὲν ἐφώνει κατ' οἶκον, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγορᾷ. Caes. b. c. IX, 2: idque ita esse cum ex *aliorum* obiectationibus, tum etiam ex *domestico* indicio atque animi conscientia intellegebant=ex suo ipsorum.

ΙΓ'.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι πᾶν Sctum ἐγίνετο ἐν Ῥώμῃ per discessionem τ. ἐ. διαστάντων τῶν Συγκλητικῶν καὶ τῶν μὲν ἐπὶ θάτερα

τοῦ προεδρεύοντος ἄρχοντος μεταστάντων τῶν δὲ ἐπὶ θάτερα, οὗ γενομένου ὁπότερον τῶν μερῶν ἐφαίνετο τῷ χρηματίζοντι ἄρχοντι μεῖζον, τούτου ἡ γνώμη ἐνίκα, τ. ἔ. ἂν οὗτος παρεδέχετο τὴν προταθεῖσαν γνώμην, ἐγίνετο αὕτη Sctum, εἰ δὲ μή, ἀπεδοκιμάζετο. Διεγίνωσκε δὲ ὁ χρηματίζων ἄρχων πότεροι εἶναι πλείονες συνήθως ἐκ τῆς ὄψεως, ἀλλ' εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ ὄψις δὲν εἶναι πάντοτε ἀσφαλὴς κριτὴς καὶ διὰ τοῦτο, εἰ μὴ πάντοτε, ἀλλ' ὅμως ἐνίοτε ἦτο ἀνάγκη νὰ γίνηται διαρίθμησις τῶν ἑκατέραν τῶν ὁμάδων ἀποτελούντων. Τοῦτο δέχεται καὶ ὁ Mom. καίτοι,λέγει,οὐδὲν ὑπάρχει τοιαύτης διαριθμήσεως παράδειγμα. Κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ὑπάρχει τοιαύτης διαριθμήσεως παράδειγμα, ἐὰν οὕτω νοηθῇ χωρίον τι τοῦ πρὸς Τραϊανὸν πανηγυρικοῦ τοῦ Πλινίου (76) ἔχον ὧδε: triduum totum senatus sub exemplo tui sedit, cum interea nihil praeter consulem ageres; interrogavit quisque quod placuit; dissentire, discedere et copiam indicii sui rei publicae facere tutum fuit; consulti omnes atque etiam *dinumerati* sumus; vicitque sententia non prima sed melior.

Διὰ τῆς εἰρημένης περιγραφῆς σκοπεῖ ὁ Πλίνιος νὰ δείξῃ ὅτι οἱ ἐπὶ Τραϊανοῦ χρηματισμοὶ τῆς συγκλήτου διεξήγοντο μετὰ παραδειγματικῆς περὶ τοὺς καθεστῶτας τύπους ἀκριβείας, ἧς τεκμήριον τοῦτο ὅτι καίπερ πάντων τῶν συγκλητικῶν ἐρωτηθέντων γνώμην, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας σπανίως συνέβαινε, ὅμως γενομένης ὕστερον τῆς διαστάσεως ὁ χρηματίζων ἄρχων καίπερ ἤδη γινώσκων ἑνὸς ἑκάστου συγκλητικοῦ, καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ τὴν τῶν πλειόνων γνώμην,ὅμως τῆς ἀκριβείας χάριν διηρίθμησε τοὺς ἑκατέραν τῶν διεστωσῶν ὁμάδων ἀποτελοῦντας, ἵνα δηλωθῇ τῶν πλειόνων ἡ γνώμη.

Αὕτη εἶναι ἡ μόνη πιθανὴ τοῦ χωρίου ἐκδοχή. Διότι ἂν ἄλλως ἐκλάβωμεν τὸ χωρίον, οἷον ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐνίοτε πρὸς βεβαίωσιν τῆς παρουσίας ὡρισμένου τινὸς ἀριθμοῦ συγκλητικῶν γινομένην πρὸ τοῦ διαψηφισμοῦ ἀρίθμησιν, πολλὰ τότε προκύπτουσιν ἀπορήματα.Οὕτω πρῶτον ἐρωτᾶται ἂν ἅπαντα τὰ ἐν τῷ τριημέρῳ ἐκείνῳ βουλευθέντα ἦσαν τοιαῦτα,περὶ ὧν οἱ νόμοι ἐκέλευον,ὅπως ἡ διάγνωσις γίνηται παρόντος ὡρισμένου ἀριθμοῦ βουλευτῶν. Ἔπειτα ἡ ῥῆσις vicitque κτλ. κειμένη εὐθὺς μετὰ τὸ dinumerati sumus δεικνύει ὅτι ἐκ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος διαριθμήσεως ἐγένετο γνωστὴ ἡ τῆς Συγκλή-

του διάγνωσις, τ. ἔ. καὶ τῶν πλειόνων γνώμη, οὐχὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν παρόντων βουλευτῶν. Πρὸς τούτοις ὁσάκις μνημονεύεται ἡ πρὸς βεβαίωσιν τοῦ ὅλου τῶν παρόντων ἀριθμοῦ ἀρίθμησις γίνεται χρῆσις εὐλόγως οὐχὶ τοῦ dinumerare, ὅπερ μᾶλλον ἁρμόζει τῇ μετὰ χωρισμοῦ γινομένῃ ἀριθμήσει, ἀλλὰ τοῦ *numerare*. Τέλος δὲ καὶ τοῦτο λεκτέον, ὅτι, καθ' ἃ ἀλλαχοῦ ἐδείξαμεν (1), ἡ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν παρόντων ἀρίθμησις δὲν ἐγίνετο ὁσάκις πάντες ἦσαν διηρωτημένοι γνώμας, ὅπερ ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει συνέβη.

(1) Ἀθηνᾶς Τόμ. Α'. σελ. 569 ἑ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

τῶν ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου κατὰ τὴν γ' περίοδον (1892-1894) πεπραγμένων.

Φίλοι ἑταῖροι.

Περὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν λήξασαν τρίτην περίοδον ἔχει νὰ εἴπῃ ὑμῖν τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τὰ βραχέα ταῦτα.

Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἑταιρείας μετά τινας ἀναγκαίως ἐπελθούσας συμπληρώσεις ἀπετελέσθησαν ὧδε·

Τὸ μὲν *Διοικητικὸν Συμβούλιον* ὑπὸ τῶν κ. Κ. Σ. Κόντου *προέδρου*, Ι. Ν. Χατζιδάκι καὶ Δ. Τσιβανοπούλου *ἀντιπροέδρων*, Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου *γραμματέως*, Παναγιώτου Καββαδίου, Ῥήγα Νικολαΐδου, Σπυρίδωνος Βάση, Γεωργίου Α. Παπαβασιλείου καὶ Ἀντωνίου Μομφερράτου *συμβούλων*· *ἡ δ' ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπεία* ὑπὸ τῶν κ. Ἡλία Λιακοπούλου, Π. Π. Οἰκονόμου καὶ Δ. Γ. Καμπούρογλου· *ἡ δὲ τοῦ περιοδικοῦ ἐπιμελητεία* ὑπὸ τῶν κ. Γ. Ν. Χατζιδάκι, Σπυρίδωνος Βάση, Π. Καρολίδου, Γ. Κρέμου καὶ Π. Φέρμπου.

Ἐκ τῆς δευτέρας περιόδου παρέλαβε τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον πρὸς συζήτησιν ὑπὸ τῶν ἑταίρων καὶ ἐπιψήφισιν τὸ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας παρεσκευασμένον ἤδη πρόγραμμα δημοτικῆς καὶ μέσης παιδεύσεως καὶ τὴν τοῦ κ. Π. Π. Οἰκονόμου πρότασιν περὶ ἱδρύσεως σχολῆς, ὅπως ἐν αὐτῇ ἀσκῶνται πρακτικῶς εἰς τὸ διδάσκειν οἱ φοιτηταὶ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς.

Οἱ ἑταῖροι συνῆλθον τῇ 13, 16 καὶ 19 Μαρτίου τοῦ 1892 καὶ συνεζήτησαν τὸ πρόγραμμα τῆς δημοτικῆς σχολῆς, ἐπελάβοντο δὲ καὶ τῆς συζητήσεως τοῦ προγράμματος τοῦ γυμνασίου· ἀλλ' ἠναγκάσθημεν νὰ διακόψωμεν ἐν τῷ μέσῳ τὴν ἐργασίαν, διότι ἀπηγορεύθη νὰ

συνεδρεύωμεν ἐνταῦθα ἐν ἑσπεριναῖς ὥραις. Ἐπειδὴ μόνον ἐν Κυριακαῖς ἐπιτρέπεται νὰ συνερχώμεθα ἐνταῦθα τὴν ἡμέραν, τὸ μὲν διὰ τὰς εὐθὺς ἐπιστάσας ἑορτὰς τοῦ Πάσχα, τὸ δὲ διὰ τὴν ἕνεκα τῶν διακοπῶν διασπορὰν τῶν ἑταίρων ἀνεβλήθη μὲν εἰς τὸ ἐπιὸν ἔτος ἡ συζήτησις, δὲν κατωρθώθη δ' ὅμως μέχρι τοῦδε νὰ συνεχισθῇ ἐλλείψει τόπου πρὸς συχνὰς συνεδρίας.

Καὶ πολλὰς δὲ ἄλλας τῆς ἑταιρείας κινήσεις ἐματαίωσεν ἡ ἔλλειψις οἰκείας στέγης· ὅτι δὲ τούτου ἕνεκα καὶ τακτικαὶ ἔστιν ὅτε συνεδρίαι ἐν Κυριακαῖς ἀεὶ συγκαλούμεναι ματαιοῦνται, δὲν εἶναι ἀνάγκη βεβαίως νὰ ὑπομνήσω τοῦτο τοὺς οὐχὶ σπανίως πικρὰν τοῦ πράγματος πεῖραν λαμβάνοντας ἑταίρους.

Τὰ πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς τῆς ἑταιρείας παρεμβαλλόμενα ταῦτα προσκόμματα βαρέως φέροντες οἱ ἑταῖροι σφοδρῶς ποθοῦσι τὴν ἄρσιν αὐτῶν. Διό, ὅτε ὁ ἀγαπητὸς ἡμῖν ἑταῖρος κ. Ἠλίας Λιακόπουλος προέτεινεν ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 16 Μαρτίου τοῦ 1892 τὸ γνωστὸν ὑμῖν σχέδιον πρὸς οἰκοδομὴν ἰδίου τῆς ἑταιρείας κτιρίου, προθύμως ἐγκρίναντες αὐτὸ οἱ συνεδρεύοντες τότε ἑταῖροι ἐξελέξαντο πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ καὶ ἐπιτροπείαν, συγκειμένην ἐκ τῶν κ. Ἠλία Λιακοπούλου, Παναγιώτου Π. Οἰκονόμου καὶ Σπυρίδωνος Οἰκονομίδου. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ηὐδοκίμησεν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τὸ σχέδιον, μὴ ἐγγραφέντων ἱκανῶν ἑταίρων. Ὥστε μένουσιν ἔτι μόναι αἱ ὑπὲρ τοῦ θεμελίου τοῦ κτιρίου τῆς ἐπιστημονικῆς ἑταιρείας δωρηθεῖσαι χίλιαι δραχμαὶ τῆς ἀοιδίμου Αἰκατερίνης Ι. Νεγροπόντου, αὐξηθεῖσαι διὰ τοῦ τόκου αὐτῶν εἰς 1100 δραχμάς.

Εἰ καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν ἰδίας στέγης πρὸς ἐλευθέρας καὶ ἀκωλύτους συνόδους τῶν ἑταίρων ἀπέστη μέχρι τοῦδε τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ζητημάτων, συχνὰς ἀπαιτούντων συνόδους τῶν ἑταίρων πρὸς συζήτησιν, συνήρχετο οὐδὲν ἧττον ὁτὲ μὲν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Προέδρου, ὁτὲ δὲ εἰς τὴν τοῦ ἀντιπροέδρου κ. Ἰ. Ν. Χατζιδάκι καὶ συνεσκέπτετο περὶ ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἄλλων ζητημάτων. Μὴ ἀρκεσθὲν δ' εἰς θεωρητικὰς περὶ τούτων ἐργασίας ἐπεσκέψατο καὶ τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Χαρίλαον Τρικούπην καὶ παρεκάλεσεν αὐτόν, ἵνα φροντίσῃ περὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν πραγμάτων καθιστὰς τὴν ἐκπαίδευσιν ἡμῶν ἀνεξάρτητον τῆς πολιτικῆς, βελτιῶν τὴν τύχην τῶν λειτουργῶν αὐτῆς καὶ μεταρρυθμίζων τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα.

Καὶ ὅτε δ' ὑπεβλήθη εἰς τὴν βουλὴν τῶν Ἑλλήνων τὸ περὶ διαρρυθμίσεως τῶν τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου νομοσχέδιον, τὸ Δ. Σ. ὥρισεν ἐπιτροπείαν, συγκειμένην ἐκ τῶν κ. Ι. Ν. Χατζιδάκη, Σπυρ. Βάση, Γ. Ν. Χατζιδάκη, Ῥήγα Νικολαΐδου, Παναγιώτου Καββαδίου καὶ τοῦ γραμματέως τῆς ἑταιρείας, ἵνα μελετήσῃ τὸ νομοσχέδιον καὶ τὸ πόρισμα τῆς μελέτης ὑποβάλῃ εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸν Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας. Ἡ ἐπιτροπεία περάνασα τὸ ἔργον αὐτῆς ὑπέβαλεν αὐτὸ διὰ τοῦ προεδρείου εἴς τε τὸν πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Χαρίλαον Τρικούπην καὶ τὸν ὑπουργὸν τῆς Παιδείας κ. Κ. Κοσσονάκον.

Ἐκ τῶν πρὸς αὔξησιν τῶν πόρων τῆς ἑταιρείας φροντίδων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου μνημονευτέα τάδε·

Τὸ ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον ἠγόραζεν ἐπὶ δύο ἔτη ἀνὰ 500 δραχμῶν ἀντίτυπα τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν. Τὸ Δ. Σ. ἔγραψε πρὸς τὴν Ἀκαδημεικὴν Σύγκλητον παρακαλοῦν ν' αὐξήσῃ τὴν ἀγοράν, ὑπεμίμνησκε δ' ἅμα ὅτι ἄλλοτε δισχιλίας κατ' ἔτος κατέβαλλε τὸ ἐθν. Πανεπιστήμιον δραχμὰς πρὸς ἔκδοσιν τοῦ Ἀθηναίου. Ἀλλ' ἕνεκα λόγων οἰκονομικῶν ἀντὶ αὐξήσεως ἔπαυσε καὶ τὴν πεντακοσιόδραχμον ἀγορὰν ἀντιτύπων τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἀπετάθη προσέτι τὸ Δ. Σ. καὶ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Χαρίλαον Τρικούπην ἐπικαλούμενον τὴν ἀρωγὴν τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ηὐδόκησε ν' ἀναγράψῃ δισχιλίας καὶ πεντακοσίας δραχμὰς ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ὑπὲρ τῆς ἑταιρείας ἡμῶν, ἡ δὲ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ἐνέκρινε δὶς ἤδη τὸ ἀναγεγραμμένον ποσόν. Ἐλπίζομεν δ' ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ σεβαστὴ Κυβέρνησις θὰ διατελέσῃ εὐεργετοῦσα τὴν ἑταιρείαν καὶ συντελοῦσα εἰς τὴν εὐδοκίμησιν τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῆς ἔργου.

Εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ κ. Τρικούπη ὀφείλει ἡ ἑταιρεία χάριτας καὶ δι' ἄλλην αὐτῆς εὔνοιαν.

Τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως στέγης δυσφορίαν τῆς ἐπιστημονικῆς ἑταιρείας θέλων νὰ παραμυθήσῃ πως ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως κ. Κωνσταντῖνος Παπαμιχαλόπουλος παρεχώρησε τῇ ἑταιρείᾳ ἡμῶν δύο τῶν ὑπογείων δωματίων τῆς Σιναίας Ἀκαδημείας πρὸς ἀπόθεσιν τῶν ἀρχείων αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ πρυτανεία τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἔχουσα τότε τὴν ἐπιστασίαν τῆς

Ἀκαδημείας ἀνήγγειλε τῷ Προεδρείῳ ὅτι οὐ μόνον νέας ἐγκαταστάσεις ἐν τῇ Σιναίᾳ Ἀκαδημείᾳ δὲν διανοεῖται νὰ ἐπιτρέψῃ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ἐγκαθιδρυμένας ἤδη ἑταιρείας, τὴν Ἀρχαιολογικὴν καὶ τὴν Φαρμακευτικήν, θὰ ἐξελάσῃ. Οὕτω δ' ἐκωλύθη τότε ἡ ἑταιρεία νὰ καταλάβῃ τὰ παραχωρηθέντα δωμάτια. Ἀλλ' ὁ νῦν ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως κ. Δ. Μ. Καλλιφρονᾶς διέταξε τὴν ἐπιστασίαν τῆς Σιναίας Ἀκαδημείας νὰ παραδώσῃ τὰ τότε παραχωρηθέντα τῇ ἑταιρείᾳ ὑπόγεια δωμάτια, ἡ δὲ διαταγὴ αὐτοῦ προθύμως ἐξετελέσθη. Ἔχουσα ἤδη τὰ δωμάτια ταῦτα ἡ ἑταιρεία δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ φροντίσῃ καὶ περὶ τοῦ καταρτισμοῦ τῆς βιβλιοθήκης, ἥτις σύγκειται νῦν ἐκ τῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων, τῶν ἀντὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἀνταλλασσομένων, ἤτοι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, τῆς Σκωτικῆς ἐπιθεωρήσεως, τοῦ περιοδικοῦ τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς σχολῆς καὶ τοῦ τῆς Γερμανικῆς, τῶν «Νέων χρονικῶν τῆς Αϊδελβέργης», (Neue Heidelberger Jahrbucher) καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν συγγραμμάτων, ἅπερ οἱ τούτων συγγραφεῖς αὐθόρμητοι ἔπεμψαν πρὸς τὴν ἑταιρείαν. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐδωρήθησαν τῇ ἑταιρείᾳ ἰδιαιτέρας μνείας ἄξια βιβλία ἡ δίτομος Γραμματολογία τῶν Ἀλεξανδρεωτικῶν χρόνων τοῦ ἐπιτίμου ἡμῶν ἑταίρου κ. Franz Susemihl (μετ' ἄλλων αὐτοῦ μικροτέρων ἐκδόσεων Ἑλλήνων συγγραφέων), τὸ δίτομον σύγγραμμα τοῦ ἐπιτίμου ἡμῶν ἑταίρου v. Wilamowitz Aristoteles u. Athen, ὁ δήμαρχος κατὰ τὴν ἑλληνικὴν νομοθεσίαν ὑπὸ τοῦ κ. Τιμ. Φιλήμονος, Recueil des inscriptions grecques ὑπὸ τοῦ ἐπιτίμου ἡμῶν ἑταίρου R. Dareste, Μυκῆναι καὶ Μυκηναῖος πολιτισμὸς ὑπὸ Χρήστου Τσούντα, Βυζαντινὴ τέχνη καὶ Βυζαντινοὶ καλλιτέχναι ὑπὸ Γ. Ε. Μαυρογιάννη, Nachrichten von der Königl. Geselschaft der Wissenschaften und der Georg-Augusts-Universität zu Göttingen. Aus dem Jahre 1892 N° 1-16, Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλολογικὸς Σύλλογος, σύγγραμμα περιοδικὸν τόμ. Κ', ΚΑ', ΚΒ', παράρτημα τοῦ ΙΘ' τόμου καὶ τοῦ Κ'-ΚΒ' καὶ Ζωγράφειος ἀγὼν τόμ. Α'.

Συνεδρίας τῶν ἑταίρων συνεκάλεσεν τὸ Δ. Σ. κατὰ τὴν γ'. περίοδον τρεῖς καὶ εἴκοσιν. Ἐν αὐταῖς ἐγένοντο ἀνακοινώσεις περὶ διαφόρων ἐπιστημονικῶν ζητημάτων, ὧν πολλαὶ μὲν κατεχωρίσθησαν ἤδη

ἐν τῷ Δ' καὶ Ε' τόμῳ τῆς 'Αθηνᾶς, τινὲς δὲ μέλλουσι νὰ καταχωρισθῶσιν ἐν τῷ Ϛ' τόμῳ.

'Ανεκοινώσαντο δὲ οἱ ἑξῆς ἑταῖροι.

Ὁ πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας κ. Κ. Σ. Κόντος τρίς.
Ὁ κ. Π. Καββαδίας δίς.
Ὁ κ. Γεώργιος Ν. Χατζιδάκης ἑξάκις.
Ὁ κ. Σπ. Βάσης πεντάκις.
Ὁ κ. Γ. Α. Παπαβασιλείου πεντάκις.
Ὁ κ. Δ. Γ. Καμπούρογλους δίς.
Ὁ κ. 'Ανδρέας Σκιᾶς ἅπαξ.
Ὁ κ. Πέτρος Παπαγεωργίου ἅπαξ.
Ὁ κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης ἅπαξ.
Ὁ κ. 'Ηλίας Λιακόπουλος ἅπαξ.
Ὁ κ. 'Ι. Κοφινιώτης τρίς.
Ὁ κ. 'Ιωάννης 'Αργυριάδης πεντάκις.
Ὁ ἀοίδιμος Α. Λόλλιγκ ἅπαξ.
Ὁ κ. Γ. Σωτηριάδης ἅπαξ.
Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Ν. 'Ράδος τρίς.

Τὸ περιοδικὸν ἡμῶν κατὰ τὸ τέλος τῆς Β' περιόδου δι' οὓς ἐξεθέμεθα λόγους ἐν τῇ τότε λογοδοσίᾳ τοῦ Δ. Σ. εἶχεν ὑστερήσει. Εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Δ. Συμβουλίου ἐπεσπεύσθη ἡ ἔκδοσις καὶ ἐν βραχεῖ ἐξεδόθη τὸ γ' καὶ δ' τεῦχος τοῦ Γ' τόμου καὶ τὸ παράρτημα τοῦ Γ' τόμου ἔτι δὲ καὶ τὸ α' καὶ β' τοῦ Δ' τόμου, ἔκτοτε δὲ ἐξακολουθεῖ κανονικῶς ἐκδιδόμενον. 'Ετυπώθησαν δὲ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην 103 $^1/_4$ τυπ. φύλλα.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐξελέξατο τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον *συνέδρους* μὲν ἑταίρους ἕνδεκα, τοὺς κ.

'Ελευθέριον 'Ελευθεριάδην
Δημοσθένην Τσιβανόπουλον
Δημήτριον Σταυρόπουλον
'Εμμανουὴλ Ζολώταν
'Αλφρέδον Βιτάλην

Βασίλειον Ἀντωνιάδην
Θεόδωρον Ἀποστολόπουλον
Μιχαὴλ Κωνσταντινίδην
Λουκᾶν Μπέλλον
Γεώργιον Μ. Σακόρραφον καὶ
Σωτήριον Σακελλαρίδην

παρέδρους δὲ ἕνδεκα, τοὺς κ.

Σωτήριον Ζωζακίδην
Ι. Μάτσαν
Ἀντώνιον Οἰκονόμου
Ἰωάννην Τάσογλουν
Λυσίμαχον Καυταντζόγλου
Α. Παπαδόπουλον Κεραμέα
Στέφανον Γρύλλην
Κωνσταντῖνον Λάβδαν
Γεώργιον Δερβένην
Σταῦρον Φούντην καὶ
Κωνστ. Γ. Σαββόπουλον

Ἀλλ' ὑπέστημεν καὶ ἀνυπολογίστους ζημίας ἀπολέσαντες τρεῖς πολυτίμους συνέδρους ἑταίρους, Ἀλέξανδρον τὸν Κατακουζηνόν, τὸν ἀντιπρόεδρον τῆς Ἑταιρείας Ἀχιλλέα Ἀγαθόνικον καὶ τὸν Ἀδόλφον Λόλλιγκ. Τοὺς πολυκλαύστους ἑταίρους ἐτίμησεν ἡ ἑταιρεία στεφάνῳ καὶ προσεφώνησε διὰ τοῦ γραμματέως προσηκόντως, παρηκολούθησε δ' ἐν βαρεῖ πένθει τὴν κηδείαν αὐτῶν. Τοῦ δ' ἀγαπητοῦ ἑταίρου Ἀδόλφου Λόλλιγκ, διαμαρτυρομένου ὄντος τὸ θρήσκευμα, ἐτέλεσεν ἡ ἑταιρεία καὶ πολιτικὸν μνημόσυνον, οὗ προήδρευσεν ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως κ. Δ. Μ. Καλλιφρονᾶς, μετέσχον δὲ κληθέντες οἱ διευθυνταὶ τῶν ἐνταῦθα ξένων ἀρχαιολογικῶν σχολῶν μετὰ τῶν ἑταίρων αὐτῶν καὶ οἱ πολιτικοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἐπῄνεσαν δὲ τὸν προσφιλῆ ἑταῖρον ὁ γραμματεὺς τῆς ἑταιρείας καὶ ὁ σύμβουλος αὐτῆς κ. Π. Καββαδίας ἐπεξελθὼν προσήκοντα τῷ ἀοιδίμῳ ἀνδρὶ ἔπαινον.

Ἡ ἐπιστημονικὴ ἑταιρεία ἑώρτασε κατὰ τὴν περίοδον ταύτην καὶ φαιδρὰ γεγονότα. Προσεκλήθη νὰ μετάσχῃ τῆς ἐν Παρισίοις τελουμέ-

νης ἑβδομηκονταετηρίδος ἑορτῆς τοῦ περιωνύμου Pasteur. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου καθίστατο τοῦτο ἀδύνατον, τὸ προεδρεῖον ἔπεμψε συγχαρητικὰ τηλεγραφήματα πρός τε τὸν διὰ τῆς ἑορτῆς τιμώμενον περίπυστον σοφὸν καὶ πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς ἑορτῆς ἐπιτροπείαν.

Ἕτερον φαιδρὸν καὶ χαρμόσυνον γεγονὸς ἑώρτασεν ἡ ἐπιστημονικὴ ἑταιρεία μετὰ λαμπρότητος ἐκτάκτου δὶς συγκαλέσασα τοὺς ἑταίρους μετὰ τῶν φίλων αὐτῶν εἰς ἐκτάκτους συνεδρίας, τῇ 29 Μαρτίου καὶ τῇ 4 Ἀπριλίου, πρὸς τιμὴν τοῦ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίας αὐτοῦ ἑορτάζοντος σεβαστοῦ αὐτῆς προέδρου κ. *Κωνσταντίνου Σ. Κόντου*, ὅτε προεδρεύοντος τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως πολλοὶ τῶν ἑταίρων ἐποιήσαντο τιμητικὰς ἀνακοινώσεις, τῇ δὲ 21 Μαρτίου παρέθηκαν δεῖπνον τῷ ἑορτάζοντι προέδρῳ οἱ ἑταῖροι, ἐν ᾧ συνειστιῶντο καὶ οἱ ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρείας ἡμῶν διατελέσαντες ὑπουργοὶ τῆς Παιδείας.

Τὴν ταμιείαν διεξῆγε κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς γ′ περιόδου ὁ ἀγαπητὸς ἡμῖν ἑταῖρος κ. Ἀλ. Καράλης. Κατὰ δὲ τὸ β′ ἔτος παρακληθεὶς ἀνέλαβεν αὐτὴν ὁ σύμβουλος τῆς ἑταιρείας κ. Γεώργιος Α. Παπαβασιλείου. Περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου θὰ ποιήσηται ὑμῖν λόγον ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας κ. Ἠλίας Λιακόπουλος.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ

Φίλοι Ἑταῖροι.

Ἐκπληροῦντες καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1893 τὴν ἀνετεθεῖσαν ἡμῖν ἐντολὴν ἐξηλέγξαμεν τὰ τῆς χρηματικῆς διαχειρίσεως τῆς Ἑταιρείας ἡμῶν, λαμβάνομεν δὲ τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλωμεν τὰ ἑξῆς πορίσματα.

Εἰσεπράχθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1893 ἐν ὅλῳ...... δρ. 5,954,90 ἤτοι δρ. 520.20 ἐκ μετρητῶν ἐν τῷ Ταμείῳ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1892, καὶ δρ. 5,434.70 ἐκ συνδρομῶν μελῶν καὶ τῆς Σ. Κυβερνήσεως.

Ἐδαπανήθησαν δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1893 ἐν ὅλῳ... δρ. 4,087.77 ἤτοι δρ. 3,526 διὰ τὸ περιοδικὸν μέχρι τέλους τοῦ Ε' τόμου, καὶ δρ. 561.77 διὰ τὴν λοιπὴν τῆς Ἑταιρείας λειτουργίαν.

Οὕτως ὑπῆρχε κατὰ τὴν 22 Φεβρουαρίου 1894 περίσσευμα ἐκ............................ δρ. 1,867.13

Ἐκτὸς τούτου ὑπῆρχον ἐν τῷ Ταμείῳ καὶ ἕτεραι δρ. 1,100, προερχόμεναι αἱ μὲν 1,000 ἐκ τοῦ γνωστοῦ κληροδοτήματος τῆς ἀειμνήστου Αἰκατερίνης Νεγροπόντου, αἱ δὲ 100 ἐκ τόκου, ὃν ὁ τὸ ἄνω ποσὸν ἐπὶ ἔτος παραφυλάξας ἀξιότιμος πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας εὐηρεστήθη οἰκειοθελῶς καὶ ἐξ ἄκρας λεπτότητος νὰ παράσχῃ.

Κατὰ ταῦτα ἡ ὅλη χρηματικὴ περιουσία τῆς Ἑταιρείας ἀνήρχετο κατὰ τὴν 22 Φεβρ. ε.ε. ἡμέραν τῆς ἐξελέγξεως εἰς δρ. 2.967.13 ἃς ὁ κ. Ταμίας ἔχει κατατεθειμένας πρὸς ἀσφάλειαν παρὰ τῇ Βιομηχανικῇ.

Πρὸ τῆς εὐαρέστου ταύτης καταστάσεως ἡ Ἐπιτροπεία αἰτεῖται τὴν ἄδειαν νὰ ὑποβάλῃ μετὰ σεβασμοῦ τῇ Ἑταιρείᾳ τὰς ἀκολούθους σκέψεις. Αἱ μὲν δρ. 1100 αἱ διὰ τὸ Κτίριον προωρισμέναι νὰ κατατεθῶσιν εἰς ἀσφαλὲς μέρος ἐντόκως, ἕως οὗ φθάσῃ ὁ χρόνος τῆς χρησιμοποιήσεως αὐτῶν. Εἰς τὸ ἄνω δὲ ποσὸν νὰ προστεθῶσιν ἤδη δρ.1000 ἐκ τοῦ περισσεύματος, ὅπερ οὕτω θὰ μειωθῇ εἰς δρ. 867.13. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τούτου νὰ ἀφαιρεθῶσιν ἕτεραι δρ. 300, ἵνα ἀποτελέσωσι τὴν βάσιν διαρκοῦς ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, σχηματισθησομένου βαθμηδὸν καὶ μέλλοντος νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἐκτάκτους ἀτυχεῖς

περιστάσεις. Διὰ τῶν ἀφαιρέσεων δὲ τούτων τὸ περίσσευμα θὰ μειωθῇ εἰς δρ. 567.13, ἀλλὰ καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο ἔσται ἱκανὸν πρὸς τὸ τρέχον ἔτος, ὡς ὑπῆρξεν ἴσον περίπου ποσὸν καὶ ἐν τῷ παρελθόντι.

Τὰ τηρούμενα δὲ βιβλία Ταμείου εὑρέθησαν ἐν ἄκρα τάξει, ἐφ' ᾧ δίκαιος προσήκει τῷ ἀξιοτίμῳ Ταμίᾳ ἔπαινος.

Ἀλλ' ἡ ἐπιτροπεία κρίνει ἐπάναγκες νὰ συστήσῃ, ὅπως τὰς τῆς διαχειρίσεως κανονισθῶσιν ἄλλως ἢ ὡς μέχρι τοῦδε. Βεβαίως ἡ γλισχρότης τῶν πόρων τῆς Ἑταιρείας, ἰδίως δὲ ἡ ἀναμφισβήτητος ἐντιμότης τῶν διαχειρισάντων μέχρι τοῦδε τὴν περιουσίαν αὐτῆς κατέστησαν περιττὴν τὴν σκέψιν περὶ ἐφαρμογῆς πολυπλοκωτέρου λογιστικοῦ ἐν τῇ διαχειρίσει. Ἀλλὰ τοῦτο νομίζομεν δὲν εἶνε ἀποχρῶν λόγος, ἵνα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐξακολουθῇ τὸ αὐτὸ σύστημα, τοὐναντίον ποικίλοι εἶνε οἱ λόγοι οἱ περὶ τοῦ ἐναντίου συνηγοροῦντες, καὶ οὓς περιττὸν νὰ ἀπαριθμῶμεν ἐνταῦθα, ἀρκεῖ νὰ ῥηθῇ μόνον τοῦτο, ὅτι καλὴ διαχείρισις εἶναι ἡ κατὰ τοὺς λογιστικοὺς τύπους καὶ κανόνας διεξαγομένη. Διὰ ταῦτα προτείνομεν.

α') Νὰ καταγραφῇ ἅπασα ἡ μὴ χρηματικὴ περιουσία τῆς Ἑταιρείας ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ, εἰς ὃ νὰ γίνωνται αἱ ἑκάστοτε προσθαφαιρέσεις, καὶ ὅπερ νὰ ἐξελέγχηται κατ' ἔτος.

β') Αἱ εἰσπράξεις καὶ αἱ δαπάναι τῆς Ἑταιρείας νὰ γίνωνται ἐπὶ τῇ βάσει προϋπολογισμοῦ, συντασσομένου κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ συμβουλίου.

γ') Ἡ ἐτησία ἐξέλεγξις νὰ γίνηται ἐπὶ τῇ βάσει ἀπολογισμοῦ, συντασσομένου ἐπίσης ὑπὸ τοῦ συμβουλίου.

Διὰ τῶν τριῶν τούτων μέτρων καὶ τῶν παρομαρτούντων αὐτοῖς τὰ τῆς διαχειρίσεως ἔσονται τοῦ λοιποῦ τῳόντι καὶ οἴκοθεν εὔτακτα, ἐνῷ, ἂν μέχρι τοῦδε ἐτηρήθη τάξις τις, ὀφείλεται τοῦτο μόνον εἰς τὴν καλὴν πίστιν καὶ ἀκεραιότητα τῶν ἀναμιχθέντων εἰς τὰ τῆς διαχειρίσεως.

Ὑποσημειούμεθα μετὰ σεβασμοῦ,

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαρτίου 1894.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπεία

Δ. Γ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

Εἰσηγητὴς Η. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Π. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.

Προϋπολογισμὸς τοῦ ἔτους 1894

Δαπάναι

Α'. Εἰς περιοδικὸν			
1) Τυπωτικὰ 32 τυπογρ. φύλ. .	Δρ. 1280		
2) Τυπογρ. χάρτην (32 δεσμ.) .	» 480		
3) Εἰς ἐκτύπ. 4 ἐξωφύλλων . .	» 40		
4) Εἰς χάρτην 4 » . .	» 48		
5) Εἰς ἀποστολὴν περιοδικοῦ . .	» 300		
		Δρ.	2,148
Β'. Μισθὸν ὑπηρέτου		»	375
Γ'. Δικαίωμα εἰσπράκτορος 8 %		»	70
Δ'. Δαπάνας γραφείου		»	100
Ε'. Δαπάνας ἀπροόπτους		»	300
		Δρ.	2,993

Πρόσοδοι

Ἐκ περισσεύματος		Δρ.	1,867.13
Ἐκ συνδρομῶν ἑταίρων — παρέδρων .	Δρ. 360		
Ἐκ συνδρομῶν ἑταίρων — συνέδρων .	» 1,275		
		»	1,635.—
Ἐκ πωλήσεως Ἀθηνᾶς		»	300.—
Ἐκ χορηγίας Κυβερνήσεως		»	2,500.—
		Δρ.	6,302,13

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Προεδρεῖον

Πρόεδρος Κ. ΚΟΝΤΟΣ

Ἀντιπρόεδροι ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΣΙΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

Γραμματεὺς ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

Σύμβουλοι

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ
ΡΗΓΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΑΣΗΣ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἐπιμεληταὶ τοῦ περιοδικοῦ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΑΣΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΡΕΜΟΣ
Π. ΦΕΡΜΠΟΣ
Π. ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ

Εὐεργέται τῆς Ἑταιρείας

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Ι. ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΟΥ

Δωρηταὶ τῆς Ἑταιρείας

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Σ. ΚΟΝΤΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΓΛΙΔΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
† ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1898

ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

EDUARD ZELLER
JOHANNES SCHMIDT
A. KIRCHHOFF
† A. NAUCK
S. NABER
H. VAN HERVERDEN
TH. MOMMSEN
IWAN VON MÜLLER
B. DELBRÜCK
WILH. WUNDT
MAX HEINZE
FRANZ SUSEMIHL
HERMANN DIELS
ERNST CURTIUS
ADOLF MICHAELIS
† HEINRICH BRUNN
SALOMON REINACH
OTTO BENNDORF
C. M. FRANCKEN
J. J. HARTMANN
BERNHARD SCHMIDT
WILH. CHRIST
G. KAIBEL
N. WECKLEIN
VAN LEEUWEN
J. VAHLEN
FR. BLASS
O. RIBBECK
DOM. COMPARETTI
R. KEKULÉE
A. CONZE
GEORG TREU
G. PERROT
U. KOEHLER
R. DAREST
HENRIE WEIL
E. CAILLEMER
P. FOUCART
R. C. JEBB
W. G. RUTHERFORT
WILLIAM GOODWIN
BASIL D. GILDERLEEVE
† HERMANN HELMHOLTZ
C. JORDAN
EMILE PICARD
EMIL DU BOIS-REYMOND
WILAMOWITZ VON MOELLENDORFF

ΣΥΝΕΔΡΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΕΔΡΟΙ

ΑΘΑΝΑΣΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν., Καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς Σχολῆς.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ, ἐν Ἀθήναις.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞ. Γ., Καθηγητὴς ἐν Πάτραις.

ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι., Καθηγητὴς ἐν Ἀγρινίῳ.

ΑΛΗΜΟΝΑΚΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ, Καθηγητὴς ἐν Χίῳ

ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ Γ. ΕΜ., Καθηγητὴς ἐν Πάτραις.

ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, πρώην γυμνασιάρχης, ἐν Ἀθήναις.

ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Καθ. τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.

ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Τεργέστῃ.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡ., διδάκτωρ τῆς νομικῆς.

ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ Δ., Καθηγητὴς ἐν Κερκύρᾳ.

ΑΡΓΥΡΙΑΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, πρώην διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Ῥιζαρείου Σχολῆς.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ, Δικηγόρος ἐν Σμύρνῃ.

ΑΣΠΙΩΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ, Καθηγητὴς ἐν Σμύρνῃ.

ΒΑΣΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ, Καθηγητὴς τῆς Λατινικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΒΕΛΕΝΤΖΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ, δικηγόρος ἐν Ἀθήναις.

ΒΕΛΟΥΔΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΒΕΝΕΤΟΚΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Γυμνασιάρχης ἐν Ἀλεξανδρείᾳ

ΒΙΤΑΛΗΣ ΑΛΦΡΕΔΟΣ, Σχολάρχης ἐν Βαϊντηρίῳ.

ΒΟΡΤΣΕΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Γ., πρώην Γυμνασιάρχης ἐν Ἀθήναις.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, διδ. φιλ.

ΓΕΝΕΡΑΛΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Ι., Καθηγητὴς ἐν Ῥεθύμνῃ.

ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ, Καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς Σχολῆς.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΜ., Καθηγητὴς ἐν Νεαπόλει Κρήτης.

ΓΡΑΤΣΙΑΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Σχολάρχης ἐν Λευκάδι.

ΓΡΗΓΟΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΧΙΛΛΕΥΣ, Σχολάρχης ἐν Ἀθήναις.

ΓΡΥΛΛΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, Σχολάρχης ἐν Νάξῳ.

ΔΑΛΛΑΣ Ε., Σχολάρχης ἐν Λευκάδι.

ΔΕΛΛΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Γυμνασιάρχης ἐν Λευκωσίᾳ.

ΔΕΡΒΕΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Σχολάρχης ἐν Κύμῃ.

ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι., Καθηγητὴς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Βώλῳ.

ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΙΟΣ, Καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς Σχολῆς.

ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ, Διευθυντὴς ἰδίου ἐν Ἀθήναις Λυκείου.

ΔΟΥΚΑΚΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ, Γυμνασιάρχης ἐν Πειραιεῖ.

ΔΟΥΚΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ, Καθηγητὴς ἐν Σμύρνῃ.

ΔΟΥΚΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ, δικαστὴς ἐν Ἀθήναις.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Γ., Καθηγητής.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Βουρλῶν ἰατρός.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ Ι., Σχολάρχης Τυρνάβου.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ, Καθηγητὴς τῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς καὶ ὑφηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΕΥΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Σμύρνῃ.

ΖΑΓΓΟΓΙΑΝΝΗΣ Δ. Κ., Καθηγητὴς ἐν Λαρίσῃ.

ΖΗΣΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ., Καθηγητὴς τῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς.

ΖΟΛΩΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Γυμνασιάρχης ἐν Χίῳ.

ΖΟΛΩΤΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ, Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

ΖΥΓΑΛΑΚΗΣ Γ. Δ., διδ. ἐν Μηλέαις.

ΖΩΖΑΚΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Καθηγητὴς ἐν Τρικκάλοις.

ΗΡΕΙΩΤΗΣ Π., Σχολάρχης ἐν Αἰγίνῃ.

ΘΑΛΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ, ἰατρὸς ἐν Ἀθήναις.

ΘΟΙΒΙΔΟΠΟΥΛΟΣ Γ. Δ. Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΙΑΣΕΜΙΔΗΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ, Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Ν., Διευθυντὴς ἰδίου ἐν Βραΐλᾳ Λυκείου.

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Σχολάρχης ἐν Ἀνδριτσαίνῃ.

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, ἐν Χίῳ.

ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Α., Γενικὸς ἔφορος τῶν αρχαιοτήτων καὶ ὑφηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΚΑΛΕΛΛΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ Κ., Γυμνασιάρχης ἐν Ἄρτῃ.

ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Διευθυντὴς τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς.

ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ Δ. Γ., ἔφορος τῶν χειρογράφων τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης.

ΚΑΡΑΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, τραπεζίτης ἐν Ἀθήναις.

ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ ΠΑΥΛΟΣ, Καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΚΑΡΤΑΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ Γ., βουλευτής.

ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Σχολάρχης ἐν Κυθήροις.

ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ ΚΟΣΜΑΣ Π., Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΚΑΤΑΙΒΑΙΝΗΣ Κ. Σ., Γυμνασιάρχης ἐν Σάμῳ.

ΚΑΦΙΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Σχολάρχης ἐν Κέῳ.

ΚΑΦΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥ Λ.

ΚΕΡΑΜΕΥΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Πετρουπόλει.

ΚΕΦΑΛΑΣ ΜΙΧΑΗΛ, Διευθυντὴς τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ (Κωνσταντινουπόλεως) Ἑλληνικῆς Σχολῆς.

ΚΛΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΗΛ., Καθηγητὴς ἐν Βώλῳ.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Ἀρχιμ., διευθυντὴς τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς.

ΚΟΛΥΒΑΣ ΑΛΕΞΙΟΣ Κ., Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΚΟΝΔΥΛΗΣ Δ., Γυμνασιάρχης ἐν Καλάμαις.

ΚΟΝΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Σμύρνῃ.

ΚΟΝΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Σ., Καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΚΟΡΝΕΛΑΤΟΣ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ, Καθηγητὴς ἐν Ληξουρίῳ.

ΚΟΡΦΙΩΤΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Β., Γυμνασιάρχης ἐν Λαρίσῃ.

ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι., Καθηγητὴς ἐν Χαλκίδι.

ΚΟΥΒΕΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π., Καθηγητὴς ἐν Ἀμφίσσῃ.

ΚΟΥΖΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι.. Διευθυντὴς τῆς ἐν Κωνστάντζᾳ Ἑλληνικῆς Σχολῆς.

ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΑΚΗΣ Π., Σχολάρχης ἐν Σπάρτῃ.

ΚΟΥΡΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Σχολάρχης ἐν Βετολίστῃ.

ΚΟΥΣΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ, Καθηγητὴς ἐν Ἀνδριτσαίνῃ.

ΚΟΦΙΝΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Κ., Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΚΡΕΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Καθηγητὴς γυμνασίου καὶ ὑφηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡ., Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι., Ὑφηγητὴς τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ, Καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Λονδίνῳ.

ΛΑΒΔΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Σχολάρχης.

ΛΑΝΙΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Λευκωσίᾳ.

ΛΑΣΚΑΡΙΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ, Δικηγόρος ἐν Σμύρνῃ.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων.

ΛΙΑΤΗΣ Γ., Ἰατρὸς ἐν Σμύρνῃ.

ΛΙΒΑΔΑΣ ΜΙΧΑΗΛ, Ὑφηγητὴς τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΗΛΙΑΣ, Γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν.

ΛΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α., Διευθυντὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς Σχολῆς.

ΛΟΛΛΙΓΚ Α., Ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων.

ΛΥΚΟΠΑΝΤΗΣ ΜΙΧΗΛ, Σχολάρχης ἐν Πλατάνῳ τῆς Ναυπακτίας.

ΛΥΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Πταισματοδίκης Ἐν Ἀθήναις.

ΜΑΛΙΑΚΑΣ ΗΛΙΑΣ, Δικηγόρος ἐν Κωνσταντινουπόλει,

ΜΑΤΣΑΣ Ι., Σχολάρχης Χαλκίδος.

ΜΕΛΦΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Καθηγητὴς ἐν Θεσσαλονίκῃ

ΜΙΧΑΗΛ ΙΩΑΝΝΗΣ, Καθηγητὴς ἐν Λαρίσῃ.

ΜΙΧΕΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Δικηγόρος ἐν Χαλκίδι.

ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, Δικηγόρος ἐν Ἀθήναις.

ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ., Σχολάρχης ἐν Ἀθήναις.

ΜΠΑΞΕΒΑΝΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Σ., Καθηγητὴς ἐν Σύρῳ.

ΜΠΕΛΛΟΣ ΛΟΥΚΑΣ, ἰατρὸς ἐν Ἀθήναις.

ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Γ., Καθηγητὴς ἐν Αἰγίῳ.

ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΡΗΓΑΣ, Καθηγητὴς τῆς ἀνατομικῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΝΥΣΤΕΡΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΜ., Καθηγητὴς ἐν Πάτραις.

ΞΗΘΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ἐν Ἀθήναις.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Σμύρνῃ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, Καθηγητὴς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΛΕΟΝΤΙΟΣ, Διδάκτωρ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ, Ὑφηγητὴς τῆς χημείας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, Καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΘΩΜΑΣ, Καθηγητὴς ἐν Ῥόδῳ.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Σέρραις.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Π. πρώην γενικὸς διευθυντὴς τῶν δημ. σχολείων.

ΠΑΪΖΗΣ Π., Γυμνασιάρχης ἐν Γυθείῳ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ, Ἀρχιμανδρίτης ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ΠΑΝΑΓΟΣ Π., Σχολάρχης ἐν Ἁλμυρῷ.

ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ Ι., πρώην γυμνασιάρχης Ἰωαννίνων.

ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ, Γυμνασιάρχης ἐν Λαμίᾳ.

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΗΣΑΡΙΩΝ Κ., Σχολάρχης Σκριπεροῦ.

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Γυμνασιάρχης ἐν Ἀνδριανουπόλει.

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΣ, πρώην γυμνασιάρχης Σερρῶν.

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Καθηγητὴς ἐν Σμύρνῃ.

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΥΝΟΔΗΣ, Διευθυντὴς τῆς ἐν Ὀδησσῷ Ἑλληνικῆς σχολῆς.

ΠΑΠΑΖΟΥΡΗΣ Α. Ν., Καθηγητὴς ἐν Ἀμφίσσῃ.

ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ στρατιωτικὸς ἰατρὸς ἐν Βώλῳ.

ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΣ Γ., Καθηγητὴς ἐν Ἀμφίσσῃ.

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Πρόεδρος τοῦ μετοχικοῦ ταμείου.

ΠΑΠΑΦΩΤΙΟΥ Γ., Καθηγητὴς ἐν Βώλῳ.

ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ, πρώην Γυμνασιάρχης ἐν Κυδωνίαις.

ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Σχολάρχης ἐν Πάτμῳ.

ΠΙΖΑΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν., Καθηγητὴς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

ΠΟΛΥΚΡΑΤΗΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ Κ., Σχολάρχης ἐν Ἀμαρουσίῳ.

ΠΟΤΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. Καθηγητὴς ἐν Ἀνδριτσαίνῃ

ΠΟΥΛΑΚΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΣ, Ἑλληνοδιδάσκαλος ἐν Ἀθήναις.

ΠΥΛΑΡΙΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ., Γυμνασιάρχης ἐν Ληξουρίῳ.

ΡΑΓΚΑΒΟΠΟΥΛΟΣ ΓΚΙΚΑΣ, Καθηγητὴς ἐν Πάτραις.

ΡΑΛΛΗΣ ΜΑΛΛΙΑΚΑΣ, Καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς Σχολῆς.

ΡΗΓΑΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Τρικκάλοις.

ΡΟΥΓΚΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ, Γυμνασιάρχης ἐν Αἰγίῳ.

ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ ΟΘΩΝ, Ὑφηγητὴς τῆς χημείας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ., Σχολάρχης ἐν Τεγέᾳ.

ΣΑΓΚΡΙΩΤΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Δ., Καθηγητὴς ἐν Τρικκάλοις.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Ῥόδῳ

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, Σχολάρχης ἐν Τυρνάβῳ.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.

ΣΑΚΟΡΡΑΦΟΣ ΓΕΩΡΓ. Μ., Καθηγητὴς ἐν Σμύρνῃ.

ΣΙΔΕΡΗΣ Π., Καθηγητὴς ἐν Σάμῳ.
ΣΚΙΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, Ὑφηγητὴς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
ΣΜΠΟΝΙΑΣ Α. Σ. καθηγητής.
ΣΤΑΗΣ ΒΑΛΕΡΙΟΣ, Ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων.
ΣΤΑΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ.
ΣΤΑΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.
ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ Ν., Σχολάρχης Ἄνω Βώλου.
ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ἔφορος τῶν Ἀρχαιοτήτων.
ΣΤΕΡΓΙΟΓΛΙΔΗΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ Ν., πρώην Διευθυντὴς τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς.
ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.
ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Διευθυντὴς τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς.

ΤΟΥΛΗΣ Π. Δ., Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις.
ΤΣΕΡΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν., Καθηγητὴς γυμνασίου καὶ ὑφηγητὴς τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
ΤΣΙΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου.
ΤΣΙΜΙΚΑΛΗΣ Γ. Δ., Καθηγητὴς ἐν Γυθείῳ.
ΤΣΙΡΙΓΩΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ Γ., Καθηγητὴς ἐν Μεσολογγίῳ.

ΦΕΡΜΠΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι., Καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις
ΦΙΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Π., Καθηγητὴς ἐν Δημιτζάνῃ.
ΦΙΝΤΙΚΛΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ, Καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
ΦΟΥΝΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ, Σχολάρχης ἐν Πειραιεῖ.
ΦΡΑΓΓΙΣΤΑΣ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ Ι., Δικηγόρος ἐν Ἀθήναις.
ΦΩΤΙΑΔΗΣ Π. Σ., δικηγόρος ἐν Σμύρνῃ.

ΧΑΪΝΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, Δικηγόρος ἐν Χαλκίδι.
ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Γυμνασιάρχης ἐν Ἀθήναις.
ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΜΟΔΙΟΣ, Δικηγόρος ἐν Σμύρνῃ.
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Σχολάρχης ἐν Βαρθολομίῳ.
ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν., Καθηγητὴς τῆς γλωσσολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν., Καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.
ΧΑΤΖΗ ΖΩΓΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ., Καθηγητὴς ἐν Λαρίσῃ.
ΧΑΤΖΗ ΚΩΣΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.
ΧΑΤΖΗ ΚΩΣΤΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ, Ἰατρὸς ἐν Θεσσαλονίκῃ.
ΧΟΥΡΜΟΥΖΗΣ ΚΛΕΑΝΘΗΣ, Καθηγητὴς ἐν Βώλῳ.
ΧΡΙΣΤΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Σχολάρχης ἐν Φεραῖς.
ΨΑΛΤΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν., Καθηγητὴς ἐν Καλαβρύτοις.
ΨΑΛΤΩΦ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ν., Δικηγόρος ἐν Σμύρνῃ.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

Σελ. 392 στ. 2 γρ. Prop. I, 2, 8 κέ.
Αὐτ. στ. 15 τὸ αὐτὸ ἤκασεν ἤδη ὁ Scaliger.
Αὐτ. ἐν τέλει πρόςθες: Ἴδε καὶ C. F. W. Müller ἐν Κικέρ. II, 2 σελ. IX, 13 καὶ 3 σελ. XI, 35.

Σ. Β.

Σελ. 380,13 γραπτέον: συστάσεως.
» 383,11 » γίγνωνται.
» » 27 » Hornemann.
» 384, 5 » ἃς πᾶσαι αἱ γνησίως προνοοῦσαι περὶ τῆς παιδείας κυβερνήσεις νῦν καταβάλλουσι.
» 384, 8 » τῶν *δημοδιδασκάλων* ἀντὶ διδασκάλων.
» 386,13 κάτωθεν γραπτέον: πολυσχιδές.

Δ. Ζ.

Σελ. 472 κεγχρίον ἀντὶ τοῦ κέγχρειον.

Γ. Α. Π.

Α' ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΩΝ

α' Ἑλληνικῶν

Α

ἀβρίνεται - ἀλγύνεται 78
Ἀγαθοκλῆς 174
ἀγαιομένου - ἀταιομένου 195
ἄγειν, δεύτερα ἄγειν 185 — μέγα ἄγ. 186 — τίμιον ἄγ., κτλ. 240 κέξ. — παρ' οὐδὲν ἄγ. 222 — περὶ πλείστου ἄγ. 239 — ἐν μοίρᾳ μεγάλῃ ἄγ., κτλ. 239 κέξ. — πρόσθεν ἄγ., κτλ. 244 κέξ.
Ἄθυρμις 176
ἀμφημερινός 329 κέξ.
ἀποκαθημένη 338
Ἀλέξανδρος 174
ἂν ἀθρήσαις βροτόν - ἀριθμήσας βροτόν 70
Ἄνουβις 176
ἀπαρχὴ - ὑπάρχει 103
Ἀπολλυείανης 174
Ἀπελλᾶς 174
Ἀπολλώνιος 174
ἀργιμήνης - ἀργιμήτης 91
ἀρχή, δὶς ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ ἐπὶ διττῆς ἐννοίας 200 κέξ.
ἀρχὴν - ἄρχειν 75
ἀσκελῶν - ἀσθενῶν 93
αὗτ' - ἀντ 102
αὐτῇ - αὐγῇ 195. Πρβ. 375 - 6
ἄφεδρος 338
Ἀφροδίσιος 171

Β

βάλλοντι - βαλλόντι 69
βλαστοῦ μὲν ἡ — βλαστουμένη 67
βραδεῖ - βραχεῖ 93

Γ

Γάβιοι - Τάβιοι 192
γένος τῶν συνθέτων ἐπιθέτων 138 - 140
γλῶσσ' ἧς - γλώσσης 72
γόνον σὸν - γυναικὸς 91
γόνῳ - τόνῳ 196. Πρβ. 197
γραῦν νέῳ - πρὸς νέαν 87
γυναικεῖα 338

Δ

Δημέας 174
διά, διὰ πρεσβείαν 254, διὰ χρέος, διὰ δαῖτα, διὰ τὸ φαγεῖν, δι' ἐκεῖνον 266, διὰ τὴν αὐτὴν χρείαν 282 διὰ τὴν ἀναζήτησιν 378
δ' ὅμως - δέ πως 89

Ε

εἶναι, παρ' οὐδὲν εἶναι 223 — περὶ πολλοῦ εἶναι 228
εἰς γύας - ἐκ γαίας 76
εἶσις 176
ἔμμηνα - νια 334. 337
ἐνιαυτός 140
ἐντίκτεται - ἐντήκεται 72
ἐξουσιασταί - ἐξ οὗ ἔσται 176
ἐπέτειος 339
ἐπιμήνια 334 κέξ.
ἐπιμήνιος - ιοι - εύω 335 κέξ.
ἐπιούσιος (ἄρτος) 331 κέξ.
ἐπιτείνεσθαι - ἐπιγίνεσθαι (ἐπιγείνεσθαι). 196 κέξ.

ἐρᾶν - ἐᾶν 82
ἔσται νιν - ἐσθ' ἡμῖν 81
εὐφάνης 174
εὔχου - οὐχ ἡ 76
εὖ - ἀεὶ 90
ἔχει λέγει 103

Z

Ζώπυρος 175

H

ἡγεῖσθαι, εὕρημα ἡγ. 185 — ἕρμαιον ἡγ., κτλ. 185 — δεύτερα ἡγ. 185 — παρὰ φαῦλον ἡγ. 218 — παρ' ὀλίγον ἢ παρὰ μικρὸν ἡγ. 219 — παρ' οὐδὲν ἡγ. 220 κἑξ. — παρὰ μέγα ἡγ. 224 — περὶ οὐδενὸς ἡγ. 224
ἢ σέβειν - εὐσεβεῖν 101
ἧσσον' - ἧσσον 94

Θ

Θεόφραστος 174
θείνουσι - θάλλουσα 103

K

καθ' ἑκάστην 314
καθ' ἡμέραν 307
καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἢ καθ' ἑκάστην ἡμέραν 312, καθ' ἑκάστην THN ἡμέραν ἢ κατὰ THN ἡμέραν ἑκάστην 312 καὶ 314
καθημέριος 328, καθημερινός 331 καὶ 333
καινον - κοινόν 93
Καλλίστρατος 174
κἄν, - ἐν 100
καπολημῶντος - κἀποδημοῦντος 73
κάραβος 142
κατά - μετά 247 καὶ 274, κατὰ δαῖτα - μετὰ δαῖτα 265
κατὰ θέαν, κατὰ ζήτησιν, κτλ. 247 κἑξ.
κατ' αἰτίαν, κατὰ φθόνον, κατ' ἔχθος, κτλ. 284 κἑξ.
κἄτα κίρναται - καναχίρναται 67
κατὰ μῆνα 318
καταπλέκοντες - καὶ συμπλέκοντες 79
κατὰ χρέος 282 κἑξ.
κατ' ἐνιαυτόν, κατ' ἔτος 316, κατὰ ἔτος ἕκαστον ἢ καθ' ἕκαστον ἔτος 319, κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον ἢ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν 320, καθ' ἕκαστον TON ἐνιαυτόν ἢ κατὰ TON ἐνιαυτὸν ἕκαστον 321 κἑξ.
κἄτρικλίνων - καὶ τρικλίνου 98
κεγχρίον - κέγχρην 472
Κλώδιος 154
Κόρραγος 174
κοῦ - τοῦ 80
κώφιοῦσσ' — κωφεύουσα 97

Λ

λόγος, δὶς ἐν τῇ αὐτῇ ῥήσει ἐπὶ διττῆς ἐννοίας 199

M

Μᾶρκος 174
μελανόφθαλμος - μαλακόφθαλμος 96
μέγα - μετά 190 κἑξ., Μεγακλείδης - Μεταχλείδης, κτλ. 194
μεταλλικά 391
μέγα ποιοῦνται - μεταποιοῦνται 178
Μελιτίων 174
Μενέστρατος 174
μετά - μέγα 192
μεταποιεῖσθαι 178
μηνιαῖα 337
Μικυθίων 174
μόνος - γένους 94

N

νευστὰ - μετα 102
νηλέα - νήπιον 101
νοσοῦντ' - νοσεῖν 65
νῦν ἡδὺ - νυνὶ δεῖ 99

O

οἶδεν - οὐδὲ 67
οἶμαι - εἶναι 75
οἶσος - ὄγκος 100
ὄλεθρου - ἐλαφρὰ 99
ὄνειον - ὅμοιον 102
ὁρμάτω ὀρφὸς 142
ὁσημέραι 323 κἑξ.
ὁσῶραι 327

δσίτη 327 κέξ.
ὅτι - ἐπὶ 69
οὐδέν'- οὐδὲν 68
οὐδὲ ἓν - οὐδὲν 72
ὀξὺ - ὄψιν 99

Π

παλαιφάτον - παλαιφάγου 196 καὶ 376
παρά - περί 217 καὶ 218
παρὰ τὴν ζόην, παρὰ τὴν πόσιν, παρὰ (τὸν) πότον, κτλ. 383 κἑξ.
παραυτά - παρ' αὐτά 369 κἑξ.
παρὰ φαῦλον ἡγησάμενος - περὶ φαῦλον ἡγησάμενος 217
παρὰ χρέος - παραχρῆμα 369
παραχρῆμα - παρὰ χρῆμα 367 κἑξ.
παρ' ἐνιαυτόν, παρ' ἔτος 345
παρ' ἡμέραν 341, ἡμέραν παρ' ἡμέραν 342 παρὰ μίαν κτλ. 344, παρ' ἡμέρας δύο, κτλ. 347, παρ' ἡμέραν = καθ' ἡμέραν 349 κἑξ.
παρήμερος 373
παυσιπόλεμα - πᾶσι πάντων 90
πεπνυμένους - σεσωσμένους 87
πνέομεν - κλαίομεν 66
πίσσῃ - πυρί 472
ποιεῖσθαι - ἡγεῖσθαι 184 κἑξ., ποιεῖσθαι - τίθεσθαι 231 κἑξ.
ποιεῖσθαι, μέγα ποι. 178 κἑξ. — πρᾶγμα ποι. 179 — δεινόν ποι. 179 — δεινόν τι ποι. 179 κἑξ. — δεινὰ ποι. 180 — ὅσιον ποι., πρεσβύτερα ποι., κτλ. 181 κἑξ. (Πρβ. καὶ 187) — παρὰ φαῦλον ποι. 218 — παρ' ὀλίγον ποι. 219 — παρ' οὐδὲν ποι. 222 — περὶ πολλοῦ, κτλ. ποι. 226 καὶ 230 — περὶ σμικροῦ, κτλ. ποι. 227 — πρὸ πολλοῦ ποι. 228 (Πρβ. Ἐπιγρ. Ἑλλην. Βοιχ. 2335,10 «πρὸ πλείονος ἡγησάμενος τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν ἢ κτέ.» — ἐν λόγῳ ποι. 232 — ἐν μεγάλῳ ποι., κτλ. 232 κἑξ. — ἐπίπροσθεν ποι. 245
Πόπλας 174
ποτ' ἔχω — κατέχω 98
ποῦ - τό 70

Σ

Σατορνία 175
Σάραπις 176
σῆματ'- σώματ'
σπῶσ' εἶτα - σπασθεῖσα 70
στενάχων - στομάτων 67
Συλεὺς - σὺν αἷς 97
συνήθειαι 338
συνορμάσαι - συναρμόσαι 141
συντελεῖ - συνθέλει 74

Τ

τὰ - τῷ 69
τάξουσίᾳ - τὰς οὐσίας 80
τάξαρπαγῆς - τὰς ἁρπαγὰς 80
τεμεῖν - τυχεῖν 68
τῆνδ' ἐξανέλκει - τὴν δόξαν ἕλκει 83
Τενέα - Γενέα 195
τίθεσθαι - ἡγεῖσθαι 186 κἑξ.
τίθεσθαι, δεύτερα τίθ. 185 — σημεῖον τίθ. 187 — ἐνθύμιον τίθ. 187 κἑξ. — προὔργου, προυργιαίτερον τίθ. 188 — παρὰ φαῦλον τίθ. 218 κἑξ. — παρὰ μέγα τίθ. 224 — ἐν λόγῳ τίθ. 234 κἑξ. — ἐν μεγάλῳ τίθ. κτλ. 235 κἑξ.
Τιμοκράτης 174
Τρύφων 174
τυντλάζει χολῆς - γυμνάζει χολῆς 84

Υ

ὕπαρ - ὕπο 70
ὑποστροφὴν - ὑπεκτροφήν 77

Φ

Φιλόστρατος 174
φορός - βορός 72

Χ

χρόαν - χρόνου 95.

β' Λατινικῶν

non παραλείπεται 392

Β' ΠΙΝΑΞ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Α

Ἅγιος Ἰάκωβος 149, 464
Ἅγιος Παντελεήμων 458
ἀγκάθα - θι ἀγκίδα - ἀγκινάρα - ρι ἀγγύλη κττ. 143
ἀδωνίζω 453
ἀπαρῆ 447
ἀπὸ ἐν Κύπρῳ 146
ἀποβολαὶ συμφώνων ἐν Κύπρῳ 148
ἄργειος 454
ἁρμὸς - ἁρμάζω - ἁρμαστὸς κλπ. 141
ἀρνία 450.
ἀρὺς ἀρυλόγος κτλ. 36 σημ. *ἄτσηρας* 454
ἀφῃρημένα καὶ συγκεχριμένα 15 - 16
ἄφτω, ἀφταίννω, ἄψα, ἔαψα 158, 465

Β

Βαργεστῶ 143
βρύσις 445

Γ

γαλάρι 10
γάμος ἐν Ἰκαρίᾳ 460
γεναικᾶτον 147
Γιάνναριν 9
γναλλούρης, 151, 464

Δ

διαλεκτικαὶ μεταβολαὶ ἐν Κύπρῳ 160,425
διπλᾶ σύμφωνα 41 - 5 ἐν Κύπρῳ 165, 169, 156

Ε

ἔγκλισις τοῦ τόνου ἐν Κύπρῳ 171, 467
ἐκκρούσεις συμφώνων ἐν Κύπρῳ 163, 466
ἔνι 167
Εὔδηλος 459
ἐφήλιο 447

Θ

θθ διπλοῦν ἐν Κύπρῳ 165, 466

Ι

ι εὐφωνικὸν ἐν Κύπρῳ 168, 466
ι τελικὸν ἐν Κύπρῳ 148
j ἐν Κύπρῳ μεταξὺ δύο φωνηέντων 150 — συμπλοκαὶ αὐτοῦ μεθ' ἑνὸς συμφώνου 161 — συμπλοκαὶ αὐτοῦ μετὰ δύο συμφώνων 163, 466 — συμπλοκαὶ αὐτοῦ μετὰ τριῶν συμφώνων 148

Κ

κ ἐν Κύπρῳ 152
κ διπλοῦν κκ 153, 159, 465
κ ἐκ γ καὶ χ 157, 165
κ ἐκ j καθαρὸν
κ ἐκ j κλώμενον 162
κάφ 154, 465
κιὲφ ὡς γκ(g) 465
κιὲφ ὡς κχ 154
Καρχινάγρι 458
κατάλυμα 454
καρτέρι 57 σημ.
κεφαλάρι 11
κεφάλι 11
κεφαλόβρυσο 11
κιθαρὶ 454

Λ

λα(β)ώννω 149
λάκκος 53
λιμὴν ἐν Ἰκαρίᾳ 457

Μ

μ διπλοῦν ἐν Κύπρῳ 170, 467
μαδάρα 29
μαζώβγω 143
μάνα - νία - νάκι 32-3
μάννα τοῦ νεροῦ 11, 44
μαννάρι 11
Μαρὲ 37 σημ.
Μασάδα 8

Μάσαρι 8
μάσσαρος - ρεύγω 24
μασσαρία - ριος 21 - 25
μεγεθυντικὰ 13 - 4
Μερεά 9
μέσα σύμφωνα ἐν Κύπρῳ
μεσάδα 9, - δεύω 29
μεσαορία 1
Μεσαρὰ - ρέα - ρέ - ρεά - ρχά - ρjὰ 8
μεσαρεά 25 - ρίζω 29
μεσάρι 30
μεσαρικὰ 30
μεσάρις 54
μεσίτης 54
μεσο - ώς α΄. συνθετικόν 4, 54
μεταβολαὶ συμφώνων ἐν Κύπρῳ 151, 160 466
Μισαγρὸς 53
μισάρι 30
μνημούρι 163
μολυόνο 446
μπερλοὴ 455

N

ν τελικὸν ἐν Πύργῳ 166
Νάς 458
νέημα 452

Ξ

ξε ξι 148, 463
ὀνόματα εἰς αδα - αρὲ 37-9. αρέα - αρεά 16 - 19 - άρι 10. 12 - 3. - άρις - αρέα 18 - 20. αρjὰ 10 - άρος - αρος 14. -έα 35 - 6 - έρι 56 - 7 σημ.

O

οὐρα καὶ ουρjά 11 - 12. 40 σημ.
- ρά 39
- ρέα καὶ - ρjὰ 34
ὀνόματα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ δηλωτικὰ κτήσεων 49
ὄντε 143
ὀπιτὸ 449
ὄρη ἐν Ἰκαρίᾳ 457
οὐρανjαὶ 456
ὄφjος 143

Π

π ἐν Κύπρῳ 155
π διπλοῦν 155, 159
παπαδζιαὶς 451
παλαμάρι 10
πέρκαλλος 159
πετυλαχαίνω 143
πίνος = τίνος 143
πκερώννω 168, 467
πλάγια 53
πληθυντικοὶ εἰς - ρὲς καὶ ρὲς 40 σημ.
πολυπικραίνω 448
προφορὰ τοῦ κ ἐν Ἰκαρίᾳ 445 — τοῦ π 445 — τοῦ φ καὶ δ 444

P

ῥήματα κυπριακά· εἰς - *βκω* 158 — εἰς - *ισκω* 152, 465 — εἰς - *σσω* 467

Σ

σαββανώνουν 448
σαμαί(α) σαμώννω 39 σημ
σαρjὰ 28
σιφοῦνι 454
σκόρπις 143
συγκοπαὶ φωνηέντων ἐν Κύπρῳ 147, 463
συλλαβῶν συγκοπὴ 5
συμπλέγματα συμφώνων ἐν Κύπρῳ 157, 466
συμφυρτὰ 143 - 4
συνορμάζω 141

T

τ ἐν Κύπρῳ 155
τ ἐκ δ καὶ θ. 157
διπλοῦν ττ ἀρχαῖον 159
διπλοῦν ττ τουρκικὸν ἐκ *τὲ* καὶ *τῆ* 155
διπλοῦν ττ ἐκ νt 167, 467
διπλοῦν ττ ἐκ θθ 466
- *τε* κατάληξις ἐν Κύπρῳ 464
τζ ἐν Κύπρῳ 170

τόνος ἐν Κύπρῳ 170
τοπικὰ ὀνόματα μετὰ διαφόρων καταλήξεων 32 - 33
τσ ἐν Κύπρῳ 152
Τζουρέρο 458

Υ

ὑποκοριστικὰ ἐν Κύπρῳ εἰς *ακις* - 153 — εἰς - *ούδιν* 150 — εἰς - *ούριν* 464

Φ

φ διπλοῦν ἐν Κύπρῳ 166
Φάρδη 455
φασείδια 49
φούστης 455
φωνήεντα ἐν Κύπρῳ 145

Χ

χαλάω 449
χάντακας 456
χαραγή 39
χόω 452
χρειὲς χρειασείδα 49

Ψ

ψάχνω 448

Ω

ὤργια 448

Γ΄ ΠΙΝΑΞ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΩΝ ΔΙΟΡΘΟΥΜΕΝΩΝ

α΄ Ἑλλήνων

Ἀστυδάμας 94
Ἀχαιός 92, 93

Βίοτος 99

Γαληνός 228 τέλ. 364

Εὐριπίδης 73 - 91
Εὐστάθιος 196, 263, 267

Θεμίστιος 178, 198 - 9, 210, 244
Θεοδέκτης 95, 96

Ἰοφῶν 94

Κοκόνδριος 191
Κριτίας 94

Λυκόφρων 98

Μοσχίων 96, 97

Ὅμηρος 280

Πλούταρχος 183, 193, 392
Προκόπιος 217, 218
Πύθων 96

Σοφοκλῆς 65 - 73
Σχολιαστὴς Θουκυδίδου 304
Σωσίθεος 99
Σωσιφάνης 98, 99

Φίλων Ἰουδαῖος 247
Φρύνιχος 91, 92

Χαιρήμων 94

β΄ Ῥωμαίων

Κικέρων (Har. resp. 29) σελ. 392
Προπέρτιος (I, 2, 8 κέ.) » 392
Σουητώνιος (d. Jul. 18) σελ. 469

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντωνιαδου, Β. Φιλολογικὰ ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης σελ. 105

Βαση, Σπ. Σύμμικτα. — Α' Πλούταρχος. Β' Προπέρτιος. Γ' Κικέρων. σελ. 391

— Ζητήματα Ρωμαϊκὰ σελ. 469, 484

— Διορθώσεις καὶ προσθῆκαι σελ. 504

Διοικητικον Συμβούλιον σελ. 497

Εκθεσις τῶν ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου κατὰ τὴν γ' περίοδον (1892-1894), πεπραγμένων σελ. 487

Εκθεσις τῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας σελ. 494

Ζαγγογιαννη, Δ. Κ. Βραχεῖαι παρατηρήσεις εἰς τὸ περὶ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου νομοσχέδιον σελ. 380

— Διορθώσεις καὶ προσθῆκαι σελ. 504

Καταλογος Ἑταίρων σελ. 498

Κοντου, Κ. Σ. Φιλολογικαὶ Παρατηρήσεις συγκείμεναι ἐκ μερῶν δύο καὶ εἴκοσι σελ. 177, 393

— Διορθώσεις σελ. 374

— Προσθῆκαι σελ. 375

Κοφινιωτου, Ι. Ἀπόλλων Κρατεανός. σελ. 471

Μεναρδου, Σιμου. Φωνητικὴ τῆς διαλέκτου τῶν σημερινῶν Κυπρίων. σελ. .. 145

— Διορθώσεις καὶ προσθῆκαι εἰς τὴν ἐν σελ. 145-173 δημοσιευθεῖσαν περὶ Κυπριακῆς διαλέκτου διατριβήν. σελ. 462

Παπαβασιλειου, Γ. Α. Κριτικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ ἀποσπάσματα τῶν Τραγικῶν. σελ. 65

— Ἐπιγραφαὶ ἐκ Χαλκίδος. σελ. 174

— Κριτικά. σελ. 472

— Διορθώσεις καὶ προσθῆκαι. σελ. 504

Παπαγεωργιου, Π. Ν. Ἐξουσιασταὶ — Ἐξ οὗ ἔσται. σελ. 176

Πετσ, Γουλιελμου. Συμβολαὶ εἰς τὴν μελέτην τῶν μεταφορικῶν σχημάτων τῆς ποιήσεως. σελ. 426
Πουλιανου, Ι. Ν. Βιβλιογραφία. — Ἰκαρικά. σελ. 442
Πρακτικα τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας. σελ. 474
Προυπολογισμος τοῦ ἔτους 1894. σελ. 496
Τσερεπη, Γ. Τὸ γένος τῶν συνθέτων τῆς Ἑλληνικῆς. σελ. 138
Χατζιδακι, Γ. Ν. Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως Μεσαρέας. σελ. 3, 473
— Ἁρμόζω καὶ ὁρμάζω, συναρμόζω καὶ συνορμάζω. σελ. 141
— Περὶ συμφυρτῶν σχηματισμῶν. σελ. 143
Α' Πίναξ λέξεων καὶ φράσεων. σελ. 505
Β' Πίναξ νεοελληνικῶν λέξεων. σελ. 508
Γ' Πίναξ συγγραφέων καὶ ποιητῶν διορθουμένων. σελ. 510

UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 08444 4253